

ΤΕΙ ΜΕΣΟΛΟΓΓΙΟΥ

**ΤΜΗΜΑ:
ΕΦΑΡΜΟΓΩΝ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΚΗΣ ΣΤΗ ΔΙΟΙΚΗΣΗ
Κ' ΤΗΝ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑ**

**ΕΚΠΟΝΗΣΗ ΠΤΥΧΙΑΚΗΣ ΕΡΓΑΣΙΑΣ:
ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΟ ΕΜΠΟΡΙΟ (ΕΜΠΟΡΙΚΕΣ
ΣΥΝΑΛΛΑΓΕΣ ΜΕΣΩ ΤΩΝ ΔΙΚΤΥΩΝ) ΣΤΑ ΠΛΑΙΣΙΑ
ΤΗΣ ΠΑΓΚΟΣΜΙΑΣ ΟΡΓΑΝΩΣΗΣ ΕΜΠΟΡΙΟΥ.
ΝΟΜΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ. ΔΥΝΑΤΟΤΗΤΕΣ ΚΑΙ
ΠΕΡΙΟΡΙΣΜΟΙ**

ΕΠΙΒΛΕΠΩΝ ΚΑΘΗΓΗΤΗΣ: Ε. ΜΑΥΡΟΜΜΑΤΗΣ

**ΥΠΕΥΘΥΝΟΙ ΕΡΓΑΣΙΑΣ: ΚΑΡΑΛΗ ΜΑΡΙΑ
ΒΑΖΑΙΟΥ ΧΡΙΣΤΙΑΝΑ**

**Καραλή Σ.Μαρία
Βαζαίου Α.Χριστιάνα**

Πτυχιακή Εργασία:

Ηλεκτρονικό Εμπόριο(εμπορικές συναλλαγές μέσω των δικτύων) στα πλαίσια της παγκόσμιας οργάνωσης εμπορίου. Νομικό πλαίσιο. Δυνατότητες και περιορισμοί.

Copyright 2003

Κάθε γνήσιο αντίτυπο φέρνει τις υπογραφές των φοιτητριών

A handwritten signature, possibly 'MK', enclosed in a hand-drawn oval. A long, thin line extends from the bottom of the oval.

Εκτύπωση: ΒΙΒΛΙΟΠΩΛΕΙΟ "ΤΟ ΜΕΛΑΝΙ" ΒΟΛΟΣ
Βιβλιοδεσία: ΒΙΒΛΙΟΠΩΛΕΙΟ "ΤΟ ΜΕΛΑΝΙ" ΒΟΛΟΣ

Πτυχιακή εργασία
Copyright 2003

Βόλος 12/8/2003

Αφιερωμένο στους γονείς μας που μας έδειξαν το μονοπάτι προς την
ελευθερία.
Και τους υποσχόμαστε να το ακολουθήσουμε...

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Κεφάλαιο 1: Ηλεκτρονικό Εμπόριο

1.1 Γενικά.....	2
1.2 Ορισμός του Ηλεκτρονικού Εμπορίου.....	2
1.2.1 Τι είναι το Ηλεκτρονικό Εμπόριο;.....	2
1.2.2 Κατηγορίες του Ηλεκτρονικού Εμπορίου.....	4
1.2.3 Μορφές Ηλεκτρονικού Εμπορίου.....	5
1.2.4 Ευκαιρίες για τους προμηθευτές και οφέλη για τους καταναλωτές.....	7
1.2.5 Πεδίο δραστηριότητας του Ηλεκτρονικού Εμπορίου.....	9
1.2.6 Παραδείγματα.....	10
1.2.7 Επίπεδα του Ηλεκτρονικού Εμπορίου.....	15
1.2.8 Ανάγκες της Τρέχουσας Τεχνολογίας για Οικονομικές Υπηρεσίες.....	16
1.2.9 Ανοιχτά θέματα.....	17
1.2.10 Οι παράγοντες που ενεργούν και ο ρόλος τους.....	19
1.2.11 Σημαντικά Προβλήματα για την Ανάπτυξη του Ηλεκτρονικού Εμπορίου....	20
1.2.12 Ασφάλεια στο ηλεκτρονικό εμπόριο.....	23
1.3 Τεχνολογίες Ηλεκτρονικού Εμπορίου.....	28
1.3.1 Firewalls και ασφάλεια δικτύου.....	28
1.3.2 Ηλεκτρονικά Συστήματα Πληρωμής.....	29
1.4 Υπάρχον Νομικό Πλαίσιο γύρω από το Ηλεκτρονικό Εμπόριο.....	30
1.5 Ενώσεις Ηλεκτρονικού Εμπορίου.....	33
1.5.1 Ευρώπη:.....	33
1.5.2 Σε όλο τον κόσμο:.....	34
1.6 Τάσεις στο Ηλεκτρονικό Εμπόριο.....	36
1.6.1 Τύποι Ηλεκτρονικού Εμπορίου.....	36
1.6.2 Εφαρμογές Ηλεκτρονικού Εμπορίου.....	39
1.6.3 Το Ηλεκτρονικό Εμπόριο στους Διάφορους Τομείς.....	40
1.7 Εγκατάσταση σταθμού δικτύου.....	42
1.7.1 Σταθμός Δικτύου (web site);.....	43
1.7.2 Προϋπολογισμός.....	44
1.7.3 Εγκατάσταση και Σχεδιασμός.....	44
1.7.4 Προσέλκυση Καταναλωτών.....	45
1.7.5 Από το Marketing προς τις Πωλήσεις.....	45
1.7.6 Τεχνικές Προκλήσεις.....	47
1.7.7 Συμπεράσματα.....	48
1.8 Εμπορικές συναλλαγές μέσω των δικτύων.....	48
1.8.1 E-Business λύσεις από την Indelec Europe.....	50

Κεφάλαιο 2: Παγκόσμια Οργάνωση Εμπορίου

2.1 Εισαγωγή.....	54
2.2 Το Συμβούλιο για το εμπόριο στις υπηρεσίες.....	55
2.3 Το Συμβούλιο για το εμπόριο στα αγαθά.....	55
2.4 Το Συμβούλιο για τις Παγίδες.....	56
2.5 Επιτροπή για το εμπόριο και την ανάπτυξη.....	56
2.6 Επιπτώσεις Εισοδήματος Ηλεκτρονικού Εμπορίου.....	57
2.7 Ηλεκτρονικό Εμπόριο και Πρόκληση για τη Φορολογική Διοίκηση.....	60
2.7.1 Γενικά.....	60

2.7.2 Τεχνολογικό και Εμπορικό Υπόβαθρο.....	61
2.7.3 Φορολογία Ηλεκτρονικού Εμπορίου και Εισοδήματος.....	66
2.7.4 Φορολογία Ηλεκτρονικού Εμπορίου και Κατανάλωσης.....	73

Κεφάλαιο 3: Δυνατότητες και Περιορισμοί Ηλεκτρονικού Εμπορίου

3.1 Εισαγωγή.....	83
3.2 Δυνατότητες και Επιδράσεις Ηλεκτρονικού Εμπορίου.....	85
3.3 Περιορισμοί Ηλεκτρονικού Εμπορίου.....	88
3.3.1 Τεχνικοί περιορισμοί:.....	88
3.3.2 Μη τεχνικοί περιορισμοί :.....	89
3.4 Προοπτικές Ηλεκτρονικού Εμπορίου.....	91
3.5 Οφειλές Ηλεκτρονικού Εμπορίου.....	96
3.6 Ορίζοντας τις Διαστάσεις του Ηλεκτρονικού Εμπορίου.....	98
3.7 Στατιστικά για το ηλεκτρονικό εμπόριο.....	100
3.8 Ερωτήσεις που γίνονται συχνά σχετικά με το Ηλεκτρονικό Εμπόριο.....	102

Κεφάλαιο 4: Νομικό Πλαίσιο Ηλεκτρονικού Εμπορίου

4.1 Γενικά.....	115
4.2 Περιβάλλον ανάπτυξης.....	116
4.3 Πρόσωπα μεταξύ των οποίων διενεργείται το ηλεκτρονικό εμπόριο.....	117
Καταναλωτής (αγοραστής) - Προμηθευτής (πωλητής).....	117
4.4 Σύμβαση μεταξύ καταναλωτή και προμηθευτή.....	117
4.5 Πληρωμή με ηλεκτρονικά μέσα.....	118
4.6 Δικαιώματα και προστασία του καταναλωτή.....	118
4.7 Υποχρεώσεις αλλά και προστασία του προμηθευτή.....	119
4.8 Ασφάλεια των συναλλαγών και των δεδομένων.....	119
4.9 Φορολογία και ηλεκτρονικό εμπόριο.....	120
4.10 Εδαφικά όρια στον "Πραγματικό κόσμο".....	120
4.10.1 Η απουσία εδαφικών ορίων στον κυβερνοχώρο.....	123
4.10.2 Ένα Νέο Σύνορο για τον Κυβερνοχώρο.....	129
4.10.3 Ο Κυβερνοχώρος σαν μια Ξεχωριστή Περιοχή.....	129
4.11 Συκοφαντικός Νόμος.....	132
4.12 Έλεγχος των Δικτυακά Βασισμένων Επαγγελματικών Δραστηριοτήτων.....	133
4.13 Απάτη και Αναξιοπιστία (antitrust).....	134
4.14 Νόμοι Σχετικοί με τα Δικαιώματα Αντιγραφής.....	135
4.14.1 Θα εμφανιστούν υπεύθυνοι αυτοδιοικούμενοι θεσμοί για το Δίκτυο ;.....	139
4.15 Τοπικές αρχές, Ξένοι κανόνες, Διευθέτηση συγκρούσεων.....	142
4.16 Συμπέρασμα.....	155
4.17 Η Αωνυμία και οι δική της Εχθροί.....	157
4.17.1 Το Διαδύκτιο κάνει την αωνυμία εύκολη.....	157
4.17.1.1 Αωνυμία	159
4.17.1.2 Ψευδωνυμία.....	159
4.17.1.3 Αώνυμα ψηφιακά χρήματα.....	159
4.17.2 Η Μαύρη Πλευρά της Αωνυμίας.....	160
4.18 Η δημιουργία νόμων και η επιβολή των νόμων στον Κυβερνοχώρο.....	161
4.19 Η νομοθετική άποψη του ηλεκτρονικού εμπορίου.....	164
4.19.1 Στόχος.....	164
4.19.2 Γνώμη του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου.....	169

4.19.3 Πρόοδος της πρότασης.....	169
4.19.4 Παραπομπές.....	170
4.20 Ενδεικτικός κατάλογος Νομοθεσίας και Νομολογίας(Ελλάδα και Ευρώπη)....	170

Παράρτημα Α:

I. Νομοθεσία Ηλεκτρονικού Εμπορίου στην Ελλάδα.....	174
II. Νομοθεσία Ηλεκτρονικού Εμπορίου στην Ευρώπη.....	243
III. Φορολογία Ηλεκτρονικού Εμπορίου.....	371

Βιβλιογραφία

Πηγές έρευνας.....	407
Βιβλιογραφία.....	407

Ηλεκτρονικό εμπόριο

1.1 Γενικά

Τα τελευταία χρόνια η ταχύτατη πρόοδος στις επικοινωνίες, στα δίκτυα ηλεκτρονικών υπηρεσιών, στα πολυμέσα και στις αλληλοδραστικές εφαρμογές δημιούργησαν νέες επιχειρηματικές ευκαιρίες. Οι τεχνολογικές αυτές εξελίξεις οδήγησαν σε νέους και αποτελεσματικούς τρόπους για τη διάδοση πληροφοριών, την προώθηση προϊόντων και υπηρεσιών και πολύ πρόσφατα την εκτέλεση χρηματικών ηλεκτρονικών συναλλαγών. Η ανάπτυξη του Internet ενδυναμώνει αυτή τη διαδικασία και παρακινεί ένα διαρκώς αυξανόμενο αριθμό επιχειρήσεων και καταναλωτών παγκόσμια να συμμετάσχουν στο ηλεκτρονικό εμπόριο.

Όμως, οι δυνατότητες του Ηλεκτρονικού Εμπορίου δεν έχουν γίνει πλήρως κατανοητές από όλες τις Ευρωπαϊκές Μικρομεσαίες Επιχειρήσεις (ΜΜΕ), οι οποίες είναι το θεμέλιο της οικονομικής δραστηριότητας στην Ευρώπη και μια από τις κυριότερες πηγές θέσεων εργασίας και καινοτόμων υπηρεσιών.

Το Ηλεκτρονικό Εμπόριο είναι η ανταλλαγή επιχειρηματικών πληροφοριών με τη χρησιμοποίηση ηλεκτρονικών τυποποιήσεων που περιλαμβάνουν:

- Την Ηλεκτρονική Ανταλλαγή Δεδομένων (EDI) ,
- Το Ηλεκτρονικό Ταχυδρομείο(e-Mail),
- Τους Ηλεκτρονικούς Πίνακες Ανακοινώσεων (EBBs) και

- Την Ηλεκτρονική Μεταφορά Κεφαλαίων (EFT).

Οι τεχνολογίες Ηλεκτρονικού Εμπορίου είναι σχεδιασμένες να αντικαταστήσουν τις παραδοσιακές εργασίες ροής που βασίζονται σε έγγραφα με πιο γρήγορες, πιο επαρκείς και πιο αξιόπιστες επικοινωνίες ανάμεσα σε υπολογιστές.

Στο σύγχρονο περιβάλλον για να μπορέσει κάποιος να έχει επιχειρηματικές συναλλαγές χρησιμοποιώντας τις υπηρεσίες του Ηλεκτρονικού Εμπορίου απαιτείται να έχει πρόσβαση σε έναν υπολογιστή και σε ένα μόντεμ.

1.2 Ορισμός του Ηλεκτρονικού Εμπορίου

1.2.1 Τι είναι το Ηλεκτρονικό Εμπόριο;

Ένας πιθανός ορισμός για το Ηλεκτρονικό Εμπόριο θα μπορούσε να είναι: *"οποιαδήποτε μορφή εμπορικών συναλλαγών στις οποίες τα μέλη ενεργούν με ηλεκτρονικές παρά με φυσικές συναλλαγές ή άμεση φυσική επαφή". Όμως, ενώ ένας τέτοιος ορισμός είναι ακριβής, και δύσκολα θα μπορούσε να συλλάβει το πνεύμα του ηλεκτρονικού εμπορίου που στην πραγματικότητα γίνεται πιο καλά κατανοητό ως μία από εκείνες τις σπάνιες περιπτώσεις στις οποίες οι μεταβαλλόμενες ανάγκες και οι νέες τεχνολογίες συναντιούνται για να προκαλέσουν μια επανάσταση στον τρόπο με τον οποίο γίνονται οι επιχειρήσεις. Το Ηλεκτρονικό Εμπόριο μπορεί απλά να οριστεί ως «το να ασκεί κανείς επιχειρηματική δραστηριότητα με ηλεκτρονικά μέσα από μια εκτεταμένη επιχείρηση».*

Η σύγχρονη επιχειρηματική δραστηριότητα χαρακτηρίζεται από διαρκώς αυξανόμενες ικανότητες παροχής, από διαρκώς αυξανόμενο παγκόσμιο συναγωνισμό, και διαρκώς αυξανόμενες απαιτήσεις από τους πελάτες.

Ανταποκρινόμενες σ' αυτό, οι επιχειρήσεις σε όλο τον κόσμο μεταβάλλουν την οργάνωσή και τον τρόπο λειτουργία τους. Αμβλύνουν τις παλιές ιεραρχικές δομές και καταλύουν τα σύνορα ανάμεσα στα διάφορα τμήματα της επιχείρησης. Μειώνουν τους φραγμούς ανάμεσα στην εταιρία και τους πελάτες και τους προμηθευτές. Οι επιχειρηματικές διαδικασίες ανασχεδιάζονται έτσι ώστε να ξεπερνούν αυτά τα παλιά όρια. Τώρα βλέπουμε πολλά παραδείγματα διαδικασιών που επεκτείνονται σε ολόκληρη την εταιρία και άλλων που ανήκουν και κατευθύνονται εξίσου από την εταιρία και τους πελάτες ή τους προμηθευτές της.

Το ηλεκτρονικό εμπόριο είναι ένα μέσο που επιτρέπει και υποστηρίζει τέτοιες αλλαγές σε παγκόσμια κλίμακα. Επιτρέπει στις εταιρίες να είναι πιο ευέλικτες και πιο αποτελεσματικές στην εσωτερική τους λειτουργία, να εργάζονται πιο στενά με τους προμηθευτές τους, και να ανταποκρίνονται καλύτερα στις προσδοκίες και τις ανάγκες των πελατών τους. Επιτρέπει στις εταιρίες να επιλέγουν τους πιο καλούς

προμηθευτές, ανεξάρτητα από τη γεωγραφική τους θέση και να κάνουν πωλήσεις στην παγκόσμια αγορά.

Μια ειδική περίπτωση του ηλεκτρονικού εμπορίου είναι οι ηλεκτρονικές πωλήσεις, κατά τις οποίες ένας προμηθευτής προσφέρει αγαθά και υπηρεσίες σε έναν πελάτη με πληρωμή. Μια ειδική περίπτωση ηλεκτρονικής πώλησης είναι το ηλεκτρονικό λιανικό εμπόριο, όπου πελάτης συνήθως είναι ένας συνηθισμένος καταναλωτής και όχι μια εταιρία. Όμως, ενώ αυτές οι ειδικές περιπτώσεις θεωρούνται σημαντικές από οικονομική άποψη, δεν είναι παρά απλά παραδείγματα πιο γενικών περιπτώσεων οποιασδήποτε μορφής επιχειρηματικής λειτουργίας ή συναλλαγής που γίνεται με ηλεκτρονικά μέσα. Αλλά εξίσου έγκυρα παραδείγματα περιλαμβάνουν εσωτερικές συναλλαγές μέσα σε μια μόνο εταιρία, ή την προσφορά πληροφοριών σε μια εξωτερική οργάνωση χωρίς καμιά πληρωμή.

Το ηλεκτρονικό εμπόριο είναι μια τεχνολογία αλλαγής. Οι εταιρίες που επιλέγουν να το θεωρούν σαν ένα ακόμη "πρόσθετο" στους υπάρχοντες τρόπους με τους οποίους κάνουν τις συναλλαγές τους θα αποκομίσουν ελάχιστα .

Τα κυριότερα οφέλη θα συσσωρευτούν σε εκείνες τις επιχειρήσεις που είναι πρόθυμες να αλλάξουν την οργάνωσή τους και τις επιχειρηματικές τους διαδικασίες ώστε να εκμεταλλευτούν πλήρως τις ευκαιρίες που προσφέρονται από το ηλεκτρονικό εμπόριο.

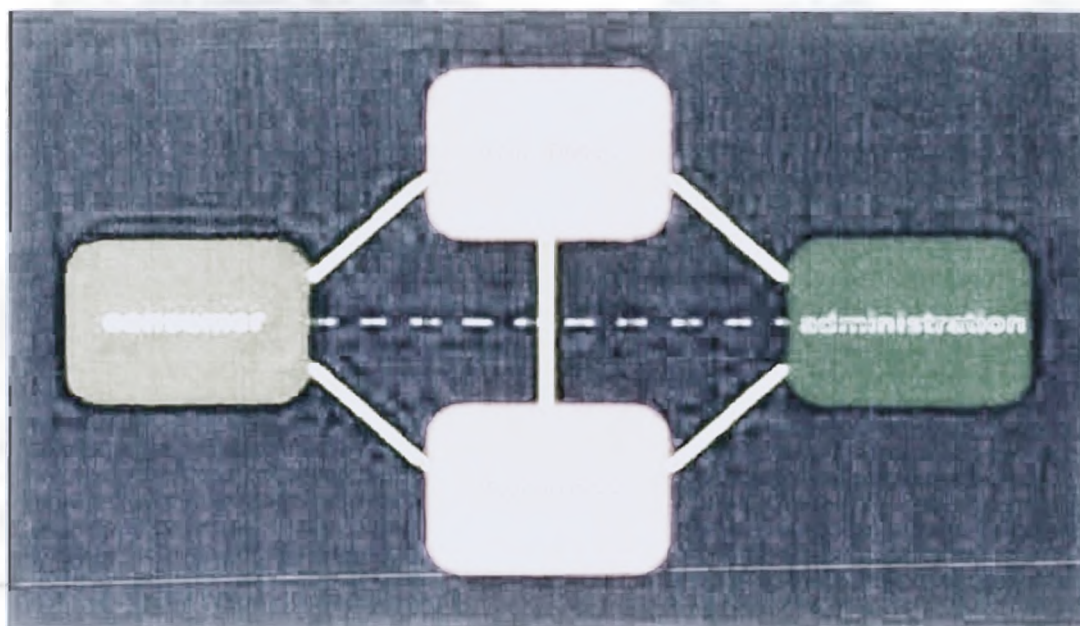
1.2.2. Κατηγορίες του Ηλεκτρονικού Εμπορίου

Το ηλεκτρονικό εμπόριο μπορεί να υποδιαιρεθεί σε τέσσερις διακεκριμένες κατηγορίες:

- Από επιχείρηση σε επιχείρηση
- Από επιχείρηση σε καταναλωτή
- Από επιχείρηση προς τη διοίκηση
- Από καταναλωτή προς τη διοίκηση

Η κατηγορία από επιχείρηση σε επιχείρηση θα μπορούσε να είναι μια εταιρία που χρησιμοποιεί ένα δίκτυο για τις παραγγελίες στους προμηθευτές της, τα τιμολόγια και τις πληρωμές. Αυτή η κατηγορία ηλεκτρονικού εμπορίου έχει εδραιωθεί πολύ καλά για αρκετά χρόνια, χρησιμοποιώντας κυρίως την Ηλεκτρονική Ανταλλαγή Δεδομένων (EDI - Electronic Data Interchange) μέσα από ιδιωτικά ή προστιθέμενης αξίας δίκτυα.

Η κατηγορία ανάμεσα σε επιχείρηση και καταναλωτή αναφέρεται κυρίως στο ηλεκτρονικό λιανικό εμπόριο. Αυτή η κατηγορία αναπτύχθηκε υπερβολικά με την έλευση του World Wide Web. Υπάρχουν τώρα "εμπορικά κέντρα" παντού μέσα στο Internet που προσφέρουν όλων των ειδών τα καταναλωτικά αγαθά, από κέικ και κρασιά μέχρι υπολογιστές και αυτοκίνητα.

Η κατηγορία ανάμεσα στην επιχείρηση και στη διοίκηση καλύπτει όλες τις συναλλαγές που γίνονται ανάμεσα σε εταιρίες και κυβερνητικούς οργανισμούς. Για παράδειγμα, στις ΗΠΑ, οι λεπτομέρειες για τις μελλοντικές κρατικές προμήθειες δημοσιεύονται στο Internet και οι εταιρίες μπορούν να ανταποκριθούν ηλεκτρονικά. Τώρα αυτή η κατηγορία βρίσκεται σε νηπιακό στάδιο, αλλά θα μπορούσε να αναπτυχθεί πολύ γοργά καθώς οι κυβερνήσεις χρησιμοποιούν τους δικούς τους μηχανισμούς για να προωθήσουν τη γνώση αναφορικά με το ηλεκτρονικό εμπόριο και την ανάπτυξή του. Πέρα από τις δημόσιες προμήθειες, οι διοικήσεις μπορούν επίσης να προσφέρουν την επιλογή για την εκτέλεση ηλεκτρονικών συναλλαγών όπως είναι η επιστροφή του ΦΠΑ και η πληρωμή των εμπορικών φόρων.

Η κατηγορία ανάμεσα στον καταναλωτή και στη διοίκηση δεν έχει ακόμη αναπτυχθεί. Όμως ως επακόλουθο της ανάπτυξης των κατηγοριών ανάμεσα σε επιχείρηση και καταναλωτή όσο και επιχείρηση και διοίκηση, οι κυβερνήσεις μπορούν στο μέλλον να επεκτείνουν την ηλεκτρονική αλληλεπίδραση σε τέτοιες περιοχές όπως είναι τα επιδόματα κοινωνικής προνοίας και οι αυτόματες επιστροφές φόρων.

1.2.3 Μορφές Ηλεκτρονικού Εμπορίου

Αυτή τη στιγμή υπάρχουν δύο τρόποι με τους οποίους πραγματοποιείται το ηλεκτρονικό εμπόριο:

- Μετάδοση ασφαλών εγγράφων EDI (Electronic Document Interchange).
- Μετάδοση δεδομένων που βασίζεται στην ανταλλαγή φορμών μέσω του παγκόσμιου ιστού (World Wide Web).

Η ανάπτυξη του EDI έτσι ώστε αυτό να μεταδίδεται μέσω του Internet υπόσχεται τη δραματική εξάπλωση αυτής της τεχνολογίας, αν και στο παρελθόν δεν είχε γνωρίσει ευρεία παραδοχή. Μία πολύ περισσότερο εντυπωσιακή ανάπτυξη αναμένεται να γνωρίσει το ηλεκτρονικό εμπόριο που θα βασίζεται στο WWW. Τα δύο αυτά μοντέλα θα συζητηθούν εν συντομία παρακάτω.

Open EDI

Παρόλο που το EDI έχει κάνει την εμφάνισή του εδώ και πολύ καιρό, δεν έχει καταφέρει να γίνει ευρέως αποδεκτό στη βιομηχανία. Υπάρχουν στο παρελθόν πολλές επιτυχημένες ιστορίες εφαρμογής του EDI σε συγκεκριμένους κλάδους, όπως η βιομηχανία αυτοκινήτων, η χημική, ηλεκτρονική και ηλεκτρική βιομηχανία, τα πετρέλαια και άλλα. Οι παραπάνω εφαρμογές εφαρμόστηκαν σε κλειστές ομάδες χρηστών και χρησιμοποιούσαν μέσα και εργαλεία που ήταν συγκεκριμένα και διαφορετικά από κλάδο σε κλάδο. Η μικρή όμως εξάπλωση του EDI οφείλεται κυρίως στο οικονομικό κόστος υλοποίησης ενός EDI συστήματος, το οποίο επίσης έπρεπε να διαμοιραστεί κατάλληλα ανάμεσα στους συμμετέχοντες, έτσι ώστε να πληρώσει ο καθένας ανάλογα με αυτό που θα ωφεληθεί.

Υπάρχουν βάσιμες υποψίες ότι το Internet και η μεταπήδηση στο Open EDI, θα αλλάξει τις οικονομικές απαιτήσεις του EDI, επειδή θα μειώσει ή ακόμα και εξαλείψει το κόστος εγκατάστασής του. Με το Internet υπονοείται η διαλειτουργικότητα μεταξύ διάφορων δικτύων που μπορεί μάλιστα να είναι διασκορπισμένα σε οποιαδήποτε σημείο του πλανήτη. Αυτό έχει ως αποτέλεσμα να αυξηθεί η δυνατότητα χρησιμοποίησης του EDI, ακριβώς επειδή θα κάνει περισσότερους συμμετέχοντες διαθέσιμους, αλλά και θα δημιουργήσει τις προϋποθέσεις για επαφή με νέους συνεργάτες και πελάτες.

Το Open EDI εξαλείφει τις δυσκολίες που υπάρχουν στο παραδοσιακό EDI, γιατί εισάγει πρότυπα επιχειρησιακά σενάρια και υπηρεσίες υποστήριξης. Γενικά η προσέγγιση αυτή που ακολουθεί το Open EDI, επιτρέπει στους οργανισμούς να καθιερώσουν συνεργασιακές σχέσεις γρήγορα και με χαμηλό κόστος. Επιπρόσθετα, αυτά τα πρότυπα σενάρια και υπηρεσίες θα είναι διαθέσιμα σε όλους τους τύπους επιχειρήσεων και οργανισμών, οπότε θα είναι εύκολη η υλοποίηση του Open EDI ακόμα και μεταξύ διαφορετικών βιομηχανικών τομέων.

Ηλεκτρονικό Εμπόριο και WWW

Ο δεύτερος βασικός τρόπος για ηλεκτρονικό εμπόριο είναι μέσω του World Wide Web (WWW). Το WWW αποτελεί εκείνο το τμήμα του Internet, στο οποίο λαμβάνουν χώρα οι πιο ενδιαφέρουσες εμπορικές υλοποιήσεις και εφαρμογές. Ο μεγάλος και αναπτυσσόμενος αριθμός των ατόμων που χρησιμοποιούν σήμερα το WWW σαν ένα εμπορικό μέσο, οφείλεται κυρίως στην ικανότητά του να επιτρέπει την παγκόσμια διαμοίραση πληροφοριών και πόρων,

καθώς και στη δυνατότητα να προσφέρει ένα αποτελεσματικό και εύχρηστο κανάλι για διαφήμιση, marketing, ακόμα και άμεση διακίνηση συγκεκριμένης κατηγορίας αγαθών και υπηρεσιών.

Σαν εμπορικό μέσο το WWW προσφέρει έναν αριθμό από σημαντικά οφέλη που μπορούν να διαχωριστούν τόσο σε επίπεδο καταναλωτή όσο και σε επίπεδο επιχείρησης. Τα οφέλη για τους καταναλωτές απορρέουν από το γεγονός των δομημένων χαρακτηριστικών του μέσου και περιλαμβάνουν διαθεσιμότητα της πληροφορίας, παροχή μηχανισμών αναζήτησης, και online δοκιμή προϊόντων. Όλα αυτά μπορούν να οδηγήσουν σε μειωμένη αβεβαιότητα στην απόφαση για την αγορά κάποιου προϊόντος. Για τις επιχειρήσεις, τα οφέλη απορρέουν από τη χρησιμοποίηση του WWW ως ένα μέσο διανομής αγαθών, ένα μέσο για εμπορικές επικοινωνίες, και βέβαια μία αγορά αυτό καθαυτό. Τα παραπάνω πλεονεκτήματα σχετίζονται με την τεχνολογία του Internet και την αλληλεπιδραστική φύση του μέσου.

1.2.4 Ευκαιρίες για τους προμηθευτές και οφέλη για τους καταναλωτές

Το ηλεκτρονικό εμπόριο προσφέρει ευκαιρίες στους προμηθευτές και ανάλογα οφέλη στους καταναλωτές. Αυτά περιλαμβάνουν:

1.2.4.1 Παγκόσμια παρουσία / παγκόσμια επιλογή

Τα όρια του ηλεκτρονικού εμπορίου δεν καθορίζονται από τα γεωγραφικά και εθνικά σύνορα, αλλά περισσότερο από την κάλυψη που έχουν τα δίκτυα υπολογιστών. Από τη στιγμή που τα περισσότερα δίκτυα έχουν παγκόσμια κάλυψη, το ηλεκτρονικό εμπόριο επιτρέπει και στους πιο μικρούς ακόμη προμηθευτές να επιτύχουν μια παγκόσμια παρουσία και να ασκήσουν επιχειρηματική δραστηριότητα σε όλο τον κόσμο.

Το αντίστοιχο όφελος για τον πελάτη είναι η παγκόσμια επιλογή - ένας πελάτης μπορεί να επιλέξει από όλους τους δυνητικούς προμηθευτές το προϊόν ή την υπηρεσία που ζητά, ανεξάρτητα από το πού βρίσκεται γεωγραφικά.

1.2.4.2 Ευκαιρίες και οφέλη

Ευκαιρίες για τους προμηθευτές	Οφέλη για τους καταναλωτές
Παγκόσμια παρουσία	Παγκόσμια επιλογή
Βελτιωμένη ανταγωνιστικότητα	Ποιότητα υπηρεσιών
Μαζική προσαρμογή σε απαιτήσεις πελατών	Εξατομικευμένα προϊόντα και υπηρεσίες
Μειωμένα ή εξαφανισμένα δίκτυα διανομής	Γοργή ανταπόκριση στις ανάγκες
Ουσιαστική μείωση κόστους	Ουσιαστική μείωση τιμών
Νέες επιχειρηματικές ευκαιρίες	Νέα προϊόντα & και υπηρεσίες

1.2.4.3 Βελτιωμένη ανταγωνιστικότητα / ποιότητα υπηρεσιών

Το ηλεκτρονικό εμπόριο επιτρέπει στους προμηθευτές να βελτιώσουν την ανταγωνιστικότητά τους με το "να έρθουν πιο κοντά στον πελάτη". Ως απλό παράδειγμα πολλές εταιρίες χρησιμοποιούν την τεχνολογία του ηλεκτρονικού εμπορίου για να προσφέρουν βελτιωμένα επίπεδα υποστήριξης πριν και μετά την πώληση, με αυξανόμενα επίπεδα πληροφόρησης για τα προϊόντα, οδηγίες για τη χρήση των προϊόντων, και γοργή ανταπόκριση στις ερωτήσεις των πελατών. Το αντίστοιχο όφελος για τον πελάτη είναι βελτιωμένη ποιότητα υπηρεσιών.

1.2.4.4 Μαζική προσαρμογή σε απαιτήσεις πελατών / Εξατομικευμένα προϊόντα και υπηρεσίες

Με την ηλεκτρονική αλληλεπίδραση, οι προμηθευτές είναι σε θέση να συγκεντρώσουν αναλυτικές πληροφορίες για τις ανάγκες κάθε πελάτη ατομικά και να σχεδιάσουν προϊόντα και υπηρεσίες για εκείνες τις ατομικές ανάγκες.

Αυτό καταλήγει σε προσαρμοσμένα προϊόντα που συγκρίνονται με εκείνα που προσφέρονται από εξειδικευμένους προμηθευτές, αλλά σε τιμές μαζικής αγοράς. Ένα απλό παράδειγμα είναι ένα online περιοδικό που είναι "κομμένο και ραμμένο" στα μέτρα του αναγνώστη με κάθε πρόσβαση να δίνει έμφαση στα άρθρα που τον ενδιαφέρουν και να αποκλείονται εκείνα τα οποία τα έχει ήδη διαβάσει.

1.2.4.5 Μείωση ή εξάλειψη των δικτύων διανομής / Γοργή ανταπόκριση στις ανάγκες με τηλεδιανομή

Το ηλεκτρονικό εμπόριο επιτρέπει συχνά την δραματική μείωση των παραδοσιακών αλυσίδων εφοδιασμού. Υπάρχουν πολλά εδραιωμένα παραδείγματα εταιριών, στις οποίες τα αγαθά αποστέλλονται κατευθείαν από τον κατασκευαστή στον τελικό καταναλωτή, παρακάμπτοντας τα παραδοσιακά δίκτυα χονδρικής και λιανικής πώλησης. (Τυπικά η συνεισφορά του ηλεκτρονικού εμπορίου δεν είναι ότι κάνει εφικτή μια τέτοια άμεση διανομή - από

τη στιγμή που θα μπορούσε να γίνει με έντυπους καταλόγους και τηλεφωνικές ή ταχυδρομικές παραγγελίες- αλλά το ότι μια τέτοια άμεση διανομή γίνεται πρακτική όσον αφορά το κόστος και τη χρονική καθυστέρηση.)

Το ακραίο παράδειγμα εμφανίζεται στην περίπτωση των προϊόντων και των υπηρεσιών που μπορούν να παραδοθούν ηλεκτρονικά, όπου το δίκτυο διανομής θα εκλείψει τελείως. Αυτό έχει μαζικές επιπτώσεις στη βιομηχανία της ψυχαγωγίας (φιλμ, βίντεο, μουσική, περιοδικά, εφημερίδες), τη βιομηχανία της πληροφόρησης και της εκπαίδευσης (στην οποία περιλαμβάνονται όλες οι μορφές εκδόσεων) και τις εταιρίες που σχετίζονται με την ανάπτυξη και τη διανομή λογισμικού για τους υπολογιστές.

~~Το αντίστοιχο όφελος για τον πελάτη είναι η ικανότητα να αποκτήσει γρήγορα το ακριβές προϊόν που χρειάζεται, χωρίς να περιορίζεται σε εκείνο που υπάρχει σε στοκ στον τοπικό προμηθευτή.~~

1.2.4.6 Ουσιαστική μείωση κόστους / Ουσιαστική μείωση τιμών

Μια από τις κύριες συνεισφορές του ηλεκτρονικού εμπορίου είναι η μείωση του κόστους των συναλλαγών. Ενώ το κόστος μια επιχειρηματικής συναλλαγής που απαιτεί ανθρώπινη αλληλεπίδραση μπορεί να μετρηθεί σε δολάρια, το κόστος για να γίνει μια παρόμοια συναλλαγή ηλεκτρονικά μπορεί να είναι της τάξης λίγων σεντ ή ακόμη χαμηλότερο. Επομένως, οποιαδήποτε επιχειρηματική διαδικασία που περιλαμβάνει αλληλεπιδράσεις ρουτίνας ανάμεσα σε ανθρώπους προσφέρει τη δυνατότητα για ουσιαστική μείωση κόστους, η οποία με τη σειρά της μπορεί να μεταφραστεί σε ουσιαστική μείωση τιμών για τους πελάτες.

1.2.4.7 Νέες επιχειρηματικές ευκαιρίες / Νέα προϊόντα και υπηρεσίες

Πέρα από τον επαναπροσδιορισμό των αγορών για τα υπάρχοντα προϊόντα και υπηρεσίες, το ηλεκτρονικό εμπόριο προσφέρει επίσης την ευκαιρία για την ανάπτυξη εντελώς νέων προϊόντων και υπηρεσιών. Τα παραδείγματα περιλαμβάνουν δικτυακή υποστήριξη, και υπηρεσίες στήριξης, υπηρεσίες καταλόγων, υπηρεσίες υπηρεσιών (δηλ. εδραίωση αρχικής επαφής ανάμεσα στους δυνητικούς πελάτες και στους δυνητικούς προμηθευτές) και πολλά είδη online υπηρεσιών πληροφόρησης.

Ενώ όλες αυτές οι ευκαιρίες και τα οφέλη είναι διακριτά, σε κάποιο βαθμό σχετίζονται μεταξύ τους. Για παράδειγμα, οι βελτιώσεις στον τομέα του ανταγωνισμού και της ποιότητας της υπηρεσίας μπορούν εν μέρει να προέλθουν από τη μαζική προσαρμογή στις απαιτήσεις

των πελατών, ενώ η μείωση των δικτύων διανομής μπορεί να συνεισφέρει στη μείωση του κόστους και τη μείωση τιμών.

1.2.5 Πεδίο δραστηριότητας του Ηλεκτρονικού Εμπορίου

Το ηλεκτρονικό εμπόριο δεν μπορεί σε καμία περίπτωση να θεωρηθεί ως μια απλή ομοιόμορφη τεχνολογία, καθώς κύριο χαρακτηριστικό του είναι η διαφοροποίηση. Μπορεί να περιλάβει μια μεγάλη γκάμα από επιχειρηματικές λειτουργίες και συναλλαγές.

Στις συναλλαγές αυτές περιλαμβάνονται:

- Εδραίωση μιας αρχικής επαφής, για παράδειγμα ανάμεσα σε ένα δυνητικό πελάτη και ένα δυνητικό προμηθευτή.
- Ανταλλαγή πληροφοριών
- Υποστήριξη πριν και μετά την πώληση (λεπτομέρειες για τα διαθέσιμα προϊόντα και υπηρεσίες, τεχνική καθοδήγηση για τη χρήση του προϊόντος, απαντήσεις στα ερωτήματα των πελατών)
- Πωλήσεις
- Ηλεκτρονική πληρωμή (χρησιμοποιώντας ηλεκτρονική μεταφορά κεφαλαίων, πιστωτικές κάρτες, ηλεκτρονικά τσεκ, ηλεκτρονικά μετρητά)
- Διανομή, στην οποία περιλαμβάνεται τόσο το management της διανομής όσο και η παρακολούθηση των φυσικών προϊόντων, και η πραγματική διανομή των προϊόντων τα οποία μπορούν να παραδοθούν ηλεκτρονικά
- Εικονικές Επιχειρήσεις, που σχηματίζονται από ομάδες ανεξάρτητων εταιριών και "συναθροίζουν" τις δυνατότητές τους έτσι ώστε να μπορούν να προσφέρουν προϊόντα ή υπηρεσίες που ξεπερνούν τις ικανότητες της κάθε μιας ξεχωριστά.
- Μοιραζόμενες επιχειρηματικές δραστηριότητες που αναλαμβάνονται και εκτελούνται από κοινού από μια εταιρία και τους εμπορικούς της συνεταιίρους.

Το ηλεκτρονικό εμπόριο περιλαμβάνει μια μεγάλη γκάμα τεχνολογιών επικοινωνίας.

Στις τεχνολογίες επικοινωνίας περιλαμβάνονται:

- Το E-Mail.
- Το fax.
- Η ηλεκτρονική ανταλλαγή δεδομένων (EDI electronic data interchange).
- Η ηλεκτρονική μεταφορά κεφαλαίων (EFT electronic funds transfer).

Οποιαδήποτε από τις τεχνολογίες μπορεί να χρησιμοποιηθεί για να υποστηρίξει το ηλεκτρονικό εμπόριο, με την επιλογή ανάμεσά τους να καθορίζεται από τις συνθήκες –κάποια από τις τεχνολογίες είναι κατάλληλη για κάποιο περιβάλλον και εντελώς ακατάλληλη για κάποιο άλλο.

Είναι ανάγκη να υπάρχει ένα καλά ορισμένο νομικό και ρυθμιστικό πλαίσιο που να επιβοηθεί το ηλεκτρονικό εμπόριο, διευκολύνοντας τις ηλεκτρονικές συναλλαγές των επιχειρήσεων χωρίς να επιβάλλει φραγμούς. Από τη στιγμή που η δυνατότητα παγκόσμιας αλληλεπίδρασης είναι ένας από τους θεμέλιους λίθους του ηλεκτρονικού εμπορίου, αυτό το νομικό και ρυθμιστικό πλαίσιο πρέπει να έχει επίσης παγκόσμια διάσταση.

1.2.6 Παραδείγματα

Υπάρχουν πολλά καλά εδραιωμένα παραδείγματα ηλεκτρονικού εμπορίου σε μια μεγάλη κλίμακα βιομηχανικών τομέων και μια μεγάλη κλίμακα εφαρμογών. Μερικά απ' αυτά θα χρησιμεύσουν στο να δείξουν τη φύση της σύγχρονης δραστηριότητας.

1.2.6.1 Λιανικό εμπόριο

ibs (<http://www.bookshop.co.uk>)

Το Internet Bookshop υπάρχει μόνο ως σταθμός στο World Wide Web - δεν υπάρχει καμιά φυσική πρόσβαση μέσα από παραδοσιακά καταστήματα πώλησης. Το κατάστημα εξειδικεύεται σε τεχνικά βιβλία και αυτή τη στιγμή προσφέρει περισσότερους από 780.000 τίτλους. Οι πελάτες που επισκέπτονται το iBS μπορούν να ψάξουν χρησιμοποιώντας λέξεις κλειδιά και να βρουν αναλυτικές πληροφορίες για συγκεκριμένους τίτλους, για διάφορα κείμενα, βιβλιογραφικές αναφορές, λίστες περιεχομένων, επισκοπήσεις και προτεινόμενη βιβλιογραφία.

Μπορούν να παραγγείλουν και να πληρώσουν για βιβλία, τα οποία μετά παραδίδονται μέσα από εδραιωμένα διεθνή κανάλια διανομής των εκδοτών.

Virtual Vineyards (<http://www.virtualvin.com>)

Όπως η iBS, η Virtual Vineyards υπάρχει μόνο ως σταθμός στο Δίκτυο. Προσφέρει κρασιά και φαγητά για καλοφαγάδες, λειτουργώντας ως σημείο πώλησης για έναν αριθμό από μικρούς οινοπαραγωγούς της Καλιφόρνιας. Υπάρχουν αναλυτικές πληροφορίες για διάφορα κρασιά και φαγητά, καθώς και μια online υπηρεσία για ερωτήματα (με τη χρήση του e-mail). Οι πελάτες μπορούν να παραγγείλουν και να πληρώσουν χρησιμοποιώντας είτε πιστωτικές κάρτες είτε ηλεκτρονικό χρήμα.

Οι παραγγελίες των πελατών μεταφέρονται ηλεκτρονικά από τα γραφεία της Virtual Vineyards' στο San Jose στο κατάστημά στη Napa Valley μαζί με οδηγίες από το πώς να τυπωθεί η ετικέτα αποστολής μέχρι και εσώκλειστες οδηγίες (όπως γευστικές υποδείξεις). Τα αγαθά αποστέλλονται με το Federal Express. Οι πελάτες μπορούν να

παρακολουθήσουν την πρόοδο της παραγγελίας τους αν συνδεθούν με το σταθμό του Federal Express.

1.2.6.2 Οικονομία Barclays Bank

(<http://www.barclays.co.uk>)

Πολλές τράπεζες προσφέρουν ήδη τη δυνατότητα να γίνονται online ερωτήσεις για τους λογαριασμούς. Ακολουθώντας τη χαλάρωση των ελέγχων για την εξαγωγή συστημάτων ασφαλείας από τις ΗΠΑ, η Barclays την επεξέτεινε δοκιμαστικά σε μια μεγάλη κλίμακα προσφέροντας στους πελάτες της τη δυνατότητα να έχουν πλήρεις τραπεζικές εργασίες από τους οικιακούς τους υπολογιστές.

1.2.6.3 ESI

(<http://www.esi.co.uk>)

Η Electronic Share Information Ltd προσφέρει on-line πληροφορίες για μετοχές και εμπορικές διευκολύνσεις. Οι πελάτες μπορούν να δουν τις τιμές του Χρηματιστηρίου του Λονδίνου και το δείκτη FTSE 100, να αγοράσουν και να πουλήσουν μετοχές on-line μέσα από τη ShareLink, να χρησιμοποιήσουν μια μεγάλη κλίμακα τεχνικών αναλύσεων και ερευνητικών εργαλείων, να αποκτήσουν ισολογισμούς εταιριών και πληροφορίες για τις μετοχές, να ζητήσουν αυτόματη ειδοποίηση για τις αλλαγές στις τιμές των μετοχών, και να αποκτήσουν μια απεικόνιση πραγματικού χρόνου για τις διακυμάνσεις του χρηματιστηρίου.

1.2.6.4 Διανομή

DIPA

Η DIPA GmbH προσφέρει υψηλής ποιότητας φωτογραφικές εικόνες. Οι πελάτες μπορούν να ψάξουν σε μια εκτεταμένη φωτογραφική βιβλιοθήκη και να παραγγείλουν τις εικόνες που θέλουν, οι οποίες στη συνέχεια τους αποστέλλονται δωρεάν.

Oracle (<http://www.oracle.com>)

Οι δυνητικοί πελάτες μπορούν τώρα απευθυνόμενοι στο Web site της Oracle να αναζητήσουν πληροφορίες σχετικά με τα προϊόντα της εταιρίας. Στη συνέχεια μπορούν να "κατεβάσουν" δοκιμαστικές εκδόσεις από τα διάφορα προϊόντα, ή να πληρώσουν on-line και να "κατεβάσουν" τις πλήρεις εκδόσεις. Εξαιτίας των πιθανών νομικών και οικονομικών προβλημάτων, η on-line υπηρεσία αγοράς και παράδοσης περιορίζεται μόνο στους πελάτες των ΗΠΑ.

1.2.6.5 Υποστήριξη πριν και μετά την πώληση

Hewlett Packard (<http://www.hp.com>)

Το Web site "Access HP" της Hewlett Packard προσφέρει χιλιάδες σελίδες με πληροφορίες, στις οποίες περιλαμβάνονται γενικές

πληροφορίες για την εταιρία, ειδήσεις, σημεία επαφής σε όλο τον κόσμο, ανακοινώσεις για νέα προϊόντα και λεπτομέρειες για τη μεγάλη κλίμακα των προϊόντων και υπηρεσιών της HP.

GE Plastics (<http://www.ge.com/plastics/>)

Η GE Plastics είναι ένας βιομηχανικός ηγέτης στον τομέα των πλαστικών. Το Web site της εταιρίας προσφέρει μια επισκόπηση των προϊόντων της εταιρίας, αναλυτικές παρουσιάσεις για κάθε υλικό και οδηγίες και συστάσεις για το σχεδιασμό εφαρμογών με τη χρήση των υλικών της εταιρίας. Υπάρχει επίσης ένας on-line διαγωνισμός με τον τίτλο "Η Τεχνική Συμβουλή Της Εβδομάδας" στον οποίο ένας επισκέπτης μπορεί να υποβάλλει μια συμβουλή για τη χρήση των υλικών της GE. Η εταιρία επιλέγει τις πιο καλές συμβουλές και τις ενσωματώνει στις σελίδες με τον τίτλο "Οι Συμβουλές που Δόθηκαν".

1.2.6.6 Βιομηχανικός σχεδιασμός

Ford

(<http://www2.ford.com/>)

Οι ομάδες μηχανικών της Ford σε όλο τον κόσμο συνεργάζονται στο σχεδιασμό των νέων μηχανών αυτοκινήτων χρησιμοποιώντας το ιδιωτικό δίκτυο της εταιρίας. Το σύστημα υποστήριξης του σχεδιασμού είναι ένα σύστημα τηλεδιάσκεψης πραγματικού χρόνου που διαθέτει ένα κοινό "πίνακα σχεδιασμού". Οποιοσδήποτε συμμετέχει σε διάσκεψη σχεδιασμού μπορεί να σχεδιάσει ή να γράψει πάνω στον πίνακα και να μεταφέρει ή να τροποποιήσει αντικείμενα μέσα στον πίνακα. Όλες οι αλλαγές στον πίνακα γίνονται αμέσως ορατές από όλους τους συμμετέχοντες. Οι τύποι αντικείμενων που υποστηρίζονται από το σύστημα περιλαμβάνουν σχέδια CAD, κείμενα και βίντεο κλπ.

1.2.6.7 Επιχειρηματική υποστήριξη

CitiusNet

(e-mail: mailto:citius@mail.citius.fr)

Το citiusNet είναι ένα πολύ καλά εδραιωμένο σύστημα υποστήριξης ηλεκτρονικού εμπορίου ανάμεσα σε επιχειρήσεις. Αποτελείται από τρία κύρια στοιχεία - το altius, το citius και το fortius. Το altius είναι ένας ηλεκτρονικός κατάλογος της βιομηχανίας και του εξοπλισμού γραφείων. Το citius είναι ένα σύστημα για το χειρισμό των εμπορικών συναλλαγών. Το fortius υποστηρίζει ηλεκτρονικές πληρωμές μέσα από την ηλεκτρονική ανταλλαγή δεδομένων (EDI), και χρησιμοποιείται όχι μόνο για την πληρωμή των αγαθών που έχουν επιλεγεί από το altius και έχουν αγοραστεί μέσα από το citius, αλλά και για συνηθισμένες συναλλαγές όπως οι καταβολές επιδομάτων και ασφαλειών. Το citiusNet είναι μια πολύγλωσση υπηρεσία που προσφέρεται σε διεθνή κλίμακα. Το σύστημα αναπτύχθηκε από την DDP από τη Lyon στη Γαλλία, σε συνεργασία

με διάφορους εταίρους από την Ισπανία, το Βέλγιο, τη Γερμανία και την Ιταλία.

Η DDP σχεδιάζει τώρα να επεκτείνει τις υπηρεσίες της και να προσφέρει γενική επιχειρηματική υποστήριξη ("Διαμεσολάβηση"). Η DPP θα εκτελεί όλες τις συνηθισμένες λειτουργίες (τραπεζικές, διοίκησης, επιδόματα, κλπ.) για λογαριασμό των συνδρομητών της, επιτρέποντάς τους μ' αυτόν τον τρόπο να συγκεντρωθούν στο βασικό πυρήνα της επιχείρησής τους.

1.2.6.8 Εκδόσεις

The Times

(<http://www.the-times.co.uk>)

Οι Times και οι Sunday Times εκδίδονται τώρα on-line. Προσφέρεται το πλήρες περιεχόμενο των εφημερίδων, και η πρόσβαση είναι ελεύθερη. Χρησιμοποιώντας τις διευκολύνσεις των "Interactive Times", οι χρήστες της on-line υπηρεσίας μπορούν να "κόψουν και να ράψουν" την εφημερίδα στα προσωπικά τους ενδιαφέροντα και προτιμήσεις ή να ψάξουν για περασμένα άρθρα που περιλαμβάνουν συγκεκριμένες λέξεις κλειδιά.

1.2.6.9 Επαγγελματικές υπηρεσίες

de Kreek

(<http://www.dds.nl/dekreek>)

Ο Κος Jeroen de Kreek, δικηγόρος από το Amsterdam, προσφέρει μια υπηρεσία παροχής απαντήσεων σε νομικά ζητήματα 24 ώρες το εικοσιτετράωρο. Οι χρήστες της υπηρεσίας οδηγούνται μέσα από ένα ιεραρχικό σύστημα επιλογών που τους βοηθάει να διατυπώσουν τελικά το ερώτημά τους σε ένα κείμενο. Στη συνέχεια ο κος de Kreek απαντά σ' αυτό το ερώτημα, συνήθως μέσα σε δύο ώρες. Η απάντηση στο πρώτο ερώτημα είναι δωρεάν, αλλά για τα επόμενα ερωτήματα απαιτείται πληρωμή.

1.2.6.10 Διεθνής επαφή

Global Tradepoint Network (<http://www.unicc.org/untpdc>)

Το Global Tradepoint Network είναι ένα τεράστιο δίκτυο επιχειρηματικών πληροφοριών που αναπτύχθηκε από το Trade Efficiency Programme με την υποστήριξη του Ο.Η.Ε. Έχοντας πρόσβαση σε καθιερωμένες διεθνείς βάσεις δεδομένων, το δίκτυο έχει ως στόχο να προσφέρει εμπορικά δεδομένα κλειδιά σε όλες τις χώρες του κόσμου.

Τέτοια δεδομένα μπορεί να καλύπτουν, για παράδειγμα, πληροφορίες της αγοράς, επιλογές μεταφοράς και τιμές, ασφαλιστικές διευκολύνσεις, πιστωτική δυνατότητα, τελωνειακές υποχρεώσεις και κανονισμούς εισαγωγών /εξαγωγών. Επιπλέον, μέσα από το σύστημά του για "ηλεκτρονικές εμπορικές ευκαιρίες", το δίκτυο χρησιμεύει σαν ένα σημείο συνάντησης για αγοραστές και πωλητές από όλο τον

κόσμο. Οι πιθανοί συνδυασμοί ανάμεσα σε αγοραστές και πωλητές εντοπίζονται με τη χρήση γεωγραφικών λεπτομερειών και πληροφοριών για τα προϊόντα που προσφέρονται ή ζητούνται, τα οποία εκφράζονται με τη χρήση των κωδικών του Harmonised Customs Tariff.

Από τη στιγμή που εντοπίζεται ένας πιθανός συνδυασμός, ο πωλητής και ο αγοραστής έρχονται σε άμεση επαφή μεταξύ τους.

1.2.6.11 Κοινές επιχειρηματικές διαδικασίες

Tesco

(<http://www.tesco.co.uk>)

Η Tesco διαθέτει supermarkets στη Βρετανία. Η εταιρία έχει ένα σύστημα παραγγελιών που "βασίζεται στις πωλήσεις" σύμφωνα με το οποίο οι πληροφορίες για τις πωλήσεις των προϊόντων στα μεμονωμένα supermarkets, καθώς συλλέγονται από τους σαρωτές στα ταμεία, προωθούνται ηλεκτρονικά στους υπολογιστές του Store Control Centre της εταιρίας. Αυτοί οι υπολογιστές καθορίζουν τα αγαθά, των οποίων τα αποθέματα χρειάζεται να αναπληρωθούν σε κάθε κατάσταση, και στέλνουν αυτή την πληροφορία ηλεκτρονικά στους υπολογιστές στην αποθήκη της Tesco που εξυπηρετεί το συγκεκριμένο κατάστημα. Για πολλά προϊόντα η ίδια η Tesco δεν κρατά αποθέματα, έτσι δημιουργούνται αυτόματα παραγγελίες οι οποίες προωθούνται στους προμηθευτές της Tesco με την μέθοδο της ηλεκτρονικής ανταλλαγής δεδομένων (EDI). Με την παράδοση τους στις αποθήκες της Tesco, τα προϊόντα προωθούνται αμέσως στα αντίστοιχα καταστήματα για να συμπληρώσουν τα αποθέματα. Μέσα σε 24 ώρες ένα προϊόν που πουλήθηκε σε ένα supermarket έχει ήδη αντικατασταθεί στα ράφια. Το σύστημα της αναπλήρωσης βασίζεται στην ηλεκτρονική επικοινωνία και στη στενή συνεργασία της Tesco με τους προμηθευτές της που πρακτικά είναι συνέταιροι σε μια κοινή επιχειρηματική διαδικασία αναπλήρωσης των προϊόντων στα ράφια των supermarket.

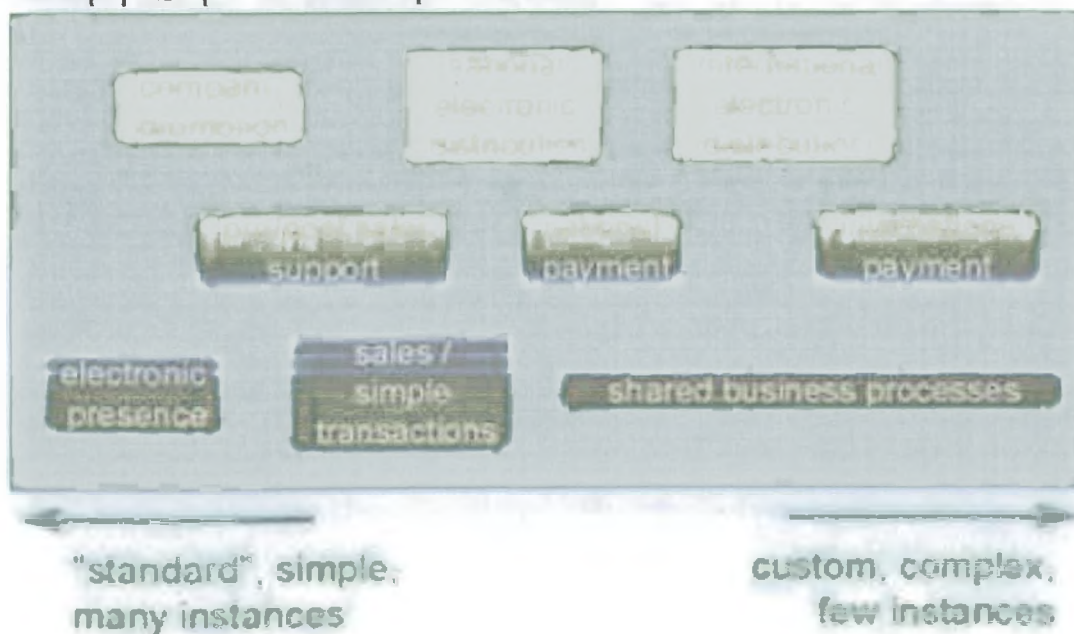
1.2.7 Επίπεδα του Ηλεκτρονικού Εμπορίου

Όπως δείχνουν τα παραπάνω παραδείγματα, υπάρχουν διάφορα "επίπεδα" υλοποίησης του ηλεκτρονικού εμπορίου, που εκτείνονται από την απλή παρουσία στο δίκτυο ως την ηλεκτρονική υποστήριξη διαδικασιών που πραγματοποιούνται από κοινού από δύο ή περισσότερες εταιρίες.

Τα διάφορα επίπεδα του ηλεκτρονικού εμπορίου υπογραμμίζουν τη διαφορά ανάμεσα στις εθνικές και στις διεθνείς συναλλαγές. Οι αιτίες αυτής της διαφοροποίησης δεν είναι τεχνικές -όπως έχει ήδη τονισθεί, το ηλεκτρονικό εμπόριο είναι ουσιαστικά παγκόσμιο στη σύλληψή του- αλλά μάλλον νομικές. Το ηλεκτρονικό εμπόριο είναι πιο πολύπλοκο σε διεθνές επίπεδο παρά σε εθνικό, εξαιτίας

παραγόντων όπως η φορολόγηση, οι αντίθετοι νόμοι, οι πληρωμές τελωνείων και οι διαφορές στις τραπεζικές πρακτικές.

Τα κατώτερα επίπεδα του ηλεκτρονικού εμπορίου σχετίζονται με μια βασική παρουσία στο δίκτυο, την προώθηση της εταιρίας και την παροχή υποστήριξης πριν και μετά την πώληση. Με τη χρήση τεχνολογιών "άμεσης χρήσης", αυτά τα επίπεδα μπορεί να είναι ιδιαίτερα φθηνά και εύκολα στην υλοποίηση, όπως το πιστοποιούν χιλιάδες μικρές επιχειρήσεις. Αντίθετα, οι πιο αναπτυγμένες μορφές ηλεκτρονικού εμπορίου θέτουν πολύπλοκα προβλήματα, τα οποία είναι τόσο νομικά και πολιτιστικά όσο και τεχνολογικά. Σ' αυτά τα επίπεδα δεν υπάρχουν λύσεις "που είναι άμεσα παραδοτέες", έτσι οι εταιρίες είναι αναγκασμένες να αναπτύξουν συστήματα προσαρμοσμένα στις δικές τους ανάγκες. Γι' αυτό το λόγο προς το παρόν παρατηρείται η τάση μόνο οι μεγάλες εταιρίες να είναι πρωτοπόροι σ' αυτά τα επίπεδα. Όμως, με την πάροδο του χρόνου τα όρια αυτού που είναι κοινός τόπος θα μετατοπιστούν βαθμιαία ώστε να περιλάβουν πιο πολύπλοκα επίπεδα του ηλεκτρονικού εμπορίου, και επιπλέον θα εδραιωθούν τεχνολογίες "άμεσης χρήσης" οι οποίες θα υποστηρίξουν αυτά τα ανώτερα επίπεδα, όπως ακριβώς συνέβη και με τα κατώτερα επίπεδα.

1.2.8 Ανάγκες της Τρέχουσας Τεχνολογίας για Οικονομικές Υπηρεσίες

Ορισμένα από τα σημαντικότερα ζητήματα, που σχετίζονται με την τεχνολογία, για την παροχή Οικονομικών Υπηρεσιών, παρουσιάζονται στις επόμενες παραγράφους.

Ανοικτά Συστήματα. Έχει γίνει αντιληπτό από τους οικονομικούς οργανισμούς ότι η συντήρηση ενός αριθμού από διαφορετικά υπολογιστικά συστήματα, αποτελεί μια χρονοβόρα και επίπονη διαδικασία. Έτσι, προωθείται η λύση των ανοικτών συστημάτων τα οποία θα επιτρέπουν εύκολη διασύνδεση και επικοινωνία μεταξύ διαφορετικών υπολογιστικών συστημάτων. Είναι επιθυμητή η χρήση ανοικτών πρωτοκόλλων και προτύπων σε όλα τα επίπεδα του OSI μοντέλου αναφοράς. Το γεγονός αυτό θα μειώσει το κόστος για τη συντήρηση των συστημάτων και για την εκπαίδευση του προσωπικού. Επιπλέον, τα ανοικτά συστήματα έχουν αποδειχθεί στην πράξη ότι αποτελούν μια αξιόπιστη και επαρκή λύση.

Εξορθολογισμός του Υλικού. Οι οικονομικοί οργανισμοί έχουν συνειδητοποιήσει την ανάγκη για απλοποίηση των υπολογιστικών συστημάτων και του λογισμικού που διαθέτουν. Αυτό οφείλεται στους επόμενους λόγους:

- Είναι εφικτή η χρήση του ίδιου υλικού εξοπλισμού για την διεκπεραίωση διαφορετικών διεργασιών.
- Θα πρέπει να αντικατασταθεί ο παλιός εξοπλισμός με επεκτάσιμους servers, που θα είναι σε θέση να καλύψουν τις τρέχουσες ανάγκες των οικονομικών οργανισμών, αλλά και να προσαρμοστούν εύκολα και γρήγορα στις μελλοντικές ανάγκες.
- Η χρήση λειτουργικών συστημάτων στα οποία μπορούν να τρέξουν τόσο οι εξειδικευμένες εφαρμογές που χρησιμοποιούν οι τράπεζες, όσο και εφαρμογές ευρύτερου ενδιαφέροντος.
- Στην χρήση του μοντέλου Client/Server για τον σχεδιασμό και την ανάπτυξη των εφαρμογών.

Μετακίνηση προς Μεθόδους Ηλεκτρονικής Πληρωμής. Οι οικονομικοί οργανισμοί στοχεύουν στην παροχή νέων ηλεκτρονικών μεθόδων πληρωμής. Τούτο οφείλεται σε δύο λόγους. Από τη μια πλευρά έχουμε την μεγάλη αγορά του Internet, η οποία ολοένα και εξαπλώνεται και η οποία αποτελεί πόλο έλξης για την διεξαγωγή ηλεκτρονικών πληρωμών. Από την άλλη πλευρά, μόνο ένα πολύ μικρό ποσοστό των πληρωμών γίνεται σήμερα με ηλεκτρονικό τρόπο. Άρα, υπάρχει ακόμη πολύ έδαφος για την ανάπτυξη αυτού του νέου τρόπου συναλλαγών. Επεξεργασία των Ιστορικών Δεδομένων. Οι οικονομικοί οργανισμοί έχουν αντιληφθεί ότι η πληθώρα των δεδομένων από συναλλαγές που έχουν αποθηκεύσει στις βάσεις δεδομένων τους, περιέχουν χρήσιμες πληροφορίες για τις αγοραστικές συνήθειες των πελατών τους. Οι πληροφορίες αυτές θα μπορούσαν να αποτελέσουν την κατευθυντήρια δύναμη στο σχεδιασμό και την υλοποίηση νέων υπηρεσιών.

1.2.9 Ανοιχτά θέματα

Ενώ το ηλεκτρονικό εμπόριο αναπτύσσεται ταχύτατα, υπάρχουν αρκετά ανοιχτά ζητήματα που πρέπει να επιλυθούν αν θέλουμε να αναπτύξει πλήρως τις δυνατότητές του. Αυτά περιλαμβάνουν:

1.2.9.1 Παγκοσμιοποίηση

Δυνητικά, τα παγκόσμια δίκτυα θα μπορούσαν να κάνουν τις συναλλαγές με επιχειρήσεις που βρίσκονται στην άλλη πλευρά του κόσμου τόσο εύκολα όσο είναι οι συναλλαγές με εταιρίες που απέχουν μόλις μερικά μέτρα.

Όμως η ύπαρξη του μέσου επικοινωνίας, παρόλο που είναι αναγκαία, δε φτάνει από μόνη της. Πώς οι εταιρίες από διαφορετικές ηπείρους αποκτούν η μια επίγνωση της ύπαρξης της άλλης, και των προϊόντων και των υπηρεσιών που προσφέρονται ή ζητούνται; Πώς μπορεί μια εταιρία να κατανοήσει τις επιχειρηματικές συνήθειες και τους κανόνες που ισχύουν σε κάποια χώρα στην άλλη πλευρά του πλανήτη, ιδιαίτερα μάλιστα όταν αυτοί οι κανόνες και οι συνήθειες είναι άγραφοι; Και πώς μπορούν να κατανοηθούν και να υποστηριχθούν η γλωσσική και η πολιτιστική διαφοροποίηση της παγκόσμιας κοινωνίας των χρηστών; Αυτά και άλλα σχετικά ερωτήματα αποτελούν τμήμα του εκτεταμένου ζητήματος της παγκοσμιοποίησης -το να κάνουμε το πραγματικά παγκόσμιο ηλεκτρονικό εμπόριο μια εφικτή πραγματικότητα.

1.2.9.2 Θέματα συμφωνιών και οικονομικά

Υποθέστε ότι μια εταιρία στην Ταϊλάνδη φυλλομετρά τον ηλεκτρονικό κατάλογο μιας Ρωσικής εταιρίας και κάνει μια ηλεκτρονική παραγγελία για προϊόντα που θα παραδοθούν ηλεκτρονικά και για τα οποία η πληρωμή θα γίνει πάλι ηλεκτρονικά. Αυτό το απλό σενάριο εγείρει αρκετά θεμελιώδη ερωτήματα που μένουν ακόμη αναπάντητα.

Σε ποιο ακριβώς σημείο μπορεί να θεωρηθεί ότι έχει δημιουργηθεί ένα δεσμευτικό συμβόλαιο ανάμεσα στις εταιρίες; Ποιο είναι το νομικό καθεστώς αυτού του συμβολαίου; Ποιο σώμα έχει νόμιμη δικαιοδοσία για το συμβόλαιο; Με δεδομένες τις διαφορές στις οικονομικές ρυθμίσεις και πρακτικές, πώς γίνεται η πληρωμή και πώς πιστοποιείται; Τι φόροι και τελωνιακά τέλη ισχύουν για τα αγαθά; Πώς αυτοί οι φόροι και τα τέλη "εποπτεύονται" και καταβάλλονται; Μπορούν τα έξοδα και τα τέλη να αποφευχθούν με το απλό μέσο να διατηρείται μια ηλεκτρονική εγκατάσταση "παραγωγής" σε μια τρίτη χώρα;

1.2.9.3 Ιδιοκτησία

Ειδικά για τα αγαθά που μπορούν να διανεμηθούν ηλεκτρονικά και συνεπώς είναι εύκολο να αντιγραφούν, το θέμα της προστασίας του copyright και της προστασίας των πνευματικών δικαιωμάτων αντιπροσωπεύει μια μεγάλη πρόκληση.

1.2.9.4 Απόρρητο και ασφάλεια

Το ηλεκτρονικό εμπόριο μέσα από ανοιχτά δίκτυα απαιτεί αποτελεσματικούς και αξιόπιστους μηχανισμούς για εξασφάλιση του απορρήτου και της ασφάλειας. Αυτοί οι μηχανισμοί πρέπει να προσφέρουν εμπιστοσύνη, δυνατότητα εξακρίβωσης (δηλαδή να επιτρέπουν σε κάθε μέρος μίας συναλλαγής να εξακριβώσει με σιγουριά την ταυτότητα του άλλου μέρους) και το αδιαμφισβήτητο (δηλαδή να εξασφαλίζεται ότι τα μέρη της συναλλαγής δεν μπορούν να αρνηθούν μετά τη συμμετοχή τους). Από τη στιγμή που οι αναγνωρισμένοι μηχανισμοί απορρήτου και ασφάλειας εξαρτώνται από την πιστοποίηση που παρέχεται από ένα τρίτο μέρος (όπως ένα κυβερνητικό σώμα), το ηλεκτρονικό εμπόριο θα απαιτήσει την εδραίωση ενός παγκόσμιου συστήματος πιστοποίησης.

1.2.9.5 Αλληλοσύνδεση και αλληλενέργεια

Για να μπορέσει το ηλεκτρονικό εμπόριο να αναπτύξει πλήρως τις δυνατότητές του απαιτείται παγκόσμια πρόσβαση -κάθε εταιρία και κάθε πελάτης πρέπει να είναι σε θέση να έχει πρόσβαση σε όλους τους οργανισμούς που προσφέρουν προϊόντα ή υπηρεσίες, ανεξάρτητα από τη γεωγραφική θέση ή τα συγκεκριμένα δίκτυα με τα οποία συνδέονται εκείνοι οι οργανισμοί. Γεγονός που με τη σειρά του απαιτεί την ύπαρξη παγκόσμιων προτύπων για την αλληλοσύνδεση και αλληλενέργεια των δικτύων.

1.2.9.6 Ανάπτυξη

Ένας από τους παράγοντες που θα μπορούσε να περιορίσει την ανάπτυξη του ηλεκτρονικού εμπορίου, είναι η έλλειψη επίγνωσης και ικανοτήτων. Υπάρχει ο κίνδυνος πολλές εταιρίες (ιδιαίτερα οι ΜΜΕ) να μείνουν πίσω και να βρεθούν σε μειονεκτική θέση, απλά και μόνο επειδή δεν έχουν επίγνωση των δυνατοτήτων και των ευκαιριών.

Επομένως, υπάρχει μια επείγουσα ανάγκη να προωθηθεί η επίγνωση, να δημοσιοποιηθούν πετυχημένα παραδείγματα, και να προσφερθεί εκπαίδευση και εξάσκηση.

1.2.10 Οι παράγοντες που ενεργούν και ο ρόλος τους

Αρκετά από τα θέματα που εξετάσαμε πιο πάνω πρέπει να αναλυθούν σε παγκόσμιο επίπεδο. Συνεπώς οι φορείς που είναι υπεύθυνοι για την ανάλυση των θεμάτων και την προώθηση του ηλεκτρονικού εμπορίου πρέπει να συμπεριλάβουν πολύ-εθνικά σώματα. Επίσης, υπάρχει ένας ρόλος για τις εθνικές κυβερνήσεις στο

να απομακρύνουν τα εθνικά σύνορα και να διασφαλίσουν τον υγιή ανταγωνισμό, και για τους αντιπροσώπους του κλάδου να προωθήσουν την επίγνωση και την καλύτερη εφαρμογή. Τελικά υπάρχουν φανεροί ρόλοι για τους προμηθευτές τεχνολογίας, τις εταιρίες χρήστες και τους μεμονωμένους καταναλωτές να επιτρέψουν, να αποδεχτούν και να εκμεταλλευτούν το ηλεκτρονικό εμπόριο.

Κάθε φορέας έχει κάποια ευθύνη για αρκετούς ρόλους, και αντίστροφα κάθε ρόλος πρέπει να εκτελεστεί από κοινού από αρκετούς παράγοντες.

Πίνακας 2 Οι παράγοντες που ενεργούν και οι ρόλοι τους

Παράγοντες που ενεργούν (Κάθε φορέας έχει κάποια ευθύνη για αρκετούς ρόλους)	Ρόλοι (κάθε ρόλος πρέπει να εκτελεστεί από κοινού από αρκετούς παράγοντες)
Πολυεθνικά σώματα	Ενθαρρύνουν την Κοινωνία των Πληροφοριών Απομακρύνουν τους παγκόσμιους φραγμούς
Εθνικές κυβερνήσεις Αντιπρόσωποι τομέων	Διασφαλίζουν το επίπεδο δράσης Απομακρύνουν τους εθνικούς φραγμούς
Προμηθευτές τεχνολογίας	Προωθούν την επίγνωση και την αποδοχή
Εταιρίες	Προωθούν βοθητικές τεχνολογίες
Καταναλωτές	Αναδιοργανώνουν την επιχείρηση Υιοθετούν τις τεχνολογίες Εκμεταλλεύονται τις ευκαιρίες

Οι πληροφορίες αυτές δεν απεικονίζουν αναγκαστικά την άποψη της Ευρωπαϊκής Επιτροπής. Τα παραδείγματα περιλαμβάνονται για λόγους καλύτερης κατανόησης των εννοιών και μόνο και οι πληροφορίες που περιέχουν θεωρούνται ακριβείς. Όμως οι σταθμοί του WEB στους οποίους έγινε αναφορά ή σύνδεση, όπως επίσης και τα προϊόντα, δεν είναι κάτω από τον έλεγχο της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, εκτός κι αν αυτό υποδεικνύεται ειδικά. Γι' αυτό το λόγο, η επιτροπή δεν μπορεί να αντιπροσωπεύσει τέτοιους σταθμούς ή προϊόντα. Ούτε το γεγονός ότι η Επιτροπή αναφέρθηκε σ' αυτούς στοιχειοθετεί μια υποστήριξη από μέρος της οποιαδήποτε οργανισμού ή ατόμου που διατηρεί ή προσφέρει περιεχόμενο γι' αυτούς τους σταθμούς ή τα προϊόντα που αναφέρθηκαν.

Η Επιτροπή δεν έχει εξετάσει το λογισμικό που βρίσκεται σ' αυτούς τους σταθμούς, και δεν είναι σε θέση να κάνει καμιά παρουσίαση αναφορικά με την ποιότητα, την ασφάλεια ή την καταλληλότητα οποιουδήποτε λογισμικού που βρίσκεται σ' αυτούς ή που προέρχεται απ' αυτούς.

1.2.11 Σημαντικά Προβλήματα για την Ανάπτυξη του Ηλεκτρονικού Εμπορίου

Η οικογένεια προϊόντων της Java Commerce σχεδιάστηκε προκειμένου να επιλύσει αυτά τα προβλήματα. Αυτά περιλαμβάνουν:

- Ασφάλεια
- Αξιοπιστία
- Ευελιξία
- Έλλειψη μηχανισμών πολλαπλής μισθοδοσίας.

Ασφάλεια. Τα οικονομικά ιδρύματα, από μικρές οικονομίες και δάνεια έως και το Ομοσπονδιακό Αποθεματικό, υπήρξαν πάντα αντικείμενο έλξης για τους κλέφτες, εξ αιτίας της συγκέντρωσης κεφαλαίου που ελέγχουν.

Τα οικονομικά ιδρύματα υποθέτουν, με σωστά επιχειρήματα, ότι το Internet θα παράσχει ένα άλλο πόλο έλξης για εκείνους που έχουν κακή προαίρεση. Ανησυχούν τόσο για τον μοναχικό hacker που υποκλέπει προσωπικά passwords και ηλεκτρονικά κλειδιά, για λόγους είτε ψυχαγωγίας είτε αυτοεπιβεβαίωσης, όσο και για τον πιο επιτηδευμένο επαγγελματία, είτε εντός είτε εκτός του οργανισμού, που θα προσπαθήσει αν σπάσει τα πρωτόκολλα των ηλεκτρονικών συστημάτων ασφαλείας και να διαφύγουν με μεγάλα χρηματικά ποσά ουσιαστικά απαρατήρητοι, ή ίσως ακόμη χειρότερα, με έναν ουσιαστικά untraceable (ανεξιχνίαστο) τρόπο.

Πολλοί από τους respondents πιστεύουν ότι μέρος του προβλήματος αποτελεί το ότι η ασφάλεια του Internet είναι ένα τόσο καινούριο θέμα, ώστε η συχνότητα των πιθανών απειλών δεν είναι δυνατό να γίνει εύκολα κατανοητή. Συνεπώς, προτιμούν να είναι υπερβολικά προσεκτικοί και να επενδύουν πάρα πολλά στην ασφάλεια ως εξασφάλιση απέναντι στις απειλές, γνωστές και άγνωστες. Τα οικονομικά ιδρύματα επιθυμούν να λύσουν αυτά τα προβλήματα:

- **Προστασία των προσωπικών δεδομένων από την ηλεκτρονική υποκλοπή.** Ενώ αυτή η απειλή έχει υπερεκτιμηθεί in the media -σίγουρα η μετάδοση του αριθμού μιας πιστωτικής κάρτας μέσω του Internet είναι περισσότερο ασφαλισμένη από όταν δίνεις την κάρτα σου σε τρίτο πρόσωπο ή λες τον αριθμό της τηλεφωνικής κάρτας σου στο τηλεφωνικό κέντρο- η απειλή είναι, παρ' όλα αυτά, υπαρκτή. Η κρυπτογράφηση δεδομένων, με τη χρήση δοκιμασμένων εργαλείων όπως το κυβερνητικό Data Encryption Standard (DES), το πρωτόκολλο Sun's SKIP και το πρωτόκολλο RSA's RC4, προσφέρουν λύσεις.

- **Προστασία προνομιακών δεδομένων που περιλαμβάνονται σε μη προτυποποιημένα δίκτυα ή σε μη προτυποποιημένες βάσεις δεδομένων.** Οι επιχειρήσεις ανησυχούν ότι η σύνδεση με το World Wide Web καθιστά τα δεδομένα που περιέχονται στα δίκτυά τους περισσότερο ευάλωτα σε επιθέσεις. Άτομα που έχουν απ' ευθείας πρόσβαση στο Internet από τους προσωπικούς υπολογιστές τους έρχονται επίσης αντιμέτωπα με πιθανές επιθέσεις στα δεδομένα που είναι αποθηκευμένα στο σκληρό τους δίσκο. Η κρυπτογράφηση βάσεων δεδομένων και νέες ασφαλείς τεχνολογίες όπως η Java βοηθούν στην επίλυση των προβλημάτων που προέρχονται από επιθέσεις σε μη προστατευόμενα μηχανήματα ή επιθέσεις εκ των έσω του firewall.
- **Εξακρίβωση των χρηστών και των δεδομένων. Παρεμπόδιση πλαστογραφίας.** Τα οικονομικά ιδρύματα επιθυμούν να διασφαλίσουν ότι τα άτομα που συναλλάσσονται ηλεκτρονικά με την τράπεζα είναι αυτοί που διατείνονται ότι είναι. Θέλουν επίσης να εξασφαλίσουν ότι τα δεδομένα που λαμβάνουν δεν έχουν παραποιηθεί από κάποιο άτομο το οποίο βρίσκεται μεταξύ του αποστολέα των δεδομένων και του οικονομικού ιδρύματος (παραποίηση γνωστή και ως επίθεση του «παραεμβαλλόμενου»). Ηλεκτρονικές υπογραφές και συστήματα πιστοποίησης που βασίζονται σε δοκιμασμένα πρωτόκολλα (π.χ. το X.509) και αξιόπιστες αρχές πιστοποίησης, όπως η Verisign, παρέχουν τους απαραίτητους μηχανισμούς εξακρίβωσης.
- **Ικανότητα για εγκατάσταση πρόσβασης ευέλικτης ασφάλειας για τον ευρύ αριθμό χρηστών σε δημόσιο περιβάλλον.** Σε ένα κλειστό περιβάλλον, ο αριθμός των ατόμων και οι διάφορες κατηγορίες πρόσβασης στα συστήματα και τα δεδομένα είναι εύκολο να προσδιοριστούν. Με ανοικτά συστήματα, όπως το Internet, πρέπει να φιλοξενηθεί ένας πολύ ευρύτερος αριθμός χρηστών και τύπων πρόσβασης. Επιπλέον, διαφορετικές businesses μπορεί να πλησιάζουν με πολύ διαφορετικό τρόπο την ασφάλεια. Δύο εταιρίες με παρόμοια sets από απαιτήσεις χρηστών, μπορεί να υλοποιήσουν δύο πολύ διαφορετικά συστήματα ασφάλειας. Επομένως, τα συστήματα για αυτά τα περιβάλλοντα πρέπει να είναι τόσο ευέλικτα, όσο και εύκολο να συντηρηθούν και να επαναρρυθμιστούν. Η Java είναι η μόνη διαθέσιμη τεχνολογική λύση σήμερα που μπορεί να παράσχει αυτήν την ευελιξία.

Αξιοπιστία. Τα οικονομικά ιδρύματα απαιτούν συστήματα που είναι ανθεκτικά σε σφάλματα και διαθέσιμα 24 ώρες τη μέρα και 7 ημέρες την εβδομάδα.

Ευελιξία. Τα οικονομικά ιδρύματα δεν γνωρίζουν ποιες εφαρμογές πρόκειται να επικρατήσουν, ή ακόμη και πώς κάποιες εφαρμογές όπως οι τραπεζικές συναλλαγές από το σπίτι (home banking) πρόκειται να εξελιχθούν. Θέλουν συστήματα πάνω στα οποία να μπορούν να υλοποιήσουν διάφορες εφαρμογές, και το

software να είναι εύκολο να συντηρηθεί και να μεταβληθεί. Τα συστήματα θα πρέπει να παρέχουν εργαλεία ανάπτυξης πρωτότυπων εφαρμογών και να επιτρέπουν την σύνταξη κώδικα οργανωμένου σε αυτοτελή τμήματα που μπορούν να επαναχρησιμοποιηθούν σε μια ποικιλία εφαρμογών.

Πρωτόκολλα μισθοδοσίας. Όπως προαναφέρθηκε, τα συστήματα ηλεκτρονικής μισθοδοσίας προσφέρουν στα οικονομικά ιδρύματα δύο ευκαιρίες. Η πρώτη είναι η δυνατότητα να εκμεταλλευτούν τις τεράστιες νέες πηγές εισοδήματος που αντιπροσωπεύονται από τη διεξαγωγή εμπορίου πραγματικού χρόνου. Η δεύτερη είναι η δυνατότητα να υποκαταστήσει τα συστήματα ηλεκτρονικής μισθοδοσίας, όπως οι smart cards υποκατέστησαν τις επιταγές, και να μειώσει σημαντικά το κόστος της processing.

Τα οικονομικά ιδρύματα αντιμετωπίζουν διάφορα εμπόδια στην υλοποίηση αυτών των συστημάτων. Το πρώτο είναι η έλλειψη standards, αν και ανοικτές προδιαγραφές, όπως η EMV 96 και η Java Card στις smart cards και το σύστημα Cybercash Coin για μικρές χρηματικές συναλλαγές, αρχίζουν να υπερνικούν αυτό το εμπόδιο. Το δεύτερο είναι ότι οι περισσότερες πλατφόρμες σήμερα προσφέρουν μόνο ένα πρωτόκολλο. Κανένα σύστημα σήμερα δεν παρέχει πολλαπλούς τύπους μισθοδοσίας και κανένα δεν προσφέρει τη δυνατότητα να προστεθούν νέοι μηχανισμοί πληρωμής καθώς γίνονται διαθέσιμοι. Τρίτον, κανένα σύστημα δεν είναι ικανό να χειριστεί πιστωτικές κάρτες privately branded ή άλλους τρόπους πληρωμής που ίσως να απαιτούν εξειδικευμένα πρωτόκολλα.

1.2.12 Ασφάλεια στο ηλεκτρονικό εμπόριο

1.2.12.1 Απαιτήσεις ασφάλειας

Οι βασικές απαιτήσεις για την ασφαλή διεξαγωγή του Ηλεκτρονικού Εμπορίου είναι η Εμπιστευτικότητα (Confidentiality), η Ακεραιότητα (Integrity), και ο Έλεγχος Αυθεντικότητας (Authentication).

- **Εμπιστευτικότητα (Confidentiality).** Η εμπιστευτικότητα είναι απαραίτητο στοιχείο της ιδιωτικότητας του χρήστη (user privacy) καθώς και της προστασίας των μυστικών πληροφοριών. Η εμπιστευτικότητα είναι συνυφασμένη με την αποφυγή μη εξουσιοδοτημένης τροποποίησης μιας πληροφορίας και παρέχεται μέσω κρυπτογράφησης. Σε ένα ηλεκτρονικό περιβάλλον θα πρέπει να υπάρχει η βεβαιότητα ότι το περιεχόμενο των μηνυμάτων που ανταλλάσσονται παραμένει αναλλοίωτο.
- **Ακεραιότητα (Integrity).** Ακεραιότητα σημαίνει αποφυγή μη εξουσιοδοτημένης τροποποίησης των πληροφοριών που

ανταλλάσσονται και παρέχεται μέσω ψηφιακής υπογραφής. Τα δεδομένα που αποστέλλονται ως μέρος της συναλλαγής πρέπει να είναι μη τροποποιήσιμα κατά τη διάρκεια της μεταφοράς και αποθήκευσης τους στο δίκτυο.

- **Έλεγχος Αυθεντικότητας(Authentication).** Η διαδικασία επαλήθευσης της ορθότητας του ισχυρισμού ενός χρήστη ότι κατέχει μια συγκεκριμένη ταυτότητα, αλλά και η βεβαιότητα ότι το περιεχόμενο του μηνύματος παρέμεινε αναλλοίωτο κατά την μεταφορά οριοθετούν την έννοια του ελέγχου αυθεντικότητας. Σύμφωνα με τον παραπάνω ορισμό η πιστοποίηση της ταυτότητας των επιχειρήσεων που συμμετέχουν σε μια συναλλαγή είναι απαραίτητη ώστε ,κάθε συναλλασσόμενο μέρος να μπορεί να πεισθεί για την ταυτότητα του άλλου. Ο έλεγχος αυθεντικότητας παρέχεται μέσω ψηφιακής υπογραφής

Κάποια ακόμη θέματα που αφορούν την ασφάλεια είναι:

- **Εξουσιοδότηση(Authorization).** Η εξουσιοδότηση αφορά την παραχώρηση δικαιωμάτων από τον ιδιοκτήτη στον χρήστη. Για παράδειγμα, ο πελάτης εξουσιοδοτεί τον έμπορο ώστε ο τελευταίος να ελέγξει αν ο αριθμός της πιστωτικής κάρτας είναι έγκυρος και αν τα χρήματα στον λογαριασμό μπορούν να καλύψουν το ποσό των συναλλαγών.
- **Εξασφάλιση(Assurance).** Η εμπιστοσύνη, ότι κάποιος αντικειμενικός σκοπός ή απαίτηση επιτυγχάνονται. Για παράδειγμα, μια από τις απαιτήσεις του πελάτη είναι η βεβαιότητα ότι ο έμπορος με τον οποίο συναλλάσσεται είναι νόμιμος και έμπιστος.
- **Μη αποποίηση ευθύνης (Non-repudiation).** Κανένα από τα συναλλασσόμενα μέρη δεν πρέπει να έχει τη δυνατότητα να αρνηθεί τη συμμετοχή του σε μια συναλλαγή.

1.2.12.2 Μηχανισμοί Ασφάλειας

Στην προηγούμενη παράγραφο αναφέρθηκαν οι απαιτήσεις ασφαλείας για τις εμπορικές συναλλαγές. Στην ενότητα αυτή παρουσιάζονται οι μηχανισμοί ασφαλείας μέσω των οποίων εκπληρώνονται οι προαναφερθείσες απαιτήσεις.

Προκειμένου να επιτευχθεί εμπιστευτικότητα των πληροφοριών των ηλεκτρονικών συναλλαγών χρησιμοποιείται κρυπτογράφηση, δημοσίου ή ιδιωτικού κλειδιού.

- **Συμμετρική κρυπτογράφηση (Symmetric key encryption).** Η κρυπτογράφηση ιδιωτικού κλειδιού ή συμμετρική κρυπτογράφηση βασίζεται σε ένα κοινό κλειδί το οποίο διαμοιράζεται μεταξύ των συναλλασσόμενων μερών. Το κλειδί αυτό χρησιμοποιείται τόσο για την κρυπτογράφηση όσο

και για την αποκρυπτογράφηση των μηνυμάτων. Ο Kerberos και το Data Encryption Standard είναι οι πλέον παραδοσιακές τεχνολογίες ιδιωτικού κλειδιού. Το βασικό πρόβλημα της κρυπτογράφησης του τύπου αυτού αφορά τη δημιουργία, την αποθήκευση και την μετάδοση του μυστικού κλειδιού(key management). Συγκεκριμένα:

- Και τα δύο συναλλασσόμενα μέρη θα πρέπει να συμφωνήσουν για ένα κοινό μυστικό κλειδί.
- Κάθε χρήστης θα πρέπει να έχει τόσα μυστικά κλειδιά όσα και τα μέλη με τα οποία συναλλάσσεται.
- Δεν ικανοποιείται η απαίτηση για αυθεντικότητα, γιατί δεν μπορεί να αποδειχθεί η ταυτότητα των συναλλασσόμενων μερών. Από την στιγμή που δύο άτομα κατέχουν το ίδιο κλειδί, τότε και οι δύο μπορούν να κρυπτογραφήσουν κάποιο μήνυμα και να ισχυριστούν ότι το έστειλε το άλλο άτομο. Κατά συνέπεια, η μη αποποίηση της ευθύνης(non-repudiation) για την αποστολή ενός μηνύματος καθίσταται και αυτή αδύνατη. Το πρόβλημα αυτό επιλύεται με την κρυπτογράφηση δημοσίου κλειδιού ή ασύμμετρη κρυπτογράφηση.

➤ **Ασύμμετρη κρυπτογράφηση (Asymmetric key encryption).** Η κρυπτογράφηση δημοσίου κλειδιού βασίζεται σε ένα ζεύγος κλειδιών εκ των οποίων το ένα είναι δημόσια γνωστό ενώ το άλλο είναι ιδιωτικό. Στην κρυπτογράφηση δημοσίου κλειδιού οτιδήποτε κρυπτογραφείται με το ένα κλειδί μπορεί να αποκρυπτογραφηθεί χρησιμοποιώντας μόνο το άλλο κλειδί.

Το κύριο πλεονέκτημα που προσφέρει η κρυπτογράφηση δημοσίου κλειδιού είναι η αυξημένη ασφάλεια που παρέχει. Η κρυπτογράφηση δημοσίου κλειδιού θεωρείται κατάλληλη για το Ηλεκτρονικό Εμπόριο για τους εξής λόγους:

- Εξασφαλίζει την εμπιστευτικότητα του μηνύματος.
- Παρέχει πιο ευέλικτα μέσα αυθεντικότητας των χρηστών.
- Υποστηρίζει ψηφιακές υπογραφές (ακεραιότητα μηνύματος).

Τα δυο αυτά κλειδιά μπορούν να χρησιμοποιηθούν με δύο διαφορετικούς τρόπους: για να εξασφαλίσουν την εμπιστευτικότητα του μηνύματος και να αποδείξουν την αυθεντικότητα του δημιουργού του.

➤ Στην πρώτη περίπτωση, για την παραγωγή ενός εμπιστευτικού μηνύματος, ο αποστολέας χρησιμοποιεί το δημόσιο κλειδί του παραλήπτη για να κρυπτογραφήσει το μήνυμα, έτσι ώστε να παραμείνει απόρρητο έως ότου αποκρυπτογραφηθεί από το ιδιωτικό κλειδί του παραλήπτη.

- Στην δεύτερη περίπτωση, ο αποστολέας κωδικοποιεί ένα μήνυμα με το ιδιωτικό του κλειδί, το οποίο είναι απόρρητο. Το ιδιωτικό κλειδί αποδεικνύει την ταυτότητα του χρήστη(αυθεντικοποίηση). Δηλαδή, η χρήση ιδιωτικού κλειδιού για την κρυπτογράφηση ενός μηνύματος είναι αντίστοιχη με την προσθήκη της υπογραφής του αποστολέα σε κάποιο έγγραφο. Έτσι λοιπόν οποιοσδήποτε χρησιμοποιήσει το δημόσιο κλειδί του αποστολέα για να αποκρυπτογραφήσει το μήνυμα θα είναι σίγουρος για την ταυτότητα του πρώτου.

1.2.12.3 Ψηφιακά Πιστοποιητικά και Παροχής Υπηρεσιών Πιστοποίησης.

Προκειμένου να γίνει χρήση της κρυπτογράφησης δημοσίου κλειδιού θα πρέπει να παραχθεί ένα δημόσιο και ένα ιδιωτικό κλειδί. Βέβαια κάτι τέτοιο θα μπορούσε να γίνει με κάποιο πρόγραμμα που θα χρησιμοποιήσει το κλειδί αυτό (π.χ. ο Web browser ή το e-mail). Έπειτα ο κάτοχος θα πρέπει να φροντίσει για την διαφύλαξη του ιδιωτικού του κλειδιού αλλά και τη δημοσίευση του δημοσίου κλειδιού. Η δημοσίευση θα μπορούσε να γίνει με την αποστολή του δημοσίου κλειδιού στους παραλήπτες μέσω e-mail.

Οι αρχές πιστοποίησης (certificate authorities) αποτελούν έναν πιο έμπιστο τρόπο για την δημοσίευση και διανομή των δημοσίων κλειδιών. Οι αρχές πιστοποίησης λαμβάνουν το δημόσιο κλειδί του ενδιαφερομένου χρήστη. Εάν ο χρήστης ενεργεί στη συγκεκριμένη περίπτωση ως άτομο θα πρέπει να παραχωρήσει όλα τα απαραίτητα στοιχεία που αποδεικνύουν την ταυτότητα του. Σε αντίθετη περίπτωση, ο χρήστης θεωρείται ότι ενεργεί για λογαριασμό κάποιας επιχείρησης και θα πρέπει να παραχωρήσει όλες τις νόμιμες πληροφορίες που απαιτούνται για την αξιοπιστία και την νόμιμη λειτουργία της. Έτσι λοιπόν, οι υπόλοιποι μπορούν να ζητήσουν την αυθεντικοποίηση του δημοσίου κλειδιού από την αρχή πιστοποίησης. Στην ουσία ένα ψηφιακό πιστοποιητικό αποτελεί μια ψηφιακά υπογεγραμμένη δήλωση από μια αρχή πιστοποίησης η οποία:

- Προσδιορίζει την αρχή πιστοποίησης που το εξέδωσε,
- Περιέχει το όνομα και κάποιες άλλες ιδιότητες του εγγεγραμμένου,
- Το δημόσιο κλειδί του εγγεγραμμένου,
- Είναι ψηφιακά υπογεγραμμένο από την αρχή πιστοποίησης που το εξέδωσε.

1.2.12.4 Γνωστοί αλγόριθμοι κρυπτογράφησης

Στην ενότητα αυτή παρατίθενται συνοπτικά οι πιο γνωστοί αλγόριθμοι κρυπτογράφησης.

- **DES-Data Encryption Standard.** Είναι ένα σώμα κρυπτογραφικών εντολών που δημιουργήθηκε από την IBM και πήρε έγκριση από την Αμερικάνικη κυβέρνηση το 1977. Χρησιμοποιεί ένα 56-bit κλειδί και χρησιμοποιεί μια

ομάδα από 64 bits. Είναι σχετικά γρήγορος αλγόριθμος και χρησιμοποιείται για την κρυπτογράφηση μεγάλου όγκου δεδομένων, ταυτόχρονα.

- **Triple DES.** Βασίζεται στον DES αλγόριθμο. Κρυπτογραφεί μια ομάδα δεδομένων τρεις φορές με τρία διαφορετικά κλειδιά. Έχει προταθεί σαν εναλλακτική λύση αντί του DES ,γιατί υποστηρίζεται ότι τον τελευταίο καιρό έχει γίνει πιο εύκολο και πιο γρήγορο το «σπάσιμο» του DES αλγορίθμου.
- **RC2 και RC4.** Σχεδιάστηκαν από τον Ron Rivest(από εκεί προέρχεται το R στην RSA Data Security Inc.) Παρέχουν ποικιλία ως προς το μέγεθος του κλειδιού κρυπτογράφησης, για πολύ γρήγορη και μεγάλου όγκου κρυπτογράφηση. Οι δύο αυτοί αλγόριθμοι θεωρούνται λίγο πιο γρήγοροι από τον DES και μπορούν να γίνουν ακόμα πιο ασφαλείς αν επιλέξουμε μεγαλύτερο μήκος κλειδιού. Ο αλγόριθμος RC2 αποτελεί μια ομάδα (block) κρυπτογράφησης και μπορεί να χρησιμοποιηθεί στην θέση του DES. Ο RC4 είναι ένα ``ρεύμα`` (stream) ψηφίων κρυπτογράφησης και θεωρείται περίπου 10 φορές πιο γρήγορος από τον DES.
- **IDEA.** Ο International Data Encryption Algorithm δημιουργήθηκε το 1991 και σχεδιάστηκε για να είναι ικανός για πραγματοποίηση υπολογισμών στο λογισμικό. Προσφέρει πολύ δυνατή κρυπτογράφηση, χρησιμοποιώντας ένα 128-bit κλειδί.
- **RSA.** Ονομάστηκε έτσι από τους σχεδιαστές του, Rivest, Shamir και Adelman. Είναι ένας αλγόριθμος <δημοσίου κλειδιού >(public key) ο οποίος υποστηρίζει μια ποικιλία μήκους κλειδιών ,καθώς επίσης ποικιλία όσον αφορά το μέγεθος του σώματος του κειμένου προς κρυπτογράφηση. Το απλό block κειμένου πρέπει να είναι μικρότερο από το μήκος του κλειδιού. Το συνηθισμένο μήκος κλειδιού είναι 512 bits.
- **Diffie-Hellman.** Αποτελεί το παλιότερο <δημοσίου κλειδιού> σύστημα κρυπτογραφίας, που ακόμα χρησιμοποιείται. Δεν υποστηρίζει κρυπτογράφηση ή ψηφιακές υπογραφές. Το σύστημα έχει σχεδιαστεί για να επιτρέπει στις δύο πλευρές να συμφωνήσουν με την χρήση ενός κατανεμημένου κλειδιού(shared key) ακόμα και αν το μόνο που κάνουν είναι να ανταλλάσσουν μηνύματα δημοσίως.
- **DSA.** Ο Digital Signature Algorithm σχεδιάστηκε από την NIST και στηρίχθηκε πάνω σε αυτό που αποκαλείται El Gamal αλγόριθμος. Το σχήμα των υπογραφών χρησιμοποιεί το ίδιο είδος κλειδιών που χρησιμοποιεί και ο Diffie-Hellman αλγόριθμος και μπορεί να δημιουργήσει υπογραφές πιο γρήγορα από τον RSA. Έχοντας προωθηθεί από την NIST ως ένα DSS σύστημα, το Digital Signature Standard, παρόλη την αποδοχή του, απέχει ακόμα πολύ από το να παρέχει σιγουριά.

1.2.12.4 Ασφάλεια συναλλαγών Για τους εμπόρους

Τον Ιούλιο του '97, κάποιος στις ΗΠΑ κατόρθωσε με κάποιο τρόπο να σπάσει τους κωδικούς μιας επιχείρησης και να στείλει ηλεκτρονικά μηνύματα σε εκατοντάδες πελάτες που είχαν πραγματοποιήσει αγορές μέσω των sites ESPN SportsZone and NBA.com, τα οποία δημιουργήθηκαν από την Starwave. Ο "εισβολέας" ενημέρωσε τους πελάτες ότι οι πιστωτικές τους κάρτες είχαν παραβιαστεί από τους υπολογιστές της επιχείρησης και περιλάμβανε τα τελευταία νούμερα του αριθμού τους ως απόδειξη. Αυτό το γεγονός αποδεικνύει ότι οι συναλλαγές δεν είναι απόλυτα ασφαλείς στο Internet. Όσο όμως η διατάραξη των διαδικτυακών συναλλαγών βρίσκουν το φως της δημοσιότητας, τόσο και περισσότεροι ερευνητές διχάζονται, αν και επικρατεί ότι οι συναλλαγές είναι πιο ασφαλείς στον Κυβερνοχώρο παρά στον φυσικό κόσμο.

Αυτό συμβαίνει γιατί έχουν πραγματοποιηθεί πολλές απάτες πιστωτικών καρτών από υπαλλήλους σε καταστήματα λιανικών πωλήσεων που κρατούσαν τους αριθμούς των καρτών. Τα συστήματα Η.Ε. απομάκρυναν τον πειρασμό, κρυπτογραφώντας τους αριθμούς στους servers της εταιρίας.

Για τους εμπόρους το Η.Ε. είναι πραγματικά ασφαλέστερο, μιας και ένα κατάστημα μπορεί να διαριχθεί, να καεί ή να πλημμυρίσει. Η μόνη δυσκολία είναι να αποδείξει στους πελάτες ότι το Η.Ε. είναι πραγματικά ασφαλές και γι' αυτούς.

1.2.12.5 Ασφάλεια συναλλαγών Για τους πελάτες

Οι πελάτες δεν το έχουν πιστέψει ακόμα, αλλά οι ειδικοί λένε ότι οι ηλεκτρονικές συναλλαγές είναι ασφαλέστερες από τις συνηθισμένες αγορές μέσω πιστωτικής κάρτας. Κάθε φορά που πληρώνει κάποιος σε ένα κατάστημα, σε ένα restaurant, και πετάει την απόδειξη της πιστωτικής κάρτας γίνεται ελαστικός σε μια απάτη.

Όμως στην έκδοση 2.0 (ή αργότερη) του Netscape Navigator ή του Microsoft Internet Explorer, οι συναλλαγές μπορούν να κρυπτογραφηθούν χρησιμοποιώντας Secure Sockets Layer (SSL), ένα πρωτόκολλο που δημιουργεί μια ασφαλή σύνδεση σε ένα server, προστατεύοντας την διακινούμενη πληροφορία στο Internet. Το SSL χρησιμοποιεί κρυπτογράφηση με κοινό κλειδί, μια από τις ισχυρότερες μεθόδους κρυπτογράφησης, που κυκλοφορούν. Στον Navigator, μπορείς να προτιμήσεις τον ασφαλή τρόπο όταν ένα άθραυστο κλειδί εμφανίζεται στην κάτω αριστερή γωνία του παραθύρου. Ο Internet Explorer εμφανίζει ένα λουκέτο στην κάτω δεξιά γωνία της οθόνης. Άλλος ένας τρόπος υποστήριξης από το SSL είναι όταν η γραμμή διευθύνσεων αρχίζει με https αντί για http:

Οι κατασκευαστές των browsers και οι εταιρίες πιστωτικών καρτών προωθούν ένα επιπλέον πρωτόκολλο ασφαλείας το Secure Electronic Transactions (SET). Το SET κωδικοποιεί τους αριθμούς πιστωτικών

καρτών που βρίσκονται σε servers, έτσι ώστε μόνο οι τράπεζες και οι εταιρίες πιστωτικών καρτών να μπορούν να διαβάσουν τους αριθμούς αυτούς.

Κανένα σύστημα Η.Ε. δεν μπορεί να εγγυηθεί 100% προστασία της πιστωτικής κάρτας, αλλά είναι σίγουρα ασφαλέστερο από μια πιθανή διάρρηξη των χρημάτων σου σε ένα κατάστημα.

1.3 Τεχνολογίες Ηλεκτρονικού Εμπορίου

Σε αυτό το τμήμα της παρούσας αναφοράς, θα δοθούν ορισμένες πληροφορίες σχετικά με συγκεκριμένες τεχνολογίες ηλεκτρονικού εμπορίου.

1.3.1 Firewalls και ασφάλεια δικτύου

Ένα firewall μπορεί να οριστεί ως το λογισμικό ή υλικό που επιτρέπει μόνο εκείνους τους εξωτερικούς χρήστες που έχουν τα κατάλληλα χαρακτηριστικά και δικαιώματα, να προσπελάσουν το προστατευόμενο δίκτυο. Συνήθως, ένα firewall επιτρέπει στους εσωτερικούς χρήστες να έχουν πλήρη πρόσβαση στις παρεχόμενες υπηρεσίες, ενώ οι εξωτερικοί χρήστες πρέπει να πιστοποιηθούν είτε παρέχοντας κάποιο όνομα και κωδικό, είτε με βάση την IP διεύθυνση ή το domain όνομα του δικτύου από το οποίο προσπαθούν να συνδεθούν. Υπάρχουν πολλοί τύποι firewalls, καθένας από τους οποίους παρέχει διαφορετικά επίπεδα προστασίας. Ο περισσότερο συνήθης τρόπος χρησιμοποίησης ενός firewall είναι η τοποθέτηση ενός υπολογιστή ή δρομολογητή μεταξύ του δικτύου και του Internet, και η παρακολούθηση όλης της κυκλοφορίας μεταξύ του εξωτερικού κόσμου και του τοπικού δικτύου.

Όσον αφορά στην ασφάλεια του δικτύου, η εμπιστευτική πληροφορία που διακινείται στο δίκτυο μπορεί να προστατευθεί με κρυπτογράφηση και χρήση μυστικών κωδικών. Το ηλεκτρονικό εμπόριο βασίζεται πάρα πολύ στην κρυπτογράφηση. (Η κρυπτογράφηση αποτελεί τη διαδικασία κωδικοποίησης του μεταδιδόμενου κειμένου κατά τέτοιο τρόπο ώστε να μπορεί να αποκρυπτογραφηθεί μόνο με τη χρήση του ειδικού κλειδιού αποκρυπτογράφησης). Η κρυπτογράφηση συνοδεύεται πολλές φορές και από την ψηφιακή υπογραφή αυτού που στέλνει το κρυπτογραφημένο κείμενο, έτσι ώστε ο παραλήπτης να μπορεί να βεβαιωθεί για τον αποστολέα του μηνύματος.

1.3.2 Ηλεκτρονικά Συστήματα Πληρωμής

Η ηλεκτρονική πληρωμή είναι αλληλένδετη με το ηλεκτρονικό εμπόριο. Μπορεί να οριστεί ως η Online οικονομική ανταλλαγή που συμβαίνει μεταξύ αγοραστών και πωλητών. Το περιεχόμενο αυτής της ανταλλαγής είναι κάποια μορφή ψηφιακής οικονομικής

εντολής, όπως ένας κρυπτογραφημένος αριθμός πιστωτικής κάρτας, ηλεκτρονικά Checks, ή ηλεκτρονικό χρήμα, που καλύπτονται από οικονομικούς οργανισμούς, όπως τράπεζες. Υπάρχουν αυτή τη στιγμή τρεις παράγοντες που προκαλούν ενδιαφέρον μεταξύ των οικονομικών αυτών οργανισμών: η ελάττωση του κόστους αυτής της τεχνολογίας, η μείωση του κόστους λειτουργίας και επεξεργασίας, και η αύξηση του άμεσου Online εμπορίου.

Το ηλεκτρονικό ή ψηφιακό χρήμα προσπαθεί να αντικαταστήσει το παραδοσιακό χρήμα στις Online διαδικασίες πληρωμής. Παρόλο που το ηλεκτρονικό χρήμα συνδυάζει την αξιοπιστία των υπολογιστών με την ασφάλεια, το παραδοσιακό χρήμα είναι αυτό που κυριαρχεί. Αυτό οφείλεται κυρίως στην έλλειψη εμπιστοσύνης των καταναλωτών, και στη μη αποτελεσματική εκκαθάριση των επί πιστώσει συναλλαγών. Το ηλεκτρονικό χρήμα πρέπει να έχει τις παρακάτω ιδιότητες: χρηματική αξία, διαλειτουργικότητα, ευκολία στην απόκτηση, και ασφάλεια. Το ηλεκτρονικό χρήμα βασίζεται στις ψηφιακές υπογραφές.

1.4 Υπάρχον Νομικό Πλαίσιο γύρω από το Ηλεκτρονικό Εμπόριο

Εκείνοι που πίστεψαν - και ακόμη πιστεύουν - ότι το δίκαιο και οι ηλεκτρονικοί υπολογιστές είναι παράλληλοι δρόμοι, έχουν λίγο ακόμη καιρό στη διάθεσή τους για να υπεραμύνονται της σκέψης ότι οι κανόνες δικαίου είναι από τη φύση τους προορισμένοι να διέπουν τις σχέσεις μεταξύ ανθρώπων, όχι τις σχέσεις ανθρώπων μεταξύ των οποίων παρεμβάλλεται υπολογιστής.

Έτσι, είναι αλήθεια ότι μία μορφή σχέσεων μεταξύ ανθρώπων, οι συναλλακτικές σχέσεις, ρυθμίζονται από "παραδοσιακούς" κανόνες δικαίου, ακόμη και σήμερα, που η τεχνολογία μας παρέχει τη δυνατότητα - και σύντομα τη συνήθη πρακτική - του "ηλεκτρονικού εμπορίου".

Επειδή, λοιπόν, είναι αδιανόητο, τόσο οι πράξεις ηλεκτρονικού εμπορίου να μη διέπονται από κανένα δικαϊκό κανόνα, όσο και οι ήδη υπάρχοντες κανόνες να εφαρμοστούν αυτούσιοι σε αυτό (εξαιτίας των πολλών ιδιαιτεροτήτων που παρουσιάζει το ηλεκτρονικό εμπόριο), έχει γίνει αντιληπτή η ανάγκη για θέσπιση κανόνων που να προσιδιάζουν στα χαρακτηριστικά του ηλεκτρονικού εμπορίου. Όσον αφορά την ελληνική έννομη τάξη, το ηλεκτρονικό εμπόριο δεν έχει απασχολήσει σοβαρά το νομοθετικό σώμα. Μόλις το 1994, εξεδόθη ο νόμος 2251/94 περί προστασίας του καταναλωτή, ο οποίος, στο άρθρο 4 προβλέπει τις λεγόμενες "Συμβάσεις από Απόσταση". Σύμφωνα με την παράγραφο 1 του άρθρου αυτού, ως

συμβάσεις από απόσταση νοούνται εκείνες, για τη σύναψη των οποίων δεν απαιτείται η ταυτόχρονη φυσική παρουσία των δύο συμβαλλομένων μερών.

Τα κύρια εννοιολογικά στοιχεία των συμβάσεων αυτού το είδους - κατά την ανωτέρω παράγραφο - είναι τα εξής:

- Συμβαλλόμενα μέρη μπορούν να είναι ο προμηθευτής και καταναλωτής. Γίνεται έτσι αντιληπτό, ότι οι διατάξεις του άρθρου αυτού αφορούν εμπορικές συναλλαγές και μάλιστα την κατηγορία εκείνη, κατά την οποία, συμβαλλόμενα μέρη είναι ο έμπορος (προμηθευτής) αφ' ενός και ο ιδιώτης (καταναλωτής) αφ' ετέρου. Εν άλλης λόγιος, οι διατάξεις αυτές δεν εφαρμόζονται στις αστικές συναλλαγές, δηλαδή μεταξύ ιδιωτών, όταν επί παραδείγματι ένας ιδιώτης θέλει να πωλήσει τον ηλεκτρονικό υπολογιστή του σε άλλον ιδιώτη, μέσω του ηλεκτρονικού υπολογιστή.
- Αντικείμενο της σύμβασης μπορεί να είναι αγαθό ή υπηρεσία. Αυτό σημαίνει ότι μπορεί να πρόκειται για ενσώματο αντικείμενο ή ότι άλλο θεωρείται ως πράγμα κατά την έννοια του νόμου. Επίσης μπορεί να είναι υπηρεσία, όπως π.χ. μεσιτεία, έκδοση τιμολογίου και είσπραξή του, κλπ.
- Χρήση τεχνικών μέσων επικοινωνίας. Τέτοια, κατά την §6 εδ. β' του άρθρου 4 του εν λόγω νόμου, θεωρούνται το τηλέφωνο η αυτόματη κλήση, το fax, το ηλεκτρονικό ταχυδρομείο, ή άλλο ηλεκτρονικό μέσο επικοινωνίας. Η παραπάνω απαρίθμηση είναι ενδεικτική, γιατί ο νομοθέτης θέλησε να καλύψει ρυθμιστικά και όλες εκείνες τις μεθόδους που θα χρησιμοποιηθούν ή και θα επινοηθούν στο μέλλον για το ηλεκτρονικό εμπόριο.

Ο νόμος 2251/94, θεσπισμένος ακριβώς για την προστασία του καταναλωτή, θεωρεί τον προμηθευτή - έμπορο το «ισχυρό» συμβαλλόμενο μέρος. Για το λόγο αυτό προβλέπει στο άρθρο 4 §§2, και 9 λόγους ακυρότητας της σύμβασης που αναφέρονται στα στοιχεία που θα πρέπει να παρέχει ο προμηθευτής στον καταναλωτή - σχετικά με την ταυτότητα του, τις ιδιότητες του αγαθού, την τιμή του, τον τρόπο πληρωμής κλπ. - και τους οποίους μόνο ο καταναλωτής μπορεί να επικαλεστεί για να επιτύχει την αναγνώριση της σύμβασης ως άκυρης.

Όλοι αυτοί οι όροι και οι περιορισμοί που τίθενται, όχι μόνο σε αυτές τις παραγράφους, αλλά και σε ολόκληρο το άρθρο, θεωρούνται ιδιαίτερα αυστηροί και δεν κάνουν άλλο από το να αναιρούν τα κύρια πλεονεκτήματα του ηλεκτρονικού εμπορίου, που είναι η διευκόλυνση, απλούστευση και η ταχύτητα των εμπορικών συναλλαγών.

Αξίζει να σημειωθεί ότι, εξαιτίας της νεότητας του νόμου, αλλά και του ότι το αντικείμενο που ρυθμίζει είναι πρωτόγνωρο για την ελληνική έννομη τάξη, δεν υπάρχει μέχρι στιγμής νομολογία που να κάνει λόγο γι' αυτό το νόμο, αφού κανένας δεν τολμά να φέρει ενώπιον της δικαιοσύνης ένα τέτοιο θέμα,

αλλά και είναι σίγουρο ότι οι πρώτοι που θα το κάνουν, θα καταλάβουν τους έλληνες δικαστές «εξ απήνης».

Ενώ αυτά συμβαίνουν στην Ελλάδα, στην Γιούτα των Η.Π.Α. υπάρχει ήδη νομοθετική ρύθμιση για την ηλεκτρονική υπογραφή, η ιταλική νομοθεσία αναγνωρίζει πλήρως πράξεις δεδομένα, έγγραφα και συμβάσεις για τα οποία χρησιμοποιούνται ηλεκτρονικά μέσα, ενώ στην Γερμανία πρόσφατος νόμος (1.8.1997) ρυθμίζει θέματα σχετικά με τηλε-υπηρεσίες, ψηφιακή υπογραφή και προστασία βάσεων δεδομένων.

Σε διεθνές επίπεδο, η Ευρωπαϊκή Ένωση δεν φαίνεται να προβληματίζεται σοβαρά, αφού δεν έχει εκδώσει Οδηγίες σχετικές με το ηλεκτρονικό εμπόριο σε στενή έννοια – κάτι που θα έλυσε τα προβλήματα που προκαλούνται από την ανυπαρξία καθ' αυτού εσωτερικού δικαίου γι' αυτό το θέμα –, ενώ ο μόνος τομέας με τον οποίο έχει ασχοληθεί είναι η ηλεκτρονική ανταλλαγή δεδομένων, με την υιοθέτηση του προγράμματος TEDIS (Trade Electronic Interchange Systems). Το πρόγραμμα αναγνωρίζει ως έγκυρες τις συμβάσεις ΗΑΔ σε επίπεδο εθνικών δικαίων των κρατών μελών, ενώ ρυθμίζει ζητήματα γνησιότητας, αποθήκευσης και κρυπτογράφησης.

Στα πλαίσια του ΟΗΕ, η Επιτροπή Διεθνούς Εμπορίου (UNCITRAL) έκανε την 17/12/1996 δεκτό το «Μοντέλο Νόμου για το ηλεκτρονικό εμπόριο». Το Μοντέλο αυτό (μη δεσμευτικό) επικεντρώνεται στις έννοιες «έγγραφο», «υπογραφή», «γνησιότητα», όπως αυτές νοούνται στα πλαίσια του ηλεκτρονικού εμπορίου και προσπαθεί να λύσει προβλήματα που προκαλούνται από τη χρήση νέων τεχνικών μεθόδων στο διεθνές εμπόριο.

Πέραν όμως όλων των παραπάνω υποτυπωδών ρυθμίσεων, οι νομοθέτες αλλά και οι εφαρμογές του δικαίου οφείλουν να ασχοληθούν με τα προβλήματα που προκαλούνται από την χρήση Η/Υ στις εμπορικές συναλλαγές, αν δεν θέλουν να παραμείνει αρρύθμιστος ένας αλματώδως αναπτυσσόμενος κλάδος, που μελλοντικά θα καλύπτει το μεγαλύτερο μέρος των πράξεων εμπορίου.

Η προβληματική αυτή περιλαμβάνει ενδεικτικά τα εξής σημαντικά ζητήματα:

- Το χρόνο περιέλευσης της πρότασης για σύναψη σύμβασης ή την αποδοχή της στο αντισυμβαλλόμενο μέρος, δεδομένου ότι από τα χρονικά σημεία επέρχεται η νομική δέσμευση για τους συμβαλλόμενους. Έτσι το σημείο αυτό θα έχει σημασία για την έναρξη τυχόν προθεσμίας που έταξε ο προτείνων για αποδοχή της πρότασης, αφού αυτή μπορεί να γίνει μόνο μέχρι την περιέλευση της στον αντισυμβαλλόμενο. Συγκεκριμένα, θεωρείται ότι η δ.β. περιήλθε στον αποδέκτη τη στιγμή που έγινε η ηλεκτρονική εγγραφή στον Η/Υ του λήπτη, εκτός αν τα μέρη έχουν συμφωνήσει ως χρόνο περιέλευσης το χρόνο επιβεβαίωσης της λήψης της.

- Την εξομοίωση των ηλεκτρονικών εγγραφών με έγγραφα. Στη πλειοψηφία τους, οι εμπορικές συναλλαγές είναι άτυπες, προκειμένου να επιτυγχάνεται ταχύτητα στην κυκλοφορία των αγαθών. Δε λείπουν, όμως, οι περιπτώσεις όπου απαιτείται η έγγραφη κατάρτισή τους. Για αυτές ακριβώς τις περιπτώσεις, είναι αναγκαίο να αποφανθεί η έννομη τάξη σχετικά με το τι είδος αποδεικτικού μέσου αποτελούν και ποια αποδεικτική αξία θα έχουν οι ηλεκτρονικές εγγραφές, αν μία υπόθεση ηλεκτρονικού εμπορίου έλθει στα Δικαστήρια, δεδομένου ότι δεν εμπίπτουν σε καμιά κατηγορία αποδεικτικών μέσων γνωστή στην Πολιτική Οικονομία. Έτσι δεν μπορούν οι ηλεκτρονικές εγγραφές να θεωρηθούν ως έγγραφα, αφού τους λείπει η διαρκής ενσωμάτωση του κειμένου σε υλικό φορέα. Γίνεται, όμως, προσπάθεια διεθνής για την εισαγωγή της έννοιας του «ηλεκτρονικού εγγράφου» και της αναγνώρισης σε αυτό δεσμευτικότητας και αποδεικτικής αξίας.

Την εξασφάλιση της γνησιότητας των ηλεκτρονικών εγγράφων. Όταν μία σύμβαση καταρτίζεται εγγράφως η γνησιότητα του εγγράφου (και έτσι η αποδεικτική του δύναμη) εξασφαλίζεται με την ιδιόχειρη υπογραφή του εκδότη. Πως είναι δυνατόν, λοιπόν, να εξασφαλισθεί η γνησιότητα ενός ηλεκτρονικού αρχείου, όταν στις συναλλαγές κυρίως μέσω διαδικτύων, οι κίνδυνοι για ανάγνωση και παραποίηση μηνυμάτων από μη εξουσιοδοτημένα πρόσωπα είναι τεράστια. Ο περιορισμός ή και αποκλεισμός των κινδύνων αυτών μπορεί να συντελεστεί με την ηλεκτρονική υπογραφή, με χρήση βιομετρικών τεχνικών, ή με διαδικασίες κλειδώματος των μηνυμάτων με συστήματα κρυπτογράφησης και άμεσης ηλεκτρονικής πρωτοκόλλησης. Πρωτοπόρος στην Ευρώπη η Γερμανία, η οποία με τον προαναφερθέντα νόμο της 1.8.97, προβλέπει την ηλεκτρονική (ψηφιακή) υπογραφή και συγκεκριμένα τη χορήγηση σε φυσικά πρόσωπα μυστικού εξατομικευμένου «κλειδιού», που αποκρυπτογραφεί το μήνυμα σε αλγοριθμικό σύστημα. Ο παραλήπτης αποκρυπτογραφεί με άλλο κλειδί το μήνυμα, χωρίς να είναι σε θέση να το αλλοιώσει.

Δεν είναι, λοιπόν, δύσκολο να διαπιστώσει κανείς ότι δεν αρκεί μόνο να προχωρήσει η τεχνολογία στον τομέα του ηλεκτρονικού εμπορίου. Ο τομέας αυτός θα παραμείνει ελλιπώς αναπτυγμένος χωρίς την αντίστοιχη ανάπτυξη του δικαίου, γύρω από το θέμα. Γιατί, όπως κάθε άλλο είδος συναλλαγών, είναι απαραίτητο να διέπεται από ένα πλέγμα κανόνων για να μπορέσει να λειτουργήσει ομαλά.

Φαίνεται, όμως, ότι οι νομοθέτες - σε επίπεδο, τόσο εσωτερικού, όσο και κοινοτικού ή διεθνούς δικαίου - δεν έχουν ενεργοποιηθεί, έτσι ώστε να προβούν σε οποιαδήποτε ρύθμιση. Και δεν πρόκειται να κάνουν κάτι, αν δεν έλθει ενώπιόν τους το πρόβλημα. Σε αντίθεση με την προληπτική ιατρική, δεν υπάρχει

προληπτική νομική. Έτσι, όσο το υλικό και αν έχουν στα χέρια τους οι νομοθέτες που χρήζει ρύθμισης, θα παραμένουν αδρανείς, για όσο καιρό δεν εμφανίζεται νομικό πρόβλημα.

1.5 Ενώσεις Ηλεκτρονικού Εμπορίου

1.5.1 Ευρώπη:

ECA (UK)

Το ECA είναι το σημαντικότερο κέντρο στη Μ.Βρετανία με ειδικευση και εμπειρία στο Ηλεκτρονικό Εμπόριο. Προωθεί τη χρήση του Ηλεκτρονικού Εμπορίου προσφέροντας ανεξάρτητη βοήθεια, οδηγίες, πληροφορίες και πρακτικές συμβουλές αντιπροσωπεύοντας τα ενδιαφέροντα των μελών στα κατάλληλα μέρη διακίνησης ιδεών προσφέροντας ένα χώρο στον οποίο μπορούν να ανταλλάγουν εμπειρίες και οι καλύτερες πρακτικές.

ECE (Belgium)

Ο κύριος στόχος της Ένωσης Ηλεκτρονικού Εμπορίου της Ευρώπης είναι να προωθήσει, να συντονίσει και να παρακολουθήσει την ανάπτυξη του Ηλεκτρονικού Εμπορίου στην Ευρώπη. Η Ένωση στοχεύει στην προώθηση και την διεξαγωγή ερευνών σε αυτούς τους τομείς και την προώθηση των επαφών ανάμεσα στα μέλη, υποστηρίζοντας και δημιουργώντας σειρές μαθημάτων, συνεδρίων και πρακτικής εργασίας. Συνεισφέρει στην εστιασμένη ανάπτυξη του Ηλεκτρονικού Εμπορίου με την ανταλλαγή πληροφοριών και τη συνεργασία με παρόμοιες πρωτοβουλίες, εθνικές και διεθνείς, καθώς και με την ενημέρωση της κοινής γνώμης σε όλα τα επίπεδα.

1.5.2 Σε όλο τον κόσμο:

AUSE.NET (Αυστραλία)

Η δημιουργία του AUSE.NET βασίζεται σε μια κοινή πρωτοβουλία της ομοσπονδιακής και των τοπικών κυβερνήσεων σε συνεργασία με τη βιομηχανία για να προωθηθεί η χρήση του Ηλεκτρονικού Εμπορίου από τις ΜΜΕ. Θα είναι ένας εθνικός, ανεξάρτητος οργανισμός μη κερδοσκοπικού χαρακτήρα που θα λειτουργεί ως εταιρία κάτω από το νόμο των Εταιριών. Ο ρόλος του AUSE.NET είναι, με τη βοήθεια μιας σειράς από προϊόντα και υπηρεσίες, να παρακινήσει τις ΜΜΕ να υιοθετήσουν τις τεχνολογίες του Ηλεκτρονικού εμπορίου και να συμπληρώσουν τις υπηρεσίες που προσφέρουν οι υπάρχοντες παροχείς υπηρεσιών. Το AUSE.NET θα αναπτύξει επίσης συνεργασίες με μεγάλες εταιρίες και κυβερνήσεις με στόχο την προώθηση του

Ηλεκτρονικού Εμπορίου από επιχείρηση σε επιχείρηση ανάμεσα στις ΜΜΕ.

AECPI (ΗΠΑ)

Η Διεθνής Ένωση Επαγγελματιών του Ηλεκτρονικού Εμπορίου, (Association for Electronic Commerce Professionals International, Inc. -AECPII) είναι μια επαγγελματική ένωση που επικεντρώνει τη λειτουργία της στην επαγγελματική ευημερία των μελών της. Η AECPI σχηματίστηκε από επαγγελματίες του Η.Ε. και απευθύνεται σε επαγγελματίες του Η.Ε. Η AECPI έχει ως στόχο να υποστηρίξει, να βοηθήσει ηθικά και να προωθήσει την καριέρα των επαγγελματιών που δραστηριοποιούνται στο χώρο του Ηλεκτρονικού Εμπορίου/ Ηλεκτρονική Ανταλλαγή Δεδομένων.

EMA (ΗΠΑ)

Η Electronic Messaging Association (EMA) είναι ένα forum που επιτρέπει την εξέλιξη των ηλεκτρονικών επιχειρήσεων μέσα από την εφαρμογή της παγκόσμιας μετάδοσης μηνυμάτων, ασφάλεια καταλόγων, υπηρεσιών δικτύου και άλλων σχετικών τεχνολογιών. Η ένωση λειτουργεί προς όφελος μεγάλων και μεσαίων επιχειρήσεων μέσα από την εκπαίδευση, βιομηχανικούς συνασπισμούς και βιομηχανικής επίγνωσης.

Τα προγράμματα της EMA εστιάζονται στις ακόλουθες βασικές περιοχές :

Τεχνολογία. Τα προγράμματα της EMA απομακρύνουν τα εμπόδια που υπάρχουν στην παγκόσμια συνεργασία και διασύνδεση. Βοηθούν στον καθορισμό, την επικύρωση, την ανάπτυξη, τη διατύπωση και την υλοποίηση όλων των επιχειρηματικών προτύπων των ηλεκτρονικών επιχειρήσεων, τις σχετιζόμενες με αυτές συνθήκες λειτουργίας και τις πρακτικές που θα χρησιμοποιηθούν.

Δημόσια Πολιτική. Η EMA συνηγορεί υπέρ της δημόσιας πολιτικής που ευνοεί την ανάπτυξη των Ηλεκτρονικών Επιχειρήσεων. Παρουσιάζει τις πολιτικές αυτές στις κυβερνήσεις, τεχνικούς οργανισμούς δημιουργίας προτύπων και ομάδες καταναλωτών.

Εκπαίδευση. Τα προγράμματα της EMA προωθούν μια μεγαλύτερη κατανόηση και εκτίμηση όλων των επιχειρηματικών υπηρεσιών και των αντίστοιχων τεχνολογιών.

DISA (ΗΠΑ)

Η Ένωση Προτύπων Ανταλλαγής Δεδομένων (Data Interchange Standards Association) είναι ένας μη κερδοσκοπικός οργανισμός που υποστηρίζει την ανάπτυξη και χρήση προτύπων Ηλεκτρονικής Ανταλλαγής Δεδομένων (EDI) στο Ηλεκτρονικό Εμπόριο. Οι κύριες υπηρεσίες της DISA είναι να προσφέρει λειτουργική υποστήριξη για τη διαδικασία ανάπτυξης προτύπων X12 και UN/EDIFACT, να υποστηρίξει και να δημοσιοποιήσει τα πρότυπα για το EDI και να προσφέρει εκπαιδευτικά σεμινάρια, συνέδρια, σεμινάρια και σχετικές υπηρεσίες πληροφοριών. Στα μέλη της DISA περιλαμβάνονται εταιρίες, κυβερνητικές υπηρεσίες και οργανισμοί κάθε μεγέθους.

MPX (ΗΠΑ)

Η Mid-America Payment Exchange είναι μια μη κερδοσκοπική ένωση που προσφέρει πληροφορίες, εκπαίδευση και υποστήριξη σε οικονομικά ιδρύματα, εταιρίες και άτομα σχετικά με τις ηλεκτρονικές πληρωμές και το Automated Clearing House Network. Σ' αυτό το site θα βρείτε ένα πλούτο πληροφοριών. Τα Οικονομικά Ιδρύματα και οι Εταιρίες μπορούν να βρουν εκπαιδευτικές ευκαιρίες και εκδόσεις αναφοράς που σχετίζονται με τη διαδικασία ηλεκτρονικών πληρωμών, καθώς και τα τελευταία νέα σχετικά με τη βιομηχανική τεχνολογία πληρωμών. Οι καταναλωτές μπορούν να προστατεύσουν τα δικαιώματά τους ανατρέχοντας στον "Οδηγό Καταναλωτών για τις Ηλεκτρονικές Πληρωμές" ("A Consumer's Guide to Electronic Payments"). Αυτός ο on-line οδηγός καταναλωτών εξηγεί τις διάφορες χρήσεις των ηλεκτρονικών πληρωμών, πώς οι ηλεκτρονικές πληρωμές ωφελούν τους καταναλωτές, τα δικαιώματα των καταναλωτών σχετικά με τις μη εξουσιοδοτημένες ηλεκτρονικές πληρωμές και συμβουλές για τους καταναλωτές ώστε να εμποδίσουν τις απάτες με τις ηλεκτρονικές πληρωμές.

shop.org (ΗΠΑ)

Το Shop.org είναι μια μη κερδοσκοπική ένωση αφιερωμένη στην εξυπηρέτηση των αναγκών της λιανικής πώλησης μέσα από το Internet. Οποιαδήποτε εταιρία που πουλάει αγαθά ή υπηρεσίες κατ' ευθείαν στους καταναλωτές μέσα από το Internet θα ωφεληθεί αν συνδεθεί με το shop.org. Ο στόχος του shop.org είναι να βοηθήσει να αναπτυχθεί η αγορά για online ψώνια. Ειδικά το, shop.org:

Κάθε τρίμηνο θα συλλέγει εμπιστευτικά τα αποτελέσματα των πωλήσεων από τα μέλη της, με σκοπό να αναπτύξει τις στατιστικές του κλάδου.

Θα εδραιώσει καλές επιχειρηματικές πρακτικές που θα μπορούν να υιοθετήσουν οι πωλητές λιανικής μέσα από το Internet και να τις προωθήσουν στους καταναλωτές.

Θα παρέχει τακτικά νέα για τις δραστηριότητες των μελών και τις εξελίξεις της βιομηχανίας.

Θα πετύχει εκπώσεις για τα μέλη σε σχετικά βιομηχανικά συνέδρια, αναφορές και άλλες επιχειρηματικές προσφορές.

1.6 Τάσεις στο Ηλεκτρονικό Εμπόριο

1.6.1 Τύποι Ηλεκτρονικού Εμπορίου

Η αγορά του Ηλεκτρονικού Εμπορίου διαιρείται συμβατικά σε Ηλεκτρονικό Εμπόριο ανάμεσα σε επιχειρήσεις και Ηλεκτρονικό Εμπόριο ανάμεσα σε επιχείρηση και καταναλωτή. Στο μέλλον η διάκριση ανάμεσα σ' αυτές οι κατηγορίες θα γίνει όλο και πιο ασαφής. Μακροχρόνια, η διάκριση θα είναι ανάμεσα σε προμηθευτή και πελάτη, όταν ο πελάτης μπορεί να είναι επιχείρηση ή καταναλωτής. Οι εφαρμογές Ηλεκτρονικού Εμπορίου - marketing, πωλήσεις και υποστήριξη- που απαιτούνται για να εξυπηρετήσουν

και τους δύο τύπους πελατών είναι ίδιες. Οι εφαρμογές που είναι προσανατολισμένες στον προμηθευτή, όπως η προμήθεια (αγορά), θα ισχύουν μόνο για το τμήμα επιχείρηση σε επιχείρηση, ενώ το δημόσια σώματα θα περιλαμβάνονται επίσης στις "επιχειρήσεις".

Η Datamonitor προβλέπει ότι τα ποσά που ξοδεύουν οι Δυτικό Ευρωπαίοι για λύσεις Ηλεκτρονικού Εμπορίου ανάμεσα σε επιχειρήσεις θα αυξηθούν στα 11 δις δολάρια από τα 380 εκατομ. το 1997, δείχνοντας το πόσο γοργά θα αυξηθεί αυτό το τμήμα της αγοράς. Το Ηλεκτρονικό Εμπόριο ανάμεσα σε επιχειρήσεις εστιάζεται μόνο στην αλυσίδα παραγωγής και σε θέματα προμηθειών. Οι μεγάλες εταιρίες, ιδιαίτερα, έχουν οργανώσει τις εσωτερικές τους διαδικασίες με τη χρήση της τεχνολογίας και τον επανασχεδιασμό της επιχειρηματικής διαδικασίας και κοιτάζουν να βελτιώσουν την αλυσίδα εφοδιασμού ώστε να είναι περισσότερο επικερδής.

Η Datamonitor παρατηρεί ότι τα έξοδα υπηρεσιών (συμβουλευτικά και ολοκλήρωση συστημάτων) θα αυξάνουν πολύ γοργά και θα φτάσουν σε μια μέση ετήσια αύξηση 92% στην περίοδο 1997-2002, συγκρινόμενη με το 66% για τον εξοπλισμό και το 85% για το λογισμικό. Αυτό σημαίνει ότι οι εταιρίες που η πρώτη τους εμπειρία στο Ηλεκτρονικό Εμπόριο ήταν να εδραιώσουν μια παρουσία στο Δίκτυο θα επανεξετάσουν τη στρατηγική τους για το Ηλεκτρονικό Εμπόριο με τα κληρονομημένα συστήματα, που όλα τους τυπικά απαιτούν την υποστήριξη από εξωτερικές υπηρεσίες.

Η Έρευνα Αναφοράς του 1998 για το Ηλεκτρονικό Εμπόριο της KPMG υποστηρίζει μια ανέκδοτη μαρτυρία από άλλες εταιρίες Ευρωπαίων συμβούλων σε θέματα Πληροφορικής, ότι οι εταιρίες έχουν αρχίσει να αντιλαμβάνονται τη σπουδαιότητα της στρατηγικής, στις επιχειρηματικές περιπτώσεις και τις εφαρμογές "δεύτερης γενιάς" στο Internet: ότι είναι μεταβατικές εφαρμογές, παρά εμπορική παρουσία στο Δίκτυο πρώτης γενιάς. Αυτά τα ευρήματα τυπικά αναφέρονται στις μεγάλες εταιρίες και όχι στις ΜΜΕ. Η KPMG έκανε έρευνα σε μεγάλες εταιρίες (με ετήσιο τζίρο πάνω από 150 εκατομ. ECU. Η πλειονότητα έχει τζίρους πάνω από 300 εκατομ. ECU.) και βρήκε παραδείγματα εταιριών που δημιουργούσαν τουλάχιστον το 1% του τζίρου τους από το Ηλεκτρονικό Εμπόριο. Γύρω στο 10% του συνολικού δείγματος αποκτούν επίσης αξιόλογα εισοδήματα από το Ηλεκτρονικό Εμπόριο. Η KPMG καθόρισε τα βασικά χαρακτηριστικά αυτής της "ηγετικής" ομάδας. Είναι περίπου τα ίδια. Έχουν υποστήριξη για δραστηριότητες Ηλεκτρονικού Εμπορίου σε επίπεδο διοίκησης. Έχουν ολοκληρωμένο Ηλεκτρονικό Εμπόριο στην αλυσίδα υποστήριξης. Έχουν επίσης συναλλαγές μέσα από το Internet. Έχουν επίσης μεγαλύτερους προϋπολογισμούς για Internet marketing από το υπόλοιπο δείγμα, και έχουν πιο θετική στάση στα οφέλη και στην αναγκαιότητα του Internet. Όπως θα δούμε, τέτοια χαρακτηριστικά είναι επίσης πολύ κοινά στα πιο καλά παραδείγματα των ΜΜΕ.

Η Scotland' Craft Brewers Cooperative είναι ο κλάδος πωλήσεων και marketing της Cream of Craft Brewers στη Σκωτία, εκείνων δηλαδή που φτιάχνουν μπίρα με παραδοσιακό τρόπο, χρησιμοποιώντας προσθετικά ή συντηρητικά και ότι η βύνη είναι καθαρή από GMO (Genetically Modified Organisms - Γενετικά Τροποποιημένους Οργανισμούς). Από τις 22 ΜΜΕ ζυθοποιίες στη Σκωτία, έξη και μια εμφιάλωσης αποτελούν την Cooperative, ο στόχος της οποίας είναι να προωθήσει το προϊόν των μελών της κάτω από τη φήμη Scotland's Craft Brewers Cooperative στα μεγάλα σούπερ μάρκετ της Μεγάλης Βρετανίας. Οι μεμονωμένες ζυθοποιίες δεν έχουν την ικανότητα να πουλάνε από μόνες τους σε αυτά. Με σκοπό να προσεγγίσουν μια μεγαλύτερη αγορά και να κάνουν εξαγωγές έξω από τη Μεγάλη Βρετανία, η Cooperative δημιούργησε ένα web site, που ανοίγει νέους ορίζοντες εκεί που θα ήταν δύσκολο με τα παραδοσιακά μέσα του marketing. Για παράδειγμα τα προϊόντα της SCB-Cooperative δειγματίζονται από την Canadian Liquor Board. Τα προϊόντα μπορούν να παραγγελθούν από μέσα από το site και μπορούν να πληρωθούν με πιστωτική κάρτα χρησιμοποιώντας το σύστημα εξακρίβωσης της Netbanx. Οι μπίρες έχουν μια γενική ετικέτα που μπορεί να προσαρμοστεί από τον αγοραστή ώστε να αντανακλά μια εικόνα, ένα όνομα ή και τα δύο. Η εικόνα και οι λέξεις μεταδίδονται ψηφιακά στην Cooperative και η υπηρεσία προσαρμογής εκτελεί τις παραγγελίες που μπορεί να είναι τόσο μικρές όσο μέχρι τρεις μπίρες. Η παράδοση γίνεται παντού στον κόσμο, σε συνεργασία με την ParcelForce, και οι πελάτες είναι σε θέση να χρησιμοποιήσουν το σύστημα παρακολούθησης της ParcelForce μέσα από το Internet, για να εξακριβώσουν την πορεία της παραγγελίας τους. Καθώς είναι μια πολύ μικρή επιχείρηση, η SCBC δε σκεφτόταν ότι είχε την ικανότητα ή τα κεφάλαια να κάνει δουλειές στο δίκτυο. Όμως, χρησιμοποιώντας την υπηρεσία της IBM HomePage Creator, ήταν σε θέση να το κάνει μέσα σε δύο μέρες με πολύ μικρό κόστος. Επειδή η υπηρεσία απλοποιεί το ξεκίνημα, η SCBC ήταν σε θέση να εστιαστεί στην επιχειρηματική της δραστηριότητα, χωρίς να απασχολείται με την τεχνολογία. Ως αποτέλεσμα της αυξανόμενης επιτυχίας της στο δίκτυο, Η Cooperative προβλέπει να δημιουργήσει 75 νέες δουλειές μέσα σε ένα χρόνο και να φτιάξει μια εταιρία που θα είναι ανταγωνιστική με τις πιο γνωστές παραδοσιακές ζυθοποιίες σε παγκόσμια κλίμακα. Η Cooperative θα συνεχίσει να αναπτύσσει τη φήμη και την αγορά για το προϊόν της. Αναμένει και άλλες ζυθοποιίες να συνδεθούν με την Cooperative έτσι ώστε να μπορούν να ανταγωνιστούν σε μια παγκόσμια αγορά. (www.lugton.co.uk)

Η Datamonitor έκανε επίσης προβλέψεις για την αγορά ανάμεσα σε επιχείρηση και καταναλωτή: Προβλέπει επίσης ότι τα έσοδα από online αγορές σε Ευρωπαϊκά site θα αυξηθούν από τα 111 εκατομ. ECU το 1997, στα 5 περίπου δις ECU το 2002. Προβλέπει ότι τα ταξιδιωτικά προϊόντα θα έχουν τη μεγαλύτερη αύξηση, από 7% σε

35% του συνολικού online προϊόντος κατά την περίοδο 1997-2002. Όμως αυτά τα ευρήματα διαφέρουν με την έρευνα της ΕΙΤΟ που βρήκε ότι ο ταξιδιωτικός τομέας είναι ένας από τους πιο αργούς τομείς όσον αφορά τα οφέλη από το Ηλεκτρονικό Εμπόριο. Η ασφάλιση θα δεχτεί επίσης μια αύξηση, σύμφωνα με την Datamonitor, από το λιγότερο 1% το 1997 στο 9% το 2002. Όλες οι άλλες κατηγορίες προϊόντων θα δουν να πέφτουν τα μερίδιά τους στο συνολικό προϊόν.

Η αγορά ανάμεσα στην επιχείρηση και τον καταναλωτή αναμένεται να απογειωθεί ευρέως όταν θα μπορεί να υπάρχει πρόσβαση στο Internet από μεγάλους αριθμούς σε χαμηλό κόστος και με ευρέως διαδεδομένες συσκευές, όπως είναι τα κινητά τηλέφωνα και οι ψηφιακές τηλεοράσεις. Αυτό σημαίνει ότι πέρα από τον αριθμό των online χρηστών, οι εταιρίες σ' αυτόν τον τομέα θα πρέπει να ανταγωνίζονται για σχετικά μικρούς αριθμούς πελατών για τα επόμενα τρία χρόνια. Όμως θα αποκτήσουν αξιόλογη εμπειρία καθώς αναγνώριση της φίρμας και μερίδιο της αγοράς, που θα τους βοηθήσουν να κεφαλαιοποιήσουν την ανάπτυξη των online αριθμών όταν θα γίνει διαδεδομένη η πρόσβαση μέσα από άλλες συσκευές εκτός από τους προσωπικούς υπολογιστές.

1.6.2 Εφαρμογές Ηλεκτρονικού Εμπορίου

Η τάση, για τα επόμενα πέντε χρόνια, είναι κυρίως για σημαντική αύξηση για εφαρμογές συναλλαγών Ηλεκτρονικού Εμπορίου και κυρίως για εκείνες που έχουν ως στόχο τον πελάτη, όπως είναι οι πωλήσεις και μετά τις πωλήσεις (εφαρμογές υποστήριξης πελατών, εφαρμογές βοήθειας πελατών, εφαρμογές ηλεκτρονικής παράδοσης, ηλεκτρονικής ειδοποίησης). Σύμφωνα με την έρευνα του ΕΙΤΟ, ένας μέσος όρος 46% των εταιριών στις Ευρωπαϊκές χώρες έχουν web sites για λόγους marketing, ενώ ο μέσος όρος εκείνων που προς το παρόν υποστηρίζουν διάφορους τύπους εφαρμογών συναλλαγών, είναι πολύ μικρότερος. Οι εφαρμογές που είναι προσανατολισμένες προς τον προμηθευτή έχουν τη μικρότερη διείσδυση, κυρίως επειδή οι προμηθευτές τείνουν να είναι μικρές εταιρίες, με μικρότερη τεχνολογική εξειδίκευση και γνώση για το Ηλεκτρονικό Εμπόριο και συνεπώς έχουν πολύ μεγάλη αντίσταση στο να κάνουν δουλειές με τον πελάτη ηλεκτρονικά.

Men@work: ο στόχος ήταν να δημιουργηθεί το πληροφοριακό σύστημα πολυμέσων και το εξ αποστάσεως σύστημα Men@work, μια σημαντική εικονική αγορά για ανθρώπους που βρίσκονται στο γραφείο. Το σύστημα είναι μια επί παραγγελία και κατανοητή ηλεκτρονική επιχειρηματική λύση για την παρουσίαση, το marketing και τη διανομή προϊόντων και υπηρεσιών που σχετίζονται με το γραφείο. Προσφέρει τα πάντα, από εξοπλισμό γραφείου, αξεσουάρ μέχρι σχέδια και μοντέλα για τεχνικό εξοπλισμό του τηλεεργαζόμενου. Η αγορά αντιπροσωπεύει ένα forum για τη βιομηχανία,

το εμπόριο και τις υπηρεσίες στην Ευρώπη. Το όραμα του ιδιοκτήτη της εταιρίας συμβούλων OfficeMedia Consult (Altdorf, κοντά στο Nuumbernberg) είναι να γίνει ο κύριος προμηθευτής για προϊόντα Ηλεκτρονικού Εμπορίου και υπηρεσίες για το γραφείο μέσα από το Internet. Η τεχνογνωσία και η τεχνολογία που απαιτείται για μια ηλεκτρονική αγορά προσφέρεται από ένα απλό μηχανισμό. Ο στόχος της επιχειρηματικής λύσης είναι να συνδυάσει τον ανταγωνισμό των μεμονωμένων εταιριών και να δημιουργήσει ένα forum πληροφορικής που είναι εστιασμένο σε target group που αφήνει αρκετό χώρο για την παρουσίαση των μεμονωμένων εταιριών. Κάθε προμηθευτής μπορεί να ωφεληθεί γρήγορα από ένα φτηνό κανάλι διανομής που συνδυάζεται με μια βελτιωμένη σχέση με τον πελάτη. Η προσφορά προς τις εταιρίες περιλαμβάνει επιμελητεία, γραμμή άμεσης σύνδεσης με ένα κέντρο κλήσης μέσα από το Internet, προσφορές και ανανέωση δεδομένων, καθώς και ένα Forum και μια φροντίδα για τους συνδρομητές της αγοράς men@work. (www.men-at-work.net)

Η Deloitte Consulting κατέληξε στο συμπέρασμα, από την ετήσια μελέτη της με 500 περίπου Διευθυντικά Στελέχη Πληροφορικής, ότι η κατάσταση θα αλλάξει πολύ σύντομα. Υποθέτει ότι οι εφαρμογές συναλλαγών που είναι προσανατολισμένες προς τον προμηθευτή θα περάσουν το κρίσιμο σημείο του 50% σε δύο χρόνια, αυξάνοντας τη διείσδυσή τους γύρω στο 38% συνολικά (29% στη Δυτική Ευρώπη). Παράλληλα οι εφαρμογές της αλυσίδας εφοδιασμού (προμηθευτές) θα αυξήσουν τη διείσδυσή τους σχεδόν 45% (42% στη Δυτική Ευρώπη) την ίδια περίοδο, για να καταλάβουν το 70% των μεγάλων εταιριών που έχουν εξεταστεί.

Η έρευνα της ΕΙΤΟ είναι πιο σαφής και λιγότερο αισιόδοξη, πιθανώς επειδή εξέτασε μια κλίμακα εταιριών που έχουν διαφορετικό μέγεθος. Η ΕΙΤΟ προβλέπει ότι ενώ οι εφαρμογές marketing θα φτάσουν την κρίσιμη μάζα σε όλους τους τομείς γύρω στο 2000-2001, οι εφαρμογές πωλήσεων θα φτάσουν την κρίσιμη μάζα ανομοιόμορφα σε όλες τις Ευρωπαϊκές χώρες και τομείς, από το 2000 μέχρι το 2002.

1.6.3 Το Ηλεκτρονικό Εμπόριο στους Διάφορους Τομείς

1.6.3.1 Παροχή υπηρεσιών

Τυπικές παροχές υπηρεσιών που προσφέρονται από τις ΜΜΕ στο δίκτυο είναι τεχνικές υπηρεσίες, δίκτυα επιχειρήσεων, πληροφορίες, συμβουλές και εξειδικευμένες υπηρεσίες, όπως προϊόντα και υπηρεσίες για το γραφείο.

Η δημιουργία των δικτύων για εμπορικές ανταλλαγές ανάμεσα σε επιχειρήσεις φαίνεται να είναι μια έννοια που υπόσχεται πολλά για το κυβερνο-εμπόριο. Κάποια απ' αυτά τα δίκτυα ή εμπορικές κοινωνίες, έχουν μια τομεακή εστίαση, άλλα σε επίπεδο περιφέρειας και άλλα σε

τοπικό. Συχνά μια τοπική ΜΜΕ εντοπίζει την ανάγκη για τομεακή / περιφερειακή εστίαση και ξεκινά τη δημιουργία μίας κοινότητας στην οποία μπορούν να συμμετάσχουν και άλλες ΜΜΕ. Η PrahaNet είναι ένα παράδειγμα: Είναι ένα "πρώιμο" site στην Τσεχία που ενθαρρύνει δραστηριότητες που σχετίζονται με το ηλεκτρονικό εμπόριο, ενώ παράλληλα αποτελεί σημείο πληροφόρησης για τους επισκέπτες της Δημοκρατίας της Τσεχίας. Η PrahaNet φιλοξενεί την PrahaTour, μια μικρή ταξιδιωτική εταιρία, η οποία κλείνει μέσα από το Internet θέσεις σε ξενοδοχεία, περιηγήσεις και μεταφορές σε αξιοθέατα στην Πράγα. Η PrahaNet προσφέρει επίσης "δεσμούς" (links) σε άλλους σταθμούς του Δικτύου που έχει σχεδιάσει για άλλες ΜΜΕ της Τσεχίας, όπως η Classic που είναι ένας διανομέας κλασικής μουσικής μέσα από το Internet, και η VAMB ένας εκδοτικός οίκος της Τσεχίας. Ένα άλλο καλό παράδειγμα για δίκτυο τομεακής επιχείρησης είναι η ZapaNET.

Όλα τα εμπορικά κέντρα του κυβερνοχώρου κατατάσσονται στον τομέα "παροχής υπηρεσιών", καθώς προσφέρουν τεχνικές υπηρεσίες σε καταστήματα που ανήκουν σε εικονικά εμπορικά κέντρα. Αντίστοιχα και οι εταιρίες που διευθύνουν αυτά τα εμπορικά κέντρα είναι γενικά τεχνολογικά προσανατολισμένες εταιρίες. Τέτοια παραδείγματα είναι τα Planet Internet (B), Cybermercato (I) and Finestore (FR).

1.6.3.2 Λιανική / Χονδρική

Ο κάθετος τομέας της λιανικής / χονδρικής περιλαμβάνει το μεγαλύτερο αριθμό από ΜΜΕ, καθώς ένας από τους κλασικούς χώρους των ΜΜΕ είναι η διανομή. Το μεγαλύτερο δείγμα περιλαμβάνει online παντοπωλεία, ένα κατάστημα προώθησης προϊόντων, καταστήματα λιανικής πώλησης βιβλίων, λουλουδιών, μουσικής, χειροτεχνημάτων, τοπικών προϊόντων, παπουτσιών, παιχνιδιών, ακριβών θαλασσινών, γυαλιών ηλίου, μπύρας, γλυκών, λογισμικού κοσμημάτων, φυτών εσωτερικού χώρου, ενός χονδρέμπορου τηλεπικοινωνιακού υλικού και μια online δημοπρασία. Το ηλεκτρονικό εμπόριο πρόκειται να προκαλέσει μια επανάσταση στην αλυσίδα των τιμών στη βιομηχανία των μέσων ενημέρωσης και τη βιομηχανία των πληροφοριών (λογισμικού, μουσικής, φιλμ, βιβλίων...) στις οποίες σήμερα το κόστος διανομής φθάνει το 70% της τελικής τιμής, ενώ με τη δυνατότητα εξάλειψης των μεσαζόντων, αυτό το κόστος μπορεί σχεδόν να εξαφανιστεί με πολύ σημαντικές συνέπειες για τον τομέα.

Ένα ζήτημα που έχει ιδιαίτερη σημασία για τις ΜΜΕ που δραστηριοποιούνται στον τομέα της λιανικής / χονδρικής πώλησης είναι η μείωση του κόστους αποθεμάτων και των λογιστικών εξόδων. Εταιρίες όπως η Sunglasses ή η Cedlers Fisk προσπαθούν να μειώσουν τα έξοδα αναπτύσσοντας κατάλληλες ηλεκτρονικές σχέσεις με τους προμηθευτές τους. Στην προσπάθειά τους αυτή βρήκαν ότι, ενώ το ηλεκτρονικό εμπόριο είναι αποδεκτό από τους πελάτες τους,

οι προμηθευτές είναι απρόθυμοι να εμπλακούν στο ηλεκτρονικό εμπόριο για διάφορους λόγους. Πολλοί δεν επιθυμούν να εισέλθουν σε νέες έννοιες και κανάλια τα οποία θα διαταράξουν τις στρατηγικές των συστημάτων διανομής τους. Επιπλέον, οι μικρότεροι προμηθευτές δεν γνωρίζουν γι' αυτή την τεχνολογία. Επίσης κάποιες βιομηχανίες όπως γεωργίας και αλιείας δεν είναι δεκτικές στο να χρησιμοποιήσουν τεχνολογίες που βασίζονται σε Τεχνολογίες Πληροφορικής.

Ενώ το ηλεκτρονικό εμπόριο δημιουργεί νέες ευκαιρίες μεταβάλλοντας δραστικά τα μοντέλα διανομής για ψηφιοποιημένα προϊόντα και υπηρεσίες, τα χειροπιαστά αντικείμενα πρέπει ακόμη να σταλούν στον πελάτη. Η τροφοδοσία μπορεί να είναι ένα από τα μεγαλύτερα προσκόμματα για τις ΜΜΕ. Η Cedlerts Fisk κατάφερε να μεταφέρει ευαίσθητα τρόφιμα σε μεγάλες αποστάσεις, αλλά αυτό απαιτεί όχι μόνο την ανάπτυξη ενός ειδικού υλικού συσκευασίας, αλλά επίσης και τη συνεργασία του Σουηδικού Ταχυδρομείου στο να αναπτύξει μια αξιόπιστη υπηρεσία παράδοσης.

1.6.3.3 Κατασκευαστικός

Στον τομέα των κατασκευών, οι ΜΜΕ έχουν ιδιαίτερα εμπλακεί στον ανασχεδιασμό του συστήματος εφοδιασμού για να υποστηρίξουν τις ηλεκτρονικές συναλλαγές του εμπορίου. Αυτό οφείλεται κατά ένα μέρος στο γεγονός ότι οι ΜΜΕ βρίσκονται συχνά στο τέλος της αλυσίδας εφοδιασμού μιας αρκετά μεγαλύτερης εταιρίας η οποία διαθέτει ειδικούς και πόρους που μπορούν να χρησιμοποιήσουν ηλεκτρονικές συναλλαγές EDI, και να εξαναγκάσουν τους προμηθευτές τους να είναι συμβατοί μαζί τους, και να δρέψουν τα οφέλη του ηλεκτρονικού εμπορίου. Η Σουηδική, μεσαίου μεγέθους εταιρία PEGES, που είναι ένας προμηθευτής ηλεκτρονικών προϊόντων της Ericsson, είναι ένα τέτοιο παράδειγμα ΜΜΕ. Η H&R Johnson Tiles προσπαθεί επίσης να προωθήσει την ηλεκτρονική υποστήριξη στην αλυσίδα εφοδιασμού της. Καθώς είναι προμηθευτής σε μεγάλους πελάτες, η εταιρία πρέπει να συμμορφωθεί στις απαιτήσεις τους για ηλεκτρονικό σύστημα παραγγελιών: τώρα βλέπει τα κέρδη της επέκτασης αυτής της δυνατότητας και σε μικρότερους πελάτες.

Άλλοι κατασκευαστές προσπαθούν κυρίως να εισέλθουν σε νέες αγορές και να εδραιώσουν σχέσεις με νέους πελάτες. Για παράδειγμα, το εργαστήριο φυσικών καλλυντικών, Jacques Paltz, χρησιμοποιεί κυρίως το σταθμό του σαν ένα επιπλέον σημείο προώθησης των προϊόντων του. Η εταιρία χρησιμοποιεί επίσης το Internet για να ψάξει να βρει επαφές και επιπλέον μεταπωλητές και επαγγελματίες. Ο κατασκευαστής επίπλων, Boot Strap Interiors, χρησιμοποιεί το δίκτυο για πολύ εντοπισμένους σκοπούς μάρκετινγκ στέλνοντας μηνύματα σε πίνακες ανακοινώσεων όπου πιστεύει ότι θα βρει πελάτες για τα προϊόντα του.

1.7 Εγκατάσταση σταθμού δικτύου

Χάρη στην εκπληκτική ανάπτυξη του Internet, οι επιχειρήσεις αρχίζουν να βρίσκουν νέους τρόπους για να επεκτείνουν τις επαγγελματικές τους ευκαιρίες. Αυτές τις μέρες μοιάζει ο καθένας να διαθέτει το δικό του σταθμό δικτύου. Και όμως, το εγχείρημα της εγκατάστασης ενός σταθμού δικτύου συχνά δεν είναι τόσο απλό όσο φαίνεται. Στην πραγματικότητα θα τολμούσα να ισχυρισθώ ότι οι περισσότεροι επιχειρηματικοί σταθμοί υστερούν σε εστίαση και λειτουργικότητα. Άλλοι απλώς αποτυγχάνουν να επωφεληθούν πλήρως από τις δυνατότητες που υπάρχουν.

~~Αποδεικνύεται ότι το Internet μπορεί να επιφέρει μια μεγάλη εξομοίωση, βοηθώντας τις πιο μικρές επιχειρήσεις να έχουν πρόσβαση και παρουσία στην αγορά τέτοια που να τους επιτρέπει να ανταγωνιστούν τους γίγαντες της βιομηχανίας. Πώς ακριβώς μπορεί να ανταγωνιστεί μια μικρή επιχείρηση;~~

Με δεδομένα τα αναρίθμητα ερωτήματα που προκύπτουν κάθε μέρα με τις πολλές εναλλακτικές λύσεις που προσφέρονται στις επιχειρήσεις, θεώρησα ότι θα ήταν χρήσιμο να παρουσιάσω ένα συνοπτικό διάγραμμα σχετικά με το πώς μια επιχείρηση θα μπορούσε να εδραιώσει την παρουσία της στο δίκτυο.

1.7.1 Σταθμός Δικτύου (web site);

Αυτό είναι το πρώτο ερώτημα που θα πρέπει να απαντηθεί. Μια επιχείρηση θα πρέπει αρχικά να σκεφτεί τι σκοπεύει να επιτύχει με τη δημιουργία ενός σταθμού δικτύου. Η απάντηση σε αυτό το ερώτημα θα σας κατευθύνει ανάμεσα στις διάφορες εναλλακτικές λύσεις που προσφέρονται.

*Υπάρχουν **τρεις κύριοι λόγοι** που οι επιχειρήσεις αποφασίζουν να εγκαταστήσουν δικό τους σταθμό δικτύου:*

- Εμπόριο & marketing
- Υποστήριξη Πελατών
- Πωλήσεις

Οι πιο πολλοί σύγχρονοι σταθμοί είναι απλώς μια εμπορική παρουσία στο δίκτυο και αυτός μπορεί να είναι ο μόνος στόχος. Ο προσδιορισμός του σκοπού που θα πρέπει να επιτελέσει ο σταθμός θα καθορίσει και το πλαίσιο του σχεδιασμού του.

Πολλές εταιρίες έχουν ανακαλύψει ότι το Internet είναι μια θαυμάσια πηγή για να προσφέρουν υπηρεσίες στους πελάτες τους, να προσφέρουν προδιαγραφές για τα προϊόντα και να παρέχουν on-line απαντήσεις στα αναρίθμητα ερωτήματα που δέχονται και με τα οποία ασχολούνται καθημερινά. Αν αυτός είναι ο στόχος του σταθμού σας στο δίκτυο, τότε θα πρέπει να φροντίσετε να είναι ιδιαίτερα

εύχρηστος ώστε οι πελάτες σας να μπορούν να βρίσκουν εύκολα τις πληροφορίες που αναζητούν.

Πολλές επιχειρήσεις όμως εγκαθιστούν σταθμούς για να προχωρήσουν πέρα από το γενικό marketing και για να φθάσουν στη λήψη παραγγελιών μέσα από το δίκτυο, χωρίς καμιά ανθρώπινη παρέμβαση. Η πιο απλή εκδοχή αυτής της υπηρεσίας θα μπορούσε να περιλαμβάνει οδηγίες για την εκτύπωση μιας σελίδας, την συμπλήρωση εντύπων παραγγελίας και την αποστολή fax προς κάποιον συγκεκριμένο τηλεφωνικό αριθμό. Οι πιο πολύπλοκοι σταθμοί έχουν μια ευκολία στο να χειρίζονται διαδικασίες παραγγελιών με τους κατάλληλους υπολογισμούς που περιλαμβάνουν αποστολή και φόρους πωλήσεων. Επίσης οι πιο εξελιγμένοι σταθμοί επιτρέπουν στους πελάτες να κάνουν δοσοληψίες με πιστωτικές κάρτες online.

1.7.2 Προϋπολογισμός

Η εγκατάσταση και η συντήρηση ενός σταθμού δικτύου κοστίζει χρήματα. Έχοντας καθορίσει τους λόγους για τους οποίους είναι απαραίτητη η δημιουργία ενός σταθμού εργασίας, μπορεί κανείς να εκτιμήσει καλύτερα το κόστος. Η δυσκολία εδώ είναι ότι το κόστος μπορεί να διαφέρει σημαντικά, καθώς πρόκειται για μια νέα τεχνολογία και οι επιλογές που υπάρχουν είναι αναρίθμητες. Γι αυτό το λόγο είναι απαραίτητο ο επιχειρηματίας να κάνει μια έρευνα σε κάθε τομέα που πρόκειται να ξοδέψει χρήματα.

Τα κύρια ερωτήματα που πρέπει να τεθούν στο ξεκίνημα αυτής της διαδικασίας είναι:

Θα έχω δικό μου σταθμό εργασίας; Είναι απαραίτητο;

Πώς θα συνδεθώ στο Internet;

Ποιος θα σχεδιάσει το σταθμό μου;

Ποιος θα συντηρεί το σταθμό μου, και πόσο εκτεταμένη είναι μια τέτοια διαδικασία;

Θα δέχομαι εντολές παραγγελιών online;

Χρειάζεται ή θέλω να συνδέσω τη σελίδα μου στο δίκτυο με υπάρχουσες βάσεις πληροφοριών, συστήματα παραγγελιών ή λογιστικά συστήματα;

Από αυτά τα απλά ερωτήματα, μπορεί κανείς να δει πόσες πολλές επιλογές υπάρχουν. Μερικές εταιρίες έχουν ξοδέψει εκατομμύρια για να "αναπτύξουν" τους δικούς τους σταθμούς στο δίκτυο και όμως πολλές άλλες έχουν κατορθώσει να φτιάξουν έναν ουσιαστικό από άποψη λειτουργίας σταθμό ξοδεύοντας σχεδόν τίποτα.

Σ' αυτό το άρθρο, υποθέτουμε ότι απευθυνόμαστε σε μια μικρή επιχείρηση που θέλει να "πάρει μια γεύση από ηλεκτρονικό εμπόριο" με έναν σταθμό στο δίκτυο, διατηρώντας όμως τις δαπάνες στο ελάχιστο δυνατό επίπεδο.

1.7.3 Εγκατάσταση και Σχεδιασμός

Πραγματικά δεν υπάρχει καμιά έλλειψη από ειδικούς που θα μπορούσαν να σας βοηθήσουν να σχεδιάσετε και να χτίσετε ένα σταθμό. Το μέγεθός και η πολυπλοκότητά του σταθμού μπορεί να διαφέρει σημαντικά. Πολλά άτομα που έχουν γνώση από υπολογιστές έχουν επιλέξει να μην απευθυνθούν σε κανένα σύμβουλο. Με τα έξοχα εργαλεία σχεδιασμού για το δίκτυο που υπάρχουν σήμερα, όπως είναι το FrontPage της Microsoft, πολλοί είναι σε θέση να σχεδιάσουν ένα σταθμό δικτύου σε λίγες μόνο ημέρες.

Αν τελικά κάνετε το έργο μόνοι σας, ελέγξτε το αποτέλεσμα τόσο στο Netscape όσο και στον Explorer σε μια οθόνη 15". Αποφύγετε επίσης τον πειρασμό να "υπέρ-σχεδιάζετε". Η προσθήκη μεγάλων γραφικών, κίνησης και μουσικής μπορεί να είναι εντυπωσιακή για το σχεδιαστή, αλλά οι πιο πολλοί χρήστες δεν διαθέτουν τις προσθήκες που θα τους επιτρέψουν να ακούσουν τον ήχο και δεν πρόκειται να περιμένουν να "φορτωθούν" τα φανταχτερά γραφικά σας σε μια σύνδεση στο Internet στα 28.800 bytes (ή χειρότερα).

Εξετάστε το ενδεχόμενο να χρησιμοποιήσετε το δικό σας όνομα πεδίου (domain name) αν οι προθέσεις σας για τον σταθμό είναι ιδιαίτερα σοβαρές. Για τον σκοπό αυτό μπορείτε να απευθυνθείτε απευθείας στο InterNIC (<http://www.internic.net>) και να αποκτήσετε μια διεύθυνση όπως www.ηεταιρίασας.com, κάτι που φυσικά θα εκλαμβάνεται από τους καταναλωτές ως πιο αξιόπιστο από το να "φιλοξενείστε" κάτω από το όνομα κάποιου άλλου. Τα τέλη στο InterNIC είναι 100 δολάρια για δύο χρόνια και είναι μία επένδυση που το αξίζει.

Φυσικά θα χρειαστεί να βρείτε κάποιον που θα σας προσφέρει πρόσβαση στο Internet (ISP - Internet Service Provider), συνήθως τοπικό, και να κάνετε μαζί του τις απαραίτητες ρυθμίσεις ώστε ή να φιλοξενήσει αυτός το σταθμό σας ή να σας προσφέρει τις κατάλληλες συνδέσεις. Καλέστε και συζητήστε τις επιλογές που υπάρχουν και μετά ψάξτε στην αγορά.

1.7.4 Προσέλκυση Καταναλωτών

Υπάρχει ένα ατέλειωτο ρεύμα πληροφοριών που είναι διαθέσιμο στο Internet για το πώς να προβάλλετε πιο καλά το σταθμό σας. Αρκεί να πω ότι το να καταχωρήσετε το σταθμό σας σε κάποιες μηχανές αναζήτησης είναι το ελάχιστο που μπορεί να γίνει. Όμως θα πρέπει να σημειώσετε ότι το δίκτυο είναι ένα περιβάλλον που αλλάζει διαρκώς και γι'αυτό το marketing του σταθμού δεν θα πρέπει να αντιμετωπισθεί ως ενέργεια που γίνεται μία φορά, κατά τη δημιουργία του σταθμού.

1.7.5 Από το Marketing προς τις Πωλήσεις

Έχετε λοιπόν το σταθμό σας και τα προϊόντα σας ταξινομημένα, αν όχι και απεικονισμένα. Το τηλέφωνό σας είναι διαθέσιμο ώστε όποιος το βλέπει να μπορεί να παραγγείλει τα προϊόντα σας. Αν κάνατε καλά τη δουλειά σας, κάποιοι θα σας καλέσουν και μπορείτε να αρχίσετε να δέχεστε παραγγελίες.

Αλλά γιατί να μην το κάνουμε ακόμα πιο εύκολο; Γιατί να μην επιτρέψουμε στον πελάτη την πρόσθετη επιλογή να κάνει τις παραγγελίες του άμεσα online με μια πιστωτική κάρτα ενώ βλέπει το σταθμό σας; Να τι χρειάζεται να εξετάσετε.

1.7.5.1 Εμπορικός λογαριασμός (merchant)

Ο Εμπορικός Λογαριασμός είναι ένας βιομηχανικός όρος που σημαίνει μια τραπεζική σχέση η οποία επιτρέπει σε μια επιχείρηση να δεχτεί πιστωτικές κάρτες. Οι πιο πολλές επιχειρήσεις σήμερα έχουν ήδη εγκαινιάσει μια τέτοια σχέση και χρειάζεστε σίγουρα μια τέτοια δυνατότητα για να δεχτείτε παραγγελίες με πιστωτικές κάρτες μέσα από το δίκτυο. Αυτό είναι αυταπόδεικτο, αλλά ακόμα πολλές μικρές επιχειρήσεις δεν έχουν εγκαθιδρύσει τις αναγκαίες τραπεζικές σχέσεις για να δεχτούν πιστωτικές κάρτες. Αυτό πραγματικά είναι ένα πρώτο βήμα. Υπάρχουν πολλοί σύμβουλοι διαφήμισης στο δίκτυο, οι οποίοι μπορούν να βοηθήσουν μια επιχείρηση, ακόμη και ένα ξεκίνημα, να μπορεί να δεχτεί πιστωτικές κάρτες. Το αν θα χρειαστεί ή όχι να αγοράσετε επιπλέον λογισμικό επεξεργασίας ή υπολογιστές εξαρτάται από τον τρόπο που σκοπεύετε να ακολουθήσετε για την επεξεργασία των δεδομένων των συναλλαγών σας. Το κόστος για να ανοίξετε ένα λογαριασμό ποικίλει αλλά πολύ εύκολα μπορεί να φτάσει τα 300\$ ή περισσότερο.

1.7.5.2 Παραγγελίες με πιστωτικές κάρτες

Υπάρχει μια μεγάλη ανησυχία σχετικά με την ασφάλεια στο δίκτυο. Κατά ένα μεγάλο μέρος αυτό οφείλεται στην εσφαλμένη πληροφόρηση, ενώ το Internet εξακολουθεί να αποδεικνύεται ένα ασφαλές μέσο για συναλλαγές. Όμως είναι σημαντικό να ακολουθήσετε τις συμβάσεις που έχουν εδραιωθεί για την ασφάλεια στο Internet, το οποίο σημαίνει να χρησιμοποιείτε έναν ασφαλή εξυπηρετητή για συναλλαγές με πιστωτικές κάρτες.

Ένας ασφαλής εξυπηρετητής είναι ένα λογισμικό που εκτελείται και το οποίο είναι σε θέση να εδραιώσει μια ασφαλή σύνδεση με το πρόγραμμα σύνδεσης στο Internet του πελάτη σας χρησιμοποιώντας την τεχνολογία SSL (secure socket layers) η οποία κρυπτογραφεί όλες τις πληροφορίες που μεταδίδονται. Οι πιο πολλοί αγοραστές μέσα από το δίκτυο επιμένουν σ' αυτή τη σύνδεση προτού δώσουν πληροφορίες για την πιστωτική κάρτα. Συνήθως μπορείτε να βρείτε έναν ασφαλή εξυπηρετητή να φιλοξενήσει το σταθμό σας. Δε

χρειάζεστε έναν ασφαλή εξυπηρετητή αν ακολουθείτε μεθόδους "outsource" για τις διαδικασίες παραγγελιών.

1.7.5.3 Φόρμα παραγγελίας

Αυτό μπορεί να ηχεί αρκετά απλό. Όμως στην πραγματικότητα μπορεί να είναι ένα ιδιαίτερα πολύπλοκο κομμάτι του λογισμικού. Πρέπει να είστε σε θέση να παρουσιάσετε όλα τα προϊόντα σας, τις τιμές και τις παραλλαγές τους (μεγέθη, χρώματα κοκ). Προτού ζητήσετε πληροφορίες για την πιστωτική κάρτα θα πρέπει να είστε σε θέση να μπορείτε αυτόματα να υπολογίσετε το κόστος της παραγγελίας, να προσθέσετε το κόστος συσκευασίας και αποστολής και να υπολογίσετε τους φόρους πώλησης που μπορεί να ισχύουν σύμφωνα με τη χώρα του αγοραστή. Το να υπάρχει αυτή η δυνατότητα μέσα από τις σελίδες δικτύου σας απαιτεί πολύ περισσότερα από το να υπάρχει κάποια γνώση HTML. Μπορείτε να αγοράσετε λογισμικό που θα εκτελεί αυτή τη λειτουργία και να προσπαθήσετε να το ενσωματώσετε στο σταθμό σας ή να εφαρμόσετε τη μέθοδο "outsourcing" και να γίνετε συνδρομητές σε μια τέτοια υπηρεσία όπως είναι η Anacom.

1.7.5.4 On-line εξακρίβωση

Έχετε επίσης την επιλογή να εξετάσετε την ακρίβεια (ή εξουσιοδότηση) της πιστωτικής κάρτας, κατά τη διάρκεια της σύνδεσης του πελάτη μαζί σας. Αυτό το χαρακτηριστικό μπορεί να είναι επιτακτικό, αν δέχεστε πληροφορίες ή επιτρέπετε στους πελάτες να "κατεβάσουν" λογισμικό από το σταθμό σας. Ακόμη και αν το προϊόν αποστέλλεται αργότερα, αυτό μπορεί να αποδειχτεί μια μεγάλη ευκολία. Αν η επιχείρησή σας βασίζεται αποκλειστικά στο Internet, αυτή η επιλογή θα σας επιτρέψει να αποφύγετε τα έξοδα αγοράς ειδικού εξοπλισμού επεξεργασίας ή λογισμικού που μπορεί να είναι ιδιαίτερα δαπανηρός. Δυστυχώς η διαδικασία της on-line εξακρίβωσης είναι ιδιαίτερα πολύπλοκη και έτσι είναι καλύτερο γι' αυτή τη λειτουργία να εφαρμοσθεί μια λύση "outsourcing". Σε αντίθεση ότι συμβαίνει στην ανάπτυξη ενός σταθμού δικτύου, δεν υπάρχουν πολλοί σύμβουλοι σχεδιασμού ειδικευμένοι σε αυτόν τον τομέα.

1.7.5.5 Τιμολόγηση

Χρειάζεστε μια μεθοδολογία ώστε να μπορείτε να παρακολουθείτε τις παραγγελίες σας. Αυτό μπορεί να περιλαμβάνει την ειδοποίηση για e-mail, ηλεκτρονικές αποδείξεις, on-line αναφορές, παρακολούθηση εσωτερικών βάσεων δεδομένων, ικανότητα για on-line ερωτήματα αναζήτησης, προγράμματα μετατροπών κλπ. Είναι εύκολο να φθάσει κανείς στην υπερβολή και να δαπανήσει πολλά χρήματα σε μια προσπάθεια να υπάρξει μια ολοκληρωμένη λύση που να συνδυάζει την online παραγγελία με τις υπάρχουσες δομές της επιχείρησης. Συνιστούμε διαρκώς στις επιχειρήσεις που μόλις ξεκινούν στο δίκτυο να μην προσπαθούν να βρίσκονται στην πρώτη γραμμή. Αν παίρνετε

τις πληροφορίες σας και έχετε μια διαδικασία με έγγραφα ως ελάχιστο, μπορείτε πάντοτε να αναβαθμίσετε αργότερα αυτή τη διαδικασία. Αν χρησιμοποιείται μια εξωτερική υπηρεσία, θα έχετε πάντοτε ένα πλήθος εφεδρικών πληροφοριών που θα σας βοηθήσουν.

1.7.6 Τεχνικές Προκλήσεις

Συνεπώς ένας σταθμός δικτύου μπορεί να μην είναι τόσο απλός, αν πρόκειται να είναι αποτελεσματικός. Ένας λειτουργικός σταθμός δικτύου που εκτελεί online παραγγελίες απαιτεί γνώση σε τέσσερις διαφορετικές περιοχές.

HTML (hypertext markup language - στάνταρτ για το Internet) βασική για το σχεδιασμό σελίδων

CGI κωδικοποίηση (προγραμματισμό) για να λειτουργούν οι φόρμες παραγγελιών

ODBC (Open database connectivity) εντολές διασύνδεσης για την παρακολούθηση των δεδομένων

Ειδικά προγράμματα για την online εξακρίβωση

Αν στην επιχείρησή σας δεν μπορείτε να αντιμετωπίσετε κάποιο κομμάτι απ' αυτό το γρίφο, υπάρχει ένας κόσμος συμβούλων. Η άλλη εναλλακτική λύση είναι το outsourcing

1.7.6.1 Outsourcing - μια εναλλακτική οικονομική αντιμετώπιση

Το outsourcing είναι η χρήση μιας άλλης εταιρίας υπηρεσιών που σας προσφέρει λύσεις σε εκείνα τα κομμάτια του γρίφου που χρειάζονται να ολοκληρώσετε την πλήρη λειτουργικότητα της επιχείρησής σας. Στο Ηλεκτρονικό Εμπόριο, ο πιο αποτελεσματικός τρόπος να ανταποκριθείτε στους στόχους σας είναι αναθέσετε σε τρίτους εκείνο το τμήμα της εργασίας για το οποίο δεν έχετε επαγγελματική εμπειρία στην εταιρία σας. Αυτό σας δίνει τη δυνατότητα να ξεκινήσετε και να κινηθείτε αρκετά πιο γρήγορα και να συγκεντρωθείτε στην επιχειρηματική σας δραστηριότητα αντί να καταπιαστείτε με τεχνικά θέματα.

1.7.7 Συμπεράσματα

Αν και τίποτε δεν είναι εύκολο, το χτίσιμο και η λειτουργία ενός σταθμού δικτύου είναι μέσα στις δυνατότητες μιας μικρής επιχείρησης. Υπάρχει μια σειρά από ιστορίες για επιχειρήσεις που λειτουργούν με επιτυχία στο δίκτυο, πολλές από τις οποίες δε χρησιμοποιούν καν όλα τα εργαλεία που αναφέραμε εδώ.

Αν το προϊόν σας είναι κατάλληλο για πώληση μέσα από το δίκτυο, με λίγη εμπορική προσπάθεια μπορείτε και εσείς να κατακλυσθείτε από παραγγελίες.

1.8 Εμπορικές συναλλαγές μέσω των δικτύων.

Η διείσδυση του Internet στις εμπορικές συναλλαγές ήδη διαδραματίζει πρωταρχικό ρόλο στα επιχειρησιακά δρώμενα. Ο χώρος του e-Business αναπτύσσεται με ραγδαίο ρυθμό και πλέον αποτελεί σημαντικό κλάδο του εμπορίου. Σήμερα στην αγορά του e-Business κυριαρχούν δύο τάσεις: α) Οι συναλλαγές μεταξύ επιχειρήσεων και καταναλωτών B2C (Business to Consumer) οι οποίες αποτελούν ένα 10 % του τζίρου του ηλεκτρονικού εμπορίου και β) οι συναλλαγές μεταξύ επιχειρήσεων B2B (Business to Business) που κατέχει την συγκριτική πλειοψηφία του 90 % του τζίρου.

Με στόχο την άμεση και αποτελεσματική αντιμετώπιση των επιχειρηματικών αναγκών της εποχής του διαδικτύου, η Ross Systems δημιούργησε ένα ολοκληρωμένο φάσμα προϊόντων και υπηρεσιών, με την ονομασία Resynt e-Business Solutions. Οι νέες λύσεις της εταιρείας βασίζονται σε ένα ενιαίο περιβάλλον λογισμικού και καλύπτουν πλήρως όλες τις σύγχρονες απαιτήσεις των επιχειρήσεων που δραστηριοποιούνται ή θα ήθελαν να δραστηριοποιηθούν στο χώρο του ηλεκτρονικού εμπορίου.

Η φιλοσοφία της Ross αναλύεται στα παρακάτω. Τα βασικά σημεία αυτής της αναφοράς είναι: α) η κεντρική και δυναμική διαχείριση όλων των εμφανιζόμενων στο διαδικτυακό τόπο πληροφοριών β) η πλήρη αξιοποίηση και στήριξη στο μεγάλο φάσμα των δυνατοτήτων που παρέχει το λογισμικό iRenaissance.ERP, το οποίο διαχειρίζεται όλες τις λειτουργίες και διαδικασίες της επιχείρησης (Back office) γ) στην βέλτιστη κατανομή των λαμβανόμενων πληροφοριών από το διαδίκτυο προς τα κατάλληλα τμήματα και ανθρώπους της επιχείρησης (Resynt.connect) και δ) στην μία και μοναδική καταχώρηση όλων των πληροφοριών στην κεντρική βάση δεδομένων έτσι ώστε κάθε αλλαγή (π.χ. στην τιμή ή στην περιγραφή ενός προσφερόμενου είδους ή υπηρεσίας) ή υπολογισμός (π.χ. στην ημερομηνία παράδοσης) να παρέχεται αυτόματα και σε πραγματικό χρόνο στα εμφανιζόμενα δεδομένα του διαδικτύου.

Ανάλογα με το είδος της συναλλαγής και με ποιόν συναλλάσσεται μια επιχείρηση υπάρχει και η αντίστοιχη e-Business λύση.

1.8.1 E-Business λύσεις από την Indelec Europe

Resynt.Commerce

Πρόκειται για μια εφαρμογή που καλύπτει όλες τις διαδικτυακές σχέσεις της επιχείρησης με τον τελικό καταναλωτή (B2C).

Τα βασικά χαρακτηριστικά είναι:

- Δημιουργία Portal για την αυτοεξυπηρέτηση των πελατών (Customer self-service Portal) τα οποία διαθέτει τις εξής λειτουργίες:
  - Δυναμικούς καταλόγους των προϊόντων της επιχείρησης και on-line ενημέρωση διαθεσιμότητας
  - Καταχώρηση Παραγγελιών και καλάθι αγορών

- ▶ Ενημέρωση για την κατάσταση των παραγγελιών, τιμολογίων και αποστολών
- Δημιουργία προσωπικών σελίδων από κάθε πελάτη με βάση τις ανάγκες του (My Balance, MyActivities κ.α.)
- On-line ενημέρωση σύνθετων τρόπων τιμολόγησης (Complex Pricing)
  - ▶ Συμβόλαια και προμήθειες
  - ▶ Τιμές βάση χαρακτηριστικών των ειδών
- Web σχεδιασμός και εύκολη διαχείριση
  - ▶ Πλήρης ολοκλήρωση με το λογισμικό /Renaissance.ERP

Resynt.Procure

Πρόκειται για μια εφαρμογή που καλύπτει όλες τις διαδικτυακές σχέσεις τις επιχείρησης με τους Προμηθευτές.

Τα βασικά χαρακτηριστικά είναι:

- Web-Based διαχείριση των προμηθειών μιας επιχείρησης τόσο για
  - Indirect Προϊόντα** – Βοηθητικές ύλες (π.χ. γραφεία, Η/Υ, Υπηρεσίες, εισιτήρια για ταξίδια, κτλ) άμεσα συνδεδεμένες με τις ανάγκες τις επιχείρησης για την αποτελεσματική διαχείριση.
  - Direct Προϊόντα** – Πρώτες ύλες, εξαρτήματα και άλλα τα οποία είναι απαραίτητα για την παραγωγή του τελικού προϊόντος άμεσα συνδεδεμένες με τον σχεδιασμό απαιτήσεων πρώτων υλών της παραγωγής (Material Requirement Planning)
- Web - διαχείριση όλων των διαδικασιών στο τμήμα προμηθειών (αίτηση, έγκριση και τοποθέτηση παραγγελίας)
- Άμεση πρόσβαση στις πληροφορίες του Προμηθευτή (κατάλογοι, τιμές, διαθεσιμότητα κ.α.)
- Πλήρης ολοκλήρωση με το λογισμικό / Renaissance.ERP

Resynt.collaborate

Πρόκειται για μια εφαρμογή που καλύπτει όλες τις διαδικτυακές σχέσεις τις επιχείρησης με εμπορικούς συνεργάτες (Προμηθευτές και Πελάτες).

Τα βασικά χαρακτηριστικά είναι:

- Web-Based διαχείριση του σχεδιασμού της ζήτησης (customer demand planning) με on-line
  - ▶ Αμφίδρομη επικοινωνία με εμπορικούς συνεργάτες

- ▶ Σχεδιασμό της προώθησης των προϊόντων
- ▶ Ανάπτυξη προϋπολογισμού πωλήσεων
- ▶ Βελτιστοποίηση της διακίνησης – διανομής των προϊόντων
- Διαχείριση των αποθεμάτων της επιχείρησης από τους προμηθευτές με αυτόματη αναπλήρωση των αποθεμάτων βάση
  - ▶ Του σχεδιασμού απαιτήσεων πρώτων υλών
  - ▶ Των εγκεκριμένων αιτήσεων για προμήθεια
- Πλήρης ολοκλήρωση με το λογισμικό / Renaissance.ERP

Resynt.Connect

Πρόκειται για την καρδιά όλων των Resynt.e-Business λύσεων που έχουν αναπτυχθεί. Είναι το υποσύστημα με βάση το οποίο επιτυγχάνεται τόσο η διασύνδεση του iRenaissance.ERP λογισμικού με το internet όσο και το υποσύστημα με το οποίο έχουν αναπτυχθεί όλες οι e-business εφαρμογές (Resynt.commerce, Resynt.procure, Resynt.collaborate) καθώς και πολλές άλλες.

Τα βασικά τμήματα (components) που δομούν το υποσύστημα Resynt.Connect είναι:

- Web components
- Java components
- Business Logic components από το irenaissance. ERP
- Υποστήριξη Java προγραμμάτων
- Υποστήριξη XML (eXtensible data Model Language) για την ανταλλαγή δεδομένων στο Internet

Μερικές από τις βασικές λειτουργίες του Resynt.Connect είναι:

- ▶ Διαχείριση της ασφάλειας πρόσβασης των χρηστών (login / Security)
- ▶ Γρήγορη ανάπτυξη Δυναμικών web menu και menu πλοήγησης (Navigation menus)
- ▶ Web ημερολόγιο
- ▶ Δυναμική δημιουργία web αναζητήσεων στη βάση δεδομένων
- ▶ Διαχείριση Web favorites
- ▶ Κυλιόμενη παρουσίαση νέων (Roller News)

► Web Register (φόρμες καταχώρησης προσωπικών στοιχείων και διαδικασία ανοίγματος λογαριασμού για πρόσβαση στην web εφαρμογή)

► Σύνδεση με intranet internal mail

► Σύνδεση με internet e-mail

► Σύνδεση με WAP και ανάπτυξη εφαρμογών για Mobile Sales

► Τέλος με βάση το υποσύστημα Resynt.connect έχουν αναπτυχθεί και πολλές άλλες e-business εφαρμογές όπως:

Resynt.employee

Υποσύστημα διαχείρισης ανθρωπίνου δυναμικού μέσω web menu.

Resynt.ThinX

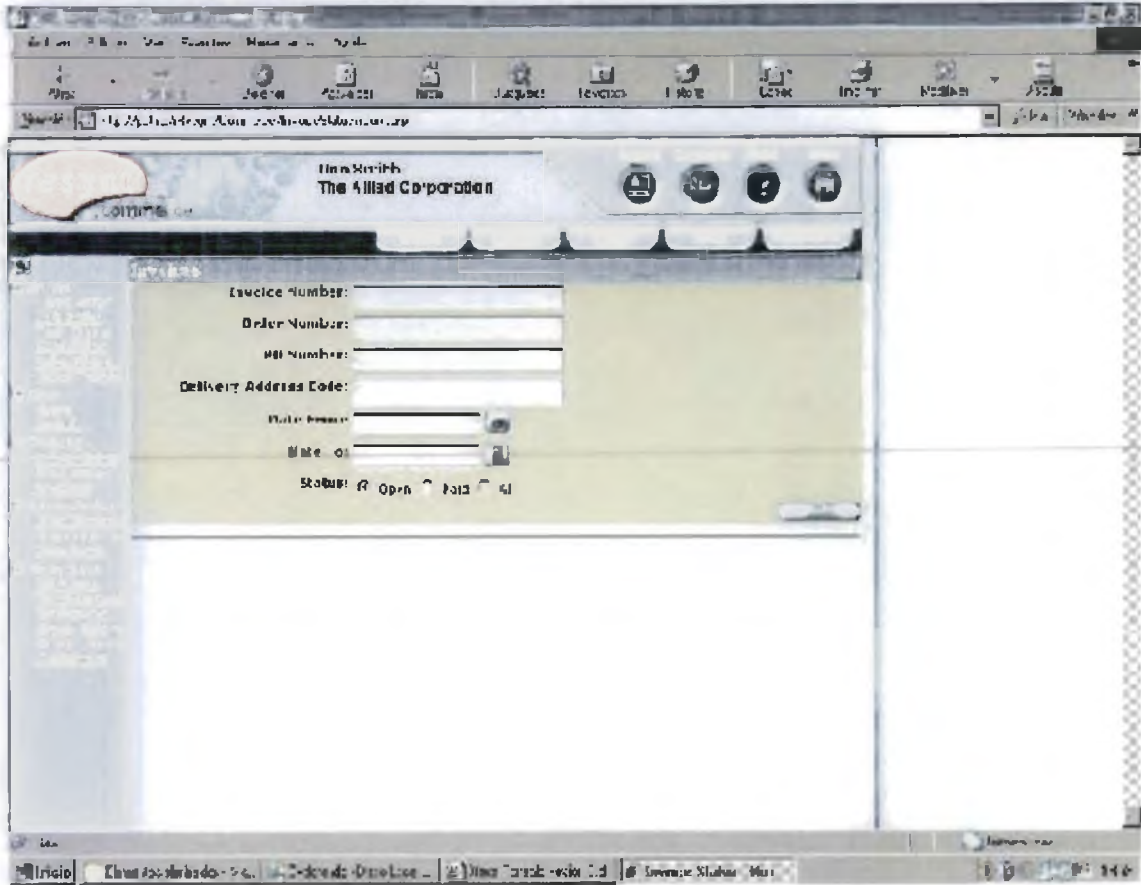
Υποσύστημα πρόσβασης στο λογισμικό iRenaissance.ERP μέσω intranet και internet χρησιμοποιώντας μόνο ένα web browser (MS Internet Explorer ή Netscape)

Resynt.Hosting

Μια επιχείρηση έχει την δυνατότητα να χρησιμοποιήσει έναν παροχέα υπηρεσιών Internet (**A**pplication **S**ervices **P**rovider) ο οποίος με δική του ευθύνη θα φιλοξενεί και το λογισμικό iRenaissance.ERP και όλες τις Resynt.e-business εφαρμογές (δηλαδή τον server της επιχείρησης) και όλες οι λειτουργίες θα εκτελούνται μέσω internet είτε μέσα από τον χώρο της επιχείρησης είτε από οποιοδήποτε σημείο του πλανήτη. Για hosting εφαρμογές η Ross συνεργάζεται με τον ASP Cable and Wireless.

Resynt.eDocument

Υποσύστημα διαχείρισης αναφορών μέσω internet.

Παγκόσμια Οργάνωση Εμπορίου

2.1 Εισαγωγή

Η Διακήρυξη σχετικά με το σφαιρικό ηλεκτρονικό εμπόριο που υιοθετήθηκε από τους Υπουργούς στη δεύτερη σύνοδο της υπουργικής διάσκεψης πίεσε το γενικό Συμβούλιο να καθιερώσει ένα σημαντικό πρόγραμμα εργασίας για να εξεταστούν όλα τα σχετικά ζητήματα με το εμπόριο (σχετικά με το σφαιρικό ηλεκτρονικό εμπόριο), λαμβάνοντας υπόψη οικονομικές, χρηματικές, και αναπτυξιακές ανάγκες των αναπτυσσόμενων χωρών, και να υποβάλει έκθεση σχετικά με την πρόοδο του προγράμματος εργασίας, με οποιεσδήποτε συστάσεις για τη δράση, στην τρίτη σύνοδο. Το γενικό Συμβούλιο επομένως καθιερώνει το πρόγραμμα για τους σχετικούς οργανισμούς του Παγκόσμιου Οργανισμού Εμπορίου όπως καθορίζονται στις παραγράφους που 2 έως 5. Περαιτέρω ζητήματα μπορούν να ληφθούν κατά παράκληση των μελών από οποιουδήποτε από αυτούς τους οργανισμούς. Άλλοι οργανισμοί του Παγκόσμιου Οργανισμού Εμπορίου (ΠΟΕ) θα ενημερώσουν επίσης το γενικό Συμβούλιο για τις δραστηριότητές τους σχετικές με το ηλεκτρονικό εμπόριο.

Το γενικό Συμβούλιο θα διαδραματίσει έναν κεντρικό ρόλο σε ολόκληρη τη διαδικασία και θα θέσει το πρόγραμμα εργασίας υπό συνεχή εξέταση μέσω ενός μόνιμου στοιχείου για την ημερήσια διάταξή του. Επιπλέον, το γενικό Συμβούλιο θα λάβει την εκτίμηση οποιουδήποτε σχετικού ζητήματος με το εμπόριο θεμελιώδους φύσης. Όλες οι πλευρές του προγράμματος εργασίας σχετικά με την επιβολή των τελωνειακών δασμών στην ηλεκτρονική μετάδοση θα εξεταστούν στο γενικό Συμβούλιο. Το γενικό Συμβούλιο θα διευθύνει μια ενδιάμεση αναθεώρηση της προόδου στην εφαρμογή του προγράμματος εργασίας μέχρι τις 31 Μαρτίου, 1999. Οι οργανισμοί που αναφέρονται στις παραγράφους 2 έως 5 θα εκθέσουν ή θα παράσχουν τις πληροφορίες στο γενικό Συμβούλιο μέχρι τις 30 Ιουλίου 1999.

Αποκλειστικά για τους σκοπούς του προγράμματος εργασίας, και χωρίς επιφύλαξη ως προς την έκβασή του, ο όρος "ηλεκτρονικό εμπόριο" γίνεται κατανοητός για να σημαίνει την παραγωγή, τη διανομή, το μάρκετινγκ, την πώληση ή την παράδοση των αγαθών και των υπηρεσιών με τα ηλεκτρονικά μέσα. Το πρόγραμμα εργασίας θα περιλάβει επίσης την εκτίμηση των ζητημάτων σχετικά με την ανάπτυξη της υποδομής για το ηλεκτρονικό εμπόριο.

Στην ανάληψη της εργασίας τους, αυτοί οι οργανισμοί πρέπει να λάβουν υπόψη την εργασία άλλων διακυβερνητικών οργανώσεων. Προσοχή πρέπει να δοθεί στους πιθανούς τρόπους τις πληροφορίες από τις σχετικές μη κυβερνητικές οργανώσεις.

2.2 Το Συμβούλιο για το εμπόριο στις υπηρεσίες

Το Συμβούλιο για το εμπόριο στις υπηρεσίες θα εξετάσει και θα υποβάλει έκθεση σχετικά με τη θεραπεία του ηλεκτρονικού εμπορίου στο νομικό πλαίσιο. Τα ζητήματα που εξετάζονται θα περιλάβουν:

- πεδίο (συμπεριλαμβανομένων των τρόπων ανεφοδιασμού) (άρθρο I)
- Mfn (άρθρο II)
- διαφάνεια (άρθρο III)
- αυξανόμενη συμμετοχή των αναπτυσσόμενων χωρών (άρθρο IV)
- εσωτερικοί κανονισμοί, πρότυπα, και αναγνώριση (άρθρα VI και VII)
- ανταγωνισμός (άρθρα VIII και IX)
- προστασία της μυστικότητας και των δημόσιων ηθών και η πρόληψη της απάτης (άρθρο XIV)
- υποχρεώσεις πρόσβασης στην αγορά στην ηλεκτρονική παροχή των υπηρεσιών (συμπεριλαμβανομένων των υποχρεώσεων στις βασικές και τηλεπικοινωνιακές υπηρεσίες προστιθέμενης αξίας και στις υπηρεσίες διανομής) (άρθρο XVI)
- εθνική θεραπεία (άρθρο XVII)
- πρόσβαση και χρήση των δημόσιων δικτύων και των υπηρεσιών μεταφορών τηλεπικοινωνιών (παράρτημα στις τηλεπικοινωνίες)
- τελωνειακοί δασμοί
- ζητήματα ταξινόμησης

2.3 Το Συμβούλιο για το εμπόριο στα αγαθά

Το Συμβούλιο για το εμπόριο στα αγαθά θα εξετάσει και θα υποβάλει έκθεση σχετικά με τις πτυχές του ηλεκτρονικού εμπορίου σχετικές με τις διατάξεις ΓΣΔΕ το 1994, οι πολύπλευρες εμπορικές συμφωνίες που καλύπτονται από το παράρτημα 1Α της συμφωνίας του ΠΟΕ, και του εγκεκριμένου προγράμματος εργασίας. Τα ζητήματα που εξετάζονται θα περιλάβουν:

- πρόσβαση στην αγορά και πρόσβαση στα προϊόντα σχετικά με το ηλεκτρονικό εμπόριο
- ζητήματα αξιολόγησης που προκύπτουν από την εφαρμογή της συμφωνίας για την εφαρμογή του άρθρου VII της ΓΣΔΕ 1994
- ζητήματα που προκύπτουν από την εφαρμογή της συμφωνίας για τις διαδικασίες χορήγησης αδειών εισαγωγών

- τελωνειακοί δασμοί και άλλα καθήκοντα και δαπάνες όπως καθορίζεται σύμφωνα με το άρθρο ΙΙ της ΓΣΔΕ 1994
- πρότυπα σε σχέση με το ηλεκτρονικό εμπόριο
- ζητήματα κανόνων προέλευσης
- ζητήματα ταξινόμησης.

2.4 Το Συμβούλιο για τις Παγίδες

Το Συμβούλιο για τις παγίδες θα εξετάσει και θα υποβάλει έκθεση σχετικά με τα ζητήματα πνευματικής ιδιοκτησίας που προκύπτουν σχετικά με το ηλεκτρονικό εμπόριο. Τα ζητήματα που εξετάζονται θα περιλάβουν:

- προστασία και επιβολή των πνευματικών δικαιωμάτων και των σχετικών δικαιωμάτων
- προστασία και επιβολή των εμπορικών σημάτων
- νέες τεχνολογίες και πρόσβαση στην τεχνολογία.

2.5 Επιτροπή για το εμπόριο και την ανάπτυξη

Η Επιτροπή του εμπορίου και της ανάπτυξης θα εξετάσει και θα υποβάλει έκθεση σχετικά με τις επιπτώσεις ανάπτυξης του ηλεκτρονικού εμπορίου, λαμβάνοντας υπόψη τις οικονομικές, χρηματικές και αναπτυξιακές ανάγκες των αναπτυσσόμενων χωρών. Τα ζητήματα που εξετάζονται θα περιλάβουν:

- αποτελέσματα του ηλεκτρονικού εμπορίου στο εμπόριο και των οικονομικών προοπτικών των αναπτυσσόμενων χωρών, ειδικότερα μικρότερου τους
- και μέσου μεγέθους επιχειρήσεις (ΜΜΕ), και τα πιθανά οφέλη που αυξάνουν αυτούς.
- προκλήσεις και τρόποι για τη συμμετοχή των αναπτυσσόμενων χωρών στο ηλεκτρονικό εμπόριο, ειδικότερα ως εξαγωγείς των ηλεκτρονικά παραδοθέντων προϊόντων.
- ρόλος της βελτιωμένης πρόσβασης στην υποδομή και μεταφορά της τεχνολογίας, και της κυκλοφορίας των φυσικών προσώπων
- χρήση της τεχνολογίας πληροφοριών στην ενσωμάτωση των αναπτυσσόμενων χωρών στο πολύπλευρο σύστημα εμπορικών συναλλαγών
- επιπτώσεις στις αναπτυσσόμενες χώρες του πιθανού αντίκτυπου του ηλεκτρονικού εμπορίου στα παραδοσιακά μέσα της διανομής των φυσικών αγαθών
- οικονομικές επιπτώσεις του ηλεκτρονικού εμπορίου για τις αναπτυσσόμενες χώρες.

2.6 Επιπτώσεις Εισοδήματος Ηλεκτρονικού Εμπορίου

Το ηλεκτρονικό εμπόριο παρέχει την ευκαιρία του αναπτυσσόμενου κόσμου για μια σημαντική περίοδο οικονομικής επέκτασης σε έναν όλο και περισσότερο δικτυωμένο κόσμο. Παρέχει τη δυνατότητα για περισσότερο βιώσιμη ανάπτυξη, τη δημιουργία των καλύτερων εργασιών, το επεκταθέν παγκόσμιο εμπόριο και τους βελτιωμένους κοινωνικούς όρους. Προσφέρει τη δυνατότητα για το σπάσιμο του κύκλου της επαυξητικής αλλαγής με τις οριακές βελτιώσεις ή της στασιμότητας με απέραντα να βελτιώσει την αποδοτικότητα, τη μείωση του συναλλαγών κόστους και την επέκταση και των αγορών και των προϊόντων σε ένα πρωτοφανές ποσοστό.

Οι νέες προκλήσεις έχουν προκύψει και θα συνεχίσουν να προκύπτουν στις περιοχές όπως η φορολογία, όπου οι κυβερνήσεις θα συνεχίσουν να επιδιώκουν να προστατεύουν τα ρεύματα εισοδήματος. Πιστεύουμε ότι αυτό πρέπει να γίνει χωρίς διαστρέβλωση των οικονομικών / τεχνολογικών επιλογών. Οποιοσδήποτε αλλαγές απαιτούν μια επαναξιολόγηση της αποτελεσματικότητας των κυβερνητικών πολιτικών έναντι του εμπορίου και των παραδοσιακών εμπορικών πρακτικών και των διαδικασιών, οι περισσότερες από τις οποίες διαμορφώθηκαν σε έναν αναλογικό κόσμο με μια διαφορετική εικόνα του εμπορίου στο μυαλό.

Παρούσα εμπειρία με την πτώση ηλεκτρονικού εμπορίου σε δύο ευρείες κατηγορίες είναι: το εμπόριο στα φυσικά αγαθά όπως τα βιβλία, οι υπολογιστές ή τα αυτοκίνητα, και το εμπόριο στα ψηφιακά προϊόντα όπως το λογισμικό, η μουσική και τα τηλεοπτικά προϊόντα, και ένας αυξανόμενος αριθμός υπηρεσιών. Λόγω του δημιουργούμενου σταδίου ανάπτυξης του ηλεκτρονικού εμπορίου υπάρχει μεγάλη αβεβαιότητα για τη φύση του εμπορίου που θα πραγματοποιηθεί στα άυλα ή ψηφιακά προϊόντα και μια δυσκολία στον καθορισμό της ταξινόμησης τέτοιων προϊόντων όπως τα αγαθά ή τις υπηρεσίες. Υπάρχει επίσης η μετάβαση της παράδοσης ενός ιδιαίτερου προϊόντος από ένα φυσικό προϊόν όπως το CD μουσικής ή τηλεοπτικό DVD, σε άμεσο ενός ψηφιακού που μεταφορτώνετε σε έναν σκληρό δίσκο ενός υπολογιστή για να εξεταστεί.

Αυτή τη στιγμή όλα τα φυσικά προϊόντα ηλεκτρονικού εμπορίου φορολογούνται στο λιμένα της εισόδου μέσω της εφαρμογής των εισαγωγικών δασμών και του Φ.Π.Α. Εντούτοις, διαβίβασε ηλεκτρονικά τα προϊόντα, ένα τέτοιο λογισμικό, μουσική και βίντεο, εισαγωγικούς δασμούς διαφυγών και Φ.Π.Α. Αυτή η απώλεια στο εισόδημα πρέπει να ισορροπηθεί με την ανάγκη να ενθαρρυνθεί η αύξηση του ηλεκτρονικού εμπορίου για να μεγιστοποιήσει την πώληση των αγαθών και των υπηρεσιών από τα Μπαρμπάντος στη γρήγορα επεκτειμένη σφαιρική ηλεκτρονική αγορά. Συγχρόνως τα φυσικά αγαθά που διατάζονται μέσω του ηλεκτρονικού εμπορίου δημιουργούν μια διαδρομή ελέγχου που επιτρέπει την ταχεία και αποδοτική είσπραξη των εισαγωγικών δασμών και Φ.Π.Α που διευκολύνει τη διαδικασία συλλογής με τη βελτίωση της πειθαρχίας, της ταχύτητας και της διαφάνειας.

~~Λαμβάνοντας υπόψη τη δυνατότητα για την επέκταση της οικονομίας με τη χρησιμοποίηση του ηλεκτρονικού εμπορίου για να φθάσουμε οικονομικά σε μια πολύ ευρύτερη αγορά και για να εστιάσουμε στους συγκεκριμένους υψηλούς πελάτες παραγωγής, πιστεύουμε ότι δεν θα ήταν συνετό να εφαρμοστεί η άμεση φορολογία στο εμπόριο στα ψηφιακά προϊόντα και τις υπηρεσίες που παραδίδονται μέσω των μέσων του ηλεκτρονικού εμπορίου αυτή τη στιγμή. Κατά συνέπεια τα Μπαρμπάντος πρέπει να υποστηρίξουν την προσωρινή συμφωνία για να μην εισαγάγουν οποιοδήποτε νέο φόρο στις ηλεκτρονικές μεταδόσεις μέσω των οποίων τα ψηφιακά προϊόντα και οι υπηρεσίες παραδίδονται. Στεκόμαστε να κερδίσουμε πολύ περισσότερο από την επεκταθείς χρήση του ηλεκτρονικού εμπορίου και την επακόλουθη αύξηση της οικονομίας.~~

Πρέπει επίσης να είμαστε προσεκτικοί του γρήγορα μεταβαλλόμενου τεχνολογικού περιβάλλοντος και της εισαγωγής Διαδικτύου II που θα επεκτείνουν εκθετικά τη σειρά και την πολυπλοκότητα του ηλεκτρονικού εμπορίου μέσω της εισαγωγής των υψηλών μεταδόσεων ταχύτητας που συνδέονται με πολλή ενισχυμένη ασφάλεια. Αυτό θα εισαγάγει τα νέα προϊόντα και τους νέους τρόπους της επιχείρησης με έναν τρόπο που είναι απρόβλεπτος αυτή τη στιγμή.

Τα Μπαρμπάντος θα συνεχίσουν να αναπτύσσουν τα συστήματα που ενσωματώνονται στο ηλεκτρονικό εμπόριο και θα διευκολύνει την εκκαθάριση των αγαθών μέσω του λιμένα για τα φυσικά αγαθά. Εν προκειμένω υπάρχει ένα υπάρχον σύστημα της ολοκλήρωσης των σαφών διαδικασιών μεταφορέων παράδοσης με το τελωνειακό τμήμα. Αυτό διευκολύνει το αυτόματο κατέβασμα μιας προκήρυξης ενός αεροσκάφους επάνω στην απογείωση που επιτρέπει την αυτόματη παραγωγή του φορολογικού υπολογισμού προφανώς για ολόκληρη την πληρωμή όλων των εισαγωγικών δασμών και το Φ.Π.Α για όλο το φορτίο επάνω στην προσγείωση. Αυτό το σύστημα θα επεκταθεί σε όλους τους μεταφορείς φορτίου αέρα και θάλασσας.

Εν περίληψη, αντιλαμβανόμαστε ότι τα Μπαρμπάντος καθώς επίσης και πολλές άλλες αναπτυσσόμενες χώρες, στέκονται να κερδίσουν πολύ περισσότερων με τη διατήρηση ενός περιβάλλοντος για την αύξηση και την ανάπτυξη του ηλεκτρονικού εμπορίου απ'ό,τι με τη θέσπιση των νέων, δυσκίνητων και περιοριστικών μέτρων για να φορολογήσουν τα ψηφιακά προϊόντα και τις υπηρεσίες. Η εμπειρία μας μέχρι σήμερα δεν δείχνει μια σημαντική απώλεια στο εισόδημα ενώ έχει υπάρξει μια θετική συμβολή σε διάφορες περιοχές. Αυτό περιλαμβάνει την επέκταση της βιομηχανικής φιλοξενίας και την ανάπτυξη των πελατών καθώς και την επανάληψη του άμεσου μάρκετινγκ των τοπικών προϊόντων με την ανάπτυξη των νέων επιχειρησιακών ευκαιριών.

2.7 Ηλεκτρονικό Εμπόριο και Πρόκληση για τη Φορολογική Διοίκηση

(Από τον Walter Hellerstein Francis Shackelford καθηγητή του φορολογικού πανεπιστημίου του σχολείου της Γεωργίας)

2.7.1 Γενικά

Ο ερχομός της ηλικίας του Διαδικτύου έχει βαθιές επιπτώσεις στη φορολογική διοίκηση όπως συμβαίνει και σε οτιδήποτε άλλο. Η εκθετική αύξηση του ηλεκτρονικού εμπορίου θέτει μια αποθαρρυντική πρόκληση στη φορολόγηση των παραδοσιακών προσεγγίσεων των αρχών και στην άμεση και έμμεση φορολογία. Το φάσμα των μεγάλων ποσών οικονομικής δραστηριότητας που διευθύνονται μέσω του ηλεκτρονικού εμπορίου από τους απομακρυσμένους φορείς παροχής υπηρεσιών που συμμετέχουν στις μη-ανιχνεύσιμες συναλλαγές από τις μη-αναγνωρίσιμες θέσεις έχει δημιουργήσει την ανησυχία μεταξύ των φορολογικών αρχών σε όλη την υδρόγειο. Η οργάνωση της οικονομικής συνεργασίας και της ανάπτυξης (ΟΟΣΑ), η Ευρωπαϊκή Ένωση (ΕΥ), και οι Αμερικανικές, Αυστραλιανές, και Καναδικές κυβερνήσεις, μεταξύ των άλλων, έχουν παρουσιάσει τις εκθέσεις που προσδιορίζουν τα κρίσιμα ζητήματα από την εμφάνιση του ηλεκτρονικού εμπορίου που προκύπτουν για τα παγκόσμια φορολογικά καθεστώτα, και συμμετέχουν στις τρέχουσες προσπάθειες να αντιμετωπιστεί εκείνο το ζήτημα. Σε αυτό το έγγραφο, παρέχεται μια επισκόπηση των προβλημάτων που προκύπτουν από τη φορολογία του ηλεκτρονικού εμπορίου και των πρωτοβουλιών που αναλαμβάνονται αυτήν την περίοδο για να τα επιλύσουν. Το πρώτο μέρος αυτού του εγγράφου περιγράφει το

τεχνολογικό και εμπορικό υπόβαθρο έξω από το οποίο προέκυψαν αυτά τα προβλήματα και τα βασικά ερωτήματα που δημιουργούν αυτές οι εξελίξεις για τη φορολογική διοίκηση. Στο δεύτερο μέρος εξετάζει τις κύριες προκλήσεις που αυξάνονται από το ηλεκτρονικό εμπόριο για τα φορολογικά καθεστώτα εισοδήματος. Το τρίτο μέρος εξετάζει τις κύριες προκλήσεις που αυξάνονται από το ηλεκτρονικό εμπόριο για το φορολογικά καθεστώτα κατανάλωσης.

2.7.2 Τεχνολογικό και Εμπορικό Υπόβαθρο

Οποιαδήποτε σοβαρή προσπάθεια επιχειρείτε για να εξεταστούν τα νομικά και πολιτικά ζητήματα που προκύπτουν από τη φορολογία του ηλεκτρονικού εμπορίου πρέπει να αρχίσει με μια κατανόηση του τεχνολογικού και επιχειρησιακού υποβάθρου από το οποίο προκύπτουν. Αυτό το υπόβαθρο έχει περιγραφεί ευκρινώς και με μεγάλη λεπτομέρεια αλλού, και γίνεται πρόφαση της αναπαραγωγής αυτών των προσπαθειών στο συνοπτικό διάστημα που διανέμεται εδώ. Εντούτοις, είναι αρμόζον να αρχίσει αυτή η συζήτηση με μερικές εισαγωγικές παρατηρήσεις για τη φύση και την αύξηση του ηλεκτρονικού εμπορίου, τις επιχειρησιακές συναλλαγές που δημιουργεί, και τα θεμελιώδη ζητήματα που οι εξελίξεις αυτές θέτουν για τη φορολογική διοίκηση προκειμένου να τοποθετηθούν στο πλαίσιο πιο τεχνικά φορολογικά ζητήματα. Το "ηλεκτρονικό εμπόριο" έχει οριστεί ως "η δυνατότητα να εκτελεσθούν οι συναλλαγές που περιλαμβάνουν την ανταλλαγή των αγαθών ή των υπηρεσιών μεταξύ δύο ή περισσότερων συμβαλλόμενων μερών χρησιμοποιώντας τα ηλεκτρονικά εργαλεία και τις τεχνικές." Ένας κάπως περιγραφικότερος και ίσως πιο χρήσιμος καθορισμός του ηλεκτρονικού εμπορίου αναφέρει "σε μια ευρεία σειρά εμπορικών δραστηριοτήτων που πραγματοποιούνται μέσω της χρήσης των υπολογιστών, συμπεριλαμβανομένων και των on-line για να κάνουν εμπόριο αγαθών και υπηρεσιών, ηλεκτρονικών μεταφορών κεφαλαίων, on-line εμπορικών συναλλαγών των οικονομικών οργάνων, των ανταλλαγών ηλεκτρονικών στοιχείων μεταξύ των επιχειρήσεων και των ανταλλαγών ηλεκτρονικών στοιχείων μέσα σε μια επιχείρηση. Το "ηλεκτρονικό εμπόριο υπάρχει σήμερα σε διάφορες μορφές και πλαίσια, και τέτοιο εμπόριο είναι πιθανό να επεκταθεί εντυπωσιακά στο μέλλον, υποθέτοντας μια αύξηση στην ταχύτητα με την οποία τα δίκτυα επικοινωνιών μπορούν να μεταφέρουν στοιχεία και την ανάπτυξη βελτιωμένης πληρωμής συστημάτων. Πράγματι, είναι δύσκολο να μιλήσεις για την αύξηση του Διαδικτύου και του ηλεκτρονικού εμπορίου χωρίς συμμετοχή στην υπερβολή. Οι προβλέψεις για τις αυξήσεις στα εισοδήματα ηλεκτρονικού εμπορίου είναι απλά συγκλονιστικές. Ο ΟΟΣΑ(OECD) υπολογίζει ότι τα συνολικά εισοδήματα από το ηλεκτρονικό εμπόριο μπορούν να φθάσουν σε \$330 δισεκατομμύρια μέχρι το 2000-2001

και μπορούν να φθάσουν τουλάχιστον \$1 τρισεκατομμύρια μέχρι το 2003-2005.

Το ηλεκτρονικό εμπόριο ανοίγει νέες λεωφόρους για το μάρκετινγκ των παραδοσιακών αγαθών και των υπηρεσιών στους άμεσα καταναλωτές. Δημιουργεί παρόμοιες ευκαιρίες για τις ενδοεπιχειρησιακές (επιχείρηση-προς-επιχείρηση) συναλλαγές που περιλαμβάνουν τα ψηφιακά και τα μη-ψηφιακά προϊόντα και τις υπηρεσίες. Στην πραγματικότητα, το 1998 οι αμερικανικές επιχειρήσεις έκαναν την αξία των \$43 δισεκατομμυρίων των πωλήσεων σε ένα άλλο μέσo του Διαδικτύου, *πέντε φορές το καταναλωτικό λιανικό σύνολο*. Τα παραδείγματα του ηλεκτρονικού εμπορίου περιλαμβάνουν:

- Ηλεκτρονική-προμήθεια, που περιλαμβάνει τις βασισμένες στο Διαδίκτυο συναλλαγές πωλήσεων μεταξύ των επιχειρήσεων, και συμπεριλαμβανομένων των δύο "αντίστροφων δημοπρασιών" που διευκολύνουν το on-line εμπόριο μεταξύ ενός ενιαίου επιχειρησιακού αγοραστή και πολλών ψηφιακών αγορών πωλητών και που διευκολύνουν το on-line εμπόριο μεταξύ των πολλαπλάσιων αγοραστών και του πωλητή.
- On-line κατάλογοι, που παρουσιάζουν τις εικόνες των αγαθών, οι οποίες επιτρέπουν στους χρήστες του Ιστού σε όλο τον κόσμο να επιλέξουν και τα βιβλία παραγγελιών, το κρασί, και άλλα προϊόντα
- Λογισμικό υπολογιστών, το οποίο μπορεί να μεταφερθεί ηλεκτρονικά στον υπολογιστή του χρήστη
- Φωτογραφίες, οι οποίες μπορούν να μεταφερθούν ψηφιακά, και η τιμή των οποίων ποικίλλει με την προορισμένη χρήση του πελάτη της φωτογραφίας
- On-line πληροφορίες, όπως το Lexis, Nexis και άλλες βάσεις ηλεκτρονικών δεδομένων, τα οποία είναι διαθέσιμα στους χρήστες μέσω του Διαδικτύου και των πρότυπων δικτύων τηλεπικοινωνιών
- Υπηρεσίες, όπως νομικές, λογιστικές, ιατρικές, και άλλες συμβουλευτικές υπηρεσίες, στους οποίους οι συνδρομητές μπορούν να έχουν πρόσβαση έναντι αμοιβής χρησιμοποιώντας έναν ηλεκτρονικό κωδικό πρόσβασης για να λάβουν την πρόσβαση στον ιστοχώρο του φορέα παροχής υπηρεσιών
- Συνεδρίαση μέσω video, η οποία χρησιμοποιείται αυτήν την περίοδο κυρίως από τις μεγάλες επιχειρήσεις και τα όργανα που κατέχουν τον ακριβότερο αφιερωμένο εξοπλισμό-απαραίτητο για να συμμετέχει κανείς σε μια τηλεδιάσκεψη, αλλά που μπορούν τελικά να είναι προσιτές σε πολλούς περισσότερους χρήστες με την εισαγωγή των ανέξοδων τηλεοπτικών φωτογραφικών

μηχανών υπολογιστών γραφείου που μπορούν να συνδεθούν με έναν προσωπικό υπολογιστή

- Εμπορικές συναλλαγές τίτλων, οι οποίες προσφέρονται αυτήν την περίοδο από μερικές εταιρίες μεσιτειών αποθεμάτων μέσω των ιστοχώρων που επιτρέπουν στους πελάτες να ανταλλάξουν τους δεσμούς, τα αμοιβαία κεφάλαια, τις προαιρετικές δυνατότητες, τα μέλλοντα, και τα προϊόντα
- Παράκτιες τραπεζικές εργασίες, που προσφέρονται τώρα σε μερικούς ιστοχώρους, συμπεριλαμβανομένης της ενσωμάτωσης, των τραπεζικών υπηρεσιών, και της πληρωμής με πιστωτική κάρτα.

Ποιες, έπειτα, είναι οι ιδιότητες του ηλεκτρονικού εμπορίου που έχουν σημαντικές επιπτώσεις στη φορολογία; Ο Jeffrey Owens, επικεφαλής των φορολογικών υποθέσεων για τον ΟΟΣΑ(OECD), έχει προσδιορίσει έξι χαρακτηριστικά του Διαδικτύου που θα επηρεάσουν τη λειτουργία των φορολογικών συστημάτων.

(1) Η δυνατότητα να καθιερωθούν τα δημόσια και ιδιωτικά συστήματα παγκόσμιων επικοινωνιών που είναι ασφαλή και ανέξοδα να λειτουργήσουν. Οι ευκαιρίες που δημιουργεί αυτό για τις νέες μορφές των εμπορικών δραστηριοτήτων δεν θα περιοριστούν στις μεγάλες επιχειρήσεις. Οι μικρομεσαίες επιχειρήσεις θα βρουν ευκολότερο τρόπο να συμμετέχουν στο διεθνές εμπόριο. Οι κύριες απαιτήσεις ξεκινήματος στο διαδίκτυο είναι χαρακτηριστικά πολύ χαμηλές. Αυτό, στη συνέχεια, θα οδηγήσει σε μια γρήγορη επέκταση στις διασυνοριακές δραστηριότητες.

(2) Η διαδικασία "disintermediation" με το οποίο το Διαδίκτυο θα εξαλείψει ή θα μειώσει ουσιαστικά την ανάγκη για τους μεσάζοντες στην πώληση και την παράδοση των αγαθών και των υπηρεσιών, και στην παροχή πληροφοριών. Το εμπόριο που χρησιμοποιεί το Διαδίκτυο απαιτεί έναν μικρό αριθμό διανομής, αντιπροσώπου πωλήσεων, μεσίτη και άλλου μεσάζοντα επαγγελματία. Ήδη είναι δυνατό για έναν παραγωγό του λογισμικού να πωλήσει και να παραδώσει τα προϊόντα του άμεσα στο τελικό καταναλωτή. Ομοίως, μια επιχείρηση αερογραμμών μπορεί να παραδώσει τα εισιτήρια άμεσα στους επιβάτες. Οι οικονομικές και άλλες πληροφορίες μπορούν να διατεθούν χωρίς τη μεσολάβηση των τραπεζών και άλλων οικονομικών οργάνων.

(3) Η ανάπτυξη των κρυπτογραφημένων πληροφοριών που προστατεύουν την εμπιστευτικότητα των πληροφοριών που διαβιβάζονται(μεταδίδονται) στο διαδίκτυο. Ενώ είναι δυνατό να ανιχνευθεί ένα μήνυμα που στέλνεται από ένα άτομο σε ένα άλλο μέσω του Διαδικτύου, η κρυπτογράφηση αποκλείει γενικά την κατανόηση του περιεχομένου του μηνύματος.

(4) Ένα αυξανόμενο πεδίο για την ολοκλήρωση των επιχειρησιακών λειτουργιών, π.χ., σχεδιασμός και παραγωγή. Τα ιδιωτικά δίκτυα ενδοδικτύου είναι τώρα διαδεδομένα στις πολυεθνικές εταιρίες (MNE). Ο ΟΟΣΑ(OECD) υπολογίζει ότι τουλάχιστον τα δύο τρίτα των συναλλαγών Διαδικτύου λαμβάνουν αυτήν την μορφή. Αυτή η ανάπτυξη παράγει μια πιο στενή ολοκλήρωση των συναλλαγών μέσα σ'ένα MNE και το καθιστά περισσότερο δύσκολο να διαχωρίσει τις λειτουργίες που πραγματοποιούνται από τις σχετικές επιχειρήσεις. Αυτή η ολοκλήρωση μπορεί επίσης να παράγει μια δραματική συνεργιστική επίδραση --- το ποσό των μερών που είναι πολύ λιγότερο από το ενσωματωμένο σύνολο.

(5) Το Διαδίκτυο παρέχει τη μεγαλύτερη ευελιξία στην επιλογή της μορφής οργάνωσης από την οποία μια επιχείρηση πραγματοποιεί τις διεθνείς δραστηριότητές της.

(6) Το Διαδίκτυο έχει οδηγήσει σε έναν τεμαχισμό της οικονομικής δραστηριότητας. Η φυσική θέση μιας δραστηριότητας, είτε από την άποψη του προμηθευτή, του φορέα παροχής υπηρεσιών είτε του αγοραστή των αγαθών είτε του χρήστη της υπηρεσίας, γίνεται λιγότερο σημαντική και γίνεται δυσκολότερο να καθοριστεί που πραγματοποιείται μια δραστηριότητα .

Οι οφειλές εν συνεχεία επισημάνουν ότι υπάρχουν διάφορα τεχνικά χαρακτηριστικά γνωρίσματα των συστημάτων Διαδικτύου και ενδοδικτύου που είναι πιθανό να ασκήσουν σημαντική επίδραση στις διαδικασίες των φορολογικών συστημάτων, δηλαδή, η έλλειψη οποιουδήποτε κεντρικού ελέγχου, η έλλειψη κεντρικής εγγραφής, η δυσκολία εάν δεν είναι δυνατό να αντιγραφούν συναλλαγές και η αδύνατη αλληλογραφία μεταξύ ενός ονόματος δικτυακών γειτονιών υπολογιστών (δηλ. μια διεύθυνση Διαδικτύου) και της πραγματικότητας (δηλ., η πραγματική γεωγραφική θέση του παραλήπτη ή του εξοπλισμού υπολογιστών που χρησιμοποιείται για να διαβιβάσει ή να λάβει τις πληροφορίες). Οι παρατηρήσεις των οφειλών παραμένουν τόσο αληθινές σήμερα όσο ήταν όταν τις έκανε πριν πέντε έτη, ακόμα κι αν το 1997 φαίνεται να μοιάζει με τις σκοτεινές ηλικίες από τα πρότυπα του Διαδικτυακού χρόνου.

Δεν είναι απαραίτητο κάποιος να είναι φορολογικός εμπειρογνώμονας για να διακρίνει τις ευρείες επιπτώσεις των προηγούμενων εξελίξεων για τα εδαφικά βασισμένα φορολογικά καθεστώτα. Κατ' αρχάς, υπάρχει το καθαρό μέγεθος της αύξησης στις διασυννοριακές συναλλαγές. Από πλευράς σημασίας μειώνοντας τις δαπάνες συναλλαγής και αδιαφορώντας για τα γεωγραφικά όρια ή το μέγεθος της επιχείρησης, το Διαδίκτυο επιτρέπει στις επιχειρήσεις να κάνουν συναλλαγές λέγοντας τους ότι μια φορά περιορίστηκε στις τοπικές αγορές για να πωλήσει τα αγαθά, τις υπηρεσίες, και τις πληροφορίες διεθνώς. Η επακόλουθη αύξηση στις

διασυννοριακές συναλλαγές από μόνη της θα βάλει μεγαλύτερες απαιτήσεις στις φορολογικές διοικήσεις, ιδιαίτερα σ' εκείνους που αγωνίζομαι ήδη με το συμβατικό τοπικό εμπόριο.

Δεύτερον, η ψηφιακή αναλογική μεταλλαγή της πληροφορίας-μετατροπής του κειμένου, του ήχου, των εικόνων, του βίντεο, και άλλων περιέχεται σε μια σειρά 1 και 0 που μπορούν να διαβιβαστούν ηλεκτρονικά-δημιουργεί δυσκολίες στον καθορισμό της πηγής, της προέλευσης, και του προορισμού της παραγωγής και της κατανάλωσης. "Το Διαδίκτυο είναι μια τεχνολογία χωρίς σύνορα." Οι κεντρικοί υπολογιστές (servers) μπορούν να βρεθούν οπουδήποτε στον κόσμο χωρίς την επιρροή της ουσίας ενός Διαδικτύου-βασισμένο στην επιχειρησιακή συναλλαγή. Από τη σκοπιά της φορολογικής διοίκησης, η κύρια πρόκληση είναι να καθοριστεί πώς θα εφαρμοστούν γεωγραφικά περιορισμένα φορολογικά συστήματα σε ένα τεχνολογικό περιβάλλον που καθιστά τα γεωγραφικά σύνορα ουσιαστικά άσχετα.

Τρίτον, τα τεχνικά χαρακτηριστικά γνωρίσματα των συναλλαγών Διαδικτύου δημιουργούν τεράστια προβλήματα για τις αρχές στην καθιέρωση των διαδρομών του ελέγχου, στην επαλήθευση των συμβαλλόμενων μερών στις συναλλαγές, στη λήψη της τεκμηρίωσης, και στον καθορισμό των κατάλληλων φορολογικών σημείων. Με την εξάλειψη της ανάγκης για τους μεσάζοντες, ιδιαίτερα οικονομικών μεσαζόντων στους οποίους οι κυβερνήσεις έχουν στηριχθεί παραδοσιακά για να διευκολύνουν τη φορολογική συμμόρφωση μέσω της υποβολής εκθέσεων των υποχρεώσεων, το Διαδίκτυο ενισχύει τον κίνδυνο για την αύξηση φοροδιαφυγής και της διαφυγής.

Αλλά οι επιπτώσεις στη φορολογική διοίκηση από την αύξηση του ηλεκτρονικού εμπορίου δεν είναι εξ ολοκλήρου αρνητικές. Έχει διαπιστωθεί ότι η κινεζική λέξη για την κρίση συνδυάζει τους χαρακτήρες για "τον κίνδυνο" και "την ευκαιρία." Εάν το Διαδίκτυο και το ηλεκτρονικό εμπόριο απειλούν μια κρίση για την παγκόσμια φορολογική διοίκηση εξ' αιτίας των κινδύνων που δημιούργησαν με την ύπαρξη φορολογικού καθεστώτος, δημιούργησαν ευκαιρίες με την ίδια λογική. Συγκεκριμένα, οι νέες τεχνολογίες δημιουργούν αυξανόμενες ευκαιρίες για τη φορολογική διοίκηση με την αντικατάσταση της τεκμηρίωσης εγγράφου με την ηλεκτρονική ανταλλαγή δεδομένων (EDI), επιτρέποντας την ηλεκτρονική αρχειοθέτηση των φορολογικών επιστροφών, και την αυτοματοποίηση άλλων πτυχών της φορολογικής υποβολής εκθέσεων και συμμόρφωσης. Παραδείγματος χάριν, και η τεχνική συμβουλευτική ομάδα τεχνολογίας του ΟΟΣΑ (OECD) και το βελτιωμένο φορολογικό πρόγραμμα επί τις πωλήσεις στις Ηνωμένες Πολιτείες αυτήν την περίοδο εστιάζουν τη προσοχή τους στα μέσα με τα οποία οι νέες τεχνολογίες μπορούν να χρησιμοποιηθούν για να βελτιώσουν την υπηρεσία και την αποδοτικότητα στη φορολογία κατανάλωσης της διασυννοριακής απομακρυσμένης πώλησης.

2.7.3 Φορολογία Ηλεκτρονικού Εμπορίου και Εισοδήματος

Τα σημαντικότερα ζητήματα που προκύπτουν από την εμφάνιση του ηλεκτρονικού εμπορίου για τα φορολογικά καθεστώτα εισοδήματος είναι εκείνα που σχετίζονται με την αρμοδιότητα στο φόρο και το χαρακτηρισμό του εισοδήματος. Αναφέρονται κάθε ένα από αυτά τα ζητήματα στη συνέχεια.

2.7.3.1 Αρμοδιότητα στη φορολογία

Οι χώρες γενικά ασκούν κάποια αρμοδιότητα στα φορολογικά έσοδα βάσει της κατοικίας ή της πηγής. Και οι δύο αυτές έννοιες είναι πιθανό να γίνουν πιο αόριστες στα πλαίσια του ηλεκτρονικού εμπορίου.

1. Φορολογία βασισμένη-στη κατοικία

Μια μεμονωμένη ή εταιρικά φορολογούμενη κατοικία-είτε καθορισμένη από άποψη κατοικίας, της θέσης ενσωμάτωσης, ή της θέσης της αποτελεσματικής διαχείρισης-Οι «αρκούδες» δεν έχουν καμία απαραίτητη σχέση με το ηλεκτρονικό εμπόριο στο οποίο συμμετέχει ο φορολογούμενος. Συνεπώς, στο μέτρο που η αρμοδιότητα στηρίζεται στην αρχή κατοικίας με την ίδια αρχή όπως η βάση για τη φορολογία, οι φορολογούμενοι θα απολαύσουν τις ενισχυμένες ευκαιρίες στα πλαίσια του ηλεκτρονικού εμπορίου για να κινηθεί το εισόδημα από τις αρμοδιότητες υψηλού φόρου στις αρμοδιότητες χαμηλού φόρου ή κανενός φόρου υποθέτοντας ότι ο φορολογούμενος αντιμετωπίζεται κατάλληλα ως κάτοικος μιας τέτοιας αρμοδιότητας. Αν και αυτές οι ευκαιρίες έχουν υπάρξει από καιρό σε σχέση με το συμβατικό εμπόριο, ενισχύονται σε ένα περιβάλλον στο οποίο οι άνθρωποι ή νομικοί ηθοποιοί έχουν ανακατευτεί και μπορούν να (από)μονωθούν κατά ένα μεγάλο μέρος από τις ηλεκτρονικές πτυχές των σχετικών συναλλαγών.

2. φορολογία βασισμένη- στη πηγή

Η αρμοδιότητα προς τις φορολογικές δυσκολίες αντιμετωπίζει φορολογικές αρχές που βασίζονται στη φορολογία βασισμένη-στη κατοικία που στα πλαίσια ηλεκτρονικού εμπορίου είναι ίσες εάν δεν ξεπερνιούνται από τα δικαιοδοτικά ζητήματα που αντιμετωπίζουν οι φορολογικές αρχές που στηρίζονται στη φορολογία βασισμένη-στη πηγή. Σε γενικές γραμμές η βεβαίωση της αρμοδιότητας στα φορολογικά έσοδα από το ηλεκτρονικό εμπόριο κερδίζεται από τους μη κατοίκους. Στις Ηνωμένες Πολιτείες, παραδείγματος χάριν, γενικώς οι φόροι εισοδήματος βασίζονται στη πηγή των Ηνωμένων Πολιτειών των μη εδρευόντων ατόμων και των ξένων εταιριών. Όσον αφορά το εισόδημα που προκύπτει από ένα εμπόριο ή μια επιχείρηση, εντούτοις, οι Ηνωμένες Πολιτείες βεβαιώνουν γενικά την αρμοδιότητα μόνο όσον αφορά το "φορολογήσιμο εισόδημα που συνδέεται αποτελεσματικά με τη συμπεριφορά ενός εμπορίου ή μιας επιχείρησης μέσα στις Ηνωμένες Πολιτείες." Επιπλέον, στο πλαίσιο των συνθηκών φόρου εισοδήματος στις οποίες οι Ηνωμένες Πολιτείες έχουν εισαγάγει με 48 χώρες, οι Ηνωμένες Πολιτείες βεβαιώνουν γενικά το δικαίωμά της να φορολογήσει εισόδημα εμπορίου ή

επιχειρήσεων στην Αμερική από ξένα άτομα και εταιρίες μόνο όταν ένα τέτοιο εισόδημα αποδίδεται σε μια "μόνιμη καθιέρωση" ή "σταθερή βάση" στις Ηνωμένες Πολιτείες.

Η εφαρμογή αυτών των βασικών αρχών της φορολογίας Αμερικάνικου εισοδήματος στο ηλεκτρονικό εμπόριο δημιουργεί διάφορα προβλήματα. Κατ' αρχάς, η ερώτηση εάν ένα ξένο πρόσωπο που ασχολείται με το ηλεκτρονικό εμπόριο διευθύνει ένα εμπόριο ή μια επιχείρηση "στις Ηνωμένες Πολιτείες" είναι δύσκολο να επιλυθεί από την αναφορά παραδοσιακού κριτηρίου για την επίλυση εκείνου του ζητήματος. Η έννοια Αμερικάνικο εμπόριο ή επιχείρηση εξελίσσεται στα πλαίσια του συμβατικού εμπορίου, το οποίο έχει χαρακτηριστικά διευθυνθεί(οδηγηθεί) μέσω των ευπροσδιόριστων φυσικών θέσεων. Όπως σημειώθηκε παραπάνω, εντούτοις, το ηλεκτρονικό εμπόριο μπορεί να διευθυνθεί μέσω των τηλεπικοινωνιών και των συνδέσεων υπολογιστών που δεν έχουν καμία φυσική σχέση με την αρμοδιότητα στην οποία εμφανίζεται η δραστηριότητα παρουσίασης εισοδήματος. Επιπλέον, "Από μια βέβαιη προοπτική, το ηλεκτρονικό εμπόριο δεν φαίνεται να εμφανίζεται σε οποιαδήποτε φυσική θέση αλλά αντί αυτού πραγματοποιείται στο "νεφελώδη κόσμο" του κυβερνοχώρου." Συνεπώς, ακόμα κι αν ένα ξένο πρόσωπο μπορεί να συμμετέχει στις εκτενείς συναλλαγές με Αμερικάνικους πελάτες, σαφώς και θα ασχοληθεί με το εμπόριο ή την επιχείρηση, δεν είναι καθόλου σαφές ότι ένα τέτοιο πρόσωπο συμμετέχει σε ένα εμπόριο ή μια επιχείρηση στις Ηνωμένες Πολιτείες- Τέλος η έννοια έχει γίνει κατανοητή γενικά.

Δεύτερον, ακόμα κι αν ένα ξένο πρόσωπο ασχολείται με το ηλεκτρονικό εμπόριο με Αμερικάνικους πελάτες και κρίνεται να ασχοληθεί με Αμερικάνικο εμπόριο ή επιχείρηση, μπορεί να είναι ακόμα πιο προβληματικό να προτείνει ότι ένα τέτοιο πρόσωπο έχει μια "μόνιμη καθιέρωση" στις Ηνωμένες Πολιτείες σε πολλές περιπτώσεις που θα κυβερνηθούν από τις συνθήκες Αμερικάνικου φόρου. Μια "μόνιμη καθιέρωση" ορίζεται γενικά ως "μια σταθερή θέση της επιχείρησης μέσω της οποίας οι δουλειές της επιχείρησης πλήρως ή εν μέρει συνεχίζονται." Δεδομένου ότι το ηλεκτρονικό εμπόριο μπορεί (και συχνά θα μπορεί) να διευθυνθεί χωρίς μια σταθερή θέση της επιχείρησης στις Ηνωμένες Πολιτείες, το εισόδημα που έχει υποβληθεί στον Αμερικάνικο φόρο ήταν αυτό που κέρδισε δια μέσου του παραδοσιακότερου εμπορίου και μπορεί να δραπετεύσει από την Αμερικάνικη φορολογία όταν κερδίσει δια μέσου του ηλεκτρονικού εμπορίου.

Πράγματι, ο ΟΟΣΑ(OECD) έχει αγωνιστεί με την εφαρμογή του μόνιμου καθορισμού καθιερώσεων στα πλαίσια του ηλεκτρονικού εμπορίου. Στο σχέδιο αριθ. 1 που η ομάδα εργασίας κυκλοφόρησε για τις φορολογικές συνθήκες και τις σχετικές ερωτήσεις για σχόλια στην προτεινόμενη διευκρίνιση των σχολίων του ΟΟΣΑ στο μόνιμο καθορισμό καθιερώσεων στην πρότυπη φορολογική Συνθήκη του ΟΟΣΑ(OECD), η ομάδα εργασίας κατέληξε στο συμπέρασμα ότι ενώ

ο σταθερός αυτοματοποιημένος εξοπλισμός που χρησιμοποιείται από μια επιχείρηση και που βρίσκεται σε μια χώρα μπορεί να αποτελέσει μια μόνιμη καθιέρωση-έπρεπε να γίνει μια διάκριση μεταξύ του εξοπλισμού υπολογιστών και του λογισμικού που χρησιμοποιήθηκε από τέτοιο εξοπλισμό. Κατά συνέπεια ένας ιστοχώρος Διαδικτύου θα μπορούσε να φανεί ως συνδυασμός ενός λογισμικού και ηλεκτρονικού στοιχείου που καταχωρήθηκε σε αυτό και χρησιμοποιήθηκε από έναν κεντρικό υπολογιστή. Ο ίδιος ο ιστοχώρος δεν θα αποτελούσε μια μόνιμη καθιέρωση, επειδή δεν περιλαμβάνει καμία απτή προσωπική ιδιοκτησία και επομένως δεν μπορεί ο ίδιος να αποτελέσει μια θέση της επιχείρησης.

Εντούτοις, ο ίδιος ο κεντρικός υπολογιστής, ο οποίος πρέπει να έχει μια φυσική θέση, θα μπορούσε να αποτελέσει μια τέτοια θέση της επιχείρησης.

Τα συμπεράσματα της ομάδας εργασίας του ΟΟΣΑ(OECD) μπορούν να είναι υπερασπίσιμα από την άποψη του προϋπάρχοντος καθορισμού μιας μόνιμης καθιέρωσης, και, στη δικαιοσύνη της ομάδας εργασίας του ΟΟΣΑ(OECD), πρέπει να επισημανθεί ότι η προϋπόθεση των σχολίων σχεδίων του ΟΟΣΑ ήταν ότι "οι αρχές που κρύβονται κάτω από την πρότυπη φορολογική Συνθήκη του ΟΟΣΑ είναι ικανές να απευθυνθούν στο ηλεκτρονικό εμπόριο." Εντούτοις, κάποιος μπορεί να εξετάσει εάν εκείνη η προϋπόθεση έχει νόημα στα πλαίσια του ηλεκτρονικού εμπορίου. Σε θεμελιώδες επίπεδο, κάποιος μπορεί να υποστηρίξει ότι έχει λιγότερο νόημα να προσπαθήσει να καθορίσει με ακρίβεια έναν καθορισμό (της) μόνιμης καθιέρωσης, ριζωμένο στις έννοιες της φυσικής παρουσίας, για έναν κόσμο συναλλαγών στον οποίο η φυσική παρουσία είναι συχνά άσχετη.

Στην πραγματικότητα, ο ίδιος ο ΟΟΣΑ(OECD) έχει αναγνωρίσει αυτές τις ανησυχίες με το να εξουσιοδοτήσει την ομάδα τεχνικής βοήθειάς του σχετικά με τον έλεγχο εφαρμογής των υπαρχόντων κανόνων για τη φορολογία της επιχείρησης για να εξετάσει και να σχολιάσει τις ακόλουθες ερωτήσεις:

α) εάν η έννοια της μόνιμης καθιέρωσης παρέχει μια κατάλληλη ευαισθησία για να δεσμεύσει τα φορολογικά έσοδα μεταξύ των χωρών πηγής και κατοικιών όσον αφορά τη χρήση των φορολογικών λιμανιών στα πλαίσια του ηλεκτρονικού εμπορίου

β) εάν υπάρχει μια ανάγκη για τους ειδικούς κανόνες σχετικά με το ηλεκτρονικό εμπόριο και εάν τέτοιοι κανόνες θα ήταν μια βιώσιμη εναλλακτική λύση στους υπάρχοντες διεθνείς κανόνες.

Στο τέλος, η κύρια συνέπεια του καθορισμού ενός κεντρικού υπολογιστή ως μόνιμη καθιέρωση μπορεί απλά να είναι για να βεβαιωθεί ότι οι κεντρικοί υπολογιστές τοποθετούνται στις χαμηλού-φόρου ή κανενός-φόρου αρμοδιότητες. Δεδομένου ότι οι κεντρικοί υπολογιστές μπορούν να βρεθούν οπουδήποτε στον κόσμο χωρίς την επιρροή της ουσίας μιας συναλλαγής βασισμένης-στο διαδίκτυο, οι στοιχειώδεις εκτιμήσεις φορολογικού προγραμματισμού θα υπαγόρευαν τη θέση των κεντρικών υπολογιστών στα φορολογικά

λιμάνια ή στις αρμοδιότητες που δεν στηρίζονται στην παρουσία ενός κεντρικού υπολογιστή ως συγκρότηση μιας μόνιμης καθιέρωσης. Τουλάχιστον μια επιχείρηση πήρε πρόσφατα αυτό το μάθημα, τον σκληρό τρόπο στα πλαίσια της υποεθνικής φορολογίας Αμερικάνικου κράτους. Η επιχείρηση εντόπισε τον κεντρικό υπολογιστή της στο κέντρο ενός πλήθους στοιχείων μιας επιχείρησης στο κράτος του New Jersey μόνο για να μάθει ότι το New Jersey έλαβε υπόψη του αυτό για να καθιερώσει μια "επιχειρησιακή παρουσία" στο κράτος. Κατά συνέπεια, το New Jersey απαίτησε από την επιχείρηση να πληρώσει στο New Jersey τους φόρους εταιρικού εισοδήματος και να συλλέξει τους φόρους επί τις πωλήσεις στις αγορές που έγιναν από τους κατοίκους του New Jersey, εάν εκείνες οι αγορές έγιναν ή όχι στον ιστοχώρο της επιχείρησης. Εν προκειμένω, μπορεί να άξιζε ότι το Αμερικάνικο συνέδριο, στη θέσπιση του νόμου φορολογικής ελευθερίας Διαδικτύου, έφραξε συγκεκριμένα τα κράτη από τη στήριξη στην παρουσία του κεντρικού υπολογιστή έξω από το κράτος προμηθευτή ως βάση την επιβολή αρμοδιότητας πέρα από τον προμηθευτή για να απαιτήσει να συλλέξει τους φόρους επί τις πωλήσεις από απόστασή.

2.7.3.2 Χαρακτηρισμός του εισοδήματος

Το ηλεκτρονικό εμπόριο δημιουργεί τα ακανθώδη ερωτήματα όχι μόνο όσον αφορά την αρμοδιότητα που θα υποβάλει το φορολογούμενο σε έναν φόρο εισοδήματός του, αλλά και όσον αφορά το χαρακτηρισμό τέτοιου εισοδήματος, μόλις καθοριστεί ότι ο φορολογούμενος υπόκειται στην πραγματικότητα σε φόρο. Ο χαρακτηρισμός του εισοδήματος είναι σημαντικός επειδή και οι εθνικοί και διεθνείς κανόνες φόρου εισοδήματος αναθέτουν διαφορετικές κατηγορίες εισοδήματος σε διαφορετικές αρμοδιότητες. Παραδείγματος χάριν, στον κώδικα Αμερικάνικου εσωτερικού εισοδήματος, το εισόδημα από τις προσωπικές υπηρεσίες γενικά πηγάζει από τη χώρα όπου έχουν εκπληρωθεί οι υπηρεσίες. Το εισόδημα από τα ενοίκια και τα δικαιώματα πηγάζουν από τη θέση της ιδιοκτησίας ή, στην περίπτωση ορισμένων τύπων άυλης ιδιοκτησίας, όπου η άυλη ιδιοκτησία χρησιμοποιείται και το εισόδημα από την πώληση του αγορασμένου καταλόγου είναι γενικό πηγάζουν από τη χώρα όπου περνά ο τίτλος. Ομοίως, στο πλαίσιο της πρότυπης φορολογικής Συνθήκης του ΟΟΣΑ, και πολλών διμερών συμβάσεων, οι ανάλογες παροχές που υπάρχουν αναθέτουν το εισόδημα σε ένα συμβαλλόμενο κράτος που εδρεύει στο χαρακτήρα του εισοδήματος.

Η κρίσιμη ερώτηση για το ηλεκτρονικό εμπόριο είναι πώς να αναλογίσουμε τις ψηφιακές συναλλαγές με τις συναλλαγές στο συμβατικό εμπόριο που εξετάζονται στις σχετικές διατάξεις της εθνικής νομοθεσίας και των διεθνών συνθηκών; Παραδείγματος χάριν, ο αγοραστής μιας μεταλλαγμένης εικόνας αμφισβητήσιμα αγοράζει τις υπηρεσίες της επιχείρησης που προμηθεύτηκε την

εικόνα μέσω του Διαδικτύου. Κάτω από έναν τέτοιο χαρακτηρισμό, το εισόδημα συνήθως θα πήγαζε από τη χώρα στην οποία εκτελέστηκαν οι υπηρεσίες. Εναλλακτικά, η συναλλαγή μπορεί να εμφανιστεί ως άδεια για να χρησιμοποιήσει κάτι το απροσδιόριστο, δηλαδή, τη μεταλλαγμένη εικόνα που διαβιβάζεται μέσω του Διαδικτύου. Κάτω από έναν τέτοιο χαρακτηρισμό, το εισόδημα συνήθως θα πήγαζε από τη χώρα στην οποία χρησιμοποιήθηκε το άυλο(απροσδιόριστο) δικαίωμα. Τέλος, κάποιος μπορεί να θέλει να εξετάσει την αληθινή φύση της συναλλαγής ως μια αγορά μιας φωτογραφίας, οικονομικά ίδια με την αγορά ενός αντικειμένου από το κατάλογο. Κάτω από έναν τέτοιο χαρακτηρισμό, το εισόδημα συνήθως θα πήγαζε από τη χώρα στην οποία ο τίτλος στη φωτογραφία ξεπεράστηκε. Προφανώς, ο κατάλληλος χαρακτηρισμός μιας συναλλαγής θα εξαρτηθεί από τις ιδιαίτερες πράξεις του. Η σημασία είναι απλά ότι ο χαρακτηρισμός των συναλλαγών στο ηλεκτρονικό εμπόριο, που έχουν σημαντικές επιπτώσεις στην πρόσβαση του εισοδήματος, είναι μια στοιχειώδης εργασία γεμάτη με δυσκολίες για τις οποίες αρχίσαμε μόλις να σκεφτόμαστε σοβαρά.

Οι δυσκολίες αυτές εμφανίζονται στις προκαταρκτικές προσπάθειες της τεχνικής συμβουλευτικής ομάδας του ΟΟΣΑ (TAG) σχετικά με τη συνθήκη χαρακτηρισμού για να αντιμετωπίσουν τα ζητήματα χαρακτηρισμού συνθήκης που προκύπτουν από το ηλεκτρονικό εμπόριο. Παραδείγματος χάριν, η συνθήκη χαρακτηρισμού TAG διαιρείται στο κατάλληλο χαρακτηρισμό της ηλεκτρονικής διαταγής και της μεταφόρτωσης των ψηφιακών προϊόντων, όπου ο πελάτης επιλέγει ένα αντικείμενο από ένα online κατάλογο, διατάζει το προϊόν ηλεκτρονικά από ένα εμπορικό προμηθευτή, και μεταφορτώνει το ψηφιακό προϊόν προς το σκληρό του δίσκο. Μια πλειοψηφία του TAG θεώρησε ότι η συναλλαγή πρέπει να χαρακτηριστεί προκαλώντας τα "επιχειρησιακά κέρδη" σύμφωνα με το άρθρο 7 της πρότυπης Συνθήκης του ΟΟΣΑ σχετικά με τη θεωρία ότι η συναλλαγή ήταν ισοδύναμη με την ηλεκτρονική διαταγή των απτών προϊόντων και ότι η μορφή της παράδοσης δεν πρέπει να αλλάξει την ταξινομημένη συνθήκης της συναλλαγής. Η μειονότητα, εντούτοις, θεώρησε ότι αυτός ο τύπος συναλλαγής αποτέλεσε την πληρωμή για "τα δικαιώματα," και πρέπει επομένως να αντιμετωπιστεί σύμφωνα με το άρθρο 12 της πρότυπης Συνθήκης του ΟΟΣΑ, σχετικά με τη θεωρία ότι η ουσία της συναλλαγής ήταν για το δικαίωμα να αντιγραφεί το πρόγραμμα επάνω στο σκληρό δίσκο του πελάτη.

Η Συνθήκη χαρακτηρισμού TAG εξέτασε είκοσι έξι τύπους συναλλαγών στο σχέδιό του συμπεριλαμβανομένων μια ποικιλία συναλλαγών που περιλαμβάνουν τα ψηφιακά προϊόντα (π.χ., οι αναπροσαρμογές και οι προσαρμογές, το περιορισμένο λογισμικό 'διάρκειας', και η μιας χρήσης λογισμικό) τη φιλοξενία εφαρμογής (με τη βοήθεια μιας χωριστής άδειας σαν τμήμα ενός συσσωρευμένου προϊόντος) τη φιλοξενία ιστοχώρου: συντήρηση

λογισμικού και άλλη υποστήριξη πελατών, αποθήκευση και ανάκτηση στοιχείων, ηλεκτρονική πρόσβαση στις επαγγελματικές συμβουλές, on-line αγορές πυλών και δημοπρασιών, και πολλά άλλα. Ενώ υπήρξε ομοφωνία στο χαρακτηρισμό μερικών από τις συναλλαγές προκαλώντας τα επιχειρησιακά κέρδη, τα δικαιώματα, ή τις υπηρεσίες κατά την έννοια των σχετικών διατάξεων συνθήκης, κάποιες άλλες προκάλεσαν τις συγκρουόμενες απόψεις. Ο σκοπός στην περιγραφή αυτών των συναλλαγών δεν είναι να συγκεντρωθεί ένας κατάλογος κανόνων, αλλά μάλλον να υπογραμμιστεί το πιο θεμελιώδες σημείο: ότι το ηλεκτρονικό εμπόριο παράγει τις αμέτρητες συναλλαγές που προκύπτουν από τα ζητήματα εισοδηματικού χαρακτηρισμού των οποίων το ψήφισμα είναι αβέβαιο κάτω από τις υπάρχουσες κατηγορίες εισοδήματος.

2.7.3.3 Συμπέρασμα των σκέψεων της φορολογίας βασισμένη-στη κατοικία εναντίον της φορολογίας βασισμένη-στη πηγή στα πλαίσια του ηλεκτρονικού εμπορίου

Στη Λευκή Βίβλο που τιτλοφορήθηκε σαν "επιλεγμένες επιπτώσεις φορολογικής πολιτικής του σφαιρικού ηλεκτρονικού εμπορίου," το Υπουργείο Οικονομικών Αμερικής πρότεινε ότι η εμφάνιση του ηλεκτρονικού εμπορίου "θα επιταχύνει" μια τάση προς την προτίμηση της φορολογίας βασισμένη-στη κατοικία από την φορολογία βασισμένη-στη πηγή εξαιτίας της δυσκολίας να εκπληρωθεί μια πηγή-βασισμένη στο καθεστώς στο κόσμο του κυβερνοχώρου:

Η αύξηση των νέων τεχνολογιών επικοινωνιών και του ηλεκτρονικού εμπορίου πιθανών να απαιτήσει ότι οι αρχές της φορολογίας βασισμένη στη-κατοικία υποθέτουν ακόμα μεγαλύτερη σημασία. Στον κόσμο του κυβερνοχώρου, είναι συχνά δύσκολο, εάν μη αδύνατο, να εφαρμοστούν οι παραδοσιακές έννοιες πηγής για να συνδεθεί ένα αντικείμενο εισοδήματος με μια συγκεκριμένη γεωγραφική θέση. Επομένως, η φορολογία βασισμένη στην πηγή θα μπορούσε να χάσει τη λογική της και να κατασταθεί ξεπερασμένη από το ηλεκτρονικό εμπόριο. Σε αντίθεση, σχεδόν όλοι οι φορολογούμενοι κατοικούν κάπου... Η Ηνωμένη φορολογική πολιτική ήδη έχει αναγνωρίσει ότι δεδομένου το ότι οι παραδοσιακές αρχές χάνουν τη σημασία τους, η φορολογία βασισμένη στη κατοικία μπορεί να περπατήσει εκεί μέσα και να πάρει τη θέση τους. Αυτή η τάση θα επιταχυνθεί από τις εξελίξεις στο ηλεκτρονικό εμπόριο όπου οι αρχές της φορολογίας βασισμένη στη κατοικία θα διαδραματίσουν επίσης έναν σημαντικό ρόλο.

Αυτή η πρόταση είναι μετά βίας αναμφισβήτητη για ποικίλους λόγους. Κατ' αρχάς, όπως ο καθηγητής Reuven Avi-Yonah έχει παρατηρήσει, "η σύσταση στα φορολογικά έσοδα από το ηλεκτρονικό εμπόριο πρώτιστα ή αποκλειστικά σε μια βάση κατοικιών είναι ασυμβίβαστη με τη γενικά αποδεκτή διεθνή συναίνεση, όπως ενσωματώνεται στις φορολογικές συνθήκες και στο καθεστώς του

διεθνές Αμερικάνικου φόρου." Εκείνη η συναίνεση σε γενικές γραμμές είναι βασισμένη στο ότι η αρμοδιότητα κατοικιών έχει το αρχικό δικαίωμα να φορολογήσει το ενεργητικό εισόδημα (επένδυσης) ενώ η αρμοδιότητα πηγής έχει το αρχικό δικαίωμα να φορολογήσει το ενεργό (επιχειρησιακό) εισόδημα. Σε γενικές γραμμές εγκαταλείποντας την βασισμένη-πηγή υπέρ της αρχικής βασισμένης-κατοικίας στα πλαίσια του ηλεκτρονικού εμπορίου θα λέγαμε επομένως ότι παραβίαζε τους αποδεκτούς διεθνείς κανόνες της φορολογικής πολιτικής.

Δεύτερον, δεν είναι με κανένα τρόπο σαφές ότι η φορολογία βασισμένη-στη κατοικία παρέχει μια πανάκεια για τις δυσκολίες του εισοδήματος από το ηλεκτρονικό εμπόριο σε μια πηγή βάσης. Ενώ η στοιχειώδης εργασία μιας κατοικίας-βασισμένη στο καθεστώς μπορεί να είναι κάπως λιγότερο αποθαρρυντική από τη στοιχειώδη εργασία μιας πηγής-βασισμένη στο καθεστώς όσον αφορά το εισόδημα από το ηλεκτρονικό εμπόριο, "[Αρκετοί] διεθνείς φορολογικοί επαγγελματίες έχουν δοκιμάσει τις περιπτώσεις που η πιο σύνθετη οδηγεί στο συμπέρασμα ότι η τελευταία λύση για το ηλεκτρονικό εμπόριο δεν θα στηριχθεί στη" εδρεύουσα κάπου "αρχή." Επιπλέον, " η χωρίς νόημα συγγένεια της εταιρικής αρμοστείας," και της ευκολίας με τις οποίες μια επιχείρηση βασισμένη στο διαδίκτυο μπορεί να καθιερώσει μια εταιρική κατοικία διαζευγμένη από τις οποιεσδήποτε "απτές" δραστηριότητές της, προτείνει ότι η γενική υιοθέτηση ενός καθεστώτος βασισμένο-σε μια κατοικία για το ηλεκτρονικό εμπόριο θα μπορούσε να προκαλέσει τόσα προβλήματα όσα και επιλύει.

Τρίτον, και ιδιαίτερης σπουδαιότητας για τις αναπτυσσόμενες χώρες και τις χώρες με τις μεταβατικές οικονομίες, μια κατοικία-βασισμένη στον κανόνα δημιουργεί τα ενοχλητικά ερωτήματα της διεθνούς φορολογικής δικαιοσύνης. Όπως η Charles McLure έχει παρατηρήσει, "[μια] μετατόπιση στη φορολογία βασισμένη-στη κατοικία θα ήταν ένα όφελος στις Ηνωμένες Πολιτείες, ο παγκόσμιος ηγέτης στην παραγωγή του ηλεκτρονικού περιεχομένου." " Αλλά, " συνεχίζει, είναι ενοχλητικό για εκείνους να ανησυχούν για τη δυνατότητα των χωρών πηγής και των χωρών όπου εμφανίζεται η κατανάλωση--- ειδικά στις αναπτυσσόμενες χώρες--- στα φορολογικά έσοδα και την κατανάλωση. Ο David Tillinghast έχει εκφράσει τις παρόμοιες ανησυχίες:

Οι επεξεργασμένες αλλαγές από το Διαδίκτυο..., που μειώνουν δραστικά την ανάγκη για έναν πωλητή ή έναν φορέα παροχής υπηρεσιών να έχουν μια φυσική παρουσία στη χώρα όπου βρίσκεται ο πελάτης του, απειλούν πλήρως να αλλάξει αυτό το τμήμα εισοδήματος με τη μετατόπιση της ισορροπίας της φορολόγησης της αρμοδιότητας, και του εισοδήματος, αποφασιστικά υπέρ της χώρας της κατοικίας. Δεδομένου ότι οι εισοδηματικές ροές μεταξύ των χωρών δεν είναι απαραίτητως ισορροπημένες και στην περίπτωση που οι ροές μεταξύ των αναπτυγμένων και αναπτυσσόμενων χωρών

είναι συχνά σοβαρές, μια τέτοια μετατόπιση θα μπορούσε να έχει βαθιές συνέπειες εισοδήματος.

Εν ολίγοις, πλήρως εκτός από τις προσαγές της υγιούς φορολογικής πολιτικής ή των πρακτικών εκτιμήσεων για την επιβολή, δεν μπορούμε να χάσουμε από τα μάτια το γεγονός ότι η επιλογή των φορολογικών αρχών μπορεί να δημιουργήσει καλά τους νικητές και τους ηττημένους. Συνεπώς, όταν προστίθενται διανεμητικές επιπτώσεις στον υπολογισμό, μια κατοικία-βασισμένη στη προσέγγιση και στη φορολόγηση εισοδήματος από το ηλεκτρονικό εμπόριο μπορεί να μην είναι ιδιαίτερα ελκυστική.

Υπάρχει, φυσικά, μια εναλλακτική προσέγγιση στο εισόδημα "πρόσβασης" που θα απέφευγε μερικές από τις δυσκολίες των υπαρχόντων κανόνων πηγής χωρίς τη χονδρική υιοθέτηση μιας κατοικίας-βασισμένη στη προσέγγιση φορολόγησης του ηλεκτρονικού εμπορίου, δηλαδή, τη διανομή τυπικών. Μια τέτοια προσέγγιση θα προλάμβανε επίσης την προσφυγή στις έρευνες μεταφοράς τιμολόγησης του σύνθετου, προσεκτικού, και συχνά ανεπαρκούς βραχίονα ως αντίδοτο στο χειρισμό των τιμών μεταξύ των συνήθως ελεγχόμενων επιχειρήσεων. Δεν χρειάζεται να πούμε, ότι αν και η μεθοδολογία διανομής τυπικών έχει μια μακροχρόνια ιστορία στα Αμερικανικά κράτη, η προοπτική της εφαρμογής του στο διεθνή φορολογικό χώρο είναι εξαιρετικά αμφισβητούμενη και είναι αντίθετη προς τους διεθνείς κανόνες που γίνονται αποδεκτοί από τις ομοσπονδιακές φορολογικές αρχές του ΟΟΣΑ(OECD) και των Ηνωμένων Πολιτειών. Αυτό αναφέρεται εδώ για να μην υποστηρίξουμε την υιοθέτησή του, ή ακόμα και τη σοβαρή εκτίμησή του, αλλά μόνο για να βεβαιώσουμε ότι όλες οι σχετικές προαιρετικές δυνατότητες είναι "στον πίνακα."

2.7.4 Φορολογία Ηλεκτρονικού Εμπορίου και Κατανάλωσης

Από πολλές απόψεις, τα επείγων προβλήματα της φορολογικής διοίκησης που προκύπτουν από τη φορολογία του ηλεκτρονικού εμπορίου είναι εκείνα που αυξάνονται από τους φόρους κατανάλωσης παρά από τους φόρους εισοδήματος. Δεδομένου ότι ο αριθμός μεμονωμένων καταναλωτών με την πρόσβαση στο Διαδίκτυο αυξάνεται καθημερινά, και με όλο και περισσότερα προϊόντα τα επείγων προβλήματα--- απτά και ψηφιακά---έχουν πωληθεί μέσω του Διαδικτύου, οι προκλήσεις για φορολογικές διοικήσεις είναι άμεσες και πραγματικές, επειδή οι συναλλαγές που περιλαμβάνουν τους μεμονωμένους καταναλωτές τείνουν να είναι η πιο αδύνατη σύνδεση στην αλυσίδα της φορολογικής διοίκησης. Κατά συνέπεια, ο ΟΟΣΑ(OECD) έχει παρατηρήσει ότι "τα προβλήματα σχετικά με την εφαρμογή των φόρων κατανάλωσης αναγνωρίζονται γενικά έχοντας περισσότερη αμεσότητα απ' ότι τα ζητήματα σχετικά με την άμεση φορολογία."

Στην εξέταση του αντίκτυπου του ηλεκτρονικού εμπορίου στους φόρους κατανάλωσης, κάποιος πρέπει να διακρίνει μεταξύ των εθνικών και υποεθνικών φόρων κατανάλωσης και, ειδικότερα, μεταξύ των φόρων προστιθέμενης αξίας (ΦΠΑ) όπως εκείνους που υιοθετούνται από τα μέλη της Ευρωπαϊκής Ένωσης (ΕΥ) και τους φόρους λιανικών πωλήσεων (RST) εν ισχύ στα αμερικανικά κράτη. Αν και οι δύο επιβολές είναι σε γενικές γραμμές φόροι κατανάλωσης, και οι δύο επιβολές αντιμετωπίζουν ορισμένα κοινά προβλήματα που προκύπτουν από το ηλεκτρονικό εμπόριο, υπάρχουν επίσης δραματικές διαφορές μεταξύ του Φ.Π.Α και του αμερικανικού RST που μπορούν να οδηγήσουν στη σύγχυση και την παρερμηνεία όταν συσσωρεύονται μαζί κάτω από την ευρεία ρουμπρίκα των φόρων "κατανάλωσης". Επομένως προτείνουμε πρώτα να συζητήσουμε τα ζητήματα ηλεκτρονικού εμπορίου που προκύπτουν από το Φ.Π.Α και έπειτα να γυρίσουμε στα ειδικά προβλήματα που προκύπτουν από το αμερικανικό RST.

2.7.4.1 Ζητήματα Φ.Π.Α

Για να τοποθετήσει τις επιπτώσεις ηλεκτρονικού εμπορίου για τη φορολογία κατανάλωσης στην κατάλληλη προοπτική, είναι χρήσιμο στην έναρξη να προσδιοριστούν τέσσερις κατηγορίες συναλλαγών στην ανάμειξη του ηλεκτρονικού εμπορίου: κατ' αρχάς, συναλλαγές που περιλαμβάνουν τις ενδοεπιχειρησιακές (B2B) πωλήσεις της απτής ιδιοκτησίας που καταναλώνονται μέσω των ηλεκτρονικών μέσων (π.χ., η αγορά ενός υπολογιστή μέσω του Διαδικτύου από έναν επιχειρησιακό φορολογούμενο από έναν απομακρυσμένο προμηθευτή υπολογιστών) δεύτερον, συναλλαγές που περιλαμβάνουν τις B2B πωλήσεις των ψηφιακών προϊόντων (π.χ., η αγορά μέσω του Διαδικτύου μιας βάσης ηλεκτρονικών δεδομένων από έναν επιχειρησιακό φορολογούμενο από έναν προμηθευτή βάσεων δεδομένων) τρίτον, συναλλαγές που περιλαμβάνουν τις πωλήσεις επιχείρηση-προς-καταναλωτή (B2C) της απτής ιδιοκτησίας που καταναλώνονται μέσω των ηλεκτρονικών μέσων (π.χ., η αγορά ιματισμού μέσω του Διαδικτύου από ένα άτομο από έναν απομακρυσμένο προμηθευτή) και τέταρτον, συναλλαγές που περιλαμβάνει τις B2C πωλήσεις των ψηφιακών προϊόντων (π.χ., η αγορά ενός τηλεκατεγγραφόμενου βίντεο μέσω του Διαδικτύου από ένα άτομο από έναν απομακρυσμένο προμηθευτή). Αυτές οι τέσσερις κατηγορίες συναλλαγών μπορούν να διευκρινιστούν ως εξής:

B2B ΑΠΤΟΣ	B2B ΨΗΦΙΑΚΟΣ
B2C ΑΠΤΟΣ	B2C ΨΗΦΙΑΚΟΣ

Δεν υπάρχει πραγματικά τίποτα νέο για τα ζητήματα που προκύπτουν από τις συναλλαγές που περιλαμβάνουν τις πωλήσεις της απτής ιδιοκτησίας που πραγματοποιούνται μέσω ηλεκτρονικών μέσων-είτε B2B ή B2C. Η εξ αποστάσεως πώληση έχει υπάρξει για πολλά έτη, και δεν υπάρχει καμία διαφορά σε γενικές γραμμές μεταξύ μιας διασυννοριακής συναλλαγής στα απτά αγαθά που πραγματοποιούνται με fax ή ενός τηλεφωνήματος απ' ό,τι ένα άλλο που πραγματοποιείται από το στιγμιαίο πάτημα ενός ποντικιού. Επιπλέον, όπως ο ΟΟΣΑ(OECD) έχει παρατηρήσει, " χώρες μέλη... έχουν σε ισχύ τα συστήματα για να εξασφαλίσουν τη φορολογία των εισαγόμενων απτών αγαθών." Ενώ το ηλεκτρονικό εμπόριο αυξάνει απλά την ευκαιρία για το διασυννοριακό εμπόριο, και την αύξηση του ήχου στην ένταση τέτοιων συμβουλών συναλλαγών, δίνεται προσοχή στις υπάρχουσες διαδικασίες για να βεβαιωθεί ότι εξασφαλίζουν την αποδοτική συλλογή των φόρων καθώς επίσης και τη ταχεία αποστολή των αγαθών στον προορισμό τους, το ηλεκτρονικό εμπόριο δεν αυξάνει οποιεσδήποτε νέες θεμελιώδεις προκλήσεις στη λειτουργία του συστήματος Φ.Π.Α όσον αφορά τα απτά αγαθά. Όπως η ΕΕ ολοκλήρωσε πρόσφατα με σεβασμό την πιθανή αύξηση στις αγορές των φυσικών αγαθών από τους ιδιωτικούς καταναλωτές πέρα από τα ηλεκτρονικά δίκτυα:

Για λόγους Φ.Π.Α, αυτοί αντιμετωπίζονται με τον ίδιο τρόπο όπως οποιαδήποτε άλλη μορφή πωλήσεων από απόσταση(π.χ., από τους καταλόγους, με τηλέφωνο, θέση, κ.λπ.). Καθιερώνεται καλά ότι τα κανάλια για τη φορολόγηση αυτών των συναλλαγών---αγαθών που αγοράζονται από τρίτες χώρες φορολογούνται στην εισαγωγή, τα εξαγόμενα αγαθά είναι χωρίς Φ.Π.Α και οι ενδοκοινοτικές πωλήσεις των αγαθών φορολογούνται κάτω από ένα ειδικό καθεστώς για τις πωλήσεις απόστασης, είτε στο κράτος μέλος του πωλητή είτε του αγοραστή (εξαρτώμενου κατά ένα μεγάλο μέρος από το ύψος των συναλλαγών που πραγματοποιούνται από τον πωλητή).

Συνεπώς, δεν είναι B2B ή B2C πωλήσεις των απτών προϊόντων που πραγματοποιούνται μέσω των ηλεκτρονικών δικτύων αλλά μάλλον B2B και B2C πωλήσεις των ψηφιακών προϊόντων που θέτουν τις νέες και δύσκολες ερωτήσεις για το Φ.Π.Α. Αυτές οι ερωτήσεις είναι από πολλές απόψεις ανάλογες με εκείνες που αντιμετωπίζονται σχετικά με την άμεση φορολογία, δηλαδή θέματα της αρμοδιότητας και θέματα του χαρακτηρισμού, αν και προκύπτουν σε ένα διαφορετικό πλαίσιο. Σε γενικές γραμμές, φυσικά, δεν γεννάται θέμα της αρμοδιότητας άνω του τελευταίου φορολογούμενου Φ.Π.Α---ο καταναλωτής---επειδή η φορολογική αρχή θα έχει πάντα την αρμοδιότητα πέρα από τον καταναλωτή εάν ο φόρος επιβάλλεται από τη χώρα της κατανάλωσης. Σαν πρακτικό θέμα, εντούτοις, εκτός αν η φορολογική αρχή έχει την αρμοδιότητα πέρα από τον πωλητή, δεν

θα είναι σε θέση να διαχειριστεί αποτελεσματικά έναν φόρο κατανάλωσης B2C στις ψηφιακές συναλλαγές.

Ο χαρακτηρισμός είναι επίσης σημαντικός επειδή η ευθύνη για το Φ.Π.Α (τουλάχιστον στην ΕΕ, στην οποία είναι βασισμένη η ακόλουθη συζήτηση) εξαρτάται από τη θέση όπου γίνεται ένας ανεφοδιασμός, και ο προσδιορισμός εάν ένας ανεφοδιασμός είναι ένα από τα αγαθά ή τις υπηρεσίες που είναι αυστηρά σημαντικά στον καθορισμό εάν και όταν ο Φ.Π.Α οφείλεται καθώς επίσης και καθιερώνοντας το συμβαλλόμενο μέρος αρμόδιο για την πληρωμή του στις φορολογώντας αρχές. Ενώ ο κανόνας Φ.Π.Α για τον ανεφοδιασμό των αγαθών είναι η αρχή προορισμού, ο κανόνας για τις υπηρεσίες είναι πιο περίπλοκος. Ο βασικός κανόνας είναι ότι η θέση όπου μια υπηρεσία παρέχεται είναι η θέση όπου ο προμηθευτής έχει καθιερώσει την επιχείρησή του ή έχει μια σταθερή καθιέρωση από την οποία παρέχεται η υπηρεσία. Εντούτοις, υπάρχει πλήθος ειδικών κανόνων για τους ιδιαίτερους τύπους υπηρεσιών, π.χ., υπηρεσίες σχετικά με το έδαφος, υπηρεσίες σχετικά με τη μεταφορά, τις υπηρεσίες που περιλαμβάνουν τη φυσική απόδοση, και, επιπλέον για παρόντες λόγους, τις υπηρεσίες που περιλαμβάνουν τα άυλα αγαθά, τις υπηρεσίες γνωμοδότησης, και τις τηλεπικοινωνίες. Η θέση του ανεφοδιασμού για τέτοιες υπηρεσίες όταν παρέχεται για τους πελάτες έξω από την ΕΕ ή για τα φορολογήσιμα πρόσωπα εντός της ΕΕ, αλλά όχι στην ίδια χώρα όπως ο προμηθευτής, είναι η θέση όπου ο πελάτης---όχι ο προμηθευτής--- έχει καθιερώσει την επιχείρησή του. Έπ' αυτού, η αντίστροφος δαπάνη ή ο μηχανισμός αυτοαξιολόγησης χρησιμοποιείται συχνά για να συλλέξει το Φ.Π.Α από τους πελάτες της ΕΕ, και, στο πλαίσιο μιας πρόσφατης οδηγίας Φ.Π.Α που περιλαμβάνει τις τηλεπικοινωνίες, οι εκτός της Ευρωπαϊκής Ένωσης προμηθευτές των τηλεπικοινωνιακών υπηρεσιών στους ιδιώτες πρέπει να το καταχωρήσουν στην ΕΕ και να συλλέξουν το Φ.Π.Α.

Στην προσέγγιση των ερωτήσεων που τέθηκαν από το Φ.Π.Α της ΕΕ και άλλους φόρους κατανάλωσης στα πλαίσια του ηλεκτρονικού εμπορίου, η Επιτροπή του ΟΟΣΑ των φορολογικών υποθέσεων υιοθέτησε τους ακόλουθους όρους πλαισίου για να καθοδηγήσει τις χώρες στην προσαρμογή των φόρων κατανάλωσής τους στο ηλεκτρονικό εμπόριο:

Οι κανόνες για τη φορολογία κατανάλωσης του διασυνοριακού εμπορίου πρέπει να οδηγήσουν τη φορολογία στην αρμοδιότητα όπου πραγματοποιείται η κατανάλωση και μια διεθνής συναίνεση πρέπει να επιδιωχθεί στις περιστάσεις κάτω από τις οποίες οι προμήθειες κρατιούνται για να καταναλωθούν σε μια αρμοδιότητα.

Με σκοπό τους φόρους κατανάλωσης, ο ανεφοδιασμός των μεταλλαγμένων προϊόντων δεν πρέπει να αντιμετωπιστεί ως ανεφοδιασμός των αγαθών.

Εκεί όπου η επιχείρηση και άλλες οργανώσεις μέσα σε μια χώρα αποκτούν υπηρεσίες και άυλη ιδιοκτησία από τους

προμηθευτές έξω από τη χώρα, οι χώρες πρέπει να εξετάσουν τη χρήση της αντίστροφης δαπάνης, της αυτοαξιολόγησης ή άλλων ισοδύναμων μηχανισμών όπου αυτό θα έδινε την άμεση προστασία της βάσης εισοδήματός τους και της ανταγωνιστικότητας των εσωτερικών προμηθευτών.

Οι όροι πλαισίου έχουν σημαντικές επιπτώσεις στην εφαρμογή των φόρων κατανάλωσης στο ηλεκτρονικό εμπόριο. Κατ' αρχάς, με την επιβεβαίωση της αρχής "προορισμού" ενός φόρου κατανάλωσης, δηλαδή, ότι η φορολογία πρέπει να εμφανιστεί εκεί όπου εμφανίζεται η κατανάλωση, ο ΟΟΣΑ(OECD) έχει παραμείνει πιστός στις φιλοσοφικές υποστηρίξεις του Φ.Π.Α. Συγχρόνως, εντούτοις, η θέση της προκύπτει από τα ζητήματα της αποτελεσματικής φορολογικής διοίκησης επειδή ο καθορισμός της θέσης της κατανάλωσης και η επιβολή της συλλογής στη θέση της κατανάλωσης μπορούν να αποθαρρύνουν τις στοιχειώδεις εργασίες με το ψηφιακό εμπόριο. Δεύτερον, με το χαρακτηρισμό του ανεφοδιασμού των ψηφιακών προϊόντων ως παροχή των υπηρεσιών παρά τον ανεφοδιασμό των αγαθών, ο ΟΟΣΑ(OECD) έχει επιδιώξει να παρέχει τη βεβαιότητα στη διασυνοριακή επεξεργασία των ψηφιακών προϊόντων για τα οποία οι φορολογικές αρχές θα είναι σε θέση να αναπτύξουν ένα ιδιαίτερο σύνολο κανόνων. Επιδιώκει επίσης να αποτρέψει τη διάβρωση βάσεων που θα μπορούσε να εμφανιστεί εάν τα ψηφιακά προϊόντα χαρακτηριζόταν ως αγαθά αλλά δεν ήταν ευαίσθητα στους μηχανισμούς συλλογής (π.χ., τελωνειακός έλεγχος) που είναι κατάλληλοι για την απτή ιδιοκτησία αλλά όχι για τις ψηφιακές υπηρεσίες ή τα άυλα αγαθά. Τρίτον, με τη σύσταση της χρήσης του αντίστροφου μηχανισμού δαπανών ή αυτοαξιολόγησης για B2B ψηφιακές συναλλαγές, ο ΟΟΣΑ(OECD) έχει αναγνωρίσει την ευπρέπεια-εάν όχι την ανάγκη- για την ανάπτυξη διαφορετικών μηχανισμών συλλογής για B2B ψηφιακό εμπόριο απ' ό,τι για B2C ψηφιακό εμπόριο.

Η πρόσφατη προτεινόμενη οδηγία της ΕΕ που συστήνει τις τροποποιήσεις στην έκτη οδηγία της ΕΕ παρέχει μια διδακτική απεικόνιση μιας προσπάθειας να εξεταστούν οι προκλήσεις που το ηλεκτρονικό εμπόριο θέτει για τους φόρους κατανάλωσης στα πλαίσια των όρων πλαισίου του ΟΟΣΑ(OECD). Η πρόταση απηύθυνε την επεξεργασία του σε on-line ανεφοδιασμό των ψηφιακών παραδόσεων στους τελικούς καταναλωτές. Παρατηρώντας ότι "ο αντίστροφος μηχανισμός δαπανών--- θα εξασφαλίσει τη σωστή φορολογία των περισσότερων ενδοεπιχειρησιακών συναλλαγών, " η αιτιολογική έκθεση που συνοδεύει την προτεινόμενη οδηγία, εντούτοις σημείωσε ότι "οι υπάρχουσες παροχές δεν λαμβάνουν υπόψη περιεκτικά την πλήρη σειρά των υπηρεσιών που μπορεί να παραδοθούν ηλεκτρονικά σήμερα." Επομένως πρότεινε να διατηρηθεί το αντίστροφο σύστημα δαπανών για B2B συναλλαγές, αλλά να επιβάλει μια εγγραφή υποχρέωσης όσον αφορά τους εκτός της Ευρωπαϊκής Ένωσης προμηθευτές για να συμμετέχουν σε B2C

συναλλαγές. Συγχρόνως, κατάστησε σαφές ότι οι προμηθευτές της ΕΕ στους εκτός της Ευρωπαϊκής Ένωσης πελάτες δεν θα φορτώνονται με έναν Φ.Π.Α, ο οποίος τους τοποθέτησε σε ένα ανταγωνιστικό πλεονέκτημα στους προμηθευτές εκτός της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

Ενώ η ΕΕ πρότεινε την οδηγία να αντιμετωπίζει ακριβώς το πιο δύσκολο θέμα που προκύπτει από την εφαρμογή του Φ.Π.Α στο ηλεκτρονικό εμπόριο--- δηλαδή η αίτησή του στις Β2C συναλλαγές που περιλαμβάνουν έναν απομακρυσμένο προμηθευτή--- παραμένει να δει εάν η ΕΕ (ή οποιαδήποτε άλλη κυβερνητική αρχή για εκείνο το θέμα) θα είναι σε θέση να επιβάλει αποτελεσματικά μια ευθύνη συλλογής επάνω στους απομακρυσμένους προμηθευτές των ψηφιακών προϊόντων στους μεμονωμένους καταναλωτές. Το αμερικανικό εμπορικό επιμελητήριο αντέδρασε προβλέψιμα στην ανακοίνωση της ΕΕ, δηλώνοντας ότι " οποιαδήποτε νομοθετική πρωτοβουλία της Επιτροπής που θα επιδίωκε να επεκτείνει την αρμοδιότητα Φ.Π.Α της ΕΕ πέρα από τα φυσικά σύνορα της ΕΕ είναι--προβληματική." Ίσως το σημαντικότερο σημείο, που αντηχήθηκε από την κυβέρνηση Clinton, είναι ότι ο,τιδήποτε προτάσεις είναι προηγμένες για την εξέταση των προβλημάτων που προκύπτουν από τη διεθνή φορολογία ηλεκτρονικού εμπορίου πρέπει να αναληφθούν υπό την αιγίδα του ΟΟΣΑ(OECD), ο οποίος συντονίζει μια κοινή και σε ευρεία βάση προσπάθεια να εξεταστούν αυτά τα ζητήματα. Όπως ο γραμματέας Stuart Eisentstat αναπληρωτής Υπουργείου Οικονομικών δήλωσε:

Οι μονομερείς προτάσεις, ακόμα κι αν προορίζονται να είναι σύμφωνες με τους όρους πλαισίου του ΟΟΣΑ(OECD), αυξάνουν τον κίνδυνο απρομελέτητων συνεπειών. Μπορούν να υπονομεύσουν τη διαδικασία του ΟΟΣΑ και να αποδυναμώσουν την απόφαση εκείνοι που έχουν αντισταθεί στα μονομερή μέτρα αναμένοντας τα αποτελέσματα εκείνης της διαδικασίας.

2.7.4.2 Φορολογικά υποεθνικά ζητήματα λιανικής πώλησης Ηνωμένων Εθνών(RST)

Έχει υπάρξει ιδιαίτερο εθνικό και διεθνές συμφέρον για τα ζητήματα όπου η εφαρμογή προκύπτει από τον αμερικανικό φόρο λιανικών επί τις πωλήσεις (RST) στο ηλεκτρονικό εμπόριο. Αυτό το ενδιαφέρον, εντούτοις, τουλάχιστον από μια διεθνή προοπτική, είναι τοποθετημένο σε λάθος μέρος. Όπως αποκαλύπτει η επόμενη συζήτηση, οι Αμερικανοί πρέπει ελάχιστα να διδάξουν τον κόσμο για τη φορολογία κατανάλωσης, και τα προβλήματα με τα οποία αγωνίζονται έναντι της φορολογίας του ηλεκτρονικού εμπορίου που είναι κατά ένα μεγάλο μέρος προβλήματα της παραγωγής τους, στο πνεύμα, του μη εναρμονισμένου χαρακτήρα του κράτους και του τοπικού φορολογικού συστήματός τους και της επακόλουθης ανικανότητας των κρατών να απαιτήσουν από τους απόμακρους

πωλητές για να συλλέξουν τους φόρους επί τις πωλήσεις στους τοπικούς καταναλωτές---επάνω στα όμοια απτά και ψηφιακά προϊόντα.

Για να εκτιμήσει το "αμερικανικό πρόβλημα" της υποεθνικής (κράτος και τοπικός) φορολογίας λιανικών πωλήσεων του ηλεκτρονικού εμπορίου, πρέπει πρώτα κάποιος να καταλάβει τη φύση του αμερικανικού RST και των συνταγματικών περιορισμών που επιβάλλονται στην εφαρμογή του. Σαράντα πέντε καταστάσεις και η περιοχή της Κολούμπια, καθώς επίσης και πολλές από τις πολιτικές υποδιαιρέσεις τους, έχουν υιοθετήσει RSTs. Πιθανών το σημαντικότερο χαρακτηριστικό γνώρισμα των υφιστάμενων κρατικών RST νόμων στο μέτρο που ισχύουν για το ηλεκτρονικό εμπόριο είναι ότι το κράτος RSTs απευθύνεται γενικά μόνο στις πωλήσεις της απτής προσωπικής ιδιοκτησίας και όχι στις πωλήσεις των υπηρεσιών ή της άυλης ιδιοκτησίας. Ενώ μερικά κράτη φορολογούν ένα ευρύ φάσμα υπηρεσιών (συμπεριλαμβανομένων των υπηρεσιών επεξεργασίας πληροφοριών και δεδομένων), και ο περισσότερος κρατικός φόρος φορολογεί μερικές υπηρεσίες (π.χ., υπηρεσίες εγκατάστασης δημόσιας χρήσης και ξενοδοχείο και υπηρεσίες μοτέλ), τα περισσότερα κράτη που φορολογούν πωλήσεις περιορίζονται στις πωλήσεις της απτής προσωπικής ιδιοκτησίας. Αυτό κάνει το κράτος RST έναν μάλλον ατελή φόρο κατανάλωσης--- δεν υπάρχει κανένας υγιής λόγος για διάκριση μεταξύ της οικιακής κατανάλωσης των αγαθών και των υπηρεσιών για φορολογικούς λόγους κατανάλωσης. Το πιο σημαντικό για τους παρόντες λόγους, είναι να κάνει επίσης το κράτος RST ένα απίθανο όχημα ανησυχίας για τη φορολογία του ηλεκτρονικού εμπορίου, από τις πωλήσεις των ψηφιακών προϊόντων--- τα μόνα νέα ζητήματα από το ηλεκτρονικό εμπόριο που προκύπτουν για έναν κατάλληλα δομημένο φόρο κατανάλωσης--- αποκλείονται κατά ένα μεγάλο μέρος από τη φορολογική βάση.

Γιατί, έπειτα, κάποιος μπορεί να ρωτήσει, είναι οι Αμερικανοί τόσο ενδιαφερόμενοι για την εφαρμογή του RST στο ηλεκτρονικό εμπόριο; Για να εκτιμήσουμε πλήρως την κάπως εκτεταμένη απάντησή σε αυτήν την ερώτηση, πρέπει να αρχίσουμε με μια κατανόηση της συνταγματικής δομής που κυβερνά τη δύναμη των κρατών να φορολογήσουν τις διακρατικές πωλήσεις. Για να κάνουμε αυτό πρέπει να αρχίσουμε με μια εξήγηση ενός φόρου χρήσης. Όταν τα κράτη θέσπισαν αρχικά το RSTs κατά τη διάρκεια της κατάθλιψης, αντιμετώπισαν το πρόβλημα ότι θα έχαναν το εισόδημα και οι έμποροί τους θα έχαναν την επιχείρηση, εάν οι κάτοικοί τους ψώνιζαν στα γειτονικά κράτη χωρίς RSTs (ή με RSTs με τα χαμηλότερα ποσοστά). Κάτω από το εμπόριο και τις οφειλόμενες προτάσεις διαδικασίας του αμερικανικού συντάγματος, είναι πάντα σαφές ότι ένα κράτος δεν μπορεί να επιβάλει μια φορολογική πώληση σε μια πώληση που εμφανίζεται σε ένα άλλο κράτος. Για να

εξετάσουν αυτό το πρόβλημα, τα κράτη θέσπισαν τους φόρους χρήσης.

Ένας φόρος χρήσης επιβάλλεται στη χρήση, την αποθήκευση, ή την κατανάλωση απτής προσωπικής ιδιοκτησίας και επιλεγμένων υπηρεσιών στο κράτος. Είναι λειτουργικά ισοδύναμο με έναν φόρο επί τις πωλήσεις. Επιβάλλεται όσον αφορά τις ίδιες συναλλαγές και στα ίδια ποσοστά όπως ο φόρος επί τις πωλήσεις που θα είχε επιβληθεί στη συναλλαγή αν τον είχε εμφανίσει μέσα στην κρατική φορολογική αρμοδιότητα. Εντούτοις, επειδή η χρήση, η αποθήκευση, ή η κατανάλωση ιδιοκτησίας ή υπηρεσιών μέσα στο κράτος είναι θέματα μέσα στην κρατική φορολογική δύναμη, δεν υπάρχει καμία συνταγματική αντίρρηση στην επιβολή ενός τέτοιου φόρου--- δεδομένου ότι θα υπήρχε όσον αφορά έναν φόρο σε μια εξωτερική κρατική πώληση.

Σε γενικές γραμμές, έπειτα, ένας-κρατικός καταναλωτής δεν στέκεται σε τίποτα από τα να κερδίζει ένα παράγοντα έξω-από-το κράτος ή μια διακρατική αγορά χωρίς το φόρο επί τις πωλήσεις, επειδή θα φορτωθεί τελικά με έναν ίδιο φόρο χρήσης όταν χρησιμοποιήσει, καταχωρήσει, ή καταναλώσει την ιδιοκτησία ή τις υπηρεσίες στο βασικό κράτος του. Εάν, παραδειγματος χάριν, ένας κάτοικος της Ουάσιγκτον επρόκειτο να πάει στο Όρεγκον να αγοράσει ένα αυτοκίνητο, δεν θα πλήρωνε κανέναν φόρο στο Όρεγκον, ο οποίος δεν φορολογεί τις πωλήσεις, αλλά θα πλήρωνε το φόρο χρήσης στην Ουάσιγκτον, όταν θα πήγαινε να καταχωρήσει το αυτοκίνητό του, ίσο με το φόρο επί τις πωλήσεις που θα είχε πληρώσει με αυτόν που θα αγόραζε το αυτοκίνητο στην Ουάσιγκτον. Καθένα από τα 45 κράτη και η περιοχή της Κολούμπια που έχουν φόρους επί (τις) πωλήσεις επιβάλουν επίσης και τους συμπληρωματικούς φόρους χρήσης.

Θεωρητικά, οι βασικά πωλήσεις/ χρησιμοποιούν το φορολογικό καθεστώς που μόλις περιέγραψα και ισχύουν για τις απομακρυσμένες πωλήσεις με τον ίδιο τρόπο που εφαρμόζονται στις συναλλαγές που περιλαμβάνουν τα αυτοκίνητα. Κατά συνέπεια, εάν αγοράσω ένα βιβλίο από το Amazon.com, και σταλεί σ'εμένα στην Αθήνα, στη Γεωργία, δεν γεννάται θέμα ότι θα οφείλω έναν φόρο χρήσης της Γεωργίας ίσο με το φόρο επί τις πωλήσεις που θα είχα πληρώσει αν αγόραζα το βιβλίο σε ένα βιβλιοπωλείο στην Αθήνα. Υπάρχει, εντούτοις, μια σημαντική διαφορά μεταξύ της αγοράς από Amazon.com και της αγοράς του αυτοκινήτου που περιγράφηκε ανωτέρω. Όσον αφορά την αγορά του αυτοκινήτου, το κράτος έχει μια πρακτική σημασία από την απαίτηση του αγοραστή να πληρώσει το φόρο χρήσης---συγκεκριμένα, συλλέγοντας τα επάνω στην εγγραφή του οχήματος. Αλλά τα κράτη δεν απαιτούν να καταχωρούν οι καταναλωτές τα βιβλία που αγοράζουν (και πιθανών δεν θα είναι σε θέση να το κάνουν εφ' όσον έχουμε μια πρώτη τροποποίηση). Συνεπώς, αν δεν κάνω λάθος ο καταναλωτής επιστρέφει εθελοντικά το φόρο χρήσης στην αγορά από τον προμηθευτή που ανήκει έξω-

απο-το κράτος, κάτι το οποίο οι καταναλωτές κάνουν σπάνια παρά τη νομική υποχρέωσή τους να δρουν έτσι, το κράτος δεν έχει καμία πρακτική σημασία να συλλέγει το φόρο χρήσης εκτός αν μπορεί να απαιτήσει από τον προμηθευτή που βρίσκεται έξω-απο-το κράτος να συλλέξει το φόρο χρήσης με τον ίδιο τρόπο που στηρίζεται στο-κρατικό προμηθευτή η συλλογή του φόρο επί τις πωλήσεις.

Σε αυτό το σημείο της νομικής ανάλυσης είναι ότι αντιμετωπίζουμε τον κύριο συνταγματικό περιορισμό που τα κράτη περιορίζουν σχετικά με τις απομακρυσμένες πωλήσεις, δηλαδή, ακόμη κι αν ο έξω-από-το κράτος προμηθευτής έχει μια ουσιαστική σύνδεση ή έναν "δεσμό" με το κράτος, τα κράτη στερούνται τη συνταγματική δύναμη για να απαιτήσουν από τον προμηθευτή να συλλέξει το φόρο χρήσης που ο καταναλωτής οφείλει όσον αφορά το αγορασμένο αντικείμενο. Στο εθνικό *Bellas Hess*, συμπεριλαμβανομένου και του τμήμα εισοδήματος, που αποφασίστηκε το 1967, το ανώτατο δικαστήριο Αμερικής υποστήριξε ότι το εμπόριο και οι οφειλόμενες προτάσεις διαδικασίας του ομοσπονδιακού συντάγματος απαγόρευσαν σ'ένα κράτος (Ιλλινόις) την επιβολή μιας υποχρεωτικής συλλογής χρησιμοποιούμενων φόρων σε έναν πωλητή ταχυδρομικών παραγγελιών χωρίς τη φυσική του παρουσία στο κράτος. Σε αυτή την περίπτωση, το δικαστήριο έδειξε ρητά την έλλειψη εναρμόνισης μεταξύ του κράτους και του τοπικού RSTs ως βάση την υποχρέωση συλλογής στον απομακρυσμένο πωλητή:

Αν η δύναμη που είχε το **Illinois** να επιβληθούν οι χρησιμοποιημένες φορολογικές επιβαρύνσεις είχε υποστηριχτεί πάνω σε εθνικό επίπεδο, τα προκύπτοντα εμπόδια πάνω στην ελεύθερη συμπεριφορά της διακρατικής επιχείρησής του δεν θα ήταν ούτε φανταστικά ούτε απομακρυσμένα. Γιατί εάν το Ιλλινόις μπορεί να επιβάλει τέτοια φορτία, έτσι μπορεί κάθε άλλο κράτος, και έτσι, πράγματι, μπορεί κάθε δήμος, κάθε σχολική περιοχή, και κάθε άλλη πολιτική υποδιαίρεση σε όλο το έθνος με δύναμη να επιβάλουν πωλήσεις και φόρους επί πωλήσεις. Οι πολλές παραλλαγές στα ποσοστά φόρου, στις επιτρεπόμενες απαλλαγές, στις διοικητικές και στις απαιτήσεις αρχειοθέτησης θα μπορούσαν να μπλέξουν τη διακρατική επιχείρηση του υπηκόου σε μια εικονική αναταραχή των περίπλοκων υποχρεώσεων στις τοπικές αρμοδιότητες και χωρίς καμία νόμιμη αξίωση να επιβάλουν "ένα σημαντικό μέρος του κόστους της τοπικής κυβέρνησης.

Είκοσι πέντε έτη αργότερα το 1992, το δικαστήριο στην εταιρία *Quill v. στη βόρεια Ντακότα* επιβεβαίωσε την ουσιαστική εκμετάλλευση των *Bellas Hess*---συγκεκριμένα, αυτά τα κράτη δεν μπορούν να απαιτήσουν έναν πωλητή ταχυδρομικών παραγγελιών χωρίς φυσική παρουσία στο κράτος για να συλλέξουν το φόρο χρήσης που οφείλεται στα αγαθά που πωλούνται στους κρατικούς αγοραστές.

Εν περίληψη, το "Αμερικανικό πρόβλημα" με τη φορολογία κατανάλωσης του ηλεκτρονικού εμπορίου έχει να κάνει πολύ λίγα με το ηλεκτρονικό εμπόριο και οτιδήποτε έχει σχέση με την απομακρυσμένη πώληση. Και το πρόβλημα είναι μια αυτοεπιβαλλόμενη πληγή. Εάν τα Αμερικανικά κράτη εναρμόνιζαν το κράτος και τα τοπικά φορολογικά συστήματά τους, εκ τούτου αφαιρώντας το φορτίο από το απομακρυσμένο πωλητή στη συμμόρφωση με τους ασυμβίβαστους κανόνες φόρων σε 45 κράτη και χιλιάδες τοπικές φορολογικές αρμοδιότητες, δεν θα υπήρχε πλέον οποιαδήποτε βάση για να απαγορεύσουν τα κράτη από την απαίτηση ενός απομακρυσμένου προμηθευτή από τη συλλογή του φόρου. Και έπειτα οι Αμερικανοί θα μπορούσαν να αρχίσουν να ανησυχούν για τα πραγματικά προβλήματα που προέκυψαν από το ηλεκτρονικό εμπόριο---φορολογία των ψηφιακών προϊόντων. Αλλά πρώτα θα έπρεπε να τους περιλάβουν στη φορολογική τους βάση.

2.7.4.3 Συμπέρασμα

Οι προκλήσεις που τίθενται από το ηλεκτρονικό εμπόριο για τη φορολογική διοίκηση δεν είναι για τους δειλούς. Ακόμα κι αν μπορούμε να επιλύσουμε τα τεχνικά ζητήματα που προκύπτουν από το ψηφιακό εμπόριο, παραμένουν οι πολιτικές ερωτήσεις, οι οποίες στο τέλος μπορούν να είναι πιο τρομερές. Εντούτοις, παραμένουμε αισιόδοξοι ότι οι ιδιαίτερες προσπάθειες του ΟΟΣΑ(OECD) και άλλων κυβερνητικών και μη-κυβερνητικών πρωτοβουλιών (συμπεριλαμβανομένου του βελτιωμένου προγράμματος φορολογικών πωλήσεων στις Ηνωμένες Πολιτείες) θα οδηγήσουν στην υιοθέτηση της φορολόγησης των καθεστώτων και θα λειτουργήσουν αποτελεσματικά---ακόμα και εάν όχι τέλεια- σε έναν κόσμο του ηλεκτρονικού εμπορίου.

Δυνατότητες και Περιορισμοί Ηλεκτρονικού Εμπορίου

3.1 Εισαγωγή

Το ηλεκτρονικό εμπόριο είναι μια νέα επιχειρηματική πρακτική. Σύγχρονες τεχνολογίες και μέθοδοι συνδυάζονται προκειμένου οι επιχειρήσεις να αυξήσουν την αξία τους, να ελαχιστοποιήσουν τα κόστη τους και να μεγιστοποιηθεί η δυνατότητα προσέγγισης όσο των δυνατών περισσότερων πελατών.

Παρά του γενικού του χαρακτήρα, ο ορισμός αυτός παρουσιάζει το ηλεκτρονικό εμπόριο ως το μέσο και την πρακτική με την οποία οι επιχειρηματικές δραστηριότητες εξυπηρετούνται. Η διαφορά του ηλεκτρονικού εμπορίου από άλλες τεχνολογίες και διαδικασίες που εισήχθησαν καινοτομικά στην οικονομική και κοινωνική ζωή, είναι ότι αποτελεί μέσο επιχειρηματικότητας τόσο για τις υπάρχουσες επιχειρήσεις, όσο και για νέες επιχειρήσεις. Στο ηλεκτρονικό εμπόριο η τεχνολογία δημιουργεί ευκαιρίες επιχειρηματικότητας και η επιχειρηματικότητα βρίσκει διέξοδο και τρόπο εφαρμογής με τη χρήση τεχνολογίας.

Το ηλεκτρονικό εμπόριο αποτελεί το μέσο και τη πρακτική για να μειωθούν λειτουργικά κόστη, να βελτιστοποιηθεί η εφοδιαστική αλυσίδα και να μεγιστοποιηθεί η προσέγγιση των πελατών. Οι τεχνολογίες και οι μέθοδοι που χρησιμοποιούνται προς ικανοποίηση αυτών των σκοπών συντείνουν ουσιαστικά σε δύο κύριους στόχους.

- Στην αρτιότερη μεταφορά και ανταλλαγή πληροφορίας διαμέσου της εφοδιαστικής αλυσίδας.
- Στη βέλτιστη αξιοποίηση της πληροφορίας μέσα στην κάθε επιχείρηση-κρίκος της εφοδιαστικής αλυσίδας.

Η πληθώρα των τεχνολογιών και μεθόδων που χρησιμοποιούνται στις εφαρμογές ηλεκτρονικού εμπορίου κατατάσσονται σε πέντε κύριες κατηγορίες, οι οποίες αφορούν τον τρόπο με τον οποίο δημιουργείται, αντλείται, μεταφέρεται και εκμεταλλεύεται η πληροφορία.

1. *Τεχνολογίες συλλογής πληροφοριών.* Επιτρέπουν την αντικειμενική και αποτελεσματική συλλογή των πρωτογενών δεδομένων στο σημείο παραγωγής τους. Στις τεχνολογίες αυτές εντάσσονται οι scanners, οι smart cards, τα call centres, ένα www site στο οποίο καταχωρούνται πληροφορίες από ένα χρήστη κ.λ.π.
2. *Μέθοδοι εξασφάλισης ποιότητας της πληροφορίας.* Εφαρμόζονται προκειμένου να εξασφαλίσουν ότι το περιεχόμενο της πληροφορίας που παράγεται και λαμβάνεται είναι της επιθυμητής ποιότητας. Οι μέθοδοι αυτές είναι απαραίτητες για την ηλεκτρονική επικοινωνία καθιστώντας την πληροφορία επεξεργάσιμη από υπολογιστικά συστήματα. Εδώ εντάσσονται οι μέθοδοι κωδικοποίησης και ο τρόπος αναπαράστασης τους. Τόσο η κωδικοποίηση, όσο και η αναπαράσταση ποικίλει ανάλογα με το πεδίο εφαρμογής. Ένα

παράδειγμα είναι η EAN κωδικοποίηση για προϊόντα, συσκευασίες, παλέτες και παρτίδες, η οποία αναπαριστάται με γραμμωτό κώδικα διαφόρων μεγεθών για να αναγνωριστεί από ένα σαρωτή, ή αναπαριστάται με τον αντίστοιχο αριθμό για να αποσταλεί μέσω ενός μηνύματος EDI.

3. *Προηγμένες τεχνολογίες επικοινωνιών.* Επιτρέπουν την αποτελεσματική ανταλλαγή των πληροφοριών μεταξύ συναλλασσόμενων, λαμβάνοντας υπόψη τις επιχειρηματικές απαιτήσεις που ενισχύουν την αυτοματοποίηση των διαδικασιών της επιχείρησης. Αφορά όλες τις μορφές επικοινωνίας μεταξύ συστημάτων και περιλαμβάνει το Internet, τα δίκτυα προστιθέμενης αξίας (VANS), GSM, δορυφορικά, RF, WAP, SMS, όπως επίσης και μεθόδους (συστήματα επικοινωνίας (EDI, Web-EDI, XML-EDI, www, e-forms, κινητή τηλεφωνία κ.λ.π.)
4. *Συστήματα και μέθοδοι εκμετάλλευσης και αξιοποίησης της πληροφορίας.* Αφορούν όλους τους μηχανισμούς (ηλεκτρονικούς μηχανισμούς και χειρονακτικούς) που επιτρέπουν την διαχείριση και εκμετάλλευση της πληροφορίας μέσα σε μια επιχείρηση. Στη κατηγορία αυτή δεσπόζουν τα ERP συστήματα και οι σύγχρονες μορφές τους (extended Resource Planning, Collaborative models). Επίσης περιλαμβάνονται όλων των ειδών τα συστήματα διαχείρισης αποφάσεων (Management Information Systems-MIP)
5. *Μέθοδοι ανασχεδιασμού των διαδικασιών.* Αποτελούν το ακρογωνιαίο λίθο όλων των μεθόδων και τεχνολογιών για το ηλεκτρονικό εμπόριο. Προετοιμάζουν την επιχείρηση να εναρμονιστεί με τις αρχές του ηλεκτρονικού εμπορίου και να συμβαδίζει με την αυξημένη και επιταχυνόμενη εισροή και εκροή της πληροφορίας που σχετίζεται με τις διαδικασίες της επιχείρησης, ώστε να ωφεληθεί και να επιτύχει οικονομίες κλίμακας. Οι κλασσικές μέθοδοι ανασχεδιασμού διαδικασιών μπορούν να ενταχθούν σε αυτή τη κατηγορία, με την προϋπόθεση ότι μπορούν να συμπεριλάβουν στη φιλοσοφία τους τη διάσταση του ηλεκτρονικού εμπορίου. Στη κατηγορία αυτή ανήκουν μέθοδοι διαμόρφωσης διαδικασιών, εξειδικευμένες μέθοδοι διαμόρφωσης στρατηγικής για το ηλεκτρονικό εμπόριο, μέθοδοι marketing στο χώρο του ηλεκτρονικού εμπορίου κ.λ.π.

3.2 Δυνατότητες και Επιδράσεις Ηλεκτρονικού Εμπορίου

Με την ολοένα και ταχύτερη ανάπτυξη των τεχνολογιών και των επικοινωνιών και ιδίως την ραγδαία, τα τελευταία χρόνια, ανάπτυξη του Internet, η φύση και η δραστηριότητα του εμπορίου αλλάζει. Μια νέα μορφή εμπορίου, **το ηλεκτρονικό εμπόριο** έχει κάνει δυναμική εμφάνιση και διεκδικεί σημαντικό μερίδιο από το παραδοσιακό εμπόριο. Η ανάπτυξή του οφείλεται ακριβώς στο γεγονός ότι προσφέρει τη δυνατότητα να πραγματοποιούνται κάθε είδους συναλλαγές - συμπεριλαμβανομένων της πώλησης αγαθών και υπηρεσιών μέσα από ηλεκτρονικά μέσα με μεγάλη ταχύτητα και μικρό κόστος.

Έτσι για παράδειγμα, εάν κανείς συνδεθεί με το Internet θα διαπιστώσει αμέσως ότι μπορεί να επιλέξει και να αγοράσει μέσω του Η/Υ από τα ηλεκτρονικά καταστήματα, μια σειρά από προϊόντα και υπηρεσίες: από βιβλία και ρούχα ως πακέτα διακοπών για οποιαδήποτε χώρα. Μπορεί επίσης να κλείσει αεροπορικό εισιτήριο χρεώνοντάς την πιστωτική του κάρτα και αμέσως μετά να παραγγείλει φαγητό για το σπίτι. Ωστόσο το ηλεκτρονικό εμπόριο δεν έχει μόνο αυτή την μορφή, αντίθετα περιλαμβάνει μια ευρεία κλίμακα συναλλαγών και χρήση πολλαπλών τεχνολογικών εφαρμογών.

Στο ηλεκτρονικό εμπόριο ο οποιοσδήποτε μπορεί να θεωρεί δεδομένο ότι η τεχνολογία μπορεί να του προσφέρει την μέγιστη δυνατή πληροφόρηση, τη μέγιστη δυνατή επεξεργασία της πληροφορίας και τη δημιουργία νέας, τη μέγιστη δυνατή προσέγγιση πελατών και τη μέγιστη δυνατή ελαχιστοποίηση του λειτουργικού κόστους. Εκείνο το οποίο αποτελεί ειδοποιό διαφορά και επιφέρει την εκμετάλλευση ή τη κακή χρήση του μέσου είναι η ύπαρξη της επιχειρηματικής ικανότητας και η διαμόρφωση ενός στρατηγικού στόχου. Στο ηλεκτρονικό εμπόριο βρίσκει τη μέγιστη πραγματοποίηση του ο όρος entrepreneur, ο όρος μπορεί να συλλαμβάνει μια ιδέα αλλά και τον τρόπο να την υλοποιήσει. Η απαιτούμενη επένδυση δεν αποτελεί πρωταρχική παράμετρο στη διαμόρφωση μιας λύσης. Εάν πρόκειται για τη μείωση του λειτουργικού κόστους (όπως για παράδειγμα από τη διαδικασία προγραμματισμού διανομής μιας προμηθεύτριας εταιρίας σε 100 σημεία πώλησης, ή από την διαδικασία έγκρισης της προμήθειας υλικού γραφής για ένα νοσοκομείο), η επένδυση προέρχεται από το οικονομικό όφελος της μείωσης του κόστους. Εάν πρόκειται για την διαμόρφωση μιας νέας επιχειρηματικής δράσης, η δυνατότητα του διεθνούς οικονομικού

κεφαλαίου, αλλά και οι ευκαιρίες που συνεπάγονται για τους λεγόμενους capitalists(τράπεζες ή άλλους οργανισμούς) θεωρείται διαθέσιμη.

Οι επιδράσεις του ηλεκτρονικού εμπορίου στην οικονομική και κοινωνική δραστηριότητα είναι δύσκολα μετρήσιμες. Ανάλογα με το εύρος της εφαρμογής και της σημασίας της, οι επιδράσεις αυτές αφορούν τη μεταβολή της οικονομικής ισορροπίας μεταξύ των φορέων που εμπλέκονται σε μια εμπορική πράξη, την εισαγωγή νέων φορέων, την επίδραση στην ποιότητα των υπηρεσιών που προσφέρονται, αλλά και στο θεσμικό πλαίσιο που θα πρέπει να καλύπτει την μεταβαλλόμενη μορφή συνεργασίας.

Η ανάπτυξη ενός δικτύου κρατήσεων στο χώρο των ναυτιλιακών εταιριών απαιτεί την ανάπτυξη ενός μηχανισμού που να μπορούν οι πράκτορες να κάνουν κρατήσεις δρομολογίων σε οποιαδήποτε ναυτιλιακή εταιρία. Η κάθε ναυτιλιακή εταιρία πρέπει να αναπτύξει ένα μηχανισμό ομοιόμορφης επικοινωνίας με το κάθε πράκτορα, χωρίς να διαταράξει την τεχνική υποδομή που διαθέτει(θεωρώντας ότι αυτή καλύπτει πλήρως τις απαιτήσεις της ναυτιλιακής στα κεντρικά της, στα κεντρικά πρακτορεία της και μέσα στα καράβια). Ο κάθε πράκτορας θα πρέπει να κάνει μια σχετική επένδυση σε εξοπλισμό υπολογιστή και χρήσης δικτύου, ώστε να μπορεί να κάνει τις κρατήσεις και τις εκδόσεις των εισιτηρίων του.

Με την εξέλιξη του δικτύου ο πράκτορας παύει να είναι εξαρτώμενος από την ναυτιλιακή εταιρεία και η ναυτιλιακή εταιρεία απευθύνεται σε πολύ μεγαλύτερο αριθμό συνεργατών που της μειώνει το ρίσκο εξάρτησης από ένα συγκεκριμένο δίκτυο πρακτόρων. Αντίστοιχα όμως τόσο ο πράκτορας όσο και η ναυτιλιακή εταιρεία πρέπει να αποδείξουν την χρησιμότητα και την αξία τους: ο μεν πράκτορας πρέπει να μπορεί να προσελκύει επιβάτες και να δημιουργεί τον αναμενόμενο τζίρο ώστε να είναι ελκυστικός σαν σημείο πώλησης για τις ναυτιλιακές. Οι δε ναυτιλιακές, πρέπει να προσφέρουν υπηρεσίες ταξιδιού και εξυπηρέτησης του επιβάτη, ώστε ο επιβάτης να επιθυμεί την επαναχρησιμοποίηση του συγκεκριμένου μέσου.

Για την εξυπηρέτηση αυτού του στόχου αρχίζει να αναπτύσσεται ένας ανταγωνισμός σε επίπεδο ποιότητας υπηρεσίας και προσέγγισης των αναγκών του επιβάτη με άμεσα ωφελούμενο τον ίδιο τον επιβάτη, αλλά και τους επιχειρηματικούς φορείς που εμπλέκονται. Οι ναυτιλιακές εταιρείες καλούνται να αναβαθμίσουν τα καράβια τους, να κάνουν προσφορές και οτιδήποτε επιτάσσεται από το σύγχρονο marketing. Οι πράκτορες επίσης κάνουν τις ανάλογες κινήσεις(καλύτερη θέση του καταστήματος, πιο εντυπωσιακό κατάστημα, συγκέντρωση και άλλων υπηρεσιών τουρισμού, όπως λεωφορεία, ξενοδοχεία κ.λ.π.) ώστε η πελατεία τους να είναι σταθερή.

Ειδικά για τους πράκτορες, η ανάπτυξη του ηλεκτρονικού εμπορίου απαιτεί προκαταβολική τοποθέτηση απέναντι στον νέο ανταγωνισμό που πιθανότατα θα δημιουργηθεί με τη δυνατότητα των ιδεών των επιβατών(και πελατών τους) να κάνουν τις κρατήσεις τους μέσα από το Internet. Εάν στο παράδειγμα αυτό προστεθεί και η δυνατότητα των λιμανιών να κάνουν αντικειμενική καταμέτρηση των επιβατών που

εισάγονται στο καράβι, τότε αποφεύγεται το διαχειριστικό κόστος επαλήθευσης των πωληθέντων εισιτηρίων σε σχέση με τα όσα ταξίδεψαν, ενώ εξασφαλίζεται η νομιμότητα του κάθε επιβάτη.

Λόγω της πολυσχιδούς μορφής και επιδράσεων του ηλεκτρονικού εμπορίου, είναι η πρώτη φορά στην ανθρώπινη ιστορία που μια καινοτομία έχει τόσες πολλές οικονομικές και λειτουργικές προεκτάσεις, όπως επίσης και τόσο μεγάλη ταχύτητα διείσδυσης. Η δυνατότητα αυτή του ηλεκτρονικού εμπορίου και μέχρι του σημείου ηρεμίας του, δημιουργεί περιβάλλοντα ευκαιριών, αλλά και κινδύνων για όλες τις μορφές δραστηριοτήτων.

Η ανάπτυξη των κινητών τηλεφώνων επιτρέπει την μετακίνηση της αποκλειστικής δυνατότητας των τραπεζών να διαχειριστούν πληρωμές και σε άλλες μορφές επιχειρήσεων. Η διάδοση των κινητών τηλεφώνων στην Ευρώπη, όντας πολύ μεγαλύτερη από αυτή που υπάρχει στις Ηνωμένες Πολιτείες, αποτελεί ένα από τα βασικά πλεονεκτήματα των Ευρωπαϊκών Επιχειρήσεων και Οικονομιών να ανταγωνιστούν τις αντίστοιχες Αμερικάνικες.

Παράλληλα, η διαθεσιμότητα και η διακίνηση πλούσιων πληροφοριών με οποιοδήποτε μέσο, πλέον μετακινούν το οικονομικό και κοινωνικό ενδιαφέρον σε αυτούς που τις κατέχουν και τις διαχειρίζονται. Αντίστοιχα, το θεσμικό και νομικό πλαίσιο παγκοσμίως καλείται να τοποθετηθεί σε όλες τις επιδράσεις και να προστατέψει το πολίτη, το καταναλωτή και τις οικονομίες. Η διαμόρφωση αυτού του νέου τοπίου, δημιουργεί ανάγκες συσπείρωσης, τόσο για την ανάπτυξη μηχανισμών άμυνας στον ανταγωνισμό, όσο και για την σύμπτυξη δυνάμεων προκειμένου να υπάρχει η μέγιστη δυνατή εκμετάλλευση των ευκαιριών που αναδύονται.

- Με το ηλεκτρονικό εμπόριο συντίθεται η λεγόμενη 'νέα οικονομία', η οποία μπορεί να μεταφραστεί είτε με την αναδιαμόρφωση των ρόλων όλων των κοινωνικών και οικονομικών ομάδων, την αναμόρφωση των πλουτοπαραγωγικών αξιών, αλλά και τη μετακίνηση του οικονομικού ενδιαφέροντος.

Το γνωστό πλέον Amazon.com δημιουργήθηκε βασισμένο σε μια πρωτοποριακή ιδέα του ιδρυτή Jeff Bezos και μια εντελώς νέα επιχείρηση άρχισε να ανταγωνίζεται επάξια και να παίρνει μεγάλα μερίδια από παραδοσιακά βιβλιοπωλεία σε όλο τον ανεπτυγμένο κόσμο και μεγάλους εκδοτικούς οίκους. Όμως μέχρι πρόσφατα, η επιχειρηματική επιτυχία από πλευράς κερδοφορίας της επιχείρησης αυτής ήταν αρνητική (είχε απώλειες). Η προοπτική όμως και μόνο της μετέπειτα εκμετάλλευσης του τεράστιου κύκλου πελατών αυτού του 'εικονικού' βιβλιοπωλείου επέτρεψε σε συγκεκριμένους venture capitalists αλλά και στο ίδιο το Χρηματιστήριο να επενδύει στο Amazon.com, αποφέροντας κέρδη στους μετόχους.

Το ηλεκτρονικό εμπόριο γνωρίζει αυτή τη θεαματική αύξηση προσέλκυσης ενδιαφέροντος αφενός λόγω της σύντομης ύπαρξης του και αφετέρου λόγω των πολύπλευρων πλεονεκτημάτων που επαγγέλλεται την εκμετάλλευση των δυνατοτήτων της τεχνολογίας. Αυτή η τάση

καταλήγει στην ανάπτυξη πολλών εφαρμογών σε παγκόσμιο επίπεδο, όλες εστιασμένες σε συγκεκριμένες δραστηριότητες και αγορές. Μετά την πάροδο περίπου τεσσάρων χρόνων ανάπτυξης μεγάλων και πολυδιαφημιζόμενων εφαρμογών, έχουν αρχίσει να παρουσιάζονται τα πρώτα συμπτώματα αποτυχημένων επιχειρηματικών κινήσεων. Ένα από τα πρόσφατα παραδείγματα είναι το boo.com το οποίο αντιμετωπίζει σοβαρά το ενδεχόμενο διακοπής του, λόγω έλλειψης κεφαλαίων τα οποία θα συνεχίσουν να χρηματοδοτούν τη προσπάθεια διαμόρφωσης μάζας χρηστών χωρίς να δημιουργούνται κέρδη για τους μετόχους.

3.3 Περιορισμοί Ηλεκτρονικού Εμπορίου

3.3.1 Τεχνικοί περιορισμοί:

1. Έλλειψη ασφάλειας, τυποποίησης, αξιοπιστίας

Όταν κάποιος χρησιμοποιεί το Διαδίκτυο, προκύπτουν πολλά θέματα αξιοπιστίας, ασφάλειας και τυποποίησης. Αυτό οφείλεται στο πλήθος των διαφορετικών ανταγωνιστών στην αγορά του Διαδικτύου, καθώς και στη φιλοσοφία ανάπτυξης του Διαδικτύου εν γένει. Το Διαδίκτυο αναπτύχθηκε αρχικά για στρατιωτικούς και στη συνέχεια για εκπαιδευτικούς σκοπούς και λίγη προσοχή δόθηκε στους τρόπους ελέγχου του. Στην πραγματικότητα, αναμενόταν να είναι ανοιχτό και απλό, και να έχει τη δυνατότητα να συνεχίζει τη λειτουργία του, ακόμη και αν κάποιο τμήμα του δεν λειτουργούσε προσωρινά ή είχε καταστραφεί. Επομένως, προς το παρόν η ασφάλεια και η αξιοπιστία δύσκολα μπορούν να εξασφαλισθούν στο Διαδίκτυο. Από την άλλη πλευρά, ο κόσμος πράγματι εμπιστεύεται τα δίκτυα, όταν αυτά μπορεί να ελεγχθούν και είναι αξιόπιστα. Για παράδειγμα, χρησιμοποιούμε εκτεταμένα το δίκτυο Μηχανημάτων Αυτόματων Συναλλαγών (ATM) των τραπεζών και το εμπιστευόμαστε για τις καθημερινές συναλλαγές μας.

2. Ανεπαρκές εύρος ζώνης επικοινωνίας (bandwidth)

Το δίκτυο αντιμετωπίζει σοβαρά προβλήματα κυκλοφορίας και έλλειψης επάρκειας στη μεταφορά δεδομένων λόγω της ραγδαίας αύξησης των συνδεδεμένων χρηστών. Επιπλέον, οι εφαρμογές πολυμέσων και οι αυξανόμενες ανάγκες για περισσότερο ψυχαγωγικό, πληροφοριακό, εκπαιδευτικό και άλλου είδους περιεχόμενο δυσχεραίνει τη γρήγορη πρόσβαση στις υπηρεσίες που παρέχονται μέσω Διαδικτύου. Υπό πραγματικές συνθήκες είναι σαν να έχει κανείς να κατευθύνει 100 φορτηγά σε ένα μικρό δρόμο, ο οποίος ήταν αρχικά σχεδιασμένος για τη διέλευση 20 επιβατικών αυτοκινήτων ανά λεπτό.

Μολονότι οι δικτυακές τεχνολογίες εξελίσσονται ταχέως, η ανάγκη για μεγαλύτερο εύρος ζώνης και επομένως ταχύτητα στη μεταφορά δεδομένων, αυξάνεται με ακόμη μεγαλύτερο ρυθμό, και ωστόσο

αντιμετωπιστεί αυτό, τα προβλήματα σχετικά με την ποιότητα των υπηρεσιών θα παραμένουν.

3.Δυσκολία ενσωμάτωσης της τεχνολογίας του ηλεκτρονικού εμπορίου στα τρέχοντα συστήματα διαχείρισης των πληροφοριών (IT)

Πολλές εταιρείες χρησιμοποιούν πληροφοριακά συστήματα (information technology) τα οποία προϋπήρχαν (legacy systems) και αναπτύχθηκαν για να εξυπηρετήσουν διαφορετικές ανάγκες χρησιμοποιώντας διαφορετικά είδη λογισμικού και εφαρμογών. Αυτά τα συστήματα περιέχουν πολύτιμες πληροφορίες για την επιχείρηση, αλλά πρέπει να εναρμονισθούν με τις νεώτερες τεχνολογίες; Σε πολλές περιπτώσεις αυτό είναι εξαιρετικά δύσκολο. Όταν πρόκειται για περιπτώσεις ολοκλήρωσης με υπάρχουσες τεχνολογίες υποστήριξης-για παράδειγμα μηχανογραφικά συστήματα-, το κόστος μπορεί να είναι μεγαλύτερο απ' ό,τι η καταστροφή των παλιών συστημάτων και η εγκατάσταση νέων.

4.Δεν έχουν όλοι οι πελάτες πρόσβαση στο Διαδίκτυο

Σε αρκετές χώρες, όπως στις Σκανδιναβικές ή τις Η.Π.Α. το ποσοστό χρηστών του Διαδικτύου είναι αρκετά υψηλό. Ωστόσο, στις περισσότερες από τις άλλες χώρες (ακόμη και στις χώρες της Δυτικής Ευρώπης) το ποσοστό χρηστών του Διαδικτύου είναι πολύ μικρότερο. Εάν ο κόσμος δεν έχει πρόσβαση στο Διαδίκτυο, τότε η προσπάθεια που γίνεται ουσιαστικά δεν φτάνει στον καταναλωτή. Βέβαια, αυτό αναμένεται να αλλάξει σύντομα, καθώς ο αριθμός των συνδεδεμένων χρηστών αυξάνεται σημαντικά.

5.Επιπλέον απαιτούμενο κόστος για την υποδομή

Μολονότι οι εταιρείες αναγνωρίζουν τη σημασία του ηλεκτρονικού εμπορίου στο σύγχρονο επιχειρηματικό περιβάλλον, οι επενδύσεις υποδομής είναι ένας παράγοντας που πρέπει να εκτιμηθεί και να ληφθεί σοβαρά υπ' όψιν.

3.3.2 Μη τεχνικοί περιορισμοί :

1.Τα αποτελέσματα και οι συνέπειες του ηλεκτρονικού εμπορίου δεν έχουν ακόμη πλήρως μελετηθεί και τεκμηριωθεί

Το ηλεκτρονικό εμπόριο είναι ένας τομέας που μεταβάλλεται με ραγδαίο ρυθμό και έως σήμερα έχουν γίνει υποθέσεις μόνον σχετικά με την επιτυχία του. Υπάρχουν βέβαια επιτυχημένα παραδείγματα, αλλά μόλις τώρα διανύουμε το στάδιο της ωριμότητας και διαπιστώνουμε τις επιπτώσεις. Πολλοί οργανισμοί περιμένουν να σταθεροποιηθεί η κατάσταση πριν προβούν σε συναλλαγές ηλεκτρονικού εμπορίου ή οποιαδήποτε άλλη ηλεκτρονική εμπορική δραστηριότητα.

2.Υπάρχουν αρκετά άλυτα νομικά και ρυθμιστικά θέματα

Η διεθνής και η εθνική νομοθεσία προσαρμόζονται σιγά σιγά στις αλλαγές που έχει επιφέρει η εμφάνιση αυτού του νέου είδους εμπορίου. Είναι αναγκαίο να τεθούν θέματα φορολογίας, ιδιοκτησίας και ηθικής. Για παράδειγμα, στην περίπτωση μιας εταιρείας όπως η amazon.com (www.amazon.com), πιθανόν να μην υπάρχει σαφής εικόνα νομικής ευθύνης, εφόσον η συγκεκριμένη εταιρεία έχει γραφεία στις ΗΠΑ, σε αποθήκες στην Ασία, ενώ διεκπεραιώνει τις συναλλαγές μέσω μιας τράπεζας στην Αυστραλία κ.λπ.

3.Έχουν προκύψει θέματα προσωπικών δεδομένων

Πολλά άτομα είναι πρόθυμα να παρέχουν προσωπικές πληροφορίες, προκειμένου να έχουν εξατομικευμένες υπηρεσίες. Ωστόσο, με όλες τις σύγχρονες τεχνολογίες και τις εφαρμογές λογισμικού από τη μια πλευρά και την έλλειψη τεχνολογικής ειδίκευσης και γνώσεων από την άλλη, η λεπτή γραμμή των προσωπικών δεδομένων μπορεί να καταπατηθεί.

4.Οι περισσότεροι αντιστέκονται στην αλλαγή και δεν είναι συνηθισμένοι στις απρόσωπες συναλλαγές χωρίς την ύπαρξη εγγράφων.

Οι περισσότεροι καταναλωτές είναι συνηθισμένοι να διεξάγουν συναλλαγές τύπου "βλέπω και αγγίζω". Είναι συνηθισμένοι να αγγίζουν και να εξετάζουν το προϊόν που θέλουν να αγοράσουν. Επίσης, η πρόσωπο με πρόσωπο επαφή είναι πολύ σημαντική στις επιχειρηματικές συμφωνίες και συναλλαγές, διότι έχει άμεση σχέση με την εμπιστοσύνη. Ωστόσο, στο νέο περιβάλλον των απρόσωπων συναλλαγών η έννοια της εμπιστοσύνης πρέπει να αναθεωρηθεί.

5.Ο κόσμος νιώθει την υπερβολή και γι' αυτό οι περισσότεροι είναι επιφυλακτικοί.

Ο κόσμος δηλαδή πιστεύει ότι υπάρχει πολύς ενθουσιασμός, αλλά δεν υπάρχουν σαφείς αποδείξεις, ούτε συγκεκριμένα αποτελέσματα.

3.4 Προοπτικές Ηλεκτρονικού Εμπορίου

Το ηλεκτρονικό εμπόριο δεν είναι ένα φουτουριστικό όνειρο. Συμβαίνει τώρα, και γι' αυτό υπάρχουν πολλές καλά εδραιωμένες ιστορίες επιτυχίας. Συμβαίνει σε όλο τον κόσμο -ενώ οι ΗΠΑ, η Ιαπωνία και η Ευρώπη ανοίγουν το δρόμο, το ηλεκτρονικό εμπόριο είναι ουσιαστικά παγκόσμιο, τόσο στη σύλληψη όσο και στην υλοποίηση.

Προχωρά γοργά. Και με την ωρίμανση της Ηλεκτρονικής Ανταλλαγής Δεδομένων και τη γρήγορη ανάπτυξη του Internet και του World Wide Web, η πορεία του συνεχώς επιταχύνεται.

Σε εκείνες τις εταιρίες που θα εκμεταλλευθούν πλήρως το δυναμικό του, το ηλεκτρονικό εμπόριο προσφέρει τη δυνατότητα καθοριστικών αλλαγών. Οι αλλαγές αυτές θα είναι τόσο δραστικές ώστε θα μεταβάλλουν δραστικά τις προσδοκίες των καταναλωτών που θα επαναπροσδιορίσουν την αγορά ή θα δημιουργήσουν εξολοκλήρου νέες αγορές. Όλες οι υπόλοιπες εταιρίες, (σε αυτές περιλαμβάνονται και εκείνες που προσπαθούν να "αγνοήσουν" τις νέες τεχνολογίες), θα επηρεασθούν από αυτές τις αλλαγές στις αγορές και στις προσδοκίες των καταναλωτών.

Επίσης, τα μέλη της κοινωνίας ως άτομα, θα αντιμετωπίσουν ολοκληρωτικά νέους τρόπους αγοράς αγαθών, πρόσβασης στις πληροφορίες και στις υπηρεσίες και αλληλεπίδρασης με τους κλάδους της κυβέρνησης. Οι επιλογές θα διευρυνθούν σε πολύ μεγάλο βαθμό και οι περιορισμοί του χρόνου και της γεωγραφικής θέσης θα εξαλειφθούν. Η συνολική επίδραση στον τρόπο ζωής θα μπορούσε πολύ καλά να συγκριθεί με εκείνη που προκάλεσε η ανάπτυξη της ιδιοκτησίας αυτοκινήτων ή η διάδοση του τηλεφώνου.

Ειδικότερα το ηλεκτρονικό εμπόριο εμφανίζεται με δύο τύπους δραστηριότητας και τέσσερις μορφές. Ως προς τους τύπους μπορεί κανείς να διακρίνει ανάμεσα στο **έμμεσο ηλεκτρονικό εμπόριο**, όπου η παραγγελία των προϊόντων γίνεται μέσω Η/Υ, τα οποία στη συνέχεια παραδίδονται στον πελάτη με φυσικό τρόπο χρησιμοποιώντας μεταφορικά και ταχυδρομικά μέσα, και το **άμεσο ηλεκτρονικό εμπόριο**, όπου η παραγγελία, πώληση αλλά και παράδοση προϊόντων και υπηρεσιών γίνεται ηλεκτρονικά (π.χ. πώληση προγραμμάτων λογισμικού, παροχή πληροφόρησης κ.α). Από την άλλη πλευρά οι πιο συνηθισμένες μορφές ηλεκτρονικού εμπορίου ανάλογα με τα μέρη που εμπλέκονται σε μια ηλεκτρονική συναλλαγή αφορούν:

α) *επιχειρήσεις προς επιχειρήσεις*: εδώ υπάρχουν συναλλαγές μεταξύ των επιχειρήσεων με παραγγελίες και πληρωμές μέσα από τα δίκτυα τηλεπικοινωνιών

β) *επιχειρήσεις προς καταναλωτές*: η πιο γνωστή στους χρήστες του Internet μορφή ηλεκτρονικού εμπορίου, η οποία θα μπορούσε να χαρακτηριστεί ως ηλεκτρονικό λιανικό εμπόριο.

γ) *επιχειρήσεις προς τη δημόσια διοίκηση*: στην περίπτωση αυτή περιλαμβάνονται συναλλαγές όπως για παράδειγμα η παροχή υπηρεσιών

δ) *τη δημόσια διοίκηση προς τους πολίτες*: η μορφή αυτή ηλεκτρονικού εμπορίου αναμένεται να γνωρίσει έκρηξη τα επόμενα χρόνια καθώς ολοένα και περισσότερες υπηρεσίες πληροφόρησης και ενημέρωσης παρέχονται από κρατικούς φορείς μέσω Internet.

Είναι γεγονός ότι η ραγδαία ανάπτυξη του ηλεκτρονικού εμπορίου θα έχει επιπτώσεις στο θέμα της απασχόλησης και των εργασιακών σχέσεων, ιδίως στον κλάδο του εμπορίου. Το ποια όμως έκταση θα λάβουν και το αν το τελικό ισοζύγιο θα είναι θετικό, δεν μπορεί να το υπολογίσει σήμερα κανείς με βεβαιότητα.

Είναι λοιπόν φανερό ότι η ανάπτυξη του ηλεκτρονικού εμπορίου και η δημιουργία κάποια στιγμή μιας κρίσιμης μάζας χρηστών-καταναλωτών μέσω ηλεκτρονικού εμπορίου, παρουσιάζει τεράστιες δυνατότητες επιχειρηματικής δράσης και δημιουργίας θέσεων εργασίας που αναγκαστικά θα οδηγήσει σε μεγάλης έκτασης διαρθρωτικές αλλαγές κυρίως στους κλάδους του εμπορίου και του τουρισμού. Εδώ κυρίως αλλά όχι αποκλειστικά, αναμένεται να σημειωθούν ανακατατάξεις με τη δημιουργία νέων επιχειρήσεων, την επέκταση άλλων αλλά ίσως και τη δημιουργία προβλημάτων βιωσιμότητας ορισμένων παραδοσιακών εμπορικών επιχειρήσεων.

Ως αποτέλεσμα, το ηλεκτρονικό εμπόριο θα επιφέρει και σημαντικές επιπτώσεις στην αγορά εργασίας. Οι επιπτώσεις αυτές αναφέρονται περισσότερο στις μορφές εργασίας που θα αναπτυχθούν και τα προσόντα των εργαζομένων που θα απαιτηθούν.

Από τη μια πλευρά, αν για παράδειγμα το ηλεκτρονικό εμπόριο αποκτήσει ένα σημαντικό μέρος της αγοράς με αντίστοιχη μείωση των παραδοσιακών μορφών πώλησης στα καταστήματα, τότε θα υπάρξουν πιθανά απόλυσης ιδίως στα μεγάλα καταστήματα. Παράλληλα όμως, πάντα θα υπάρχει η αναγκαιότητα της «φυσικής» παράδοσης των προϊόντων. Ίσως υπάρξει μείωση της παραδοσιακής «εξόρμησης» στα καταστήματα για ψώνια αλλά θα αυξηθούν οι ανάγκες για παραδόσεις των προϊόντων.

Από την άλλη πλευρά, και καθώς η αγορά του ηλεκτρονικού εμπορίου θα αναπτύσσεται, οι νέες τεχνολογίες θα δημιουργήσουν νέα εξειδικευμένα επαγγέλματα πληροφορικής (όπως για παράδειγμα πωλητές μέσω Η/Υ, διαχειριστές-συντηρητές δικτύων, υπεύθυνοι ασφαλείας ηλεκτρονικών συναλλαγών κλπ) σε επιχειρήσεις που θα σχεδιάζουν και θα λειτουργούν ηλεκτρονικά καταστήματα για τρίτους ή για εμπορικές επιχειρήσεις που θα ενσωματώνουν το ηλεκτρονικό εμπόριο στη δομή τους.

Συνεπώς και με τα σημερινά δεδομένα είναι δύσκολο να υπολογιστεί ποιο θα είναι το τελικό ποσοτικό αποτέλεσμα σε ότι αφορά την απασχόληση, αν και υπάρχουν εκτιμήσεις ότι τελικά θα υπάρξει μια μείωση θέσεων εργασίας της τάξης του 5-10% στον τομέα του εμπορίου.

Πέρα όμως από το θέμα της απασχόλησης, η ανάπτυξη του ηλεκτρονικού εμπορίου θα έχει μεσοπρόθεσμα σημαντικές επιπτώσεις στο περιεχόμενο και τις συνθήκες εργασίας. Όπως σημειώθηκε νέες ειδικότητες και καθήκοντα θα αναδειχτούν, νέα προσόντα και δεξιότητες θα απαιτηθούν. Η προώθηση των προϊόντων μέσα από το Internet ήδη έχει δημιουργήσει νέες ανάγκες. Οι δυνατότητες και οι ευκαιρίες που δίνει το Internet για ηλεκτρονικές πωλήσεις, οδηγεί νέους ανθρώπους αλλά και ορισμένο από το υπάρχον προσωπικό στο να ασχοληθούν επαγγελματικά με τις ηλεκτρονικές πωλήσεις. Σύμφωνα με την έρευνα της ομάδας του HELTRUN, τα νέα προσόντα και καθήκοντα για τους εργαζόμενους στο ηλεκτρονικό εμπόριο θα εστιαστούν σε τρεις κυρίως μορφές δραστηριότητας: α) στην διαχείριση της προώθησης των προϊόντων, στο marketing και την παρακολούθηση των ανταγωνιστών, β) στη διαχείριση των επικοινωνιών ανάμεσα στην επιχείρηση, τους προμηθευτές και τους πελάτες και γ) στη διαχείριση της πληροφορίας και τεχνολογικής υποδομής και των επικοινωνιών.

Επιπλέον ο μελλοντικός χώρος εργασίας θα είναι διαφορετικός από αυτόν που ήδη γνωρίζουμε. Οι ευέλικτες μορφές απασχόλησης θα ενισχυθούν με την ανάπτυξη του ηλεκτρονικού εμπορίου. Για παράδειγμα η εξυπηρέτηση πελατών μέσω Internet γίνεται σε 24ωρη βάση. Θα απαιτηθεί ίσως κάποιο είδος αναδιανομής των εργαζομένων και ορισμένες θέσεις εργασίας δεν θα απαιτούν τη φυσική παρουσία στο χώρο της επιχείρησης. Η εργασία θα επικεντρώνεται κυρίως στα αποτελέσματα και όχι σε προκαθορισμένα καθήκοντα και ρόλους.

Με βάση το παραπάνω πλαίσιο, η ανάπτυξη του ηλεκτρονικού εμπορίου θέτει νέες προκλήσεις και αναγκαιότητες, τόσο για τις επιχειρήσεις, όσο και για τους εργαζόμενους.

Έτσι, σε ότι αφορά τις επιχειρήσεις που θα δραστηριοποιηθούν στον τομέα του ηλεκτρονικού εμπορίου, η εισαγωγή του θα απαιτήσει αλλαγές σε βασικές τους λειτουργίες και διαδικασίες, στις μορφές και την οργάνωση της εργασίας (π.χ. τηλεργασία), καθώς και αλλαγές που συνδέονται με τα πωλούμενα προϊόντα μέσα από τα νέα κανάλια προώθησης και διανομής (π.χ. νέες μέθοδοι marketing και προώθησης, νέου τύπου σχέσεις ανάμεσα στην επιχείρηση και τους πελάτες κλπ). Σύμφωνα με την μελέτη του HELTRUN για παράδειγμα, η άμεση επαφή επιχείρησης - πελάτη μπορεί ακόμη να οδηγήσει και στην μείωση του ρόλου των λιανεμπορικών επιχειρήσεων, που διαμεσολαβούν για την πώληση, αφού θα υπάρχει η δυνατότητα άμεσης πώλησης από τον κατασκευαστή στον πελάτη. Από την πλευρά τους οι λιανέμποροι και προκειμένου να μη μείνουν έξω από την αλυσίδα διανομής θα πρέπει να προχωρήσουν σε αλλαγές εκμεταλλευόμενοι τις ειδικές γνώσεις που έχουν για τα προϊόντα και τα χαρακτηριστικά τους και παρέχοντας εξειδικευμένες υπηρεσίες με ηλεκτρονική μορφή.

Επιπτώσεις αναμένονται και για τις μικρομεσαίες επιχειρήσεις, όπου μια πιθανή σε μεγάλη κλίμακα-ανάπτυξη του ηλεκτρονικού εμπορίου θα τις καταστήσει ακόμη περισσότερο ευάλωτες. Συμμαχίες, συνεργασίες, εξειδίκευση, ευελιξία και εισαγωγή νέας τεχνολογίας είναι μερικά από τα στοιχεία που θα πρέπει να υιοθετήσουν προκειμένου να αντεπεξέλθουν στον αυξανόμενο ανταγωνισμό.

Από την πλευρά των εργαζομένων, η ανάπτυξη του ηλεκτρονικού εμπορίου - πέρα από τις επιπτώσεις στην απασχόληση -θα αλλάξει και το τοπίο των εργασιακών σχέσεων και των συνθηκών εργασίας, καθώς οι νέες ανάγκες που θα προκύψουν θα οδηγήσουν σε ακόμα μεγαλύτερη ευελιξία και ελαστικοποίηση της εργασίας.

Στο πλαίσιο αυτό, το ηλεκτρονικό εμπόριο αναμένεται να έχει σημαντικές επιπτώσεις στα ωράρια εργασίας, στη διαθεσιμότητα του εργαζόμενου για εργασία, στις άδειες και τα ρεπό, στην υγιεινή και ασφάλεια στους χώρους εργασίας αλλά και στα ασφαλιστικά δικαιώματα. Γενικά θα πρέπει να αναμένεται μια μείωση της ανάγκης για φυσική παρουσία του εργαζόμενου στον τόπο εργασίας και αύξηση της εργασίας από απόσταση δηλ. τηλεργασία. Επίσης θα πρέπει να αναμένεται αυξημένη ευελιξία σε ότι αφορά το χρόνο εργασίας, είτε με τη μορφή της μερικής απασχόλησης και των διακεκομμένων ωραρίων, είτε με τη μορφή της απασχόλησης με βάση το έργο που πρέπει να παραδοθεί.

Πάντως, είναι πολύ πιθανό η εργασία με αυτή την μορφή να μην προστατεύεται όπως συμβαίνει με την παραδοσιακή απασχόληση που ρυθμίζεται από την εργατική νομοθεσία και τις συλλογικές συμβάσεις εργασίας και μπορεί να οδηγήσει σε ακραίου τύπου φαινόμενα ευελιξιών που θα μειώνουν με κάθε τρόπο το κόστος εργασίας, προκειμένου να αυξάνεται η ανταγωνιστικότητα. Προκύπτει λοιπόν η ανάγκη, τα συνδικάτα να παρέμβουν ενεργά στις εξελίξεις που θα έχει η ανάπτυξη του ηλεκτρονικού εμπορίου, καταγράφοντας τις αλλαγές στο εργασιακό πεδίο και κατόπιν ρυθμίζοντας σε συλλογική βάση μέσα από συμβάσεις εργασίας τους όρους αμοιβής και εργασίας και αυτών των εργαζομένων.

Τέλος, το θέμα της εκπαίδευσης και κατάρτισης για τους εργαζόμενους στο ηλεκτρονικό εμπόριο είναι ιδιαίτερα σημαντικό γιατί τα νέα προσόντα, οι ικανότητες και δεξιότητες που θα απαιτηθούν θα είναι ιδιαίτερα αυξημένα. Η δια βίου εκπαίδευση θα αποτελέσει σημείο κλειδί για την προσαρμογή των εργαζομένων στις νέες συνθήκες.

Συμπερασματικά, η εισαγωγή και ανάπτυξη του ηλεκτρονικού εμπορίου θα θέσει νέες προκλήσεις και νέα προβλήματα στον κλάδο και τους εργαζόμενους. Σε κάθε περίπτωση δεν θα πρέπει να αφεθεί μόνο στις δυνάμεις της αγοράς και να γίνει κατά ανεξέλεγκτο τρόπο. Αντίθετα θα πρέπει να αποτελέσει πεδίο διαλόγου ανάμεσα σε εργοδότες και συνδικάτα. Ιδίως από την σκοπιά των δευτέρων, θα πρέπει να τεθεί κάτω από την ομπρέλα των συλλογικών διαπραγματεύσεων, προκειμένου να ρυθμιστούν σε συλλογική βάση οι ελάχιστοι όροι αμοιβής και εργασιακών συνθηκών.

Στο πλαίσιο αυτό, αποτελεί θετική εξέλιξη, η εισαγωγή του θέματος του ηλεκτρονικού εμπορίου στην ημερήσια διάταξη του Ευρωπαϊκού

Κοινωνικού Διαλόγου για τον κλάδο του εμπορίου και η καταρχήν συζήτηση που έχει ξεκινήσει για τις επιπτώσεις του στην Απασχόληση. Ήδη οι ευρωπαϊκές οργανώσεις εργοδοτών (EUROCOMMERCE) και εργαζομένων (EURO-FIET) με τις αντίστοιχες ελληνικές (Εθνική Συνομοσπονδία Ελληνικού Εμπορίου, Εμπορικό και Βιομηχανικό Επιμελητήριο Αθηνών και Ομοσπονδία Ιδιωτικών Υπαλλήλων Ελλάδος) διοργάνωσαν τον Απρίλιο 1998 στην Αθήνα, ευρωπαϊκό σεμινάριο για τις επιπτώσεις του ηλεκτρονικού εμπορίου στην απασχόληση. Στο σεμινάριο που συμμετείχαν 50 περίπου εκπρόσωποι συνδικάτων και εργοδοτικών ενώσεων του εμπορίου από τις χώρες της Ε.Ε., παρουσιάστηκε η μελέτη που εκπόνησε η ομάδα του Οικονομικού Πανεπιστημίου Αθηνών και έγινε ευρεία ανταλλαγή απόψεων γι' αυτό το θέμα. Τέλος, αποφασίστηκε οι εργοδότες και τα συνδικάτα να υλοποιήσουν από κοινού σε ευρωπαϊκό επίπεδο πολιτικό εκπαιδευτικό πρόγραμμα στην εισαγωγή και χρήση μορφών ηλεκτρονικού εμπορίου.

Σχετικά με το ύψος των συναλλαγών ηλεκτρονικού εμπορίου (αναφορά της Forrester Research, εταιρίας συμβούλων internet) το ύψος των παγκόσμιων συναλλαγών ΗΕ εντός του 1999 ήταν περί τα \$150 δις, εκ των οποίων το 80% αφορούσε Β2Β ΗΕ. Τα προσεχή χρόνια προβλέπεται απογείωση του ΗΕ, το οποίο προϋπολογίζεται να ξεπεράσει τα \$3 τρις το 2003. Η συντριπτική πλειοψηφία θα συνεχίσει να προέρχεται από τις διεπιχειρησιακές συναλλαγές, ραγδαία όμως θα είναι και η ανάπτυξη των λοιπών μορφών ΗΕ (Β2C, C2B, C2C). Οι νέες τεχνολογίες που το δίκτυο κατέστησε δυνατό να αναπτυχθούν όπως οι on-line πλειστηριασμοί, η σύγκριση τιμών, η συσσώρευση αγοραστών και το one-to-one marketing θα καταστήσουν το ΗΕ φθηνότερο και πιο διασκεδαστικό. Οι νέες γενιές που μεγαλώνουν με τους υπολογιστές θα βρίσκουν εξ' ίσου φυσική τη χρήση αυτών για ψώνια με την επίσκεψη στο περίπτερο της γειτονιάς.

Οι επιπλοκές όλων των παραπάνω και της συνεπαγόμενης πίεσης στα περιθώρια κέρδους των εμπόρων θα επιφέρουν δομικές αλλαγές και στο παραδοσιακό εμπόριο. Οι υφιστάμενοι ενδιάμεσοι, από τους λιανέμπορους ως τους μεσίτες αξιών και τίτλων μπορεί να δουν το ρόλο τους να αναδιαμορφώνονται ή και να εκλείψουν. Νέοι ενδιάμεσοι θα εμφανιστούν, όπως π.χ. τα searchbots. Ο ρόλος άλλων φορέων όπως οι δημόσιες υπηρεσίες θα μετασχηματιστεί και νέες φορολογικές ρυθμίσεις θα πρέπει να εισαχθούν. Οι φραγμοί εισόδου στο ηλεκτρονικό εμπόριο αυξάνονται καθώς οι πρώτοι του χώρου ωριμάζουν και η δράση μεταφέρεται από το καθαρό ΗΕ (δηλ. μια επιχείρηση που απλά ασκεί ΗΕ) στην αναδιοργάνωση και μετασχηματισμό όλης της επιχείρησης σε "ηλεκτρονική επιχείρηση". Πολλές κατηγορίες διεπιχειρησιακών συναλλαγών σύντομα θα πραγματοποιούνται πλήρως μέσω λογισμικού internet χωρίς καμία ανθρώπινη παρέμβαση.

3.5 Οφειλές Ηλεκτρονικού Εμπορίου

Αποδεχόμενοι το γεγονός ότι η κερδοφορία αποτελεί τον τελικό στόχο των επιχειρήσεων, θα πρέπει η γενική διοίκηση να αναμιχθεί ενεργά σε σχεδιασμούς που αφορούν την εισαγωγή τεχνολογιών ηλεκτρονικού εμπορίου στην επιχείρηση. Η γενική διεύθυνση είναι ο τελικός υπεύθυνος για την εμπορική θέση της επιχείρησης και το επιχειρησιακό περιβάλλον. Συνεπώς θα πρέπει να γίνει κατανοητό το πώς το ηλεκτρονικό εμπόριο θα επιτρέψει την πρόγνωση του νέου κόστους επιχειρησιακής δράσης, την ανεύρεση ευκαιριών και νέων αγορών, την βελτίωση των υπηρεσιών προς τον πελάτη, την αποτελεσματική ανταπόκριση στον διεθνή ανταγωνισμό.

Μερικά από τα οφέλη είναι ποσοτικά και μπορούν εύκολα να μεταφραστούν σε οικονομίες ή κέρδη για τον υπολογισμό της απόδοσης μιας επένδυσης σε τέτοιες τεχνολογίες. Άλλα όμως κέρδη θεωρούνται στρατηγικά και η επίδρασή τους δύσκολο να ποσοτικοποιηθεί. Μερικά από τα "ποσοτικά" κέρδη είναι:

1. Διαδικαστικές καθυστερήσεις από επαναπληκτρολόγηση δεδομένων προς και από την επιχείρηση ελαχιστοποιούνται.
2. Λάθη πληκτρολόγησης και διόρθωση τους δεν υπάρχουν.
3. Η μη σωστή κατανόηση των δεδομένων από τους εργαζόμενους περιορίζεται με αποτέλεσμα λιγότερα διαδικαστικά λάθη.
4. Ο μη παραγωγικός χρόνος για επίλυση διαφωνιών μεταξύ των εταιρών (μέσω τηλεφώνου, FAX) ελαχιστοποιείται.
5. Ο χειρισμός εντύπων, το κόστος συμπλήρωσης, αποθήκευσης και αποστολής μηδενίζονται.
6. Ο έλεγχος αποθεμάτων και ο προγραμματισμός αποστολών βελτιώνονται.
7. Το κόστος μεταφοράς των προϊόντων βελτιστοποιείται.

Αυτά τα κέρδη από εφαρμογή των βασικότερων τεχνολογιών ηλεκτρονικού εμπορίου μπορούν σχετικά εύκολα και γρήγορα να αντισταθμίσουν το κόστος εφαρμογής τους. Τα παραπάνω οφέλη μπορούν να ταξινομηθούν σε τρεις βασικές κατηγορίες,

- την μείωση του κεφαλαίου κίνησης (αποθέματα, λογαριασμοί πελατών),
- την αύξηση της αποδοτικότητας και
- την μείωση των λαθών.

Αν και η εφαρμογή του ηλεκτρονικού εμπορίου ξεκίνα σχεδόν πάντα από προσπάθεια επίτευξης των παραπάνω πλεονεκτημάτων η πρακτική χρήση των τεχνολογιών έχει καταδείξει ότι υπάρχουν πολλές δυνατότητες για επίτευξη κερδών και πλεονεκτημάτων που είναι πολύ σημαντικότερα για την επιχείρηση. Μερικά από αυτά τα στρατηγικά πλεονεκτήματα είναι:

1. Η ποιότητα και η ταχύτητα στην εξυπηρέτηση των πελατών βελτιώνεται.
2. Η ανταγωνιστικότητα της επιχείρησης αυξάνεται.
3. Οι σχέσεις με τους εμπορικούς εταίρους γίνονται πιο δυνατές.

4. Η έγκαιρη πληροφόρηση από την αγορά οδηγεί σε καλύτερες προβλέψεις πωλήσεων και καλύτερο επιχειρηματικό σχεδιασμό.
5. Η ενέργεια και οι δυνατότητες των εργαζομένων επικεντρώνονται σε ουσιαστικές παραγωγικές δραστηριότητες που προσθέτουν αξία στο προϊόν και βοηθούν τους ίδιους να αισθάνονται και πράγματι να προσφέρουν περισσότερα στην επιχείρηση.

Η χρήση τεχνικών ηλεκτρονικού εμπορίου πέρα από τα παραπάνω κέρδη και πλεονεκτήματα που προσφέρει έχει αντίκτυπο και σε άλλους τομείς πέρα από τον καθαρά εμπορικό. Οι εξελίξεις σε κάποια σημεία της αλυσίδας προόδου των προϊόντων δημιουργούν λιγότερο ή περισσότερο σοβαρούς αντίκτυπους και σε άλλους κρίκους της. Το ηλεκτρονικό εμπόριο αποτελεί εργαλείο για εφαρμογή κάποιων διεπιχειρησιακών στρατηγικών αλλά έχει αποτελέσει και την αφορμή για παραγωγή νέων στρατηγικών.

Η σχέση μεταξύ των τεχνολογιών του ηλεκτρονικού εμπορίου, των μεθοδολογιών που αναπτύσσονται και των αποτελεσμάτων που προκύπτουν σε όλα τα στάδια της μεταποιητικής - εμπορικής αλυσίδας είναι μια σχέση αλληλεπίδρασης και συνεχούς ανάδρασης.

Άρα οι οφειλές που ταυτόχρονα αποτελούν και τα κίνητρα για το μελλοντικό ηλεκτρονικό έμπορο είναι:

- Παγκόσμια αγορά

Δεν υπάρχουν γεωγραφικοί περιορισμοί αφού μπορεί να ψωνίσει κανείς από οποιοδήποτε μέρος του κόσμου.

- Μεγάλα κέρδη

Από τη στιγμή που μπορείτε να πουλήσετε τα προϊόντα σας σε περισσότερους πελάτες ανά τον κόσμο, λογικό είναι να υπάρχει και μεγαλύτερος τζίρος για την επιχείρηση.

- Παρουσίαση των προϊόντων σας

Εκατομμύρια μάτια και πιθανοί πελάτες θα δουν τι είδους προϊόντα προσφέρετε είτε είναι δικής σας παραγωγής είτε κάνετε μεταπώληση. Εννοείτε πως τις περισσότερες φορές μαζί με το ηλεκτρονικό κατάστημα υπάρχει και παρουσίαση της επιχείρησης, πράγμα που σημαίνει και δωρεάν διαφήμιση γι' αυτόν.

- Άμεση επικοινωνία με όλο τον κόσμο

Επικοινωνία σε δευτερόλεπτα αφού μπορείτε με e-mail, δωμάτια συζητήσεων αλλά και on line πωλητές να έρθετε σε επαφή με τους πελάτες σας, τους προμηθευτές σας και όσους συναλλάσσονται με το ηλεκτρονικό σας κατάστημα.

Προσωπικά πιστεύουμε πως με σωστές επενδύσεις, κινήσεις και γενικότερα επιλογές από τον επιχειρηματία, ένα ηλεκτρονικό κατάστημα μπορεί να του προσφέρει κέρδη και έσοδα που δε θα είχε με τη χρήση του συμβατικού εμπορίου. Υπάρχουν, βέβαια, πάντα και κάποιοι παράγοντες που πρέπει να λαμβάνονται υπόψη για να αποφεύγεται το ρίσκο:

-Πελάτες

Παράγοντας πρώτος και σημαντικότερος, οι πελάτες! Όπως και στις πρόσωπο με πρόσωπο συναλλαγές, και εδώ έχουμε να κάνουμε με διαφορετικούς ανθρώπους και τις ανάγκες τους, τις οποίες εμείς πρέπει να καλύψουμε. Εδώ προστίθεται ακόμα ένα πρόβλημα σε σχέση με τους πελάτες μας. Δεν τους βλέπουμε και δεν τους γνωρίζουμε προσωπικά. Τι σημαίνει αυτό;

Απλούστατα αναρωτηθείτε πόσες φορές πήγατε, για παράδειγμα, σε ένα κατάστημα ρούχων ή υποδημάτων και ενώ θέλατε να αγοράσετε κάποιο συγκεκριμένο μπλουζάκι ή παπούτσια που είχατε στο νου σας, σας έπεισε ο πωλητής να αγοράσετε κάτι άλλο που σας επέδειξε αυτός!

Επίσης, το επίφοβο της κατάστασης από την πλευρά του εμπόρου είναι το πρόσωπο με το οποίο συναλλάσσεται να μην είναι πραγματικό. Γιατί ας μην ξεχνάμε το "In the Internet nobody knows you are a dog", δηλαδή ότι ποτέ δεν μπορείς να είσαι σίγουρος πως αυτός που βρίσκεται από την άλλη πλευρά του monitor είναι αυτός που δηλώνει ότι είναι.

-Ασφάλεια

Αν και υπάρχουν αρκετά πρωτόκολλα για ασφαλείς συναλλαγές μέσω Internet, κανείς δεν είναι 100% σίγουρος ότι τα στοιχεία της πιστωτικής στην οποία έγινε μια παραγγελία ανήκουν όντως στον πραγματικό της κάτοχο. Κατά γενική ομολογία όμως οι περισσότεροι πωλητές και αναλυτές συμφωνούν πως οι συναλλαγές είναι λιγότερο επικίνδυνες στο Διαδίκτυο, παρά στην πραγματική ζωή όπου εγκυμονούν περισσότεροι εξωτερικοί παράγοντες.

Οι μεγαλύτεροι browsers υποστηρίζουν το πρωτόκολλο SSL (Secure Sockets Layer) που κάνει πιο ασφαλή την εισαγωγή των στοιχείων μας με τη χρήση κρυπτογραφικών κλειδιών και σπάνε υπερβολικά δύσκολα. Οι περισσότεροι θα έχετε δει κάποιες διευθύνσεις που αρχίζουν από "https:" αντί για "http:" και εμφανίζουν μια κλειδαριά στον browser μας. Αυτές οι διευθύνσεις δηλώνουν ένα secure server.

Το γνωστό ρητό πάντως λέει πως "ό,τι κλειδώνει, ξεκλειδώνει" και αυτό έχει αποδειχτεί αρκετές φορές, αλλά σίγουρα πιο εύκολα μπορούν να σας κλέψουν το πορτοφόλι από την τσέπη σας παρά να κάνουν κάποια απάτη με τα υποκλεμμένα στοιχεία σας μέσω του Διαδικτύου.

3.6 Ορίζοντας τις Διαστάσεις του Ηλεκτρονικού Εμπορίου

Σήμερα υπολογίζεται ότι περίπου 23 εκατ. νοικοκυριά είναι παγκοσμίως συνδεδεμένα με το Internet, στοιχείο το οποίο μεταφράζεται σε 55-60 εκατ. χρήστες. Άλλοι υπολογισμοί αναφέρουν ότι έως την επόμενη πενταετία οι χρήστες Internet θα έχουν ανέλθει σε 550 εκατ., δηλαδή περίπου το 10% του πληθυσμού. Στη μελέτη της EuroFiet και του EuroCimmerce αναφέρεται ότι ήδη, στην Ευρώπη λειτουργούν περίπου 150.000 εμπορικά sites στο Internet, τα οποία από μόνα τους έχουν δημιουργήσει κατά τους υπολογισμούς 3.000 νέες θέσεις εργασίας, ενώ στις ΗΠΑ όπου το ηλεκτρονικό εμπόριο είναι πολύ περισσότερο

μισό (47%) από τέτοιου είδους επιχειρήσεις θα χρησιμοποιούν εφαρμογές Ηλεκτρονικού Εμπορίου που θα βασίζονται στο Internet.

3.7 Στατιστικά για το ηλεκτρονικό εμπόριο

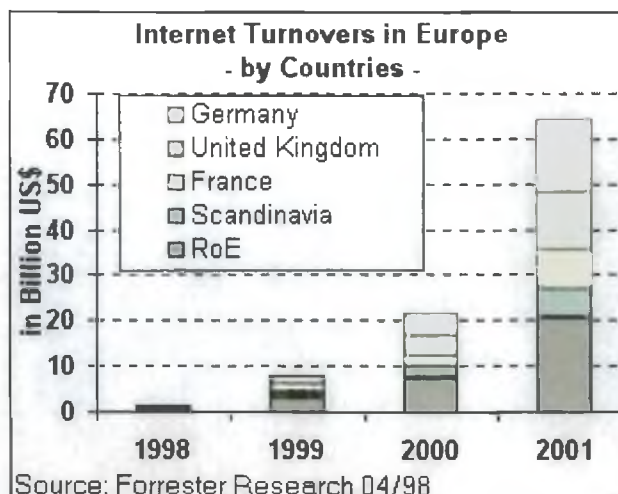
Κύρια Εστίαση των Πωλήσεων
Σύμφωνα με το ΕΙΤΟ, υπολογιστές και λογισμικό (1,045 δις DM), συμβουλές και υπηρεσίες (608 εκατομ. DM) και τελικά προϊόντα πελατών (589 εκατομ. DM) ήταν τα εμπορεύματα και οι υπηρεσίες που είχαν τους μεγαλύτερους ρυθμούς κύκλου εργασιών για πωλήσεις που έγιναν μέσα από web-sites στην Ευρώπη (1997). Επίσης, ο Ευρωπαϊκός όγκος των πωλήσεων υπολογίζεται σε ένα συνολικό ποσό 3.648 δις DM. Η μέση αύξηση εκτιμάται ότι θα ξεπεράσει το 734% από το 1997 μέχρι το 2001.

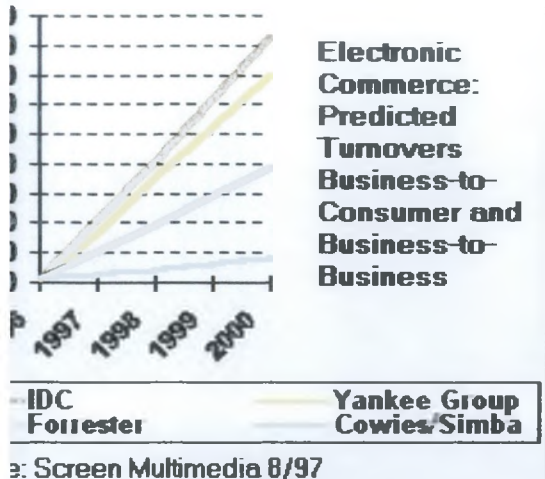

Κύκλοι εργασιών Ηλεκτρονικού Εμπορίου.

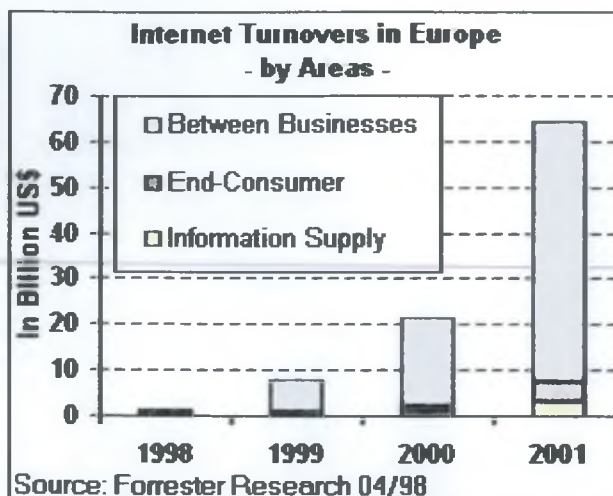
Η μελέτη της KPMG "Electronic Commerce in German Industry- and Trade Enterprises" ("Το Ηλεκτρονικό Εμπόριο στη γερμανική Βιομηχανία και τις εμπορικές επιχειρήσεις") επιβεβαιώνει ότι το 1997 οι γερμανικές εταιρίες έκαναν το 1% του συνολικού κύκλου Εργασιών τους μέσα από το Ηλεκτρονικό Εμπόριο. Το μερίδιο των επιχειρήσεων που κάνουν Ηλεκτρονικό Εμπόριο με επιχειρηματικούς συνεταιίρους σε παγκόσμια κλίμακα είναι σχετικά μικρό, γύρω στο 10%. Όμως η KPMG προβλέπει ότι αυτή η αναλογία θα αυξηθεί στο 70% μέχρι το 2000, που αντανακλά μια έκρηξη του κύκλου πωλήσεων.

Η πρόσφατη αναφορά "Europe's Internet Growth" ("Η ανάπτυξη του Internet στην Ευρώπη") που δημοσιεύτηκε από την εταιρία ερευνητών αγοράς Forrester Research, κάνει την πρόγνωση ότι ο κύκλος των online πωλήσεων θα αυξηθεί στη Γερμανία από τα 234 εκατ. Δολάρια (US\$) που είναι σήμερα, στα 16,1 δις Δολάρια το 2001.

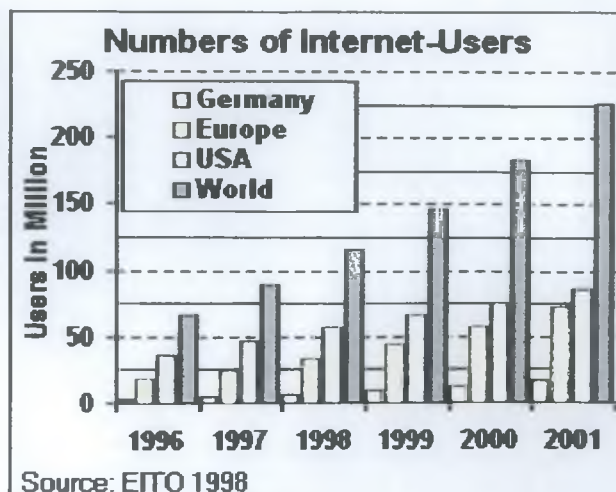

Εξετάζοντας την Ευρώπη ως σύνολο, προβλέπεται ότι το Ηλεκτρονικό Εμπόριο θα αυξηθεί από τα 1,2 στα 64,4 δις Δολάρια το 2001. Όμως για τις εταιρίες μεγαλύτερο ενδιαφέρον έχουν τα κέρδη που θα επιτευχθούν από το Ηλεκτρονικό Εμπόριο : Το μερίδιο του λέοντος, περίπου το 90%, γύρω στα 56.7 δις Δολάρια, πηγαινει στις συναλλαγές ανάμεσα σε επιχειρήσεις.

Σε παγκόσμια κλίμακα, οι προβλέψεις της Forrester αντιπροσωπεύουν μόνο τις μέσες εκτιμήσεις από όλους τους ερευνητές αγοράς (σενάριο τάσεων της αγοράς). Το 1996, οι τομείς των Συναλλαγών από Επιχείρηση σε Επιχείρηση και από Επιχείρηση σε Καταναλωτή, πούλησαν περισσότερο από 8 δις Δολάρια σε αγαθά και υπηρεσίες μέσα από το Ηλεκτρονικό Εμπόριο. Το 2000 ο κύκλος εργασιών θα κερδίσει πιθανώς περισσότερα από 73 δις Δολάρια.

Κατανομή του Αριθμού των Χρηστών
 Η EITO προβλέπει ότι το 2001 η κοινότητα του Internet θα περιλαμβάνει 225 εκατομ. χρήστες σε όλο τον κόσμο, από τους οποίους τα 16 θα είναι στη Γερμανία.

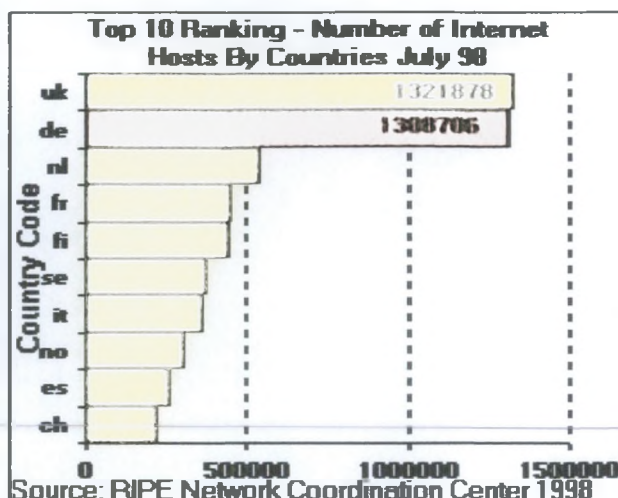

Κατανομή των Host

Σύμφωνα με μια καταμέτρηση των Host, η οποία έγινε από το RIPE Network Coordination Center το 19% όλων των ευρωπαϊκών Host έχουν στο όνομα περιοχής (domain name) την κατάληξη ".de"(Deutsch-land - Γερμανία). Τον Ιούλιο του 1998, υπήρχαν καταγραμμένοι στην Ευρώπη συνολικά 6.982.995 Host.

Αν εξετάσουμε τον αριθμό των Host που έχουν ως κατάληξη ονόματος περιοχής τη χώρα (πχ. de, uk, κοκ.), μπορούμε να παρατηρήσουμε ότι οι πιο πολλοί Host είναι καταχωρημένοι στο Ηνωμένο Βασίλειο. Μέχρι το τέλος του προηγούμενου χρόνου πρώτη ήταν η Γερμανία.

Αν συμπεριληφθούν οι Host από την Αυστρία και την Ελβετία, οι πιο πολλές σελίδες δικτύου στην Ευρώπη είναι στα Γερμανικά. Αυτό επίσης αντανακλά πόσο σημαντική είναι η διάθεση πληροφοριών στη Γερμανική γλώσσα.

3.8 Ερωτήσεις που γίνονται συχνά σχετικά με το Ηλεκτρονικό Εμπόριο

3.8.1 Αφήνει κέρδος το Ηλεκτρονικό Εμπόριο:

Σύμφωνα με το ActivMedia, λιγότερο από το ένα τρίτο των εμπόρων που δραστηριοποιούνται online βγάζουν πραγματικά κέρδος από τους σταθμούς τους. Από την άλλη μεριά όμως, οι μελέτες δείχνουν ότι οι πιο πολλοί χρήστες του Internet ενημερώνονται για ένα προϊόν online και στη συνέχεια το αγοράζουν από αλλού. Έτσι, ακόμη κι αν ένας σταθμός Δικτύου δεν δημιουργεί αρκετές πωλήσεις online, μπορεί να συνεισφέρει σημαντικά στην αύξηση των αγορών μέσα από άλλα κανάλια.

Όσον αφορά τις εταιρίες που εστιάζουν την προσοχή τους στην ανάπτυξη επιχειρηματικών σχέσεων με άλλες εταιρίες μέσα από το Ηλεκτρονικό Εμπόριο, στόχος τους δεν είναι τόσο η άντληση οικονομικού κέρδους μέσα από αυτή τη δραστηριότητα όσο η περικοπή των εξόδων και η βελτίωση των υπηρεσιών προς τους πελάτες.

Το να έχει κανείς μια φίρμα που αναγνωρίζεται βοηθά. Σε διάστημα λιγότερο από ένα χρόνο μετά την έναρξη της λειτουργίας της, η εταιρία iQVC ισχυρίζεται ότι είναι κερδοφόρος, φθάνοντας το ένα εκατομμύριο

δολάρια σε πωλήσεις ανά μήνα. Η έρευνα που έγινε από την NGD Group δείχνει ότι η iQVC συσσωρεύει το 1% όλης της κίνησης στο Δίκτυο, ποσοστό μεγαλύτερο από οποιοδήποτε άλλο online έμπορο.

Αλλά για να είναι μία επιχείρηση κερδοφόρα δεν χρειάζεται μόνο να κάνει μεγάλες πωλήσεις: οι σταθμοί πρέπει να ελέγχουν εξίσου και τις δαπάνες. Πέρα από το κόστος για την ανάπτυξη του λογισμικού για την παρακολούθηση των 100000 προϊόντων που πουλάει online, τα έξοδα λειτουργίας της iQVC παραμένουν χαμηλά. Το βοηθητικό online σύστημα χρησιμοποιεί το σύστημα παραγγελίας που αναπτύχθηκε για τον καλωδιακό πρόγονό του και δεν έχει να κάνει αρκετή δουλειά στον τομέα του μάρκετινγκ και της διαφήμισης. Άλλες επιχειρηματικές προσπάθειες επιβαρύνονται με υπέρογκες δαπάνες στην προσπάθειά τους για να δημιουργήσουν κίνηση και να εδραιώσουν ένα όνομα. Το Amazon.com που πουλάει βιβλία μέσα από το δίκτυο, το παιδί του Ηλεκτρονικού Εμπορίου, έχασε 6.7 εκατομμύρια δολάρια στο τρίμηνο που τελείωσε τον Ιούνιο του 97. Και αυτό ξέχωρα από το γεγονός ότι οι πωλήσεις ανέβηκαν στα 27.9 εκατομμύρια δολάρια από τα 5.2 εκατομμύρια δολάρια της αντίστοιχης προηγούμενης χρήσης.

3.8.2 Παρέχει ασφάλεια το Ηλεκτρονικό Εμπόριο για τους εμπόρους:

Στις αρχές Ιουλίου, κάποιος, που με κάποιο τρόπο απέκτησε τα password εταιριών έστειλε ηλεκτρονικά μηνύματα σε εκατοντάδες πελάτες που είχαν κάνει αγορές μέσα από τους δημοφιλείς σταθμούς ESPN SportsZone και NBA.com που λειτουργούν μέσα από την Starwave. Ο εισβολέας είπε στα θύματα ότι οι αριθμοί από τις πιστωτικές τους κάρτες είχαν κλαπεί από τους υπολογιστές της εταιρίας, και ότι τους έστειλε τα τελευταία ψηφία ως απόδειξη.

Το γεγονός αποδεικνύει ότι κανείς δεν είναι πραγματικά ασφαλής online. Αλλά οι περισσότεροι επενδυτές και αναλυτές συμφωνούν ότι οι συναλλαγές είναι λιγότερο επικίνδυνες στον κυβερνοχώρο από ό,τι στο φυσικό κόσμο.

Αυτό συμβαίνει επειδή ένα μεγάλο μέρος από τις απάτες με τις πιστωτικές κάρτες προκαλείται από τους υπαλλήλους της λιανικής πώλησης που χειρίζονται τους αριθμούς από τις κάρτες. Το σύστημα του Ηλεκτρονικού Εμπορίου απομακρύνει τον πειρασμό με την κρυπτογράφηση των αριθμών μέσα στους εξυπηρετητές των εταιριών. Για τους εμπόρους το Ηλεκτρονικό Εμπόριο είναι πραγματικά πιο ασφαλές από να ανοίξουν ένα κατάστημα το οποίο μπορεί να λεηλατηθεί, να καεί, να πλημμυρίσει. Η δυσκολία είναι να κάνουν τους πελάτες να συνηθίσουν στην ιδέα ότι το Ηλεκτρονικό Εμπόριο είναι ασφαλές γι' αυτούς.

3.8.3 Παρέχει ασφάλεια το Ηλεκτρονικό Εμπόριο για τους πελάτες:

Οι πελάτες δεν το πιστεύουν ακόμη πραγματικά, αλλά οι ειδικοί λένε ότι οι συναλλαγές μέσα από το Ηλεκτρονικό Εμπόριο είναι πιο ασφαλείς από τις συνηθισμένες αγορές με πιστωτικές κάρτες. Κάθε φορά που

πληρώνετε με μια πιστωτική κάρτα σε ένα κατάστημα ή ένα εστιατόριο και κάθε φορά που πετάτε την απόδειξη μιας πιστωτικής κάρτας κάνετε τον εαυτό σας ευάλωτο σε απάτη.

Αλλά με την έκδοση 2.0 (ή μεταγενέστερη) του Netscape Navigator ή του Microsoft Internet Explorer, οι συναλλαγές μπορούν να κρυπτογραφηθούν χρησιμοποιώντας Secure Sockets Layer (SSL), ένα πρωτόκολλο που δημιουργεί μια ασφαλή σύνδεση με ένα εξυπηρετητή, που προστατεύει τις πληροφορίες καθώς ταξιδεύουν μέσα από το Internet. Το SSL χρησιμοποιεί την κρυπτογράφηση με δημόσιο κλειδί, μια από τις πιο ισχυρές μεθόδους κρυπτογράφησης που υπάρχουν. Στο Navigator μπορείς να πεις ότι βρίσκεσαι σε κατάσταση ασφαλούς λειτουργίας όταν στην κάτω αριστερή γωνιά του φυλλομετρητή σου υπάρχει ένα κλειδί που δεν είναι σπασμένο. Ο Internet Explorer δείχνει ένα λουκέτο στο κάτω δεξί μέρος της οθόνης. Ένας άλλος τρόπος να πεις ότι ένας σταθμός Δικτύου είναι ασφαλής όταν το URL ξεκινά με https:// αντί για http://.

Οι εταιρίες που κατασκευάζουν φυλλομετρητές και οι εταιρίες πιστωτικών καρτών, προωθούν ένα επιπλέον στάνταρτ ασφαλείας το οποίο καλείται Secure Electronic Transactions (SET). Το SET κωδικοποιεί τους αριθμούς της πιστωτικής κάρτας που υπάρχουν στους εξυπηρετητές του πωλητή, έτσι ώστε μόνο οι τράπεζες και οι εταιρίες πιστωτικών καρτών να μπορούν να διαβάσουν τους αριθμούς.

Κανένα σύστημα Ηλεκτρονικού Εμπορίου δεν μπορεί να εγγυηθεί 100% ασφάλεια στις πιστωτικές σας κάρτες, αλλά μάλλον πιο εύκολα θα σας κλέψουν σε ένα πραγματικό κατάστημα παρά online.

3.8.4 Πώς μπορώ να προσελκύσω πελάτες online;

Να κρατάτε το σταθμό σας ενημερωμένο. Ένας σταθμός που δεν αλλάζει ποτέ, δεν έλκει αγοραστής.

Σιγουρευτείτε ότι ο σταθμός σας φαίνεται επαγγελματικός και λειτουργεί άψογα. Να θυμάστε ότι δεν πρόκειται μόνο να πουλήσει προϊόντα, αλλά πρέπει να εμπνέει εμπιστοσύνη στους πιθανούς αγοραστής.

Να κρατάτε το σταθμό απλό. Αν είναι πολύ πολύπλοκος, οι αγοραστής θα στραφούν αλλού.

Κάντε εύκολη τη διαδικασία ανεύρεσης συγκεκριμένων προϊόντων. Βάλτε ένα κουμπί αναζήτησης σε κάθε σελίδα, έτσι ώστε οι αγοραστής να μπορούν να βρουν εύκολα αυτό που ζητάνε.

Σιγουρευτείτε ότι οι σελίδες κατεβαίνουν γρήγορα. Στον κόσμο δεν αρέσει να περιμένει περισσότερο από όσο περιμένει σε μια σειρά.

Κάντε τις online επιλογές συγκρίσιμες με οτιδήποτε προσφέρεται αλλού. Αν οι πελάτες μπορούν να αγοράσουν περισσότερα πράγματα στα καταστήματα, θα πάνε εκεί.

Κρατήστε τις online τιμές όσο πιο χαμηλά μπορείτε σε σχέση με εκείνες που προσφέρονται σε άλλα κανάλια.

Πουλήστε προϊόντα που ο κόσμος θέλει να τα αγοράσει online. Ως γενικός κανόνας, αν ένα προϊόν πουλά με ταχυδρομικούς καταλόγους, θα πουλήσει εξίσου καλά και στο Δίκτυο.

Σιγουρευτείτε ότι όλες οι συναλλαγές είναι όσο το δυνατόν ασφαλείς, και δώστε τη δυνατότητα στους πιθανούς πελάτες να το γνωρίζουν.

3.8.5 Υπάρχουν τεχνολογικά πρότυπα για το Ηλεκτρονικό

Εμπόριο:

Το Ηλεκτρονικό Εμπόριο χρησιμοποιεί αρκετά πρότυπα, ειδικά όσον αφορά το πλαίσιο των συναλλαγών ανάμεσα σε επιχειρήσεις.

Η Ηλεκτρονική Ανταλλαγή Δεδομένων (EDI - Electronic Data Interchange): Καθώς δημιουργήθηκε από την κυβέρνηση στις αρχές του 1970 και τώρα χρησιμοποιείται κατά 95% από τις 1000 εταιρίες του Fortune, η EDI είναι μια κοινή δομή αρχείων που σχεδιάστηκε ώστε να επιτρέψει σε μεγάλους οργανισμούς να μεταδώσουν πληροφορίες μέσα από μεγάλα ιδιωτικά δίκτυα. Η EDI βρίσκει εξίσου ένα ρόλο στους επιχειρηματικούς σταθμούς του Δικτύου.

Ανοιχτή Αγορά στο Internet (OBI - Open Buying on the Internet): Αυτό το πρότυπο, που δημιουργήθηκε από τη Στρογγυλή Τράπεζα Αγορών μέσω του Internet, έχει ως στόχο να διασφαλίσει ότι όλα τα διαφορετικά συστήματα Ηλεκτρονικού Εμπορίου μπορούν να συνομιλούν μεταξύ τους. Η OBI που ανακοινώθηκε από την OBI Consortium τον περασμένο Ιούνιο, υποστηρίζεται από τις μεγαλύτερες τεχνολογικές εταιρίες όπως είναι οι Actra, IntelliSys, Microsoft, Open Market και Oracle.

Το Ανοιχτό Πρωτόκολλο Αγορών (OTP - Open Trading Protocol): Πρόκειται να εκδοθεί το καλοκαίρι και να βάλλει τα πρότυπα για μια σειρά από δραστηριότητες που σχετίζονται με τις πληρωμές, στις οποίες περιλαμβάνονται συμφωνίες αγορών, αποδείξεις αγορών, και πληρωμές. Δημιουργήθηκε ως ανταγωνιστικό πρότυπο στο OBI και υποστηρίζεται από ένα όμιλο εταιριών στις οποίες περιλαμβάνονται η AT&T, CyberCash, Hitachi, IBM, Oracle, Sun Microsystems και η British Telecom.

Το Πρότυπο Ανοιχτού Προφίλ (OPS - Open Profiling Standard): ένα πρότυπο που υποστηρίζεται από τη Microsoft και την Firefly. Το OPS επιτρέπει στους χρήστες να δημιουργήσουν ένα προσωπικό προφίλ προτιμήσεων και ενδιαφερόντων που θα ήθελαν να συμμαρτυρούν με τους εμπόρους. Η ιδέα πίσω απ' αυτό βρίσκεται να βοηθήσει τους καταναλωτές να προστατεύσουν το ιδιωτικό απόρρητο τους χωρίς να εμποδιστούν στην online συλλογή εμπορικών πληροφοριών.

Περίβλημα Ασφαλούς Θήκης (SSL - Secure Sockets Layer): Αυτό το πρωτόκολλο σχεδιάστηκε για να δημιουργήσει μια ασφαλή σύνδεση με τον εξυπηρετητή. Το SSL χρησιμοποιεί κλειδί δημόσιας κρυπτογράφησης, μια από τις πιο ισχυρές μεθόδους κρυπτογράφησης που υπάρχουν, με σκοπό να προστατεύσει τα δεδομένα καθώς ταξιδεύουν μέσα στο Internet. Το SSL δημιουργήθηκε από τη Netscape, αλλά τώρα χρησιμοποιείται ευρέως.

Ασφαλείς Ηλεκτρονικές Συναλλαγές (SET - Secure Electronic Transactions): Το SET κωδικοποιεί τους αριθμούς της πιστωτικής κάρτας που αποθηκεύονται στον εξυπηρετητή του έμπορου. Αυτό το πρότυπο που δημιουργήθηκε από τη Visa και τη MasterCard, απολαμβάνει

μεγάλης αποδοχής από την τραπεζική κοινότητα. Το πρώτο εμπορικό κύκλωμα που επιτρέπει τις SET δοκιμάζεται ήδη στην Ασία.

Διαχείριση: αυτός ο συνασπισμός των εταιριών ζητά να δημιουργήσει μια δημόσια εμπιστοσύνη για το Ηλεκτρονικό Εμπόριο τοποθετώντας μια σφραγίδα αποδοχής για ένα είδος Καλής Διαχείρισης στους σταθμούς που δεν παραβιάζουν το ιδιωτικό απόρρητο του καταναλωτή.

3.8.6 Ποιες ορολογίες χρειάζεται να ξέρω;

Το Ηλεκτρονικό Εμπόριο είναι γεμάτο από παράξενες λέξεις και συντομογραφίες. Εδώ αναφέρονται οι τρέχοντες όροι που συνηθίζεται να χρησιμοποιούνται.

Ψηφιακά ή ηλεκτρονικά μετρητά: ονομάζονται επίσης e-cash, όροι που αναφέρονται σε οποιοδήποτε από εκείνους τους τρόπους που επιτρέπουν σε ένα άτομο να πληρώσει για αγαθά και υπηρεσίες μεταδίδοντας έναν αριθμό από έναν υπολογιστή σε έναν άλλο. Οι αριθμοί, όπως εκείνοι που βρίσκονται σε ένα εκατοδύλαρο, εκδίδονται από μια τράπεζα και αντιπροσωπεύουν ένα συγκεκριμένο ποσό αληθινών χρημάτων. Ένα από τα κύρια χαρακτηριστικά των ψηφιακών μετρητών είναι ότι είναι ανώνυμα και μπορούν να ξαναχρησιμοποιηθούν όπως τα αληθινά μετρητά. Αυτή είναι η κύρια διαφορά ανάμεσα στα e-cash και στις συναλλαγές με πιστωτικές κάρτες μέσα από το Internet.

Ψηφιακό χρήμα: ένας γενικός όρος για όλους τους διαφορετικούς τρόπους πληρωμών μέσα από το Internet. Το Yahoo αναφέρει 28 εταιρίες που προσφέρουν μια μορφή ψηφιακού χρήματος.

Μη διαμεσολάβηση: Όταν οι εταιρίες που βασίζονται στο Δίκτυο παρακάμπτουν τα παραδοσιακά κανάλια λιανικής και πουλάνε άμεσα στον πελάτη, οι παραδοσιακοί μεσάζοντες (όπως τα καταστήματα λιανικής και οι εταιρίες καταλόγων) αχρηστεύονται.

Ηλεκτρονικά τσεκ: τώρα δοκιμάζεται από την CyberCash, το ηλεκτρονικό σύστημα τσεκ της PayNow που παίρνει χρήματα από τον λογαριασμό τσεκ για να πληρώσει λογαριασμούς δημοσίων υπηρεσιών και τηλεφωνίας.

Ηλεκτρονικό πορτοφόλι: ένας τρόπος πληρωμής, όπως το Internet Wallet της CyberCash που αποθηκεύει τους αριθμούς της πιστωτικής σας κάρτας στο σκληρό σας δίσκο σε μια κρυπτογραφημένη μορφή. Μετά μπορείς να κάνεις συναλλαγές με τους διάφορους σταθμούς του Δικτύου που υποστηρίζουν εκείνο το ιδιαίτερο ηλεκτρονικό πορτοφόλι. Όταν πας σε ένα online κατάστημα που συμμετέχει, πατάς το κουμπί της πληρωμής για να ξεκινήσει μια πληρωμή με πιστωτική κάρτα μέσα από μια ασφαλή συναλλαγή που επιτρέπεται από τον εξυπηρετητή της που υποστηρίζει το ηλεκτρονικό πορτοφόλι. Οι μεγαλύτερες εταιρίες φυλλομετρητών έχουν κάνει συμφωνίες ώστε να περιλάβουν την τεχνολογία του ηλεκτρονικού πορτοφολιού στα προϊόντά τους.

Extranet: μια επέκταση ενός εταιρικού intranet. Συνδέει το εσωτερικό δίκτυο μιας εταιρίας με τα intranet των πελατών και των προμηθευτών. Αυτό κάνει δυνατό να δημιουργηθούν εφαρμογές Ηλεκτρονικού

Εμπορίου που συνδέουν όλες τις όψεις μιας επιχειρηματικής σχέσης, από την παραγγελία μέχρι την πληρωμή.

Μικροπληρωμές: συναλλαγές που γίνονται για ποσά ανάμεσα στα 25 σεντ και στα 10 δολάρια, που τυπικά γίνονται για να αγοραστούν γραφικά, παιχνίδια και πληροφορίες. Οι μικροπληρωμές που γίνονται καθώς προχωράς υποτίθεται ότι θα προκαλέσουν μια επανάσταση στον κόσμο του Ηλεκτρονικού Εμπορίου. Ένα πρώιμο σχήμα, για παράδειγμα, επιτρέπει στους επισκέπτες της ESPN SportsZone να χρησιμοποιήσουν τους λογαριασμούς CyberCoin της CyberCash για να αγοράσουν την ημερήσια είσοδο του ενός δολαρίου στα κύρια περιεχόμενα του σταθμού, χωρίς να χρειαστεί να πληρώσουν για την πλήρη συνδρομή του ενός μηνός.

3.8.7 Ποια είναι τα μεγαλύτερα εμπόδια για το Ηλεκτρονικό

Εμπόριο:

Σύμφωνα με μια έρευνα που έγινε το Μάιο από την CommerceNet, οι αγοραστές δεν εμπιστεύονται το Ηλεκτρονικό Εμπόριο, δε βρίσκουν αυτό που ψάχνουν, και δεν υπάρχει κάποιος εύκολος τρόπος να πληρώσουν για τα πράγματα. Πέρα απ' αυτά, "όλα κυλούν εύκολα".

Είναι φανερό ότι το Ηλεκτρονικό Εμπόριο βρίσκεται ακόμα στα πρώτα στάδια όσον αφορά στους καταναλωτές .

Οι καταναλωτές ανησυχούν μήπως κλαπούν οι πιστωτικές κάρτες, για το απόρρητο των προσωπικών τους πληροφοριών, και για τυχόν δυσλειτουργίες του δικτύου. Οι πιο πολλοί από αυτούς δεν έχουν ακόμη πειστεί ότι αξίζει να συνδεθούν στο Internet, να ψάχνουν για σταθμούς αγορών, να περιμένουν εικόνες να "κατέβουν", να προσπαθούν να κατανοήσουν τη διαδικασία της παραγγελίας, και μετά να ανησυχούν για το αν οι αριθμοί των πιστωτικών καρτών θα κλαπούν από ένα χάκερ. Και το χειρότερο, πολλοί σταθμοί πωλήσεων, όπως ο L.L.Bean, δεν διαθέτουν προς πώληση online όλα τα είδη που θα μπορούσε να αγοράσει κανείς μέσα από τον τυπωμένο κατάλογο της εταιρίας. Γιατί λοιπόν να μπει κανείς στον κόπο;

Για να πειστούν οι καταναλωτές, οι ηλεκτρονικοί έμποροι θα πρέπει να κάνουν αρκετή εκπαίδευση. Όμως η Gail Grant, πρόεδρος και διευθύνων σύμβουλος της GLG Consulting και πρόεδρος του οικονομικού τμήματος της CommerceNet, προβλέπει ότι οι πιο πολλοί αγοραστές θα κερδηθούν σε διάστημα λίγων ετών.

Η Grant ισχυρίζεται ότι αν οι σελίδες του Δικτύου είχαν ετικέτες με πινακίδες που να έδιναν πληροφορίες για κάθε προϊόν και την τιμή του, θα ήταν πιο εύκολο για τις μηχανές αναζήτησης να εντοπίζουν προϊόντα για αγορά online. Αυτό δε συμβαίνει ακόμη, προσθέτει, επειδή οι έμποροι θέλουν οι άνθρωποι να βρίσκουν μόνο τα δικά τους προϊόντα και όχι αυτά των ανταγωνιστών τους -ιδιαίτερα αν τα προϊόντα κάποιας άλλης εταιρίας είναι πιο φθηνά.

Η Grant προβλέπει ότι το επερχόμενο στάνταρτ της SET θα βοηθήσει να ξεπεραστεί η σύγχυση που έχουν οι αγοραστές σχετικά με τους τρόπους πληρωμής. Αλλά προσθέτει ότι η βιομηχανία θα πρέπει επίσης να

τυποποιήσει τις παραγγελίες της, πιθανώς με την Ανοιχτή Αγορά στο Internet (OBI).

Όσον αφορά τα συστήματα συναλλαγών ανάμεσα σε επιχειρήσεις, τα ζητήματα που προκύπτουν είναι λιγότερο συναισθηματικά, αλλά εξίσου σοβαρά. Οι επιχειρήσεις δεν έχουν ακόμη αποτελεσματικά μοντέλα οργάνωσης των σταθμών Ηλεκτρονικού Εμπορίου, και αντιμετωπίζουν δυσκολίες στη διάθεση των παραγγελιών και των άλλων πληροφοριών που συλλέγονται online στις υπόλοιπες εφαρμογές της επιχείρησης. Πολλές εταιρίες συνεχίζουν να αντιτίθενται στην ιδέα να μοιραστούν πληροφορίες, που ανήκουν στις ίδιες, με τους πελάτες και τους προμηθευτές τους -κάτι που είναι ένα πολύ σημαντικό στοιχείο πολλών συστημάτων Ηλεκτρονικού Εμπορίου ανάμεσα σε επιχειρήσεις.

Το κλειδί για να επιλυθεί το επιχειρηματικό μοντέλο είναι να σταματήσουν οι έμποροι να στηρίζονται σε φανταχτερές εφαρμογές της Java και να ανασυγκροτήσουν τις λειτουργίες τους για να επωφεληθούν από τα πλεονεκτήματα του Ηλεκτρονικού Εμπορίου, λέγει η Grant της GLG. "Το Ηλεκτρονικό Εμπόριο -όπως κάθε αυτοματισμός- μεγεθύνει με τη λειτουργία του τα προβλήματα που υπάρχουν ήδη."

3.8.8 Μήπως το Ηλεκτρονικό Εμπόριο είναι απλά ένας τρόπος για να πουλάς ανήθικες φωτογραφίες;

Το σεξ πουλάει στο Δίκτυο, όπως και παντού.

Αντί όμως απλά να αποδοκιμάζουν το γεγονός, οι πωλητές εμπορευμάτων πιο γενικού ενδιαφέροντος μπορούν να μάθουν πολλά απ' αυτούς τους σταθμούς για «ενήλικους». Τελικά, ο κλάδος της πορνογραφίας ήταν πρωτοπόρος στη χρήση του Ηλεκτρονικού Εμπορίου, με κάποια από τα πιο εξελιγμένα online συστήματα παραγγελιών και πληρωμής. Και πέρα από την πλήρη αυτοπροστασία, αυτοί οι σταθμοί έχουν επίσης αναπτύξει τα πιο πολύπλοκα σχήματα συμμετοχής για να κρατήσουν μακριά τα παιδιά, αλλά όχι και τους ενήλικους πελάτες.

Αλλά η πορνογραφία αποτελεί απλώς ένα μικρό τμήμα των ειδών που μπορεί να αγοράσει κανείς online, και αυτό το ποσοστό εμφανίζει τάσεις μείωσης, καθώς το γενικό εμπόριο κινείται προς το Ηλεκτρονικό Εμπόριο.

3.8.9 Σε ποια φάση ανάπτυξης βρίσκεται το ηλεκτρονικό εμπόριο στη χώρα μας;

Η συντριπτική πλειοψηφία των Ελληνικών επιχειρήσεων που εμπλέκονται με το ηλεκτρονικό εμπόριο είναι συνήθως μεγάλες, γιατί απαιτούνται – τουλάχιστον για την ώρα – σημαντικοί πόροι που δεν είναι πάντα μόνο οικονομικοί. Για τον λόγο αυτό διεξάγομε την πρόσφατη έρευνα αναλύοντας το πως αντιμετωπίζουν το θέμα οι 2000 μεγαλύτερες Ελληνικές επιχειρήσεις. Τα πιο σημαντικά συμπεράσματα είναι:

- για πρώτη φορά έχουμε ένα συγκεκριμένο ποσοστό 1/8 των εταιριών να κάνει χρήση οργανωμένα ηλεκτρονικού εμπορίου και αν προσθέσουμε και αυτούς που κάνουν αποσπασματικά το ποσοστό αυτό ανέρχεται 1/3. Αυτό το θεωρούμε αρκετά

ενθαρρυντικό για την δημιουργία και εξέλιξη των ηλεκτρονικών αγορών στην Ελλάδα

- αυτοί που κάνουν οργανωμένα χρήση του ηλεκτρονικού εμπορίου εδώ και κάποια χρόνια έχουν δημιουργήσει σοβαρή υποδομή πληροφοριακών πόρων (π.χ. 90% έχει ERP ή ολοκληρωμένο Π.Σ., 93% έχουν διεύθυνση πληροφορικής κ.λ.π.)
- το 1/3 των επιχειρήσεων χρησιμοποιούν και τα 3 ηλεκτρονικά εναλλακτικά μέσα (υπολογιστής, κινητό τηλέφωνο, τηλεφωνικό κέντρο) για την επαφή με τους πελάτες τους. Αυτό είναι ιδιαίτερα σημαντικό αν αναλογισθούμε ότι τα ηλεκτρονικά αυτά μέσα μπορούν να εξελιχθούν εύκολα σε μέσα πωλήσεων και διανομών
- ήδη κάποιες εταιρίες συμπληρώνουν την τεχνολογία με επιχειρηματικές κινήσεις για πιο ολοκληρωμένη είσοδο στις ηλεκτρονικές αγορές, όπως συμμαχίες με άλλες επιχειρήσεις (10%) ή δημιουργία νέων εικονικών επιχειρήσεων (5%)
- οι γενικοί διευθυντές των μεγάλων Ελληνικών επιχειρήσεων ήδη το αντιμετωπίζουν σαν μια πραγματικότητα και πιστεύουν ότι θα γίνει απαραίτητο στον κλάδο τους στην Ελλάδα μέχρι τα τέλη του 2003 και για τις διεθνείς συναλλαγές τους μέχρι τις αρχές του 2002
- ίσως το πιο σημαντικό αποτέλεσμα της έρευνας είναι ότι αρχίζουν να αντιμετωπίζουν το ηλεκτρονικό επιχειρείν (eBusiness), δηλαδή την ολοκληρωμένη αυτοματοποίηση των ενδοεπιχειρησιακών συναλλαγών με τις διεπιχειρησιακές συναλλαγές κυρίως μέσω του Internet. Τα ενθαρρυντικά νούμερα είναι ότι 8% ήδη διεκπεραιώνει όλες τις διεπιχειρηματικές συναλλαγές μέσω Internet με καλά αποτελέσματα, το 36% έχει ήδη καταφέρει την ολοκλήρωση των ενδοεπιχειρησιακών συναλλαγών με ERP συστήματα.

3.8.10 Το "ηλεκτρονικό επιχειρείν" όπως το συναντούμε στην Β. Αμερική και στην Δ. Ευρώπη έχει μέλλον στην Ελλάδα; Ή είναι απλώς μέρος της διαφήμισης;

Κατ' αρχάς με τον όρο "ηλεκτρονική επιχείρηση" εννοούμε δύο διαφορετικά πράγματα: πρώτον τις νέες εταιρίες που έχουν αποκλειστική δραστηριότητα το Internet (οι λεγόμενες .COM εταιρίες) και δεύτερον τις εταιρίες που λειτουργούν σε φυσικό περιβάλλον και προσπαθούν να δημιουργήσουν ένα ολοκληρωμένο ηλεκτρονικό περιβάλλον συναλλαγών με τους στενούς επιχειρηματικούς τους εταίρους (ηλεκτρονικό επιχειρείν).

Η πρώτη κατηγορία έχει σημαντικό δημοσιογραφικό ενδιαφέρον (πρωτοσέλιδα οικονομικών και άλλων εφημερίδων), αλλά υπάρχουν σημαντικά ερωτήματα βιωσιμότητας όλων αυτών που ανακοινώνονται για δύο λόγους: πρώτον δεν υπάρχουν τα μεγάλα νούμερα των χρηστών Internet στην Ελλάδα και δεύτερον δεν έχουμε και πολλά προϊόντα/υπηρεσίες (εκτός εξαιρέσεων) τα οποία να σχετίζονται με την παγκόσμια αγορά με τις τεράστιες προοπτικές.

Παρ' όλα αυτά θα ήθελα να αναφερθώ σε κάποιες πρόσφατες σοβαρές προσπάθειες νέων ανθρώπων/στελεχών που κουβαλώντας σημαντική εργασιακή εμπειρία δημιουργούν νέες επιχειρηματικές δραστηριότητες (με αποκλειστική υποδομή το Internet) για προσφορά Business-Business εφαρμογών σε κλάδους όπως: τουρισμός, ναυτιλία, κατασκευές κλπ. Είμαι σίγουρος ότι κάποιες από αυτές θα επιτύχουν και μάλιστα πιθανόν να αναδείξουν και τα μεγάλα επιχειρηματικά ονόματα της επόμενης 20ετίας.

Η δεύτερη κατηγορία παρουσιάζει μία διαφορετική εικόνα. Παρ' ότι δεν ακούγονται πολύ αυτές οι προσπάθειες, υπάρχουν αρκετές σοβαρές Ελληνικές εταιρίες (όπως παρουσιάζεται και στην έρευνά μας) που υλοποιούν αυτή τη στιγμή το "ηλεκτρονικό επιχειρείν" μοντέλο. Αυτές είναι σίγουρα βιώσιμες προσπάθειες, δημιουργούν ανταγωνιστικά πλεονεκτήματα, προσαρμόζουν την επιχείρηση στο νέο περιβάλλον της ψηφιακής οικονομίας και δημιουργούν την υποδομή για το πραγματικό ηλεκτρονικό εμπόριο στην Ελλάδα. Τη δυνατότητα για το νέο αυτό περιβάλλον του ηλεκτρονικού επιχειρείν το έχουν περίπου 3000 Ελληνικές επιχειρήσεις, ενώ μόνο περίπου 100 εταιρίες αυτή τη στιγμή το υλοποιούν.

3.8.11 Από ποιους κυρίως παράγοντες εξαρτάται η ανάπτυξη του τα επόμενα χρόνια;

Η αγορά του Ηλεκτρονικού Εμπορίου αναμένεται να συνεχίσει με ρυθμούς υψηλότερους από σήμερα. Οι ρυθμοί αυτοί θα ενταθούν σε σημαντικό βαθμό, κάτω από ορισμένες προϋποθέσεις, που περιλαμβάνουν:

- την αποδοτική εκμετάλλευση των πόρων του Γ' Κοινοτικού Πλαισίου Στήριξης για την Κοινωνία των Πληροφοριών όπου δίνεται ιδιαίτερη έμφαση στο Ηλεκτρονικό Εμπόριο,
- την επίλυση προβλημάτων πιστοποίησης των χρηστών του Διαδικτύου και γενικά των συναλλασσομένων μερών σε ηλεκτρονικές συναλλαγές - πιθανότατα με τη δημιουργία ενός μηχανισμού Έμπιστης Τρίτης Οντότητας,
- την ανάπτυξη πρότυπων εφαρμογών Ηλεκτρονικού Εμπορίου με κύριους χρήστες φορείς του Δημόσιου Τομέα, όπως ήδη συμβαίνει στη Δημόσια Διοίκηση πολλών κρατών του εξωτερικού. Ενδεικτικά αναφέρονται τομείς στρατηγικής σημασίας για την Ελλάδα, όπου θα μπορούσαν να αναπτυχθούν τέτοιας μορφής παρεμβάσεις, όπως οι Μεταφορές, οι Δημόσιες Προμήθειες, η Υγεία και η Κοινωνική Ασφάλιση, ο Τουρισμός, και βέβαια οι συναλλαγές με το Υπουργείο Οικονομικών
- την αναμόρφωση του νομικού πλαισίου που διέπει τις εμπορικές συναλλαγές, έτσι ώστε να καταστεί απολύτως διαφανές το περιβάλλον των ηλεκτρονικών συναλλαγών στη χώρα μας,
- την ανάπτυξη ιδιωτικών επενδύσεων στον χώρο του Ηλεκτρονικού Εμπορίου, ο οποίος είναι ιδιαίτερα αναπτυσσόμενος και πολλά

υποσχόμενος για τις ιδιωτικές επιχειρήσεις, αξιοποιώντας το Χρηματιστήριο και την συμβολή των venture capitals.

- την δραστηριοποίηση των τραπεζών (και γενικά του χρηματοπιστωτικού τομέα) για προσφορά υπηρεσιών από απόσταση (π.χ. τραπεζικές, χρηματιστηριακές, ασφαλιστικές συναλλαγές) αξιοποιώντας το Internet αλλά ταυτόχρονα την κινητή τηλεφωνία καθώς και την ψηφιακή τηλεόραση
- την αξιοποίηση των κλάδων του τουρισμού, μεταφορών καθώς και της πολιτιστικής κληρονομιάς για θέματα περιεχομένου στο Internet, αλλά αξιοποιώντας και τους τουρίστες και τους Έλληνες της διασποράς σαν χρήστες εφαρμογών Ηλεκτρονικού Εμπορίου
- την αξιοποίηση των τεχνολογιών Ηλεκτρονικού Εμπορίου από τα δύο εναλλακτικά κανάλια της κινητής τηλεφωνίας και ψηφιακής τηλεόρασης που λόγω της Ελληνικής ιδιοσυγκρασίας αναμένεται να χρησιμοποιηθούν πολύ περισσότερο από το Internet, για την επόμενη τουλάχιστον πενταετία
- την δραστηριοποίηση των πολυκαταστημάτων στην προσφορά υπηρεσιών στους καταναλωτές από απόσταση που θα αρχίσει να επιλύει πολύ σημαντικά προβλήματα του ηλεκτρονικού εμπορίου που σχετίζονται με παράδοση προϊόντων, πληρωμή, εκπλήρωση της παραγγελίας, κλπ.
- την δημιουργία εξειδικευμένου ανθρώπινου δυναμικού σε θέματα Ηλεκτρονικού Εμπορίου με άτομα που συνδυάζουν τεχνικές γνώσεις και επιχειρηματική αντίληψη για την σωστή αξιοποίησή του
- ειδικά μέτρα και ενίσχυση της χρήσης του Internet στο σπίτι και στο σχολείο.

3.8.12 Τι θα συμβουλευάτε τις ελληνικές επιχειρήσεις που σκέπτονται να αξιοποιήσουν τις δυνατότητες του ηλεκτρονικού εμπορίου;

Πιστεύω ότι υπάρχουν διάφορες κατηγορίες εταιριών που ενδιαφέρονται να αξιοποιήσουν το ηλεκτρονικό εμπόριο, η κάθε μία με διαφορετικές προοπτικές, δυνατότητες, πόρους, εν δυνάμει αγορά. Σε γενικό επίπεδο τα θέματα που θα πρέπει να εξετάσουν είναι:

- το μέγεθος της αγοράς γιατί ακόμη ο αριθμός των χρηστών στο Internet για την Ελλάδα είναι απαγορευτικός για άμεσες επιτυχίες
- το ανθρώπινο δυναμικό το οποίο δυστυχώς δεν υπάρχει ιδιαίτερα σε μη τεχνικά θέματα
- την δυνατότητα παράδοσης των προϊόντων σε ψηφιακή ή φυσική μορφή λόγω της ελλιπούς υποδομής για 3rd party logistics
- την αντιμετώπιση του όλου έργου κυρίως σαν επιχειρηματικό θέμα και όχι κάτι που είναι αποκλειστικότητα των ειδικών την πληροφορικής
- την εξέταση δημιουργίας συμμαχιών με ομοειδείς (και πιθανόν αυτογνωστικές) εταιρίες αν πρόκειται για νέους ενδιάμεσους στον κλάδο

- την εύρεση των ελάχιστων εξειδικευμένων εταιριών που υπάρχουν στην Ελλάδα, που προσφέρουν ολοκληρωμένες λύσεις στο ηλεκτρονικό εμπόριο από την στρατηγική μελέτη έως την υλοποίηση
- την σοβαρή εξέταση της ήδη υπάρχουσας πληροφοριακής υποδομής της εταιρίας που πιθανόν να μην είναι συμβατή με την σχεδιαζόμενη του ηλεκτρονικού εμπορίου
- την διερεύνηση των outsourcing σημαντικών λειτουργιών της νέας επιχειρηματική δραστηριότητας για πιο γρήγορη ανάπτυξη.

Μεγάλες επενδύσεις; Όχι ευχαριστώ!

Δε χρειάζονται δεκάδες εκατομμύρια επενδύσεων για τη δημιουργία φανταχτερών ηλεκτρονικών καταστημάτων, εκτός και αν μιλάμε για τεράστια γκάμα προϊόντων ή για τα γνωστά μας πολυκαταστήματα (malls) όπου στεγάζονται πολλά καταστήματα κάτω από κοινή στέγη (π.χ. <http://www.shopping.pathfinder.gr>, <http://www.oops.gr>,

<http://www.open24.gr>, <http://www.openshop.gr>, <http://www.wiz.gr>, <http://www.eshops.e-one.gr>, <http://www.myshops.gr>, <http://www.homeshop.gr> κ.λ.π.). Καταστήματα με συγκεκριμένες κατηγορίες ειδών και λίγα είδη μπορούν με λίγα χρήματα να έχουν πάρα πολύ μεγάλο κέρδος με ελάχιστα έξοδα. Αυτό που χρειάζεται είναι εύκολη και γρήγορη πλοήγηση στο e-shop (ηλεκτρονικό κατάστημα), ώστε να μη χάνετε ή κουράζεται ο επισκέπτης, καλές τιμές, γρήγορη και ασφαλής εξυπηρέτηση, αποστολή και διαφήμιση σε περιοδικά πληροφορικής και Internet, αλλά και σε διαφημιστικές καμπάνιες σε γνωστά ελληνικά και ξένα sites του Διαδικτύου.

Από τις πιο επιτυχημένες e-επιχειρήσεις θα λέγαμε πως είναι αυτές που κάνουν μεταπώληση ή διανομή των προϊόντων μέσα από τα ηλεκτρονικά τους καταστήματα, χωρίς να υπάρχουν παράλληλα "φυσικά" καταστήματα. Χρησιμοποιώντας τις δυνατότητες του Διαδικτύου προβάλλουν τα προϊόντα σε ένα τεράστιο κοινό κι ανάλογα με τις παραγγελίες καθορίζουν και την πολιτική stock της αποθήκης, ελαχιστοποιώντας έτσι την πιθανότητα να "τους μείνουν κάποια προϊόντα στο ράφι.

Ένα από αυτά είναι το πασίγνωστο e-shop.gr που έχει καταφέρει να αγαπηθεί από χιλιάδες αγοραστές που βρίσκουν τα προϊόντα που τους ενδιαφέρουν γρήγορα και σε πολύ καλές τιμές, και σίγουρα έχει κέρδη αφού ουσιαστικά μεταπωλεί προϊόντα και γλιτώνει όλα τα έξοδα (ενοίκια, προσωπικό, μεταφορικά, φύρα, stock, άλλα πάγια έξοδα κ.λ.π.).

Μην ξεχνάμε πως και το AMAZON (<http://www.amazon.com>), που είναι το πιο γνωστό ηλεκτρονικό κατάστημα στον κόσμο και αυτό που έφερε την επανάσταση στα e-shops, χρησιμοποιεί και αυτό τη μέθοδο του μεταπωλητή.

Πολύ επιτυχημένα ηλεκτρονικά καταστήματα είναι επίσης τα Prom.gr (<http://www.prom.gr>) της PROMOTA Hellas και το plaisio.gr (<http://www.plaisio.gr>) της αλυσίδας καταστημάτων ΠΛΑΙΣΙΟ, τα οποία και καταφέρνουν να έχουν έναν αρκετά υψηλό τζίρο, ανάλογο του ύψους της επένδυσης που έγινε για τη δημιουργία και τη διαφήμιση τους.

Πώς μπορεί κανείς να αποκτήσει ηλεκτρονικό κατάστημα

Υπάρχουν αρκετές λύσεις για να αποκτήσει κανείς ένα ηλεκτρονικό κατάστημα. Μια από αυτές είναι η αγορά εξειδικευμένων προγραμμάτων, όπως τα ecBuilder, StoreBot, MyStore, EZ-Mall, SmartStore, SoftCart και πάρα πολλά άλλα.

Δεύτερη λύση είναι οι έτοιμες web εφαρμογές που προσφέρουν αρκετά ελληνικά και ξένα sites για τη δημιουργία και διαχείριση ενός ηλεκτρονικού καταστήματος. Ενδεικτικά αναφέρουμε:

Ελληνικά

<http://www.internetq.net/shopper.php>

<http://www.emporos.gr>

<http://www.allweb.gr>

<http://www.easycommerce.gr>

<http://www.commercekey.gr>

<http://www.virtual.gr/commerce.htm>

<http://www.e2b.gr/ecommerce.htm>

<http://www.northlink.gr/main.html>

<http://www.instore.gr/indexgr.htm>

<http://www.openshop.gr>

Στο εξωτερικό

<http://store.yahoo.com>

<http://www.onecommerce.net>

<http://www.bizland.com>

<http://www.freemerchant.com>

Η τρίτη και, ίσως, πιο ακριβή λύση είναι να προσλάβετε ομάδα προγραμματιστών για να σας φτιάξει το δικό σας ηλεκτρονικό κατάστημα προσαρμοσμένο στα μέτρα σας, με σαφές πλεονέκτημα ότι το αποτέλεσμα θα είναι όπως ακριβώς το έχετε φανταστεί και δε θα χρησιμοποιεί τυποποιημένες σελίδες, σχεδιασμό ή πλοήγηση.

Όποια λύση και αν διαλέξετε πρέπει να γνωρίζετε πως οι τιμές ξεκινούν από δωρεάν (!) μέχρι και αρκετές χιλιάδες ευρώ.

Σε γενικές γραμμές, μια μικρή επιχείρηση μπορεί να αποκτήσει φιλοξενία, παρουσία και ηλεκτρονικό κατάστημα στο Διαδίκτυο με τιμές που αρχίζουν από 530 ευρώ το χρόνο.

3.8.13 Ποιες υπηρεσίες προσφέρει το Ηλεκτρονικό Εμπόριο μέσα από το Internet:

Το Ηλεκτρονικό Εμπόριο ανάμεσα στις εταιρίες είναι ήδη ευρύτατα αναπτυγμένο, το Internet όμως δε χρησιμοποιείται ακόμη κοινά από άτομα για εμπορικές συναλλαγές.

Το Ηλεκτρονικό Εμπόριο επιτρέπει:

- ❖ Την προσφορά νέων προϊόντων και υπηρεσιών, ιδιαίτερα στην περιοχή των πληροφοριών.
- ❖ Την παραγγελία αγαθών και υπηρεσιών απ' ευθείας από ένα σταθμό εργασίας υπολογιστή.

Οι κύριες υπηρεσίες του Ηλεκτρονικού Εμπορίου στο Internet είναι οι εξής:

Ισοδύναμο των ταχυδρομικών εντολών αγοράς

Online τραπεζική χρήση και ασφάλιση

Κλείσιμο θέσεων και εισιτηρίων (διασκέδαση, μεταφορές)

Κατάλογοι και εικονικές μπουτίκ

Παραγγελίες και Πληρωμές

Πωλήσεις λογισμικού ή online κατέβασμα πληροφοριών

Συνεπώς όλα τα προϊόντα μπορούν να πουληθούν μέσα από το Δίκτυο, και μάλιστα σε παγκόσμια κλίμακα!

Αποτελέσματα μελετών, που διεξήχθησαν από το Πανεπιστήμιο της Georgia και δημοσιεύθηκαν το Φεβρουάριο του 1997 δείχνουν ότι οι καλύτερες πωλήσεις στο Internet ήταν:

1. Λογισμικό, εξοπλισμός υπολογιστών και άλλα προϊόντα υπολογιστών
2. Βιβλία, cd και κασέτες
3. Ταξίδια, δραστηριότητες αναψυχής και διακοπές
4. Φιλμ σε βίντεο κασέτες
5. Ηλεκτρονικές και οικιακές συσκευές

Οι μεγαλύτερες προσδοκίες για το 2001 ήταν:

1. Λογισμικό, εξοπλισμός υπολογιστών και άλλα προϊόντα υπολογιστών (32%)
2. Ταξίδια (24%)
3. Δραστηριότητες αναψυχής και κουλτούρα (19%)
4. Δώρα, λουλούδια και μικροαντικείμενα (10%)
5. Ένδυση και διατροφή (5%)

Νομικό Πλαίσιο Ηλεκτρονικού Εμπορίου

4.1 Γενικά

Με την εξάπλωση του Internet και την θέληση για αποτελεσματικότερη διείσδυση στις αγορές εξελίχθηκε το **ηλεκτρονικό εμπόριο (e-commerce)**, δηλαδή η διεκπεραίωση συναλλαγών δια της ηλεκτρονικής οδού. Για τη νέα αυτή πρακτική στις συναλλαγές, που συνεχώς εξελίσσεται, υπάρχει ειδικό νομοθετικό πλαίσιο τόσο σε διεθνές όσο και σε εθνικό επίπεδο, του οποίου η γνώση είναι απαραίτητη για οποιονδήποτε επιθυμεί να δραστηριοποιηθεί σε αυτόν τον τομέα. Θέματα, όπως η ασφάλεια συναλλαγών, η προστασία του καταναλωτή, οι εξ αποστάσεως πωλήσεις αλλά και οι προϋποθέσεις παροχής (online) υπηρεσιών από τις ΜΜΕ παρουσιάζονται στο συγκεκριμένο αφιέρωμα.

Στο πρόσφατο παρελθόν οι συναλλαγές και οι αγορές των καταναλωτών και αντίστοιχα οι πωλήσεις των εμπόρων γίνονταν με καθαρά συμβατικά μέσα. Οι καταναλωτές προκειμένου να αγοράσουν αυτό που επιθυμούσαν ή να δεχτούν μία υπηρεσία έπρεπε να μεταβούν στην έδρα του προμηθευτή των αγαθών ή των υπηρεσιών. Στις μέρες μας ο τρόπος διεξαγωγής των συναλλαγών έχει αλλάξει ριζικά. Ένας από τους νέους και τάχιστους τρόπους εξυπηρέτησης των καταναλωτών είναι το Ηλεκτρονικό Εμπόριο το οποίο αναπτύσσεται ραγδαία στο εξωτερικό αλλά και στην Ελλάδα με πιο αργούς όμως ρυθμούς. Ενδεικτικό της καθυστερημένης ανάπτυξης του ηλεκτρονικού εμπορίου στην Ελλάδα είναι οι δύο **υπουργικές αποφάσεις 3035/Β2-48 . 2001** και **7681/Β2-255 . 2001** που προωθούν την διενέργεια δοκιμαστικής έρευνας για το ηλεκτρονικό εμπόριο. Οι αποφάσεις αυτές είναι του 2001, χρονιά που σε άλλες ευρωπαϊκές χώρες ανθούσε το ηλεκτρονικό εμπόριο.

Ως Ηλεκτρονικό εμπόριο ορίζεται το εμπόριο που πραγματοποιείται με ηλεκτρονικά μέσα βασίζεται δηλαδή στην ηλεκτρονική μετάδοση δεδομένων. Το ηλεκτρονικό εμπόριο αποτελεί έκφανση των λεγόμενων υπηρεσιών εξ αποστάσεως (Προεδρικό Διάταγμα 39.2001) . Ηλεκτρονικό εμπόριο αποτελεί μια ολοκληρωμένη συναλλαγή που πραγματοποιείται μέσω του διαδικτύου χωρίς να είναι απαραίτητη η φυσική παρουσία των συμβαλλομένων μερών, δηλαδή του πωλητή και του αγοραστή, οι οποίοι μπορούν να βρίσκονται ακόμα και σε διαφορετικές χώρες. Είναι οποιαδήποτε συναλλαγή που ενέχει διαδικτυακή δέσμευση για αγορά ή πώληση αγαθών ή υπηρεσιών. Ηλεκτρονικό εμπόριο θεωρούνται επίσης και οι συναλλαγές μέσω τηλεφώνου και Φαξ. Το ηλεκτρονικό εμπόριο διακρίνεται σε έμμεσο και άμεσο. Ο πρώτος όρος χρησιμοποιείται όταν πρόκειται για την ηλεκτρονική παραγγελία υλικών αγαθών που μπορούν να παραδοθούν μόνο με παραδοσιακούς τρόπους όπως είναι το ταχυδρομείο. Άμεσο είναι το ηλεκτρονικό εμπόριο που περιλαμβάνει παραγγελία, πληρωμή και παράδοση αυτών αγαθών και υπηρεσιών. Η

πληρωμή των υπηρεσιών αυτών γίνεται είτε με πιστωτικές κάρτες είτε με ηλεκτρονικό χρήμα με την αρωγή πάντα και την σύμπραξη των τραπεζών.

4.2 Περιβάλλον ανάπτυξης

Οι κυριότεροι παράγοντες διάδοσης του ηλεκτρονικού εμπορίου είναι η παγκοσμιοποίηση, ο ταχύς τρόπος ζωής, η οικονομική κρίση, και κυρίως η εξάπλωση του Διαδικτύου (**Κανονισμός 733/2002**). Ο πολιτισμός και ο τρόπος ζωής μεταξύ των διαφόρων χωρών δεν διαφέρει σχεδόν καθόλου στην εποχή μας, ειδικά στον λεγόμενο δυτικό κόσμο. Οι πολίτες όλων των χωρών έχουν τις ίδιες ανάγκες και ζητούν τα ίδια πράγματα: τάχιστη εξυπηρέτηση και ποιοτικές υπηρεσίες. Ο τρόπος ζωής του σύγχρονου καταναλωτή έχει ανάγει τον χρόνο σε υπέρτατο αγαθό με συνέπεια την ~~ανάγκη εύρεσης ταχύτερων τρόπων εξυπηρέτησής του.~~

Οι επιχειρήσεις έχουν ανάγκη μεγιστοποίησης και διεύρυνσης του καταναλωτικού αγοραστικού κοινού και μείωσης των εξόδων συντήρησης και λειτουργίας της ίδιας της επιχείρησης. Λύσεις και στις απαιτήσεις των καταναλωτών και των προμηθευτών δίνει η εξάπλωση του διαδικτύου. Η εξάπλωση του διαδικτύου αποτελεί τον θεμέλιο λίθο του ηλεκτρονικού εμπορίου μέσω του οποίου ικανοποιούνται οι απαιτήσεις της σύγχρονης εμπορικής δραστηριότητας και φυσικά των σύγχρονων καταναλωτών.

4.3 Πρόσωπα μεταξύ των οποίων διενεργείται το ηλεκτρονικό εμπόριο Καταναλωτής (αγοραστής) – Προμηθευτής (πωλητής)

Υπάρχουν διάφοροι ορισμοί για το ποιος είναι ο καταναλωτής και ο προμηθευτής.

Καταναλωτής, σύμφωνα με τον νόμο **2251.1994** είναι κάθε φυσικό ή νομικό πρόσωπο για το οποίο προορίζονται τα προϊόντα ή οι υπηρεσίες που προσφέρονται στην αγορά και το οποίο κάνει χρήση τέτοιων προϊόντων ή υπηρεσιών εφόσον αποτελεί τον τελικό αποδέκτη τους. Καταναλωτής είναι και κάθε αποδέκτης του διαφημιστικού μηνύματος.

Προμηθευτής είναι κάθε φυσικό ή νομικό πρόσωπο που, κατά την άσκηση της επαγγελματικής ή επιχειρηματικής του δραστηριότητας, προμηθεύει προϊόντα ή παρέχει υπηρεσίες στον καταναλωτή. Προμηθευτής είναι και ο διαφημιζόμενος. Προμηθευτής είναι επίσης και ο παραγωγός ως την ευθύνη του για ελαττωματικά προϊόντα.

Σύμφωνα με την **Οδηγία 97/7** καταναλωτής είναι κάθε φυσικό πρόσωπο το οποίο, ενεργεί για λόγους οι οποίοι δεν εμπίπτουν στα πλαίσια της επαγγελματικής δραστηριότητας και Προμηθευτής κάθε φυσικό ή νομικό πρόσωπο το οποίο, ενεργεί στα πλαίσια της επαγγελματικής του δραστηριότητας.

4.4 Σύμβαση μεταξύ καταναλωτή και προμηθευτή

Για να συμφωνηθεί μεταξύ του καταναλωτή (αγοραστή) και του προμηθευτή (πωλητή) η πώληση των αγαθών ή των υπηρεσιών στο ηλεκτρονικό εμπόριο απαιτείται η ύπαρξη σύμβασης, η λεγόμενη εξ αποστάσεως σύμβαση. **Σύμβαση εξ αποστάσεως** είναι κάθε σύμβαση μεταξύ ενός προμηθευτή και ενός καταναλωτή που αφορά αγαθά ή υπηρεσίες, και η οποία συνάπτεται στα πλαίσια ενός συστήματος πωλήσεων ή παροχής υπηρεσιών εξ αποστάσεως, που οργανώνεται από τον προμηθευτή. Ο προμηθευτής χρησιμοποιεί αποκλειστικά ένα ή περισσότερα μέσα επικοινωνίας εξ αποστάσεως έως τη σύναψη της συμβάσεως, συμπεριλαμβανομένης και αυτής καθεαυτής της σύναψης της συμβάσεως. (**Οδηγία 97/7**). Για να καταρτιστεί μια τέτοια σύμβαση πρέπει να υπάρχει ηλεκτρονική δήλωση βούλησης, που περιέχει πρόταση σύναψης σύμβασης και ηλεκτρονική αποδοχή αυτής.

Η δέσμευση μεταξύ των μερών γίνεται και μέσω ηλεκτρονικής υπογραφής με τους όρους που αναφέρονται στο **Π.Δ. 150.2001**. Ρυθμίσεις για την ηλεκτρονική υπογραφή διαθέτει και το **Π.Δ. 342.2002**.

Οι συμβάσεις μεταξύ του προμηθευτή και του καταναλωτή περιέχουν γενικούς όρους συναλλαγών που ορισμένες φορές είναι καταχρηστικοί με αποτέλεσμα να μη δεσμεύουν τον καταναλωτή (**οδηγία 93/13**).

Ο καταναλωτής πριν προβεί στην σύναψη της σύμβασης πρέπει να έχει στη διάθεσή του κάποιες πληροφορίες όπως η ταυτότητα του προμηθευτή, η περιγραφή του προϊόντος κ.α. είτε η σύμβαση καταρτίζεται εκτός εμπορικού καταστήματος (**Νόμος 2251.1994**) είτε από απόσταση (**Οδηγία 97/7**).

4.5 Πληρωμή με ηλεκτρονικά μέσα

Ηλεκτρονική πληρωμή (**Σύσταση 97/489/ΕΚ**) είναι ή πληρωμή που γίνεται είτε με ηλεκτρονική μεταφορά κεφαλαίων (e-banking) είτε με πιστωτική κάρτα είτε με ηλεκτρονικό χρήμα (**Οδηγία 2000/46/ΕΚ**). Η χρήση ηλεκτρονικών μέσων για την πληρωμή σε μία συναλλαγή έχει σαν συνέπεια την πίστωση του ποσού αυτού και την εμφάνιση επιτοκίου που βαρύνει τον καταναλωτή. Οι Οδηγίες **87/102** και **90/88** ρυθμίζουν το θέμα αυτό.

4.6 Δικαιώματα και προστασία του καταναλωτή

Η προστασία του καταναλωτή και η προάσπιση των δικαιωμάτων του είναι απαραίτητη προϋπόθεση για την ομαλή διεξαγωγή των συναλλαγών. Στην Ευρωπαϊκή ένωση ισχύουν νομοθετήματα που αναφέρονται σε όλο το εύρος της εμπορικής συναλλαγής και προστατεύουν τον καταναλωτή σε κάθε πτυχή αυτής. Αυτά είναι:

- η **Οδηγία 93/13** σχετικά με τις καταχρηστικές ρήτρες των συμβάσεων που συνάπτονται με καταναλωτές όπου ρυθμίζεται ο τρόπος προστασίας των καταναλωτών από τις καταχρηστικές ρήτρες και πώς

ένας καταναλωτής μπορεί να καταλάβει πότε μια ρήτρα είναι καταχρηστική ,

- η **Οδηγία 87/102** όπως τροποποιήθηκε από την **οδηγία 90/88** για την καταναλωτική πίστη όπου ορίζεται ο τρόπος κατάρτισης των συμβάσεων πίστωσης και τι πρέπει να αναφέρεται απαραίτητα μέσα σε αυτές
  - η **Οδηγία 97/7** για τη σύναψη συμβάσεων από απόσταση όπου ο καταναλωτής μπορεί να ενημερωθεί για τις απαραίτητες πληροφορίες που πρέπει να έχει στην διάθεσή του εγγράφως κατά την εκτέλεση μιας εξ αποστάσεως σύμβασης, για τις προθεσμίες που διαθέτει ώστε να υπαναχωρήσει αλλά και την προστασία που του παρέχεται όταν έχει πληρώσει με πιστωτική κάρτα.
-
- η **Οδηγία 2002/65** που ρυθμίζει την διαδικασία υπαναχώρησης του καταναλωτή από μία σύμβαση, την προστασία του από spam διαφήμιση, αλλά και την προστασία του από υπηρεσίες που δεν ζήτησε.

Στην Ελλάδα ισχύει ο **νόμος 2251/1994** για την προστασία του καταναλωτή, ο οποίος παρέχει επαρκή προστασία και αναφέρεται

- στους γενικούς και καταχρηστικούς όρους συναλλαγών
- στις συμβάσεις εκτός εμπορικού καταστήματος,
- στις συμβάσεις από απόσταση
- στην ευθύνη των παραγωγών για τα ελαττωματικά προϊόντα
- στην διαφήμιση,
- στις ενώσεις των καταναλωτών που έχουν σαν αποκλειστικό σκοπό την προστασία των συμφερόντων του καταναλωτικού κοινού
- στα συλλογικά μέσα προστασίας των καταναλωτών.

Επίσης ισχύει και η **Υπουργική απόφαση Ζ1-496/2000** η οποία τροποποιεί τον νόμο 2251/1994 στις διατάξεις που αφορούν τον ορισμό των συμβάσεων από απόσταση και τη συγκριτική διαφήμιση.

4.7 Υποχρεώσεις αλλά και προστασία του προμηθευτή.

Οι προμηθευτές εκτός από αυτά που ορίζουν η **Οδηγία 97/7** και ο **νόμος 2251/1994** για τις υποχρεώσεις τους απέναντι στον καταναλωτή επιφορτίζονται και με ακόμα μία υποχρέωση. Όπως αναφέρεται στην **Σύσταση 92/295/ΕΟΚ** οι επαγγελματικές οργανώσεις των προμηθευτών υποχρεούνται να αποκτήσουν κώδικες δεοντολογίας για τη προστασία των καταναλωτών και την καλή λειτουργία της αγοράς.

Οι προμηθευτές εκτός από τις πολλαπλές υποχρεώσεις με τις οποίες βαρύνονται απέναντι στον καταναλωτή διαθέτουν και μέσα προστασίας για την εξασφάλιση της χρηματικής ανταμοιβής τους για τις υπηρεσίες και τα αγαθά που προσφέρουν. Η **Οδηγία 2000/35/ΕΚ** ρυθμίζει τα σχετικά με τους τόκους σε περίπτωση καθυστέρησης πληρωμής και ορίζει ότι ο πωλητής

διατηρεί την κυριότητα των αγαθών μέχρις ότου εξοφληθεί πλήρως το τμήμα.

4.8 Ασφάλεια των συναλλαγών και των δεδομένων

Κάθε προμηθευτής που δραστηριοποιείται μέσω διαδικτύου έχει την ευθύνη να λαμβάνει τα ενδεδειγμένα τεχνικά και οργανωτικά μέτρα προκειμένου να προστατεύεται η ασφάλεια των υπηρεσιών του. Τα μέτρα αυτά είναι οι όροι των on-line συμβάσεων, η ασφαλής σύνδεση με την τράπεζα και οι προστατευμένες περιοχές να έχουν κάλυψη ισχύος ψηφιακού πιστοποιητικού. Τα παραπάνω μέτρα πρέπει να κατοχυρώνουν επίπεδο ασφαλείας ανάλογο προς τον κίνδυνο παραβίασης του δικτύου. Σε περίπτωση ύπαρξης ιδιαίτερου κινδύνου παραβίασης της ασφαλείας του δικτύου στο οποίο γίνεται η συναλλαγή ο προμηθευτής οφείλει να ενημερώνει τους καταναλωτές για τον κίνδυνο αυτό. Ευθύνη για την ασφάλεια έχει και ο φορέας παροχής υπηρεσιών. Ρυθμίσεις για την ενδεδειγμένη ασφάλεια των συναλλαγών περιέχονται στην **Οδηγία 2002/58/ΕΚ** και στην **Οδηγία 2000/31/ΕΚ**.

4.9 Φορολογία και ηλεκτρονικό εμπόριο

Εκτός από τις ρυθμίσεις για την υποβολή δηλώσεων ΦΠΑ με ηλεκτρονικά μέσα και την είσπραξή του (**Υ.Α.1023404/1363/0016 του 2001**) και τη χορήγηση αριθμών ΦΠΑ σε υποκείμενους σε φόρο που είναι εγκατεστημένοι εκτός της κοινότητας υπάρχουν ρυθμίσεις και για την φορολόγηση του ηλεκτρονικού εμπορίου. Οι **οδηγίες 2002/38/ΕΚ** και **77/388** θέτουν τις προϋποθέσεις, υπό τις οποίες κάποιος υποκείμενος στο φόρο δεν είναι υπόχρεος για το ΦΠΑ κατά την παροχή υπηρεσιών με ηλεκτρονικά μέσα και ο **Κανονισμός 792/2002** αναφέρει τις νέες ρυθμίσεις για την επιβολή εμμέσων φόρων στο ηλεκτρονικό εμπόριο στις ενδοκοινοτικές συναλλαγές.

Οι πτυχές του ηλεκτρονικού εμπορίου είναι ποικίλες και με τη συνεχή λειτουργία του θα γίνονται περισσότερες και πιο περίπλοκες. Πολλές από αυτές έχουν ήδη θεσμοθετηθεί και εφαρμόζονται με επιτυχία. Δυστυχώς στην Ελλάδα το ηλεκτρονικό εμπόριο δεν γνωρίζει την επιτυχία που έχει στις Ευρωπαϊκές χώρες και στις Η.Π.Α. αλλά με τα κατάλληλα μέτρα και την εμπιστοσύνη του καταναλωτή στα ηλεκτρονικά μέσα υπάρχει μεγάλο περιθώριο ανάπτυξης.

Οι παγκόσμιες βασισμένες σε υπολογιστές επικοινωνίες ξεπερνούν τα εδαφικά όρια, δημιουργώντας ένα νέο πεδίο ανθρώπινης δραστηριότητας και υπονεύοντας την πρακτικότητα-και τη νομιμότητα-της εφαρμογής νόμων βασισμένων σε γεωγραφικά όρια. Ενώ αυτές οι ηλεκτρονικές επικοινωνίες προκαλούν χάος με τα γεωγραφικά όρια, ένα νέο όριο, δημιουργημένο από τις οθόνες και τους κωδικούς (passwords) που χωρίζουν τον εικονικό (virtual) κόσμο από τον "πραγματικό κόσμο" των ατόμων, παρουσιάζεται. Αυτό το νέο όριο ορίζει ένα διακριτό κυβερνοχώρο που χρειάζεται νέα δικιά του νομοθεσία και νόμιμες λειτουργίες. Οι αρχές πού φτιάχνουν νόμους

εδαφικά εξαρτώμενους και επιβλέπουν την τήρησή τους βρίσκουν αυτό το νέο περιβάλλον βαθιά απειλητικό, αλλά καθιερωμένες εδαφικές αρχές μπορεί κιόλας να μάθουν να σέβονται τις ατομικές προσπάθειες ελέγχου συμμετοχών του κυβερνοχώρου που ενδιαφέρονται βαθιά για αυτό το νέο ψηφιακό εμπόριο ιδεών, πληροφοριών και υπηρεσιών. Αποκομμένοι από δογματισμό προσκολλημένο σε εδαφικές δικαιοδοσίες, νέοι κανόνες θα εμφανιστούν σε μια ποικιλία χώρων πάνω στο δίκτυο για να κυβερνήσουν μια πλατιά κλίμακα νέων φαινομένων που δεν έχουν ξεκάθαρο αντίστοιχο στον μη ιδεατό κόσμο. Αυτοί οι νέοι κανόνες θα παίξουν το ρόλο του νόμου ορίζοντας νόμιμη οντότητα και περιουσία, προωθώντας ένα μηχανισμό διευθέτησης διαπληκτισμών, και κρυσταλλώνοντας μια συλλεκτική συζήτηση για ηθικές αξίες.

4.10 Εδαφικά όρια στον "Πραγματικό κόσμο"

Θεωρούμε δεδομένο έναν κόσμο στον οποίο τα γεωγραφικά σύνορα-όρια που χωρίζουν φυσικούς χώρους-είναι βασικής σημασίας στον καθορισμό νομικών δικαιωμάτων και υποχρεώσεων: "Όλη η νομοθεσία είναι εκ πρώτης όψεως εδαφική". Τα εδαφικά όρια γενικά διαγράφουν περιοχές μέσα στις οποίες εφαρμόζονται διαφορετικά σύνολα νομικών κανόνων. Μέχρι τώρα υπήρχε γενική αντιστοιχία μεταξύ συνόρων ζωγραφισμένων στο φυσικό χώρο (μεταξύ κρατών-πολιτειών ή άλλων πολιτικών οντοτήτων) και συνόρων στο "νομικό χώρο". Για παράδειγμα, αν τοποθετούσαμε ένα "νομικό χάρτη"(σχεδιασμένες περιοχές όπου διαφοροποιεί κανόνες εφαρμόζονται σε συγκεκριμένες συμπεριφορές) πάνω σε έναν πολιτικό χάρτη του κόσμου, οι δύο χάρτες θα συνέπιπταν σε ένα σημαντικό βαθμό, με ομάδες ομοιογενώς εφαρμόσιμων νόμων και νομικών θεσμών να ταιριάζουν μέσα σε υπάρχοντα φυσικά σύνορα, ευκρινείς από γειτονικές ομοιογενείς ομάδες.

Θεωρείστε ένα συγκεκριμένο παράδειγμα στο οποίο θα αναφερόμαστε ως το τέλος αυτού του άρθρου: ο νόμος του σήματος κατατεθέν-διατάξεις για την προστασία των σχέσεων μεταξύ λέξεων ή εικόνων και συγκεκριμένων εμπορικών επιχειρήσεων. Ο νόμος για το σήμα κατατεθέν βασίζεται στους γεωγραφικούς διαχωρισμούς. Δικαιώματα πάνω σε σήματα κατατεθέν τυπικά έχουν νόημα μέσα σε μια συγκεκριμένη χώρα, συνήθως στη βάση της χρησιμοποίησης μιας μάρκας πάνω σε φυσικά αγαθά ή σε συνδυασμό με την προώθηση υπηρεσιών σε συγκεκριμένες τοποθεσίες μέσα σε αυτή τη χώρα. Διαφορετικές χώρες έχουν νόμους για το σήμα κατατεθέν που διαφέρουν σε ζητήματα τόσο σημαντικά όσο αν το ίδιο όνομα μπορεί να χρησιμοποιηθεί σε διαφορετικά είδη επιχειρήσεων. Στις Ηνωμένες Πολιτείες, το ίδιο όνομα μπορεί να χρησιμοποιηθεί ακόμα και για το ίδιο είδος επιχείρησης αν υπάρχει ικανός γεωγραφικός διαχωρισμός χρήσης προς αποφυγή σύγχυσης. Μάλιστα, υπάρχουν πολλά τοπικά μαγαζιά, εστιατόρια και επιχειρήσεις με όμοια ονόματα που δεν ενοχλούνται μεταξύ τους γιατί οι πελάτες τους δεν επικαλύπτονται. (Τα μπισκότα Ritz μπορούν να συνυπάρχουν με το ξενοδοχείο Ritz, ή το εστιατόριο Lutece με τα καλλυντικά Lutece). Επιπροσθέτως, φυσικά παραδείγματα που παρέχονται από διαφορετικά είδη επιχειρήσεων επιτρέπουν σε πολλές μάρκες να χρησιμοποιούνται σε πολλαπλά είδη εμπορίου χωρίς κατάλυση των δικαιωμάτων των άλλων χρηστών. Δεν υπάρχει καθολικό

καταγραμμένο σχέδιο. Η προστασία μιας ιδιαίτερα διάσημης μάρκας σε καθολική βάση απαιτεί προσαρμογή σε κάθε χώρα. Οι ιδιοκτήτες σημάτων κατατεθέν πρέπει να είναι συνέχεια έτοιμοι για εδαφικά βασισμένους ισχυρισμούς εγκατάλειψης και κατάλυσης που προκύπτουν από τη χρήση παρόμοιων μαρκών που μπορούν να προκαλέσουν σύγχυση, και πρέπει ακόμα να κατέχουν διαδικαστικούς νόμους και νόμους δικαιοδοσιών διάφορων χωρών που εφαρμόζονται σε κάθε τέτοια περίπτωση.

Τα εδαφικά σύνορα δεν είναι, βέβαια, απλά τυχαίες δημιουργίες. Παρόλο που μπορεί να βασίζονται σε ιστορικά ατυχήματα, είναι σε γενικές γραμμές καθορισμένα και αποδεκτά σε όλο τον κόσμο. Η σχέση τους με την ανάπτυξη και την επίβλεψη των νομικών κανόνων είναι λογικά βασισμένη σε έναν αριθμό συσχετιζόμενων θεωρήσεων.

« Δύναμη. Ο έλεγχος πάνω στο φυσικό χώρο, και τα άτομα και πράγματα που βρίσκονται σε αυτόν, είναι ένα χαρακτηριστικό που ορίζει την κυριαρχία και τη σταθερότητα. Η δημιουργία νόμων απαιτεί ένα μηχανισμό για την επίβλεψή τους, που εξαρτάται (σε ένα μεγάλο βαθμό) από την ικανότητα εξάσκησης φυσικού ελέγχου και επιβολής απειλητικών κυρώσεων στους παραβιαστές του νόμου. Η ικανότητα της αρχής να έχει προσωπική δικαιοδοσία πάνω σε μια ομάδα ανθρώπων, για παράδειγμα, εναπόκειται σημαντικά στη σχέση της ομάδας με τη φυσική δικαιοδοσία πάνω στην οποία η αρχή έχει τον έλεγχο, όπως για παράδειγμα η παρουσία της ομάδας ή περιουσιακών στοιχείων της μέσα στην δικαιοδοσία ή η παρουσία δραστηριοτήτων της ομάδας που απευθύνονται σε άτομα ή πράγματα μέσα στη δικαιοδοσία. Παρομοίως, ο νόμος που επιλέγεται να εφαρμοστεί σε ένα συμβόλαιο, νομική πράξη ή εγκληματική πράξη ιστορικά επηρεάζεται κυρίως από τη φυσική τοποθεσία των ομάδων ή της εν λόγω ενέργειας. Η κυβέρνηση των ΗΠΑ δεν επιβάλλει τον περί σημάτων κατατεθέν νόμο της πάνω σε μια βραζιλιάνικη επιχείρηση που λειτουργεί στη Βραζιλία, τουλάχιστον κατά μέρος γιατί η επιβολή κυρώσεων στη βραζιλιανή επιχείρηση θα απαιτούσε εξάσκηση φυσικού ελέγχου πάνω στους υπεύθυνους για τη λειτουργία αυτής της επιχείρησης. Μια τέτοια εξάσκηση ελέγχου θα διαπληκτιζόταν με το αναγνωρισμένο μονοπώλιο της βραζιλιανής κυβέρνησης πάνω στη χρήση βίας στους πολίτες της.

« Αποτελέσματα Η αντιστοιχία μεταξύ των φυσικών ορίων και των ορίων στο "νομικό χώρο" καθρεφτίζει επίσης μια βαθιά ριζωμένη σχέση μεταξύ της φυσικής εγγύτητας και των αποτελεσμάτων κάθε συγκεκριμένης συμπεριφοράς. Αυτό σημαίνει, ο νόμος της Βραζιλίας περί σημάτων κατατεθέν κυβερνά τη χρήση ονομάτων μάρκας στη Βραζιλία επειδή αυτή η χρήση έχει πιο άμεσο αντίκτυπο στα άτομα και αντικείμενα μέσα σε αυτή τη γεωγραφική περιοχή από οπουδήποτε αλλού. Για παράδειγμα, η ύπαρξη μιας μεγάλης πινακίδας για το "Εστιατόριο του Jones" στο Ρίο ντε Τζανέιρο είναι απίθανο να έχει αντίκτυπο στη λειτουργία του "Εστιατόριο του Jones" στο Όσλο της Νορβηγίας, γιατί μπορούμε να υποθέσουμε ότι δεν υπάρχει επικάλυψη ανάμεσα στους πελάτες ή τους ανταγωνιστές αυτών των δύο επιχειρήσεων. Η προστασία του πρώτου σήματος κατατεθέν δεν επηρεάζει-

και πιθανότατα δε θα έπρεπε να επηρεάζει την προστασία που παρέχεται στο δεύτερο.

• Νομιμότητα. Είναι γενικά αποδεκτό ότι τα άτομα που κατοικούν μέσα σε γεωγραφικά ορισμένα σύνορα είναι η απώτατη πηγή νομοθετικής εξουσίας για δραστηριότητες μέσα σε αυτά τα σύνορα. Η "σύμβαση για τους κυβερνούμενους" υποδηλώνει ότι αυτοί που υπόκεινται σε ένα σύνολο νόμων πρέπει να παίζουν ρόλο στην διαμόρφωσή τους. Η κατηγορία των ατόμων που υπόκεινται στους νόμους μιας αρχής θα απαρτίζεται πρωταρχικά από απλά άτομα που εντοπίζονται σε συγκεκριμένους φυσικούς χώρους. Παρομοίως, ο εντοπισμός της ευθύνης ανάμεσα σε κυβερνητικά στρώματα στηρίζεται στην υπόθεση ότι, για πολλά νομικά προβλήματα, η φυσική εγγύτητα ανάμεσα στην υπεύθυνη αρχή και σε αυτούς που επηρεάζονται περισσότερο από το νόμο θα προάγει την ποιότητα της λήψης απόφασης και ότι είναι ευκολότερο να καθοριστεί η βούληση εκείνων των ατόμων που είναι σε φυσική εγγύτητα με τον λήπτη αποφάσεων.

• Ειδοποίηση. Τα φυσικά όρια είναι ακόμα κατάλληλα για τη χάραξη του "χώρου των νόμων" στο φυσικό κόσμο επειδή μπορούν να "ειδοποιούν" ότι οι κανόνες αλλάζουν όταν διασχίζονται τα σύνορα. Ενδεικτικά όρια έχουν πινακίδες που προειδοποιούν ότι, μετά το πέρασμα, θα κληθούμε να συμμορφωθούμε με διαφορετικούς κανόνες. Τα φυσικά όρια-γραμμές στο γεωγραφικό χάρτη-γενικά υπηρετούν αυτή τη λειτουργία της πινακίδας.

Μπορούμε εδώ να προσθέσουμε και μια άλλη θεώρηση της σχέσης των εδαφικών ορίων με τους νομικούς κανόνες. Παρατηρούμε ότι οι παραπάνω συσχετιζόμενες παρατηρήσεις στηρίζουν πράγματι την άρρηκτη σχέση αυτών των δύο. Οι νόμοι που ισχύουν σε μια χώρα ή πολιτεία είναι συνήθως ομοιογενείς σε όλη την έκτασή της. Δεν επιμένουν όμως στο γιατί γενικά αυτοί διαφέρουν από μια γεωγραφικά καθορισμένη περιοχή σε άλλη. Γενικά το σύνολο των ατόμων που κατοικούν σε μια συγκεκριμένη γεωγραφική περιοχή το ενώνουν κοινή καταγωγή, ιστορία, πολιτισμικά στοιχεία, θρησκεία παράδοση και ήθη. Κατά συνέπεια έχουν μια κοινή βάση στον τρόπο που σκέπτονται, που βλέπουν και κρίνουν όσα συμβαίνουν γύρω τους, στον τρόπο που αντιδρούν και πράττουν. Αυτό έχει άμεση επίδραση τόσο στην ανάπτυξη όσο και στην επίβλεψη των νομικών κανόνων. Έτσι για παράδειγμα σε χώρες με ανεβασμένο πολιτισμικό επίπεδο και ευαισθησία στα ανθρώπινα δικαιώματα, όπως η Ελλάδα, η θανατική ποινή έχει καταργηθεί. Στις Ινδίες όπου η θρησκεία θεωρεί την αγελάδα ιερό ζώο, αυτή προστατεύεται και από το νόμο. Σε άλλες χώρες καταπατούνται τα δικαιώματα μειονοτήτων και σε άλλες όχι, παρόλη τη θεωρητική ισχύ του παγκόσμιου δικαίου. Για παράδειγμα στην Τουρκία και σε κάποιες από τις Η.Π.Α. ισχύει ακόμα η θανατική ποινή. Ο τρόπος ανάπτυξης και εφαρμογής της νομοθεσίας είναι ένα θέμα υποκειμενικό. Έτσι, στον "πραγματικό κόσμο" οι νόμοι ποικίλουν αλλά ισχύουν γενικά οι ίδιοι μέσα σε συγκεκριμένα γεωγραφικά σύνορα.

4.10.1 Η απουσία εδαφικών ορίων στον κυβερνοχώρο

Ο κυβερνοχώρος υπονομεύει ριζικά τη σχέση μεταξύ νομικά σημαντικών φαινομένων και φυσικής τοποθεσίας. Η άνοδος του παγκόσμιου

δικτύου υπολογιστών καταστρέφει το σύνδεσμο ανάμεσα στη γεωγραφική τοποθεσία και (1) τη *δύναμη* των τοπικών κυβερνήσεων να εξασκούν έλεγχο πάνω στη συμπεριφορά (2) τα *αποτελέσματα* της συμπεριφοράς πάνω σε μεμονωμένα άτομα ή πράγματα (3) τη *νομιμότητα* των προσπαθειών μιας τοπικής αρχής να επιβάλλει κανόνες εφαρμόσιμους σε καθολικά φαινόμενα και (4) την ικανότητα της φυσικής τοποθεσίας να *ενημερώνει* για το ποιο σύνολο κανόνων ισχύει. Έτσι το Δίκτυο ανατρέπει ριζικά ένα σύστημα κατασκευής κανόνων βασισμένο σε όρια μεταξύ φυσικών χώρων, τουλάχιστον αν σεβαστούμε την άποψη ότι ο κυβερνοχώρος πρέπει λογικά να έχει εδαφικά ορισμένους κανόνες.

Ο κυβερνοχώρος δεν έχει εδαφικά βασισμένα όρια επειδή το κόστος και η ταχύτητα της μετάδοσης μηνυμάτων στο Δίκτυο είναι σχεδόν τελείως ανεξάρτητα από φυσικές τοποθεσίες: μηνύματα μπορούν να μεταδίδονται από οποιαδήποτε τοποθεσία σε οποιαδήποτε άλλη χωρίς υποβιβασμό, αποδυνάμωση, ή σημαντική καθυστέρηση και χωρίς φυσικά παραδείγματα ή εμπόδια που θα μπορούσαν σε άλλη περίπτωση να κρατούν απομονωμένα μέρη και ανθρώπους χώρια. Το Δίκτυο επιτρέπει συναλλαγές ανάμεσα σε άτομα που δεν ξέρουν, και σε πολλές περιπτώσεις δεν μπορούν να ξέρουν, τη φυσική τοποθεσία του άλλου μέλους. Η τοποθεσία παραμένει ιδιαίτερα σημαντική, αλλά μόνο η τοποθεσία μέσα σε έναν εικονικό(virtual) χώρο που αποτελείται από τις "διευθύνσεις" των μηχανών μεταξύ των οποίων διακινούνται μηνύματα και πληροφορίες. Η *φυσική* τοποθεσία αυτών των μηχανών είναι αδιάφορη για το σύστημα, και δεν είναι απαραίτητο να υπάρχει σχέση ανάμεσα σε μια διεύθυνση του Διαδικτύου και μια φυσική δικαιοδοσία. Παρόλο που ένα όνομα πεδίου (domain name), όταν αποδίδεται αρχικά σε μία δεδομένη μηχανή, μπορεί να συσχετίζεται με μια συγκεκριμένη διεύθυνση Πρωτοκόλλου του Διαδικτύου που αντιστοιχεί στην εδαφική περιοχή μέσα στην οποία εντοπίζεται φυσικά η μηχανή (π.χ. μια επέκταση ονόματος πεδίου ".uk"), η μηχανή μπορεί να μετακινείται στο φυσικό χώρο χωρίς καμία αλλαγή στο περιθώριο του Δικτύου για το όνομα πεδίου. Εναλλακτικά, ο ιδιοκτήτης του ονόματος πεδίου μπορεί να απαιτήσει τη συσχέτιση του ονόματος με μια τελείως διαφορετική μηχανή σε μια διαφορετική φυσική τοποθεσία. Έτσι, ένας εξυπηρετητής (server) με όνομα πεδίου ".uk" δεν είναι απαραίτητο να εντοπίζεται στο Ηνωμένο Βασίλειο, ένας εξυπηρετητής (server) με όνομα πεδίου ".uk" μπορεί να βρίσκεται οπουδήποτε, και οι χρήστες, γενικά, δε γνωρίζουν την τοποθεσία του εξυπηρετητή στον οποίο είναι αποθηκευμένο το υλικό που διαβάζουν. Τα φυσικά σύνορα δεν μπορούν πλέον να σηματοδοτούν τις υποχρεώσεις που εξυπακούονται της εισόδου σε ένα νέο, νομικά σημαντικό μέρος, γιατί τα μεμονωμένα άτομα δε γνωρίζουν πού βρίσκονται αυτά τα σύνορα καθώς κινούνται μέσα στον εικονικό χώρο.

Η δύναμη του ελέγχου δραστηριοτήτων στον κυβερνοχώρο έχει μόνο πολύ αδύναμη σχέση με τη φυσική τοποθεσία. Πολλές κυβερνήσεις αντιδρούν πρώτα στις ηλεκτρονικές επικοινωνίες που περνούν τα εδαφικά τους σύνορα προσπαθώντας να σταματήσουν ή να ελέγχουν τη ροή πληροφοριών καθώς διαπερνά τα σύνορά τους. Αντί να σέβονται τις προσπάθειες συμμετοχών να κατευθύνουν τις δικές τους σχέσεις σε συναλλαγές πάνω στο δίκτυο, πολλές κυβερνήσεις εγκαθιδρύουν εμπορικούς περιορισμούς; αναζητούν τη

φορολόγηση κάθε εμπορεύματος που διαπερνά τα σύνορα, και ανταποκρίνονται με ιδιαίτερη ευαισθησία σε ισχυρισμούς ότι πληροφορίες που έρχονται μέσα στη δικαιοδοσία μπορεί να αποβούν επιβλαβείς για τους τοπικούς κατοίκους. Οι προσπάθειες αναχαίτισης της ροής αυξάνονται όσο οι πληροφορίες πάνω στο δίκτυο γίνονται πιο σημαντικές για τους τοπικούς πολίτες. Συγκεκριμένα, η αντίσταση στις διασυνοριακές ροές δεδομένων TDF (Transborder Data Flows) αντικατοπτρίζει την ανησυχία των κυρίαρχων κρατών ότι η ανάπτυξη και χρήση των TDF θα υπονομεύσει την "πληροφοριακή τους κυριαρχία", θα έχει αρνητικό αντίκτυπο στην ιδιωτική ζωή των τοπικών πολιτών, και θα αναστατώσει τα ενδιαφέροντα ιδιωτικής περιουσίας στην πληροφορία.

Όμως προσπάθειες για έλεγχο της ροής ηλεκτρονικής πληροφορίας διαμέσου φυσικών συνόρων-αντιστοιχηση του τοπικού ελέγχου και των φυσικών συνόρων στον κυβερνοχώρο-είναι πολύ πιθανό να αποβούν άκαρπες, τουλάχιστο σε χώρες που ελπίζουν να λάβουν μέρος στο παγκόσμιο εμπόριο. Μεμονωμένα ηλεκτρόνια μπορούν εύκολα να "μπουν" στο έδαφος οποιασδήποτε κυριαρχίας χωρίς ρεαλιστική προοπτική ανίχνευσης. Η ένταση των ηλεκτρονικών επικοινωνιών που διαπερνούν τα εδαφικά σύνορα είναι απλά πολύ μεγάλη σε σύγκριση με τα μέσα που διαθέτουν οι κυβερνητικές αρχές για να επιτρέψουν αξιοσημείωτο έλεγχο. Οι τελωνιακοί υπάλληλοι των ΗΠΑ έχουν γενικά σηκώσει τα χέρια. Ασκούν δικαιοδοσία μόνο στα φυσικά αγαθά που διαπερνούν τα σύνορα που φυλάνε και δεν διεκδικούν το δικαίωμα να επιβάλλουν δηλώσεις τιμών στο υλικό που μεταδίδεται μέσω modem (*διαμορφωτής-αποδιαμορφωτής ψηφιακού σήματος*). Διακανονιστές τραπεζικών επιχειρήσεων και ασφαλιστικών εταιριών φαίνονται πιθανοί να χάσουν τη μάχη υποβολής τοπικών ρυθμίσεων σε μια παγκόσμια οικονομική αγορά. Και οι ορισμένοι από τις κυβερνήσεις αρχηγοί νομικών υπαλλήλων αντιμετωπίζουν σοβαρές προκλήσεις στην προσπάθεια να αναχαιτίσουν τα ηλεκτρόνια που μεταδίδουν τα είδη κερδοσκοπικού καταναλωτισμού που, αν εισαχθούν φυσικά μέσα στην τοπική δικαιοδοσία, θα μπορούσαν πιο εύκολα να αποκοπούν.

Αντιμέτωποι με την ανικανότητά τους να ελέγξουν τη ροή των ηλεκτρονίων διαμέσου των φυσικών ορίων, κάποιες αρχές αγωνίζονται να υποβάλλουν τα όριά τους πάνω στο νέο ηλεκτρονικό μέσο μέσω μηχανισμών φιλτραρίσματος και της εγκατάστασης ηλεκτρονικών εμποδίων. Για παράδειγμα, οι Γερμανικές αρχές, προσπαθώντας να εμποδίσουν βανδαλισμούς των νόμων της χώρας αυτής κατά της διανομής πορνογραφικού υλικού, έβαλαν την CompuServe (*παροχέας προηγμένων υπηρεσιών διαδικτύου*) να καταστήσει αδύνατη την πρόσβαση σε κατοίκους της Γερμανίας σε συγκεκριμένες παγκόσμιες ομάδες νέων (newsgroups) του Usenet (ομάδες συζήτησης). Παρ' όλα αυτά, οποιοσδήποτε μέσα στη Γερμανία με πρόσβαση στο Διαδίκτυο (Internet) μπορούσε εύκολα να βρει ένα τρόπο να προσπελάσει τις απαγορευμένες ομάδες νέων κατά τη διάρκεια της απαγόρευσης. Η CompuServe, αν και αρχικά ήταν υπάκουη, στη συνέχεια ήρε την απαγόρευση στα περισσότερα αρχεία στέλνοντας στους χρήστες ένα νέο πρόγραμμα που τους επέτρεπε να διαλέξουν για τους εαυτούς τους ποια θέματα να απαγορεύσουν. Παρομοίως, ο Τεννεσσής έχει έμμεσα επιμείνει,

μέσω της επιβολής ενός κεντρικού νόμου που διαφέρει από τα δεδομένα της τοπικής κοινωνίας στην επιβολή από έναν ηλεκτρονικό πίνακα ανακοινώσεων στην Καλιφόρνια φίλτρων που εμποδίζουν προσβλητικές οθόνες να προβάλλονται σε χρήστες στον Τεννεσσή αν έτσι πρόκειται να αποτραπεί υπευθυνότητα στο μέτρο της ανηθικότητας. Άλλα κράτη έσπευσαν να κατοχυρώσουν το δικαίωμα να ελέγχουν όλο το μέχρι στιγμής εμπόριο στο δίκτυο καθώς θα μπορούσε εκτός των άλλων να έχει αντίκτυπο στους τοπικούς πολίτες. Ο ορισμένος από την κυβέρνηση αρχηγός νομικών υπαλλήλων στη Μιννεσότα, για παράδειγμα, έχει κατοχυρώσει το δικαίωμα να ελέγχει στοιχήματα σε μια ξένη Ιστοσελίδα στην οποία έγινε πρόσβαση και "ήρθε μέσα" στη χώρα από έναν τοπικό κάτοικο. Το κυβερνητικό γραφείο που ελέγχει τις ασφάλειες στο Νιού Τζέρσεϋ έχει παρομοίως κατοχυρώσει το δικαίωμα να σβήνει κάθε προσβλητική Ιστοσελίδα που είναι προσβάσιμη από την πολιτεία.

~~Όμως τέτοια προστατευτικά σχέδια είναι πιθανό να αποτύχουν.~~
Πρώτον, ο αποφασισμένος κυνηγός απαγορευμένων επικοινωνιών μπορεί απλά να επαναπροσδιορίσει τη σύνδεσή του για να φαίνεται ότι μένει σε διαφορετική τοποθεσία, έξω από τη συγκεκριμένη επαρχία, πολιτεία ή χώρα. Επειδή το Δίκτυο είναι κατασκευασμένο να δουλεύει στη βάση "λογικών" όχι γεωγραφικών τοποθεσιών, οποιαδήποτε προσπάθεια κατάλυσης της ανεξαρτησίας των μηνυμάτων από φυσικές τοποθεσίες θα ήταν τόσο μάταιη όσο μια προσπάθεια πρόσδεσης ενός ατόμου και ενός ψηφίου(bit) μαζί. Επιπλέον, διεκδικήσεις της νομοθετικής αρχής πάνω σε δικτυακές δραστηριότητες στη βάση ότι αυτές οι δραστηριότητες αποτελούν "είσοδο" σε μια τοπική δικαιοδοσία μπορούν το ίδιο εύκολα να γίνουν από οποιαδήποτε εδαφικά βασισμένη αρχή. Αν ο νόμος της Μινεσότα εφαρμόζεται στις λειτουργίες στοιχημάτων που διεξάγονται στον Παγκόσμιο Ιστό (World Wide Web) επειδή τέτοιες λειτουργίες μπορεί μελλοντικά να επηρεάσουν τους κατοίκους της Μινεσότα, ομοίως πρέπει ο νόμος οποιασδήποτε φυσικής δικαιοδοσίας από όπου αυτές οι λειτουργίες είναι προσβάσιμες. Κατοχυρώνοντας δικαίωμα ελέγχου ο,τιδήποτε είναι προσβάσιμο από τους πολίτες τους στο Δίκτυο, οι τοπικές αρχές ετοιμάζουν το έδαφος για μια διαφωνία ότι η Σιγκαπούρη ή το Ιράκ ή οποιοδήποτε άλλο κυριαρχικό κράτος μπορεί να ελέγχει τις δραστηριότητες εταιριών των Η.Π.Α. που λειτουργούν στον κυβερνοχώρο από τοποθεσία φυσικά μέσα στις Ηνωμένες Πολιτείες. Σύμφωνα με αυτή την άποψη, όλες οι βασισμένες στον Ιστό δραστηριότητες πρέπει να είναι ταυτόχρονα υποκείμενα στους νόμους όλων των εδαφικών κυριαρχιών.

Ούτε τα αποτελέσματα των δραστηριοτήτων στο δίκτυο είναι δεμένα σε γεωγραφικά κοντινές τοποθεσίες. Πληροφορίες διαθέσιμες στο Παγκόσμιο Ιστό είναι διαθέσιμες ταυτόχρονα σε οποιονδήποτε με σύνδεση στο παγκόσμιο δίκτυο. Η αίσθηση ότι τα αποτελέσματα μιας δραστηριότητας σε μια τοποθεσία του Ιστού(Web site) πρέπει να εκπέμπονται από μια φυσική τοποθεσία πάνω σε ένα γεωγραφικό χάρτη σε ομόκεντρους κύκλους μειούμενης έντασης, όσο λογικό και αν είναι στο μη ιδεατό κόσμο, δεν έχει νόημα όταν εφαρμόζεται στον κυβερνοχώρο. Ένα Web site φυσικά τοποθετημένο στη Βραζιλία, για παράδειγμα, δεν έχει παραπάνω αντίκτυπο σε μεμονωμένα άτομα στη

Βραζιλία από ότι ένα Web site φυσικά εγκατεστημένο στο Βέλγιο ή στο Μπελίζ(Belize) που είναι προσβάσιμο στη Βραζιλία. Ομάδες συζητήσεων στο Usenet, για να εξετάσουμε ένα άλλο παράδειγμα, αποτελούνται από συνεχώς μεταβαλλόμενες ομάδες μηνυμάτων που τραβώνται από το ένα δίκτυο στο άλλο χωρίς καθόλου κεντρική τοποθεσία υπάρχουν, σε δράση, παντού, πουθενά συγκεκριμένα, και μόνο στο Δίκτυο.

Ούτε μπορεί η νομιμότητα οποιονδήποτε κανόνων που κυβερνούν δραστηριότητες στο δίκτυο να ακολουθεί φυσικά μια γεωγραφικά τοποθετημένη πολιτική. Δεν υπάρχει γεωγραφικά τοποθετημένο σύνολο ατόμων που έχουν τον ίδιο αντιπρόσωπο με ισχυρότερο αίτημα διαχείρισής του από οποιοδήποτε άλλη τοπική ομάδα το ισχυρότερο αίτημα ελέγχου έρχεται από τους συμμετόχους τους ίδιους, και αυτοί μπορούν να είναι οπουδήποτε.

Εξάλλου, είδαμε ότι η ανάπτυξη και η επίβλεψη των νομικών κανόνων διαφοροποιείται ανάλογα με το πολιτισμικό επίπεδο και την κουλτούρα των ατόμων σε κάθε γεωγραφική περιοχή. Στο δίκτυο όμως συμμετέχουν άτομα από ένα μωσαϊκό πολιτισμικών στοιχείων και μορφωτικών επιπέδων που δεν έχουν κοινή βάση στον τρόπο που αντιλαμβάνονται τη διαχείριση του δικτύου. Έτσι, για παράδειγμα, η αρχή κάθε χώρας μπορεί να έχει τη δική της άποψη η οποία να φαντάζει σε αυτή αντικειμενική και δίκαια ενώ σε κάποιες άλλες να φαίνεται μεροληπτική και παράλογη. Επιπλέον μπορούμε να προσθέσουμε ότι γενικά κάθε χώρα ενδιαφέρεται να προστατεύσει τους δικούς της θεσμούς και συμφέροντα και όχι για το τι θα ήταν δίκαιο και εφικτό γενικά για τη λειτουργία του δικτύου.

Η άνοδος ενός ηλεκτρονικού μέσου που αδιαφορεί για τα γεωγραφικά σύνορα επίσης ρίχνει το νόμο σε δυσλειτουργία δημιουργώντας τελειώς νέα φαινόμενα που απαιτούν καθαρούς νομικούς κανόνες αλλά δεν μπορούν να κυβερνηθούν ικανοποιητικά από οποιοδήποτε τρέχουσα εδαφικά βασισμένη κυριαρχική οντότητα. Για παράδειγμα, οι ηλεκτρονικές επικοινωνίες δημιουργούν πολύ νέες ποσότητες συναλλαγούμενων αρχείων και θέτουν σοβαρά ερωτήματα που αφορούν τη φύση και επάρκεια των προστασιών της ιδιωτικής ζωής. Μάλιστα, οι επικοινωνίες που δημιουργούν αυτά τα αρχεία μπορεί να περνούν διαμέσου ή ακόμα να συνυπάρχουν ταυτόχρονα σε πολλές διαφορετικές εδαφικές δικαιοδοσίες. Ποιόν πραγματικό νόμο πρέπει να εφαρμόσουμε για να προφυλάξουμε αυτό το νέο, τρωτό σώμα από συναλλαγούμενα δεδομένα; Μπορεί ένας Γάλλος αστυνόμος νόμιμα να κατάσχει τα επικοινωνιακά αρχεία που ταξιδεύουν διαμέσου του Δικτύου από τις Ηνωμένες Πολιτείες στην Ιαπωνία; Παρόμοια, το αν είναι επιτρεπτό για μια εμπορική οντότητα να δημοσιεύσει ένα αρχείο όλης της αλληλογραφίας ενός δεδομένου μεμονωμένου ατόμου στις ομάδες νέων του Usenet ή αν είναι επιτρεπτό να βάλει σε εφαρμογή μια αλληλεπιδραστική (interactive) εφαρμογή Ιστοσελίδας που επιθεωρεί τους "σελιδοδείκτες" ενός χρήστη για να καθορίσει ποιες άλλες σελίδες έχει επισκεφτεί αυτός ο χρήστης, είναι ερωτήσεις που δεν έχουν ήδη τεθεί από υπάρχοντα νομικά καθεστώτα-και επειδή τα φαινόμενα είναι νέα και επειδή καμιά δεδομένη τοπική εδαφική κυβέρνηση δεν μπορεί να βρίσκεται σε ετοιμότητα να ελέγχει τους σχετικούς, παγκόσμια, διασκορπισμένους δράστες και πράξεις.

Επειδή γεγονότα στο Δίκτυο εμφανίζονται παντού και όχι κάπου συγκεκριμένα, και αυτοί που απασχολούνται σε αυτό είναι ταυτόχρονα "πραγματικοί" (κατέχουν φήμες και είναι ικανοί να εκτελούν υπηρεσίες και να αναπτύσσουν πνευματικά προσόντα) και "όχι χειροπιαστοί" (όχι απαραίτητα ή ανιχνεύσιμα συνδεδεμένοι με ένα συγκεκριμένο άτομο με τη φυσική έννοια), και αφορούν "πράγματα" (μηνύματα, δομές δεδομένων, σταθερές σχέσεις) που δεν είναι απαραίτητα χωρισμένα το ένα από το άλλο από οποιοδήποτε φυσικό όριο, καμιά φυσική δικαιοδοσία δεν έχει ένα πιο επιτακτικό αίτημα από οποιαδήποτε άλλη να συμπεριλάβει αυτά τα γεγονότα αποκλειστικά στους νόμους της.

Η ερώτηση ποιος πρέπει να κατευθύνει ή να ελέγχει τα ονόματα πεδίου στο Δίκτυο παρουσιάζει μια ένδειξη των δυσκολιών που αντιμετωπίζονται από την εδαφικά βασισμένη θέσπιση νόμων. Οι μηχανικοί που δημιούργησαν το Δίκτυο επινόησαν ένα "σύστημα ονόματος πεδίου" που συσχετίζει αριθμητικές διευθύνσεις μηχανών με ονόματα ευκολότερα ανακλήσιμα. Έτσι, μια διεύθυνση μηχανής σε Πρωτόκολλο του Διαδικτύου σαν την "161.164.10.69" μπορεί να εξαχθεί, μέσω ενός πίνακα αναφοράς, από την "georgetown.edu". Συγκεκριμένες επεκτάσεις γραμμάτων (".com", ".edu", ".org", και ".net") έχουν αναπτυχθεί να αναπαριστούν καθολικά πεδία χωρίς καμία σχέση με οποιαδήποτε συγκεκριμένη γεωγραφική περιοχή. Παρόλο που οι δημιουργοί του Δικτύου σχεδίασαν αυτό το σύστημα σαν μια σύμβαση, απέκτησε πολύ γρήγορα εμπορική αξία επειδή επιτρέπει στους πελάτες να μαθαίνουν και να θυμούνται την τοποθεσία συγκεκριμένων Ιστοσελίδων ή διευθύνσεων ηλεκτρονικού ταχυδρομείου (e-mail). Σήμερα, τα ονόματα πεδίου παρουσιάζονται σε συγκεκριμένους φορείς που συσχετίζουν την πληροφορία με "εξυπηρετητές ονομάτων πεδίου" σε όλο τον κόσμο. Η κατοχύρωση γίνεται γενικά σε μια βάση "πρώτος έρχεται, πρώτος εξυπηρετείται", δημιουργώντας ένα νέο τύπο ιδιοκτησίας παρόμοιο με τα δικαιώματα σήματος κατατεθέν αλλά χωρίς κληρονομικούς δεσμούς στο νόμο περί σήματος κατατεθέν οποιασδήποτε μεμονωμένης χώρας. Ο ορισμός δικαιωμάτων σε αυτή τη νέα, σημαντική ιδιοκτησία εισάγει πολλές ερωτήσεις, συμπεριλαμβανόμενων αυτών που σχετίζονται με την μεταβιβασιμότητα, με όρους ιδιοκτησίας (όπως πληρωμή τελών κατοχύρωσης), με τη διάρκεια των δικαιωμάτων ιδιοκτησίας, και με την απώλεση στην περίπτωση εγκατάλειψης, όπως και αν ορίζονται. Ποιος πρέπει να φτιάξει αυτούς τους κανόνες;

Εξετάστε την τοποθέτηση ενός "παραδοσιακού" σήματος κατατεθέν στην πρόσοψη μιας σελίδας του Παγκόσμιου Ιστού. Αυτή η σελίδα μπορεί να προσπελαστεί στιγμιαία από οποιαδήποτε τοποθεσία συνδεδεμένη στο Δίκτυο. Δεν είναι ξεκάθαρο ότι οι αρχές για τα σήματα κατατεθέν οποιασδήποτε χώρας κατέχουν, ή πρέπει να κατέχουν, δικαιοδοσία πάνω σε τέτοιες τοποθετήσεις. Αλλιώς, οποιαδήποτε χρήση ενός σήματος κατατεθέν στο δίκτυο θα ήταν ταυτόχρονα αντικείμενο της δικαιοδοσίας κάθε χώρας. Πρέπει μια Ιστοσελίδα που διαφημίζει μια τοπική επιχείρηση στο Ιλλινόις να θεωρείται ότι επεμβαίνει σε ένα σήμα κατατεθέν στη Βραζιλία μόνο και μόνο επειδή η σελίδα μπορεί να προσπελαστεί ελεύθερα από τη Βραζιλία. Μεγάλες εταιρίες των Η.Π.Α. μπορεί να δυσαρεστούνται από την εμφάνιση στον Ιστό ονομάτων και συμβόλων που επικαλύπτονται με τα έγκυρα κατοχυρωμένα

στις Η.Π.Α. σήματα κατατεθέν τους. Όμως αυτά τα ονόματα και σύμβολα μπορεί να είναι εγκύρως κατοχυρωμένα από κάποιον άλλο στο Μεξικό που τα "παραβαίνουντα" σύμβολά του θα είναι ξαφνικά προσπελάσιμα μέσα από τις Ηνωμένες Πολιτείες. Η στήριξη ενός ισχυρισμού παράβασης ή κατάλυσης από τον κάτοχο ενός σήματος κατατεθέν κατοχυρωμένου στις Η.Π.Α. αποκλειστικά στη βάση μιας μάρκας που προκαλεί σύγκρουση στο Δίκτυο θα εξέθετε τον ίδιο κάτοχο σήματος κατατεθέν σε ισχυρισμούς από άλλες χώρες όταν η χρήση της κατοχυρωμένης στις Η.Π.Α. μάρκας στο Δίκτυο θα προβάλλεται ότι παραβιάζει μια παρόμοια μάρκα σε αυτές τις ξένες δικαιοδοσίες.

Σχεδόν ο,τιδήποτε αφορά μεταφορά πληροφορίας μπορεί να γίνει πάνω στο δίκτυο: εκπαίδευση, υγειονομική φροντίδα, τραπεζικές επιχειρήσεις, η προαγωγή άυλων υπηρεσιών, όλα τα είδη δημοσιεύσεων, και η εξάσκηση του νόμου. Οι νόμοι που κατευθύνουν πολλές από αυτές τις δραστηριότητες έχουν αναπτυχθεί σαν ευκρινώς τοπικοί και εδαφικοί. Οι τοπικές αρχές πιστοποιούν δασκάλους, ναυλώνουν τράπεζες με εξουσιοδοτημένα "υποκαταστήματα", και δίνουν άδεια σε γιατρούς και δικηγόρους. Ο νόμος έχει στην ουσία υποθέσει ότι οι δραστηριότητες αυτών των ελεγχόμενων ατόμων δεν μπορούν να εκτελεστούν χωρίς να είναι δεμένα με ένα φυσικό σώμα ή κτίριο αντικείμενο ελέγχου από την αρχή εδαφικής κυριαρχίας και ότι τα αποτελέσματα αυτών των δραστηριοτήτων είναι πιο ευκρινώς αισθητά σε γεωγραφικά περιορισμένες περιοχές. Αυτοί οι σαφώς τοπικοί έλεγχοι δεν μπορούν να διατηρηθούν όσο αυτές οι δραστηριότητες γίνονται μέσω του Δικτύου από παγκόσμια διασκορπισμένους φορείς. Όταν πολύ εμπόριο μπορεί να λαβαίνει χώρα με έναν τρόπο που είναι ανεξάρτητος από τη φυσική τοποθεσία αυτών που λαβαίνουν μέρος, αυτές οι τοπικές δομές ελέγχου ή θα καθυστερήσουν την ανάπτυξη του νέου μέσου ή, πιο πιθανό, θα αντικατασταθούν από νέες δομές που ταιριάζουν καλύτερα στα φαινόμενα του δικτύου υπό συζήτηση.

Οποιαδήποτε επιμονή στη "μείωση" των συναλλαγών μέσω της σύνδεσης στο δίκτυο(online) σε κάτι που είναι αντικείμενο νομικής ανάλυσης βασισμένης στη γεωγραφία αποτελεί, σα συνέπεια, ένα νέο "πνευματικοσωματικό" πρόβλημα σε παγκόσμια κλίμακα. Γνωρίζουμε ότι στις δραστηριότητες που είναι παραδοσιακά αντικείμενο ελέγχου απασχολούνται πραγματικά άτομα που βρίσκονται, εξάλλου, σε διακριτές φυσικές τοποθεσίες. Αλλά οι αλληλεπιδράσεις αυτών των ατόμων τώρα κάπως υπερβαίνουν αυτές τις φυσικές τοποθεσίες. Προσπάθειες προσδιορισμού του "πότε" τα υπό ερώτηση γεγονότα συμβαίνουν είναι αναμφισβήτητα απατηλές, αν όχι ολότελα μάταιες.

4.10.2 Ένα Νέο Σύνορο για τον Κυβερνοχώρο

Παρόλο που τα γεωγραφικά σύνορα μπορεί να είναι άσχετα στον προσδιορισμό ενός νομικού καθεστώτος για τον κυβερνοχώρο, ένα πιο μεγάλης νομικής σημασίας σύνορο για τον "νομικό χώρο" του Δικτύου αποτελείται από τις οθόνες και τα συνθήματα που χωρίζουνε το πραγματικό από τον εικονικό κόσμο. Το παραδοσιακό νομικό δόγμα αντιμετωπίζει το Δίκτυο σαν ένα μέσο μετάδοσης το οποίο διευκολύνει την ανταλλαγή

μηνυμάτων που στέλνονται από μια νομικής σημασίας περιοχή σε μια άλλη, κάθε μια από τις οποίες έχει τους δικούς της εφαρμόσιμους νόμους. Ακόμη, η προσπάθεια να συνδέσουμε τους νόμους της κάθε συγκεκριμένης εδαφικής διοίκησης με τις συναλλαγές στο Δίκτυο, ή ακόμη να αναλύσουμε τις νομικές συνέπειες από το βασισμένο στο Δίκτυο εμπόριο, σαν κάθε συναλλαγή να συνέβαινε σε ένα γεωγραφικά συγκεκριμένο μέρος, είναι υπερβολικά μη ικανοποιητική.

Είναι γνωστό ότι ο χώρος του Δικτύου είναι ένας χώρος που υπερβαίνει το εδαφικά σύνορα μεταξύ των διαφόρων κρατών. Το γεγονός ότι για να εισαχθείς σ' αυτόν τον χώρο πρέπει να χρησιμοποιήσεις μια οθόνη και να εισαγάγεις ένα σύνθημα που είναι μοναδικό για τον καθένα που χρησιμοποιεί αυτόν τον χώρο σαν μέσο απόκτησης πληροφοριών πιστοποιεί την αυτοτέλεια του. Παρόλα αυτά, υπάρχει το πολύπλοκο πρόβλημα που προκύπτει από την ύπαρξη των διαφορετικών νόμων που ισχύουν στην κάθε χώρα στην οποία το παγκόσμιο Δίκτυο εκτείνεται. Αυτοί οι νόμοι πολλές φορές έρχονται σε σύγκρουση με τον τρόπο με τον διεξάγονται οι συναλλαγές στο χώρο του Δικτύου.

4.10.3 Ο Κυβερνοχώρος σαν μια Ξεχωριστή Περιοχή

Πολλά από τα δικαιοδοτικά και ουσιαστικά διλήμματα που προκαλούνται από την ηλεκτρονική επικοινωνία η οποία διαπερνάει τα "εδαφικά" σύνορα θα μπορούσαν να λυθούν μέσω μιας απλής αρχής: να αντιληφθούν τον Κυβερνοχώρο σαν ένα ξεχωριστό "χώρο", έχοντας σαν σκοπό την νομική του ανάλυση, και να αναγνωρίσουμε ένα νομικού ενδιαφέροντος σύνορο μεταξύ του Κυβερνοχώρου και του "πραγματικού χώρου". Χρησιμοποιώντας αυτήν την νέα προσέγγιση δεν θα κάνουμε άλλο πια την δύσκολη και αναπάντητη ερώτηση σχετικά με το που συμβαίνει στον γεωγραφικό κόσμο μια συναλλαγή στο χώρο του Δικτύου. Αντιθέτως, πραγματοποιούνται πιο εξέχων ερωτήσεις όπως: Ποίοι είναι αυτοί οι κανόνες που ταιριάζουν καλύτερα στα συνήθως μοναδικά χαρακτηριστικά αυτού του χώρου και ποιές οι απαιτήσεις αυτών που ασχολούνται με ποικίλες δραστηριότητες σ' αυτόν; Ποίοι μηχανισμοί υπάρχουν ή χρειάζεται να αναπτυχθούν ώστε να καθοριστεί το περιεχόμενο αυτών των νόμων και των μηχανισμών με τους οποίους αυτοί θα επιβληθούν. Απαντήσεις στις ερωτήσεις αυτές θα επιτρέψουν την ανάπτυξη κανόνων που θα ταιριάζουν καλύτερα στα νέα φαινόμενα για τα οποία γίνεται λόγος, κανόνες που είναι πιο πιθανόν να δημιουργηθούν από αυτούς που καταλαβαίνουν και συμμετέχουν σ' αυτά τα φαινόμενα και οι οποίοι, πιθανόν, να επιβληθούν με τη χρήση μέσων που τα παγκόσμια μέσα επικοινωνίας θα κάνουν διαθέσιμα και αποτελεσματικά.

Η αντιμετώπιση του Κυβερνοχώρου σαν ενός ξεχωριστού "χώρου" στον οποίο εφαρμόζονται ξεχωριστοί νόμοι, θα έπρεπε να προκύψει φυσιολογικά γιατί η είσοδος σ' αυτόν τον κόσμο με τις αποθηκευμένες on-line επικοινωνίες γίνεται μέσω μιας οθόνης και ενός συνθήματος που λειτουργεί σαν όριο στον Κυβερνοχώρο. Υπάρχει μια "αχανότητα (placeless)" στον Κυβερνοχώρο γιατί τα μηνύματα στα οποία έχουμε πρόσβαση είναι αδιάκοπα και προσιτά σε πολλούς ανθρώπους. Ξέρεις πότε είσαι "εκεί". Κανένας δεν περνάει κατά

λάθος τα σύνορα στον Κυβερνοχώρο. Μετά βεβαιότητας, ο Κυβερνοχώρος δεν είναι ένας ομογενής χώρος. Ομάδες και δραστηριότητες ευρισκόμενες σε διάφορες on-line τοποθεσίες κατέχουν τα δικά τους μοναδικά χαρακτηριστικά και διαφοροποιήσεις και πιθανώς κάθε περιοχή να αναπτύξει τα δικά της σύνολα από ξεχωριστούς κανόνες. Αλλά η γραμμή που διαχωρίζει τις on-line εμπορικές συναλλαγές από τις συμφωνίες μας στο πραγματικό κόσμο είναι ακριβώς τόσο διακριτή όσο τα φυσικά σύνορα μεταξύ των διαφόρων εδαφικών περιοχών στον πραγματικό κόσμο οι οποίες έχουν την δική τους διακυβέρνηση - ίσως μάλλον ακόμη πιο πολύ.

Το να διασχίζεις τον Κυβερνοχώρο είναι μια πράξη μεγάλης σημασίας που θα έκανε την εφαρμογή ενός διακεκριμένου "νόμου στον Κυβερνοχώρο" να φαίνεται δίκαιη σε αυτούς που περνάνε τα ηλεκτρονικά σύνορα. Όπως έχει σημειωθεί, μια πρωτεύων λειτουργία και χαρακτηριστικό ενός συνόρου είναι η ικανότητα του να γίνει αντιληπτό από αυτούς που το διασχίζουν. Καθώς ρυθμιστικές δομές αναπτύσσονται για την διακυβέρνηση των βασισμένων στον Κυβερνοχώρο συναλλαγών, θα είναι πολύ πιο εύκολο να διευκρινίσουμε με σιγουριά ποιοι από αυτούς τους νόμους εφαρμόζονται στις δικές μας on-line δραστηριότητες από το να καθορίσουμε ποια εδαφικά βασισμένη εξουσία ίσως να μπορούσε να εφαρμόσει τους νόμους της στην δική μας συμπεριφορά. Για παράδειγμα, θα γνώριζες ό,τι θα έπρεπε να συμμορφώνεσαι με βάση τους "όρους της υπηρεσίας" που εγκαθιδρύθηκαν από τους CompuServe ή America Online όταν είσαι στη δική τους on-line περιοχή δικαιοδοσίας από το να πρέπει να μαντέψεις αν η Γερμανία ή το Tennessee ή το SEC θα επιτύχουν να διεκδικήσουν τα δικαιώματα τους σχετικά με τον έλεγχο των δραστηριοτήτων τους, καθώς και εκείνους με την "απρόσωπη" on-line παρουσία με τους οποίους έρχεσαι σε επικοινωνία.

Η τελική ερώτηση για το ποιος θα έπρεπε να ορίσει τους νόμους για τις χρήσεις των ονομάτων στο Δίκτυο συνιστά έναν κατάλληλο μικρόκοσμο για την εξέταση των σχέσεων μεταξύ του Δικτύου και των εδαφικά βασισμένων νομικών συστημάτων. Δεν υπάρχει τίποτα πιο νομικά θεμελιώδες από το όνομα και την ταυτότητα. Το δικαίωμα σε μια νομικά αναγνωρίσιμη υπόσταση είναι ένα συνεπακόλουθο της συσσώρευσης κεφαλαίου, περιλαμβανομένου αυτού που οφείλεται στη φήμη που έχουμε αποκτήσει και αυτού που σχετίζεται με τα οικονομικά οφέλη, το οποίο εμφανίζεται από συνεχείς και αυθεντικές αλληλεπιδράσεις. Το σύστημα που χρησιμοποιεί όνομα πεδίου και άλλες on-line χρήσεις ονομάτων και συμβόλων συνδεδεμένων στενά με φήμες και εικονικές τοποθεσίες υπάρχει λειτουργικά μόνο στο Δίκτυο. Αυτά τα ονόματα μπορούν, φυσικά, να τυπωθούν στο χαρτί ή να πάρουν κάποια φυσική μορφή και να πλοηγηθούν κατά μήκος των γεωγραφικών συνόρων, αλλά τέτοιες φυσικές χρήσεις θα έπρεπε να διαχωριστούν από τις ηλεκτρονικές χρήσεις τέτοιων ονομάτων στον Κυβερνοχώρο, γιατί η δημοσίευση ονομάτων ή συμβόλων στο Δίκτυο δεν είναι το ίδιο όπως η εκ προθέσεως διανομή σε οποιαδήποτε συγκεκριμένη περιοχή δικαιοδοσίας. Αντιθέτως, η χρήση ενός ονόματος ή συμβόλου στο Δίκτυο αντιπροσωπεύει τη διανομή σε όλες τις διαφορετικές περιοχές δικαιοδοσίας ταυτοχρόνως. Φέρτε στο νου σας, ό,τι τα έκτος χώρας συγκεκριμένα πεδία ονομάτων όπως ".com" και ".edu" οδήγησαν στην εγκαθίδρυση των on-line διευθύνσεων σε

παγκόσμια βάση. Και μέσω μιας τέτοια ευρέως διαδεδομένης χρήσης, τα παγκόσμιου πεδίου ονόματα κέρδισαν αξία κυριότητας. Σ' αυτό το πλαίσιο η διακήρυξη από οποιαδήποτε δικαιοδοσία του δικαιώματος της να θέτει νόμους εφαρμόσιμους σε κάθε "χώρο προσδιορισμένο από το πεδίο του ονόματος" είναι ένα παράνομο εξωεδαφικό άρπαγμα της εξουσίας.

Το να αντιλαμβανόμαστε το Δίκτυο σαν ένα ξεχωριστό χώρο με σκοπό την νομική ανάλυση θα έχει πάρα πολύ απλουστευμένες επιδράσεις. Για παράδειγμα, ένα παγκόσμιο σύστημα καταχώρησης όλων των ονομάτων των πεδίων και φημολογούμενα σημαντικών ονομάτων και συμβόλων που χρησιμοποιούνται στο Δίκτυο, θα ήταν δυνατόν. Ένα τέτοιο δικτυακά βασισμένο καθεστώς θα μπορούσε να λάβει υπόψη του τις ιδιαίτερες αξιώσεις των ιδιοκτητών προϊόντων με φήμες παγκόσμια ισχυρές (όπως αυτές χρησιμοποιούνται στα φυσικά προϊόντα) και να "κληροδοτήσει" αυτά τα δικαιώματα των ιδιοκτητών στην on-line χρήση των φερμών τους. Αλλά ένα δικτυακά βασισμένο παγκόσμιο σύστημα καταχώρησης θα μπορούσε επίσης να δώσει πλήρη λογαριασμό για την αληθινή φύση του Δικτύου με το να χειρίζεται τις φήμες στις web σελίδες σαν ένα παγκόσμιο φαινόμενο, με το να εκτιμά την πιθανότητα σύγχυσης και αποδυνάμωσης του on-line πλαισίου στο οποίο μια τέτοια σύγχυση θα μπορούσε κυριολεκτικά να προκύψει, και με το να εναρμονίσει οποιοδήποτε νόμο με εφαρμόσιμα μηχανικά κριτήρια, όπως βελτιστοποίηση του γενικού μεγέθους του χώρου που αναφέρεται στο πεδίο του ονόματος.

Ένα ξεκάθαρο σύνολο κανόνων που θα έβρισκε εφαρμογή στην περίπτωση των σημάτων κατατεθέντων επιχειρήσεων στον Κυβερνοχώρο θα απλοποιούσε πολύ την κατάσταση με το να παρέχει μια βάση για να αντισταθούμε στην ασυνέπεια και την αντιφατικότητα των ισχυρισμών σχετικά με τα γεωγραφικής απόψεως τοπικά προνόμια. Αν κάποια χώρα αντιτίθεται στη χρήση μιας φήμης στο web η οποία έρχεται σε σύγκρουση μια τοπικά καταχωρημένη φήμα, ένας τρόπος να αντικρουστεί αυτός ο ισχυρισμός θα ήταν ό,τι η φήμα δεν έχει χρησιμοποιηθεί καθόλου στο εσωτερικό της χώρας, παρά μόνο στο web. Αν μια χώρα θέλει να ξέρει που να καταχωρήσει στο Δίκτυο τη χρήση ενός συμβόλου από μέρους της ή να ελέγξει για συγκεκριμένες προηγούμενες χρήσεις του συμβόλου αυτού, η απάντηση θα είναι φανερή και οικονομικά αποτελεσματική: η ίδια ορισμένη αρχή εγγραφής για τη σχετικό τμήμα του Δικτύου που ασχολείται με αυτά τα θέματα. Αν χρειάζεται να αναπτύξουμε κανόνες που να διαχειρίζονται την εγκατάλειψη, την εξασθένιση καθώς και τις συνθήκες για τις χρήσεις συγκεκριμένων τύπων από ονόματα πεδίων και διευθύνσεων, τέτοιοι νόμοι - εφαρμόσιμοι ιδιαίτερα στον Κυβερνοχώρο - θα έχουν την δυνατότητα να αντανακλούν τα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά αυτού του νέου ηλεκτρονικού μέσου.

Μόλις πάρουμε στα σοβαρά τον Κυβερνοχώρο σαν ένα ξεχωριστό χώρο για λόγους νομικής ανάλυσης, θα γίνουν διαθέσιμες σε εμάς πολλές δυνατότητες για να διευκρινίσουμε και να απλοποιήσουμε τους νόμους που είναι εφαρμόσιμοι στις on-line εμπορικές συναλλαγές.

Με βάση τα όσα αναφέρθηκαν παραπάνω, φαίνεται καθαρά ότι είναι υποχρεωτικό να θεωρήσουμε το Κυβερνοχώρο σαν ένα ξεχωριστό χώρο,

όπου θα εφαρμόζονται νόμοι διαφορετικοί από αυτούς που ισχύουν στον πραγματικό κόσμο. Αυτή η ανάγκη προκύπτει γιατί ο χώρος του παγκόσμιου δικτύου υπερβαίνει τα εδαφικά σύνορα μεταξύ περιοχών με διαφορετικές διοικήσεις προκαλώντας συναλλαγές μεταξύ ατόμων ή ομάδων που ανήκουν στις διαφορετικές αυτές περιοχές. Ποίας όμως περιοχής οι νόμοι θα πρέπει να ισχύσουν στις συναλλαγές της μορφής αυτής; Η απάντηση στο κρίσιμο αυτό ερώτημα είναι καμίας και αυτό γιατί ο χώρος του δικτύου οφείλει να διέπεται από τους δικούς του ξεχωριστούς νόμους που θα καθορίζουν τους κανόνες που θα ισχύουν στις κάθε μορφής συναλλαγές μεταξύ των χρηστών του δικτύου από οποιαδήποτε περιοχή του πλανήτη και αν συνδέονται αυτοί. Ξεχωριστοί νόμοι πρέπει να επιβληθούν στο δίκτυο όσον αναφορά την επιλογή ονομάτων για τα προϊόντα που διαφημίζονται μέσω δικτύου καθώς και την παραχώρηση διευθύνσεων στους διάφορους χρήστες.

4.11 Συκοφαντικός Νόμος

Το να χειριζόμαστε τα μηνύματα στο Δίκτυο σαν μεταδόσεις από το ένα μέρος στο άλλο έχει δημιουργήσει δίλημμα σε εκείνους που τους απασχολεί ποιος είναι υπαίτιος για τη δυσφήμιση: μηνύματα μπορεί να μεταδίδονται μεταξύ χώρων με πολύ διαφορετικούς νόμους, και πρόστιμα μπορεί να επιβάλλονται με βάση "δημοσιεύσεων" σε πολλαπλές δικαιοδοσίες με ποικίλα δεδομένα. Σε αντίθεση, η προσέγγιση που αντιμετωπίζει το παγκόσμιο Δίκτυο σαν ένα ξεχωριστό χώρο θα θεωρούσε ότι ένα οποιοδήποτε υποθετικά δυσφημιστικό μήνυμα θα έχει δημοσιευθεί αποκλειστικά στο Δίκτυο ή σε μερικές ξεχωριστές δευτερευούσης σημασίας περιοχές ως εκ τούτου, τουλάχιστον μέχρι εκείνη την στιγμή την οποία συνέβη η διανομή του στις εφημερίδες (στον έντυπο τύπο). Ένα άτομο που φορτώνει στο Δίκτυο μια θεωρητικά δυσφημιστική δήλωση θα μπορούσε πιο άμεσα να καθορίσει τους νόμους που θα μπορούσαν να εφαρμοστούν στην δικές της ή στις δικές του ενέργειες. Επιπλέον, επειδή το Δίκτυο έχει διακεκριμένα χαρακτηριστικά, περιλαμβανομένης μιας επιπλέον ικανότητας του υποθετικά δυσφημισμένου ατόμου να απαντήσει, οι νόμοι που θα αναπτυχθούν σχετικά με την συκοφαντία στο Δίκτυο θα μπορούσαν να λάβουν υπόψη τους αυτές τις τεχνολογικές ικανότητες - ίσως με το να απαιτούν η δυνατότητα για απάντηση να πλεονεκτεί έναντι της χρηματικής αποζημίωσης για συγκεκριμένα δυσφημιστικά μηνύματα που μεταδίδονται μέσω Δικτύου. Τα διακριτά χαρακτηριστικά του δικτύου θα μπορούσαν επίσης να λαμβάνονταν υπόψη κατά την εφαρμογή και την υιοθέτηση του δόγματος "δημόσιας φιγούρας" μέσα σ' ένα πλαίσιο που είναι ταυτόχρονα παγκόσμιο και πολύ τμηματοποιημένο και που κάνει ασαφή τη διαφορά μεταξύ του ιδιωτικού και του δημόσιου χώρου.

Λόγω του γεγονότος ότι το δίκτυο χαρακτηρίζεται από την ιδιότητα της ανωνυμίας των διαφόρων χρηστών του την κάθε χρονική στιγμή, συνιστά για κάποιους που το επιθυμούν έναν εύκολο τρόπο για να αναπτύξουν δυσμενή σχόλια για κάποιον άλλον - είτε αυτά είναι πραγματικά γεγονότα είτε απλές συκοφαντίες. Από την άλλη πλευρά όμως προσφέρει σ' αυτόν που προσβλήθηκε από τα σχόλια αυτά ένα εξίσου εύκολο τρόπο να τα αντικρούσει ή ακόμη και να τα διαψεύσει αν είναι αναληθή. Συγκεκριμένα του προσφέρει

την δυνατότητα να αποστείλει την απάντησή του αυτή σε ένα ευρύ πλήθος χρηστών ή και σε όλους αν χρειάζεται κάτι που σε μερικές περιπτώσεις θεωρείται πιο καλό και από την οποιαδήποτε χρηματική αποζημίωση.

4.12 Έλεγχος των Δικτυακά Βασισμένων Επαγγελματικών Δραστηριοτήτων

Η απλοποιημένη επίδραση του να θεωρούμε τον Κυβερνοχώρο με σημαντικά παρόμοιο τρόπο αρχίζει να εμφανίζεται μέσα στο πλαίσιο καθεστώτων που ελέγχουν τις επαγγελματικές δραστηριότητες. Όπως σημειώθηκε, ο παραδοσιακός έλεγχος επιμένει ό,τι κάθε επαγγελματίας πρέπει να παίρνει άδεια από κάθε εδαφική δικαιοδοσία στην οποία αυτή ή αυτός παρέχει υπηρεσίες. Το να ανταποκριθείς σ' αυτή την απαίτηση είναι μη εφικτό όταν επαγγελματικές υπηρεσίες είναι διανεμημένες στο Δίκτυο και θεωρητικά παρέχονται σε πολυάριθμες δικαιοδοσίες. Το να καθιερωθούν καθεστώτα πιστοποίησης που βρίσκουν εφαρμογή σε δραστηριότητες στο Δίκτυο θα απλοποιούσε πάρα πολύ την κατάσταση. Τέτοιοι κανονισμοί θα λάμβαναν υπόψη τους τα ιδιαίτερα γνωρίσματα των δικτυακά βασισμένων επαγγελματικών δραστηριοτήτων όπως η τηλεφαρμακευτική ή η παγκόσμια εξάσκηση του νόμου που αναφέρεται στην ανάγκη να αποφύγουμε τα ειδικά ρίσκα που σχετίζονται με το να παρέχουν ιατρικές συμβουλές on-line χωρίς άμεση φυσική επαφή με τον ασθενή ή με το να απαντάμε σε μια ερώτηση αναφερόμενη σε ένα τοπικό νόμο από μια απομονωμένη τοποθεσία. Χρησιμοποιώντας αυτό το νέο τρόπο προσέγγισης, θα μπορούσαμε επίσης να παραβλέψουμε τις προσπάθειες τοπικών σχολικών συμβουλίων να δώσουν άδεια για τη λειτουργία on-line εκπαιδευτικών ιδρυμάτων αντιμετωπίζοντας την προσέλευση των μαθητών στα on-line ιδρύματα σαν ανάλογη του να "φεύγουμε από το σπίτι για να πάμε στο σχολείο" αντί να χαρακτηρίζουν την προσφορά on-line εκπαίδευσης σαν διωκόμενη ποινικά διανομή από δυσμενή υλικά σε μια θεωρητικά αφιλόξενη κοινωνία η οποία υποστηρίζει με σθένος την τοπική αρχή παραχώρησης αδειών.

Όπως αναφέρθηκε και σε παραπάνω σχολιασμό, κάθε εμπορική δραστηριότητα μέσα στο δίκτυο δεν μπορεί να λαμβάνει υπόψη της και να συμμορφώνεται με τους νόμους όλων των εδαφικών δικαιοδοσιών στις οποίες μπορεί να διανεμηθεί και αυτό γιατί αυτές είναι πολυάριθμες και επίσης πολλές φορές έχουν εντελώς διαφορετικούς νόμους για το ποιες δραστηριότητες είναι νόμιμες και αποδεκτές σ' αυτές και ποιες όχι. Από την άλλη όμως το δίκτυο διέπεται από την αρχή της ελεύθερης διακίνησης πληροφοριών και συναλλαγών γεγονός που έρχεται σε αντίθεση με τους νόμους των περιοχών στις οποίες αυτό χρησιμοποιείται. Γι' αυτό το λόγο είναι επιτακτική η ανάγκη θεμελίωσης νόμων που να αναφέρονται αποκλειστικά στο δικτυακό χώρο και να ρυθμίζουν τις σχέσεις μεταξύ των διαφόρων χρηστών και την καταλληλότητα των ποικίλων δραστηριοτήτων που λαμβάνουν χώρα σ' αυτό.

4.13 Απάτη και Αναξιοπιστία (antitrust)

Ακόμη και μια περιοχή η οποία σε κάποια άλλη περίπτωση μπορεί να θεωρούνταν ότι προτιμά την επιβολή δικαιοδοσίας από μια τοπική διοίκηση:

προστασία των ντόπιων πολιτών από την απάτη και τις αναξιόπιστες (antitrust) παραβιάσεις - δείχνει τα ευνοϊκά αποτελέσματα ενός νομικού καθεστώτος στον Κυβερνοχώρο. Πώς πρέπει να αναλύσουμε τις "αγορές" για αναξιοπιστίες και λόγους προστασίας των καταναλωτών όταν οι εταιρείες υπό αμφισβήτηση διεξάγουν εμπορικές συναλλαγές μόνο μέσω www; Ο Κυβερνοχώρος θα μπορούσε να αντιμετωπιστεί σαν μια ξεχωριστή αγορά που έχει σαν σκοπούς του να εκτιμήσει την συγκέντρωση και την διατεθειμένη δύναμη στην αγορά. Έμφαση στις γεωγραφικές αγορές θα ήταν σχετική μόνο στις σπάνιες περιπτώσεις στις οποίες τέτοια δύναμη στην αγορά θα μπορούσε να αποτελέσει μια μη κατάλληλη δύναμη επιρροής για να αποκτήσουμε δύναμη στις on-line αγορές - για παράδειγμα, με χρήση υπό συνθήκη πρόσβασης στο Δίκτυο από ντόπιους πολίτες στις υπηρεσίες που τους προσφέρονται από την ίδια εταιρεία (όπως μια τηλεφωνική εταιρεία) κατά την διάρκεια της on-line διαδικασία αγοράς. Ισχυρισμοί αναφερόμενοι στο δικαίωμα πρόσβασης σε συγκεκριμένες on-line υπηρεσίες, σε αντίθεση με τους ισχυρισμούς για παράβαση σε συγκεκριμένα pipelines, θα παρέμεναν αδύναμοι τόσο όσο χρειάζεται για να είναι δυνατή η στιγμιαία δημιουργία μιας νέας on-line υπηρεσίας σε οποιαδήποτε γωνία ενός επεκτεινόμενου on-line χώρου.

Καταναλωτικά προστατευτικά δόγματα θα μπορούσαν επίσης να αναπτυχθούν διαφορετικά με την on-line διαδικασία - ας λάβουμε υπόψη μας το γεγονός ό,τι για να διαβάσει ο οποιοσδήποτε μια on-line διαφήμιση χρειάζεται να κάνει μόνο ένα κλικ με το ποντίκι του υπολογιστή του μένοντας μακριά από γραφεία που προστατεύουν τους καταναλωτές και συζητήσεις με άλλους καταναλωτές. Μπορεί να απαγορεύσει η Minnesota την εγκαθίδρυση ενός Ponzi σχεδίου σε μια web σελίδα που είναι φυσικά βασισμένη στο Cayman Islands αλλά προσπελάσιμη από τους πολίτες της Minnesota μέσω του Δικτύου; Λαμβάνοντας υπόψη την προτεινόμενη νέα προσέγγιση του ελέγχου των on-line δραστηριοτήτων, η απάντηση είναι καθαρά όχι. Η Minnesota δεν έχει κανένα ειδικό δικαίωμα να απαγορεύσει τέτοιες δραστηριότητες. Το κράτος έχει έλλειψη από δυνάμεις που θα εγγυηθούν την εφαρμογή των οποιοδήποτε κανόνων, δεν μπορεί να επιδείξει ενέργειες που να έχουν κάποιο ιδιαίτερο αντικειμενικό σκοπό και δεν μπορεί να μιλήσει εκ μέρους της κοινότητας στηριζόμενη στον όχι και τόσο νομικά ευσταθή ισχυρισμό της αυτό-κυβέρνησης. Αλλά αυτό δεν σημαίνει ότι η απάτη μπορεί να μην καταστεί "παράνομη" στις λιγότερο μεγάλες περιοχές του Κυβερνοχώρου. Αυτοί που εγκαθίδρυσαν και χρησιμοποιούν τα on-line συστήματα ενδιαφέρονται να διατηρήσουν την ασφάλεια της δικής τους ηλεκτρονικής κυριαρχίας και να αποτρέψουν το έγκλημα. Αυτοί έχουν περισσότερες πιθανότητες να είναι ικανοί να επιβάλουν τους δικούς του νόμους. Και, καθώς συζητείται πιο εντόνως παρακάτω, όπως έως τώρα μια ομόφωνα βασισμένη "νομοθεσία του Δικτύου" χρειάζεται να αποκτήσει το σεβασμό και τη συμμόρφωση των τοπικών κυριαρχιών, έτσι νέα Δικτυακά βασισμένα ιδρύματα παραγωγής νόμων έχουν ως κίνητρο την αποφυγή της καλλιέργειας ενεργειών που απειλούν τα ζωτικά συμφέροντα των εδαφικών κυβερνήσεων.

Είναι ευρέως γνωστό ότι στο δίκτυο δεν υπάρχουν νόμοι που να προστατεύουν τους καταναλωτές καθώς και τους χρήστες του από επικείμενους καταπατητές των δικαιωμάτων τους. Αυτό οφείλεται στο γεγονός ότι μια χώρα δεν μπορεί να επιβάλει απαγορευτικούς νόμους σε χρήστες του δικτύου που δεν ανήκουν στην δική της περιοχή δικαιοδοσίας. Αν, για παράδειγμα, ένας συνδρομητής παρέχει στο δίκτυο πληροφορίες ή διεξάγει σ' αυτό συναλλαγές που είναι προσβλητικές ή παράνομες σε μια περιοχή έξω από την περιοχή διοίκησης στην οποία αυτός ανήκει, δεν σημαίνει ότι μπορεί να διωχθεί από την διοίκηση της περιοχής της οποίας τους νόμους παραβίασε.

4.14 Νόμοι Σχετικοί με τα Δικαιώματα Αντιγραφής

Προτείνουμε ,όχι χωρίς κάποιο φόβο, ό,τι "το να εκλαμβάνεις τον Κυβερνοχώρο σοβαρά" θα μπορούσε να διασαφηνίσει την πρόσφατη έντονη διαμάχη σχετικά με το πώς να εφαρμόζουμε τις αρχές των νόμων για το δικαίωμα αντιγραφής στην ψηφιακή εποχή. Υπό της απουσίας παγκόσμιας συμφωνίας σχετικά με τις εφαρμόσιμες αρχές στο χώρο των δικαιωμάτων αντιγραφής τα δικαιωδοτικά προβλήματα που είναι συμφυείς με οποιαδήποτε προσπάθεια να εφαρμόσουμε εδαφικά βασισμένο καθεστώς για τα δικαιώματα αντιγραφής στις ηλεκτρονικές εργασίες, που είναι ταυτοχρόνως διαθέσιμες στην υφήλιο, είναι μη κατανοητά.

Σύμφωνα με την Jane Ginsburg έχουμε:

Ένα χαρακτηριστικό που είναι κλειδί για το Π.Π.Ο.(Παγκόσμιο Πληροφοριακό Οικοδόμημα) είναι η ικανότητα του να διαθέτει εργασίες ,των οποίων οι δημιουργοί έχουν δικαιώματα ιδιοκτησίας, of authorship με κυρίαρχο και ταυτόχρονο τρόπο πρόσβασης από ολόκληρο τον κόσμο .Η αρχή της εδαφικής κυριαρχίας γίνεται προβληματική αν σημαίνει ότι για να ταχυδρομήσεις μια εργασία στο Π.Π.Ο .καλείς σε δράση τους νόμους της κάθε χώρας στην οποία η δουλειά μπορεί να λαμβάνεται όταν...αυτοί οι νόμοι μπορεί να διαφέρουν σημαντικά. Θα έπρεπε τα δικαιώματα σε μια δουλειά να καθορίζονται από μια πολλαπλότητα νομικών καθεστώτων που δεν έχουν συνοχή όταν η δουλειά αυτή επικοινωνεί ταυτοχρόνως με μια εικοσάδα χωρών; Απλά λαμβάνοντας υπόψη τους νόμους μιας χώρας, η πολυπλοκότητα του να εγκαταστήσουμε δουλείες στο ψηφιακό Δίκτυο είναι ήδη αποκαρδιωτική· θα έπρεπε το έργο να είναι επιπλέον επιβαρημένο με την υποχρέωση να εκτιμά την επίδραση των νόμων κάθε χώρας στην οποία η δουλειά αυτή θα μπορούσε να ληφθεί; Τοποθετώντας το πιο ωμά, για δουλείες στην Π.Π.Ο., δεν θα υπάρχει περιοχή κυριαρχίας όπως συμβαίνει στον πραγματικό (γεωγραφικό) κόσμο...Χωρίς φυσικές περιοχές κυριαρχίας, μπορεί να εξακολουθεί να υφίσταται η νομική εδαφική κυριαρχία ;

Αλλά το να μεταχειριζόμαστε τον Κυβερνοχώρο σαν ένα διακεκριμένο χώρο έχοντας σαν σκοπό την νομική ανάλυση κάνει κάτι παραπάνω από το να επιλύει τους συγκρουόμενους ισχυρισμούς από διαφορετικές περιοχές δικαιοδοσίας. Επίσης, επιτρέπει την ανάπτυξη νέων δογμάτων τα οποία λαμβάνουν υπόψη τους τα διαφορετικά χαρακτηριστικά του on-line χώρου.

Η βασική δικαιολόγηση για την προστασία των δικαιωμάτων αντιγραφής είναι ό,τι το να παρέχουν στους συγγραφείς ένα αποκλειστικό δικαίωμα

το εκλαμβάνουν σαν μια εξασφάλιση για την συνεχή παροχή αξιόπιστου και σύγχρονου περιεχομένου.

Μια σημαντική αλλαγή αυτού του είδους, όσον αναφορά εξουσιαστικά κίνητρα, θεμελιωδώς αλλάζει την ισορροπία ανάμεσα στα κόστη και τα οφέλη της προστασίας των πνευματικών δικαιωμάτων στον Κυβερνοχώρο, απαιτώντας την επανεξέταση αρχών που ισχύουν εδώ και πολύ καιρό. Ομοίως, άλλα μοναδικά χαρακτηριστικά του Κυβερνοχώρου προκαλούν εντόνως τις παραδοσιακές αντιλήψεις σχετικά με τα πνευματικά δικαιώματα. Για παράδειγμα λάβε υπόψη σου την πανταχού παρών αντιγραφή αρχείων - το γεγονός ότι κάποιος δεν μπορεί να προσπελάσει οποιαδήποτε απολύτως πληροφορία σε ένα περιβάλλον όπου μεσολαβεί ο υπολογιστής χωρίς να δημιουργήσει αντίγραφο αυτής της πληροφορίας. Σαν συνέπεια, οποιαδήποτε αφελής και απλοποιημένη προσπάθεια να βάλουμε τις παραδοσιακές ιδέες σχετικά με τα δικαιώματα των συγγραφέων για αποκλειστικότητα πάνω από τη δημιουργία αντιγράφων στις εμπορικές πράξεις στον Κυβερνοχώρο είναι πιθανόν να έχει στρυφνά αποτελέσματα. Αν αυτή καθ' αυτή η ενέργεια του να φέρεις ένα αρχείο στην οθόνη σου θεωρείται σαν η δημιουργία ενός αντιγράφου όσον αναφορά την έννοια των πνευματικών δικαιωμάτων των σχετικών με την ενέργεια, τότε μια μεγάλη αναλογία των εκατομμυρίων μηνυμάτων που ταξιδεύουν μέσω του Δίκτυο κάθε μέρα θεωρητικά καταπατάει τα δικαιώματα κάποιων δημιουργών αρχείων...σχετικά με τον έλεγχο της δημιουργίας αντιγράφων. Και αν αυτή καθ' αυτή η ενέργεια του να διαβάζουμε τέτοια μηνύματα on-line έχει σχέση με την αντιγραφή, τότε κάποιος μορφής άδεια...θα έπρεπε, από αυτή την άποψη, να απαιτείται για σχεδόν κάθε ένα από τα μηνύματα που μεταδίδονται. Παρομοίως, εφαρμογές του δόγματος της "πρώτης πώλησης" (επιτρέποντας στους αγοραστές μιας δουλείας με πνευματικά δικαιώματα να επαναπωλούν ελεύθερα το αντίγραφο που αυτός ή αυτή αγόρασε) είναι προβληματική όταν η μεταφορά ενός νομίμως αποκτημένου αντιγράφου τεχνικώς αφορά τη δημιουργία ενός νέου αντιγράφου προτού το παλιό εξαλειφθεί. Το να καθορίσεις μια "δίκαιη χρήση" είναι επίσης δύσκολο όταν το μέγεθος της δουλείας είναι ακαθόριστο, κυμαινόμενο πρώτα από μια ατομική παράγραφος που πωλήθηκε χωριστά μετά από απαίτηση ανταποκρινόμενη στην αναζήτηση, σε δεύτερον την πλήρη βάση δεδομένων από την οποία προέρχεται αυτή η παράγραφος, κάτι που ποτέ δεν πουλήθηκε σαν μια πλήρης μονάδα.

Το να μεταχειρίζεσαι τον Κυβερνοχώρο σαν μια ξεχωριστή τοποθεσία επιτρέπει τη δημιουργία νέων πνευματικών δικαιωμάτων νομικά εφαρμόσιμων μόνο στο Δίκτυο το οποίο κανονικά θα επικεντρώσει την προσοχή σ' αυτά τα μοναδικά χαρακτηριστικά αυτού του νέου, ξεχωριστού χώρου καθώς διατηρεί δόγματα τα οποία εφαρμόζονται σε δουλειές ενσωματωμένες σε υλικές συλλογές (όπως τα βιβλία) ή εκθέτονται σε νομικά σημαντικά μέρη (όπως για παράδειγμα τα θέατρα). Πρόσφατες δημόσιες συζητήσεις σχετικά με την εφαρμογή νόμων για τα πνευματικά δικαιώματα στο Δίκτυο που διεξάγονται συχνά, έμμεσα, το αντιμετωπίζουν σαν ένα ξεχωριστό χώρο, τουλάχιστον όπως εμπορικοί δικαιούχοι πνευματικών δικαιωμάτων κάπως ανακριβώς αναφέρονται σε αυτό σαν ένα "χώρο χωρίς νόμους (lawless)". Η ευπρέπεια των δημοσίων συζητήσεων μπορεί να βελτιώνονταν αν ο καθένας δεχόταν ότι

το Δίκτυο θα έπρεπε να έχει τους δικούς του νόμους περιλαμβάνοντας ένα ειδικό νόμο για την εξουσιοδοτημένη μεταφορά δουλειάς από ένα χώρο σε άλλο. Θα μπορούσαμε, με άλλα λόγια, να ρυθμίσουμε την κλοπή δουλειάς δημιουργημένης στον υλικό κόσμο με το να αντιμετωπίζουμε το μη εξουσιοδοτημένο φόρτωμα αντιγράφων τέτοιων εργασιών στο δίκτυο σαν παράβαση των πνευματικών δικαιωμάτων. Αυτή η νέα προσέγγιση θα βοηθούσε τους υποστηρικτές αυτού του ηλεκτρονικού εμπορίου να επικεντρωθούν στο να αναπτύξουν νόμους που να δίνουν κίνητρο για να ενθαρρύνουν την εξουσιοδοτημένη μεταφορά στον Κυβερνοχώρο εργασιών που δεν είναι τώρα διαθέσιμες καθώς επίσης να διαβεβαιώσουν τους ιδιοκτήτες υπάρχοντων πνευματικών δικαιωμάτων σε πολύτιμες εργασίες ότι αλλαγές στο νόμο σχετικά με τα πνευματικά δικαιώματα στο Δίκτυο δεν θα απαιτούσε την αλλαγή των νόμων που βρίσκουν εφαρμογή στην διανομή των υλικών εργασιών. Επίσης θα επιτρέψει την ανάπτυξη νέων δογμάτων για συνεπαγόμενη άδεια και δίκαιη χρήση η οποία, με αναφορά στις εργασίες που πρωτοδημιουργήθηκαν στο Δίκτυο ή εισήχθηκαν με την άδεια του συγγραφέα, θα επιτρέψει καταλλήλως τη μετάδοση και αντιγραφή που είναι απαραίτητη για να διευκολύνει τη χρήση της μέσα στον ηλεκτρονικό χώρο.

Όπως με κάθε άλλη δραστηριότητα έτσι και με τα πνευματικά δικαιώματα των συγγραφέων στο δίκτυο πρέπει να επιβληθούν νόμοι, αναφερόμενοι μόνο στο χώρο του δικτύου, που να ρυθμίζουν αυτό το θέμα. Πρέπει δηλαδή να θεσπιστούν νόμοι που να καθορίζουν πότε και αν είναι παράνομη η αντιγραφή εργασιών που διανέμονται στο δίκτυο. Και αυτό γιατί σε μερικές περιπτώσεις ακόμη και η εμφάνιση στην οθόνη μιας εργασίας μπορεί να εκληφθεί σαν τη δημιουργία ενός αντιγράφου. Αναμφισβήτητα ο δικτυακός χώρος έδωσε στους συγγραφείς τη δυνατότητα να διανέμουν τα έργα τους σε ένα ευρύ κοινό με έναν σχετικά εύκολο τρόπο κάτι που για τους κάθε μορφής δημιουργούς μπορεί να θεωρηθεί πιο σημαντικό από την επιβολή προστίμων σ' αυτούς που δημιουργούν παράνομα αντίγραφα των εργασιών τους ή την επί πληρωμή αγορά και εξασφάλιση νόμιμου αντιγράφου της εργασίας. Ο λόγος για μια τέτοια αντιμετώπιση του γεγονότος αυτού είναι ότι μέσω του δικτυακού χώρου και της εύκολης διανομής αντιγράφων της δουλειάς τους αυξάνουν την φήμη τους, δηλαδή καταφέρνουν να γίνουν γνωστοί πιο γρήγορα και πιο εύκολα σε ένα πιο διευρυμένο πλήθος πιθανών ενδιαφερομένων. Αργότερα αυτή η φήμη θα τους παρέχει την δυνατότητα να βγάλουν μεγάλα κέρδη. Αυτό θα το επιτύχουν με την πώληση στους αναγνώστες τους όχι του αντιγράφου της εργασίας τους - μια και αυτό θα μπορούν να το προσπελάσουν από το δίκτυο - άλλα με την εξασφάλιση της αυθεντικότητας και της ορθότητας του περιεχομένου του σ' αυτούς. Τότε οι αναγνώστες θα ενδιαφέρονται περισσότερο για την γνησιότητα του αντιγράφου και της πληροφορίας που μπορούν να προσπελάσουν και για την εξασφάλιση της προϋποθέσεως αυτής θα είναι διατεθειμένοι να πληρώσουν έτσι ώστε να γίνουν συνδρομητές σε ομάδες που μπορούν να τους την εξασφαλίσουν.

4.14.1 Θα εμφανιστούν υπεύθυνοι αυτοδιοικούμενοι θεσμοί για το Δίκτυο ;

Ακόμα και αν συμφωνήσουμε ότι θα πρέπει να επιβληθούν νέοι κανόνες σε θέματα που σχετίζονται με το δίκτυο, ερωτήματα παραμένουν γύρω από το ποιος θέτει τους κανόνες και πως αυτοί πρέπει να επιβληθούν. Το δίκτυο μπορεί να αναπτύξει τους δικούς του αποτελεσματικούς νομικούς θεσμούς. *{αλήθεια πόσοι μοιράζονται αυτή τη γνώμη;}*

Προκειμένου τα ονόματα των περιοχών στο δίκτυο (domains) να ελέγχονται από κάποια νομική αρχή η οποία δε βασίζεται στην εδαφική περιοχή *{εννοούμε αρχές που ορίζονται σε ένα κράτος βάσει των νόμων του και περιορίζονται από τα φυσικά σύνορα του κράτους}*, νέοι θεσμοί θα πρέπει να συσταθούν για τη δημιουργία νόμων. Αρκετά ερωτήματα που θα δημιουργηθούν στην προσπάθεια οργάνωσης αυτού του συστήματος θα χρειαστούν απαντήσεις. Αποφάσεις θα πρέπει να ληφθούν για το αν θα δημιουργηθεί ένα νέο ιεραρχικό πεδίο ονομάτων (domain), εάν οι διαθέσιμες (on-line) στο δίκτυο διευθύνσεις ανήκουν στους χρήστες ή στους παρόχους υπηρεσιών και στο εάν ένα όνομα που χωρίς άδεια συμπίπτει με κάποιο άλλο, μπερδεύει τους χρήστες ή διαλύει την αξία που είχε το προϋπάρχον όνομα. Το νέο σύστημα θα πρέπει ακόμα να περιλαμβάνει διεργασίες που θα ασχολούνται με αντικρουόμενα συμφέροντα, θα λύνουν αυτές τις διαφορές και θα καταλογίζουν τις ευθύνες (συμπεριλαμβανομένων και πιθανών αποζημιώσεων) σε περιπτώσεις λαθών. Αν δημιουργηθεί ένα ισοδύναμο σύνολο ονομάτων (domains) στο δίκτυο δημιουργούνται ερωτήματα για το πως θα αποζημιωθούν τα άτομα όταν κάποια ονόματα (domains) θα καταστραφούν για το κοινό καλό της δικτυακής κοινότητας. Κάποιος πρέπει ακόμα να αποφασίσει θέματα μέλους για τους πολίτες του δικτύου και ακόμα το πόσοι χρήστες θα αποκαλύψουν (αλλά και σε ποιον) τις αληθινές τους ταυτότητες προκειμένου να χρησιμοποιούν ηλεκτρονικές διευθύνσεις (e-mail) αλλά και ονόματα για εμπορικούς σκοπούς. Όπως έχει ήδη υπονοηθεί αυτοί οι κανόνες θα έχουν νόημα και θα μπορούν να επιβληθούν μόνο εάν οι πολίτες του δικτύου πάρουν αυτές τις αποφάσεις, βλέποντας τους εαυτούς τους ως ένα νομικό κυβερνών σώμα. *{με τη συνεχώς αυξανόμενη ανάπτυξη του διαδικτύου τόσο από πλευράς αριθμού χρηστών όπως και ενδιαφερόντων που καλύπτει γίνεται σαφές ότι πέρα από τις διεργασίες που ρυθμίζουν την εύρυθμη λειτουργία του ανά περιοχή - εννοώντας εδώ τους παρόχους υπηρεσιών-θα πρέπει να δημιουργηθούν διεργασίες που θα ρυθμίζουν νομικά θέματα και θα επιλύουν τυχόν διαφορές μιας και οι πιο αρμόδιοι να συμμετέχουν σε αυτές τις διεργασίες είναι οι ίδιοι οι άνθρωποι που ασχολούνται με το δίκτυο και όχι οι νομικές αρχές που ίσως και δεν κατέχουν τόσο καλά -αν όχι καθόλου- τα δικτυακά θέματα}*

Η πείρα προτείνει ότι η κοινότητα των συνδεδεμένων στο δίκτυο χρηστών και παροχών υπηρεσιών, πρόκειται να συστήσουν ένα αυτοδιοικούμενο σύστημα. Κάθε χειριστής ενός συστήματος που δίνει κάποιο συνθηματικό (password) σε κάποιο χρήστη επιβάλλει κάποιες προϋποθέσεις ως συνθήκες συνεχούς πρόσβασης όπως : να πληρώνει λογαριασμούς έγκαιρα ή να παραμένει μέλος της εν λόγω ομάδας (π.χ να είναι φοιτητής σε κάποιο πανεπιστήμιο). Οι χειριστές των συστημάτων (Sysops) έχουν ένα

εξαιρετικά ισχυρό εργαλείο στη διάθεσή τους για να επιβάλλουν τέτοιους κανόνες -την εξορία από το δίκτυο.*{αρκεί αυτό το εργαλείο να μη χρησιμοποιείται για την επίλυση προσωπικών διαφορών κάποιων χρηστών και χειριστών}* Παράλληλα το σύνολο των χρηστών του δικτύου έχει συγκεντρώσει πολλά "όπλα" για να αναγκάσει τους "κακούς χρήστες" να συμμορφωθούν με κοινές για όλους διατάξεις, όπως κανόνες ενάντια στην αποστολή οργισμένων υβριστικών μηνυμάτων (flaming),(shunning),(mail-bombs) κ.α. Τόσο όμως και οι δυο πλευρές χειριστές και απλοί χρήστες, έχουν αρχίσει να αναγνωρίζουν το ότι η δημιουργία και εφαρμογή τέτοιων κανόνων πρέπει να είναι ένα θέμα πρωταρχικά συζήτησης και όχι μια πράξη θέλησης από αυτούς που έχουν την δύναμη της εξουσίας.

Παρόλο που αρκετοί από αυτούς τους νέους κανόνες απηχούν μόνο σε συγκεκριμένες περιοχές του δικτύου μερικές σταθερές αρχές συναντώνται στις τεχνικές αρχές πρωτοκόλλων που ισχύουν καθολικά. Ήδη υπάρχει ευρεία συμφωνία γύρω από τις βασικές αρχές του "Netiquette" σε λίστες αλληλογραφίας και ομάδες συζήτησης, παρόλο που αποδεκτά οι νέοι χρήστες έχουν μικρό ρυθμό μάθησης και το δίκτυο προσφέρει περιορισμένη "δημόσια εκπαίδευση" και φόρμες που ήδη ισχύουν.*{πραγματικά ένας χρήστης που χρησιμοποιεί ελάχιστες ώρες το δίκτυο και για ασήμαντα θέματα ελάχιστα γνωρίζει κανόνες που ήδη ισχύουν και ίσως δεν ενδιαφέρεται να συμμετέχει στη σύσταση νέων για κάποια on-line θέματα}* Ακόμα φαίνεται βέβαιο να ακμάσουν μηχανισμοί συζητήσεων και αντιπαραθέσεων σε αυτό το καινούριο περιβάλλον. Το διαδίκτυο δεν είναι αναρχικό. Οι κανόνες του γίνονται όλο και πιο γεροί κάθε μέρα.

Ίσως κάτι ανάλογο με την ανάπτυξη ενός ξεχωριστού νόμου για το δίκτυο είναι η ανάπτυξη του εμπορικού νόμου, ενός ξεχωριστού συνόλου κανόνων που αναπτύχθηκαν με το καινούριο, γρήγορα αυξανόμενο και αναπτυσσόμενο συνοριακά εμπόριο των μεσαιωνικών χρόνων. Οι έμποροι δε μπορούσαν να λύσουν τις διαφορές τους στο λαϊκό δικαστήριο το οποίο στηριζόταν σε φεουδαρχικούς νόμους κυρίως για θέματα της γης. Και ούτε ο τοπικός άρχοντας μπορούσε εύκολα να θεσπίσει κανόνες για ένα σύνολο δραστηριοτήτων που ελάχιστα κατανοούσε αλλά και θα εφαρμόζονταν σε περιοχές πέρα από την κυριότητα του. Το αποτέλεσμα αυτού του προβλήματος νομοθεσίας, εξαιτίας των διασυννοριακών επαφών ήταν η ανάπτυξη ενός νέου νομικού συστήματος, του "lex-mercatoria".*{εδώ χρησιμοποιείται το παράδειγμα της δημιουργίας του εμπορικού νόμου στο μεσαίωνα για να κατανοηθεί η αδυναμία των ισχυόντων σήμερα νόμων να επιλύουν θέματα του δικτύου}*

Κατά τη διάρκεια αυτής της περιόδου εξαιτίας της ανάγκης για ομοιόμορφους νόμους εμπορίου που θα διευκόλυναν το διεθνές εμπόριο δημιουργήθηκαν οι βασικές ιδέες και θεσμοί του μοντέρνου δυτικού εμπορίου -"lex mercatoria"- και ακόμα πιο σημαντικό ήταν ότι ο εμπορικός νόμος στη Δύση πρώτα αντιμετωπίστηκε ως ένα ολοκληρωμένο αναπτυσσόμενο σύστημα του νομικού κορμού. Ιδεατά κάθε πλευρά εμπορικής συνδιαλλαγής σε όλη την Ευρώπη (και μερικές φορές ακόμα και εκτός Ευρώπης) κυβερνείτο από αυτό το νομικό σώμα μετά τον 11^ο αιώνα. Αυτό το σώμα συστάθηκε, κηρύχθηκε και επιβλήθηκε από εθελοντές. Στην πραγματικότητα αυτό έπρεπε

να γίνει. Δεν υπήρχε άλλη εναλλακτική πηγή νόμου συμπεριλαμβανομένης και της κρατικής πίεσης.

Οι άνθρωποι που νοιάστηκαν περισσότερο και κατανόησαν καλύτερα την καινούρια αυτή δημιουργία, σχημάτισαν και υποστήριξαν αυτό το νέο νομικό σώμα, το οποίο δεν κατέστρεψε ή αντικατέστησε κάποιο υπάρχων νόμο αναφορικά με εδαφικές συνδιαλλαγές (π.χ η μεταβίβαση της κυριότητας της γης). Ακριβώς το ίδιο φαινόμενο αναπτύσσεται στον κυβερνοχώρο τώρα. *{δηλαδή αυτοί οι οποίοι ενδιαφέρονται θα συμμετέχουν στην ανάπτυξη επιτροπών για νομικά θέματα του δικτύου}*

Οι κυβερνήσεις δε μπορούν να σταματήσουν ακόμα και αν θέλουν, τις ηλεκτρονικές επικοινωνίες να παίρνουν τα σύνορά τους. Ούτε μπορούν να διεκδικήσουν το δικαίωμα να κανονίζουν το δίκτυο βασιζόμενοι σε υποθετικούς λόγους τοπικών μειονεκτημάτων που προκαλούνται από δραστηριότητες που ξεκίνησαν έξω από τα σύνορά τους και ταξίδεψαν ηλεκτρονικά σε πολλά διαφορετικά κράτη. Ένα κράτος και οι νομικοί θεσμοί του δε μπορούν να μονοπωλήσουν τη δημιουργία κανόνων για ολόκληρο το δίκτυο. Ακόμα οι θεσμοθετημένες αρχές είναι πιθανό να συνεχίσουν να υποστηρίζουν ότι πρέπει να αναλύουν και να ρυθμίζουν τα σχετικά με το δίκτυο (on-line) φαινόμενα με όρους κάποια φυσικά σύνορα. Εξ' άλλου οι άνθρωποι που ασχολούνται με επικοινωνίες στο δίκτυο ζουν στον υλικό κόσμο. *{με τη έννοια ότι είναι μέλη μιας κοινωνίας, υπακούουν στους νόμους της χώρας τους άρα δεν μπορούν να είναι εντελώς ανεξάρτητοι}* Και έτσι η διαφωνία συνεχίζεται γύρω από το αν οι τοπικές αρχές πρέπει να έχουν την εξουσία να αντιμετωπίζουν τα προβλήματα που δημιουργούνται στο φυσικό κόσμο από αυτούς που ασχολούνται με το δίκτυο. *{δηλαδή αν κάποιος έλληνας πολίτης θιγεί από κάποια εμπορική συναλλαγή με μια αμερικάνικη εταιρεία που έχει σελίδα στο διαδίκτυο δε μπορεί να απαιτήσει από κάποιο ελληνικό δικαστήριο να κυνηγήσει τα συμφέροντα του αλλά πιο εύλογο θα ήταν να υπήρχε ένα διεθνές δικαστήριο στο χώρο του διαδικτύου που να χειρίζεται τέτοιες περιπτώσεις και σε αυτό να μπορεί να προσφύγει}* Η ανάπτυξη υπεύθυνων -για τη θεσμοθέτηση νόμων- αρχών μέσα στον κυβερνοχώρο θα έρθει σε ισχυρή σύγκρουση με αυτούς που υποστηρίζουν ότι το δίκτυο δεν έχει νόμους και ότι οι κανονισμοί του συνδεδεμένου με το δίκτυο εμπορίου προσπίπτουν σε φυσικές δικαιοδοσίες. Όπως έχει σημειωθεί οι χειριστές συστημάτων δρουν ατομικά ή συλλογικά έχοντας την εξουσία να εξορίσουν χρήστες από το δίκτυο προκειμένου να ελέγχουν λάθος συνδεδεμένες με το δίκτυο (on-line) πράξεις. Αυτό το μέτρο επιβολής κανόνων δεν είναι τέλειο και ούτε το μέτρο της στέρξης των εμπόρων από εμπορικές συναλλαγές το μεσαίωνα ήταν τέλειο για την παραπέρα ανάπτυξη του εμπορικού νόμου. *{βέβαια είναι μια πρώτη απόπειρα επιβολής νόμων στο δίκτυο}* Τα άτομα που έχουν κάνει κάτι λάθος στο δίκτυο ελπίζουν να καταφέρουν να επιστρέψουν κρυφά σε μια περιοχή του δικτύου με μια καινούρια ταυτότητα. Αλλά και τα μέτρα επιβολής που χρησιμοποιούν οι νομικές αρχές στον πραγματικό κόσμο έχουν επίσης κάποια όρια. Δεν αποφεύγουμε ν'αναγνωρίσουμε την αποτελεσματικότητα των κυβερνήσεων επειδή δε μπορούν να ελέγξουν πλήρως τα φυσικά τους σύνορα ή όλες τις πράξεις των πολιτών τους. Έτσι για δραστηριότητες συνδεδεμένες με το

δίκτυο (on-line) που ελάχιστα επηρεάζουν τα ζωτικά ενδιαφέροντα, οι αυτορρυθμιζόμενες δομές του κυβερνοχώρου ταιριάζουν καλύτερα απ' ό,τι οι τοπικές αρχές προκειμένου να ασχοληθούν με νομικά θέματα γύρω από το δίκτυο.

4.15 Τοπικές αρχές, Ξένοι κανόνες, Διευθέτηση συγκρούσεων.

Τι θα πρέπει να γίνεται όταν υπάρχουν συγκρούσεις ανάμεσα σε νόμους κυβερνήσεων (που ισχύουν για πρόσωπα ή οντότητες εξαιτίας της περιοχής που ανήκουν) και των νόμων που ισχύουν για συγκεκριμένες δραστηριότητες στο δίκτυο; *{ακριβώς αυτή η έλλειψη νόμων για το δίκτυο φέρνει κάποιες φορές σε σύγκρουση τις νομικές αρχές κάποιων κρατών που καλούνται να λύσουν τέτοια προβλήματα στο δίκτυο}* Το δόγμα της ευγένειας (comity) μαζί με τις αρχές που ισχύουν όταν εξουσιοδοτούνται με νομική δύναμη αυτορρυθμιζόμενοι οργανισμοί μας δίνουν την καθοδήγηση για συμφιλίωση σε τέτοιες συγκρούσεις.

Το δόγμα της ευγένειας στη κλασική του μορφή που ισχύει στο ανώτατο δικαστήριο λέει ότι : "η αναγνώριση που ένα έθνος επιτρέπει μέσα στην περιοχή του στις νομοθετικές, εκτελεστικές και δικαστικές δραστηριότητες ενός άλλου έθνους ρυθμίζεται σύμφωνα με το διεθνές καθήκον, την ευκολία των δυο εθνών αλλά και των δικαιωμάτων των πολιτών του ή άλλων ατόμων που βρίσκονται κάτω από την προστασία των νόμων του". Αυτό ενσωματώθηκε στις αρχές που τέθηκαν στην αναθεώρηση (3^η) του νόμου των Ηνωμένων Πολιτειών περί των σχέσεων ξένων νόμων (και συγκεκριμένα στην παράγραφο 403) που λέει ότι : "ένα κράτος μπορεί να μην έχει αρμοδιότητα να επιβάλλει το νόμο αναφορικά με κάποιο άτομο ή δραστηριότητα που συνδέεται με κάποιο άλλο κράτος όταν η επιβολή του νόμου δεν έχει λόγο" και όταν υπάρχει σύγκρουση ανάμεσα στους νόμους δυο κρατών λέει ότι : "κάθε κράτος έχει μια υποχρέωση να αξιολογήσει το δικό του αλλά και το συμφέρον του άλλου κράτους πριν επιβάλλει το νόμο και να υποχωρήσει για το άλλο κράτος αν το συμφέρον του άλλου κράτους είναι φανερά μεγαλύτερο". Οι παραπάνω αρχές ξεκίνησαν ως μια προσπάθεια να μετριάσουν κάποιες από τις σκληρότερες μορφές ενός κόσμου στον οποίο η δημιουργία νόμων είναι μια προσπάθεια ελέγχου πάνω σε ένα φυσικό χώρο στον οποίο όμως τα πρόσωπα, τα πράγματα και οι δραστηριότητες μπορούν να μετακινηθούν διαμέσου φυσικών συνόρων και λειτουργεί ως περιορισμός στην αυστηρή επιβολή των κρατικών αρχών που προσπαθούν να συμφιλιώσουν "την αρχή της απόλυτης εδαφικής αυστηρότητας με το γεγονός ότι η επαφή των εθνών συχνά απαιτεί την αναγνώριση της νομοθετικής αρχής του ενός κράτους σε σχέση με του άλλου" *{όλες οι παραπάνω αρχές βασίζονται στην καλή θέληση μεταξύ των κρατών}*. Γενικά αυτή η αρχή υποστηρίζει τη γνώμη ότι εκείνοι που νοιάζονται περισσότερο και καταλαβαίνουν καλύτερα τις συγκρούσεις θα πρέπει να καθορίζουν την έκβαση. Σύμφωνα με τα παραπάνω και κατ' επέκταση ίσως θα ήταν ιδανικό να χειρίζονται με αυτό τον τρόπο οι διαφορές μεταξύ της μη εδαφικής φύσης των δραστηριοτήτων του κυβερνοχώρου και των νόμιμων αναγκών για εδαφική εξουσία και αυτών των οποίων τα ενδιαφέροντα βρίσκονται στην άλλη πλευρά του κυβερνοχώρου. Αυτή η θεωρία δεν απενεργώνει τις

εδαφικές εξουσίες από το να προστατεύουν τα ενδιαφέροντα εκείνων των ατόμων που υπάγονται στη σφαίρα της δικαιοδοσίας τους αλλά αναφέρεται σε αυτούς προκειμένου να επιβάλλει κάποιους περιορισμούς.

Οι τοπικές αρχές που χειρίζονται διαφωνίες μπορούν επίσης να μάθουν από τα πολλά παραδείγματα της μεταβίβασης εξουσίας σε αυτορυθμιζόμενους οργανισμούς. Οι εκκλησίες έχουν το δικαίωμα να φτιάχνουν θρησκευτικούς νόμους. Οι λέσχες και οι κοινωνικοί οργανισμοί μπορούν εντός συνόρων να ορίσουν κανόνες που να ελέγχουν τις δραστηριότητες μέσα στη σφαίρα των ενδιαφερόντων τους. Οι ασφαλείς εμπορικές συναλλαγές μπορούν να θέσουν εμπορικούς νόμους όσο προστατεύουν τα ζωτικά ενδιαφέροντα των κοινωνιών που περιβάλλουν. Σε αυτές τις περιπτώσεις οι κυβερνήσεις έχουν προνοήσει με σοφία, να δώσουν το δικαίωμα των διαδικασιών για θέσπιση νόμων σε αυτούς που κατανοούν καλύτερα ένα πολύπλοκο φαινόμενο και που ενδιαφέρονται να διασφαλίσουν την ανάπτυξη και υγεία της επιχείρησής τους.

Ο κυβερνοχώρος αντιπροσωπεύει μια καινούρια μορφή του παρακάτω θέματος: πόσο θα πρέπει οι τοπικές αρχές να σεβαστούν μια νέα αυτορυθμιζόμενη δραστηριότητα που αναπτύσσεται ανεξάρτητα του τοπικού ελέγχου και φθάνει πέρα από τα σύνορα (φυσικά) της δικής τους αρμοδιότητας. Αυτή η μίξη μεταξύ χειροπιαστών και μη συνόρων οδηγεί στη σύγκλιση όλων των πνευματικών ομάδων προς την ιδέα που υποστηρίζει τη μεταβίβαση της τοπικής εξουσίας σε αυτορυθμιζόμενες ομάδες. Εφαρμόζοντας ταυτόχρονα το δόγμα της ευγένειας και την ιδέα της μεταβίβασης εξουσίας στον κυβερνοχώρο, μια τοπική αρχή καλείται να σεβαστεί τις αυτορυθμιζόμενες κρίσεις ενός πληθυσμού μερικά και όχι ολικά που αποτελείται από τα δικά του θέματα.

Παρόλη τη φαινομενική αντίθεση μιας εξουσίας που υποχωρεί στην εξουσία εκείνων που δεν είναι υποκείμενα της μια τέτοια στρατηγική έχει έννοια ειδικότερα κάτω από τους σκοπούς των δυο παραπάνω δογμάτων. Το δόγμα της ευγένειας και της μεταβίβασης εξουσίας αντιπροσωπεύουν τη σοφή διατήρηση των κυβερνητικών πηγών και επιτρέπουν αποφάσεις σ'αυτούς που καταλαβαίνουν περισσότερο καλά τις ειδικές ανάγκες και τα χαρακτηριστικά μιας συγκεκριμένης σφαίρας δραστηριοτήτων. Μολονότι ο κυβερνοχώρος αντιπροσωπεύει μια καινούρια σφαίρα που διασχίζει εθνικά σύνορα η βασική αρχή παραμένει. Εάν οι χειριστές συστημάτων και χρήστες που συλλογικά κατοικούν και ελέγχουν μια συγκεκριμένη περιοχή του δικτύου θέλουν να θεσμοθετήσουν ειδικούς κανόνες για να ελέγξουν τη συμπεριφορά σε αυτή την περιοχή και αν αυτοί οι κανόνες δεν προσκρούουν στα ενδιαφέροντα άλλων, που ποτέ δεν επισκέπτονται αυτό το δικτυακό χώρο, τότε ο νόμος του φυσικού κόσμου θα πρέπει να υποχωρήσει σε αυτή τη νέα φόρμα αυτοδιοίκησης. *{εδώ χρειάζεται ιδιαίτερη προσοχή αφού δε μπορούμε να ξέρουμε με σιγουριά πότε τα ενδιαφέροντα μιας ομάδας του δικτύου προσκρούουν στα ενδιαφέροντα μιας άλλης ώστε να αποφύγουμε μονομερείς νόμους}*

Σκεφθείτε για μια ακόμα φορά το παράδειγμα με το σήμα κατατεθέν. "Ένας αντιπρόσωπος της κυβέρνησης των Η.Π.Α έχει δηλώσει ότι εφ'όσον η κυβέρνηση έχει πληρώσει για την αρχική ανάπτυξη και διαχείριση ενός πεδίου

ονομάτων, τότε κατέχει το δικαίωμα να ελέγχει τις αποφάσεις αναφορικά με τη δημιουργία και χρήση τέτοιων ονομάτων. Προφανώς η κυβερνητική χρηματοδότηση βοήθησε στη δημιουργία αυτού του σημαντικού νέου τομέα, αλλά το αίτημα που βασίζεται στην επένδυση δεν είναι ιδιαίτερα πειστικό. Στην ουσία οι Ην. Πολιτείες ίσως διεκδικήσουν το δικαίωμα να ελέγχουν τις πολιτικές που κυβερνούν το χώρο ενός πεδίου (domain), βασικά γιατί τις τρομάζει το γεγονός ότι κάποια άλλη εξουσία του δικτύου ίσως την αναγκάσει να πληρώσει πάλι για την καταχώρηση των πεδίων (όπως.gov,.mil) που χρησιμοποιούνται από κυβερνητικές οντότητες. Για να καταπραΰνει τέτοια προβλήματα μια δικτυακή αρχή θα πρέπει να υποστηρίξει τις κυβερνήσεις σε αυτό το σημείο. Για παράδειγμα θα βολέψει τα ισχυρά στρατιωτικά ενδιαφέροντα να παραμείνουν ελεύθερα να ρυθμίζουν και να χρησιμοποιούν τις.mil διευθύνσεις. Μια δικτυακή εξουσία που θα ρυθμίσει τα καινούρια δεδομένα θα πρέπει ακόμα να υποστηρίξει τα ενδιαφέροντα της κυβέρνησης στο να διατηρήσει τα δικά της μη φορολογούμενα πεδία ονομάτων όπως και να απαγορέψει την πλαστογραφία αυτών. Δοθέντων συγκεκριμένων και υπεύθυνων περιορισμών από τη δικτυακή εξουσία αλλά και την ανάπτυξη μιας αποτελεσματικής αυτορυθμιζόμενης μορφής η κυβέρνηση ίσως αποφασίσει ότι δε θα πρέπει να ξοδεύει δυνάμεις προσπαθώντας να ελέγξει αποτελεσματικά μη κυβερνητικά πεδία ονομάτων (domains) αλλά αντίθετα να αφήσει τον έλεγχο σε αυτούς που ενδιαφέρονται περισσότερο για την ανάπτυξη του συνδεδεμένου με το δίκτυο (on-line) εμπορίου.

Επειδή το να ελέγχεις τη ροή ηλεκτρονίων κατά μήκος φυσικών συνόρων είναι πολύ δύσκολο, μια τοπική αρχή που θέλει να εμποδίσει τους πολίτες της από το να έχουν πρόσβαση σε συγκεκριμένα υλικά πρέπει είτε να απαγορέψει ολόκληρη την πρόσβαση στο δίκτυο (αποκόβοντας τον εαυτό της από το καινούριο παγκόσμιο εμπόριο) ή να προσπαθήσει να επιβάλλει τη θέληση της στο δίκτυο. Αυτό θα ήταν το σύγχρονο ισοδύναμο ενός τοπικού άρχοντα του μεσαίωνα που προσπαθεί είτε να εμποδίσει το εμπόριο αργύρου από το να περάσει από τα σύνορά του (σε αντίθεση με τη θέληση πελατών και εμπόρων) είτε προσπαθεί να επιβάλλει την εξουσία σε όλο το γνωστό τότε κόσμο. Ίσως είναι πολύ δύσκολο να πείσεις τις τοπικές εξουσίες να σεβαστούν το νόμο του Δικτύου όταν η απειλή για τα τοπικά ενδιαφέροντα ξεκινά από την ελεύθερη ροή πληροφοριών που είναι άλλωστε το θεμελιώδες χαρακτηριστικό του δικτύου όταν για παράδειγμα οι τοπικές εξουσίες επιθυμούν να δουν ότι οι πολίτες τους δεν επηρεάζονται αρνητικά από πληροφορίες που η τοπική αρμοδιότητα θεωρεί επιζήμιες αλλά είναι ελεύθερα διαθέσιμες και νόμιμες οπουδήποτε αλλού. *{πάντως το τι είναι επιβλαβές ή όχι έχει ήδη τύχει συζήτησης στα πλαίσια του δικαιώματος ελεύθερης πληροφόρησης και έκφρασης των πολιτών και δε χρειάζεται ριζική επανεξέταση απλώς εφαρμογή αυτών των κανόνων στα δικτυακά θέματα}* Τα παραδείγματα που συζητήθηκαν προηγουμένως συμπεριλαμβάνουν τις προσπάθειες της γερμανικής κυβέρνησης να απαγορέψει τους πολίτες της να έχουν πρόσβαση σε απαγορευμένα υλικά ή την ποινική δίωξη ενός καλιφορνέζου χειριστή που έκανε δυνατή την πρόσβαση υλικών που ήταν επιζήμια για τα τοπικά κοινωνικά "στάνταρ" στο Τένεσι. Οι τοπικές αρχές ίσως επιμείνουν ότι το ενδιαφέρον τους να προστατέψουν τους πολίτες τους από

το κακό είναι τεράστιο και εύκολα εξουδετερώνει οποιοδήποτε ενδιαφέρον που κάνει αυτό το υλικό ελεύθερα προσβάσιμο. Αλλά το αντίθετο ενδιαφέρον δεν είναι μόνο το γεγονός ότι τα άτομα έχουν πρόσβαση σε φαινομενικά ανήθικα υλικά αλλά και η διατήρηση της παγκόσμιας ελεύθερης ροής πληροφοριών για τους πολίτες του δικτύου.

Εάν υπάρχει κάποια κεντρική αρχή στην οποία όλες οι τοπικές αρχές συμφωνούν μέσα στο δίκτυο, είναι το ότι οι εδαφικές τοπικές προσπάθειες να περιοριστούν οι συνδεδεμένες με το δίκτυο (on-line) συνδιαλλαγές με τρόπους που δε σχετίζονται με ζωτικά και τοπικά ενδιαφέροντα μιας τοπικής κυβέρνησης πρέπει να τύχουν αντίθεσης. Αυτή είναι η ισοδύναμη για το δίκτυο της "πρώτης τροποποίησης" μιας αρχής που έχει ήδη αναγνωριστεί από την πλευρά των ανθρωπίνων δικαιωμάτων που προστατεύει το δικαίωμα της επικοινωνίας. Οι συμμετέχοντες στο καινούριο δικτυακό εμπόριο πρέπει να αντισταθούν σε μηχανισμούς που σχηματίστηκαν για να εμποδίσουν αυτή την ελεύθερη διακίνηση. Αυτή η κεντρική αρχή του δικτυακού νόμου αντέχει σημαντικά στην ανάλυση με το δόγμα της ευγένειας επειδή κάνει φανερό ότι η ανάγκη να διατηρηθεί η ελεύθερη ροή πληροφοριών κατά μήκος του δικτύου είναι ζωτικό τόσο για τα ενδιαφέροντα του δικτύου όσο και η ανάγκη να προστατευτούν οι τοπικοί πολίτες ενάντια στην επίδραση μη καλοδεχούμενης πληροφορίας, ίσως εμφανίζεται να προέρχεται από μια τοπική εδαφική αρμόδια αρχή. Ακόμα το δικαίωμα των ατόμων να συμμετέχουν σε πολλές δικτυακές (on-line) δραστηριότητες εξαρτάται βασικά από τη διατήρηση των πληροφοριών γύρω από αυτές τις δραστηριότητες. Μέχρι στιγμής όπως κάθε εδαφική κυβέρνηση υποστηρίζει την ηθική ανωτερότητα των νόμων και αξιών της, δε είναι καλό το να αντιστέκεται στην ελεύθερη ροή πληροφορίας που ίσως οδηγήσει σε διαφωνίες των πολιτών καθώς αυτό θα ήταν το αντίστοιχο της υπεράσπισης της άγνοιας ως ενός αναγκαίου συστατικού της διατήρησης των αξιών που επιβάλλονται από το κράτος. Αυτή η άποψη δεν είναι πιθανό να πείσει αυτούς που φτιάχνουν νόμους και που δε μοιράζονται τις ίδιες απόψεις. Προκειμένου το δίκτυο να κατανοήσει το σκοπό του, οι αρχές που θεσπίζουν συνδεδεμένους με το δίκτυο (on-line) νόμους δεν πρέπει να σεβαστούν τις εδαφικές αρχές και το ότι αυτές υποστηρίζουν τον περιορισμό των επικοινωνιών στο δίκτυο όταν δε συνδέονται με ζωτικά κυβερνητικά συμφέροντα. {δηλαδή χρειάζεται υπέρβαση της εξουσίας που έχουν τα κράτη προκειμένου να ανθίσουν νομικοί θεσμοί αποκλειστικά για το δίκτυο και ταυτόχρονα για να μην περιοριστεί από τυχόν συντηρητικούς "άρχοντες" το θεμελιώδες δικαίωμα ελεύθερης επικοινωνίας και ροής πληροφοριών μέσα στο δίκτυο χωρίς βέβαια αυτή να είναι άναρχη}

Σύμφωνα με τα όσα αναπτύχθηκαν παραπάνω προκύπτει το ερώτημα αν όντως υπάρχει κάποιος θεσμοθετημένος οργανισμός που να ρυθμίζει νομικά θέματα γύρω από το δίκτυο.

Στην Αμερική έχει συσταθεί και λειτουργεί ο παρακάτω θεσμός : "Cyberspace Law Institute", (γνωστός και ως C.L.I). Αρχιτέκτονες αυτού του θεσμού υπήρξαν οι : David R. Johnson (Chairman of Counsel Connect), David Post και John Podesta (από το Georgetown University Law Center), και οι Peggy Radin and Carey Heckman (από το Stanford Law School).

Σκοπός του C.L.I είναι να μελετήσει και να βοηθήσει στην ανάπτυξη νέων μορφών νόμου, όπως και νομοθετικών θεσμών που θα ανταποκριθούν στις αυξανόμενες παγκόσμιες επικοινωνίες εντός δικτύου και στα δικτυακά θέματα που προκύπτουν μέσα από αυτές. Οι ίδιοι υποστηρίζουν ότι : "μόνο μέσα από ελεύθερες συζητήσεις γύρω από τα νέα θέματα που προκύπτουν από το διαδίκτυο μπορούν να βρεθούν και να γίνουν οι κατάλληλες διευθετήσεις".

1. Οι παρακάτω επιστήμονες συμμετέχουν επίσης ως μέλη του C.L.I :
2. Keith Aoki, βοηθός καθηγητή στο, University of Oregon School of Law
3. Ken Bass, Venable
4. Jerry Berman, πρόεδρος στο, Center for Democracy & Technology
5. John Brown, KPMG/Peat Marwick
6. Beckwith Burr, NTIA
7. Bill Burrington, γενικός σύμβουλος στην, America OnLine
8. Larry Downes
9. Esther Dyson, President, EDventure Holdings and Chair, Electronic Frontier Foundation
10. David Farber, καθηγητής για Τηλεπικοινωνιακά Συστήματα στο, University of Pennsylvania
11. Ken Freeling, Attorney, Kaye, Scholer, Handler
12. Michael Fromkin, καθηγητής στο University of Miami Law School
13. Robert Gellman
14. Trotter Hardy, καθηγητής στο, College of William and Mary, Marshall-Wythe School of Law
15. Carey Heckman, καθηγητής στο, Stanford Law School
16. David R.Johnson
17. Ethan Katsh, καθηγητής νομικών σπουδών στο, University of Massachusetts-Amherst
18. Roberta Katz, General Counsel, Netscape Communications Corporation
19. Mark Lemley, καθηγητής στο, University of Texas Law School and Of Counsel, Fish & Richardson,
20. PC
21. Lawrence Lessig, καθηγητής στο, Harvard Law School
22. Bill Marmon, MCI Telecommunication Corporation
23. Hank Perritt, καθηγητής στο, Villanova University School of Law
24. Ron Plesser, Attorney, Piper & Marbury
25. John Podesta
26. David Post, καθηγητής στο, Temple University Law School
27. Margaret Jane Radin, καθηγητής στο, Stanford Law School
28. Joel R.Reidenberg, καθηγητής στο, Fordham University Law School
29. Lance Rose
30. Marc Rotenberg, διευθυντής στο, Electronic Privacy Information Center & Adjunct Professor of Law, Georgetown University Law Center
31. Pamela Samuelson
32. Eugene Volokh, καθηγητής στο, UCLA Law School

34. Kent Walker

Το C.L.I υποστηρίζει σε γενικές γραμμές ότι το δίκτυο πρέπει να αναπτύξει τους δικούς του αυτορυθμιζόμενους θεσμούς μερικοί από τους οποίους είναι :

Netiquette

Nàvigation

Communication

Filters

Tags

Encryption

Contracts

Banishment

Netiquette.

Αναλυτικά θα αναφερθούμε στο Netiquette(αν και όποιος θα ήθελε μια λεπτομερέστερη αναφορά και για τα άλλα μπορεί να ανατρέξει στη διεύθυνση

<http://www.cli.org/default.html>

Ο όρος "netiquette" χρησιμοποιήθηκε για να περιγράψει ένα σύνολο από ηθικές αρχές και φόρμες που περιορίζουν τις πράξεις των χρηστών στο δίκτυο. Η παραβίαση κάποιων κανόνων του "netiquette" δε θέτει κάποιον στη φυλακή απλώς "διασύρεται" μπροστά στα μάτια των άλλων χρηστών του δικτύου. Για παράδειγμα κάποιοι από τους περιορισμούς του "netiquette" απαγορεύουν στους χρήστες να στέλνουν μεγάλα ποσά από μη ευπρόσδεκτα e-mails σε άλλους χρήστες (εκτός κάτω από συγκεκριμένες συνθήκες).

Από πρακτική άποψη οι κανόνες ενός ομάδες έχουν συνήθως πολύ μικρή επίδραση στη συμπεριφορά πολλών ανθρώπων. Όμως πράξεις ή συμπεριφορές που θεωρούνται συνήθως ως μη ευγενικές ή αντικοινωνικές αντιμετωπίζονται με μεγαλύτερη αυστηρότητα στο δίκτυο εξαιτίας της γενικής επιθυμίας των πολιτών του δικτύου να πράττουν ως "καλοί πολίτες".

Το "netiquette" βοηθά στη μείωση των ακόλουθων προβλημάτων :

Spamming

Flaming

Unauthorized access (μη εξουσιοδοτημένη πρόσβαση)

Παραβίαση των κανόνων για συγκεκριμένα συστήματα

Πλεονεκτήματα και μειονεκτήματα των αυτορυθμιζόμενων θεσμών.

Σε αυτό το σημείο μπορούμε να αναφέρουμε τα πλεονεκτήματα των αυτορυθμιζόμενων θεσμών του δικτύου σύμφωνα με τους εμπνευστές τους:

α)παγκόσμια ισχύς (οι αυτορυθμιζόμενοι θεσμοί μπορούν να εφαρμοστούν σε παγκόσμια κλίμακα σε αντίθεση με τους κλασσικούς νόμους που σταματούν να ισχύουν έξω από τα σύνορα κάθε κράτους).

β)ελαστικότητα(μπορούν άνετα να προσαρμόζονται κάθε φορά στις νέες γρήγορες τεχνολογικές εξελίξεις)

γ)δικαιοσύνη(γνώμες που ισχύουν από μειονότητες μπορούν τελικά να τύχουν και αυτές κάποιας αποδεκτικότητας στο δίκτυο)

δ)χαμηλό κόστος(είναι πιο οικονομικό οι ίδιοι οι άνθρωποι που ασχολούνται με το δίκτυο να φτιάχνουν τους δικούς τους νόμους)

ε)ακεραιότητα(αφού υπερασπίζονται όλα τα διαφορετικά ενδιαφέροντα)

στ)υπευθυνότητα(είναι περισσότερο δίκαιο οι πλευρές που κάθε φορά αντιπαρατίθενται να γνωρίζονται και να παίρνουν on-line κάποιες αποφάσεις).
ζ)προστασία (με τους θεσμούς αυτούς υποστηρίζονται αποτελεσματικότερα αυτοί που επιζητούν προστασία και εμπιστοσύνη)

η)αξιοπιστία(κάνεις δε μπορεί να επηρεάσει τους θεσμούς)

Βέβαια η εφαρμογή των αυτορυθμιζόμενων θεσμών απειλείται από τα ακόλουθα :

α)φορολογία (οι θεσμοί αυτοί θα ελέγχονται από το κράτος άρα και θα μπορούν να χρησιμοποιηθούν ως μέσο για τη συλλογή χρημάτων από ποινές όπως οι κλασσικοί νόμοι)

β)έλλειψη εμπιστοσύνης(από ένα μέρος των χρηστών)

γ)σύγκρουση συμφερόντων (ανάμεσα στους κρατικούς νόμους και σε αυτούς τους θεσμούς μια και το κράτος θα θέλει να έχει τον πρωταρχικό λόγο)

δ)τρομοκρατία στο δίκτυο

ε)κοινωνική ανισότητα σε ευκαιρίες και εκπαίδευση(ίσως ως ένας γενικός λόγος ελλείπει ενημέρωσης και κατανόησης των θεσμών).

Εσωτερική Διαφοροποίηση.

Ένα από τα κυριότερα χαρακτηριστικά του συνόρου είναι ότι αντικατροπτίζει την ανταλλαγή των ανθρώπων, πραγμάτων και πληροφοριών διαμέσου της διαίρεσης του.Επιχειρηματολογώντας, ευκρινείς θέσεις των νομικών κανόνων μπορούν να αναπτυχθούν και να συνεχίσουν να υπάρχουν μόνο όταν υπάρχουν αποτελεσματικά σύνορα. Επομένως, η ανάπτυξη ενός πραγματικού νόμου του κυβερνοχώρου στηρίζεται πάνω σε μια διαιρητική γραμμή ανάμεσα σε αυτή την νέα δικτυακή(online) περιοχή και σε ένα μη εικονικό, πραγματικό κόσμο. Το δικό μας επιχείρημα μέχρι τώρα ήταν, ότι η νέα σφαίρα έχει αποκοπεί, κατά το ελάχιστο σε μερικά μεγέθη, από διοικητικούς θεσμούς μέσα στον υλικό κόσμο και απαιτεί την δημιουργία διακεκριμένου νόμου.

Αλλά εμείς επισπεύδουμε να προσθέσουμε ότι ο κυβερνοχώρος δεν είναι μία ομοιογενής ή ομοιόμορφη περιοχή όπου ρέουν πληροφορίες, μάλλον χωρίς κανένα εμπόδιο. Αν και δεν έχει σημασία να μιλάμε για ένα Γαλλικό ή Αρμένικο μερίδιο του κυβερνοχώρου, επειδή τα φυσικά σύνορα διαιρούν την Γαλλική ή Αρμένικη περιοχή από τους δικούς τους γείτονους, δεν μπορούν όμως γενικά να απεικονιστούν επάνω στην ροή της πληροφορίας. Γι' αυτό το Δίκτυο (Net) έχει άλλου είδους εσωτερικά σύνορα τα οποία σχεδιαγραφούν πολλές διακεκριμένες εσωτερικές τοποθεσίες οι οποίες αργοπορούν ή αποκόβουν την ροή της πληροφορίας. Διακεκριμένα ονόματα και (εικονικές) διευθύνσεις, ειδικοί κωδικοί πρόσβασης (passwords),καταχώρηση αμοιβών για την παροχή υπηρεσιών και ορατές ουρές -λογισμικά όρια- μπορούν να οδηγήσουν στην διάκριση κάποιων δευτερευουσών περιοχών από κάποια άλλη. Η ομάδα του Δικτύου Χρηστών(Usenet) "alt.religion.scientology" είναι διαφορετική από την ομάδα του "alt.misc.legal", όπου η καθεμία διακρίνεται από ένα χώρο που χρησιμοποιείται για φιλική κουβέντα μέσα στην CompuServe ή στην America Online, όπου τριγυρίζοντας είναι διακεκριμένοι από το Law Institute που υπάρχει στον κυβερνοχώρο ως εξυπηρετητής λίστας ή το Counsel Connect.Οι χρήστες διακρίνονται στον χώρο συζήτησης τους

μόνο από τις διακεκριμένες διευθύνσεις ή τα τηλεφωνικά νούμερα, συχνά σερφάροντας διαμέσου του ονόματος που εγγράφεται την οθόνη, την χρήση των κωδικών πρόσβασης ή την πληρωμή του κόστους για την παροχή υπηρεσιών. Πράγματι, η ευκολία με την οποία τα εσωτερικά σύνορα, τα οποία αποτελούνται ολοκληρωτικά από πρωτόκολλα λογισμικού, μπορούν να δημιουργηθούν είναι ένα από τα πιο εξέχοντα χαρακτηριστικά του κυβερνοχώρου. Οι εξυπηρετητές λίστας, για παράδειγμα, μπορούν να στηρίξουν οποιοδήποτε εξυπηρετητή δικτύου ή Διαδικτύου (Internet), χρησιμοποιώντας ως μέσο απλές εντολές οι οποίες δίδονται σε ένα από τα παρά πολλά διαθέσιμα προγράμματα λογισμικού (*listproc* or *majordomo*). *{το listproc είναι μια διαδικασία λίστας και το majordomo είναι ένας δαίμονας ο οποίος χειρίζεται θέματα λίστας. Για παράδειγμα εάν κάποιος επιθυμεί την εγγραφή του ή την διαγραφή του από τα μέλη μιας λίστας στέλνει μια αίτηση την οποία αναλαμβάνει να την υλοποιήσει το πρόγραμμα majordomo.}* Σε ένα Δίκτυο Χρηστών (Usenet) μια ομάδα συζήτησης μέσα στην ιεραρχία του "alt." μπορεί να ιδρυθεί απλά στέλλοντας μια απλή αίτηση στο "alt.config" newsgroup.

Ο κυβερνοχώρος δεν επιτρέπει μόνο την αποτελεσματική απεικόνιση των εσωτερικών συνόρων ανάμεσα στους online χώρους, αλλά επίσης επιτρέπει την αποτελεσματική απεικόνιση των διακεκριμένων online προσώπων, με διαφορετικές σφαίρες δραστηριοτήτων και όσο αφορά αυτούς διαφορετικοί κανόνες εφαρμόζονται. Σε ένα μη εικονικό κόσμο εμείς μπαίνουμε και ξεφεύγουμε από τέτοιους ρόλους συχνά. Οι κανόνες ισχύουν στη συμπεριφορά από ένα μόνο άτομο μέσα σε μια μοναδική περιοχή δικαιοδοσίας όπου μπορεί να αλλάξει καθώς αυτός ή αυτή κινείται ανάμεσα σε διαφορετικά νομικά σημαντικά πρόσωπα (υποδουόμενοι για παράδειγμα ένα εργαζόμενο, ένα μέλος κάποιας εκκλησίας, ένα γονέα ή κάποιον γραμματέα σε κάποιο σωματείο). Ο κυβερνοχώρος μπορεί να καθορίσει τα όρια ανάμεσα σε αυτά τα διαφορετικά πρόσωπα ευκολότερα να υποστηρίξει, δίδοντας σαφείς "ετικέτες" - διακεκριμένα "αρχεία υπογραφής" ή ονόματα τα οποία εμφανίζονται στην οθόνη - και ο κυβερνοχώρος μπορεί σχετικά με ευκολία να προσδένει την καθεμία από τις ετικέτες με το μήνυμα το οποίο προέρχεται από τις διαφορετικές προσωπικότητες του ατόμου που στέλνει το μήνυμα.

Ο διαχωρισμός των βοηθητικών "περιοχών" ή σφαιρών δραστηριότητας, με τα οποία ο κυβερνοχώρος και τα φράγματα στην ανταλλαγή πληροφοριών διαμέσου αυτών των εσωτερικών συνόρων, επιτρέπουν την ανάπτυξη διακεκριμένων συνόλων από κανόνες και την εκτροπή αυτών των συνόλων κανόνων κάθε στιγμή. Η διαδικασία βασικής βιολογικής εξέλιξης παρέχει μια χρήσιμη αναλογία. Η διαφοροποίηση στα είδη (*speciation*)- η εμφάνιση όλη την ώρα πολλαπλών, διακεκριμένων αστερισμών (διαφορετικών συνδυασμών) γεννητικής πληροφορίας από ένα μοναδικό, αρχικό σύνολο - δεν μπορεί να συμβαίνει όταν ο αρχικός πληθυσμός απελευθερώνει τις ανταλλαγές των γεννητικών υλικών μεταξύ των μελών του. Με άλλες λέξεις, ένας μοναδικός απελευθερωμένος διασταυρωμένος πληθυσμός από οργανισμούς δεν μπορεί να διαιρεθεί σε γεννητικά διακεκριμένους

πληθυσμούς. Όταν το γεννητικό υλικό σε έναν πληθυσμό αλλάζει κάθε στιγμή, αυτό γίνεται με περισσότερο ή λιγότερο ομοιόμορφο τρόπο. Για παράδειγμα, ένας μοναδικός διασταυρωμένος πληθυσμός από το είδος *Homo-exectus* μπορεί να γίνει ένας πληθυσμός από *Homo-sariens*, αλλά δεν μπορεί να δώσει περισσότερο από ένα σύγχρονο, διακεκριμένο γεννητικό σύνολο. Η διαφοροποίηση στα είδη απαιτεί, στο ελάχιστο, μερικά εμπόδια στην ανταλλαγή των γεννητικών υλικών ανάμεσα σε υποσύνολα των αρχικών ομοιογενών πληθυσμών. Συνήθως, ένα φυσικό φράγμα επαρκεί ώστε να εμποδίσει μια υποομάδα από την ανταλλαγή γεννητικών δεδομένων με άλλες υποομάδες. Ένα από αυτά τα "σύνορα" είναι στη σωστή θέση, αποκλίνοντας μαζί με το γονιδιακό σύνολο - το συνάθροισμα των βασικών γεννητικών πληροφοριών - μέσα σε καθέναν από τους δύο υποπληθυσμούς μπορεί να συμβαίνει. Κάθε στιγμή αυτή η απόκλιση μπορεί να είναι αρκετά σημαντική σε σχέση με όταν στο φυσικό εμπόδιο εξαφανίζεται, και οι δύο υποομάδες δεν μπορούν να ανταλλάξουν περισσότερο γεννητικό υλικό - αυτό σημαίνει ότι, αυτά έχουν γίνει διαχωρισμένα είδη.

Κανόνες, όπως το γεννητικό υλικό, είναι αυτό-αντιγραφόμενες πληροφορίες. Τα εσωτερικά σύνορα μέσα στον κυβερνοχώρο θα επιτρέπουν την διαφοροποίηση μεταξύ διακεκριμένων αστερισμών από πληροφορία - σε αυτή την περίπτωση σύνολα κανόνων αντί για είδη. Ευχάριστα ή εξαναγκαστικά αποδεκτά μέσα σε μια "περιοχή" του Δικτύου, μπορεί να απαγορευτεί από κάποια άλλη. Θεσμοί οι οποίοι λύνουν τις φιλονικίες μέσα σε μια "περιοχή" του κυβερνοχώρου μπορεί να μην έχουν υποστήριξη ή νομιμότητα από άλλες. Τοπικοί χειριστές συστήματος μπορούν, συμβουλευόμενοι, να επιβάλλουν λάθος κανόνες σχετικά με το ποιος έχει το δικαίω, κάτω από ουσιαστικές καταστάσεις, να δημιουργήσουν πανομοιότυπα και να διανέμουν πάλι υλικά τα οποία δημιουργούν μαζί με άλλα. Και ενώ η εμπιστοσύνη του κυβερνοχώρου στα δυαδικά ψηφία(bits) αντικαθίστανται από άτομα που μπορούν να δημιουργήσουν "φυσικά" σύνορα περισσότερο διαπερατά, τα σύνορα σχεδιαγραφούν δυαδικές online "σφαίρες ύπαρξης" μπορούν να γίνουν λιγότερο διαπερατές. Ο κυβερνοχώρος, όπως έχει γράψει ο Ethan Katsh, είναι ένας κόσμος "λογισμικού" όπου "κώδικας είναι ο Νόμος".

Σε ένα αξιοσημείωτο μέγεθος, τα δίκτυα πράγματι είναι ότι το λογισμικό επιτρέπει σε αυτά να είναι. Το Διαδίκτυο δεν είναι ένα δίκτυο αλλά ένα σύνολο από πρωτόκολλα επικοινωνίας. Το Διαδίκτυο είναι λογισμικό. Απλούστατα, ο Παγκόσμιος Ιστός δεν είναι τίποτα χειροπιαστό. Είναι ένα λογισμικό που υλοποιεί την αρχή πελάτη-εξυπηρετητή, το οποίο επιτρέπει στις μηχανές να συνδέονται με το δίκτυο ώστε να μοιράζονται και να δουλεύουν τις πληροφορίες σε οποιαδήποτε από τις συνδεδεμένες μηχανές.

Και οι λεπτομέρειες του λογισμικού μπορούν να είναι αυτές που δεν συγχωρούν (όπως και οποιοσδήποτε ο οποίος έχει προσπαθήσει να στείλει ένα ηλεκτρονικό μήνυμα σε ένα μη ακριβή διασκορπισμένο δίκτυο το οποίο μπορεί να πιστοποιεί τον δέκτη).

Η είσοδος μηνύματος σε αυτό και η πορεία την οποία θα ακολουθήσει στο ψηφιακά βασισμένο ηλεκτρονικό δίκτυο...είναι ελεγχόμενα από περισσότερο αποτελεσματικά πρωτόκολλα (τα οποία γενικά κυβερνούν μη-ηλεκτρονικά δίκτυα επικοινωνιών στον "πραγματικό κόσμο"): *κάθε ένα από τα τεχνητά προσδιορίσματα του δικτύου (τυπικά είναι ενσωματωμένα μέσα στο λογισμικό ή στους μηχανισμούς διακοπών) αποτελεί κανόνες, οι οποίοι διακρίνονται ακριβώς ανάμεσα σε υπάκουα και ανυπάκουα μηνύματα. Αυτό το σύνορο (δεν είναι μόνο ένα) κατασκευάζει τεχνητά επειδή οι κανόνες είναι αποτελεσματικά αυτό-επιβαλλόμενοι. Για να θέσουμε το θέμα απλά, εσύ δεν μπορείς "σχεδόν" να είσαι μέσα στο Τοπικό Δίκτυο του πανεπιστημίου του Georgetown ή μέσα στην America Online - και ταυτόχρονα εσύ να μεταδίδεις στο LAN δίκτυο -ή στο AOL- υπάκουα μηνύματα ή να μην μεταδίδεις.*

Ξεχωριστές δικτυακές κοινότητες μπορούν να διαμορφωθούν ώστε να εμποδίσουν όλα (ή ένα μερικά ειδικευμένο μερίδιο από) την διεθνής κυκλοφορία με σχετική ευκολία, και να ασφαλίζουν online συστήματα-από-μη-εξουσιοδοτημένους εισβολείς, μπορούν να αποδείξουν ένα ευκολότερο έργο από το να σφραγίζουν τα φυσικά σύνορα από μη επιθυμητή μετανάστευση. Ομάδες μπορούν να ιδρύσουν online ενωμένες οντότητες ή λέσχες συναδελφότητας οι οποίες στενά ελέγχουν την συμμετοχή σε αυτά, ή ακόμη την δημόσια γνώμη, σχετικά με τις δικές τους υποθέσεις. Τέτοιες ομάδες μπορούν να φτάσουν σε συμφωνία ή να τροποποιήσουν αυτούς τους κανόνες πιο γρήγορα διαμέσου online επικοινωνιών. Επομένως, τα σύνολα κανόνων που εφαρμόζονται στον online κόσμο μπορούν να αναπτυχθούν γρήγορα μακριά από αυτούς που είναι εφαρμόσιμοι σε ποιο παραδοσιακές σφαίρες και μπορούν να αναπτύσσουν μεγαλύτερες μεταβολές.

Πως αυτή η διαδικασία της διαφοροποίησης και της ανάπτυξης θα συνεχίσει, είναι ένα από τα περισσότερο πολύπλοκα και γοητευτικά ερωτήματα σχετικά με τον νόμο στον κυβερνοχώρο - και ένα αντικείμενο πέρα από τον σκοπό αυτού του δοκιμίου. Εμείς θα πρέπει να δείξουμε, όπως και να έχει, την σημαντικότητα του μεγέθους της αυξήσεως αυτών των εσωτερικών συνόρων ανάμεσα σε διακεκριμένες κοινωνίες και διακεκριμένα σύνολα από κανόνες και την πορεία με την οποία ο νόμος θα αναπτυχθεί μέσα στον κυβερνοχώρο. Ο κυβερνοχώρος ίσως να αποτελέσει ένα σημαντικό τόπο συνδιαλέξεων για την ανάπτυξη νέων συνδέσεων ανάμεσα στα άτομα και στους μηχανισμούς της αυτοκυβέρνησης με τους οποίους άτομα επιτυγχάνουν μια αυξανόμενη απατηλή αίσθηση της κοινωνίας. Σχολιάζοντας πάνω στην διάβρωση της διεθνούς κυριαρχίας μέσα στον σύγχρονο κόσμο και την αποτυχία του υπάρχοντος συστήματος των διεθνών-εξουσιών ώστε να καλλιεργήσουν μία "αστική έκφραση", μια ηθική σύνδεση ανάμεσα στο άτομο και την κοινωνία (ή τις κοινωνίες) στις οποίες αυτή ή αυτός ανήκουν, ο Sandel έχει γράψει τα εξής:

Η ελπίδα για αυτοκυριαρχία σήμερα ψεύδεται όχι μέσα στην ανατοποθέτηση της κυριαρχίας αλλά μέσα στην διασκόρπιση αυτής. Το ποιο υποσχόμενο ανάμεσα στα δύο για την κυριαρχική κατάσταση δεν είναι μια κοσμοπολίτικη κοινωνία βασισμένη στην απομόνωση του ανθρώπινου είδους *αλλά μια*

πολλαπλότητα των κοινωνιών και πολιτικών σωμάτων -μερικά περισσότερο εκτεταμένα από ότι τα έθνη και μερικά λιγότερο - μεταξύ των οποίων η κυριαρχία είναι διάχυτη. Μόνο μια πολιτική η οποία διασκορπά την κυριαρχία και προς τα πάνω [στα υπερεθνικά ιδρύματα] και προς τα κάτω, μπορεί να συνδυάσει την δύναμη η οποία απαιτείται να ανταγωνιστεί τις δυνάμεις της διεθνούς αγοράς με την διαφοροποίηση που απαιτείται από την δημόσια ζωή η οποία ελπίζει να εμπνεύσει την υποταγή των δικών της πολιτών....Εάν το έθνος δεν μπορεί να συγκεντρώνει περισσότερη από ότι μια ελάχιστη κοινωνικότητα, είναι απίθανο ότι ολόκληρη η κοινωνία μπορεί να ενεργήσει με καλύτερο τρόπο, στο ελάχιστο από ότι αυτό μόνο του. Μια πιο υποσχόμενη βάση για μια δημοκρατική πολιτική η οποία εκτείνεται πέρα από τα έθνη είναι μια αναζωογονημένη αστική ζωή η οποία τρέφεται μέσα στις ιδιαίτερες κοινωνίες στις οποίες εμείς κατοικούμε. Στη χρονιά του NAFTA η πολιτική της γειτονίας αδιαφορεί περισσότερο, και όχι λιγότερο.

Επιπλέον, η ευκολία με την οποία άτομα μπορούν να κινούνται ανάμεσα σε διαφορετικά σύνολα κανόνων μέσα στον κυβερνοχώρο, έχει σημαντικές συνέπειες για κάθε πολιτική φιλοσοφία η οποία παράγει δικαιολογίες για την άσκηση από την πολιτεία της καταναγκαστικής δύναμης πάνω στους δικούς της πολίτες, από την δική τους συγκατάθεση για την άσκηση αυτής της δύναμης. Σε ένα μη-εικονικό κόσμο, αυτή η συγκατάθεση έχει ένα δυνατό φανταστικό στοιχείο: "Η εμπιστοσύνη της πολιτείας στην συγκατάθεση συμπεραίνεται από κάποιον που απλά διαμένει μέσα στην πολιτεία και είναι ιδιαίτερα μη πραγματική. Μια απροθυμία του ατόμου στο να υφίσταται το ασυνήθης κόστος της διαβίωσης αυτού ή αυτής στον τόπο γέννησης δεν πρέπει να απειλείται από μια ομόφωνη υπόσχεση στο να υπακούουν στην εξουσία της πολιτείας.

Σίγουρα, οι πολίτες της Γαλλίας απογοητεύτηκαν από τον Γαλλικό νόμο και προτιμούν, όπως λέγεται, τους Αρμένικους κανόνες. Αυτοί μπορούν να προσπαθήσουν να πείσουν τους δικούς τους συμπατριώτες και αυτούς που παίρνουν τις τοπικές αποφάσεις για όσον αφορά την υπεροχή των Αρμενικών συνόλων από κανόνες. Στις περιόδους του Hirschman, αυτοί είχαν ένα "λόγο" στην ανάπτυξη του Γαλλικού νόμου, το λιγότερο, στην έκταση που τα Γαλλικά ιδρύματα που φτιάχνουν τους νόμους αντιπροσωπεύουν και είναι επηρεασμένα από την συμμετοχή του πολίτη. Αλλά η δική τους "διέξοδος" στο δικαίωμα εκλογής περιορίζεται από την ανάγκη φυσικής επανατοποθέτησης στην Αρμενία ώστε να επωφεληθεί από αυτό το σύνολο κανόνα. Αντίθετα, στον κυβερνοχώρο, κάθε δεδομένος χρήστης έχει μία ποιο προσιτή διέξοδο στο δικαίωμα να επιλέγει - από ένα σύνολο κανόνα του εικονικού περιβάλλοντος σε κάποιο που ανήκει σε άλλον- έτσι παρέχει ένα περισσότερο νόμιμο "μηχανισμό επιλογής" με τον οποίο διαφορετικά σύνολα κανόνων θα αναπτύσσονται κάθε στιγμή.

Η ευκολία με την οποία τα άτομα μπορούν να κινούνται ανάμεσα σε κοινωνίες ή κατοικήσιμες πολλαπλές κοινωνίες ταυτόχρονα, επίσης συνεπάγεται ότι ο κυβερνοχώρος μπορεί να παρέχει τις αναγκαίες και ικανοποιητικές καταστάσεις για κάτι που μοιάζει περισσότερο στην ιδανική συλλογική

παραγωγή του συγκεκριμένου συνόλου αγαθών - οι επονομαζόμενοι, "Νόμοι"- παρά από το να μπορεί να πετύχει στον πραγματικό κόσμο. Ο κυβερνοχώρος μπορεί να προσεγγίσει αρκετά το εξιδανικευμένο μοντέλο του Tiebout για την κατανομή των τοπικών αγαθών και υπηρεσιών, στο οποίο η βέλτιστη κατανομή των τοπικά παραγόμενων δημόσιων αγαθών παρέχεται από μικρές δικαιοδοσίες συναγωνιζόμενη για κινούμενες κατοικίες. Το μοντέλο του Tiebout για διακυβερνητικό συναγωνισμό έχει τέσσερα συστατικά:1)μια τέλεια ελαστική παροχή των δικαιοδοσιών,2)μη δαπανηρή ευκινησία των ατόμων μεταξύ των δικαιοδοσιών,3) πλήρες πληροφορίες σχετικά με τις ιδιότητες από όλες τις δικαιοδοσίες, και 4) όχι υπερδικαιοδοσιακές εξωτερικότητες. Μέσα ένα Tiebout κόσμο,

κάθε τοπικότητα παρέχει ένα πακέτο από τοπικά δημόσια αγαθά τα οποία συνθέτονται με τις προτιμήσεις των δικών του κατοίκων (καταναλωτές-ψηφοφόροι).Οι κάτοικοι των οποίων οι προτιμήσεις απομένουν μη ικανοποιήσιμες από ένα ιδιαίτερο πακέτο αγαθών της τοπικότητας και υπηρεσιών προτιμούν (χωρίς επιπλέον κόστος) να φύγουν....Η δραπέτευση από μη επιθυμητά πακέτα αγαθών και υπηρεσιών είναι κατορθωτή σαν ένα αποτέλεσμα των δύο σαφών χαρακτηριστικών του μοντέλου του Tiebout : η απουσία της εξωτερικότητας και η κινητικότητα των κατοίκων.

Εμείς υπονοούμε ότι ο κυβερνοχώρος μπορεί να προσεγγίσει αρκετά το ιδανικό Tieboutian συναγωνισμό ανάμεσα στα σύνολα-κανόνων από το να υπάρχει σε έναν μη-εικονικό κόσμο, μια συνέπεια των :1)το χαμηλό κόστος από την εγκατάσταση των online "αρμοδιοτήτων",2) την ευκολία της εξόδου από online κοινωνίες,3) την σχετική ευκολία της απόκτησης πληροφορίας σχετικά με την πρακτικότητα των online κοινωνιών, και 4) το μεγάλο αδιαπέραστο των εσωτερικών, λογισμικά- μεσολαβημένων συνόρων μεταξύ online κοινωνιών στον κυβερνοχώρο, τα οποία μπορούν να μετριάσουν (το λιγότερο σε μερικά μεγέθη) το πρόβλημα των υπερκοινωνικών εξωτερικότητων.

Η ικανότητα των κατοίκων του κυβερνοχώρου να διαπερνάνε τα σύνορα κατά βούληση ανάμεσα στις νομικά σημαντικές περιοχές αρκετές φορές μέσα σε μια μόνο ημέρα αποτελεί διαταραχή. Αυτή η δύναμη φαίνεται να αποκόβει την δύναμη της ανάπτυξης διακεκριμένων νόμων για μια δικτυακή(online) κουλτούρα και εμπόριο: πως μπορούν αυτοί οι κανόνες να είναι "νόμος" εάν αυτοί που παίρνουν μέρος μπορούν κυριολεκτικά να τρέψουν αυτούς σε λειτουργία (on) και σε παύση (off) με ένα διακόπτη; Το συχνά online ταξίδι μπορεί να οδηγήσει τον σχετικά κινούμενο άνθρωπο να είναι σε ένα πολύ μεγάλο αριθμό από σύνολα κανόνων από ότι αυτοί θα ήθελαν να μετρήσουν, ταξιδεύοντας διαμέσου του φυσικού κόσμου μέσα στην ίδια περίοδο. Καθιερωμένες εξουσίες, θεωρούν την ανάπτυξη ενός νέου εφαρμόσιμου νόμου σε online δραστηριότητες, μπορεί να εναντιωθεί στο ότι εμείς δεν μπορούμε με ευκολία να ζήσουμε μέσα σε ένα κόσμο με τόσες διαφορετικές πηγές και τύπους από νόμους, ιδιαίτερα αυτούς που φτιάχνονται από προσωπικά (δηλαδή μη κυβερνητικά) τμήματα, χωρίς να ανατρέφει την

σύγχυση και επιτρέποντας αντικοινωνικούς δράστες να διαφεύγουν αποτελεσματικούς κανονισμούς.

Αλλά η ταχύτητα με την οποία εμείς μπορούμε να περνάμε νομικά σημαντικά σύνορα ή να υιοθετούμε και έπειτα να απορρίπτουμε νομικά σημαντικούς κανόνες δεν πρέπει να μειώσει την δική μας προθυμία να αναγνωρίζουμε πολλαπλά σύνολα κανόνων. Το γρήγορο ταξίδι ανάμεσα σε σφαίρες ύπαρξης δεν αφαιρείται από την χαρακτηριστικότητα των συνόρων υπό την προϋπόθεση ότι οι συμμετέχοντες που κατανοούν τους κανόνες, αλλάζουν. Ούτε αυτό αφαιρεί από την αρμοδιότητα των κανόνων την εφαρμογή μέσα σε οποιοδήποτε δεδομένο τόπο ακόμη περισσότερο από ότι η αλλαγή εμπορικών ή οργανωτικών κανόνων μέσα στον φυσικό κόσμο αφαιρεί από μια ικανότητα του ατόμου να υπακούει και να διακρίνει κανόνες σαν ένα μέλος των πολλών διαφορετικών σχετικών δεσμών και να γνωρίζει ποιοι κανόνες είναι κατάλληλοι για ποια πρόσωπα. Ούτε αυτό ελαττώνει την επιβαλλόμενη από οποιαδήποτε δεδομένο σύνολο κανόνων μέσα στα δικά του κατάλληλα σύνορα την κατάσταση στην οποία ομάδες μπορούν να ελέγχουν το άναρχο σύνορο περνώντας από ομάδες ή μηνύματα. Εναλλακτικά ανάμεσα σε διαφορετικές νομικές ταυτότητες αρκετές φορές κατά την διάρκεια μιας ημέρας μπορεί να συγχέει αυτούς για του οποίους ο κυβερνοχώρος αποτελεί μια ξένη περιοχή, αλλά για αυτούς για τους οποίους ο κυβερνοχώρος είναι μία περισσότερο φυσική κατοικία μέσα στην οποία αυτοί ξοδεύουν ένα συνεχώς αυξανόμενο ποσό χρόνου αυτό το οποίο αυτό μπορεί να γίνει μια δεύτερη φύση. Νομικά συστήματα πρέπει να μαθαίνουν να φιλοξενούν ένα περισσότερο κινητό είδος νομικού προσώπου. Όπως ο Sandel έχει παρατηρήσει, "Η αυτοδιοίκηση σήμερα...απαιτεί μια πολιτική η οποία παίζει τον εαυτό της έξω σε ένα πολλαπλό από τοποθετήσεις, από γειτονιές σε έθνη στον κόσμο σαν μια ολότητα. Όπως μια πολιτική απαιτεί πολίτες οι οποίοι μπορούν να αντιμετωπίσουν με πάρρηση την ασάφεια που συσχετίζεται με διαιρεμένες ηγεσίες, οι οποίες μπορούν να σκεφτούν και να δράσουν σαν πολλαπλασιαζόμενες τοποθετημένες προσωπικότητες.

4.16 Συμπέρασμα

Σφαιρικές ηλεκτρονικές επικοινωνίες έχουν δημιουργήσει νέους χώρους μέσα στους οποίους διακεκριμένα σύνολα κανόνων θα εξελιχθούν. Εμείς μπορούμε να συμβιβάσουμε μέσα σε αυτό το χώρο τον νέο νόμο, που δημιουργήθηκε με σύγχρονη εδαφικότητα βασισμένη σε νομικά συστήματα, μεταχειρίζοντας αυτόν σαν ένα διακεκριμένο δόγμα, εφαρμόσιμο σε μια καθαρά οροθετημένη σφαίρα, δημιουργώντας αρχικά από νόμιμη, αυτορρυθμιζόμενη διαδικασία, και εξουσιοδοτώντας να προορίζει κατάλληλη διαφορά - αλλά επίσης επιβάλλει περιορισμούς όταν αυτός υπερβαίνει την δική του προορισμένη σφαίρα.

Ο νόμος από κάθε δεδομένο χώρο πρέπει να λαμβάνει υπόψη του τα ειδικά χαρακτηριστικά από το χώρο που αυτός ρυθμίζεται και τους τύπους των ατόμων, χώρων, και πραγμάτων που βρίσκονται εκεί. Όπως η νομική

επιστήμη μιας χώρας αντανakλά την δική της μοναδική ιστορική εμπειρία και κουλτούρα, ο νόμος του κυβερνοχώρου θα αντανakλά τον δικό του ειδικό χαρακτήρα, ο οποίος διαφέρει αξιoσημείωτα από οτιδήποτε βρίσκεται στον φυσικό κόσμο. Για παράδειγμα, ο νόμος του Δικτύου πρέπει να συμφωνεί με άτομα που "υπάρχουν" μέσα στον κυβερνοχώρο μόνο με την μορφή μιας ηλεκτρονικής διεύθυνσης και αυτών που μπορούν να ισχυρίζονται ταυτότητα που μπορεί ή μπορεί όχι με ακρίβεια να αντιστοιχεί στα φυσικά χαρακτηριστικά τους μέσα στον πραγματικό κόσμο. Πράγματι, μια e-mail διεύθυνση ίσως να μην ανήκει πάντα σε ένα μόνο άτομο. Επομένως, εάν νόμος του κυβερνοχώρου είναι να αναγνωρίσει την φύση των δικών του "αντικειμένων", αυτό δεν μπορεί να παραμένει πάνω στα ίδια δόγματα τα οποία δίνουν γεωγραφικά βασισμένες ηγεμονίες δικαιοδοσίας πάνω από "πλήρως" τοποθετημένα, φυσικά άτομα. Ο νόμος του Δικτύου πρέπει να είναι έτοιμος να συμφωνεί με άτομα τα οποία δηλώνουν τους εαυτούς τους μόνο από μέσα από ένα ιδιαίτερο ID, λογαριασμό χρήστη, ή όνομα πεδίου.

Επιπλέον, δικαιoσύνες και καθήκοντα προσδένονται σε ένα λογαριασμό, ο οποίος είναι προτιμότερος από ένα άτομο που βρίσκεται σε έναν πραγματικό κόσμο. Παραδοσιακές ιδέες όπως "ισότητα", "διάκριση", ή ακόμη "δικαιοσύνες και καθήκοντα" ίσως να μην δουλεύουν όσο εμείς κατανοούμε φυσιολογικά αυτούς. Νέες απόψεις πάνω σε αυτές τις ιδέες μπορούν να αναπτυχθούν. Για παράδειγμα, όταν οι χρήστες του America Online συνδέθηκαν με το Δίκτυο σε μεγάλους αριθμούς, οι υπόλοιποι χρήστες του κυβερνοχώρου συχνά περιγελούσαν αυτούς που ήταν βασισμένοι πάνω στην ".aol" ετικέτα στις δικές τους e-mail διευθύνσεις - μια μορφή από "κτήσεις-κυριότητες" που ίσως να αποθαρρύνονται από νέες μορφές του Netiquette. Εάν ένα δόγμα του νόμου του κυβερνοχώρου παρέχει δικαιώματα στους χρήστες, εμείς θα χρειαζόμαστε να αποφασίσουμε ποια από αυτά τα δικαιώματα προσκολλούνται μόνο σε ιδιαίτερους τύπους από online εμφανίσεις, όπως διακεκριμένες μορφές από προσδέσεις σε ιδιαίτερα άτομα στον πραγματικό κόσμο.

Παρόμοια, οι τύποι των "ιδιοτήτων" που μπορούν να γίνουν το θέμα νομικής συζήτησης μέσα στον κυβερνοχώρο θα διαφέρουν από τον πραγματικό κόσμο στην αληθινή υπόσταση ή από αντικείμενο. Για παράδειγμα, στον πραγματικό κόσμο τα φυσικά καλύμματα ενός βιβλίου απεικονίζουν τα σύνορα από μια "δουλειά" για σκοπούς του νόμου των συγγραφικών δικαιωμάτων, αυτά τα όρια ίσως να εξαφανιστούν εντελώς όταν τα ίδια υλικά είναι μέρος μιας μεγάλης ηλεκτρονικής βάσης δεδομένων. Έτσι, εμείς ίσως έχουμε να αλλάξουμε τη θεωρία της "δίκαιας χρήσης" στο νόμο των συγγραφικών δικαιωμάτων το οποίο πρωτίτερα εξαρτάται από υπολογισμούς στο τι ποσοστό της φυσικής δουλειάς έχει αντιγραφεί. Παρόμοια, η "θέση" μιας σελίδας στο Web μέσα στον κυβερνοχώρο μπορεί να αναλαμβάνει μία τιμή άσχετη με τον φυσικό χώρο όπου ο δίσκος κρατά αυτά που υπάρχουν στη Web σελίδα, και προσπαθεί να ρυθμίζει τις Web σελίδες επιχειρώντας να ελέγξει τα φυσικά αντικείμενα που μπορεί να είναι η μόνη αιτία των σχετικών bits να κινηθούν από το ένα μέρος στο άλλο. Από την άλλη μεριά, τα σύνορα θέτονται από το "URLs"(Τοποθετητές Ομοιόμορφων Πόρων, οι τοποθεσίες

των κειμένων στον Παγκόσμιο Ιστό) ίσως χρειάζονται ειδική προστασία κατά τη δήμευση ή σύγχυση με παρόμοιες διευθύνσεις. Και επειδή προσβλητικά υλικά ίσως να τοποθετούνται σε αυτά τα "μέρη", εμείς ίσως χρειαζόμαστε κανόνες απαιτώντας (ή επιτρέποντας) ομάδες να ταχυδρομούν κύρια σημάδια ή να σημαδεύουν αυτούς τους χώρους ως εξωτερικές περιοχές.

Οι περιοχές που χωρίζουν ανθρώπους και πράγματα συμπεριφέρονται διαφορετικά μέσα στον εικονικό κόσμο αλλά δεν είναι λιγότερο σημαντικά από νομικής πλευράς. Τα μηνύματα που στέλνονται κάτω από ένα e-mail όνομα δεν θα επηρεάσουν την υπόληψη από άλλη e-mail διεύθυνση ακόμη και εάν το ίδιο φυσικό πρόσωπο ελέγχει και τα δύο μηνύματα. Υλικά που χωρίζονται από ένα συνθηματικό πρόσβασης θα είναι προσιτά σε διαφορετικά σύνολα από χρήστες, ακόμη και εάν αυτά τα υλικά φυσικά υπάρχουν πάνω σε ένα ίδιο σταθερό οδηγό. Μια αξίωση ενός χρήστη για ένα δικαίωμα σε μια ιδιαίτερη online ταυτότητα ή σε αποκατάσταση όταν η υπόληψη της ταυτότητας πάσχει της φθοράς μπορεί να είναι έγκυρη ακόμη και εάν αυτή η ταυτότητα δεν ανταποκρίνεται ακριβώς σε κάθε μοναδικό πρόσωπο στον πραγματικό κόσμο.

Συγκεκριμένες περιοχές κάνουν το νόμο κατάλληλο, ενθαρρύνοντας γρήγορη διαφοροποίηση ανάμεσα σε σύνολα κανόνων και ορίζουν τα θέματα της νομικής συζήτησης. Νέες ικανότητες να ταξιδεύεις ή να ανταλλάσσεις πληροφορίες γρήγορα διαμέσου παλιών συνόρων μπορούν να αλλάξουν το νομικό πλαίσιο της αναφοράς και απαιτούν θεμελιώδεις αλλαγές στους νομικούς θεσμούς. Θεμελιώδεις δραστηριότητες της δημιουργίας νόμου - υποχρεωτικά αντιφατικούς ισχυρισμούς, ορίζοντας δικαιώματα ιδιοκτησίας, εγκαθιδρύοντας κανόνες που οδηγούν την συμπεριφορά, επιβάλλοντας αυτούς τους κανόνες, και λύνοντας φιλονικίες,- απομένοντας παρά πολύ ζωντανό μαζί με νέους ορισμούς, αόριστες περιοχές του κυβερνοχώρου. Την ίδια στιγμή, ο νέος αναδυόμενος νόμος προκαλεί την κεντρική ιδέα σε μία σύγχρονη αρχή που φτιάχνει τους νόμους -- το εδαφικό έθνος - κράτος, με ουσιώδεις αλλά νομικά συγκρατούμενες δυνάμεις.

Εάν οι κανόνες του κυβερνοχώρου με αυτό τον τρόπο αναδύονται από ομόφωνα βασισμένα σύνολα κανόνων και οι υπήκοοι των νόμων απομένουν ελεύθεροι να κινούνται μεταξύ πολλών διαφορετικών online χώρων, έπειτα σκεπτόμενοι τις πράξεις των διαχειριστών του συστήματος του κυβερνοχώρου όπως η άσκηση δύναμης παρόμοια με την "κυριαρχία" πιθανός να είναι ακατάλληλη. Κάτω από ένα νομικό σκελετό από τον οποίο το υψηλό επίπεδο επιβάλλει φυσική σειρά σε αυτούς που είναι κάτω από αυτό και εξαρτάται από τη δική του συνεχόμενη αποτελεσματικότητα στην αδυναμία των δικών της πολιτών να υποχωρούν ή να αφήνουν τη περιοχή, τις νομικές και πολιτικές θεωρίες που εμείς έχουμε αναπτύξει κατά τους αιώνες, είναι πολύ ουσιώδεις να αναγκάσουν τέτοια δύναμη. Σε μια τέτοια κατάσταση, όπου η διέξοδος είναι πιθανή, δαπανηρή, ή οδυνηρή, τότε ένα δικαίωμα σε μία φωνή για τους ανθρώπους είναι ουσιώδης. Αλλά όταν τα "άτομα" σε ερώτηση δεν είναι ολοι οι άνθρωποι, όταν η δική τους "ιδιοκτησία" είναι αόριστη και φορητή, και όταν όλα είναι προσχεδιασμένα και μπορούν πρόθυμα να διαφύγουν μιας

δικαιοδοσίας αυτοί δεν βρίσκουν εξουσιοδότηση, και έτσι η σχέση ανάμεσα στον "πολίτη" και την "εξουσία" αλλάζει ριζοσπαστικά. Ο νόμος ο οποίος είναι ορισμένος σαν μια σκεπτόμενη ομάδα συζήτησης σχετικά με ουσιώδεις αξίες θα μένει σταθερός. Αλλά αυτός δεν θα ήταν επιθυμητό-δεν θα μπορούσε και δεν θα έπρεπε - να είναι ο ίδιος νόμος με αυτόν που είναι εφαρμόσιμος στις φυσικές και γεωγραφικά ορισμένες περιοχές.

4.17 Η Ανωνυμία και οι δική της Εχθροί

4.17.1 Το Διαδύκτιο κάνει την ανωνυμία εύκολη

Είναι γεγονός ότι το Διαδύκτιο κάνει την ανωνυμία πολύ εύκολη – αλλά μόνο στο περιορισμένο σύνολο των διαπροσωπικών συναλλαγών οι οποίες δεν απαιτούν επιδέξιο χειρισμό του φυσικού βασιλείου. Βασικά, οτιδήποτε εσύ μπορείς να κάνεις με λέξεις και εικόνες, μπορείς να το κάνεις ανώνυμα στο Διαδύκτιο διαμοιράζοντας τα δικά σου μηνύματα δια μέσου ενός ανώνυμου επαναλαμβανόμενου ηλεκτρονικού μηνύματος. Όταν περιορίζεται μέσα στους δικούς του σκοπούς, αυτή η διάχυτη ανωνυμία επιτρέπει στους χειριστές να συμμετέχουν σε πολιτικούς λόγους χωρίς τον φόβο της τιμωρίας, να συμμετέχουν χωρίς άγχος όταν διατρέχουν μια αναζήτηση με μεγάλο ρίσκο, και να αναζητούνε συμβουλές σχετικά με προσωπικά τους προβλήματα που τους στεναχωρούν χωρίς τον φόβο της αποκάλυψης – κάτι το οποίο είναι δύσκολο να το κάνεις με το τηλέφωνο σε αυτήν την εποχή όπου τα στοιχεία αυτού που παίρνει τηλέφωνο είναι διαθέσιμα. Εάν εσύ θέλεις να εκδώσεις ένα φυλλάδιο ανώνυμα με τον παλιό τρόπο, εσύ πρέπει να ανακαλύψεις ένα τρόπο να τυπώσεις και να διαμοιράσεις αυτά χωρίς να γίνεις αντιληπτός. Εάν τα φυλλάδια μπορέσουν να τραβήξουν την προσοχή κάποιου ο οποίος είναι εξοπλισμένος με σύγχρονες δικαστικές μεθόδους, εσύ θα πρέπει να καταβάλεις μεγάλη φροντίδα ώστε να ακυρώσεις τα σημάδια τα οποία αποτελούν την ταυτότητα όπως τα χαρακτηριστικά (προσωπικά) χαρτιά του καθενός και τα δακτυλικά αποτυπώματα. Αντίθετα, στο Διαδύκτιο οι επικοινωνίες είναι όλες ψηφιακές. Τα μόνα σημάδια που προσδιορίζουν την ταυτότητα αυτών των επικοινωνιών και τα οποία μεταφέρονται από αυτές, είναι πληροφορίες που έχουν εισαχθεί από τον αποστολέα, το λογισμικό του αποστολέα, ή από οποιοδήποτε μεσάζων ο οποίος μπορεί να έχει αναμεταδώσει το μήνυμα όσο αυτό ήταν στην διαδικασία μετάδοσης. Κανονικά, ένα ηλεκτρονικό μήνυμα, για παράδειγμα, φτάνει με την επιστρεφόμενη διεύθυνση του αποστολέα και διανέμει πληροφορίες περιγράφοντας τη διαδρομή που αυτό ακολούθησε να πάει από τον αποστολέα στον παραλήπτη, αλλά εκεί μπορεί να μην υπάρχει τίποτα σχετικά με το μήνυμα ώστε να αποκαλύψει την ταυτότητα του αποστολέα.

Εισαγωγή μιας ανώνυμη αναμετάδοση ενός ηλεκτρονικού μηνύματος. Αυτοί που αναμεταδίδουν ένα ηλεκτρονικό μήνυμα διαφοροποιούνται, αλλά όλοι μοιράζονται το κοινό χαρακτηριστικό το οποίο είναι ότι αυτοί σβήνουν όλες τις πληροφορίες που προσδιορίζουν την ταυτότητα σχετικά με τα εισερχόμενα ηλεκτρονικά μηνύματα, και τα αντικαθιστούν με μια προσδιορισμένη επικεφαλίδα που προσδιορίζει την ταυτότητα αυτού που επαναλαμβάνει το αρχικό ηλεκτρονικό μήνυμα σαν τον αποστολέα ή χρησιμοποιώντας μια έξυπνη ετικέτα όπως kanεις@πουθενα. Μια λίστα αυτών που επαναλαμβάνουν το μήνυμα και των δικών τους χαρακτηριστικών, καθώς και έγκυρες πληροφορίες σχετικά με τις δικές τους πρόσφατες στατιστικές που έχουν δημιουργήσει οι ίδιοι μπορούν να βρεθούν στο πανεπιστήμιο της Καλιφόρνιας στο Berkeley.

Πριν συζητήσουμε για αυτούς που επαναλαμβάνουν ένα ηλεκτρονικό μήνυμα με λεπτομέρειες, πρέπει να αναφέρουμε τους τέσσερις τύπους της επικοινωνίας - στις οποίες η φυσική (ή "πραγματική") ταυτότητα του αποστολέα είναι τουλάχιστον μερικώς κρυφή: (1) η ανωνυμία στην οποία η εύρεση των ιχνών του αποστολέα είναι δυνατή (2) η ανωνυμία στην οποία η εύρεση των ιχνών είναι αδύνατη, (3) η ψευδωνυμία στην οποία η εύρεση των ιχνών είναι αδύνατη, και (4) η ψευδωνυμία στην οποία η εύρεση των ιχνών είναι δυνατή. Η ύπαρξη αυτών των κατηγοριών είναι να απαλλάσσουν από μπερδέματα γενικού τύπου τα οποία διαφορετικά συνοψισμένα είναι: πότε και πως ένας δημιουργός προσδιορίζει την ταυτότητα από μόνος του σε αντίθεση με το πότε και πως η πραγματική ταυτότητα του δημιουργού μπορεί να προσδιοριστεί από τους άλλους.

4.17.1.1 Ανωνυμία

Κάθε ηλεκτρονική επικοινωνία, ακόμη και η ζωντανή διπλής-κατεύθυνσης 'φιλική κουβέντα' επικοινωνία, μπορεί θεωρητικά να γίνει ανώνυμα. Στην τρέχουσα πραγματικότητα, η τεχνολογία που επιτρέπει την ανώνυμη επανάληψη μηνύματος επιτρέπει να απευθύνεται στο ηλεκτρονικό μήνυμα και από εδώ και στο εξής χρησιμοποιείται για επικοινωνία με τα άτομα, λίστες μηνυμάτων, και 'ομάδες νέων' συζητήσεις. Το ηλεκτρονικό μήνυμα προσφέρει την απλούστερη περίπτωση, και αν και η τεχνολογία της επανάληψης αποστολής ηλεκτρονικού μηνύματος μπορεί να μην είναι ακόμη φιλική στον χρήστη όσο έχει την δυνατότητα να είναι, είναι διαθέσιμη στον καθένα που ξέρει που να κοιτάζει - και μπορεί πάντα να βρεθεί σε μια εύκολη - στην - χρήση σελίδα μέσα στον παγκόσμιο ιστό.

4.17.1.2 Ψευδωνυμία.

Υποθέτουμε ότι μια κοπέλα, η Alice, είναι ένα μέλος σε ένα ευρέως διαδεδομένο μέσο όπως στο Δίκτυο Χρηστών ή σε μια άλλη λίστα μηνυμάτων. Αυτή μπορεί να μην θέλει να υπογράψει με το όνομα της τα μηνύματα της, αλλά η ίδια επιθυμεί να συμμετέχει σε συζητήσεις και να επιχειρηματολογεί, με τα άλλα μέλη της λίστας και επιθυμεί να το κάνει αυτό κάτω από μια ταυτότητα η οποία θα επαναλαμβάνεται. Η Alice αποφασίζει να υπογράψει τα

μηνύματα της σαν 'Andrea'. Η Alice μπορεί, τέλος πάντων, να έχει διαλέξει να υπογράψει τα μηνύματα της σαν 'Frank', σύμφωνα με την θεωρία ότι αυτό μπορεί να επιτρέψει σε αυτήν να αποφύγει διακρίσεις σε βάρος του γυναικείου της φύλου. Πράγματι, κάθε ένα από τα δύο φύλα μπορεί να μεταμφιεστεί στο αντίθετο του, καθώς και τα παιδιά μπορούν να παρουσιάζονται σαν ενήλικες. Σίγουρα, αυτό δημιουργεί μερικές περιπτώσεις δυσχέρειας και την απασχόληση μερικών γονέων.

{32} Όπως τα ανώνυμα μηνύματα, έτσι και τα ψευδώνυμα μηνύματα διαιρούνται σε δύο κατηγορίες: σε αυτά όπου τα ίχνη του αποστολέα μπορούν να ανακαλυφθούν και σε αυτά που είναι αδύνατο να ανακαλυφθεί ο αποστολέας. Το πλεονέκτημα της ψευδωνυμίας που αφήνει ίχνη είναι ότι αυτή δίνει ένα συγγραφικό ψευδώνυμο στον αποστολέα, και το οποίο επιτρέπει στους άλλους να στέλνουν σε αυτόν απαντήσεις πολύ πιο εύκολα από ότι στα συστήματα όπου η ψευδωνυμία δεν αφήνει τα ίχνη του δημιουργού του μηνύματος.

4.17.1.3 Ανώνυμα ψηφιακά χρήματα

Οι κρυπτογράφοι έχουν δοκιμάσει μεθόδους για την δημιουργία και την μετάδοση του ισοδύναμου μετρητού πάνω σε ένα δίκτυο όπως το Διαδίκτυο. Αυτό το 'ηλεκτρονικό μετρητό' ή 'ecash' θα επιτρέψει την αγορά και την πώληση αγαθών ή υπηρεσιών στο Διαδίκτυο χωρίς μια καταγραφή της ταυτότητας του αγοραστή να διαφυλάσσεται από τους άλλους πωλητές ή τις τράπεζες, με αυτό τον τρόπο που οι χρηματικές συναλλαγές γίνονται σήμερα. Αυτές οι μέθοδοι είναι περισσότερο πολύπλοκοι από όσο εμείς μπορούμε να εξηγήσουμε εδώ, αλλά ουσιαστικά περιέχουν πατέντες και τεχνικές οι οποίες στηρίζονται στην ευφυΐα της έξυπνης κάρτας, και /ή εξεζητημένα μοντέλα της κρυπτογραφίας, μαζί με την συνεργασία των τραπεζών και των μεγάλων εμπόρων. Όπως και να έχει, η μερική πολυπλοκότητα που έχει απαιτείται για να εμποδίζει τους ανθρώπους από την αντιγραφή των δικών τους ψηφιακών χρημάτων και να ξοδεύουν αυτό περισσότερο από μια φορά. Χρησιμοποιώντας αυτές τις τεχνικές, οι πελάτες μπορούν να αποκτήσουν το ηλεκτρονικό χρήμα από μια τράπεζα χωρίς να φανερώνουν την δική τους ταυτότητα, και η τράπεζα μπορεί να εκδώσει αυτό γνωρίζοντας ότι οποιοσδήποτε ο οποίος προσπαθεί να ξοδέψει αυτό δύο φορές θα ρισκάρει αποκαλύπτοντας την ταυτότητα του.

Οποιοδήποτε σύστημα ψηφιακού χρήματος επεκτείνει πάρα πολύ τις διαφημιστικές πιθανότητες στο Διαδίκτυο, ιδιαίτερα εάν το σύστημα έχει χαμηλό κόστος διεκπεραίωσης. Με χαμηλό κόστος διεκπεραίωσης, πληρώνοντας -ανά- εικόνα/ πληρώνοντας -ανά-μονάδα πληροφορίας συστήματα στα οποία περισσότερο ή λιγότερο κοστίζει να δεις κάποιο άρθρο ή εικόνα στον παγκόσμιο ιστό γίνεται μια πραγματική πιθανότητα. Χωρίς το ανώνυμο ψηφιακό χρήμα, τέλος πάντων, κάθε ένας που πληρώνει δημιουργεί την πιθανότητα μιας καταγραφής, η οποία όταν συνδυάζεται με άλλες παρόμοιες εγγραφές γίνεται ένα καταναλωτικό πορτρέτο.

Μερικά άτομα δεν θα ήθελαν να έχουν τις δικές τους αγορές καταγεγραμμένες επειδή αυτοί ενοχλούνται να είναι αναγνωρίσιμοι ως αγοραστές ανατρεπτικών ή ερωτικών υλικών. Άλλοι θα ήθελαν να αποφεύγουν τα άχρηστα

ηλεκτρονικά μηνύματα τα οποία μπορούν να είναι το αποτέλεσμα της εξακρίβωσης της ταυτότητας σαν ένα πιθανό αγοραστή ενός ιδιαίτερου είδους ή αγαθού. Όταν όλα τα πράγματα γίνονται ίσα, προτιμώ προσωπικά να μην έχουν τις δικές μου αγοραστικές συνήθειες καταγεγραμμένες, μερικώς επειδή σαν αντίσταση εγώ θίγομαι από αυτό, και μερικώς επειδή αυτό εξασθενεί την δική μου διαπραγματεύσιμη θέση. Εάν οι πωλητές γνωρίζουν τι εγώ έχω αγοράσει τα τελευταία δεκαπέντε χρόνια προσομοιωτές εικονικής πραγματικότητας με ένα υποβρύχιο θέμα, αυτοί θα αποφασίσουν να μην προσφέρουν σε εμένα μια έκπτωση στην επόμενη. Εάν αυτοί ασκήσουν μία τέλεια μείωση τιμής, αυτοί θα προσπαθήσουν να με χρεώσουν επιπλέον. Από την άλλη πλευρά, εάν η δική μου ψηφιακή προσωπικότητα μπορεί να πληρώσει με ανώνυμο ηλεκτρονικό χρήμα, εγώ μπορώ να είμαι σε μια καλύτερη θέση διαπραγμάτευσης της τιμής.

4.17.2 Η Μαύρη Πλευρά της Ανωνυμίας.

Η ηλεκτρονική ανωνυμία είναι μια τεχνολογία η οποία μπορεί να εξουσιοδοτεί: αυτή δίνει στους χρήστες την δύναμη να κάνουν κάποιες ενέργειες χωρίς να είναι αναγνωρίσιμοι. Η ανωνυμία, η ψευδωνυμία και το ανώνυμο ηλεκτρονικό χρήμα προστατεύουν και τα πολύτιμα και τα επιβλαβή πράγματα : ο έμφυτα ντροπαλός και ο ηλεκτρονικός πολιτικός λιβελογράφος ευεργούνται τόσο όσο αυτός που χρησιμοποιεί το ηλεκτρονικό ταχυδρομείο για να εκφράσει το μίσος του ή ο δράστης ενός τέλει εγκλήματος.

Η εισαγωγή του ανώνυμου, αδύνατου να βρεθεί η προέλευση του ηλεκτρονικού χρήματος θα αυξάνει με μεγάλο ρυθμό την ακτίνα των διαπροσωπικών συναλλαγών οι οποίες μπορούν να διεξάγονται ανώνυμα. Μπορεί κανείς να φανταστεί μια online απάτη, στην οποία μια ψηφιακή προσωπικότητα παρέχει μαρτυρίες εκατοντάδων ικανοποιημένων πελατών, καθένας από τους οποίους δεν είναι τίποτα περισσότερο από ακόμη μια ψηφιακή προσωπικότητα δημιουργημένη από τον αυτουργό της απάτης. Ενώ είναι πιθανό να φανταστείς εκλεπτυσμένα συστήματα φήμης τα οποία θα αποκάλυπταν πολλές τέτοιες κατασκευασμένες μαρτυρίες, τέτοια σήμερα δεν υπάρχουν, και μπορούν να είναι άκομψα στη χρήση.

Άλλες ανούσιες πιθανότητες περιλαμβάνουν υπεραπλουστευμένες εσωτερικές δοσοληψίες για την διεξαγωγή ασφαλειών, την πώληση συνεταιρικών ή προσωπικών μυστικών, εκβιασμοί και άλλα "τέλεια εγκλήματα". Ένα τέλει έγκλημα λειτουργεί ως εξής: αυτοί που διαπράττουν το έγκλημα, για παράδειγμα μια εκβιαστική πράξη για την απόσπαση χρημάτων όπως απαγωγή ή εκβιασμού, η οποία πράξη δεν απαιτεί την διαπροσωπική επαφή με το θύμα για να πραγματοποιηθεί η απαίτηση των χρημάτων. Έτσι αντί για την απαίτηση μικρών μη σημαδεμένων ποσών, ο εκβιαστής απαιτεί από το θύμα να εκδώσει την ψηφιακή υπογραφή ενός λογαριασμού ηλεκτρονικού χρήματος σε μία εφημερίδα. Επειδή η εκδίκηση λαμβάνει χώρα για μέσου μιας δημοσίευσης, σε ένα ευρέως διαδεδομένο μέσο όπως μια εφημερίδα μιας Usenet ομάδας, ο δράστης δεν κινδυνεύει να συλληφθεί κατά την διάρκεια συλλογής των λύτρων. Και επειδή όταν γίνεται χρήση του ηλεκτρονικού χρήματος δεν είναι δυνατή η παρακολούθηση, ο εκβιαστής έχει την

δυνατότητα να τα ξεδέψει χωρίς τον φόβο των σημάδεμένων λογαριασμών, την καταγραφή των σειριακών αριθμών και άλλες μορφές παρακολούθησης. Εάν το ηλεκτρονικό χρήμα γίνει μία πραγματικότητα, κάθε συναλλαγή στην οποία κάποιος μπορεί να πείσει κάποιον παράγοντα να αναλάβει για μία ψηφιακή πληρωμή που γίνεται με ανώνυμο τρόπο, ακόμη και εάν αυτός ο παράγοντας αγνοεί την ταυτότητα του δράστη. Κάποιος μπορεί να φανταστεί ότι κάποια άτομα μπορούν να έχουν αρκετή θέληση ώστε να μισθώσουν κάποιους χτυπημένους-άντρες, για παράδειγμα, εάν αυτοί νιώθουν ασφαλείς ότι αυτό το έγκλημα δεν θα συμβεί σε αυτούς ποτέ, από την άλλη πλευρά, επίσης και αυτοί οι άνδρες ίσως να μην ενδιαφέρονται να διαφημίσουν την δική τους πραγματική ταυτότητα, κάτι το οποίο μπορεί να αποτρέψει πιθανούς πελάτες τους από την δημιουργία εκ' τον προτέρων των απαραίτητων πληρωμών. Ο κρυπτό-αναρχικός φιλόσοφος Tim May έχει σκεφτεί να περιγράψει ένα πρωτόκολλο για ένα σύστημα που περιλαμβάνει έναν αμοιβαίο-έμπιστο-(και-επίσης-ανώνυμο)- τρίτο-άτομο, ο οποίος κάνει μια δουλεία για την πώληση υπηρεσίας για την διευθέτηση συναλλαγής με επιδιαιτησία και επομένως χρειάζεται να διατηρεί μια καλή υπόληψη, του οποίου οι δραστηριότητες όπως οι συναλλαγές γίνονται διατηρώντας τα χρήματα μέχρι το χτύπημα να αποδειχτεί.

4.18 Η δημιουργία νόμων και η επιβολή των νόμων στον Κυβερνοχώρο.

Όσοι περισσότεροι άνθρωποι επικοινωνούν και κάνουν δουλειές διαμέσου του παγκόσμιου ηλεκτρονικού δικτύου, τόσο αυτό θα είναι έντονα συζητήσιμο. Πολλοί σύγχρονοι αναζητητές πληροφορίας ελπίζουν ότι η νέα online κοινωνία μπορεί να επεξεργάζεται τα στοιχεία ανεπίσημα, χρησιμοποιώντας κοινωνική πίεση, "netiquette" και συζητήσεις για να εμποδίσουν το κακό και να λύνουν τις διαφωνίες τους σε αντίθεση με τους κανόνες. Αλλά όσοι περισσότεροι νέοι διασκεδάζουν με το δίκτυο και όσο αυτό αποτελεί μεγαλύτερη οικονομική βάση, φαίνεται πιθανό ότι μερικοί κανόνες είναι απαραίτητοι, και απαιτείται μερικοί από αυτούς να επιβάλλονται. Από πού προέρχονται αυτοί οι κανόνες και ποιος θα τους επιβάλει;

Μερικοί υποστηρίζουν, ότι εμείς δεν πρέπει να κοιτάζουμε τις υπάρχουσες εδαφικές κυβερνήσεις αλλά πρέπει αντί γι' αυτό, να μας ενδιαφέρει η δημιουργία ενός αυτό-ρυθμιζόμενου συστήματος διακυβέρνησης το οποίο θα είναι σαφές και επιβαλλόμενο από ένα σύστημα χειριστών και χρηστών, οι οποίοι κατανοούν τα νέα μέσα μαζικής ενημέρωσης και τα επιθυμούν πολύ. Ένας τρόπος να απαντήσουμε στην ερώτηση, πού ο Κυβερνοχώρος πρέπει να είναι αυτό-ρυθμιζόμενος (ή, ίσως, ακόμη "ηγέτης" μέσα στην δική του σφαίρα) είναι να συζητήσουμε με πραγματικούς όρους πως ο νόμος του Κυβερνοχώρου μπορεί να δημιουργηθεί και να επιβληθεί έτσι ώστε να επιτύχει και την αποτελεσματικότητα και τις θεμελιώδεις αρχές της εντιμότητας.

Ο "τοπικός" νόμος του Κυβερνοχώρου έχει ήδη δημιουργηθεί με τη μορφή συμφωνητικών και κανόνων εφαρμογής σε συγκεκριμένα συστήματα, από τους χειριστές συστημάτων και από τους χρήστες. Οι χειριστές συστημάτων

έχουν αποφασίσει τους όρους και τις συνθήκες της επιτυχίας στο δικό τους ιδιαίτερο χώρο – και οι χρήστες συμφωνούν με αυτό σαν μία κατάσταση που με συμφωνία έχει εισαχθεί. Αυτές οι συμφωνίες μπορούν να είναι η σύμβαση για απόλυτη εφαρμογή – στην πραγματικότητα όχι διαπραγματεύσιμη. Αλλά αυτοί περισσότερο παρουσιάζουν τους χρήστες με ουσιαστική επιλογή, επειδή υπάρχει μεγάλη ανομοιομορφία ανάμεσα στους κανόνες που έχουν καθιερωθεί από διαφορετικές περιοχές. Επιπλέον, τα εμπόδια στην δημιουργία μιας νέας ηλεκτρονικής περιοχής, με κανόνες περισσότερο συμφωνούς σε κάθε δεδομένο σύνολο από χρήστες, είναι χαμηλά. Αυτός ο τοπικός νόμος είναι σχετικά εύκολα επιβαλλόμενος, επειδή ένας χειριστής συστήματος μπορεί να αποβάλει αυτούς που δεν τον τηρούνε.

Η πολυπλοκότητα προκύπτει όταν εμείς προσπαθούμε να σκεφτούμε τον Κυβερνοχώρο σαν μια ολότητα και όταν τα συστήματα τοποθετούνται με σκοπό την ανταλλαγή μηνυμάτων, τις ομάδες συζητήσεων και άλλες αλληλοσυνδέσεις με αυτό τον τρόπο όπου ο Χρήστης Α παίρνει μηνύματα από τον Χρήστη Β, του οποίου η πρόσβαση στο δίκτυο δεν είναι ελεγχόμενη από τον ίδιο χειριστή συστήματος. Μονομερής διάδοση των κανόνων για ένα ιδιαίτερο τοπικό χώρο δεν λειτουργεί με σκοπό να ελέγχει τους εξυπηρετητές λίστας του Διαδικτύου ή άλλες μορφές επικοινωνίας που γίνονται διαμέσου του συστήματος. Έπειτα, σε ένα προφανές επόμενο στάδιο, είναι να επιτρέψει στους χειριστές συστημάτων να συμφωνούν αναμεταξύ τους στις ελάχιστες βασικές αρχές ότι όλοι θα αποδεχτούνε – την παράβαση την οποία όλοι συμφωνούν ότι θα συναντήσουν με μια σίγουρη επιβολή στρατηγικής, περιλαμβανομένου και της αποβολής.

Για παράδειγμα, όλοι (ή οι περισσότεροι) χειριστές συστημάτων μπορούν να συμφωνούν να παρέχουν κάποια ελάχιστα επίπεδα προστασίας της μυστικότητας στα ηλεκτρονικά μηνύματα. Και αυτοί μπορούν, σαν αποτέλεσμα, να συμφωνούν να αποκλείουν οποιουσδήποτε χρήστες οι οποίοι με προσοχή ενεργούν ώστε να εξουδετερώσουν τέτοιου είδους προστασία. Ή οι χειριστές συστημάτων μπορούν να συμφωνούν ανταλλάσσουν κάποια ηλεκτρονικά μηνύματα με άλλα συστήματα, όπου σε αυτά υπάρχει ο σεβασμός σε κάποιο ελάχιστο βαθμό για όσο αφορά την ακριβή τοποθέτηση του μηνύματος ικανοποιώντας να προστατεύουν τα ενδιαφέροντα του χρήστη στην επιλογή των τύπων των μηνυμάτων που οι χρήστες θέλουν να λαμβάνουν.

Το δίκτυο από μόνο του μπορεί να δημιουργεί μια νέα διαδικασία που να εγκαθιστά τέτοιους παγκόσμιους, θεσμοθετημένους κανόνες. Όπως μια διαδικασία μπορεί να μοντελοποιηθεί εν μέρει σε “αναγγελία και σχολιασμό της δημιουργίας κανόνων” αλλά μπορεί επίσης να αναμιγνύει μια συμφωνία ή διαφωνία – μάλλον όπως τώρα χρησιμοποιείται στην εγκατάσταση μιας καινούργιας ομάδας συζητήσεων νέων σε ένα Δίκτυο Χρηστών.

Το Ίνστιτούτο Νόμων του Κυβερνοχώρου μπορεί να παρέχει τον μηχανισμό για την δημιουργία νόμων όπως τα ακόλουθα:

(1) Κάθε νέος προτεινόμενος κανόνας μπορεί να δημοσιευτεί σε κάθε εύκολα προσιτό χώρο και κατανέμεται με μηνύματα σε μια λίστα χειριστών συστημάτων και σε άλλους που ενδιαφέρονται για την επιθεώρηση τέτοιων προτάσεων.

(2) Όλα τα σχόλια και οι συζητήσεις θα συλλεχθούν στην ίδια τοπική ηλεκτρονική περιοχή και θα κατανεμηθούν στα ενδιαφερόμενα μέλη.

(3) Οι χειριστές συστημάτων προετοιμάζονται να δεχτούν και να θέσουν σε εφαρμογή τον κανόνα και θα καταγράφουν τις δικές τους διαφωνίες σε μία κεντρική τοποθεσία.

(4) Δραστικές αντιστάσεις σε συγκεκριμένους κανόνες, συνδυασμένες με ενδείξεις απροθυμίας για σύνδεση με τα συστήματα τα οποία υιοθετούν τους προτεινόμενους κανόνες, θα μπορούσαν επίσης να καταγράφονται.

(5) Μετά από ένα κατάλληλο χρονικό διάστημα, οι χειριστές συστημάτων που συμφωνούν πάνω στον κανόνα θα προχωρήσουν στην υλοποίηση του και στην επιβολή αυτού του κανόνα. Πιθανώς, ως πρώτο κανόνα, οι χειριστές συστημάτων δεν θα συνδέονται με τα άλλα συστήματα τα οποία δεν υιοθετούν τους κανόνες που εκείνοι έχουν αποδεχτεί στα συστήματα τους.

Σημειώνουμε ότι αυτό το σύστημα διακυβέρνησης παρέχει καθαρή προειδοποίηση όσο αφορά τους όρους και τις συνθήκες που είναι εφαρμόσιμοι κατά μήκος των συστημάτων. (Αυτό μπορεί να είναι συμπληρωμένο από την καταγραφή σε λίστα των τοπικών κανόνων που είναι εφαρμόσιμοι μαζί με διάφορα συστήματα, έτσι ώστε να επιτρέπουν τους χρήστες περισσότερες ολοκληρωτικές ενημερωμένες επιλογές). Αν και τα ενδιαφέροντα μερικών που είναι ενάντια σε μεγάλες εταιρίες να αυξάνουν, φαίνεται πιθανό ότι ο μηχανισμός αυτού του είδους πρέπει να είναι ορατός σαν ένα είδος από κάποια βασική κατεύθυνση που σκόπιμα αυξάνει τον ανταγωνισμό. Και αυτό παρέχει για την διερευνητική διαδικασία, μεγιστοποιεί την επιλογή του χρήστη σε βαθμό που να συμβιβάζεται με την ανάγκη για χειριστές συστημάτων οι οποίοι σχεδιάζουν με σαφήνεια τα όρια των δικών τους συστημάτων.

Είναι δύσκολο να αξιολογήσουμε ένα σύστημα το οποίο δημιουργεί νόμους σαν αυτό σε αντίθεση με τους ουσιαστικούς νόμους που το σύστημα πραγματικά δημιουργεί. Πρέπει να ανησυχούμε για όσο αφορά την συνεργία ανάμεσα στους χειριστές συστημάτων να συγκαλύψουν το δίκαιο του χρήστη; Πιστεύω πως όχι- οι χειριστές συστημάτων έχουν το δυνατό ερέθισμα να αυξάνουν την κυκλοφορία στο σύστημα. Η εναλλακτικότητα παρουσιάζεται να είναι επιτρεπόμενη στα σύγχρονα διεθνή νομικά σώματα να υιοθετούν αντιφατικούς και μη επιβαλλόμενους κανόνες που βασίζονται στην αποτυχία να κατανοούν και να ασπάζονται με χαρά την υπόσχεση μιας νέας επικοινωνιακής τεχνολογίας. Οι πρώτες μεγάλες προσπάθειες των χειριστών συστημάτων να διατυπώσουν τους βασικούς κανόνες, προσχεδιάζοντας να προστατεύσουν τους χρήστες και να φροντίζουν να αυξήσουν την χρήση των νέων μέσων, θα παρουσιάσουν τα πλεονεκτήματα της ανάπτυξης του νέου νόμου του Κυβερνοχώρου μέσα στον δικό τους χώρο.

4.19 Η νομοθετική άποψη του ηλεκτρονικού εμπορίου

4.19.1 Στόχος

Τόνωση της οικονομικής ανάπτυξης, της ανταγωνιστικότητας και των επενδύσεων, αίροντας πολυάριθμα νομικά εμπόδια στην εσωτερική αγορά, στον τομέα της εν σειρά παροχής υπηρεσιών ηλεκτρονικού εμπορίου. Συμπλήρωση του κοινοτικού δικαίου που εφαρμόζεται στις υπηρεσίες της κοινωνίας των πληροφοριών, χωρίς να θίγεται το υφιστάμενο επίπεδο προστασίας της δημόσιας υγείας και του καταναλωτή.

Πρόταση οδηγίας του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου σχετικά με ορισμένες νομικές πτυχές του ηλεκτρονικού εμπορίου στην εσωτερική αγορά.

1. Η πρόταση αυτή στηρίζεται στις κατευθύνσεις που περιέχονται στην ανακοίνωση της Επιτροπής [COM(97) 157 τελικό] σχετικά με το ηλεκτρονικό εμπόριο, με στόχο την σύσταση, για το έτος 2000, ενός συνεκτικού, σε ευρωπαϊκή κλίμακα, νομικού πλαισίου για το ηλεκτρονικό εμπόριο. Η υιοθετούμενη προσέγγιση αποβλέπει, ειδικότερα, στην αποφυγή των υπερβολικών κανονιστικών ρυθμίσεων, στηριζόμενη στις ελευθερίες της εσωτερικής αγοράς, λαμβανομένων υπόψη των πραγματικών εμπορικών συνθηκών και εξασφαλίζοντας μία αποτελεσματική και ουσιαστική προστασία των στόχων γενικού ενδιαφέροντος.
2. Σήμερα, το νομικό πλαίσιο στα κράτη μέλη δεν είναι σαφές, λόγω των διαφορών ορισμένων νομοθεσιών εφαρμοστέων στις υπηρεσίες της κοινωνίας των πληροφοριών, εξίσου και μίας σημαντικής νομικής ανασφάλειας. Επιπλέον, οι κινητοποιήσεις σε ορισμένα κράτη μέλη για την υποβολή νέων νομοθετικών προτάσεων αναδεικνύουν διαφορές προσεγγίσεων που δημιουργούν πραγματικούς κινδύνους κατατεμαχισμού της εσωτερικής αγοράς.
3. Η πρόταση οδηγίας περιέχει τους ακόλουθους εναρμονισμένους ορισμούς (αρθρ. 2):

- "υπηρεσίες της κοινωνίας των πληροφοριών": κάθε υπηρεσία που παρέχεται, κατά κανόνα έναντι αμοιβής, εξ αποστάσεως, με ηλεκτρονικά μέσα και μετά από προσωπική αίτηση ενός αποδέκτη υπηρεσιών.
- "φορέας παροχής υπηρεσιών": κάθε φυσικό ή νομικό πρόσωπο που παρέχει μία υπηρεσία στο πλαίσιο της κοινωνίας των πληροφοριών.
- "εγκατεστημένος φορέας παροχής υπηρεσιών": φορέας ο οποίος ασκεί κατά τρόπο ουσιαστικό μία οικονομική δραστηριότητα μέσω μιας μόνιμης, έπ' αόριστον, εγκατάστασης. Η παρουσία και η χρήση τεχνικών μέσων και τεχνολογιών που χρησιμοποιούνται για την παροχή της υπηρεσίας δεν συνιστούν εγκατάσταση του φορέα.
- "αποδέκτης της υπηρεσίας": κάθε φυσικό ή νομικό πρόσωπο το οποίο χρησιμοποιεί, για επαγγελματικούς ή μη επαγγελματικούς σκοπούς, μια

υπηρεσία της κοινωνίας των πληροφοριών, ιδίως για να αναζητήσει πληροφορίες ή για να προσφέρει πρόσβαση σε αυτές·

- "εμπορικές επικοινωνίες": όλες οι μορφές επικοινωνίας που αποσκοπούν στο να προωθηθούν, κατά τρόπο άμεσο ή έμμεσο, αγαθά, υπηρεσίες, η εικόνα μιας επιχείρησης, ενός οργανισμού ή ενός προσώπου που ασκεί εμπορική, βιομηχανική, βιοτεχνική δραστηριότητα, ή δραστηριότητα ελεύθερου επαγγελματία·
- "συντονισμένος τομέας": οι απαιτήσεις που ισχύουν για τους φορείς παροχής υπηρεσιών της κοινωνίας των πληροφοριών και για τις υπηρεσίες της κοινωνίας των πληροφοριών.

4. Κάθε κράτος μέλος μεριμνά ώστε οι υπηρεσίες της κοινωνίας των πληροφοριών που παρέχει ένας εγκατεστημένος στο έδαφός του φορέας να τηρούν τις ισχύουσες εθνικές διατάξεις του εν λόγω κράτους μέλους που αφορούν τον συντονισμένο τομέα της παρούσας οδηγίας. Τα κράτη μέλη δεν δύνανται, για λόγους που αφορούν τον συντονισμένο τομέα της πρότασης, να περιορίζουν την ελεύθερη κυκλοφορία των υπηρεσιών της κοινωνίας των πληροφοριών οι οποίες προέρχονται από άλλο κράτος μέλος (αρθ. 3).

5. Τα κράτη μέλη προβλέπουν, στην νομοθεσία τους, ότι η πρόσβαση στη δραστηριότητα φορέα παροχής μιας υπηρεσίας στις κοινωνίες των πληροφοριών δεν μπορεί να υπόκειται σε καθεστώς προηγούμενης χορήγησης αδείας (αρθ. 4).

6. Τα κράτη μέλη προβλέπουν στη νομοθεσία τους ότι οι υπηρεσίες της κοινωνίας των πληροφοριών πρέπει να προσφέρουν στους αποδέκτες τους και στις αρμόδιες αρχές, εύκολη, άμεση και μόνιμη πρόσβαση στις ακόλουθες πληροφορίες (αρθ. 5):

- επωνυμία του φορέα παροχής της υπηρεσίας·
- διεύθυνση στην οποία ο φορέας είναι εγκατεστημένος·
- τα στοιχεία που επιτρέπουν την ταχεία επαφή και την άμεση και ουσιαστική επικοινωνία με το φορέα παροχής της υπηρεσίας, συμπεριλαμβανομένης της ηλεκτρονικής του διεύθυνσης·
- εφόσον ο φορέας είναι εγγεγραμμένος σε εμπορικό μητρώο, το μητρώο στο οποίο είναι εγγεγραμμένος και τον αριθμό εγγραφής του σε αυτό·
- εφόσον η δραστηριότητα υπόκειται σε καθεστώς αδειοδότησης, τις δραστηριότητες που καλύπτονται από την άδεια που έλαβε ο φορέας και τα στοιχεία της αρχής που χορήγησε την εν λόγω άδεια·
- όσον αφορά τα νομοθετικώς κατοχυρωμένα επαγγέλματα:
  - την επαγγελματική ένωση ή παρόμοιο όργανο στο οποίο είναι εγγεγραμμένος ο φορέας παροχής υπηρεσιών, εφόσον είναι εγγεγραμμένος σε τέτοια ένωση ή όργανο·
  - τον επαγγελματικό τίτλο ο οποίος του έχει χορηγηθεί στο κράτος

μέλος εγκατάστασης, τους επαγγελματικούς κανόνες που ισχύουν στο κράτος μέλος της εγκατάστασης, καθώς και τα κράτη μέλη στα οποία παρέχονται, σε τακτική βάση, οι υπηρεσίες της κοινωνίας των πληροφοριών.

7. Τα κράτη μέλη προβλέπουν στη νομοθεσία τους ότι πρέπει να είναι σαφώς αναγνωρίσιμα και μη επιδεχόμενα παρερμηνειών (αρθ. 6):

- η εμπορική επικοινωνία·
- η εμπορική επικοινωνία μέσω ηλεκτρονικού ταχυδρομείου η οποία δεν έφθασε /έγινε γνωστή στον παραλήπτη·
- το φυσικό ή νομικό πρόσωπο για λογαριασμό του οποίου γίνεται η εμπορική επικοινωνία·
- οι προσφορές και οι εκπτώσεις, η πρόσβαση στους όρους υπό τους οποίους μπορεί κάποιος να επωφεληθεί και να συμμετάσχει (αρθ. 7).

8. Είναι δυνατή η σύναψη συμβάσεων με ηλεκτρονικά μέσα. Το νομικό καθεστώς που εφαρμόζεται στη διαδικασία της σύναψης δεν εμποδίζει την ουσιαστική χρήση συμβάσεων με ηλεκτρονικά μέσα, ούτε οδηγεί στην στέρηση της ισχύος ή των εννόμων αποτελεσμάτων των συμβάσεων αυτών, εξαιτίας του γεγονότος ότι έχουν συναφθεί με ηλεκτρονικά μέσα. Οι εν λόγω διατάξεις μπορούν να εφαρμοσθούν στις ακόλουθες συμβάσεις (αρθ. 9):

- στις συμβάσεις οι οποίες απαιτούν συμβολαιογραφικό τύπο·
- στις συμβάσεις οι οποίες απαιτούν, προκειμένου να έχουν νομική ισχύ, την εγγραφή τους σε μητρώο δημόσιας αρχής·
- στις συμβάσεις οι οποίες εμπίπτουν στο οικογενειακό δίκαιο·
- στις συμβάσεις οι οποίες εμπίπτουν στο κληρονομικό δίκαιο·

9. Οι πληροφορίες που πρέπει να παρέχονται για την σύναψη συμβάσεως με ηλεκτρονικά μέσα πρέπει να αφορούν ιδίως:

- τα διάφορα στάδια μέχρι την σύναψη της σύμβασης·
- την αρχειοθέτηση ή μη της σύμβασης μετά την σύναψή της και τον τρόπο πρόσβασης σε αυτήν·
- τα μέσα που θα επιτρέπουν την διόρθωση σφαλμάτων ηλεκτρονικού χειρισμού.

10. Η σύναψη συνάπτεται όταν ο αποδέκτης της υπηρεσίας έχει λάβει, με ηλεκτρονικά μέσα, από τον φορέα παροχής της υπηρεσίας, το αποδεικτικό παραλαβής της αποδοχής της υπηρεσίας από τον αποδέκτη και έχει επιβεβαιώσει την παραλαβή του αποδεικτικού παραλαβής (άρθ. 11).

11. Όσον αφορά την δραστηριότητα απλής μεταφοράς σε δίκτυο επικοινωνιών, των πληροφοριών που παρέχει ο αποδέκτης της υπηρεσίας,

δεν υφίσταται ευθύνη του φορέα παροχής μιας τέτοιας υπηρεσίας παρά μόνο εφόσον ο φορέας παροχής υπηρεσιών (αρθ. 12):

- δεν αποτελεί την αφετηρία της μετάδοσης των πληροφοριών.
- δεν επιλέγει τον αποδέκτη της μετάδοσης, και
- δεν επιλέγει και δεν τροποποιεί τις πληροφορίες που αποτελούν το αντικείμενο της μετάδοσης.

12. Όσον αφορά την αυτόματη, ενδιάμεση και προσωρινή αποθήκευση των πληροφοριών η οποία γίνεται με αποκλειστικό σκοπό να καταστεί αποτελεσματικότερη η μεταγενέστερη μετάδοση των πληροφοριών, δεν υφίσταται ευθύνη του φορέα παροχής της υπηρεσίας, παρά μόνο εφόσον ο φορέας παροχής υπηρεσιών (αρθ. 13):

- δεν τροποποιεί τις πληροφορίες.
- τηρεί τους όρους πρόσβασης στις πληροφορίες.
- τηρεί τους κανόνες που αφορούν την επικαιροποίηση των πληροφοριών με νέα στοιχεία, οι οποίοι συνάδουν με τα πρότυπα της βιομηχανίας.
- δεν έρχεται σε σύγκρουση με την τεχνολογία που χρησιμοποιείται για την απόκτηση δεδομένων σχετικά με την χρησιμοποίηση των πληροφοριών.
- δρα με ταχύτητα προκειμένου να αποσύρει τις πληροφορίες ή να καταστήσει την πρόσβαση σε αυτές αδύνατη, μόλις αντιληφθεί ότι οι πληροφορίες έχουν αποσυρθεί ή πρέπει να αποσυρθούν από το σημείο του δικτύου στο οποίο βρίσκονταν αρχικά.

13. Όσον αφορά την αποθήκευση των πληροφοριών που παρέχονται από έναν αποδέκτη υπηρεσίας και η οποία πραγματοποιείται κατόπιν αιτήσεως ενός αποδέκτη της υπηρεσίας, δεν υφίσταται ευθύνη του φορέα παροχής της υπηρεσίας παρά μόνο εφόσον (άρθ. 14):

- ο φορέας παροχής της υπηρεσίας δεν γνωρίζει πραγματικά ότι πρόκειται για παράνομη δραστηριότητα και, εις ό,τι αφορά την αγωγή αποζημιώσεως, δεν γνωρίζει τα γεγονότα ή τις περιστάσεις υπό τις οποίες εμφανίζεται η παράνομη δραστηριότητα, ή
- ο φορέας παροχής της υπηρεσίας, μόλις αντιληφθεί τα προαναφερθέντα, δρα με ταχύτητα προκειμένου να αποσύρει τις πληροφορίες ή να καταστήσει αδύνατη την πρόσβαση σ' αυτές.

14. Τα κράτη μέλη δεν επιβάλλουν στους φορείς παροχής υπηρεσιών που συνίστανται στην μετάδοση, στην ενδιάμεση και προσωρινή αυτόματη αποθήκευση που διενεργείται με μοναδικό στόχο το να καταστεί αποτελεσματικότερη η μεταγενέστερη μετάδοση, ή στην αποθήκευση των πληροφοριών, γενική υποχρέωση παρακολούθησης των πληροφοριών που μεταδίδουν ή αποθηκεύουν, ή υποχρέωση ενεργού αναζήτησης γεγονότων ή περιστάσεων που δείχνουν ότι πρόκειται για παράνομες δραστηριότητες. Οι

διατάξεις αυτές ισχύουν με την επιφύλαξη κάθε δραστηριότητας ελέγχου, στοχοθετημένης και προσωρινής, που ζητείται από τις εθνικές δικαστικές αρχές σύμφωνα με την εθνική νομοθεσία, όταν κρίνεται απαραίτητο για λόγους ασφάλειας του κράτους, άμυνας, δημόσιας ασφάλειας και για την πρόληψη, την αναζήτηση, τον εντοπισμό και την δίωξη ποινικών παραβάσεων (αρθ. 12, 13, 14).

15. Τα κράτη μέλη και η Επιτροπή ενθαρρύνουν την κατάρτιση κωδικών δεοντολογίας σε κοινοτικό επίπεδο, από τις επαγγελματικές ενώσεις ή οργανώσεις, με σκοπό να συμβάλουν στην ορθή εφαρμογή της πρότασης οδηγίας. Ωστόσο, η Επιτροπή μεριμνά ώστε οι εν λόγω κώδικες να τηρούν τις αρχές του κοινοτικού δικαίου, και να εξασφαλίζεται η διαφάνειά τους σε κοινοτικό επίπεδο. Οι ενώσεις καταναλωτών πρέπει να συμμετέχουν στη διαδικασία κατάρτισης και εφαρμογής των κωδικών δεοντολογίας (αρθ. 16).

16. Τα κράτη μέλη μεριμνούν ώστε η νομοθεσία τους να επιτρέπει, σε περιπτώσεις διαφωνίας μεταξύ ενός φορέα παροχής και ενός αποδέκτη μιας υπηρεσίας της κοινωνίας των πληροφοριών, την ουσιαστική χρήση μηχανισμών εξώδικης επίλυσης και με τα κατάλληλα ηλεκτρονικά μέσα. Τα κράτη μέλη μεριμνούν ώστε τα αρμόδια όργανα εξώδικης επίλυσης των διαφορών να εφαρμόζουν, στα πλαίσια του κοινοτικού δικαίου, τις αρχές της ανεξαρτησίας, της διαφάνειας, της εκατέρωθεν ακρόασης, της αποτελεσματικότητας της διαδικασίας, της νομιμότητας της απόφασης, της ελευθερίας των μερών και της αντιπροσώπευσης (αρθ. 17).

17. Τα κράτη μέλη μεριμνούν ώστε οι δραστηριότητες υπηρεσιών της κοινωνίας των πληροφοριών να μπορούν να αποτελέσουν αντικείμενο αποτελεσματικών μέσων έννομης προστασίας που να επιτρέπουν την λήψη μέτρων, το ταχύτερο δυνατόν και με τη διαδικασία αίτησης ασφαλιστικών μέτρων, με σκοπό την επανόρθωση της εικαζόμενης παράβασης και την αποφυγή πρόκλησης περαιτέρω ζημίας στα διακυβευόμενα συμφέροντα (αρθ. 18).

18. Τα κράτη μέλη μεριμνούν ώστε οι αρμόδιες αρχές τους να διαθέτουν τις κατάλληλες εξουσίες ελέγχου και έρευνας που απαιτούνται για την αποτελεσματική εφαρμογή της πρότασης. Μεριμνούν επίσης ώστε οι αρμόδιες αρχές τους να συνεργάζονται με τις εθνικές αρχές των άλλων κρατών μελών και να ορίζουν, προς το σκοπό αυτόν, αρμόδιο για επικοινωνία του οποίου τα στοιχεία κοινοποιούν στα άλλα κράτη μέλη και στην Επιτροπή (αρθ. 19).

19. Η πρόταση προβλέπει τρεις τύπους παρεκκλίσεων. Ειδικότερα προβλέπονται:

- ορισμένες δραστηριότητες που αποκλείονται του πεδίου εφαρμογής (παράρτημα 1), όπως οι συμβολαιογραφικές δραστηριότητες ή η υπεράσπιση ενός πελάτη στο δικαστήριο·
- το άρθρο 3 (ρήτρα της "χώρας καταγωγής") δεν εφαρμόζεται σε ορισμένους ειδικούς τομείς (λ.χ., τα συγγραφικά δικαιώματα ή οι συμβατικές υποχρεώσεις στις συμβάσεις καταναλωτών)·
- τα κράτη μέλη δύνανται να λαμβάνουν μέτρα που περιορίζουν την ελεύθερη κυκλοφορία υπηρεσιών που προέρχονται από άλλο κράτος

μέλος (παρεκκλίσεις ή κατά περιπτώσιν) εφόσον συντρέχουν ορισμένοι λόγοι (λ.χ., η προστασία ανηλίκων, η προστασία της υγείας ή των καταναλωτών) και τηρούν ορισμένους όρους και διαδικασίες.

4.19.2 Γνώμη του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου

Πρώτη ανάγνωση: το Κοινοβούλιο υποστήριξε σαφώς την πρόταση της Επιτροπής και ειδικότερα το πεδίο εφαρμογής της και την προσέγγιση "εσωτερική αγορά" με βάση την εφαρμογή της αρχής της χώρας καταγωγής. Οι τροπολογίες που πρότεινε το Κοινοβούλιο αφορούν, ειδικότερα, την αποσαφήνιση ορισμένων διατάξεων, την τροποποίηση ορισμένων λύσεων στο τμήμα που αφορά την ευθύνη των ενδιαμέσων και στην υπόδειξη μιας μεγαλύτερης κοινοτικής ενσωμάτωσης στον εν λόγω τομέα (λ.χ., περιορίζοντας την παρέκκλιση που αφορά τις συμβάσεις καταναλωτή ή προβλέποντας την πρόσβαση στην δικαιοσύνη μέσω ηλεκτρονικού ταχυδρομείου -e.mail- και σε μία κοινοτική γλώσσα).

4.19.3 Πρόοδος της πρότασης

Διαδικασία συναπόφασης

Στις 23 Δεκεμβρίου 1998, η Επιτροπή υπέβαλε την εν λόγω πρόταση οδηγίας. Πρώτη ανάγνωση: στις 6 Μαΐου 1999, το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο ενέκρινε την πρόταση της Επιτροπής με ορισμένες τροπολογίες. Η Επιτροπή αποδέχθηκε τις περισσότερες από τις εν λόγω τροπολογίες. Η πρόταση έχει υποβληθεί στο Συμβούλιο για κοινή θέση.

4.19.4 Παραπομπές

Πρόταση της Επιτροπής COM(98) 586 τελικό COD 98/0325
Επίσημη Εφημερίδα C 30, 05.02.1999
Γνώμη του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου
Πρώτη ανάγνωση: δεν έχει δημοσιευθεί μέχρι σήμερα στην Επίσημη Εφημερίδα

4.20 Ενδεικτικός κατάλογος Νομοθεσίας και Νομολογίας(Ελλάδα και Ευρώπη)

Ο παρακάτω κατάλογος αποτελεί μια ενδεικτική καταγραφή και παράθεση της

βασικότερης νομοθεσίας (σε ευρωπαϊκό και ελληνικό επίπεδο) και νομολογίας που άπτεται των ζητήματων της ασφαλούς διεξαγωγής πράξεων (π.χ συναλλαγών, ηλεκτρονικής επικοινωνίας, πλοήγησης, πληρωμής κλπ) στο διαδίκτυο, με έμφαση στο ηλεκτρονικό επιχειρείν. Η παρουσίασή της έχει ως στόχο να αποτελέσει τον κεντρικό πυρήνα για περαιτέρω διερεύνηση και εμπάνθυνση, σε συνεργασία με όλα τα μέλη της Ομάδας 1. Κεντρικό άξονα θα αποτελέσουν τα ζητήματα εκείνα που η Ομάδα θα επιλέξει ως τα πιο σημαντικά και χρήζοντας μεγαλύτερης ανάλυσης, στα πλαίσια πάντοτε των στόχων και των σκοπών του συγκεκριμένου forum. Ο κατάλογος παραμένει ανοιχτός για συμπλήρωση.

1. **Κανονισμός 733/2002** για την υλοποίηση του .eu τομέα ανώτατου επιπέδου

2. **Οδηγία 1989/104/ΕΟΚ** για την προστασία των σημάτων

3. **Οδηγία 91/250/ΕΟΚ** για την προστασία του λογισμικού

4. **Οδηγία 1993/13/ΕΟΚ** για τις καταχρηστικές ρήτρες των συμβάσεων που συνάπτονται με καταναλωτές

5. **Οδηγία 1995/46/ΕΚ** για την προστασία των φυσικών προσώπων από την επεξεργασία των προσωπικών δεδομένων και για την ελεύθερη κυκλοφορία αυτών

6. **Οδηγία 1996/9/ΕΚ** για την προστασία των βάσεων δεδομένων

7. **Οδηγία 1997/5/ΕΚ** για τις διασυνοριακές μεταφορές πίστωσης

8. **Οδηγία 1997/7/ΕΚ** για τις εξ αποστάσεως συμβάσεις

9. **Οδηγία 1997/55/ΕΚ** που τροποποιεί την **Οδηγία 84/450/ΕΟΚ** για την παραπλανητική διαφήμιση προκειμένου να συμπεριληφθεί και η συγκριτική διαφήμιση

10. **Οδηγία 1999/93/ΕΚ** για τις ηλεκτρονικές υπογραφές

11. **Οδηγία 2000/28/ΕΚ** και **2000/46/ΕΚ** για το ηλεκτρονικό χρήμα

12. **Οδηγία 2001/29/ΕΚ** για την προστασία του δικαιώματος του δημιουργού και συγγενικών δικαιωμάτων στην κοινωνία της πληροφορίας

13. **Οδηγία 2000/31/ΕΚ** για το ηλεκτρονικό εμπόριο

14. **Οδηγία 2000/35/ΕΚ** για την καταπολέμηση της καθυστέρησης πληρωμών στις εμπορικές συναλλαγές

15. **Οδηγία 2002/19/ΕΚ** για την πρόσβαση σε δίκτυα ηλεκτρονικών επικοινωνιών και συναφής ευκολίες

16. **Οδηγία 2002/20/ΕΚ** για την αδειοδότηση δικτύων και υπηρεσιών ηλεκτρονικών επικοινωνιών

17. **Οδηγία 2002/21/ΕΚ** για το κοινό κανονιστικό πλαίσιο για δίκτυα και υπηρεσίες ηλεκτρονικών επικοινωνιών

18. **Οδηγία 2002/22/ΕΚ** για την καθολική υπηρεσία και τα δικαιώματα των χρηστών όσον αφορά στα δίκτυα και στις υπηρεσίες ηλεκτρονικών επικοινωνιών

19. **Οδηγία 2002/58/ΕΚ** για την επεξεργασία των δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα και της προσωπικής ζωής τον τομέα των ηλεκτρονικών επικοινωνιών.

20. **Οδηγία 2002/65/ΕΚ** για την εξ αποστάσεως εμπορία χρηματοπιστωτικών υπηρεσιών προς τους καταναλωτές και την τροποποίηση των Οδηγιών 1997/7/ΕΚ και 1998/27/ΕΚ

21. **Σύσταση 92/295/ΕΟΚ** για τους κώδικες δεοντολογίας αναφορικά στην προστασία των καταναλωτών στις συμβάσεις διαπραγματευόμενες από απόσταση
22. **Σύσταση 97/489/ΕΚ** της Επιτροπής για τις συναλλαγές που γίνονται με μέσα ηλεκτρονικών πληρωμών και ιδίως όσον αφορά τις σχέσεις μεταξύ του εκδότη και του κατόχου (πιστωτικής κάρτας)
23. **Σύσταση του Συμβουλίου 25 Ιουνίου 2002** για σημεία επαφής που λειτουργούν 24 ώρες το εικοσιτετράωρο για την καταπολέμηση του εγκλήματος υψηλής τεχνολογίας
24. **Ψήφισμα COM(2000) 36** του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου για τις πληρωμές μικρών ποσών στην εσωτερική αγορά
25. **Ανακοίνωση COM(2000) 36** για τις πληρωμές μικρών ποσών στην εσωτερική αγορά
26. **Ανακοίνωση COM(2001) 11** της Επιτροπής για την πρόληψη της απάτης και της πλαστογραφίας όσον αφορά στα μέσα πληρωμής πλην των μετρητών
27. **Ανακοίνωση COM(2001) 66** για το ηλεκτρονικό εμπόριο και τις χρηματοπιστωτικές υπηρεσίες
28. **Απόφαση 276/1999/ΕΚ** του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου για ένα πολυετές κοινοτικό πρόγραμμα δράσης για ασφαλέστερη χρήση του Internet μέσω της καταπολέμησης του παράνομου και βλαβερού περιεχομένου στα παγκόσμια δίκτυα
29. **Απόφαση-πλαίσιο 2001/413/.ΕΥ** του Συμβουλίου για την καταπολέμηση της απάτης και της πλαστογραφίας που αφορά στα μέσα πληρωμής πλην των μετρητών
30. **Απόφαση της Επιτροπής (2001)** για έγκριση ενός παγκόσμιου δικτύου (Identrus) για την πιστοποίηση των ηλεκτρονικών υπογραφών και άλλων συναλλαγών ηλεκτρονικού εμπορίου
31. **Έγγραφο Πολιτικής** της Επιτροπής, Ιανουάριος 2002 για την καταπολέμηση της εγκληματικότητας μέσω ηλεκτρονικού υπολογιστή και την βελτίωση της ασφάλειας των υποδομών πληροφορικής με την λήψη νομοθετικών και μη νομοθετικών μέτρων.
32. **Έγγραφο διαβουλεύσεων** της Επιτροπής, Ιούνιος 2002 για την ασφάλεια των ηλεκτρονικών δικτύων
33. **Σχέδιο Κανόνων** της Επιτροπής, Απρίλιος 2002 για τον κοινό ορισμό ορισμένων αδικημάτων που αφορούν υπολογιστές
34. **Π. 33/2000** για την διασυνοριακή μεταφορά πιστώσεων
35. **Π. 39/2001** για την καθιέρωση μιας διαδικασίας πληροφόρησης στον τομέα των τεχνικών προτύπων και προδιαγραφών και των κανόνων σχετικά με τις υπηρεσίες της κοινωνίας της πληροφορίας σε συμμόρφωση προς τις Οδηγίες 98/34/ΕΚ & 98/48/ΕΚ
36. **Π. 150/2001** για τις ηλεκτρονικές υπογραφές
37. **Π. 342/2002** για την διακίνηση εγγράφων με ηλεκτρονικό ταχυδρομείο μεταξύ των δημοσίων υπηρεσιών, ΝΠ., ΟΤΑ ή μεταξύ αυτών και των

φυσικών ή νομικών προσώπων ιδιωτικού δικαίου και ενώσεων φυσικών προσώπων

38.**Σχέδιο Π.** για το ηλεκτρονικό εμπόριο

39.**N.146/14** για τον αθέμιτο ανταγωνισμό

40.**N.1089/1980** για την καταχώρηση και προστασία της εμπορικής επωνυμίας

41.**N.2076/1992** για την ανάλυση και άσκηση δραστηριότητας πιστωτικών ιδρυμάτων και άλλες συναφείς διατάξεις

42.**N. 2121/1993** περί πνευματικής ιδιοκτησίας, όπως ισχύει σήμερα.

43.**N.2239/1994** για τα σήματα

44.**N. 2246/1994 άρθρο 1 παρ. 4**, περί διαφύλαξης απορρήτου από τις τηλεπικοινωνιακές επιχειρήσεις.

45.**N.2251/1994** για την προστασία του καταναλωτή

4

46.**N.2672/1998 άρθρο 14**, περί διακίνησης εγγράφων με ηλεκτρονικά μέσα μεταξύ υπηρεσιών του δημοσίου ΝΠ.. και ΟΤΑ και νομικών ή φυσικών προσώπων.

47.**N.2472/1997** για την προστασία δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα

48.**N.2774/1999** για την προστασία των δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα στον τηλεπικοινωνιακό τομέα

49.**N.2867/2000 άρθρο 3 παρ.14(α)** για την αναγόρευση της ΕΕΤΤ ως αρμόδιας Ανεξάρτητης διοικητικής Αρχής για την καταχώρηση των ελληνικών ονομάτων πεδίου (domain names)

50. **άρθρο 57-58ΑΚ** για την προστασία της προσωπικότητας και του ονόματος

51.**άρθρο 729ΑΚ** για την σύσταση και συμβουλή

52.**άρθρα 914επΑΚ** για την αδικοπραξία

53.**άρθρο 432Κπολ.** για την αποδεικτική δύναμη των εγγράφων

54.**άρθρο 370B ΠΚ**

55.**άρθρο 370 Γ ΠΚ**

56.**άρθρο 386 Α ΠΚ**

57.**Απόφαση ΕΕΤΤ 1-12-1999** για την ανάθεση της καταχώρησης των ελληνικών ονομάτων πεδίου στο Ίδρυμα Τεχνολογίας και Έρευνας στην Κρήτη

58.**Πράξη Συμβουλίου Νομισματικής Πολιτικής αρ.50/31.7.2002** για τον καθορισμό πλαισίου επίβλεψης των συστημάτων πληρωμών

59.**Πράξη διοικητή της Τράπεζας της Ελλάδος αρ.2501/31.10.2002** για ενημέρωση των συναλλασσόμενων με τα πιστωτικά ιδρύματα για τους όρους που διέπουν τις συναλλαγές τους

60.**Απόφαση υπ'αρ.1219/2001ΑΠ** για τον έλεγχο των Γενικών Όρων των Τραπεζικών Συναλλαγών

61.**Απόφαση υπ'αρ.589/2001ΑΠ** για την προστασία καταναλωτών σε τηλεφωνική παραγγελία εμπορευμάτων με πιστωτική κάρτα

62.**Απόφαση υπ'αρ. 4486/1989 ΕφΑθ.** για την αδικοπρακτική ευθύνη σε περίπτωση παραπλανητικών πληροφοριών

63.**Απόφαση υπ'αρ. 9689/1999 ΜΠρ.Αθ.** για τα ονόματα πεδίου (domain names)

64. **Απόφαση υπ'αρ.637/1999 ΜΠρ.Σύρου** για τα ονόματα πεδίου (domain names)
65. **Απόφαση υπ'αρ.496/2000 ΜΠρ.Λασιθίου** για τα ονόματα πεδίου (domain names)
66. **Απόφαση υπ'αρ.1250/2000 ΜΠρ.Αθ.** για τα ονόματα πεδίου (domain names)
67. **Απόφαση υπ' αρ. 1327/2001 ΜΠρ.Αθ.,** περί της αποδεικτικής δύναμης των ηλεκτρονικών εγγράφων μέσω της επικύρωσής τους από δικηγόρο.
68. **Απόφαση υπ' αρ. 3950/2001 ΜΠρ.Αθ.** για τα ονόματα πεδίου (domain names)
69. **Απόφαση υπ' αρ. 2822/2001 ΜΠρ.Αθ.** για τα ονόματα πεδίου (domain names)
70. **Απόφαση υπ' αρ.7218/2001 ΜΠρ.Αθ** για τα ονόματα πεδίου (domain names)
71. **Απόφαση υπ'αρ.10292/2002 ΜΠρ.Αθ.** για τα ονόματα πεδίου (domain names)
72. **Απόφαση υπ'αρ. 1772/2002 .Πρ.Αθ.** για την ενεργοποίηση εμπορικής εταιρίας στον χώρο διαχείρισης των ηλεκτρονικών διευθύνσεων
73. **Απόφαση υπ' αρ.858/2001 ΜΠρ.Θεσ/νικης** για ονόματα πεδίου (domain names)
74. **Απόφαση υπ' αρ. 1807/2001 ΜΠρ.Βόλου** για τα ονόματα πεδίου (domain names)
75. **Απόφαση υπ' αρ.1889/2001 ΜΠρ.Ηρακλείου** για τα ονόματα πεδίου (domain names)
76. **Οδηγίες ΟΟΣΑ** για την Ασφάλεια των Πληροφοριακών Συστημάτων και δικτύων, 25 Ιουλίου 2002

ΕΦΗΜΕΡΙΣ ΤΗΣ ΚΥΒΕΡΝΗΣΕΩΣ

ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑΣ

ΤΕΥΧΟΣ ΔΕΥΤΕΡΟ

Αρ. Φύλλου 256

16 Μαρτίου 1988

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

- 1 ΥΠΟΥΡΓΙΚΕΣ ΑΠΟΦΑΣΕΙΣ ΚΑΙ ΕΓΚΡΙΣΕΙΣ
Έγκριση Διδακτορικού Προγράμματος Σπουδών Επι-
λογής με τίτλο «Εφαρμοσμένη Αγροοικολογία»...
- 2 Έγκριση Προγράμματος Σπουδών Επιλογής στο
Τ.Ε.Ι. Ηρακλείου
- 3 Έγκριση Προγράμματος Σπουδών Επιλογής στο
Τ.Ε.Ι. Κοζάνης
- 4 Έγκριση Προγράμματος Σπουδών Επιλογής στο
Τ.Ε.Ι. Κοζάνης
- 5 Έγκριση Προγράμματος Σπουδών Επιλογής στο
Τ.Ε.Ι. Θεσσαλονίκης
- 6 Έγκριση Προγράμματος Σπουδών Επιλογής στο
Τ.Ε.Ι. Καβάλας
- 7 Έγκριση Προγράμματος Σπουδών Επιλογής στο
Τ.Ε.Ι. Πάτρας
- 8 Έγκριση Προγράμματος Σπουδών Επιλογής στο
Τ.Ε.Ι. Περαιάς
- 9 Έγκριση Προγράμματος Σπουδών Επιλογής στο
Τ.Ε.Ι. Περαιάς

ΥΠΟΥΡΓΙΚΕΣ ΑΠΟΦΑΣΕΙΣ ΚΑΙ ΕΓΚΡΙΣΕΙΣ

Αρ.Φ. 81/187
Έγκριση Διδακτορικού Προγράμματος Σπουδών Επι-
λογής με τίτλο «Εφαρμοσμένη Αγροοικολογία».

ΕΘΝΙΚΗ ΠΑΛΕΣΙΑ ΚΑΙ ΕΡΕΥΝΗΜΑΤΩΝ ΟΥΠΟΥΡΓΟΣ

- Έχοντας υπόψη:
1. Τις διατάξεις του άρθρου 2 παρ. 6 του ν. 2625/1987 (Α' 188) σε συνδυασμό με τις διατάξεις α) της παρ. 5 του άρθρου 1 της Υπουργικής Απόφασης αριθ. 6496/1987 «Οργάνωση και λειτουργία Προγραμμάτων Σπουδών Επιλογής στα Α.Ε.Ι. και Τ.Ε.Ι.» (Β' 978), και β) της ΚΥΑ ΚΑ/424/12.2.1988 «...Απόφαση και χρηματοδότηση για την επίλυση άγρων για την ενέργεια 3.1.2 ...» Προγράμματα Σπουδών Επιλογής» από το Β' Κ.Π.Σ.,
  2. Τις διατάξεις του άρθρου 1 παρ. 4 του ν. 3499/87 (Α' 98),
  3. Την απόφαση της γενικής συνέλευσης του Τμήματος Χημείας του Πανεπιστημίου Ιωαννίνων συνεδρίαση αριθ. 242α/10.11.87.
  4. Το έγγραφο αριθ. 361/42.12.1987 της Πρυτανείας του Πανεπιστημίου Ιωαννίνων και
  6. Την απόφαση του Συμβουλίου του Τ.Ε.Ι. Ηρακλείου συνεδρίαση αριθ. 25/19.11.1987, αποφασίζουμε:

Άρθρο 1 Έγκριση

1. Εγκρίνεται η λειτουργία από το τρέχον ακαδημαϊκό έτος διδακτορικού Προγράμματος Σπουδών Επιλογής με τον τίτλο «Εφαρμοσμένη Αγροοικολογία».
2. Το Πρόγραμμα Σπουδών Επιλογής ορίζονται σε συν-
εργασία, από το Τμήμα Χημείας του Πανεπιστημίου Ιωαννί-
νων και τη Σχολή Τεχνολογίας Γεωπονίας του Τ.Ε.Ι. Ηρακλείου.

Άρθρο 2

Στοιχεία Προγράμματος

1. Αντικείμενο του Προγράμματος Σπουδών Επιλογής με τον τίτλο «Εφαρμοσμένη Αγροοικολογία» είναι η μελέτη για και προσαρμογή της επιστήμης που μελετά και αναζητά την προστασία του περιβάλλοντος με την γεωργική δραστη-
ριότητα (φρτωτή παραγωγή ζωική παραγωγή, δάση, αλιεία με την αλιειοκαλλιέργεια και εφαρμοσμένη δασοκομία, έδαφος και αναζήτηση και η) η παραγωγή στους φυτικούς και τις φυτικές των αναρροδισμένων εφοδίων που εφορραζόουν την άνοτα θι-
αριτική και τεχνική κατάρτιση σε γεωργικό και περιφερει-
κό σχεδιασμό, προώθηση της παραγωγής και του ελεύθερου της ποιότητας των αγροτικών προϊόντων με φιλικά προς το περιβάλλον μεθόδους και τεχνικά.

2. Το πρόγραμμα σπουδών οδηγεί στην απονομή πτυχίου με τίτλο «Εφαρμοσμένη Αγροοικολογία».

3. Η ελεύθερη υποχρεωτική διάρκεια φοίτησης στο πρό-
γραμμα ορίζεται σε 5 έτη. Για τη λήψη του πτυχίου απαιτεί-
ται η παρακολούθηση βασικών άνωθεν εκπαιδευτικών Στοιχείων (Β.Α.Ε.Σ.) και η επιτυχής εξέταση σε 40 συνολικά μονάδες, στις οποίες περιλαμβάνεται και η πτυχιακή εργα-
σία. Επιπλέον απαιτείται επιτυχής διερευνητική πρακτική έ-
σραση συνολικής διάρκειας 4 μηνών μπορεί να πραγματοποιηθεί και κατά τους θερινούς μήνες.

4. Η δομή του προγράμματος, περιλαμβάνει τις εξής κα-
τεύθυντες: α) Νέες Τεχνικές Καλλιέργειας Αγροτικών Προϊόντων Φυτικών προς το Γεωβάλλον β) Διατροφή Χερσαίων Ομοστυμμάτων, γ) Έλεγχος Ποιότητας Φυ-
τικών και Ζωικών προϊόντων και δ) Περιβαλλοντικές Επιστήμες Ποιότητας Φυτικών Υλών, Γεωργικών Προϊόντων και Γεωργικών Αποβλήτων.

5. Τα μαθήματα των Α' και Γ' ετών σπουδών διεξάγονται στην έδρα του Πανεπιστημίου Ιωαννίνων και των Β' και Δ' στην έδρα της Σχολής Τεχνολογίας Γεωπονίας του Τ.Ε.Ι. Ηρακλείου, στην Άρτα. Τα μαθήματα του Ε' έτους Σπουδών τα οποία είναι προαιρετικά, καθώς και η πτυχιακή εργασία, διε-

Ι. Νομοθεσία Ηλεκτρονικού Εμπορίου στην Ελλάδα

Απόφαση 248/71 . 2002

Κανονισμός Παροχής Υπηρεσιών Πιστοποίησης Ηλεκτρονικής Υπογραφής.

Η ΕΘΝΙΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ
ΤΗΛΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΩΝ ΚΑΙ ΤΑΧΥΔΡΟΜΕΙΩΝ (ΕΕΤΤ)

Έχοντας υπόψη:

α. Το Ν. 2867/2000 «Οργάνωση και Λειτουργία των Τηλεπικοινωνιών και άλλες Διατάξεις» (ΦΕΚ 273/Α/2000) και ιδίως τα άρθρα 3, παράγρ. 14, στοιχεία (κστ') και (κη').

β. Το Προεδρικό Διάταγμα 150/2001 «Προσαρμογή στην Οδηγία 99/93/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου σχετικά με το κοινοτικό πλαίσιο για ηλεκτρονικές υπογραφές» (ΦΕΚ 125/Α/2001), και ιδίως το άρθρο 4, παράγραφοι 5 και 8.

γ. Το γεγονός ότι από τις διατάξεις του παρόντος δεν προκαλείται δαπάνη εις βάρος του Κρατικού Προϋπολογισμού, αποφασίζει: Εκδίδει Κανονισμό Παροχής Υπηρεσιών Πιστοποίησης Ηλεκτρονικής Υπογραφής, ο οποίος έχει ως ακολούθως:

Άρθρο 1

Σκοπός και πεδίο εφαρμογής. Υπό την προϋπόθεση του άρθρου 3, παράγρ. 1 του παρόντος, ο Κανονισμός αυτός ρυθμίζει:

- θέματα σχετικά με την παροχή υπηρεσιών πιστοποίησης ηλεκτρονικής υπογραφής,

- ειδικότερα ζητήματα Αναγνωρισμένων Πιστοποιητικών,

- την εποπτεία και τον έλεγχο των εγκατεστημένων στην Ελλάδα Παρόχων Υπηρεσιών Πιστοποίησης ηλεκτρονικής υπογραφής, οι οποίοι εκδίδουν, Αναγνωρισμένα ή μη, Πιστοποιητικά ή παρέχουν άλλες σχετικές με την ηλεκτρονική υπογραφή υπηρεσίες πιστοποίησης.

Άρθρο 2

Ορισμοί.

Δήλωση Πρακτικής του Παρόχου Υπηρεσιών Πιστοποίησης (Certification Practice Statement): Έγγραφο του Παρόχου Υπηρεσιών Πιστοποίησης, στο οποίο περιγράφεται αναλυτικά η πρακτική που ακολουθεί για την έκδοση πιστοποιητικών ηλεκτρονικής υπογραφής ή /και την παροχή άλλων Υπηρεσιών Πιστοποίησης, σύμφωνα με τα αναφερόμενα στο Παράρτημα Ι του παρόντος.

Λέξεις ή φράσεις, οι οποίες χρησιμοποιούνται στον παρόντα Κανονισμό, έχουν την έννοια η οποία τους αποδίδεται στο Προεδρικό Διάταγμα 150/2001 ή, σε περίπτωση που δεν αναφέρονται σε αυτό, την έννοια η οποία τους αποδίδεται στο Ν. 2867/2000 ή, σε περίπτωση που δεν αναφέρεται σε αυτό, στο σχετικό δευτερογενές δίκαιο της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Ι

ΓΕΝΙΚΕΣ ΔΙΑΤΑΞΕΙΣ

Άρθρο 3

Παροχή Υπηρεσιών Πιστοποίησης /Αναγνωρισμένα Πιστοποιητικά

1. Η παροχή υπηρεσιών πιστοποίησης οποιασδήποτε μορφής είναι ελεύθερη και δεν υπόκειται σε προηγούμενη άδεια ή έγκριση ή άλλο μέτρο ισοδυνάμου αποτελέσματος.

2. Κάθε Πάροχος Υπηρεσιών Πιστοποίησης δύναται να εκδίδει Αναγνωρισμένα Πιστοποιητικά αποκλειστικά και μόνον εφόσον συντρέχουν σωρευτικά οι κάτωθι προϋποθέσεις:

α) πληροί του όρους του Παραρτήματος II του Π.Δ. 150/2001, β) τηρεί κατά την έκδοση των εν λόγω πιστοποιητικών τους όρους του Παραρτήματος I του ανωτέρω Προεδρικού Διατάγματος, και γ) δηλώνει την ανωτέρω υπό στοιχεία (α') και (β') συμμόρφωσή του, σύμφωνα με το άρθρο 10, παράγρ. 3.

3. Πάροχος Υπηρεσιών Πιστοποίησης ο οποίος εκδίδει Αναγνωρισμένα Πιστοποιητικά οφείλει ανά πάσα στιγμή να είναι σε θέση να αποδείξει ότι, κατά την έκδοση των Αναγνωρισμένων Πιστοποιητικών, συμμορφώνεται πλήρως με τα Παραρτήματα I και II του Π.Δ. 150/2001.

4. Πάροχος Υπηρεσιών Πιστοποίησης τεκμαίρεται ότι εκδίδει Αναγνωρισμένα Πιστοποιητικά, αν αποδείξει ότι η Επιχείρησή του και τα πιστοποιητικά που εκδίδει συμμορφώνονται με αναγνωρισμένα πρότυπα και προδιαγραφές, τα οποία ως σκοπό έχουν την εξειδίκευση των Παραρτημάτων I και II της Οδηγίας 99/93/ΕΚ και τα οποία είναι δημοσιευμένα στην Επίσημη Εφημερίδα των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων ή έλλειψη αυτών με πρότυπα ή /και προδιαγραφές που θεσπίζονται από Ευρωπαϊκούς Οργανισμούς Τυποποίησης, οι οποίοι αναφέρονται στο Παράρτημα II του παρόντος Κανονισμού, όπως αυτό εκάστοτε τροποποιείται και ισχύει ή με εθνικά πρότυπα και προδιαγραφές όπου έχουν αναγνωρισθεί, σύμφωνα με την Ελληνική νομοθεσία.

Άρθρο 4

Δικαιούχοι Πιστοποιητικών.

1. Δικαιούχοι Αναγνωρισμένων Πιστοποιητικών είναι μόνο φυσικά πρόσωπα τα οποία έχουν δικαιοπρακτική ικανότητα.

2. Ο δικαιούχος του κάθε πιστοποιητικού υποχρεούται να είναι και κάτοχος των δεδομένων δημιουργίας υπογραφής που συνδέονται με το πιστοποιητικό του και να επιδεικνύει κάθε αναγκαία επιμέλεια για την ασφαλή τήρηση και χρήση αυτών και του πιστοποιητικού.

3. Ο δικαιούχος πιστοποιητικού οφείλει να ειδοποιεί άμεσα τον Πάροχο Υπηρεσιών Πιστοποίησης σε περίπτωση απώλειας των δεδομένων δημιουργίας υπογραφής του καθώς και σε περίπτωση που αυτά περιέλθουνε κατοχή ή γνώση τρίτου.

Άρθρο 5

Ανάκληση Πιστοποιητικών.

1. Ο Πάροχος Υπηρεσιών Πιστοποίησης υποχρεούται να προβεί σε άμεση ανάκληση ενός Αναγνωρισμένου Πιστοποιητικού, στις εξής περιπτώσεις:

α. μετά από αίτηση του δικαιούχου του πιστοποιητικού ή του νομίμως εξουσιοδοτημένου από αυτόν ατόμου,

β. εφόσον διαπιστωθεί από την ΕΕΤΤ, στα πλαίσια της εποπτικής και ελεγκτικής της αρμοδιότητας, ότι το Αναγνωρισμένο Πιστοποιητικό περιέχει ψευδείς ή ανακριβείς πληροφορίες ως προς το Παράρτημα I του Π.Δ. 150/2001,

γ. σε περίπτωση πιστοποιητικού η έκδοση του οποίου βασίστηκε σε ψευδείς ή ανακριβείς πληροφορίες,

δ. σε περίπτωση παύσης εργασιών του Παρόχου Υπηρεσιών Πιστοποίησης, σύμφωνα με το άρθρο 6 του παρόντος,

ε. σε περίπτωση απώλειας της δικαιοπρακτικής ικανότητας, κήρυξης σε αφάνεια ή σε περίπτωση θανάτου του δικαιούχου του πιστοποιητικού, λαμβάνοντας υπόψη ότι κάθε πιστοποιητικό είναι αμεταβίβαστο σε κάθε περίπτωση,

στ. σε περίπτωση που τελεσίδικη δικαστική απόφαση διατάσσει την σχετική ανάκληση ή ακύρωση,

ζ. αν από την μεταξύ Παρόχου Υπηρεσιών Πιστοποίησης και χρήστη σύμβαση απορρέει σχετική προς τούτο υποχρέωση ή/και δικαίωμα, ενός των συμβαλλομένων μερών. Στην περίπτωση αυτή, αν το αίτημα για ανάκληση τεθεί από τον δικαιούχο πιστοποιητικού, ο Πάροχος Υπηρεσιών Πιστοποίησης υποχρεούται να προβεί σε άμεση ανάκληση, δικαιούμενος να επιφυλαχθεί για κάθε νόμιμο ή συμβατικό του δικαίωμα,

η. σε περίπτωση που υπάρχουν αποχρώσεις ενδείξεις ότι τα δεδομένα δημιουργίας υπογραφής του δικαιούχου του πιστοποιητικού έχουν γίνει γνωστά ή/και χρησιμοποιούνται από τρίτους,

θ. σε περίπτωση κατά την οποία τα δεδομένα δημιουργίας υπογραφής του Παρόχου Υπηρεσιών Πιστοποίησης έχουν γίνει γνωστά σε τρίτους,

ι. σε περίπτωση κατά την οποία ο δικαιούχος πιστοποιητικού, το οποίο χρησιμοποιεί με συγκεκριμένη ιδιότητα, απολέσει την ιδιότητα αυτή (ενδεικτικά, σε περίπτωση αποχώρησης εργαζομένου στον οποίο έχει εκδοθεί τέτοιο πιστοποιητικό με την ιδιότητα ως υπαλλήλου συγκεκριμένης υπηρεσίας ή θέσης) ή σε κάθε περίπτωση κατά την οποία στοιχεία που περιλαμβάνονται στο πιστοποιητικό τροποποιηθούν.

2. Πιστοποιητικό που έχει ανακληθεί δεν είναι δυνατόν να επανατεθεί σε ισχύ.

3. Ο Πάροχος Υπηρεσιών Πιστοποίησης δικαιούται, μέχρι την εξακρίβωση και επιβεβαίωση ή όχι των λόγων ανάκλησης πιστοποιητικού, να προβεί σε άμεση αναστολή του.

4. Σε κάθε περίπτωση, ο Πάροχος Υπηρεσιών Πιστοποίησης πρέπει να ενημερώσει αμέσως τους δικαιούχους ηλεκτρονικών πιστοποιητικών για την αναστολή /ανάκληση των τελευταίων και να είναι σε θέση να αποδείξει ότι τους έχει ενημερώσει.

5. Ο Πάροχος Υπηρεσιών Πιστοποίησης Αναγνωρισμένων Πιστοποιητικών παρέχει υπηρεσία ανάκλησης πιστοποιητικών, η οποία λειτουργεί αδιαλείπτως επί 24 ώρες την ημέρα και επί 7 ημέρες την εβδομάδα, συμπεριλαμβανομένων αργιών, στην οποία οι κάτοχοι Αναγνωρισμένων Πιστοποιητικών ή/και τα νομίμως εξουσιοδοτημένα από αυτούς πρόσωπα, δύνανται να υποβάλουν αίτημα ανάκλησης, σύμφωνα με την παράγραφο 1α του παρόντος άρθρου. Σε κάθε περίπτωση, πριν από την ανάκληση, ο Πάροχος Υπηρεσιών Πιστοποίησης επαληθεύει ότι το αίτημα υποβάλλεται από πρόσωπο που νομιμοποιείται προς τούτο.

6. Οι αιτήσεις ανάκλησης Αναγνωρισμένων Πιστοποιητικών πρέπει να τυγχάνουν άμεσης επεξεργασίας.

7. Ο Πάροχος Υπηρεσιών Πιστοποίησης Αναγνωρισμένων Πιστοποιητικών υποχρεούται να διασφαλίζει ότι τα αιτήματα για ανάκληση μπορούν να γίνουν και τηλεφωνικά και υποχρεώνεται να ενημερώνει τους δικαιούχους των πιστοποιητικών για αυτό, γνωστοποιώντας τους το σχετικό αριθμό τηλεφώνου.

8. Ο Πάροχος Υπηρεσιών Πιστοποίησης Αναγνωρισμένων Πιστοποιητικών παρέχει υπηρεσία ενημέρωσης σχετικά με την κατάσταση (ισχύ, ανάκληση) των πιστοποιητικών, η οποία λειτουργεί αδιαλείπτως επί 24 ώρες την ημέρα και επί 7 ημέρες την εβδομάδα συμπεριλαμβανομένων αργιών. Ο Πάροχος Υπηρεσιών Πιστοποίησης θα πρέπει να διασφαλίσει την ακεραιότητα και αυθεντικότητα της πληροφορίας σχετικά με την κατάσταση των πιστοποιητικών και την διαθεσιμότητά της σε διεθνές επίπεδο.

9. Εφόσον ο Πάροχος Υπηρεσιών Πιστοποίησης Αναγνωρισμένων Πιστοποιητικών παρέχει την υπηρεσία της παραγράφου 8 με τη διατήρηση λίστας ανακληθέντων πιστοποιητικών, στην οποία εγγράφει τα ανακληθέντα ή υπό αναστολή πιστοποιητικά, η λίστα αυτή υποχρεωτικά:

α. εκδίδεται, κατ' ελάχιστον, μία φορά ημερησίως,

- β. αναγράφει την ώρα της επόμενης ενημέρωσής της,
- γ. είναι δυνατόν να ενημερώνεται πριν από την, υπό στοιχείο β', ώρα επόμενης ενημέρωσής της,
- δ. περιλαμβάνει, κατ' ελάχιστον, την ημερομηνία, το χρόνο της ανάκλησης, την κατάσταση του πιστοποιητικού (σε αναστολή ή ανάκληση) και τον κωδικό ταυτοποίησης του πιστοποιητικού,
- ε. είναι προσπελάσιμη ατελώς από τους δικαιούχους πιστοποιητικών ή τρίτους.

Άρθρο 6

Παύση Εργασιών Παροχών Υπηρεσιών Πιστοποίησης.

Σε περίπτωση παύσης, για οποιονδήποτε λόγο, των εργασιών του, ο Πάροχος Υπηρεσιών Πιστοποίησης έχει τις ακόλουθες υποχρεώσεις:

α. γνωστοποιεί την παύση προς την ΕΕΤΤ, τους δικαιούχους των Πιστοποιητικών και κάθε Πάροχο Υπηρεσιών Πιστοποίησης ή άλλον με τον οποίο έχει συνάψει σύμβαση ή έχει οποιαδήποτε άλλη σχέση στα πλαίσια της παροχής υπηρεσιών πιστοποίησης εντός αποκλειστικής προθεσμίας τριών (3) μηνών πριν από την επέλευσή της,

β. σε περιπτώσεις για τις οποίες προϋποτίθεται η έκδοση δικαστικής απόφασης για την επέλευση της παύσης των εργασιών του Παρόχου Υπηρεσιών Πιστοποίησης, ο τελευταίος οφείλει να ενημερώσει την ΕΕΤΤ από την επομένη της επίδοσης στον Πάροχο Υπηρεσιών Πιστοποίησης ή κατάθεσης από τον Πάροχο Υπηρεσιών Πιστοποίησης κάθε δικογράφου σχετικού με την παύση εργασιών του. Με την έκδοση και δημοσίευση της σχετικής απόφασης, ο Πάροχος Υπηρεσιών Πιστοποίησης υποχρεούται να ενημερώσει όσους αναφέρονται στο εδάφιο α' του παρόντος άρθρου,

γ. σε περίπτωση αποδεδειγμένης αδυναμίας του Παρόχου Υπηρεσιών Πιστοποίησης να γνωστοποιήσει την παύση στην ΕΕΤΤ πριν από την επέλευσή της σύμφωνα με τα εδάφια α' και β' του παρόντος, ο Πάροχος Υπηρεσιών Πιστοποίησης υποχρεούται να γνωστοποιήσει την παύση σε όσους αναφέρονται στο εδάφιο α' του παρόντος άρθρου, αμέσως μόλις λάβει γνώση αυτής,

δ. σε κάθε περίπτωση, ο Πάροχος Υπηρεσιών Πιστοποίησης φέρει το βάρος απόδειξης γνωστοποίησης της παύσης των εργασιών του στην ΕΕΤΤ, στους δικαιούχους των πιστοποιητικών και σε κάθε Πάροχο Υπηρεσιών Πιστοποίησης ή άλλον με τον οποίο έχει συνάψει σύμβαση ή έχει οποιαδήποτε άλλη σχέση στα πλαίσια της παροχής υπηρεσιών πιστοποίησης,

ε. σε κάθε περίπτωση και σε συνέχεια της ενημέρωσης, όπως αναφέρεται ανωτέρω στα εδάφια α', β' και γ' του παρόντος, ο Πάροχος Υπηρεσιών Πιστοποίησης προβαίνει άμεσα στην ακύρωση όλων των σε ισχύ πιστοποιητικών, εκτός αν άλλως έχει προβλεφθεί στην μεταξύ αυτού και του δικαιούχου σύμβαση ή σε τυχόν τροποποίηση αυτής, και στη Δήλωση Πρακτικής του Παρόχου Υπηρεσιών Πιστοποίησης,

στ. ο Πάροχος Υπηρεσιών Πιστοποίησης Αναγνωρισμένων Πιστοποιητικών, σε κάθε περίπτωση, υποχρεούται να έχει ήδη συμφωνήσει εγγράφως με άλλον Πάροχο Υπηρεσιών Πιστοποίησης Αναγνωρισμένων Πιστοποιητικών, για την παράδοση στον τελευταίο του αρχείου που τηρεί σύμφωνα με το άρθρο 7 και ο οποίος το παραλαμβάνει και το διατηρεί για χρόνο που προβλέπεται στο εδάφιο θ' του Παραρτήματος ΙΙ του Π.Δ. 150/2001. Η μη τήρηση αυτής της υποχρέωσης συνεπάγεται την επιβολή των κυρώσεων που προβλέπονται στην παρούσα. Ο Πάροχος Υπηρεσιών Πιστοποίησης, ο οποίος σύμφωνα με τα ανωτέρω παραλαμβάνει και διατηρεί το αρχείο Παρόχου Υπηρεσιών Πιστοποίησης λόγω την παύσης εργασιών του τελευταίου, οφείλει εντός επτά (7) ημερών από την ανάληψη του αρχείου να κοινοποιεί εγγράφως στην ΕΕΤΤ το γεγονός αυτό. Σε περίπτωση μη εφαρμογής των ανωτέρω και χωρίς περιορισμό τους, ο Πάροχος

Υπηρεσιών Πιστοποίησης του οποίου οι εργασίες παύουν, παραδίδει τα εν λόγω έγγραφα και στοιχεία προς φύλαξη στην ΕΕΤΤ, ενημερώνοντας σχετικά τους δικαιούχους πιστοποιητικών. Η ΕΕΤΤ δύναται να αναθέσει τη φύλαξη των ανωτέρω αρχείων σε Παρόχους Υπηρεσιών Πιστοποίησης Αναγνωρισμένων Πιστοποιητικών,

ζ. σε κάθε περίπτωση, οι τυχόν συμβάσεις ανάθεσης σε τρίτους εκτέλεσης μέρους της διαδικασίας πιστοποίησης, λήγουν αυτοδικαίως με την παύση εργασιών του Παρόχου Υπηρεσιών Πιστοποίησης. Για το σκοπό αυτό, οι συμβάσεις οι οποίες υπογράφονται μεταξύ Παρόχου Υπηρεσιών Πιστοποίησης και τρίτων, περιλαμβάνουν όρο ο οποίος προβλέπει, επί ποινή ακυρότητας όλης της σύμβασης, την αυτοδίκαιη λύση της σε περίπτωση παύσης εργασιών του Παρόχου Υπηρεσιών Πιστοποίησης. Οι συμβάσεις οι οποίες υπογράφονται μεταξύ Παρόχου Υπηρεσιών Πιστοποίησης Αναγνωρισμένων Πιστοποιητικών και τρίτων, περιλαμβάνουν όρο ο οποίος προβλέπει, επί ποινή ακυρότητας όλης της σύμβασης, την υποχρέωση του τρίτου παράδοσης κατά τη διαδικασία του εδαφίου στ του παρόντος άρθρου, του αρχείου και όλων των εγγράφων και στοιχείων, που τυχόν κατέχει, από/για την έκδοση και διαχείριση των πιστοποιητικών,

η. ο Πάροχος Υπηρεσιών Πιστοποίησης υποχρεούται να έχει ρυθμίσει την οικονομική κάλυψη κάθε απαιτούμενης διαδικασίας και εκπλήρωσης υποχρεώσεων που προκύπτουν από την παύση των εργασιών του καθώς και ενδεχόμενης ζημίας που τυχόν προκληθεί σε δικαιούχους πιστοποιητικών ή τρίτους από ενέργεια ή παράλειψή του, κατά την άσκηση των δραστηριοτήτων του, και ειδικότερα, συνεπεία της παύσης εργασιών του. Ο Πάροχος Υπηρεσιών Πιστοποίησης οφείλει να είναι σε θέση να αποδείξει στην ΕΕΤΤ και σε οποιονδήποτε έχει έννομο συμφέρον ότι έχει προβλέψει επαρκώς για την ως άνω αναφερόμενη οικονομική κάλυψη. Η ΕΕΤΤ με απόφασή της δύναται να ρυθμίσει ελάχιστο ποσό για την οικονομική και ασφαλιστική κάλυψη των ανωτέρω από τους Παρόχους Υπηρεσιών Πιστοποίησης Αναγνωρισμένων Πιστοποιητικών.

Άρθρο 7

Τήρηση Εγγράφων.

1. Κάθε Πάροχος Υπηρεσιών Πιστοποίησης τηρεί σε έντυπη ή/και σε ηλεκτρονική μορφή αρχείο με το σύνολο των πληροφοριών σχετικά με τα Αναγνωρισμένα Πιστοποιητικά που εκδίδει ή/και διαχειρίζεται, και ιδιαίτερα όσον αφορά τον χρόνο έκδοσης, ακύρωσης ή αναστολής τους και λήξης τους προκειμένου να καθίσταται δυνατή η επιβεβαίωση της ορθότητας και της ακρίβειάς τους.

2. Το αρχείο για κάθε Αναγνωρισμένο Πιστοποιητικό τηρείται από την έκδοσή του και για χρονική περίοδο τριάντα (30) ετών από τη λήξη ή ανάκλησή του.

3. Αμέσως μετά την έκδοσή του, κάθε Αναγνωρισμένο Πιστοποιητικό καταχωρείται σε ηλεκτρονική μορφή στο αρχείο, κατά τέτοιο τρόπο ώστε να καθίσταται δυνατός ο εντοπισμός οποιασδήποτε μεταγενέστερης αλλοίωσής του. Η ΕΕΤΤ δύναται με απόφασή της να ρυθμίσει τη διαδικασία που αφορά τον εντοπισμό τέτοιας αλλοίωσης.

4. Η ΕΕΤΤ δύναται με απόφασή της να ρυθμίζει τα σχετικά με τη διαχείριση του αρχείου του Παρόχου Υπηρεσιών Πιστοποίησης Αναγνωρισμένων Πιστοποιητικών.

5. Ο Πάροχος Υπηρεσιών Πιστοποίησης παρέχει στο δικαιούχο του πιστοποιητικού πρόσβαση στα δεδομένα που τον αφορούν, κατόπιν υποβολής σχετικού αιτήματός του, στο οποίο ο Πάροχος υποχρεούται να απαντήσει εντός αποκλειστικής προθεσμίας επτά (7) ημερών από την ημερομηνία υποβολής του αιτήματός του.

Άρθρο 8

Υποχρέωση Ενημέρωσης.

Ο Πάροχος Υπηρεσιών Πιστοποίησης Αναγνωρισμένων Πιστοποιητικών, πριν από τη σύναψη σύμβασης με πρόσωπο που αιτείται πιστοποιητικό, οφείλει να το ενημερώνει τουλάχιστον για:

- α. την ευθύνη και τις υποχρεώσεις του δικαιούχου πιστοποιητικού που απορρέουν από τη χρήση αυτού,
- β. τις υποχρεώσεις του δικαιούχου πιστοποιητικού για την αποθήκευση και προστασία των δεδομένων δημιουργίας υπογραφής του,
- γ. τις συνέπειες για τον δικαιούχο πιστοποιητικού από την δημοσιοποίηση των δεδομένων δημιουργίας υπογραφής του,
- δ. την πολιτική της πιστοποίησης και τη Δήλωση Πρακτικής Πιστοποίησης του Παρόχου Υπηρεσιών Πιστοποίησης και οποιαδήποτε τυχόν τροποποίηση αυτών,
- ε. τις προϋποθέσεις και τη διαδικασία ανάκλησης και αναστολής των πιστοποιητικών,
- στ. τις προβλεπόμενες ρυθμίσεις του Παρόχου Υπηρεσιών Πιστοποίησης, στην περίπτωση παύσης των εργασιών του.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΙΙ

ΕΠΟΠΤΕΙΑ ΚΑΙ ΕΛΕΓΧΟΣ ΠΑΡΟΧΩΝ ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ ΠΙΣΤΟΠΟΙΗΣΗΣ

Άρθρο 9

Εποπτεία.

Η ΕΕΤΤ ασκεί την εποπτεία και τον έλεγχο όλων των εγκατεστημένων στην Ελλάδα Παρόχων Υπηρεσιών Πιστοποίησης.

Άρθρο 10

Μητρώο των Εγκατεστημένων στην Ελλάδα Παροχών Υπηρεσιών Πιστοποίησης.

1. Η ΕΕΤΤ τηρεί μητρώο των εγκατεστημένων στην Ελλάδα Παροχών Υπηρεσιών Πιστοποίησης σε ηλεκτρονική ή /και έντυπη μορφή.

2. Κατά την έναρξη των εργασιών του, κάθε εγκατεστημένος στην Ελλάδα Πάροχος Υπηρεσιών Πιστοποίησης γνωστοποιεί εγγράφως τα ακόλουθα στοιχεία στην ΕΕΤΤ, τα οποία καταχωρούνται στο Μητρώο:

- α. ονοματεπώνυμο /επωνυμία, διεύθυνση/έδρα, τηλέφωνο, φαξ, διεύθυνση ηλεκτρονικού ταχυδρομείου, ιστοσελίδα του Παρόχου,
- β. νομική μορφή, νόμιμοι εκπρόσωποι και τυχόν αντίκλητος του Παρόχου,
- γ. ΑΦΜ του Παρόχου,
- δ. παρεχόμενες υπηρεσίες.

3. Σε περίπτωση Παροχών Υπηρεσιών Πιστοποίησης που εκδίδουν Αναγνωρισμένα Πιστοποιητικά, μαζί με την γνωστοποίηση προσκομίζονται:

α) δήλωση του Παρόχου Υπηρεσιών Πιστοποίησης ότι συμμορφώνεται προς τα Παραρτήματα Ι και ΙΙ του ΠΔ 150/2001,

β) Δήλωση Πρακτικής του Παρόχου Υπηρεσιών Πιστοποίησης,

γ) έγγραφο με τα οποία αποδεικνύει την οικονομική κάλυψη, όπως αναφέρεται στο εδάφιο η' του άρθρου 6,

δ) πιστοποιητικά εκδοθέντα από τις αρμόδιες Δημόσιες ή Δικαστικές Υπηρεσίες από τα οποία να προκύπτει αν τελεί υπό πτώχευση, πτωχευτικό συμβιβασμό, αναγκαστική διαχείριση ή αν έχουν κατατεθεί σχετικές προς αυτά αιτήσεις καθώς και αν τελεί υπό εκκαθάριση και τα οποία οφείλει να ανανεώνει και να υποβάλλει στην ΕΕΤΤ ανά τρεις (3) μήνες. Στο μητρώο που τηρείται στην ΕΕΤΤ, σημειώνεται ότι πρόκειται για Πάροχο Υπηρεσιών Πιστοποίησης που, κατά δήλωσή του, εκδίδει Αναγνωρισμένα Πιστοποιητικά.

4. Για την καταχώρηση των ανωτέρω στοιχείων στο μητρώο, επιβάλλεται τέλος καταχώρησης, ύψους 300 Ευρώ (τριακοσίων Ευρώ), το οποίο καταβάλλεται με τη γνωστοποίηση.

5. Οι Πάροχοι Υπηρεσιών Πιστοποίησης υποχρεούνται να γνωστοποιούν στην ΕΕΤΤ κάθε τροποποίηση των στοιχείων τους που περιλαμβάνονται στο μητρώο εντός αποκλειστικής προθεσμίας επτά (7) ημερών από την επέλευσή της. Για κάθε γνωστοποίηση τροποποίησης στοιχείων, οι Πάροχοι Υπηρεσιών Πιστοποίησης καταβάλλουν στην ΕΕΤΤ τέλος τροποποίησης ύψους 100 Ευρώ (εκατό Ευρώ).

6. Οι Πάροχοι Υπηρεσιών Πιστοποίησης γνωστοποιούν στην ΕΕΤΤ, σύμφωνα με τα οριζόμενα στο άρθρο 6 του παρόντος, την παύση εργασιών τους καταβάλλοντας τέλος 300 Ευρώ (τριακοσίων Ευρώ). Η παύση αυτή σημειώνεται στο μητρώο.

Άρθρο 11

Υποβολή Εκθέσεων.

1. Οι Πάροχοι Υπηρεσιών Πιστοποίησης υποβάλλουν στην ΕΕΤΤ ετήσιες εκθέσεις με περιγραφή των δραστηριοτήτων τους. Στις εν λόγω εκθέσεις, θα γίνεται ιδιαίτερη μνεία σε αιτήματα ή/και καταγγελίες δικαιούχων ή τρίτων που τους έχουν υποβληθεί. Οι εκθέσεις υποβάλλονται έως τα τέλη Μαρτίου κάθε έτους, αρχής γενομένης από το Μάρτιο 2003.

2. Σε περίπτωση Παροχών Υπηρεσιών Πιστοποίησης που εκδίδουν Αναγνωρισμένα Πιστοποιητικά, οι εκθέσεις της παραγράφου 1 περιλαμβάνουν τουλάχιστον τα παρακάτω στοιχεία:

α. περιγραφή των εγκαταστάσεων και όλων των αναγκαίων τεχνικών και οργανωτικών μέτρων ασφαλείας και της καταλληλότητάς τους,

β. κατάλογο των προϊόντων που χρησιμοποιούνται για τη δημιουργία προηγμένων ηλεκτρονικών υπογραφών (ψηφιακών υπογραφών),

γ. προβλεπόμενα μέτρα ασφαλείας προκειμένου να διατηρηθούν σε αδιάλειπτη λειτουργία οι παρεχόμενες υπηρεσίες, ιδίως σε καταστάσεις έκτακτης ανάγκης,

δ. μέτρα προστασίας αρχείων και δεδομένων,

ε. περιγραφή των διαδικασιών εξασφάλισης της αξιοπιστίας του απασχολημένου προσωπικού,

στ. αντίγραφο της τυποποιημένης Σύμβασης την οποία ο Πάροχος Υπηρεσιών Πιστοποίησης συνάπτει με τους δικαιούχους ηλεκτρονικών πιστοποιητικών ή άλλων υπηρεσιών καθώς και κάθε σχετικό διέπουν τη Σύμβαση έγγραφο. Η ΕΕΤΤ ελέγχει αν οι όροι της Σύμβασης είναι συμβατοί ή όχι με τις διατάξεις περί γενικών όρων συναλλαγών και με τους όρους και διατάξεις του Ν. 2251/1994, όπως εκάστοτε ισχύει. Αν, κατά τον έλεγχο, διαπιστωθεί από την ΕΕΤΤ ότι υφίστανται όροι μη νόμιμοι ή/και καταχρηστικοί κατά τα ως άνω, εντός αποκλειστικής προθεσμίας εξήντα (60) ημερών από την κατάθεση του Παρόχου Υπηρεσιών Πιστοποίησης στην ΕΕΤΤ των στο παρόν άρθρο δικαιολογητικών, η ΕΕΤΤ αποστέλλει τις παρατηρήσεις της στον Πάροχο Υπηρεσιών Πιστοποίησης προκειμένου εκείνος να τροποποιήσει, σύμφωνα με

τις παρατηρήσεις της ΕΕΤΤ, την Σύμβασή του. Ο Πάροχος Υπηρεσιών Πιστοποίησης υποχρεούται εντός αποκλειστικής προθεσμίας δέκα πέντε (15) ημερών να κοινοποιήσει στην ΕΕΤΤ την τροποποιηθείσα Σύμβαση. Σε περίπτωση κατά την οποία η ως άνω προθεσμία εξήντα (60) ημερών παρέλθει άπρακτος, ήτοι, χωρίς κοινοποίηση στον Πάροχο Υπηρεσιών Πιστοποίησης παρατηρήσεων σχετικά με τους όρους της Σύμβασης, αυτή θεωρείται εγκριθείσα.

ζ. κείμενα τα οποία να περιγράφουν την πολιτική και την πρακτική του Παρόχου Υπηρεσιών Πιστοποίησης. Η Δήλωση Πρακτικής του Παρόχου Υπηρεσιών Πιστοποίησης θα πρέπει να περιλαμβάνει τουλάχιστον τα στοιχεία που αναφέρονται στο Παράρτημα Ι του παρόντος.

3. Οποτεδήποτε τροποποιηθούν στοιχεία Παρόχου Υπηρεσιών Πιστοποίησης που εκδίδει Αναγνωρισμένα Πιστοποιητικά που αφορούν τα Παραρτήματα Ι και ΙΙ του Π.Δ. 150/2001, τη Σύμβαση μεταξύ Παρόχου Υπηρεσιών Πιστοποίησης και

δικαιούχου πιστοποιητικού καθώς και τα σχετικά με την παράγραφο 3 του παρόντος άρθρου στοιχεία, ο Πάροχος Υπηρεσιών Πιστοποίησης υποχρεούται να κοινοποιεί τις τροποποιήσεις αυτές στην ΕΕΤΤ.

4. Με την επιφύλαξη των διατάξεων του Ν. 703/1977 «Περί ελέγχου μονοπωλίων και ολιγοπωλίων και προστασίας του ελεύθερου ανταγωνισμού» (ΦΕΚ 278/Α'/1977), όπως εκάστοτε ισχύει, οποτεδήποτε Πάροχος Υπηρεσιών Πιστοποίησης που εκδίδει Αναγνωρισμένα Πιστοποιητικά προβεί σε τυχόν ανάθεση σε τρίτον οποιουδήποτε μέρους της διαδικασίας έκδοσης πιστοποιητικών, υποχρεούται να το γνωστοποιήσει στην ΕΕΤΤ, περιγράφοντας το είδος της ανατεθείσης υπηρεσίας και την διάρκεια της ανάθεσης.

5. Ο Πάροχος Υπηρεσιών Πιστοποίησης παραμένει αποκλειστικά υπεύθυνος έναντι των δικαιούχων πιστοποιητικών ή τρίτων για πράξεις ή παραλείψεις των ως άνω αναδόχων. Ο Πάροχος Υπηρεσιών Πιστοποίησης Αναγνωρισμένων Πιστοποιητικών υποχρεούται να μεριμνά ώστε η κατά τα ως άνω ανάθεση σε οποιονδήποτε τρίτον να μην αντίκειται στις προϋποθέσεις έκδοσης των Αναγνωρισμένων Πιστοποιητικών, σύμφωνα με το Προεδρικό Διάταγμα 150/2001 και τον παρόντα Κανονισμό.

Άρθρο 12

Έλεγχοι - Κυρώσεις.

1. Η ΕΕΤΤ, αυτεπαγγέλτως ή κατόπιν καταγγελίας, δύναται να προβαίνει σε έλεγχο της συμμόρφωσης των Παροχών Υπηρεσιών Πιστοποίησης με τις διατάξεις του Π.Δ.150/2001, του παρόντος Κανονισμού και του Ν. 2867/2000.

2. Για την πραγματοποίηση του εν λόγω ελέγχου, η ΕΕΤΤ ή οριζόμενοι από την ΕΕΤΤ φορείς έχουν το δικαίωμα να ζητούν στοιχεία και να προβαίνουν σε επιθεωρήσεις στους χώρους εγκαταστάσεως και λειτουργίας των Παροχών Υπηρεσιών Πιστοποίησης, σύμφωνα με την κείμενη νομοθεσία, οι οποίοι υποχρεούνται να συνεργάζονται με την ΕΕΤΤ και να της παρέχουν κάθε πληροφορία και διευκόλυνση για την πραγματοποίηση των ελέγχων.

3. Κατά τα λοιπά, για τις κυρώσεις ισχύουν οι διατάξεις του Ν. 2867/2000.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΙΙΙ

ΤΕΛΙΚΕΣ ΚΑΙ ΜΕΤΑΒΑΤΙΚΕΣ ΔΙΑΤΑΞΕΙΣ

Άρθρο 13

Μεταβατική Διάταξη.

1. Κάθε εγκατεστημένος στην Ελλάδα Πάροχος Υπηρεσιών Πιστοποίησης, ο οποίος, κατά την έναρξη ισχύος του παρόντος, παρέχει ήδη υπηρεσίες, υποχρεούται να προβεί στη γνωστοποίηση του άρθρου 10, παράγραφος 2, εντός τριάντα (30) ημερών από την έναρξη ισχύος του παρόντος.

2. Ζητήματα Εθελοντικής Διαπίστευσης ρυθμίζονται με απόφαση της ΕΕΤΤ.

3. Με απόφαση της ΕΕΤΤ, δύναται να τροποποιείται το ύψος των ανταποδοτικών τελών στα πλαίσια του παρόντος Κανονισμού.

Άρθρο 14

Έναρξη Ισχύος.

Η ισχύς του παρόντος Κανονισμού αρχίζει τριάντα (30) ημέρες από τη δημοσίευσή του στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως.

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ Ι

Ελάχιστο περιεχόμενο της Δήλωσης Πρακτικής του Παρόχου Υπηρεσιών Πιστοποίησης. Η Δήλωση Πρακτικής του Παρόχου Υπηρεσιών Πιστοποίησης που εκδίδει Αναγνωρισμένα Πιστοποιητικά πρέπει να αναλύει τουλάχιστον τα εξής θέματα:

1. παρεχόμενες Υπηρεσίες Πιστοποίησης,

2. μηχανισμοί ασφαλείας για το προσωπικό, τις διαδικασίες και την φυσική ασφάλεια,
3. ευθύνη και υποχρεώσεις Παρόχου Υπηρεσιών Πιστοποίησης έναντι των δικαιούχων/χρηστών/ συνδρομητών, δικαιώματα και υποχρεώσεις τους σχετικά με τη χρήση των πιστοποιητικών και παρεχόμενων διατάξεων δημιουργίας υπογραφής,
4. εξωτερικοί συνεργάτες/φορείς στους οποίους ανατίθεται μέρος της διαδικασίας παροχής Υπηρεσιών Πιστοποίησης,
5. υλικοτεχνική υποδομή, χρησιμοποιούμενα προϊόντα,
6. διαδικασίες για την προστασία απορρήτου και επεξεργασία προσωπικών δεδομένων,
7. διαδικασίες για την προστασία καταναλωτή (ΓΟΣ, διαδικασίες επίλυσης αιτημάτων καταναλωτών),
8. ασφαλιστική κάλυψη/ευθύνη έναντι τρίτων,
9. διαδικασίες που ακολουθούνται σχετικά με την ανάκληση ενός πιστοποιητικού,
10. διαδικασίες εξασφάλισης κάλυψης πάσης φύσεως υποχρέωσης του Παρόχου Υπηρεσιών Πιστοποίησης μετά την τυχόν παύση των εργασιών του,
11. διαδικασίες για την εκπλήρωση υποχρεώσεων του Παρόχου Υπηρεσιών Πιστοποίησης για και μετά την παύση των εργασιών του,
12. διαδικασίες για τη διατήρηση, διαχείριση του αρχείου του καθώς και την ανάθεση του αρχείου του σε περίπτωση παύσης των εργασιών του.

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ ΙΙ

Οργανισμοί Τυποποίησης.

ETSI

CEN/CENELEC.

Η απόφαση αυτή να δημοσιευθεί στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως.

Μαρούσι, 15 Μαρτίου 2002

Ο Πρόεδρος

ΕΜΜ. Α. ΓΙΑΚΟΥΜΑΚΗΣ

Απόφαση 3035/B2-48 . 2001

Ανάθεση, έγκριση και προκήρυξη διενέργειας δοκιμαστικής έρευνας για το ηλεκτρονικό εμπόριο (e-commerce).

ΟΙ ΥΠΟΥΡΓΟΙ ΕΘΝΙΚΗΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ - ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ

Έχοντας υπόψη:

1. Τις διατάξεις:

α. του Ν.Δ. 3627/56 «περί οργανώσεως της ΕΣΥΕ» και των Π.Δ. 1143/80 «περί οργανισμού της ΕΣΥΕ» 532/91 «περί οργανισμού της Γ. Γ. ΕΣΥΕ» και 226/2000 «Οργανισμός της Γ. Γ. ΕΣΥΕ»,

β. του Ν. 1558/85 «περί Κυβερνήσεως και Κυβερνητικών Οργάνων», του άρθρου 27 του Ν. 2081/92 και του άρθρου 1 του Ν. 2469/1997,

γ. του άρθρου 9 του Ν. 2392/96 «πρόσβαση της Γενικής Γραμματείας Εθνικής Στατιστικής Υπηρεσίας της Ελλάδος (Γ. Γ. ΕΣΥΕ) σε διοικητικές πηγές και διοικητικά αρχεία. Επιτροπή Στατιστικού Απορρήτου, ρύθμιση θεμάτων διενέργειας απογραφών και στατιστικών εργασιών, καθώς και θεμάτων της Γ.Γ.ΕΣΥΕ»,

δ. του άρθρου 22 του Ν. 2362/95 «περί Δημοσίου Λογιστικού Ελέγχου των

δαπανών του Κράτους και άλλες διατάξεις»,

ε. την απόφαση αριθ. 1039386/441/A0006/21.4.2000 του Πρωθυπουργού και του Υπουργού Οικονομικών με θέμα:

«Ανάθεση αρμοδιοτήτων του Υπουργού Οικονομικών στους Υφυπουργούς Οικονομικών»

2. Τη συμφωνία χρηματοδότησης με αριθμό 2000.4910.1014, η οποία έχει υπογραφεί μεταξύ της Γ.Γ.ΕΣΥΕ και του Στατιστικού Γραφείου των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων (EUROSTAT), ύψους 50.000 EURO, σχετικά με τη διενέργεια δοκιμαστικής έρευνας για το ηλεκτρονικό εμπόριο.

3. Το γεγονός ότι από τις διατάξεις αυτής της απόφασης προκαλείται δαπάνη σε βάρος του τακτικού προϋπολογισμού της Γ.Γ.ΕΣΥΕ (ειδ. φορέας 13-610 και ΚΑΕ 5354) ύψους 17.000.000 δρχ. περίπου (50.000 EURO) για το οικονομικό έτος 2001.

Η ανωτέρω δαπάνη θα καλυφθεί εξ ολοκλήρου από εμβάσματα της Ε.Ε., τα οποία θα σταλούν στο λογαριασμό της Γ.Γ.ΕΣΥΕ στην Τράπεζα της Ελλάδος, σύμφωνα με την κοινή απόφαση των Υπουργών Συντονισμού και Οικονομικών

9611/3860/3.4.80 με θέμα: «Εμφάνιση δοσοληψιών του Ελληνικού Δημοσίου μετά των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων» και, μέσω του Υπολόγου Συμφηφισμού, θα εγγραφούν στον Προϋπολογισμό της Γ.Γ.ΕΣΥΕ (ειδ. φορέας 13-610 και ΚΑΕ 5354).

4. Τη σχετική εισήγηση με αριθ. Γ3-101/17.1.2001 των Δ/νσεων Στατιστικών Δευτερογενούς Τομέα και Τομέα Εμπορίου και Υπηρεσιών της Γ.Γ.ΕΣΥΕ, αποφασίζουμε:

1.α. Αναθέτουμε στις Δ/σεις Στατιστικών Δευτερογενούς Τομέα και Τομέα Εμπορίου και Υπηρεσιών της Γ. Γ. ΕΣΥΕ τη διενέργεια της δοκιμαστικής έρευνας για το ηλεκτρονικό εμπόριο.

β. Εγκρίνουμε και προκηρύσσουμε τη διενέργεια της δοκιμαστικής έρευνας για το ηλεκτρονικό εμπόριο από τις Δ/σεις Στατιστικών Δευτερογενούς Τομέα και Τομέα Εμπορίου και Υπηρεσιών της Γ.Γ.ΕΣΥΕ από την 20ή Ιανουαρίου 2001 έως και την 31η Δεκεμβρίου 2001.

2. Σκοπός της έρευνας είναι η συλλογή στατιστικών πληροφοριών, βάσει σχετικών ερωτημάτων που προτείνονται από τη EUROSTAT, για τη διενέργεια ηλεκτρονικού εμπορίου στους κλάδους Δ και Ζ, Η, Θ, Ι και Κ της στατιστικής ταξινόμησης NACE Rev. 1, σε επίπεδο διψήφιας ανάλυσης. Επίσης, προβλέπεται να καλυφθούν και οι κλάδοι 52.31 «φαρμακεία» και 74.12 «δραστηριότητες λογιστικής, τήρησης βιβλίων και ελέγχου, δραστηριότητες παροχής φορολογικών συμβουλών.

3. Η έρευνα θα διενεργηθεί εντός του 2001 με περίοδο αναφοράς το έτος 2000 και θα καλύψει το σύνολο της Χώρας.

Μονάδα έρευνας είναι η επιχείρηση. Το μητρώο που θα χρησιμοποιηθεί βασίζεται στο μητρώο επιχειρήσεων, το οποίο έχει καταρτίσει η Γ.Γ.ΕΣΥΕ από διοικητικές πηγές (Φ.Π.Α, κλπ.), όπως αυτό έχει ενημερωθεί από τις διενεργούμενες έως σήμερα στατιστικές έρευνες.

Η έρευνα θα διενεργηθεί απογραφικά για τις επιχειρήσεις με μέση ετήσια απασχόληση 50 ατόμων και άνω και δειγματοληπτικά για τις υπόλοιπες επιχειρήσεις. Το μέγεθος του δείγματος θα επιλεγεί καταλλήλως, ώστε τα αποτελέσματα να είναι αντιπροσωπευτικά.

Η έρευνα θα διενεργηθεί κατά τα ακόλουθα στάδια:

ανάπτυξη μεθοδολογίας και σχεδιασμός της έρευνας, με την ανάλογη διοικητική υποστήριξη

δημιουργία του απαραίτητου software

συλλογή στοιχείων

επεξεργασία δεδομένων

ανάλυση δεδομένων και παρουσίαση των αποτελεσμάτων σε στατιστικούς πίνακες

σύνταξη έκθεσης για τα αποτελέσματα της έρευνας, η οποία θα διαβιβασθεί στη EUROSTAT

4. Στη διενέργεια της έρευνας, η οποία θα ολοκληρωθεί μέχρι την 31η Δεκεμβρίου 2001, θα απασχοληθούν υπάλληλοι της Γ. Γ. ΕΣΥΕ, οι οποίοι θα εργασθούν και πέραν του κανονικού και του συνήθους υπερωριακού ωραρίου εργασίας των Δημοσίων Υπηρεσιών και οι οποίοι θα ορισθούν με απόφαση του Γεν. Γραμματέα της ΕΣΥΕ.

5. Η απόφαση αυτή να δημοσιευθεί στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως.
Αθήνα, 2 Μαρτίου 2001

ΟΙ ΥΠΟΥΡΓΟΙ ΕΘΝΙΚΗΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ ΥΦΥΠΟΥΡΓΟΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ

Γ. ΠΑΠΑΝΤΩΝΙΟΥ

Γ. ΔΡΥΣ

Απόφαση:7681/B2-255 . 2001

Συμπλήρωση της απόφασης 3035/B2-48/2.3.2001 και θέμα «Ανάθεση, έγκριση και προκήρυξη διενέργειας δοκιμαστικής έρευνας για το ηλεκτρονικό εμπόριο (e-commerce).

ΟΙ ΥΠΟΥΡΓΟΙ ΕΘΝΙΚΗΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ - ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ

Έχοντας υπόψη:

1. Τις διατάξεις:

α. Του Ν.Δ. 3627/56 «περί οργανώσεως της ΕΣΥΕ» και των Π.Δ. 1143/80 «περί οργανισμού της ΕΣΥΕ», 532/91«περί οργανισμού της Γ.Γ.ΕΣΥΕ» και 226/2000 «οργανισμός της Γ.Γ.ΕΣΥΕ».

β. Του Ν. 1558/85 «περί Κυβερνήσεως και Κυβερνητικών Οργάνων», του άρθρου 27 του Ν. 2081/92 και του άρθρου 1 του Ν. 2469/1997.

γ. Του άρθρου 9 του Ν. 2392/96 «πρόσβαση της Γενικής Γραμματείας Εθνικής Στατιστικής Υπηρεσίας της Ελλάδος (Γ.Γ.ΕΣΥΕ) σε διοικητικές πηγές και διοικητικά αρχεία, Επιτροπή Στατιστικού Απορρήτου, ρύθμιση θεμάτων διενέργειας απογραφών και στατιστικών εργασιών, καθώς και θεμάτων της Γ.Γ.ΕΣΥΕ».

δ. Του άρθρου 22 του Ν. 2362/95 «περί Δημοσίου Λογιστικού Ελέγχου των δαπανών του Κράτους και άλλες διατάξεις».

ε. Την απόφαση με αριθ. 1039386/441/A0006/21.4.2000 του Υπουργού Οικονομικών με θέμα: «Ανάθεση αρμοδιοτήτων του Υπουργού Οικονομικών στους Υφυπουργούς Οικονομικών».

2. Την κοινή απόφαση των Υπουργών Εθνικής Οικονομίας και Οικονομικών με αριθμό 3035/B2-48/2.3.2001 και θέμα: «Ανάθεση, έγκριση και προκήρυξη διενέργειας δοκιμαστικής έρευνας για το ηλεκτρονικό εμπόριο (e-commerce)» (ΦΕΚ 273/τ.Β~/15.3.2001).

3. Το γεγονός ότι από τις διατάξεις αυτής της απόφασης δεν προκαλείται καμία δαπάνη, εκτός από αυτή που έχει προβλεφθεί στην απόφαση 3035/B2-48/2.3.2001, αποφασίζουμε:

1. Συμπληρώνουμε την απόφασή μας αριθ. 3035/B2-48/2.3.2001 και θέμα: «Ανάθεση, έγκριση και προκήρυξη διενέργειας δοκιμαστικής έρευνας για το ηλεκτρονικό εμπόριο (e-commerce)» (ΦΕΚ 273/τ.Β~/15.3.2001), προσθέτοντας

στους απασχολούμενους στη διενέργεια της εν λόγω έρευνας, στην παράγραφο 4 αυτής, έναν (1) εμπειρογνώμονα και τους ιδιώτες-συνεργάτες, οι οποίοι θα απασχοληθούν κατά το στάδιο της συλλογής των στοιχείων.

Συγκεκριμένα, η παράγραφος 4 του διατακτικού της απόφασης διατυπώνεται ως εξής:

Παράγραφος 4 του διατακτικού της απόφασης αριθ.3035/Β2-49/2.3.2001:

«4. Στη διενέργεια της έρευνας, η οποία θα ολοκληρωθεί μέχρι την 31η Δεκεμβρίου 2001, θα απασχοληθούν υπάλληλοι της Γ.Γ.ΕΣΥΕ, οι οποίοι θα εργασθούν και πέραν του κανονικού και του συνήθους υπερωριακού ωραρίου εργασίας των Δημοσίων Υπηρεσιών και οι οποίοι θα ορισθούν με απόφαση του Γεν. Γραμματέα της ΕΣΥΕ.

Επίσης, θα απασχοληθούν ιδιώτες-συνεργάτες κατά το στάδιο της συλλογής των στοιχείων και ένας (1) εμπειρογνώμονας, οι οποίοι θα ορισθούν με απόφαση του Γεν.Γραμματέα της ΕΣΥΕ και ο καθορισμός της αμοιβής τους θα γίνει με νεότερη απόφασή μας».

2. Κατά τα λοιπά, ισχύει η απόφασή μας με αριθμό 3035/Β2-48/2.3.2001, ως έχει.

Η απόφαση αυτή να δημοσιευθεί στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως.

Αθήνα, 18 Ιουνίου 2001

ΟΙ ΥΠΟΥΡΓΟΙ

ΕΘΝΙΚΗΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ ΥΦΥΠ. ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ

Γ. ΠΑΠΑΝΤΩΝΙΟΥ Γ. ΔΡΥΣ

Υπουργική απόφαση Ζ1-496/2000

Πωλήσεις από απόσταση - Συγκριτική διαφήμιση - Προσαρμογή του Νόμου 2251/1994 για την «Προστασία των καταναλωτών» (ΦΕΚ Α' 191) προς τις διατάξεις της οδηγίας 97/7/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 20ης Μαΐου 1997 «για την προστασία των καταναλωτών κατά τις εξ αποστάσεως συμβάσεις» (ΕΕ αριθ. L 144 της 4/6/1997, σ. 19-27) και της οδηγίας 97/55/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 6ης Οκτωβρίου 1997 «για την τροποποίηση της οδηγίας 84/450/ΕΟΚ σχετικά με την παραπλανητική διαφήμιση προκειμένου να συμπεριληφθεί η συγκριτική διαφήμιση» (ΕΕ αριθ. L 290 της 23/10/1997, σ. 18-23).

ΟΙ ΥΠΟΥΡΓΟΙ

ΕΘΝΙΚΗΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ -

ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ - ΔΙΚΑΙΟΣΥΝΗΣ

Έχοντας υπόψη:

1. Τις διατάξεις των άρθρων 1, 2 και 3 του Νόμου 1338/83 «Εφαρμογή του Κοινοτικού Δικαίου» (ΦΕΚ Α' 34), όπως τροποποιήθηκε με το άρθρο 6 του Νόμου 1440/1984 «Συμμετοχή της Ελλάδας στο Κεφάλαιο, στα Αποθεματικά και στις προβλέψεις της Ευρωπαϊκής Τράπεζας Επενδύσεων, στο κεφάλαιο της Ευρωπαϊκής Κοινότητας Άνθρακα και Χάλυβα και του οργανισμού ΕΥΡΑΤΟΜ (ΦΕΚ Α' 70) και τροποποιήθηκε με το άρθρο 19 του Νόμου 2367/1995 (ΦΕΚ Α' 261) και το άρθρο 65 του Νόμου 1892/90 «Για τον εκσυγχρονισμό και την ανάπτυξη και άλλες διατάξεις» (ΦΕΚ Α' 101).
2. Τις διατάξεις του άρθρου 14 παρ. 4 του Νόμου 2251/94 «Προστασία των Καταναλωτών» (ΦΕΚ Α' 191).
3. Το άρθρο 29Α του Νόμου 1558/85 (ΦΕΚ Α' 137) «Κυβέρνηση και Κυβερνητικά Όργανα», όπως αυτό προστέθηκε με το άρθρο 27 του Νόμου 2081/92 (ΦΕΚ Α' 154) και αντικαταστάθηκε με το άρθρο 1 παρ. 2α του Νόμου 2469/97 (ΦΕΚ Α' 38).
4. Το Π.Δ. 27/96 «Συγχώνευση των Υπουργείων Τουρισμού, Βιομηχανίας - Ενέργειας και Τεχνολογίας και Εμπορίου στο Υπουργείο Ανάπτυξης» (ΦΕΚ Α' 19).
5. Το Π.Δ. 195/1997 «Σύσταση Γενικής Γραμματείας Καταναλωτή και καθορισμός των αρμοδιοτήτων της» (ΦΕΚ Α' 156).
6. Τη με αρ. πρωτ. 303/5-5-2000 κοινή απόφαση του Πρωθυπουργού και Υπουργού Ανάπτυξης «Περί ανάθεσης αρμοδιοτήτων στους Υφυπουργούς Ανάπτυξης».
7. Την οδηγία 97/7/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 20ης Μαΐου 1997 «για την προστασία των καταναλωτών κατά τις εξ αποστάσεως συμβάσεις» (ΕΕ αριθ. L 144 της 04/06/1997, σ. 19-27), προς εναρμόνιση με την οποία εκδίδεται η παρούσα απόφαση.
8. Την οδηγία 97/55/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 6ης Οκτωβρίου 1997 «για την τροποποίηση της οδηγίας 84/450/ΕΟΚ σχετικά με την παραπλανητική διαφήμιση προκειμένου να συμπεριληφθεί η συγκριτική διαφήμιση» (ΕΕ αριθ. L 290 της 23/10/1997, σ.18-23), προς εναρμόνιση με την οποία εκδίδεται η παρούσα απόφαση.
9. Το γεγονός ότι δεν προκαλείται δαπάνη στον Κρατικό προϋπολογισμό.

Άρθρο 1

Σκοπός

Σκοπός αυτής της απόφασης είναι η προσαρμογή των διατάξεων των άρθρων 4 και 9 του Νόμου 2251/1994 για την «Προστασία των καταναλωτών» (ΦΕΚ Α' 191) προς τις διατάξεις της οδηγίας 97/7/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 20ης Μαΐου 1997 «για την προστασία των καταναλωτών κατά τις εξ αποστάσεως συμβάσεις» (ΕΕ αριθ. L 144 της 04/06/1997, σ. 19-27) και της οδηγίας 97/55/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 6ης Οκτωβρίου 1997 «για την τροποποίηση της οδηγίας 84/450/ΕΟΚ σχετικά με την παραπλανητική διαφήμιση προκειμένου να συμπεριληφθεί η συγκριτική διαφήμιση» (ΕΕ αριθ. L 290 της 23/10/1997, σ.18-23).

Άρθρο 2 (1)

Τροποποίηση των διατάξεων

για τις συμβάσεις από απόσταση

1. Οι παράγραφοι 1 και 2 του άρθρου 4 του Ν. 2251/1994 αντικαθίστανται ως εξής:

«1. Σύμβαση από απόσταση, με την έννοια αυτού του άρθρου, είναι κάθε σύμβαση που αφορά αγαθό ή υπηρεσία και συνάπτεται στο πλαίσιο ενός συστήματος προμήθειας αγαθών ή παροχής υπηρεσιών από απόσταση, που οργανώνεται από τον προμηθευτή χωρίς ταυτόχρονη φυσική παρουσία του προμηθευτή και του καταναλωτή, με τη χρησιμοποίηση τεχνικής επικοινωνίας από απόσταση για τη διαβίβαση της πρότασης για σύναψη της σύμβασης και της αποδοχής. Μέσα τεχνικής επικοινωνίας από απόσταση, με την έννοια του άρθρου αυτού, είναι ιδίως τα έντυπα χωρίς παραλήπτη, τα έντυπα με παραλήπτη, οι τυποποιημένες επιστολές, τα διαφημιστικά έντυπα με στέλεχος παραγγελίας, οι κατάλογοι, το τηλέφωνο με ή χωρίς ανθρώπινη παρέμβαση, το ραδιόφωνο, το εικονοτηλέφωνο, το βιντεοτέξ (μικροϋπολογιστής και τηλεοπτική οθόνη) με πληκτρολόγιο ή οθόνη αμφίδρομης επικοινωνίας, το ηλεκτρονικό ταχυδρομείο, η τηλεομοιοτυπία και η τηλεόραση.

2. Σύμβαση από απόσταση είναι άκυρη υπέρ του καταναλωτή, αν πριν από τη σύναψη σύμβασης ο καταναλωτής δεν ενημερώθηκε με τα μέσα της χρησιμοποιούμενης τεχνικής επικοινωνίας κατά τρόπο σαφή, τηρουμένων των αρχών της καλής πίστης κατά τις εμπορικές συναλλαγές, για τα ακόλουθα ιδίως στοιχεία:

α) την ταυτότητα του προμηθευτή,

β) τα ουσιώδη χαρακτηριστικά του αγαθού ή της υπηρεσίας,

γ) την τιμή, την ποσότητα και τις δαπάνες μεταφοράς, καθώς και το φόρο προστιθέμενης αξίας, εφόσον δεν περιλαμβάνεται στην τιμή,

δ) τον τρόπο πληρωμής, παράδοσης και εκτέλεσης,

ε) τη διάρκεια ισχύος της προσφοράς ή της τιμής,

στ) το δικαίωμα υπαναχώρησης,

ζ) το κόστος χρησιμοποίησης του μέσου επικοινωνίας από απόσταση, όταν υπολογίζεται με βάση άλλη εκτός των βασικών τιμολογίων, με την επιφύλαξη της παρ. 3 του παρόντος άρθρου και

η) ελάχιστη διάρκεια ισχύος της σύμβασης στην περίπτωση συμβάσεων για την προμήθεια αγαθών ή υπηρεσιών που επιτελείται διαρκώς ή περιοδικώς.

Στην περίπτωση τηλεφωνικών επικοινωνιών, η ταυτότητα του προμηθευτή και ο εμπορικός σκοπός της κλήσης πρέπει να διευκρινίζονται σαφώς στην αρχή οποιασδήποτε συζήτησης με τον καταναλωτή».

2. Στην παρ. 5 του άρθρου 4 του Ν. 2251/1994 στο τέλος του πρώτου εδαφίου και μετά την φράση «εάν δεν μείνει ικανοποιημένος» προστίθεται η ακόλουθη φράση:

«και ότι τα έξοδα επιστροφής βαρύνουν τον προμηθευτή».

3. Η παράγραφος 9 του άρθρου 4 του Ν. 2251/1994 αντικαθίσταται ως ακολούθως:

«9. Η σύμβαση από απόσταση είναι άκυρη υπέρ του καταναλωτή, αν αυτός δεν λάβει σε εύθετο χρόνο, κατά την εκτέλεση της σύμβασης και το αργότερο κατά τη στιγμή

της παράδοσης, όσον αφορά τα αγαθά, τα οποία δεν πρόκειται να παραδοθούν σε τρίτους, γραπτά και στη γλώσσα που χρησιμοποιήθηκε στην πρόταση σύναψης σύμβασης τις ακόλουθες τουλάχιστον πληροφορίες:

α) τις πληροφορίες που προβλέπονται στην παράγραφο 2 του άρθρου αυτού,

β) την επωνυμία και τη διεύθυνση του πιο προσιτού για τον καταναλωτή καταστήματος του προμηθευτή,

γ) τον τρόπο καταβολής του τιμήματος, περιλαμβανομένων των όρων πίστωσης ή πληρωμής με δόσεις, καθώς και τους όρους εξασφάλισης,

δ) το δικαίωμα υπαναχώρησης και, σε χωριστό έντυπο, υπόδειγμα δήλωσης υπαναχώρησης του καταναλωτή από τη σύμβαση κατά την επόμενη παράγραφο,

ε) πληροφορίες σχετικές με την εξυπηρέτηση μετά την πώληση και τις υφιστάμενες εμπορικές εγγυήσεις και

στ) τους όρους καταγγελίας της σύμβασης, όταν πρόκειται για σύμβαση αόριστου χρόνου ή διάρκειας μεγαλύτερης του ενός έτους».

4. Το τελευταίο εδάφιο της παρ. 10 του άρθρου 4 του Ν.2251/1994 διαγράφεται και προστίθενται εδάφια ως εξής:

«Στην περίπτωση που ο προμηθευτής δεν έχει εκπληρώσει τις υποχρεώσεις που αναφέρονται στην παράγραφο 9, η προθεσμία υπαναχώρησης είναι τρίμηνη. Εάν εντός της προθεσμίας των τριών μηνών παρασχεθούν οι εν λόγω πληροφορίες, ο καταναλωτής θα διαθέτει από τη

στιγμή αυτή την προθεσμία υπαναχώρησης που προβλέπεται στο πρώτο εδάφιο. Σε περίπτωση άσκησης του δικαιώματος υπαναχώρησης από τον καταναλωτή κατά τα ανωτέρω, ο προμηθευτής υποχρεούται να επιστρέψει τα καταβληθέντα από τον καταναλωτή ποσά εντός τριάντα(30) ημερών».

5. Μετά την παράγραφο 10 του άρθρου 4 του Ν.2251/1994 προστίθενται παράγραφοι 11 και 12 ως ακολούθως, οι δε παράγραφοι 11 και 12, η οποία προστέθηκε με το άρθρο 41 του Ν. 2496/97, ανανριθμούνται σε 13 και 14:

«11. Στις περιπτώσεις που το τίμημα καλύπτεται εν όλο ή εν μέρει από πίστωση η οποία χορηγείται στον καταναλωτή είτε από τον προμηθευτή είτε από τρίτον, δύναμει συμφωνίας συναπτόμενης μεταξύ του τρίτου και του προμηθευτή, τότε, εφόσον ο καταναλωτής ασκήσει το δικαίωμα υπαναχώρησης από τη σύμβαση κατά τα ειδικότερα οριζόμενα στην παράγραφο 10 του παρόντος άρθρου, μπορεί να καταγγελθεί κατά τις διατάξεις του Αστικού

Κώδικα και η σύμβαση πίστωσης, χωρίς καταβολή αποζημίωσης.

Σε περίπτωση δόλιας χρήσης της κάρτας πληρωμής του καταναλωτή στο πλαίσιο σύμβασης από απόσταση ο καταναλωτής μπορεί να ζητήσει την ακύρωση της πληρωμής κατά τις διατάξεις του Αστικού Κώδικα και την επαναπίστωση για τα ποσά που έχουν καταβληθεί ή την επιστροφή των ποσών αυτών.

12. Η προσαγωγή της απόδειξης σχετικά με την προηγούμενη ενημέρωση, τη γραπτή επιβεβαίωση ή την τήρηση των προθεσμιών και τη συγκατάθεση του καταναλωτή

βαρύνει τον προμηθευτή. Ρήτρες με τις οποίες ο καταναλωτής παραιτείται από την άσκηση των δικαιωμάτων που αναφέρει το παρόν άρθρο ή ο προμηθευτής απαλλάσσεται των ευθυνών που απορρέουν από το παρόν άρθρο είναι άκυρες. Οι διατάξεις του παρόντος άρθρου εφαρμόζονται σε κάθε περίπτωση όταν η σύμβαση μεταξύ προμηθευτή και ενός καταναλωτή συνδέεται στενά με την Ελλάδα ή άλλο κράτος μέλος της Ευρωπαϊκής Ένωσης ή κράτος του Ευρωπαϊκού Οικονομικού Χώρου (Ε.Ο.Χ.) ανεξάρτητα από τη συμβατική επιλογή δικαίου τρίτης χώρας. Οι διατάξεις του παρόντος άρθρου ισχύουν με την επιφύλαξη ειδικότερων κοινοτικών διατάξεων ή εναρμονισμένων προς αυτές εθνικών διατάξεων που διέπουν ορισμένους τύπους συμβάσεων από απόσταση ή ορισμένες πλευρές αυτών».

Άρθρο 3 (2)

Τροποποίηση των διατάξεων για τη συγκριτική διαφήμιση

1. Στην αρχή της παρ. 8 του άρθρου 9 του Ν. 2251/1994 μετά τη φράση «Η διαφήμιση που προσδιορίζει άμεσα ή έμμεσα» προστίθενται οι λέξεις «ή υπονοεί» και διαγράφεται η λέξη «ομοειδών».

2. Στην παρ. 8 του άρθρου 9 αφαιρείται η λέξη «και» από το στοιχείο γ) και μετά το στοιχείο δ) προστίθενται στοιχεία ε) και στ) που έχουν ως ακολούθως:

«ε) για προϊόντα με ονομασία προέλευσης, αφορά σε κάθε περίπτωση προϊόντα με την ίδια ονομασία προέλευσης και

στ) δεν παρουσιάζει ένα αγαθό ή μια υπηρεσία ως απομίμηση ή αντίγραφο αγαθού ή υπηρεσίας που φέρουν σήμα κατατεθέν ή εμπορική επωνυμία».

3. Μετά την παρ. 8 του άρθρου 9 του Ν. 2251/1994 προστίθεται παράγραφος 8α που έχει ως ακολούθως:

«8α. Κάθε συγκριτική διαφήμιση που αναφέρεται σε ειδική προσφορά επιτρέπεται εφόσον επισημαίνει με σαφή τρόπο την ημερομηνία κατά την οποία λήγει η προσφορά ή, εφόσον χρειάζεται, ότι η ειδική προσφορά εξαρτάται από τη διαθεσιμότητα των προϊόντων και υπηρεσιών.

Στην περίπτωση που η ειδική προσφορά δεν έχει αρχίσει ακόμη, πρέπει επίσης να επισημαίνεται η ημερομηνία έναρξης της περιόδου κατά την οποία ισχύουν η ειδική τιμή ή άλλοι ειδικοί όροι».

Άρθρο 4

Η ισχύς της απόφασης αυτής αρχίζει από τη δημοσίευση της στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως.

Η απόφαση αυτή να δημοσιευτεί στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως.

Αθήνα, 7 Δεκεμβρίου 2000

ΟΙ ΥΠΟΥΡΓΟΙ

ΕΘΝΙΚΗΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ ΥΦΥΠ. ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ

Γ. ΠΑΠΑΝΤΩΝΙΟΥ Μ. ΑΠΟΣΤΟΛΑΚΗ

ΔΙΚΑΙΟΣΥΝΗΣ

Μ. ΣΤΑΘΟΠΟΥΛΟΣ

Τι μπορείτε να βρείτε στον Νόμο 2251.1994

1. Ορισμούς των εννοιών του καταναλωτή και του προμηθευτή.
2. Πότε και κάτω από ποιες προϋποθέσεις δεσμεύεται ο καταναλωτής από τους Γενικούς Όρους Συναλλαγών και του Καταχρηστικούς όρους των συμβάσεων;
3. Πληροφορίες για τις συμβάσεις που καταρτίζονται εκτός εμπορικού καταστήματος όπως π.χ. πλασιέ
4. Πληροφορίες για την κατάρτιση συμβάσεων από απόσταση, έκφραση των οποίων αποτελεί και το ηλεκτρονικό εμπόριο
5. Ποιες είναι οι υποχρεώσεις των πωλητών μετά την πώληση (after sales services)
6. Ποιες είναι οι ευθύνες των παραγωγών για τα ελαττωματικά προϊόντα
7. Τις υποχρεώσεις των προμηθευτών για την διασφάλιση της Υγείας και της Ασφάλειας των Καταναλωτών
8. Τις ευθύνες που βαρύνουν του παροχής υπηρεσιών
9. Πληροφορίες για την διαφήμιση και τις μορφές της (παραπλανητική, αθέμιτη κ.λ.π.)
10. Πληροφορίες για τις Ενώσεις Καταναλωτών και τα Συλλογικά Μέσα Προστασίας
11. Τι είναι ο Φιλικός Διακανονισμός Καταναλωτικών Διαφορών και πως λειτουργεί
12. Τι είναι το Εθνικό Συμβούλιο Καταναλωτών και ποιες αρμοδιότητες έχει
13. Τι είναι η Επιτροπή Προστασίας των Καταναλωτών των Δημόσιων Επιχειρήσεων & Οργανισμών

Περίληψη

Ο Νόμος 2251 του 1994 αποτελεί τον πιο σημαντικό νόμο που ρυθμίζει ζητήματα προστασίας του καταναλωτή. Περιέχει ορισμούς των εννοιών του καταναλωτή, του προμηθευτή, της σύμβασης από απόσταση και άλλων. Αναφέρεται στους γενικούς όρους συναλλαγών και στην δεσμευτικότητα τους σε σχέση με τον καταναλωτή και ορίζει το ποιοι όροι είναι καταχρηστικοί. Ορίζει τα σχετικά με τις συμβάσεις εκτός εμπορικού καταστήματος και τις συμβάσεις από απόσταση και κάτω από ποιους όρους είναι έγκυρες. Ρυθμίζει τις υποχρεώσεις του πωλητή μετά την πώληση απέναντι στον καταναλωτή όπως είναι οι σαφείς οδηγίες για την ασφαλή χρήση, διατήρηση, συντήρηση και πλήρη αξιοποίηση του προϊόντος καθώς και ενημέρωση για τους κινδύνους κατά τη χρήση και διατήρησή του αλλά και την ευθύνη που έχει ο παραγωγός για τα ελαττωματικά προϊόντα. Περιλαμβάνει διατάξεις για την διαφήμιση και τις διάφορες εκφάνσεις της και απαγορεύει κάποιες μορφές της όπως την παραπλανητική και την αθέμιτη. Αναφέρεται στις ενώσεις καταναλωτών που έχουν σαν αποκλειστικό σκοπό την προστασία των συμφερόντων του καταναλωτικού κοινού και στα συλλογικά μέσα προστασίας των καταναλωτών. Ορίζει την σύσταση επιτροπών φιλικού διακανονισμού σε κάθε νομαρχία για την εξώδικη επίλυση των διαφορών ανάμεσα σε προμηθευτές και σε καταναλωτές ή ενώσεις καταναλωτών αλλά και συστήνει το Εθνικό Συμβούλιο Καταναλωτών που έχει σαν σκοπό να εκφράζει τις θέσεις των καταναλωτών για θέματα προστασίας των καταναλωτών, να υποβάλλει προτάσεις για την προώθηση των συμφερόντων τους και τη διασφάλιση των δικαιωμάτων τους και να εκδίδει γνωμοδοτήσεις σε καταναλωτικά θέματα. Τέλος εκτός των παραπάνω επιτροπών συστήνεται και Επιτροπή Προστασίας των Καταναλωτών των Δημόσιων Επιχειρήσεων & Οργανισμών.

Νόμος 2251.1994

Προστασία Καταναλωτή.

Ο ΠΡΟΕΔΡΟΣ ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑΣ
Εκδίδομε τον ακόλουθο νόμο που ψήφισε η Βουλή

ΜΕΡΟΣ ΠΡΩΤΟ **Γενικές διατάξεις**

Άρθρο 1 (1) **Ορισμοί**

1. Η Πολιτεία μεριμνά για τα συμφέροντα των καταναλωτών.
2. Η Πολιτεία μεριμνά ιδίως για:
  - α) την υγεία και την ασφάλεια των καταναλωτών,
  - β) τα οικονομικά τους συμφέροντα,
  - γ) την οργάνωσή τους σε ενώσεις καταναλωτών,

δ) το δικαίωμα ακρόασής τους σε θέματα που τους αφορούν και

ε) την πληροφόρηση και επιμόρφωσή τους σε καταναλωτικά θέματα.

3. Οι διατάξεις που προστατεύουν τους καταναλωτές ισχύουν τόσο στον ιδιωτικό τομέα όσο και για τις επιχειρήσεις οποιασδήποτε μορφής του δημόσιου τομέα και των οργανισμών τοπικής αυτοδιοίκησης.

4. Κατά την έννοια αυτού του νόμου:

α) Καταναλωτής είναι κάθε φυσικό ή νομικό πρόσωπο για το οποίο προορίζονται τα προϊόντα ή οι υπηρεσίες που προσφέρονται στην αγορά το οποίο κάνει χρήση τέτοιων προϊόντων ή υπηρεσιών εφόσον αποτελεί τον τελικό αποδέκτη τους. Καταναλωτής είναι και κάθε αποδέκτης του διαφημιστικού μηνύματος.

β) Προμηθευτής είναι κάθε φυσικό ή νομικό πρόσωπο που, κατά την άσκηση της επαγγελματικής ή επιχειρηματικής του δραστηριότητας, προμηθεύει προϊόντα ή παρέχει υπηρεσίες στον καταναλωτή. Προμηθευτής είναι και ο διαφημιζόμενος. Προμηθευτής είναι επίσης και ο παραγωγός ως την ευθύνη του για ελαττωματικά προϊόντα.

Άρθρο 2 (2)

Γενικοί Όροι Συναλλαγών - Καταχρηστικοί Γενικοί Όροι

1. Όροι που έχουν διατυπωθεί εκ των προτέρων για απροσδιόριστο αριθμό μελλοντικών συμβάσεων (γενικοί όροι των συναλλαγών) δεν δεσμεύουν τον καταναλωτή, αν κατά την κατάρτιση της σύμβασης τους αγνοούσε ανυπαίτως και ο προμηθευτής δεν του υπέδειξε την ύπαρξή τους ή του στέρησε τη δυνατότητα να λάβει πραγματική γνώση του περιεχομένου τους.

2. Οι γενικοί όροι συμβάσεων και παρεπόμενων συμφωνιών, που καταρτίζονται στην Ελλάδα, διατυπώνονται στην ελληνική γλώσσα. Εξαιρούνται οι γενικοί όροι των διεθνών συναλλαγών.

3. Έντυποι γενικοί όροι συναλλαγών εκτυπώνονται ευανάγνωστα σε εμφανές μέρος του εγγράφου της σύμβασης.

4. Όροι που συμφωνήθηκαν ύστερα από διαπραγμάτευση μεταξύ των συμβαλλομένων (ειδικοί όροι) είναι επικρατέστεροι από τους αντίστοιχους γενικούς όρους.

5. Κατά την ερμηνεία των γενικών όρων συναλλαγών λαμβάνεται υπόψη η ανάγκη προστασίας του καταναλωτικού κοινού. Γενικοί όροι συναλλαγών που διατυπώθηκαν μονομερώς από τον προμηθευτή ή από τρίτο για λογαριασμό του προμηθευτή, σε περίπτωση αμφιβολίας ερμηνεύονται υπέρ του καταναλωτή.

6. Γενικοί όροι των συναλλαγών που έχουν ως αποτέλεσμα την υπέρμετρη διατάραξη της ισορροπίας των δικαιωμάτων και υποχρεώσεων των συμβαλλομένων σε βάρος του καταναλωτή απαγορεύονται και είναι άκυροι. Ο καταχρηστικός χαρακτήρας γενικού όρου ενσωματωμένου σε σύμβαση κρίνεται αφού ληφθούν υπόψη η φύση των αγαθών ή υπηρεσιών που αφορά η σύμβαση,

το σύνολο των ειδικών συνθηκών κατά τη σύναψή της και όλες οι υπόλοιπες ρήτρες της σύμβασης ή άλλης σύμβασης από την όποια αυτή εξαρτάται.

7. Καταχρηστικοί είναι ιδίως οι όροι που:

α) παρέχουν στον προμηθευτή, χωρίς εύλογη αιτία, υπερβολικά μεγάλη προθεσμία αποδοχής της πρότασης του καταναλωτή για σύναψη σύμβασης.

β) περιορίζουν τις ανειλημμένες συμβατικές υποχρεώσεις και ευθύνες των προμηθευτών.

γ) προβλέπουν προθεσμία καταγγελίας της σύμβασης υπερβολικά σύντομη για τον καταναλωτή ή υπερβολικά μακρά για τον προμηθευτή.

δ) συνεπάγονται την παράταση ή ανανέωση της σύμβασης για χρονικό διάστημα υπερβολικά μακρό, αν ο καταναλωτής δεν την καταγγείλει σε ορισμένο χρόνο,

ε) επιφυλάσσουν στον προμηθευτή το δικαίωμα μονομερούς τροποποίησης ή λύσης της σύμβασης χωρίς ορισμένο ειδικό και σπουδαίο λόγο.

στ) επιτρέπουν στον προμηθευτή να καταγγείλει σύμβαση αόριστης διάρκειας χωρίς εύλογη προθεσμία.

ζ) επιφυλάσσουν στον προμηθευτή το δικαίωμα να κρίνει μονομερώς αν η παροχή του είναι σύμφωνη με τη σύμβαση.

η) επιφυλάσσουν στον προμηθευτή το απεριόριστο δικαίωμα να ορίζει μονομερώς το χρόνο εκπλήρωσης της παροχής του.

θ) ορίζουν ότι η παροχή δεν είναι υποχρεωτικό να ανταποκρίνεται στις ουσιώδεις, για τον καταναλωτή, προδιαγραφές, στο δείγμα, στις ανάγκες της ειδικής χρήσης, για την οποία την προορίζει ο καταναλωτής και την οποία αποδέχεται ο προμηθευτής ή στο συνηθισμένο προορισμό της.

ι) επιτρέπουν στον προμηθευτή να μην εκτελέσει τις υποχρεώσεις του χωρίς σπουδαίο λόγο,

ια) χωρίς σπουδαίο λόγο αφήνουν το τίμημα αόριστο και δεν επιτρέπουν τον προσδιορισμό του με κριτήρια ειδικά καθορισμένα στη σύμβαση και εύλογα για τον καταναλωτή.

ιβ) περιορίζουν την ευθύνη του προμηθευτή για κρυμμένα ελαττώματα του πράγματος.

ιγ) αποκλείουν ή περιορίζουν υπέρμετρα την ευθύνη του προμηθευτή.

ιδ) προβλέπουν τη μετάκληση της ευθύνης του πωλητή, ή του εισαγωγέα αποκλειστικά στον παραγωγό του αγαθού ή σε άλλον.

ιε) περιορίζουν την υποχρέωση του προμηθευτή να τηρεί τις υποχρεώσεις που έχουν αναλάβει οι εντολοδόχοι του ή εξαρτούν την εκπλήρωση των υποχρεώσεών του από την τήρηση ειδικής τυπικής διαδικασίας.

ιστ) επιτρέπουν στον προμηθευτή να καταγγέλλει τη σύμβαση κατά την κρίση του, αν η ίδια ευχέρεια δεν αναγνωρίζεται στον καταναλωτή, ή να παρακρατεί τα ποσά που έχουν καταβληθεί για παροχές που δεν έχουν ακόμη εκτελεσθεί από αυτόν, όταν τη σύμβαση καταγγέλλει ο ίδιος,

ιζ) συνεπάγονται παραίτηση του καταναλωτή από τα δικαιώματά του σε περίπτωση μη εκπλήρωσης ή πλημμελούς εκπλήρωσης της παροχής του προμηθευτή, ακόμη και αν τον προμηθευτή βάρυνει πταίσμα,

ιη) εμποδίζουν τον καταναλωτή να υπαναχωρήσει (από τη σύμβαση), όταν η αύξηση του τιμήματος σύμφωνα με τους όρους της σύμβασης είναι υπερβολική για αυτόν,

ιθ) αποκλείουν ή περιορίζουν τη νόμιμη ευχέρεια του καταναλωτή να μην εκτελέσει τη σύμβαση,

κ) απαγορεύουν στον καταναλωτή να επισχέσει εν όλο ή εν μέρει την καταβολή του τιμήματος, όταν ο προμηθευτής δεν εκπληρώνει τις υποχρεώσεις του,

κα) επιβάλλουν στον καταναλωτή που πιστώθηκε με το τίμημα των αγαθών ή υπηρεσιών να εκδώσει μεταχρονολογημένη επιταγή,

κβ) συνεπάγονται παραίτηση του καταναλωτή από τις ενστάσεις του κατά τρίτου που διαδέχεται τον προμηθευτή στη σχέση με τον καταναλωτή,

κγ) απαγορεύουν στον καταναλωτή να προτείνει σε συμψηφισμό προς υποχρεώσεις του από τη σύμβαση ομοειδείς απαιτήσεις του κατά του προμηθευτή,

κδ) βεβαιώνουν ότι ο καταναλωτής γνωρίζει ορισμένους όρους της σύμβασης ή την κατάσταση των προμηθευόμενων πραγμάτων ή την ποιότητα των υπηρεσιών, ενώ πραγματικά τα αγνοεί,

κε) υποχρεώνουν τον καταναλωτή να προκαταβάλει υπερβολικά μεγάλο μέρος του τιμήματος πριν αρχίσει η εκτέλεση της σύμβασης από τον προμηθευτή, μολονότι ο προμηθευτής δεν ανέλαβε την υποχρέωση να εκτελέσει παραγγελία του καταναλωτή με βάση συγκεκριμένες προδιαγραφές ή χαρακτηριστικά ούτε η παροχή του προμηθευτή συνιστάται σε υπηρεσίες με κράτηση,

κστ) επιτρέπουν στον προμηθευτή να απαιτήσει από τον καταναλωτή υπέρμετρες εγγυήσεις,

κζ) αναστρέφουν το βάρος της απόδειξης σε βάρος του καταναλωτή ή περιορίζουν υπέρμετρα τα αποδεικτικά του μέσα.

κη) περιορίζουν υπέρμετρα την προθεσμία, μέσα στην οποία ο καταναλωτής οφείλει να υποβάλει στον προμηθευτή τα παράπονα ή να εγείρει τις αξιώσεις του κατά του προμηθευτή.

κθ) αναθέτουν στον προμηθευτή χωρίς σπουδαίο λόγο την αποκλειστικότητα της συντήρησης και των επισκευών του πράγματος και της προμήθειας των ανταλλακτικών.

λ) επιβάλλουν στον καταναλωτή, σε περίπτωση μη εκπλήρωσης της παροχής του, υπέρμετρη οικονομική επιβάρυνση ή

λα) αποκλείουν την υπαγωγή των διαφορών από σύμβαση στο φυσικό τους δικαστή με την πρόβλεψη αποκλειστικής αλλοδαπής δικαιοδοσίας ή διαιτησίας.

λβ). Ο προμηθευτής δεν μπορεί να επικαλεσθεί την ακυρότητα ολόκληρης της σύμβασης, για το λόγο ότι ένας ή περισσότεροι γενικοί όροι είναι άκυροι ως καταχρηστικοί.

9. Οι διατάξεις του άρθρου αυτού εφαρμόζονται όταν τόπος κατάρτισης ή εκτέλεσης της σύμβασης είναι η Ελλάδα, έστω και αν η σύμβαση δεν διέπεται από το ελληνικό δίκαιο.

Άρθρο 3 (3)

Συμβάσεις εκτός εμπορικού καταστήματος

1. Συμβάσεις παροχής αγαθών ή υπηρεσιών, που καταρτίζονται με πρωτοβουλία του προμηθευτή χωρίς ρητή πρόσκληση από τον καταναλωτή ή με επίσκεψη του προμηθευτή στον τόπο κατοικίας, διαμονής ή εργασίας του καταναλωτή ή σε χώρο επιλογής του προμηθευτή έξω από το εμπορικό κατάστημά του, είναι άκυρες υπέρ του καταναλωτή, αν δεν καταρτισθούν με έγγραφο στο οποίο να αναφέρονται:

α) το όνομα ή η επωνυμία και η πλήρης διεύθυνση του προμηθευτή και αυτού που συμβάλλεται στο όνομα και για λογαριασμό του προμηθευτή. Η μνεία αριθμού ταχυδρομικής θυρίδας δεν αρκεί.

β) η χρονολογία και η πλήρης διεύθυνση του τόπου κατάρτισης της σύμβασης.

γ) η περιγραφή της φύσης και των χαρακτηριστικών των εμπορευμάτων ή υπηρεσιών.

δ) οι όροι εκτέλεσης της σύμβασης και ιδίως ο τρόπος και ο χρόνος παράδοσης των εμπορευμάτων ή παροχής των υπηρεσιών.

ε) η ολική επιβάρυνση του καταναλωτή και οι όροι πληρωμής και ιδίως, σε περίπτωση πίστωσης του τιμήματος ή πληρωμής με δόσεις, το πραγματικό επιτόκιο και το επιτρεπόμενο ανώτατο όριο επιτοκίου &

στ) το κατά την παράγραφο 4 του παρόντος άρθρου δικαίωμα υπαναχώρησης και, σε χωριστό έντυπο, υπόδειγμα δήλωσης υπαναχώρησης του καταναλωτή από τη σύμβαση.

2. Οι διατάξεις της προηγούμενης παραγράφου εφαρμόζονται και όταν η σύμβαση καταρτίστηκε έπειτα από ρητή πρόσκληση του προμηθευτή από τον καταναλωτή, έχει όμως αντικείμενο προϊόντα άλλα από εκείνα για τα οποία έγινε η πρόσκληση, εκτός αν ο καταναλωτής γνώριζε ή όφειλε να γνωρίζει ότι και τα άλλα αυτά προϊόντα περιλαμβάνονται στις εμπορικές δραστηριότητες του προμηθευτή ή αν τα προϊόντα αυτά σχετίζονται άμεσα με τα προϊόντα για τα οποία έγινε η πρόσκληση.

3. Οι διατάξεις της παραγράφου 1 εφαρμόζονται και όταν ο καταναλωτής έχει υποβάλει προφορικά (πρόταση για κατάρτιση σύμβασης) υπό συνθήκες όμοιες με εκείνες των προηγούμενων παραγράφων, ακόμη και αν δεν δεσμεύεται από την προσφορά του μέχρι την αποδοχή της από τον προμηθευτή.

4. Στις περιπτώσεις των προηγούμενων παραγράφων, ο καταναλωτής έχει δικαίωμα υπαναχώρησης, που ασκείται με συστημένη επιστολή μέσα σε δέκα (10) εργάσιμες ημέρες από την παραλαβή του εγγράφου της σύμβασης ή από την τυχόν μεταγενέστερη παραλαβή του προϊόντος, εκτός αν στη σύμβαση προβλέπεται μακρύτερη προθεσμία. Παραίτηση από το δικαίωμα αυτό είναι άκυρη.

5. Απαγορεύεται η είσπραξη όλου ή μέρους του τιμήματος, ακόμη και με μορφή αρραβώνα, εγγυοδοσίας, έκδοσης ή αποδοχής αξιόγραφων ή με άλλη μορφή κατά τη διάρκεια της προθεσμίας της προηγούμενης παραγράφου.

6. Ο καταναλωτής δεν έχει υποχρέωση φύλαξης ή επιστροφής του προϊόντος που του έστειλε ο προμηθευτής για δοκιμή ή εξέταση ή ως δείγμα, εκτός αν το ζήτησε ο ίδιος ή αν συμφωνήθηκε διαφορετικά.

7. Οι διατάξεις του άρθρου αυτού δεν εφαρμόζονται:

α) Στις πωλήσεις μικροπωλητών χωρίς μόνιμη εγκατάσταση.

β) Στις συμβάσεις για την κατασκευή, πώληση ή μίσθωση ακινήτων και στις συμβάσεις που αφορούν άλλα δικαιώματα σχετικά με ακίνητα. Εν τούτοις οι συμβάσεις προμήθειας αγαθών για την ενσωμάτωσή τους σε ακίνητα ή οι συμβάσεις για την επισκευή ακινήτων εμπίπτουν στο πεδίο εφαρμογής των διατάξεων αυτού του άρθρου.

γ) Στις συμβάσεις για την προμήθεια τροφίμων, ποτών ή άλλων αγαθών, που προορίζονται για την τρέχουσα οικιακή κατανάλωση και τα οποία παραδίδουν κατ' οίκον διανομείς σε τακτά ή συχνά διαστήματα.

δ) Στις συμβάσεις για την προμήθεια αγαθών ή υπηρεσιών, εφόσον πληρούνται οι ακόλουθοι όροι:

i) η σύμβαση συνάπτεται βάσει καταλόγου του προμηθευτή, τον οποίο ο καταναλωτής είχε την ευκαιρία να συμβουλευθεί χωρίς να είναι παρών ο αντιπρόσωπος του προμηθευτή.

ii) προβλέπεται η εξακολούθηση της επαφής ανάμεσα στον αντιπρόσωπο του προμηθευτή και στον καταναλωτή όσον αφορά τη συγκεκριμένη ή άλλη μεταγενέστερη συναλλαγή και

iii) τόσο ο κατάλογος όσο και η σύμβαση πληροφορούν τον καταναλωτή ότι έχει δικαίωμα να επιστρέψει τα αγαθά στον προμηθευτή μέσα σε χρονικό διάστημα όχι μικρότερο των δέκα (10) ημερών από την παραλαβή τους ή να λύσει τη σύμβαση μέσα σε αυτό το χρονικό διάστημα, χωρίς να αναλαμβάνει οποιαδήποτε άλλη υποχρέωση, εκτός από μία εύλογη φροντίδα για τα αγαθά αυτά.

ε) Στις ασφαλιστικές συμβάσεις και

στ) Στις συμβάσεις με αντικείμενο κινητές αξίες.

Άρθρο 4 (4)

Σύμβαση από απόσταση

1. Σύμβαση από απόσταση, με την έννοια αυτού του άρθρου, είναι σύμβαση που αφορά αγαθό ή υπηρεσία και συνάπτεται ύστερα από πρόταση του προμηθευτή χωρίς ταυτόχρονη φυσική παρουσία του προμηθευτή και του καταναλωτή, με τη χρησιμοποίηση τεχνικής επικοινωνίας από απόσταση για τη διαβίβαση της πρότασης για σύναψη σύμβασης και της αποδοχής.

2. Σύμβαση από απόσταση είναι άκυρη υπέρ του καταναλωτή, αν κατά την πρόταση σύναψης σύμβασης ο καταναλωτής δεν ενημερώθηκε με τα μέσα της χρησιμοποιούμενης τεχνικής επικοινωνίας κατά τρόπο σαφή για τα ακόλουθα ιδίως στοιχεία:

α) την ταυτότητα του προμηθευτή.

β) τα ουσιώδη χαρακτηριστικά του αγαθού ή της υπηρεσίας.

γ) την τιμή, την ποσότητα και τις δαπάνες μεταφορά, καθώς και το φόρο προστιθεμένης αξίας, εφόσον δεν περιλαμβάνεται στην τιμή.

δ) τον τρόπο πληρωμής, παράδοσης και εκτέλεσης.

ε) τη διάρκεια ισχύος της πρότασης για σύναψη σύμβαση &

στ) το δικαίωμα υπαναχώρησης.

3. Ο καταναλωτής δεν επιβαρύνεται με τις δαπάνες της επικοινωνίας από απόσταση για τη διαβίβαση της αποδοχής ή για την εκτέλεση της υπηρεσίας, εκτός αν αυτό αναφέρεται σαφώς στην πρόταση για σύναψη σύμβασης.

4. Απαγορεύεται να αποστέλλονται στον καταναλωτή αγαθά ή να παρέχονται υπηρεσίες χωρίς προηγούμενη παραγγελία εκ μέρους του όταν αυτός καλείται να τα αποκτήσει έναντι πληρωμής ή να τα επιτρέψει, έστω και χωρίς να καταβάλει τις δαπάνες αποστολής. Αν η αποστολή αυτή πραγματοποιηθεί, ο καταναλωτής έχει το δικαίωμα να διαθέσει το αγαθό ή την υπηρεσία, κατά την κρίση του, χωρίς να οφείλει οποιοδήποτε τίμημα εκτός αν η αποστολή οφείλεται σε προφανές λάθος, όποτε το θέτει, για εύλογο χρόνο και εφόσον η φύση του αγαθού ή της υπηρεσίας το επιτρέπει, στη διάθεση του προμηθευτή. Η παράλειψη απάντησης δεν ισοδυναμεί σε καμία περίπτωση με συναίνεση.

5. Οι διατάξεις της προηγούμενης παραγράφου δεν εφαρμόζονται όταν ο προμηθευτή αδυνατεί να παραδώσει το αγαθό ή να παράσχει την υπηρεσία που του παραγγέλθηκε, προμηθεύει όμως ισοδύναμο αγαθό ή παρέχει ισοδύναμη υπηρεσία της ίδια ποιότητας και στην ίδια τιμή, γνωστοποιώντας εγγράφως στον καταναλωτή, ότι μπορεί να επιτρέψει το προϊόν ή την υπηρεσία υποκατάστασης, εάν δεν μείνει ικανοποιημένος. Δεν εμπίπτει στις διατάξεις της προηγούμενης παραγράφου και η αποστολή δειγμάτων ή διαφημιστικών δώρων.

6. Η χρησιμοποίηση των τεχνικών επικοινωνίας πρέπει να γίνεται κατά τέτοιο τρόπο, ώστε να μην προσβάλλεται η ιδιωτική ζωή του καταναλωτή. Απαγορεύεται χωρίς τη συναίνεση του καταναλωτή η χρησιμοποίηση τεχνικών επικοινωνίας για την πρόταση σύναψης σύμβασης όπως τηλεφώνου αυτόματης κλήσης, τηλεομοιοτυπίας (φαξ), ηλεκτρονικού ταχυδρομείου ή άλλου ηλεκτρονικού μέσου επικοινωνίας.

7. Απαγορεύεται η είσπραξη όλου ή μέρους του τιμήματος, ακόμη και με μορφή αρραβώνα, εγγύησης, έκδοσης ή αποδοχής αξιόγραφων ή άλλη μορφή, πριν από την παράδοση του προϊόντος ή την παροχή της υπηρεσίας.

8. Όταν δεν αναφέρεται προθεσμία εκτέλεσης στην πρόταση για σύναψη σύμβασης, η παροχή οφείλεται το αργότερο τριάντα (30) ημέρες μετά τη λήψη της παραγγελίας από τον προμηθευτή.

9. Η σύμβαση από απόσταση είναι άκυρη υπέρ του καταναλωτή αν αυτός δεν λάβει γραπτά και στη γλώσσα που χρησιμοποιήθηκε στην πρόταση σύναψης σύμβασης τις ακόλουθες τουλάχιστον πληροφορίες:

- α) τις πληροφορίες που προβλέπονται στην παράγραφο 2 του άρθρου αυτού,
- β) την επωνυμία και τη διεύθυνση του πιο προσιτού για τον καταναλωτή καταστήματος του προμηθευτή,
- γ) τον τρόπο καταβολής του τιμήματος, περιλαμβανομένων των όρων πίστωσης ή πληρωμής σε δόσεις, καθώς και τους όρους εξασφάλισης και
- δ) το δικαίωμα υπαναχώρησης και, σε χωριστά έντυπο, υπόδειγμα δήλωσης υπαναχώρησης του καταναλωτή από τη σύμβαση κατά την επόμενη παράγραφο.

10. Σε κάθε σύμβαση από απόσταση ο καταναλωτής έχει το δικαίωμα να υπαναχωρήσει ανατιολογήτως μέσα σε δέκα (10) εργάσιμες ημέρες από την ημερομηνία παραλαβής του αγαθού ή της υπηρεσίας, αν δεν συμφωνήθηκε μακρύτερη προθεσμία, επιστρέφοντας το αγαθό στην αρχική του κατάσταση. Αποκλείεται η επιβάρυνσή του με δαπάνη άλλη από τα έξοδα επιστροφής.

Για την άσκηση του δικαιώματος αυτού η προθεσμία των δέκα (10) ημερών αρχίζει, για τα αγαθά, από την παραλαβή τους και, για τις υπηρεσίες, από την παραλαβή των εγγράφων που ενημερώνουν τον καταναλωτή ότι έχει συναφθεί η σύμβαση.

Παράτηση από το δικαίωμα αυτό είναι άκυρη.

11. Οι διατάξεις του παρόντος άρθρου δεν εφαρμόζονται:

- α) στους αυτόματους διανομείς,
- β) στους εμπορικούς χώρους αυτόματης πώλησης,
- γ) στις συμβάσεις προμήθειας τροφίμων, ποτών ή άλλων αγαθών που προορίζονται για την τρέχουσα οικιακή κατανάλωση και τα οποία παραδίδουν κατ' οίκον διανομείς σε τακτά ή συχνά διαστήματα και
- δ) στις συμβάσεις παροχής υπηρεσιών με κράτηση που έχουν ως αντικείμενο μεταφορές, κατάλυμα, σίτιση και ψυχαγωγία.

"12. α. Κάθε προμηθευτής, ο οποίος προτίθεται να συνάψει συμβάσεις της παρ. 1 του παρόντος, υποχρεούται πριν από την έναρξη της δραστηριότητάς του αυτής να ζητήσει την καταχώρισή του στο ειδικό μητρώο που τηρείται στο Υπουργείο Ανάπτυξης.

Κανένας προμηθευτής δεν μπορεί να προτείνει τη σύναψη των ανωτέρω συμβάσεων, εάν εντός τριών (3) μηνών από τη δημοσίευση του παρόντος δεν εγγραφεί στο μητρώο αυτό.

β. Η ανωτέρω καταχώριση αποτελεί απαραίτητη προϋπόθεση για τη θεώρηση των αναγκαίων φορολογικών βιβλίων και στοιχείων από την αρμόδια δημόσια οικονομική υπηρεσία και αποδεικνύεται με βεβαίωση που χορηγείται από την αρμόδια υπηρεσία του Υπουργείου Ανάπτυξης.

γ. Ο Υπουργός Ανάπτυξης μπορεί, με αιτιολογημένη απόφασή του να αρνείται για σοβαρούς λόγους την εγγραφή ή να προβαίνει σε εκτός των κυρώσεων των προβλεπόμενων στην παρ. 3 του άρθρου 14 του παρόντος, προσωρινή ή οριστική διαγραφή από το εν λόγω μητρώο, αν διαπιστωθεί παραβίαση από τον εν λόγω προμηθευτή των κειμένων διατάξεων. Η διαγραφή αυτή συνεπάγεται την αυτοδίκαιη κατάργηση της σύμβασης, η δε απόφαση κοινοποιείται στην Ένωση Τραπεζών και στην αρμόδια δημόσια οικονομική υπηρεσία.

δ. Με αποφάσεις του Υπουργού Ανάπτυξης, που δημοσιεύονται στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως, καθορίζονται οι όροι και οι προϋποθέσεις τήρησης του προαναφερθέντος μητρώου".

Άρθρο 5 (5)

Εξυπηρέτηση μετά την πώληση

1. Σε κάθε πώληση ο προμηθευτής οφείλει να παρέχει στον καταναλωτή γραπτώς, στην ελληνική γλώσσα ή με σύμβολα διεθνώς καθιερωμένα, σαφείς οδηγίες για την ασφαλή χρήση, διατήρηση, συντήρηση και πλήρη αξιοποίηση του προϊόντος. και ενημέρωση για τους κινδύνους κατά τη χρήση και διατήρησή του. Εξαιρούνται τα απλά κατά την κατασκευή, τη χρήση και τη συντήρηση προϊόντα.

2. Κατά την πώληση, ο προμηθευτής οφείλει να ενημερώνει τον καταναλωτή για την πιθανή διάρκεια ζωής του προϊόντος. Πιθανή διάρκεια ζωής του προϊόντος είναι ο εύλογα αναμενόμενος χρόνος κατά τον οποίο το προϊόν θα μπορεί να χρησιμοποιείται σύμφωνα με τον προορισμό του, έστω και έπειτα από επισκευή ή αντικατάσταση ανταλλακτικών, έως ότου η φθορά από την τακτική χρήση καταστήσει το προϊόν άχρηστο ή την περαιτέρω χρήση του οικονομικά ασύμφορη.

3. Σε περίπτωση προμήθειας καινούργιων προϊόντων με μακρά διάρκεια (διαρκών καταναλωτικών αγαθών), ο προμηθευτής υποχρεούται να παρέχει στον καταναλωτή γραπτή εγγύηση στην ελληνική γλώσσα, η οποία να αναφέρει τουλάχιστον την επωνυμία και τη διεύθυνση της επαγγελματικής εγκατάστασης του προμηθευτή, το δικαιούχο, το προϊόν στο οποίο αναφέρεται η εγγύηση, το ακριβές περιεχόμενό της, την ημερομηνία έναρξης και τη διάρκειά της. Η εγγύηση πρέπει να είναι σύμφωνη με τους κανόνες της καλής πίστης και να μην αναιρείται από υπερβολικές ρήτρες εξαιρέσεων. Η διάρκεια της έντασης πρέπει να είναι εύλογη σε σχέση με την πιθανή διάρκεια ζωής του προϊόντος. Ειδικά για τα προϊόντα τεχνολογίας αιχμής, η διάρκεια της εγγύησης πρέπει να είναι εύλογη σε σχέση με το χρόνο κατά τον οποίο αναμένεται ότι θα παραμένουν σύγχρονα από την άποψη της τεχνολογίας, αν ο χρόνος αυτός είναι συντομότερος από την πιθανή διάρκεια της ζωής τους.

4. Αν κατά τη διάρκεια της εγγύησης εμφανισθεί στο προϊόν ελάττωμα και ο προμηθευτής αρνείται την επισκευή ή βραδύνει υπερβολικά, ο καταναλωτής δικαιούται να ζητήσει την αντικατάσταση του προϊόντος με νέο ή την αναστροφή της πώλησης. Σε περίπτωση αντικατάστασης του προϊόντος ή ανταλλακτικού του, η εγγύηση αυτόματα ανανεώνεται για όλη της τη διάρκεια για το νέο προϊόν ή ανταλλακτικό.

5. Σε κάθε περίπτωση επιφυλάσσεται η εφαρμογή των διατάξεων του Αστικού Κώδικα για την ευθύνη του πωλητή. Μα πραγματικά ελαττώματα του πράγματος. Εκ των προτέρων παραίτηση του καταναλωτή από την προστασία του κατά τις διατάξεις αυτές είναι άκυρη.

6. Ο προμηθευτής καινούργιων διαρκών καταναλωτικών αγαθών οφείλει να εξασφαλίζει στους καταναλωτές τη συνεχή παροχή τεχνικών υπηρεσιών για τη συντήρηση και επισκευή τους για χρονικό διάστημα ίσο με την πιθανή διάρκεια

της ζωής τους. Επίσης, οφείλει να εξασφαλίζει στους καταναλωτές την ευχέρεια προμήθειας των ανταλλακτικών και άλλων τυχόν προϊόντων, που απαιτούνται για τη χρήση τους σύμφωνα με τον προορισμό τους, για όλη τήν πιθανή διάρκεια της ζωής τους.

Άρθρο 6 (6)

Ευθύνη του παραγωγού για ελαττωματικά προϊόντα

1. Ο παραγωγός ευθύνεται για κάθε ζημία που οφείλεται σε ελάττωμα του προϊόντος του.

2. Ως παραγωγός θεωρείται ο κατασκευαστής τελικού προϊόντος, πρώτης ύλης ή συστατικού, καθώς και κάθε πρόσωπο που εμφανίζεται ως παραγωγός του προϊόντος επιθέτοντας σε αυτό την επωνυμία, το σήμα ή άλλο διακριτικό του γνώρισμα. Προϊόντα με την έννοια αυτού του άρθρου θεωρούνται και τα κινητά πράγματα που ενσωματώθηκαν ως συστατικά σε άλλα πράγματα κινητά ή ακίνητα. Προϊόντα θεωρούνται επίσης οι φυσικές δυνάμεις, ιδίως το ηλεκτρικό ρεύμα και η θερμότητα, εφόσον υπόκεινται σε εξουσίασει, όταν περιορίζονται σε ορισμένο χώρο.

3. Όποιος εισάγει ένα προϊόν για πώληση, χρηματοδοτική ή απλή μίσθωση ή άλλης μορφής διανομή στα πλαίσια της επαγγελματικής εμπορικής του δραστηριότητας ευθύνεται όπως ο παραγωγός.

4. Όταν η ταυτότητα του παραγωγού είναι άγνωστη, κάθε προμηθευτής του προϊόντος θεωρείται για την εφαρμογή του νόμου αυτού παραγωγός, εκτός αν μέσα σε εύλογο χρόνο ενημερώσει τον καταναλωτή για την ταυτότητα του παραγωγού ή εκείνου που του προμήθευσε το προϊόν. Το ίδιο ισχύει και για τον προμηθευτή προϊόντων εισαγωγής, όταν η ταυτότητα του εισαγωγέα είναι άγνωστη, έστω και αν η ταυτότητα του παραγωγού είναι γνωστή.

5. Ελαττωματικά κατά την έννοια αυτού του άρθρου είναι το προϊόν, αν δεν παρέχει την εύλογα αναμενόμενη ασφάλεια εν όψει όλων των ειδικών συνθηκών και ιδίως της εξωτερικής εμφάνισής του, της εύλογα αναμενόμενης χρησιμοποίησής του και του χρόνου κατά τον οποίο τέθηκε σε κυκλοφορία. Δεν είναι ελαττωματικό ένα προϊόν για μόνο το λόγο ότι μεταγενέστερα τέθηκε σε κυκλοφορία άλλο τελειότερο.

6. Στη ζημία της παραγράφου 1 του παρόντος άρθρου περιλαμβάνεται η ζημία λόγω θανάτου ή σωματικής βλάβης, καθώς και η βλάβη ή καταστροφή εξαιτίας του ελαττωματικού προϊόντος, κάθε περιουσιακού στοιχείου του καταναλωτή, εκτός από το ίδιο το ελαττωματικό προϊόν, εφόσον κατά τη φύση του προοριζόταν και πραγματικά χρησιμοποιήθηκε από το ζημιωθέντα για προσωπική του χρήση ή κατανάλωση.

7. Η ικανοποίηση της ηθικής βλάβης διέπεται από ης διατάξεις που ισχύουν για τις αδικοπραξίες. Το ίδιο ισχύει και για την ψυχική οδύνη λόγω θανάτου.

8. Ο παραγωγός δεν ευθύνεται αν αποδείξει ότι:

α) δεν έθεσε το προϊόν σε κυκλοφορία.

- β) το ελάττωμα δεν υπήρχε όταν το προϊόν τέθηκε σε κυκλοφορία,
- γ) δεν κατασκεύασε το προϊόν αποβλέποντας στη διανομή του και δεν το διένειμε στα πλαίσια της επαγγελματικής του δραστηριότητας.
- δ) το ελάττωμα οφείλεται στο ότι το προϊόν κατασκευάστηκε σύμφωνα με κανόνες αναγκαστικού δικαίου θεσπισμένους από δημόσια αρχή ή
- ε) όταν το προϊόν τέθηκε σε κυκλοφορία, το επίπεδο επιστημονικών και τεχνικών γνώσεων δεν επέτρεπε τη διαπίστωση του ελαττώματος.

9. Ο παραγωγός συστατικού δεν ευθύνεται και αν αποδείξει ότι το ελάττωμα οφείλεται το σχεδιασμό του προϊόντος στο οποίο το συστατικό έχει ενσωματωθεί ή στις οδηγίες που παρέσχε ο κατασκευαστής του προϊόντος, οπότε παραγωγός θεωρείται ο κατασκευαστής του προϊόντος στο οποίο ενσωματώθηκε το συστατικό.

10. Εάν δύο ή περισσότερα πρόσωπα ευθύνονται για την ίδια ζημία, τα πρόσωπα αυτά ευθύνονται εις-ολόκληρων-έναντι-του-καταναλωτή και έχουν κατ'αλλήλων δικαίωμα αναγωγής αναλόγως προς τη συμμετοχή τους στην επέλευση της ζημίας.

11. Η ευθύνη του παραγωγού δεν μειώνεται αν η ζημία οφείλεται σωρευτικά τόσο σε ελάττωμα του προϊόντος όσο και σε πράξη ή παράλειψη τρίτου, μπορεί όμως εν όψει όλων των ειδικών συνθηκών να μειωθεί ή και να αρθεί, όταν συντρέχει πταίσμα του ζημιωθέντος ή προσώπου για το οποίο ευθύνεται ο ζημιωθείς.

12. Κάθε συμφωνία περιορισμού ή απαλλαγής του παραγωγού από την ευθύνη του είναι άκυρη.

13. Οι αξιώσεις κατά του παραγωγού για ζημιές παραγράφονται μετά τριετία αφότου ο ζημιωθείς πληροφορήθηκε ή όφειλε να πληροφορηθεί τη ζημία, το ελάττωμα και την ταυτότητα του παραγωγού. Μετά δεκαετία από την κυκλοφορία του συγκεκριμένου προϊόντος επέρχεται απόσβεση των δικαιωμάτων του ζημιωθέντος κατά του παραγωγού.

Άρθρο 7 (7)

Υγεία και Ασφάλεια των Καταναλωτών

1. Οι Προμηθευτές υποχρεούνται να διαθέτουν στην αγορά μόνο ασφαλή προϊόντα.

2. Ασφαλές θεωρείται ένα προϊόν όταν, συνήθεις ή ευλόγως προβλεπόμενες συνθήκες χρήσης, συμπεριλαμβανομένης της διάρκειας χρήσης δεν παρουσιάζει κανένα κίνδυνο ή παρουσιάζει μόνο κινδύνους χαμηλού επιπέδου που συνδέονται με τη χρήση του προϊόντος και θεωρούνται ως αποδεκτοί στα πλαίσια ενός υψηλού βαθμού προστασίας της υγείας και ασφάλειας των προσώπων, λαμβανομένων ιδίως υπόψη:

α) Των χαρακτηριστικών του προϊόντος, και ιδίως της σύνθεσής του, της συσκευασίας του, του τρόπου συναρμολόγησής του και της συντήρησής του.

β) των επιπτώσεων που έχει το προϊόν αυτό σε άλλα, στην περίπτωση που είναι ευλόγως δυνατό να προβλεφθεί ότι τα προϊόντα αυτά θα χρησιμοποιηθούν μαζί.

γ) της παρουσίασης του προϊόντος, της ε επισήμανσης του, των τυχόν οδηγιών χρήσης του και του τρόπου διάθεσής του μετά τη χρήση του, καθώς και κάθε άλλης οδηγίας που προέρχεται από τον κατασκευαστή &

δ) των κατηγοριών των καταναλωτών που αντιμετωπίζουν σοβαρό κίνδυνο λόγω χρησιμοποίησης του προϊόντος, και ιδίως των παιδιών.

3. Μόνη η δυνατότητα επίτευξης υψηλότερου βαθμού ασφάλειας ή προμήθειας άλλων προϊόντων που παρουσιάζουν μικρότερο κίνδυνο, δεν συνιστά επαρκή λόγο για το χαρακτηρισμό ενός προϊόντος ως ανασφαλούς ή επικινδύνου.

4. Οι προμηθευτές θεωρούνται ότι συμμορφώθηκαν με την υποχρέωση διάθεσης ασφαλών προϊόντων, όταν αυτά ανταποκρίνονται προς τους κανόνες της Ευρωπαϊκής Ένωσης και του ελληνικού δικαίου, καθώς και προς τα πρότυπα που έχουν θεσπιστεί για την υγεία και ασφάλεια των καταναλωτών.

5. Προϊόντα που, χρησιμοποιούμενα υπό κανονικές και δυνάμενες να προβλεφθούν συνθήκες, παρουσιάζουν σοβαρούς και άμεσους κινδύνους για την ασφάλεια και υγεία των καταναλωτών, δεσμεύονται προληπτικώς από την κατά περίπτωση αρμόδια αρχή. Η απόσυρση, η διάθεση υπό προϋποθέσεις, η αποδέσμευση, η καταστροφή και γενικά η τύχη των ανωτέρω προϊόντων ρυθμίζεται με απόφαση του Υπουργού Εμπορίου ή του τυχόν άλλου αρμόδιου υπουργού.

Άρθρο 8 (8)

Ευθύνη του παρέχοντος Υπηρεσίες

1. Ο παρέχων υπηρεσίες ευθύνεται για κάθε ζημία που προκάλεσε υπαίτια κατά την παροχή των υπηρεσιών.

2. Δεν είναι υπηρεσία, με την έννοια αυτού του άρθρου, παροχή η οποία έχει ως άμεσο και αποκλειστικό αντικείμενο την κατασκευή προϊόντων ή τη μεταβίβαση εμπραγμάτων δικαιωμάτων ή δικαιωμάτων πνευματικής ιδιοκτησίας. Ως παρέχων υπηρεσίες θεωρείται όποιος παρέχει κατά τρόπο ανεξάρτητο υπηρεσία στο πλαίσιο της άσκησης επαγγελματικής δραστηριότητας.

3. Ο ζημιωθείς υποχρεούται να αποδείξει τη ζημία και την αιτιώδη συνάφεια μεταξύ της παροχής της υπηρεσίας και της ζημίας.

4. Ο παρέχων της υπηρεσίας φέρει το βάρος της απόδειξης της έλλειψης υπαιτιότητας. Για την εκτίμηση της έλλειψης υπαιτιότητας λαμβάνονται υπόψη η ευλόγως προσδοκώμενη ασφάλεια και το σύνολο των ειδικών συνθηκών και ιδιαίτερα:

α) η φύση και το αντικείμενο της υπηρεσίας, ιδίως σε σχέση με το βαθμό επικινδυνότητάς της.

β) η εξωτερική μορφή της υπηρεσίας.

γ) ο χρόνος παροχής της υπηρεσίας.

δ) η ελευθερία δράσης που αφήνεται στο ζημιωθέντα στο πλαίσιο της υπηρεσίας.

ε) το αν ο ζημιωθείς ανήκει σε κατηγορία μειονεκτούντων ή ευπρόσβλητων προσώπων &

στ) το αν η παρεχόμενη υπηρεσία αποτελεί εθελοντική προσφορά του παρέχοντος.

5. Μόνη η ύπαρξη ή δυνατότητα τελειότερης υπηρεσίας κατά το χρόνο παροχής της υπηρεσίας ή μεταγενέστερα δεν συνιστά υπαιτιότητα.

6. Οι διατάξεις για τη συνυπευθυνότητα, τη μείωση ή άρση της ευθύνης και την απαγόρευση απαλλακτικών ρητρών των παραγράφων 10, 11 και 12 του άρθρου 6 εφαρμόζονται αναλογικά και στην ευθύνη του παρέχοντος υπηρεσίες.

Άρθρο 9 (9) **Διαφήμιση**

1. Διαφήμιση κατά την έννοια του νόμου αυτού είναι κάθε ανακοίνωση που γίνεται στα πλαίσια εμπορικής, βιομηχανικής, βιοτεχνικής ή επαγγελματικής δραστηριότητας με στόχο την προώθηση της διάθεσης αγαθών ή υπηρεσιών.

2. Απαγορεύεται κάθε διαφήμιση το περιεχόμενο ή η μορφή της οποίας προκαλεί ή ενδέχεται να προκαλέσει πλάνη στα πρόσωπα στα οποία απευθύνεται ή στον οποίων τη γνώση περιέρχεται και, εξαιτίας της πλάνης αυτής, μπορεί να επηρεάσει την οικονομική τους συμπεριφορά (παραπλανητική διαφήμιση).

3. Για να κριθεί αν μία διαφήμιση είναι παραπλανητική, λαμβάνονται υπόψη όλα τα στοιχεία της και ιδίως οι ενδείξεις σχετικά με:

α) τα χαρακτηριστικά γνωρίσματα του αγαθού ή της υπηρεσίας, όπως η διαθεσιμότητα, η φύση, η εκτέλεση, η σύνθεση, η μέθοδος και η ημερομηνία κατασκευής ή παροχής, η καταλληλότητα, οι χρήσεις, η ποσότητα, οι προδιαγραφές, η γεωγραφική ή εμπορική προέλευση και τα ιδιαίτερα γνωρίσματα, τα επιστημονικά ή τεχνολογικά δεμένα και τα αναμενόμενα από τη χρήση τους αποτελέσματα ή τα αποτελέσματα των δοκιμών ή ελέγχων,

β) την τιμή, τον τρόπο διαμόρφωσής της και τους όρους υπό τους οποίους παρέχονται τα αγαθά και οι υπηρεσίες, όπως οι όροι πληρωμής ή πίστωσης, παράδοσης, ανταλλαγής, επιστροφής, επισκευής, συντήρησης και εγγύησης και

γ) την ιδιότητα, τα χαρακτηριστικά γνωρίσματα και τα δικαιώματα του διαφημιζομένου, όπως η ταυτότητα και η παρουσία του, οι δεξιότητες και τα δικαιώματα βιομηχανικής, εμπορικής ή πνευματικής ιδιοκτησίας, τα βραβεία και οι διακρίσεις του.

4. Παραπλανητική λογίζεται και κάθε διαφήμιση, όταν:

α) η πειστικότητά της βασίζεται στη μαρτυρία προσώπων στα οποία αποδίδεται ανύπαρκτη επιστημονική ιδιότητα, ειδικότητα ή αυθεντία ή τα οποία δεν έχουν επιτρέψει εγγράφως τη χρήση της μαρτυρίας τους στη διαφήμιση,

β) η πειστικότητά της στηρίζεται στην ιδέα ότι η, τεχνολογία ή η επιστήμη ορισμένης χώρας, άλλης από τη χώρα προέλευσης, είναι άμεσα ή έμμεσα δηλωτικές της ποιότητας των διαφημιζόμενων προϊόντων,

γ) εμφανίζεται με τη μορφή δημοσιογραφικής έρευνας, σχολίου ή επιστημονικής ανακοίνωσης, χωρίς να δηλώνεται ρητά και ευδιάκριτα ότι πρόκειται για διαφήμιση, ή

δ) περιέχει επιστημονικούς όρους ή ιδιωτισμούς, αποτελέσματα ερευνών ή περικοπές κειμένων επιστημονικού ή τεχνικού χαρακτήρα με σκοπό να προσδώσει στη διαφημιστική ανακοίνωση επιστημονική βάση που δεν ανταποκρίνεται στην πραγματικότητα.

5. Απαγορεύεται κάθε διαφήμιση που προσβάλλει τα χρηστά ήθη (αθέμιτη διαφήμιση).

6. Αθέμιτη είναι ιδιαίτερα η διαφήμιση που:

α) έχει στόχο ή ενδεχόμενο αποτέλεσμα την πρόκληση ή εκμετάλλευση αισθημάτων φόβου, προλήψεων ή δεισιδαιμονιών ή την εξώθηση σε εγκληματικές πράξεις,

β) διακρίνει μειωτικά κοινωνικές ομάδες με βάση το φύλο, τη φυλή, την ηλικία, το θρήσκευμα, την εθνικότητα, την καταγωγή, τις πεποιθήσεις και τις φυσικές ή ψυχικές ιδιαιτερότητες,

γ) δημιουργεί την εικόνα υπερβολικά δελεαστικής προσφοράς, ιδίως σε παιδιά, νέους και στις πιο ευάλωτες κατηγορίες του πληθυσμού.

δ) απευθύνει το διαφημιστικό μήνυμα κατευθείαν στο υποσυνείδητο, χωρίς να αφήνει στο δέκτη του μηνύματος τη δυνατότητα κριτικής .

ε) προβάλλει εμμέσως προϊόντα άλλα από εκείνα που αποτελούν το εμφανές περιεχόμενο του διαφημιστικού μηνύματος, χωρίς η προβολή αυτή να αποτελεί νοηματικά ουσιώδες και αναπόσπαστο τμήμα του.

7. Η ειδική νομοθεσία της ραδιοτηλεόρασης μπορεί να προβλέπει και άλλες περιπτώσεις χαρακτηρισμού της ραδιοτηλεοπτικής διαφήμισης ως αθέμιτης για την προστασία της παιδικής ηλικίας και άλλων ευάλωτων στα ραδιοτηλεοπτικά μέσα μαζικής επικοινωνίας κατηγοριών του πληθυσμού.

8. Η διαφήμιση που προσδιορίζει άμεσα ή έμμεσα την ταυτότητα συγκεκριμένου ανταγωνιστή ή των ομοειδών αγαθών ή υπηρεσιών που εκείνος προσφέρει (συγκριτική διαφήμιση) επιτρέπεται εφόσον συγκρίνει με αντικειμενικό τρόπο τα ουσιώδη, συναφή, επαληθεύσιμα και επιλεγμένα με αμεροληψία χαρακτηριστικά ανταγωνιστικών αγαθών ή υπηρεσιών και:

α) Δεν είναι παραπλανητική.

β) Δεν προκαλεί σύγχυση στην αγορά μεταξύ του διαφημιζομένου και ενός ανταγωνιστή ή μεταξύ ανταγωνιστών του διαφημιζομένου ή μεταξύ των σημάτων, άλλων διακριτικών γνωρισμάτων, αγαθών ή υπηρεσιών του διαφημιζομένου και ενός ανταγωνιστή ή περισσότερων ανταγωνιστών μεταξύ τους,

γ) Δεν είναι υποτιμητική, δυσφημιστική ή περιφρονητική για έναν ανταγωνιστή ή για τα σήματα, άλλα διακριτικά γνωρίσματα, αγαθά, υπηρεσίες ή δραστηριότητές του και

δ) Δεν επιδιώκει κατά κύριο λόγο να επωφεληθεί από τη φήμη σήματος ή άλλου διακριτικού γνωρισματος ανταγωνιστή.

9. Η μνεία ή αναπαραγωγή σε διαφημίσεις των αποτελεσμάτων συγκριτικών δοκιμών για αγαθά ή υπηρεσίες, που έχουν διεξαχθεί από τρίτους, επιτρέπεται μόνο με την έγγραφη συναίνεση του υπεύθυνου για τη δοκιμή προσώπου. Στην

περίπτωση αυτή, ο διαφημιζόμενος ευθύνεται για τη συγκριτική δοκιμή σαν αυτή να είχε διεξαχθεί από τον ίδιο ή υπό την καθοδήγησή του.

10. Η μετάδοση διαφημιστικού μηνύματος απευθείας στον καταναλωτή μέσω τηλεφώνου, τηλεομοιοτυπίας (φαξ), ηλεκτρονικού ταχυδρομείου, αυτόματης κλήσης ή άλλου ηλεκτρονικού μέσου επικοινωνίας επιτρέπεται μόνο αν συναινεί ρητά ο καταναλωτής.

11. Ανεξάρτητα από τον περιορισμό της προηγούμενης παραγράφου, η μετάδοση διαφημιστικού μηνύματος απευθείας στον καταναλωτή με οποιονδήποτε τρόπο άμεσης επικοινωνίας (άμεση διαφήμιση) επιτρέπεται μόνο αν ο προμηθευτής ή άλλος για λογαριασμό του προμηθευτή κάνει χρήση στοιχείων ή πληροφοριών προσωπικού χαρακτήρα του καταναλωτή που περιήλθαν σε γνώση του από προηγούμενες συναλλακτικές σχέσεις του με τον καταναλωτή, από γενικά προσιτές πηγές, όπως κατάλογο ή άλλα δημοσιευμένα στοιχεία, ή από άλλο φυσικό ή νομικό πρόσωπο, εφόσον ο καταναλωτής εγκρίνει ρητά τη μεταβίβαση των προσωπικών του στοιχείων για το σκοπό της άμεσης διαφήμισης. Ο διαφημιστής είναι υποχρεωμένος να αναφέρει στον καταναλωτή τον τρόπο με τον οποίο περιήλθαν σε γνώση του τα προσωπικά στοιχεία του καταναλωτή.

12. Στις περιπτώσεις των παραγράφων 10 και 11, ο προμηθευτής οφείλει να διακόψει κάθε μορφή άμεσης διαφήμισης και να διαγράψει τα προσωπικά στοιχεία του καταναλωτή, εφόσον το ζητήσει ο καταναλωτής.

13. Η άμεση διαφήμιση θα πρέπει να γίνεται με τρόπο που να μην προσβάλλει την ιδιωτική ζωή του καταναλωτή.

14. Με απόφαση του Υπουργού Εμπορίου, που δημοσιεύονται στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως, μπορούν να θεσπίζονται ειδικοί κανόνες για τη διαφήμιση ειδικών κατηγοριών προϊόντων ή υπηρεσιών ώστε να εξασφαλίζεται η πραγματική δυνατότητα του καταναλωτή να πληροφορείται τις τιμές και τα χαρακτηριστικά των προϊόντων και υπηρεσιών για να μπορεί να κρίνει την ποιότητα και την τιμή.

ΜΕΡΟΣ ΔΕΥΤΕΡΟ

ΟΡΓΑΝΩΤΙΚΕΣ ΔΙΑΤΑΞΕΙΣ

Άρθρο 10 (10)

Ενώσεις Καταναλωτών - Συλλογικά Μέσα Προστασίας

1. Οι ενώσεις καταναλωτών συγκροτούνται ως σωματεία και διέπονται από τις διατάξεις του άρθρου αυτού και του Αστικού Κώδικα. Οι ενώσεις καταναλωτών έχουν αποκλειστικό σκοπό την προστασία των συμφερόντων του καταναλωτικού κοινού. Εκπροσωπούν τους καταναλωτές στα όργανα στα οποία προβλέπεται η εκπροσώπηση καταναλωτών, ενημερώνουν και συμβουλεύουν τους καταναλωτές, τους αντιπροσωπεύουν δικαστικά και εξώδικα και ασκούν συλλογικές αγωγές κατά τις διατάξεις του νόμου.

2. Μέλη της ένωσης καταναλωτών είναι φυσικά πρόσωπα. Για να συσταθεί ένωση καταναλωτών χρειάζεται εκατό τουλάχιστον πρόσωπα. Σε δήμους ή κοινότητες με πληθυσμό μέχρι τριών χιλιάδων κατοίκων αρκούν είκοσι πρόσωπα. Κανείς δεν επιτρέπεται να συμμετέχει σε περισσότερες από μία ενώσεις καταναλωτών. Οι εγγραφές πέρα της πρώτης είναι άκυρες.

3. Πόροι των ενώσεων καταναλωτών είναι αποκλειστικά:

α) Οι συνδρομές των μελών τους.

β) Οι συνδρομές και λοιπές εισπράξεις από τη διάθεση των εντύπων που εκδίδουν οι ενώσεις.

γ) Εισπράξεις από δημόσιες εκδηλώσεις.

δ) Κρατική επιχορήγηση ή επιχορήγηση από τους οργανισμούς τοπικής αυτοδιοίκησης &

ε) Επιχορήγηση της Ευρωπαϊκής Ένωσης, διεθνών οργανισμών και διεθνών ενώσεων καταναλωτών.

4. Αποκλείεται η οποιασδήποτε άλλης μορφής ιδιωτική χρηματοδότηση με πράξη εν ζωή. Απαγορεύεται στις ενώσεις καταναλωτών οποιαδήποτε διαφήμιση επιχειρήσεων.

5. Οι ενώσεις καταναλωτών αποκτούν νομική προσωπικότητα με την εγγραφή τους στο μητρώο ενώσεων καταναλωτών. Εγγραφή στο βιβλίο σωματείων δεν απαιτείται, οι διατάξεις όμως που το διέπουν εφαρμόζονται αναλόγως για το μητρώο ενώσεων καταναλωτών.

6. Σε κάθε νομαρχία τηρείται μητρώο ενώσεων καταναλωτών του νομού. Το μητρώο είναι δημόσιο βιβλίο. Καθένας μπορεί να το συμβουλευτεί και να ζητήσει αντίγραφο ή πιστοποιητικό οποιασδήποτε εγγραφής του. Στο Υπουργείο Εμπορίου τηρείται συγκεντρωτικό μητρώο για όλες τις ενώσεις καταναλωτών της χώρας. Ο αριθμός μητρώου ενώσεων καταναλωτών εγγράφεται υποχρεωτικά στα έντυπα, στη σφραγίδα και στα έγγραφα των ενώσεων καταναλωτών.

7. Κάθε ένωση καταναλωτών έχει δικαίωμα να ζητεί και να λαμβάνει πληροφορίες για θέματα που ανάγονται στα συμφέροντα του καταναλωτικού κοινού από τις δημόσιες υπηρεσίες, τους δημόσιους οργανισμούς, τις επιχειρήσεις κοινής ωφέλειας, τα νομικά πρόσωπα δημοσίου δικαίου και τις ανεξάρτητες επιτροπές που λειτουργούν στα πλαίσια της δημόσιας διοίκησης και της τοπικής αυτοδιοίκησης.

β. Κάθε ένωση καταναλωτών νομιμοποιείται να ζητεί για τα δικαιώματα των μελών της ως καταναλωτών έννομη προστασία, δικαστικώς ή διοικητικώς, οποιασδήποτε μορφής. Ιδίως νομιμοποιείται να ασκεί αγωγή, αίτηση ασφαλιστικών μέτρων, αίτηση ακύρωσης ή προσφυγή κατά διοικητικών πράξεων και παράσταση πολιτικής αγωγής. Κάθε ένωση καταναλωτών δικαιούται να παρεμβαίνει προσθέτως σε εκκρεμείς δίκες μελών της για την υποστήριξη των δικαιωμάτων τους ως καταναλωτών.

9. Ενώσεις καταναλωτών που έχουν τουλάχιστον πεντακόσια ενεργά μέλη και έχουν εγγραφεί στο μητρώο ενώσεων καταναλωτών πριν από δύο τουλάχιστον έτη μπορούν να ασκούν κάθε είδους αγωγή για την προστασία των γενικότερων συμφερόντων του καταναλωτικού κοινού (συλλογική αγωγή).

Ιδίως μπορούν να ζητήσουν:

α) Την παράλειψη παράνομης συμπεριφοράς του προμηθευτή, ακόμη και πριν αυτή εκδηλωθεί, ιδίως όταν συνιστάται στη διατύπωση καταχρηστικών γενικών όρων των συναλλαγών, σε απαγορευμένες πωλήσεις εκτός καταστήματος ή από απόσταση ή σε παραβάσεις υποχρεώσεων εξυπηρέτησης μετά την πώληση, στην παραγωγή, εισαγωγή ή διάθεση ελαττωματικών προϊόντων επικίνδυνων για την ασφάλεια ή την υγεία του κοινού, στην παροχή ελαττωματικών υπηρεσιών ή στην παραπλανητική, αθέμιτη, συγκριτική ή άμεση διαφήμιση. Μπορούν να ζητήσουν τη δέσμευση, την απόσυρση ή την καταστροφή ελαττωματικών προϊόντων επικίνδυνων για την ασφάλεια ή την υγεία του κοινού. Μπορούν επίσης να ζητήσουν την επανόρθωση παραπλανητικής ή συγκριτικής διαφήμισης με κάθε πρόσφορο τρόπο, στον οποίο περιλαμβάνεται και η επανορθωτική διαφήμιση με έξοδα του διαφημιζομένου.

β) Χρηματική ικανοποίηση λόγω ηθικής βλάβης. Για τον καθορισμό της χρηματικής ικανοποίησης, το δικαστήριο λαμβάνει υπόψη ιδίως την ένταση της προσβολής της έννομης τάξης που συνιστά η παράνομη συμπεριφορά, το μέγεθος της εναγόμενης επιχείρησης του προμηθευτή και ιδίως τον ετήσιο κύκλο εργασιών της, καθώς και τις ανάγκες της γενικής και της ειδικής πρόληψης.

γ) Τη λήψη ασφαλιστικών μέτρων για την εξασφάλιση των απαιτήσεών τους για παράλειψη ή χρηματική ικανοποίηση μέχρι την έκδοση εκτελεστής απόφασης. Σε περίπτωση ελαττωματικών προϊόντων επικινδύνων για την ασφάλεια ή την υγεία του κοινού, μπορεί να διαταχθεί ως ασφαλιστικό μέτρο η δέσμευση των προϊόντων.

10. Συλλογική αγωγή κατά τις διατάξεις της προηγούμενης παραγράφου μπορούν να ασκήσουν από κοινού περισσότερες ενώσεις καταναλωτών ακόμη και αν καθεμιά από αυτές έχει μικρότερο αριθμό ενεργών μελών από το προβλεπόμενο κατώτατο όριο, αρκεί τα ενεργά μέλη όλων αθροιστικά των ενώσεων να υπερβαίνουν το όριο αυτό. Η συλλογική αγωγή ασκείται με απόφαση του διοικητικού συμβουλίου της ένωσης καταναλωτών. Ενεργά μέλη λογίζονται όσα έχουν εκπληρώσει τις ταμειακές τους υποχρεώσεις. Ο αριθμός αποδεικνύεται με κοινή υπεύθυνη δήλωση των μελών του διοικητικού συμβουλίου της ένωσης καταναλωτών. Η συλλογική αγωγή ασκείται σε αποκλειστική προθεσμία έξι μηνών από την τελευταία εκδήλωση της παράνομης συμπεριφοράς που αποτελεί τη βάση της.

11. Αποκλειστική αρμοδιότητα για την εκδίκαση συλλογικής αγωγής έχει το πολυμελές πρωτοδικείο της κατοικίας ή έδρας του εναγομένου. Όταν αντικείμενο της συλλογικής αγωγής είναι ραδιοτηλεοπτική διαφήμιση, αποκλειστικά αρμόδιο είναι το πολυμελές πρωτοδικείο της έδρας του ραδιοφωνικού ή τηλεοπτικού σταθμού.

12. Συλλογικές αγωγές κατά τις περιπτώσεις α' και β' της παραγράφου 9 αυτού του άρθρου δικάζονται στη συντομότερη δυνατή δικάσιμο κατά τη διαδικασία της εκούσιας δικαιοδοσίας. Το δικαστήριο μπορεί να διατάξει την προσωρινή εκτέλεση της απόφασης. Η απόφαση παράγει τα αποτελέσματά της έναντι πάντων, και αν δεν ήταν διάδικοι.

13. Χρηματική ικανοποίηση λόγω ηθικής βλάβης κατά την παράγραφο 9 αυτού του άρθρου παρέχεται μια μόνο φορά. επιδικαζόμενο ποσό διατίθεται για κοινωφελείς σκοπούς σχετικούς με την προστασία του καταναλωτή. Με απόφαση του Υπουργού Εμπορίου, που εκδίδεται μετά γνώμη του Εθνικού Συμβουλίου Καταναλωτών, ρυθμίζεται ο τρόπος διάθεσης των επιδικαζομένων ποσών.

14. Αν αίτημα χρηματικής ικανοποίησης λόγω ηθικής βλάβης απορριφθεί τελεσίδικα ως προφανώς όλως αβάσιμο, ο εναγόμενος προμηθευτής μπορεί να ζητήσει με αγωγή του αποζημίωση από την ενάγουσα ένωση καταναλωτών και προσωπικά από τα μέλη του διοικητικού συμβουλίου, τα οποία ευθύνονται εις ολόκληρων.

15. Τη συλλογική αγωγή της παραγράφου 9 μπορούν να ασκούν εναντίον των προμηθευτών και τα εμπορικά και βιομηχανικά, βιοτεχνικά και επαγγελματικά επιμελητήρια. Οι διατάξεις των παραγράφων 11 έως και 14 εφαρμόζονται αναλόγως.

16. Οι ενώσεις καταναλωτών δεν δικαιούνται αμοιβής από τα μέλη τους για ατομικά ή συλλογικά μέσα προστασίας που τους παρέχουν.

17. Οι ενώσεις καταναλωτών ευθύνονται για την ακρίβεια των πληροφοριών που, ανακοινώνουν προς ενημέρωση, του καταναλωτικού κοινού.

18. Η εκ μέρους ένωσης καταναλωτών ανακοίνωση στο καταναλωτικό κοινό επανειλημμένα αναληθών πληροφοριών αποτελεί λόγο έκπτωσης του διοικητικού της συμβουλίου. Την έκπτωση ζητούν, μέσα σε προθεσμία έξι μηνών από την τελευταία ανακοίνωση αναληθούς πληροφορίας, οποιοδήποτε μέλος της ένωσης, οποιοσδήποτε βλάπτεται από την αναλήθεια και ο εισαγγελέας αυτεπαγγέλτως. Το δικαστήριο, που δικάζει κατά τη διαδικασία της εκούσιας δικαιοδοσίας, αν κάνει δεκτή την αίτηση, διορίζει με την ίδια απόφαση προσωρινό διοικητικό συμβούλιο.

Τα μέλη που εκπίπτουν δεν είναι επανεκλέξιμα για μια τριετία από την έκπτωση τους. Το διοικητικό συμβούλιο δεν εκπίπτει, εάν οι αναληθείς πληροφορίες ή ο τρόπος μετάδοσής τους είναι μικρής σημασίας ή αν η αναλήθεια δεν οφείλεται σε δόλο ή βαριά αμέλεια των μελών του.

19. Το δικαστήριο μπορεί να διατάξει τη διάλυση ένωσης καταναλωτών αν αυτή άσκησε κατ' επανάληψη αγωγές χρηματικής ικανοποίησης για ηθική βλάβη που απορρίφθηκαν τελεσίδικα ως προφανώς όλως αβάσιμες, εφόσον οι αγωγές αυτές ασκήθηκαν με δόλο ή από βαριά αμέλεια. Στην περίπτωση αυτήν, τη διάλυση ζητούν, μέσα σε αποκλειστική προθεσμία ενός έτους από την τελεσιδικία της τελευταίας απορριπτικής απόφασης, ο προμηθευτής που υπήρξε εναγόμενος σε δίκη στην οποία εκδόθηκε τέτοια απορριπτική απόφαση ή ο εισαγγελέας αυτεπαγγέλτως.

Άρθρο 11 (11)

Φιλικός Διακανονισμός Καταναλωτικών Διαφορών

1. Σε κάθε νομαρχία συνιστάται από τον αρμόδιο νομάρχη, μέσα σε έξι μήνες από τη δημοσίευση του νόμου αυτού, επιτροπή φιλικού διακανονισμού για την εξώδικη επίλυση των διαφορών ανάμεσα σε προμηθευτές και σε καταναλωτές ή ενώσεις καταναλωτών.

2. Η επιτροπή είναι τριμελής και αποτελείται από:

α) Ένα δικηγόρο, μέλος του οικείου δικηγορικού συλλόγου, που ορίζεται, με τον αναπληρωτή του, από το διοικητικό συμβούλιο του δικηγορικού συλλόγου, ως πρόεδρο.

β) Έναν εκπρόσωπο του τοπικού εμπορικού και βιομηχανικού επιμελητηρίου, που ορίζεται, με τον αναπληρωτή του, από το διοικητικό συμβούλιο του επιμελητηρίου. Στους νομούς όπου υπάρχουν βιοτεχνικά και επαγγελματικά επιμελητήρια, το διοικητικό τους συμβούλιο ορίζει επίσης έναν εκπρόσωπο με τον αναπληρωτή του. Στη σύνθεση της επιτροπής μετέχει ο εκπρόσωπος του επιμελητηρίου που είναι υλικά αρμόδιο για τον προμηθευτή. Όπου είναι εφικτό, κάθε επιμελητήριο ορίζει ανά έναν εκπρόσωπο κάθε κλάδου της αγοράς με τον αναπληρωτή του, ώστε αυτός να μετέχει στη συγκρότηση της επιτροπής όταν κρίνεται διαφορά που ανάγεται στη δραστηριότητα μέλους του στον αντίστοιχο κλάδο της αγοράς και

γ) Έναν εκπρόσωπο των τοπικών ενώσεων καταναλωτών, που ορίζεται, με τον αναπληρωτή του από τα διοικητικά συμβούλια των ενώσεων. Όπου τέτοιες ενώσεις δεν υπάρχουν, στην επιτροπή συμμετέχει ως τρίτο μέλος εκπρόσωπος του τοπικού εργατικού κέντρου, που ορίζεται, με τον αναπληρωτή του, από τη διοίκηση του κέντρου. Ο γραμματέας της επιτροπής ορίζεται, με τον αναπληρωτή του, από το νομάρχη μεταξύ των υπαλλήλων της υπηρεσίας εμπορίου της νομαρχίας.

3. Όπου ο αριθμός υποθέσεων ή οι ειδικές συνθήκες του νόμου το απαιτούν, μπορούν να συνιστώνται περισσότερες επιτροπές.

4. Τα μέλη των επιτροπών ορίζονται στην αρχή κάθε έτους με ετήσια θητεία η οποία μπορεί να ανανεώνεται απεριόριστα. Στα μέλη των επιτροπών φιλικού διακανονισμού δεν καταβάλλεται αποζημίωση.

5. Αρμόδια είναι η επιτροπή του νομού όπου εκτελέστηκε ή συμφωνήθηκε να εκτελεστεί η επιτροπή του προμηθευτή στον καταναλωτή.

6. Οι υποθέσεις εισάγονται στην επιτροπή ύστερα από αίτηση του καταναλωτή ή της τοπικής ένωσης καταναλωτών. Οι υποθέσεις συζητούνται κατά τη σειρά που ορίζει ο πρόεδρος μέσα σε δεκαπέντε (15) το πολύ ημέρες από την υποβολή της αίτησης και ύστερα από πρόσκληση των ενδιαφερομένων πριν από πέντε (5) ημέρες τουλάχιστον. Όταν οι ειδικές συνθήκες το απαιτούν, οι προθεσμίες αυτές μπορούν, με απόφαση του προέδρου της επιτροπής, να παρατείνονται για πέντε (5) το πολύ ημέρες. Οι ενδιαφερόμενοι μπορούν να εξουσιοδοτήσουν τρίτο, δικηγόρο ή μη, να τους εκπροσωπήσει στη διαδικασία.

7. Η επιτροπή κρίνει κατά το ισχύον δίκαιο. Συμπληρωματικά λαμβάνονται υπόψη τα συναλλακτικά ήθη. Η επιτροπή μπορεί να ζητήσει πληροφορίες από δημόσιες υπηρεσίες, δημόσιους οργανισμούς, επιχειρήσεις κοινής ωφέλειας, επιμελητήρια και επαγγελματικούς συλλόγους.

8. Η επιτροπή κρίνει κατά πλειοψηφία και τα πορίσματά της κοινοποιούνται με έγγραφο στους ενδιαφερομένους μέσα σε επτά (7) το πολύ ημέρες από τη

συζήτηση. Τα πορίσματα της επιτροπής δεν υπόκεινται σε προσβολή, αναθεώρηση ή ανάκληση, δεν είναι εκτελεστά, δεν παράγουν δεδικασμένο και δεν αναστέλλουν ούτε επηρεάζουν την πορεία οποιασδήποτε άλλης διαδικασίας, μπορούν όμως να λαμβάνονται υπόψη από τα δικαστήρια για τη συναγωγή δικαστικών τεκμηρίων.

9. Τα πορίσματα της επιτροπής αρχειοθετούνται στη νομαρχία και καθένας μπορεί να λάβει γνώση και να ζητήσει αντίγραφο.

10. Με απόφαση του αρμόδιου νομάρχη που δημοσιεύεται στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως, ρυθμίζονται, όπου υπάρχει ανάγκη, οι τεχνικές λεπτομέρειες εφαρμογής του άρθρου αυτού.

Άρθρο 12 (12)

Εθνικό Συμβούλιο Καταναλωτών

1. Συστήνεται Εθνικό Συμβούλιο Καταναλωτών ως συμβουλευτικό και γνωμοδοτικό όργανο του Υπουργού Εμπορίου. Το Εθνικό Συμβούλιο Καταναλωτών εκφράζει τις θέσεις των καταναλωτών για θέματα προστασίας των καταναλωτών, υποβάλλει προτάσεις για την προώθηση των συμφερόντων τους και τη διασφάλιση των δικαιωμάτων τους και εκδίδει γνωμοδοτήσεις σε καταναλωτικά θέματα και ιδίως για όλα τα νομοσχέδια και τις διατάξεις που αφορούν τους καταναλωτές.

2. Το Εθνικό Συμβούλιο Καταναλωτών αποτελείται από:

- α) εννέα εκπροσώπους των ενώσεων καταναλωτών.
- β) δύο πρόσωπα με ειδικευμένες γνώσεις σε θέματα προστασίας καταναλωτή.
- γ) έναν εκπρόσωπο της Γενικής Συνομοσπονδίας Εργατών Ελλάδος.
- δ) έναν εκπρόσωπο της Ανώτατης Διοικητικής επιτροπής Δημοσίων Υπαλλήλων.
- ε) έναν εκπρόσωπο της Πανελλήνιας Συνομοσπονδίας Ενώσεων Γεωργικών Συνεταιρισμών.
- στ) έναν εκπρόσωπο της Κεντρικής Ένωσης των Επιμελητηρίων.
- ζ) έναν εκπρόσωπο του Συνδέσμου Ελληνικών Βιομηχανιών.
- η) έναν εκπρόσωπο της ένωσης εμπορικών Συλλόγων.
- θ) έναν εκπρόσωπο της Κεντρικής Ένωσης Δήμων και Κοινοτήτων Ελλάδας.
- ι) το διευθυντή της Διεύθυνσης Τεχνικού Ελέγχου Προστασίας Καταναλωτή του Υπουργείου Εμπορίου.

3. Τα μέλη του Εθνικού Συμβουλίου Καταναλωτών διορίζονται με τους αναπληρωτές τους ύστερα από πρόταση αντιπροσωπευτικών καταναλωτικών ενώσεων και λοιπών φορέων με απόφαση του Υπουργού Εμπορίου, που δημοσιεύεται στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως. Η θητεία των μελών είναι τριετής. Η θητεία των τακτικών και αναπληρωματικών μελών λήγει πριν από τη λήξη της τριετίας λόγω θανάτου, παραίτησης ή διακοπής της συμμετοχής τους στο φορέα που εκπροσωπούν.

4. Το Εθνικό Συμβούλιο Καταναλωτών εκλέγει κάθε έτος από τα μέλη του, ένα συντονιστή μαζί με τον αναπληρωτή του. Χρέη γραμματέα του Εθνικού Συμβουλίου Καταναλωτών εκτελεί υπάλληλος του Υπουργείου Εμπορίου που ορίζεται από τον Υπουργό.

5. Το Εθνικό Συμβούλιο Καταναλωτών εκδίδει τον κανονισμό λειτουργίας του που εγκρίνεται με απόφαση του Υπουργού Εμπορίου.

6. Το Εθνικό Συμβούλιο Καταναλωτών συνεδριάζει τουλάχιστον τέσσερις (4) φορές το χρόνο. Στις συνεδριάσεις συμμετέχει ο Υπουργός Εμπορίου, αναπληρούμενος από το Γενικό Γραμματέα. Εφόσον στις συνεδριάσεις του συζητούνται θέματα που αφορούν και τις αρμοδιότητες άλλων υπουργών, μπορούν να συμμετάσχουν και αυτοί ή οι εκπρόσωποι τους.

7. Ο συντονιστής του Εθνικού Συμβουλίου Καταναλωτών ορίζει, σε συνεννόηση με τον Υπουργό Εμπορίου, την ημερήσια διάταξη. Ο συντονιστής καλεί τα μέλη εγγράφως και τους ανακοινώνει την ημερήσια διάταξη. Ο συντονιστής μπορεί, σε συνεννόηση με τον Υπουργό Εμπορίου, να καλεί στις συνεδριάσεις του Συμβουλίου και εκπροσώπους άλλων παραγωγικών τάξεων, ιδιώτες ή άλλα πρόσωπα, για να εκφράσουν γνώμη χωρίς ψήφο.

8. Το Συμβούλιο γνωμοδοτεί έγκυρα όταν κατά τη συζήτηση παρίσταται η πλειοψηφία των μελών του. Οι γνωμοδοτήσεις πρέπει να συγκεντρώνουν την πλειοψηφία των παρόντων. Σε κάθε περίπτωση καταχωρίζονται και οι απόψεις της μειοψηφίας.

9. Το Εθνικό Συμβούλιο Καταναλωτών μπορεί να συνιστά επιτροπές μελετών ή ομάδες εργασίας που θα υποβοηθούν το έργο του.

10. Η κάλυψη των δαπανών του Εθνικού Συμβουλίου Καταναλωτών καθορίζεται με απόφαση του Υπουργού Εμπορίου.

11. Τα μέλη του Εθνικού Συμβουλίου Καταναλωτών και των επιτροπών της παραγράφου 9 του παρόντος άρθρου δεν αμείβονται για τη συμμετοχή τους στο Εθνικό Συμβούλιο Καταναλωτών και στις πιο πάνω επιτροπές. Τα μέλη που διαμένουν εκτός Αθηνών λαμβάνουν έξοδα κινήσεως.

Άρθρο 13 (13)

Επιτροπή Προστασίας των Καταναλωτών των Δημόσιων Επιχειρήσεων & Οργανισμών

1. Συνιστάται Επιτροπή Προστασίας των Καταναλωτών των Δημόσιων Επιχειρήσεων και Οργανισμών. Η Επιτροπή συγκροτείται με κοινή απόφαση των Υπουργών Εθνικής Οικονομίας και Εμπορίου, που δημοσιεύεται στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως και απαρτίζεται από:

α) Το Γενικό Γραμματέα του Υπουργείου Εμπορίου ως πρόεδρο.

β) Το Διευθυντή της Διεύθυνσης Επιχειρησιακού Σχεδιασμού Δημόσιων Επιχειρήσεων και Οργανισμών του Υπουργείου Εθνικής Οικονομίας.

γ) Δύο εκπροσώπους των καταναλωτών που προτείνονται από το Εθνικό Συμβούλιο Καταναλωτών .

δ) Έναν εκπρόσωπο της Κεντρικής Ένωσης Δήμων και Κοινοτήτων Ελλάδας που προτείνεται από αυτήν.

Στις συνεδριάσεις της Επιτροπής συμμετέχει χωρίς , ψήφο και εκπρόσωπος της δημόσιας επιχείρησης ή οργανισμού που αφορά το υπό συζήτηση θέμα.

2. Η θητεία των μελών της επιτροπής προστασίας των Καταναλωτών των Δημόσιων Επιχειρήσεων και Οργανισμών είναι τριετής. Χρέη Γραμματέα εκτελεί υπάλληλος του Υπουργείου Εμπορίου που ορίζεται από τον Υπουργό. Οι λεπτομέρειες λειτουργίας της Επιτροπής καθορίζονται με κοινή απόφαση των Υπουργών Εθνικής Οικονομίας και Εμπορίου που δημοσιεύεται στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως.

3. Η Επιτροπή διατυπώνει προτάσεις και προβαίνει σε υποδείξεις προς τις δημόσιες επιχειρήσεις και οργανισμούς για τη βελτίωση των προϊόντων και υπηρεσιών τους και τη διασφάλιση των δικαιωμάτων του καταναλωτή. Στο πλαίσιο των αρμοδιοτήτων της καλεί υποχρεωτικά ενώπιόν της εκπροσώπους των διοικήσεων των Δημόσιων Επιχειρήσεων και Οργανισμών να δώσουν εξηγήσεις σε παράπονα ή προβλήματα που απασχολούν τους καταναλωτές. Οι Δημόσιες Επιχειρήσεις και Οργανισμοί υποχρεούνται να παρέχουν στην επιτροπή, όταν τους ζητηθεί, πληροφορίες, εξηγήσεις και κάθε είδους υποστήριξη που διευκολύνει το έργο της. Ο Υπουργός Εμπορίου, με εισήγηση της Επιτροπής, μπορεί να επιβάλλει πρόστιμο έως δύο εκατομμύρια (2.000.000) δραχμές σε οποιαδήποτε δημόσια επιχείρηση ή οργανισμό παραλείπει να παράσχει τις παραπάνω πληροφορίες ή εξηγήσεις.

Άρθρο 14

Μεταβατικές διατάξεις

1. Καταργούνται ο ν. 1961/1991 "Για την προστασία του καταναλωτή και άλλες διατάξεις", εκτός των άρθρων 51 και 53 έως 55, τα άρθρα 26 έως 29 του ν. 2000/1991 "Για την αποκρατικοποίηση, απλούστευση των διαδικασιών εκκαθάρισης, ενισχύσεως των κανόνων ανταγωνισμού και άλλες διατάξεις", καθώς και κάθε άλλη διάταξη που αντιβαίνει στις διατάξεις του νόμου αυτού ή αναφέρεται σε θέματα που ρυθμίζονται από αυτόν.

2. Δεν θίγονται οι διατάξεις για τον αθέμιτο ανταγωνισμό.

3. Για κάθε παράβαση των διατάξεων του παρόντος νόμου από προμηθευτές επιβάλλεται από τον Υπουργό Εμπορίου πρόστιμο ανά πεντακόσιες χιλιάδες (500.000) μέχρι είκοσι εκατομμύρια (20.000.000) δρχ. Σε περίπτωση υποτροπής, το ανώτατο όριο προστίμου διπλασιάζεται. Σε περίπτωση επανειλημμένης υποτροπής, ο υπουργός Εμπορίου, μετά από γνώμη του Εθνικού Συμβουλίου Καταναλωτών, μπορεί να διατάξει τη διακοπή της λειτουργίας της επιχείρησης ή τμήματός της για χρονικό διάστημα μέχρις ενός έτους.

4. Με κοινή απόφαση των Υπουργών Εμπορίου, Εθνικής Οικονομίας, Δικαιοσύνης και του τυχόν κατά περίπτωση αρμόδιου υπουργού ρυθμίζονται τα της προσαρμογής και συμμόρφωσης προς οδηγίες, αποφάσεις, κανονισμούς και συστάσεις, που εκδίδονται από τα αρμόδια όργανα της Ευρωπαϊκής Ένωσης για θέματα κατανάλωσης και προστασίας του καταναλωτή. Με τις κανονιστικές

πράξεις του προηγούμενου εδαφίου μπορεί να λαμβάνεται και κάθε αναγκαίο συμπληρωματικό μέτρο για την εφαρμογή των παραπάνω πράξεων.

5. Αν σε συγκεκριμένη περίπτωση οι κοινές διατάξεις παρέχουν στον καταναλωτή μεγαλύτερη προστασία από την ειδική ρύθμιση του νόμου αυτού, εφαρμόζονται οι κοινές διατάξεις. Εξαιρούνται οι διατάξεις που αφορούν παραγραφές και αποκλειστικές προθεσμίες.

6. Άτυποι κανόνες συμπεριφοράς επαγγελματικών οργανώσεων, καθώς και άτυπα όργανα εφαρμογής των κανόνων αυτών ή επίλυσης καταναλωτικών διαφορών ειδικού χαρακτήρα δεν θίγονται από αυτόν το νόμο, έστω και αν ανάγονται σε θέματα που αυτός ρυθμίζει, στο μέτρο που δεν αντίκεινται προς τις διατάξεις του.

7. Ενώσεις καταναλωτών, που εγγράφονται στο μητρώο του άρθρου 10 παρ. 6 μέσα σε δεκαοκτώ μήνες από την έναρξη της ισχύος του νόμου αυτού, ασκούν τις συλλογικές αγωγές του άρθρου 10 παρ. 9 και πριν από την παρέλευση διετίας από την εγγραφή τους στο μητρώο, εφόσον έχουν τουλάχιστον πεντακόσια ενεργά μέλη.

8. Απαγορεύεται στους τηλεοπτικούς σταθμούς η μετάδοση διαφημίσεων παιδικών παιχνιδιών μεταξύ της 7ης και της 22ης ώρας του εικοσιτετραώρου. Για την εφαρμογή αυτής της διάταξης, οι τηλεοπτικοί σταθμοί λογίζονται ως προμηθευτές με την έννοια του άρθρου 1 παράγραφος 4.

Άρθρο 15 **Έναρξη Ισχύος**

Η ισχύς του νόμου αυτού αρχίζει από τη δημοσίευσή του στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως.

Παραγγέλλομε τη δημοσίευση του παρόντος στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως και την εκτέλεσή του ως νόμου του Κράτους.

Αθήνα, 15 Νοεμβρίου 1994

Ο ΠΡΟΕΔΡΟΣ ΤΗΣ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑΣ
ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ Γ. ΚΑΡΑΜΑΝΛΗΣ
ΟΙ ΥΠΟΥΡΓΟΙ
ΕΘΝΙΚΗΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ
Γ. ΠΑΠΑΝΤΩΝΙΟΥ

ΔΙΚΑΙΟΣΥΝΗΣ
Γ. ΚΟΥΒΕΛΑΚΗΣ

ΕΜΠΟΡΙΟΥ
Κ. ΣΗΜΙΤΗΣ

Θεωρήθηκε και Τέθηκε η Μεγάλη Σφραγίδα του Κράτους
Αθήνα, 16 Νοεμβρίου 1994

Ο ΕΠΙ ΤΗΣ ΔΙΚΑΙΟΣΥΝΗΣ ΥΠΟΥΡΓΟΣ
Γ. ΚΟΥΒΕΛΑΚΗΣ

Νόμος 2854 του 2000

Τι μπορείτε να βρείτε στο Νόμο 2854 του 2000

1. Ποιο είναι το πεδίο εφαρμογής του παρόντος νόμου για τις διαφορές που αναφύονται κατά τη διαδικασία που προηγείται της σύναψης συμβάσεων
2. Τι είδους δικαστική προστασία μπορεί να ζητήσει κάθε ενδιαφερόμενος που έχει συμφέρον να του ανατεθεί σύμβαση και έχει ζημία από παράβαση της νομοθεσίας
3. Πληροφορίες για το πώς οι φορείς που αναθέτουν τις συμβάσεις μπορούν να προσφεύγουν στη διαπιστωτική διαδικασία δηλαδή να βεβαιώνουν ότι οι διαδικασίες σύναψης των συμβάσεων είναι σύμφωνες με τη σχετική νομοθεσία
4. Πληροφορίες για το πώς πρέπει να συνεργάζονται οι ελληνικές αρχές με την Ευρωπαϊκή Επιτροπή στο πλαίσιο της ανάθεσης συμβάσεων
5. Η υπαγωγή της υπόθεσης ανάθεσης μίας σύμβασης σε διαδικασία συμβιβασμού και τις διαδικασίες που ακολουθούνται.
6. Τροποποιήσεις του Κώδικα Ποινικής Δικονομίας

Περίληψη

Ο Νόμος 2854 . 2000 αφορά στη δικαστική προστασία κατά το στάδιο που προηγείται της σύναψης συμβάσεων σε τομείς όπως του ύδατος, της ενέργειας, των μεταφορών και των τηλεπικοινωνιών. Κάθε ενδιαφερόμενος, ο οποίος έχει συμφέρον να του ανατεθεί συγκεκριμένη σύμβαση και έχει υποστεί ή ενδέχεται να υποστεί ζημία από παράβαση της κοινοτικής ή εσωτερικής νομοθεσίας, δικαιούται να ζητήσει προσωρινή δικαστική προστασία, ακύρωση ή αναγνώριση ως άκυρης της παράνομης πράξης του αναθέτοντος φορέα και επιδίκαση αποζημίωσης. Ο ενδιαφερόμενος, όταν υποβάλλει αίτηση αποζημίωσης υποχρεούται να αποδείξει, εκτός από τις δαπάνες, μόνο την παράβαση της κοινοτικής νομοθεσίας της σχετικής με τη σύναψη συμβάσεων ή των εθνικών κανόνων εφαρμογής της και ότι είχε όντως πιθανότητα ανάληψης της σύμβασης, την οποία πιθανότητα όμως έχασε, λόγω της παράβασης αυτής. Οι αναθέτοντες φορείς έχουν τη δυνατότητα να προσφεύγουν στη διαπιστωτική διαδικασία προκειμένου να τους χορηγείται βεβαίωση ότι κατά δεδομένη στιγμή οι διαδικασίες σύναψης των συμβάσεων είναι σύμφωνες με τη σχετική κοινοτική νομοθεσία, καθώς και με τους εθνικούς κανόνες εφαρμογής της. Κάθε πρόσωπο που έχει ή είχε συμφέρον να του ανατεθεί μία σύμβαση και θεωρεί ότι στα πλαίσια της σύναψης της σύμβασης αυτής, έχει υποστεί βλάβη μπορεί να ζητήσει την υπαγωγή της υπόθεσης σε διαδικασία συμβιβασμού. Η αίτηση για την υπαγωγή στη διαδικασία συμβιβασμού υποβάλλεται εγγράφως είτε στην Επιτροπή είτε στο Υπουργείο Ανάπτυξης είτε στο Υπουργείο Περιβάλλοντος, Χωροταξίας και Δημοσίων Έργων.

Νόμος 2854 . 2000

Τι μπορείτε να βρείτε στο Νόμο 2854 του 2000

1. Ποιο είναι το πεδίο εφαρμογής του παρόντος νόμου για τις διαφορές που αναφύονται κατά τη διαδικασία που προηγείται της σύναψης συμβάσεων
2. Τι είδους δικαστική προστασία μπορεί να ζητήσει κάθε ενδιαφερόμενος που έχει συμφέρον να του ανατεθεί σύμβαση και έχει ζημία από παράβαση της νομοθεσίας
3. Πληροφορίες για το πώς οι φορείς που αναθέτουν τις συμβάσεις μπορούν να προσφεύγουν στη διαπιστωτική διαδικασία δηλαδή να βεβαιώνουν ότι οι διαδικασίες σύναψης των συμβάσεων είναι σύμφωνες με τη σχετική νομοθεσία
4. Πληροφορίες για το πώς πρέπει να συνεργάζονται οι ελληνικές αρχές με την Ευρωπαϊκή Επιτροπή στο πλαίσιο της ανάθεσης συμβάσεων
5. Η υπαγωγή της υπόθεσης ανάθεσης μίας σύμβασης σε διαδικασία συμβιβασμού και τις διαδικασίες που ακολουθούνται.
6. Τροποποιήσεις του Κώδικα Ποινικής Δικονομίας

Περίληψη

Ο Νόμος 2854 . 2000 αφορά στη δικαστική προστασία κατά το στάδιο που προηγείται της σύναψης συμβάσεων σε τομείς όπως του ύδατος, της ενέργειας, των μεταφορών και των τηλεπικοινωνιών. Κάθε ενδιαφερόμενος, ο οποίος έχει συμφέρον να του ανατεθεί συγκεκριμένη σύμβαση και έχει υποστεί ή ενδέχεται να υποστεί ζημία από παράβαση της κοινοτικής ή εσωτερικής νομοθεσίας, δικαιούται να ζητήσει προσωρινή δικαστική προστασία, ακύρωση ή αναγνώριση ως άκυρης της παράνομης πράξης του αναθέτοντος φορέα και επιδίκαση αποζημίωσης. Ο ενδιαφερόμενος, όταν υποβάλλει αίτηση αποζημίωσης υποχρεούται να αποδείξει, εκτός από τις δαπάνες, μόνο την παράβαση της κοινοτικής νομοθεσίας της σχετικής με τη σύναψη συμβάσεων ή των εθνικών κανόνων εφαρμογής της και ότι είχε όντως πιθανότητα ανάληψης της σύμβασης, την οποία πιθανότητα όμως έχασε, λόγω της παράβασης αυτής. Οι αναθέτοντες φορείς έχουν τη δυνατότητα να προσφεύγουν στη διαπιστωτική διαδικασία προκειμένου να τους χορηγείται βεβαίωση ότι κατά δεδομένη στιγμή οι διαδικασίες σύναψης των συμβάσεων είναι σύμφωνες με τη σχετική κοινοτική νομοθεσία, καθώς και με τους εθνικούς κανόνες εφαρμογής της. Κάθε πρόσωπο που έχει ή είχε συμφέρον να του ανατεθεί μία σύμβαση και θεωρεί ότι στα πλαίσια της σύναψης της σύμβασης αυτής, έχει υποστεί βλάβη μπορεί να ζητήσει την υπαγωγή της υπόθεσης σε διαδικασία συμβιβασμού. Η αίτηση για την υπαγωγή στη διαδικασία συμβιβασμού υποβάλλεται εγγράφως είτε στην Επιτροπή είτε στο Υπουργείο Ανάπτυξης είτε στο Υπουργείο Περιβάλλοντος, Χωροταξίας και Δημοσίων Έργων.

Δικαστική προστασία κατά το στάδιο που προηγείται της σύναψης συμβάσεων φορέων οι οποίοι λειτουργούν στους τομείς του ύδατος, της ενέργειας, των μεταφορών και των τηλεπικοινωνιών σύμφωνα με την οδηγία 92/13/ΕΟΚ και άλλες διατάξεις.

Ο ΠΡΟΕΔΡΟΣ ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑΣ

Εκδίδομε τον ακόλουθο νόμο που ψήφισε η Βουλή:

Άρθρο 1 (1.)

Πεδίο εφαρμογής

Οι διαφορές που αναφύονται κατά τη διαδικασία που προηγείται της σύναψης συμβάσεων φορέων, οι οποίοι λειτουργούν στους τομείς του ύδατος, της ενέργειας, των μεταφορών και των τηλεπικοινωνιών, διέπονται από τις διατάξεις του παρόντος νόμου, εφόσον η σύμβαση εμπίπτει στο πεδίο εφαρμογής της οδηγίας 93/38/ΕΟΚ (ΕΕL 199 της 9.8.1993), η οποία έχει μεταφερθεί στην εσωτερική έννομη τάξη με το π.δ. 57/2000 (ΦΕΚ 45 Α').

Άρθρο 2 (2)

Έκταση δικαστικής προστασίας

1. Κάθε ενδιαφερόμενος, ο οποίος έχει ή είχε συμφέρον να του ανατεθεί συγκεκριμένη σύμβαση από τις αναφερόμενες στο άρθρο 1 του παρόντος και έχει υποστεί ή ενδέχεται να υποστεί ζημία από παράβαση της κοινοτικής ή εσωτερικής νομοθεσίας, δικαιούται να ζητήσει προσωρινή δικαστική προστασία, ακύρωση ή αναγνώριση ως άκυρης της παράνομης πράξης του αναθέτοντος φορέα και επιδίκαση αποζημίωσης.

2. Για την έκταση της δικαστικής προστασίας και την εκτέλεση των δικαστικών αποφάσεων, με την επιφύλαξη όσων ορίζονται ειδικότερα στις επόμενες παραγράφους, εφαρμόζονται οι διατάξεις των άρθρων 2 (παρ. 2), 3, 4, 5 (παρ. 1 και 2 εδ. β') και 6 του ν. 2522/1997 (ΦΕΚ 178 Α').

3. Ο ενδιαφερόμενος, όταν υποβάλλει αίτηση αποζημίωσης για δαπάνες στις οποίες υποβλήθηκε για την προετοιμασία της προσφοράς ή τη συμμετοχή σε διαδικασία σύναψης σύμβασης, υποχρεούται να αποδείξει, εκτός από τις δαπάνες, μόνο την παράβαση της κοινοτικής νομοθεσίας της σχετικής με τη σύναψη συμβάσεων ή των εθνικών κανόνων εφαρμογής της και ότι είχε όντως πιθανότητα ανάληψης της σύμβασης, την οποία πιθανότητα όμως έχασε, λόγω της παράβασης αυτής.

Άρθρο 3 (3)

Διαπίστωση

1. Οι αναθέτοντες φορείς έχουν τη δυνατότητα να προσφεύγουν στη διαπιστωτική διαδικασία, όπως αυτή προβλέπεται από την ελληνική έκδοση του Ευρωπαϊκού Προτύπου EN 45503, προκειμένου να τους χορηγηθεί βεβαίωση ότι κατά δεδομένη στιγμή οι διαδικασίες σύναψης των συμβάσεων που αναφέρονται στο άρθρο 1 του παρόντος είναι σύμφωνες με τη σχετική κοινοτική νομοθεσία, καθώς και με τους εθνικούς κανόνες εφαρμογής της.

2. Το Εθνικό Συμβούλιο Διαπίστευσης που έχει συσταθεί με το ν. 2231/1994

(ΦΕΚ 139 Α'), όπως τροποποιήθηκε με το ν. 2642/1998 (ΦΕΚ 216 Α'), είναι αρμόδιο να διαπιστεύει επιβεβαιωτές και φορείς επιβεβαίωσης σύμφωνα με τα οριζόμενα στο Ελληνικό Πρότυπο το οποίο αποτελεί την ελληνική έκδοση του Ευρωπαϊκού Προτύπου EN 45503.

3. Επιτρέπεται στους αναθέτοντες φορείς να χρησιμοποιούν σύστημα επιβεβαίωσης, το οποίο έχει εγκαθιδρυθεί από άλλο Κράτος-Μέλος της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

Άρθρο 4(4)

Συνεργασία των ελληνικών αρχών με την Ευρωπαϊκή Επιτροπή

Για τη συνεργασία των ελληνικών αρχών με την Ευρωπαϊκή Επιτροπή εφαρμόζονται οι διατάξεις του άρθρου 7 του ν. 2522/1997, με τις ακόλουθες τροποποιήσεις:

α. Οι προθεσμίες των παραγράφων 1 και 2 του άρθρου 7 του ν. 2522/1997 που αναφέρονται στην υποχρέωση διαβίβασης στοιχείων στην Ευρωπαϊκή Επιτροπή και την αποστολή στοιχείων στην αρμόδια υπηρεσία του Υπουργείου, ορίζονται σε τριάντα (30) και δεκαπέντε (15) ημέρες, αντίστοιχα.

β. Η κατά την παρ. 1 στοιχείο β' και παρ. 3 του άρθρου 7 του ίδιου νόμου γνωστοποίηση στην Επιτροπή ότι δεν έγινε καμία επανορθωτική ενέργεια μπορεί, ιδίως, να βασίζεται στο γεγονός ότι για την πιθανολογούμενη παράβαση έχει ήδη ασκηθεί ένδικο βοήθημα, οπότε η υπηρεσία του αρμόδιου Υπουργείου ενημερώνει την Ευρωπαϊκή Επιτροπή για το αποτέλεσμα της δίκης, όταν αυτό γίνει γνωστό.

γ. Οι αναθέτοντες φορείς οφείλουν να διαβιβάζουν στο αρμόδιο Υπουργείο τα αναφερόμενα στην παρ. 5 του άρθρου 7 του ν. 2522/1997 στοιχεία έως τις 10 Φεβρουαρίου κάθε έτους.

δ. Ως αρμόδιο Υπουργείο νοείται το Υπουργείο το οποίο έχει κατά νόμο την εποπτεία ή τον έλεγχο του αναθέτοντος φορέα.

Άρθρο 5

Συμβιβασμός

1. Κάθε πρόσωπο που έχει ή είχε συμφέρον να του ανατεθεί μία σύμβαση από τις αναφερόμενες στο άρθρο 1 του παρόντος και το οποίο θεωρεί ότι, στα πλαίσια της διαδικασίας σύναψης της σύμβασης αυτής, έχει υποστεί ή υπάρχει κίνδυνος να υποστεί βλάβη λόγω παραβίασης της σχετικής κοινοτικής νομοθεσίας ή των εθνικών κανόνων εφαρμογής της, μπορεί να ζητήσει την υπαγωγή της υπόθεσης σε διαδικασία συμβιβασμού, σύμφωνα με τις διατάξεις του παρόντος άρθρου.

2. Η αίτηση για την υπαγωγή στη διαδικασία συμβιβασμού υποβάλλεται εγγράφως είτε στην Επιτροπή είτε στο Υπουργείο Ανάπτυξης είτε στο Υπουργείο Περιβάλλοντος, Χωροταξίας και Δημόσιων Έργων είτε στο Υπουργείο Μεταφορών και Επικοινωνιών. Οι ελληνικές αρχές διαβιβάζουν την αίτηση στην Επιτροπή εντός είκοσι (20) ημερών από την υποβολή της.

3. Όταν η Επιτροπή κρίνει, βάσει της αίτησης που προβλέπεται στην παράγραφο 1 του παρόντος άρθρου, ότι η διαφορά αφορά την ορθότητα εφαρμογής του κοινοτικού δικαίου, καλεί τον αναθέτοντα φορέα να δηλώσει εάν προτίθεται να συμμετάσχει στη διαδικασία συμβιβασμού. Εάν ο αναθέτων φορέας αρνηθεί να

συμμετάσχει, τότε η Επιτροπή πληροφορεί το πρόσωπο που υπέβαλε την αίτηση ότι η διαδικασία δεν μπορεί να αρχίσει. Εάν ο αναθέτων φορέας δώσει τη συγκατάθεση του, τότε εφαρμόζονται οι διατάξεις των παραγράφων 4 έως 7 αυτού του άρθρου.

4. Η Επιτροπή προτείνει, το ταχύτερο δυνατόν, ένα διαμεσολαβητή, από κατάλογο ανεξάρτητων προσώπων που έχουν εξουσιοδοτηθεί προς τούτο. Τον κατάλογο αυτόν καταρτίζει η Επιτροπή ύστερα από διαβούλευση με τη συμβουλευτική επιτροπή για τις δημόσιες συμβάσεις ή, εάν πρόκειται για τους αναθέτοντες φορείς οι δραστηριότητες των οποίων ορίζονται από το άρθρο 2 παρ. 2 στοιχείο δ'της οδηγίας 93/38/ΕΟΚ, ύστερα από διαβούλευση με τη συμβουλευτική επιτροπή για τις συμβάσεις του τομέα τηλεπικοινωνιών.

Κάθε μέρος που συμμετέχει στη διαδικασία συμβιβασμού δηλώνει εάν δέχεται το διαμεσολαβητή και ορίζει έναν πρόσθετο διαμεσολαβητή. Οι διαμεσολαβητές μπορούν να καλέσουν δύο άλλα άτομα το πολύ, ως εμπειρογνώμονες, για να τους συμβουλευονται κατά τις εργασίες τους. Τα μέρη που συμμετέχουν στη διαδικασία συμβιβασμού και η Επιτροπή, μπορούν να εξαιρούν τους πραγματογνώμονες που κάλεσαν οι διαμεσολαβητές.

5. Οι διαμεσολαβητές παρέχουν στο πρόσωπο που ζήτησε την εφαρμογή της διαδικασίας συμβιβασμού, στον αναθέτοντα φορέα και σε όποιον άλλο υποψήφιο ή προσφέρονται που συμμετέχει στην εν λόγω διαδικασία σύναψης της σύμβασης, τη δυνατότητα να εκθέσει εγγράφως ή προφορικά το ιστορικό της διαφοράς.

Οι διαμεσολαβητές προσπαθούν να επιτύχουν το συντομότερο συμφωνία μεταξύ των μερών, σύμφωνα προς το κοινοτικό δίκαιο.

Οι διαμεσολαβητές ενημερώνουν την Επιτροπή για τα πορίσματα και για τα αποτελέσματα στα οποία κατέληξαν.

6. Το πρόσωπο που ζήτησε την εφαρμογή της διαδικασίας συμβιβασμού και ο αναθέτων φορέας δικαιούνται, ανά πάσα στιγμή, να θέσουν τέρμα στη διαδικασία.

7. Το πρόσωπο που ζήτησε την εφαρμογή της διαδικασίας συμβιβασμού και ο αναθέτων φορέας φέρουν τα έξοδα της συμμετοχής τους, εκτός αν τα μέρη αποφασίσουν διαφορετικά. Επιπροσθέτως, έκαστος φέρει το ήμισυ των εξόδων της διαδικασίας, χωρίς να συμπεριλαμβάνονται τα έξοδα των παρεμβαίνοντων μερών.

8. Όταν, στα πλαίσια δεδομένης διαδικασίας για τη σύναψη σύμβασης, ένας ενδιαφερόμενος κατά την έννοια της παραγράφου 1, εκτός από το πρόσωπο που ζήτησε την εφαρμογή της διαδικασίας συμβιβασμού, έχει ασκήσει βοήθημα, ο αναθέτων φορέας ενημερώνει σχετικά τους διαμεσολαβητές. Οι διαμεσολαβητές ενημερώνουν τον ενδιαφερόμενο ότι έχει ζητηθεί η εφαρμογή της διαδικασίας συμβιβασμού και τον καλούν να δηλώσει εντός τακτής προθεσμίας εάν συμφωνεί να συμμετάσχει στη διαδικασία αυτή. Εάν ο ενδιαφερόμενος αρνηθεί να συμμετάσχει ή εάν παρέλθει άπρακτη η ορισθείσα προθεσμία, οι διαμεσολαβητές μπορούν να αποφασίσουν, δια πλειοψηφίας εφόσον είναι αναγκαίο, να τερματίσουν τη διαδικασία συμβιβασμού, εάν κρίνουν ότι η συμμετοχή του προσώπου αυτού είναι απαραίτητη για την επίλυση της διαφοράς, αμέσως δε κοινοποιούν στην Επιτροπή την απόφασή τους αυτή με πλήρη αιτιολογία.

9. Τα μέτρα που λαμβάνονται κατ' εφαρμογή των διατάξεων του παρόντος

άρθρου δεν θίγουν:

α) Τα μέτρα που ενδέχεται να λάβουν η Επιτροπή ή οι ελληνικές αρχές κατ' εφαρμογή των άρθρων 226(169) και 227(170) της Συνθήκης ή κατ' εφαρμογή του άρθρου 4 του παρόντος.

β) Τα δικαιώματα του προσώπου που ζήτησε την εφαρμογή της διαδικασίας συμβιβασμού, τα δικαιώματα του αναθέτοντος φορέα ή τα δικαιώματα οποιουδήποτε άλλου προσώπου.

Άρθρο 6 (5)

1. Στο άρθρο 30 του Κώδικα Ποινικής Δικονομίας προστίθεται παράγραφος 3 ως εξής:

"3. Σε υποθέσεις εξαιρετικής φύσεως που συνταράσσουν την κοινή γνώμη ο Υπουργός Δικαιοσύνης μπορεί να ζητήσει από τον εισαγγελέα του Αρείου Πάγου να διατάξει την κατά απόλυτη προτεραιότητα διεξαγωγή της ποινικής διαδικασίας σε οποιαδήποτε φάση της ή και από το αρμόδιο δικαστήριο των εφετών να εφαρμόσει τις διατάξεις του άρθρου 29 παράγραφοι 2 και 3."

2. Το άρθρο 35 του Κώδικα Ποινικής Δικονομίας τροποποιείται ως εξής:

"Άρθρο 35 Ανώτατη διεύθυνση στην ανάκριση Η ανώτατη διεύθυνση στην ανάκριση ανήκει στον εισαγγελέα εφετών, που έχει επιπλέον το δικαίωμα να ενεργεί, προσωπικά ή με κάποιον από τους αντιεισαγγελείς που υπάγονται σε αυτόν, προκαταρκτική εξέταση σύμφωνα με το άρθρο 31 παράγραφος 1 για κάθε έγκλημα που γίνεται μέσα στην περιφέρειά του. Το ίδιο δικαίωμα έχει και ο εισαγγελέας του Αρείου Πάγου, ο οποίος επίσης μπορεί να διατάσσει στις περιπτώσεις του άρθρου 30 παράγραφος 3 τη διεξαγωγή της ανάκρισης κατά απόλυτη προτεραιότητα."

Άρθρο 7

Έναρξη ισχύος

1. Η ισχύς των διατάξεων του παρόντος νόμου αρχίζει δύο (2) μήνες από τη δημοσίευσή του στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως.

2. Οι διατάξεις του παρόντος νόμου διέπουν τις διαφορές που αναφύονται από πράξεις ή παραλείψεις, οι οποίες εκδίδονται ή συντελούνται μετά την έναρξη ισχύος του.

Παραγγέλλομε τη δημοσίευσή του παρόντος στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως και την εκτέλεσή του ως νόμου του Κράτους.

Αθήνα, 3 Νοεμβρίου 2000

Ο ΠΡΟΕΔΡΟΣ ΤΗΣ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑΣ

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΣΤΕΦΑΝΟΠΟΥΛΟΣ

ΟΙ ΥΠΟΥΡΓΟΙ ΕΘΝΙΚΗΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ Γ. ΠΑΠΑΝΤΩΝΙΟΥ

ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΟΣ, ΧΩΡΟΤΑΞΙΑΣ ΚΑΙ ΔΗΜΟΣΙΩΝ ΕΡΓΩΝ

Κ. ΛΑΛΙΩΤΗΣ

ΜΕΤΑΦΟΡΩΝ ΚΑΙ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΩΝ

Χ. ΒΕΡΕΛΗΣ

ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ
Ν. ΧΡΙΣΤΟΔΟΥΛΑΚΗΣ

ΔΙΚΑΙΟΣΥΝΗΣ
Μ. ΣΤΑΘΟΠΟΥΛΟΣ

Η ΑΝΑΠΛΗΡΩΤΗΣ ΥΠΟΥΡΓΟΣ ΕΞΩΤΕΡΙΚΩΝ

Ε. ΠΑΠΑΖΩΗ

θεωρήθηκε και τέθηκε η Μεγάλη Σφραγίδα του Κράτους

Αθήνα, 3 Νοεμβρίου 2000

Ο ΕΠΙ ΤΗΣ ΔΙΚΑΙΟΣΥΝΗΣ ΥΠΟΥΡΓΟΣ

Μ. ΣΤΑΘΟΠΟΥΛΟΣ

Προεδρικό Διάταγμα 150.2001

Τι θα βρείτε στο Προεδρικό Διάταγμα 150.2001

1. Πληροφορίες για το πεδίο εφαρμογής των διατάξεων για την ηλεκτρονική υπογραφή
  2. Αναλυτικούς ορισμούς των εννοιών ηλεκτρονική υπογραφή και ψηφιακή υπογραφή και των συναφών με αυτές εννοιών.
  3. Ποιες είναι οι έννομες συνέπειες από την χρήση της ηλεκτρονικής υπογραφής
  4. Πληροφορίες για τις αρχές της ελληνικής αγοράς σχετικά με τα προϊόντα ηλεκτρονικής υπογραφής
  5. Πληροφορίες για τις υπηρεσίες πιστοποίησης ηλεκτρονικών υπογραφών σχετικά με την νομοθεσία ελληνική και διεθνή.
  6. Ποιες είναι οι ευθύνες αυτών που προσφέρουν υπηρεσίες πιστοποίησης ηλεκτρονικών υπογραφών
  7. Πληροφορίες για την προστασία των προσωπικών δεδομένων στη διαδικασία δημιουργίας ηλεκτρονικής υπογραφής
  8. Τι πρέπει να περιλαμβάνουν τα αναγνωρισμένα πιστοποιητικά ηλεκτρονικών υπογραφών
- Τι διασφαλίζουν οι διαδικασίες δημιουργίας ηλεκτρονικής υπογραφής

Περίληψη

Το Προεδρικό Διάταγμα 150 του 2001 έχει σκοπό να εναρμονίσει την ελληνική νομοθεσία με την Οδηγία 99/93/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου σχετικά με τις ηλεκτρονικές υπογραφές. Οι διατάξεις του παρόντος διατάγματος δεν θίγουν διατάξεις που επιβάλλουν τη χρήση ορισμένου τύπου, ούτε διατάξεις για την αποδεικτική ή άλλη χρήση εγγράφων ή διατάξεις με τις οποίες απαγορεύεται να διακινούνται και να καθίστανται γνωστά έγγραφα. Περιέχει ορισμούς των εννοιών ηλεκτρονική υπογραφή, προηγμένη ηλεκτρονική υπογραφή, ψηφιακή υπογραφή, υπογράφων, δεδομένα δημιουργίας υπογραφής, διάταξη δημιουργίας υπογραφής και άλλων. Ορίζει τις έννομες συνέπειες των ηλεκτρονικών υπογραφών δηλαδή ότι η ηλεκτρονική υπογραφή επέχει θέση ιδιόχειρης υπογραφής τόσο στο ουσιαστικό όσο και στο δικονομικό δίκαιο. Αναφέρει ποια νομοθεσία δεσμεύει τα φυσικά ή νομικά πρόσωπα που εκδίδουν πιστοποιητικά ηλεκτρονικών υπογραφών στην Ελλάδα και στο εξωτερικό αλλά και τις ευθύνες με τις οποίες βαρύνονται οι πάροχοι υπηρεσιών πιστοποίησης. Περιέχει διατάξεις για την προστασία των προσωπικών δεδομένων στην διαδικασία έκδοσης πιστοποιητικών. Τέλος στα παραρτήματα αναφέρονται ποιά στοιχεία πρέπει απαραίτητα να περιλαμβάνονται στα αναγνωρισμένα πιστοποιητικά και τι πρέπει να διασφαλίζουν οι διαδικασίες δημιουργίας ηλεκτρονικής υπογραφής.

Προσαρμογή στην Οδηγία 99/93/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου σχετικά με το κοινοτικό πλαίσιο για ηλεκτρονικές υπογραφές.

Ο ΠΡΟΕΔΡΟΣ ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑΣ

Έχοντας υπόψη:

1. Τις διατάξεις:

α) Του άρθρου 3 του Ν. 1338/1983 «Εφαρμογή του Κοινοτικού Δικαίου» (Α' 34), όπως αντικαταστάθηκε με το άρθρο 65

του Ν. 1892/1990(Α' 101) «Για τον εκσυγχρονισμό και την ανάπτυξη και άλλες διατάξεις» .

β) Του άρθρου 4 του αυτού Ν. 1338/1983, όπως αντικαταστάθηκε με την παράγραφο 4 του άρθρου 6 του Ν.1440/1984(Α' 70) «Συμμετοχή της Ελλάδος στο κεφάλαιο, τα αποθεματικά και τις προβλέψεις της Ευρωπαϊκής Τράπεζας Επενδύσεων, στο κεφάλαιο της Ευρωπαϊκής Κοινότητας Άνθρακος και Χάλυβος και του Οργανισμού ΕΥΡΑΤΟΜ» και τροποποιήθηκε με το άρθρο 22 του Ν. 2789/2000 (Α' 21).

2. Τις διατάξεις του δεύτερου άρθρου του Ν. 2077/1992 «Κύρωση της Συνθήκης για την Ευρωπαϊκή Ένωση και των σχετικών πρωτοκόλλων και δηλώσεων που περιλαμβάνονται

στην Τελική Πράξη» (Α' 136).

3. Τις διατάξεις του άρθρου 29 Α' του Ν. 1558/ 1985(Α' 137) το οποίο προστέθηκε με το άρθρο 27 του Ν. 2081/1992 (Α' 154) και αντικαταστάθηκε με την παρ. 2α του άρθρου 1 του Ν. 2469/1997 (Α' 38).

4. Τις διατάξεις του Ν. 2867/2000 (Α' 273) «Οργάνωση και λειτουργία των τηλεπικοινωνιών και άλλες διατάξεις»..

5. Τις διατάξεις του Ν. 2672/98 (Α' 290) «Οικονομικοί πόροι της Νομαρχιακής Αυτοδιοίκησης και άλλες διατάξεις».

6. Ότι από την εφαρμογή του παρόντος Διατάγματος δεν προκαλείται δαπάνη σε βάρος του Κρατικού Προϋπολογισμού.

7. Την υπ' αριθμ. 98/2001 γνωμοδότηση του Συμβουλίου της Επικρατείας μετά από πρόταση των Υπουργών Εσωτερικών, Δημόσιας Διοίκησης και Αποκέντρωσης, Εθνικής Οικονομίας, Δικαιοσύνης και του Υπουργού Μεταφορών και Επικοινωνιών, αποφασίζουμε:

Άρθρο 1 (1)

Σκοπός και Πεδίο Εφαρμογής

1. Με το παρόν Διάταγμα προσαρμόζεται η ελληνική νομοθεσία προς τις διατάξεις της Οδηγίας 99/93/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 13ης Δεκεμβρίου 1999 « Σχετικά με το κοινοτικό πλαίσιο για ηλεκτρονικές υπογραφές» (ΕΕL 13/19.1.2000) στο εξής: Οδηγία.

2. Οι διατάξεις του παρόντος Διατάγματος δεν θίγουν διατάξεις που, αναφορικά με τη σύναψη και την ισχύ συμβάσεων

ή εν-γένει τη σύσταση νομικών υποχρεώσεων, επιβάλλουν τη χρήση ορισμένου τύπου, ούτε διατάξεις για την αποδεικτική ή άλλη χρήση εγγράφων ή διατάξεις με τις οποίες απαγορεύεται να διακινούνται και να καθίστανται γνωστά έγγραφα

ορισμένων κατηγοριών και δεδομένα προσωπικού χαρακτήρα.

Άρθρο 2 (2)

Ορισμοί

Για την εφαρμογή του παρόντος Διατάγματος νοούνται ως:

1. «ηλεκτρονική υπογραφή»: δεδομένα σε ηλεκτρονική μορφή, τα οποία είναι συνημμένα σε άλλα ηλεκτρονικά δεδομένα ή συσχετίζονται λογικά με αυτά και τα οποία χρησιμεύουν ως μέθοδος απόδειξης της γνησιότητας.

2. «προηγμένη ηλεκτρονική υπογραφή» ή «ψηφιακή υπογραφή»: ηλεκτρονική υπογραφή, που πληροί τους εξής όρους:

α) συνδέεται μονοσήμαντα με τον υπογράφοντα,

β) είναι ικανή να καθορίσει ειδικά και αποκλειστικά την ταυτότητα του υπογράφοντος,

γ) δημιουργείται με μέσα τα οποία ο υπογράφων μπορεί να διατηρήσει υπό τον αποκλειστικό του έλεγχο και

δ) συνδέεται με τα δεδομένα στα οποία αναφέρεται κατά τρόπο, ώστε να μπορεί να εντοπισθεί οποιαδήποτε μεταγενέστερη αλλοίωση των εν λόγω δεδομένων.

3. «υπογράφων»: φυσικό ή νομικό πρόσωπο, που κατέχει διάταξη δημιουργίας υπογραφής και ενεργεί είτε στο δικό του όνομα είτε στο όνομα άλλου φυσικού ή νομικού προσώπου ή φορέα.

4. «δεδομένα δημιουργίας υπογραφής»: μονοσήμαντα δεδομένα, όπως κώδικες ή ιδιωτικά κλειδιά κρυπτογραφίας, που χρησιμοποιούνται από τον υπογράφοντα για τη δημιουργία ηλεκτρονικής υπογραφής.

5. «διάταξη δημιουργίας υπογραφής»: διατεταγμένο υλικό ή λογισμικό που χρησιμοποιείται για την εφαρμογή των δεδομένων δημιουργίας της υπογραφής.

6. «ασφαλής διάταξη δημιουργίας υπογραφής» διάταξη δημιουργίας υπογραφής, που πληροί τους όρους του Παραρτήματος ΙΙΙ.

7. «δεδομένα επαλήθευσης υπογραφής»: δεδομένα, όπως κώδικες, ή δημόσια κλειδιά κρυπτογραφίας, τα οποία χρησιμοποιούνται για την επαλήθευση της ηλεκτρονικής υπογραφής.
8. «διάταξη επαλήθευσης υπογραφής»: διατεταγμένο υλικό ή λογισμικό, που χρησιμοποιείται για την εφαρμογή των δεδομένων επαλήθευσης υπογραφής.
9. «πιστοποιητικό»: ηλεκτρονική βεβαίωση, η οποία συνδέει δεδομένα επαλήθευσης υπογραφής με ένα άτομο και επιβεβαιώνει την ταυτότητά του.
10. «αναγνωρισμένο πιστοποιητικό»: πιστοποιητικό που πλήρη τους όρους του Παραρτήματος I και εκδίδεται από πάροχο υπηρεσιών πιστοποίησης, ο οποίος πληροί τους οριζόμενους στο Παράρτημα II όρους.
11. «πάροχος υπηρεσιών πιστοποίησης»: φυσικό ή νομικό πρόσωπο ή άλλος φορέας, που εκδίδει πιστοποιητικά ή παρέχει άλλες υπηρεσίες, συναφείς με τις ηλεκτρονικές υπογραφές.
12. «προϊόν ηλεκτρονικής υπογραφής»: υλικό ή λογισμικό ή συναφή συστατικά στοιχεία τους, που προορίζονται προς χρήση από τον πάροχο υπηρεσιών πιστοποίησης για την προσφορά υπηρεσιών ηλεκτρονικής υπογραφής ή προορίζονται να χρησιμοποιηθούν για τη δημιουργία ή επαλήθευση ηλεκτρονικών υπογραφών.
13. «εθελοντική διαπίστευση»: κάθε άδεια διαπίστευσης των ηλεκτρονικών δεδομένων, στην οποία ορίζονται τα δικαιώματα και οι υποχρεώσεις, που διέπουν την παροχή υπηρεσιών πιστοποίησης και η οποία χορηγείται ύστερα από αίτηση του ενδιαφερόμενου παρόχου υπηρεσιών από τον φορέα που προβλέπεται στην παράγραφο 5 του άρθρου 4 του παρόντος.

Άρθρο 3 (3)

Έννομες συνέπειες των ηλεκτρονικών υπογραφών

1. Η προηγμένη ηλεκτρονική υπογραφή που βασίζεται σε αναγνωρισμένο πιστοποιητικό και δημιουργείται από ασφαλή διάταξη δημιουργίας υπογραφής επέχει θέση ιδιόχειρης υπογραφής τόσο στο ουσιαστικό όσο και στο δικονομικό δίκαιο.
2. Η ισχύς της ηλεκτρονικής υπογραφής ή το παραδεκτό της ως αποδεικτικού στοιχείου δεν αποκλείεται από μόνο τον λόγο ότι δεν συντρέχουν οι προϋποθέσεις της προηγούμενης παραγράφου.

Άρθρο 4 (4)

Πρόσβαση στην αγορά - Αρχές της εσωτερικής αγοράς

1. Τα διατιθέμενα προϊόντα ηλεκτρονικής υπογραφής μπορεί να αφορούν ασφαλείς διατάξεις υπογραφής ή και μη ασφαλείς διατάξεις στον βαθμό που αυτό διατυπώνεται κατά τρόπο απόλυτα σαφή για οποιονδήποτε τρίτο με την επιφύλαξη του άρθρου 3 του παρόντος.
2. Η συμμόρφωση των ασφαλών διατάξεων δημιουργία υπογραφής προς το Παράρτημα III του παρόντος Διατάγματος διαπιστώνεται από την Εθνική Επιτροπή Τηλεπικοινωνιών Ταχυδρομείων (Ε.Ε.Τ.Τ.) (άρθρο 3 του ν. 2867/2000) ή από οριζόμενους από αυτήν δημόσιους ή ιδιωτικούς φορείς. Η Ε.Ε.Τ.Τ. και οι οριζόμενοι από αυτή δημόσιοι ή ιδιωτικοί φορείς υποχρεούνται στην εφαρμογή των ελαχίστων κριτηρίων που προβλέπονται στην Απόφαση της Επιτροπής της 6.11.2000 (Ε (2000) 3179 τελικό). Η συμμόρφωση των προϊόντων ηλεκτρονικής υπογραφής προς αναγνωρισμένα πρότυπα αποτελεί τεκμήριο συμμόρφωσης με τις απαιτήσεις που καθορίζονται στο σημείο (στ) του Παραρτήματος II και στο Παράρτημα III του παρόντος.

3. Τα παρεχόμενα πιστοποιητικά επαλήθευσης ορίζουν ρητά, κατά τρόπο εύκολα αντιληπτό από μη ειδικό τρίτο, αν πρόκειται για αναγνωρισμένα ή μη αναγνωρισμένα πιστοποιητικά.
4. Με την επιφύλαξη της παραγράφου 5 του παρόντος άρθρου, για την παροχή των υπηρεσιών πιστοποίησης οποιασδήποτε μορφής δεν απαιτείται η χορήγηση άδειας στους παρόχους των υπηρεσιών αυτών.
5. Προκειμένου να επιτευχθεί βελτιωμένο επίπεδο παροχής υπηρεσιών πιστοποίησης, παρέχεται από την Ε.Ε.Τ.Τ. ή από οριζόμενους από αυτήν δημόσιους ή ιδιωτικούς φορείς, ύστερα από έγγραφη αίτηση του ενδιαφερόμενου παρόχου υπηρεσιών πιστοποίησης, εθελοντική διαπίστευση. Με την εθελοντική διαπίστευση απονέμονται δικαιώματα και επιβάλλονται υποχρεώσεις, συμπεριλαμβανομένων τελών, στον πάροχο υπηρεσιών πιστοποίησης. Οι προϋποθέσεις εθελοντικής διαπίστευσης πρέπει να είναι αντικειμενικές, διαφανείς, ανάλογες με τον επιδιωκόμενο σκοπό και να μην οδηγούν σε διακρίσεις. Η Ε.Ε.Τ.Τ. δεν μπορεί να περιορίσει τον αριθμό των παροχών υπηρεσιών πιστοποίησης, που επιθυμούν τη διαπίστευσή τους σύμφωνα με τις διατάξεις του παρόντος.
6. Οι διαπιστευμένοι ή μη, πάροχοι υπηρεσιών πιστοποίησης, που πληρούν τις προϋποθέσεις του Παραρτήματος II του παρόντος, εκδίδουν αναγνωρισμένα πιστοποιητικά για το κοινό.
7. Οι πάροχοι υπηρεσιών πιστοποίησης οφείλουν ιδιαίτερα να μεριμνούν για την από μέρους τους τήρηση των διατάξεων για την προστασία του ανταγωνισμού, για τον αθέμιτο ανταγωνισμό, για την πνευματική και βιομηχανική ιδιοκτησία και για την προστασία του καταναλωτή.
8. Η Ε.Ε.Τ.Τ. έχει την εποπτεία και τον έλεγχο των εγκατεστημένων στην Ελλάδα παροχών υπηρεσιών πιστοποίησης, καθώς και των σύμφωνα με τις παραγράφους 5 και 2 του παρόντος φορέων διαπίστευσης και ελέγχου της συμμόρφωσης των υπογραφών προς το παράρτημα III.
9. Σε περίπτωση που πάροχος υπηρεσιών πιστοποίησης ενεργεί ως διαπιστευμένος πάροχος υπηρεσιών πιστοποίησης, χωρίς να είναι, η Ε.Ε.Τ.Τ. επιβάλλει πρόστιμο από εξήντα χιλιάδες (60.000) έως τριακόσιες χιλιάδες (300.000) Ευρώ.

Άρθρο 5 (5)

Διεθνείς πτυχές

1. Η προσφορά υπηρεσιών πιστοποίησης εντός της ελληνικής επικράτειας από πάροχο υπηρεσιών πιστοποίησης, που είναι εγκατεστημένος στην Ελλάδα διέπεται από την κείμενη ελληνική νομοθεσία.
2. Υπηρεσίες πιστοποίησης στους καλυπτόμενους από τη νομοθεσία της Ευρωπαϊκής Ένωσης για την ηλεκτρονική υπογραφή τομείς, εφόσον προέρχονται από άλλη χώρα μέλος της Ευρωπαϊκής Ένωσης, συνεπάγονται τις ίδιες έννομες συνέπειες με τις αντίστοιχες υπηρεσίες πιστοποίησης, που παρέχονται από πάροχο υπηρεσιών πιστοποίησης, ο οποίος είναι εγκατεστημένος στην Ελλάδα.
3. Προϊόντα ηλεκτρονικής υπογραφής, τα οποία συνάδουν με την κείμενη νομοθεσία της Ευρωπαϊκής Ένωσης, συνεπάγονται τις ίδιες έννομες συνέπειες με τα αντίστοιχα προϊόντα ηλεκτρονικής υπογραφής, τα οποία προέρχονται από την Ελλάδα. Ιδιαίτερα, η διαπίστωση συμμόρφωσης προς την κείμενη νομοθεσία της Ευρωπαϊκής Ένωσης, που αφορά προϋποθέσεις για ασφαλείς διατάξεις δημιουργίας της υπογραφής από

φορέα στον οποίο έχει ανατεθεί η διαπίστωση αυτή σύμφωνα με τη νομοθεσία κράτους μέλους της Ευρωπαϊκής Ένωσης, έχει άμεση ισχύ και στην Ελλάδα.

4. Τα αναγνωρισμένα πιστοποιητικά, που εκδίδονται στο κοινό από πάροχο υπηρεσιών πιστοποίησης, ο οποίος είναι εγκατεστημένος σε χώρα εκτός της Ευρωπαϊκής Ένωσης, είναι νομικώς ισοδύναμα με τα εκδιδόμενα από πάροχο υπηρεσιών πιστοποίησης εγκατεστημένο στην Ευρωπαϊκή Ένωση, εφόσον:

α) ο πάροχος αυτός πληροί τους όρους του παρόντος Διατάγματος και έχει διαπιστευτεί εθελοντικώς σε κράτος-μέλος της Ευρωπαϊκής Ένωσης

β) για το συγκεκριμένο πιστοποιητικό έχει εγγυηθεί πάροχος υπηρεσιών πιστοποίησης, που είναι εγκατεστημένος σε κράτος-μέλος και πληροί τους όρους του παρόντος Διατάγματος.

γ) το αναγνωρισμένο πιστοποιητικό του παρόχου υπηρεσιών πιστοποίησης αναγνωρίζεται βάσει διμερούς ή πολυμερούς συμφωνίας μεταξύ της Ευρωπαϊκής Ένωσης και τρίτων

χωρών ή διεθνών οργανισμών.

Άρθρο 6 (6)

Ευθύνη των παροχών πιστοποίησης

1. Ο πάροχος υπηρεσιών πιστοποίησης, διαπιστευμένος ή μη, που εκδίδει αναγνωρισμένο πιστοποιητικό στο κοινό ή εγγυάται για την ακρίβεια τέτοιου πιστοποιητικού, ευθύνεται

έναντι οποιουδήποτε φορέα ή φυσικού ή νομικού προσώπου για τη ζημία που προκλήθηκε σε βάρος του επειδή το πρόσωπο αυτό εύλογα βασίσθηκε στο πιστοποιητικό, όσον αφορά:

α) την ακρίβεια, κατά τη στιγμή της έκδοσής του, όλων των πληροφοριών που περιέχονται στο αναγνωρισμένο πιστοποιητικό, καθώς και την ύπαρξη όλων των στοιχείων που

απαιτούνται για την έκδοσή του.

β) τη διαβεβαίωση ότι ο υπογράφων, η ταυτότητα του οποίου βεβαιώνεται στο αναγνωρισμένο πιστοποιητικό, κατά τη στιγμή της έκδοσής του, κατείχε δεδομένα δημιουργίας υπογραφής, που αντιστοιχούσαν στα αναφερόμενα ή καθοριζόμενα στο πιστοποιητικό δεδομένα επαλήθευσης της υπογραφής.

γ) τη διαβεβαίωση ότι αμφότερα τα δεδομένα δημιουργίας υπογραφής και επαλήθευσης υπογραφής μπορούν να χρησιμοποιηθούν συμπληρωματικά, εφόσον προέρχονται από

πάροχο υπηρεσιών πιστοποίησης.

2. Ο πάροχος υπηρεσιών πιστοποίησης ευθύνεται επίσης, αν παραλείπει να καταγράψει την ανάκληση του πιστοποιητικού.

3. Σε όλες τις παραπάνω περιπτώσεις ο πάροχος δεν ευθύνεται, αν αποδείξει ότι δεν τον βαρύνει πταίσμα.

4. Στο αναγνωρισμένο πιστοποιητικό δύνανται να αναγράφονται, από τον πάροχο υπηρεσιών πιστοποίησης, περιορισμοί χρήσης αυτού, υπό την προϋπόθεση ότι οι περιορισμοί τίθενται κατά τρόπο, ο οποίος είναι αναγνωρίσιμος από οποιονδήποτε τρίτο. Σ' αυτή την περίπτωση ο πάροχος υπηρεσιών πιστοποίησης δεν ευθύνεται για τη ζημία που προκύπτει από την υπέρβαση των αναφερόμενων περιορισμών κατά τη χρήση του αναγνωρισμένου πιστοποιητικού.

5. Στο αναγνωρισμένο πιστοποιητικό δύνανται να αναγράφονται, από τον πάροχο υπηρεσιών πιστοποίησης, όρια για το ύψος των συναλλαγών, για τις οποίες μπορεί να χρησιμοποιηθεί το σχετικό πιστοποιητικό, με την προϋπόθεση ότι τα όρια αυτά τίθενται κατά τρόπο αναγνωρίσιμο από οποιονδήποτε τρίτο. Στην

περίπτωση αυτήν ο πάροχος υπηρεσιών πιστοποίησης δεν ευθύνεται για τη ζημία που προκαλείται από την υπέρβαση των ορίων αυτών.

6. Τα οριζόμενα στις διατάξεις των παραπάνω παραγράφων ισχύουν με την επιφύλαξη των διατάξεων του ν.

2251/1994 (Α' 191) όπως ισχύει για την προστασία καταναλωτών και ιδιαίτερα για τις καταχρηστικές ρήτρες των συμβάσεων, που συνάπτονται με καταναλωτές.

Άρθρο 7 (7)

Προστασία δεδομένων

1. Οι πάροχοι υπηρεσιών πιστοποίησης, η Ε.Ε.Τ.Τ και οι φορείς του άρθρου 4 του παρόντος Διατάγματος υπόκεινται στις διατάξεις του ν. 2472 /1997 (Α' 50) και του Ν. 2774 /1999

(Α' 287) για την προστασία του ατόμου από την επεξεργασία δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα.

2. Ειδικότερα ο πάροχος των υπηρεσιών πιστοποίησης που εκδίδει πιστοποιητικό, δύναται να συγκεντρώνει δεδομένα προσωπικού χαρακτήρα για την έκδοση πιστοποιητικών μόνο απευθείας από το ενδιαφερόμενο πρόσωπο ή κατόπιν ρητής συγκατάθεσής του και μόνο στο βαθμό που είναι απαραίτητο για την έκδοση και διατήρηση του πιστοποιητικού. Η συλλογή ή επεξεργασία δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα για άλλους σκοπούς απαγορεύεται, χωρίς τη συγκατάθεση του ενδιαφερόμενου προσώπου.

3. Επιτρέπεται στους παρόχους υπηρεσιών πιστοποίησης να αναγράφουν στο αναγνωρισμένο πιστοποιητικό ψευδώνυμο αντί του ονόματος του υπογράφοντος.

Άρθρο 8

Κοινοποίηση

1. Η Γενική Γραμματεία Επικοινωνιών του Υπουργείου Μεταφορών Επικοινωνιών ενημερώνει την Ευρωπαϊκή Επιτροπή το ταχύτερο δυνατόν για την εφαρμογή των διατάξεων

του άρθρου 4 του παρόντος.

2. Η Ε.Ε.Τ.Τ ενημερώνει την Ευρωπαϊκή Επιτροπή για τις επωνυμίες και τις διευθύνσεις όλων των διαπιστευμένων εθνικών παροχών υπηρεσιών πιστοποίησης.

3. Τυχόν αλλαγές των παραπάνω πληροφοριών ανακοινώνονται το ταχύτερο δυνατόν στην Επιτροπή από τα ανωτέρω όργανα.

Άρθρο 9

Παραρτήματα

Αποτελούν αναπόσπαστο μέρος του παρόντος τα παρακάτω Παραρτήματα I, II, III και IV

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ Ι (8)

Όροι ισχύοντες για αναγνωρισμένα πιστοποιητικά

Τα αναγνωρισμένα πιστοποιητικά πρέπει να περιλαμβάνουν:

- α) ένδειξη ότι το πιστοποιητικό εκδίδεται ως αναγνωρισμένο πιστοποιητικό,
- β) τα στοιχεία αναγνώρισης του παρόχου υπηρεσιών πιστοποίησης και το κράτος, στο οποίο είναι εγκατεστημένος,
- γ) το όνομα του υπογράφοντος ή ψευδώνυμο που αναγνωρίζεται ως ψευδώνυμο,
- δ) πρόβλεψη ειδικού χαρακτηριστικού του υπογράφοντος, που θα περιληφθεί εφόσον είναι σημαντικό σε σχέση με τον σκοπό για τον οποίο προορίζεται το πιστοποιητικό,

ε) δεδομένα επαλήθευσης υπογραφής που αντιστοιχούν σε δεδομένα δημιουργίας υπογραφής υπό τον έλεγχο του υπογράφοντος,
στ) ένδειξη της έναρξης και του τέλους της περιόδου ισχύος του πιστοποιητικού,
ζ) τον κωδικό ταυτοποίησης του πιστοποιητικού,
η) την προηγμένη ηλεκτρονική υπογραφή του παρόχου των υπηρεσιών πιστοποίησης που το εκδίδει,
θ) τυχόν περιορισμούς του πεδίου χρήσης του πιστοποιητικού, και
ι) τυχόν όρια στο ύψος των συναλλαγών για τις οποίες το πιστοποιητικό μπορεί να χρησιμοποιηθεί.

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ ΙΙ

Όροι ισχύοντες για παρόχους υπηρεσιών πιστοποίησης που εκδίδουν αναγνωρισμένα πιστοποιητικά

Οι πάροχοι υπηρεσιών πιστοποίησης πρέπει:

α) να αποδεικνύουν την απαραίτητη αξιοπιστία για την παροχή υπηρεσιών πιστοποίησης, σύμφωνα με τα εκάστοτε ισχύοντα κριτήρια,

β) να διασφαλίζουν την παροχή ασφαλών και άμεσων υπηρεσιών καταλόγου και ανάκλησης,

γ) να διασφαλίζουν ότι η ημερομηνία και ο χρόνος έκδοσης ή ανάκλησης πιστοποιητικού μπορεί να προσδιοριστεί επακριβώς,

δ) να προβαίνουν, με κατάλληλα μέσα και σύμφωνα με το εθνικό δίκαιο, σε επαλήθευση της ταυτότητας και ενδεχομένως τυχόν ειδικών χαρακτηριστικών του ατόμου στο όνομα

του οποίου έχει εκδοθεί αναγνωρισμένο πιστοποιητικό.

ε) να απασχολούν προσωπικό που διαθέτει την κατάρτιση, την εμπειρία και τα προσόντα που είναι απαραίτητα για τις παρεχόμενες υπηρεσίες, ιδίως ικανότητα σε διαχειριστικό

επίπεδο, τεχνογνωσία και εμπειρία στις ηλεκτρονικές υπογραφές και εξοικείωση με τις κατάλληλες διαδικασίες ασφάλειας και να χρησιμοποιούν κατάλληλες διοικητικές και διαχειριστικές διαδικασίες, οι οποίες να αντιστοιχούν προς αναγνωρισμένα πρότυπα.

στ) να χρησιμοποιούν αξιόπιστα συστήματα και προϊόντα τα οποία προστατεύονται έναντι τροποποίησης και να διασφαλίζουν την τεχνική και κρυπτογραφική ασφάλεια των διεργασιών πιστοποίησης οι οποίες υποστηρίζονται από αυτά.

ζ) να λαμβάνουν μέτρα έναντι της πλαστογράφησης πιστοποιητικών και σε περίπτωση που ο πάροχος πιστοποίησης παράγει δεδομένα δημιουργίας υπογραφής να εγγυώνται την τήρηση του απορρήτου κατά τη διάρκεια της διεργασίας παραγωγής των εν λόγω δεδομένων.

η) να διαθέτουν επαρκείς χρηματικούς πόρους ώστε να λειτουργούν σύμφωνα με τις απαιτήσεις που καθορίζονται στην οδηγία, ιδίως για την ανάληψη της ευθύνης ζημιών,

θ) να καταγράφουν το σύνολο των συναφών πληροφοριών που αφορούν ένα αναγνωρισμένο πιστοποιητικό για χρονικό διάστημα τριάντα (30) ετών, ιδίως για την παροχή αποδεικτικών στοιχείων πιστοποίησης σε νομικές διαδικασίες. Η καταγραφή αυτή δύναται να πραγματοποιείται με ηλεκτρονικά μέσα.

ι) να μην αποθηκεύουν ή αντιγράφουν δεδομένα δημιουργίας υπογραφής του ατόμου προς το οποίο ο πάροχος υπηρεσιών πιστοποίησης παρέσχε υπηρεσίες διαχείρισης κλειδιών.

ια) πριν συνάψουν συμβατική σχέση με πρόσωπο που ζητεί πιστοποιητικό από αυτούς για να κατοχυρώσει την ηλεκτρονική του υπογραφή, να το ενημερώνουν με ανθεκτικά μέσα

επικοινωνίας σχετικά με τους ακριβείς όρους και προϋποθέσεις χρησιμοποίησης του πιστοποιητικού, συμπεριλαμβανομένων ενδεχομένων περιορισμών της χρήσης του πιστοποιητικού, της ύπαρξης μηχανισμού εθελοντικής διαπίστευσης και των διαδικασιών υποβολής παραπόνων και επίλυσης διαφορών. Οι πληροφορίες αυτές, οι οποίες δύνανται να διαβιβάζονται ηλεκτρονικός, πρέπει να παρέχονται εγγράφως, σε εύκολα καταληπτή γλώσσα. Σχετικά αποσπάσματα των πληροφοριών αυτών καθίστανται επίσης προσιτά κατόπιν αιτήματος τρίτων, οι οποίοι βασίζονται στο πιστοποιητικό αυτό.

ιβ) να χρησιμοποιούν αξιόπιστα συστήματα για την αποθήκευση πιστοποιητικών σε επαληθεύσιμη μορφή, ούτως ώστε:

- μόνο αρμόδιοι να μπορούν να διενεργούν εισαγωγές και τροποποιήσεις
- να μπορεί να ελέγχεται η γνησιότητα των πληροφοριών,
- να είναι δυνατή η κοινόχρηστη ανάκτηση πιστοποιητικών μόνον στις περιπτώσεις εκείνες για τις οποίες έχει δοθεί η συγκατάθεση του κατόχου και
- οι τυχόν τεχνικές αλλαγές που θέτουν σε κίνδυνο τις εν λόγω απαιτήσεις ασφαλείας να γίνονται εμφανώς αντιληπτές από τον χειριστή.

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ ΙΙΙ

Διασφάλιση αξιοπιστίας της δημιουργίας υπογραφής

1. Οι ασφαλείς διατάξεις δημιουργίας υπογραφής πρέπει, μέσω ενδεδειγμένων τεχνικών και διαδικαστικών μέσων, να διασφαλίζουν τουλάχιστον ότι:

α) τα δεδομένα δημιουργίας υπογραφής που χρησιμοποιούνται προς παραγωγή υπογραφών απαντούν κατ' ουσία, μόνο μία φορά και ότι το απόρρητο είναι διασφαλισμένο.

β) τα δεδομένα δημιουργίας υπογραφής που χρησιμοποιούνται προς παραγωγή υπογραφών δεν μπορούν, με εύλογη βεβαιότητα, να αντληθούν από αλλού και ότι η υπογραφή προστατεύεται από πλαστογραφία με τα μέσα της σύγχρονης τεχνολογίας,

γ) τα δεδομένα δημιουργίας υπογραφής που χρησιμοποιούνται προς παραγωγή υπογραφών μπορούν να προστατεύονται αποτελεσματικά από τον νόμιμο υπογράφοκα κατά της χρησιμοποίησης από τρίτους.

2. Οι ασφαλείς διατάξεις δημιουργίας υπογραφής δεν μεταβάλλουν τα προς υπογραφή δεδομένα ούτε εμποδίζουν την υποβολή των δεδομένων αυτών στο υπογράφοκα πριν από τη διαδικασία υπογραφής.

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ ΙV

Συστάσεις για την ασφαλή επαλήθευση της υπογραφής

Κατά τη διαδικασία επαλήθευσης της υπογραφής θα πρέπει να διασφαλίζεται με εύλογη βεβαιότητα ότι:

α) τα δεδομένα που χρησιμοποιούνται προς επαλήθευση της υπογραφής αντιστοιχούν στα δεδομένα που εμφανίζονται στον επαληθεύοντα,

β) η υπογραφή επαληθεύεται με αξιοπιστία και ότι το αποτέλεσμα της επαλήθευσης εμφανίζεται με ορθό τρόπο,

γ) ο επαληθεύων μπορεί ενδεχομένως να ορίσει με βεβαιότητα τα περιεχόμενα των δεδομένων που υπογράφονται,

δ) η γνησιότητα και η εγκυρότητα του πιστοποιητικού που απαιτείται κατά τη στιγμή της επαλήθευσης της υπογραφής έχουν ελεγχθεί με αξιοπιστία,

ε) το αποτέλεσμα της επαλήθευσης όπως και η ταυτότητα του υπογράφοντος εμφανίζονται με τον ορθό τρόπο,

στ) η χρησιμοποίηση ψευδωνύμου δηλώνεται εμφανώς, και

ζ) μπορούν να εντοπιστούν τυχόν τροποποιήσεις απόμενες της ασφάλειας.

Άρθρο 10

Έναρξη ισχύος

Η ισχύς του παρόντος Διατάγματος αρχίζει από τη δημοσίευσή του στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως.

Στον Υπουργό Μεταφορών και Επικοινωνιών αναθέτουμε τη δημοσίευση και εκτέλεση του παρόντος Διατάγματος.

Αθήνα, 13 Ιουνίου 2001

Ο ΠΡΟΕΔΡΟΣ ΤΗΣ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑΣ

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΣΤΕΦΑΝΟΠΟΥΛΟΣ

ΟΙ ΥΠΟΥΡΓΟΙ

ΕΣΩΤΕΡΙΚΩΝ, ΔΗΜΟΣΙΑΣ ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ

ΚΑΙ ΑΠΟΚΕΝΤΡΩΣΗΣ ΕΘΝΙΚΗΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ

Β. ΠΑΠΑΝΔΡΕΟΥ Γ. ΠΑΠΑΝΤΩΝΙΟΥ

ΔΙΚΑΙΟΣΥΝΗΣ ΜΕΤΑΦΟΡΩΝ ΚΑΙ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΩΝ

Μ. ΣΤΑΘΟΠΟΥΛΟΣ ΧΡ. ΒΕΡΕΛΗΣ

Προεδρικό Διάταγμα 342.2002

Τι μπορείτε να βρείτε στο Προεδρικό Διάταγμα 342.2002

1. Πληροφορίες για το ποια έγγραφα που διακινούνται με ηλεκτρονικό ταχυδρομείο μεταξύ των δημοσίων υπηρεσιών πρέπει να φέρουν οπωσδήποτε ψηφιακή υπογραφή
2. Πληροφορίες για το ποια έγγραφα που διακινούνται με ηλεκτρονικό ταχυδρομείο μεταξύ των δημοσίων υπηρεσιών δεν είναι απαραίτητο να φέρουν ψηφιακή υπογραφή

Διακίνηση εγγράφων με ηλεκτρονικό ταχυδρομείο μεταξύ των δημοσίων υπηρεσιών, Ν.Π.Δ.Δ. και Ο.Τ.Α. ή μεταξύ αυτών και των φυσικών ή νομικών προσώπων ιδιωτικού δικαίου και ενώσεων φυσικών προσώπων.

Ο ΠΡΟΕΔΡΟΣ

ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑΣ

Έχοντας υπόψη:

1. Τις διατάξεις:

α) Των παραγράφων 19 και 20 του άρθρου 14 του Ν.2672/1998 (Α 290) «Οικονομικοί πόροι της Νομαρχιακής Αυτοδιοίκησης και άλλες διατάξεις».

β) Του άρθρου 29Α του Ν. 1558/1985 (Α 137) «Κυβέρνηση και Κυβερνητικά Όργανα», το οποίο προστέθηκε με το άρθρο 27 του Ν. 2081/1992 (Α' 154) και αντικαταστάθηκε με την παρ. 2α του άρθρου 1 του Ν. 2469/1997 (Α' 38).

γ) Το π.δ 150/2001 (Α125) «Προσαρμογή στην Οδηγία 99/93/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου σχετικά με το κοινοτικό πλαίσιο για ηλεκτρονικές υπογραφές».

δ) Της 1100383/1330/A0006/31.10.01 κοινής απόφασης του Πρωθυπουργού και του Υπουργού Οικονομικών «Καθορισμός αρμοδιοτήτων των Υφυπουργών Οικονομικών».(B.1485).

2. Το γεγονός ότι από την εφαρμογή του παρόντος διατάγματος δεν προκαλείται δαπάνη σε βάρος του Κρατικού Προϋπολογισμού.

3. Την 301/2002 γνωμοδότηση του Συμβουλίου της Επικρατείας μετά από πρόταση των Υπουργών Εσωτερικών, Δημόσιας Διοίκησης και Αποκέντρωσης, Ανάπτυξης και Μεταφορών και Επικοινωνιών και του Υφυπουργού Οικονομίας και Οικονομικών, αποφασίζουμε:

Άρθρο 1 (1)

Διακίνηση εγγράφων με ηλεκτρονικό ταχυδρομείο με υποχρεωτική ψηφιακή υπογραφή

1. Αποφάσεις, πιστοποιητικά και βεβαιώσεις, διακινούνται με ηλεκτρονικό ταχυδρομείο μεταξύ των υπηρεσιών του Δημοσίου, των Ν.Π.Δ.Δ. και των Ο.Τ.Α, ή μεταξύ αυτών και φυσικών ή νομικών προσώπων ιδιωτικού δικαίου, εφόσον φέρουν ψηφιακή υπογραφή.

2. Γνωμοδοτήσεις, αντίγραφα πρακτικών, εισηγήσεις και εκθέσεις, διακινούνται με ηλεκτρονικό ταχυδρομείο από υπηρεσίες του δημοσίου, Ν.Π.Δ.Δ. και Ο.Τ.Α, προς φυσικά ή νομικά πρόσωπα ιδιωτικού δικαίου, εφόσον φέρουν ψηφιακή υπογραφή.

Άρθρο 2 (2)

Διακίνηση εγγράφων με ηλεκτρονικό ταχυδρομείο χωρίς ψηφιακή υπογραφή

Η διακίνηση εγγράφων με ηλεκτρονικό ταχυδρομείο χωρίς ψηφιακή υπογραφή, επιτρέπεται και έχει ισχύ μεταξύ των υπηρεσιών του Δημοσίου, των Ν.Π.Δ.Δ. και των Ο.Τ.Α. ή μεταξύ αυτών και φυσικών ή νομικών προσώπων ιδιωτικού δικαίου, αν δεν συνδέεται με την παραγωγή εννόμων αποτελεσμάτων ή με την άσκηση δικαιώματος, ιδίως όταν έχουν ως περιεχόμενο ερωτήματα, εγκυκλίους, οδηγίες, μελέτες, στατιστικά στοιχεία, αιτήσεις παροχής πληροφοριών και σχετικές απαντήσεις.

Άρθρο 3

Ορισμοί - Έννομες συνέπειες των ηλεκτρονικών υπογραφών

Για την εφαρμογή του παρόντος προεδρικού διατάγματος ισχύουν οι ορισμοί του άρθρου 2 του Π.Δ. 150/2001, για δε τις έννομες συνέπειες τα οριζόμενα στο άρθρο 3 του ίδιου Π.Δ.

Άρθρο 4

Πάροχοι υπηρεσιών πιστοποίησης

Οι διατάξεις του Π.Δ. 150/2001 για την πρόσβαση στην αγορά, τις αρχές της εσωτερικής αγοράς, τους παρόχους πιστοποίησης, την ευθύνη τους, την προστασία δεδομένων, τους όρους που ισχύουν για αναγνωρισμένα πιστοποιητικά, τη διασφάλιση αξιοπιστίας της δημιουργίας υπογραφής ισχύουν ανάλογα και κατά τη διακίνηση μηνυμάτων με ηλεκτρονικό ταχυδρομείο, κατά τις διατάξεις του άρθρου 1 του παρόντος.

Άρθρο 5

Έναρξη ισχύος

Η ισχύς του παρόντος Διατάγματος αρχίζει από τη δημοσίευση του στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως. Στον Υπουργό Μεταφορών και Επικοινωνιών αναθέτουμε τη δημοσίευση και εκτέλεση του παρόντος διατάγματος.

Αθήνα, 15 Νοεμβρίου 2002

Ο ΠΡΟΕΔΡΟΣ ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑΣ

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΣΤΕΦΑΝΟΠΟΥΛΟΣ

ΟΙ ΥΠΟΥΡΓΟΙ

ΥΦΥΠΟΥΡΓΟΣ ΕΣΩΤΕΡΙΚΩΝ ΔΗΜΟΣΙΑΣ

ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ ΚΑΙ

ΚΑΙ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ ΑΠΟΚΕΝΤΡΩΣΗΣ

Γ. ΦΛΩΡΙΔΗΣ Κ. ΣΚΑΝΔΑΛΙΔΗΣ

ΜΕΤΑΦΟΡΩΝ ΚΑΙ

ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΩΝ

Α. ΤΣΟΧΑΤΖΟΠΟΥΛΟΣ Χ. ΒΕΡΕΛΗΣ

Προεδρικό Διάταγμα 39.2001

Τι μπορείτε να βρείτε στο Προεδρικό Διάταγμα 39.2001

- 1. Ορισμούς των εννοιών Υπηρεσία εξ αποστάσεως, Υπηρεσία με ηλεκτρονικά μέσα, Πρότυπο, Πρόγραμμα τυποποίησης, Σχέδιο προτύπου, Ευρωπαϊκός Οργανισμός Τυποποίησης, Εθνικός Οργανισμός Τυποποίησης, Τεχνικός κανόνας κ.α.**
- 2. Πληροφορίες για τις υποχρεώσεις του Ελληνικού Οργανισμού Τυποποίησης (ΕΛΟΤ)**
- 3. Αρμοδιότητες του εκπροσώπου της Ελλάδας στην Ευρωπαϊκή επιτροπή που συνέρχεται για να εξετάσει ζητήματα σχετικά με τις υπηρεσίες της κοινωνίας των πληροφοριών.**
- 4. Πληροφορίες για τις υποχρεώσεις των Δημόσιων Υπηρεσιών και Οργανισμών οι οποίοι συντάσσουν σχέδια τεχνικών κανόνων**
- 5. Ποιοι είναι οι Ευρωπαϊκοί οργανισμοί τυποποίησης**
- 6. Ποιοι είναι οι Εθνικοί οργανισμοί τυποποίησης**
- 7. Πληροφορίες για το ποιες υπηρεσίες δεν αποτελούν υπηρεσίες με ηλεκτρονικά μέσα**
- 8. Πληροφορίες για το ποιες υπηρεσίες δεν αποτελούν υπηρεσίες ραδιοτηλεοπτικών μεταδόσεων**

Περίληψη

Το Προεδρικό Διάταγμα 39 του 2001 πραγματεύεται τις διαδικασίες πληροφόρησης στους τομείς των τεχνικών προτύπων και προδιαγραφών καθώς και τους κανόνες σχετικά με τις υπηρεσίες της κοινωνίας των πληροφοριών. Περιλαμβάνει ορισμούς των εννοιών Προϊόν, Υπηρεσία εξ αποστάσεως, Υπηρεσία με ηλεκτρονικά μέσα, Τεχνική προδιαγραφή, Πρότυπο, Πρόγραμμα τυποποίησης, Σχέδιο προτύπου, Ευρωπαϊκός Οργανισμός Τυποποίησης, Εθνικός Οργανισμός Τυποποίησης, Τεχνικός κανόνας και άλλων. Ορίζει τις υποχρεώσεις και αρμοδιότητες του Ελληνικού Οργανισμού Τυποποίησης (ΕΛΟΤ), του εκπροσώπου της Ελλάδας στην Ευρωπαϊκή Επιτροπή και των Δημόσιων Υπηρεσιών και Οργανισμών. Επίσης περιλαμβάνει καταλόγους όπου αναφέρονται οι Ευρωπαϊκοί

Οργανισμοί Τυποποίησης και οι Εθνικοί Οργανισμοί Τυποποίησης. Τέλος περιέχει ενδεικτικούς καταλόγους υπηρεσιών που δεν αποτελούν υπηρεσίες με ηλεκτρονικά μέσα και υπηρεσίες ραδιοηλεκτρονικών μεταδόσεων

Καθιέρωση μιας διαδικασίας πληροφόρησης στον τομέα των τεχνικών προτύπων και προδιαγραφών και των κανόνων σχετικά με τις υπηρεσίες της κοινωνίας των πληροφοριών σε συμμόρφωση προς τις Οδηγίες 98/34/ΕΚ και 98/48/ΕΚ.

Ο ΠΡΟΕΔΡΟΣ ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑΣ

Έχοντας υπόψη:

1. Τις διατάξεις του άρθρου 4 του Ν. 1338/83 (ΦΕΚ 34/Α/17.3.1983), όπως τροποποιήθηκε από το άρθρο 6 του Ν. 1440/84 (ΦΕΚ 70/Α/21.5.1984) και από το άρθρο 22 του Ν.2789/2000 (ΦΕΚ21/Α/2000) και του άρθρου 65 του Ν.1892/1990 (ΦΕΚ 101/Α/31.7.1990).
2. Τις διατάξεις του άρθρου 29Α του Ν. 1558/85 «Κυβέρνηση και Κυβερνητικά Όργανα»(ΦΕΚ 137/Α/ 26.7.1985), όπως το άρθρο αυτό προστέθηκε με το άρθρο 27 του Ν.2081/1992 (ΦΕΚ 154/Α/10.9.1992) και αντικαταστάθηκε από το άρθρο 1 παρ. 2α του Ν. 2469/97 (ΦΕΚ 38/Α/14.3.1997).
3. Τις διατάξεις του Π.Δ. 229/86 (ΦΕΚ 96/Α/6.7.1986) «Σύσταση και Οργάνωση της Γενικής Γραμματείας Βιομηχανίας» και του Π.Δ. 396/89 (ΦΕΚ 172/Α/16.6.1989) «Οργανισμός της Γενικής Γραμματείας Βιομηχανίας».
4. Τις διατάξεις του Π.Δ. 27/1986 «Συγχώνευση των Υπουργείων Τουρισμού, Βιομηχανίας, Ενέργειας και Τεχνολογίας και Εμπορίου στο Υπουργείο Ανάπτυξης» (ΦΕΚ 19/Α/1.2.1996).
5. Τις διατάξεις του Π.Δ. 143/2000 «Διορισμός Υπουργών, Αν. Υπουργού και Υφυπουργών» (ΦΕΚ 122/Α/ 13.04.2000).
6. Την 303/5.05.2000 Κοινή Απόφαση του Πρωθυπουργού και του Υπουργού Ανάπτυξης «Ανάθεση αρμοδιοτήτων στους Υφυπουργούς Ανάπτυξης/Αλέξανδρο Καλαφάτη και Μαρία-Ελένη Αποστολάκη» (ΦΕΚ 594/Β/ 5.5.2000).
7. Τις διατάξεις του Ν.372/1976 «Περί συστάσεως και λειτουργίας του Ελληνικού Οργανισμού Τυποποίησης (ΕΛΟΤ)» (ΦΕΚ 166/Α/30.6.1976), το άρθρο 22 του Ν. 1682/1987 (ΦΕΚ 14/Α/16.2.1987) και το άρθρο 9 του Ν. 2642/98 (ΦΕΚ216/Α/1998).
8. Την με αριθ. 518/2000 γνωμοδότηση του Συμβουλίου της Επικρατείας, ύστερα από πρόταση του Υπουργού Εθνικής Οικονομίας και του Υφυπουργού Ανάπτυξης, αποφασίζουμε:

Άρθρο 1

Σκοπός του παρόντος διατάγματος είναι η προσαρμογή της ελληνικής νομοθεσίας προς τις Οδηγίες 98/34/ΕΚ (ΕΕ L204/37 της 21.7.1998) και 98/48/ΕΚ (ΕΕL217/1998 της 5.8.1998).

Άρθρο 2 (1)

Κατά την έννοια του παρόντος Π.Δ., νοείται ως:

1. «Προϊόν»: κάθε προϊόν βιομηχανικής κατασκευής, και κάθε γεωργικό προϊόν, συμπεριλαμβανομένων και των αλιευτικών προϊόντων.

2. «Υπηρεσία»: οποιαδήποτε υπηρεσία της κοινωνίας των πληροφοριών, ήτοι κάθε υπηρεσία που συνήθως παρέχεται έναντι αμοιβής, με ηλεκτρονικά μέσα εξ αποστάσεως και κατόπιν προσωπικής επιλογής ενός αποδέκτη υπηρεσιών.

Για τους σκοπούς του παρόντος ορισμού, νοείται με τον όρο:

- «εξ αποστάσεως»: υπηρεσία που παρέχεται χωρίς τα συμβαλλόμενα μέρη να είναι ταυτόχρονα παρόντα,

- «με ηλεκτρονικά μέσα»: υπηρεσία που παρέχεται στην αφετηρία της και γίνεται αποδεκτή στον προορισμό της μέσω εξοπλισμών ηλεκτρονικής επεξεργασίας (συμπεριλαμβανομένης της ψηφιακής συμπίεσης) ή αποθήκευσης δεδομένων και η οποία παρέχεται, διαβιβάζεται και λαμβάνεται εξ ολοκλήρου μέσω τηλεφωνικής γραμμής, ραδιοφωνικής μετάδοσης, οπτικής ίνας ή με άλλα ηλεκτρομαγνητικά μέσα,

- «κατόπιν συγκεκριμένης παραγγελίας ενός αποδέκτη υπηρεσιών»: υπηρεσία που παρέχεται με μετάδοση δεδομένων κατόπιν συγκεκριμένης παραγγελίας.

Στο παράρτημα III περιέχεται ενδεικτικός κατάλογος των υπηρεσιών που δεν καλύπτονται από αυτόν τον ορισμό.

Το παρόν Π.Δ. δεν εφαρμόζεται:

- στις υπηρεσίες ραδιοφωνικών μεταδόσεων,

- στις υπηρεσίες ραδιοτηλεοπτικών μεταδόσεων περί των οποίων το άρθρο 1 στοιχείο α) της οδηγίας 89/552/ΕΟΚ, η οποία ενσωματώθηκε στην ελληνική νομοθεσία με το Π.Δ. 231/1995 (ΦΕΚ 131/Α/1995).

3. «Τεχνική προδιαγραφή»: η προδιαγραφή που περιέχεται σε έγγραφο στο οποίο ορίζονται τα απαιτούμενα χαρακτηριστικά ενός προϊόντος, όπως τα επίπεδα ποιότητας ή ιδιότητες χρήσης, η ασφάλεια, οι διαστάσεις, συμπεριλαμβανομένων των διατάξεων που ισχύουν για το προϊόν όσον αφορά την ονομασία πώλησης, την ορολογία, τα σύμβολα, τις δοκιμές και τις μεθόδους δοκιμής, τη συσκευασία, τη σήμανση και το ετικετάρημα, καθώς και τις διαδικασίες αξιολόγησης της πιστότητας.

Ο όρος «τεχνική προδιαγραφή» καλύπτει επίσης τις μεθόδους και διαδικασίες παραγωγής γεωργικών προϊόντων δυνάμει του άρθρου 38 παράγραφος 1 της συνθήκης, προϊόντων που προορίζονται για ανθρώπινη διατροφή και διατροφή των ζώων, καθώς και φαρμάκων όπως ορίζονται στο άρθρο 1 της οδηγίας 65/65/ΕΟΚ, η οποία ενσωματώθηκε στην εθνική νομοθεσία με την ΚΥΑ Α6/10395/13-12/31.12.1985 (ΦΕΚ798/Β/1985), καθώς και τις μεθόδους και διαδικασίες παραγωγής άλλων προϊόντων, εφόσον αυτές έχουν επιπτώσεις στα χαρακτηριστικά τους γνωρίσματα.

4. «Άλλη απαίτηση»: απαίτηση, εκτός των τεχνικών προδιαγραφών, επιβαλλόμενη σε ένα προϊόν, ιδίως για λόγους προστασίας των καταναλωτών ή του περιβάλλοντος, η οποία αφορά τον κύκλο ζωής του προϊόντος μετά τη διάθεση του στην αγορά, όπως οι συνθήκες χρησιμοποίησης, ανακύκλωσης, επαναχρησιμοποίησης ή εξάλειψής του, εφόσον οι συνθήκες αυτές μπορούν να επηρεάσουν σημαντικά τη σύνθεση ή τη φύση του προϊόντος, ή την εμπορία του.

5. «Κανόνας σχετικά με τις υπηρεσίες»: απαίτηση γενικής φύσεως σχετικά με την πρόσβαση στις δραστηριότητες των υπηρεσιών που περιγράφονται στο σημείο 2 και στην άσκηση τους, ειδικότερα διατάξεις για τους παρέχοντες υπηρεσίες, τις υπηρεσίες και τον αποδέκτη των υπηρεσιών, εξαιρουμένων των κανόνων που δεν αναφέρονται ειδικά στις υπηρεσίες που ορίζονται στο ίδιο σημείο.

Το παρόν Π.Δ. δεν εφαρμόζεται στους κανόνες που άπτονται ζητημάτων εμπιπτόντων στις κοινοτικές κανονιστικές ρυθμίσεις του τομέα των τηλεπικοινωνιακών υπηρεσιών, όπως αυτές ορίζονται στο Ν. 2246/94 (ΦΕΚ 276/Α/1994), με τον οποίο ενσωματώθηκε η οδηγία 90/387/ΕΚ.

Το παρόν Π.Δ. δεν εφαρμόζεται στους κανόνες που άπτονται ζητημάτων εμπιπτόντων στις κοινοτικές κανονιστικές διατάξεις του τομέα των χρηματοπιστωτικών υπηρεσιών, σύμφωνα με την ενδεικτική απαρίθμηση των εν λόγω υπηρεσιών στο παράρτημα IV του παρόντος Π.Δ.

Το παρόν Π.Δ. δεν εφαρμόζεται στους κανόνες που εκδίδονται από ή για οργανωμένες αγορές σύμφωνα με το Ν. 2396/96(ΦΕΚ73/Α/1996), με τον οποίο ενσωματώθηκε η οδηγία 93/22/ΕΟΚ, άλλες αγορές ή οργανισμούς που προσφέρουν συμψηφιστικές ή εκκαθαριστικές υπηρεσίες προς τις αγορές αυτές, εξαιρουμένου του άρθρου 32 παράγραφος 4 του παραπάνω Νόμου.

Για τους σκοπούς του παρόντος ορισμού:

- ένας κανόνας θεωρείται ότι αφορά ειδικά τις υπηρεσίες της κοινωνίας των πληροφοριών όταν, αν ληφθεί υπόψη η αιτιολογία και το κείμενο του, έχει συγκεκριμένο σκοπό και αντικείμενο, είτε εξ ολοκλήρου είτε σε επί μέρους διατάξεις, να ρυθμίσει με σαφή και εύστοχο τρόπο τις υπηρεσίες αυτές,

- ένας κανόνας δεν θεωρείται ότι αφορά ειδικά τις υπηρεσίες της κοινωνίας των πληροφοριών όταν αφορά τις

υπηρεσίες αυτές μόνον κατά συνεκδοχή ή κατά σύμπτωση.

6. «Πρότυπο»: οι τεχνικές προδιαγραφές που έχουν εγκριθεί από αναγνωρισμένο οργανισμό τυποποίησης, για επανειλημμένη ή διαρκή εφαρμογή, των οποίων όμως η τήρηση δεν είναι υποχρεωτική και οι οποίες υπάγονται σε μία από τις ακόλουθες κατηγορίες:

- διεθνές πρότυπο: πρότυπο εγκεκριμένο από διεθνή οργανισμό τυποποίησης το οποίο τίθεται στη διάθεση του κοινού,

- ευρωπαϊκό πρότυπο: πρότυπο εγκεκριμένο από ευρωπαϊκό οργανισμό τυποποίησης, το οποίο τίθεται στη διάθεση του κοινού,

- Εθνικό πρότυπο: πρότυπο εγκεκριμένο από εθνικό οργανισμό τυποποίησης το οποίο τίθεται στη διάθεση του κοινού.

7. «Πρόγραμμα τυποποίησης»: πρόγραμμα εργασίας ενός αναγνωρισμένου οργανισμού τυποποίησης με το οποίο καταρτίζεται κατάλογος των θεμάτων για τα οποία διεξάγονται εργασίες τυποποίησης.

8. «Σχέδιο προτύπου»: το έγγραφο με το κείμενο των τεχνικών κανονισμών για καθορισμένο προϊόν, που σχεδιάζεται να εγκριθεί σύμφωνα με τη διαδικασία εθνικής τυποποίησης, όπως το κείμενο αυτό προκύπτει από τις προπαρασκευαστικές εργασίες και διανέμεται προς σχολιασμό ή δημόσια έρευνα.

9. «Ευρωπαϊκός Οργανισμός Τυποποίησης»: οργανισμός αναφερόμενος στο παράρτημα I.

10. «Εθνικός Οργανισμός Τυποποίησης»: οργανισμός αναφερόμενος στο παράρτημα II.

11. «Τεχνικός κανόνας»: Τεχνική προδιαγραφή ή άλλη απαίτηση ή κανόνας σχετικά με τις υπηρεσίες, συμπεριλαμβανομένων των οικείων διοικητικών διατάξεων των οποίων η τήρηση είναι υποχρεωτική από το νόμο ή την πρακτική (de jure ή de facto), για την εμπορία, την παροχή υπηρεσιών, την εγκατάσταση ενός φορέα παροχής υπηρεσιών ή τη χρήση σε κράτος μέλος ή σε σημαντικό τμήμα του κράτους αυτού, όπως επίσης, με την επιφύλαξη των οριζόμενων στο άρθρο 10, οι νομοθετικές, κανονιστικές και διοικητικές διατάξεις των κρατών μελών που απαγορεύουν την κατασκευή, εισαγωγή, εμπορία ή χρήση ενός προϊόντος και την παροχή ή χρήση μιας υπηρεσίας ή την εγκατάσταση για την παροχή των υπηρεσιών αυτών.

Τεχνικοί κανόνες υποχρεωτικοί από την πρακτική (de facto) είναι ιδίως:

οι νομοθετικές, κανονιστικές ή διοικητικές διατάξεις ενός κράτους μέλους οι οποίες παραπέμπουν είτε σε τεχνικές προδιαγραφές ή άλλες απαιτήσεις είτε σε κανόνες σχετικά με τις υπηρεσίες, είτε σε επαγγελματικούς κώδικες ή κώδικες

ορθής πρακτικής που με τη σειρά τους παραπέμπουν σε τεχνικές προδιαγραφές ή άλλες απαιτήσεις ή κανόνες σχετικά με τις υπηρεσίες, η τήρηση των οποίων αποτελεί τεκμήριο συμβατότητας προς τις προδιαγραφές που καθορίζονται από τις εν λόγω νομοθετικές, κανονιστικές ή διοικητικές διατάξεις, οι εκούσιες συμφωνίες στις οποίες η δημόσια αρχή είναι συμβαλλόμενο μέρος και οι οποίες αποσκοπούν στην τήρηση, προς το δημόσιο συμφέρον, των τεχνικών προδιαγραφών ή άλλων απαιτήσεων ή κανόνων σχετικά με τις υπηρεσίες. Εξαιρούνται οι συγγραφές υποχρεώσεων των δημοσίων συμβάσεων,

- οι τεχνικές προδιαγραφές ή άλλες απαιτήσεις ή οι κανόνες περί υπηρεσιών, που συνδέονται με φορολογικά ή οικονομικά μέτρα και επηρεάζουν την κατανάλωση προϊόντων ή υπηρεσιών ενθαρρύνοντας την τήρηση των τεχνικών αυτών προδιαγραφών ή άλλων απαιτήσεων ή κανόνων σχετικά με τις υπηρεσίες εξαιρούνται οι τεχνικές προδιαγραφές ή άλλες απαιτήσεις ή οι κανόνες σχετικά με τις υπηρεσίες που έχουν σχέση με τα εθνικά συστήματα κοινωνικής ασφάλισης.

12. «Σχέδιο τεχνικού κανόνα»: το κείμενο μια τεχνικής προδιαγραφής ή άλλης απαίτησης ή ενός κανόνα σχετικά με τις υπηρεσίες, συμπεριλαμβανομένων των διοικητικών διατάξεων, που εκπονείται προκειμένου η τεχνική αυτή προδιαγραφή ή απαίτηση ή κανόνας σχετικά με τις υπηρεσίες να καθιερωθεί αμέσως ή εν τέλει ως τεχνικός κανόνας, και το οποίο δεδομένου ότι βρίσκεται σε προπαρασκευαστικό στάδιο, μπορεί να υποστεί ουσιαστικές τροποποιήσεις.

Το παρόν Π.Δ. δεν ισχύει για τα μέτρα που θεσπίζονται ως αναγκαία στο πλαίσιο της συνθήκης προκειμένου να εξασφαλίσουν την προστασία του κοινού, και ιδιαίτερα των εργαζομένων, κατά τη χρήση προϊόντων, εφόσον τα μέτρα αυτά δεν επηρεάζουν τα προϊόντα.

Άρθρο 3

Οι οργανισμοί τυποποίησης που αναφέρονται στα παραρτήματα I και II καθώς και η Ευρ. Επιτροπή, λαμβάνουν, κατόπιν αιτήσεως τους, τα σχέδια προτύπων και ενημερώνονται από το Κέντρο Πληροφόρησης του ΕΛΟΤ για τη συνέχεια που δίνεται στις τυχόν παρατηρήσεις τους επί των σχεδίων αυτών.

Άρθρο 4 (2)

1.0 ΕΛΟΤ υποχρεούται:

- να γνωστοποιεί τις πληροφορίες που προβλέπονται από το άρθρο 3
- να δίνει στη δημοσιότητα τα σχέδια προτύπων, έτσι ώστε να μπορούν να συγκεντρώνονται και παρατηρήσεις από ενδιαφερόμενα μέρη εγκατεστημένα σε άλλα κράτη μέλη,
- να παραχωρεί στους άλλους οργανισμούς που αναφέρονται στο παράρτημα II το δικαίωμα να συμμετέχουν παθητικά ή ενεργά (με την αποστολή παρατηρητού) στις προγραμματιζόμενες εργασίες,
- να μην αντιτίθεται στην εξέταση, σε ευρωπαϊκό επίπεδο και σύμφωνα με τους κανόνες των ευρωπαϊκών οργανισμών τυποποίησης, ενός θέματος τυποποίησης του προγράμματος εργασίας του, και να μην πραγματοποιεί ενέργειες που θα μπορούσαν να προδικάσουν τη λήψη σχετικής απόφασης.

2. Απαγορεύεται κάθε πράξη αναγνώρισης, έγκρισης τύπου ή έμμεσης χρήσης ενός εθνικού προτύπου που έχει εγκριθεί κατά παράβαση του άρθρου 3 και της παραγράφου 1 του παρόντος άρθρου.

3. Το Κέντρο Πληροφόρησης (ΚΠ) του ΕΛΟΤ θέτει ομοίως στη διάθεση κάθε ενδιαφερομένου όλα τα νέα σχέδια ελληνικών προτύπων, καθώς και τα νέα σχέδια προτύπων, που εκπονούνται από τους Οργανισμούς Τυποποίησης των παραρτημάτων I και II του παρόντος Π.Δ. Κάθε ενδιαφερόμενος επιβαρύνεται με το κόστος της παρεχόμενης πληροφόρησης.

Άρθρο 5

Με απόφαση του Υπουργού Ανάπτυξης ορίζεται ο εκπρόσωπος της Ελλάδας στη μόνιμη επιτροπή του άρθρου 5της Οδηγίας 98/34/ΕΚ του Συμβουλίου της Ε. Ε., εφεξής

επιτροπή, ο οποίος μπορεί να υποβοηθείται από εμπειρογνώμονες ή συμβούλους για τη διατύπωση των ελληνικών θέσεων.

Άρθρο 6 (3)

Ο εκπρόσωπος της Ελλάδας:

1. συμμετέχει στις εργασίες της επιτροπής, στις οποίες συμμετέχει και εκπρόσωπος του ΕΛΟΤ όταν καλείται. Η επιτροπή συνέρχεται με ειδική σύνθεση για να εξετάσει τα ζητήματα τα σχετικά με τις υπηρεσίες της κοινωνίας των πληροφοριών.

2. εκφράζει τις ελληνικές θέσεις πάνω στις εκθέσεις που παρουσιάζει η Ευρ. Επιτροπή στην επιτροπή για τη λειτουργία και την εφαρμογή των προαναφερόμενων διαδικασιών, καθώς και στις προτάσεις που αποσκοπούν στην εξάλειψη των υφισταμένων ή προβλεπόμενων εμποδίων κατά τις συναλλαγές.

3. συνεργάζεται με τον ΕΛΟΤ για την έκφραση γνώμης στις προτάσεις της επιτροπής προς την Ευρ. Επιτροπή στα παρακάτω θέματα:

- στην ανάθεση από την Ευρ. Επιτροπή στους Ευρωπαϊκούς Οργανισμούς Τυποποίησης της κατάρτισης ευρωπαϊκού προτύπου σε μια καθορισμένη ημερομηνία,
- στην μέριμνα της Ευρ. Επιτροπής ώστε, εφόσον χρειάζεται, και προκειμένου να αποφευχθεί ο κίνδυνος των εμποδίων κατά τις συναλλαγές, να αποφασίσουν τα ενδιαφερόμενα κράτη μέλη σε μια πρώτη φάση μεταξύ τους για τα κατάλληλα μέτρα,
- στην λήψη από την Ευρ. Επιτροπή κάθε κατάλληλου μέτρου σχετικά με τα αναφερόμενα στην παράγραφο 2,
- στον εντοπισμό των τομέων για τους οποίους αποδεικνύεται αναγκαία η εναρμόνιση και στη λήψη, ενδεχομένως, των κατάλληλων εργασιών εναρμόνισης σε ένα συγκεκριμένο τομέα,
- στην τροποποίηση από την Ευρ. Επιτροπή των παραρτημάτων του παρόντος Π.Δ.,
- στην κατάρτιση των κανόνων κωδικοποιημένης παρουσίασης των πληροφοριών και του σχεδίου και των κριτηρίων, σύμφωνα με τα οποία θα πρέπει να υποβάλλονται τα προγράμματα τυποποίησης σύμφωνα με το άρθρο 2 παράγραφος 2 της Οδηγίας 98/34/ΕΚ,
- στις αιτήσεις που απευθύνονται στους οργανισμούς τυποποίησης που αναφέρονται στην πρώτη περίπτωση της παραγράφου αυτής,
- στην επιλογή του πρακτικού συστήματος που θα πρέπει να εφαρμοσθεί για την ανταλλαγή πληροφοριών, που προβλέπει η Οδηγία 98/34/ΕΚ, και των τροποποιήσεων που θα πρέπει, ενδεχομένως, να γίνουν σε αυτό,
- στην επανεξέταση της λειτουργίας του συστήματος, που θέτει σε εφαρμογή το παρόν Π.Δ.,
- στην έκφραση γνώμης σε κάθε σχέδιο Τεχνικού Κανόνα που τίθεται υπόψη της επιτροπής,
- σε κάθε άλλο ζήτημα που αφορά στην εφαρμογή της Οδηγίας 98/34/ΕΚ.

Άρθρο 7

1. Κατά τη διάρκεια επεξεργασίας ενός ευρωπαϊκού προτύπου, σύμφωνα με το άρθρο 6 παράγραφος 3 πρώτη περίπτωση, ο ΕΛΟΤ δεν επιτρέπεται να προβαίνει

σε καμία ενέργεια η οποία μπορεί να βλάψει την επιδιωκόμενη εναρμόνιση, και ιδίως, δεν δημοσιεύει στο δεδομένο τομέα νέο ή αναθεωρημένο εθνικό πρότυπο που δεν είναι πλήρως σύμφωνο προς υφιστάμενο ευρωπαϊκό πρότυπο.

2. Η παράγραφος 1 δεν ισχύει για τις εργασίες του ΕΛΟΤ οι οποίες αναλαμβάνονται ύστερα από αίτηση των δημόσιων αρχών προκειμένου να καταρτισθούν τεχνικοί κανονισμοί ή πρότυπα για καθορισμένα προϊόντα με στόχο την κατάρτιση τεχνικού κανόνα για τα προϊόντα αυτά.

Οι Δημόσιες Υπηρεσίες και Οργανισμοί εν γένει, που επιθυμούν να εκπονήσουν τεχνικούς κανονισμούς σε τομείς που ήδη υπάρχει έτοιμο ή υπό επεξεργασία ευρωπαϊκό πρότυπο, υποχρεούνται να διαβιβάζουν στο Υπουργείο Ανάπτυξης (ΥΠΑΝ) αίτηση όπου θα σημειώνουν τους λόγους που δικαιολογούν την κατάρτιση του, επισυνάπτοντας και σχέδιο του υπό εκπόνηση τεχνικού κανονισμού.

Το ΥΠΑΝ μέσω του ΕΛΟΤ μεριμνά για την ανακοίνωση στην Ευρ. Επιτροπή, των παραπάνω αιτήσεων, σύμφωνα και με το άρθρο 8 παράγραφος 1 του παρόντος Π.Δ.

Άρθρο 8 (4)

1. Οι Δημόσιες Υπηρεσίες και Οργανισμοί που συντάσσουν σχέδια τεχνικών κανόνων, υποχρεούνται να τα κοινοποιούν στη Γενική Γραμματεία Βιομηχανίας του ΥΠΑΝ και στον ΕΛΟΤ, εκτός εάν πρόκειται απλώς για αυτούσια μεταφορά ενός διεθνούς ή ευρωπαϊκού προτύπου, οπότε δεν αποστέλλεται το κείμενο και αρκεί μια απλή ενημέρωση σχετικά με τον εν λόγω τεχνικό κανόνα. Τα σχέδια αυτά συνοδεύονται από μια σύντομη ανακοίνωση των λόγων που καθιστούν αναγκαία την κατάρτιση αυτού του τεχνικού κανόνα, ιδιαίτερα στην περίπτωση του άρθρου 7, παράγραφος 2, εδάφιο δεύτερο.

Το ΥΠΑΝ μέσω του Κέντρου Πληροφόρησης του ΕΛΟΤ αποστέλλει στην Επιτροπή της Ε. Ε., κατά τις υποδείξεις της, τα παραπάνω σχέδια τεχνικών κανόνων και αντίστοιχα δέχεται τα αποστέλλόμενα από τα άλλα κράτη-μέλη, για τα οποία παρέχει πληροφόρηση στους αρμόδιους φορείς.

Κατά περίπτωση, οι παραπάνω υπηρεσίες ανακοινώνουν ταυτόχρονα το κείμενο των βασικών νομοθετικών και κανονιστικών διατάξεων, στις οποίες αναφέρεται κατά κύριο και άμεσο τρόπο το σχέδιο τεχνικού κανόνα, εάν η γνώση αυτού του κειμένου είναι αναγκαία για την εκτίμηση του πεδίου εφαρμογής του σχεδίου τεχνικού κανόνα.

Εάν χρειαστεί, οι Δημόσιες Υπηρεσίες και Οργανισμοί που συνέταξαν το σχέδιο του τεχνικού κανόνα γνωστοποιούν ταυτοχρόνως - εάν δεν το έχουν ήδη διαβιβάσει με κάποια προηγούμενη γνωστοποίηση τους- το κείμενο των βασικών, νομοθετικών και κανονιστικών διατάξεων που αφορούν κατά κύριο και άμεσο τρόπο τον σχετικό κανόνα, εφόσον η γνώση του κειμένου αυτού είναι αναγκαία για να εκτιμηθεί η εμβέλεια του σχεδίου αυτού.

Οι αρμόδιες για τη σύνταξη των εν λόγω σχεδίων τεχνικών κανόνων αρχές, προβαίνουν σε νέα γνωστοποίηση αυτών, υπό τους ανωτέρω όρους, εφόσον οι όροι αυτοί επιφέρουν σημαντικές τροποποιήσεις στο σχέδιο με αποτέλεσμα να τροποποιείται το πεδίο εφαρμογής του, να συντομεύεται το αρχικό χρονοδιάγραμμα εφαρμογής του, να προστίθενται προδιαγραφές ή απαιτήσεις ή - αυτές να καθίστανται πιο αυστηρές.

Ειδικότερα, όταν το σχέδιο τεχνικού κανόνα αφορά στον περιορισμό της διάθεσης στο εμπόριο ή της χρήσης μιας ουσίας, ενός παρασκευάσματος ή ενός χημικού

προϊόντος, συν τοις άλλοις και για λόγους δημόσιας υγείας και προστασίας των καταναλωτών ή του περιβάλλοντος, γνωστοποιείται επίσης, είτε περίληψη, είτε, στο μέτρο που είναι διαθέσιμες οι σχετικές πληροφορίες, τα χρήσιμα στοιχεία που αφορούν στη συγκεκριμένη ουσία, παρασκεύασμα ή προϊόν, καθώς και όσα αφορούν στα γνωστά και διαθέσιμα προϊόντα υποκατάστασης. Ομοίως γνωστοποιούν τις αναμενόμενες επιπτώσεις του μέτρου στη δημόσια υγεία και την προστασία των καταναλωτών και του περιβάλλοντος, συνοδεύοντας τα με ανάλυση των κινδύνων, διενεργούμενη, όπου συντρέχει λόγος, βάσει των γενικών αρχών αξιολόγησης των κινδύνων από χημικά προϊόντα, όπως προβλέπεται στο άρθρο 10, παράγραφος 4 του κανονισμού (ΕΟΚ) αριθ. 793/93 για την περίπτωση ήδη υφισταμένης ουσίας ή στο άρθρο 3, παράγραφος 2 της οδηγίας 67/548/ΕΟΚ, η οποία έχει ενσωματωθεί στην ελληνική νομοθεσία με το ΠΔ 329/83(ΦΕΚ 118/Α/83), για την περίπτωση νέας ουσίας.

2. Οι Δημόσιες Υπηρεσίες και Οργανισμοί εν γένει μπορούν να στέλνουν στο ΥΠΑΝ τις παρατηρήσεις τους για τα σχέδια τεχνικών κανονισμών άλλων χωρών που τους διαβιβάζονται. Οι παρατηρήσεις αυτές αποστέλλονται μέσω του Κ.Π. του ΕΛΟΤ στο κράτος-μέλος που εκπόνησε το σχέδιο τεχνικού κανονισμού.

Κατά τον ίδιο τρόπο διαβιβάζονται στις παραπάνω Υπηρεσίες και Οργανισμούς οι παρατηρήσεις άλλων κρατών μελών ή της Επιτροπής της Ε.Ε. για σχέδια τεχνικών κανονισμών που αυτές κατάρτισαν, για να τις λάβουν υπόψη τους, στο μέτρο του δυνατού, κατά τη διατύπωση των οριστικών κειμένων των τεχνικών κανονισμών αυτών.

"Όταν πρόκειται για τις τεχνικές προδιαγραφές ή άλλες απαιτήσεις ή τους κανόνες σχετικά με τις υπηρεσίες, που αναφέρει το άρθρο 2 σημείο 11 δεύτερο εδάφιο τρίτη περίπτωση, οι παρατηρήσεις ή οι αιτιολογημένες γνώμες της Ευρ. Επιτροπής ή των κρατών μελών μπορούν να αφορούν μόνο τις πτυχές του μέτρου οι οποίες ενδεχομένως αποτελούν εμπόδιο για τις συναλλαγές ή προκειμένου για τους κανόνες σχετικά με τις υπηρεσίες, την ελεύθερη κυκλοφορία των υπηρεσιών ή την ελευθερία εγκατάστασης των φορέων παροχής υπηρεσιών και όχι τη φορολογική ή οικονομική του πτυχή.

3. Οι Δημόσιες Υπηρεσίες και Οργανισμοί εν γένει αποστέλλουν στο ΥΠΑΝ και τον ΕΛΟΤ το οριστικό κείμενο τεχνικού κανονισμού που καταρτίζουν το συντομότερο δυνατό.

Οι παραπάνω Υπηρεσίες μπορούν να ζητούν, μέσω του ΥΠΑΝ και του ΕΛΟΤ, το οριστικό κείμενο ενός τεχνικού κανονισμού άλλου κράτους-μέλους.

4. Οι πληροφορίες που παρέχονται δυνάμει του παρόντος δεν είναι εμπιστευτικές, εκτός εάν το ζητήσουν ρητώς οι ελληνικές αρχές που πραγματοποιούν την κοινοποίηση. Κάθε τέτοια αίτηση πρέπει να αιτιολογείται.

Αν αυτό ζητηθεί από άλλο κράτος-μέλος για το σχέδιο τεχνικού κανόνα, οι ελληνικές αρχές που χειρίζονται θέματα τεχνικών κανόνων μπορούν, λαμβάνοντας τις αναγκαίες προφυλάξεις, να ζητήσουν πραγματογνωμοσύνη από φυσικά ή νομικά πρόσωπα του ιδιωτικού τομέα.

5. "Όταν το σχέδιο τεχνικού κανόνα αποτελεί μέρος μέτρου, του οποίου η γνωστοποίηση κατά το στάδια του σχεδίου προβλέπεται από άλλες κοινοτικές πράξεις, ο συντάκτης του σχεδίου μπορεί να προβαίνει στη γνωστοποίηση που αναφέρεται στην παράγραφο 1 του άρθρου 8, με βάση την άλλη πράξη, αναφέροντας ρητά ότι η γνωστοποίηση αυτή γίνεται επίσης δυνάμει του παρόντος Π.Δ.

Άρθρο 9

1. Οι Δημόσιες Υπηρεσίες και Οργανισμοί εν γένει αναβάλλουν την έγκριση ενός σχεδίου τεχνικού κανόνα για τρεις μήνες από την ημερομηνία παραλαβής από την Επιτροπή της γνωστοποίησης που αναφέρεται στο άρθρο 8 παράγραφος 1.

2. Οι συντάκτες τεχνικού κανόνα αναβάλλουν:

- κατά τέσσερις μήνες την έγκριση ενός σχεδίου τεχνικού κανόνα υπό μορφή εκούσιας συμφωνίας κατά την έννοια του άρθρου 2 σημείο 11 δεύτερο εδάφιο, δεύτερη περίπτωση,

- με την επιφύλαξη των παραγράφων 3,4 και 5, κατά έξι μήνες την έγκριση οιοδήποτε άλλου σχεδίου τεχνικού κανόνα (εξαιρουμένων των σχεδίων όσον αφορά τις υπηρεσίες), από την ημερομηνία παραλαβής από την Ευρ. Επιτροπή της γνωστοποίησης που αναφέρεται στο άρθρο 8 παράγραφος 1, εφόσον η Ευρ. Επιτροπή ή ένα άλλο κράτος μέλος διατυπώσει, εντός τριών μηνών από την ημερομηνία αυτή, αιτιολογημένη γνώμη, σύμφωνα με την οποία το προτεινόμενο μέτρο παρουσιάζει πτυχές που μπορούν ενδεχομένως να δημιουργήσουν εμπόδια στην ελεύθερη κυκλοφορία των εμπορευμάτων στα πλαίσια της εσωτερικής αγοράς

- με την επιφύλαξη των παραγράφων 4 και 5, κατά τέσσερις μήνες την έγκριση ενός σχεδίου κανόνα σχετικά με τις υπηρεσίες, από την ημερομηνία παραλαβής από την Ευρ. Επιτροπή της γνωστοποίησης που αναφέρεται στο άρθρο 8 παράγραφος 1, εφόσον η Ευρ. Επιτροπή ή ένα άλλο κράτος μέλος διατυπώσει, εντός τριών μηνών από την ημερομηνία αυτή, αιτιολογημένη γνώμη σύμφωνα με την οποία το προτεινόμενο μέτρο παρουσιάζει πτυχές που μπορούν ενδεχομένως να δημιουργήσουν εμπόδια στην ελεύθερη κυκλοφορία των υπηρεσιών ή στην ελεύθερη εγκατάσταση των φορέων παροχής υπηρεσιών στα πλαίσια της εσωτερικής αγοράς.

Προκειμένου περί των σχεδίων κανόνων όσον αφορά τις υπηρεσίες, οι αιτιολογημένες γνώμες της Επιτροπής ή των κρατών μελών δεν μπορούν να θίγουν μέτρα πολιτιστικής πολιτικής, στον οπτικοακουστικό ιδίως τομέα, τα οποία εκδίδονται σε εθνικό επίπεδο, σύμφωνα με το κοινοτικό δίκαιο, λαμβάνοντας υπόψη τη γλωσσική πολυμορφία, τις εθνικές και περιφερειακές ιδιομορφίες, καθώς και την πολιτιστική κληρονομιά.

Οι Δημόσιες Υπηρεσίες και Οργανισμοί που είναι αποδέκτες των αιτιολογημένων γνώμων, αναφέρουν στην Ευρ. Επιτροπή τη συνέχεια που προτίθενται να δώσουν σε αυτές. Προκειμένου δε περί των κανόνων όσον αφορά τις υπηρεσίες αναφέρουν, ενδεχομένως, τους λόγους για τους οποίους δεν μπορούν να ληφθούν υπόψη οι αιτιολογημένες γνώμες.

3. Οι Δημόσιες Υπηρεσίες και Οργανισμοί αναβάλλουν την έγκριση ενός σχεδίου τεχνικού κανόνα, με εξαίρεση τα σχέδια τα σχετικά με τις υπηρεσίες, κατά δώδεκα μήνες από την ημερομηνία παραλαβής από την Ευρ. Επιτροπή της γνωστοποίησης που αναφέρεται στο άρθρο 8 παράγραφος 1, εφόσον εντός των τριών μηνών που ακολουθούν την ημερομηνία αυτή, η Ευρ. Επιτροπή γνωστοποιήσει την πρόθεση της να προτείνει ή να εκδώσει οδηγία, κανονισμό ή απόφαση για το θέμα αυτό σύμφωνα με το άρθρο 189 της συνθήκης ΕΟΚ και ήδη το άρθρο 249 της Ενοποιημένης Συνθήκης της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

4. Οι Δημόσιες Υπηρεσίες και Οργανισμοί αναβάλλουν την έκδοση ενός σχεδίου τεχνικού κανόνα για δώδεκα μήνες από την ημερομηνία παραλαβής από την Ευρ. Επιτροπή της γνωστοποίησης που αναφέρεται στο άρθρο 8 παράγραφος 1 εφόσον, εντός τριών μηνών μετά την ημερομηνία αυτή, η Ευρ. Επιτροπή γνωστοποιήσει τη διαπίστωση της ότι το σχέδιο τεχνικού κανόνα αφορά θέμα καλυπτόμενο από πρόταση οδηγίας, κανονισμού ή απόφασης που έχει

υποβληθεί στο Συμβούλιο, σύμφωνα με το άρθρο 189 της συνθήκης ΕΟΚ και ήδη το άρθρο 249 της Ενοποιημένης Συνθήκης της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

5. Εάν το Συμβούλιο εγκρίνει κοινή θέση κατά τη διάρκεια της περιόδου αναστολής(status quo) που αναφέρεται στις παραγράφους 3 και 4, η περίοδος αυτή θα επεκταθεί, με την επιφύλαξη της παραγράφου 6, στους 18 μήνες.

6. Οι υποχρεώσεις που αναφέρονται στις παραγράφους 3,4 και 5, παύουν να υφίστανται είτε:

-όταν η Ευρ. Επιτροπή ενημερώσει τους συντάκτες των σχεδίων τεχνικών κανόνων ότι δεν προτίθεται πλέον να προτείνει ή να εκδώσει κοινοτική πράξη αναγκαστικού χαρακτήρα,

- όταν η Ευρ. Επιτροπή ενημερώσει τους συντάκτες των σχεδίων τεχνικών κανόνων ότι αποσύρει την πρόταση ή το σχέδιο της,

- με την έκδοση κοινοτικής πράξης υποχρεωτικού χαρακτήρα από το Συμβούλιο ή από την Ευρ. Επιτροπή.

7. Οι παράγραφοι 1 έως 5 δεν ισχύουν όταν οι Δημόσιες Υπηρεσίες και Οργανισμοί:

- για λόγους έκτακτης ανάγκης που επιβάλλονται από σοβαρή και απρόβλεπτη κατάσταση συνδεδεμένη με την προστασία της υγείας των προσώπων και των ζώων, με τη διατήρηση της χλωρίδας ή με την ασφάλεια και για τους κανόνες σχετικά με τις υπηρεσίες, με τη δημόσια τάξη και δη με την προστασία των ανηλίκων, πρέπει να εκπονήσει σε πολύ σύντομο χρονικό διάστημα τεχνικούς κανόνες, προκειμένου να τους εκδώσει και να τους θέσει σε ισχύ αμέσως, χωρίς να είναι δυνατή η διενέργεια διαβουλεύσεων, ή - για λόγους έκτακτης ανάγκης που επιβάλλονται από σοβαρή κατάσταση που αφορά την προστασία της ασφάλειας κοίτης ακεραιότητας του χρηματοπιστωτικού συστήματος, και δη την προστασία των καταθετών, των επενδυτών κοιτών ασφαλισμένων, οφείλει να εκδώσει και να θέσει αμέσως σε εφαρμογή κανόνες σχετικούς με τις χρηματοπιστωτικές υπηρεσίες.

Οι Δημόσιες Υπηρεσίες και Οργανισμοί παραθέτουν στη γνωστοποίηση που αναφέρεται στο

άρθρο 8 την αιτιολογία του επείγοντα χαρακτήρα των μέτρων.

Άρθρο 10

1. Τα άρθρα 8 και 9 δεν εφαρμόζονται στις διατάξεις της κείμενης νομοθεσίας ή στις εκούσιες συμφωνίες με τις οποίες:

α) επιχειρείται συμμόρφωση προς τις κοινοτικές πράξεις υποχρεωτικού χαρακτήρα που έχουν ως αποτέλεσμα την έκδοση τεχνικών προδιαγραφών ή κανόνων σχετικά με τις υπηρεσίες,

β) τηρούνται οι δεσμεύσεις που απορρέουν από διεθνή συμφωνία και έχουν ως αποτέλεσμα την έκδοση κοινών τεχνικών προδιαγραφών ή κανόνων σχετικά με τις κοινές υπηρεσίες στην Κοινότητα,

γ) γίνεται χρήση των ρητρών διασφάλισης που προβλέπονται σε κοινοτικές πράξεις υποχρεωτικού χαρακτήρα,

δ) εφαρμόζεται το άρθρο 8 παράγραφος 1 της οδηγίας 92/59/ΕΟΚ για τη γενική ασφάλεια των προϊόντων,

ε) υπάρχει συμμόρφωση προς την απόφαση του Δικαστηρίου των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων, η οποία ενσωματώθηκε στην εθνική νομοθεσία με την ΚΥΑ Φ 1-503/96 (ΦΕΚ98/Β/96)

στ) τροποποιείται απλώς ένας τεχνικός κανόνας κατά την έννοια του άρθρου 2, σημείο 11 του παρόντος Π.Δ., κατόπιν σχετικού αιτήματος της Ευρ. Επιτροπής, προκειμένου να αρθεί ένα εμπόδιο στις συναλλαγές ή προκειμένου για τους

κανόνες σχετικά με τις υπηρεσίες, την ελεύθερη κυκλοφορία των υπηρεσιών ή την ελευθερία εγκατάστασης των φορέων παροχής υπηρεσιών.

2. Το άρθρο 9 δεν εφαρμόζεται στις διατάξεις της κείμενης νομοθεσίας που προβλέπουν απαγόρευση της παραγωγής, εφόσον δεν θέτουν εμπόδια στην ελεύθερη κυκλοφορία των αγαθών.

3. Το άρθρο 9 παράγραφοι 3 έως 6, δεν εφαρμόζεται στις εκούσιες συμφωνίες που αναφέρονται στο άρθρο 2, σημείο 11, δεύτερο εδάφιο δεύτερη περίπτωση.

4. Το άρθρο 9 δεν εφαρμόζεται στις τεχνικές προδιαγραφές ή άλλες απαιτήσεις ή στους κανόνες σχετικά με τις υπηρεσίες που αναφέρονται στο άρθρο 2 σημείο 11 δεύτερο εδάφιο τρίτη περίπτωση.

Άρθρο 11

1. Από την έναρξη ισχύος του παρόντος Π.Δ. καταργούνται:

α) Το Π.Δ. 206/87 (ΦΕΚ 94/Α/18.6.87) εκτός των διατάξεων του άρθρου 3, οι οποίες παραμένουν σε ισχύ.

β) Το Π.Δ. 523/88 (ΦΕΚ 236/Α/24.10.88)

γ) Το Π.Δ. 48/96 (ΦΕΚ 44/Α/7.3.96)

2. Σε κάθε τεχνικό κανόνα που θεσπίζεται, πρέπει να περιλαμβάνεται παραπομπή στο παρόν Π.Δ.

Άρθρο 12

Προσαρτώνται και αποτελούν αναπόσπαστο μέρος του παρόντος Π.Δ. τα παρακάτω παραρτήματα:

Παράρτημα I ΕΥΡΩΠΑΪΚΟΙ ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΙ ΤΥΠΟΠΟΙΗΣΗΣ (5)

CEN

Ευρωπαϊκή Επιτροπή Τυποποίησης

CENELEC

Ευρωπαϊκή Επιτροπή Ηλεκτροτεχνικής Τυποποίησης

ETSI

Ευρωπαϊκό Ινστιτούτο Τηλεπικοινωνιακών Προτύπων

Παράρτημα II ΕΘΝΙΚΟΙ ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΙ ΤΥΠΟΠΟΙΗΣΗΣ (6)

1. ΒΕΛΓΙΟ

IBN/BIN (Institut beige de normalisation/Belgisch Instituut voor Normalisatie)

CEB/BEC (Comite electrotechnique belge/Belgisch Elektrotechnisch Comite)

2. ΔΑΝΙΑ

DS (Dansk Standard)

NTA (Telestyrelsen, National Telecom Agency)

3. ΓΕΡΜΑΝΙΑ

DIN (Deutsches Institut für Normung e.V.) DKE (Deutsche Elektrotechnische Kommission im DIN und VDE)

4. ΕΛΛΑΔΑ

ΕΛΟΤ (Ελληνικός Οργανισμός Τυποποίησης)

5. ΙΣΠΑΝΙΑ

AENOR (Asociacion Espanola de Normalizacion y Certificacion)

6. ΓΑΛΛΙΑ

AFNOR (Assodation francaise de normalisation) LITE (Union technique de l'electricite - Bureau de normalisation aupres de Γ AFNOR)

7. ΙΡΛΑΝΔΙΑ

NSAI (National Standards Authority of Ireland)

ETCI (Electrotechnical Council of Ireland)

8. ΙΤΑΛΙΑ

UNI (1) (Ente nazionale italiano di unificazione)

CEI (1) (Comitato elettrotecnico italiano)

9. ΛΟΥΞΕΜΒΟΥΡΓΟ

ITM (Inspection du travail et des mines)

SEE (Sen/ice de l'energie de l'Etat)

10. ΚΑΤΩ ΧΩΡΕΣ

NNI (Nederlands Normalisatie institut)

NEC (Nederlands Elektrotechnisch Comite)

11. ΑΥΣΤΡΙΑ

ON (Osterreichischs Normungsisstitut) OVE (Osterreichischer Verband fur Elektrotechnik) (1) Οι οργανισμοί UNI και CEI, σε συνεργασία με το Istituto Superiore delle Poste e Telecomunicazioni και το Ministero dell'Industria, έχουν αναθέσει τις εργασίες που εντάσσονται στο πλαίσιο του ETSI στην επιτροπή CONCIT (Comitato Nazionale di Coordinamento per le tecnologie dell'informazione).

12. ΠΟΡΤΟΓΑΛΙΑ

IPQ (Instituto Portugues de Qualidade)

13. ΗΝΩΜΕΝΟ ΒΑΣΙΛΕΙΟ

BSI (British Standards Institution)

BEC (British Electrotechnical Committee)

14. ΦΙΝΛΑΝΔΙΑ

SFS (Suomen Standardisoimisliitto SGS ry Finlands Standardiseringsforbund SFSrf)

THK (Telehallintokeskus / Teleforvaltningscentralen)

SESKO (Suomen Sahkoteknillinen Standardis-oimisyhdistys SESKIO ry Finlands Elektrotekniska Standardiseringsforening SESKO rf)

15. ΣΟΥΗΔΙΑ

SIS (Standardiseringen i Sverige) SEK (Svenska elektiska kommissionen) ITS (Informationstekniska Standardiseringen)

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ ΙΙΙ (7)

Ενδεικτικός κατάλογος υπηρεσιών που δεν καλύπτονται από το άρθρο 2 σημείο 2 δεύτερο εδάφιο

1. Υπηρεσίες που δεν παρέχονται «εξ αποστάσεως»

Υπηρεσίες που παρέχονται παρουσία του παρέχοντος και του αποδέκτη, ακόμη και όταν προϋποθέτουν τη χρησιμοποίηση ηλεκτρονικών συσκευών:

α) εξετάσεις ή θεραπεία σε ιατρείο με χρησιμοποίηση ηλεκτρονικού εξοπλισμού αλλά παρουσία του ασθενούς

β) αναδίφηση ηλεκτρονικού καταλόγου μέσα σε κατάστημα παρουσία του πελάτη

γ) κράτηση αεροπορικού εισιτηρίου μέσω δικτύου υπολογιστών σε γραφείο ταξιδιών παρουσία του πελάτη

δ) διάθεση ηλεκτρονικών παιχνιδιών σε χώρο αναψυχής παρουσία του χρήστη

2. Υπηρεσίες που δεν παρέχονται «με ηλεκτρονικά μέσα»

Υπηρεσίες που έχουν υλικό περιεχόμενο, έστω και αν παρέχονται μέσω ηλεκτρονικών συσκευών:

α) αυτόματη έκδοση τίτλων (χαρτονομισμάτων, σιδηροδρομικών εισιτηρίων)

β) πρόσβαση στα οδικά δίκτυα, στους χώρους στάθμευσης κ.λπ, με αντίτιμο ακόμη και αν στην είσοδο ή/και στην έξοδο παρεμβαίνουν ηλεκτρονικές συσκευές για να ελέγξουν την πρόσβαση ή/και να εξασφαλίσουν την ορθή πληρωμή.

- Υπηρεσίες «off-line»: διανομή CD-ROM ή λογισμικού σε δισκέτες

- Υπηρεσίες που δεν παρέχονται μέσω ηλεκτρονικών συστημάτων απογραφής και επεξεργασίας δεδομένων:

α) υπηρεσίες φωνητικής τηλεφωνίας

β) υπηρεσίες φαξ/τέλεξ

γ) υπηρεσίες που παρέχονται μέσω φωνητικής τηλεφωνίας ή φαξ

δ) ιατρικές υπηρεσίες μέσω τηλεφώνου /φαξ ε) νομικές υπηρεσίες μέσω τηλεφώνου/φαξ στ) άμεση εμπορία μέσω τηλεφώνου/φαξ ζ. Υπηρεσίες που δεν παρέχονται «κατόπιν προσωπικής επιλογής αποδεκτού υπηρεσιών»

Υπηρεσίες που παρέχονται με τη διαβίβαση δεδομένων χωρίς συγκεκριμένη παραγγελία και προορίζονται για ταυτόχρονη παραλαβή από απεριόριστο αριθμό αποδεκτών (μετάδοση «από ένα σημείο σε πολλά σημεία»):

α) υπηρεσίες ραδιοηλεκτρονικής μετάδοσης (συμπεριλαμβανομένων των "βίντεο σχεδόν αλά καρτ»), κατ' άρθρο 1 στοιχείο α) της οδηγίας 89/552/ΕΟΚ. β) υπηρεσίες ραδιοφωνικών μεταδόσεων γ) (οπτικοακουστική) τηλεκειμενογραφία (Teletext).

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ ΙV (8)

Ενδεικτικός κατάλογος χρηματοπιστωτικών υπηρεσιών περί των οποίων το άρθρο 2 σημείο 5 τρίτο εδάφιο

- Επενδυτικές υπηρεσίες

- Συναλλαγές ασφάλισης και αντασφάλισης

- Τραπεζικές υπηρεσίες

- Συναλλαγές που έχουν σχέση με συνταξιοδοτικά ταμεία

- Υπηρεσίες που αφορούν συναλλαγές επί προθεσμία ή προαιρέσεις.

Αυτές οι υπηρεσίες περιλαμβάνουν ιδίως:

α) τις επενδυτικές υπηρεσίες που αναφέρονται στο παράρτημα της οδηγίας 93/22/ΕΟΚ, τις υπηρεσίες οργανισμών συλλογικών επενδύσεων

β) τις υπηρεσίες που εξαρτώνται από δραστηριότητες υπέρ των οποίων ισχύει αμοιβαία αναγνώριση και οι οποίες αναφέρονται στο παράρτημα της οδηγίας 89/646/ΕΟΚ

γ) τις συναλλαγές που εξαρτώνται από δραστηριότητες ασφάλισης και αντασφάλισης, και οι οποίες αναφέρονται:

- στο άρθρο 1 της οδηγίας 73/239/ΕΟΚ

- στο παράρτημα της οδηγίας 79/267/ΕΟΚ

- στην οδηγία 64/255/ΕΟΚ

- στις οδηγίες 92/49/ΕΟΚ και 92/96/ΕΟΚ

Άρθρο 13

Η ισχύς του παρόντος αρχίζει από τη δημοσίευση του στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως.

Στον Υφυπουργό Ανάπτυξης αναθέτουμε τη δημοσίευση και εκτέλεση του παρόντος Διατάγματος.

Αθήνα, 6 Φεβρουαρίου 2001

Ο ΠΡΟΕΔΡΟΣ ΤΗΣ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑΣ

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΣΤΕΦΑΝΟΠΟΥΛΟΣ

ΟΙ ΥΠΟΥΡΓΟΙ

ΕΘΝΙΚΗΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ

ΓΙΑΝΝΟΣ ΠΑΠΑΝΤΩΝΙΟΥ

ΥΦΥΠΟΥΡΓΟΣ

ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ

ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΣ ΚΑΛΑΦΑΤΗΣ

II. Νομοθεσία Ηλεκτρονικού Εμπορίου στην Ευρώπη

Κανονισμός (ΕΚ) αριθ. 733/2002 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου

Τι μπορείτε να βρείτε στον Κανονισμό (ΕΚ) αριθ. 733/2002 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου;

1. Τον στόχο και το πεδίο εφαρμογής του ccTLD εντός της Κοινότητας. Το ccTLD αποτελεί αναπόσπαστο τμήμα της υποδομής του Διαδικτύου και οιασδήποτε διεύθυνσης ηλεκτρονικού ταχυδρομείου στο Διαδίκτυο
2. Τους ορισμούς των εννοιών "μητρώο" και "καταχωρητής" του eu TLD και τα χαρακτηριστικά του μητρώου που καθορίζουν τις διαδικασίες κατά τις οποίες το μητρώο συνάπτει κατάλληλη σύμβαση που προβλέπει την εκχώρηση του κωδικού ccTLD.
3. Τις υποχρεώσεις του μητρώου ώστε οι διαδικασίες που ακολουθεί να είναι διαφανείς και αμερόληπτες
4. Πληροφορίες για το πλαίσιο πολιτικής της Επιτροπής σύμφωνα με το οποίο θεσπίζει κανόνες δημοσίου συμφέροντος όσον αφορά την εφαρμογή και τις λειτουργίες του TLD και τις αρχές δημοσίου συμφέροντος για τις καταχωρήσεις
5. Πληροφορίες για τα δικαιώματα που διατηρεί η Κοινότητα σχετικά με τον TLD

Περίληψη

Ο Κανονισμός (ΕΚ) αριθ. 733/2002 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου αναφέρεται και δισαφηνίζει τα σχετικά με την υλοποίηση του κωδικού χώρας των τομέων ανωτάτου επιπέδου (ccTLD) εντός της Κοινότητας. Οι TLD αποτελούν αναπόσπαστο τμήμα της υποδομής του Διαδικτύου. Αποτελούν ουσιαστικό στοιχείο της καθολικής διαλειτουργικότητας του παγκόσμιου ιστού ("WWW" ή "Web"). Η σύνδεση και η παραμονή οι οποίες επιτυγχάνονται με τη χορήγηση ονομάτων τομέα και οι σχετικές διευθύνσεις παρέχουν τη δυνατότητα στους χρήστες να εντοπίζουν υπολογιστές και ιστοθέσεις στον παγκόσμιο ιστό. Οι TLD αποτελούν επίσης αναπόσπαστο τμήμα οιασδήποτε διεύθυνσης ηλεκτρονικού ταχυδρομείου στο Διαδίκτυο. Ορίζει ως μητρώο την οντότητα η οποία επιφορτίζεται με την οργάνωση, τη διαχείριση και τη διεύθυνση του eu TLD και ως καταχωρητή το πρόσωπο ή η οντότητα που, μέσω συμβάσεως με το μητρώο, παρέχει υπηρεσίες καταχώρισης ονομάτων τομέα σε καταχωρούμενους. Αναφέρει τα χαρακτηριστικά του μητρώου καθώς και τις υποχρεώσεις του όπως να οργανώνει, διευθύνει και διαχειρίζεται τον TLD προς το γενικό συμφέρον και βάσει των αρχών της ποιότητας, της αποδοτικότητας, της αξιοπιστίας και της προσβασιμότητας ή να καταχωρεί τα ονόματα τομέα στον TLD μέσω οιασδήποτε διαπιστευμένου καταχωρητή κατόπιν αιτήσεως. Καθορίζει το πλαίσιο πολιτικής της Επιτροπής που είναι αφού συμβουλευθεί το μητρώο να θεσπίζει κανόνες

δημοσίου συμφέροντος όσον αφορά την εφαρμογή και τις λειτουργίες του TLD και τις αρχές δημοσίου συμφέροντος για τις καταχωρήσεις. Τέλος αναφέρει ότι η Κοινότητα διατηρεί όλα τα δικαιώματα σχετικά με τον TLD, μεταξύ των οποίων, ιδίως, τα δικαιώματα διανοητικής ιδιοκτησίας και τα λοιπά δικαιώματα σχετικά με τις βάσεις δεδομένων του μητρώου, τα οποία είναι απαραίτητα προκειμένου να διασφαλίζεται η εφαρμογή του παρόντος κανονισμού, καθώς και το δικαίωμα επανορισμού του μητρώου.

Κανονισμός (ΕΚ) αριθ. 733/2002 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 22ας Απριλίου 2002 για την υλοποίηση του τομέα ανωτάτου επιπέδου (Κείμενο που παρουσιάζει ενδιαφέρον για τον ΕΟΧ)

ΤΟ ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΙΟ ΚΑΙ ΤΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗΣ ΕΝΩΣΗΣ,
Έχοντας υπόψη:

τη συνθήκη για την ίδρυση της Ευρωπαϊκής Κοινότητας, και ιδίως το άρθρο 156, την πρόταση της Επιτροπής(1), τη γνώμη της Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής(2), Αφού ζητήθηκε η γνώμη της Επιτροπής των Περιφερειών, Αποφασίζοντας σύμφωνα με τη διαδικασία που ορίζεται στο άρθρο 251 της συνθήκης(3),

Εκτιμώντας τα ακόλουθα:

(1) Η δημιουργία του eu τομέα ανωτάτου επιπέδου (TLD) αποτελεί έναν από τους στόχους της πρωτοβουλίας για την ηλεκτρονική Ευρώπη, η οποία εγκρίθηκε από το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο κατά τη σύνοδό του στη Λισσαβόνα στις 23 και 24 Μαρτίου 2000, με σκοπό την επίσπευση του ηλεκτρονικού εμπορίου.

(2) Η ανακοίνωση της Επιτροπής προς το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και το Συμβούλιο για την οργάνωση και τη διαχείριση του Διαδικτύου αναφέρεται στη δημιουργία του eu TLD και το ψήφισμα του Συμβουλίου, της 3ης Οκτωβρίου 2000, για την οργάνωση και τη διαχείριση του Διαδικτύου(4), επιφορτίζει την Επιτροπή να ενθαρρύνει το συντονισμό των πολιτικών που έχουν σχέση με τη διαχείριση του Διαδικτύου.

(3) Οι TLD αποτελούν αναπόσπαστο τμήμα της υποδομής του Διαδικτύου. Αποτελούν ουσιαστικό στοιχείο της καθολικής διαλειτουργικότητας του παγκόσμιου ιστού ("WWW" ή "Web"). Η σύνδεση και η παραμονή οι οποίες επιτυγχάνονται με τη χορήγηση ονομάτων τομέα και οι σχετικές διευθύνσεις παρέχουν τη δυνατότητα στους χρήστες να εντοπίζουν υπολογιστές και ιστοθέσεις στον παγκόσμιο ιστό. Οι TLD αποτελούν επίσης αναπόσπαστο τμήμα οιασδήποτε διεύθυνσης ηλεκτρονικού ταχυδρομείου στο Διαδίκτυο.

(4) Ο eu TLD θα πρέπει να προωθήσει τη χρήση και την πρόσβαση στα δίκτυα του Διαδικτύου και την εικονική αγορά που βασίζεται στο Διαδίκτυο, σύμφωνα με το άρθρο 154 παράγραφος 2 της συνθήκης, παρέχοντας ένα συμπληρωματικό τομέα καταχώρισης στους υφιστάμενους κωδικούς χώρας των τομέων ανωτάτου επιπέδου (ccTLDs) ή την παγκόσμια καταχώριση στους τομείς ανωτάτου επιπέδου γενικού χαρακτήρα και θα πρέπει να αυξήσει κατά συνέπεια τις επιλογές και τον ανταγωνισμό.

(5) Ο eu TLD θα πρέπει να βελτιώσει τη διαλειτουργικότητα των διευρωπαϊκών δικτύων, σύμφωνα με τα άρθρα 154 και 155 της συνθήκης, διασφαλίζοντας τη διαθεσιμότητα των εξυπηρετητών ονομάτων eu στην Κοινότητα. Αυτό επηρεάζει την τοπολογία και την τεχνική υποδομή του Διαδικτύου στην Ευρώπη, η οποία θα

επωφεληθεί από έναν επιπλέον αριθμό εξυπηρετητών ονομάτων στην Κοινότητα.

(6) Μέσω του eu TLD, η εσωτερική αγορά θα πρέπει να αποκτήσει μεγαλύτερη προβολή στην εικονική αγορά η οποία βασίζεται στο Διαδίκτυο. Ο eu TLD θα πρέπει να παρέχει μια σαφώς αναγνωρίσιμη σύνδεση με την Κοινότητα, το συναφές νομικό πλαίσιο και την ευρωπαϊκή αγορά. Θα πρέπει να επιτρέπει στις επιχειρήσεις, στους οργανισμούς και στα φυσικά πρόσωπα εντός της Κοινότητας να καταχωρούνται σε έναν ειδικό τομέα ο οποίος θα καθιστά την εν λόγω σύνδεση εμφανή. Κατ' αυτό τον τρόπο, ο eu TLD όχι μόνο θα αποτελεί το κύριο δομικό στοιχείο του ηλεκτρονικού εμπορίου στην Ευρώπη, αλλά θα υποστηρίζει επίσης τους στόχους του άρθρου 14 της συνθήκης.

(7) Ο eu TLD μπορεί να επιταχύνει τα οφέλη της κοινωνίας της πληροφορίας στην Ευρώπη συνολικά, να επιτελέσει σοβαρό ρόλο στην ενσωμάτωση των μελλοντικών κρατών μελών στην Ευρωπαϊκή Ένωση, και να βοηθήσει να καταπολεμηθεί ο κίνδυνος ψηφιακού χάσματος με τις γειτονικές χώρες. Θα πρέπει, συνεπώς, να αναμένεται ότι ο παρών κανονισμός θα επεκταθεί και στον Ευρωπαϊκό Οικονομικό Χώρο και ότι μπορεί να ζητηθούν τροποποιήσεις στους υφιστάμενους διακανονισμούς μεταξύ της Ευρωπαϊκής Ένωσης και τρίτων ευρωπαϊκών χωρών, για την πλήρωση των απαιτήσεων του eu TLD, ώστε να μπορούν να συμμετέχουν σε αυτόν και οντότητες στις εν λόγω χώρες.

(8) Ο παρών κανονισμός ισχύει υπό την επιφύλαξη του κοινοτικού δικαίου περί προστασίας των δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα. Η εφαρμογή του παρόντος κανονισμού θα πρέπει να γίνεται σύμφωνα με τις αρχές που αφορούν την προστασία της ιδιωτικής ζωής και των δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα.

(9) Η διαχείριση του Διαδικτύου βασίζεται εν γένει στις αρχές της αποφυγής παρεμβάσεων, της αυτοδιαχείρισης και της αυτορρύθμισης. Στο μέτρο του δυνατού και με την επιφύλαξη του κοινοτικού δικαίου, οι αρχές αυτές θα πρέπει επίσης να εφαρμόζονται στο eu ccTLD. Η υλοποίηση του eu TLD μπορεί να λαμβάνει υπόψη τις σχετικές βέλτιστες πρακτικές και να υποστηρίζεται από εθελοντικές κατευθυντήριες γραμμές ή κώδικες ορθής συμπεριφοράς, οσάκις ενδείκνυται.

(10) Η δημιουργία του eu TLD θα πρέπει να συμβάλλει στην προώθηση της εικόνας της Ευρωπαϊκής Ένωσης στα παγκόσμια δίκτυα πληροφοριών και να εμπλουτίζει το σύστημα ονοματοδότησης του Διαδικτύου, επιπλέον των εθνικών ccTLD.

(11) Στόχος του παρόντος κανονισμού είναι να καθορίσει τους όρους υλοποίησης του eu TLD, ώστε να είναι σε θέση να ορίσει ένα μητρώο και να θεσπίσει ένα πλαίσιο γενικής πολιτικής εντός του οποίου θα λειτουργεί. Οι εθνικοί ccTLD δεν καλύπτονται από τον παρόντα κανονισμό.

(12) Το μητρώο είναι ο φορέας ο επιφορτισμένος με την οργάνωση, τη διεύθυνση και τη διαχείριση του eu TLD, συμπεριλαμβανομένης της τήρησης των σχετικών βάσεων δεδομένων και των συνδεδεμένων υπηρεσιών δημόσιας αναζήτησης, της διαπίστευσης των καταχωρητών, της καταχώρισης των ονομάτων τομέα που ζητούν οι διαπιστευμένοι καταχωρητές, της λειτουργίας των εξυπηρετητών ονομάτων TLD και της διάδοσης των αρχείων ζώνης TLD. Οι υπηρεσίες δημόσιας αναζήτησης που συνδέονται με τον TLD αναφέρονται ως αναζητήσεις "Who is". Οι βάσεις δεδομένων τύπου "Who is" θα πρέπει να συνάδουν προς το κοινοτικό δίκαιο περί προστασίας των δεδομένων και της ιδιωτικής ζωής. Η πρόσβαση στις ανωτέρω βάσεις δεδομένων παρέχει πληροφορίες για κατόχους ονομάτων τομέα και αποτελεί ουσιαστικό μέσο τόνωσης της εμπιστοσύνης των χρηστών.

(13) Μετά τη δημοσίευση πρόσκλησης εκδήλωσης ενδιαφέροντος στην Επίσημη Εφημερίδα των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων, η Επιτροπή, βάσει ανοικτής, διαφανούς

και αμερόληπτης διαδικασίας επιλογής, θα πρέπει να ορίσει ένα μητρώο. Η Επιτροπή θα πρέπει να συνάψει σύμβαση με το επιλεγέν μητρώο όπου θα πρέπει να προσδιορίζονται οι όροι που ισχύουν στο μητρώο για την οργάνωση, τη διεύθυνση και τη διαχείριση του eu TLD. Η σύμβαση θα πρέπει να είναι περιορισμένου χρόνου και να είναι δυνατόν να ανανεωθεί.

(14) Η Επιτροπή, ενεργώντας για λογαριασμό της Κοινότητας, έχει ζητήσει την εκχώρηση του κωδικού EU με σκοπό τη δημιουργία ενός ccTLD στο Διαδίκτυο. Στις 25 Σεπτεμβρίου 2000, το σώμα του Διαδικτύου για την εκχώρηση ονομάτων και αριθμών (ICANN) εξέδωσε ψήφισμα στο οποίο αναφέρεται ότι "οι κωδικοί άλφα-2 είναι μεταβιβάσιμοι ως ccTLD, μόνο σε περιπτώσεις όπου η υπηρεσία διατήρησης του προτύπου ISO 3166 >έχει πραγματοποιήσει κράτηση του κωδικού στον κατάλογο των κατ' εξαίρεση κρατήσεων, ο οποίος κωδικός καλύπτει οιαδήποτε εφαρμογή του προτύπου ISO 3166-1 η οποία απαιτεί την κωδικοποιημένη παρουσίαση του ονόματος της ενδιαφερόμενης χώρας, εδάφους ή περιοχής". Ο κωδικός EU πληροί τις εν λόγω προϋποθέσεις και συνεπώς είναι "μεταβιβάσιμος" στην Κοινότητα.

(15) Το ICANN είναι τώρα υπεύθυνο για το συντονισμό της εκχώρησης κωδικών που αντιπροσωπεύουν το ccTLD στα μητρώα. Το ψήφισμα του Συμβουλίου της 3ης Οκτωβρίου 2000 ενθαρρύνει την εφαρμογή των αρχών για τα μητρώα ccTLD, οι οποίες εγκρίνονται από την κυβερνητική συμβουλευτική επιτροπή (GAC). Το μητρώο θα πρέπει να συνάψει σύμβαση με το ICANN στα πλαίσια των αρχών της GAC.

(16) Η θέσπιση κανόνων δημοσίου συμφέροντος για την αντιμετώπιση κερδοσκοπικών και καταχρηστικών καταχωρίσεων ονομάτων τομέα θα πρέπει να προβλέπει ότι οι κάτοχοι προηγούμενων δικαιωμάτων, τα οποία αναγνωρίζονται ή θεσπίζονται σύμφωνα με το εθνικό ή/και το κοινοτικό δίκαιο, και οι δημόσιοι φορείς απολαύουν συγκεκριμένης χρονικής περιόδου (sunrise period) κατά τη διάρκεια της οποίας η καταχώριση των ονομάτων τομέα προορίζεται αποκλειστικά για τους κατόχους προηγούμενων δικαιωμάτων, τα οποία αναγνωρίζονται ή θεσπίζονται σύμφωνα με το εθνικό ή/και το κοινοτικό δίκαιο, και για τους δημόσιους φορείς.

(17) Η ανάκληση των ονομάτων τομέα δεν θα πρέπει να γίνεται αυθαίρετα. Η ανάκληση μπορεί όμως να γίνεται, ιδίως όταν ένα όνομα τομέα αντιβαίνει καταφανώς στη δημόσια τάξη. Η πολιτική περί ανακλήσεων θα πρέπει, ωστόσο, να προβλέπει έγκαιρο και αποτελεσματικό μηχανισμό.

(18) Θα πρέπει να θεσπιστούν κανόνες ως προς το ζήτημα των "αδέσποτων πραγμάτων" για να αντιμετωπιστεί η κατάσταση ονομάτων τομέα η καταχώριση των οποίων δεν ανανεώνεται ή, παραδείγματος χάριν, λόγω του δικαίου της διαδοχής, δεν έχουν πλέον κάτοχο.

(19) Το νέο μητρώο TLD δεν θα πρέπει να έχει αρμοδιότητες δημιουργίας τομέων δευτέρου επιπέδου χρησιμοποιώντας κωδικούς άλφα-2 που εκπροσωπούν χώρες.

(20) Στο πλαίσιο που καθορίζεται από τον παρόντα κανονισμό, τους κανόνες της πολιτικής δημοσίου συμφέροντος σχετικά με την υλοποίηση και τις λειτουργίες του TLD και τις αρχές της πολιτικής δημοσίου συμφέροντος όσον αφορά την καταχώριση, είναι σκόπιμο όταν καταστρώνεται η πολιτική καταχωρίσεων να εξετάζονται διάφορες επιλογές, συμπεριλαμβανομένης της μεθόδου "ο πρώτος αφιχθείς εξυπηρετείται πρώτος".

(21) Όταν γίνεται αναφορά στα ενδιαφερόμενα μέρη, θα πρέπει να προβλέπονται διαβουλεύσεις με τη συμμετοχή, ιδίως, δημόσιων αρχών, επιχειρήσεων, οργανισμών και φυσικών προσώπων. Το μητρώο μπορεί να συστήσει συμβουλευτικό όργανο για τη διοργάνωση των διαβουλεύσεων αυτών.

(22) Τα απαιτούμενα μέτρα για την εφαρμογή του παρόντος κανονισμού,

συμπεριλαμβανομένων των κριτηρίων για τη διαδικασία επιλογής του μητρώου, τον ορισμό του μητρώου, καθώς και τη θέσπιση κανόνων δημοσίου συμφέροντος, θα πρέπει να θεσπιστούν σύμφωνα με την απόφαση 1999/468/ΕΚ του Συμβουλίου, της 28ης Ιουνίου 1999, για τον καθορισμό των όρων άσκησης των εκτελεστικών αρμοδιοτήτων που ανατίθενται στην Επιτροπή(5).

(23) Δεδομένου ότι ο στόχος της προβλεπόμενης δράσης, ήτοι η υλοποίηση του TLD, είναι αδύνατον να επιτευχθεί επαρκώς από τα κράτη μέλη και δύναται, συνεπώς, λόγω των διαστάσεων και των αποτελεσμάτων της προβλεπόμενης δράσης, να επιτευχθεί καλύτερα σε κοινοτικό επίπεδο, η Κοινότητα μπορεί να θεσπίσει μέτρα σύμφωνα με την αρχή της επικουρικότητας, όπως ορίζεται στο άρθρο 5 της συνθήκης. Σύμφωνα με την αρχή της αναλογικότητας, όπως ορίζεται στο εν λόγω άρθρο, ο παρών κανονισμός δεν υπερβαίνει τα αναγκαία όρια για την επίτευξη του εν λόγω στόχου,
ΕΞΕΔΩΣΑΝ ΤΟΝ ΠΑΡΟΝΤΑ ΚΑΝΟΝΙΣΜΟ:

Άρθρο 1 (1)

Στόχος και πεδίο εφαρμογής

1. Στόχος του παρόντος κανονισμού είναι η υλοποίηση του κωδικού χώρας των τομέων ανωτάτου επιπέδου (ccTLD) εντός της Κοινότητας. Ο παρών κανονισμός θέτει τους όρους της εν λόγω υλοποίησης, συμπεριλαμβανομένου του ορισμού μητρώου, και καθιερώνει το πλαίσιο γενικής πολιτικής εντός του οποίου λειτουργεί το μητρώο.

2. Ο παρών κανονισμός εφαρμόζεται με την επιφύλαξη των διακανονισμών στα κράτη μέλη όσον αφορά τους εθνικούς ccTLD.

Άρθρο 2 (2)

Ορισμοί

Για τους σκοπούς του παρόντος κανονισμού, νοούνται ως:

α) "μητρώο": η οντότητα η οποία επιφορτίζεται με την οργάνωση, τη διαχείριση και τη διεύθυνση του eu TLD, συμπεριλαμβανομένης της τήρησης των σχετικών βάσεων δεδομένων, των συνδεδεμένων υπηρεσιών δημόσιας αναζήτησης, της καταχώρισης των ονομάτων τομέα, της λειτουργίας του μητρώου ονομάτων τομέα, της λειτουργίας των εξυπηρετητών ονομάτων του μητρώου του TLD και της διάδοσης των αρχείων ζώνης του TLD·

β) "καταχωρητής": το πρόσωπο ή η οντότητα που, μέσω συμβάσεως με το μητρώο, παρέχει υπηρεσίες καταχώρισης ονομάτων τομέα σε καταχωρούμενους.

Άρθρο 3

Χαρακτηριστικά του μητρώου

1. Η Επιτροπή:

α) σύμφωνα με τη διαδικασία που αναφέρεται στο άρθρο 6 παράγραφος 3, θεσπίζει τα κριτήρια και τη διαδικασία καθορισμού του μητρώου·

β) σύμφωνα με τη διαδικασία που αναφέρεται στο άρθρο 6 παράγραφος 2, καθορίζει το μητρώο αφού δημοσιεύσει στην Επίσημη Εφημερίδα των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων πρόσκληση εκδήλωσης ενδιαφέροντος και αφού η διαδικασία για την εν λόγω πρόσκληση ολοκληρωθεί·

γ) σύμφωνα με τη διαδικασία που αναφέρεται στο άρθρο 6 παράγραφος 2, συνάπτει σύμβαση η οποία προσδιορίζει τους όρους σύμφωνα με τους οποίους η Επιτροπή εποπτεύει την οργάνωση, τη διεύθυνση και τη διαχείριση από το μητρώο του TLD. Η σύμβαση μεταξύ της Επιτροπής και του μητρώου πρέπει να είναι περιορισμένου χρόνου και να είναι δυνατόν να ανανεωθεί.

Το μητρώο δεν μπορεί να δέχεται καταχωρίσεις μέχρι να διαμορφωθεί πολιτική

καταχωρίσεων.

2. Το μητρώο πρέπει να είναι μη κερδοσκοπικός οργανισμός, ο οποίος συγκροτείται σύμφωνα με το δίκαιο του κράτους μέλους και έχει την καταστατική του έδρα, την κεντρική του διοίκηση και την κύρια εγκατάστασή του εντός της Κοινότητας.

3. Αφού λάβει προηγουμένως τη συναίνεση της Επιτροπής, το μητρώο συνάπτει κατάλληλη σύμβαση που προβλέπει την εκχώρηση του κωδικού ccTLD. Προς το σκοπό αυτό, λαμβάνονται υπόψη οι σχετικές αρχές τις οποίες καθορίζει η κυβερνητική συμβουλευτική επιτροπή.

4. Το μητρώο TLD δεν λειτουργεί ως καταχωρητής.

Άρθρο 4 (3)

Υποχρεώσεις του μητρώου

1. Το μητρώο τηρεί τους κανόνες, τις πολιτικές και τις διαδικασίες που ορίζονται στον παρόντα κανονισμό και τις συμβάσεις οι οποίες αναφέρονται στο άρθρο 3. Το μητρώο εφαρμόζει διαφανείς και αμερόληπτες διαδικασίες.

2. Το μητρώο:

α) οργανώνει, διευθύνει και διαχειρίζεται τον TLD προς το γενικό συμφέρον και βάσει των αρχών της ποιότητας, της αποδοτικότητας, της αξιοπιστίας και της προσβασιμότητας·

β) καταχωρεί τα ονόματα τομέα στον TLD μέσω οιαδήποτε διαπιστευμένου καταχωρητή κατόπιν αιτήσεως από:

i) οιαδήποτε επιχείρηση η οποία έχει την καταστατική της έδρα, την κεντρική της διοίκηση ή την κύρια εγκατάστασή της εντός της Κοινότητας, ή

ii) οιαδήποτε οργανισμό ο οποίος είναι εγκατεστημένος εντός της Κοινότητας, με την επιφύλαξη της εφαρμογής του εθνικού δικαίου, ή

iii) οιαδήποτε φυσικό πρόσωπο που είναι κάτοικος της Κοινότητας·

γ) επιβάλλει τέλη, τα οποία σχετίζονται άμεσα με το κόστος που ανακύπτει·

δ) εφαρμόζει πολιτική εξώδικης διευθέτησης των διαφορών βασισμένη στην κάλυψη των δαπανών και διαδικασία για την ταχεία επίλυση των διαφορών

μεταξύ των κατόχων ονομάτων τομέα όσον αφορά τα δικαιώματα που αφορούν τα ονόματα, συμπεριλαμβανομένων των δικαιωμάτων διανοητικής ιδιοκτησίας

καθώς και των διαφορών που αφορούν τις μεμονωμένες αποφάσεις του μητρώου. Η πολιτική αυτή θεσπίζεται σύμφωνα με το άρθρο 5 παράγραφος 1 και λαμβάνει υπόψη τις συστάσεις του Παγκόσμιου Οργανισμού Διανοητικής Ιδιοκτησίας. Η πολιτική παρέχει στα ενδιαφερόμενα μέρη τις κατάλληλες διαδικαστικές εγγυήσεις και εφαρμόζεται υπό την επιφύλαξη δικαστικών διαδικασιών·

ε) θεσπίζει διαδικασίες και εκτελεί διαπιστεύσεις καταχωρητών και εξασφαλίζει αποτελεσματικές και αμερόληπτες συνθήκες ανταγωνισμού μεταξύ των καταχωρητών·

στ) εξασφαλίζει την ακεραιότητα των βάσεων δεδομένων των ονομάτων τομέα.

Άρθρο 5 (4)

Πλαίσιο πολιτικής

1. Η Επιτροπή, αφού συμβουλευθεί το μητρώο και με τη διαδικασία που αναφέρεται στο άρθρο 6 παράγραφος 3, θεσπίζει κανόνες δημοσίου συμφέροντος όσον αφορά την εφαρμογή και τις λειτουργίες του TLD και τις αρχές δημοσίου συμφέροντος για τις καταχωρήσεις. Η πολιτική δημοσίου συμφέροντος περιλαμβάνει:

α) πολιτική εξώδικης διευθέτησης διαφορών·

β) πολιτική δημοσίου συμφέροντος για τις κερδοσκοπικές και καταχρηστικές

καταχωρίσεις ονομάτων τομέα, συμπεριλαμβανομένης της δυνατότητας καταχώρισης ονομάτων τομέα σταδιακά ώστε να εξασφαλίζονται οι κατάλληλες προσωρινές ευκαιρίες για τους κατόχους προηγούμενων δικαιωμάτων, τα οποία αναγνωρίζονται ή θεσπίζονται από το εθνικό ή/και το κοινοτικό δίκαιο, και για τους δημόσιους φορείς να καταχωρίζουν τα ονόματά τους.

γ) πολιτική περί πιθανής ανάκλησης των ονομάτων τομέα, συμπεριλαμβανομένου του ζητήματος των "αδέσποτων πραγμάτων".

δ) γλωσσικά ζητήματα και γεωγραφικές έννοιες.

ε) μεταχείριση της διανοητικής ιδιοκτησίας και άλλα δικαιώματα.

2. Εντός τριών μηνών από την έναρξη ισχύος του παρόντος κανονισμού, τα κράτη μέλη μπορούν να κοινοποιήσουν στην Επιτροπή και τα άλλα κράτη μέλη περιορισμένο κατάλογο των ευρέως ανεγνωρισμένων ονομάτων σχετικά με γεωγραφικές ή/και γεωπολιτικές έννοιες, οι οποίες επηρεάζουν την πολιτική ή την εδαφική τους οργάνωση. Τα ονόματα αυτά μπορούν:

α) είτε να μην καταχωρίζονται.

β) είτε να καταχωρίζονται μόνον ως τομέας δεύτερου επιπέδου, σύμφωνα με τους κανόνες δημοσίου συμφέροντος.

Η Επιτροπή κοινοποιεί αμελλητί στο μητρώο τον κατάλογο των κοινοποιημένων ονομάτων στα οποία εφαρμόζονται παρόμοια κριτήρια. Η Επιτροπή δημοσιεύει τον κατάλογο ταυτόχρονα με την κοινοποίησή του στο μητρώο.

Σε περίπτωση όπου ένα κράτος μέλος ή η Επιτροπή, εντός 30 ημερών από τη δημοσίευση, εγείρουν ένσταση για κάποιο σημείο που περιλαμβάνεται σε κοινοποιημένο κατάλογο, η Επιτροπή λαμβάνει μέτρα, σύμφωνα με τη διαδικασία που αναφέρεται στο άρθρο 6 παράγραφος 3, για τη θεραπεία της κατάστασης.

3. Πριν από την έναρξη πράξεων καταχώρισης, το μητρώο θεσπίζει την αρχική πολιτική καταχωρίσεων για τον eu TLD, σε συνεννόηση με την Επιτροπή και τα άλλα ενδιαφερόμενα μέρη. Το μητρώο εφαρμόζει στην πολιτική καταχωρίσεων τους κανόνες δημοσίου συμφέροντος που θεσπίζονται σύμφωνα με την παράγραφο 1, λαμβάνοντας υπόψη τους καταλόγους εξαιρέσεων που αναφέρονται στην παράγραφο 2.

4. Η Επιτροπή ενημερώνει τακτικά την επιτροπή του άρθρου 6 για τις δραστηριότητες που αναφέρονται στην παράγραφο 3 του παρόντος άρθρου.

Άρθρο 6 **Επιτροπή**

1. Η Επιτροπή επικουρείται από την επιτροπή επικοινωνιών η οποία ιδρύεται βάσει του άρθρου 22 παράγραφος 1 της οδηγίας 2002/21/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 7ης Μαρτίου 2002, σχετικά με ένα κοινό κανονιστικό πλαίσιο για τα δίκτυα και τις υπηρεσίες ηλεκτρονικής επικοινωνίας (οδηγία πλαίσιο)(6). Μέχρις ότου συσταθεί η επιτροπή επικοινωνιών βάσει της οδηγίας 1999/468/ΕΚ, η Επιτροπή επικουρείται από την επιτροπή, η οποία συγκροτείται βάσει του άρθρου 9 της οδηγίας 90/387/ΕΟΚ του Συμβουλίου, της 28ης Ιουνίου 1990, για τη δημιουργία της εσωτερικής αγοράς στον τομέα των τηλεπικοινωνιακών υπηρεσιών μέσω της εφαρμογής της παροχής ανοιχτού δικτύου (open network provision - ONP) (ΟΝΠ)(7).

2. Οσάκις γίνεται αναφορά στην παρούσα παράγραφο, εφαρμόζονται τα άρθρα 3 και 7 της απόφασης 1999/468/ΕΚ, τηρουμένου του άρθρου 8 της εν λόγω απόφασης.

3. Οσάκις γίνεται αναφορά στην παρούσα παράγραφο, εφαρμόζονται τα άρθρα 5 και 7 της απόφασης 1999/468/ΕΚ, τηρουμένου του άρθρου 8 της εν λόγω απόφασης.

Η προθεσμία που προβλέπεται στο άρθρο 5 παράγραφος 6 της απόφασης

1999/468/ΕΚ καθορίζεται σε τρεις μήνες.

4. Η επιτροπή θεσπίζει τον εσωτερικό κανονισμό της.

Άρθρο 7 (5)

Επιφύλαξη δικαιωμάτων

Η Κοινότητα διατηρεί όλα τα δικαιώματα σχετικά με τον TLD, μεταξύ των οποίων, ιδίως, τα δικαιώματα διανοητικής ιδιοκτησίας και τα λοιπά δικαιώματα σχετικά με τις βάσεις δεδομένων του μητρώου, τα οποία είναι απαραίτητα προκειμένου να διασφαλίζεται η εφαρμογή του παρόντος κανονισμού, καθώς και το δικαίωμα επανορισμού του μητρώου.

Άρθρο 8

Έκθεση εφαρμογής

Η Επιτροπή υποβάλλει έκθεση στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και το Συμβούλιο ως προς την εφαρμογή, την αποτελεσματικότητα και τη λειτουργία του eu TLD, ένα έτος μετά την έκδοση του παρόντος κανονισμού και, εν συνεχεία, ανά διετία.

Άρθρο 9

Έναρξη ισχύος

Ο παρών κανονισμός αρχίζει να ισχύει την ημέρα της δημοσίευσής του στην Επίσημη Εφημερίδα των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων.

Ο παρών κανονισμός είναι δεσμευτικός ως προς όλα τα μέρη του και ισχύει άμεσα σε κάθε κράτος μέλος.

Λουξεμβούργο, 22 Απριλίου 2002.

Για το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο

Ο Πρόεδρος

P. Cox

Για το Συμβούλιο

Ο Πρόεδρος

M. Arias Carpete

Οδηγία 2000/31/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου

Τι μπορείτε να βρείτε στην Οδηγία 2000/31/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου

1. Πληροφορίες για τον στόχο και το πεδίο εφαρμογής της οδηγίας ώστε να εξασφαλιστεί η ελεύθερη κυκλοφορία των υπηρεσιών της κοινωνίας της πληροφορίας μεταξύ των κρατών μελών
2. παροχής υπηρεσιών", "εγκατεστημένος φορέας παροχής υπηρεσιών", "αποδέκτης της υπηρεσίας", "καταναλωτής", "εμπορικές επικοινωνίες", "νομοθετικώς κατοχυρωμένο επάγγελμα" κ.α
3. Η τήρηση των ισχυουσών εθνικών διατάξεων στην εσωτερική αγορά σχετικά με τις υπηρεσίες της κοινωνίας της πληροφορίας που παρέχει ένας φορέας
4. Πληροφορίες για την εγκατάσταση και την πληροφόρηση, δηλαδή αντίστοιχα την αρχή της μη αναγκαίας προηγούμενης άδειας και τις γενικές πληροφορίες που πρέπει να παρέχονται σύμφωνα με το κοινοτικό δίκαιο
5. Πληροφορίες για τις εμπορικές επικοινωνίες όπως είναι οι παρεχόμενες πληροφορίες που πρέπει να πληρούν κάποιους όρους αλλά και την Spam αλληλογραφία
6. Η σύναψη συμβάσεων με ηλεκτρονικά μέσα και οι ελάχιστες παροχές του φορέα παροχής υπηρεσιών καθώς και οι αρχές που διέπουν την παραγγελία με τεχνολογικά μέσα
7. Η ευθύνη των μεσαζόντων παροχής υπηρεσιών είτε πρόκειται για απλή μετάδοση, είτε για αποθήκευση σε κρυφή μνήμη (Caching) είτε για φιλοξενία
8. Πληροφορίες για την κατάρτιση κωδίκων δεοντολογίας από τις ενώσεις ή οργανώσεις επαγγελματιών και καταναλωτών
9. Πληροφορίες για τον εξώδικο διακανονισμό των διαφορών ενός φορέα παροχής και ενός αποδέκτη μιας υπηρεσίας της κοινωνίας της πληροφορίας
10. Ποια είναι τα μέσα έννομης προστασίας των καταναλωτών αλλά και των φορέων παροχής υπηρεσιών προκειμένου να παύει οποιαδήποτε παράβαση και να προλαμβάνεται περαιτέρω ζημία των ενεχόμενων συμφερόντων
11. Την προθεσμία μεταφοράς της οδηγίας στο εθνικό δίκαιο

Περίληψη

Η Οδηγία 2000/31/ΕΚ που αποτελεί την σπουδαιότερη οδηγία σχετικά με το ηλεκτρονικό εμπόριο έχει ως στόχο την ομαλή λειτουργία της εσωτερικής

αγοράς, εξασφαλίζοντας την ελεύθερη κυκλοφορία των υπηρεσιών της κοινωνίας της πληροφορίας μεταξύ των κρατών μελών. Ορίζει τις έννοιες "υπηρεσίες της κοινωνίας της πληροφορίας", "φορέας παροχής υπηρεσιών", "εγκατεστημένος φορέας παροχής υπηρεσιών", "αποδέκτης της υπηρεσίας", "καταναλωτής", "εμπορικές επικοινωνίες", "νομοθετικώς κατοχυρωμένο επάγγελμα" κ.α. Κάθε κράτος μέλος μεριμνά ώστε οι υπηρεσίες της κοινωνίας της πληροφορίας που παρέχει ένας φορέας εγκατεστημένος στο έδαφός του να τηρούν τις ισχύουσες εθνικές διατάξεις του οι οποίες εμπίπτουν στο συντονισμένο τομέα. Τα κράτη μέλη εξασφαλίζουν ότι η ανάληψη και η άσκηση δραστηριότητας φορέα παροχής υπηρεσίας της κοινωνίας της πληροφορίας δεν μπορεί να υπαχθεί σε καθεστώς προηγούμενης παροχής άδειας ή σε οποιαδήποτε άλλη προϋπόθεση ισοδυνάμου αποτελέσματος. Εκτός από άλλες προϋποθέσεις πληροφόρησης που προβλέπονται από το κοινοτικό δίκαιο, τα κράτη μέλη εξασφαλίζουν ότι οι εμπορικές επικοινωνίες που συνιστούν υπηρεσία της κοινωνίας της πληροφορίας ή αποτελούν μέρος της πληρούν τουλάχιστον τους αναφερόμενους όρους. Τα κράτη μέλη τα οποία επιτρέπουν μη ζητηθείσα εμπορική επικοινωνία μέσω ηλεκτρονικού ταχυδρομείου, εξασφαλίζουν ότι η εν λόγω εμπορική επικοινωνία από φορέα παροχής υπηρεσιών εγκατεστημένο στο έδαφός τους πρέπει να είναι αναγνωρίσιμη σαφώς και επακριβώς ευθύς ως περιέλθει στον παραλήπτη. Τα κράτη μέλη εξασφαλίζουν ότι η χρήση εμπορικών επικοινωνιών που συνιστούν υπηρεσία της κοινωνίας της πληροφορίας ή αποτελούν μέρος της, η οποία παρέχεται από μέλος νομοθετικώς κατοχυρωμένου επαγγέλματος, επιτρέπεται εφόσον τηρεί τους επαγγελματικούς κανόνες. Τα κράτη μέλη μεριμνούν ώστε το νομικό τους σύστημα να επιτρέπει τη σύναψη συμβάσεων με ηλεκτρονικά μέσα. Τα κράτη μέλη διασφαλίζουν ότι, σε περίπτωση παροχής μιας υπηρεσίας της κοινωνίας της πληροφορίας η οποία συνίσταται στη μετάδοση πληροφοριών που παρέχει ο αποδέκτης της υπηρεσίας σε ένα δίκτυο επικοινωνιών ή στην παροχή πρόσβασης στο δίκτυο επικοινωνιών, δεν υφίσταται ευθύνη του φορέα παροχής υπηρεσιών όσον αφορά τις μεταδιδόμενες πληροφορίες. Τα κράτη μέλη διασφαλίζουν ότι, σε περίπτωση παροχής μιας υπηρεσίας της κοινωνίας της πληροφορίας, η οποία συνίσταται στη μετάδοση πληροφοριών που παρέχει ένας αποδέκτης υπηρεσίας σε ένα δίκτυο επικοινωνιών, δεν υφίσταται ευθύνη του φορέα παροχής της υπηρεσίας, όσον αφορά την αυτόματη, ενδιάμεση και προσωρινή αποθήκευση των πληροφοριών. Τα κράτη μέλη διασφαλίζουν ότι σε περίπτωση παροχής μιας υπηρεσίας της κοινωνίας της πληροφορίας η οποία συνίσταται στην αποθήκευση πληροφοριών παρεχομένων από έναν αποδέκτη υπηρεσίας, δεν υφίσταται ευθύνη του φορέα παροχής της υπηρεσίας για τις πληροφορίες που αποθηκεύονται μετά από αίτηση αποδέκτη της υπηρεσίας. Τα κράτη μέλη και η Επιτροπή ενθαρρύνουν την κατάρτιση κωδίκων δεοντολογίας σε κοινοτικό επίπεδο, από τις ενώσεις ή οργανώσεις επαγγελματιών και καταναλωτών και την εθελοντική διαβίβαση των σχεδίων των κωδίκων δεοντολογίας. Τα κράτη μέλη μεριμνούν ώστε τα ένδικα μέσα του εθνικού δικαίου όσον αφορά τις υπηρεσίες της κοινωνίας της πληροφορίας, να επιτρέπουν την ταχεία λήψη μέτρων, συμπεριλαμβανόμενων προσωρινών μέτρων, προκειμένου να παύει οιαδήποτε παράβαση και να προλαμβάνεται περαιτέρω ζημία των ενεχόμενων συμφερόντων.

Οδηγία 2000/31/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 8ης Ιουνίου 2000 για ορισμένες νομικές πτυχές των υπηρεσιών της κοινωνίας της πληροφορίας, ιδίως του ηλεκτρονικού εμπορίου, στην εσωτερική αγορά ("οδηγία για το ηλεκτρονικό εμπόριο")

ΤΟ ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΙΟ ΚΑΙ ΤΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗΣ ΕΝΩΣΗΣ,

Έχοντας υπόψη:

τη συνθήκη για την ίδρυση της Ευρωπαϊκής Κοινότητας, και ιδίως το άρθρο 47 παράγραφος 2, το άρθρο 55 και το άρθρο 95, την πρόταση της Επιτροπής(1), τη γνώμη της Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής(2), Αποφασίζοντας με τη διαδικασία του άρθρου 251 της συνθήκης(3),

Εκτιμώντας τα ακόλουθα:

(1) Η Ευρωπαϊκή Ένωση αποσκοπεί στη δημιουργία ολοένα στενότερων δεσμών μεταξύ των ευρωπαϊκών κρατών και λαών και στην εξασφάλιση της οικονομικής και κοινωνικής προόδου. Σύμφωνα με το άρθρο 14 παράγραφος 2 της συνθήκης, η εσωτερική αγορά αποτελεί ένα χώρο χωρίς εσωτερικά σύνορα μέσα στον οποίο διασφαλίζεται η ελεύθερη κυκλοφορία των εμπορευμάτων και των υπηρεσιών, καθώς και η ελευθερία εγκατάστασης. Η ανάπτυξη των υπηρεσιών της κοινωνίας της πληροφορίας στο χώρο χωρίς εσωτερικά σύνορα είναι ζωτικής σημασίας μέσο για την κατάργηση των φραγμών που χωρίζουν τους ευρωπαϊκούς λαούς.

(2) Η ανάπτυξη του ηλεκτρονικού εμπορίου στο πλαίσιο της κοινωνίας της πληροφορίας προσφέρει σημαντικές ευκαιρίες απασχόλησης στην Κοινότητα, ιδίως στις μικρομεσαίες επιχειρήσεις, θα διευκολύνει την ανάπτυξη των ευρωπαϊκών επιχειρήσεων, καθώς και τις επενδύσεις στην καινοτομία, και μπορεί να αυξήσει την ανταγωνιστικότητα της ευρωπαϊκής βιομηχανίας, υπό την προϋπόθεση ότι ο καθένας θα έχει πρόσβαση στο Internet.

(3) Το κοινοτικό δίκαιο και τα χαρακτηριστικά της κοινοτικής έννομης τάξης αποτελούν στοιχείο ζωτικής σημασίας που θα επιτρέψει στους ευρωπαίους πολίτες και επιχειρηματίες να εκμεταλλευτούν πλήρως, ανεξαρτήτως των συνόρων, τις ευκαιρίες που προσφέρει το ηλεκτρονικό εμπόριο. Επομένως, η παρούσα οδηγία έχει ως στόχο να εξασφαλίσει υψηλό επίπεδο ολοκλήρωσης της νομοθεσίας σε κοινοτικό επίπεδο, προκειμένου να εγκαθιδρύσει έναν πραγματικό χώρο χωρίς εσωτερικά σύνορα για τις υπηρεσίες της κοινωνίας της πληροφορίας.

(4) Είναι σημαντικό να εξασφαλιστεί ότι το ηλεκτρονικό εμπόριο θα μπορέσει να επωφεληθεί πλήρως από την εσωτερική αγορά και ότι, επομένως, όπως και στην περίπτωση της οδηγίας 89/552/ΕΟΚ του Συμβουλίου, της 3ης Οκτωβρίου 1989, για το συντονισμό ορισμένων νομοθετικών, κανονιστικών και διοικητικών διατάξεων των κρατών μελών σχετικά με την άσκηση τηλεοπτικών δραστηριοτήτων(4), θα επιτευχθεί υψηλό επίπεδο κοινοτικής ολοκλήρωσης.

(5) Η ανάπτυξη των υπηρεσιών της κοινωνίας της πληροφορίας στην Κοινότητα παρακωλύεται από ορισμένα νομικά εμπόδια στην καλή λειτουργία της εσωτερικής αγοράς τα οποία καθιστούν λιγότερο ελκυστική την άσκηση της ελευθερίας της εγκατάστασης και της ελεύθερης παροχής υπηρεσιών. Τα εν λόγω εμπόδια απορρέουν από τις αποκλίσεις των νομοθεσιών καθώς και από την έλλειψη ασφάλειας δικαίου ως προς το ποιοι εθνικοί κανόνες ισχύουν για τις υπηρεσίες αυτές. Ενόψει της απουσίας συντονισμού και προσαρμογής των νομοθεσιών στους συγκεκριμένους τομείς, μπορεί να δικαιολογείται η ύπαρξη των εμποδίων αυτών υπό το πρίσμα της νομολογίας του Δικαστηρίου των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων. Δεν υπάρχει ασφάλεια δικαίου όσον αφορά την έκταση στην οποία τα κράτη μέλη μπορούν να ασκούν έλεγχο σε υπηρεσίες που προέρχονται από άλλα κράτη μέλη.

(6) Με βάση τους κοινοτικούς στόχους των άρθρων 43 και 49 της συνθήκης και του παράγωγου κοινοτικού δικαίου, τα εμπόδια αυτά θα πρέπει να καταργηθούν

με το συντονισμό ορισμένων εθνικών νομοθεσιών και με την αποσαφήνιση ορισμένων νομικών σε κοινοτικό επίπεδο, στο βαθμό που χρειάζεται για την ομαλή λειτουργία της εσωτερικής αγοράς. Η παρούσα οδηγία πραγματεύεται μόνον ορισμένα ειδικά ζητήματα που δημιουργούν προβλήματα για την εσωτερική αγορά και, ως εκ τούτου, είναι απολύτως συνεπής με την αρχή της επικουρικότητας όπως αυτή διατυπώνεται στο άρθρο 5 της συνθήκης.

(7) Προκειμένου να εξασφαλιστούν η ασφάλεια δικαίου και η εμπιστοσύνη του καταναλωτή, η παρούσα οδηγία πρέπει να καθορίζει ένα σαφές γενικό πλαίσιο που να καλύπτει ορισμένες νομικές πτυχές του ηλεκτρονικού εμπορίου στην εσωτερική αγορά.

(8) Στόχος της παρούσας οδηγίας είναι η δημιουργία νομικού πλαισίου που θα εξασφαλίζει την ελεύθερη κυκλοφορία των υπηρεσιών της κοινωνίας της πληροφορίας μεταξύ κρατών μελών και όχι η εναρμόνιση του ποινικού δικαίου αυτού καθ' εαυτού.

(9) Η ελεύθερη κυκλοφορία των υπηρεσιών της κοινωνίας της πληροφορίας μπορεί σε πολλές περιπτώσεις να αντικατοπτρίζει στο κοινοτικό δίκαιο, κατά τρόπο συγκεκριμένο, μια γενικότερη αρχή, ήτοι την ελευθερία έκφρασης, όπως κατοχυρώνεται στο άρθρο 10 παράγραφος 1 της σύμβασης για την προστασία των ανθρωπίνων δικαιωμάτων και των θεμελιωδών ελευθεριών, την οποία έχουν επικυρώσει όλα τα κράτη μέλη. Για το λόγο αυτό, οι οδηγίες που καλύπτουν την παροχή υπηρεσιών της πληροφορίας πρέπει να εξασφαλίζουν ότι μπορεί κανείς να επιδίδεται στην εν λόγω δραστηριότητα ελεύθερα βάσει του ως άνω άρθρου, με μόνη επιφύλαξη τους περιορισμούς που ορίζει η παράγραφος 2 του εν λόγω άρθρου και το άρθρο 46 παράγραφος 1 της συνθήκης. Η παρούσα οδηγία δεν έχει σκοπό να θίξει τους εθνικούς θεμελιώδεις κανόνες και αρχές που αφορούν την ελευθερία την έκφρασης.

(10) Σύμφωνα με την αρχή της αναλογικότητας, τα μέτρα που προβλέπει η παρούσα οδηγία περιορίζονται στο ελάχιστο αναγκαίο για την επίτευξη του στόχου της ομαλής λειτουργίας της εσωτερικής αγοράς. Εφόσον είναι απαραίτητη μια παρέμβαση σε κοινοτικό επίπεδο και προκειμένου να εξασφαλιστεί ένας χώρος ο οποίος θα είναι πράγματι χωρίς εσωτερικά σύνορα για το ηλεκτρονικό εμπόριο, η οδηγία οφείλει να εξασφαλίζει την υψηλού επιπέδου προστασία των στόχων γενικού συμφέροντος, ιδίως την προστασία των ανηλίκων και της ανθρώπινης αξιοπρέπειας, την προστασία του καταναλωτή και την προστασία της δημόσιας υγείας. Σύμφωνα με το άρθρο 152 της συνθήκης, η προστασία της δημόσιας υγείας είναι ουσιαστική συνιστώσα των άλλων πολιτικών της Κοινότητας.

(11) Η παρούσα οδηγία δεν θίγει το επίπεδο προστασίας, ιδίως της δημόσιας υγείας και των συμφερόντων του καταναλωτή, όπως θεσπίζεται σε κοινοτικές πράξεις. Μεταξύ άλλων, η οδηγία 93/13/ΕΟΚ του Συμβουλίου, της 5ης Απριλίου 1993, σχετικά με τις καταχρηστικές ρήτρες των συμβάσεων που συνάπτονται με καταναλωτές(5) και η οδηγία 97/7/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 20ής Μαΐου 1997, για την προστασία των καταναλωτών κατά τις εξ αποστάσεως συμβάσεις(6) αποτελούν ουσιώδεις στοιχεία για την προστασία του καταναλωτή στις συμβατικές σχέσεις. Οι οδηγίες αυτές εφαρμόζονται εξ ολοκλήρου και στις υπηρεσίες της κοινωνίας της πληροφορίας. Το αυτό κοινοτικό κεκτημένο, που εφαρμόζεται εξ ολοκλήρου στις υπηρεσίες της κοινωνίας της πληροφορίας, περιλαμβάνει επίσης την οδηγία 85/450/ΕΟΚ του Συμβουλίου, της 10ης Σεπτεμβρίου 1984 για την παραπλανητική και τη συγκριτική διαφήμιση(7), την οδηγία 87/102/ΕΟΚ του Συμβουλίου, της 22ας Δεκεμβρίου 1986, για την προσέγγιση των νομοθετικών, κανονιστικών και διοικητικών διατάξεων των κρατών μελών που διέπουν την καταναλωτική πίστη(8), την οδηγία 93/22/ΕΟΚ

του Συμβουλίου, της 10ης Μαΐου 1993, σχετικά με τις επενδυτικές υπηρεσίες στον τομέα των κινητών αξιών(9), την οδηγία 90/314/ΕΟΚ του Συμβουλίου, της 13ης Ιουνίου 1990, για τα οργανωμένα ταξίδια και τις οργανωμένες διακοπές και περιηγήσεις(10), την οδηγία 98/6/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 16ης Φεβρουαρίου 1998, περί της προστασίας των καταναλωτών όσον αφορά την αναγραφή των τιμών των προϊόντων που προσφέρονται στους καταναλωτές(11), την οδηγία 92/59/ΕΟΚ του Συμβουλίου, της 29ης Ιουνίου 1992, για τη γενική ασφάλεια των προϊόντων(12), την οδηγία 94/47/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 26ης Οκτωβρίου 1994, περί της προστασίας των αγοραστών ως προς ορισμένες πλευρές των συμβάσεων που αφορούν την απόκτηση δικαιώματος χρήσης ακινήτων υπό καθεστώς χρονομεριστικής μίσθωσης(13), την οδηγία 98/27/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 19ης Μαΐου 1998, περί των αγωγών παραλείψεως στον τομέα της προστασίας των συμφερόντων καταναλωτών(14), την οδηγία 85/374/ΕΟΚ του Συμβουλίου, της 25ης Ιουλίου 1985, για την προσέγγιση των νομοθετικών, κανονιστικών και διοικητικών διατάξεων των κρατών μελών σε θέματα ευθύνης λόγω ελαττωματικών προϊόντων(15), την οδηγία 1999/44/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 25ης Μαΐου 1999, σχετικά με ορισμένες πτυχές της πώλησης και των εγγυήσεων καταναλωτικών αγαθών(16), την μελλοντική οδηγία του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου για την εξ αποστάσεως εμπορία καταναλωτικών χρηματοπιστωτικών υπηρεσιών και την οδηγία 92/28/ΕΟΚ του Συμβουλίου, της 31ης Μαρτίου 1992, για τη διαφήμιση των φαρμάκων που προορίζονται για ανθρώπους(17). Η παρούσα οδηγία δεν θα πρέπει να θίγει την οδηγία 98/43/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 6ης Ιουλίου 1998, για την προσέγγιση των νομοθετικών, κανονιστικών και διοικητικών διατάξεων των κρατών μελών όσον αφορά τη διαφήμιση και τη χορηγία υπέρ των προϊόντων καπνού(18), η οποία εκδόθηκε στο πλαίσιο της εσωτερικής αγοράς, ή οδηγίες σχετικά με την προστασία της δημόσιας υγείας. Η παρούσα οδηγία συμπληρώνει τις απαιτήσεις πληροφόρησης που προβλέπουν οι ανωτέρω οδηγίες και κυρίως η οδηγία 97/7/ΕΚ.

(12) Είναι απαραίτητο να αποκλειστούν από το πεδίο εφαρμογής της παρούσας οδηγίας ορισμένες δραστηριότητες, λαμβάνοντας υπόψη ότι η ελεύθερη παροχή υπηρεσιών στους τομείς αυτούς δεν μπορεί, στο παρόν στάδιο, να εξασφαλιστεί βάσει της συνθήκης ή του παράγωγου κοινοτικού δικαίου. Ο αποκλεισμός αυτός ισχύει με την επιφύλαξη της εφαρμογής νομοθετικών μέσων τα οποία ενδέχεται να αποδειχθούν απαραίτητα για την καλή λειτουργία της εσωτερικής αγοράς. Η φορολογία, ιδίως ο φόρος προστιθέμενης αξίας, που επιβάλλεται σε μεγάλο αριθμό υπηρεσιών οι οποίες περιλαμβάνονται στην παρούσα οδηγία, πρέπει να αποκλείεται από το πεδίο εφαρμογής της παρούσας οδηγίας.

(13) Η παρούσα οδηγία δεν αποσκοπεί στον καθορισμό κανόνων σχετικά με φορολογικές υποχρεώσεις ούτε προδικάζει την κατάρτιση κοινοτικών πράξεων σχετικά με τις φορολογικές πτυχές του ηλεκτρονικού εμπορίου.

(14) Η προστασία προσώπων σχετικά με την επεξεργασία δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα ρυθμίζεται αποκλειστικά από την οδηγία 95/46/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 24ης Οκτωβρίου 1995, για την προστασία των φυσικών προσώπων έναντι της επεξεργασίας δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα και για την ελεύθερη κυκλοφορία των δεδομένων αυτών(19) και από την οδηγία 97/66/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 15ης Δεκεμβρίου 1997, περί επεξεργασίας των δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα και προστασίας της ιδιωτικής ζωής στον τηλεπικοινωνιακό τομέα(20), που ισχύουν εξ ολοκλήρου για τις υπηρεσίες της κοινωνίας της πληροφορίας. Οι

εν λόγω οδηγίες θεσπίζουν ήδη ένα κοινοτικό νομικό πλαίσιο στον τομέα δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα και επομένως το θέμα δεν χρειάζεται να καλυφθεί στην παρούσα οδηγία προκειμένου να εξασφαλιστεί η ομαλή λειτουργία της εσωτερικής αγοράς, ιδίως η ελεύθερη κυκλοφορία δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα μεταξύ κρατών μελών. Η εκτέλεση και εφαρμογή της παρούσας οδηγίας θα πρέπει να γίνεται τηρουμένων πλήρως των αρχών περί προστασίας δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα, ιδίως όσον αφορά τη μη ζητηθείσα εμπορική επικοινωνία και την ευθύνη μεσαζόντων. Η παρούσα οδηγία δεν μπορεί να εμποδίζει την ανώνυμη χρήση ανοικτών δικτύων, όπως είναι το Internet.

(15) Η εμπιστευτικότητα των επικοινωνιών διασφαλίζεται από το άρθρο 5 της οδηγίας 97/66/ΕΚ. Βάσει της οδηγίας αυτής, τα κράτη μέλη οφείλουν να απαγορεύουν κάθε μορφή υποκλοπής ή παρακολούθησης των εν λόγω επικοινωνιών από τρίτα άτομα, εκτός του αποστολέα και του αποδέκτη τους, εκτός αν υπάρχει σχετική νόμιμη άδεια.

(16) Η εξαίρεση των τυχερών παιχνιδιών από το πεδίο εφαρμογής της παρούσας οδηγίας καλύπτει μόνον τα τυχερά παιχνίδια, τα λαχεία και τα στοιχήματα στα οποία ο παίκτης στοιχηματίζει νομισματική αξία. Δεν καλύπτει τους διαφημιστικούς διαγωνισμούς ή παιχνίδια που αποσκοπούν στην πώληση αγαθών ή υπηρεσιών και όπου οι πληρωμές, όταν προκύπτουν, χρησιμεύουν μόνο για την απόκτηση των διαφημιζόμενων αγαθών ή υπηρεσιών.

(17) Ο ορισμός των υπηρεσιών της κοινωνίας της πληροφορίας υπάρχει ήδη στο κοινοτικό δίκαιο, και συγκεκριμένα στην οδηγία 98/34/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 22ας Ιουνίου 1998, για την καθιέρωση μιας διαδικασίας πληροφόρησης στον τομέα των τεχνικών προτύπων και κανονισμών(21) και στην οδηγία 98/84/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 20ής Νοεμβρίου 1998, για τη νομική προστασία των υπηρεσιών που βασίζονται ή συνίστανται στην παροχή πρόσβασης υπό όρους(22). Ο εν λόγω ορισμός καλύπτει κάθε υπηρεσία που συνήθως παρέχεται εξ αποστάσεως έναντι αμοιβής, μέσω εξοπλισμών ηλεκτρονικής επεξεργασίας (συμπεριλαμβανομένης της ψηφιακής συμπίεσης) και αποθήκευσης δεδομένων και κατόπιν ατομικού αιτήματος του αποδέκτη της υπηρεσίας. Οι υπηρεσίες που αναφέρονται στον ενδεικτικό κατάλογο του παραρτήματος V της οδηγίας 98/34/ΕΚ και οι οποίες δεν συνεπάγονται την επεξεργασία και αποθήκευση δεδομένων, δεν καλύπτονται από αυτόν τον ορισμό.

(18) Οι υπηρεσίες της κοινωνίας της πληροφορίας καλύπτουν μεγάλο φάσμα οικονομικών δραστηριοτήτων σε απευθείας σύνδεση (on-line) οι οποίες μπορούν να συνίστανται, συγκεκριμένα, στην πώληση εμπορευμάτων σε απευθείας σύνδεση ενώ δεν καλύπτονται δραστηριότητες όπως η παράδοση αγαθών ή η παροχή υπηρεσιών off-line. Οι υπηρεσίες της κοινωνίας της πληροφορίας δεν περιορίζονται σε υπηρεσίες επιτρέπουσες τη σύναψη συμβάσεων σε απευθείας σύνδεση αλλά επίσης, εφόσον συνιστούν οικονομικές δραστηριότητες, εκτείνονται και σε υπηρεσίες που δεν αμείβονται από τον αποδέκτη τους, όπως είναι η παροχή πληροφοριών σε απευθείας σύνδεση ή εμπορικές επικοινωνίες, ή οι υπηρεσίες αναζήτησης, πρόσβασης και ανάκτησης δεδομένων. Οι υπηρεσίες της κοινωνίας της πληροφορίας καλύπτουν επίσης τη διαβίβαση πληροφοριών μέσω ενός δικτύου επικοινωνίας, με την παροχή πρόσβασης σε δίκτυο επικοινωνίας ή με την καταχώριση πληροφοριών τις οποίες παρέχει ο αποδέκτης της υπηρεσίας. Η τηλεοπτική μετάδοση κατά την έννοια της οδηγίας 89/552/ΕΚ και η ραδιοφωνική μετάδοση δεν αποτελούν υπηρεσίες της κοινωνίας της πληροφορίας διότι δεν παρέχονται κατόπιν ατομικού αιτήματος. Αντιθέτως, οι υπηρεσίες που διαβιβάζονται από σημείο σε σημείο, όπως η μαγνητοσκόπηση κατ' αίτηση ή η παροχή εμπορικών επικοινωνιών μέσω ηλεκτρονικού ταχυδρομείου,

αποτελούν υπηρεσίες της κοινωνίας της πληροφορίας. Η χρήση ηλεκτρονικού ταχυδρομείου ή αντίστοιχων ατομικών επικοινωνιών, π.χ., από φυσικά πρόσωπα που δεν ενεργούν στο πλαίσιο της εμπορικής ή επαγγελματικής τους δραστηριότητας, συμπεριλαμβανομένης της χρήσης τους προς σύναψη συμβάσεων μεταξύ των εν λόγω προσώπων, δεν αποτελεί υπηρεσία της κοινωνίας της πληροφορίας. Η συμβατική σχέση μεταξύ εργαζομένου και εργοδότη δεν αποτελεί υπηρεσία της κοινωνίας της πληροφορίας. Οι υπηρεσίες οι οποίες εξ ορισμού δεν παρέχονται εξ αποστάσεως και με ηλεκτρονικά μέσα, όπως ο κατά νομών έλεγχος των λογιστικών εταιρείας ή η παροχή ιατρικών συμβουλών όταν απαιτείται φυσική εξέταση του ασθενούς, δεν αποτελούν υπηρεσίες της κοινωνίας της πληροφορίας.

(19) Ο προσδιορισμός του τόπου εγκατάστασης του φορέα παροχής των υπηρεσιών πρέπει να γίνεται σύμφωνα με τη νομολογία του Δικαστηρίου, κατά την οποία η έννοια της εγκατάστασης συνεπάγεται την έπ' αόριστον ουσιαστική άσκηση οικονομικής δραστηριότητας μέσω μιας μόνιμης εγκατάστασης. Η προϋπόθεση αυτή πληρούνται και όταν η εταιρεία έχει συσταθεί για ορισμένο χρόνο. Ο τόπος εγκατάστασης εταιρείας που παρέχει υπηρεσίες μέσω διεύθυνσης (site) Internet, δεν βρίσκεται εκεί που είναι η τεχνολογία που υποστηρίζει την εν λόγω διεύθυνση ούτε εκεί που παρέχεται πρόσβαση στην εν λόγω διεύθυνση, αλλά εκεί που ασκεί την οικονομική της δραστηριότητα. Όταν υπάρχουν πλείονες τόποι εγκατάστασης του ίδιου φορέα, είναι σημαντικό να προσδιοριστεί από ποιο τόπο εγκατάστασης παρέχεται η εν λόγω υπηρεσία. Όταν είναι δύσκολο να προσδιοριστεί από ποιο τόπο εγκατάστασης παρέχεται η υπηρεσία, ως τόπος εγκατάστασης θεωρείται ο τόπος όπου ο φορέας παροχής υπηρεσιών έχει το κέντρο των δραστηριοτήτων του που συσχετίζονται με την υπηρεσία αυτή.

(20) Ο ορισμός του "αποδέκτη υπηρεσίας" καλύπτει όλους τους τύπους χρήσης των υπηρεσιών της κοινωνίας της πληροφορίας, τόσο από άτομα που παρέχουν πληροφορίες σε ανοικτά δίκτυα όπως το Internet όσο και από άτομα που αναζητούν πληροφορίες στο Internet για ιδιωτικούς ή επαγγελματικούς λόγους.

(21) Το πεδίο εφαρμογής του συντονισμένου τομέα δεν προδικάζει τυχόν μελλοντική εναρμόνιση σε κοινοτικό επίπεδο σχετικά με τις υπηρεσίες της κοινωνίας της πληροφορίας ούτε μελλοντική νομοθεσία που θα θεσπιστεί σε εθνικό επίπεδο σύμφωνα με το κοινοτικό δίκαιο. Ο συντονισμένος τομέας καλύπτει μόνον προϋποθέσεις σχετικά με δραστηριότητες σε απευθείας σύνδεση (on-line), όπως ενημέρωση on-line, διαφήμιση on-line, αγορά εμπορευμάτων on-line, σύναψη συμβάσεων on-line, και δεν αφορά τις νομικές προϋποθέσεις που ισχύουν στο κράτος σχετικά με εμπορεύματα, όπως τα πρότυπα ασφαλείας, οι υποχρεώσεις επισήμανσης ή η ευθύνη για τα προϊόντα, ούτε και τις προϋποθέσεις που ισχύουν στο κράτος μέλος σχετικά με την παράδοση ή μεταφορά εμπορευμάτων, συμπεριλαμβανομένης της διανομής φαρμάκων. Το πεδίο εφαρμογής δεν καλύπτει την άσκηση δικαιωμάτων προτίμησης εκ μέρους των κρατικών αρχών σχετικά με ορισμένα αγαθά, όπως τα έργα τέχνης.

(22) Ο έλεγχος των υπηρεσιών της κοινωνίας της πληροφορίας πρέπει να ασκείται στην πηγή της δραστηριότητας για να προστατεύεται αποτελεσματικά το γενικό συμφέρον και, γι' αυτό το σκοπό, είναι απαραίτητο να δοθούν εγγυήσεις ότι η αρμόδια αρχή θα εξασφαλίζει την προστασία του γενικού συμφέροντος όχι μόνο για τους πολίτες της χώρας της αλλά επίσης για όλους τους πολίτες της Κοινότητας. Για τη βελτίωση της αμοιβαίας εμπιστοσύνης μεταξύ των κρατών μελών είναι απαραίτητο να προσδιοριστεί επακριβώς η ευθύνη του κράτους μέλους καταγωγής των υπηρεσιών. Επιπλέον, για την αποτελεσματική εξασφάλιση της ελεύθερης κύκλοφορίας των υπηρεσιών και προκειμένου να υπάρχει ασφάλεια δικαίου για τους φορείς παροχής των υπηρεσιών και για τους

αποδέκτες τους, οι εν λόγω υπηρεσίες της κοινωνίας της πληροφορίας θα πρέπει να υπόκεινται καταρχήν στο νομικό καθεστώς του κράτους μέλους στο οποίο είναι εγκατεστημένος ο φορέας παροχής υπηρεσιών.

(23) Η παρούσα οδηγία δεν επιδιώκει να θεσπίσει πρόσθετους κανόνες ιδιωτικού διεθνούς δικαίου περί συγκρούσεως δικαίων ούτε θίγει τη δικαιοδοσία των δικαστηρίων. Οι εφαρμοστέες διατάξεις σύμφωνα με τους κανόνες του ιδιωτικού διεθνούς δικαίου δεν πρέπει να περιορίζουν την ελευθερία παροχής υπηρεσιών της κοινωνίας της πληροφορίας, όπως ορίζεται στην παρούσα οδηγία.

(24) Στο πλαίσιο της παρούσας οδηγίας, παρά τον κανόνα περί ελέγχου στην πηγή των υπηρεσιών της κοινωνίας της πληροφορίας, είναι σύνηθες τα κράτη μέλη να λαμβάνουν μέτρα για τον περιορισμό της ελεύθερης κυκλοφορίας των υπηρεσιών της κοινωνίας της πληροφορίας, υπό τους όρους της παρούσας οδηγίας.

(25) Τα εθνικά δικαστήρια, περιλαμβανομένων των αστικών δικαστηρίων, που επιλαμβάνονται ιδιωτικών διαφορών, μπορούν να παρεκκλίνουν από την ελευθερία παροχής υπηρεσιών της κοινωνίας της πληροφορίας σύμφωνα με τους όρους της παρούσας οδηγίας.

(26) Τα κράτη μέλη μπορούν, σύμφωνα με τους όρους της παρούσας οδηγίας, να εφαρμόζουν το εθνικό ποινικό δίκαιο και ποινική δικονομία, προκειμένου να λαμβάνουν όλα τα ανακριτικά και λοιπά μέτρα που απαιτούνται για τη διαπίστωση και δίωξη αξιόποινων πράξεων, χωρίς να απαιτείται η κοινοποίηση των μέτρων αυτών στην Επιτροπή.

(27) Η παρούσα οδηγία, μαζί με την μελλοντική οδηγία του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου για την εξ αποστάσεως εμπορία καταναλωτικών χρηματοπιστωτικών υπηρεσιών, συμβάλλουν στη δημιουργία νομικού πλαισίου για την on-line παροχή χρηματοπιστωτικών υπηρεσιών. Η παρούσα οδηγία δεν προδικάζει μελλοντικές πρωτοβουλίες στον τομέα των χρηματοπιστωτικών υπηρεσιών, ιδίως όσον αφορά την εναρμόνιση των κανόνων συμπεριφοράς στον εν λόγω τομέα. Η δυνατότητα των κρατών μελών, δυνάμει της παρούσας οδηγίας, να περιορίζουν υπό ορισμένους όρους την ελευθερία παροχής υπηρεσιών της κοινωνίας της πληροφορίας, με σκοπό την προστασία των καταναλωτών, καλύπτει επίσης μέτρα στον τομέα των χρηματοπιστωτικών υπηρεσιών, ιδίως μέτρα για την προστασία των επενδυτών.

(28) Η υποχρέωση των κρατών μελών να μην υπάγουν την πρόσβαση στη δραστηριότητα φορέα παροχής υπηρεσιών της κοινωνίας της πληροφορίας σε καθεστώς προηγούμενης άδειας δεν αφορά ταχυδρομικές υπηρεσίες που καλύπτονται από την οδηγία 97/67/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 15ης Δεκεμβρίου 1997, σχετικά με τους κοινούς κανόνες για την ανάπτυξη της εσωτερικής αγοράς κοινοτικών ταχυδρομικών υπηρεσιών και τη βελτίωση της ποιότητας των παρεχομένων υπηρεσιών(23) και συνίστανται στη υλική παράδοση τυπωμένου ηλεκτρονικού μηνύματος, και δεν θίγει συστήματα εθελοντικής πιστοποίησης, ιδίως για φορείς παροχής υπηρεσιών πιστοποίησης της γνησιότητας ηλεκτρονικών υπογραφών.

(29) Οι εμπορικές επικοινωνίες είναι ουσιώδεις για τη χρηματοδότηση των υπηρεσιών της κοινωνίας της πληροφορίας και για την ανάπτυξη μεγάλης ποικιλίας νέων υπηρεσιών που παρέχονται δωρεάν. Για το συμφέρον των καταναλωτών και για την τιμιότητα των συναλλαγών, οι εμπορικές επικοινωνίες, συμπεριλαμβανομένων των εκπώσεων, των διαφημιστικών διαγωνισμών ή παιχνιδιών, οφείλουν να πληρούν ορισμένες απαιτήσεις διαφάνειας. Οι εν λόγω απαιτήσεις ισχύουν με την επιφύλαξη της οδηγίας 97/7/ΕΚ. Η παρούσα οδηγία εκδίδεται με την επιφύλαξη των υφιστάμενων οδηγιών που αφορούν τις εμπορικές επικοινωνίες, και ιδίως της οδηγίας 98/43/ΕΚ.

(30) Η αποστολή μη ζητηθεισών εμπορικών επικοινωνιών μέσω ηλεκτρονικού ταχυδρομείου ενδέχεται να είναι ανεπιθύμητη για τους καταναλωτές και τους φορείς παροχής υπηρεσιών της κοινωνίας της πληροφορίας και να διαταράσσει την ομαλή λειτουργία διαδραστικών δικτύων. Το θέμα της συγκατάθεσης του αποδέκτη ορισμένων μορφών μη ζητηθεισών εμπορικών επικοινωνιών δεν εξετάζεται από την παρούσα οδηγία, έχει όμως ήδη αντιμετωπισθεί, ειδικότερα στις οδηγίες 97/7/EK και 97/66/EK. Στα κράτη μέλη που επιτρέπουν τις μη ζητηθείσες εμπορικές επικοινωνίες μέσω ηλεκτρονικού ταχυδρομείου, θα πρέπει να ενθαρρύνεται και να διευκολύνεται η ανάπτυξη κατάλληλων πρωτοβουλιών φιλτραρίσματος από τον αρμόδιο κλάδο. Επιπλέον είναι αναγκαίο, σε κάθε περίπτωση, οι μη ζητηθείσες εμπορικές επικοινωνίες να είναι σαφώς αναγνωρίσιμες, προκειμένου να βελτιωθεί η διαφάνεια και να διευκολυνθεί η λειτουργία των εν λόγω πρωτοβουλιών του αρμόδιου κλάδου. Οι μη ζητηθείσες εμπορικές επικοινωνίες μέσω ηλεκτρονικού ταχυδρομείου δεν θα πρέπει να συνεπάγονται πρόσθετα έξοδα επικοινωνίας για τον αποδέκτη.

(31) Τα κράτη μέλη που επιτρέπουν την αποστολή μη ζητηθεισών εμπορικών επικοινωνιών μέσω ηλεκτρονικού ταχυδρομείου χωρίς προηγούμενη συγκατάθεση του αποδέκτη, εκ μέρους φορέων παροχής υπηρεσιών που είναι εγκατεστημένοι στο έδαφός τους, πρέπει να εξασφαλίζουν ότι οι φορείς παροχής υπηρεσιών συμβουλευόμαστε τακτικά και τηρούν τα μητρώα "επιλογών" στα οποία μπορούν να εγγράφονται τα φυσικά πρόσωπα που επιλέγουν να μην λαμβάνουν τέτοιες εμπορικές επικοινωνίες.

(32) Για να αρθούν τα εμπόδια στην ανάπτυξη των διασυνοριακών υπηρεσιών εντός της Κοινότητας, τις οποίες θα μπορούσαν να προτείνουν οι επαγγελματίες που ασκούν νομοθετικώς κατοχυρωμένα επαγγέλματα στο Internet, είναι απαραίτητο να εξασφαλίζεται σε κοινοτικό επίπεδο η τήρηση των επαγγελματικών κανόνων, οι οποίοι προβλέπονται για την προστασία, ιδίως, του καταναλωτή ή της δημόσιας υγείας. Οι κώδικες δεοντολογίας σε κοινοτικό επίπεδο αποτελούν το καλύτερο μέσο για τον καθορισμό των δεοντολογικών κανόνων που εφαρμόζονται στην εμπορική επικοινωνία. Θα πρέπει να ενθαρρυνθεί η εκπόνηση ή, ενδεχομένως, η προσαρμογή αυτών των κανόνων, χωρίς να θίγεται η αυτονομία των επαγγελματικών οργανισμών και ενώσεων.

(33) Η παρούσα οδηγία συμπληρώνει την κοινοτική νομοθεσία και τις εθνικές νομοθεσίες σχετικά με τα νομοθετικώς κατοχυρωμένα επαγγέλματα, διατηρώντας ένα συνεκτικό σύνολο εφαρμοστέων κανόνων σε αυτόν τον τομέα.

(34) Κάθε κράτος μέλος οφείλει να προσαρμόσει τη νομοθεσία του η οποία περιέχει απαιτήσεις, ιδίως όσον αφορά τη μορφή, οι οποίες είναι σε θέση να παρεμποδίσουν τη χρησιμοποίηση συμβάσεων με ηλεκτρονικά μέσα. Η εξέταση των νομοθεσιών που χρειάζονται προσαρμογή θα πρέπει να γίνει συστηματικά και να αφορά όλα τα αναγκαία στάδια και τις πράξεις που περιλαμβάνει η διαδικασία σύναψης της σύμβασης, συμπεριλαμβανομένης της αρχειοθέτησης της σύμβασης. Ως αποτέλεσμα της τροποποίησης αυτής, η σύναψη συμβάσεων με ηλεκτρονικά μέσα θα πρέπει να καταστεί εφικτή. Το νομικό αποτέλεσμα των ηλεκτρονικών υπογραφών αποτελεί αντικείμενο της οδηγίας 1999/93/EK του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 13ης Δεκεμβρίου 1999, σχετικά με το κοινοτικό πλαίσιο για ηλεκτρονικές υπογραφές(24). Το αποδεικτικό παραλαβής από έναν φορέα παροχής υπηρεσιών μπορεί να συνίσταται στην παροχή σε απευθείας σύνδεση (on-line) μιας αμειβόμενης υπηρεσίας.

(35) Η παρούσα οδηγία δεν εμποδίζει τα κράτη μέλη να διατηρούν ή να θεσπίζουν γενικές ή ειδικές νομικές προϋποθέσεις για τη σύναψη συμβάσεων με ηλεκτρονικά μέσα, ιδίως προϋποθέσεις σχετικά με ασφαλείς ηλεκτρονικές υπογραφές.

(36) Τα κράτη μέλη μπορούν να διατηρούν περιορισμούς για τη χρήση συμβάσεων που συνάπτονται με ηλεκτρονικά μέσα όσον αφορά τις συμβάσεις για τις οποίες απαιτείται δια νόμου η παρέμβαση δικαστηρίων, δημοσίων αρχών ή επαγγελματιών που ασκούν δημόσια εξουσία. Η δυνατότητα αυτή καλύπτει συμβάσεις που απαιτούν την παρέμβαση δικαστηρίων, δημοσίων αρχών ή επαγγελματιών που ασκούν δημόσια εξουσία προκειμένου να είναι αντιτάξιμες έναντι τρίτων, καθώς και συμβάσεις για τις οποίες απαιτείται δια νόμου πιστοποίηση ή επικύρωση από συμβολαιογράφο.

(37) Η υποχρέωση των κρατών μελών να εξαλείψουν τα εμπόδια στη χρήση συμβάσεων που συνάπτονται με ηλεκτρονικά μέσα αφορά μόνο νομικά εμπόδια και όχι πρακτικά εμπόδια που απορρέουν από το γεγονός ότι, σε ορισμένες περιπτώσεις, είναι αδύνατο να χρησιμοποιηθούν ηλεκτρονικά μέσα.

(38) Οι διατάξεις που υποχρεώνουν τα κράτη μέλη να εξαλείψουν τα εμπόδια στη χρήση συμβάσεων που συνάπτονται με ηλεκτρονικά μέσα, εφαρμόζονται σύμφωνα με τις νομικές προϋποθέσεις περί συμβάσεων, οι οποίες κατοχυρώνονται στο κοινοτικό δίκαιο.

(39) Οι εξαιρέσεις στις διατάξεις περί συμβάσεων που συνάπτονται αποκλειστικά με ηλεκτρονικό ταχυδρομείο ή με αντίστοιχες ατομικές επικοινωνίες προβλεπόμενες από την παρούσα οδηγία, σε συνδυασμό με τις πληροφορίες που πρέπει να παρέχονται και την ανάθεση της παραγγελίας, δεν θα πρέπει να συνεπάγονται την παράκαμψη των σχετικών διατάξεων εκ μέρους των παρεχόντων υπηρεσιών της κοινωνίας της πληροφορίας.

(40) Οι διαφορές των υφιστάμενων ή νεοεμφανιζόμενων εθνικών κανονιστικών διατάξεων και νομολογιών όσον αφορά την ευθύνη των φορέων παροχής υπηρεσιών της κοινωνίας της πληροφορίας, οι οποίοι δρουν με την ιδιότητα του μεσάζοντα, εμποδίζουν την καλή λειτουργία της εσωτερικής αγοράς, ιδίως παρεμποδίζοντας την ανάπτυξη των διασυνοριακών υπηρεσιών και δημιουργώντας στρεβλώσεις του ανταγωνισμού. Οι φορείς παροχής υπηρεσιών πρέπει ενίοτε να δράσουν προκειμένου να αποφύγουν ή να σταματήσουν παράνομες δραστηριότητες. Οι διατάξεις της παρούσας οδηγίας θα πρέπει να συνιστούν ικανή βάση για τη δημιουργία ταχέων και αξιόπιστων μηχανισμών με τους οποίους να μπορούν να αποσύρονται οι παράνομες πληροφορίες και να καθίστανται απρόσιτες. Καλό θα ήταν οι μηχανισμοί αυτοί να εκπονούνται βάσει εθελοντικών συμφωνιών μετά από διαπραγματεύσεις μεταξύ όλων των ενδιαφερόμενων μερών και να ενθαρρύνονται από τα κράτη μέλη. Είναι προς το συμφέρον όλων των μερών που συμμετέχουν στην παροχή υπηρεσιών της κοινωνίας της πληροφορίας να υιοθετήσουν και να εφαρμόσουν τέτοιους μηχανισμούς. Οι διατάξεις της παρούσας οδηγίας σχετικά με την ευθύνη δεν εμποδίζουν την ανάπτυξη και πρακτική εφαρμογή, από τα διάφορα ενδιαφερόμενα μέρη, τεχνικών συστημάτων προστασίας και αναγνώρισης και τεχνικών μέσων επιτήρησης που παρέχει η ψηφιακή τεχνολογία εντός των ορίων που καθορίζονται από τις οδηγίες 95/46/EΚ και 97/66/EΚ.

(41) Η παρούσα οδηγία εξισορροπεί τα διάφορα συμφέροντα και θεσπίζει αρχές επί των οποίων μπορούν να βασιστούν οι συμφωνίες και τα πρότυπα του κλάδου.

(42) Οι εξαιρέσεις από την ευθύνη που προβλέπονται στην παρούσα οδηγία καλύπτουν μόνο τις περιπτώσεις στις οποίες οι δραστηριότητες του φορέα παροχής υπηρεσιών της κοινωνίας της πληροφορίας περιορίζονται στην τεχνική διαδικασία χειρισμού και παροχής πρόσβασης σε δίκτυο επικοινωνίας δια του οποίου μεταδίδονται ή στο οποίο τίθενται σε προσωρινή αποθήκευση πληροφορίες που έχουν δοθεί από τρίτους, με αποκλειστικό σκοπό να καταστεί πιο αποτελεσματική η μετάδοση. Οι δραστηριότητες αυτές έχουν εντελώς τεχνικό, αυτόματο και παθητικό χαρακτήρα, πράγμα που συνεπάγεται ότι ο

φορέας παροχής υπηρεσιών της κοινωνίας της πληροφορίας ούτε γνωρίζει ούτε ελέγχει τις πληροφορίες που μεταδίδει ή αποθηκεύει.

(43) Ένας φορέας παροχής υπηρεσιών μπορεί να επωφεληθεί από τις απαλλαγές για "απλή μετάδοση" και για "αποθήκευση σε κρυφή μνήμη" όταν δεν έχει καμιά ευθύνη για τις μεταδιδόμενες πληροφορίες. Αυτό συνεπάγεται, μεταξύ άλλων, ότι δεν τροποποιεί τις πληροφορίες που μεταδίδει. Η απαίτηση αυτή δεν καλύπτει χειρισμούς τεχνικής φύσης, οι οποίοι πραγματοποιούνται κατά τη διάρκεια της μετάδοσης, δεδομένου ότι δεν αλλοιώνουν την ακεραιότητα των μεταδιδόμενων πληροφοριών.

(44) Ένας φορέας παροχής υπηρεσιών που σκοπίμως συνεργάζεται με έναν από τους αποδέκτες της υπηρεσίας του με σκοπό τη διάπραξη παράνομων πράξεων υπερβαίνει την "απλή μετάδοση" ή "αποθήκευση σε κρυφή μνήμη" και, επομένως, δεν μπορεί να επωφεληθεί των απαλλαγών από την ευθύνη που προβλέπονται για αυτές τις δραστηριότητες.

(45) Οι εκ της παρούσας οδηγίας περιορισμοί της ευθύνης των ενδιάμεσων φορέων παροχής υπηρεσιών δεν θίγουν τη δυνατότητα επιβολής μέτρων ποικίλης φύσεως που μπορούν να συνίστανται ιδίως σε αποφάσεις δικαστηρίων ή διοικητικών αρχών, οι οποίες διατάσσουν την παύση ή πρόληψη τυχόν παραβάσεων, συμπεριλαμβανομένης της απομάκρυνσης παράνομων πληροφοριών ή της απενεργοποίησης της πρόσβασης σ' αυτές.

(46) Προκειμένου να απολαύει του περιορισμού της ευθύνης, ο φορέας παροχής υπηρεσίας της κοινωνίας της πληροφορίας, η οποία συνίσταται σε αποθήκευση πληροφοριών, μόλις πληροφορηθεί αποδεδειγμένως ή αντιληφθεί ότι πρόκειται για παράνομες δραστηριότητες, οφείλει ταχέως να τις αποσύρει ή να τις καταστήσει απρόσιτες. Η απόσυρση των πληροφοριών ή η απενεργοποίηση της πρόσβασης σε αυτές οφείλει να επιχειρείται τηρουμένης της αρχής της ελευθερίας της έκφρασης και των οικείων εθνικών διαδικασιών. Η παρούσα οδηγία δεν θίγει τη δυνατότητα των κρατών μελών να θεσπίζουν ειδικές προϋποθέσεις οι οποίες πρέπει να πληρούνται άμεσα, πριν από την απόσυρση των πληροφοριών ή την παρεμπόδιση της πρόσβασης σε αυτές.

(47) Τα κράτη μέλη δεν μπορούν να επιβάλουν γενική υποχρέωση ελέγχου στους φορείς παροχής υπηρεσιών. Αυτό δεν αφορά τις υποχρεώσεις ελέγχου σε συγκεκριμένες περιπτώσεις, και ειδικότερα δεν θίγει τυχόν εντολές των εθνικών αρχών σύμφωνα με την εθνική νομοθεσία.

(48) Η παρούσα οδηγία δεν εμποδίζει τα κράτη μέλη να απαιτούν από τους φορείς παροχής υπηρεσιών, οι οποίοι φιλοξενούν πληροφορίες τις οποίες παρέχουν οι αποδέκτες των υπηρεσιών τους, να ασκούν καθήκοντα μέριμνας τα οποία ευλόγως μπορούν να αναμένονται εκ μέρους των και τα οποία προσδιορίζονται στο εθνικό δίκαιο, προκειμένου να αποκαλύπτονται και να προλαμβάνονται ορισμένες μορφές παράνομης δραστηριότητας.

(49) Τα κράτη μέλη και η Επιτροπή πρέπει να ενθαρρύνουν την κατάρτιση κωδικών δεοντολογίας. Αυτό δεν πρέπει να αναιρεί τον εθελοντικό χαρακτήρα των κωδικών αυτών ούτε τη δυνατότητα των ενδιαφερομένων μερών να αποφασίζουν ελεύθερα εάν θα προσχωρήσουν στους εν λόγω κώδικες.

(50) Είναι σημαντικό η προτεινόμενη οδηγία για την εναρμόνιση ορισμένων πτυχών των δικαιωμάτων πνευματικής ιδιοκτησίας και των συγγενικών δικαιωμάτων στην κοινωνία των πληροφοριών και η παρούσα οδηγία να τεθούν σε ισχύ βάσει παρόμοιου χρονοδιαγράμματος, προκειμένου να εγκαθιδρυθεί ένα σαφές κανονιστικό πλαίσιο περί ευθύνης των μεσαζόντων για παραβιάσεις δικαιωμάτων πνευματικής ιδιοκτησίας και συγγενικών δικαιωμάτων σε κοινοτικό επίπεδο.

(51) Κάθε κράτος μέλος οφείλει, ενδεχομένως, να προσαρμόσει τη νομοθεσία

του εφόσον αυτή μπορεί να παρεμποδίσει τη χρήση μηχανισμών εξώδικης επίλυσης των διαφορών με τα κατάλληλα ηλεκτρονικά μέσα. Η προσαρμογή πρέπει να καθιστά πραγματικά και ουσιαστικά εφικτή τη λειτουργία παρόμοιων μηχανισμών, τόσο νομικώς όσο και πρακτικώς, ακόμη και διασυνοριακός.

(52) Η πραγμάτωση των ελευθεριών που παρέχει η εσωτερική αγορά απαιτεί να εξασφαλίζεται στους θιγέντες αποτελεσματική πρόσβαση σε μέσα διακανονισμού των διαφορών. Οι ζημίες που ενδέχεται να προκύψουν σε σχέση με τις υπηρεσίες της κοινωνίας της πληροφορίας χαρακτηρίζονται ταυτόχρονα από την ταχύτητα και τη γεωγραφική τους έκταση. Λόγω της ιδιαιτερότητας αυτής και της ανάγκης να εξασφαλιστεί ότι οι εθνικές αρχές δεν διακυβεύουν την αμοιβαία εμπιστοσύνη που πρέπει να υπάρχει μεταξύ τους, η παρούσα οδηγία απαιτεί από τα κράτη μέλη να διαθέσουν τα κατάλληλα μέσα έννομης προστασίας. Τα κράτη μέλη οφείλουν να εξετάσουν την ανάγκη της παροχής σε δικαστικές διαδικασίες με κατάλληλα ηλεκτρονικά μέσα.

(53) Η οδηγία 98/27/ΕΚ, η οποία εφαρμόζεται στις υπηρεσίες της κοινωνίας της πληροφορίας, παρέχει μηχανισμό αγωγών παραλείψεως με σκοπό την προστασία των συλλογικών συμφερόντων των καταναλωτών. Ο μηχανισμός αυτός συμβάλλει στην ελεύθερη κυκλοφορία των υπηρεσιών της κοινωνίας της πληροφορίας διασφαλίζοντας υψηλό επίπεδο προστασίας των καταναλωτών.

(54) Οι κυρώσεις, περί των οποίων η παρούσα οδηγία, δεν θίγουν τυχόν άλλες κυρώσεις ή ένδικα μέσα που προβλέπονται από την εθνική νομοθεσία. Τα κράτη μέλη δεν υποχρεούνται να προβλέπουν ποινικές κυρώσεις για παραβάσεις των εθνικών διατάξεων που θεσπίζονται δυνάμει της παρούσας οδηγίας.

(55) Η παρούσα οδηγία δεν θίγει τους κανόνες περί συμβατικών υποχρεώσεων σχετικά με τις συμβάσεις καταναλωτών. Κατά συνέπεια, η παρούσα οδηγία δεν μπορεί να έχει ως αποτέλεσμα να στερηθεί ο καταναλωτής την προστασία που του παρέχουν οι εφαρμοστέοι κανόνες περί συμβατικών υποχρεώσεων του κράτους μέλους συνήθους διαμονής του.

(56) Σε ό,τι αφορά την προβλεπόμενη στην παρούσα οδηγία παρέκκλιση σχετικά με τις συμβατικές υποχρεώσεις στις συμβάσεις που συνάπτονται με τους καταναλωτές, αυτές πρέπει να ερμηνεύονται ως περιλαμβάνουσες τις πληροφορίες για τα ουσιώδη στοιχεία του περιεχομένου της σύμβασης, συμπεριλαμβανομένων των δικαιωμάτων των καταναλωτών, οι οποίες επηρεάζουν καθοριστικά την απόφαση για τη σύναψη της σύμβασης.

(57) Κατά την πάγια νομολογία του Ευρωπαϊκού Δικαστηρίου, ένα κράτος μέλος διατηρεί το δικαίωμα να λάβει μέτρα κατά φορέα παροχής υπηρεσιών που είναι μεν εγκατεστημένος σε άλλο κράτος μέλος αλλά κατευθύνει όλες ή τις περισσότερες δραστηριότητές του στο έδαφος του πρώτου κράτους μέλους, εάν η επιλογή της έδρας έγινε με σκοπό να παρακαμφθεί η νομοθεσία που θα ίσχυε εάν ο φορέας αυτός ήταν εγκατεστημένος στο έδαφος του πρώτου κράτους μέλους.

(58) Η παρούσα οδηγία δεν εφαρμόζεται σε υπηρεσίες που παρέχονται από φορείς οι οποίοι είναι εγκατεστημένοι σε τρίτη χώρα. Λαμβανομένης υπόψη της παγκόσμιας διάστασης του ηλεκτρονικού εμπορίου, θα πρέπει ωστόσο να εξασφαλίζεται η συμβατότητα των κοινοτικών κανόνων με τους διεθνείς κανόνες. Η παρούσα οδηγία δεν θίγει τα αποτελέσματα των συνομιλιών στα πλαίσια των διεθνών οργανισμών [μεταξύ άλλων ΠΟΕ, ΟΟΣΑ, επιτροπής διεθνούς εμπορικού δικαίου των Ηνωμένων Εθνών (Uncitral)] όσον αφορά τις νομικές πτυχές.

(59) Παρά την παγκόσμια φύση των ηλεκτρονικών επικοινωνιών, είναι αναγκαίος ο συντονισμός των εθνικών κανονιστικών μέτρων σε επίπεδο Ευρωπαϊκής Ένωσης για να αποφευχθεί η κατάτμηση της εσωτερικής αγοράς και για να εγκαθιδρυθεί ένα κατάλληλο ευρωπαϊκό κανονιστικό πλαίσιο. Ο εν λόγω

συντονισμός αναμένεται επίσης να συμβάλει στην καθιέρωση κοινής και ισχυρής διαπραγματευτικής θέσης στα διεθνή φόρα.

(60) Για να επιτραπεί η απρόσκοπτη ανάπτυξη του ηλεκτρονικού εμπορίου, το νομικό πλαίσιο πρέπει να είναι σαφές και απλό, προβλεπτό και συμβατό με τους κανόνες που ισχύουν σε διεθνές επίπεδο ώστε να μην πλήττεται η ανταγωνιστικότητα της ευρωπαϊκής βιομηχανίας ή να μην παρεμποδίζεται η καινοτομία στον τομέα αυτό.

(61) Προκειμένου να λειτουργήσει πράγματι η αγορά με ηλεκτρονικά μέσα στο πλαίσιο της παγκοσμιοποίησης, η Ευρωπαϊκή Ένωση και οι κυριότερες μη ευρωπαϊκές περιοχές πρέπει να προβούν σε διαβουλεύσεις μεταξύ τους ώστε να καταστούν συμβατές οι νομοθεσίες και οι διαδικασίες.

(62) Πρέπει να ενισχυθεί η συνεργασία με τις τρίτες χώρες στον τομέα του ηλεκτρονικού εμπορίου, ιδίως με τις υποψήφιες προς ένταξη χώρες, με τις αναπτυσσόμενες χώρες και με τους άλλους κύριους εμπορικούς εταίρους της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

(63) Η έκδοση της παρούσας οδηγίας δεν εμποδίζει τα κράτη μέλη να λαμβάνουν υπόψη τις διάφορες κοινωνικές, κοινωνιακές και πολιτισμικές επιπλοκές που συνεπάγεται η έλευση της κοινωνίας της πληροφορίας. Ειδικότερα, δεν θα πρέπει να θίξει μέτρα τα οποία ενδέχεται να θεσπίζουν τα κράτη μέλη, σύμφωνα με το κοινοτικό δίκαιο, προκειμένου να επιτύχουν κοινωνικούς, πολιτισμικούς και δημοκρατικούς στόχους, λαμβάνοντας υπόψη τη γλωσσική τους ιδιομορφία, τις εθνικές και περιφερειακές ιδιαιτερότητες καθώς και τις πολιτιστικές τους κληρονομίες, καθώς και προκειμένου να διασφαλίζουν και να διατηρούν την πρόσβαση του κοινού στις υπηρεσίες της κοινωνίας της πληροφορίας στο μεγαλύτερο δυνατό βαθμό. Η ανάπτυξη της κοινωνίας της πληροφορίας πρέπει να εξασφαλίζει, σε κάθε περίπτωση, την πρόσβαση των ευρωπαϊκών πολιτών στην ευρωπαϊκή πολιτιστική κληρονομιά η οποία θα προσφέρεται σε ψηφιακό περιβάλλον.

(64) Η ηλεκτρονική επικοινωνία προσφέρει στα κράτη μέλη ένα εξαιρετικό μέσο παροχής δημόσιων υπηρεσιών στον πολιτιστικό, εκπαιδευτικό και γλωσσικό τομέα.

(65) Το Συμβούλιο στο ψήφισμά του, της 19ης Ιανουαρίου 1999, για την καταναλωτική διάσταση της κοινωνίας της πληροφορίας(25), υπογράμμισε ότι η προστασία των καταναλωτών αξίζει ιδιαίτερης προσοχής στον εν λόγω τομέα. Η Επιτροπή θα εξετάσει σε ποιο βαθμό οι υφιστάμενοι κανόνες προστασίας των καταναλωτών δεν παρέχουν επαρκή προστασία σε ό,τι έχει σχέση με την κοινωνία της πληροφορίας και θα εντοπίσει τα πιθανά κενά της εν λόγω νομοθεσίας και τις πτυχές εκείνες για τις οποίες μπορεί να κριθεί αναγκαία η λήψη πρόσθετων μέτρων. Η Επιτροπή θα πρέπει, ενδεχομένως, να υποβάλει πρόσθετες ειδικές προτάσεις για την κάλυψη των τυχόν κενών που θα έχει εντοπίσει,

ΕΞΕΔΩΣΑΝ ΤΗΝ ΠΑΡΟΥΣΑ ΟΔΗΓΙΑ:

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Ι

ΓΕΝΙΚΕΣ ΔΙΑΤΑΞΕΙΣ

Άρθρο 1 (1)

Στόχος και πεδίο εφαρμογής

1. Η παρούσα οδηγία έχει ως στόχο την ομαλή λειτουργία της εσωτερικής αγοράς, εξασφαλίζοντας την ελεύθερη κυκλοφορία των υπηρεσιών της κοινωνίας της πληροφορίας μεταξύ των κρατών μελών.

2. Η παρούσα οδηγία εξασφαλίζει την προσέγγιση, εφόσον χρειάζεται για την

πραγματοποίηση του στόχου που αναφέρεται στην παράγραφο 1, ορισμένων εθνικών διατάξεων για τις υπηρεσίες της κοινωνίας της πληροφορίας οι οποίες αφορούν την εσωτερική αγορά, την εγκατάσταση των φορέων παροχής υπηρεσιών, τις εμπορικές επικοινωνίες, τη σύναψη συμβάσεων με ηλεκτρονικά μέσα, την ευθύνη των μεσαζόντων, τους κώδικες δεοντολογίας, τον εξώδικο διακανονισμό των διαφορών, τα μέσα έννομης προστασίας και τη συνεργασία μεταξύ κρατών μελών.

3. Η παρούσα οδηγία συμπληρώνει το ισχύον κοινοτικό δίκαιο περί υπηρεσιών της κοινωνίας της πληροφορίας και δεν θίγει το επίπεδο προστασίας, ιδίως της δημόσιας υγείας και των συμφερόντων του καταναλωτή, όπως θεσπίζεται σε κοινοτικές πράξεις και στις εθνικές νομοθετικές πράξεις που εκδόθηκαν για την εφαρμογή τους, στο μέτρο που δεν περιορίζεται έτσι η ελευθερία παροχής υπηρεσιών της κοινωνίας της πληροφορίας.

4. Η παρούσα οδηγία δεν θεσπίζει πρόσθετους κανόνες στον τομέα του ιδιωτικού διεθνούς δικαίου, ούτε αφορά τη δικαιοδοσία των δικαστηρίων.

5. Η παρούσα οδηγία δεν εφαρμόζεται:

α) στο φορολογικό τομέα·

β) σε θέματα σχετικά με τις υπηρεσίες της κοινωνίας της πληροφορίας που καλύπτονται ήδη από τις οδηγίες 95/46/EK και 97/66/EK·

γ) σε θέματα αφορώντας συμφωνίες ή πρακτικές διεπόμενες από τη νομοθεσία περί καρτέλ·

δ) στις ακόλουθες δραστηριότητες των υπηρεσιών της κοινωνίας της πληροφορίας:

- τις δραστηριότητες συμβολαιογράφων ή αντίστοιχων επαγγελματιών στο βαθμό που συνεπάγονται άμεση και ειδική σύνδεση με την άσκηση δημόσιας εξουσίας,
- την εκπροσώπηση πελάτη και την υπεράσπιση των συμφερόντων του ενώπιον των δικαστηρίων,

- τη συμμετοχή σε τυχερά παιχνίδια στα οποία ο παίκτης στοιχηματίζει νομισματική αξία, συμπεριλαμβανομένων των λαχείων και των στοιχημάτων.

6. Η παρούσα οδηγία δεν θίγει μέτρα που λαμβάνονται σε κοινοτικό ή εθνικό επίπεδο, τηρουμένου του κοινοτικού δικαίου, με σκοπό την προώθηση της πολιτιστικής και γλωσσικής πολυμορφίας και την προάσπιση του πλουραλισμού.

Άρθρο 2 (2)

Ορισμοί

Για τους σκοπούς της παρούσας οδηγίας, νοούνται ως:

α) "υπηρεσίες της κοινωνίας της πληροφορίας": υπηρεσίες κατά την έννοια της παραγράφου 2 του άρθρου 1 της οδηγίας 98/34/EK, όπως τροποποιήθηκε από την οδηγία 98/48/EK·

β) "φορέας παροχής υπηρεσιών": κάθε φυσικό ή νομικό πρόσωπο που παρέχει μια υπηρεσία της κοινωνίας της πληροφορίας·

γ) "εγκατεστημένος φορέας παροχής υπηρεσιών": φορέας ο οποίος ασκεί ουσιαστικώς μια οικονομική δραστηριότητα μέσω μιας μόνιμης εγκατάστασης για αόριστη χρονική διάρκεια. Η παρουσία και η χρήση των τεχνικών μέσων και των τεχνολογιών που απαιτούνται για την παροχή της υπηρεσίας δεν συνιστούν εγκατάσταση του φορέα·

δ) "αποδέκτης της υπηρεσίας": κάθε φυσικό ή νομικό πρόσωπο το οποίο χρησιμοποιεί, επαγγελματικώς ή άλλως, μια υπηρεσία της κοινωνίας της πληροφορίας, ιδίως για να αναζητήσει πληροφορίες ή για να προσφέρει πρόσβαση σε αυτές·

ε) "καταναλωτής": κάθε φυσικό πρόσωπο που επιδιώκει στόχους μη εντασσόμενους στο πλαίσιο της εμπορικής ή επαγγελματικής του

δραστηριότητας·

στ) "εμπορικές επικοινωνίες": όλες οι μορφές επικοινωνίας που αποσκοπούν να προωθήσουν, άμεσα ή έμμεσα, αγαθά, υπηρεσίες ή την εικόνα μιας επιχείρησης, ενός οργανισμού ή ενός προσώπου που ασκεί εμπορική, βιομηχανική ή βιοτεχνική δραστηριότητα ή νομοθετικώς κατοχυρωμένο επάγγελμα. Δεν συνιστούν καθ' εαυτό εμπορική επικοινωνία:

- τα στοιχεία που επιτρέπουν την άμεση πρόσβαση στη δραστηριότητα της εν λόγω επιχείρησης, του οργανισμού ή του προσώπου, ιδίως το όνομα του τομέα ή η διεύθυνση ηλεκτρονικού ταχυδρομείου,

- οι επικοινωνίες που αφορούν αγαθά, υπηρεσίες ή την εικόνα της εν λόγω επιχείρησης, του οργανισμού ή του προσώπου οι οποίες πραγματοποιούνται κατά τρόπο ανεξάρτητο από τη θέλησή τους, ιδίως χωρίς οικονομικό αντάλλαγμα·

ζ) "νομοθετικώς κατοχυρωμένο επάγγελμα": κάθε επάγγελμα κατά την έννοια είτε του άρθρου 1 στοιχείο δ) της οδηγίας 89/48/ΕΟΚ του Συμβουλίου, της 21ης Δεκεμβρίου 1988, για ένα γενικό σύστημα αναγνώρισης των διπλωμάτων τριτοβάθμιας εκπαίδευσης που πιστοποιούν επαγγελματική εκπαίδευση ελάχιστης διάρκειας τριών ετών(26) ή του άρθρου 1 στοιχείο στ) της οδηγίας 92/51/ΕΟΚ του Συμβουλίου, της 18ης Ιουνίου 1992, σχετικά με δεύτερο γενικό σύστημα αναγνώρισης της επαγγελματικής εκπαίδευσης και κατάρτισης προς συμπλήρωση της οδηγίας 89/48/ΕΟΚ(27)·

η) "συντονισμένος τομέας": οι προϋποθέσεις που ισχύουν στα νομικά συστήματα των κρατών μελών προκειμένου για φορείς παροχής υπηρεσιών της κοινωνίας της πληροφορίας ή υπηρεσίες της κοινωνίας της πληροφορίας, ανεξαρτήτως εάν πρόκειται για γενικές διατάξεις ή για διατάξεις σχεδιασμένες ειδικά για τον τομέα αυτό·

i) ο συντονισμένος τομέας αφορά απαιτήσεις προς τις οποίες πρέπει να συμμορφώνεται ο φορέας παροχής υπηρεσιών σχετικά με:

- την ανάληψη δραστηριότητας παροχής υπηρεσίας της κοινωνίας της πληροφορίας, όπως προϋποθέσεις σχετικά με τα προσόντα, την έγκριση ή την κοινοποίηση,

- την άσκηση δραστηριότητας υπηρεσίας της κοινωνίας της πληροφορίας, όπως απαιτήσεις σχετικά με τη συμπεριφορά του φορέα παροχής υπηρεσιών, σχετικά με την ποιότητα ή το περιεχόμενο της υπηρεσίας, συμπεριλαμβανομένων των διατάξεων για τη διαφήμιση και τη σύναψη συμβάσεων, ή απαιτήσεις σχετικά με την ευθύνη του φορέα παροχής υπηρεσιών·

ii) ο συντονισμένος τομέας δεν καλύπτει απαιτήσεις όπως:

- προϋποθέσεις σχετικά με τα ίδια τα αγαθά,

- προϋποθέσεις σχετικά με την παράδοση αγαθών,

- προϋποθέσεις σχετικά με υπηρεσίες που δεν παρέχονται με ηλεκτρονικά μέσα.

Άρθρο 3 (3)

Εσωτερική αγορά

1. Κάθε κράτος μέλος μεριμνά ώστε οι υπηρεσίες της κοινωνίας της πληροφορίας που παρέχει ένας φορέας εγκατεστημένος στο έδαφός του να τηρούν τις ισχύουσες εθνικές διατάξεις του οι οποίες εμπίπτουν στο συντονισμένο τομέα.

2. Τα κράτη μέλη δεν μπορούν, για λόγους που αφορούν το συντονισμένο τομέα, να περιορίσουν την ελεύθερη κυκλοφορία των υπηρεσιών της κοινωνίας της πληροφορίας οι οποίες προέρχονται από άλλο κράτος μέλος.

3. Οι παράγραφοι 1 και 2 δεν εφαρμόζονται στους τομείς που αναφέρονται στο παράρτημα.

4. Τα κράτη μέλη μπορούν να λαμβάνουν μέτρα κατά παρέκκλιση από την παράγραφο 2 σε σχέση με συγκεκριμένη υπηρεσία της κοινωνίας της

πληροφορίας, εφόσον πληρούνται οι ακόλουθοι όροι:

α) τα μέτρα πρέπει:

i) να είναι αναγκαία για έναν από τους ακόλουθους λόγους:

- δημόσια τάξη, ιδίως πρόληψη, έρευνα, διαπίστωση και δίωξη εγκλημάτων, στα οποία περιλαμβάνονται η προστασία των ανηλίκων και η καταπολέμηση της πρόκλησης μίσους λόγω φυλής, φύλου, θρησκείας ή εθνικότητας, καθώς και οι παραβιάσεις της ανθρώπινης αξιοπρέπειας που αφορούν μεμονωμένα πρόσωπα,
- προστασία της δημόσιας υγείας,
- δημόσια ασφάλεια, συμπεριλαμβανομένης της προάσπισης της εθνικής ασφάλειας και άμυνας,
- προστασία του καταναλωτή, περιλαμβανομένου και του επενδυτή.

ii) να στρέφονται κατά μιας υπηρεσίας της κοινωνίας της πληροφορίας η οποία βλάπτει τους στόχους που αναφέρονται στο σημείο i) ή συνιστά σοβαρό κίνδυνο που απειλεί να βλάψει τους προαναφερόμενους στόχους.

iii) να είναι ανάλογα προς τους στόχους αυτούς.

β) πριν από τη λήψη των εν λόγω μέτρων και ανεξαρτήτως τυχόν δικαστικών διαδικασιών, συμπεριλαμβανομένων των προκαταρκτικών διαδικασιών και ενεργειών που αναλαμβάνονται στα πλαίσια ποινικών ερευνών, το κράτος μέλος:

- έχει ζητήσει από το κράτος μέλος που αναφέρεται στην παράγραφο 1 να λάβει μέτρα και το τελευταίο δεν έλαβε μέτρα ή τα μέτρα ήταν ανεπαρκή,
- έχει κοινοποιήσει στην Επιτροπή και στο κράτος μέλος που αναφέρεται στην παράγραφο 1 την πρόθεσή του να λάβει τέτοια μέτρα.

5. Τα κράτη μέλη μπορούν, σε έκτακτες περιπτώσεις, να παρεκκλίνουν από τους όρους που αναφέρονται στην παράγραφο 4 στοιχείο β). Στην περίπτωση αυτή, τα μέτρα πρέπει να κοινοποιούνται το συντομότερο δυνατό στην Επιτροπή και στο κράτος μέλος που αναφέρεται στην παράγραφο 1, αναφέροντας τους λόγους για τους οποίους το κράτος μέλος κρίνει ότι πρόκειται για επείγουσα κατάσταση.

6. Με την επιφύλαξη της δυνατότητας του κράτους μέλους να λάβει τα εν λόγω μέτρα, η Επιτροπή πρέπει να εξετάσει τη συμβατότητα των κοινοποιηθέντων μέτρων προς το κοινοτικό δίκαιο το ταχύτερο δυνατό. Εάν συμπεράνει ότι το μέτρο δεν συμβιβάζεται με το κοινοτικό δίκαιο, η Επιτροπή ζητεί από το εν λόγω κράτος μέλος να μη λάβει τα προβλεπόμενα μέτρα ή να τερματίσει επείγοντως τα ληφθέντα μέτρα.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΙΙ (4)

ΑΡΧΕΣ

Τμήμα 1: Εγκατάσταση και πληροφόρηση

Άρθρο 4

Αρχή της μη αναγκαίας προηγούμενης άδειας

1. Τα κράτη μέλη εξασφαλίζουν ότι η ανάληψη και η άσκηση δραστηριότητας φορέα παροχής υπηρεσίας της κοινωνίας της πληροφορίας δεν μπορεί να υπαχθεί σε καθεστώς προηγούμενης παροχής άδειας ή σε οποιαδήποτε άλλη προϋπόθεση ισοδυνάμου αποτελέσματος.

2. Η παράγραφος 1 εφαρμόζεται με την επιφύλαξη των καθεστώτων έγκρισης που δεν αφορούν ειδικά και αποκλειστικά τις υπηρεσίες της κοινωνίας της πληροφορίας ή των καθεστώτων έγκρισης που προβλέπει η οδηγία 97/13/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 10ης Απριλίου 1997, σχετικά με κοινό πλαίσιο γενικών και ειδικών αδειών στον τομέα των τηλεπικοινωνιακών υπηρεσιών(28).

Άρθρο 5

Γενικές πληροφορίες που πρέπει να παρέχονται

1. Εκτός από άλλες προϋποθέσεις πληροφόρησης που προβλέπει το κοινοτικό δίκαιο, τα κράτη μέλη εξασφαλίζουν ότι ο φορέας παροχής υπηρεσιών προσφέρει στους αποδέκτες του και στις αρμόδιες αρχές εύκολη, άμεση και συνεχή πρόσβαση στις ακόλουθες τουλάχιστον πληροφορίες:

α) επωνυμία του φορέα παροχής της υπηρεσίας·

β) γεωγραφική διεύθυνση στην οποία ο φορέας είναι εγκατεστημένος·

γ) στοιχεία που να επιτρέπουν την ταχεία επαφή και την άμεση και ουσιαστική επικοινωνία με τον φορέα παροχής της υπηρεσίας, συμπεριλαμβανομένης της ηλεκτρονικής του διεύθυνσης·

δ) εφόσον ο φορέας είναι εγγεγραμμένος σε εμπορικό μητρώο ή παρόμοιο δημόσιο μητρώο, το οικείο μητρώο και τον αριθμό εγγραφής του σε αυτό, ή ισοδύναμο τρόπο αναγνώρισης στο μητρώο αυτό·

ε) εφόσον η δραστηριότητα υπόκειται σε καθεστώς έγκρισης, τα στοιχεία της σχετικής εποπτικής αρχής·

στ) όσον αφορά τα νομοθετικώς κατοχυρωμένα επαγγέλματα:

- επαγγελματική ένωση ή παρόμοιο όργανο στο οποίο είναι εγγεγραμμένος ο φορέας παροχής υπηρεσιών,

- επαγγελματικό τίτλο και το κράτος μέλος όπου έχει χορηγηθεί,

- μνεία των επαγγελματικών κανόνων που ισχύουν στο κράτος μέλος εγκατάστασης, καθώς και του τρόπου πρόσβασης σ' αυτούς·

ζ) εφόσον η δραστηριότητα που ασκεί ο φορέας υπόκειται σε ΦΠΑ, τον αριθμό αναγνώρισης που αναφέρεται στο άρθρο 22 παράγραφος 1 της έκτης οδηγίας 77/388/ΕΟΚ του Συμβουλίου, της 17ης Μαΐου 1977, περί εναρμονίσεως των νομοθεσιών των κρατών μελών, των σχετικών με τους φόρους κύκλου εργασιών - Κοινό σύστημα φόρου προστιθέμενης αξίας: ομοιόμορφη φορολογική βάση(29).

2. Εκτός από άλλες προϋποθέσεις πληροφόρησης που προβλέπονται από το κοινοτικό δίκαιο, τα κράτη μέλη εξασφαλίζουν τουλάχιστον ότι, όταν οι υπηρεσίες της κοινωνίας της πληροφορίας αναφέρονται σε τιμές, αυτές πρέπει να αναγράφονται σαφώς και επακριβώς και, ειδικότερα, να αναφέρουν εάν περιλαμβάνουν φόρο και έξοδα αποστολής.

Τμήμα 2: Εμπορικές επικοινωνίες (5)

Άρθρο 6

Παρεχόμενες πληροφορίες

Εκτός από άλλες προϋποθέσεις πληροφόρησης που προβλέπονται από το κοινοτικό δίκαιο, τα κράτη μέλη εξασφαλίζουν ότι οι εμπορικές επικοινωνίες που συνιστούν υπηρεσία της κοινωνίας της πληροφορίας ή αποτελούν μέρος της πληρούν τουλάχιστον τους ακόλουθους όρους:

α) η εμπορική επικοινωνία πρέπει να είναι σαφώς αναγνωρίσιμη·

β) το φυσικό ή νομικό πρόσωπο για λογαριασμό του οποίου γίνεται η εμπορική επικοινωνία πρέπει να είναι σαφώς αναγνωρίσιμο·

γ) οι προσφορές όπως είναι οι εκπτώσεις, τα πριμ και τα δώρα, εφόσον επιτρέπονται από το κράτος μέλος στο οποίο είναι εγκατεστημένος ο φορέας παροχής υπηρεσιών, πρέπει να είναι σαφώς αναγνωρίσιμες, η πρόσβαση στους όρους υπό τους οποίους μπορεί κανείς να επωφεληθεί από τις προσφορές πρέπει να είναι εύκολη, οι δε όροι να παρουσιάζονται σαφώς και επακριβώς·

δ) οι διαφημιστικοί διαγωνισμοί ή παιχνίδια, εφόσον επιτρέπονται από το κράτος μέλος στο οποίο είναι εγκατεστημένος ο φορέας παροχής υπηρεσιών, οφείλουν να είναι σαφώς αναγνωρίσιμα, η πρόσβαση στους όρους συμμετοχής πρέπει να είναι εύκολη, οι δε όροι να παρουσιάζονται σαφώς και επακριβώς.

Άρθρο 7

Μη ζητηθείσα εμπορική επικοινωνία

1. Εκτός από άλλες προϋποθέσεις προβλεπόμενες από το κοινοτικό δίκαιο, τα κράτη μέλη τα οποία επιτρέπουν μη ζητηθείσα εμπορική επικοινωνία μέσω ηλεκτρονικού ταχυδρομείου, εξασφαλίζουν ότι η εν λόγω εμπορική επικοινωνία από φορέα παροχής υπηρεσιών εγκατεστημένο στο έδαφός τους πρέπει να είναι αναγνωρίσιμη σαφώς και επακριβώς ευθύς ως περιέλθει στον παραλήπτη.

2. Με την επιφύλαξη της οδηγίας 97/7/ΕΚ και της οδηγίας 97/66/ΕΚ, τα κράτη μέλη λαμβάνουν μέτρα για να εξασφαλίζεται ότι οι φορείς παροχής υπηρεσιών που αναλαμβάνουν δραστηριότητες μη ζητηθείσών εμπορικών επικοινωνιών μέσω ηλεκτρονικού ταχυδρομείου συμβουλευονται τακτικά και τηρούν τα μητρώα "επιλογών", στα οποία μπορούν να εγγράφονται τα φυσικά πρόσωπα που επιλέγουν να μην λαμβάνουν τέτοιες εμπορικές επικοινωνίες.

Άρθρο 8

Νομοθετικώς κατοχυρωμένα επαγγέλματα

1. Τα κράτη μέλη εξασφαλίζουν ότι η χρήση εμπορικών επικοινωνιών που συνιστούν υπηρεσία της κοινωνίας της πληροφορίας ή αποτελούν μέρος της, η οποία παρέχεται από μέλος νομοθετικώς κατοχυρωμένου επαγγέλματος, επιτρέπεται εφόσον τηρεί τους επαγγελματικούς κανόνες οι οποίοι διέπουν την ανεξαρτησία, την αξιοπρέπεια και το ήθος του επαγγέλματος, καθώς και το επαγγελματικό απόρρητο και την πίστη προς τους πελάτες και τους συναδέλφους.

2. Με την επιφύλαξη της αυτονομίας των επαγγελματικών οργανισμών και ενώσεων, τα κράτη μέλη και η Επιτροπή ενθαρρύνουν τις επαγγελματικές ενώσεις και οργανισμούς να καταρτίζουν κώδικες δεοντολογίας σε κοινοτικό επίπεδο προκειμένου να προσδιορίζουν ποιες πληροφορίες μπορούν να δοθούν στα πλαίσια της εμπορικής επικοινωνίας, σύμφωνα με τους κανόνες που αναφέρονται στην παράγραφο 1.

3. Κατά την κατάρτιση προτάσεων για κοινοτικές πρωτοβουλίες, οι οποίες μπορούν να γίνουν αναγκαίες για να εξασφαλιστεί η ομαλή λειτουργία της εσωτερικής αγοράς σε σχέση με τις πληροφορίες που αναφέρονται στην παράγραφο 2, η Επιτροπή λαμβάνει δεόντως υπόψη τους κώδικες δεοντολογίας που ισχύουν σε κοινοτικό επίπεδο και συνεργάζεται στενά με τις σχετικές επαγγελματικές ενώσεις και οργανισμούς.

4. Η παρούσα οδηγία εφαρμόζεται επιπλέον των κοινοτικών οδηγιών που αφορούν την πρόσβαση σε νομοθετικώς κατοχυρωμένα επαγγέλματα καθώς και την άσκησή τους.

Τμήμα 3: Συμβάσεις που συνάπτονται με ηλεκτρονικά μέσα (6)

Άρθρο 9

Μεταχείριση ηλεκτρονικών συμβάσεων

1. Τα κράτη μέλη μεριμνούν ώστε το νομικό τους σύστημα να επιτρέπει τη σύναψη συμβάσεων με ηλεκτρονικά μέσα. Τα κράτη μέλη εξασφαλίζουν, ιδίως, ότι οι νομικές προϋποθέσεις που ισχύουν για τη διαδικασία σύναψης των συμβάσεων δεν παρακωλύουν τη χρήση των συμβάσεων που συνάπτονται με ηλεκτρονικά μέσα ούτε αποστερούν τις συμβάσεις αυτές εννόμου αποτελέσματος ή ισχύος λόγω του ότι έχουν συναφθεί με ηλεκτρονικά μέσα.

2. Τα κράτη μέλη μπορούν να προβλέψουν ότι η παράγραφος 1 δεν εφαρμόζεται στις ακόλουθες συμβάσεις:

α) στις συμβάσεις που θεμελιώνουν ή μεταβιβάζουν δικαιώματα επί ακινήτου περιουσίας, εκτός από τα δικαιώματα μίσθωσης·

β) στις συμβάσεις οι οποίες απαιτούν εκ του νόμου την προσφυγή σε δικαστήρια, δημόσιες αρχές ή επαγγέλματα που ασκούν δημόσια εξουσία·

γ) στις συμβάσεις εγγυοδοσίας και συναφούς ασφαλείας από πρόσωπα που επιδιώκουν στόχους μη εντασσόμενους στο πλαίσιο της εμπορικής ή επαγγελματικής τους δραστηριότητας·

δ) στις συμβάσεις οι οποίες εμπίπτουν στο οικογενειακό ή κληρονομικό δίκαιο.

3. Τα κράτη μέλη ανακοινώνουν στην Επιτροπή τις κατηγορίες συμβάσεων που αναφέρονται στην παράγραφο 2 επί των οποίων δεν εφαρμόζουν την παράγραφο

1. Τα κράτη μέλη υποβάλλουν κάθε πέντε χρόνια έκθεση στην Επιτροπή σχετικά με την εφαρμογή της παραγράφου 2, στην οποία εξηγούν τους λόγους για τους οποίους θεωρούν αναγκαία τη διατήρηση της κατηγορίας που αναφέρεται στην παράγραφο 2 στοιχείο β), επί της οποίας δεν εφαρμόζουν την παράγραφο 1.

Άρθρο 10

Παρεχόμενες πληροφορίες

1. Εκτός από άλλες απαιτήσεις παροχής πληροφοριών οι οποίες προβλέπονται από το κοινοτικό δίκαιο, τα κράτη μέλη εξασφαλίζουν ότι, εφόσον δεν έχουν συμφωνήσει διαφορετικά τα συμβαλλόμενα μέρη που δεν είναι καταναλωτές, ο φορέας παροχής υπηρεσιών πρέπει να παρέχει τουλάχιστο τις ακόλουθες πληροφορίες κατά τρόπο σαφή, κατανοητό και αδιαφιλονίκητο, πριν από την ανάθεση της παραγγελίας από τον αποδέκτη της υπηρεσίας:

α) τα διάφορα τεχνικά στάδια έως τη σύναψη της σύμβασης·

β) εάν ο φορέας παροχής υπηρεσιών θα αρχειοθετήσει ή όχι τη σύμβαση μετά τη σύναψή της και εάν προβλέπεται δυνατότητα πρόσβασης σε αυτήν·

γ) τα τεχνικά μέσα που θα επιτρέπουν τον εντοπισμό και τη διόρθωση σφαλμάτων ηλεκτρονικού χειρισμού πριν από την ανάθεση της παραγγελίας·

δ) τις γλώσσες στις οποίες μπορεί να συναφθεί η σύμβαση.

2. Τα κράτη μέλη εξασφαλίζουν ότι, εφόσον δεν έχουν συμφωνήσει διαφορετικά τα συμβαλλόμενα μέρη που δεν είναι καταναλωτές, ο φορέας παροχής υπηρεσιών δηλώνει τους σχετικούς κώδικες δεοντολογίας στους οποίους υπόκειται, καθώς και τα στοιχεία που επιτρέπουν την πρόσβαση στους εν λόγω κώδικες με ηλεκτρονικά μέσα.

3. Συμβατικοί όροι και γενικοί όροι που προβλέπονται για τον αποδέκτη πρέπει να διατίθενται κατά τρόπο επιτρέποντα την αποθήκευση και την αναπαραγωγή τους.

4. Οι παράγραφοι 1 και 2 δεν εφαρμόζονται σε συμβάσεις που συνάπτονται αποκλειστικά μέσω ανταλλαγής ηλεκτρονικών μηνυμάτων ή ισοδύναμων ατομικών επικοινωνιών.

Άρθρο 11

Παραγγελία

1. Τα κράτη μέλη εξασφαλίζουν ότι, εφόσον δεν έχουν συμφωνήσει διαφορετικά τα συμβαλλόμενα μέρη που δεν είναι καταναλωτές, όταν ένας αποδέκτης υπηρεσίας αναθέτει παραγγελία με τεχνολογικά μέσα, ισχύουν οι ακόλουθες αρχές:

- ο φορέας παροχής υπηρεσιών οφείλει να αποστέλλει αποδεικτικό παραλαβής της παραγγελίας του αποδέκτη χωρίς περιττή καθυστέρηση και με ηλεκτρονικά μέσα,

- η παραγγελία και το αποδεικτικό παραλαβής θεωρείται ότι έχουν παραληφθεί όταν τα μέρη στα οποία απευθύνονται έχουν πρόσβαση σε αυτά.

2. Τα κράτη μέλη εξασφαλίζουν ότι, εφόσον δεν έχουν συμφωνήσει διαφορετικά τα συμβαλλόμενα μέρη που δεν είναι καταναλωτές, ο φορέας παροχής θέτει στη

διάθεση του αποδέκτη της υπηρεσίας κατάλληλα, αποτελεσματικά και προσιτά μέσα που θα του επιτρέψουν να επισημάνει και να διορθώσει τα λάθη του κατά τον ηλεκτρονικό χειρισμό πριν από την ανάθεση της παραγγελίας.

3. Η παράγραφος 1 πρώτη περίπτωση και η παράγραφος 2 δεν εφαρμόζονται σε συμβάσεις που συνάπτονται αποκλειστικά με την ανταλλαγή ηλεκτρονικών μηνυμάτων ή μέσω ισοδύναμων ατομικών επικοινωνιών.

Τμήμα 4: Ευθύνη των μεσαζόντων παροχής υπηρεσιών (7)

Άρθρο 12

Απλή μετάδοση

1. Τα κράτη μέλη διασφαλίζουν ότι, σε περίπτωση παροχής μιας υπηρεσίας της κοινωνίας της πληροφορίας η οποία συνίσταται στη μετάδοση πληροφοριών που παρέχει ο αποδέκτης της υπηρεσίας σε ένα δίκτυο επικοινωνιών ή στην παροχή πρόσβασης στο δίκτυο-επικοινωνιών, δεν υφίσταται ευθύνη του φορέα παροχής υπηρεσιών όσον αφορά τις μεταδιδόμενες πληροφορίες, υπό τον όρο ότι ο φορέας παροχής υπηρεσιών:

α) δεν αποτελεί την αφετηρία της μετάδοσης των πληροφοριών·

β) δεν επιλέγει τον αποδέκτη της μετάδοσης και

γ) δεν επιλέγει και δεν τροποποιεί τις μεταδιδόμενες πληροφορίες.

2. Οι δραστηριότητες μετάδοσης και παροχής πρόσβασης που αναφέρονται στην παράγραφο 1 περιλαμβάνουν την αυτόματη, ενδιάμεση και προσωρινή αποθήκευση των μεταδιδόμενων πληροφοριών, στο βαθμό που η αποθήκευση εξυπηρετεί αποκλειστικά την πραγματοποίηση της μετάδοσης στο δίκτυο επικοινωνιών και η διάρκειά της δεν υπερβαίνει το χρόνο που είναι ευλόγως απαραίτητος για τη μετάδοση.

3. Το παρόν άρθρο δεν θίγει τη δυνατότητα δικαστικής ή διοικητικής αρχής, σύμφωνα με τα νομικά συστήματα των κρατών μελών, να απαιτούν από το φορέα παροχής υπηρεσιών να προβεί στην παύση ή στην πρόληψη παράβασης.

Άρθρο 13

Αποθήκευση σε κρυφή μνήμη (Caching)

1. Τα κράτη μέλη διασφαλίζουν ότι, σε περίπτωση παροχής μιας υπηρεσίας της κοινωνίας της πληροφορίας, η οποία συνίσταται στη μετάδοση πληροφοριών που παρέχει ένας αποδέκτης υπηρεσίας σε ένα δίκτυο επικοινωνιών, δεν υφίσταται ευθύνη του φορέα παροχής της υπηρεσίας, όσον αφορά την αυτόματη, ενδιάμεση και προσωρινή αποθήκευση των πληροφοριών η οποία γίνεται με αποκλειστικό σκοπό να καταστεί αποτελεσματικότερη η μεταγενέστερη μετάδοση των πληροφοριών, μετά από αίτηση άλλων αποδεκτών της υπηρεσίας, υπό τον όρο ότι ο φορέας παροχής υπηρεσιών:

α) δεν τροποποιεί τις πληροφορίες·

β) τηρεί τους όρους πρόσβασης στις πληροφορίες·

γ) τηρεί τους κανόνες που αφορούν την ενημέρωση των πληροφοριών, οι οποίοι καθορίζονται κατά ευρέως αναγνωρισμένο τρόπο και χρησιμοποιούνται από τον κλάδο·

δ) δεν παρεμποδίζει τη νόμιμη χρήση της τεχνολογίας, η οποία αναγνωρίζεται ευρέως και χρησιμοποιείται από τον κλάδο, προκειμένου να αποκτήσει δεδομένα σχετικά με τη χρησιμοποίηση των πληροφοριών και

ε) ενεργεί άμεσα προκειμένου να αποσύρει τις πληροφορίες που αποθήκευσε ή να καταστήσει την πρόσβαση σε αυτές αδύνατη, μόλις αντιληφθεί ότι οι πληροφορίες έχουν αποσυρθεί από το σημείο του δικτύου στο οποίο βρίσκονταν

αρχικά ή η πρόσβαση στις πληροφορίες κατέστη αδύνατη ή μια δικαστική ή διοικητική αρχή διέταξε την απόσυρση των πληροφοριών ή απαγόρευσε την πρόσβαση σε αυτές.

2. Το παρόν άρθρο δεν θίγει τη δυνατότητα δικαστικής ή διοικητικής αρχής, σύμφωνα με τα νομικά συστήματα των κρατών μελών, να απαιτήσει από το φορέα παροχής υπηρεσιών να παύσει ή να προλάβει την παράβαση.

Άρθρο 14 **Φιλοξενία**

1. Τα κράτη μέλη διασφαλίζουν ότι σε περίπτωση παροχής μιας υπηρεσίας της κοινωνίας της πληροφορίας η οποία συνίσταται στην αποθήκευση πληροφοριών παρεχομένων από έναν αποδέκτη υπηρεσίας, δεν υφίσταται ευθύνη του φορέα παροχής της υπηρεσίας για τις πληροφορίες που αποθηκεύονται μετά από αίτηση αποδέκτη της υπηρεσίας, υπό τον όρο ότι:

α) ο φορέας παροχής της υπηρεσίας δεν γνωρίζει πραγματικά ότι πρόκειται για παράνομη δραστηριότητα ή πληροφορία και ότι, σε ό,τι αφορά αξιώσεις αποζημιώσεως, δεν γνωρίζει τα γεγονότα ή τις περιστάσεις από τις οποίες προκύπτει η παράνομη δραστηριότητα ή πληροφορία, ή

β) ο φορέας παροχής της υπηρεσίας, μόλις αντιληφθεί τα προαναφερθέντα, αποσύρει ταχέως τις πληροφορίες ή καθιστά την πρόσβαση σε αυτές αδύνατη.

2. Η παράγραφος 1 δεν εφαρμόζεται όταν ο αποδέκτης της υπηρεσίας ενεργεί υπό την εξουσία ή υπό τον έλεγχο του φορέα παροχής της υπηρεσίας.

3. Το παρόν άρθρο δεν θίγει τη δυνατότητα δικαστικής ή διοικητικής αρχής, σύμφωνα με τα νομικά συστήματα των κρατών μελών, να απαιτούν από τον φορέα παροχής υπηρεσιών να προβεί στην παύση ή στην πρόληψη παράβασης, ούτε θίγει τη δυνατότητα των κρατών μελών να θεσπίζουν διαδικασίες για την απόσυρση των πληροφοριών ή την απενεργοποίηση της πρόσβασης σε αυτές.

Άρθρο 15 **Απουσία γενικής υποχρέωσης ελέγχου**

1. Τα κράτη μέλη δεν επιβάλλουν στους φορείς παροχής υπηρεσιών, για την παροχή των υπηρεσιών που αναφέρονται στα άρθρα 12, 13 και 14, γενική υποχρέωση ελέγχου των πληροφοριών που μεταδίδουν ή αποθηκεύουν ούτε γενική υποχρέωση δραστηριότητας αναζήτησης γεγονότων ή περιστάσεων που δείχνουν ότι πρόκειται για παράνομες δραστηριότητες.

2. Τα κράτη μέλη δύνανται να υποχρεώσουν τους φορείς παροχής υπηρεσιών της κοινωνίας της πληροφορίας να ενημερώνουν πάραυτα τις αρμόδιες κρατικές αρχές για τυχόν υπόνοιες περί χορηγουμένων παρανόμων πληροφοριών ή δραστηριοτήτων που επιχειρούν αποδέκτες των υπηρεσιών τους ή να ανακοινώνουν στις αρμόδιες αρχές, κατ' αίτησή τους, πληροφορίες που διευκολύνουν την εντόπιση αποδεκτών των υπηρεσιών τους με τους οποίους έχουν συμφωνίες αποθήκευσης.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ III (8) **ΕΦΑΡΜΟΓΗ**

Άρθρο 16 **Κώδικες δεοντολογίας**

1. Τα κράτη μέλη και η Επιτροπή ενθαρρύνουν:

α) την κατάρτιση κωδικών δεοντολογίας σε κοινοτικό επίπεδο, από τις ενώσεις ή οργανώσεις επαγγελματιών και καταναλωτών, με σκοπό να συμβάλουν στην ορθή εφαρμογή των άρθρων 5 έως 15.

β) την εθελοντική διαβίβαση των σχεδίων των κωδικών δεοντολογίας εθνικού ή

κοινοτικού επιπέδου στην Επιτροπή·

γ) τη δυνατότητα πρόσβασης με ηλεκτρονικά μέσα στους κώδικες δεοντολογίας στις κοινοτικές γλώσσες·

δ) την κοινοποίηση, εκ μέρους εμπορικών, επαγγελματικών και καταναλωτικών ενώσεων ή οργανώσεων, προς τα κράτη μέλη και την Επιτροπή, των αξιολογήσεων της εφαρμογής των κωδίκων δεοντολογίας τους και των συνεπειών των κωδίκων στις πρακτικές, στα συναλλακτικά ήθη και έθιμα του ηλεκτρονικού εμπορίου·

ε) την κατάρτιση κωδίκων δεοντολογίας όσον αφορά την προστασία των ανηλίκων και της ανθρώπινης αξιοπρέπειας.

2. Τα κράτη μέλη και η Επιτροπή ενθαρρύνουν τη συμμετοχή ενώσεων ή οργανώσεων καταναλωτών στη διαδικασία κατάρτισης και εφαρμογής των κωδίκων δεοντολογίας που συντάσσονται βάσει της παραγράφου 1 στοιχείο α) για θέματα που τις αφορούν. Εν ανάγκη και για να ληφθούν υπόψη οι ειδικές τους ανάγκες, θα πρέπει να ζητείται η γνώμη ενώσεων που εκπροσωπούν άτομα με προβλήματα όρασης και άτομα με ειδικές ανάγκες γενικώς.

Άρθρο 17 (9)

Εξώδικος διακανονισμός των διαφορών

1. Τα κράτη μέλη μεριμνούν ώστε, σε περιπτώσεις διαφωνίας μεταξύ ενός φορέα παροχής και ενός αποδέκτη μιας υπηρεσίας της κοινωνίας της πληροφορίας, η νομοθεσία τους να μην εμποδίζει τη χρήση των υπάρχοντων βάσει του εθνικού δικαίου μηχανισμών εξώδικης επίλυσης των διαφορών, συμπεριλαμβανομένων των κατάλληλων ηλεκτρονικών μέσων.

2. Τα κράτη μέλη ενθαρρύνουν τα αρμόδια όργανα εξώδικης επίλυσης των διαφορών, και ιδίως των καταναλωτικών διαφορών, να ενεργούν κατά τρόπο ο οποίος παρέχει τις δέουσες δικονομικές εγγυήσεις στα ενδιαφερόμενα μέρη.

3. Τα κράτη μέλη ενθαρρύνουν τα αρμόδια όργανα εξώδικης επίλυσης των διαφορών να ενημερώνουν την Επιτροπή σχετικά με σημαντικές αποφάσεις που λαμβάνουν όσον αφορά τις υπηρεσίες της κοινωνίας της πληροφορίας και σχετικά με τις πρακτικές, τα συναλλακτικά ήθη και έθιμα του ηλεκτρονικού εμπορίου.

Άρθρο 18 (10)

Μέσα έννομης προστασίας

1. Τα κράτη μέλη μεριμνούν ώστε τα ένδικα μέσα του εθνικού δικαίου όσον αφορά τις υπηρεσίες της κοινωνίας της πληροφορίας, να επιτρέπουν την ταχεία λήψη μέτρων, συμπεριλαμβανομένων προσωρινών μέτρων, προκειμένου να παύει οιαδήποτε παράβαση και να προλαμβάνεται περαιτέρω ζημία των ενεχόμενων συμφερόντων.

2. Στο παράρτημα της οδηγίας 98/27/ΕΚ τίθεται το ακόλουθο σημείο:

"11. Οδηγία 2000/31/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 8ης Ιουνίου 2000, σχετικά με ορισμένες νομικές πτυχές των υπηρεσιών της κοινωνίας της πληροφορίας, ιδίως του ηλεκτρονικού εμπορίου, στην εσωτερική αγορά ('οδηγία για το ηλεκτρονικό εμπόριο') ΕΕ L 178 της 17.7.2000, σ. 1)."

Άρθρο 19

Συνεργασία

1. Τα κράτη μέλη πρέπει να διαθέτουν τα απαιτούμενα μέσα ελέγχου και έρευνας για την αποτελεσματική εφαρμογή της παρούσας οδηγίας και μεριμνούν ώστε οι φορείς παροχής υπηρεσιών να τους κοινοποιούν τις απαραίτητες πληροφορίες.

2. Τα κράτη μέλη συνεργάζονται μεταξύ τους και ορίζουν, για το σκοπό αυτό,

ένα ή περισσότερα σημεία επαφής, των οποίων τα στοιχεία κοινοποιούν στα άλλα κράτη μέλη και στην Επιτροπή.

3. Τα κράτη μέλη παρέχουν, το συντομότερο δυνατό, και σύμφωνα με την εθνική νομοθεσία, τη συνδρομή και τις πληροφορίες που ζητά άλλο κράτος μέλος ή η Επιτροπή, μεταξύ άλλων και με τα κατάλληλα ηλεκτρονικά μέσα.

4. Τα κράτη μέλη δημιουργούν σημεία επαφής, στα οποία υπάρχει πρόσβαση με ηλεκτρονικά τουλάχιστον μέσα, και στα οποία μπορούν να απευθυνθούν τόσο οι αποδέκτες όσο και οι φορείς παροχής υπηρεσιών προκειμένου:

α) να λαμβάνουν γενικές πληροφορίες για τα συμβατικά τους δικαιώματα και υποχρεώσεις, καθώς και για τους υφιστάμενους μηχανισμούς υποβολής καταγγελιών και επανόρθωσης σε περίπτωση διαφορών, καθώς και για τις πρακτικές πλευρές της χρήσης των μηχανισμών αυτών·

β) να λαμβάνουν τα στοιχεία των αρχών, των οργανισμών ή των ενώσεων από τις οποίες οι αποδέκτες των υπηρεσιών μπορούν να λάβουν περισσότερες πληροφορίες ή πρακτική βοήθεια.

5. Τα κράτη μέλη μεριμνούν ώστε να κοινοποιούνται στην Επιτροπή οιασδήποτε σημαντικές διοικητικές ή δικαστικές αποφάσεις που λαμβάνονται στο έδαφός τους για την επίλυση διαφορών στα πλαίσια των υπηρεσιών της κοινωνίας της πληροφορίας, καθώς και σχετικά με τις πρακτικές, τα συναλλακτικά ήθη και έθιμα που αφορούν το ηλεκτρονικό εμπόριο. Η Επιτροπή κοινοποιεί τις αποφάσεις αυτές στα άλλα κράτη μέλη.

Άρθρο 20

Κυρώσεις

Τα κράτη μέλη καθορίζουν το καθεστώς των κυρώσεων για παραβιάσεις των εθνικών διατάξεων οι οποίες έχουν θεσπιστεί κατ' εφαρμογή της παρούσας οδηγίας και λαμβάνουν όλα τα απαραίτητα μέτρα επιβολής των εν λόγω κυρώσεων. Οι κυρώσεις πρέπει να έχουν αποτελεσματικό, αναλογικό και αποτρεπτικό χαρακτήρα.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ IV

ΤΕΛΙΚΕΣ ΔΙΑΤΑΞΕΙΣ

Άρθρο 21

Επανεξέταση

1. Πριν από της 17 Ιουλίου 2003 και στη συνέχεια κάθε δύο έτη, η Επιτροπή υποβάλλει έκθεση στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, το Συμβούλιο και την Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή σχετικά με την εφαρμογή της παρούσας οδηγίας, η οποία μπορεί να συνοδεύεται, ενδεχομένως, από προτάσεις για την προσαρμογή της στη νομοθετική, τεχνική και οικονομική εξέλιξη των υπηρεσιών της κοινωνίας της πληροφορίας, κυρίως όσον αφορά την πρόληψη εγκληματικών πράξεων, την προστασία των ανηλίκων, την προστασία των καταναλωτών και την ομαλή λειτουργία της εσωτερικής αγοράς.

2. Η έκθεση εξετάζει την ανάγκη προσαρμογής της παρούσας οδηγίας, και ειδικότερα την ανάγκη να διατυπωθούν προτάσεις σχετικά με την ευθύνη των παροχών υπερσυνδέσμων και μέσων εντοπισμού πληροφοριών, τις απαιτήσεις κοινοποίησης και τον καταλογισμό της ευθύνης που προκύπτει από την αφαίρεση περιεχομένου. Η έκθεση πρέπει επίσης να εξετάζει την ανάγκη συμπληρωματικών προϋποθέσεων για την απαλλαγή από την ευθύνη που προβλέπεται στα άρθρα 12 και 13, υπό το πρίσμα των τεχνικών εξελίξεων, καθώς και τη δυνατότητα εφαρμογής των αρχών της εσωτερικής αγοράς στην περίπτωση μη ζητηθεισών εμπορικών επικοινωνιών μέσω ηλεκτρονικού ταχυδρομείου.

Άρθρο 22 (11)

Μεταφορά της οδηγίας στο εθνικό δίκαιο

1. Τα κράτη μέλη θέτουν σε ισχύ τις απαραίτητες νομοθετικές, κανονιστικές και διοικητικές διατάξεις για να συμμορφωθούν με την παρούσα οδηγία πριν από της 17 Ιανουαρίου 2002. Ενημερώνουν αμέσως την Επιτροπή σχετικά.

2. Οι αναφερόμενες στην παράγραφο 1 διατάξεις, όταν θεσπίζονται από τα κράτη μέλη, αναφέρονται στην παρούσα οδηγία ή συνοδεύονται από παρόμοια αναφορά κατά την επίσημη δημοσίευσή τους. Ο τρόπος της αναφοράς αυτής καθορίζεται από τα κράτη μέλη.

Άρθρο 23

Έναρξη ισχύος

Η παρούσα οδηγία αρχίζει να ισχύει την ημέρα της δημοσίευσής της στην Επίσημη Εφημερίδα των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων.

Άρθρο 24

Αποδέκτες

Η παρούσα οδηγία απευθύνεται στα κράτη μέλη.

Λουξεμβούργο, 8 Ιουνίου 2000.

Για το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο

Η Πρόεδρος

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ

ΠΑΡΕΚΚΛΙΣΕΙΣ ΑΠΟ ΤΟ ΑΡΘΡΟ 3

Όπως προβλέπεται στο άρθρο 3 παράγραφος 3, το άρθρο 3 παράγραφοι 1 και 2, δεν εφαρμόζεται:

- στα συγγραφικά δικαιώματα, τα συγγενικά δικαιώματα, τα δικαιώματα που προβλέπει η οδηγία 87/54/ΕΟΚ(1) και η οδηγία 96/9/ΕΚ(2), καθώς και τα δικαιώματα βιομηχανικής ιδιοκτησίας,
- στην έκδοση ηλεκτρονικού νομίματος από τα ιδρύματα για τα οποία τα κράτη μέλη έχουν εφαρμόσει μια από τις παρεκκλίσεις που προβλέπονται στο άρθρο 8 παράγραφος 1 της οδηγίας 2000/46/ΕΚ(3),
- στο άρθρο 44 παράγραφος 2 της οδηγίας 85/611/ΕΟΚ(4),
- στο άρθρο 30 και στον τίτλο IV της οδηγίας 92/49/ΕΟΚ(5), στον τίτλο IV της οδηγίας 92/96/ΕΟΚ(6), στα άρθρα 7 και 8 της οδηγίας 88/357/ΕΟΚ(7) και στο άρθρο 4 της οδηγίας 90/619/ΕΟΚ(8),
- στην ελευθερία των μερών να επιλέξουν την εφαρμοστέα στις συμβάσεις τους νομοθεσία,
- στις συμβατικές υποχρεώσεις που αφορούν τις συμβάσεις που συνάπτουν οι καταναλωτές,
- στην τυπική ισχύ συμβάσεων που γεννούν ή μεταβιβάζουν δικαιώματα επί ακινήτου, εφόσον οι συμβάσεις αυτές υπόκεινται στις υποχρεωτικές τυπικές προϋποθέσεις της νομοθεσίας του κράτους μέλους στο οποίο κείται το ακίνητο,
- στη νομιμότητα μη ζητηθείσας εμπορικής επικοινωνίας μέσω ηλεκτρονικού ταχυδρομείου.

Οδηγία 2000/35/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου
Τι μπορείτε να βρείτε στην Οδηγία 2000/35/ΕΚ του Ευρωπαϊκού
Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου

- 1. Τους ορισμούς των εννοιών "εμπορική συναλλαγή", "δημόσια αρχή", "επιχείρηση", "καθυστέρηση πληρωμής", "παρακράτηση της κυριότητας" και άλλων συναφών ορισμών.**
- 2. Τι γίνεται με τους τόκους σε περίπτωση καθυστέρησης της πληρωμής ;**
- 3. Τι μπορεί να κάνει ο πωλητής για να εξασφαλίσει την αποπληρωμή του τιμήματος;**
- 4. Πώς μπορεί ο πωλητής να εισπράξει απαιτήσεις που δεν δέχονται αμφισβήτηση και ούτε υπάρχει κάποιο ελάττωμα στην διαδικασία της πώλησης;**
- 5. Ποια είναι η ημερομηνία εναρμόνισης του ελληνικού δικαίου με αυτή την οδηγία;**

Περίληψη

Η Οδηγία 2000/35/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου εφαρμόζεται σε όλες τις πληρωμές που έχουν χαρακτήρα αμοιβής στα πλαίσια εμπορικών συναλλαγών. Περιέχει ορισμούς των εννοιών "εμπορική συναλλαγή", "δημόσια αρχή", "επιχείρηση", "καθυστέρηση πληρωμής", "παρακράτηση της κυριότητας" κ.α. Ρυθμίζει τα σχετικά με τους τόκους σε περίπτωση καθυστέρησης πληρωμής και ορίζει ότι ο πωλητής διατηρεί την κυριότητα των αγαθών μέχρις ότου εξοφληθεί πλήρως το τίμημα. Τα κράτη μέλη εξασφαλίζουν ότι ένας εκτελεστός τίτλος μπορεί να εκδίδεται, ασχέτως του ύψους της οφειλής, κανονικά εντός 90 ημερολογιακών ημερών από την κατάθεση της αγωγής ή αίτησης του δανειστή στο δικαστήριο ή σε άλλη αρμόδια αρχή, εφόσον δεν υπάρχει αμφισβήτηση της οφειλής ή πτυχών της διαδικασίας. Τα κράτη μέλη θέτουν σε ισχύ τις αναγκαίες νομοθετικές, κανονιστικές και διοικητικές διατάξεις για να συμμορφωθούν με την παρούσα οδηγία πριν από τις 8 Αυγούστου 2002.

Οδηγία 2000/35/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου
της 29ης Ιουνίου 2000 για την καταπολέμηση των καθυστερήσεων
πληρωμών στις εμπορικές συναλλαγές

ΤΟ ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΙΟ ΚΑΙ ΤΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗΣ ΕΝΩΣΗΣ,
Έχοντας υπόψη :

τη συνθήκη για την ίδρυση της Ευρωπαϊκής Κοινότητας, και ιδίως το άρθρο 95,
την πρόταση της Επιτροπής(1),

τη γνώμη της Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής(2),

Αποφασίζοντας με τη διαδικασία του άρθρου 251 της συνθήκης(3), υπό το

πρίσμα του κοινού σχεδίου που εγκρίθηκε από την επιτροπή συνδιαλλαγής στις 4 Μαΐου 2000,

Εκτιμώντας τα ακόλουθα:

(1) Το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, στο ψήφισμά του σχετικά με το ολοκληρωμένο πρόγραμμα υπέρ των ΜΜΕ και της βιοτεχνίας(4), κάλεσε την Επιτροπή να υποβάλει προτάσεις για την αντιμετώπιση του προβλήματος των καθυστερήσεων πληρωμών.

(2) Στις 12 Μαΐου 1995 η Επιτροπή εξέδωσε σύσταση σχετικά με τις προθεσμίες πληρωμής στις εμπορικές συναλλαγές(5).

(3) Το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο στο ψήφισμά του σχετικά με τη σύσταση της Επιτροπής για τις προθεσμίες πληρωμής στις εμπορικές συναλλαγές(6), κάλεσε την Επιτροπή να εξετάσει τη μετατροπή της σύστασής της σε πρόταση οδηγίας του Συμβουλίου η οποία θα πρέπει να υποβληθεί το συντομότερο δυνατόν.

(4) Στις 29 Μαΐου 1997 η Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή διατύπωσε γνώμη σχετικά με την Πράσινη Βίβλο της Επιτροπής "Οι δημόσιες συμβάσεις στην Ευρωπαϊκή Ένωση: κατευθύνσεις και προβληματισμοί για το μέλλον"(7).

(5) Στις 4 Ιουνίου 1997 η Επιτροπή δημοσίευσε ένα πρόγραμμα δράσης για την ενιαία αγορά, στο οποίο υπογράμμισε ότι το πρόβλημα των καθυστερήσεων πληρωμών αποτελεί ένα ολοένα και σοβαρότερο εμπόδιο για την επιτυχία της ενιαίας αγοράς.

(6) Στις 17 Ιουλίου 1997 η Επιτροπή δημοσίευσε έκθεση σχετικά με τις καθυστερήσεις πληρωμών στις εμπορικές συναλλαγές(8), όπου συνόψιζε τα αποτελέσματα μιας αξιολόγησης των συνεπειών της σύστασης της Επιτροπής της 12ης Μαΐου 1995.

(7) Οι επιχειρήσεις, και κυρίως οι μικρές και μεσαίες, επωμίζονται μεγάλα διοικητικά και οικονομικά βάρη εξαιτίας των υπερβολικά μεγάλων προθεσμιών πληρωμής και των καθυστερήσεων πληρωμών. Επιπλέον, τα προβλήματα αυτά αποτελούν βασική αιτία της αφερεγγυότητας που απειλεί την επιβίωση των επιχειρήσεων και οδηγούν στην απώλεια μεγάλου αριθμού θέσεων απασχόλησης.

(8) Σε ορισμένα κράτη μέλη οι συμβατικές προθεσμίες πληρωμής διαφέρουν αισθητά από τον κοινοτικό μέσο όρο.

(9) Οι διαφορές που υπάρχουν μεταξύ των κρατών μελών όσον αφορά τους κανόνες και τις πρακτικές πληρωμής παρακωλύουν την εύρυθμη λειτουργία της εσωτερικής αγοράς.

(10) Η κατάσταση αυτή έχει ως αποτέλεσμα να περιορίζονται σημαντικά οι εμπορικές συναλλαγές μεταξύ των κρατών μελών. Αυτό αντιβαίνει προς το άρθρο 14 της συνθήκης, δεδομένου ότι οι επιχειρηματίες θα πρέπει να έχουν τη δυνατότητα να συναλλάσσονται σε όλη την εσωτερική αγορά υπό συνθήκες που να εξασφαλίζουν ότι οι διασυνοριακές συναλλαγές δεν συνεπάγονται μεγαλύτερους κινδύνους από τις εγχώριες πωλήσεις. Η εφαρμογή ουσιαστικά διαφορετικών κανόνων για τις εσωτερικές και τις διασυνοριακές συναλλαγές θα οδηγούσε σε στρεβλώσεις του ανταγωνισμού.

(11) Οι πλέον πρόσφατες στατιστικές δείχνουν ότι, μετά την έκδοση της σύστασης της 12ης Μαΐου 1995, δεν έχει γίνει, στην καλύτερη περίπτωση, καμία βελτίωση όσον αφορά τις καθυστερήσεις πληρωμών σε πολλά κράτη μέλη.

(12) Ο στόχος της καταπολέμησης των καθυστερήσεων πληρωμών στην εσωτερική αγορά δεν μπορεί να επιτευχθεί επαρκώς αν τα κράτη μέλη δρουν μεμονωμένα και συνεπώς μπορεί να επιτευχθεί καλύτερα σε κοινοτικό επίπεδο. Η παρούσα οδηγία δεν υπερβαίνει τα αναγκαία όρια για την επίτευξη του συγκεκριμένου στόχου. Συνεπώς, η παρούσα οδηγία είναι σύμφωνη, στο σύνολό της, με τις απαιτήσεις των αρχών της επικουρικότητας και της αναλογικότητας όπως ορίζονται στο άρθρο 5 της συνθήκης.

(13) Η παρούσα οδηγία θα πρέπει να περιορίζεται στις πληρωμές που γίνονται ως αμοιβή για εμπορικές συναλλαγές και δεν διέπει τις συναλλαγές με τους καταναλωτές, τους τόκους που καταβάλλονται σε σχέση με άλλες πληρωμές, π.χ. πληρωμές δύναμει της νομοθεσίας για τις επιταγές και τις συναλλαγματικές, ή τις πληρωμές στα πλαίσια αποζημίωσης, συμπεριλαμβανομένων των πληρωμών από τις ασφαλιστικές εταιρείες.

(14) Το γεγονός ότι τα ελευθέρια επαγγέλματα καλύπτονται από την παρούσα οδηγία δεν σημαίνει ότι τα κράτη μέλη πρέπει να τα αντιμετωπίζουν ως επιχειρήσεις ή εμπόρους για σκοπούς που δεν καλύπτονται από την παρούσα οδηγία.

(15) Η παρούσα οδηγία απλώς ορίζει τον όρο "εκτελεστός τίτλος" αλλά δεν ρυθμίζει τις διάφορες διαδικασίες αναγκαστικής εκτέλεσης ενός τέτοιου τίτλου ούτε τους όρους σύμφωνα με τους οποίους μπορεί να διακοπεί ή να ανασταλεί η αναγκαστική εκτέλεση ενός τέτοιου τίτλου.

(16) Η καθυστέρηση πληρωμής αποτελεί παράβαση συμβατικής υποχρέωσης η οποία έχει γίνει οικονομικά ελκυστική για τους οφειλέτες στα περισσότερα κράτη μέλη λόγω των χαμηλών τόκων υπερημερίας ή /και της βραδύτητας των διαδικασιών είσπραξης. Πρέπει να γίνουν αποφασιστικές αλλαγές, συμπεριλαμβανομένης της αποζημίωσης των δανειστών για τις δαπάνες που υφίστανται, για να αναστραφεί αυτή η τάση και για να εξασφαλισθεί ότι οι συνέπειες των καθυστερήσεων πληρωμών θα είναι τέτοιες ώστε να αποθαρρύνονται τέτοιου είδους καθυστερήσεις.

(17) Η εύλογη αποζημίωση για τα έξοδα είσπραξης πρέπει να εξετάζεται με την επιφύλαξη των εθνικών διατάξεων, σύμφωνα με τις οποίες ο εθνικός δικαστής μπορεί να χορηγεί στον δανειστή κάθε πρόσθετη αποζημίωση για τη ζημία που υπέστη από την καθυστερημένη πληρωμή του οφειλέτη, λαμβανομένου επίσης υπόψη ότι οι δαπάνες που έχουν προκύψει μπορεί να έχουν ήδη αντισταθμισθεί από τους τόκους για την καθυστερημένη πληρωμή.

(18) Στην παρούσα οδηγία λαμβάνεται υπόψη το ζήτημα των μεγάλων συμβατικών περιόδων, και ιδίως η ύπαρξη ορισμένων κατηγοριών συμβάσεων, στις οποίες δικαιολογείται μεγαλύτερη προθεσμία πληρωμών σε συνδυασμό με ένα περιορισμό της ελευθερίας των συμβάσεων ή με υψηλότερο επιτόκιο.

(19) Η παρούσα οδηγία θα πρέπει να απαγορεύει την κατάχρηση της ελευθερίας των συμβάσεων εις βάρος του δανειστή. Όταν μια συμφωνία υπηρετεί κυρίως το σκοπό της εξασφάλισης πρόσθετης ρευστότητας στον οφειλέτη εις βάρος του δανειστή, ή όταν ο κύριος ανάδοχος επιβάλλει στους προμηθευτές και τους υπεργολάβους του όρους πληρωμής οι οποίοι δεν δικαιολογούνται από τους όρους που ισχύουν γι' αυτόν, αυτοί μπορούν να θεωρηθούν ως παράγοντες που συνιστούν μια τέτοια κατάχρηση. Η παρούσα οδηγία δεν θίγει τις εθνικές διατάξεις σχετικά με τον τρόπο σύναψης των συμβάσεων ή τις διατάξεις που ρυθμίζουν την ισχύ συμβατικών ρητρών που είναι καταχρηστικές για τον οφειλέτη.

(20) Οι συνέπειες των καθυστερήσεων πληρωμών μπορούν να λειτουργήσουν αποτρεπτικά μόνον αν συνοδεύονται από ταχείες και αποτελεσματικές για τον δανειστή διαδικασίες είσπραξης. Σύμφωνα με την αρχή της αποφυγής των διακρίσεων, που περιέχεται στο άρθρο 12 της συνθήκης, στις διαδικασίες αυτές θα πρέπει να έχουν πρόσβαση όλοι οι δανειστές που είναι εγκατεστημένοι στην Κοινότητα.

(21) Είναι επιθυμητό να εξασφαλισθεί στους δανειστές η δυνατότητα να ασκούν το δικαίωμα παρακράτησης της κυριότητας σε όλη την Κοινότητα κατά τρόπο που δεν εισάγει διακριτική μεταχείριση, εφόσον η ρήτρα παρακράτησης της κυριότητας είναι έγκυρη με βάση τις εφαρμοστέες εθνικές διατάξεις που ορίζονται

από το Ιδιωτικό Διεθνές Δίκαιο.

(22) Η παρούσα οδηγία θα πρέπει να διέπει όλες τις εμπορικές συναλλαγές, ανεξαρτήτως του εάν αυτές διενεργούνται μεταξύ ιδιωτικών ή δημοσίων επιχειρήσεων ή μεταξύ επιχειρήσεων και δημοσίων αρχών, λαμβανομένου υπόψη του γεγονότος ότι οι τελευταίες προβαίνουν σε σημαντικό όγκο πληρωμών προς τις επιχειρήσεις. Κατά συνέπεια, θα πρέπει επίσης να διέπει όλες τις εμπορικές συναλλαγές μεταξύ των κυρίων αναδόχων και των προμηθευτών και υπεργολάβων τους.

(23) Το άρθρο 5 της παρούσας οδηγίας προβλέπει ότι η διαδικασία είσπραξης μη αμφισβητούμενων οφειλών πρέπει να ολοκληρώνεται εντός βραχείας προθεσμίας σύμφωνα με την εθνική νομοθεσία αλλά δεν απαιτεί από τα κράτη μέλη να θεσπίσουν ειδική διαδικασία ή να τροποποιήσουν τις ισχύουσες νομικές τους διαδικασίες κατά συγκεκριμένο τρόπο,

ΕΞΕΔΩΣΑΝ ΤΗΝ ΠΑΡΟΥΣΑ ΟΔΗΓΙΑ:

Άρθρο 1

Πεδίο εφαρμογής

Η παρούσα οδηγία εφαρμόζεται σε όλες τις πληρωμές που έχουν χαρακτήρα αμοιβής στα πλαίσια εμπορικών συναλλαγών.

Άρθρο 2 (1)

Ορισμοί

Για τους σκοπούς της παρούσας οδηγίας, νοούνται ως:

1. "εμπορική συναλλαγή": κάθε συναλλαγή μεταξύ επιχειρήσεων ή μεταξύ επιχειρήσεων και δημόσιων αρχών, η οποία οδηγεί στην παράδοση αγαθών ή στην παροχή υπηρεσιών έναντι αμοιβής·

"δημόσια αρχή": κάθε αναθέτουσα αρχή ή φορέας, όπως ορίζεται από τις οδηγίες για τις δημόσιες συμβάσεις [92/50/ΕΟΚ(9), 93/36/ΕΟΚ(10), 93/37/ΕΟΚ(11), συμπεριλαμβανομένης της οδηγίας 93/38/ΕΟΚ(12)]·

"επιχείρηση": οιαδήποτε οργάνωση που ενεργεί στα πλαίσια της ανεξάρτητης οικονομικής ή επαγγελματικής της δραστηριότητας, ακόμη και αν αυτή ασκείται από ένα και μόνο πρόσωπο·

2. "καθυστέρηση πληρωμής": η μη τήρηση της συμβατικής ή εκ του νόμου προθεσμίας πληρωμής·

3. "παρακράτηση της κυριότητας": σημαίνει κάθε συμβατική συμφωνία, με βάση την οποία ο πωλητής διατηρεί την κυριότητα των πωλουμένων αγαθών μέχρις ότου εξοφληθεί πλήρως το τίμημα·

4. "επιτόκιο που ορίζει η Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα για τις βασικές της πράξεις αναχρηματοδότησης": το επιτόκιο που ισχύει για τέτοιες πράξεις στις προσφορές με σταθερό επιτόκιο. Στην περίπτωση κατά την οποία μια βασική πράξη αναχρηματοδότησης πραγματοποιήθηκε σύμφωνα με τη διαδικασία της προσφοράς με κυμαινόμενο επιτόκιο, το εν λόγω επιτόκιο αφορά το οριακό επιτόκιο το οποίο προέκυψε από την εν λόγω προσφορά. Αυτό ισχύει τόσο για τις δημοπρασίες με ενιαίο επιτόκιο όσο και για τις δημοπρασίες με κυμαινόμενο επιτόκιο.

5. "εκτελεστός τίτλος": κάθε απόφαση ή διαταγή πληρωμής που εκδίδεται από δικαστήριο ή άλλη αρμόδια αρχή, είτε προς άμεση καταβολή είτε κατά δόσεις, η οποία παρέχει τη δυνατότητα στον δανειστή να απαιτήσει την είσπραξη του χρέους με αναγκαστική εκτέλεση έναντι του οφειλέτη στον ορισμό συμπεριλαμβάνονται οι αποφάσεις ή εντολές πληρωμής που είναι προσωρινά εκτελεστές και παραμένουν εκτελεστές ακόμα και σε περίπτωση που ο οφειλέτης ασκήσει ένδικο μέσο κατ' αυτών.

Άρθρο 3 (2)

Τόκος σε περίπτωση καθυστέρησης πληρωμής

1. Τα κράτη μέλη διασφαλίζουν ότι:

α) τόκος σύμφωνα με το στοιχείο δ) καθίσταται απαιτητός από την ημέρα που ακολουθεί την ημερομηνία πληρωμής ή το τέλος της περιόδου πληρωμής που ορίζει η σύμβαση·

β) εάν η ημερομηνία ή η περίοδος πληρωμής δεν ορίζεται στη σύμβαση, τόκος καθίσταται αυτόματα απαιτητός χωρίς να απαιτείται όχληση:

i) 30 ημέρες μετά την ημερομηνία παραλαβής από του οφειλέτη του τιμολογίου ή άλλης ισοδύναμης αίτησης για πληρωμή, ή

ii) εάν η ημερομηνία παραλαβής του τιμολογίου ή της ισοδύναμης αίτησης για πληρωμή είναι αβέβαιη, 30 ημέρες μετά την παραλαβή των αγαθών ή την παροχή υπηρεσιών, ή

iii) εάν ο οφειλέτης έχει παραλάβει το τιμολόγιο ή την ισοδύναμη αίτηση για πληρωμή πριν από τα αγαθά ή τις υπηρεσίες, 30 ημέρες μετά την παραλαβή των αγαθών ή την παροχή υπηρεσιών, ή

iv) εάν προβλέπεται από το νόμο ή τη σύμβαση διαδικασία αποδοχής ή ελέγχου με την οποία επαληθεύεται η αντιστοιχία των αγαθών ή υπηρεσιών με τα οριζόμενα στη σύμβαση, και εάν ο οφειλέτης λάβει το τιμολόγιο ή την ισοδύναμη αίτηση για πληρωμή νωρίτερα ή την ημερομηνία κατά την οποία διενεργείται η αποδοχή ή ο έλεγχος, 30 ημέρες μετά από αυτή την τελευταία ημερομηνία·

γ) ο δανειστής δικαιούται τόκο υπερημερίας στο βαθμό που:

i) έχει εκπληρώσει τις συμβατικές και νομικές του υποχρεώσεις και

ii) δεν έχει λάβει το οφειλόμενο ποσό εγκαίρως, εκτός εάν δεν ευθύνεται ο οφειλέτης για την καθυστέρηση·

δ) το ύψος των τόκων υπερημερίας ("νόμιμο επιτόκιο"), τους οποίους υποχρεούται να καταβάλει ο οφειλέτης, ισούται με το άθροισμα του επιτοκίου που εφαρμόζει η Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα στην πλέον πρόσφατη κύρια πράξη αναχρηματοδότησής της η οποία πραγματοποιείται πριν από την πρώτη ημερολογιακή ημέρα του οικείου εξαμήνου ("επιτόκιο αναφοράς"), συν τουλάχιστον 7 εκατοστιαίες μονάδες ("περιθώριο"), εκτός αν η σύμβαση ορίζει άλλως. Για κράτος μέλος που δεν συμμετέχει στο τρίτο στάδιο της Οικονομικής και Νομισματικής Ένωσης, το επιτόκιο αναφοράς που αναφέρεται παραπάνω είναι το αντίστοιχο επιτόκιο που ορίζει η κεντρική του τράπεζα. Σε αμφότερες τις περιπτώσεις, το επιτόκιο αναφοράς το οποίο ισχύει την πρώτη ημερολογιακή ημέρα του οικείου εξαμήνου ισχύει για τους επόμενους έξι μήνες·

ε) με εξαίρεση την περίπτωση κατά την οποία ο οφειλέτης δεν ευθύνεται για την καθυστέρηση, ο δανειστής δικαιούται να ζητήσει από τον οφειλέτη εύλογη αποζημίωση για όλα τα σχετικά έξοδα είσπραξης που οφείλονται στην καθυστερημένη πληρωμή του τελευταίου. Τα εν λόγω έξοδα είσπραξης ανταποκρίνονται στις αρχές της διαφάνειας και της αναλογικότητας όσον αφορά τη σχετική οφειλή. Τα κράτη μέλη, σεβόμενα τις προαναφερθείσες αρχές, μπορούν να καθορίζουν ανώτατα ποσά όσον αφορά τα έξοδα είσπραξης για διαφορετικά επίπεδα οφειλής.

2. Για ορισμένες κατηγορίες συμβάσεων που θα καθοριστούν από την εθνική νομοθεσία, τα κράτη μέλη μπορούν να καθορίζουν την προθεσμία μετά την οποία τόκος καθίσταται απαιτητός σε 60 το πολύ ημέρες, με την προϋπόθεση ότι περιορίζουν τη δυνατότητα των συμβαλλομένων μερών να υπερβαίνουν την προθεσμία αυτή ή ότι καθορίζουν υποχρεωτικό επιτόκιο που υπερβαίνει καταφανώς το νόμιμο επιτόκιο.

3. Τα κράτη μέλη προβλέπουν ότι μια συμφωνία ως προς την ημερομηνία

πληρωμής ή ως προς τις συνέπειες της καθυστέρησης η οποία δεν είναι σύμφωνη με τις διατάξεις της παραγράφου 1 στοιχεία β) έως δ) και της παραγράφου 2, είτε δεν είναι εκτελεστή είτε γεννά αξίωση αποζημίωσης εάν, συνεκτιμωμένων όλων των περιστάσεων της υπόθεσης, συμπεριλαμβανομένων των συναλλακτικών ηθών και της φύσης του προϊόντος, είναι κατάφωρα καταχρηστική για τον δανειστή. Για την εκτίμηση του τυχόν κατάφωρα καταχρηστικού χαρακτήρα μιας συμφωνίας για του δανειστή, λαμβάνεται υπόψη μεταξύ άλλων κατά πόσον ο οφειλέτης διαθέτει οιονδήποτε αντικειμενικό λόγο απόκλισης από τις διατάξεις της παραγράφου 1 στοιχεία β) έως δ) και της παραγράφου 2. Σε περίπτωση που μια τέτοια συμφωνία χαρακτηριστεί ως κατάφωρα καταχρηστική, εφαρμόζονται τα εκ του νόμου προβλεπόμενα, εκτός εάν τα εθνικά δικαστήρια καθορίσουν διαφορετικούς όρους που είναι δίκαιοι.

4. Τα κράτη μέλη εξασφαλίζουν, προς όφελος των δανειστών και των ανταγωνιστών, την ύπαρξη επαρκών και αποτελεσματικών μέσων ώστε να αποτρέπεται η συνέχιση της χρησιμοποίησης όρων που είναι κατάφωρα καταχρηστικοί κατά την έννοια της παραγράφου 3.

5. Στα μέσα που αναφέρονται στην παράγραφο 4 περιλαμβάνονται διατάξεις βάσει των οποίων οργανώσεις που είναι επισήμως αναγνωρισμένες, ή έχουν έννομο συμφέρον, να εκπροσωπούν τα συμφέροντα μικρομεσαίων επιχειρήσεων, μπορούν να προσφύγουν, σύμφωνα με τη σχετική εθνική νομοθεσία, στα δικαστήρια ή στα αρμόδια διοικητικά όργανα ισχυριζόμενες ότι συμβατικοί όροι διατυπωμένοι για γενική χρήση είναι κατάφωρα καταχρηστικοί κατά την έννοια της παραγράφου 3, ώστε να μπορούν να εφαρμόσουν κατάλληλα και αποτελεσματικά μέσα για να αποτραπεί η συνέχιση της χρησιμοποίησης τέτοιων όρων.

Άρθρο 4 (3)

Παρακράτηση της κυριότητας

1. Τα κράτη μέλη ορίζουν, σύμφωνα με τις εφαρμοστέες εθνικές διατάξεις που προβλέπονται από το Ιδιωτικό Διεθνές Δίκαιο, ότι ο πωλητής διατηρεί την κυριότητα των αγαθών μέχρις ότου εξοφληθεί πλήρως το τίμημα, εφόσον έχει συμφωνηθεί ρητώς μεταξύ του αγοραστή και του πωλητή, πριν από την παράδοση των αγαθών, ρήτρα παρακράτησης της κυριότητας.

2. Τα κράτη μέλη δύνανται να θεσπίσουν ή να διατηρήσουν διατάξεις όσον αφορά τις προκαταβολές πληρωμών οι οποίες έχουν ήδη πραγματοποιηθεί από τον οφειλέτη.

Άρθρο 5 (4)

Διαδικασίες είσπραξης για μη αμφισβητούμενες απαιτήσεις

1. Τα κράτη μέλη εξασφαλίζουν ότι ένας εκτελεστός τίτλος μπορεί να εκδίδεται, ασχέτως του ύψους της οφειλής, κανονικά εντός 90 ημερολογιακών ημερών από την κατάθεση της αγωγής ή αίτησης του δανειστή στο δικαστήριο ή σε άλλη αρμόδια αρχή, εφόσον δεν υπάρχει αμφισβήτηση της οφειλής ή πτυχών της διαδικασίας. Το καθήκον αυτό επιτελείται από τα κράτη μέλη σύμφωνα με τις αντίστοιχες εθνικές νομοθετικές, κανονιστικές και διοικητικές διατάξεις.

2. Οι αντίστοιχες εθνικές νομοθετικές, κανονιστικές και διοικητικές διατάξεις εφαρμόζουν τους ίδιους όρους σε όλους τους δανειστές που είναι εγκατεστημένοι στην Ευρωπαϊκή Κοινότητα.

3. Στο χρονικό διάστημα των 90 ημερών που αναφέρεται στην παράγραφο 1 δεν περιλαμβάνονται:

α) οι προθεσμίες κοινόδομησης ή επιδόσεως εγγράφων·

β) οι καθυστερήσεις για τις οποίες ευθύνεται ο δανειστής, όπως π.χ. ο χρόνος

που δαπανάται για τη διόρθωση αιτήσεων.

4. Το παρόν άρθρο δεν θίγει τις διατάξεις της σύμβασης των Βρυξελλών για τη δικαιοδοσία και εκτέλεση των αποφάσεων σε αστικές και εμπορικές υποθέσεις(13).

Άρθρο 6 (5)

Μεταφορά στο εσωτερικό δίκαιο

1. Τα κράτη μέλη θέτουν σε ισχύ τις αναγκαίες νομοθετικές, κανονιστικές και διοικητικές διατάξεις για να συμμορφωθούν με την παρούσα οδηγία πριν από τις 8 Αυγούστου 2002. Ενημερώνουν αμέσως την Επιτροπή σχετικά.

Οι διατάξεις αυτές όταν θεσπίζονται από τα κράτη μέλη αναφέρονται στην παρούσα οδηγία ή συνοδεύονται από την αναφορά αυτή κατά την επίσημη δημοσίευσή τους. Οι λεπτομερείς διατάξεις της αναφοράς αυτής εκδίδονται από τα κράτη μέλη.

2. Τα κράτη μέλη μπορούν να διατηρήσουν σε ισχύ ή να θεσπίσουν διατάξεις ευνοϊκότερες για τον δανειστή από τις διατάξεις που απαιτούνται για τη συμμόρφωση με την παρούσα οδηγία.

3. Κατά τη μεταφορά στο εσωτερικό δίκαιο, τα κράτη μέλη μπορούν να εξαιρούν:

α) τις οφειλές που αποτελούν αντικείμενο διαδικασίας αφερεγγυότητας η οποία έχει κινηθεί κατά του οφειλέτη·

β) τις συμβάσεις που έχουν συναφθεί πριν από τις 8 Αυγούστου 2002 και

γ) απαιτήσεις καταβολής τόκων ύψους κάτω των πέντε ευρώ.

4. Τα κράτη μέλη ανακοινώνουν στην Επιτροπή το κείμενο των ουσιαστών διατάξεων εσωτερικού δικαίου που θεσπίζουν στον τομέα τον οποίο διέπει η παρούσα οδηγία.

5. Η Επιτροπή, δύο έτη μετά τις 8 Αυγούστου 2002, αναλαμβάνει την επισκόπηση, μεταξύ άλλων, του νομίμου επιτοκίου, των συμβατικών προθεσμιών πληρωμής και των καθυστερήσεων πληρωμών, προκειμένου να αξιολογήσει τον αντίκτυπο στις εμπορικές συναλλαγές και τη λειτουργία της νομοθεσίας στην πράξη. Τα αποτελέσματα της επισκόπησης αυτής, καθώς και άλλων επισκοπήσεων γνωστοποιούνται στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και το Συμβούλιο, συνοδευόμενα, όπου κρίνεται απαραίτητο, από προτάσεις για βελτίωση της παρούσας οδηγίας.

Άρθρο 7

Έναρξη ισχύος

Η παρούσα οδηγία αρχίζει να ισχύει την ημέρα της δημοσίευσής της στην Επίσημη Εφημερίδα των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων.

Άρθρο 8

Αποδέκτες

Η παρούσα οδηγία απευθύνεται στα κράτη μέλη.

Λουξεμβούργο, 29 Ιουνίου 2000.

Για το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο

Η Πρόεδρος

N. Fontaine

Για το Συμβούλιο

Ο Πρόεδρος

N. Marques da Costa

οδηγία 2002/58/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου

Τι μπορείτε να βρείτε στην Οδηγία 2002/58/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου;

1. Πληροφορίες για το πεδίο εφαρμογής και τον στόχο της οδηγίας ώστε να διασφαλίζεται η προστασία των θεμελιωδών δικαιωμάτων και ελευθεριών.
2. Τους ορισμούς των εννοιών "χρήστης", "δεδομένα κίνησης", "δεδομένα θέσης", "επικοινωνία", "κλήση", "υπηρεσία προστιθέμενης αξίας", "ηλεκτρονικό ταχυδρομείο" κ.α.
3. Ποια είναι τα τεχνικά και οργανωτικά μέτρα που πρέπει να λαμβάνει ο φορέας παροχής διαθέσιμων στο κοινό υπηρεσιών ηλεκτρονικών επικοινωνιών προκειμένου να προστατεύεται η ασφάλεια των υπηρεσιών του
4. Πληροφορίες για το απόρρητο των επικοινωνιών και τι ακριβώς απαγορεύεται;
5. Ποια είναι η τύχη των δεδομένων κίνησης που αφορούν συνδρομητές και χρήστες και τα οποία υποβάλλονται σε επεξεργασία και αποθηκεύονται από τον πάροδο δημόσιου δικτύου ή διαθέσιμης στο κοινό υπηρεσίας ηλεκτρονικών επικοινωνιών
6. Πληροφορίες για τις αναλυτικές χρεώσεις και πως προστατεύεται η ιδιωτική ζωή των καλούντων χρηστών.
7. Η αναγνώριση κλήσεων και η λειτουργία της
8. Πότε και κάτω από ποιες προϋποθέσεις επιτρέπεται η επεξεργασία των δεδομένων θέσης εκτός των δεδομένων κίνησης ;
9. Η δυνατότητα της μη αναγραφής της καλούσας γραμμής, για περιορισμένο χρονικό διάστημα και η δυνατότητα της απάλειψης της ένδειξης της ταυτότητας της καλούσας γραμμής
10. Πληροφορίες για την αυτόματη προώθηση κλήσεων και τις προϋποθέσεις ένταξης συνδρομητή σε τηλεφωνικό κατάλογο συνδρομητών
11. Η χρησιμοποίηση αυτόματων συστημάτων κλήσης δηλαδή spam διαφήμιση.
12. Πληροφορίες για τα τεχνικά χαρακτηριστικά και τυποποίηση και την επιβολή υποχρεωτικών απαιτήσεων
13. Προθεσμία για την εναρμόνιση της Οδηγίας στο ελληνικό δίκαιο.

ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Με την Οδηγία 2002/58/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου

εναρμονίζονται οι διατάξεις των κρατών μελών οι οποίες απαιτούνται προκειμένου να διασφαλίζεται ισοδύναμο επίπεδο προστασίας των θεμελιωδών δικαιωμάτων και ελευθεριών, ιδίως το δικαίωμα στην ιδιωτική ζωή, όσον αφορά την επεξεργασία προσωπικών δεδομένων στον τομέα των ηλεκτρονικών επικοινωνιών, καθώς και να διασφαλίζεται η ελεύθερη κυκλοφορία των δεδομένων αυτών και των εξοπλισμών και υπηρεσιών ηλεκτρονικών επικοινωνιών στην Κοινότητα. Η οδηγία περιλαμβάνει ορισμούς των όρων "χρήστης", "δεδομένα κίνησης", "δεδομένα θέσης", "επικοινωνία", "κλήση", "υπηρεσία προστιθέμενης αξίας", "ηλεκτρονικό ταχυδρομείο" κ.α. Αναφέρεται στα ενδεδειγμένα τεχνικά και οργανωτικά μέτρα που οφείλει να λαμβάνει ο φορέας παροχής διαθέσιμων στο κοινό υπηρεσιών ηλεκτρονικών επικοινωνιών καθόσον αφορά την ασφάλεια του δικτύου, προκειμένου να προστατεύεται η ασφάλεια των υπηρεσιών του. Κατοχυρώνει το απόρρητο των επικοινωνιών που διενεργούνται μέσω δημόσιου δικτύου επικοινωνιών και των διαθέσιμων στο κοινό υπηρεσιών ηλεκτρονικών επικοινωνιών, καθώς και των συναφών δεδομένων κίνησης των κρατών μελών μέσω της εθνικής νομοθεσίας.

Ορίζει ότι πρέπει να απαλείφονται ή να καθίστανται ανώνυμα όταν δεν είναι πλέον απαραίτητα για το σκοπό της μετάδοσης μιας επικοινωνίας τα δεδομένα κίνησης που αφορούν συνδρομητές και χρήστες, τα οποία υποβάλλονται σε επεξεργασία και αποθηκεύονται. Ρυθμίζει τα σχετικά με τα θέματα της αναλυτικής χρέωσης, της ένδειξης της ταυτότητας και του περιορισμού της αναγνώρισης καλούσας και συνδεδεμένης γραμμής, των δεδομένων θέσης, της αυτόματης προώθησης κλήσεων, των τηλεφωνικών καταλόγων συνδρομητών, των αυτόκλητων κλήσεων, των τεχνικών χαρακτηριστικών και τυποποίησης κ.α. Εξασφαλίζει διαφανείς διαδικασίες που διέπουν τον τρόπο με τον οποίο ο φορέας παροχής δημόσιου δικτύου επικοινωνιών ή /και διαθέσιμης στο κοινό υπηρεσίας ηλεκτρονικών επικοινωνιών μπορεί να εξουδετερώνει κάποιες ρυθμίσεις όπως τη μη αναγραφή της καλούσας γραμμής. Τέλος ορίζει την ημερομηνία εναρμόνισης της παρούσας οδηγίας με τα εσωτερικά δίκαια των κρατών μελών το αργότερο μέχρι τις 31 Οκτωβρίου 2003

Οδηγία 2002/58/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 12ης Ιουλίου 2002 σχετικά με την επεξεργασία των δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα και την προστασία της ιδιωτικής ζωής στον τομέα των ηλεκτρονικών επικοινωνιών (οδηγία για την προστασία ιδιωτικής ζωής στις ηλεκτρονικές επικοινωνίες)

ΤΟ ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΙΟ ΚΑΙ ΤΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗΣ ΕΝΩΣΗΣ,
Έχοντας υπόψη:

τη συνθήκη για την ίδρυση της Ευρωπαϊκής Κοινότητας, και ιδίως το άρθρο 95, την πρόταση της Επιτροπής(1),

τη γνώμη της Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής(2),

Αφού ζητήθηκε η γνώμη της Επιτροπής των Περιφερειών,

Αποφασίζοντας σύμφωνα με τη διαδικασία του άρθρου 251 της συνθήκης(3),

Εκτιμώντας τα ακόλουθα:

(1) Η οδηγία 95/46/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 24ης Οκτωβρίου 1995, για την προστασία των φυσικών προσώπων έναντι της

επεξεργασίας δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα και για την ελεύθερη κυκλοφορία των δεδομένων αυτών(4), επιβάλλει στα κράτη μέλη την υποχρέωση να διασφαλίζουν τα δικαιώματα και τις ελευθερίες των φυσικών προσώπων όσον αφορά την επεξεργασία δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα, και ιδίως το δικαίωμα σεβασμού της ιδιωτικής τους ζωής, προκειμένου να διασφαλίζεται η ελεύθερη κυκλοφορία των δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα στην Κοινότητα.

(2) Επιδίωξη της παρούσας οδηγίας είναι να σεβαστεί τα θεμελιώδη δικαιώματα, τηρεί δε τις βασικές αρχές που αναγνωρίζονται ιδίως από τον Χάρτη Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Συγκεκριμένα, η παρούσα οδηγία επιδιώκει να διασφαλισθεί η πλήρης τήρηση των δικαιωμάτων που προβλέπονται στα άρθρα 7 και 8 του χάρτη αυτού.

(3) Το απόρρητο των επικοινωνιών κατοχυρώνεται σύμφωνα με τις διεθνείς πράξεις για τα ανθρώπινα δικαιώματα, ιδίως την ευρωπαϊκή σύμβαση περί προστασίας των δικαιωμάτων του ανθρώπου και των θεμελιωδών ελευθεριών και με τα συντάγματα των κρατών μελών.

(4) Η οδηγία 97/66/EK του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 15ης Δεκεμβρίου 1997, περί επεξεργασίας των δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα και της προστασίας της ιδιωτικής ζωής στον τηλεπικοινωνιακό τομέα(5), απέδωσε τις αρχές που καθορίζονται στην οδηγία 95/46/EK με τη μορφή συγκεκριμένων κανόνων για τον τομέα των τηλεπικοινωνιών. Η οδηγία 97/66/EK πρέπει να προσαρμοσθεί στις εξελίξεις των αγορών και των τεχνολογιών των υπηρεσιών ηλεκτρονικών επικοινωνιών, προκειμένου να παρέχει το ίδιο επίπεδο προστασίας των προσωπικών δεδομένων και της ιδιωτικής ζωής σε όλους τους χρήστες υπηρεσιών επικοινωνιών διαθέσιμων στο κοινό, ανεξάρτητα από τις χρησιμοποιούμενες τεχνολογίες. Η εν λόγω οδηγία θα πρέπει, ως εκ τούτου, να καταργηθεί και να αντικατασταθεί από την παρούσα οδηγία.

(5) Στην Κοινότητα εισάγονται επί του παρόντος νέες προηγμένες ψηφιακές τεχνολογίες στα δημόσια δίκτυα επικοινωνίας, οι οποίες δημιουργούν ειδικές απαιτήσεις όσον αφορά την προστασία των δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα και της ιδιωτικής ζωής του χρήστη. Η ανάπτυξη της κοινωνίας των πληροφοριών χαρακτηρίζεται από την καθιέρωση νέων υπηρεσιών ηλεκτρονικών επικοινωνιών. Η πρόσβαση σε ψηφιακά κινητά δίκτυα είναι πλέον διαθέσιμη και οικονομικά προσιτή στο ευρύ κοινό. Τα εν λόγω ψηφιακά δίκτυα διαθέτουν σημαντική χωρητικότητα και δυνατότητες επεξεργασίας των προσωπικών δεδομένων. Η επιτυχής διασυνοριακή ανάπτυξη των υπηρεσιών αυτών εξαρτάται εν μέρει από την πεποίθηση των χρηστών ότι δεν διακυβεύεται η ιδιωτική τους ζωή.

(6) Το Διαδίκτυο ανατρέπει τις παραδοσιακές δομές της αγοράς παρέχοντας ενιαία, παγκόσμια υποδομή για την παροχή ευρέως φάσματος υπηρεσιών ηλεκτρονικών επικοινωνιών. Οι διαθέσιμες στο κοινό υπηρεσίες επικοινωνιών στο Διαδίκτυο δημιουργούν νέες δυνατότητες για τους χρήστες αλλά και νέους κινδύνους για τα προσωπικά τους δεδομένα και την ιδιωτική τους ζωή.

(7) Στην περίπτωση των δημόσιων δικτύων επικοινωνίας, θα πρέπει να θεσπισθούν ειδικές νομοθετικές, κανονιστικές και τεχνικές διατάξεις προκειμένου να προστατευθούν τα θεμελιώδη δικαιώματα και οι ελευθερίες των φυσικών προσώπων, καθώς και τα έννομα συμφέροντα των νομικών προσώπων, ιδίως έναντι των αυξανόμενων δυνατοτήτων αυτόματης αποθήκευσης και επεξεργασίας δεδομένων που αφορούν συνδρομητές και χρήστες.

(8) Οι νομοθετικές, κανονιστικές και τεχνικές διατάξεις που έχουν θεσπίσει τα κράτη μέλη όσον αφορά την προστασία των δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα, της ιδιωτικής ζωής και των εννόμων συμφερόντων των νομικών προσώπων στον τομέα των ηλεκτρονικών επικοινωνιών θα πρέπει να εναρμονισθούν ώστε να

αποφεύγονται τα εμπόδια στην εσωτερική αγορά για τις ηλεκτρονικές επικοινωνίες, σύμφωνα με το άρθρο 14 της συνθήκης. Η εναρμόνιση θα πρέπει να περιορίζεται στις απαραίτητες απαιτήσεις που αποβλέπουν στο να μην εμποδίζεται η προαγωγή και η ανάπτυξη νέων υπηρεσιών και δικτύων ηλεκτρονικής επικοινωνίας μεταξύ των κρατών μελών.

(9) Τα ενδιαφερόμενα κράτη μέλη, οι ενδιαφερόμενοι προμηθευτές και χρήστες, καθώς και οι αρμόδιοι κοινοτικοί οργανισμοί, θα πρέπει να συνεργάζονται για την εγκατάσταση και την ανάπτυξη των σχετικών τεχνολογικών μέσων, όπου αυτό είναι απαραίτητο, για την εφαρμογή των εγγυήσεων που προβλέπονται από την παρούσα οδηγία, λαμβάνοντας ιδιαίτερα υπόψη τους στόχους της ελαχιστοποίησης επεξεργασίας δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα και της χρήσης ανώνυμων ή ψευδώνυμων δεδομένων, όπου αυτό είναι δυνατό.

(10) Στον τομέα των ηλεκτρονικών επικοινωνιών, η οδηγία 95/46/EK εφαρμόζεται ιδίως σε όλα τα ζητήματα που αφορούν την προστασία των θεμελιωδών δικαιωμάτων και ελευθεριών που δεν καλύπτονται ρητά από τις διατάξεις της παρούσας οδηγίας, συμπεριλαμβανομένων των υποχρεώσεων του υπεύθυνου επεξεργασίας και των ατομικών δικαιωμάτων. Η οδηγία 95/46/EK εφαρμόζεται στις υπηρεσίες ηλεκτρονικών επικοινωνιών που δεν απευθύνονται στο ευρύ κοινό.

(11) Η παρούσα οδηγία, όπως και η οδηγία 95/46/EK, δεν υπεισέρχεται σε θέματα προστασίας των θεμελιωδών δικαιωμάτων και ελευθεριών που συνδέονται με δραστηριότητες οι οποίες δεν διέπονται από το κοινοτικό δίκαιο. Επομένως, δεν αλλάζει την υφιστάμενη ισορροπία ανάμεσα στο δικαίωμα του ατόμου στην ιδιωτική ζωή και τη δυνατότητα των κρατών μελών να θεσπίζουν μέτρα όπως αυτά που αναφέρονται στο άρθρο 15 παράγραφος 1 της παρούσας οδηγίας, εφόσον είναι αναγκαία για την προστασία της δημόσιας ασφάλειας, της εθνικής άμυνας, της ασφάλειας του κράτους (περιλαμβανομένης της οικονομικής ευημερίας του κράτους εφόσον οι δραστηριότητες συνδέονται με θέματα ασφάλειας του κράτους) και την εφαρμογή του ποινικού δικαίου. Ως εκ τούτου, η παρούσα οδηγία δεν θίγει τη δυνατότητα των κρατών μελών να προβαίνουν σε νόμιμη παρακολούθηση των ηλεκτρονικών επικοινωνιών ή να λαμβάνουν άλλα μέτρα, όταν αυτό είναι αναγκαίο, για οποιονδήποτε από τους προαναφερόμενους σκοπούς και σύμφωνα με την ευρωπαϊκή σύμβαση για την προάσπιση των δικαιωμάτων του ανθρώπου και των θεμελιωδών ελευθεριών, όπως ερμηνεύθηκε από τις αποφάσεις του Ευρωπαϊκού Δικαστηρίου για τα Δικαιώματα του Ανθρώπου. Τα μέτρα αυτά πρέπει να είναι κατάλληλα, αυστηρώς ανάλογα των προς επίτευξη σκοπών και αναγκαία στα πλαίσια μιας δημοκρατικής κοινωνίας και θα πρέπει επίσης να υπόκεινται σε επαρκείς διασφαλίσεις σύμφωνα με την ευρωπαϊκή σύμβαση για την προάσπιση των δικαιωμάτων του ανθρώπου και των θεμελιωδών ελευθεριών.

(12) Οι συνδρομητές των διαθέσιμων στο κοινό υπηρεσιών ηλεκτρονικών επικοινωνιών μπορεί να είναι φυσικά ή νομικά πρόσωπα. Συμπληρώνοντας την οδηγία 95/46/EK, η παρούσα οδηγία αποβλέπει στην προστασία των θεμελιωδών δικαιωμάτων των φυσικών προσώπων, και ειδικότερα του δικαιώματος στην ιδιωτική ζωή, καθώς επίσης και των έννομων συμφερόντων των νομικών προσώπων. Η παρούσα οδηγία δεν συνεπάγεται υποχρέωση των κρατών μελών να επεκτείνουν την εφαρμογή της οδηγίας 95/46/EK στην προστασία των εννόμων συμφερόντων των νομικών προσώπων. Η εν λόγω προστασία εξασφαλίζεται με την ισχύουσα κοινοτική και εθνική νομοθεσία.

(13) Η συμβατική σχέση μεταξύ συνδρομητή και παρόχου υπηρεσιών μπορεί να συνεπάγεται περιοδική ή εφ' άπαξ πληρωμή λόγω ή ενόψει παροχής υπηρεσίας. Οι προπληρωμένες κάρτες θεωρούνται επίσης ως σύμβαση.

(14) Τα δεδομένα θέσης μπορεί να αναφέρονται στο γεωγραφικό πλάτος, το γεωγραφικό μήκος και το υψόμετρο του τερματικού εξοπλισμού του χρήστη, στην κατεύθυνση της κίνησής του, στο επίπεδο ακρίβειας των πληροφοριών περί της θέσης, στον προσδιορισμό της γεωγραφικής ζώνης του δικτύου στο οποίο βρίσκεται ο τερματικός εξοπλισμός σε μια δεδομένη χρονική στιγμή και στο χρόνο που καταγράφηκαν οι πληροφορίες περί της θέσης.

(15) Μια επικοινωνία μπορεί να περιλαμβάνει τυχόν πληροφορίες περί του ονόματος, της αρίθμησης ή της διεύθυνσης που παρέχουν ο αποστολέας ή ο χρήστης μιας σύνδεσης, προκειμένου να πραγματοποιήσουν την επικοινωνία. Τα δεδομένα κίνησης μπορούν να περιλαμβάνουν τυχόν μεταφράσεις αυτών των πληροφοριών από το δίκτυο, δια του οποίου διαβιβάζεται η επικοινωνία, προκειμένου να μεταδοθεί. Τα δεδομένα κίνησης μπορεί, μεταξύ άλλων, να αναφέρονται στη δρομολόγηση, τη διάρκεια, το χρόνο ή το μέγεθος μιας επικοινωνίας, στο πρωτόκολλο που χρησιμοποιείται, στη θέση του τερματικού εξοπλισμού του πομπού ή του δέκτη, στο δίκτυο από το οποίο προέρχεται ή στο οποίο καταλήγει η επικοινωνία, στην αρχή, το τέλος ή τη διάρκεια μιας σύνδεσης. Μπορεί επίσης να συνίστανται στο σχήμα με το οποίο η επικοινωνία μεταβιβάζεται από το δίκτυο.

(16) Οι πληροφορίες που είναι μέρος μιας υπηρεσίας ραδιοτηλεοπτικών μεταδόσεων που παρέχεται μέσω δημόσιου δικτύου επικοινωνιών προορίζονται για δυνάμει απεριόριστο ακροατήριο και δεν αποτελούν επικοινωνία κατά την έννοια της παρούσας οδηγίας. Ωστόσο, σε περιπτώσεις όπου ο μεμονωμένος συνδρομητής ή χρήστης που λαμβάνει τέτοιες πληροφορίες μπορεί να εντοπιστεί, παραδείγματος χάριν στις υπηρεσίες βίντεο κατά παραγγελία, οι πληροφορίες που μεταβιβάζονται εμπίπτουν στην έννοια της επικοινωνίας για τους σκοπούς της παρούσας οδηγίας.

(17) Για τους σκοπούς της παρούσας οδηγίας, η συγκατάθεση του χρήστη ή του συνδρομητή, ανεξάρτητα αν αυτός είναι φυσικό ή νομικό πρόσωπο, πρέπει να έχουν την ίδια έννοια με τη συγκατάθεση του προσώπου στο οποίο αναφέρονται τα δεδομένα, όπως ορίζεται και περαιτέρω προσδιορίζεται στην οδηγία 95/46/ΕΚ. Η συγκατάθεση δύναται να παρέχεται με κάθε πρόσφορο τρόπο που επιτρέπει την ελεύθερη και ενημερωμένη έκφραση των επιθυμιών του χρήστη, όπως με τη συμπλήρωση τετραγωνιδίου κατά την επίσκεψη ιστοσελίδας του Διαδικτύου.

(18) Υπηρεσίες προστιθεμένης αξίας μπορούν, παραδείγματος χάριν, να συνίστανται σε συμβουλές για φθηνότερα πακέτα προσφορών, οδική καθοδήγηση, πληροφορίες για την κυκλοφορία, πρόγνωση του καιρού και τουριστικές πληροφορίες.

(19) Η εφαρμογή ορισμένων απαιτήσεων σχετικά με την ένδειξη της ταυτότητας και τον περιορισμό αναγνώρισης καλούσας και συνδεδεμένης γραμμής, και σχετικά με τις αυτόματα προωθούμενες κλήσεις στις γραμμές συνδρομητών που συνδέονται με αναλογικά κέντρα, δεν θα πρέπει να είναι υποχρεωτική σε ειδικές περιπτώσεις όπου μια τέτοια εφαρμογή θα ήταν τεχνικά αδύνατη ή θα απαιτούσε δυσανάλογα οικονομική επιβάρυνση. Επειδή είναι σημαντικό για τα ενδιαφερόμενα μέρη να ενημερώνονται γι' αυτές τις περιπτώσεις, τα κράτη μέλη θα πρέπει να τις κοινοποιούν στην Επιτροπή.

(20) Οι πάροχοι υπηρεσιών θα πρέπει να λαμβάνουν τα κατάλληλα μέτρα για να κατοχυρώνεται η ασφάλεια των υπηρεσιών τους, ενδεχομένως από κοινού με τον φορέα παροχής του δικτύου, και να πληροφορούν τους συνδρομητές για τυχόν ιδιαίτερους κινδύνους παραβίασης της ασφάλειας του δικτύου. Τέτοιοι κίνδυνοι ενδέχεται να προκύψουν κυρίως για τις υπηρεσίες ηλεκτρονικών επικοινωνιών σε ένα ανοικτό δίκτυο, όπως το Διαδίκτυο ή η αναλογική κινητή τηλεφωνία. Έχει

πολύ μεγάλη σημασία για τους συνδρομητές και τους χρήστες τέτοιων υπηρεσιών να είναι πλήρως ενημερωμένοι από τον πάροχο των υπηρεσιών τους σχετικά με τους υφιστάμενους κινδύνους ασφάλειας που δεν αντιμετωπίζονται με μέτρα που δύναται να λάβει ο πάροχος υπηρεσιών. Οι πάροχοι υπηρεσιών που προσφέρουν διαθέσιμες στο κοινό υπηρεσίες επικοινωνιών μέσω του Διαδικτύου, θα πρέπει να ενημερώνουν τους χρήστες και τους συνδρομητές σχετικά με τα μέτρα προστασίας που μπορούν να λαμβάνουν για την ασφάλεια των επικοινωνιών τους, για παράδειγμα χρησιμοποιώντας συγκεκριμένους τύπους λογισμικού ή τεχνολογίες κρυπτογράφησης. Η απαίτηση να ενημερώνονται οι συνδρομητές για ιδιαίτερους κινδύνους ασφάλειας δεν απαλλάσσει τους παρόχους υπηρεσιών από την υποχρέωση να λαμβάνουν, με ίδιες δαπάνες, κατάλληλα και άμεσα μέτρα για να αποτρέπονται τυχόν νέοι, απρόβλεπτοι κίνδυνοι ασφάλειας και να αποκαθίσταται το κανονικό επίπεδο ασφάλειας της υπηρεσίας. Η παροχή πληροφοριών για τους κινδύνους ασφάλειας στον συνδρομητή θα πρέπει να είναι δωρεάν, εκτός από τυχόν συμβολικό τίμημα το οποίο μπορεί να οφείλει ο συνδρομητής όταν δέχεται ή συλλέγει τις πληροφορίες, παραδείγματος χάριν, όταν φορτώνει ένα μήνυμα ηλεκτρονικού ταχυδρομείου. Η ασφάλεια εκτιμάται σύμφωνα με το άρθρο 17 της οδηγίας 95/46/ΕΚ.

(21) Θα πρέπει να ληφθούν μέτρα για την παρεμπόδιση της άνευ αδείας πρόσβασης στις επικοινωνίες, προκειμένου να προστατεύεται το απόρρητο των επικοινωνιών, συμπεριλαμβανομένων τόσο των περιεχομένων όσο και κάθε δεδομένου που αναφέρεται στις επικοινωνίες αυτές, μέσω του δημοσίου δικτύου επικοινωνιών και των διαθέσιμων στο κοινό υπηρεσιών επικοινωνιών. Η εθνική νομοθεσία σε ορισμένα κράτη μέλη απαγορεύει μόνον την εσκεμμένη και άνευ αδείας πρόσβαση στις επικοινωνίες.

(22) Η απαγόρευση της αποθήκευσης των επικοινωνιών από πρόσωπα άλλα πέραν των χρηστών ή χωρίς τη συγκατάθεσή τους δεν αποκλείει την τυχόν αυτόματη, ενδιάμεση και παροδική αποθήκευση των πληροφοριών εφόσον αυτή γίνεται με μοναδικό σκοπό την πραγματοποίηση της μετάδοσης στο ηλεκτρονικό δίκτυο επικοινωνιών και υπό την προϋπόθεση ότι οι πληροφορίες δεν φυλάσσονται για διάστημα μεγαλύτερο απ' όσο απαιτείται για τη μετάδοση και για σκοπούς διαχείρισης της κίνησης, και ότι κατά τη διάρκεια της περιόδου αποθήκευσης διατηρούνται οι εγγυήσεις του απορρήτου. Όπου αυτό απαιτείται, για να μπορούν να διαβιβασθούν αποτελεσματικότερα σε άλλους παραλήπτες της υπηρεσίας πληροφορίες προσιτές στο κοινό κατόπιν αιτήσεώς τους, η παρούσα οδηγία δεν θα πρέπει να κωλύει την περαιτέρω φύλαξη των πληροφοριών αυτών, υπό την προϋπόθεση ότι αυτές θα είναι εν πάση περιπτώσει προσιτές στο κοινό χωρίς περιορισμό και ότι τα δεδομένα που τυχόν αφορούν τους συγκεκριμένους συνδρομητές ή χρήστες που ζητούν τέτοιες πληροφορίες απαλείφονται.

(23) Το απόρρητο των επικοινωνιών θα πρέπει να εξασφαλίζεται και κατά τη σύννομη επιχειρηματική πρακτική. Όποτε είναι απαραίτητο και νομικώς επιτρεπτό, οι επικοινωνίες μπορούν να καταγράφονται προς το σκοπό της απόδειξης εμπορικών συναλλαγών. Κατά τη διαδικασία αυτή εφαρμόζεται η οδηγία 95/46/ΕΚ. Προ της καταγραφής, τα μέρη των επικοινωνιών θα πρέπει να ενημερώνονται περί αυτής, του σκοπού της και της διάρκειας αποθήκευσης. Η καταγραμμένη επικοινωνία θα πρέπει να απαλείφεται το συντομότερο δυνατό και, εν πάση περιπτώσει, το αργότερο στο τέλος της περιόδου κατά την οποία επιτρέπεται νομίμως η αμφισβήτηση της συναλλαγής.

(24) Ο τερματικός εξοπλισμός των χρηστών δικτύων ηλεκτρονικών επικοινωνιών και κάθε πληροφορία που αποθηκεύεται στον εξοπλισμό αυτόν συνιστούν μέρος της ιδιωτικής ζωής των χρηστών η οποία χρήζει προστασίας δυνάμει της

ευρωπαϊκής σύμβασης για την προάσπιση των δικαιωμάτων του ανθρώπου και των θεμελιωδών ελευθεριών. Τα επιλεγόμενα κατασκοπευτικά λογισμικά, δικτυακοί "κοριοί", (web bugs) κρυφά αναγνωριστικά στοιχεία και άλλες παρόμοιες διατάξεις μπορούν να εισέλθουν στο τερματικό του χρήστη εν αγνοία του με σκοπό την πρόσβαση σε πληροφορίες, την αποθήκευση αθέατων πληροφοριών ή την ανίχνευση των δραστηριοτήτων του χρήστη, και συνιστούν ενδεχόμενη σοβαρή παραβίαση της ιδιωτικής ζωής του χρήστη. Η χρησιμοποίηση τέτοιων διατάξεων θα πρέπει να επιτρέπεται μόνο για θεμιτούς σκοπούς και εφόσον το γνωρίζουν οι αφορώμενοι χρήστες.

(25) Εντούτοις, η χρησιμοποίηση τέτοιων διατάξεων, των λεγόμενων "cookies" για παράδειγμα, μπορεί να αποτελεί θεμιτό και χρήσιμο μέσο, π.χ. για την ανάλυση της αποτελεσματικότητας του σχεδιασμού και της παρουσίασης μιας ιστοσελίδας και τον έλεγχο της ταυτότητας χρηστών που πραγματοποιούν συναλλαγές σε απευθείας σύνδεση (on-line). Όταν οι διατάξεις αυτές, όπως επί παραδείγματι τα "cookies", προορίζονται για θεμιτούς σκοπούς, για να διευκολυνθεί φέρ'επειν-η παροχή υπηρεσιών στην κοινωνία των πληροφοριών, η χρησιμοποίησή τους θα πρέπει να επιτρέπεται υπό τον όρων ότι παρέχονται στους χρήστες σαφείς και ακριβείς πληροφορίες σύμφωνα με την οδηγία 95/46/EK για τον προορισμό των "cookies" ή τυχόν ανάλογων διατάξεων, ώστε να εξασφαλίζεται ότι είναι εν γνώσει του χρήστη οι πληροφορίες που αποθηκεύονται στον τερματικό εξοπλισμό που χρησιμοποιεί. Οι χρήστες θα πρέπει να έχουν την ευκαιρία να αρνηθούν την αποθήκευση "cookies" ή παρόμοιων διατάξεων στον τερματικό τους εξοπλισμό. Τούτο είναι ιδιαίτερα σημαντικό σε περιπτώσεις όπου πρόσβαση στον τερματικό εξοπλισμό, και επομένως και σε κάθε είδους ευαίσθητα δεδομένα προσωπικού χαρακτήρα που έχουν αποθηκευθεί σε ένα τέτοιο εξοπλισμό, έχουν και άλλοι εκτός από τον πρωταρχικό χρήστη. Οι πληροφορίες για τη χρήση διαφόρων διατάξεων που θα εγκατασταθούν στον τερματικό εξοπλισμό του χρήστη καθώς και το δικαίωμα να αρνηθεί αυτές τις διατάξεις, μπορούν να προσφέρονται μόνο μία φορά κατά τη διάρκεια της ίδιας σύνδεσης, και να καλύπτουν επίσης την μελλοντική ενδεχομένως χρήση αυτών των διατάξεων σε μεταγενέστερες συνδέσεις. Οι τρόποι της παροχής πληροφοριών, της παροχής του δικαιώματος άρνησης ή αίτησης συγκατάθεσης θα πρέπει να είναι όσο το δυνατόν προσιτότεροι για τον χρήστη. Για την πρόσβαση σε συγκεκριμένο περιεχόμενο ιστοσελίδων επιτρέπεται πάντως να τίθεται ως όρος η ενημερωμένη αποδοχή " cookies" ή παρόμοιων διατάξεων, εφόσον χρησιμοποιούνται για σύννομο σκοπό.

(26) Τα δεδομένα που αφορούν συνδρομητές και υποβάλλονται σε επεξεργασία σε δίκτυα ηλεκτρονικών επικοινωνιών για την αποκατάσταση συνδέσεων και για τη μετάδοση πληροφοριών περιέχουν πληροφορίες για την ιδιωτική ζωή φυσικών προσώπων, άπτονται δε του δικαιώματος σεβασμού της αλληλογραφίας τους ή των εννόμων συμφερόντων νομικών προσώπων. Τα δεδομένα αυτά επιτρέπεται να αποθηκεύονται μόνον εφόσον είναι απαραίτητο για την παροχή υπηρεσιών για τη χρέωση και την πληρωμή διασυνδέσεων και μόνο για περιορισμένο χρόνο. Κάθε άλλη επεξεργασία την οποία επιθυμεί να διενεργήσει ο φορέας παροχής της διαθέσιμης στο κοινό υπηρεσίας ηλεκτρονικών επικοινωνιών για την εμπορική προώθηση υπηρεσιών ηλεκτρονικών επικοινωνιών ή για την παροχή υπηρεσιών προστιθέμενης αξίας, επιτρέπεται μόνον εφόσον συμφωνεί με αυτήν ο συνδρομητής, με βάση ακριβείς και πλήρεις πληροφορίες που παρέχει ο φορέας παροχής των διαθέσιμων στο κοινό υπηρεσιών ηλεκτρονικών επικοινωνιών σχετικά με τα είδη περαιτέρω επεξεργασίας που σκοπεύει να διενεργήσει, καθώς και με το δικαίωμα του συνδρομητή να μην συναινεί ή να αποσύρει τη συναίνεσή του για την εν λόγω επεξεργασία. Δεδομένα κίνησης που χρησιμοποιούνται για

εμπορική προώθηση υπηρεσιών επικοινωνιών ή για την παροχή υπηρεσιών προστιθέμενης αξίας θα πρέπει επίσης να εξαλείφονται ή να καθίστανται ανώνυμα έπειτα από την παροχή της υπηρεσίας. Οι φορείς παροχής υπηρεσιών θα πρέπει οπωσδήποτε να ενημερώνουν τους συνδρομητές σχετικά με τους τύπους των δεδομένων που επεξεργάζονται, καθώς και τους σκοπούς και τη διάρκεια αυτής της διαδικασίας.

(27) Η ακριβής στιγμή της ολοκλήρωσης της μετάδοσης μιας επικοινωνίας, μετά την οποία τα δεδομένα κίνησης θα πρέπει να διαγράφονται, εκτός μόνον για σκοπούς χρέωσης, μπορεί να εξαρτάται από τον τύπο υπηρεσίας ηλεκτρονικών επικοινωνιών που παρέχεται. Παραδείγματος χάριν, για μια κλήση φωνητικής τηλεφωνίας η μετάδοση ολοκληρώνεται μόλις κάποιος από τους χρήστες περατώσει τη σύνδεση, για το ηλεκτρονικό ταχυδρομείο η μετάδοση ολοκληρώνεται μόλις ο παραλήπτης λάβει το μήνυμα, συνήθως από τον εξυπηρετητή του οικείου παρόχου υπηρεσίας.

(28) Η υποχρέωση να απαλείφονται ή να καθίστανται ανώνυμα τα δεδομένα κυκλοφορίας όταν δεν είναι πλέον απαραίτητα για τη μετάδοση μιας επικοινωνίας δεν έρχεται σε αντίθεση με διαδικασίες του Διαδικτύου, όπως η αποθήκευση διευθύνσεων IP σε κρυφή μνήμη μέσα στο σύστημα ονοματοθεσίας τομέων (DNS) ή η αποθήκευση προσδέσεων διευθύνσεων IP σε υλικές διευθύνσεις, ή η χρήση των παρεχόμενων κατά τη σύνδεση (log-in) πληροφοριών για τον έλεγχο του δικαιώματος πρόσβασης σε δίκτυα ή υπηρεσίες.

(29) Ο πάροχος υπηρεσίας μπορεί να υποβάλλει σε επεξεργασία δεδομένα κίνησης που αφορούν συνδρομητές και χρήστες όταν απαιτείται σε επιμέρους περιπτώσεις προκειμένου να εντοπίζει τεχνικές βλάβες ή σφάλματα κατά τη διαβίβαση επικοινωνιών. Ο πάροχος υπηρεσίας μπορεί επίσης να υποβάλλει σε επεξεργασία δεδομένα κίνησης που απαιτούνται για τη χρέωση, προκειμένου να εντοπίζεται και να τερματίζεται η απάτη η οποία συνίσταται σε απλήρωτη χρήση υπηρεσιών ηλεκτρονικών επικοινωνιών.

(30) Τα συστήματα για την παροχή ηλεκτρονικών επικοινωνιακών δικτύων και υπηρεσιών θα πρέπει να σχεδιάζονται έτσι ώστε να περιορίζουν την ποσότητα των απαιτούμενων δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα στο ελάχιστο δυνατό. Όσες δραστηριότητες σχετικές με την παροχή υπηρεσίας ηλεκτρονικών επικοινωνιών υπερβαίνουν τη μετάδοση μιας επικοινωνίας και τη χρέωσή της θα πρέπει να βασίζονται σε ομαδοποιημένα δεδομένα κυκλοφορίας, που να μην μπορούν να συσχετίζονται με συνδρομητές ή χρήστες. Όταν αυτό δεν είναι δυνατό, θα πρέπει να θεωρούνται ως υπηρεσίες προστιθέμενης αξίας, για τις οποίες απαιτείται η συγκατάθεση του συνδρομητή.

(31) Το αν για την επεξεργασία των δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα ενόψει της παροχής μιας συγκεκριμένης υπηρεσίας προστιθέμενης αξίας θα πρέπει να απαιτείται η συγκατάθεση του χρήστη ή του συνδρομητή, εξαρτάται από τα δεδομένα προς επεξεργασία και από τον τύπο της υπηρεσίας, καθώς και από το αν είναι τεχνικώς, διαδικαστικός και συμβατικός δυνατό να διακριθεί το άτομο που χρησιμοποιεί μια ηλεκτρονική υπηρεσία επικοινωνιών από το νομικό ή φυσικό πρόσωπο που έχει εγγραφεί συνδρομητής σε αυτήν.

(32) Όταν ο πάροχος ηλεκτρονικής υπηρεσίας επικοινωνιών ή υπηρεσίας προστιθέμενης αξίας αναθέτει υπεργολαβικώς σε άλλο φορέα την επεξεργασία δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα απαραίτητων για την παροχή αυτών των υπηρεσιών, η υπεργολαβία αυτή και η συνακόλουθη επεξεργασία των δεδομένων θα πρέπει να συμμορφώνεται πλήρως προς τις απαιτήσεις όσον αφορά τους υπευθύνους και τους εκτελούντες επεξεργασία, όπως ορίζονται στην οδηγία 95/46/ΕΚ. Όταν η παροχή υπηρεσίας προστιθέμενης αξίας απαιτεί τη διαβίβαση δεδομένων κίνησης ή θέσης από πάροχο ηλεκτρονικής υπηρεσίας επικοινωνιών

σε πάροχο υπηρεσιών προστιθέμενης αξίας, οι συνδρομητές ή χρήστες, τους οποίους αφορούν τα δεδομένα, θα πρέπει επίσης να ενημερώνονται πλήρως για τη διαβίβαση αυτή πριν δώσουν τη συγκατάθεσή τους για την επεξεργασία των δεδομένων.

(33) Η καθιέρωση αναλυτικών λογαριασμών βελτίωσε τις δυνατότητες του συνδρομητή να ελέγχει την ορθότητα των τελών που του χρεώνει ο πάροχος της υπηρεσίας. Ταυτόχρονα όμως ενδέχεται να παραβιάσει την ιδιωτική ζωή των χρηστών των διαθέσιμων στο κοινό υπηρεσιών ηλεκτρονικών επικοινωνιών. Συνεπώς, για να διαφυλαχθεί η ιδιωτική ζωή του χρήστη, τα κράτη μέλη θα πρέπει να ενθαρρύνουν την ανάπτυξη δυνατοτήτων επιλογής υπηρεσιών ηλεκτρονικών επικοινωνιών, όπως οι εναλλακτικές δυνατότητες πληρωμής που επιτρέπουν ανώνυμη ή αυστηρά εμπιστευτική πρόσβαση στις διαθέσιμες στο κοινό υπηρεσίες ηλεκτρονικών επικοινωνιών, π.χ. τηλεκάρτες και διευκολύνσεις πληρωμής με πιστωτική κάρτα. Για τον ίδιο σκοπό, τα κράτη μέλη δύνανται να ζητούν από τους φορείς να παρέχουν στους συνδρομητές τους άλλου είδους αναλυτικό λογαριασμό, από τον οποίο έχουν απαλειφθεί ορισμένα ψηφία του καλούμένου αριθμού.

(34) Όσον αφορά την αναγνώριση καλούσας γραμμής, είναι ανάγκη να προστατεύεται το δικαίωμα του καλούντος να μην επιτρέπει την ένδειξη της ταυτότητας της γραμμής από την οποία πραγματοποιείται η κλήση καθώς και το δικαίωμα του καλούμενου να αρνείται κλήσεις από γραμμές χωρίς προσδιορισμένη ταυτότητα. Σε ειδικές περιπτώσεις, υπάρχει αιτιολογία για την παρεμπόδιση της απάλειψης της ένδειξης της ταυτότητας της καλούσας γραμμής. Ορισμένοι συνδρομητές, και ιδίως οι γραμμές παροχής βοήθειας ή παρεμφερείς οργανισμοί, ενδιαφέρονται να κατοχυρώνεται η ανωνυμία του καλούντος. Όσον αφορά την αναγνώριση συνδεδεμένης γραμμής, είναι ανάγκη να προστατεύεται το δικαίωμα και το έννομο συμφέρον του καλούμενου να μην επιτρέπει την ένδειξη της ταυτότητας της γραμμής με την οποία είναι εκάστοτε συνδεδεμένος ο καλών, ιδίως στην περίπτωση προωθούμενων κλήσεων. Οι φορείς παροχής διαθέσιμων στο κοινό υπηρεσιών ηλεκτρονικών επικοινωνιών οφείλουν να ενημερώνουν τους συνδρομητές τους για την ύπαρξη υπηρεσιών αναγνώρισης καλούσας και συνδεδεμένης γραμμής στο δίκτυο, καθώς και για όλες τις υπηρεσίες που προσφέρονται επί τη βάση της αναγνώρισης καλούσας και συνδεδεμένης γραμμής, όπως και για τις δυνατότητες που προσφέρονται για την προστασία της ιδιωτικής ζωής. Τούτο θα επιτρέψει στους συνδρομητές να προβαίνουν σε ενημερωμένη επιλογή των δυνατοτήτων απορρήτου που επιθυμούν να χρησιμοποιούν. Οι δυνατότητες για την προστασία της ιδιωτικής ζωής που προσφέρονται για καθεμία γραμμή δεν διατίθενται κατ' ανάγκη ως αυτόματη υπηρεσία δικτύου, αλλά δύνανται να αποκτώνται με απλή αίτηση προς τον φορέα παροχής των διαθέσιμων στο κοινό υπηρεσιών επικοινωνιών.

(35) Στα ψηφιακά κινητά δίκτυα, τα δεδομένα θέσης που δίνουν τη γεωγραφική θέση του τερματικού εξοπλισμού του κινητού χρήστη υποβάλλονται σε επεξεργασία για να επιτευχθεί η μετάδοση των επικοινωνιών. Τα δεδομένα αυτά είναι δεδομένα κίνησης που καλύπτονται από το άρθρο 6 της παρούσας οδηγίας. Ωστόσο, τα ψηφιακά κινητά δίκτυα δύνανται να έχουν την ικανότητα να επεξεργάζονται ακριβέστερα δεδομένα θέσης απ' όσο χρειάζεται για τη μετάδοση των επικοινωνιών και που χρησιμοποιούνται για την παροχή υπηρεσιών προστιθέμενης αξίας, όπως οι υπηρεσίες που παρέχουν εξατομικευμένες πληροφορίες κίνησης και καθοδήγηση στους οδηγούς. Η επεξεργασία τέτοιων δεδομένων για υπηρεσίες προστιθέμενης αξίας θα πρέπει να επιτρέπεται μόνο με τη συγκατάθεση των συνδρομητών. Ακόμη και στην περίπτωση που οι συνδρομητές έχουν δώσει τη συγκατάθεσή τους, θα πρέπει να έχουν τη

δυνατότητα, με απλά μέσα και ατελώς, να αρνούνται προσωρινά την επεξεργασία των δεδομένων θέσης.

(36) Τα κράτη μέλη δύνανται να περιορίζουν τα δικαιώματα της ιδιωτικής ζωής των χρηστών και των συνδρομητών όσον αφορά την αναγνώριση καλούσας γραμμής, όταν αυτό είναι απαραίτητο προκειμένου να ανιχνευθούν οχληρές κλήσεις, και όσον αφορά την αναγνώριση καλούσας γραμμής και τα δεδομένα θέσης, όταν είναι απαραίτητο προκειμένου οι υπηρεσίες επείγουσας ανάγκης να εκτελέσουν τα καθήκοντά τους όσο το δυνατόν πιο αποτελεσματικά. Για όλους αυτούς τους σκοπούς, τα κράτη μέλη δύνανται να θεσπίζουν ειδικές διατάξεις που εξουσιοδοτούν τους παρόχους υπηρεσιών ηλεκτρονικής επικοινωνίας να χορηγούν πρόσβαση στην αναγνώριση καλούσας γραμμής και τα δεδομένα θέσης δίχως την εκ των προτέρων συγκατάθεση των αφορωμένων χρηστών ή συνδρομητών.

(37) Οι συνδρομητές θα πρέπει να διασφαλίζονται από την ενόχληση που μπορεί να προκαλεί η αυτόματη προώθηση κλήσεων από άλλους. Σε αυτές τις περιπτώσεις, εξάλλου, ο συνδρομητής πρέπει να είναι σε θέση να ανακόψει την προώθηση κλήσεων προς την τερματική του συσκευή με απλή αίτηση προς τον φορέα παροχής των διαθέσιμων στο κοινό υπηρεσιών ηλεκτρονικών επικοινωνιών.

(38) Οι τηλεφωνικοί κατάλογοι διανέμονται ευρέως και είναι δημόσιοι. Για να προστατεύεται η ιδιωτική ζωή των φυσικών προσώπων και τα έννομα συμφέροντα των νομικών προσώπων, πρέπει ο συνδρομητής να είναι σε θέση να καθορίζει ο ίδιος εάν και ποια από τα δεδομένα προσωπικού χαρακτήρα θα συμπεριληφθούν στον κατάλογο. Οι φορείς παροχής δημόσιων καταλόγων ενημερώνουν τους συνδρομητές που πρόκειται να περιλάβουν στους καταλόγους αυτούς σχετικά με τους σκοπούς του καταλόγου και με κάθε ενδεχόμενη επιμέρους χρήση ηλεκτρονικών εκδόσεων δημόσιων καταλόγων, ιδίως μέσω λειτουργιών αναζήτησης ενσωματωμένων στο λογισμικό, όπως λειτουργίες αντίστροφης αναζήτησης που παρέχουν σε χρήστες του καταλόγου τη δυνατότητα ανακάλυψης ονόματος και διεύθυνσης του συνδρομητή με βάση μόνον τον αριθμό τηλεφώνου.

(39) Η υποχρέωση ενημέρωσης των συνδρομητών σχετικά με τον ή τους σκοπούς των δημόσιων καταλόγων, στους οποίους πρόκειται να περιληφθούν τα στοιχεία ταυτότητάς τους, πρέπει να επιβάλλεται στο μέρος που συλλέγει τα δεδομένα για το σκοπό αυτό. Όταν τα δεδομένα μπορούν να διαβιβασθούν σε έναν ή περισσότερους τρίτους, ο συνδρομητής θα πρέπει να ενημερώνεται για αυτή τη δυνατότητα και για τον παραλήπτη ή για τις κατηγορίες των πιθανών παραληπτών. Η τυχόν διαβίβαση θα πρέπει να τελεί υπό την προϋπόθεση ότι τα δεδομένα δεν μπορούν να χρησιμοποιηθούν για λόγους άλλους από εκείνους, για τους οποίους συλλέχθηκαν. Εάν το μέρος που συλλέγει τα δεδομένα από τον συνδρομητή ή κάποιος τρίτος, στον οποίο έχουν διαβιβαστεί τα δεδομένα, επιθυμεί να τα χρησιμοποιήσει για κάποιον επιπλέον σκοπό, τότε είτε το μέρος αυτό είτε ο τρίτος πρέπει να ζητούν εκ νέου τη συγκατάθεση του συνδρομητή.

(40) Θα πρέπει να παρέχονται στους συνδρομητές εγγυήσεις κατά της διείσδυσης στην ιδιωτική τους ζωή από αυτόκλητες κλήσεις με σκοπό την άμεση εμπορική προώθηση, και δη μέσω αυτοματοποιημένων συστημάτων κλήσης, τηλεομοιοτυπίας (φαξ) και ηλεκτρονικού ταχυδρομείου, καθώς και μέσω συντόμων μηνυμάτων (SMS). Η αποστολή αυτού του είδους αυτόκλητων εμπορικών κλήσεων ενδέχεται αφενός να είναι σχετικά εύκολη και φθηνή, αφετέρου δε να επιβάλλει στον αποδέκτη κάποια επιβάρυνση ή /και δαπάνη. Επιπλέον, σε ορισμένες περιπτώσεις ο όγκος τους είναι πιθανόν να προξενεί δυσχέρειες στα δίκτυα και στον τερματικό εξοπλισμό ηλεκτρονικών επικοινωνιών.

Λόγω αυτού του είδους αυτόκλητων κλήσεων για άμεση εμπορική προώθηση, είναι δικαιολογημένη η απαίτηση να επιτυγχάνεται η εκ των προτέρων και ρητή συγκατάθεση των αποδεκτών προτού τους σταλούν τέτοιες κλήσεις. Η ενιαία αγορά απαιτεί εναρμονισμένη προσέγγιση ώστε να εξασφαλίζονται απλοί κανόνες για επιχειρηματίες και χρήστες σε όλη την Κοινότητα.

(41) Στα πλαίσια μιας ήδη υπάρχουσας πελατειακής σχέσης, είναι λογικό να επιτρέπεται η χρησιμοποίηση ηλεκτρονικών στοιχείων επαφής για την προσφορά παρόμοιων προϊόντων ή υπηρεσιών αλλά μόνο από την εταιρεία που απέκτησε τα στοιχεία επαφής σύμφωνα με την οδηγία 95/46/ΕΚ. Όταν αποκτώνται στοιχεία επαφής, ο πελάτης θα πρέπει να ενημερώνεται σχετικά με την περαιτέρω χρησιμοποίησή τους για άμεση εμπορική προώθηση με σαφή και ευκρινή τρόπο και να του δίνεται η ευκαιρία να αρνείται τη χρησιμοποίηση αυτή. Αυτή η ευκαιρία θα πρέπει να παρέχεται και με κάθε μεταγενέστερο μήνυμα άμεσης συναλλαγής και δωρεάν, εξαιρουμένης της δαπάνης για τη διαβίβαση της άρνησής του.

(42) Άλλες μορφές άμεσης εμπορικής προώθησης που είναι δαπανηρότερες για τον αποστολέα και δεν βαρύνουν οικονομικά τους συνδρομητές και τους χρήστες, όπως τα προσωπικά φωνητικά τηλεφωνήματα, ενδέχεται να δικαιολογούν τη διατήρηση ενός συστήματος που παρέχει σε συνδρομητές ή χρήστες τη δυνατότητα να δηλώνουν ότι δεν επιθυμούν να δέχονται τέτοιες κλήσεις. Παρ' όλα αυτά, για να μην ελαττώνεται ο υφιστάμενος βαθμός προστασίας της ιδιωτικής ζωής, τα κράτη μέλη θα πρέπει να έχουν το δικαίωμα να διατηρούν τα εθνικά συστήματα που επιτρέπουν τις κλήσεις αυτές μόνο σε συνδρομητές και χρήστες που έχουν δώσει τη συγκατάθεσή τους εκ των προτέρων.

(43) Για να διευκολύνεται η αποτελεσματική επιβολή των κοινοτικών κανόνων σε αυτόκλητα μηνύματα για άμεση εμπορική προώθηση, πρέπει απαραίτητως να απαγορεύεται η χρησιμοποίηση ψευδών στοιχείων ταυτότητας ή ψευδών διευθύνσεων ή αριθμών επιστροφής κατά την αποστολή μη ζητηθέντων μηνυμάτων με σκοπό την άμεση εμπορική προώθηση.

(44) Ορισμένα συστήματα ηλεκτρονικού ταχυδρομείου επιτρέπουν στους συνδρομητές να βλέπουν τον αποστολέα και το θέμα του μηνύματος, καθώς επίσης και να διαγράφουν το μήνυμα, χωρίς να χρειάζεται να μεταφορτώσουν το υπόλοιπο περιεχόμενο του ηλεκτρονικού μηνύματος ή τα συνημμένα του, με αποτέλεσμα να μειώνεται το κόστος που πιθανόν προκύπτει από τη μεταφόρτωση αυτόκλητων ηλεκτρονικών μηνυμάτων ή των συνημμένων τους. Αυτές οι ιδιότητες μπορεί να εξακολουθήσουν να είναι χρήσιμες σε ορισμένες περιπτώσεις ως ένα πρόσθετο εργαλείο προς τις γενικές υποχρεώσεις που θεσπίζονται με την παρούσα οδηγία.

(45) Η παρούσα οδηγία δεν θίγει τις ρυθμίσεις στις οποίες προβαίνουν τα κράτη μέλη για να προστατεύουν τα έννομα συμφέροντα νομικών προσώπων όσον αφορά τις αυτόκλητες επικοινωνίες για άμεσους εμπορικούς σκοπούς. Όποτε τα κράτη μέλη καθιερώνουν μητρώο αυτοεξαίρεσης των νομικών προσώπων, συνήθως επιχειρήσεων, από τέτοιες επικοινωνίες, έχουν πλήρη εφαρμογή οι διατάξεις του άρθρου 7 της οδηγίας 2000/31/ΕΚ >ISO_1>EK >ISO_7> του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 8ης Ιουνίου 2000, για ορισμένες νομικές πτυχές των υπηρεσιών της κοινωνίας της πληροφορίας, ιδίως του ηλεκτρονικού εμπορίου, στην εσωτερική αγορά ("οδηγία για το ηλεκτρονικό εμπόριο")(6).

(46) Οι λειτουργικές δυνατότητες για την παροχή υπηρεσιών ηλεκτρονικών επικοινωνιών μπορούν να ενσωματώνονται στο δίκτυο ή σε οποιοδήποτε τμήμα του τερματικού εξοπλισμού του χρήστη, συμπεριλαμβανομένου του λογισμικού.

Η προστασία των προσωπικών δεδομένων και της ιδιωτικής ζωής του χρήστη των διαθέσιμων στο κοινό υπηρεσιών ηλεκτρονικών επικοινωνιών θα πρέπει να είναι ανεξάρτητη από τη διάρθρωση των επιμέρους στοιχείων που απαιτούνται για την παροχή της υπηρεσίας και από την κατανομή των απαραίτητων λειτουργικών δυνατοτήτων μεταξύ αυτών των στοιχείων. Η οδηγία 95/46/ΕΚ καλύπτει κάθε μορφή επεξεργασίας των δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα ανεξάρτητα από τη χρησιμοποιούμενη τεχνολογία. Η ύπαρξη συγκεκριμένων κανόνων για τις υπηρεσίες ηλεκτρονικών επικοινωνιών, παράλληλα με τους γενικούς κανόνες που αφορούν άλλα στοιχεία απαραίτητα για την παροχή των εν λόγω υπηρεσιών, ενδεχομένως δεν διευκολύνει την προστασία των δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα και της ιδιωτικής ζωής με τεχνολογικά ουδέτερο τρόπο. Ενδέχεται, συνεπώς, να πρέπει να υιοθετηθούν μέτρα που να απαιτούν από τους κατασκευαστές ορισμένων τύπων εξοπλισμού που χρησιμοποιείται για υπηρεσίες ηλεκτρονικών επικοινωνιών να κατασκευάζουν τα προϊόντα τους κατά τρόπο ώστε να περιλαμβάνουν διασφαλίσεις προστασίας των δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα και της ιδιωτικής ζωής του χρήστη και του συνδρομητή. Η υιοθέτηση τέτοιων μέτρων σύμφωνα με την οδηγία 1999/5ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 9ης Μαρτίου 1999, σχετικά με το ραδιοεξοπλισμό και τον τηλεπικοινωνιακό τερματικό εξοπλισμό καθώς και την αμοιβαία αναγνώριση της(7) θα εξασφαλίζει την εναρμόνιση της εισαγωγής τεχνικών χαρακτηριστικών εξοπλισμού ηλεκτρονικών επικοινωνιών, συμπεριλαμβανομένου του λογισμικού, για τους σκοπούς της προστασίας των δεδομένων προκειμένου να συμβιβάζεται με την υλοποίηση της εσωτερικής αγοράς.

(47) Στην περίπτωση που δεν γίνονται σεβαστά τα δικαιώματα των χρηστών και των συνδρομητών, η εθνική νομοθεσία θα πρέπει να προβλέπει ένδικο μέσο. Θα πρέπει να επιβάλλονται κυρώσεις σε κάθε πρόσωπο που δεν συμμορφώνεται με τα εθνικά μέτρα που θεσπίζονται δυνάμει της παρούσας οδηγίας, είτε διέπεται από το ιδιωτικό είτε από το δημόσιο δίκαιο.

(48) Στο πλαίσιο της εφαρμογής της παρούσας οδηγίας, είναι σκόπιμο να αξιοποιηθεί η πείρα της απαρτιζόμενης από αντιπροσώπους των αρχών ελέγχου των κρατών μελών ομάδας προστασίας των προσώπων έναντι της επεξεργασίας δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα, η οποία έχει συσταθεί δυνάμει του άρθρου 29 της οδηγίας 95/46/ΕΚ.

(49) Για να διευκολύνεται η συμμόρφωση προς τις διατάξεις της παρούσας οδηγίας, απαιτείται ειδική ρύθμιση για την επεξεργασία δεδομένων που έχει ήδη αρχίσει την ημερομηνία έναρξης ισχύος της εθνικής εκτελεστικής νομοθεσίας δυνάμει της παρούσας οδηγίας,

ΕΞΕΔΩΣΑΝ ΤΗΝ ΠΑΡΟΥΣΑ ΟΔΗΓΙΑ:

Άρθρο 1 (1)

Πεδίο εφαρμογής και στόχος

1. Με την παρούσα οδηγία εναρμονίζονται οι διατάξεις των κρατών μελών οι οποίες απαιτούνται προκειμένου να διασφαλίζεται ισοδύναμο επίπεδο προστασίας των θεμελιωδών δικαιωμάτων και ελευθεριών, ιδίως το δικαίωμα στην ιδιωτική ζωή, όσον αφορά την επεξεργασία προσωπικών δεδομένων στον τομέα των ηλεκτρονικών επικοινωνιών, καθώς και να διασφαλίζεται η ελεύθερη κυκλοφορία των δεδομένων αυτών και των εξοπλισμών και υπηρεσιών ηλεκτρονικών επικοινωνιών στην Κοινότητα.

2. Οι διατάξεις της παρούσας οδηγίας εξειδικεύουν και συμπληρώνουν την οδηγία 95/46/ΕΚ για τους σκοπούς που αναφέρονται στην παράγραφο 1.

Επιπλέον, οι εν λόγω διατάξεις παρέχουν προστασία των εννόμων συμφερόντων

των συνδρομητών που είναι νομικά πρόσωπα.

3. Η παρούσα οδηγία δεν εφαρμόζεται σε δραστηριότητες οι οποίες δεν εμπίπτουν στο πεδίο εφαρμογής της συνθήκης για την ίδρυση της Ευρωπαϊκής Κοινότητας, όπως οι δραστηριότητες που καλύπτονται από τους τίτλους V και VI της συνθήκης για την Ευρωπαϊκή Ένωση, και σε κάθε περίπτωση στις δραστηριότητες που αφορούν τη δημόσια ασφάλεια, την εθνική άμυνα, την ασφάλεια του κράτους (συμπεριλαμβανομένης της οικονομικής ευημερίας του κράτους εφόσον οι δραστηριότητες συνδέονται με θέματα ασφάλειας του κράτους) και στις δραστηριότητες του κράτους σε τομείς του ποινικού δικαίου.

Άρθρο 2 (2)

Ορισμοί

Εκτός αν άλλως ορίζεται, ισχύουν οι ορισμοί που περιλαμβάνονται στην οδηγία 95/46/ΕΚ και την οδηγία 2002/21/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 7ης Μαρτίου 2002, σχετικά με κοινό κανονιστικό πλαίσιο για δίκτυα και υπηρεσίες ηλεκτρονικών επικοινωνιών (οδηγία-πλαίσιο)(8).

Επίσης, ισχύουν και οι ακόλουθοι ορισμοί, βάσει των οποίων νοούνται ως:

- α) "χρήστης", κάθε φυσικό πρόσωπο που χρησιμοποιεί διαθέσιμη στο κοινό υπηρεσία ηλεκτρονικών επικοινωνιών, για προσωπικούς ή επαγγελματικούς σκοπούς, χωρίς να είναι απαραίτητα συνδρομητής της εν λόγω υπηρεσίας·
- β) "δεδομένα κίνησης", τα δεδομένα που υποβάλλονται σε επεξεργασία για τους σκοπούς της διαβίβασης μιας επικοινωνίας σε δίκτυο ηλεκτρονικών επικοινωνιών ή της χρέωσής της·
- γ) "δεδομένα θέσης", τα δεδομένα που υποβάλλονται σε επεξεργασία σε δίκτυο ηλεκτρονικών επικοινωνιών και που υποδεικνύουν τη γεωγραφική θέση του τερματικού εξοπλισμού του χρήστη μιας διαθέσιμης στο κοινό υπηρεσίας ηλεκτρονικών επικοινωνιών·
- δ) "επικοινωνία", κάθε πληροφορία που ανταλλάσσεται ή διαβιβάζεται μεταξύ ενός πεπερασμένου αριθμού μερών, μέσω μιας διαθέσιμης στο κοινό υπηρεσίας ηλεκτρονικών επικοινωνιών. Δεν περιλαμβάνονται πληροφορίες που διαβιβάζονται ως τμήμα ραδιοτηλεοπτικών υπηρεσιών στο κοινό μέσω δικτύου ηλεκτρονικών επικοινωνιών, εκτός από τις περιπτώσεις κατά τις οποίες οι πληροφορίες μπορούν να αφορούν αναγνώριση συνδρομητή ή χρήστη που τις λαμβάνει·
- ε) "κλήση", σύνδεση που πραγματοποιείται μέσω μιας διαθέσιμης στο κοινό τηλεφωνικής υπηρεσίας που επιτρέπει αμφίδρομη επικοινωνία σε πραγματικό χρόνο·
- στ) "συγκατάθεση" του χρήστη ή του συνδρομητή, η συγκατάθεση του προσώπου που αφορούν τα δεδομένα, κατά την έννοια της οδηγίας 95/46/ΕΚ·
- ζ) "υπηρεσία προστιθέμενης αξίας", κάθε υπηρεσία η οποία επιβάλλει την επεξεργασία δεδομένων κίνησης ή δεδομένων θέσης πέραν εκείνων που απαιτούνται για τη μετάδοση μιας επικοινωνίας και τη χρέωσή της·
- η) "ηλεκτρονικό ταχυδρομείο", κάθε μήνυμα με κείμενο, φωνή, ήχο ή εικόνα που αποστέλλεται μέσω δημοσίου δικτύου επικοινωνιών, το οποίο μπορεί να αποθηκεύεται στο δίκτυο ή στον τερματικό εξοπλισμό του παραλήπτη έως ότου ληφθεί από τον παραλήπτη.

Άρθρο 3

Σχετικές υπηρεσίες

1. Η παρούσα οδηγία εφαρμόζεται στην επεξεργασία δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα στα πλαίσια της παροχής διαθέσιμων στο κοινό υπηρεσιών επικοινωνιών σε δημόσια δίκτυα ηλεκτρονικής επικοινωνίας στην Κοινότητα.

2. Τα άρθρα 8, 10 και 11 εφαρμόζονται στις γραμμές συνδρομητών που συνδέονται με ψηφιακά κέντρα και, όταν αυτό είναι τεχνικώς εφικτό και δεν συνεπάγεται δυσανάλογη οικονομική επιβάρυνση, σε γραμμές συνδρομητών που συνδέονται με αναλογικά κέντρα.

3. Τα κράτη μέλη κοινοποιούν στην Επιτροπή τις περιπτώσεις όπου είναι τεχνικώς ανέφικτη ή θα απαιτούσε δυσανάλογη επένδυση η συμμόρφωση με τις απαιτήσεις των άρθρων 8, 10 και 11.

Άρθρο 4 (3)

Ασφάλεια

1. Ο φορέας παροχής διαθέσιμων στο κοινό υπηρεσιών ηλεκτρονικών επικοινωνιών οφείλει να λαμβάνει, εν ανάγκη από κοινού με τον φορέα παροχής του δημοσίου δικτύου επικοινωνιών καθόσον αφορά την ασφάλεια του δικτύου, τα ενδεδειγμένα τεχνικά και οργανωτικά μέτρα προκειμένου να προστατεύεται η ασφάλεια των υπηρεσιών του. Λαμβανομένων υπόψη των πλέον πρόσφατων τεχνικών δυνατοτήτων και του κόστους εφαρμογής τους, τα μέτρα αυτά πρέπει να κατοχυρώνουν επίπεδο ασφαλείας ανάλογο προς τον υπάρχοντα κίνδυνο.

2. Σε περίπτωση που υπάρχει ιδιαίτερος κίνδυνος παραβίασης της ασφαλείας του δικτύου, ο φορέας που παρέχει διαθέσιμη στο κοινό υπηρεσία ηλεκτρονικών επικοινωνιών οφείλει να ενημερώνει τους συνδρομητές για τον κίνδυνο αυτό και, εφόσον ο κίνδυνος κείται εκτός του πεδίου των μέτρων που οφείλει να λαμβάνει ο πάροχος της υπηρεσίας, για όλες τις τυχόν δυνατότητες αποτροπής του, καθώς και για το αναμενόμενο κόστος τους.

Άρθρο 5 (4)

Απόρρητο των επικοινωνιών

1. Τα κράτη μέλη κατοχυρώνουν, μέσω της εθνικής νομοθεσίας, το απόρρητο των επικοινωνιών που διενεργούνται μέσω δημοσίου δικτύου επικοινωνιών και των διαθέσιμων στο κοινό υπηρεσιών ηλεκτρονικών επικοινωνιών, καθώς και των συναφών δεδομένων κίνησης. Ειδικότερα, απαγορεύουν την ακρόαση, υποκλοπή, αποθήκευση ή άλλο είδος παρακολούθησης ή επιτήρησης των επικοινωνιών και των συναφών δεδομένων κίνησης από πρόσωπα πλην των χρηστών, χωρίς τη συγκατάθεση των ενδιαφερομένων χρηστών, εκτός αν υπάρχει σχετική νόμιμη άδεια, σύμφωνα με το άρθρο 15 παράγραφος 1. Η παρούσα παράγραφος δεν εμποδίζει την τεχνική αποθήκευση, η οποία είναι αναγκαία για τη διαβίβαση επικοινωνίας, με την επιφύλαξη της αρχής του απορρήτου.

2. Η παράγραφος 1 δεν επηρεάζει οποιαδήποτε επιτρεπόμενη από το νόμο καταγραφή συνδιαλέξεων και των συναφών δεδομένων κίνησης όταν πραγματοποιούνται κατά τη διάρκεια νόμιμης επαγγελματικής πρακτικής με σκοπό την παροχή αποδεικτικών στοιχείων μιας εμπορικής συναλλαγής ή οποιασδήποτε άλλης επικοινωνίας επαγγελματικού χαρακτήρα.

3. Τα κράτη μέλη μεριμνούν ώστε η χρήση των δικτύων ηλεκτρονικών επικοινωνιών για την αποθήκευση πληροφοριών ή την απόκτηση προσβάσεως σε πληροφορίες αποθηκευμένες στον τερματικό εξοπλισμό συνδρομητή ή χρήστη να επιτρέπεται μόνον εάν παρέχονται στον συγκεκριμένο συνδρομητή ή χρήστη σαφείς και εκτεταμένες πληροφορίες σύμφωνα με την οδηγία 95/46/ΕΚ, μεταξύ άλλων για το σκοπό της επεξεργασίας, και ο υπεύθυνος ελέγχου των δεδομένων τού παρέχει το δικαίωμα να αρνείται την επεξεργασία αυτή. Τούτο δεν εμποδίζει οιαδήποτε τεχνικής φύσεως αποθήκευση ή πρόσβαση, αποκλειστικός σκοπός της οποίας είναι η διενέργεια ή η διευκόλυνση της διαβίβασης μιας επικοινωνίας μέσω δικτύου ηλεκτρονικών επικοινωνιών ή που είναι αναγκαία μόνο για την παροχή

υπηρεσίας στην κοινωνία των πληροφοριών την οποία έχει ζητήσει ρητά ο χρήστης ή ο συνδρομητής.

Άρθρο 6 (5)

Δεδομένα κίνησης

1. Τα δεδομένα κίνησης που αφορούν συνδρομητές και χρήστες, τα οποία υποβάλλονται σε επεξεργασία και αποθηκεύονται από τον πάροχο δημόσιου δικτύου ή διαθέσιμης στο κοινό υπηρεσίας ηλεκτρονικών επικοινωνιών, πρέπει να απαλείφονται ή να καθίστανται ανώνυμα όταν δεν είναι πλέον απαραίτητα για το σκοπό της μετάδοσης μιας επικοινωνίας, με την επιφύλαξη των παραγράφων 2, 3 και 5 του παρόντος άρθρου και του άρθρου 15 παράγραφος 1.

2. Τα δεδομένα κίνησης που είναι απαραίτητα για τη χρέωση των συνδρομητών και την πληρωμή των διασυνδέσεων μπορούν να υποβάλλονται σε επεξεργασία. Η επεξεργασία αυτή επιτρέπεται μόνον έως το τέλος της χρονικής περιόδου εντός της οποίας δύναται να αμφισβητείται νομίμως ο λογαριασμός ή να επιδιώκεται η πληρωμή.

3. Για την εμπορική προώθηση των υπηρεσιών ηλεκτρονικών επικοινωνιών ή για την παροχή υπηρεσιών προστιθέμενης αξίας, ο πάροχος διαθέσιμων στο κοινό υπηρεσιών ηλεκτρονικών επικοινωνιών μπορεί να επεξεργάζεται τα δεδομένα που αναφέρονται στην παράγραφο 1 στην απαιτούμενη έκταση και για την απαιτούμενη διάρκεια για αυτή την υπηρεσία ή την εμπορική προώθηση, εφόσον ο συνδρομητής ή ο χρήστης τον οποίο αφορούν δίδει τη συγκατάθεσή του. Στους χρήστες ή συνδρομητές πρέπει να δίνεται η δυνατότητα να ανακαλούν οποτεδήποτε τη συγκατάθεσή τους για την επεξεργασία των δεδομένων κίνησης.

4. Ο φορέας παροχής υπηρεσιών πρέπει να ενημερώνει τον συνδρομητή ή τον χρήστη σχετικά με τον τύπο των δεδομένων κίνησης που υποβάλλονται σε επεξεργασία και τη διάρκεια της επεξεργασίας αυτής για τους σκοπούς που αναφέρονται στην παράγραφο 2 και, πριν από τη χορήγηση της συγκατάθεσης, για τους σκοπούς που αναφέρονται στην παράγραφο 3.

5. Η επεξεργασία των δεδομένων κίνησης, σύμφωνα με τις παραγράφους 1, 2, 3 και 4, πρέπει να περιορίζεται σε πρόσωπα τα οποία ενεργούν υπό την εποπτεία του φορέα παροχής του δημοσίου δικτύου και της διαθέσιμης στο κοινό υπηρεσίας ηλεκτρονικών επικοινωνιών και ασχολούνται με τη διαχείριση της χρέωσης ή της κίνησης, τις απαντήσεις σε ερωτήσεις πελατών, την ανίχνευση της απάτης, την εμπορική προώθηση των υπηρεσιών ηλεκτρονικών επικοινωνιών ή την παροχή υπηρεσίας προστιθέμενης αξίας, και πρέπει να περιορίζεται στα απολύτως αναγκαία για την εξυπηρέτηση των σκοπών αυτών.

6. Οι παράγραφοι 1, 2, 3 και 5 ισχύουν με την επιφύλαξη της δυνατότητας των αρμοδίων φορέων να ενημερώνονται για τα δεδομένα κίνησης σύμφωνα με την ισχύουσα νομοθεσία, με σκοπό την επίλυση διαφορών, ιδίως σχετικά με τη διασύνδεση ή τη χρέωση.

Άρθρο 7 (6)

Αναλυτική χρέωση

1. Οι συνδρομητές έχουν το δικαίωμα να λαμβάνουν μη αναλυτικούς λογαριασμούς.

2. Τα κράτη μέλη εφαρμόζουν εθνικές διατάξεις προκειμένου να συμβιβάσουν τα δικαιώματα των συνδρομητών που λαμβάνουν αναλυτικούς λογαριασμούς με την προστασία της ιδιωτικής ζωής των καλούντων χρηστών και των καλουμένων συνδρομητών, διασφαλίζοντας επί παραδείγματι ότι ευρίσκονται στη διάθεση των χρηστών και των συνδρομητών αυτών επαρκείς εναλλακτικοί τρόποι επικοινωνίας ή πληρωμής που ενισχύουν την προστασία της ιδιωτικής ζωής.

Άρθρο 8 (7)

Ένδειξη της ταυτότητας και περιορισμός της αναγνώρισης καλούσας και συνδεδεμένης γραμμής

1. Όταν παρέχεται η ένδειξη της ταυτότητας καλούσας γραμμής, ο πάροχος της υπηρεσίας πρέπει να προσφέρει τη δυνατότητα στον χρήστη που καλεί να εμποδίζει αυτή τη λειτουργία ανά κλήση με απλά μέσα και ατελώς. Ο συνδρομητής που καλεί πρέπει να έχει τη δυνατότητα αυτή ανά γραμμή.
2. Όταν παρέχεται ένδειξη της ταυτότητας καλούσας γραμμής, ο πάροχος της υπηρεσίας πρέπει να προσφέρει τη δυνατότητα στον χρήστη που καλείται να εμποδίζει την ένδειξη της ταυτότητας της καλούσας γραμμής για τις εισερχόμενες κλήσεις με απλά μέσα και ατελώς, εφόσον κάνει λελογισμένη χρήση αυτής της λειτουργίας.
3. Όταν παρέχεται ένδειξη της ταυτότητας καλούσας γραμμής και η ένδειξη αυτή γίνεται πριν από την αποκατάσταση της κλήσης, ο πάροχος της υπηρεσίας πρέπει να προσφέρει τη δυνατότητα στον χρήστη που καλείται να απορρίψει με απλά μέσα εισερχόμενες κλήσεις, όταν ο χρήστης ή ο συνδρομητής που καλεί έχει εμποδίσει την ένδειξη της ταυτότητας της καλούσας γραμμής.
4. Όταν παρέχεται ένδειξη της ταυτότητας της συνδεδεμένης γραμμής, ο πάροχος της υπηρεσίας πρέπει να προσφέρει τη δυνατότητα στον χρήστη που καλείται να απαλείφει, με απλά μέσα και ατελώς, την ένδειξη της ταυτότητας της συνδεδεμένης γραμμής στον χρήστη που καλεί.
5. Η παράγραφος 1 ισχύει επίσης όσον αφορά κλήσεις από την Κοινότητα προς τρίτες χώρες. Οι παράγραφοι 2, 3 και 4 ισχύουν επίσης και για τις εισερχόμενες κλήσεις που προέρχονται από τρίτες χώρες.
6. Τα κράτη μέλη μεριμνούν ώστε, όταν προσφέρεται ένδειξη της ταυτότητας καλούσας ή /και συνδεδεμένης γραμμής, οι φορείς παροχής διαθέσιμων στο κοινό υπηρεσιών ηλεκτρονικών επικοινωνιών να ενημερώνουν το κοινό σχετικά, όπως επίσης και για τις δυνατότητες που ορίζονται στις παραγράφους 1, 2, 3 και 4.

Άρθρο 9 (8)

Δεδομένα θέσης εκτός των δεδομένων κίνησης

1. Στις περιπτώσεις όπου δεδομένα θέσης εκτός των δεδομένων κίνησης, που αφορούν τους χρήστες ή συνδρομητές δικτύων ή διαθέσιμων στο κοινό υπηρεσιών ηλεκτρονικών επικοινωνιών, είναι δυνατό να υποστούν επεξεργασία, η επεξεργασία αυτή επιτρέπεται μόνον όταν αυτά καθίστανται ανώνυμα ή με τη ρητή συγκατάθεση των χρηστών ή συνδρομητών στην απαιτούμενη έκταση και για την απαιτούμενη διάρκεια για την παροχή μιας υπηρεσίας προστιθέμενης αξίας. Ο φορέας παροχής υπηρεσιών είναι υποχρεωμένος να ενημερώνει τους χρήστες ή συνδρομητές, προτού δώσουν τη συγκατάθεσή τους, σχετικά με τον τύπο των δεδομένων θέσης εκτός των δεδομένων κυκλοφορίας που υποβάλλονται σε επεξεργασία, τους σκοπούς και τη διάρκεια της εν λόγω επεξεργασίας, καθώς και το ενδεχόμενο μετάδοσής τους σε τρίτους για το σκοπό παροχής της υπηρεσίας προστιθέμενης αξίας. Στους χρήστες ή συνδρομητές πρέπει να δίδεται η δυνατότητα να ανακαλούν οποτεδήποτε τη συγκατάθεσή τους για την επεξεργασία των δεδομένων θέσης, εκτός των δεδομένων κίνησης.
2. Όταν ο χρήστης ή ο συνδρομητής έχει δώσει τη συγκατάθεσή του για την επεξεργασία δεδομένων θέσης εκτός των δεδομένων κίνησης, θα πρέπει να εξακολουθεί να έχει τη δυνατότητα, με απλά μέσα και ατελώς, να αρνείται προσωρινά την επεξεργασία των εν λόγω δεδομένων για κάθε σύνδεση με το δίκτυο ή για κάθε μετάδοση μιας επικοινωνίας.

3. Η επεξεργασία των δεδομένων θέσης, εκτός των δεδομένων κίνησης σύμφωνα με τις παραγράφους 1 και 2, πρέπει να περιορίζεται σε πρόσωπα τα οποία ενεργούν υπό την εποπτεία του φορέα παροχής του δικτύου ή της διαθέσιμης στο κοινό υπηρεσίας ηλεκτρονικών επικοινωνιών ή του τρίτου που παρέχει την υπηρεσία προστιθέμενης αξίας, και πρέπει να περιορίζεται στα απολύτως απαραίτητα για τους σκοπούς της υπηρεσίας προστιθέμενης αξίας.

Άρθρο 10 (9)

Εξαιρέσεις

Τα κράτη μέλη εξασφαλίζουν διαφανείς διαδικασίες που διέπουν τον τρόπο με τον οποίο ο φορέας παροχής δημόσιου δικτύου επικοινωνιών ή /και διαθέσιμης στο κοινό υπηρεσίας ηλεκτρονικών επικοινωνιών μπορεί να εξουδετερώνει:

α) τη δυνατότητα της μη αναγραφής της καλούσας γραμμής, για περιορισμένο χρονικό διάστημα, έπειτα από αίτηση συνδρομητή που ζητεί τον εντοπισμό κακόβουλων ή οχληρών κλήσεων. Στην περίπτωση αυτή, σύμφωνα με το εθνικό δίκαιο, τα δεδομένα που περιέχουν την αναγνώριση της ταυτότητας του

καλούντος συνδρομητή αποθηκεύονται και είναι διαθέσιμα από τον φορέα παροχής δημόσιου δικτύου επικοινωνιών ή /και διαθέσιμης στο κοινό υπηρεσίας ηλεκτρονικών επικοινωνιών.

β) τη δυνατότητα της απάλειψης της ένδειξης της ταυτότητας της καλούσας γραμμής και την προσωρινή άρνηση ή έλλειψη συγκατάθεσης ενός συνδρομητή ή χρήστη για την επεξεργασία δεδομένων θέσης ανά γραμμή, για οργανισμούς που ασχολούνται με κλήσεις έκτακτης ανάγκης και είναι αναγνωρισμένοι από τα κράτη μέλη, όπως οι διωκτικές αρχές, οι υπηρεσίες πρώτων βοηθειών και οι πυροσβεστικές υπηρεσίες, ώστε να δίδεται απάντηση στις κλήσεις αυτές.

Άρθρο 11 (10)

Αυτόματη προώθηση κλήσεων

Τα κράτη μέλη μεριμνούν ώστε κάθε συνδρομητής να έχει τη δυνατότητα, με απλά μέσα και ατελώς, να σταματά την αυτόματη προώθηση κλήσεων από τρίτους στην τερματική συσκευή του.

Άρθρο 12

Τηλεφωνικοί κατάλογοι συνδρομητών

1. Τα κράτη μέλη εξασφαλίζουν ότι οι συνδρομητές ενημερώνονται, ατελώς και πριν περιληφθούν στον κατάλογο, σχετικά με τους σκοπούς έντυπων ή ηλεκτρονικών καταλόγων συνδρομητών που διατίθενται στο κοινό ή μπορεί να αποκτηθούν μέσω υπηρεσιών πληροφοριών καταλόγου, στους οποίους μπορεί να περιλαμβάνονται τα προσωπικά τους δεδομένα, καθώς και σχετικά με τις περαιτέρω δυνατότητες χρήσης που βασίζονται σε λειτουργίες αναζήτησης ενσωματωμένες σε ηλεκτρονικές εκδόσεις του καταλόγου.

2. Τα κράτη μέλη μεριμνούν ώστε οι συνδρομητές να έχουν την ευκαιρία να καθορίζουν εάν και ποια από τα προσωπικά τους δεδομένα θα περιλαμβάνονται σε δημόσιους καταλόγους, στο βαθμό που τα εν λόγω στοιχεία είναι συναφή με τους σκοπούς του καταλόγου όπως καθορίζεται από τον φορέα παροχής του καταλόγου, και να επαληθεύουν, να διορθώνουν ή να αποσύρουν τα εν λόγω δεδομένα. Η μη εγγραφή, η επαλήθευση, η διόρθωση ή η απόσυρση των προσωπικών δεδομένων από το δημόσιο κατάλογο συνδρομητών γίνεται ατελώς.

3. Τα κράτη μέλη μπορούν να απαιτήσουν να ζητείται η πρόσθετη συγκατάθεση των συνδρομητών για οποιοδήποτε άλλο σκοπό δημόσιου καταλόγου, εκτός της έρευνας των στοιχείων επαφής προσώπων βάσει του ονόματός τους και, εάν απαιτείται, ενός ελάχιστου αριθμού άλλων στοιχείων ταυτότητας.

4. Οι παράγραφοι 1 και 2 ισχύουν για τους συνδρομητές που είναι φυσικά πρόσωπα. Τα κράτη μέλη οφείλουν επίσης να μεριμνούν ώστε, στο πλαίσιο του κοινοτικού δικαίου και της εφαρμοστέας εθνικής νομοθεσίας, τα έννομα συμφέροντα των συνδρομητών που δεν είναι φυσικά πρόσωπα να προστατεύονται επαρκώς σε ό,τι αφορά την αναγραφή των στοιχείων τους σε δημόσιους καταλόγους.

Άρθρο 13 (11)

Αυτόκλητες κλήσεις

1. Η χρησιμοποίηση αυτόματων συστημάτων κλήσης χωρίς ανθρώπινη παρέμβαση (συσκευές αυτόματων κλήσεων), τηλεομοιοτυπικών συσκευών (φαξ) ή ηλεκτρονικού ταχυδρομείου για σκοπούς απευθείας εμπορικής προώθησης επιτρέπεται μόνον στην περίπτωση συνδρομητών οι οποίοι έχουν δώσει εκ των προτέρων τη συγκατάθεσή τους.

2. Παρά την παράγραφο 1, αν ένα φυσικό ή νομικό πρόσωπο αποκτά από τους πελάτες του στοιχεία επαφής του ηλεκτρονικού ταχυδρομείου τους στο πλαίσιο της πώλησης ενός προϊόντος ή μιας υπηρεσίας, σύμφωνα με την οδηγία 95/46/ΕΚ, μπορεί να χρησιμοποιεί τα εν λόγω στοιχεία για την απευθείας εμπορική προώθηση των δικών του παρόμοιων προϊόντων ή υπηρεσιών, υπό την προϋπόθεση ότι οι πελάτες του έχουν σαφώς και ευδιάκριτα την ευκαιρία να αντιτάσσονται, δωρεάν και εύκολα, σε αυτή τη συλλογή και χρησιμοποίηση ηλεκτρονικών στοιχείων επαφής, και αυτό με κάθε μήνυμα, σε περίπτωση που ο χρήστης αρχικά δεν είχε διαφωνήσει με αυτή τη χρήση.

3. Τα κράτη μέλη λαμβάνουν τα ενδεδειγμένα μέτρα προκειμένου να εξασφαλίζεται, ατελώς, ότι οι αυτόκλητες κλήσεις με σκοπό την απευθείας εμπορική προώθηση, σε άλλες, εκτός των προβλεπομένων στις παραγράφους 1 και 2, περιπτώσεις, δεν επιτρέπονται χωρίς τη συγκατάθεση των ενδιαφερομένων συνδρομητών ή όταν πρόκειται για συνδρομητές οι οποίοι δεν επιθυμούν να λαμβάνουν αυτές τις κλήσεις. Η σχετική επιλογή καθορίζεται από την εθνική νομοθεσία.

4. Εν πάση περιπτώσει, απαγορεύεται η πρακτική της αποστολής μηνυμάτων ηλεκτρονικού ταχυδρομείου με σκοπό την άμεση εμπορική προώθηση, τα οποία συγκαλύπτουν ή αποκρύπτουν την ταυτότητα του αποστολέα ή του προσώπου προς όφελος του οποίου αποστέλλεται το μήνυμα, ή δίχως έγκυρη διεύθυνση στην οποία ο αποδέκτης να μπορεί να ζητεί τον τερματισμό της επικοινωνίας αυτής.

5. Οι παράγραφοι 1 και 3 ισχύουν για τους συνδρομητές που είναι φυσικά πρόσωπα. Τα κράτη μέλη εξασφαλίζουν επίσης, στο πλαίσιο του κοινοτικού δικαίου και της εφαρμοστέας εθνικής νομοθεσίας, ότι προστατεύονται επαρκώς τα έννομα συμφέροντα των συνδρομητών που δεν είναι φυσικά πρόσωπα σε ό,τι αφορά τις αυτόκλητες κλήσεις.

Άρθρο 14 (12)

Τεχνικά χαρακτηριστικά και τυποποίηση

1. Κατά την εφαρμογή των διατάξεων της παρούσας οδηγίας, τα κράτη μέλη μεριμνούν ώστε, με την επιφύλαξη των διατάξεων των παραγράφων 2 και 3, να μην επιβάλλεται καμία υποχρεωτική απαίτηση σχετικά με ειδικά τεχνικά χαρακτηριστικά στις τερματικές συσκευές ή στον άλλο εξοπλισμό ηλεκτρονικών επικοινωνιών, η οποία θα μπορούσε να παρακωλύσει τη διάθεση εξοπλισμού στην αγορά και την ελεύθερη κυκλοφορία του εξοπλισμού αυτού στα κράτη μέλη ή μεταξύ των κρατών μελών.

2. Σε περίπτωση που η εφαρμογή ορισμένων διατάξεων της παρούσας οδηγίας

μπορεί να επιτευχθεί μόνο βάσει ειδικών τεχνικών χαρακτηριστικών σε δίκτυα ηλεκτρονικών επικοινωνιών, τα κράτη μέλη ενημερώνουν σχετικά την Επιτροπή, σύμφωνα με τη διαδικασία που προβλέπεται στην οδηγία 98/34/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 22ας Ιουνίου 1998, για την καθιέρωση μιας διαδικασίας πληροφόρησης στον τομέα των τεχνικών προτύπων και προδιαγραφών και των κανόνων σχετικά με τις υπηρεσίες της κοινωνίας των πληροφοριών(9).

3. Κατά περίπτωση, μπορούν να θεσπιστούν μέτρα που να εξασφαλίζουν ότι ο τερματικός εξοπλισμός είναι κατασκευασμένος κατά τρόπο συμβατό με το δικαίωμα των χρηστών να προστατεύουν και να ελέγχουν τη χρησιμοποίηση των προσωπικών τους δεδομένων, σύμφωνα με την οδηγία 1999/5/ΕΚ και με την απόφαση 87/95/ΕΟΚ του Συμβουλίου, της 22ας Δεκεμβρίου 1986, για την τυποποίηση στον τομέα της τεχνολογίας των πληροφοριών και των τηλεπικοινωνιών(10).

Άρθρο 15

Εφαρμογή ορισμένων διατάξεων της οδηγίας 95/46/ΕΚ

1. Τα κράτη μέλη δύνανται να λαμβάνουν νομοθετικά μέτρα για να περιορίζουν τα δικαιώματα και τις υποχρεώσεις που προβλέπονται στα άρθρα 5 και 6, στο άρθρο 8 παράγραφοι 1 έως 4 και στο άρθρο 9 της παρούσας οδηγίας, εφόσον ο περιορισμός αυτός αποτελεί αναγκαίο, κατάλληλο και ανάλογο μέτρο σε μια δημοκρατική κοινωνία για τη διαφύλαξη της εθνικής ασφάλειας (δηλαδή της ασφάλειας του κράτους), της εθνικής άμυνας, της δημόσιας ασφάλειας, και για την πρόληψη, διερεύνηση, διαπίστωση και δίωξη ποινικών αδικημάτων ή της άνευ αδείας χρησιμοποίησης του συστήματος ηλεκτρονικών επικοινωνιών, όπως προβλέπεται στο άρθρο 13 παράγραφος 1 της οδηγίας 95/46/ΕΚ. Για το σκοπό αυτό, τα κράτη μέλη δύνανται, μεταξύ άλλων, να λαμβάνουν νομοθετικά μέτρα που θα προβλέπουν τη φύλαξη δεδομένων για ορισμένο χρονικό διάστημα για τους λόγους που αναφέρονται στην παρούσα παράγραφο. Όλα τα μέτρα που προβλέπονται στην παρούσα παράγραφο είναι σύμφωνα με τις γενικές αρχές του κοινοτικού δικαίου, συμπεριλαμβανομένων αυτών που αναφέρονται στο άρθρο 6 παράγραφοι 1 και 2 της συνθήκης για την Ευρωπαϊκή Ένωση.

2. Οι διατάξεις του κεφαλαίου ΙΙΙ της οδηγίας 95/46/ΕΚ περί ενδίκων μέσων, ευθύνης και κυρώσεων, ισχύουν όσον αφορά τις εθνικές διατάξεις που θεσπίζονται δυνάμει της παρούσας οδηγίας και όσον αφορά τα ατομικά δικαιώματα που απορρέουν από την παρούσα οδηγία.

3. Η ομάδα εργασίας για την προστασία των προσώπων έναντι της επεξεργασίας δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα, η οποία έχει συσταθεί δυνάμει του άρθρου 29 της οδηγίας 95/46/ΕΚ, εκτελεί επίσης τα καθήκοντα που προβλέπονται στο άρθρο 30 της εν λόγω οδηγίας, όσον αφορά θέματα που καλύπτονται από την παρούσα οδηγία, δηλαδή την προστασία των θεμελιωδών δικαιωμάτων και ελευθεριών και των εννόμων συμφερόντων στον τομέα των ηλεκτρονικών επικοινωνιών.

Άρθρο 16

Μεταβατικές ρυθμίσεις

1. Το άρθρο 12 δεν εφαρμόζεται σε εκδόσεις καταλόγων που έχουν ήδη παραχθεί ή διατεθεί στην αγορά σε έντυπη ή off-line ηλεκτρονική μορφή πριν τεθούν σε ισχύ οι εθνικές διατάξεις που θεσπίζονται κατ' εφαρμογή της παρούσας οδηγίας.

2. Όταν τα προσωπικά δεδομένα συνδρομητών σε υπηρεσίες σταθερής ή κινητής δημόσιας τηλεφωνίας έχουν περιληφθεί σε δημόσιο κατάλογο συνδρομητών

σύμφωνα με τις διατάξεις της οδηγίας 95/46/ΕΚ και του άρθρου 11 της οδηγίας 97/66/ΕΚ πριν τεθούν σε ισχύ οι εθνικές διατάξεις που θεσπίζονται κατ' εφαρμογή της παρούσας οδηγίας, τα προσωπικά δεδομένα των συνδρομητών αυτών μπορούν να εξακολουθούν να περιλαμβάνονται στην έντυπη ή ηλεκτρονική μορφή του εν λόγω δημόσιου καταλόγου, συμπεριλαμβανομένων των μορφών που διαθέτουν λειτουργίες αναζήτησης, εκτός εάν οι συνδρομητές δηλώσουν άλλως, αφού ενημερωθούν πλήρως για τους σκοπούς και τις επιλογές σύμφωνα με το άρθρο 12 της παρούσας οδηγίας.

Άρθρο 17 (13)

Μεταφορά στο εθνικό δίκαιο

1. Τα κράτη μέλη θέτουν σε ισχύ τις αναγκαίες διατάξεις για να συμμορφωθούν με την παρούσα οδηγία, πριν από τις 31 Οκτωβρίου 2003. Ενημερώνουν αμέσως σχετικά την Επιτροπή.

Οι διατάξεις αυτές, όταν θεσπίζονται από τα κράτη μέλη, αναφέρονται στην παρούσα οδηγία ή συνοδεύονται από παρόμοια αναφορά κατά την επίσημη δημοσίευσή τους. Ο τρόπος της αναφοράς αυτής καθορίζεται από τα κράτη μέλη.

2. Τα κράτη μέλη ανακοινώνουν στην Επιτροπή το κείμενο των διατάξεων εσωτερικού δικαίου που θεσπίζουν στον τομέα που διέπεται από την παρούσα οδηγία, καθώς και τις τυχόν μεταγενέστερες τροποποιήσεις των εν λόγω διατάξεων.

Άρθρο 18

Αναθεώρηση

Η Επιτροπή υποβάλλει στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και το Συμβούλιο, το αργότερο σε μια τριετία μετά την ημερομηνία που αναφέρεται στο άρθρο 17 παράγραφος 1, έκθεση σχετικά με την εφαρμογή της παρούσας οδηγίας και τις συνέπειές της για τους οικονομικούς παράγοντες και τους καταναλωτές, ειδικότερα σε ό,τι αφορά τις διατάξεις για τις αυτόκλητες κλήσεις, λαμβάνοντας υπόψη το διεθνές περιβάλλον. Για τον σκοπό αυτό, η Επιτροπή μπορεί να ζητήσει πληροφορίες από τα κράτη μέλη, οι οποίες παρέχονται χωρίς αδικαιολόγητη καθυστέρηση. Η Επιτροπή υποβάλλει, ενδεχομένως, προτάσεις για την τροποποίηση της παρούσας οδηγίας λαμβάνοντας υπόψη τα πορίσματα της εν λόγω έκθεσης, τυχόν αλλαγές στον τομέα, καθώς και οποιαδήποτε άλλη πρόταση θεωρηθεί απαραίτητη προκειμένου να βελτιωθεί η αποτελεσματικότητα της παρούσας οδηγίας.

Άρθρο 19

Κατάργηση

Η οδηγία 97/66/ΕΚ καταργείται από την ημερομηνία που αναφέρεται στο άρθρο 17 παράγραφος 1.

Οι παραπομπές στην καταργούμενη οδηγία θεωρούνται ως παραπομπές στην παρούσα οδηγία.

Άρθρο 20

Θέση σε ισχύ

Η οδηγία αρχίζει να ισχύει την ημέρα της δημοσίευσής της στην Επίσημη Εφημερίδα των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων.

Άρθρο 21

Αποδέκτες

Η παρούσα οδηγία απευθύνεται στα κράτη μέλη.

Βρυξέλλες, 12 Ιουλίου 2002.

Για το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο
Ο Πρόεδρος
P. Cox

Για το Συμβούλιο
Ο Πρόεδρος
T. Pedersen

**Οδηγία 2002/65/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου
Τι μπορείτε να βρείτε στην Οδηγία 2002/65/ΕΚ του Ευρωπαϊκού
Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου**

- 1. Τους ορισμούς των εννοιών "σύμβαση εξ αποστάσεως", "χρηματοοικονομική υπηρεσία", "προμηθευτής", "καταναλωτής", "μέσο επικοινωνίας εξ αποστάσεως", "σταθερό μέσο", "φορέας ή προμηθευτής μέσου επικοινωνίας εξ αποστάσεως".**
- 2. Ποιες πληροφορίες απαραίτητα πρέπει να είναι στη διάθεση του καταναλωτή προτού δεσμευθεί από μια εξ αποστάσεως σύμβαση ή προσφορά;**
- 3. Ποια είναι η προθεσμία που διαθέτει ο καταναλωτής ώστε να υπαναχωρήσει από την σύμβαση και τι γίνεται με τις υπηρεσίες που έχουν ήδη παρασχεθεί στον καταναλωτή πριν την υπαναχώρηση;**
- 4. Σε περίπτωση πληρωμής με κάρτα πότε μπορεί ο καταναλωτής να ζητήσει τα χρήματά του πίσω;**
- 5. Πως προστατεύεται ο καταναλωτής από υπηρεσίες που δεν ζήτησε;**
- 6. Τι ορίζεται για την αυτόκλητη επικοινωνία δηλαδή την κλήση ή αποστολή φαξ στον καταναλωτή χωρίς την προηγούμενη συγκατάθεσή του .**
- 7. Πληροφορίες για την δικαστική προστασία των καταναλωτών.**
- 8. Την ημερομηνία εναρμόνισης την παρούσας οδηγίας με το ελληνικό δίκαιο.**

Περίληψη

Η Οδηγία 2002/65/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου προσεγγίζει τις νομοθετικές, κανονιστικές και διοικητικές διατάξεις των κρατών μελών σχετικά με την εξ αποστάσεως εμπορία χρηματοοικονομικών υπηρεσιών προς τους καταναλωτές. Ορίζει τις έννοιες "σύμβαση εξ αποστάσεως", "χρηματοοικονομική υπηρεσία", "προμηθευτής", "καταναλωτής", "μέσο

επικοινωνίας εξ αποστάσεως", "σταθερό μέσο", "φορέας ή προμηθευτής μέσου επικοινωνίας εξ αποστάσεως".

Καθορίζει τις πληροφορίες που πρέπει να λαμβάνει ο καταναλωτής σε εύθετο χρόνο και προτού δεσμευθεί από μια εξ αποστάσεως σύμβαση ή προσφορά. Ορίζει ότι ο προμηθευτής πρέπει να ανακοινώνει στον καταναλωτή όλους τους όρους της σύμβασης σε χαρτί ή σε άλλο σταθερό μέσο, το οποίο τίθεται σε εύθετο χρόνο στη διάθεση του καταναλωτή και στο οποίο έχει αυτός πρόσβαση, πριν να δεσμευτεί από σύμβαση εξ αποστάσεως ή προσφορά. Εξασφαλίζει ότι ο καταναλωτής διαθέτει προθεσμία δεκατεσσάρων ημερολογιακών ημερών για να υπαναχωρήσει από την σύμβαση, χωρίς καμία ποινή και χωρίς να αναφέρει αιτιολογία. Ωστόσο, η προθεσμία αυτή παρατείνεται σε 30 ημερολογιακές ημέρες προκειμένου περί συμβάσεων εξ αποστάσεως με αντικείμενο ασφαλίσεις ζωής. Εάν ο καταναλωτής ασκήσει το δικαίωμα υπαναχώρησης μπορεί να υποχρεωθεί να πληρώσει, το συντομότερο δυνατόν, για υπηρεσία που του έχει παρασχεθεί πριν από την υπαναχώρηση σύμφωνα με τη σύμβαση εξ αποστάσεως. Ο καταναλωτής μπορεί να ζητεί την ακύρωση μιας πληρωμής που έχει γίνει μέσω πιστωτικής κάρτας σε περίπτωση που χρησιμοποιήθηκε δολίως. Απαγορεύεται η παροχή χρηματοοικονομικών και άλλων υπηρεσιών σε καταναλωτή χωρίς να το έχει ζητήσει αυτός προηγουμένως. Η χρησιμοποίηση των αυτοματοποιημένων συστημάτων κλήσης χωρίς ανθρώπινη παρέμβαση, των φαξ και άλλων τεχνικών επικοινωνίας εξ αποστάσεως από έναν προμηθευτή απαιτεί την προηγούμενη συγκατάθεση του καταναλωτή. Τα κράτη μέλη θέτουν σε ισχύ τις νομοθετικές, κανονιστικές και διοικητικές διατάξεις που είναι αναγκαίες για να συμμορφωθούν με την παρούσα οδηγία το αργότερο στις 9 Οκτωβρίου 2004.

Οδηγία 2002/65/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 23ης Σεπτεμβρίου 2002 σχετικά με την εξ αποστάσεως εμπορία χρηματοοικονομικών υπηρεσιών προς τους καταναλωτές και την τροποποίηση των οδηγιών 90/619/ΕΟΚ του Συμβουλίου, 97/7/ΕΚ και 98/27/ΕΚ

ΤΟ ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΙΟ ΚΑΙ ΤΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗΣ ΕΝΩΣΗΣ,
Έχοντας υπόψη:

τη συνθήκη για την ίδρυση της Ευρωπαϊκής Κοινότητας, και ιδίως το άρθρο 47 παράγραφος 2 και τα άρθρα 55 και 95,

την πρόταση της Επιτροπής(1),

τη γνώμη της Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής(2),

Αποφασίζοντας σύμφωνα με τη διαδικασία που αναφέρεται στο άρθρο 251 της συνθήκης(3),

Εκτιμώντας τα ακόλουθα:

(1) Είναι σημαντικό, στο πλαίσιο της υλοποίησης των στόχων της εσωτερικής αγοράς, να ληφθούν μέτρα για την προοδευτική εδραίωση της αγοράς αυτής, τα οποία θα πρέπει να συμβάλλουν εκτός των άλλων και στην επίτευξη υψηλού επιπέδου προστασίας του καταναλωτή, σύμφωνα με τα άρθρα 95 και 153 της συνθήκης.

(2) Τόσο για τους καταναλωτές όσο και για τους προμηθευτές χρηματοοικονομικών υπηρεσιών, η εξ αποστάσεως εμπορία χρηματοοικονομικών υπηρεσιών θα είναι ένα από τα κυριότερα απτά αποτελέσματα της ολοκλήρωσης της εσωτερικής αγοράς.

(3) Στο πλαίσιο της εσωτερικής αγοράς, είναι προς το συμφέρον των

καταναλωτών να έχουν πρόσβαση αδιακρίτως στο ευρύτερο δυνατό φάσμα χρηματοοικονομικών υπηρεσιών που διατίθενται στην Κοινότητα, ώστε να μπορούν να επιλέγουν τις πλέον κατάλληλες για τις ανάγκες τους. Προκειμένου να εξασφαλίζεται η ελευθερία επιλογής του καταναλωτή, η οποία αποτελεί ουσιώδες δικαίωμά του, είναι απαραίτητο ένα υψηλό επίπεδο προστασίας του, ώστε να βελτιώνεται η εμπιστοσύνη του στην εξ αποστάσεως πώληση.

(4) Είναι ουσιώδες για την ομαλή λειτουργία της εσωτερικής αγοράς να είναι οι καταναλωτές σε θέση να διαπραγματεύονται και να συνάπτουν συμβάσεις με προμηθευτή εγκατεστημένο σε άλλο κράτος μέλος, ανεξάρτητα αν ο προμηθευτής είναι εγκατεστημένος και στο κράτος μέλος διαμονής του καταναλωτή.

(5) Οι χρηματοοικονομικές υπηρεσίες, λόγω του άυλου χαρακτήρα τους, προσφέρονται κατ' εξοχήν για την εξ αποστάσεως πώληση. Η θέσπιση νομικού πλαισίου για την εξ αποστάσεως εμπορία χρηματοοικονομικών υπηρεσιών θα πρέπει να αυξάνει την εμπιστοσύνη του καταναλωτή στη χρησιμοποίηση των νέων τεχνικών εξ αποστάσεως εμπορίας χρηματοοικονομικών υπηρεσιών, όπως το ηλεκτρονικό εμπόριο.

(6) Η παρούσα οδηγία θα πρέπει να εφαρμόζεται σύμφωνα με τη συνθήκη και το παράγωγο δίκαιο, συμπεριλαμβανομένης της οδηγίας 2000/31/ΕΚ(4) περί ηλεκτρονικού εμπορίου, με την προϋπόθεση ότι η τελευταία ισχύει μόνο για τις συναλλαγές τις οποίες καλύπτει.

(7) Η παρούσα οδηγία αποσκοπεί στην επίτευξη των προαναφερόμενων στόχων, υπό την επιφύλαξη της κοινοτικής ή της εθνικής νομοθεσίας που δίνει την ελεύθερη παροχή υπηρεσιών ή, ενδεχομένως, του ελέγχου που ασκείται από το κράτος μέλος υποδοχής ή /και των συστημάτων χορήγησης αδειών ή εποπτείας των κρατών μελών, στις περιπτώσεις που αυτό είναι συμβατό με την κοινοτική νομοθεσία.

(8) Εξάλλου, η παρούσα οδηγία, και ιδίως οι διατάξεις της σχετικά με τις πληροφορίες που αφορούν τις συμβατικές ρήτρες σχετικά με το εφαρμοστέο δίκαιο στη σύμβαση ή /και το αρμόδιο δικαστήριο, δεν επηρεάζει τη δυνατότητα εφαρμογής, στην εξ αποστάσεως εμπορία χρηματοοικονομικών υπηρεσιών, του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 44/2001 του Συμβουλίου, της 22ας Δεκεμβρίου 2000, για τη διεθνή δικαιοδοσία, την αναγνώριση και την εκτέλεση αποφάσεων σε αστικές και εμπορικές υποθέσεις(5) και της σύμβασης της Ρώμης του 1980 για το εφαρμοστέο δίκαιο στις συμβατικές ενοχές.

(9) Η επίτευξη των στόχων του προγράμματος δράσης για τις χρηματοοικονομικές υπηρεσίες απαιτεί ένα ακόμα υψηλότερο επίπεδο προστασίας του καταναλωτή σε ορισμένους τομείς. Αυτό συνεπάγεται μεγαλύτερη σύγκλιση, μεταξύ άλλων, όσον αφορά τα μη εναρμονισμένα μετοχικά αμοιβαία κεφάλαια, τους κανόνες συμπεριφοράς που ισχύουν για τις επενδυτικές υπηρεσίες και την καταναλωτική πίστη. Μέχρις ότου επιτευχθεί η εν λόγω σύγκλιση, θα πρέπει να διατηρηθεί ένα υψηλό επίπεδο προστασίας του καταναλωτή.

(10) Η οδηγία 97/7/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 20ής Μαΐου 1997, για την προστασία των καταναλωτών κατά τις εξ αποστάσεως συμβάσεις(6) θεσπίζει τις βασικές διατάξεις που εφαρμόζονται στις εξ αποστάσεως συμβάσεις οι οποίες αφορούν αγαθά και υπηρεσίες και συνάπτονται μεταξύ ενός προμηθευτή και ενός καταναλωτή. Ωστόσο, η εν λόγω οδηγία δεν αφορά τις χρηματοοικονομικές υπηρεσίες.

(11) Η Επιτροπή, στο πλαίσιο της ανάλυσης στην οποία προέβη, προκειμένου να προσδιορίσει την ανάγκη λήψης ειδικών μέτρων στο τομέα των χρηματοοικονομικών υπηρεσιών, κάλεσε όλα τα ενδιαφερόμενα μέρη να της διαβιβάσουν τις παρατηρήσεις τους, με την ευκαιρία ιδίως της εκπόνησης της

Πράσινης Βίβλου της με τίτλο: "Χρηματοπιστωτικές υπηρεσίες: οι προσδοκίες των καταναλωτών". Από τις διαβουλεύσεις που διεξήχθησαν στο πλαίσιο αυτό προέκυψε ότι είναι ανάγκη να ενισχυθεί η προστασία του καταναλωτή στο συγκεκριμένο τομέα. Η Επιτροπή, κατά συνέπεια, αποφάσισε να υποβάλει ειδική πρόταση για την εξ αποστάσεως εμπορία χρηματοοικονομικών υπηρεσιών.

(12) Διαφορετικές ή ανόμοιες διατάξεις προστασίας των καταναλωτών θεσπιζόμενες από τα κράτη μέλη στον τομέα της εξ αποστάσεως εμπορίας χρηματοοικονομικών υπηρεσιών προς τους καταναλωτές, θα μπορούσαν να έχουν αρνητικές συνέπειες για τη λειτουργία της εσωτερικής αγοράς και τον ανταγωνισμό μεταξύ των επιχειρήσεων. Συνεπώς, χρειάζεται να θεσπισθούν κοινοί κανόνες σε κοινοτικό επίπεδο στο συγκεκριμένο τομέα, χωρίς να θίγει το γενικό επίπεδο προστασίας του καταναλωτή στα κράτη μέλη.

(13) Με την παρούσα οδηγία θα πρέπει να διασφαλίζεται ένα υψηλό επίπεδο προστασίας του καταναλωτή, ώστε να εξασφαλίζεται η ελεύθερη κυκλοφορία των χρηματοοικονομικών υπηρεσιών. Τα κράτη μέλη δεν θα πρέπει να μπορούν να προβλέπουν διατάξεις άλλες από αυτές που θεσπίζονται από την παρούσα οδηγία για τους τομείς τους οποίους αυτή εναρμονίζει, εκτός εάν αναφέρεται το αντίθετο ρητώς σε αυτή.

(14) Η παρούσα οδηγία καλύπτει όλες τις χρηματοοικονομικές υπηρεσίες που είναι δυνατόν να παρασχεθούν εξ αποστάσεως. Ωστόσο, ορισμένες χρηματοοικονομικές υπηρεσίες διέπονται από ειδικές διατάξεις της κοινοτικής νομοθεσίας που εξακολουθούν να εφαρμόζονται στις συγκεκριμένες χρηματοοικονομικές υπηρεσίες. Είναι, εντούτοις, σκόπιμο να θεσπιστούν αρχές σχετικά με την εξ αποστάσεως εμπορία τέτοιων υπηρεσιών.

(15) Η διαπραγμάτευση συμβάσεων εξ αποστάσεως συνεπάγεται τη χρησιμοποίηση μέσων επικοινωνίας εξ αποστάσεως, χρησιμοποιούμενων στο πλαίσιο ενός συστήματος εξ αποστάσεως πωλήσεως ή παροχής υπηρεσιών, χωρίς ταυτόχρονη παρουσία του προμηθευτή και του καταναλωτή. Η διαρκής εξέλιξη των μέσων αυτών επιβάλλει την ανάγκη καθορισμού έγκυρων αρχών ακόμη και για τα μέσα που χρησιμοποιούνται προς το παρόν ελάχιστα. Επομένως, οι συμβάσεις εξ αποστάσεως είναι εκείνες των οποίων η προσφορά, η διαπραγμάτευση και η σύναψη πραγματοποιούνται εξ αποστάσεως.

(16) Η ίδια σύμβαση που περιλαμβάνει διαδοχικές πράξεις ή διακριτές πράξεις της αυτής φύσεως που κλιμακώνονται χρονικά μπορεί να χαρακτηρίζεται νομικώς με διαφορετικούς τρόπους στα διάφορα κράτη μέλη. Είναι ωστόσο σημαντικό η παρούσα οδηγία να εφαρμόζεται με τον ίδιο τρόπο σε όλα τα κράτη μέλη. Για το σκοπό αυτό, ενδείκνυται να θεωρηθεί ότι η παρούσα οδηγία εφαρμόζεται στην πρώτη από μια σειρά διαδοχικών πράξεων ή διακριτών πράξεων της αυτής φύσεως που κλιμακώνονται χρονικά και είναι δυνατόν να θεωρηθεί ότι αποτελούν ένα ενιαίο σύνολο, ανεξάρτητα από το εάν η πράξη αυτή ή αυτή η σειρά πράξεων αποτελεί αντικείμενο μιας μοναδικής σύμβασης ή διακριτών διαδοχικών συμβάσεων.

(17) Μια "αρχική συμφωνία παροχής υπηρεσίας" μπορεί να συνιστά, παραδείγματος χάριν, το άνοιγμα τραπεζικού λογαριασμού, την απόκτηση πιστωτικής κάρτας, και τη σύναψη σύμβασης διαχείρισης χαρτοφυλακίου. "Πράξεις" μπορούν να συνιστούν, παραδείγματος χάριν, η κατάθεση ή η ανάληψη μετρητών προς ή από τραπεζικό λογαριασμό, η πληρωμή με πιστωτική κάρτα και οι συναλλαγές στα πλαίσια σύμβασης διαχείρισης χαρτοφυλακίου. Όταν προστίθενται στην αρχική συμφωνία παροχής υπηρεσίας νέα στοιχεία, όπως είναι η δυνατότητα χρησιμοποίησης ηλεκτρονικού μέσου πληρωμής μαζί με ήδη υφιστάμενο τραπεζικό λογαριασμό, αυτό δεν συνιστά "πράξη" αλλά πρόσθετη σύμβαση στην οποία έχει εφαρμογή η παρούσα οδηγία. Η

πραγματοποίηση εγγραφής για την απόκτηση νέων μεριδίων του ίδιου οργανισμού συλλογικών επενδύσεων συνιστά μια από τις "διαδοχικές πράξεις της ίδιας φύσης".

(18) Η παρούσα οδηγία, αναφερόμενη σε ένα σύστημα παροχής υπηρεσιών οργανωμένο από τον προμηθευτή των χρηματοοικονομικών υπηρεσιών, αποβλέπει να αποκλείσει από το πεδίο εφαρμογής της την παροχή υπηρεσιών η οποία πραγματοποιείται σε αυστηρά περιστασιακή βάση και εκτός συγκεκριμένης εμπορικής δομής, με σκοπό τη σύναψη συμβάσεων εξ αποστάσεως.

(19) Ο προμηθευτής είναι το πρόσωπο που παρέχει υπηρεσίες εξ αποστάσεως. Η παρούσα οδηγία θα πρέπει, ωστόσο, να εφαρμόζεται και σε περίπτωση που κάποια από τις φάσεις της εμπορίας διεκπεραιώνεται με τη συμμετοχή κάποιου διαμεσολαβητή. Έχοντας υπόψη τη φύση και το βαθμό αυτής της συμμετοχής, θα πρέπει να εφαρμόζονται στο διαμεσολαβητή αυτόν, οι κατάλληλες διατάξεις της παρούσας οδηγίας, ανεξάρτητα από το νομικό του καθεστώς.

(20) Στα "σταθερά μέσα" συμπεριλαμβάνονται ιδίως δισκέτες, CD-ROM, DVD και σκληροί-δίσκοι-υπολογιστών του καταναλωτή, όπου αποθηκεύεται το ηλεκτρονικό ταχυδρομείο, ενώ δεν συμπεριλαμβάνονται οι ιστοσελίδες του Διαδικτύου, εκτός εάν οι ιστοσελίδες αυτές πληρούν τα κριτήρια που καθορίζονται στον ορισμό των σταθερών μέσων.

(21) Η χρησιμοποίηση μέσων επικοινωνίας εξ αποστάσεως δεν θα πρέπει να οδηγεί σε απαράδεκτο περιορισμό των πληροφοριών που παρέχονται στον πελάτη. Προκειμένου να διασφαλίζεται η διαφάνεια, η παρούσα οδηγία καθορίζει απαιτήσεις οι οποίες αποβλέπουν στην επαρκή ενημέρωση του καταναλωτή, τόσο πριν από όσο και μετά τη σύναψη της σύμβασης. Θα πρέπει να παρέχονται στον καταναλωτή πριν από τη σύναψη της σύμβασης, οι απαραίτητες πληροφορίες, ώστε να είναι σε θέση να εκτιμήσει ορθά τη χρηματοοικονομική υπηρεσία που του προτείνεται και να προβαίνει συνεπώς στην επιλογή του, έχοντας πλήρη επίγνωση. Ο προμηθευτής θα πρέπει να υποδεικνύει ρητώς επί πόσο χρόνο ισχύει αμετάβλητη η ενδεχόμενη προσφορά του.

(22) Τα πληροφοριακά στοιχεία που απαριθμούνται στην παρούσα οδηγία παραπέμπουν στις γενικής φύσεως πληροφορίες που αφορούν όλα τα είδη χρηματοοικονομικών υπηρεσιών. Οι λοιποί όροι πληροφόρησης σχετικά με δεδομένη χρηματοοικονομική υπηρεσία, όπως η κάλυψη από ασφαλιστήριο συμβόλαιο, δεν προσδιορίζονται στην παρούσα οδηγία και μόνο. Αυτού του είδους οι πληροφορίες θα πρέπει να παρέχονται, ανάλογα με την περίπτωση, σύμφωνα με την κοινοτική νομοθεσία ή τη σχετική εθνική νομοθεσία, η οποία θεσπίζεται σύμφωνα με το κοινοτικό δίκαιο.

(23) Είναι σημαντικό, για να εξασφαλίζεται η βέλτιστη προστασία του καταναλωτή, να ενημερώνεται αυτός επαρκώς για τις διατάξεις της παρούσας οδηγίας και, ενδεχομένως, για τους κώδικες συμπεριφοράς που υφίστανται στον εν λόγω τομέα και να διαθέτει δικαίωμα υπαναχώρησης.

(24) Όταν το δικαίωμα υπαναχώρησης δεν εφαρμόζεται διότι ο καταναλωτής έχει ζητήσει ρητώς την εκτέλεση μιας σύμβασης, ο προμηθευτής θα πρέπει να πληροφορεί τον καταναλωτή.

(25) Ο καταναλωτής θα πρέπει να προστατεύεται από τις αυτόκλητες υπηρεσίες. Ο καταναλωτής θα πρέπει να απαλλάσσεται από κάθε υποχρέωση στις περιπτώσεις αυτόκλητων υπηρεσιών, η δε απουσία απάντησης δεν θα πρέπει να ισοδυναμεί με συγκατάθεση εκ μέρους του. Ωστόσο, ο κανόνας αυτός δεν θα πρέπει να θίγει τη σιωπηρή ανανέωση των συμβάσεων που έχουν εγκύρως συναφθεί μεταξύ των μερών, όταν το δίκαιο των κρατών μελών επιτρέπει μια τέτοια σιωπηρή ανανέωση.

(26) Τα κράτη μέλη θα πρέπει να λαμβάνουν τα απαραίτητα μέτρα ώστε να

προστατεύουν αποτελεσματικά τους καταναλωτές που δεν επιθυμούν να τους διαβιβάζονται προτάσεις με ορισμένα μέσα επικοινωνίας εξ αποστάσεως ή σε ορισμένες χρονικές στιγμές. Η παρούσα οδηγία δεν θα πρέπει να θίγει τις συγκεκριμένες εγγυήσεις που προσφέρει στον καταναλωτή η κοινοτική νομοθεσία για την προστασία του ιδιωτικού βίου και των δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα.

(27) Για να προστατεύεται ο καταναλωτής, θα πρέπει να προβλεφθούν κατάλληλες και αποτελεσματικές διαδικασίες υποβολής ενστάσεων και προσφυγών στα κράτη μέλη για το διακανονισμό τυχόν διαφορών μεταξύ των καταναλωτών και των προμηθευτών, με χρησιμοποίηση, ενδεχομένως, των υφιστάμενων διαδικασιών.

(28) Τα κράτη μέλη θα πρέπει να ενθαρρύνουν τους δημόσιους ή ιδιωτικούς οργανισμούς, οι οποίοι έχουν ιδρυθεί με σκοπό την εξώδικη ρύθμιση διαφορών, να συνεργάζονται για την επίλυση διασυννοριακών διαφορών. Η συνεργασία αυτή θα μπορούσε ιδίως να έχει ως στόχο να παρέχεται στον καταναλωτή η δυνατότητα να απευθύνεται στα εξωδικαστικά όργανα που είναι εγκατεστημένα στο κράτος μέλος διαμονής, για καταγγελίες οι οποίες αφορούν προμηθευτές εγκατεστημένους σε άλλα κράτη μέλη. Η δημιουργία του δικτύου FIN-NET προσφέρει αυξημένη βοήθεια στους καταναλωτές όταν αυτοί χρησιμοποιούν διασυννοριακές υπηρεσίες.

(29) Η παρούσα οδηγία δεν θίγει τη δυνατότητα των κρατών μελών, σύμφωνα με το κοινοτικό δίκαιο, να επεκτείνουν την προστασία που παρέχεται από την παρούσα οδηγία στους μη κερδοσκοπικούς οργανισμούς ή στα πρόσωπα που κάνουν χρήση χρηματοοικονομικών υπηρεσιών προκειμένου να γίνουν επιχειρηματίες.

(30) Η παρούσα οδηγία θα πρέπει να καλύπτει και την περίπτωση όπου η εθνική νομοθεσία γνωρίζει και την έννοια της δεσμευτικής συμβατικής δήλωσης εκ μέρους του καταναλωτή.

(31) Η διάταξη στην παρούσα οδηγία σχετικά με την επιλογή της γλώσσας από τον προμηθευτή δεν θα πρέπει να θίγει τις διατάξεις της εθνικής νομοθεσίας, που έχουν θεσπιστεί σύμφωνα με το κοινοτικό δίκαιο, και οι οποίες διέπουν την επιλογή της γλώσσας.

(32) Η Κοινότητα και τα κράτη μέλη έχουν δεσμευτεί στο πλαίσιο της γενικής συμφωνίας για το εμπόριο υπηρεσιών (GATS) σχετικά με τη δυνατότητα των καταναλωτών να αγοράζουν στο εξωτερικό τραπεζικές και επενδυτικές υπηρεσίες. Η GATS επιτρέπει στα κράτη μέλη να λαμβάνουν μέτρα για προληπτικούς λόγους, συμπεριλαμβάνοντας μέτρα για την προστασία των επενδυτών, των καταθετών, των ασφαλιζόμενων ή των ατόμων στα οποία οφείλεται χρηματοοικονομική υπηρεσία από τον προμηθευτή χρηματοοικονομικής υπηρεσίας. Τα μέτρα αυτά δεν θα πρέπει να επιβάλλουν περιορισμούς οι οποίοι να υπερβαίνουν ό,τι απαιτείται για τη διασφάλιση της προστασίας του καταναλωτή.

(33) Ενόψει της έκδοσης της παρούσας οδηγίας, είναι σκόπιμο να προσαρμοσθεί το πεδίο εφαρμογής της οδηγίας 97/7/ΕΚ και της οδηγίας 98/27/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 19ης Μαΐου 1998, περί των αγωγών παραλείψεως στον τομέα της προστασίας των συμφερόντων των καταναλωτών(7) καθώς και το πεδίο εφαρμογής της προθεσμίας παραίτησης στην οδηγία 90/619/ΕΟΚ του Συμβουλίου, της 8ης Νοεμβρίου 1990, για το συντονισμό των νομοθετικών, κανονιστικών και διοικητικών διατάξεων σχετικά με την πρωτασφάλιση ζωής και τη θέσπιση διατάξεων που σκοπό έχουν να διευκολύνουν την πραγματική άσκηση της ελεύθερης παροχής των υπηρεσιών(8).

(34) Δεδομένου ότι ο στόχος της παρούσας οδηγίας, ήτοι η θέσπιση κοινών κανόνων για την εξ αποστάσεως εμπορία χρηματοοικονομικών υπηρεσιών προς τους καταναλωτές, δεν μπορεί να επιτευχθεί ικανοποιητικά από τα κράτη μέλη και μπορεί, συνεπώς, να επιτευχθεί καλύτερα σε κοινοτικό επίπεδο, η Κοινότητα μπορεί να λάβει μέτρα σύμφωνα με την αρχή της επικουρικότητας του άρθρου 5 της συνθήκης. Σύμφωνα με την αρχή της αναλογικότητας, όπως διατυπώνεται στο ίδιο άρθρο, η παρούσα οδηγία δεν υπερβαίνει τα αναγκαία όρια προς επίτευξη του στόχου αυτού,
ΕΞΕΔΩΣΑΝ ΤΗΝ ΠΑΡΟΥΣΑ ΟΔΗΓΙΑ:

Άρθρο 1

Αντικείμενο και πεδίο εφαρμογής

1. Αντικείμενο της παρούσας οδηγίας είναι η προσέγγιση των νομοθετικών, κανονιστικών και διοικητικών διατάξεων των κρατών μελών σχετικά με την εξ αποστάσεως εμπορία χρηματοοικονομικών υπηρεσιών προς τους καταναλωτές.
2. Όσον αφορά τις συμβάσεις που αφορούν χρηματοοικονομικές υπηρεσίες οι οποίες περιλαμβάνουν μια αρχική συμφωνία παροχής υπηρεσίας και ακολούθως διαδοχικές πράξεις ή σειρά διακριτών πράξεων της αυτής φύσεως που κλιμακώνονται χρονικά, οι διατάξεις της παρούσας οδηγίας εφαρμόζονται μόνο στην αρχική συμφωνία.

Αν δεν υπάρχει αρχική συμφωνία παροχής υπηρεσίας αλλά οι διαδοχικές ή διακριτές πράξεις της αυτής φύσεως που κλιμακώνονται χρονικά, διενεργούνται μεταξύ των ίδιων συμβαλλομένων μερών, τα άρθρα 3 και 4 εφαρμόζονται μόνο κατά τη διενέργεια της πρώτης πράξης. Όταν όμως δεν έχει διενεργηθεί πράξη της ίδιας φύσης για διάστημα άνω του ενός έτους, η διενέργεια της επόμενης πράξης θεωρείται ως η πρώτη μιας νέας σειράς πράξεων και, συνεπώς, εφαρμόζονται τα άρθρα 3 και 4.

Άρθρο 2 (1)

Ορισμοί

Για τους σκοπούς της παρούσας οδηγίας, νοούνται ως:

- α) "σύμβαση εξ αποστάσεως": κάθε σύμβαση που αφορά χρηματοοικονομικές υπηρεσίες και συνάπτεται μεταξύ ενός προμηθευτή και ενός καταναλωτή, στο πλαίσιο συστήματος εξ αποστάσεως πώλησης ή παροχής υπηρεσιών οργανωμένου από τον προμηθευτή, ο οποίος χρησιμοποιεί αποκλειστικά, για τη σύμβαση αυτή, ένα ή περισσότερα μέσα επικοινωνίας εξ αποστάσεως, μέχρι και τη στιγμή σύναψης της σύμβασης·
- β) "χρηματοοικονομική υπηρεσία": κάθε υπηρεσία τραπεζικής, πιστωτικής, ασφαλιστικής ή επενδυτικής φύσεως, ή σχετική με ατομικές συντάξεις ή με πληρωμές·
- γ) "προμηθευτής": κάθε φυσικό ή νομικό πρόσωπο, δημοσίου ή ιδιωτικού δικαίου, το οποίο, ενεργώντας στο πλαίσιο της εμπορικής ή επαγγελματικής του ιδιότητας, παρέχει συμβατικές υπηρεσίες που αποτελούν αντικείμενο συμβάσεων εξ αποστάσεως·
- δ) "καταναλωτής": κάθε φυσικό πρόσωπο το οποίο, στο πλαίσιο συμβάσεων εξ αποστάσεως, ενεργεί για σκοπούς εκτός του πεδίου της εμπορικής ή επαγγελματικής του δραστηριότητας·
- ε) "μέσο επικοινωνίας εξ αποστάσεως": κάθε μέσο το οποίο μπορεί να χρησιμοποιηθεί, χωρίς την αυτοπρόσωπη και ταυτόχρονη παρουσία του προμηθευτή και του καταναλωτή, για την εξ αποστάσεως εμπορία υπηρεσίας μεταξύ των μερών αυτών·
- στ) "σταθερό μέσο": κάθε μέσο που επιτρέπει στον καταναλωτή να αποθηκεύει

πληροφορίες απευθυνόμενες προσωπικά σε αυτόν, κατά τρόπο πρόσπελάσιμο για μελλοντική αναφορά επί χρονικό διάστημα επαρκές για τους σκοπούς που εξυπηρετούν οι πληροφορίες, και το οποίο επιτρέπει την ακριβή αναπαραγωγή των αποθηκευμένων πληροφοριών.

ζ) "φορέας ή προμηθευτής μέσου επικοινωνίας εξ αποστάσεως": κάθε φυσικό ή νομικό πρόσωπο, ιδιωτικού ή δημοσίου δικαίου, του οποίου η εμπορική ή η επαγγελματική δραστηριότητα συνίσταται στη διάθεση ενός ή περισσότερων μέσων επικοινωνίας εξ αποστάσεως στους προμηθευτές.

Άρθρο 3 (2)

Πληροφόρηση του καταναλωτή πριν από τη σύναψη της συμβάσεως εξ αποστάσεως

1. Ο καταναλωτής σε εύθετο χρόνο και προτού δεσμευθεί από μια εξ αποστάσεως σύμβαση ή προσφορά, λαμβάνει τις πληροφορίες που αφορούν:

1. Τον προμηθευτή

α) την ταυτότητα και την κύρια δραστηριότητα του προμηθευτή, τη γεωγραφική διεύθυνση στην οποία είναι εγκατεστημένος ο προμηθευτής, καθώς και κάθε άλλη γεωγραφική διεύθυνση που πρέπει να λαμβάνεται υπόψη για τις σχέσεις του καταναλωτή με τον προμηθευτή.

β) την ταυτότητα του αντιπροσώπου του προμηθευτή που είναι εγκατεστημένος στο κράτος μέλος διαμονής του καταναλωτή και τη γεωγραφική διεύθυνση που πρέπει να λαμβάνεται υπόψη για τις σχέσεις του καταναλωτή με τον αντιπρόσωπο, όταν υπάρχει αντιπρόσωπος.

γ) εάν οι επαγγελματικές επαφές του καταναλωτή έγιναν με άλλον επαγγελματία πλην του προμηθευτή, την ταυτότητα του εν λόγω επαγγελματία, την ιδιότητα με την οποία ενεργεί έναντι του καταναλωτή, και τη γεωγραφική διεύθυνση που πρέπει να λαμβάνεται υπόψη για τις σχέσεις μεταξύ του καταναλωτή και του επαγγελματία.

δ) όταν ο προμηθευτής είναι καταχωρημένος σε εμπορικό ή αντίστοιχο δημόσιο μητρώο, το εμπορικό μητρώο στο οποίο είναι εγγεγραμμένος ο προμηθευτής και τον αριθμό καταχώρησής του ή ισοδύναμο μέσο αναγνώρισης στο εν λόγω μητρώο.

ε) όταν η δραστηριότητα του προμηθευτή υπόκειται σε καθεστώς έγκρισης, τα στοιχεία της αρμόδιας εποπτεύουσας αρχής.

2. Τη χρηματοοικονομική υπηρεσία

α) περιγραφή των κυριότερων χαρακτηριστικών στοιχείων της χρηματοοικονομικής υπηρεσίας.

β) το συνολικό τίμημα που πρέπει να πληρώσει ο καταναλωτής στον προμηθευτή για τη χρηματοοικονομική υπηρεσία, συμπεριλαμβανομένων όλων των συναφών τελών, επιβαρύνσεων και δαπανών και όλων των φόρων που εισπράττονται μέσω του προμηθευτή, ή, εάν δεν μπορεί να προσδιοριστεί το ακριβές τίμημα, τη βάση υπολογισμού του, κατά τρόπον ώστε να μπορεί να το ελέγξει ο καταναλωτής.

γ) ενδεχομένως, κοινοποίηση οποία αναφέρει ότι η χρηματοοικονομική υπηρεσία συνδέεται με τίτλους που συνεπάγονται ειδικούς κινδύνους συνδεδόμενους με τα ειδικά χαρακτηριστικά ή τις πράξεις που πρέπει να εκτελεστούν ή των οποίων η τιμή εξαρτάται από τις διακυμάνσεις στις κεφαλαιαγορές επί των οποίων ο προμηθευτής δεν έχει καμία επίδραση, καθώς και ότι οι επιδόσεις του παρελθόντος δεν αποτελούν δείκτη για τις μελλοντικές επιδόσεις.

δ) μνεία της ενδεχόμενης ύπαρξης άλλων φόρων ή /και δαπανών που δεν εισπράττονται μέσω του προμηθευτή ούτε χρεώνονται από αυτόν.

ε) τους τυχόν χρονικούς περιορισμούς της ισχύος των παρεχόμενων πληροφοριών.

στ) τις ρυθμίσεις σχετικά με την πληρωμή και την εκτέλεση·

ζ) το τυχόν ειδικό επιπλέον κόστος που συνεπάγεται για τον καταναλωτή η χρήση των μέσων επικοινωνίας εξ αποστάσεως, εάν αυτό το επιπλέον κόστος χρεώνεται.

3. Τη σύμβαση εξ αποστάσεως

α) την ύπαρξη ή μη δικαιώματος υπαναχώρησης, όπως προβλέπεται στο άρθρο 6, και, εάν υπάρχει τέτοιο δικαίωμα, τη διάρκεια και τις προϋποθέσεις άσκησής του, συμπεριλαμβανομένων πληροφοριών για το ποσό που ενδέχεται να υποχρεωθεί να πληρώσει ο καταναλωτής σύμφωνα με το άρθρο 7 παράγραφος 1, καθώς επίσης και τις συνέπειες της μη άσκησης αυτού του δικαιώματος·

β) την ελάχιστη διάρκεια της σύμβασης εξ αποστάσεως, εάν πρόκειται για σύμβαση παροχής χρηματοοικονομικών υπηρεσιών σε μόνιμη βάση ή περιοδικά·

γ) πληροφορίες σχετικά με τα δικαιώματα που μπορεί να έχουν τα μέρη να προκαλέσουν την πρόωρη ή μονομερή λύση της σύμβασης εξ αποστάσεως δυνάμει των όρων της σύμβασης εξ αποστάσεως, συμπεριλαμβανομένων των σχετικών ποινών που προβλέπονται στη σύμβαση στις περιπτώσεις αυτές·

δ) πρακτικές οδηγίες για την άσκηση του δικαιώματος υπαναχώρησης, όπου να αναγράφεται, μεταξύ άλλων, η διεύθυνση στην οποία πρέπει να απευθύνεται η κοινοποίηση·

ε) το κράτος μέλος ή τα κράτη μέλη στη νομοθεσία των οποίων βασίζεται ο προμηθευτής για τη δημιουργία σχέσεων με τον καταναλωτή πριν από τη σύναψη της σύμβασης εξ αποστάσεως·

στ) οποιαδήποτε συμβατική ρήτρα σχετικά με το δίκαιο που εφαρμόζεται στη σύμβαση εξ αποστάσεως ή /και το αρμόδιο δικαστήριο·

ζ) τη γλώσσα ή τις γλώσσες στις οποίες παρέχονται οι όροι της σύμβασης και την αναφερόμενη στο παρόν άρθρο εκ των προτέρων πληροφόρηση, καθώς και τη γλώσσα ή τις γλώσσες στις οποίες ο προμηθευτής, σε συμφωνία με τον καταναλωτή, αναλαμβάνει την υποχρέωση να επικοινωνεί κατά τη διάρκεια της σύμβασης.

4. Την προσφυγή

α) την ύπαρξη ή έλλειψη εξωδικαστικών διαδικασιών υποβολής ενστάσεων και προσφυγών στις οποίες έχει πρόσβαση ο καταναλωτής που είναι μέρος στην εξ αποστάσεως σύμβαση και, αν υπάρχουν τέτοιες διαδικασίες, τον τρόπο με τον οποίο έχει πρόσβαση ο καταναλωτής·

β) την ύπαρξη κεφαλαίων εγγύησης ή άλλων ρυθμίσεων για την παροχή αποζημιώσεων, που δεν καλύπτονται από την οδηγία 94/19/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 30ής Μαΐου 1994, περί των συστημάτων εγγύησης των καταθέσεων(9) και από την οδηγία 97/9/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 3ης Μαρτίου 1997, σχετικά με τα συστήματα αποζημίωσης των επενδυτών(10).

2. Οι πληροφορίες που προβλέπονται στην παράγραφο 1, ο εμπορικός σκοπός των οποίων πρέπει να καθίσταται σαφής, παρέχονται κατά τρόπο σαφή και κατανοητό με κάθε ενδεικνυόμενο μέσο σε σχέση με το χρησιμοποιούμενο μέσο επικοινωνίας εξ αποστάσεως, λαμβανομένων δεόντως υπόψη ιδίως των αρχών της καλής πίστης που πρέπει να διέπει τις εμπορικές συναλλαγές και της προστασίας εκείνων που, σύμφωνα με τη νομοθεσία των κρατών μελών, είναι ανίκανοι προς δικαιοπραξία, όπως οι ανήλικοι.

3. Προκειμένου για επικοινωνίες, με φωνητική τηλεφωνία:

α) πρέπει να δηλώνεται σαφώς στην αρχή οποιασδήποτε συνομιλίας με τον καταναλωτή, η ταυτότητα του προμηθευτή και ο εμπορικός σκοπός του τηλεφωνήματος που κάνει ο προμηθευτής·

β) υπό την επιφύλαξη της τυπικής συγκατάθεσης του καταναλωτή, μόνον οι

παρακάτω πληροφορίες πρέπει να παρέχονται:

- η ταυτότητα του προσώπου που έρχεται σε επαφή με τον καταναλωτή και η σχέση του με τον προμηθευτή,
  - η περιγραφή των κυριότερων στοιχείων της χρηματοοικονομικής υπηρεσίας,
  - το συνολικό τίμημα που πρέπει να πληρώσει ο καταναλωτής στον προμηθευτή για τη χρηματοοικονομική υπηρεσία, συμπεριλαμβανομένων όλων των φόρων που εισπράττονται μέσω του προμηθευτή, ή, εάν δεν μπορεί να προσδιοριστεί το ακριβές τίμημα, η βάση υπολογισμού του, κατά τρόπον ώστε να μπορεί να το ελέγξει ο καταναλωτής,
  - μνεία της ενδεχόμενης ύπαρξης άλλων φόρων ή /και δαπανών που δεν εισπράττονται μέσω του προμηθευτή ούτε χρεώνονται από αυτόν,
  - η ύπαρξη ή μη δικαιώματος υπαναχώρησης, όπως προβλέπεται στο άρθρο 6, και, εάν υπάρχει τέτοιο δικαίωμα, η διάρκεια και οι προϋποθέσεις άσκησης του, συμπεριλαμβανομένων πληροφοριών για το ποσό που ενδέχεται να υποχρεωθεί να πληρώσει ο καταναλωτής σύμφωνα με το άρθρο 7 παράγραφος 1.
- Ο προμηθευτής οφείλει να πληροφορεί τον καταναλωτή αφενός ότι, κατόπιν αιτήματός του, μπορεί να λάβει και άλλες πληροφορίες, αφετέρου δε, για τη φύση των πληροφοριών αυτών. Εν πάση περιπτώσει, ο προμηθευτής του παρέχει όλες τις πληροφορίες όταν εκτελεί τις κατά το άρθρο 5 υποχρεώσεις του.
4. Οι πληροφορίες σχετικά με συμβατικές υποχρεώσεις, οι οποίες πρέπει να ανακοινώνονται στον καταναλωτή κατά την περίοδο πριν από τη σύναψη της σύμβασης, πρέπει να είναι σύμφωνες με τις συμβατικές υποχρεώσεις που θα απέρρεαν από τη νομοθεσία που θα εφαρμοζόταν κατά τεκμήριο στη σύμβαση εξ αποστάσεως, εάν η τελευταία είχε συναφθεί.

Άρθρο 4

Πρόσθετες απαιτήσεις πληροφόρησης

1. Όταν οι διατάξεις της κοινοτικής νομοθεσίας που διέπουν τις χρηματοοικονομικές υπηρεσίες συνεπάγονται απαιτήσεις εκ των προτέρων πληροφόρησης, οι οποίες προστίθενται σε αυτές που απαριθμούνται στο άρθρο 3 παράγραφος 1, οι εν λόγω απαιτήσεις εξακολουθούν να ισχύουν.
2. Εν αναμονή περαιτέρω εναρμόνισης, τα κράτη μέλη μπορούν να διατηρούν σε ισχύ ή να εισάγουν αυστηρότερες διατάξεις σχετικά με τις απαιτήσεις εκ των προτέρων πληροφόρησης, εφόσον οι διατάξεις αυτές είναι συμβατές με το κοινοτικό δίκαιο.
3. Τα κράτη μέλη ανακοινώνουν στην Επιτροπή τις εθνικές διατάξεις σχετικά με τις απαιτήσεις εκ των προτέρων πληροφόρησης σύμφωνα με τις παραγράφους 1 και 2 του παρόντος άρθρου, όταν οι απαιτήσεις αυτές προστίθενται σε αυτές που απαριθμούνται στο άρθρο 3 παράγραφος 1. Η Επιτροπή λαμβάνει υπόψη της τις γνωστοποιούμενες εθνικές διατάξεις, κατά την εκπόνηση της έκθεσης που αναφέρεται στο άρθρο 20 παράγραφος 2.
4. Η Επιτροπή, προκειμένου να εξασφαλίζει ένα υψηλό επίπεδο διαφάνειας με κάθε κατάλληλο μέσο, φροντίζει ώστε οι πληροφορίες που της γνωστοποιούνται για τις εθνικές διατάξεις, να διαβιβάζονται επίσης στους καταναλωτές και στους προμηθευτές.

Άρθρο 5

Ανακοίνωση των συμβατικών όρων και των εκ των προτέρων πληροφοριών

1. Ο προμηθευτής ανακοινώνει στον καταναλωτή όλους τους όρους της σύμβασης, καθώς και τις πληροφορίες που αναφέρονται στο άρθρο 3 παράγραφος 1 και στο άρθρο 4, σε χαρτί ή σε άλλο σταθερό μέσο, το οποίο

τίθεται σε εύθετο χρόνο στη διάθεση του καταναλωτή και στο οποίο έχει αυτός πρόσβαση, πριν να δεσμευτεί από σύμβαση εξ αποστάσεως ή προσφορά.

2. Ο προμηθευτής εκπληρώνει την δυνάμει της παραγράφου 1 υποχρέωσή του αμέσως μετά τη σύναψη της σύμβασης εξ αποστάσεως, εάν αυτή έχει συναφθεί κατόπιν αιτήματος του καταναλωτή με τη χρησιμοποίηση μέσου επικοινωνίας εξ αποστάσεως, το οποίο δεν επιτρέπει να ανακοινωθούν οι συμβατικοί όροι και οι πληροφορίες σύμφωνα με την παράγραφο 1.

3. Όσο διαρκεί η συμβατική σχέση, ο καταναλωτής δικαιούται, κατόπιν αιτήματός του, να λαμβάνει τους συμβατικούς όρους σε χαρτί. Επιπλέον, ο καταναλωτής δικαιούται να αλλάζει το χρησιμοποιούμενο μέσο εξ αποστάσεως επικοινωνίας, εκτός εάν αυτό είναι ασυμβίβαστο με τη συναφθείσα σύμβαση εξ αποστάσεως ή με τη φύση της παρεχόμενης χρηματοοικονομικής υπηρεσίας.

Άρθρο 6 (3)

Δικαίωμα υπαναχώρησης

1. Τα κράτη μέλη εξασφαλίζουν ότι ο καταναλωτής διαθέτει προθεσμία δεκατεσσάρων ημερολογιακών ημερών για να υπαναχωρήσει, χωρίς καμία ποινή και χωρίς να αναφέρει αιτιολογία. Ωστόσο, η προθεσμία αυτή παρατείνεται σε 30 ημερολογιακές ημέρες προκειμένου περί συμβάσεων εξ αποστάσεως με αντικείμενο ασφαλίσεις ζωής, καλυπτόμενες από την οδηγία 90/619/ΕΟΚ καθώς και πράξεις που αφορούν τις ατομικές συντάξεις.

Η προθεσμία εντός της οποίας μπορεί να ασκηθεί το δικαίωμα υπαναχώρησης αρχίζει να μετράται:

- είτε από την ημέρα σύναψης της σύμβασης εξ αποστάσεως, εκτός εάν πρόκειται για τις εν λόγω ασφαλίσεις ζωής, για τις οποίες η προθεσμία αρχίζει να μετράται από τη στιγμή που ο καταναλωτής πληροφορήθηκε τη σύναψη της σύμβασης εξ αποστάσεως,

- είτε από την ημέρα που ο καταναλωτής παρέλαβε τους συμβατικούς όρους και τις πληροφορίες, σύμφωνα με το άρθρο 5 παράγραφοι 1 και 2, εφόσον αυτή η τελευταία ημερομηνία είναι μεταγενέστερη από την αναφερόμενη στην πρώτη περίπτωση.

Τα κράτη μέλη, επιπροσθέτως του δικαιώματος υπαναχώρησης, μπορούν να ορίζουν ότι το εκτελεστό των συμβάσεων εξ αποστάσεως που αφορούν επενδυτικές υπηρεσίες αναστέλλεται, κατά τη διάρκεια της προθεσμίας που προβλέπεται στην παρούσα παράγραφο.

2. Το δικαίωμα υπαναχώρησης δεν εφαρμόζεται:

α) σε χρηματοοικονομικές υπηρεσίες η τιμή των οποίων εξαρτάται από διακυμάνσεις της κεφαλαιαγοράς επί των οποίων ο προμηθευτής δεν έχει καμία επίδραση και μπορεί να επέλθουν κατά τη διάρκεια της προθεσμίας υπαναχώρησης, όπως υπηρεσίες που αφορούν:

- πράξεις συναλλάγματος,
- τίτλους της χρηματαγοράς,
- διαπραγματεύσιμους τίτλους,
- μερίδια οργανισμών συλλογικών επενδύσεων,
- προθεσμιακές χρηματοοικονομικές συμβάσεις (futures), συμπεριλαμβανομένων των ισοδυνάμων τίτλων που παρέχουν δικαίωμα εκκαθάρισης τοις μετρητοίς,
- προθεσμιακά συμβόλαια επιτοκίου (FRA),
- συμβάσεις ανταλλαγής (swaps) με αντικείμενο επιτόκιο ή συνάλλαγμα ή συνδεδεμένες με μετοχές ή με δείκτη μετοχών (equity swaps),
- προαιρέσεις (options) αγοράς ή πώλησης οιασδήποτε τίτλου από τους αναφερόμενους στο παρόν σημείο, συμπεριλαμβανομένων των ισοδυνάμων τίτλων που παρέχουν δικαίωμα εκκαθάρισεως τοις μετρητοίς.

Συμπεριλαμβάνονται, ιδίως, στην κατηγορία αυτή οι προαιρέσεις συναλλάγματος και επιτοκίων·

β) σε ασφαλιστήρια συμβόλαια ταξιδιών και αποσκευών ή παρόμοια

βραχυπρόθεσμα ασφαλιστήρια συμβόλαια με διάρκεια μικρότερη του ενός μηνός·

γ) στις συμβάσεις των οποίων η εκτέλεση έχει ολοκληρωθεί πλήρως και από τα δύο μέρη με ρητή αίτηση του καταναλωτή προτού ασκήσει ο καταναλωτής το δικαίωμα υπαναχώρησης.

3. Τα κράτη μέλη μπορούν να προβλέπουν ότι το δικαίωμα υπαναχώρησης δεν έχει εφαρμογή:

α) σε πίστωση η οποία προορίζεται κυρίως για την κτήση ή τη διατήρηση δικαιωμάτων ιδιοκτησίας επί εγγείου ιδιοκτησίας ή επί υπάρχοντος ή υπό κατασκευή κτιρίου, ή για την ανακαίνιση ή βελτίωση κτιρίου, ή

β) σε πίστωση η οποία εξασφαλίζεται είτε με υποθήκη επί ακινήτου είτε με δικαίωμα επί ακινήτου, ή

γ) σε δηλώσεις καταναλωτών οι οποίες πραγματοποιούνται με συμμετοχή δημόσιου λειτουργού, υπό την προϋπόθεση ότι ο δημόσιος λειτουργός πιστοποιεί ότι τα δικαιώματα του καταναλωτή σύμφωνα με το άρθρο 5 παράγραφος 1 διασφαλίζονται.

Η παρούσα παράγραφος ισχύει με την επιφύλαξη του δικαιώματος για χρόνο σκέψης προς όφελος των καταναλωτών που διαμένουν σε κράτος μέλος όπου το δικαίωμα αυτό υφίσταται, κατά τη στιγμή της έκδοσης της παρούσας οδηγίας.

4. Τα κράτη μέλη που κάνουν χρήση της προβλεπόμενης στην παράγραφο 3 δυνατότητας, ενημερώνουν σχετικά την Επιτροπή.

5. Η Επιτροπή θέτει στη διάθεση του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου τις πληροφορίες που της παρέχονται από τα κράτη μέλη και εξασφαλίζει ότι οι πληροφορίες αυτές γνωστοποιούνται επίσης στους καταναλωτές και στους προμηθευτές που τις ζητούν.

6. Εάν ο καταναλωτής ασκήσει το δικαίωμα υπαναχώρησης, κοινοποιεί το γεγονός αυτό σύμφωνα με τις πρακτικές οδηγίες που του έχουν δοθεί κατά το άρθρο 3 παράγραφος 1 σημείο 3 στοιχείο δ) πριν από την εκπνοή της προθεσμίας, έτσι ώστε η κοινοποίηση να μπορεί να αποδεικνύεται σύμφωνα με το εθνικό δίκαιο. Η προθεσμία θεωρείται ότι έχει τηρηθεί εφόσον η κοινοποίηση έχει αποσταλεί πριν από την εκπνοή της προθεσμίας, υπό την προϋπόθεση ότι έχει γίνει σε χαρτί ή σε άλλο σταθερό μέσο το οποίο τίθεται στη διάθεση του αποδέκτη και στο οποίο ο αποδέκτης έχει πρόσβαση.

7. Το παρόν άρθρο δεν εφαρμόζεται στις πιστωτικές συμφωνίες που καταγγέλλονται δυνάμει του άρθρου 6 παράγραφος 4 της οδηγίας 97/7/ΕΚ και του άρθρου 7 της οδηγίας 94/47/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 26ης Οκτωβρίου 1994, περί της προστασίας των αγοραστών ως προς ορισμένες πλευρές των συμβάσεων που αφορούν την απόκτηση δικαιώματος χρήσης ακινήτων υπό καθεστώς χρονομεριστικής μίσθωσης(11).

Εάν στη σύμβαση εξ αποστάσεως μιας δεδομένης χρηματοοικονομικής υπηρεσίας έχει επισυναφθεί άλλη σύμβαση εξ αποστάσεως σχετική με χρηματοοικονομικές υπηρεσίες παρεχόμενες από τον προμηθευτή ή από τρίτον βάσει συμφωνίας του με τον προμηθευτή, η πρόσθετη αυτή σύμβαση καταγγέλλεται, χωρίς καμία ποινή, εάν ο καταναλωτής ασκήσει το δικαίωμα υπαναχώρησης, σύμφωνα με τις προϋποθέσεις που καθορίζονται στο άρθρο 6 παράγραφος 1.

8. Το παρόν άρθρο δεν θίγει τις νομοθετικές και κανονιστικές διατάξεις των κρατών μελών που διέπουν την καταγγελία, τη διακοπή ή το μη εκτελεστό συμβάσεως εξ αποστάσεως ή το δικαίωμα του καταναλωτή να εκπληρώσει τις συμβατικές του υποχρεώσεις πριν από την ημερομηνία που ορίζεται στη σύμβαση εξ αποστάσεως. Οι διατάξεις αυτές ισχύουν ανεξάρτητα από τους όρους και τα

νομικά αποτελέσματα της λύσεως της σύμβασης.

Άρθρο 7

Πληρωμή για υπηρεσία που έχει παρασχεθεί πριν από την υπαναχώρηση

1. Εάν ο καταναλωτής ασκήσει το δικαίωμα υπαναχώρησης που του αναγνωρίζεται από το άρθρο 6 παράγραφος 1, μπορεί να υποχρεωθεί να πληρώσει, το συντομότερο δυνατόν, μόνο για τη χρηματοοικονομική υπηρεσία που του έχει όντως παράσχει ο προμηθευτής σύμφωνα με τη σύμβαση εξ αποστάσεως. Η εκπλήρωση της σύμβασης επιτρέπεται να αρχίσει μόνο μετά τη συναίνεση του καταναλωτή. Το πληρωτέο ποσό δεν μπορεί:
  - να υπερβαίνει ποσό ανάλογο με την έκταση της υπηρεσίας που ήδη παρασχέθηκε, σε σχέση με το σύνολο των παροχών που προβλέπει η σύμβαση εξ αποστάσεως,
  - σε καμία περίπτωση να είναι τέτοιο που να μπορεί να εκληφθεί ως ποινή.
2. Τα κράτη μέλη μπορούν να ορίζουν ότι ο καταναλωτής δεν υποχρεούται να καταβάλει κανένα ποσό, όταν καταγγέλλει από ασφαλιστική σύμβαση.
3. Ο προμηθευτής δεν μπορεί να απαιτήσει από τον καταναλωτή να καταβάλλει κανένα ποσό βάσει της παραγράφου 1 εκτός εάν μπορεί να αποδείξει ότι ο καταναλωτής είχε δεόντως ενημερωθεί για το πληρωτέο ποσό, σύμφωνα με το άρθρο 3 παράγραφος 1 σημείο 3 στοιχείο α). Ωστόσο, δεν μπορεί, σε καμία περίπτωση, να απαιτήσει την πληρωμή αυτή, εάν έχει αρχίσει να εκτελεί τη σύμβαση πριν από την εκκνοή της προθεσμίας υπαναχώρησης, που προβλέπει το άρθρο 6 παράγραφος 1, χωρίς να το ζητήσει προηγουμένως ο καταναλωτής.
4. Ο προμηθευτής υποχρεούται να επιστρέψει στον καταναλωτή, το ταχύτερο δυνατόν και το αργότερο εντός τριάντα ημερολογιακών ημερών, όλα τα ποσά που έχει λάβει από αυτόν σύμφωνα με την εξ αποστάσεως σύμβαση, με εξαίρεση το ποσό που αναφέρεται στην παράγραφο 1. Η προθεσμία αρχίζει να μετράται από την ημέρα που ο προμηθευτής παραλαμβάνει την κοινοποίηση της υπαναχώρησης.
5. Ο καταναλωτής επιστρέφει στον προμηθευτή, το ταχύτερο δυνατόν και το αργότερο εντός 30 ημερολογιακών ημερών, ό,τι χρηματικά ποσά ή /και πράγματα έχει λάβει από αυτόν. Η προθεσμία αρχίζει να μετράται από την ημέρα κατά την οποία ο καταναλωτής απέστειλε την κοινοποίηση της υπαναχώρησης.

Άρθρο 8 (4)

Πληρωμή με κάρτα

Τα κράτη μέλη μεριμνούν να υπάρχουν τα κατάλληλα μέτρα ώστε ο καταναλωτής:

- να μπορεί να ζητεί την ακύρωση μιας πληρωμής σε περίπτωση που χρησιμοποιήθηκε δολίως η κάρτα πληρωμής του στα πλαίσια συμβάσεων εξ αποστάσεως,
- σε περίπτωση τέτοιας δόλιας χρήσης να επαναπιστώνεται με τα ποσά που έχουν καταβληθεί ή να του επιστρέφονται τα ποσά αυτά.

Άρθρο 9 (5)

Μη αιτηθείσες υπηρεσίες

Με την επιφύλαξη των διατάξεων των κρατών μελών σχετικά με τη σιωπηρή ανανέωση των συμβάσεων εξ αποστάσεως, όταν αυτές επιτρέπουν τη σιωπηρή ανανέωση, τα κράτη μέλη λαμβάνουν τα αναγκαία μέτρα ώστε:

- να απαγορεύεται η παροχή χρηματοοικονομικών υπηρεσιών σε καταναλωτή χωρίς να το έχει ζητήσει αυτός:ή προηγουμένως, όταν αυτή η παροχή περιλαμβάνει αίτηση για άμεση ή μεταγενέστερη πληρωμή,

- να απαλλάσσεται ο καταναλωτής από οποιαδήποτε υποχρέωση σε περίπτωση μη αιτηθείσας υπηρεσίας, χωρίς η έλλειψη απάντησης εκ μέρους του να εκλαμβάνεται ως συγκατάθεση.

Άρθρο 10 (6)

Αυτόκλητη επικοινωνία

1. Η χρησιμοποίηση των ακόλουθων τεχνικών επικοινωνίας εξ αποστάσεως από έναν προμηθευτή απαιτεί την προηγούμενη συγκατάθεση του καταναλωτή:

α) αυτοματοποιημένα συστήματα κλήσης χωρίς ανθρώπινη παρέμβαση (αυτόματες συσκευές κλήσης),
β) φαξ.

2. Τα κράτη μέλη μεριμνούν ώστε τα μέσα επικοινωνίας εξ αποστάσεως, εκτός από εκείνα που αναφέρονται στην παράγραφο 1, όταν παρέχουν δυνατότητα προσωπικής επικοινωνίας:

α) να μην επιτρέπονται εάν δεν υπάρχει συγκατάθεση του ενδιαφερόμενου καταναλωτή, ή

β) να χρησιμοποιούνται μόνον εφόσον δεν υπάρχει έκδηλη αντίθεση του καταναλωτή.

3. Τα μέτρα που προβλέπονται στις παραγράφους 1 και 2 δεν πρέπει να συνεπάγονται έξοδα για τους καταναλωτές.

Άρθρο 11

Κυρώσεις

Τα κράτη μέλη προβλέπουν τις δέουσες κυρώσεις σε περίπτωση που ο προμηθευτής δεν τηρεί τις εθνικές διατάξεις που έχουν θεσπιστεί δυνάμει της παρούσας οδηγίας.

Τα κράτη μέλη μπορούν ιδίως, για τον σκοπό αυτό, να ορίζουν ότι επιτρέπεται στον καταναλωτή να καταγγείλει τη σύμβαση ανά πάσα στιγμή, χωρίς έξοδα και ποινές.

Οι κυρώσεις αυτές πρέπει να είναι αποτελεσματικές, αναλογικές και αποτρεπτικές.

Άρθρο 12

Αναγκαστικός χαρακτήρας των διατάξεων της παρούσας οδηγίας

1. Ο καταναλωτής δεν μπορεί να παραιτείται των δικαιωμάτων που του απονέμονται από την παρούσα οδηγία.

2. Τα κράτη μέλη λαμβάνουν τα αναγκαία μέτρα ώστε να εξασφαλίζεται ότι ο καταναλωτής δεν στερείται της προστασίας που του παρέχεται βάσει της παρούσας οδηγίας λόγω της επιλογής δικαίου τρίτης χώρας ως του δικαίου που διέπει τη σύμβαση, όταν η σύμβαση αυτή συνδέεται στενά με το έδαφος ενός ή περισσότερων κρατών μελών.

Άρθρο 13 (7)

Ένδικη και διοικητική προσφυγή

1. Τα κράτη μέλη μεριμνούν ώστε να υπάρχουν κατάλληλα και αποτελεσματικά μέσα εξασφάλισης της συμμόρφωσης με την παρούσα οδηγία προς το συμφέρον του καταναλωτή.

2. Τα μέσα που αναφέρονται στην παράγραφο 1 περιλαμβάνουν διατάξεις βάσει των οποίων ένας ή περισσότεροι από τους ακόλουθους οργανισμούς, όπως αυτοί ορίζονται από το εθνικό δίκαιο, μπορούν να προσφεύγουν, βάσει του εθνικού δικαίου, ενώπιον των δικαστηρίων ή των αρμόδιων διοικητικών φορέων για την εξασφάλιση της εφαρμογής των εθνικών διατάξεων για τη θέση σε εφαρμογή της παρούσας οδηγίας:

- α) οι δημόσιοι οργανισμοί ή οι εκπρόσωποί τους·
  - β) οι οργανώσεις των καταναλωτών που έχουν έννομο συμφέρον για την προστασία των καταναλωτών·
  - γ) οι επαγγελματικές οργανώσεις που έχουν έννομο συμφέρον να ενεργήσουν.
3. Τα κράτη μέλη λαμβάνουν τα αναγκαία μέτρα ώστε οι οργανισμοί και οι προμηθευτές μέσων επικοινωνίας εξ αποστάσεως να θέτουν τέρμα, εφόσον είναι σε θέση να το πράξουν, στις πρακτικές που, βάσει δικαστικής απόφασης, διοικητικής απόφασης ή απόφασης ελεγκτικής αρχής, η οποία τους κοινοποιείται, κηρύσσονται ότι αντιβαίνουν στην παρούσα οδηγία.

Άρθρο 14

Ένδικη προσφυγή

1. Τα κράτη μέλη προωθούν τη θέσπιση ή ανάπτυξη εξωδικαστικών διαδικασιών υποβολής ενστάσεων και προσφυγών οι οποίες είναι κατάλληλες και αποτελεσματικές για την επίλυση διαφορών επί καταναλωτικών θεμάτων που αφορούν τις εξ αποστάσεως παρεχόμενες χρηματοοικονομικές υπηρεσίες.
2. Τα κράτη μέλη ενθαρρύνουν ιδίως τα όργανα που είναι υπεύθυνα για την εξωδικαστική λύση των διαφορών να συνεργάζονται για να επιλύονται οι διασυνοριακές διαφορές που αφορούν τις εξ αποστάσεως παρεχόμενες χρηματοοικονομικές υπηρεσίες.

Άρθρο 15

Το βάρος της απόδειξης

Με την επιφύλαξη του άρθρου 7 παράγραφος 3, τα κράτη μέλη μπορούν να ορίζουν ότι το βάρος της απόδειξης για την τήρηση των υποχρεώσεων πληροφόρησης του καταναλωτή που επιβάλλονται στον προμηθευτή, καθώς και για τη συγκατάθεση του καταναλωτή στη σύναψη της σύμβασης και, ενδεχομένως, στην εκτέλεσή της, μπορεί να βαρύνει τον προμηθευτή. Θεωρείται καταχρηστική ρήτρα, κατά την έννοια της οδηγίας 93/13/ΕΟΚ του Συμβουλίου, της 5ης Απριλίου 1993, σχετικά με τις καταχρηστικές ρήτρες των συμβάσεων που συνάπτονται με τους καταναλωτές(12), η συμβατική ρήτρα η οποία προβλέπει ότι το βάρος της απόδειξης για την τήρηση εκ μέρους του προμηθευτή του συνόλου ή μέρους των υποχρεώσεων που τον βαρύνουν βάσει της παρούσας οδηγίας το φέρει ο καταναλωτής.

Άρθρο 16

Μεταβατικά μέτρα

Τα κράτη μέλη δύνανται να επιβάλλουν εθνικούς κανόνες που είναι σύμφωνοι με την παρούσα οδηγία σχετικά με προμηθευτές που είναι εγκατεστημένοι σε κράτος μέλος το οποίο δεν έχει ακόμα μεταφέρει την παρούσα οδηγία στην εθνική νομοθεσία του και το δίκαιο του οποίου δεν προβλέπει υποχρεώσεις αντίστοιχες προς τις υποχρεώσεις που προβλέπονται στην παρούσα οδηγία.

Άρθρο 17

Οδηγία 90/619/ΕΟΚ

Στο άρθρο 15 παράγραφος 1 της οδηγίας 90/619/ΕΟΚ, το πρώτο εδάφιο αντικαθίσταται από το ακόλουθο κείμενο: "1. Κάθε κράτος μέλος ορίζει ότι ο αντισυμβαλλόμενος μιας σύμβασης ατομικής ασφαλίσεως ζωής διαθέτει προθεσμία καταγγελίας 30 ημερολογιακών ημερών από τη στιγμή που πληροφορήθηκε τη σύναψη της σύμβασης προκειμένου να αποποιηθεί τα αποτελέσματα που απορρέουν από τη σύμβαση αυτή."

Άρθρο 18

Οδηγία 97/7/ΕΚ

Η οδηγία 97/7/ΕΚ τροποποιείται ως εξής:

1. Στο άρθρο 3 παράγραφος 1, η πρώτη περίπτωση αντικαθίσταται από το ακόλουθο κείμενο: "- που αφορούν οποιαδήποτε χρηματοοικονομική υπηρεσία, στην οποία εφαρμόζεται η οδηγία 2002/65/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 23ης Σεπτεμβρίου 2002, σχετικά με την εξ αποστάσεως εμπορία χρηματοοικονομικών υπηρεσιών προς τους καταναλωτές και την τροποποίηση των οδηγιών 90/619/ΕΟΚ του Συμβουλίου, 97/7/ΕΚ και 98/27/ΕΚ(13)."
2. Το παράρτημα ΙΙ διαγράφεται.

Άρθρο 19

Οδηγία 98/27/ΕΚ

Στο παράρτημα της οδηγίας 98/27/ΕΚ προστίθεται το ακόλουθο σημείο: "11. Οδηγία 2002/65/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 23ης Σεπτεμβρίου 2002, σχετικά με την εξ αποστάσεως εμπορία χρηματοοικονομικών υπηρεσιών προς τους καταναλωτές και την τροποποίηση των οδηγιών του Συμβουλίου 90/619/ΕΟΚ, 97/7/ΕΚ και 98/27/ΕΚ(14)."

Άρθρο 20

Αναθεώρηση

1. Μετά τη θέση σε εφαρμογή της παρούσας οδηγίας, η Επιτροπή εξετάζει τη λειτουργία της εσωτερικής αγοράς στον τομέα των χρηματοοικονομικών υπηρεσιών όσον αφορά την εμπορία των υπηρεσιών αυτών. Επιδιώκει να αναλύσει και να προσδιορίσει τις δυσκολίες τις οποίες αντιμετωπίζουν, ή ενδέχεται να αντιμετωπίσουν, τόσο οι καταναλωτές όσο και οι προμηθευτές, εξ αφορμής ιδίως των διαφορών μεταξύ των εθνικών διατάξεων περί πληροφόρησης και του δικαιώματος υπαναχώρησης.
2. Η Επιτροπή υποβάλει έκθεση, στις 9 Απριλίου 2006 το αργότερο, προς το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και το Συμβούλιο σχετικά με τα προβλήματα τα οποία αντιμετωπίζουν τόσο οι καταναλωτές όσο και οι προμηθευτές οι οποίοι επιθυμούν να αγοράσουν και να πωλήσουν χρηματοοικονομικές υπηρεσίες καθώς και προτάσεις, εφόσον απαιτείται, για την τροποποίηση ή /και την περαιτέρω εναρμόνιση των διατάξεων περί πληροφόρησης και δικαιώματος υπαναχώρησης της κοινοτικής νομοθεσίας σχετικά με τις χρηματοοικονομικές υπηρεσίες ή και εκείνες που προβλέπονται στο άρθρο 3.

Άρθρο 21 (8)

Μεταφορά στην εθνική νομοθεσία

1. Τα κράτη μέλη θέτουν σε ισχύ τις νομοθετικές, κανονιστικές και διοικητικές διατάξεις που είναι αναγκαίες για να συμμορφωθούν με την παρούσα οδηγία το αργότερο στις 9 Οκτωβρίου 2004. Ενημερώνουν αμέσως την Επιτροπή σχετικά. Οι διατάξεις αυτές, όταν θεσπίζονται από τα κράτη μέλη, αναφέρονται στην παρούσα οδηγία ή συνοδεύονται από παρόμοια αναφορά κατά την επίσημη δημοσίευσή τους. Ο τρόπος της αναφοράς καθορίζεται από τα κράτη μέλη.
2. Τα κράτη μέλη ανακοινώνουν στην Επιτροπή το κείμενο των βασικών διατάξεων εσωτερικού δικαίου που θεσπίζουν στον τομέα που διέπεται από την παρούσα οδηγία καθώς και πίνακα αντιστοιχιών μεταξύ των διατάξεων της παρούσας οδηγίας και των εθνικών διατάξεων που θεσπίζονται.

Άρθρο 22

Έναρξη ισχύος

Η παρούσα οδηγία αρχίζει να ισχύει την ημέρα της δημοσίευσής της στην Επίσημη Εφημερίδα των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων.

Άρθρο 23

Αποδέκτες

Η παρούσα οδηγία απευθύνεται στα κράτη μέλη.

Βρυξέλλες, 23 Σεπτεμβρίου 2002.

Για το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο

Ο Πρόεδρος

P. Cox

Για το Συμβούλιο

Ο Πρόεδρος

M. Fischer Boel

ΟΔΗΓΙΑ 87/102/ΕΟΚ που εφαρμόζεται στις συμβάσεις πίστωσης
Τι μπορείτε να βρείτε στην ΟΔΗΓΙΑ 87/102/ΕΟΚ που εφαρμόζεται στις συμβάσεις πίστωσης;

- 1. Ορισμούς των εννοιών του καταναλωτή, του πιστωτικού φορέα, της σύμβασης πίστωσης, του συνολικού κόστους της πίστωσης για τον καταναλωτή και του συνολικού ετήσιου πραγματικού επιτοκίου.**
- 2. Ποιες συμβάσεις πίστωσης δεν ρυθμίζονται από αυτή την οδηγία**
- 3. Τι πρέπει να αναφέρει κάθε διαφήμιση για χορήγηση πίστωσης ή μεσολάβησης για τη σύναψη συμβάσεων που εκτίθεται σε εμπορικά καταστήματα**
- 4. Πώς καταρτίζονται οι συμβάσεις πίστωσης και τι πρέπει να αναφέρεται απαραίτητα μέσα σε αυτές**
- 5. Κάποιες υποχρεώσεις και δικαιώματα του καταναλωτή σχετικά με τις υπηρεσίες και τις συμβάσεις πίστωσης**

Περίληψη

Η ΟΔΗΓΙΑ 87/102/ΕΟΚ που εφαρμόζεται στις συμβάσεις πίστωσης ορίζει τις έννοιες του καταναλωτή, του πιστωτικού φορέα, της σύμβασης πίστωσης, του συνολικού κόστους της πίστωσης για τον καταναλωτή και του συνολικού ετήσιου πραγματικού επιτοκίου. Η οδηγία δεν εφαρμόζεται στις συμβάσεις πίστωσης ή υπόσχεσης πίστωσης για την κτήση ή διατήρηση δικαιωμάτων κυριότητας επί εδαφικής έκτασης ή κτιρίου που έχει ανεγερθεί ή πρόκειται να ανεγερθεί και για την ανακαίνιση ή δομική βελτίωση ενός κτιρίου, στις συμβάσεις μίσθωσης, εκτός εάν οι συμβάσεις αυτές προβλέπουν ότι η κυριότητα θα περιέλθει τελικά στο μισθωτή, στις περιπτώσεις που οι πιστώσεις χορηγούνται ή διατίθενται χωρίς τόκο ή άλλες επιβαρύνσεις και στις συμβάσεις πίστωσης βάσει των οποίων ο

καταναλωτής δεν βαρύνεται με τόκους, εφόσον συμφωνεί να εξοφλήσει την πίστωση εφάπαξ. Κάθε διαφήμιση ή προσφορά που εκτίθεται σε εμπορικά καταστήματα, μέσω της οποίας ο διαφημιζόμενος δηλώνει ότι προσφέρεται να χορηγήσει πίστωση ή να μεσολαβήσει για τη σύναψη συμβάσεων πίστωσης και η οποία αναφέρει το επιτόκιο ή άλλα αριθμητικά στοιχεία σχετικά με το κόστος της πίστωσης, πρέπει επίσης να αναφέρει το συνολικό ετήσιο πραγματικό επιτόκιο με ένα αντιπροσωπευτικό παράδειγμα, εάν δεν υπάρχει άλλος τρόπος. Οι συμβάσεις πίστωσης καταρτίζονται εγγράφως. Ο καταναλωτής λαμβάνει αντίτυπο της έγγραφης σύμβασης. Στην σύμβαση πρέπει απαραίτητα να αναφέρονται το συνολικό ετήσιο πραγματικό επιτόκιο και οι προϋποθέσεις τυχόν τροποποίησης του συνολικού ετήσιου πραγματικού επιτοκίου. Όταν υπάρχει σύμβαση μεταξύ πιστωτικού ή χρηματοοικονομικού ιδρύματος και ενός καταναλωτή για τη χορήγηση πίστωσης υπό μορφή προκαταβολής σε τρεχούμενο λογαριασμό, πλην των λογαριασμών πιστωτικής κάρτας, ο καταναλωτής πρέπει να ενημερώνεται κατά τη στιγμή της σύναψης της σύμβασης, ή νωρίτερα για το τυχόν ανώτατο όριο της πίστωσης, για το ετήσιο επιτόκιο και τις επιβαρύνσεις που ισχύουν από το χρόνο σύναψης της σύμβασης καθώς και για τους όρους με τους οποίους μπορούν να τροποποιηθούν και για τη διαδικασία λύσης της σύμβασης. Τα πρόσωπα που προσφέρονται να συνάψουν ή να μεσολαβήσουν για τη σύναψη σύμβασης πίστωσης πρέπει να διαθέτουν επίσημη προς τούτο άδεια, είτε ειδική, είτε ως προμηθευτές αγαθών και υπηρεσιών. Τα πρόσωπα που συνάπτουν συμβάσεις πίστωσης ή μεσολαβούν για τη σύναψή τους υπόκεινται σε έλεγχο ή επίβλεψη των δραστηριοτήτων τους από οργανισμό ή επίσημο φορέα.

ΟΔΗΓΙΑ 87/102/ΕΟΚ ΤΟΥ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΥ της 22ας Δεκεμβρίου 1986 για την προσέγγιση των νομοθετικών, κανονιστικών και διοικητικών διατάξεων των κρατών μελών που διέπουν την καταναλωτική πίστη

ΤΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ ΤΩΝ ΕΥΡΩΠΑΪΚΩΝ ΚΟΙΝΟΤΗΤΩΝ,

Έχοντας υπόψη:

τη συνθήκη για την ίδρυση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής Κοινότητας, και ιδίως το άρθρο 100,

την πρόταση της Επιτροπής (1),

τη γνώμη του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου (2),

τη γνώμη της Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής (3),

Εκτιμώντας:

ότι υφίστανται σημαντικές διαφορές μεταξύ των νομοθεσιών των κρατών μελών στον τομέα της καταναλωτικής πίστης·

ότι οι διαφορές αυτές μεταξύ των νομοθεσιών μπορούν να οδηγήσουν σε στρεβλώσεις του ανταγωνισμού μεταξύ των πιστωτικών φορέων στην κοινή αγορά· ότι οι διαφορές αυτές περιορίζουν τις ευκαιρίες που έχει ο καταναλωτής να λάβει πίστωση σε άλλα κράτη μέλη· ότι οι διαφορές αυτές επηρεάζουν το ύψος και το χαρακτήρα των ζητούμενων πιστώσεων καθώς και την αγορά αγαθών και υπηρεσιών· ότι, επομένως οι διαφορές αυτές επηρεάζουν την ελεύθερη κυκλοφορία των αγαθών και υπηρεσιών που είναι δυνατό να παρασχεθούν στους καταναλωτές με πίστωση και με τον τρόπο αυτό έχουν άμεση επίπτωση επί της λειτουργίας της κοινής αγοράς· ότι, δεδομένου του αυξανόμενου όγκου των πιστώσεων που χορηγούνται προς τους καταναλωτές στην Κοινότητα, η δημιουργία κοινής αγοράς στον τομέα της καταναλωτικής πίστης θα ήταν προς όφελος τόσο των καταναλωτών όσο και των πιστωτικών φορέων, καθώς και όσων παράγουν και πωλούν αγαθά, χονδρικώς ή λιανικώς, και όσων παρέχουν

υπηρεσίες ότι το πρόγραμμα της Ευρωπαϊκής Οικονομικής Κοινότητας για μια πολιτική προστασίας και ενημέρωσης του καταναλωτή (4) προέβλεπε, μεταξύ άλλων, ότι ο καταναλωτής πρέπει να προστατεύεται από τους αθέμιτους πιστωτικούς όρους και ότι ο στόχος της εναρμόνισης των γενικών όρων που διέπουν την καταναλωτική πίστη πρέπει να θεωρείται πρωταρχικός ότι οι διαφορές στη νομοθεσία και στην πράξη έχουν ως αποτέλεσμα την άνιση προστασία του καταναλωτή στον τομέα της καταναλωτικής πίστης από το ένα κράτος μέλος στο άλλο ότι, τα τελευταία χρόνια, έχουν επέλθει σημαντικές μεταβολές στις μορφές των πιστώσεων που διατίθενται στους καταναλωτές και χρησιμοποιούνται από αυτούς· ότι έχουν εμφανιστεί νέες μορφές καταναλωτικής πίστης οι οποίες βρίσκονται σε εξέλιξη

ότι ο καταναλωτής πρέπει να διαθέτει επαρκή πληροφόρηση σχετικά με τους όρους και το κόστος της πίστωσης καθώς και σχετικά με τις υποχρεώσεις του ότι η πληροφόρηση αυτή πρέπει να περιλαμβάνει, μεταξύ άλλων, το συνολικό ετήσιο πραγματικό επιτόκιο για τη χορήγηση της πίστωσης ή, ελλείψει αυτού, το συνολικό ποσό που πρέπει να πληρώσει ο καταναλωτής για την πίστωση που θα λάβει· ότι εν αναμονή αποφάσεως που θα αφορά κοινοτική μέθοδο ή μεθόδους για τον υπολογισμό του συνολικού ετήσιου πραγματικού επιτοκίου, τα κράτη μέλη θα πρέπει να μπορούν να προκρίνουν τις υπάρχουσες μεθόδους ή πρακτικές για τον υπολογισμό αυτού του ποσοστού ή, άντ' αυτού, θα πρέπει να θεσπίσουν διατάξεις για την ανακοίνωση του συνολικού κόστους της πίστωσης στον καταναλωτή ότι οι όροι της σύμβασης βάσει της οποίας χορηγείται η πίστωση πιθανόν να είναι δυσμενείς για τον καταναλωτή ότι με τη θέσπιση ορισμένων προϋποθέσεων που θα εφαρμόζονται σε όλες τις μορφές πιστώσεων μπορεί να επιτευχθεί η βελτίωση του βαθμού προστασίας των καταναλωτών ότι, λόγω της ειδικής μορφής ορισμένων πιστωτικών συμβάσεων ή τύπων συναλλαγών, αυτές οι συμφωνίες ή συναλλαγές θα πρέπει, να αποκλειστούν, εν όλο ή εν μέρει, από το πεδίο εφαρμογής της οδηγίας αυτής ότι τα κράτη μέλη θα πρέπει να μπορούν, σε συνεννόηση με την Επιτροπή, να εξαιρούν από την οδηγία ορισμένες μορφές πιστώσεων μη εμπορικού χαρακτήρα που χορηγούνται υπό ειδικές συνθήκες ότι οι πρακτικές που υφίστανται σε ορισμένα κράτη μέλη, όσον αφορά τα δημόσια έγγραφα που συντάσσονται ενώπιον συμβολαιογράφου ή δικαστή είναι τέτοιας φύσεως ώστε καθιστούν περιττή την εφαρμογή ορισμένων διατάξεων αυτής της οδηγίας στην περίπτωση τέτοιων εγγράφων· ότι τα κράτη μέλη θα πρέπει, κατά συνέπεια, να μπορούν να εξαιρούν τέτοια έγγραφα από τις εν λόγω διατάξεις ότι οι πιστωτικές συμβάσεις για ιδιαίτερα μεγάλα χρηματικά ποσά παρουσιάζουν τάσεις διαφοροποίησης από τις συνήθεις συμβάσεις καταναλωτικής πίστωσης ότι η εφαρμογή των διατάξεων της παρούσας οδηγίας σε συμβάσεις για ιδιαίτερα μικρά ποσά θα μπορούσε να προκαλέσει περιττό διοικητικό φόρτο τόσο για τους καταναλωτές όσο και για τους πιστωτικούς φορείς ότι, ως εκ τούτου, θα πρέπει να αποκλειστούν από την οδηγία οι συμβάσεις που αφορούν ποσά πάνω ή κάτω από ορισμένα χρηματικά όρια ότι οι σχετικές με το κόστος της πίστωσης πληροφορίες που παρέχονται κατά τη διαφήμιση καθώς και στις επιχειρηματικές εγκαταστάσεις του πιστωτή ή του μεσίτη πιστώσεων, είναι δυνατόν να διευκολύνουν τον καταναλωτή να συγκρίνει μεταξύ τους τις διάφορες προσφορές ότι ο καταναλωτής προστατεύεται καλύτερα όταν οι συμβάσεις χορήγησης πίστωσης είναι έγγραφες και περιέχουν ορισμένα ελάχιστα στοιχεία σχετικά με τους συμβατικούς όρους ότι σε περίπτωση πίστωσης που δίνεται για την απόκτηση αγαθών, τα κράτη μέλη θα πρέπει να καθορίζουν τις προϋποθέσεις υπό τις οποίες ο πιστωτής ή άλλος μπορεί να ανακτήσει τα αγαθά λόγω μη πληρωμής των δόσεων, ιδίως όταν αυτό γίνεται χωρίς τη συναίνεση του καταναλωτή· ότι η εκκαθάριση μεταξύ των συμβαλλομένων μερών κατά την ανάκτηση των αγαθών

θα πρέπει να γίνεται κατά τρόπο ώστε να εξασφαλίζεται ότι η ανάκτηση δεν συνεπάγεται αδικαιολόγητο πλουτισμό

ότι, θα πρέπει να επιτρέπεται στον καταναλωτή να απαλλάσσεται από τις υποχρεώσεις του με την εξόφληση τους πριν καταστούν ληξιπρόθεσμες ότι στην περίπτωση αυτή ο καταναλωτής θα πρέπει να δικαιούται δίκαιη μείωση του συνολικού κόστους της πίστωσης ότι η μεταβίβαση των δικαιωμάτων του πιστωτή που απορρέουν από σύμβαση πίστωσης δεν πρέπει να έχει σαν αποτέλεσμα τη επιδείνωση της θέσης του καταναλωτή ότι τα κράτη μέλη που επιτρέπουν στους καταναλωτές να χρησιμοποιούν συναλλαγματικές, γραμμάτια ή επιταγές σε σχέση με πιστωτικές συμβάσεις πρέπει να εξασφαλίζουν ότι οι καταναλωτές που χρησιμοποιούν τα αξιόγραφα αυτά προστατεύονται δεόντως ότι όσον αφορά αγαθά και υπηρεσίες των οποίων ο καταναλωτής συνομολόγησε την απόκτηση επί πιστώσει, ο καταναλωτής πρέπει, τουλάχιστον στις παρακάτω περιπτώσεις, να έχει αξίωση έναντι του πιστωτικού φορέα πέραν των κανονικών συμβατικών του αξιώσεων έναντι του ίδιου και του προμηθευτή αγαθών ή υπηρεσιών ότι οι αναφερόμενες ανωτέρω περιστάσεις είναι εκείνες κατά τις οποίες ο πιστωτικός φορέας και ο προμηθευτής αγαθών ή υπηρεσιών συνδέονται με προϋπάρχουσα συμφωνία σύμφωνα με την οποία πίστωση παρέχεται αποκλειστικά από τον εν λόγω πιστωτικό φορέα στους πελάτες του εν λόγω προμηθευτή προκειμένου να μπορέσει ο πελάτης να αποκτήσει αγαθά ή υπηρεσίες από τον προμηθευτή ότι ως ECU θεωρείται η λογιστική μονάδα που ορίζεται στον κανονισμό (ΕΟΚ) αριθ. 3180/78 (1), όπως τροποποιήθηκε τελευταία από τον κανονισμό (ΕΟΚ) αριθ. 2626/84 (2)· ότι τα κράτη μέλη μπορούν να στρογγυλεύουν ως ένα ορισμένο βαθμό, τα ποσά που προκύπτουν από την μετατροπή σε εθνικό νόμισμα των ποσών που, στην παρούσα οδηγία, εκφράζονται σε ECU ότι τα ποσά της παρούσας οδηγίας πρέπει να επανεξετάζονται περιοδικά με βάση τις οικονομικές και νομισματικές τάσεις στην Κοινότητα, και, εφόσον κρίνεται απαραίτητο, να αναθεωρούνται ότι τα κράτη μέλη πρέπει να θεσπίσουν κατάλληλα μέτρα για την εξουσιοδότηση των προσώπων που προσφέρουν την παροχή πιστώσεων ή διαμεσολάβηση για την εξασφάλιση πιστωτικών συμβάσεων, για τον έλεγχο ή την παρακολούθηση των δραστηριοτήτων των προσώπων που παρέχουν πίστωση ή μεσολαβούν για την παροχή της ή για να παράσχουν τη δυνατότητα στους καταναλωτές να εγείρουν αγωγές σχετικά με πιστωτικές συμβάσεις ή πιστωτικούς όρους ότι οι συμβάσεις πίστωσης δεν πρέπει να παρεκκλίνουν, εις βάρος του καταναλωτή, από τις διατάξεις της εθνικής νομοθεσίας που θεσπίζονται κατ' εφαρμογή της παρούσας οδηγίας ή ανταποκρίνονται στις διατάξεις της· ότι οι διατάξεις αυτές δεν πρέπει να καταστρατηγούνται μέσω του τρόπου ΗΟΕΑEdCh πτώσης των συμβάσεων

ότι, εφόσον στόχος της παρούσας οδηγίας είναι η ως ένα βαθμό προσέγγιση των νομοθετικών κανονιστικών και διοικητικών διατάξεων των κρατών μελών που διέπουν την καταναλωτική πίστη και η ως ένα σημείο προστασία του καταναλωτή, θα πρέπει να δοθεί στα κράτη μέλη η δυνατότητα να διατηρήσουν ή να θεσπίσουν αυστηρότερα μέτρα για την προστασία του καταναλωτή, λαμβάνοντας δεόντως υπόψη τις υποχρεώσεις τους από τη συνθήκη ότι το αργότερο μέχρι την 1η Ιανουαρίου 1995, η Επιτροπή πρέπει να υποβάλει στο Συμβούλιο έκθεση σχετικά με την εφαρμογή της παρούσας οδηγίας,

ΕΞΕΔΩΣΕ ΤΗΝ ΠΑΡΟΥΣΑ ΟΔΗΓΙΑ:

Άρθρο 1 (1)

1. Η παρούσα οδηγία εφαρμόζεται στις συμβάσεις πίστωσης.
2. Κατά την έννοια της παρούσας οδηγίας:

α) «καταναλωτής» είναι κάθε φυσικό πρόσωπο το οποίο, με τις δικαιιοπραξίες που καλύπτει η παρούσα οδηγία, επιδιώκει σκοπούς που μπορούν να θεωρηθούν άσχετοι με την επαγγελματική δραστηριότητά του

β) «πιστωτικός φορέας» είναι κάθε φυσικό ή νομικό πρόσωπο ή ομάδα φυσικών ή νομικών προσώπων που χορηγεί πίστωση στο πλαίσιο της εμπορικής, επιχειρηματικής ή επαγγελματικής του δραστηριότητας

γ) «σύμβαση πίστωσης» είναι η σύμβαση δυνάμει της οποίας πιστωτικός φορέας χορηγεί ή υπόσχεται να χορηγήσει σε καταναλωτή πίστωση με τη μορφή προθεσμίας πληρωμής, δανείου ή οποιασδήποτε άλλης παρόμοιας χρηματοδοτικής διευκόλυνσης.

Οι συμβάσεις για τη συνεχή παροχή υπηρεσιών, περιλαμβανομένων και των παρεχομένων από οργανισμούς κοινής ωφελείας, σύμφωνα με τις οποίες ο καταναλωτής έχει το δικαίωμα να καταβάλλει με δόσεις το σχετικό τίμημα κατά τη διάρκεια της παροχής τους, δεν θεωρούνται ως συμβάσεις πίστωσης κατά την έννοια της παρούσας οδηγίας

δ) «συνολικό κόστος της πίστωσης για τον καταναλωτή» είναι το κόστος της πίστωσης στο οποίο περιλαμβάνονται οι τόκοι και λοιπές επιβαρύνσεις που συνδέονται άμεσα με τη σύμβαση πίστωσης και που υπολογίζονται σύμφωνα με τις διατάξεις ή τις πρακτικές που υφίστανται ή πρόκειται να καθιερωθούν από τα κράτη μέλη

ε) «συνολικό ετήσιο πραγματικό επιτόκιο» είναι το συνολικό κόστος της πίστωσης εκφραζόμενο ως ετήσιο ποσοστό του ποσού της παρεχόμενης πίστωσης και υπολογιζόμενο σύμφωνα με τις υφιστάμενες στα κράτη μέλη μεθόδους.

Άρθρο 2 (2)

1. Η παρούσα οδηγία δεν εφαρμόζεται:

α) στις συμβάσεις πίστωσης ή υπόσχεσης πίστωσης που προορίζονται:

- κυρίως για την κτήση ή διατήρηση δικαιωμάτων κυριότητας επί εδαφικής έκτασης ή κτιρίου που έχει ανεγερθεί ή πρόκειται να ανεγερθεί,
- για την ανακαίνιση ή δομική βελτίωση ενός κτιρίου

β) στις συμβάσεις μίσθωσης, εκτός εάν οι συμβάσεις αυτές προβλέπουν ότι η κυριότητα θα περιέλθει τελικά στο μισθωτή

γ) στις περιπτώσεις που οι πιστώσεις χορηγούνται ή διατίθενται χωρίς τόκο ή άλλες επιβαρύνσεις

δ) στις συμβάσεις πίστωσης βάσει των οποίων ο καταναλωτής δεν βαρύνεται με τόκους, εφόσον συμφωνεί να εξοφλήσει την πίστωση εφάπαξ

ε) στις συμβάσεις πίστωσης με τη μορφή προκαταβολών σε τρέχοντα λογαριασμό που χορηγούνται από πιστωτικό ή χρηματοοικονομικό ίδρυμα, εκτός των λογαριασμών πιστωτικής κάρτας.

Ωστόσο στις πιστώσεις αυτές εφαρμόζονται οι διατάξεις του άρθρου 6

στ) στις συμβάσεις πίστωσης που αφορούν ποσά κατώτερα των 200 ECU, ή ανώτερα των 20 000 ECU

ζ) στις συμβάσεις πίστωσης, κατά τις οποίες ο καταναλωτής πρέπει να εξοφλήσει την πίστωση:

- είτε εντός τριμήνου,
- είτε με τέσσερις το πολύ δόσεις εντός δωδεκαμήνου.

2. Τα κράτη μέλη μπορούν, ύστερα από συνεννόηση με την Επιτροπή, να εξαιρούν από την εφαρμογή της παρούσας οδηγίας ορισμένες μορφές πίστωσης οι οποίες πληρούν τις ακόλουθες προϋποθέσεις:

- χορηγούνται με επιτόκια χαμηλότερα εκείνων που επικρατούν στην αγορά και
- δεν προσφέρονται γενικά στο κοινό.

3. Οι διατάξεις του άρθρου 4 και των άρθρων 6 έως 12 δεν εφαρμόζονται στις

συμβάσεις πίστωσης ή στις συμβάσεις που υπόσχονται την παροχή πίστωσης με υποθήκη επί ακινήτου, εφόσον οι συμβάσεις αυτές δεν εξαιρούνται ήδη από την οδηγία δυνάμει της παραγράφου 1 στοιχείο α).

4. Τα κράτη μέλη μπορούν να εξαιρούν από τις διατάξεις των άρθρων 6 έως 12 τις συμβάσεις πίστωσης που έχουν τη μορφή δημοσίου εγγράφου υπογεγραμμένου ενώπιον συμβολαιογράφου ή δικαστή.

Άρθρο 3 (3)

Με την επιφύλαξη των διατάξεων της οδηγίας 84/450/ΕΟΚ του Συμβουλίου της 10ης Σεπτεμβρίου 1984 για την προσέγγιση των νομοθετικών, κανονιστικών και διοικητικών διατάξεων των κρατών μελών σχετικά με την παραπλανητική διαφήμιση (1), και των κανόνων και αρχών που εφαρμόζονται στην αθέμιτη διαφήμιση, κάθε διαφήμιση ή προσφορά που εκτίθεται σε εμπορικά καταστήματα, μέσω της οποίας ο διαφημιζόμενος δηλώνει ότι προσφέρεται να χορηγήσει πίστωση ή να μεσολαβήσει για τη σύναψη συμβάσεων πίστωσης και η οποία αναφέρει το επιτόκιο ή άλλα αριθμητικά στοιχεία σχετικά με το κόστος της πίστωσης, πρέπει επίσης να αναφέρει το συνολικό ετήσιο πραγματικό επιτόκιο με ένα αντιπροσωπευτικό παράδειγμα, εάν δεν υπάρχει άλλος τρόπος.

Άρθρο 4 (4)

1. Οι συμβάσεις πίστωσης καταρτίζονται εγγράφως. Ο καταναλωτής λαμβάνει αντίτυπο της έγγραφης σύμβασης.

2. Στην έγγραφη σύμβαση αναφέρεται:

α) το συνολικό ετήσιο πραγματικό επιτόκιο

β) οι προϋποθέσεις τυχόν τροποποίησης του συνολικού ετήσιου πραγματικού επιτοκίου.

Σε περιπτώσεις που δεν είναι δυνατό να αναφέρεται το συνολικό ετήσιο πραγματικό επιτόκιο, θα παρέχονται στον καταναλωτή οι σχετικές πληροφορίες στην έγγραφη σύμβαση. Οι πληροφορίες αυτές θα περιλαμβάνουν τουλάχιστον τα στοιχεία που προβλέπονται στο άρθρο 6 παράγραφος 1 δεύτερη περίπτωση.

3. Η έγγραφη σύμβαση πρέπει επίσης να περιλαμβάνει και τα άλλα ουσιώδη στοιχεία της σύμβασης.

Ως παράδειγμα, στο παράρτημα της οδηγίας αυτής περιέχεται κατάλογος των στοιχείων τα οποία τα κράτη μέλη μπορούν να θεωρήσουν ουσιώδη και να απαιτήσουν να συμπεριλαμβάνονται στην έγγραφη σύμβαση.

Άρθρο 5

Κατά παρέκκλιση από τα άρθρα 3 και 4 παράγραφος 2 και μέχρις ότου ληφθεί απόφαση για την εισαγωγή κοινοτικής μεθόδου ή μεθόδων υπολογισμού του συνολικού ετήσιου πραγματικού επιτοκίου, τα κράτη μέλη τα οποία, κατά την κοινοποίηση της παρούσας οδηγίας, δεν απαιτούν να εμφανίζεται το συνολικό ετήσιο πραγματικό επιτόκιο ή δεν έχουν καθορισμένη μέθοδο υπολογισμού του, απαιτούν τουλάχιστον να αναφέρεται το συνολικό κόστος της πίστωσης για τον καταναλωτή.

Άρθρο 6

1. Ανεξάρτητα από την εξαίρεση που προβλέπεται στο άρθρο 2 παράγραφος 1 στοιχείο ε), όταν υπάρχει σύμβαση μεταξύ πιστωτικού ή χρηματοοικονομικού ιδρύματος και ενός καταναλωτή για τη χορήγηση πίστωσης υπό μορφή προκαταβολής σε τρεχούμενο λογαριασμό, πλην των λογαριασμών πιστωτικής κάρτας, ο καταναλωτής πρέπει να ενημερώνεται κατά τη στιγμή της σύναψης της σύμβασης, ή νωρίτερα:

- για το τυχόν ανώτατο όριο της πίστωσης,
- για το ετήσιο επιτόκιο και τις επιβαρύνσεις που ισχύουν από το χρόνο σύναψης της σύμβασης καθώς και για τους όρους με τους οποίους μπορούν να τροποποιηθούν,
- για τη διαδικασία λύσης της σύμβασης.

Οι πληροφορίες αυτές επιβεβαιώνονται εγγράφως.

2. Εξάλλου, κατά τη διάρκεια ισχύος της σύμβασης, ο καταναλωτής πληροφορείται αμέσως κάθε τυχόν μεταβολή που επέρχεται στο ετήσιο επιτόκιο ή στις συναφείς επιβαρύνσεις. Οι πληροφορίες αυτές είναι δυνατό να παρέχονται σε ανάλυση του λογαριασμού ή με οποιοδήποτε άλλο τρόπο αποδεκτό στα κράτη μέλη.

3. Στα κράτη μέλη όπου θεωρείται νόμιμη η αρνητική υπέρβαση λογαριασμού, το οικείο κράτος μέλος εξασφαλίζει ότι ο καταναλωτής γνωρίζει το ετήσιο επιτόκιο και τις επιβαρύνσεις που ισχύουν καθώς και τις τυχόν τροποποιήσεις, όταν ο λογαριασμός παραμένει ακάλυπτος άνω του τριμήνου.

Άρθρο 7 (5)

Σε περίπτωση πίστωσης που χορηγείται για την απόκτηση αγαθών, τα κράτη μέλη θεσπίζουν τους όρους ανάκτησης των αγαθών ιδίως εάν ο καταναλωτής δεν έχει συγκατατεθεί. Διασφαλίζουν περαιτέρω ότι, όταν ο πιστωτικός φορέας ανακτά τα αγαθά, η εκκαθάριση μεταξύ των συμβαλλομένων μερών γίνεται έτσι ώστε η ανάκτηση να μη συνεπάγεται αδικαιολόγητο πλουτισμό.

Άρθρο 8

Ο καταναλωτής δικαιούται να εκπληρώσει τις υποχρεώσεις του από τη σύμβαση πίστωσης πριν να καταστούν ληξιπρόθεσμες. Στην περίπτωση αυτή σύμφωνα με τις διατάξεις που θεσπίζουν τα κράτη μέλη, ο καταναλωτής δικαιούται εύλογη μείωση του συνολικού κόστους της πίστωσης.

Άρθρο 9

Όταν τα δικαιώματα του πιστωτικού φορέα από τη σύμβαση πίστωσης εκχωρούνται σε τρίτον, ο καταναλωτής δικαιούται να αντιτάξει έναντι του τρίτου τις ίδιες ενστάσεις που είχε κατά του αρχικού πιστωτή, συμπεριλαμβανομένου του συμψηφισμού, εφόσον αυτός επιτρέπεται από τη νομοθεσία του οικείου κράτους μέλους.

Άρθρο 10

Τα κράτη μέλη τα οποία, στα πλαίσια συμβάσεων πίστωσης, επιτρέπουν στον καταναλωτή:

α) να χρησιμοποιεί ως μέσο πληρωμής συναλλαγματικές, περιλαμβανομένων και των αφηρημένων υποσχέσεων χρέους

β) να χρησιμοποιεί ως μέσον εγγύησης συναλλαγματικές περιλαμβανομένων και των αφηρημένων υποσχέσεων χρέους και επιταγών,

λαμβάνουν τα κατάλληλα μέτρα ώστε να προστατεύεται δεόντως ο καταναλωτής όταν χρησιμοποιεί αυτά τα αξιόγραφα για τους προαναφερόμενους σκοπούς.

Άρθρο 11

1. Τα κράτη μέλη εξασφαλίζουν ότι η ύπαρξη σύμβασης πίστωσης δεν επηρεάζει κατά κανένα τρόπο τα δικαιώματα του καταναλωτή έναντι του προμηθευτή των αγαθών ή υπηρεσιών που αγοράζονται μέσω παρόμοιας σύμβασης στις περιπτώσεις όπου τα αγαθά ή οι υπηρεσίες δεν παρασχεθούν ή, κατά οποιοδήποτε τρόπο, δεν ανταποκρίνονται στους όρους της σύμβασης παροχής

τους.

2. Στις περιπτώσεις που:

α) ο καταναλωτής συνάπτει σύμβαση πίστωσης για την αγορά αγαθών ή την παροχή υπηρεσιών με πρόσωπο διαφορετικό από αυτό που παρέχει τα αγαθά ή τις υπηρεσίες, και

β) ο πιστωτικός φορέας και ο προμηθευτής των αγαθών ή των υπηρεσιών συνδέονται με προϋπάρχουσα σύμβαση βάσει της οποίας η παροχή πίστωσης στους καταναλωτές γίνεται αποκλειστικά από αυτόν τον πιστωτικό φορέα με σκοπό την απόκτηση αγαθών ή την παροχή υπηρεσιών από τον εν λόγω προμηθευτή, και

γ) ο καταναλωτής που αναφέρεται στο στοιχείο α), λαμβάνει την πίστωση του βάσει της προϋπάρχουσας σύμβασης, και

δ) τα αγαθά ή οι υπηρεσίες που καλύπτονται από τη σύμβαση πίστωσης δεν παρασχεθούν μόνο εν μέρει ή δεν ανταποκρίνονται κατά οποιοδήποτε τρόπο στους όρους της σύμβασης παροχής τους, και

ε) ο καταναλωτής έχει στραφεί κατά του προμηθευτή αλλά χωρίς να ικανοποιηθούν οι βάσιμες απαιτήσεις του,

ο καταναλωτής δικαιούται να στραφεί κατά του πιστωτικού φορέα. Εναπόκειται στα κράτη μέλη να καθορίσουν την έκταση και τους όρους άσκησης αυτού του δικαιώματος.

3. Οι διατάξεις της προηγούμενης παραγράφου δεν εφαρμόζονται όταν η σχετική πράξη αφορά ποσό μικρότερο από το ισοδύναμο 200 ECU.

Άρθρο 12

1. Τα κράτη μέλη:

α) εξασφαλίζουν ότι τα πρόσωπα που προσφέρονται να συνάψουν ή να μεσολαβήσουν για τη σύναψη σύμβασης πίστωσης πρέπει να διαθέτουν επίσημη προς τούτο άδεια, είτε ειδική, είτε ως προμηθευτές αγαθών και υπηρεσιών, ή

β) εξασφαλίζουν ότι τα πρόσωπα που συνάπτουν συμβάσεις πίστωσης ή μεσολαβούν για τη σύναψή τους υπόκεινται σε έλεγχο ή επίβλεψη των δραστηριοτήτων τους από οργανισμό ή επίσημο φορέα, ή

γ) προάγουν τη δημιουργία κατάλληλων φορέων για την παραλαβή καταγγελιών όσον αφορά συμβάσεις πίστωσης ή πιστωτικούς όρους και για την παροχή στους καταναλωτές σχετικών πληροφοριών ή υποδείξεων που τους αφορούν.

2. Τα κράτη μέλη μπορούν να προβλέπουν ότι η άδεια που αναφέρεται στην παράγραφο 1 στοιχείο α) δεν είναι απαραίτητη όταν τα πρόσωπα που προσφέρονται να συνάψουν ή να μεσολαβήσουν για τη σύναψη σύμβασης πίστωσης ανταποκρίνονται στον ορισμό του άρθρου 1 της πρώτης οδηγίας του Συμβουλίου της 12ης Δεκεμβρίου 1977 περί του συντονισμού των νομοθετικών, κανονιστικών και διοικητικών διατάξεων που αφορούν την ανάληψη και άσκηση της δραστηριότητας πιστωτικού ιδρύματος (1) και διαθέτουν σχετική άδεια σύμφωνα με τις διατάξεις αυτής της οδηγίας.

Όταν τα πρόσωπα που προσφέρονται να συνάψουν ή να μεσολαβήσουν για τη σύναψη σύμβασης πίστωσης, διαθέτουν τόσο την ειδική άδεια που προβλέπει η παράγραφος 1 στοιχείο α) του παρόντος άρθρου, όσο και την άδεια που προβλέπει η ανωτέρω οδηγία, και τους αφαιρεθεί στη συνέχεια η δεύτερη άδεια, ενημερώνεται η αρχή που είναι αρμόδια για τη χορήγηση της ειδικής άδειας για την παροχή πίστωσης δυνάμει της παραγράφου 1 στοιχείο α) του παρόντος άρθρου και αποφασίζει αν τα εν λόγω πρόσωπα μπορούν να συνεχίσουν να συνάπτουν ή να μεσολαβούν για τη σύναψη πίστωσης, ή αν πρέπει να τους αφαιρεθεί η ειδική άδεια που χορηγείται δυνάμει της παραγράφου 1 στοιχείο α).

Άρθρο 13

1. Για τους σκοπούς της παρούσας οδηγίας, ως ECU θεωρείται η μονάδα που ορίζεται από τον κανονισμό (ΕΟΚ) αριθ. 3180/78, όπως τροποποιήθηκε από τον κανονισμό (ΕΟΚ) αριθ. 2626/84. Η ισοτιμία της σε εθνικό νόμισμα θα είναι αρχικά αυτή που θα ισχύει κατά την ημέρα έκδοσης της παρούσας οδηγίας.

Τα κράτη μέλη μπορούν να στρογγυλεύουν τα ποσά που προκύπτουν από την μετατροπή των ECU σε εθνικό νόμισμα, υπό τον όρο ότι αυτό το στρογγύλευμα δεν θα υπερβαίνει τις 10 ECU.

2. Ανά πενταετία και για πρώτη φορά μέσα στο 1995, το Συμβούλιο ύστερα από πρόταση της Επιτροπής, εξετάζει και ενδεχομένως, τροποποιεί τα ποσά της παρούσας οδηγίας ανάλογα με την εξέλιξη της οικονομικής και νομισματικής κατάστασης στην Κοινότητα.

Άρθρο 14

1. Τα κράτη μέλη εξασφαλίζουν ότι οι συμβάσεις πίστωσης δεν θα παρεκκλίνουν, εις βάρος του καταναλωτή, από τις διατάξεις της εθνικής νομοθεσίας που θέτουν σε εφαρμογή την παρούσα οδηγία ή ανταποκρίνονται σ' αυτήν.

2. Τα κράτη μέλη φροντίζουν ώστε οι διατάξεις που θεσπίζουν κατ' εφαρμογή της παρούσας οδηγίας να μην καταστρατηγούνται μέσω του τρόπου διατύπωσης των συμβάσεων, ιδίως με την κατάτμηση του ποσού της πίστωσης σε περισσότερες συμβάσεις.

Άρθρο 15

Η παρούσα οδηγία δεν εμποδίζει τα κράτη μέλη να θεσπίζουν ή να διατηρούν σε ισχύ αυστηρότερες διατάξεις για την προστασία των καταναλωτών, σύμφωνα με τις υποχρεώσεις τους δυνάμει της συνθήκης.

Άρθρο 16

1. Τα κράτη μέλη λαμβάνουν τα μέτρα που είναι αναγκαία για να συμμορφωθούν με την παρούσα οδηγία το αργότερο μέχρι την 1η Ιανουαρίου 1990 και ενημερώνουν αμέσως την Επιτροπή σχετικά.

2. Τα κράτη μέλη γνωστοποιούν στην Επιτροπή τα κείμενα των σημαντικότερων διατάξεων εθνικού δικαίου που θεσπίζουν στον τομέα που καλύπτεται από την παρούσα οδηγία.

Άρθρο 17

Η Επιτροπή υποβάλλει στο Συμβούλιο έκθεση σχετικά με την εφαρμογή της παρούσας οδηγίας το αργότερο μέχρι την 1η Ιανουαρίου 1995.

Άρθρο 18

Η παρούσα οδηγία απευθύνεται στα κράτη μέλη.

Βρυξέλλες, 22 Δεκεμβρίου 1986.

Για το Συμβούλιο

Ο Πρόεδρος

G. SHAW

Οδηγία 90/88/ΕΟΚ

Τι μπορείτε να βρείτε στην Οδηγία 90/88/ΕΟΚ

1. Τις τροποποιήσεις των ορισμών «συνολικό κόστος της πίστωσης για τον καταναλωτή» και «συνολικό ετήσιο πραγματικό επιτόκιο».
2. Τις προσθήκες που έγιναν στην οδηγία 87/102/ΕΟΚ σχετικά με συνολικό ετήσιο πραγματικό επιτόκιο και το συνολικό κόστος της πίστωσης για τον καταναλωτή
3. Ενδιαφέροντα Παραρτήματα με την εξίσωση που εκφράζει την ισοδυναμία δανείων και εξοφλητέων δόσεων και επιβαρύνσεων καθώς και παραδείγματα υπολογισμού της.

Περίληψη

Η Οδηγία 90/88/ΕΟΚ τροποποιεί την οδηγία 87/102/ΕΟΚ για την προσέγγιση των νομοθετικών, κανονιστικών και διοικητικών διατάξεων των κρατών μελών που διέπουν την καταναλωτική πίστη στους ορισμούς «συνολικό κόστος της πίστωσης για τον καταναλωτή» και «συνολικό ετήσιο πραγματικό επιτόκιο». Επίσης προσθέτει διατάξεις για το συνολικό ετήσιο πραγματικό επιτόκιο και προσδιορίζει το συνολικό κόστος της πίστωσης για τον καταναλωτή χωρίς να συνυπολογίζει κάποιες αναφερόμενες επιβαρύνσεις.

ΟΔΗΓΙΑ ΤΟΥ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΥ (90/88/ΕΟΚ) της 22ας Φεβρουαρίου 1990 για την τροποποίηση της οδηγίας 87/102/ΕΟΚ για την προσέγγιση των νομοθετικών, κανονιστικών και διοικητικών διατάξεων των κρατών μελών που διέπουν την καταναλωτική πίστη

ΤΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ ΤΩΝ ΕΥΡΩΠΑΪΚΩΝ ΚΟΙΝΟΤΗΤΩΝ,

Έχοντας υπόψη:

τη συνθήκη για την ίδρυση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής Κοινότητας, και ιδίως το άρθρο 100 Α,

την πρόταση της Επιτροπής (1),

Σε συνεργασία με το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο (2),

Έχοντας υπόψη την γνώμη της Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής (3),

Εκτιμώντας:

ότι στο άρθρο 5 της οδηγίας 87/102/ΕΟΚ (4) προβλέπεται η καθιέρωση μιας ή περισσοτέρων κοινοτικών μεθόδων για τον υπολογισμό του συνολικού ετήσιου πραγματικού επιτοκίου σχετικά με το κόστος της καταναλωτικής πίστης·

ότι είναι σκόπιμο, για να προωθηθεί η εγκαθίδρυση και η λειτουργία της εσωτερικής αγοράς και να εξασφαλιστεί η επαρκής προστασία των καταναλωτών, να χρησιμοποιείται, σε ολόκληρη την Κοινότητα, μία μόνο μέθοδος υπολογισμού του συνολικού ετήσιου πραγματικού επιτοκίου·

ότι είναι σκόπιμο, με στόχο την καθιέρωση της μεθόδου αυτής και σύμφωνα προς τον ορισμό του συνολικού κόστους της πίστωσης για τον καταναλωτή, να διατυπωθεί ένας ενιαίος μαθηματικός τύπος για τον υπολογισμό του συνολικού ετήσιου ποσοστού επιβάρυνσης και να καθοριστούν οι συντελεστές του κόστους της πίστωσης που πρέπει να χρησιμοποιούνται στον υπολογισμό αυτό με την υπόδειξη των εξόδων που δεν πρέπει να λαμβάνονται υπόψη·

ότι, κατά τη διάρκεια μεταβατικής περιόδου, τα κράτη μέλη τα οποία, πριν από την ημερομηνία κοινοποίησεως της παρούσας οδηγίας εφαρμόζουν νομοθεσία, η οποία επιτρέπει τη χρησιμοποίηση άλλης μεθόδου υπολογισμού του συνολικού ετήσιου πραγματικού επιτοκίου θα πρέπει να μπορούν να εξακολουθούν να εφαρμόζουν την νομοθεσία αυτή·

ότι, πριν από τη λήξη της μεταβατικής περιόδου, και υπό το φως της αποκτηθείσης εμπειρίας, το Συμβούλιο θα λάβει απόφαση με βάση πρόταση της Επιτροπής που θα επιτρέψει την εφαρμογή ενιαίου μαθηματικού τύπου·

ότι ενδείκνυται, εφόσον χρειάζεται, να λαμβάνονται ορισμένες υποθέσεις για τον υπολογισμό του συνολικού ετήσιου πραγματικού επιτοκίου·

ότι είναι σκόπιμο να εξακολουθήσουν να εξαιρούνται εν μέρει από την παρούσα οδηγία οι ενυπόθηκες πιστώσεις επί ακινήτου, λόγω του ειδικού τους χαρακτήρα·

ότι οι πληροφορίες που ανακοινώνονται υποχρεωτικά στον καταναλωτή, στο γραπτό κείμενο της πιστωτικής σύμβασης, πρέπει να είναι ευρύτερες,
ΕΞΕΔΩΣΕ ΤΗΝ ΠΑΡΟΥΣΑ ΟΔΗΓΙΑ:

Άρθρο 1 (1)

Η οδηγία 87/102/ΕΟΚ τροποποιείται ως εξής:

1. Στο άρθρο 1 παράγραφος 2, τα στοιχεία δ) και ε) αντικαθίστανται ως εξής:
«δ) "συνολικό κόστος της πίστωσης για τον καταναλωτή": το σύνολο όλων των επιβαρύνσεων, συμπεριλαμβανομένων των τόκων και των λοιπών εξόδων, τις οποίες καλείται να πληρώσει ο καταναλωτής για την πίστωση που του δίνεται".
ε) "συνολικό ετήσιο πραγματικό επιτόκιο": είναι το συνολικό κόστος της πίστωσης για τον καταναλωτή, εκφραζόμενο ως ετήσιο ποσοστό του ποσού της παρεχόμενης πίστωσης και υπολογιζόμενο σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 1α της παρούσας οδηγίας».

2. Προστίθεται το ακόλουθο άρθρο: (2)

Άρθρο 1α

1. α) Το συνολικό ετήσιο πραγματικό επιτόκιο μιας πίστωσης είναι το επιτόκιο που εξισώνει, σε ετήσια βάση, τις παρούσες αξίες του συνόλου των μελλοντικών ή των τρεχουσών υποχρεώσεων (δανείων, εξοφλήσεων και επιβαρύνσεων) που έχουν αναληφθεί από το δανειστή και τον δανειζόμενο καταναλωτή, όπως υπολογίζεται σύμφωνα με το μαθηματικό τύπο που περιέχεται στο παράρτημα II.
β) Στο παράρτημα III παρατίθενται ενδεικτικώς τέσσερα παραδείγματα της μεθόδου υπολογισμού.

2. Κατά τον υπολογισμό του συνολικού ετήσιου πραγματικού επιτοκίου προσδιορίζεται το συνολικό κόστος της πίστωσης για τον καταναλωτή, όπως ορίζεται στο άρθρο 1 παράγραφος 2 στοιχείο δ), χωρίς να συνυπολογίζονται οι εξής επιβαρύνσεις:

- i) τα έξοδα με τα οποία επιβαρύνεται ο καταναλωτής σε περίπτωση που παραβεί οποιαδήποτε από τις υποχρεώσεις που τον βαρύνουν βάσει της σύμβασης πίστωση,
- ii) τα επιπλέον της τιμής αγοράς έξοδα που οφείλει να πληρώσει ο καταναλωτής κατά την αγορά αγαθών ή υπηρεσιών ανεξάρτητα από το αν αγοράζει επί πιστώσει ή τοις μετρητοίς,
- iii) τα έξοδα μεταφοράς των χρημάτων, καθώς και τα έξοδα που συνδέονται με τη διατήρηση λογαριασμού, στον οποίο κατατίθενται τα χρήματα για την εξόφληση του δανείου και την πληρωμή των τόκων και των λοιπών εξόδων, εκτός εάν ο καταναλωτής δεν έχει αρκετή ελευθερία επιλογής στο θέμα αυτό και

εάν τα έξοδα αυτά είναι αφύσικα υψηλά· η παρούσα διάταξη δεν εφαρμόζεται στα έξοδα ανάκτησης των εξοφλητικών ή άλλων ποσών, είτε σε ρευστό εισπράττονται είτε με άλλο τρόπο,

iv) οι συνδρομές για την εγγραφή σε ενώσεις ή συλλόγους που απορρέουν από συμφωνίες ξεχωριστές από την πιστωτική σύμβαση, έστω και αν έχουν επίπτωση στους όρους χορήγησης της πίστωσης,

v) τα ασφάλιστρα ή τις δαπάνες εγγυήσεων, συμπεριλαμβάνοντας ωστόσο τα έξοδα που αφορούν την εξασφάλιση της καταβολής σε περίπτωση θανάτου, αναπηρίας, ασθένειας ή ανεργίας του καταναλωτή, ενός ποσού ίσου ή κατώτερου του συνόλου της πίστωσης, συμπεριλαμβανομένων των τόκων και των άλλων εξόδων, και τα οποία επιβάλλει υποχρεωτικά ο δανειστής ως προϋπόθεση της παροχής της πίστωσης.

3. α) Εάν οι πιστωτικές πράξεις τις οποίες αφορά η παρούσα οδηγία υπόκεινται σε εθνικές νομοθετικές διατάξεις που ισχύουν την 1η Μαρτίου 1990, δυνάμει των οποίων επιβάλλονται ανώτατα όρια στο συνολικό ετήσιο πραγματικό επιτόκιο των εν λόγω πράξεων, και που επιτρέπουν να μη λαμβάνονται υπόψη, σε σχέση με τα όρια αυτά, έξοδα κατ' αποκοπήν εισπραττόμενα, διαφορετικά από αυτά που απαριθμούνται στα σημεία i) έως v) της παραγράφου 2, τα κράτη μέλη μπορούν, αποκλειστικά και μόνο για τις εν λόγω πράξεις, να μη λαμβάνουν υπόψη τα προαναφερθέντα έξοδα κατά τον υπολογισμό του συνολικού ετήσιου πραγματικού επιτοκίου, υπό τον όρο ότι θα απαιτείται, για τις περιπτώσεις που αναφέρονται στο άρθρο 3 και στην πιστωτική σύμβαση, να ενημερώνεται ο καταναλωτής για το ύψος των σχετικών ποσών και για τον υπολογισμό τους στις πληρωμές που πρέπει να γίνουν.

β) Τα κράτη μέλη δεν μπορούν πλέον να εφαρμόζουν το στοιχείο α) από την έναρξη ισχύος του ενιαίου μαθηματικού τύπου υπολογισμού του συνολικού ετήσιου πραγματικού επιτοκίου, στην Κοινότητα, σύμφωνα με τις διατάξεις της παραγράφου 5 στοιχείο γ).

4. α) Το συνολικό ετήσιο πραγματικό επιτόκιο υπολογίζεται τη στιγμή που συνάπτεται η σύμβαση πίστωσης, με την επιφύλαξη της διάταξης για τις αγγελίες ή τις διαφημιστικές προσφορές που περιέχεται στο άρθρο 3 της παρούσας οδηγίας.

β) Ο υπολογισμός γίνεται βάσει της προϋπόθεσης ότι η σύμβαση πίστωσης παραμένει εν ισχύ κατά τη συμφωνηθείσα διάρκειά της και ότι ο δανειστής και ο καταναλωτής εκπληρώνουν τις υποχρεώσεις τους σύμφωνα με τους όρους και στις προθεσμίες που έχουν συμφωνηθεί.

5. α) Παρά τις διατάξεις της παραγράφου 1 στοιχείο α) και υπό τύπο μεταβατικού μέτρου, τα κράτη μέλη στα οποία, πριν από την 1η Μαρτίου 1990 ίσχυαν νομοθετικές διατάξεις που επέτρεπαν, για τον υπολογισμό του συνολικού ετήσιου πραγματικού επιτοκίου, να χρησιμοποιείται μαθηματικός τύπος διαφορετικός από τον περιεχόμενο στο παράρτημα II, μπορούν να εξακολουθήσουν να τον χρησιμοποιούν στο έδαφός τους επί μία τριετία από την 1η Ιανουαρίου 1993. Τα κράτη μέλη θα λάβουν τα πρόσφορα μέτρα προκειμένου να διασφαλιστεί ότι, στο έδαφός τους, θα χρησιμοποιείται ένας μόνον μαθηματικός τύπος υπολογισμού του συνολικού ετήσιου πραγματικού επιτοκίου.

β) Έξι μήνες πριν από τη λήξη της προθεσμίας που ορίζεται στο στοιχείο α), η Επιτροπή υποβάλει στο Συμβούλιο έκθεση με πρόταση η οποία, με βάση τη μέχρι τότε πείρα, θα επιτρέπει τη θέσπιση ενιαίου κοινοτικού μαθηματικού τύπου υπολογισμού του συνολικού ετήσιου πραγματικού επιτοκίου.

γ) Το Συμβούλιο, μετά από πρόταση της Επιτροπής, αποφαινεται με ειδική πλειοψηφία βάσει προτάσεως της Επιτροπής πριν την 1η Ιανουαρίου 1996.

6. Στις συμβάσεις πίστωσης, οι οποίες περιέχουν ρήτρες δυνάμει των οποίων

είναι δυνατό να μεταβληθεί το επιτόκιο και το ποσό ή το επίπεδο άλλων επιβαρύνσεων που συμπεριλαμβάνονται στο συνολικό ετήσιο επιτόκιο αλλά δεν μπορούν να προσδιοριστούν επακριβώς τη στιγμή του υπολογισμού του, ο υπολογισμός του συνολικού ετήσιου πραγματικού επιτοκίου γίνεται με την προϋπόθεση ότι το επιτόκιο και τα λοιπά έξοδα παραμένουν σταθερά ως προς το αρχικό τους επίπεδο και ισχύουν καθ' όλη τη διάρκεια της πιστωτικής σύμβασης.

7. Όταν υπάρχει ανάγκη, το συνολικό ετήσιο πραγματικό επιτόκιο μπορεί να υπολογίζεται βάσει των ακόλουθων υποθέσεων:

- εάν στη σύμβαση δεν καθορίζεται ανώτατο ποσό πίστωσης, θεωρείται ότι η χορηγηθείσα πίστωση ισούται με το ποσό που έχει καθορίσει το οικείο κράτος μέλος, χωρίς όμως να υπερβαίνει το ισόποσο 2 000 Ecu,
- εάν δεν καθορίζεται πίνακας προθεσμιών εξοφλήσεως ούτε συνάγεται από τις ρήτρες της σύμβασης ή από τον τρόπο εξόφλησης της πίστωσης η διάρκεια της πίστωσης θεωρείται ενός έτους,
- εφόσον η σύμβαση προβλέπει περισσότερες από μία ημερομηνίες εξόφλησης, εάν δεν ορίζεται άλλως, θεωρείται ότι η χορήγηση του δανείου και οι εξοφλητικές πληρωμές θα διενεργηθούν κατά την εγγύτερη ημερομηνία από εκείνες που προβλέπονται στην πιστωτική σύμβαση».

3. Στο άρθρο 2, η παράγραφος 3 αντικαθίσταται από το ακόλουθο κείμενο:

«3. Οι διατάξεις του άρθρου 1α και των άρθρων 4 έως 12 δεν εφαρμόζονται στις πιστωτικές συμβάσεις ή στις υποσχέσεις παροχής ενυπόθηκτης πίστης εφόσον δεν έχουν ήδη αποκλεισθεί από το πεδίο εφαρμογής της παρούσας οδηγίας δυνάμει της παραγράφου 1 στοιχείο α).»

4. Στο άρθρο 4 παράγραφος 2 προστίθενται τα ακόλουθα στοιχεία:

«γ) περιγραφή του ποσού, του αριθμού και της περιοδικότητας ή των ημερομηνιών των δόσεων τις οποίες πρέπει να καταβάλλει ο καταναλωτής για την εξόφληση του δανείου και την πληρωμή των τόκων και των λοιπών εξόδων, καθώς και το συνολικό ποσό αυτών των δόσεων, όταν αυτό είναι δυνατόν·

δ) περιγραφή των στοιχείων του κόστους που αναφέρονται στο άρθρο 1α παράγραφος 2, πλην των εξόδων που συνδέονται με τη μη τήρηση των συμβατικών υποχρεώσεων, και δεν έχουν περιληφθεί στον υπολογισμό του συνολικού ετήσιου πραγματικού επιτοκίου, αλλά βαρύνουν τον καταναλωτή υπό ορισμένες προϋποθέσεις, καθώς και μια αναλυτική περιγραφή αυτών των προϋποθέσεων. Όταν το ακριβές ύψος αυτών των στοιχείων είναι γνωστό, αναγράφεται, ενώ όταν δεν είναι γνωστό δίνεται, ει δυνατόν, είτε μια μέθοδος υπολογισμού του, είτε η ρεαλιστικότερη δυνατή εκτίμησή του.»

5. Το άρθρο 5 καταργείται.

6) Το παράρτημα γίνεται παράρτημα I, και στην παράγραφο 1 προστίθεται το εξής σημείο:

«ix) η αναφορά της ενδεχόμενης υποχρεώσεως του καταναλωτή να σχηματίσει κατάθεση ταμειευτηρίου ενός ορισμένου ποσού το οποίο πρέπει να τοποθετηθεί σε ειδικό λογαριασμό.»

7. Προστίθενται τα παραρτήματα II και III που παρατίθενται στο παράρτημα της παρούσας οδηγίας.

Άρθρο 2

1. Τα κράτη μέλη λαμβάνουν τα αναγκαία μέτρα για να συμμορφωθούν προς την παρούσα οδηγία, το αργότερο στις 31 Δεκεμβρίου 1992. Πληροφορούν αμέσως την Επιτροπή σχετικά.

2. Τα κράτη μέλη ανακοινώνουν στην Επιτροπή τα κείμενα των βασικών διατάξεων εσωτερικού δικαίου τις οποίες θεσπίζουν στον τομέα που διέπει η

παρούσα οδηγία.

Άρθρο 3

Η παρούσα οδηγία απευθύνεται στα κράτη μέλη.

Βρυξέλλες, 22 Φεβρουαρίου 1990.

Για το Συμβούλιο

Ο Πρόεδρος

D. J. O'MALLEY

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ ΙΙ (3)

ΒΑΣΙΚΗ ΕΞΙΣΩΣΗ ΠΟΥ ΕΚΦΡΑΖΕΙ ΤΗΝ ΙΣΟΔΥΝΑΜΙΑ ΔΑΝΕΙΩΝ ΑΦΕΝΟΣ ΚΑΙ ΕΞΟΦΛΗΤΕΩΝ ΔΟΣΕΩΝ ΚΑΙ ΕΠΙΒΑΡΥΝΣΕΩΝ ΑΦΕΤΕΡΟΥ

$1.2.3.4.5.6 // // K = m K = 1 // AK (1 + i) tK // = // K' = m' K' = 1 // A'K' (1 + i) tK'$

όπου:

1.2 // K // ο αύξων αριθμός ενός δανείου, // K' // ο αύξων αριθμός μιας εξοφλητικής δόσης ή μιας πληρωμής επιβαρύνσεων, // AK // είναι το ποσό του υπ' αριθμόν K δανείου, // $A'K'$ // είναι το ποσό της υπ' αριθμόν K' εξοφλητικής δόσης ή πληρωμής επιβαρύνσεων, // // είναι το σύμβολο του αθροίσματος, // m // είναι ο αύξων αριθμός του τελευταίου δανείου, // m' // είναι ο αύξων αριθμός της τελευταίας εξοφλητικής δόσης ή πληρωμής επιβαρύνσεων, // tK // είναι το χρονικό διάστημα, που εκφράζεται σε έτη και κλάσματα έτους, μεταξύ της ημερομηνίας του δανείου υπ' αριθμόν 1 και της ημερομηνίας χορηγήσεως των επομένων δανείων υπ' αριθμούς 2 έως m , // tK' // είναι το χρονικό διάστημα, που εκφράζεται σε έτη και κλάσματα έτους, μεταξύ της ημερομηνίας χορηγήσεως του δανείου υπ' αριθμόν 1 και της ημερομηνίας πληρωμής της εξοφλητικής δόσης ή επιβάρυνσης υπ' αριθμούς 1 έως m' , // i // είναι το συνολικό ετήσιο ποσοστό επιβάρυνσης, το οποίο μπορεί να υπολογιστεί (είτε αλγεβρικά, είτε μέσω διαδοχικών προσεγγίσεων, είτε μέσω προγράμματος υπολογιστή), όταν οι λοιποί όροι της εξίσωσης είναι γνωστοί, είτε από τη σύμβαση, είτε από αλλού.

Παρατηρήσεις:

α) Τα ποσά που καταβάλλονται και από τις δύο πλευρές σε διαφορετικά χρονικά σημεία δεν είναι κατ' ανάγκη ίσα, ούτε καταβάλλονται κατ' ανάγκην ανά ίσα διαστήματα.

β) Εναρκτήρια ημερομηνία είναι η ημερομηνία του πρώτου δανείου.

γ) Ο χρόνος που μεσολαβεί μεταξύ των ημερομηνιών που λαμβάνονται υπόψη κατά τον υπολογισμό εκφράζεται σε έτη ή κλάσματα έτους.

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ ΙΙΙ

ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑΤΑ ΥΠΟΛΟΓΙΣΜΟΥ

1. Πρώτο παράδειγμα

Ποσό του δανείου $S = 1\ 000$ Ecu.

Εξοφλείται σε μία και μόνη πληρωμή 1 200 Ecu που καταβάλλεται 18 μήνες, δηλαδή 1,5 έτος, μετά το χρόνο χορηγήσεως του δανείου.

$1.2 //$ Η εξίσωση γίνεται $1\ 000 = // 1\ 200 (1+i)^{1,5}$ $1.2.3 //$ ή $// (1+i)^{1,5} // = 1,2 // // 1+i // = 1,129243 \dots // // i // = 0,129243 \dots$

Το εν λόγω ποσό θα στρογγυλεύει σε 12,9 % ή σε 12,92 %, ανάλογα με το εάν το κράτος ή τα συναλλακτικά ήθη δέχονται να στρογγυλεύει το πρώτο ή το

δεύτερο δεκαδικό ψηφίου του ποσοστού.

2. Δεύτερο παράδειγμα

Το δανειζόμενο ποσό ανέρχεται σε $S = 1\ 000$ Ecu, ο δανειστής όμως παρακρατεί 50 Ecu για τα έξοδα έρευνας και φακέλου, ώστε το δάνειο να ανέρχεται στην πραγματικότητα σε 950 Ecu· η εξόφληση 1 200 Ecu πραγματοποιείται, όπως και στο πρώτο παράδειγμα, 18 μήνες μετά την ημερομηνία χορηγήσεως του δανείου.

1.2 // Η εξίσωση γίνεται $950 = // 1\ 200 (1+i)^{1,5}$ 1.2.3.4.5.6 // // ή // $(1+i)^{1,5} // = // 1\ 200 / 950 // = 1,263157 \dots$ 1.2.3.4.5,6 // // // $1+i // = // 1,16851 \dots$ // // // $i // = // 0,16851 \dots$ στρογγυλεμένο σε 16,9 ή σε 16,85 %

3. Τρίτο παράδειγμα

Το δανειζόμενο ποσό ανέρχεται σε 1 000 Ecu εξοφλητέα σε δύο δόσεις των 600 Ecu η κάθε μία, οι οποίες καταβάλλονται μετά από ένα και δύο έτη αντιστοίχως.

1.2.3.4 // Η εξίσωση γίνεται $1\ 000 = // 600 (1+i) // + // 600 (1+i)^2$

Λύνεται αλγεβρικά και καταλήγει σε $i = 0,1306623$, στρογγυλεμένα σε 13,1 % ή σε 13,07 %.

4. Τέταρτο παράδειγμα

Το δανειζόμενο ποσό ανέρχεται σε 1 000 Ecu και τα ποσά που πρέπει να πληρώσει ο δανειζόμενος είναι:

1.2.3 // Μετά τρεις μήνες // (0,25 έτους): // 272 Ecu // Μετά έξι μήνες // (0,50 έτους): // 272 Ecu // Μετά δώδεκα μήνες // (1 έτος): // 544 Ecu // Σύνολο // // 1 088 Ecu

Η εξίσωση γίνεται:

1.2.3.4.5.6 // $1\ 000 = // 272 (1+i)^{0,25} // + // 272 (1+i)^{0,50} // + // 544 (1+i)$

Η ανωτέρω εξίσωση επιτρέπει τον υπολογισμό του i μέσω διαδοχικών προσεγγίσεων, που μπορούν να υπολογιστούν με έναν υπολογιστή τσέπης.

Καταλήγει σε:

$i = 0,1321$ στρογγυλεμένο σε 13,2 ή 13,21 %.

ΟΔΗΓΙΑ 93/13/ΕΟΚ ΤΟΥ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΥ

Τι μπορείτε να βρείτε στην ΟΔΗΓΙΑ 93/13/ΕΟΚ ΤΟΥ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΥ

- 1. Τους ορισμούς των εννοιών καταχρηστικές ρήτρες, καταναλωτής και επαγγελματίας**
- 2. Γενικά για τις ρήτρες συμβάσεις. Πώς εκτιμώνται οι ρήτρες ότι είναι καταχρηστικές. Πώς προστατεύεται ο καταναλωτής από τις καταχρηστικές ρήτρες.**
- 3. Ένα πολύ ενδιαφέρον παράρτημα το οποίο ορίζει ποιες ρήτρες είναι καταχρηστικές**

Περίληψη

Η ΟΔΗΓΙΑ 93/13/ΕΟΚ ΤΟΥ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΥ έχει αντικείμενο την προσέγγιση των νομοθετικών, κανονιστικών και διοικητικών διατάξεων των κρατών μελών, οι οποίες αφορούν τις καταχρηστικές ρήτρες στις συμβάσεις που συνάπτονται μεταξύ ενός επαγγελματία και ενός καταναλωτή. Ορίζει τις έννοιες καταχρηστικές ρήτρες, καταναλωτής, επαγγελματίας. Ρήτρα σύμβασης που δεν απετέλεσε αντικείμενο ατομικής διαπραγμάτευσης, θεωρείται καταχρηστική όταν παρά την απαίτηση καλής πίστης, δημιουργεί εις βάρος του καταναλωτή

σημαντική ανισορροπία ανάμεσα στα δικαιώματα και τις υποχρεώσεις των μερών, τα απορρέοντα από τη σύμβαση. Θεωρείται πάντοτε ότι η ρήτρα δεν αποτέλεσε αντικείμενο ατομικής διαπραγμάτευσης, όταν έχει συνταχθεί εκ των προτέρων και όταν ο καταναλωτής, εκ των πραγμάτων, δε μπόρεσε να επηρεάσει το περιεχόμενό της, ιδίως στα πλαίσια μιας σύμβασης προσχώρησης. Το γεγονός ότι για ορισμένα στοιχεία κάποιας ρήτρας ή για μια μεμονωμένη ρήτρα υπήρξε ατομική διαπραγμάτευση, δεν αποκλείει την εφαρμογή του παρόντος άρθρου στο υπόλοιπο μιας σύμβασης, εάν η συνολική αξιολόγηση οδηγεί στο συμπέρασμα ότι, παρ' όλα αυτά, πρόκειται για σύμβαση προσχώρησης. Εάν ο επαγγελματίας ισχυρίζεται ότι για μια τυποποιημένη ρήτρα υπήρξε ατομική διαπραγμάτευση, φέρει το βάρος της απόδειξης. Το παράρτημα περιέχει ενδεικτικό και μη εξαντλητικό κατάλογο ρητρών που είναι δυνατόν να κηρυχθούν καταχρηστικές όπως ρήτρες που έχουν σκοπό ή αποτέλεσμα να αποκλείουν ή να περιορίζουν την εκ του νόμου ευθύνη του επαγγελματία σε περίπτωση θανάτου ή σωματικής βλάβης καταναλωτή, που προκύπτει από πράξη ή παράλειψη αυτού του επαγγελματία, να αποκλείουν ή να περιορίζουν κατά τρόπο ανάρμοστο εκ του νόμου τα δικαιώματα του καταναλωτή, κ.α.

ΟΔΗΓΙΑ 93/13/ΕΟΚ ΤΟΥ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΥ της 5ης Απριλίου 1993 σχετικά με τις καταχρηστικές ρήτρες των συμβάσεων που συνάπτονται με καταναλωτές

ΤΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ ΤΩΝ ΕΥΡΩΠΑΪΚΩΝ ΚΟΙΝΟΤΗΤΩΝ,

Έχοντας υπόψη:

τη συνθήκη για την ίδρυση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής Κοινότητας, και ιδίως το άρθρο 100Α,

την πρόταση της Επιτροπής (1),

Σε συνεργασία με το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο (2),

Έχοντας υπόψη τη γνώμη της Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής (3),

Εκτιμώντας:

ότι έχει σημασία να θεσπιστούν μέτρα για την προοδευτική εγκαθίδρυση της εσωτερικής αγοράς κατά τη διάρκεια χρονικής περιόδου η οποία λήγει στις 31 Δεκεμβρίου 1992- ότι η εσωτερική αγορά περιλαμβάνει έναν χώρο χωρίς εσωτερικά σύνορα μέσα στον οποίο εξασφαλίζεται η ελεύθερη κυκλοφορία των εμπορευμάτων, των προσώπων, των υπηρεσιών και των κεφαλαίων-

ότι οι νομοθεσίες των κρατών μελών σχετικά με τις ρήτρες των συμβάσεων που συνάπτονται μεταξύ του πωλητή αγαθών ή του παρέχοντος υπηρεσίες, αφενός, και του καταναλωτή, αφετέρου, διαφέρουν πολύ με αποτέλεσμα να διαφέρουν οι εθνικές αγορές πώλησης αγαθών και προσφοράς υπηρεσιών προς τους καταναλωτές, και ότι είναι δυνατό να εμφανιστούν στρεβλώσεις του ανταγωνισμού μεταξύ των πωλητών και των παρεχόντων υπηρεσίες, ιδίως κατά την εμπορία σε άλλα κράτη μέλη-

ότι, ειδικότερα, οι νομοθεσίες των κρατών μελών σχετικά με τις καταχρηστικές ρήτρες των συμβάσεων με τους καταναλωτές παρουσιάζουν έντονες διαφορές- ότι εναπόκειται στα κράτη μέλη να μεριμνούν ώστε στις συμβάσεις που συνάπτονται με τους καταναλωτές να μην περιλαμβάνονται καταχρηστικές ρήτρες-

ότι, γενικά, ο καταναλωτής δεν γνωρίζει τους κανόνες δικαίου που ισχύουν στα άλλα κράτη μέλη σχετικά με τις συμβάσεις που αφορούν την πώληση αγαθών ή την παροχή υπηρεσιών- ότι η άγνοια αυτή μπορεί να αποθαρρύνει, να προβεί σε αγορές αγαθών ή παροχής υπηρεσιών σ' αυτά τα κράτη μέλη-

ότι, προκειμένου να διευκολυνθεί η δημιουργία της εσωτερικής αγοράς και να διασφαλίζεται η προστασία του πολίτη ως καταναλωτή κατά την απόκτηση αγαθών και υπηρεσιών με συμβάσεις που διέπονται από την νομοθεσία κρατών μελών διάφορων του κράτους του καταναλωτή, είναι ουσιώδους σημασίας να καταργηθούν οι καταχρηστικές ρήτρες-

ότι με τον τρόπο αυτό πρόκειται να διευκολυνθούν οι πωλητές αγαθών και οι παρέχοντες υπηρεσίες τόσο μέσα στην δική τους χώρα όσο και στην εσωτερική αγορά- ότι, ως εκ τούτου, θα τονωθεί ο ανταγωνισμός και θα υπάρξει έτσι αύξηση των δυνατοτήτων επιλογής για τους πολίτες της Κοινότητας ως καταναλωτές-

ότι στα δύο κοινοτικά προγράμματα σχετικά με την πολιτική προστασία και ενημέρωση των καταναλωτών (4) έχει υπογραμμισθεί η σημασία της προστασίας και ενημέρωσης των καταναλωτών από την ύπαρξη καταχρηστικών ρητρών στις συμβάσεις- ότι η προστασία αυτή πρέπει να εξασφαλίζεται μέσω νομοθετικών και κανονιστικών διατάξεων, είτε εναρμονισμένων στο κοινοτικό επίπεδο είτε θεσπιζόμενων απευθείας σ' αυτό το επίπεδο-

ότι σύμφωνα με την αρχή που διατυπώνεται μέσα σε αυτά τα δύο προγράμματα υπό τον τίτλο "προστασία των οικονομικών συμφερόντων των καταναλωτών", οι αποκτώντες αγαθά ή υπηρεσίες πρέπει να προστατεύονται από τις καταχρήσεις ισχύος εκ μέρους του πωλητή ή του παρέχοντος υπηρεσίες, ιδίως από τις συμβάσεις προσχωρήσεως και από τον καταχρηστικό αποκλεισμό βασικών δικαιωμάτων μέσα στις συμβάσεις-

ότι είναι δυνατόν να επιτευχθεί αποτελεσματικότερη προστασία των καταναλωτών με τη θέσπιση ενιαίων κανόνων σχετικά με τις καταχρηστικές ρήτρες- ότι αυτοί οι κανόνες πρέπει να εφαρμόζονται σε κάθε σύμβαση που συνάπτεται μεταξύ ενός επαγγελματία και ενός καταναλωτή- ότι, συνεπώς, εξαιρούνται από την παρούσα οδηγία οι συμβάσεις εργασίας, οι συμβάσεις που αφορούν κληρονομικά δικαιώματα, οι συμβάσεις οικογενειακού δικαίου καθώς και οι συμβάσεις που αφορούν τη σύσταση και το καταστατικό εταιρειών- ότι ο καταναλωτής πρέπει να απολαύει της αυτής προστασίας στα πλαίσια της προφορικής όσο και της γραπτής σύμβασης, στην τελευταία δε περίπτωση, ανεξάρτητα απ' το αν οι όροι της σύμβασης περιέχονται σε ένα ή περισσότερα έγγραφα-

ότι, παρ' όλα αυτά, ως έχουν σήμερα οι εθνικές νομοθεσίες, μόνον μερική εναρμόνιση είναι δυνατή- ότι, ιδίως, μόνον οι συμβατικές ρήτρες για τις οποίες δεν υπήρξε ατομική διαπραγμάτευση αποτελούν το αντικείμενο της παρούσας οδηγίας- ότι έχει σημασία εν προκειμένω να δοθεί στα κράτη η δυνατότητα, τηρούμενης της συνθήκης, να παρέχουν υψηλότερο επίπεδο προστασίας στον καταναλωτή μέσω εθνικών διατάξεων αυστηρότερων από τις διατάξεις της παρούσας οδηγίας-

ότι οι νομοθετικές ή κανονιστικές διατάξεις των κρατών μελών που καθορίζουν, άμεσα ή έμμεσα, τους όρους των συμβάσεων με τους καταναλωτές θεωρείται ότι δεν περιέχουν καταχρηστικές ρήτρες- ότι, κατά συνέπεια, δεν χρειάζεται να υπάγονται στις διατάξεις της παρούσας οδηγίας οι ρήτρες που απηχούν νομοθετικές ή κανονιστικές διατάξεις αναγκαστικού δικαίου καθώς και αρχές ή διατάξεις διεθνών συμβάσεων, στις οποίες έχουν προσχωρήσει τα κράτη μέλη ή η Κοινότητα- ότι, γι' αυτό τον λόγο, η έκφραση "νομοθετικές ή κανονιστικές διατάξεις αναγκαστικού δικαίου" που αναφέρονται στο άρθρο 1 παράγραφος 2 καλύπτει τους κανόνες οι οποίοι εφαρμόζονται κατά νόμο μεταξύ των συμβαλλομένων, εάν δεν έχει συμφωνηθεί άλλως-

ότι τα κράτη μέλη πρέπει να μεριμνούν ώστε να μην περιλαμβάνονται στη νομοθεσία τους καταχρηστικές ρήτρες, κυρίως εν όψει του γεγονότος ότι η

παρούσα οδηγία ισχύει και για τις επαγγελματικές δραστηριότητες δημοσίου δικαίου-

ότι είναι αναγκαίο να καθοριστούν τα γενικά κριτήρια εκτίμησης του καταχρηστικού χαρακτήρα των συμβατικών ρητρών-

ότι η βάση των καθορισθέντων γενικών κριτηρίων, η εκτίμηση του καταχρηστικού χαρακτήρα των ρητρών, ιδίως στις επαγγελματικές δραστηριότητες δημοσίου δικαίου που παρέχουν υπηρεσίες στο κοινό λαμβάνοντας υπόψη την ταυτότητα συμφερόντων με τους χρήστες, πρέπει να συμπληρώνεται από κάποιο μέσο γενικής αξιολόγησης των διαφόρων εμπλεκομένων συμφερόντων- ότι αυτό αποτελεί την απαίτηση καλής πίστης- ότι, κατά την εκτίμηση της καλής πίστης, πρέπει να δίνεται ιδιαίτερη προσοχή στη διαπραγματευτική δύναμη εκατέρου των συμβαλλομένων, στο αν ο καταναλωτής παρακινήθηκε κατά οποιοδήποτε τρόπο να αποδεχθεί τη ρήτρα και αν η παροχή των αγαθών ή των υπηρεσιών έγινε κατόπιν ειδικής παραγγελίας του καταναλωτή- ότι αυτή η απαίτηση μπορεί να ικανοποιηθεί από τον επαγγελματία όταν συναλλάσσεται με έντιμο και δίκαιο τρόπο με τον αντισυμβαλλόμενο του οποίου οφείλει να λαμβάνει υπόψη τα νόμιμα συμφέροντα-

ότι, για τις ανάγκες της παρούσας οδηγίας, ο κατάλογος των ρητρών που περιέχεται στο παράρτημα είναι, κατ' ανάγκην, ενδεικτικός και επομένως, δεκτικός προσθηκών, ή αυστηρότερης διατύπωσης ιδίως όσον αφορά το πεδίο εφαρμογής αυτών των ρητρών, από τα κράτη μέλη στα πλαίσια της νομοθεσίας τους-

ότι η φύση των αγαθών ή των υπηρεσιών πρέπει να επηρεάζει την εκτίμηση όσον αφορά τον καταχρηστικό χαρακτήρα των συμβατικών ρητρών-

ότι, για τις ανάγκες της παρούσας οδηγίας, η εκτίμηση του καταχρηστικού χαρακτήρα δεν πρέπει να αφορά τις ρήτρες που περιγράφουν το βασικό αντικείμενο της σύμβασης ούτε τη σχέση ποιότητας τιμής του προμηθευμένου αγαθού ή της παροχής- ότι το βασικό αντικείμενο της σύμβασης και η σχέση ποιότητας /τιμής μπορούν, ωστόσο, να λαμβάνονται υπόψη κατά την εκτίμηση του καταχρηστικού χαρακτήρα άλλων ρητρών- ότι απόρροια αυτού είναι, μεταξύ άλλων, πως στις ασφαλιστικές συμβάσεις οι ρήτρες που καθορίζονται ή οριοθετούν με σαφήνεια τον ασφαλιζόμενο κίνδυνο και την υποχρέωση του ασφαλιστή δεν υπάγονται σε αυτή την εκτίμηση εφόσον οι περιορισμοί αυτοί έχουν ληφθεί υπόψη στον υπολογισμό των ασφαλιστρών που καταβάλλει ο καταναλωτής-

ότι οι συμβάσεις πρέπει να συντάσσονται με σαφή και κατανοητό τρόπο- ότι ο καταναλωτής πρέπει να έχει πράγματι την ευκαιρία να λάβει γνώση όλων των ρητρών και ότι σε περίπτωση αμφιβολίας πρέπει να υπερισχύσει η πιο ευνοϊκή ερμηνεία για τον καταναλωτή-

ότι τα κράτη μέλη πρέπει να λαμβάνουν τα αναγκαία μέτρα ώστε να αποφεύγεται η παρουσία καταχρηστικών ρητρών μέσα στις συμβάσεις που συνάπτονται μεταξύ καταναλωτή και επαγγελματία- ότι, εάν παρ' όλα αυτά εμφανίζονται στις συμβάσεις καταχρηστικές ρήτρες, δεν θα δεσμεύουν τον καταναλωτή, η δε σύμβαση θα εξακολουθεί να δεσμεύει τα συμβαλλόμενα μέρη σύμφωνα με τους ίδιους όρους, εάν μπορεί να υφίσταται χωρίς τις καταχρηστικές ρήτρες-

ότι υπάρχει σε ορισμένες περιπτώσεις κίνδυνος άρσης της προστασίας που παρέχει η παρούσα οδηγία στον καταναλωτή, ορίζοντας το δίκαιο τρίτης χώρας ως δίκαιο που διέπει τη σύμβαση- ότι, κατά συνέπεια, θα πρέπει να περιληφθούν στην οδηγία διατάξεις που θα αποσοβούν αυτόν τον κίνδυνο-

ότι τα άτομα ή οργανισμοί που, σύμφωνα με την νομοθεσία ενός κράτους μέλους, έχουν έννομο συμφέρον να προστατεύουν τον καταναλωτή, πρέπει να έχουν τη δυνατότητα προσφυγής κατά των συμβατικών όρων που συντάσσονται

με σκοπό τη γενικευμένη χρήση μέσα στις συμβάσεις που συνάπτονται με καταναλωτές, και ειδικά κατά των καταχρηστικών ρητρών, είτε ενώπιον δικαστικής αρχής είτε ενώπιον διοικητικού οργάνου που είναι αρμόδιο να αποφασίζει για τις καταγγελίες ή και να κινεί τις κατάλληλες δικαστικές διαδικασίες- ότι αυτή η δυνατότητα δεν συνεπάγεται πάντως εκ των προτέρων έλεγχο των γενικών όρων που χρησιμοποιούνται σε δεδομένο οικονομικό τομέα- ότι οι δικαστικές αρχές και τα διοικητικά όργανα πρέπει να διαθέτουν τα κατάλληλα και αποτελεσματικά μέσα ώστε να θέτουν τέρμα στην εφαρμογή των καταχρηστικών ρητρών στις συμβάσεις που συνάπτονται με τους καταναλωτές,

ΕΞΕΔΩΣΕ ΤΗΝ ΠΑΡΟΥΣΑ ΟΔΗΓΙΑ:

Άρθρο 1

1. Η παρούσα οδηγία έχει αντικείμενο την προσέγγιση των νομοθετικών, κανονιστικών και διοικητικών διατάξεων των κρατών μελών, οι οποίες αφορούν τις καταχρηστικές ρήτρες στις συμβάσεις που συνάπτονται μεταξύ ενός επαγγελματία και ενός καταναλωτή.

2. Οι ρήτρες της σύμβασης που απηχούν νομοθετικές ή κανονιστικές διατάξεις αναγκαστικού δικαίου καθώς και διατάξεις ή αρχές διεθνών συμβάσεων στις οποίες έχουν προσχωρήσει τα κράτη μέλη ή η Κοινότητα, ιδίως στον τομέα των μεταφορών, δεν υπόκεινται στις διατάξεις της παρούσας οδηγίας.

Η έκφραση "νομοθετικές και κανονιστικές διατάξεις αναγκαστικού δικαίου" που αναφέρεται στο άρθρο 1 παράγραφος 2 καλύπτει επίσης τους κανόνες οι οποίοι εφαρμόζονται κατά νόμων μεταξύ των συμβαλλομένων, εάν δεν έχει συμφωνηθεί άλλως.

Άρθρο 2 (1)

Για τους σκοπούς της παρούσας οδηγίας νοούνται ως:

α) "καταχρηστικές ρήτρες": οι ρήτρες μιας σύμβασης όπως αυτές ορίζονται στο άρθρο 3-

β) "καταναλωτής": κάθε φυσικό πρόσωπο το οποίο, κατά τις συμβάσεις που καλύπτει η παρούσα οδηγία, ενεργεί για σκοπούς οι οποίοι είναι άσχετοι με τις επαγγελματικές του δραστηριότητες-

γ) "επαγγελματίας": κάθε φυσικό ή νομικό πρόσωπο που, κατά τις συμβάσεις που καλύπτει η παρούσα οδηγία, ενεργεί στα πλαίσια της επαγγελματικής του δραστηριότητας, είτε δημόσια είτε ιδιωτικής.

Άρθρο 3 (2)

1. Ρήτρα σύμβασης που δεν απετέλεσε αντικείμενο ατομικής διαπραγμάτευσης, θεωρείται καταχρηστική όταν παρά την απαίτηση καλής πίστης, δημιουργεί εις βάρος του καταναλωτή σημαντική ανισορροπία ανάμεσα στα δικαιώματα και τις υποχρεώσεις των μερών, τα απορρέοντα από τη σύμβαση.

2. Θεωρείται πάντοτε ότι η ρήτρα δεν αποτέλεσε αντικείμενο ατομικής διαπραγμάτευσης, όταν έχει συνταχθεί εκ των προτέρων και όταν ο καταναλωτής, εκ των πραγμάτων, δε μπόρεσε να επηρεάσει το περιεχόμενό της, ιδίως στα πλαίσια μιας σύμβασης προσχωρήσεως.

Το γεγονός ότι για ορισμένα στοιχεία κάποιας ρήτρας ή για μια μεμονωμένη ρήτρα υπήρξε ατομική διαπραγμάτευση, δεν αποκλείει την εφαρμογή του παρόντος άρθρου στο υπόλοιπο μιας σύμβασης, εάν η συνολική αξιολόγηση οδηγεί στο συμπέρασμα ότι, παρ' όλα αυτά, πρόκειται για σύμβαση προσχώρησης.

Εάν ο επαγγελματίας ισχυρίζεται ότι για μια τυποποιημένη ρήτρα υπήρξε ατομική

διαπραγμάτευση, φέρει το βάρος της απόδειξης.

3. Το παράρτημα περιέχει ενδεικτικό και μη εξαντλητικό κατάλογο ρητρών που είναι δυνατόν να κηρυχθούν καταχρηστικές.

Άρθρο 4

1. Με την επιφύλαξη του άρθρου 7, ο καταχρηστικός χαρακτήρας μιας συμβατικής ρήτρας κρίνεται, αφού ληφθούν υπόψη η φύση των αγαθών ή των υπηρεσιών που αφορά η σύμβαση και όλες οι κατά τον χρόνο της σύναψης της σύμβασης περιστάσεις που περιέβαλαν την εν λόγω σύμβαση, καθώς και όλες οι υπόλοιπες ρήτρες της σύμβασης ή άλλης σύμβασης από την οποία αυτή εξαρτάται.

2. Η εκτίμηση του καταχρηστικού χαρακτήρα των ρητρών δεν αφορά ούτε τον καθορισμό του κυρίου αντικειμένου της σύμβασης ούτε το ανάλογο ή μη μεταξύ της τιμής και της αμοιβής, αφενός, και των υπηρεσιών ή αγαθών που θα παρασχεθούν ως αντάλλαγμα, αφετέρου, εφόσον οι ρήτρες αυτές είναι διατυπωμένες κατά τρόπο σαφή και κατανοητό.

Άρθρο 5

Στην περίπτωση συμβάσεων των οποίων όλες ή μερικές ρήτρες που προτείνονται στον καταναλωτή έχουν συνταχθεί εγγράφως, οι ρήτρες αυτές πρέπει να συντάσσονται πάντοτε με σαφή και κατανοητό τρόπο. Σε περίπτωση αμφιβολίας για την έννοια μιας ρήτρας, επικρατεί η ευνοϊκότερη για τον καταναλωτή ερμηνεία. Αυτός ο ερμηνευτικός κανόνας δεν εφαρμόζεται στα πλαίσια των διαδικασιών που προβλέπονται στο άρθρο 7 παράγραφος 2.

Άρθρο 6

1. Τα κράτη μέλη θεσπίζουν διατάξεις σύμφωνα με τις οποίες οι καταχρηστικές ρήτρες σύμβασης μεταξύ επαγγελματία και καταναλωτή, τηρουμένων των σχετικών όρων της εθνικής νομοθεσίας, δεν δεσμεύουν τους καταναλωτές, ενώ η σύμβαση εξακολουθεί να δεσμεύει τους συμβαλλόμενους, εάν μπορεί να υπάρξει και χωρίς τις καταχρηστικές ρήτρες.

2. Τα κράτη μέλη λαμβάνουν τα αναγκαία μέτρα ώστε να μην αίρεται η προστασία που παρέχει στον καταναλωτή η παρούσα οδηγία, λόγω του ότι επιλέγεται, ως δίκαιο που διέπει τη σύμβαση, δίκαιο τρίτης χώρας, εάν η σύμβαση έχει στενή σχέση με την επικράτεια των κρατών μελών.

Άρθρο 7

1. Τα κράτη μέλη μεριμνούν ώστε, προς το συμφέρον των καταναλωτών, καθώς και των ανταγωνιζόμενων επαγγελματιών, να υπάρχουν τα κατάλληλα και αποτελεσματικά μέσα, προκειμένου να πάψει η χρησιμοποίηση των καταχρηστικών ρητρών στις συμβάσεις που συνάπτονται από έναν επαγγελματία με καταναλωτές.

2. Τα μέσα αυτά περιλαμβάνουν διατάξεις που δίνουν σε άτομα ή οργανισμούς που έχουν, σύμφωνα με την εθνική νομοθεσία, οριστεί ως έχοντες έννομο συμφέρον για την προστασία των καταναλωτών, τη δυνατότητα να προσφύγουν, σύμφωνα με το εθνικό δίκαιο, ενώπιον των αρμοδίων δικαστηρίων ή διοικητικών οργάνων, τα οποία αποφαινόμενοι για το εάν συμβατικές ρήτρες, που έχουν συνταχθεί με σκοπό τη γενικευμένη χρήση έχουν καταχρηστικό χαρακτήρα και εφαρμόζουν τα κατάλληλα και αποτελεσματικά μέσα για να πάψει η χρησιμοποίηση των ρητρών αυτών.

3. Τηρούμενης της εθνικής νομοθεσίας, οι προσφυγές που αναφέρονται στην παράγραφο 2 μπορούν να ασκούνται, κατά πλειόνων επαγγελματιών, χωριστά ή

από κοινού, του αυτού επαγγελματικού τομέα ή κατά των ενώσεών τους που χρησιμοποιούν ή συνιστούν τη χρησιμοποίηση των αυτών ή παρόμοιων γενικών συμβατικών ρητρών.

Άρθρο 8

Τα κράτη μέλη μπορούν να θεσπίζουν ή διατηρούν, στον τομέα που διέπεται από την παρούσα οδηγία, αυστηρότερες διατάξεις σύμφωνες προς τη συνθήκη, για να εξασφαλίζεται μεγαλύτερη προστασία του καταναλωτή.

Άρθρο 9

Η Επιτροπή υποβάλλει στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και το Συμβούλιο το αργότερο πέντε έτη μετά την αναφερόμενη στο άρθρο 10 παράγραφος 1 ημερομηνία, έκθεση σχετικά με την εφαρμογή της παρούσας οδηγίας.

Άρθρο 10

1. Τα κράτη μέλη θεσπίζουν τις απαιτούμενες νομοθετικές, κανονιστικές και διοικητικές διατάξεις για να συμμορφωθούν με την παρούσα οδηγία το αργότερο στις 31 Δεκεμβρίου 1994. Ενημερώνουν αμέσως την Επιτροπή σχετικά.

Οι διατάξεις αυτές εφαρμόζονται σε όλες τις συμβάσεις που συνάπτονται με καταναλωτές μετά τις 31 Δεκεμβρίου 1994.

2. Οι διατάξεις αυτές, όταν θεσπίζονται από τα κράτη μέλη, αναφέρονται στην παρούσα οδηγία ή συνοδεύονται από την αναφορά αυτή κατά την επίσημη δημοσίευσή τους. Οι λεπτομερές διατάξεις αυτής της αναφοράς εκδίδονται από τα κράτη μέλη.

3. Τα κράτη μέλη ανακοινώνουν στην Επιτροπή το κείμενο των ουσιωδών διατάξεων εσωτερικού δικαίου που θεσπίζουν στον τομέα που διέπεται από την παρούσα οδηγία.

Άρθρο 11

Η παρούσα οδηγία απευθύνεται στα κράτη μέλη.

Λουξεμβούργο, 5 Απριλίου 1993.

Για το Συμβούλιο

Ο Πρόεδρος

N. HELVEG PETERSEN

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ (3)

ΡΗΤΡΕΣ ΠΟΥ ΑΝΑΦΕΡΟΝΤΑΙ ΣΤΟ ΑΡΘΡΟ 3 ΠΑΡΑΓΡΑΦΟΣ 3 1. Ρήτρες που έχουν σκοπό ή αποτέλεσμα:

α) να αποκλείουν ή να περιορίζουν την εκ του νόμου ευθύνη του επαγγελματία σε περίπτωση θανάτου ή σωματικής βλάβης καταναλωτή, που προκύπτει από πράξη ή παράλειψη αυτού του επαγγελματία-

β) να αποκλείουν ή να περιορίζουν κατά τρόπο ανάρμοστο εκ του νόμου τα δικαιώματα του καταναλωτή έναντι του επαγγελματία ή άλλου συμβαλλομένου μέρους σε περίπτωση μη πλήρους ή μερικής εκτέλεσης ή πλημμελούς εκτέλεσης οποιασδήποτε από τις συμβατικές υποχρεώσεις εκ μέρους του επαγγελματία, συμπεριλαμβανομένης της δυνατότητας συμψηφισμού οφειλής έναντι του επαγγελματία με απαίτηση που θα είχε αντί αυτού-

γ) να αποκλείουν το δικαίωμα υπαναχώρησης του καταναλωτή, ενώ η εκτέλεση των υποχρεώσεων του επαγγελματία υπόκειται σε όρο, η εκπλήρωση του οποίου εξαρτάται από τη βούλησή του και μόνο-

δ) να επιτρέπουν στον επαγγελματία να παρακρατεί τα ποσά που έχει καταβάλει ο καταναλωτής όταν ο καταναλωτής υπαναχωρώντας δεν δέχεται να συνάψει ή να εκτελέσει τη σύμβαση, χωρίς να προβλέπεται δικαίωμα του καταναλωτή να λάβει ισοδύναμη αποζημίωση από τον επαγγελματία όταν αυτός είναι εκείνος που υπαναχωρεί-

ε) να επιβάλλουν στον καταναλωτή που δεν εκτελεί τις υποχρεώσεις του, δυσανάλογα υψηλή αποζημίωση-

στ) να επιτρέπουν στον επαγγελματία να καταγγέλλει τη σύμβαση κατά την κρίση του εάν η ίδια ευχέρεια δεν αναγνωρίζεται στον καταναλωτή, καθώς και να επιτρέπουν στον επαγγελματία να παρακρατεί τα ποσά που έχουν καταβληθεί για παροχές που δεν έχουν ακόμα παρασχεθεί από αυτόν στην περίπτωση που τη σύμβαση καταγγέλλει ο ίδιος ο επαγγελματίας-

ζ) να επιτρέπουν στον επαγγελματία να καταγγέλλει χωρίς εύλογη προειδοποίηση σύμβαση αορίστου διάρκειας, εκτός αν συντρέχει σοβαρός λόγος-

η) να παρατείνεται αυτομάτως η ισχύς σύμβασης ορισμένης διάρκειας, εν απουσία αντίθετης δήλωσης του καταναλωτή, ενώ ως προθεσμία για τη δήλωση αυτής της βούλησης του καταναλωτή περί μη παράτασης έχει οριστεί μια ημερομηνία απέχουσα υπερβολικά από τη λήξη της σύμβασης-

θ) να συνάγουν αμετάκλητα την εκ μέρους του καταναλωτή αποδοχή ρητρών τις οποίες δεν είχε καμία πραγματική δυνατότητα να γνωρίζει πριν συνάψει τη σύμβαση-

ι) να επιτρέπουν στον επαγγελματία να τροποποιεί μονομερώς τους όρους της σύμβασης χωρίς σοβαρό λόγο ο οποίος να προβλέπεται στη σύμβαση-

κ) να επιτρέπουν στους επαγγελματίες να τροποποιούν μονομερώς και χωρίς σοβαρό λόγο τα χαρακτηριστικά του προς παράδοση προϊόντος ή της προς παροχή υπηρεσίας-

λ) να προβλέπουν ότι η τιμή των αγαθών καθορίζεται κατά τη στιγμή της παράδοσης, ή να παρέχουν στον πωλητή αγαθών ή στον παρέχοντα υπηρεσίες το δικαίωμα να αυξάνει τις τιμές του, χωρίς ο καταναλωτής να έχει, και στις δύο περιπτώσεις, αντίστοιχο δικαίωμα που να του επιτρέπει να λύει τη σύμβαση στην περίπτωση που η τελική τιμή είναι πολύ υψηλή σε σχέση με την τιμή που συμφωνήθηκε κατά τη σύναψη της σύμβασης-

μ) να παρέχουν στον επαγγελματία το δικαίωμα να καθορίζει εάν τα εμπορεύματα που παραδίδονται ή οι υπηρεσίες που παρέχονται είναι σύμφωνες με τους όρους της σύμβασης, ή να του παρέχουν το αποκλειστικό δικαίωμα να ερμηνεύει μια οποιαδήποτε ρήτρα της σύμβασης-

ν) να περιορίζουν την υποχρέωση του επαγγελματία να τηρεί τις υποχρεώσεις που έχουν αναλάβει οι εντολοδόχοι του ή να εξαρτά την τήρηση των υποχρεώσεών του από την τήρηση ειδικής τυπικής διαδικασίας-

ξ) να υποχρεώνουν τον καταναλωτή να εκπληρώνει όλες τις υποχρεώσεις του ενώ ταυτόχρονα ο επαγγελματίας δεν έχει εκπληρώσει τις δικές τους-

ο) να προβλέπουν τη δυνατότητα εκχώρησης της σύμβασης από τον επαγγελματία όταν αυτή ενδέχεται να δημιουργεί ελάττωση των εγγυήσεων για τον καταναλωτή, χωρίς αυτός είναι σύμφωνος-

π) να καταργούν, ή να παρεμποδίζουν την προσφυγή ενώπιον δικαστηρίου ή την άσκηση ενδίκων μέσων από τον καταναλωτή, ιδίως με το να υποχρεώνουν τον καταναλωτή να καταφεύγει αποκλειστικά σε διαιτησία μη καλυπτόμενη από νομικές διατάξεις, με το να περιορίζουν μη προσηκόντως τα αποδεικτικά μέσα του καταναλωτή, ή με το να επιβάλλουν σ' αυτόν το βάρος της απόδειξης το οποίο, σύμφωνα με το εφαρμοστέο δίκαιο, φέρει κανονικά άλλος συμβαλλόμενος.

2. Πεδίο εφαρμογής των στοιχείων ζ), ι) και λ) έχει ως εξής:

α) το στοιχείο ζ) δεν αντιβαίνει στις ρήτρες με τις οποίες ο προμηθευτής χρηματοοικονομικών υπηρεσιών επιφυλάσσεται του δικαιώματος να λύσει σύμβαση αορίστου χρόνου μονομερώς και χωρίς προειδοποίηση, εφόσον συντρέχει βασικός λόγος, αρκεί να επιβαρύνεται ο επαγγελματίας με την υποχρέωση να πληροφορεί παραχρήμα το άλλο ή τα άλλα συμβαλλόμενα μέρη-
β) το στοιχείο ι) δεν αντιβαίνει στις ρήτρες με τις οποίες ο προμηθευτής χρηματοοικονομικών υπηρεσιών επιφυλάσσεται του δικαιώματος να τροποποιεί το επιτόκιο που οφείλεται από τον καταναλωτή ή που οφείλεται σε αυτόν, ή το ποσό όλων των άλλων επιβαρύνσεων των σχετικών με τις χρηματοοικονομικές υπηρεσίες χωρίς καμία προειδοποίηση σε περίπτωση βάσιμου λόγου, αρκεί ο επαγγελματίας να επιβαρύνεται με την υποχρέωση να πληροφορεί αμέσως το άλλο ή τα άλλα συμβαλλόμενα μέρη και αυτό ή αυτά να είναι ελεύθερα να καταγγείλουν πάραυτα τη σύμβαση-
Το στοιχείο λ) δεν αντιβαίνει εξάλλου στις ρήτρες με τις οποίες ο επαγγελματίας επιφυλάσσεται του δικαιώματος να τροποποιήσει μονομερώς τους όρους μιας σύμβασης αορίστου χρόνου, εφόσον όμως θα τον βαρύνει η υποχρέωση να προειδοποιήσει εντός ευλόγου χρονικού διαστήματος τον καταναλωτή, ο οποίος και παραμένει ελεύθερος να καταγγείλει τη σύμβαση-
γ) τα στοιχεία ζ), ι) και λ) δεν εφαρμόζονται όταν πρόκειται για:
- συναλλαγές που αφορούν κινητές αξίες και προϊόντα ή υπηρεσίες η τιμή των οποίων υπόκεινται στις διακυμάνσεις επιτοκίου της χρηματαγοράς που δεν ελέγχει ο επαγγελματίας,
- συμβάσεις αγοράς ή πώλησης συναλλάγματος, ταξιδιωτικών επιταγών ή διεθνών ταχυδρομικών ενταλμάτων που έχουν εκδοθεί σε συνάλλαγμα-
δ) το στοιχείο λ) δεν αντιβαίνει στις ρήτρες τιμαριθμικής αναπροσαρμογής της τιμής, εφόσον οι ρήτρες αυτές είναι νόμιμες και ο τρόπος μεταβολής της τιμής περιγράφεται επακριβώς.

Οδηγία 97/7/ΕΚ

Τι μπορείτε να βρείτε στην οδηγία 97/7/ΕΚ

- 1. Ορισμούς των εννοιών "Εξ αποστάσεως σύμβαση", "Καταναλωτής", "Προμηθευτής", "Μέσο επικοινωνίας εξ αποστάσεως", "Φορέας μέσου επικοινωνίας"**
- 2. Σε ποιες συμβάσεις που αποτελούν εξ αποστάσεως συμβάσεις δεν εφαρμόζεται αυτή η οδηγία**
- 3. Ποιες είναι οι απαραίτητες πληροφορίες που ένας καταναλωτής πρέπει να έχει στην διάθεσή του πριν από την σύναψη οποιασδήποτε εξ αποστάσεως σύμβασης**
- 4. Ποιες είναι οι απαραίτητες πληροφορίες που ένας καταναλωτής πρέπει να έχει στην διάθεσή του εγγράφως κατά την εκτέλεση της σύμβασης**
- 5. Ποιες είναι οι προθεσμίες υπαναχώρησης του καταναλωτή για κάθε εξ αποστάσεως σύμβαση**

6. Ποια είναι η προθεσμία που έχει ο προμηθευτής ώστε να εκτελέσει την παραγγελία του καταναλωτή και τι γίνεται σε περίπτωση μη εκτέλεσής της
7. Πώς μπορεί να προστατευθεί ο καταναλωτής όταν έχει πληρώσει με πιστωτική κάρτα
8. Τι γίνεται όταν παρέχονται στον καταναλωτή υπηρεσίες ή αγαθά που δεν έχει ζητήσει
9. Ποια μέσα επικοινωνίας εξ αποστάσεως απαιτούν για τη χρήση από έναν προμηθευτή την προηγούμενη συγκατάθεση του καταναλωτή
10. Παράρτημα με κατάλογο των μέσων επικοινωνίας εξ αποστάσεως
11. Παράρτημα που αναφέρει σε ποιες συμβάσεις χρηματοοικονομικών υπηρεσιών δεν εφαρμόζονται τα οριζόμενα στην παρούσα οδηγία

Περίληψη

Η ΟΔΗΓΙΑ 97/7/ΕΚ ΤΟΥ ΕΥΡΩΠΑΪΚΟΥ ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΙΟΥ ΚΑΙ ΤΟΥ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΥ έχει ως αντικείμενο την προσέγγιση των νομοθετικών, κανονιστικών και διοικητικών διατάξεων των κρατών μελών, οι οποίες αφορούν τις εξ αποστάσεως συμβάσεις μεταξύ καταναλωτών και προμηθευτών. Ορίζει τις έννοιες "Εξ αποστάσεως σύμβαση", "Καταναλωτής", "Προμηθευτής", "Μέσο επικοινωνίας εξ αποστάσεως", "Φορέας μέσου επικοινωνίας". Οι διατάξεις της οδηγίας δεν εφαρμόζονται στις συμβάσεις που αφορούν χρηματοοικονομικές υπηρεσίες, που συνάπτονται μέσω αυτόματων διανεμητών ή εμπορικών χώρων αυτόματης πώλησης, που συνάπτονται με τους φορείς των τηλεπικοινωνιών λόγω χρησιμοποίησης των δημόσιων τηλεφωνικών θαλάμων, που συνάπτονται για την κατασκευή και πώληση ακινήτων ή αφορούν άλλα δικαιώματα επί ακινήτων, εξαιρουμένης της μισθώσεως, και που συνάπτονται κατόπιν πλειστηριασμού. Ο καταναλωτής πρέπει να διαθέτει εγκαίρως πριν από την σύναψη οποιασδήποτε συμβάσεως εξ αποστάσεως κάποιες πληροφορίες όπως την ταυτότητα του προμηθευτή και το αργότερο κατά τη στιγμή της παράδοσης όσον αφορά τα αγαθά πρέπει να λαμβάνει γραπτή ενημέρωση σχετικά με τους όρους και τον τρόπο άσκησης του δικαιώματος υπαναχώρησης.

Εκτός αντιθέτου συμφωνίας των συμβαλλομένων, ο προμηθευτής οφείλει να εκτελέσει την παραγγελία το αργότερο εντός προθεσμίας τριάντα ημερών από την επαύριον της ημέρας κατά την οποία ο καταναλωτής του διαβίβασε την παραγγελία. Ο καταναλωτής μπορεί να ζητήσει την ακύρωση μιας πληρωμής σε περίπτωση που έχει χρησιμοποιηθεί δολίως η κάρτα της πληρωμής. Απαγορεύεται η προμήθεια αγαθών ή η παροχή υπηρεσιών σε καταναλωτή, χωρίς προηγούμενη παραγγελία του. Απαιτείται η προηγούμενη συγκατάθεση του καταναλωτή για τη χρήση από έναν προμηθευτή του αυτοματοποιημένου συστήματος κλήσεως χωρίς ανθρώπινη παρέμβαση (συσκευής αυτόματης κλήσεως) και του μηχανήματος τηλεομοιοτυπίας (φαξ).

ΟΔΗΓΙΑ 97/7/ΕΚ ΤΟΥ ΕΥΡΩΠΑΪΚΟΥ ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΙΟΥ ΚΑΙ ΤΟΥ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΥ της 20ής Μαΐου 1997 για την προστασία των καταναλωτών κατά τις εξ αποστάσεως συμβάσεις

ΤΟ ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΙΟ ΚΑΙ ΤΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗΣ ΕΝΩΣΗΣ,
Έχοντας υπόψη:

τη συνθήκη για την ίδρυση της Ευρωπαϊκής Κοινότητας, και ιδίως το άρθρο 100 Α,

την πρόταση της Επιτροπής (1),

τη γνώμη της Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής (2),

Αποφασίζοντας με τη διαδικασία του άρθρου 189B της συνθήκης (3), αφού

έλαβαν υπόψη το κοινό σχέδιο το οποίο ενεκρίθη από την επιτροπή

συνδιαλλαγής στις 27 Νοεμβρίου 1996,

Εκτιμώντας:

(1) ότι είναι σημαντικό στα πλαίσια της υλοποίησης των στόχων της εσωτερικής αγοράς, να ληφθούν τα μέτρα για την προοδευτική παγίωση της αγοράς αυτής

(2) ότι η ελεύθερη κυκλοφορία των εμπορευμάτων και των υπηρεσιών αφορά όχι μόνον τους επαγγελματίες εμπόρους αλλά και τους ιδιώτες ότι η ελεύθερη κυκλοφορία των εμπορευμάτων και των υπηρεσιών σημαίνει ότι οι καταναλωτές μπορούν να έχουν πρόσβαση στα εμπορεύματα και τις υπηρεσίες που παρέχονται σε ένα κράτος μέλος υπό τους αυτούς όρους με τον πληθυσμό του κράτους αυτού

(3) ότι η διασυνοριακή πώληση εξ αποστάσεως μπορεί να είναι μία από τις κυριότερες συγκεκριμένες εκδηλώσεις της ολοκλήρωσης της εσωτερικής αγοράς για τους καταναλωτές, όπως αυτό έχει ήδη διατυπωθεί, μεταξύ άλλων, στην ανακοίνωση της Επιτροπής προς το Συμβούλιο με τίτλο «προς μια ενιαία αγορά της διανομής» ότι, για την ορθή λειτουργία της εσωτερικής αγοράς, είναι αναγκαίο να μπορούν οι καταναλωτές να απευθύνονται σε μία επιχείρηση εκτός της χώρας τους, έστω και αν η εν λόγω επιχείρηση έχει θυγατρική στη χώρα όπου διαμένει ο καταναλωτής

(4) ότι η καθιέρωση νέων τεχνολογιών συνεπάγεται πολλαπλασιασμό των μέσων που τίθενται στη διάθεση των καταναλωτών για να γνωρίσουν τις προσφορές που γίνονται σε ολόκληρη την Κοινότητα και για να αποστέλλουν τις παραγγελίες τους ότι ορισμένα κράτη μέλη έχουν ήδη λάβει διαφορετικά ή αποκλίνοντα μέτρα προστασίας των καταναλωτών στον τομέα της πώλησης εξ αποστάσεως με αρνητικές συνέπειες για τον ανταγωνισμό μεταξύ των επιχειρήσεων στην ενιαία αγορά 7 ότι είναι κατά συνέπεια αναγκαίο να θεσπιστεί ελάχιστο σύνολο κοινών κανόνων σε κοινοτικό επίπεδο στον τομέα αυτόν

(5) ότι τα σημεία 18 και 19 του παραρτήματος του ψηφίσματος του Συμβουλίου, της 14ης Απριλίου 1975, περί προκαταρκτικού προγράμματος της Ευρωπαϊκής Οικονομικής Κοινότητας για πολιτική προστασίας και ενημέρωσης των καταναλωτών (4), επισημαίνουν την ανάγκη προστασίας των αγοραστών αγαθών ή υπηρεσιών από την απαίτηση πληρωμής εμπορευμάτων που δεν έχουν παραγγελθεί και από τις καταπιεστικές μεθόδους πώλησης

(6) ότι η ανακοίνωση της Επιτροπής προς το Συμβούλιο με τίτλο «νέα ώθηση για την πολιτική προστασίας των καταναλωτών» που εγκρίθηκε με το ψήφισμα του Συμβουλίου της 23ης Ιουνίου 1986 (5), αναφέρει στο σημείο 33 ότι η Επιτροπή θα υποβάλει προτάσεις αναφορικά με τη χρησιμοποίηση νέων τεχνολογιών πληροφόρησης που επιτρέπουν στους καταναλωτές να υποβάλλουν, από την κατοικία τους, παραγγελίες σε κάποιον προμηθευτή

(7) ότι το ψήφισμα του Συμβουλίου, της 9ης Νοεμβρίου 1989, σχετικά με μελλοντικές προτεραιότητες για την αναθέρμανση της πολιτικής για την προστασία των καταναλωτών (6) καλεί την Επιτροπή να καταβάλει προσπάθειες κατά προτεραιότητα στους τομείς που προβλέπονται στο παράρτημα του εν λόγω ψηφίσματος 7 ότι στο παράρτημα αυτό αναφέρονται οι νέες τεχνολογίες που επιτρέπουν την τηλεαγορά 7 ότι η Επιτροπή έδωσε συνέχεια στο ψήφισμα αυτό με τη θέσπιση τριετούς σχεδίου δράσης για την πολιτική προστασίας των καταναλωτών στην Ευρωπαϊκή Οικονομική Κοινότητα (1990-1992) 7 ότι το

σχέδιο αυτό προβλέπει την έκδοση οδηγίας

(8) ότι η χρήση των γλωσσών σε θέματα συμβάσεων εξ αποστάσεως ανάγεται στην αρμοδιότητα των κρατών μελών

(9) ότι η εξ αποστάσεως σύμβαση χαρακτηρίζεται από τη χρήση ενός ή περισσότερων μέσων επικοινωνίας εξ αποστάσεως ότι αυτά τα διαφορετικά μέσα χρησιμοποιούνται στα πλαίσια ενός οργανωμένου συστήματος πωλήσεως ή παροχής υπηρεσιών εξ αποστάσεως χωρίς να υπάρχει ταυτόχρονη παρουσία του προμηθευτή και του καταναλωτή ότι η συνεχής εξέλιξη αυτών των μέσων δεν επιτρέπει τη σύνταξη εξαντλητικού καταλόγου αλλά απαιτεί τον ορισμό αρχών που θα ισχύσουν ακόμα και για εκείνα που προς το παρόν ελάχιστα χρησιμοποιούνται

(10) ότι η αυτή συναλλαγή, που περιλαμβάνει διαδοχικές ενέργειες ή σειρά ξεχωριστών ενεργειών επί ένα χρονικό διάστημα, ενδέχεται να δώσει αφορμή για διαφορετικές νομικές περιγραφές αναλόγως της νομοθεσίας των κρατών μελών ότι οι διατάξεις της παρούσας οδηγίας δεν δύνανται να εφαρμοστούν διαφορετικά αναλόγως της νομοθεσίας των κρατών μελών, με την επιφύλαξη της προσφυγής τους στο άρθρο 14 ότι, για το σκοπό αυτό, είναι κατά συνέπεια εύλογο να θεωρηθεί ότι πρέπει τουλάχιστον να υπάρχει συμμόρφωση προς τις διατάξεις της παρούσας οδηγίας κατά το χρόνο της πρώτης από μια σειρά διαδοχικών ενεργειών ή της πρώτης από μια σειρά χωριστών ενεργειών επί μια χρονική περίοδο δυναμένη να εκληφθεί ως ενιαία, είτε η εν λόγω ενέργεια ή σειρά ενεργειών αποτελεί αντικείμενο μιας και μόνης σύμβασεως είτε διαδοχικών, χωριστών συμβάσεων

(11) ότι η χρησιμοποίηση των μέσων επικοινωνίας εξ αποστάσεως δεν πρέπει να οδηγεί σε μείωση των πληροφοριών που παρέχονται στον καταναλωτή ότι είναι, κατά συνέπεια, αναγκαίο να προσδιοριστούν οι πληροφορίες που πρέπει υποχρεωτικά να διαβιβάζονται στον καταναλωτή, όποιο και αν είναι το χρησιμοποιούμενο μέσο επικοινωνίας ότι η διαβιβαζόμενη πληροφορία πρέπει να γίνεται εξάλλου, σύμφωνα με τους λοιπούς σχετικούς κοινοτικούς κανόνες, και ιδίως με την οδηγία 84/450/ΕΟΚ του Συμβουλίου, της 10ης Σεπτεμβρίου 1984, για την προσέγγιση των νομοθετικών, κανονιστικών και διοικητικών διατάξεων των κρατών μελών σχετικά με την παραπλανητική διαφήμιση (7) ότι, αν υπάρχουν εξαιρέσεις από την υποχρέωση παροχής πληροφοριών, ο καταναλωτής έχει τη διακριτική ευχέρεια να απαιτήσει ορισμένες βασικές πληροφορίες όπως την ταυτότητα του προμηθευτή, τα κύρια χαρακτηριστικά των αγαθών ή υπηρεσιών και την τιμή τους

(12) ότι, σε περίπτωση τηλεφωνικής επικοινωνίας, είναι σκόπιμο να λαμβάνει ο καταναλωτής επαρκείς πληροφορίες κατά την αρχή της συνομιλίας προκειμένου να αποφασίσει εάν θα συνεχίσει ή όχι

(13) ότι η πληροφορία που διαδίδεται μέσω ορισμένων ηλεκτρονικών μέσων έχει συχνά εφήμερο χαρακτήρα, στο μέτρο όπου δεν λαμβάνεται σε σταθερό υπόθεμα ότι καθίσταται για το λόγο αυτό απαραίτητο ο καταναλωτής να λαμβάνει σε εύθετο χρόνο γραπτώς τις αναγκαίες πληροφορίες για την καλή εκτέλεση της σύμβασεως

(14) ότι ο καταναλωτής δεν έχει τη δυνατότητα στην πραγματικότητα να δει το προϊόν ή να λάβει γνώση των χαρακτηριστικών της υπηρεσίας πριν από τη σύναψη της σύμβασεως 7 ότι θα πρέπει επίσης να προβλεφθεί εκτός εάν η παρούσα οδηγία ορίζει άλλως, δικαίωμα υπαναχώρησης από τη σύμβαση 7 ότι, για να μην είναι το δικαίωμα αυτό απλώς τυπικό, το κόστος που τυχόν επωμίζεται ο καταναλωτής κατά την άσκησή του θα πρέπει να περιορίζεται στο άμεσο κόστος της επιστροφής των αγαθών ότι το δικαίωμα υπαναχώρησης ισχύει υπό την επιφύλαξη των δικαιωμάτων του καταναλωτή δυνάμει των εθνικών νομοθεσιών

για την παραλαβή, μεταξύ άλλων, προϊόντων και υπηρεσιών που έχουν υποστεί ζημία ή δεν ανταποκρίνονται στην περιγραφή της προσφοράς των εν λόγω προϊόντων και υπηρεσιών ότι εναπόκειται στα κράτη μέλη να καθορίσουν τις λοιπές διατυπώσεις και όρους που διέπουν το δικαίωμα υπαναχώρησης

(15) ότι είναι επίσης αναγκαίο να προβλεφθεί προθεσμία εκτέλεσης της σύμβασης εάν δεν ορίστηκε αυτή κατά τη στιγμή της παραγγελίας

(16) ότι η τεχνική προώθηση που συνίσταται στην αποστολή ενός προϊόντος ή στην παροχή υπηρεσίας επί πληρωμή στον καταναλωτή χωρίς προηγούμενη αίτησή του ή ρητή συμφωνία εκ μέρους του, δεν μπορεί να γίνει αποδεκτή, εκτός αν πρόκειται για προμήθεια ανταλλακτικού 7

(17) ότι ισχύουν οι αρχές που καθιερώνονται με τα άρθρα 8 και 10 της ευρωπαϊκής σύμβασης για την προστασία των δικαιωμάτων του ανθρώπου και των θεμελιωδών ελευθεριών της 4ης Νοεμβρίου 1950 7 ότι ενδείκνυται να αναγνωρίζεται στον καταναλωτή δικαίωμα προστασίας της ιδιωτικής του ζωής, ιδιαίτερα σε ό,τι αφορά την ηρεμία έναντι ορισμένων ιδιαίτερα επιθετικών επικοινωνιακών μέσων και ότι συντρέχει λόγος, ως εκ τούτου, να προσδιοριστούν τα συγκεκριμένα όρια χρήσης παρόμοιων μέσων ότι τα κράτη μέλη θα πρέπει να λαμβάνουν τα κατάλληλα μέτρα προκειμένου να προστατεύσουν αποτελεσματικά από παρόμοιες επαφές όσους καταναλωτές δεν επιθυμούν επαφές με ορισμένα μέσα επικοινωνίας, με την επιφύλαξη των ιδιαίτερων διασφαλίσεων που διαθέτουν οι καταναλωτές δύναμει της κοινοτικής νομοθεσίας που διέπει την προστασία των προσωπικών δεδομένων και της ιδιωτικής ζωής

(18) ότι έχει σημασία οι βασικοί δεσμευτικοί κανόνες που περιέχονται στην παρούσα οδηγία να συμπληρωθούν ενδεχομένως από προαιρετικές διευθετήσεις μεταξύ των ενδιαφερομένων επαγγελματιών, σύμφωνα με τη σύσταση 92/295/ΕΟΚ της Επιτροπής, της 7ης Απριλίου 1992, σχετικά με τους κώδικες δεοντολογίας για την προστασία των καταναλωτών σε συμβάσεις που αποτελούν αντικείμενο διαπραγματεύσεως από απόσταση (8)

(19) ότι, με στόχο την καλύτερη δυνατή προστασία του καταναλωτή, έχει σημασία να ενημερωθεί ο καταναλωτής επαρκώς σχετικά με τις διατάξεις της παρούσας οδηγίας και με τους κώδικες δεοντολογίας που ενδέχεται να υπάρχουν στον τομέα αυτόν

(20) ότι η μη τήρηση των διατάξεων της παρούσας οδηγίας μπορεί να θίξει τους καταναλωτές αλλά επίσης και τους ανταγωνιστές ότι μπορούν λοιπόν να προβλεφθούν διατάξεις επιτρέπουσες σε δημόσιους οργανισμούς ή τους εκπροσώπους τους ή σε οργανώσεις καταναλωτών που έχουν, βάσει της εθνικής νομοθεσίας, νόμιμο συμφέρον να προστατεύουν τους καταναλωτές, ή σε επαγγελματικές οργανώσεις που έχουν νόμιμο συμφέρον να ενεργήσουν, να μεριμνούν για την εφαρμογή της

(21) ότι, με στόχο την προστασία του καταναλωτή, είναι σημαντικό να δημιουργηθεί αποτελεσματικό σύστημα εξέτασης των διασυνοριακών καταγγελιών μόλις αυτό είναι δυνατό ότι, στις 14 Φεβρουαρίου 1996, η Επιτροπή δημοσίευσε σχέδιο δράσης για την πρόσβαση των καταναλωτών στη δικαιοσύνη και τη ρύθμιση των διαφορών για θέματα κατανάλωσης στην εσωτερική αγορά ότι το εν λόγω σχέδιο δράσης περιλαμβάνει συγκεκριμένες δραστηριότητες για την προώθηση εξώδικων διαδικασιών ότι θεσπίζονται αντικειμενικά κριτήρια (παράρτημα II) για την εξασφάλιση της αξιοπιστίας των εν λόγω διαδικασιών, προβλέπεται δε η χρησιμοποίηση τυποποιημένων εντύπων απαίτησης (παράρτημα III)

(22) ότι, κατά τη χρήση των νέων τεχνολογιών, ο καταναλωτής δεν εξουσιάζει τα χρησιμοποιούμενα μέσα επικοινωνίας ότι είναι συνεπώς αναγκαίο να

προβλεφθεί η δυνατότητα το βάρος της απόδειξης να βαρύνει τον προμηθευτή (23) ότι υφίσταται ο κίνδυνος, σε ορισμένες περιπτώσεις, να στερηθεί ο καταναλωτής της προστασίας που του παρέχεται δια της παρούσας οδηγίας με το να ορισθεί ως εφαρμοστέο δίκαιο της σύμβασης το δίκαιο τρίτης χώρας ότι, κατά συνέπεια, θα πρέπει να προβλεφθούν στην παρούσα οδηγία διατάξεις που θα αποβλέπουν στην αποφυγή του κινδύνου αυτού

(24) ότι ένα κράτος μέλος μπορεί να απαγορεύσει, για λόγους γενικού συμφέροντος, την εμπορία, εντός της επικράτειάς του, μέσω συμβάσεων εξ αποστάσεως, ορισμένων προϊόντων και υπηρεσιών ότι η απαγόρευση αυτή πρέπει να γίνεται με παράλληλη τήρηση των κοινοτικών κανόνων ότι τέτοιες απαγορεύσεις προβλέπονται, ήδη, κυρίως στον τομέα των φαρμάκων, από την οδηγία 89/552/ΕΟΚ του Συμβουλίου, της 3ης Οκτωβρίου 1989, για τον συντονισμό ορισμένων νομοθετικών, κανονιστικών και διοικητικών διατάξεων των κρατών μελών σχετικά με την άσκηση τηλεοπτικών δραστηριοτήτων (9) και την οδηγία 92/28/ΕΟΚ του Συμβουλίου, της 31ης Μαρτίου 1992, για τη διαφήμιση των φαρμάκων που προορίζονται για ανθρώπους (10),

ΕΞΕΔΩΣΑΝ ΤΗΝ ΠΑΡΟΥΣΑ ΟΔΗΓΙΑ:

Άρθρο 1

Αντικείμενο

Η παρούσα οδηγία έχει ως αντικείμενο την προσέγγιση των νομοθετικών, κανονιστικών και διοικητικών διατάξεων των κρατών μελών, οι οποίες αφορούν τις εξ αποστάσεως συμβάσεις μεταξύ καταναλωτών και προμηθευτών.

Άρθρο 2 (1)

Ορισμοί

Για τους σκοπούς της παρούσας οδηγίας, νοούνται ως:

1. «Εξ αποστάσεως σύμβαση»: κάθε σύμβαση μεταξύ ενός προμηθευτή και ενός καταναλωτή αφορώσα αγαθά ή υπηρεσίες, η οποία συνάπτεται στα πλαίσια ενός συστήματος πωλήσεων ή παροχής υπηρεσιών εξ αποστάσεως, που οργανώνεται από τον προμηθευτή, ο οποίος, με τη σύμβαση αυτή, χρησιμοποιεί αποκλειστικά ένα ή περισσότερα μέσα επικοινωνίας εξ αποστάσεως έως τη σύναψη της συμβάσεως, συμπεριλαμβανομένης και αυτής καθεαυτής της σύναψης της συμβάσεως.
2. «Καταναλωτής»: κάθε φυσικό πρόσωπο το οποίο, όσον αφορά τις συμβάσεις που καλύπτονται από την παρούσα οδηγία, ενεργεί για λόγους οι οποίοι δεν εμπίπτουν στα πλαίσια της επαγγελματικής δραστηριότητας.
3. «Προμηθευτής»: κάθε φυσικό ή νομικό πρόσωπο το οποίο, όσον αφορά τις συμβάσεις που καλύπτονται από την παρούσα οδηγία, ενεργεί στα πλαίσια της επαγγελματικής του δραστηριότητας.
4. «Μέσο επικοινωνίας εξ αποστάσεως»: κάθε μέσο το οποίο μπορεί να χρησιμοποιηθεί, χωρίς την αυτοπρόσωπη και ταυτόχρονη παρουσία του προμηθευτή και του καταναλωτή, για τη σύναψη συμβάσεως μεταξύ τους. Ενδεικτικός κατάλογος των μέσων που καλύπτονται από την παρούσα οδηγία περιέχεται στο παράρτημα Ι.
5. «Φορέας μέσου επικοινωνίας»: το φυσικό ή νομικό πρόσωπο, ιδιωτικού ή δημοσίου δικαίου, του οποίου η επαγγελματική δραστηριότητα συνίσταται στη διάθεση ενός ή περισσότερων μέσων επικοινωνίας εξ αποστάσεως στους προμηθευτές.

Άρθρο 3 (2)

Εξαιρέσεις

1. Η παρούσα οδηγία δεν εφαρμόζεται στις συμβάσεις:

- που αφορούν χρηματοοικονομικές υπηρεσίες των οποίων ένας μη εξαντλητικός κατάλογος περιλαμβάνεται στο παράρτημα ΙΙ,
- που συνάπτονται μέσω αυτόματων διανεμητών ή εμπορικών χώρων αυτόματης πώλησης,
- που συνάπτονται με τους φορείς των τηλεπικοινωνιών λόγω χρησιμοποίησης των δημόσιων τηλεφωνικών θαλάμων,
- που συνάπτονται για την κατασκευή και πώληση ακινήτων ή αφορούν άλλα δικαιώματα επί ακινήτων, εξαιρουμένης της μισθώσεως,
- που συνάπτονται κατόπιν πλειστηριασμού.

2. Τα άρθρα 4, 5 και 6 και το άρθρο 7 παράγραφος 1 δεν εφαρμόζονται:

- στις συμβάσεις για την προμήθεια τροφίμων, ποτών ή άλλων αγαθών τρέχουσας οικιακής καταναλώσεως, τα οποία παραδίδονται στον καταναλωτή κατ' οίκον, στη διαμονή του ή στον τόπο εργασίας του από διανομείς που πραγματοποιούν συχνές και τακτικές παραδόσεις,
- στις συμβάσεις για την παροχή υπηρεσιών καταλύματος, μεταφοράς, διατροφής, διασκέδασης, εφόσον ο προμηθευτής δεσμεύεται κατά τη σύναψη της σύμβασης να προβεί σε αυτές τις παροχές, σε καθορισμένη ημερομηνία ή συγκεκριμένη χρονική περίοδο κατ' εξαίρεση, στην περίπτωση υπαίθριων δραστηριοτήτων ελευθέρου χρόνου, ο προμηθευτής μπορεί να επιφυλαχθεί του δικαιώματος να μην εφαρμόσει το άρθρο 7 παράγραφος 2 σε συγκεκριμένες περιστάσεις.

Άρθρο 4 (3)

Εκ των προτέρων πληροφόρηση

1. Πριν από την σύναψη οποιασδήποτε συμβάσεως εξ αποστάσεως ο καταναλωτής πρέπει να διαθέτει εγκαίρως τις ακόλουθες πληροφορίες:

- α) ταυτότητα του προμηθευτή, και στην περίπτωση συμβάσεων που προβλέπουν προκαταβολική πληρωμή, διεύθυνση του προμηθευτή
- β) κυριότερα χαρακτηριστικά του αγαθού ή της υπηρεσίας
- γ) τιμή του αγαθού ή της υπηρεσίας, συμπεριλαμβανομένων όλων των φόρων
- δ) ενδεχόμενα έξοδα παραδόσεως
- ε) τρόπο πληρωμής, παραδόσεως ή εκτελέσεως της συμβάσεως
- στ) ύπαρξη δικαιώματος υπαναχώρησης, πλην των περιπτώσεων που αναφέρονται στο άρθρο 6 παράγραφος 3
- ζ) κόστος χρησιμοποίησης του μέσου επικοινωνίας εξ αποστάσεως, όταν υπολογίζεται με βάση άλλη εκτός των βασικών τιμολογίων
- η) διάρκεια ισχύος της προσφοράς ή της τιμής
- θ) ελάχιστη διάρκεια ισχύος της σύμβασης, όπου αρμόζει, στην περίπτωση συμβάσεων για την προμήθεια προϊόντων ή υπηρεσιών που επιτελείται διαρκώς ή περιοδικώς.

2. Οι πληροφορίες που αναφέρονται στην παράγραφο 1, των οποίων ο εμπορικός σκοπός πρέπει να είναι σαφής, πρέπει να παρέχονται κατά τρόπο ευκρινή και κατανοητό με όποιο μέσο αρμόζει στο χρησιμοποιούμενο μέσο εξ αποστάσεως επικοινωνίας, τηρουμένων δεόντως ιδίως των αρχών της καλής πίστης κατά τις εμπορικές συναλλαγές και των αρχών που διέπουν την προστασία εκείνων που δεν είναι ικανοί προς δικαιοπραξία σύμφωνα με τη νομοθεσία των κρατών μελών, όπως οι ανήλικοι.

3. Επιπλέον, στην περίπτωση τηλεφωνικών επικοινωνιών, η ταυτότητα του προμηθευτή και ο εμπορικός σκοπός της κλήσης πρέπει να διευκρινίζονται σαφώς

στην αρχή οποιασδήποτε συζήτησης με τον καταναλωτή.

Άρθρο 5 (4)

Έγγραφη επιβεβαίωση των πληροφοριών

1. Σε εύθετο χρόνο, κατά την εκτέλεση της συμβάσεως, και το αργότερο κατά τη στιγμή της παράδοσης όσον αφορά τα αγαθά τα οποία δεν πρόκειται να παραδοθούν σε τρίτους, ο καταναλωτής λαμβάνει επιβεβαίωση, με έγγραφο ή άλλο μόνιμο υπόθεμα ευρισκόμενο στη διάθεσή του και στο οποίο έχει πρόσβαση των πληροφοριών που αναφέρονται στο άρθρο 4 παράγραφος 1 στοιχεία α) έως στ), εκτός εάν οι πληροφορίες αυτές έχουν ήδη δοθεί στον καταναλωτή πριν από τη σύναψη της συμβάσεως, με έγγραφο ή άλλο μόνιμο υπόθεμα ευρισκόμενο στη διάθεσή του και στο οποίο έχει πρόσβαση.

Σε κάθε περίπτωση πρέπει να παρέχονται:

- γραπτή ενημέρωση σχετικά με τους όρους και τον τρόπο άσκησης του δικαιώματος υπαναχώρησης, κατά την έννοια του άρθρου 6, συμπεριλαμβανομένων των περιπτώσεων που αναφέρονται στο άρθρο 6 παράγραφος 3 πρώτη περίπτωση,
- η γεωγραφική διεύθυνση του καταστήματος του προμηθευτή όπου ο καταναλωτής μπορεί να απευθύνει τις καταγγελίες του,
- πληροφορίες σχετικές με την εξυπηρέτηση μετά την πώληση και τις υφιστάμενες εμπορικές εγγυήσεις,
- τους όρους καταγγελίας της συμβάσεως, όταν πρόκειται για σύμβαση αορίστου χρόνου ή διάρκειας μεγαλύτερης του ενός έτους.

2. Η παράγραφος 1 δεν εφαρμόζεται στις υπηρεσίες που εκτελούνται με χρήση μέσου επικοινωνίας εξ αποστάσεως, εφόσον οι υπηρεσίες αυτές παρέχονται άπαξ και τιμολογούνται από το φορέα του μέσου επικοινωνίας εξ αποστάσεως.

Εντούτοις, ο καταναλωτής πρέπει οπωσδήποτε να μπορεί να πληροφορείται τη γεωγραφική διεύθυνση του καταστήματος του προμηθευτή, όπου μπορεί να απευθύνει τις καταγγελίες του.

Άρθρο 6 (5)

Δικαίωμα υπαναχώρησης

1. Για κάθε εξ αποστάσεως σύμβαση, ο καταναλωτής διαθέτει προθεσμία τουλάχιστον επτά εργάσιμων ημερών για να υπαναχωρήσει αζημίως και χωρίς να δηλώσει την αιτία. Το μόνο κόστος που ενδέχεται να βαρύνει τον καταναλωτή λόγω του ότι ασκεί το δικαίωμα υπαναχώρησης είναι το άμεσο κόστος επιστροφής των αγαθών.

Κατά την άσκηση του δικαιώματος αυτού, η προθεσμία τρέχει:

- για τα αγαθά, από την ημέρα παραλαβής τους από τον καταναλωτή, όταν έχουν εκπληρωθεί οι υποχρεώσεις που αναφέρονται στο άρθρο 5,
- για τις υπηρεσίες, από την ημερομηνία σύναψης της σύμβασης ή από την ημέρα κατά την οποία έχουν εκπληρωθεί οι υποχρεώσεις που προβλέπονται στο άρθρο 5, εάν εκπληρούνται μετά τη σύναψη της συμβάσεως, υπό τον όρο ότι η προθεσμία δεν υπερβαίνει την τρίμηνη προθεσμία που αναφέρεται στο ακόλουθο εδάφιο.

Στην περίπτωση που ο προμηθευτής δεν έχει εκπληρώσει τις υποχρεώσεις που αναφέρονται στο άρθρο 5, η προθεσμία αυτή είναι τρίμηνη. Η προθεσμία αυτή τρέχει:

- για τα αγαθά, από την ημέρα παραλαβής τους από τον καταναλωτή,
- για τις υπηρεσίες, από την ημερομηνία σύναψης της σύμβασης.

Εάν δοθούν οι αναφερόμενες στο άρθρο 5 πληροφορίες, εντός αυτής της

τρίμηνης προθεσμίας, αρχίζει από τη στιγμή αυτή η αναφερόμενη στο πρώτο εδάφιο προθεσμία των επτά εργασίμων ημερών.

2. Όταν το δικαίωμα υπαναχώρησης ασκήθηκε από τον καταναλωτή, σύμφωνα με το παρόν άρθρο, ο προμηθευτής υποχρεούται να επιστρέψει τα καταβληθέντα από τον καταναλωτή ποσά, χωρίς επιβάρυνση. Η μόνη ενδεχόμενη επιβάρυνση του καταναλωτή λόγω ασκήσεως του δικαιώματος υπαναχώρησης είναι το άμεσο κόστος της επιστροφής των αγαθών. Η επιστροφή αυτή πρέπει να πραγματοποιηθεί το συντομότερο δυνατόν, και εν πάση περιπτώσει, εντός τριάντα ημερών.

3. Εκτός αντιθέτου συμφωνίας των συμβαλλομένων, ο καταναλωτής δεν μπορεί να ασκήσει το δικαίωμα υπαναχώρησης το οποίο προβλέπει η παράγραφος 1 για τις συμβάσεις:

- παροχής υπηρεσιών, η εκτέλεση των οποίων άρχισε κατόπιν συμφωνίας του καταναλωτή πριν από τη λήξη της προθεσμίας των επτά εργασίμων ημερών που προβλέπεται στην παράγραφο 1,

- προμήθειας αγαθών ή παροχής υπηρεσιών η τιμή των οποίων εξαρτάται από διακυμάνσεις της χρηματαγοράς, τις οποίες δεν είναι δυνατόν να ελέγξει ο προμηθευτής,

- προμήθειας αγαθών που κατασκευάζονται σύμφωνα με τις προδιαγραφές του καταναλωτή ή σαφώς εξατομικευμένων, ή τα οποία, εκ της φύσεώς τους, δεν είναι δυνατόν να επιστραφούν ή μπορούν να αλλοιωθούν ή λήγουν σύντομα,

- προμήθειας οπτικοακουστικών εγγραφών, δίσκων και λογισμικού, που έχουν αποσφραγισθεί από τον καταναλωτή,

- προμήθειας εφημερίδων και παντός τύπου περιοδικών,

- παροχής υπηρεσιών στοιχημάτων και λαχείων.

4. Τα κράτη μέλη προβλέπουν στη νομοθεσία τους ότι:

- εάν το τίμημα ενός αγαθού ή μιας υπηρεσίας καλύπτεται εν όλο ή εν μέρει από πίστωση χορηγούμενη από τον προμηθευτή ή

- εάν το τίμημα αυτό καλύπτεται εν όλο ή εν μέρει από πίστωση χορηγούμενη στον καταναλωτή από τρίτον, δυνάμει συμφωνίας που έχει συναφθεί μεταξύ του τρίτου και του προμηθευτή,

η πιστωτική σύμβαση καταγγέλλεται, αζημίως, όταν ο καταναλωτής ασκήσει το δικαίωμα υπαναχώρησης από τη σύμβαση σύμφωνα με την παράγραφο 1.

Τα κράτη μέλη καθορίζουν τις διατυπώσεις καταγγελίας της πιστωτικής σύμβασης.

Άρθρο 7 (6)

Εκτέλεση

1. Εκτός αντιθέτου συμφωνίας των συμβαλλομένων, ο προμηθευτής οφείλει να εκτελέσει την παραγγελία το αργότερο εντός προθεσμίας τριάντα ημερών από την επαύριον της ημέρας κατά την οποία ο καταναλωτής του διαβίβασε την παραγγελία.

2. Σε περίπτωση κατά την οποία ο προμηθευτής δεν εκτελέσει τη σύμβαση διότι δεν είναι διαθέσιμο το αγαθό ή η υπηρεσία που έχει παραγγελθεί, ο καταναλωτής πρέπει να ενημερώνεται σχετικώς και πρέπει να είναι δυνατόν να του επιστραφούν τα ταχύτερο δυνατόν τα ποσά που, ενδεχομένως, είχε καταβάλει και, εν πάση περιπτώσει, εντός τριάντα ημερών.

3. Ωστόσο, τα κράτη μέλη μπορούν να προβλέπουν ότι ο προμηθευτής μπορεί να προμηθεύσει στον καταναλωτή αγαθό ή υπηρεσίες ισοδύναμης ποιότητας ή τιμής, εάν η δυνατότητα προβλέπετο πριν από τη σύμβαση ή στη σύμβαση. Ο καταναλωτής ενημερώνεται για τη δυνατότητα αυτή με σαφή και κατανοητό τρόπο. Τα έξοδα επιστροφής των αγαθών τα οποία συνεπάγεται η

άσκηση του δικαιώματος υπαναχώρησης βαρύνουν, στην περίπτωση αυτή τον προμηθευτή, ο δε καταναλωτής πρέπει να ενημερώνεται σχετικά. Στις περιπτώσεις αυτές, η προμήθεια αγαθού ή η παροχή υπηρεσίας δεν μπορεί να εξομοιωθεί με παροχή μη παραγγελθέντων, κατά την έννοια του άρθρου 9.

Άρθρο 8 (7)

Πληρωμή με κάρτα

Τα κράτη μέλη μεριμνούν να υπάρχουν τα κατάλληλα μέτρα ώστε ο καταναλωτής:

- να μπορεί να ζητήσει την ακύρωση μιας πληρωμής σε περίπτωση που χρησιμοποιηθεί δολίως η κάρτα της πληρωμής, στα πλαίσια συμβάσεων εξ αποστάσεως που καλύπτονται από την παρούσα οδηγία,
- σε περίπτωση δόλιας χρήσης, να επαναπιστωθεί για τα ποσά που έχουν καταβληθεί, ή να του επιστραφούν τα ποσά αυτά.

Άρθρο 9 (8)

Παροχή μη παραγγελθέντων

Τα κράτη μέλη λαμβάνουν τα κατάλληλα μέτρα προκειμένου:

- να απαγορευθεί η προμήθεια αγαθών ή η παροχή υπηρεσιών σε καταναλωτή, χωρίς προηγούμενη παραγγελία του, εφόσον η παροχή αυτή συνεπάγεται αίτημα πληρωμής,
- να απαλλάσσεται ο καταναλωτής από κάθε είδους αντιπαροχή, στην περίπτωση παροχής μη παραγγελθέντων, ή έλλειψη απάντησης δεν ισοδυναμεί με συναίνεση.

Άρθρο 10 (9)

Περιορισμοί χρήσεως ορισμένων μέσων επικοινωνίας εξ αποστάσεως

1. Απαιτείται η προηγούμενη συγκατάθεση του καταναλωτή για τη χρήση από έναν προμηθευτή των ακόλουθων μέσων:

- αυτοματοποιημένου συστήματος κλήσεως χωρίς ανθρώπινη παρέμβαση (συσκευής αυτόματης κλήσεως),
- μηχανήματος τηλεομοιοτυπίας (φαξ).

2. Τα κράτη μέλη μεριμνούν ώστε τα μέσα εξ αποστάσεως επικοινωνίας, εκτός από εκείνα που αναφέρει η παράγραφος 1, εφόσον καθιστούν δυνατή μια ατομική επικοινωνία, να επιτρέπεται να χρησιμοποιηθούν μόνον εάν ο καταναλωτής δεν έχει εκδηλώσει την αντίθεσή του.

Άρθρο 11

Δικαστική ή διοικητική προσφυγή

1. Τα κράτη μέλη εξασφαλίζουν την ύπαρξη κατάλληλων και αποτελεσματικών μέσων για την τήρηση των διατάξεων της παρούσας οδηγίας προς το συμφέρον των καταναλωτών.

2. Τα μέσα που αναφέρει η παράγραφος 1 περιλαμβάνουν διατάξεις, οι οποίες επιτρέπουν σε ένα ή περισσότερους από τους ακόλουθους οργανισμούς, όπως καθορίζεται από την εθνική νομοθεσία, να προσφεύγουν σύμφωνα με την εθνική τους νομοθεσία, στα δικαστήρια ή στους αρμόδιους διοικητικούς οργανισμούς ώστε να επιτυγχάνουν την εφαρμογή των εθνικών διατάξεων για την υλοποίηση της παρούσας οδηγίας:

- α) δημόσιοι οργανισμοί ή οι εκπρόσωποί τους 7
- β) οργανώσεις καταναλωτών που έχουν έννομο συμφέρον να προστατεύουν τους καταναλωτές 7
- γ) επαγγελματικές οργανώσεις που έχουν έννομο συμφέρον να ενεργήσουν.

3. α) Τα κράτη μέλη δύνανται να καθορίζουν ότι η προσαγωγή της απόδειξης σχετικά με την προηγούμενη ενημέρωση, τη γραπτή επιβεβαίωση ή την τήρηση των προθεσμιών και τη συγκατάθεση του καταναλωτή είναι δυνατόν να βαρύνει τον προμηθευτή.

β) τα κράτη μέλη λαμβάνουν τα απαιτούμενα μέτρα ώστε οι προμηθευτές, καθώς και οι φορείς μέσων επικοινωνίας εφόσον είναι σε θέση να το πράξουν, να θέσουν τέρμα στις πρακτικές που δεν συμφωνούν με τα μέτρα τα θεσπιζόμενα κατ' εφαρμογή της παρούσας οδηγίας.

4. Τα κράτη μέλη μπορούν να προβλέπουν ότι ο εκούσιος έλεγχος της τήρησης των διατάξεων της παρούσας οδηγίας, που ανατίθεται σε αυτόνομους οργανισμούς, και η προσφυγή σε τέτοιους οργανισμούς για την επίλυση διαφορών προστίθενται στα μέσα που τα κράτη μέλη οφείλουν να προβλέψουν για να εξασφαλίσουν την τήρηση των διατάξεων της παρούσας οδηγίας.

Άρθρο 12

Αναγκαστικός χαρακτήρας των διατάξεων

1. Ο καταναλωτής δεν μπορεί να παραιτηθεί από τα δικαιώματα που του παρέχονται δυνάμει της μεταφοράς της παρούσας οδηγίας στο εθνικό δίκαιο.

2. Τα κράτη μέλη λαμβάνουν τα απαραίτητα μέτρα ώστε ο καταναλωτής να μην στερείται της προστασίας που παρέχεται από την παρούσα οδηγία, λόγω της επιλογής του δικαίου τρίτης χώρας ως εφαρμοστέου δικαίου της σύμβασης, όταν η σύμβαση παρουσιάζει στενό σύνδεσμο με το έδαφος ενός ή περισσοτέρων κρατών μελών.

Άρθρο 13

Κοινοτικοί κανόνες

1. Οι διατάξεις της παρούσας οδηγίας εφαρμόζονται εφόσον δεν υπάρχουν, στα πλαίσια των κοινοτικών ρυθμίσεων, ειδικές διατάξεις που να διέπουν σφαιρικά ορισμένους τύπους συμβάσεων εξ αποστάσεως.

2. Οσάκις ένα ειδικό κοινοτικό νομοθέτημα περιέχει διατάξεις που διέπουν ορισμένες μόνον πλευρές της προμήθειας προϊόντων και της παροχής υπηρεσιών, θα ισχύουν για αυτές τις συγκεκριμένες πλευρές της εξ αποστάσεως συμβάσεως οι εν λόγω διατάξεις και όχι οι διατάξεις της παρούσας οδηγίας.

Άρθρο 14

Ρήτρα στοιχειώδους προστασίας

Τα κράτη μέλη μπορούν να θεσπίσουν ή διατηρήσουν, στον τομέα ο οποίος διέπεται από την παρούσα οδηγία, πλέον αυστηρές διατάξεις συνάδουσες προς τη συνθήκη, προκειμένου να διασφαλίσουν ένα υψηλότερο επίπεδο προστασίας του καταναλωτή. Οι διατάξεις αυτές περιλαμβάνουν, ενδεχομένως, την απαγόρευση, για λόγους γενικού συμφέροντος, της εμπορίας στο έδαφός τους, μέσω συμβάσεων εξ αποστάσεως, ορισμένων αγαθών ή υπηρεσιών, ιδίως φαρμάκων, τηρούμενης δεόντως της συνθήκης.

Άρθρο 15

Εφαρμογή

1. Τα κράτη μέλη θέτουν σε ισχύ τις νομοθετικές, κανονιστικές και διοικητικές διατάξεις που είναι αναγκαίες προκειμένου να συμμορφωθούν προς την παρούσα οδηγία το αργότερο τρία έτη μετά την έναρξη της ισχύος της. Ενημερώνουν αμέσως σχετικά την Επιτροπή.

2. Οι διατάξεις αυτές, όταν θεσπίζονται από τα κράτη μέλη, αναφέρονται στην παρούσα οδηγία ή συνοδεύονται από παρόμοια αναφορά κατά την επίσημη

δημοσίευσή τους. Οι λεπτομέρειες της αναφοράς αυτής καθορίζονται από τα κράτη μέλη.

3. Τα κράτη μέλη ανακοινώνουν στην Επιτροπή το κείμενο των διατάξεων του εσωτερικού δικαίου που θεσπίζουν στον τομέα που διέπεται από την παρούσα οδηγία.

4. Το αργότερο τέσσερα έτη μετά την έναρξη ισχύος της παρούσας οδηγίας, η Επιτροπή υποβάλλει στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και το Συμβούλιο έκθεση σχετικά με την εφαρμογή της παρούσας οδηγίας, συνοδευόμενη, ενδεχομένως, από πρόταση αναθεώρησής της.

Άρθρο 16

Ενημέρωση του καταναλωτή

Τα κράτη μέλη λαμβάνουν τα κατάλληλα μέτρα ώστε ο καταναλωτής να ενημερώνεται για το εθνικό δίκαιο μεταφοράς της παρούσας οδηγίας και ενθαρρύνουν, ανάλογα με την περίπτωση, τις επαγγελματικές οργανώσεις να ενημερώνουν τους καταναλωτές για τους κώδικες δεοντολογίας τους.

Άρθρο 17

Συστήματα καταγγελιών

Η Επιτροπή μελετά τη σκοπιμότητα να εισαχθούν αποτελεσματικά μέσα για την αντιμετώπιση των καταγγελιών των καταναλωτών όσον αφορά τις εξ αποστάσεως πωλήσεις. Εντός δύο ετών από την έναρξη ισχύος της παρούσας οδηγίας, η Επιτροπή υποβάλλει έκθεση στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και το Συμβούλιο σχετικά με τα πορίσματα των μελετών, συνοδευόμενη, ενδεχομένως, από προτάσεις.

Άρθρο 18

Η παρούσα οδηγία αρχίζει να ισχύει την ημέρα της δημοσίευσής της στην Επίσημη Εφημερίδα των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων.

Άρθρο 19

Η παρούσα οδηγία απευθύνεται στα κράτη μέλη.

Βρυξέλλες, 20 Μαΐου 1997.

Για το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο

Ο Πρόεδρος

J.M. GIL-ROBLES

Για το Συμβούλιο

Ο Πρόεδρος

J. VAN AARTSEN

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ Ι (10)

Μέσα επικοινωνίας που αναφέρει το άρθρο 2, σημείο 4

- Έντυπα χωρίς παραλήπτη
- Έντυπα με παραλήπτη
- Τυποποιημένες επιστολές
- Διαφημιστικά έντυπα με στέλεχος παραγγελίας
- Κατάλογοι
- Τηλέφωνο με ανθρώπινη παρέμβαση
- Τηλέφωνο χωρίς ανθρώπινη παρέμβαση (αυτόματη κλήση, οπτικοακουστική τηλεφωνία)

- Ραδιόφωνο
- Τηλέφωνο εικόνας (τηλέφωνο με εικόνα)
- Βιντεοτέξ (μικροϋπολογιστής, τηλεοπτική οθόνη) με πληκτρολόγιο ή οθόνη αμφίδρομης επικοινωνίας
- Ηλεκτρονικό ταχυδρομείο
- Τηλεομοιοτυπία (φαξ)
- Τηλεόραση (τηλεαγορά).

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ ΙΙ (11)

Χρηματοοικονομικές υπηρεσίες που προβλέπει η παράγραφος 1 του άρθρου 3

- Επενδυτικές υπηρεσίες
- Συναλλαγές ασφάλισης και αντασφάλισης
- Τραπεζικές υπηρεσίες
- Συναλλαγές που έχουν σχέση με συνταξιοδοτικά ταμεία
- Υπηρεσίες που αφορούν συναλλαγές επί προθεσμία ή προαίρεση.

Αυτές οι υπηρεσίες περιλαμβάνουν ιδίως:

- τις επενδυτικές υπηρεσίες που αναφέρονται στο παράρτημα της οδηγίας 93/22/ΕΟΚ 7 τις υπηρεσίες οργανισμών συλλογικών επενδύσεων,
- τις υπηρεσίες που εξαρτώνται από δραστηριότητες υπέρ των οποίων ισχύει αμοιβαία αναγνώριση και οι οποίες αναφέρονται στο παράρτημα της οδηγίας 89/646/ΕΟΚ ,
- τις συναλλαγές που εξαρτώνται από δραστηριότητες ασφάλισης και αντασφάλισης, και οι οποίες αναφέρονται:
  - στο άρθρο 1 της οδηγίας 73/239/ΕΟΚ ,
  - στο παράρτημα της οδηγίας 79/267/ΕΟΚ ,
  - στην οδηγία 64/225/ΕΟΚ ,
  - στις οδηγίες 92/49/ΕΟΚ και 92/96/ΕΟΚ .

Δήλωση του Συμβουλίου και του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου σχετικά με το άρθρο 6 παράγραφος 1

Το Συμβούλιο και το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο σημειώνουν ότι η Επιτροπή θα εξετάσει τη δυνατότητα και τη σκοπιμότητα εναρμόνισης της μεθόδου υπολογισμού της περιόδου μελέτης στα πλαίσια της ισχύουσας νομοθεσίας όσον αφορά την προστασία των καταναλωτών, ιδίως της οδηγίας 85/577/ΕΟΚ της 20ής Δεκεμβρίου 1985 περί προστασίας των καταναλωτών κατά τη σύναψη συμβάσεων εκτός εμπορικού καταστήματος ("πωλήσεις κατ' οίκον") .

Δήλωση της Επιτροπής σχετικά με το άρθρο 3 παράγραφος 1 πρώτη περίπτωση
 Η Επιτροπή αναγνωρίζει τη σπουδαιότητα που έχει η προστασία των καταναλωτών όσον αφορά τα εξ αποστάσεως συμβόλαια επί χρηματοπιστωτικών υπηρεσιών και έχει εξ άλλου δημοσιεύσει Πράσινη Βίβλο με τίτλο «χρηματοπιστωτικές υπηρεσίες: οι προσδοκίες των καταναλωτών». Με βάση τις αντιδράσεις που θα προκαλέσει η Πράσινη Βίβλος, η Επιτροπή θα εξετάσει τους τρόπους ενσωμάτωσης της προστασίας των καταναλωτών στην πολιτική των

χρηματοπιστωτικών υπηρεσιών και τις ενδεχόμενες νομοθετικές συνέπειες, και εν ανάγκη θα υποβάλει κατάλληλες προτάσεις.

Οδηγία 2000/46/ΕΚ

Τι μπορείτε να βρείτε στην Οδηγία 2000/46/ΕΚ ;

- 1. Τι είναι το ηλεκτρονικό χρήμα και το ίδρυμα ηλεκτρονικού χρήματος. Ποιες είναι οι δραστηριότητες των ιδρυμάτων ηλεκτρονικού χρήματος .**
- 2. Πώς και με ποια διαδικασία μπορεί αυτός που διαθέτει ηλεκτρονικό χρήμα να το εξαργυρώσει**
- 3. Πόσο πρέπει να είναι το αρχικό κεφάλαιο του ιδρύματος ηλεκτρονικού χρήματος αλλά και το κεφάλαιό του ανά πάσα στιγμή**
- 4. Τι επενδύσεις μπορεί να κάνει ένα ίδρυμα ηλεκτρονικού χρήματος**
- 5. Σε ποιες περιπτώσεις εξαιρούνται τα ιδρύματα ηλεκτρονικού χρήματος από τους κανόνες που ορίζει αυτή η οδηγία**
- 6. Την προθεσμία εναρμόνισης της παρούσας οδηγίας με το ελληνικό δίκαιο.**

Περίληψη

Η Οδηγία 2000/46/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της εφαρμοζείται στα ιδρύματα ηλεκτρονικού χρήματος δηλαδή μια επιχείρηση ή άλλου τύπου νομικό πρόσωπο εκτός του πιστωτικού ιδρύματος. Η οδηγία ορίζει την έννοια του ηλεκτρονικού χρήματος και τις δραστηριότητες των ιδρυμάτων ηλεκτρονικού χρήματος εκτός από την έκδοση ηλεκτρονικού χρήματος. Ο κομιστής ηλεκτρονικού χρήματος δικαιούται κατά την περίοδο ισχύος του χρήματος αυτού να ζητήσει την εξαργύρωσή του στην ονομαστική αξία σε κέρματα και χαρτονομίσματα ή με μεταφορά σε τραπεζικό λογαριασμό χωρίς άλλα τέλη από τα απολύτως αναγκαία για την εκτέλεση της συγκεκριμένης πράξης. Το αρχικό κεφάλαιο του ιδρύματος ηλεκτρονικού χρήματος όπως ορίζεται στο άρθρο 34 παράγραφος 2 σημεία 1) και 2) της οδηγίας 2000/12/ΕΚ δεν είναι κατώτερο από 1 εκατομμύριο ευρώ. Ανά πάσα στιγμή τα ίδια κεφάλαια του ιδρύματος ηλεκτρονικού χρήματος πρέπει να είναι τουλάχιστον το 2 % του τρέχοντος υπολοίπου ή του μέσου ποσού των προηγούμενων 6 μηνών όποιο είναι υψηλότερο των συνολικών χρηματοοικονομικών υποχρεώσεων από το μη αποδοθέν υπόλοιπο του ηλεκτρονικού χρήματος που έχει εκδώσει. Η επιχείρηση ηλεκτρονικού χρήματος επενδύει ένα ποσό τουλάχιστον ίσο με τις χρηματοοικονομικές υποχρεώσεις της από το μη αποδοθέν υπόλοιπο του ηλεκτρονικού χρήματος που έχει εκδώσει αποκλειστικά στα στοιχεία ενεργητικού που σταθμίζονται με μηδενικό συντελεστή πιστωτικού κινδύνου. Τα κράτη μέλη θέτουν σε ισχύ τις αναγκαίες νομοθετικές κανονιστικές και διοικητικές διατάξεις για να συμμορφωθούν με την παρούσα οδηγία το αργότερο την 27η Απριλίου 2002.

Οδηγία 2000/46/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 18ης Σεπτεμβρίου 2000 για την ανάληψη την άσκηση και την προληπτική εποπτεία της δραστηριότητας ιδρύματος ηλεκτρονικού χρήματος

ΤΟ ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΙΟ ΚΑΙ ΤΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗΣ ΕΝΩΣΗΣ Έχοντας υπόψη:

τη συνθήκη για την ίδρυση της Ευρωπαϊκής Κοινότητας και ιδίως το άρθρο 47 (2) πρώτο και τρίτο εδάφιο

την πρόταση της Επιτροπής(1)

τη γνώμη της Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής(2)

τη γνώμη της Ευρωπαϊκής Κεντρικής Τράπεζας(3)

Αποφασίζοντας με τη διαδικασία του άρθρου 251 της συνθήκης(4)

Εκτιμώντας τα ακόλουθα:

(1) Τα πιστωτικά ιδρύματα κατά την έννοια του άρθρου 1 σημείο 1 πρώτο εδάφιο στοιχείο β) της οδηγίας 2000/12/ΕΚ(5) έχουν περιορισμένο πεδίο δραστηριοτήτων.

(2) Είναι σκόπιμο να ληφθούν υπόψη τα ειδικά χαρακτηριστικά αυτών των ιδρυμάτων και να προβλεφθούν τα αναγκαία μέτρα για το συντονισμό και την εναρμόνιση των νομοθετικών κανονιστικών και διοικητικών διατάξεων των κρατών μελών σχετικά με την ανάληψη την άσκηση και την προληπτική εποπτεία της δραστηριότητας ιδρύματος ηλεκτρονικού χρήματος.

(3) Για τους σκοπούς της παρούσας οδηγίας το ηλεκτρονικό χρήμα μπορεί να θεωρηθεί ως ηλεκτρονικό υποκατάστατο των κερμάτων και χαρτονομισμάτων αποθηκευμένο σε ηλεκτρονικό υπόθεμα όπως κάρτα με τσιπ ή μνήμη ηλεκτρονικού υπολογιστή και προοριζόμενο κατά κανόνα για πληρωμές μικροποσών.

(4) Η υιοθετηθείσα προσέγγιση αποσκοπεί μόνο στην επίτευξη της βασικής εναρμόνισης που είναι αναγκαία και επαρκής για την εξασφάλιση της αμοιβαίας αναγνώρισης της άδειας λειτουργίας και της προληπτικής εποπτείας των ιδρυμάτων ηλεκτρονικού χρήματος ώστε να καταστεί δυνατή η χορήγηση ενιαίας άδειας λειτουργίας αναγνωρισμένης σε όλη την Κοινότητα και στοχεύουσας στην εξασφάλιση της εμπιστοσύνης των κομιστών καθώς και η εφαρμογή της αρχής της προληπτικής εποπτείας από το κράτος μέλος καταγωγής.

(5) Στο ευρύτερο πλαίσιο του ταχέως αναπτυσσόμενου ηλεκτρονικού εμπορίου είναι επιθυμητό να θεσπιστεί ένα ρυθμιστικό πλαίσιο που θα επιτρέπει την πλήρη αξιοποίηση των πλεονεκτημάτων του ηλεκτρονικού χρήματος και δεν θα εμποδίζει ιδίως την τεχνολογική καινοτομία η παρούσα οδηγία εισάγει κατά συνέπεια ένα τεχνολογικώς ουδέτερο νομικό πλαίσιο που εναρμονίζει την προληπτική εποπτεία των ιδρυμάτων ηλεκτρονικού χρήματος στον αναγκαίο βαθμό έτσι ώστε να εξασφαλίζεται η υγιής και συνετή λειτουργία αυτών των ιδρυμάτων και ιδίως η χρηματοοικονομική τους ακεραιότητα.

(6) Στα πιστωτικά ιδρύματα επιτρέπεται ήδη δυνάμει του σημείου 5 του παραρτήματος Ι της οδηγίας 2000/12/ΕΚ να εκδίδουν και να διαχειρίζονται μέσα πληρωμής συμπεριλαμβανομένου του ηλεκτρονικού χρήματος και να ασκούν αυτές τις δραστηριότητες σε όλη την Κοινότητα στο πλαίσιο της αμοιβαίας αναγνώρισης και του συνολικού συστήματος προληπτικής εποπτείας που εφαρμόζεται στα πιστωτικά ιδρύματα σύμφωνα με τις ευρωπαϊκές τραπεζικές οδηγίες.

(7) Η θέσπιση ιδιαίτερου εποπτικού καθεστώτος για τα ιδρύματα ηλεκτρονικού

χρήματος το οποίο διαφέρει από εκείνο που εφαρμόζεται στα άλλα πιστωτικά ιδρύματα παρόλο που βασίζεται σε αυτό και ιδίως στην οδηγία 2000/12/ΕΚ πλην του τίτλου κεφάλαια 2 και 3 αυτής δικαιολογείται και είναι επιθυμητή διότι η έκδοση ηλεκτρονικού χρήματος δεν συνιστά αυτή καθαυτή λόγω της ιδιαιτερότητάς του ως ηλεκτρονικού υποκατάστατου των κερμάτων και τραπεζογραμματίων δραστηριότητα αποδοχής καταθέσεων υπό την έννοια του άρθρου 3 της οδηγίας 2000/12/ΕΚ αν τα εισπραττόμενα ποσά ανταλλάσσονται αμέσως με ηλεκτρονικό χρήμα.

(8) Η είσπραξη ποσών από το κοινό έναντι χορηγήσεως ηλεκτρονικού χρήματος η οποία έχει ως αποτέλεσμα πιστωτικό υπόλοιπο σε λογαριασμό του ιδρύματος-εκδότη συνιστά αποδοχή καταθέσεων ή άλλων επιστρεπτέων κεφαλαίων για τους σκοπούς της οδηγίας 2000/12/ΕΚ.

(9) Η δυνατότητα εξαργύρωσης του ηλεκτρονικού χρήματος είναι απαραίτητη για την εξασφάλιση της εμπιστοσύνης των κομιστών· η δυνατότητα εξαργύρωσης δεν συνεπάγεται αυτή καθαυτή ότι τα ποσά που εισπράττονται έναντι χορηγήσεως ηλεκτρονικού χρήματος θεωρούνται ως καταθέσεις ή άλλα επιστρεπτέα κεφάλαια για τους σκοπούς της οδηγίας 2000/12/ΕΚ.

(10) Η δυνατότητα εξαργύρωσης πρέπει πάντοτε να νοείται στην ονομαστική αξία.

(11) Για την αντιμετώπιση των ειδικών κινδύνων που σχετίζονται με την έκδοση ηλεκτρονικού χρήματος αυτό το καθεστώς προληπτικής εποπτείας πρέπει να είναι πιο εξειδικευμένο και συνεπώς λιγότερο δύσκαμπτο από το εποπτικό καθεστώς που εφαρμόζεται στα πιστωτικά ιδρύματα ιδίως όσον αφορά τις μειωμένες απαιτήσεις για αρχικό κεφάλαιο και τη μη εφαρμογή της οδηγίας 93/6/ΕΟΚ(6) και του τίτλου κεφάλαιο 2 τμήματα της οδηγίας 2000/12/ΕΚ.

(12) Είναι ωστόσο αναγκαίο να διατηρηθούν ισότιμοι όροι ανταγωνισμού μεταξύ των ιδρυμάτων ηλεκτρονικού χρήματος και άλλων πιστωτικών ιδρυμάτων που εκδίδουν ηλεκτρονικό χρήμα και με τον τρόπο αυτό να εξασφαλιστούν συνθήκες υγιούς ανταγωνισμού μεταξύ ενός ευρύτερου φάσματος επιχειρήσεων προς όφελος των κομιστών· ο στόχος αυτός επιτυγχάνεται εφόσον τα προαναφερθέντα απλουστευμένα χαρακτηριστικά του εποπτικού καθεστώτος που εφαρμόζεται στα ιδρύματα ηλεκτρονικού χρήματος αντισταθμίζονται από διατάξεις πιο αυστηρές από εκείνες που εφαρμόζονται στα άλλα πιστωτικά ιδρύματα ιδίως όσον αφορά τους περιορισμούς στις δραστηριότητες που μπορούν να ασκούν τα ιδρύματα ηλεκτρονικού χρήματος και ιδιαίτερα τους περιορισμούς στις επενδύσεις τους οι οποίοι αποσκοπούν στο να εξασφαλίσουν ότι οι σχετιζόμενες με κυκλοφορούν ηλεκτρονικό χρήμα χρηματοοικονομικές υποχρεώσεις των ιδρυμάτων αυτών καλύπτονται ανά πάσα στιγμή από περιουσιακά στοιχεία με επαρκή ρευστότητα και χαμηλό κίνδυνο.

(13) Εν αναμονή της εναρμόνισης της προληπτικής εποπτείας των δραστηριοτήτων των πιστωτικών ιδρυμάτων που ανατίθενται υπεργολαβικώς είναι σκόπιμο να έχουν τα ιδρύματα ηλεκτρονικού χρήματος υγιείς και συνετές διαδικασίες διαχείρισης και ελέγχου λαμβανομένης υπόψη της δυνατότητας που έχουν τα ιδρύματα που δεν υπόκεινται σε προληπτική εποπτεία να εκτελούν λειτουργικές και άλλες βοηθητικές εργασίες που σχετίζονται με την έκδοση ηλεκτρονικού χρήματος είναι απαραίτητο να διαθέτουν τα ιδρύματα ηλεκτρονικού χρήματος εσωτερική δομή που να ανταποκρίνεται στους χρηματοοικονομικούς και μη χρηματοοικονομικούς κινδύνους στους οποίους είναι εκτεθειμένα.

(14) Η έκδοση ηλεκτρονικού χρήματος μπορεί να θίξει τη σταθερότητα του χρηματοπιστωτικού συστήματος και την ομαλή λειτουργία των συστημάτων πληρωμών· προκύπτει ανάγκη στενής συνεργασίας για την εκτίμηση της ακεραιότητας των συστημάτων ηλεκτρονικού χρήματος.

(15) Είναι σκόπιμο να δοθεί στις αρμόδιες αρχές η δυνατότητα να εξαιρούν από ορισμένες ή όλες τις απαιτήσεις που επιβάλλει η παρούσα οδηγία τα ιδρύματα ηλεκτρονικού χρήματος τα οποία λειτουργούν μόνο στην επικράτεια του κράτους μέλους τους.

(16) Η έκδοση της παρούσας οδηγίας αποτελεί το καταλληλότερο μέσο για την επίτευξη των επιδιωκόμενων στόχων η παρούσα οδηγία περιορίζεται στις ελάχιστες ρυθμίσεις που είναι αναγκαίες για την επίτευξη των στόχων αυτών και δεν υπερβαίνει τα απολύτως αναγκαία για το σκοπό αυτό μέσα.

(17) Πρέπει να προβλεφθεί η επανεξέταση της παρούσας οδηγίας βάσει της εμπειρίας που θα αποκτηθεί όσον αφορά τις εξελίξεις της αγοράς και την προστασία των κομιστών ηλεκτρονικού χρήματος.

(18) Ζητήθηκε η γνώμη της συμβουλευτικής επιτροπής τραπεζών σχετικά με τη θέσπιση της παρούσας οδηγίας

ΕΞΕΔΩΣΑΝ ΤΗΝ ΠΑΡΟΥΣΑ ΟΔΗΓΙΑ:

Άρθρο 1

Πεδίο εφαρμογής ορισμοί και περιορισμοί δραστηριοτήτων

1. Η παρούσα οδηγία εφαρμόζεται στα ιδρύματα ηλεκτρονικού χρήματος.

2. Η παρούσα οδηγία δεν εφαρμόζεται στους οργανισμούς που αναφέρονται στο άρθρο 2 παράγραφος 3 της οδηγίας 2000/12/ΕΚ.

3. Για τους σκοπούς της παρούσας οδηγίας:

α) ως ίδρυμα ηλεκτρονικού χρήματος νοείται μια επιχείρηση ή άλλου τύπου νομικό πρόσωπο εκτός του πιστωτικού ιδρύματος κατά την έννοια του άρθρου 1 σημείο 1 πρώτο εδάφιο στοιχείο α) της οδηγίας 2000/12/ΕΚ η οποία εκδίδει μέσα πληρωμής υπό μορφή ηλεκτρονικού χρήματος

β) ως "ηλεκτρονικό χρήμα" νοείται νομισματική αξία αντιπροσωπευόμενη από απαίτηση έναντι του εκδότη η οποία:

είναι αποθηκευμένη σε ηλεκτρονικό υπόθεμα έχει εκδοθεί κατόπιν παραλαβής χρηματικού ποσού τουλάχιστον ίσου με την εκδοθείσα νομισματική αξία γίνεται δεκτή ως μέσο πληρωμής από άλλες επιχειρήσεις πέραν της εκδότριας.

4. Τα κράτη μέλη απαγορεύουν σε πρόσωπα ή επιχειρήσεις που δεν αποτελούν πιστωτικά ιδρύματα κατά την έννοια της οδηγίας 2000/12/ΕΚ άρθρο 1 σημείο 1 πρώτο εδάφιο να ασκούν τη δραστηριότητα της έκδοσης ηλεκτρονικού χρήματος.

5. Οι δραστηριότητες των ιδρυμάτων ηλεκτρονικού χρήματος εκτός από την έκδοση ηλεκτρονικού χρήματος περιορίζονται:

α) στην παροχή χρηματοπιστωτικών και μη χρηματοπιστωτικών υπηρεσιών οι οποίες συνδέονται στενά με την έκδοση ηλεκτρονικού χρήματος όπως η διαχείριση ηλεκτρονικού χρήματος με την εκτέλεση λειτουργικών και άλλων βοηθητικών εργασιών που σχετίζονται με την έκδοσή του καθώς και η έκδοση και διαχείριση άλλων μέσων πληρωμής με εξαίρεση οποιαδήποτε πιστοδοτική δραστηριότητα και

β) στην αποθήκευση στοιχείων στο ηλεκτρονικό υπόθεμα εκ μέρους άλλων επιχειρήσεων ή δημόσιων ιδρυμάτων.

Τα ιδρύματα ηλεκτρονικού χρήματος δεν κατέχουν οποιοδήποτε δικαίωμα συμμετοχής σε άλλες επιχειρήσεις εκτός εάν αυτές οι άλλες επιχειρήσεις εκτελούν λειτουργικές ή άλλες βοηθητικές εργασίες που σχετίζονται με το ηλεκτρονικό χρήμα το οποίο εκδίδεται ή διανέμεται από το συγκεκριμένο ίδρυμα ηλεκτρονικού χρήματος.

Άρθρο 2

Εφαρμογή των τραπεζικών οδηγιών

1. Όπου δεν προβλέπεται ρητώς διαφορετικά στα ιδρύματα ηλεκτρονικού

χρήματος εφαρμόζονται μόνο οι αναφορές σε πιστωτικά ιδρύματα που περιέχονται στις οδηγίες 91/308/ΕΟΚ(7) και 2000/12/ΕΚ πλην του τίτλου κεφάλαιο 2 αυτής.

2. Τα άρθρα 5 11 13 19 20 παράγραφος 7 51 και 59 της οδηγίας 2000/12/ΕΚ δεν εφαρμόζονται. Οι ρυθμίσεις περί αμοιβαίας αναγνώρισης που προβλέπονται στην οδηγία 2000/12/ΕΚ δεν εφαρμόζονται σε άλλες δραστηριότητες ιδρυμάτων ηλεκτρονικού χρήματος εκτός από την έκδοση ηλεκτρονικού χρήματος.

3. Η είσπραξη ποσών κατά την έννοια του άρθρου 1 παράγραφος 3 στοιχείο β) σημείο δεν συνιστά αποδοχή καταθέσεων ή άλλων επιστρεπτέων κεφαλαίων υπό την έννοια του άρθρου 3 της οδηγίας 2000/12/ΕΚ εάν τα εισπραττόμενα ποσά ανταλλάσσονται αμέσως με ηλεκτρονικό χρήμα.

Άρθρο 3

Δυνατότητα εξαργύρωσης

1. Ο κομιστής ηλεκτρονικού χρήματος δικαιούται κατά την περίοδο ισχύος τον χρήματος αυτού να ζητήσει την εξαργύρωση του στην ονομαστική αξία σε κέρματα και χαρτονομίσματα ή με μεταφορά σε τραπεζικό λογαριασμό χωρίς άλλα τέλη από τα απολύτως αναγκαία για την εκτέλεση της συγκεκριμένης πράξης.

2. Η σύμβαση μεταξύ του εκδότη και τον κομιστή ορίζει σαφώς τους όρους εξαργύρωσης.

3. Στη σύμβαση προβλέπεται ελάχιστο όριο εξαργύρωσης. Το όριο αυτό δεν μπορεί να υπερβαίνει τα 10 ευρώ.

Άρθρο 4

Απαιτήσεις αρχικού κεφαλαίου και μονίμων ιδίων κεφαλαίων

1. Το αρχικό κεφάλαιο του ιδρύματος ηλεκτρονικού χρήματος όπως ορίζεται στο άρθρο 34 παράγραφος 2 σημεία 1) και 2) της οδηγίας 2000/12/ΕΚ δεν είναι κατώτερο από 1 εκατομμύριο ευρώ. Παρά τις ακόλουθες παραγράφους 2 και 3 τα ίδια κεφάλαια όπως ορίζονται στην οδηγία 2000/12/ΕΚ δεν μπορούν να υπολείπονται του ποσού αυτού.

2. Ανά πάσα στιγμή τα ίδια κεφάλαια του ιδρύματος ηλεκτρονικού χρήματος πρέπει να είναι τουλάχιστον το 2 % του τρέχοντος υπολοίπου ή του μέσου ποσού των προηγούμενων 6 μηνών όποιο είναι υψηλότερο των συνολικών χρηματοοικονομικών υποχρεώσεων από το μη αποδοθέν υπόλοιπο του ηλεκτρονικού χρήματος που έχει εκδώσει.

3. Τα ίδια κεφάλαια ενός ιδρύματος που δεν έχει συμπληρώσει 6 μήνες λειτουργίας συμπεριλαμβανομένης της ημέρας έναρξης λειτουργίας πρέπει να είναι τουλάχιστον το 2 % του τρέχοντος υπολοίπου ή του προβλεπόμενου για 6 μήνες ποσού-στόχου όποιο είναι υψηλότερο του συνόλου των χρηματοοικονομικών υποχρεώσεων του από το μη αποδοθέν υπόλοιπο του ηλεκτρονικού χρήματος που έχει εκδώσει. Το προβλεπόμενο για 6 μήνες ποσό-στόχος του συνόλου των χρηματοοικονομικών υποχρεώσεων του ιδρύματος από το μη αποδοθέν υπόλοιπο του ηλεκτρονικού χρήματος που έχει εκδώσει αποδεικνύεται βάσει του επιχειρηματικού του προγράμματος με την επιφύλαξη τυχόν προσαρμογών του εν λόγω προγράμματος κατόπιν απαιτήσεως των αρμοδίων αρχών.

Άρθρο 5

Περιορισμοί στις επενδύσεις

1. Η επιχείρηση ηλεκτρονικού χρήματος επενδύει ένα ποσό τουλάχιστον ίσο με τις χρηματοοικονομικές υποχρεώσεις της από το μη αποδοθέν υπόλοιπο του

ηλεκτρονικού χρήματος που έχει εκδώσει αποκλειστικά στα ακόλουθα στοιχεία:
α) στοιχεία ενεργητικού που σταθμίζονται με μηδενικό συντελεστή πιστωτικού κινδύνου σύμφωνα με το άρθρο 43 παράγραφος 1 στοιχείο α) σημεία 1 2 3 4 και το άρθρο 44 παράγραφος 1 της οδηγίας 2000/12/ΕΚ και έχουν επαρκή ρευστότητα.

β) καταθέσεις όψεως σε πιστωτικά ιδρύματα της ζώνης Α όπως ορίζονται στην οδηγία 2000/12/ΕΚ και

γ) χρεωστικούς τίτλους οι οποίοι:
έχουν επαρκή ρευστότητα

δεν καλύπτονται από την παράγραφο 1 στοιχείο α)

αναγνωρίζονται από τις αρμόδιες αρχές ως εγκεκριμένα στοιχεία κατά την έννοια του άρθρου 2 παράγραφος 12 της οδηγίας 93/6/ΕΟΚ και

εκδίδονται από άλλες επιχειρήσεις εκτός από εκείνες οι οποίες κατέχουν ειδική συμμετοχή όπως ορίζεται στο άρθρο 1 της οδηγίας 2000/12/ΕΚ στο συγκεκριμένο ίδρυμα ηλεκτρονικού χρήματος ή οι οποίοι πρέπει να συμπεριλαμβάνονται στους ενοποιημένους λογαριασμούς αυτών των επιχειρήσεων.

2. Οι επενδύσεις που αναφέρονται στην παράγραφο 1 στοιχεία β) και γ) δεν μπορούν να υπερβαίνουν το εικοσαπλάσιο των ιδίων κεφαλαίων του ιδρύματος ηλεκτρονικού χρήματος και υπόκεινται σε περιορισμούς που είναι τουλάχιστον εξίσου αυστηροί με εκείνους που εφαρμόζονται στα πιστωτικά ιδρύματα σύμφωνα με την οδηγία 2000/12/ΕΚ τίτλος κεφάλαιο 2 τμήμα

Για την κάλυψη των κινδύνων αγοράς από την έκδοση ηλεκτρονικού χρήματος και από τις επενδύσεις που αναφέρονται στην παράγραφο 1 το ίδρυμα ηλεκτρονικού χρήματος μπορεί να χρησιμοποιεί επαρκούς ρευστότητας στοιχεία εκτός ισολογισμού που σχετίζονται με επιτόκια ή με συναλλαγματικές ισοτιμίες υπό μορφή παράγωγων μέσων διαπραγματεύσιμων στο χρηματιστήριο πλην των εξωχρηματιστηριακών παραγώγων μέσων εφόσον υπόκεινται σε καθημερινά υποχρεωτικά όρια καλύμματος ή συμβάσεις επί τιμών συναλλάγματος με αρχική προθεσμία λήξεως 14 ημερολογιακών ημερών ή λιγότερο. Η χρησιμοποίηση παράγωγων μέσων με τον τρόπο που αναφέρεται στην πρώτη πρόταση επιτρέπεται μόνο εάν ο στόχος που επιδιώκεται και που στο μέτρο του δυνατού επιτυγχάνεται είναι η πλήρης εξάλειψη των κινδύνων αγοράς.

4. Τα κράτη μέλη επιβάλλουν κατάλληλους περιορισμούς στους κινδύνους αγοράς που το ίδρυμα ηλεκτρονικού χρήματος μπορεί να αναλαμβάνει κατά τις επενδύσεις που αναφέρονται στην παράγραφο 1.

5. Για την εφαρμογή της παραγράφου 1 τα στοιχεία ενεργητικού αποτιμώνται στην τιμή κτήσης ή στην τρέχουσα αγοραία αξία τους όποια είναι χαμηλότερη.

6. Εάν η αξία των στοιχείων που αναφέρονται στην παράγραφο 1 υποληφθεί του ποσού των χρηματοοικονομικών υποχρεώσεων από το μη αποδοθέν υπόλοιπο του εκδοθέντος ηλεκτρονικού χρήματος οι αρμόδιες αρχές εξασφαλίζουν ότι το ίδρυμα ηλεκτρονικού χρήματος θα λάβει κατάλληλα μέτρα για να διορθώσει αμέσως την κατάσταση. Για το σκοπό αυτό και προσωρινά μόνο οι αρμόδιες αρχές μπορούν να επιτρέψουν στο ίδρυμα ηλεκτρονικού χρήματος να καλύψει τις χρηματοοικονομικές υποχρεώσεις από το μη αποδοθέν υπόλοιπο του ηλεκτρονικού χρήματος που έχει εκδώσει με άλλα στοιχεία εκτός από εκείνα που αναφέρονται στην παράγραφο 1 μέχρι ποσού που δεν υπερβαίνει το 5 % αυτών των υποχρεώσεων ή το συνολικό ποσό των ιδίων κεφαλαίων της όποιο είναι χαμηλότερο.

Άρθρο 6

Εξακρίβωση τήρησης συγκεκριμένων απαιτήσεων από τις αρμόδιες αρχές

Οι αρμόδιες αρχές εξασφαλίζουν ότι οι υπολογισμοί που αποδεικνύουν τη συμμόρφωση με τα άρθρα 4 και 5 διενεργούνται τουλάχιστον δύο φορές κατ' έτος είτε από τα ίδια τα ιδρύματα ηλεκτρονικού χρήματος τα οποία τους κοινοποιούν στις αρμόδιες αρχές μαζί με ότι συστατικά στοιχεία απαιτούνται είτε από τις αρμόδιες αρχές με βάση τα στοιχεία που γνωστοποιούν τα ιδρύματα ηλεκτρονικού χρήματος.

Άρθρο 7

Υγιής και συνετή λειτουργία

Τα ιδρύματα ηλεκτρονικού χρήματος πρέπει να έχουν υγιή και συνετή διαχείριση διοικητικές και λογιστικές διαδικασίες και επαρκείς μηχανισμούς εσωτερικού ελέγχου που να ανταποκρίνονται στους χρηματοοικονομικούς και μη χρηματοοικονομικούς κινδύνους στους οποίους είναι εκτεθειμένα συμπεριλαμβανομένων των τεχνικών και διαδικαστικών κινδύνων καθώς και των κινδύνων που συνδέονται με τη συνεργασία με οποιαδήποτε επιχείρηση που εκτελεί λειτουργικές ή άλλες βοηθητικές εργασίες σχετιζόμενες με τις επιχειρηματικές τους δραστηριότητες.

Άρθρο 8

Εξαιρέσεις

1. Τα κράτη μέλη μπορούν να επιτρέπουν στις αρμόδιες αρχές τους να εξαιρούν από την εφαρμογή ορισμένων ή και όλων των διατάξεων της παρούσας οδηγίας και από την εφαρμογή της οδηγίας 2000/12/ΕΚ τα ιδρύματα ηλεκτρονικού χρήματος σε περιπτώσεις όπου είτε:

α) όλες οι επιχειρηματικές δραστηριότητες του είδους που αναφέρεται στο άρθρο 1 παράγραφος 3 στοιχείο α) της παρούσας οδηγίας τις οποίες ασκεί το ίδρυμα οδηγούν σε συνολικό ποσό χρηματοοικονομικών υποχρεώσεων από το μη αποδοθέν υπόλοιπο του ηλεκτρονικού χρήματος το οποίο δεν υπερβαίνει κανονικά μεν τα 5 εκατομμύρια ευρώ ουδέποτε δε τα 6 εκατομμύρια ευρώ είτε β) το ηλεκτρονικό χρήμα που εκδίδεται από το ίδρυμα γίνεται δεκτό ως μέσο πληρωμής μόνο από τυχόν θυγατρικές του επιχειρήσεις που εκτελούν λειτουργικές ή άλλες βοηθητικές εργασίες σχετικές με το ηλεκτρονικό χρήμα το οποίο εκδίδει ή διανέμει το ίδρυμα η τυχόν μητρική του επιχείρηση ή άλλες θυγατρικές της μητρικής του επιχείρησης είτε γ) το ηλεκτρονικό χρήμα που εκδίδεται από το ίδρυμα γίνεται δεκτό ως μέσο πληρωμής μόνο από περιορισμένο αριθμό επιχειρήσεων οι οποίες μπορούν να διακριθούν σαφώς λόγω:

της εγκατάστασής τους στο ίδιο κτίριο ή σε άλλη περιορισμένη περιοχή ή των στενών οικονομικών ή επιχειρηματικών τους σχέσεων με το ίδρυμα-εκδότη όπως λ.χ. ύπαρξη κοινού συστήματος μάρκετινγκ ή διανομής.

Οι οικείες συμβατικές ρυθμίσεις πρέπει να προβλέπουν ότι η ανώτατη ικανότητα αποθήκευσης του ηλεκτρονικού υποθέματος που τίθεται στη διάθεση των κομιστών για τη διενέργεια πληρωμών δεν μπορεί να υπερβεί τα 150 ευρώ.

2. Τα ιδρύματα ηλεκτρονικού χρήματος για τα οποία έχει χορηγηθεί εξαίρεση δυνάμει της παραγράφου 1 του παρόντος άρθρου δεν καλύπτονται από τις ρυθμίσεις αμοιβαίας αναγνώρισης που προβλέπονται στην οδηγία 2000/12/ΕΚ.

3. Τα κράτη μέλη απαιτούν από όλα τα ιδρύματα ηλεκτρονικού χρήματος που έχουν εξαιρεθεί από την εφαρμογή της παρούσας οδηγίας και της οδηγίας 2000/12/ΕΚ να υποβάλλουν κατά περιόδους έκθεση περί των δραστηριοτήτων τους η οποία θα περιλαμβάνει μεταξύ άλλων το συνολικό ποσό των συναφών με το ηλεκτρονικό χρήμα χρηματοοικονομικών υποχρεώσεων που υπέχουν.

Άρθρο 9

Κατοχύρωση κεκτημένων δικαιωμάτων

Τα ιδρύματα ηλεκτρονικού χρήματος που διέπονται από την παρούσα οδηγία και έχουν αρχίσει τις δραστηριότητές τους υπό το καθεστώς που εφαρμόζεται στο κράτος μέλος στο οποίο έχουν τα κεντρικά τους γραφεία πριν από την ημερομηνία έναρξης ισχύος των διατάξεων που θεσπίζονται κατ' εφαρμογή της παρούσας οδηγίας ή πριν από την ημερομηνία που αναφέρεται στο άρθρο 10 παράγραφος 1 οιαδήποτε από τις δύο ημερομηνίες προηγείται χρονικά τεκμαίρεται ότι έχουν λάβει άδεια λειτουργίας. Τα κράτη μέλη απαιτούν από αυτά τα ιδρύματα ηλεκτρονικού χρήματος να γνωστοποιήσουν όλες τις πληροφορίες που θα επιτρέψουν στις αρμόδιες αρχές να εκτιμήσουν εντός έξι μηνών από την ημερομηνία έναρξης ισχύος των διατάξεων που θεσπίζονται κατ' εφαρμογή της παρούσας οδηγίας εάν τα ιδρύματα αυτά συμμορφώνονται με τις απαιτήσεις της παρούσας οδηγίας να προσδιορίσουν τα μέτρα που πρέπει να ληφθούν για να εξασφαλιστεί η συμμόρφωση αυτή ή να αποφασίσουν εάν ενδείκνυται να ανακαλέσουν την άδεια λειτουργίας. Εάν η συμμόρφωση αυτή δεν εξασφαλισθεί εντός έξι μηνών από την ημερομηνία που αναφέρεται στο άρθρο 10 παράγραφος 1 το ίδρυμα ηλεκτρονικού χρήματος δεν θα απολαύει αμοιβαίας αναγνώρισης μετά την ημερομηνία αυτή.

Άρθρο 10

Εφαρμογή

1. Τα κράτη μέλη θέτουν σε ισχύ τις αναγκαίες νομοθετικές κανονιστικές και διοικητικές διατάξεις για να συμμορφωθούν με την παρούσα οδηγία το αργότερο την 27η Απριλίου 2002. Ενημερώνουν αμέσως την Επιτροπή σχετικά. Οι διατάξεις αυτές όταν θεσπίζονται από τα κράτη μέλη παραπέμπουν στην παρούσα οδηγία ή συνοδεύονται από την παραπομπή αυτή κατά την επίσημη δημοσίευσή τους. Οι λεπτομέρειες της παραπομπής αυτής καθορίζονται από τα κράτη μέλη.
2. Τα κράτη μέλη ανακοινώνουν στην Επιτροπή το κείμενο των ουσιωδών διατάξεων εσωτερικού δικαίου που θεσπίζουν στον τομέα ο οποίος διέπεται από την παρούσα οδηγία.

Άρθρο 11

Αναθεώρηση

Το αργότερο στις 27 Απριλίου 2005 η Επιτροπή υποβάλλει στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και το Συμβούλιο έκθεση σχετικά με την εφαρμογή της παρούσας οδηγίας και ιδίως σχετικά με:

- τα μέτρα προστασίας των κομιστών ηλεκτρονικού χρήματος συμπεριλαμβανομένης της πιθανής ανάγκης για την καθιέρωση ενός καθεστώτος εγγυήσεων
- τις απαιτήσεις κεφαλαίου
- τις εξαιρέσεις και
- την πιθανή ανάγκη να απαγορευθεί η καταβολή τόκων επί ποσών εισπραχθέντων έναντι εκδόσεως ηλεκτρονικού χρήματος συνοδευόμενη ενδεχομένως από πρόταση αναθεώρησής της.

Άρθρο 12

Έναρξη ισχύος

Η παρούσα οδηγία αρχίζει να ισχύει την ημέρα της δημοσίευσής της στην Επίσημη Εφημερίδα των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων.

Άρθρο 13

Η παρούσα οδηγία απευθύνεται στα κράτη μέλη.

Βρυξέλλες 18 Σεπτεμβρίου 2000.

Για το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο
Η Πρόεδρος
N. Fontaine

Για το Συμβούλιο
Ο Πρόεδρος
H. Vidrine

Σύσταση επιτροπής με αριθμό 92/295/ΕΟΚ

Τι μπορείτε να βρείτε στη Σύσταση επιτροπής με αριθμό 92/295/ΕΟΚ

- 1. Τις συστάσεις της Επιτροπής προς τις επαγγελματικές οργανώσεις των προμηθευτών να αποκτήσουν κώδικες δεοντολογίας για τη προστασία των καταναλωτών και την καλή λειτουργία της αγοράς**
- 2. Πληροφορίες για το ποια θέματα είναι απαραίτητο να περιέχονται σε αυτούς τους κώδικες**

Περίληψη

Με τη Σύσταση επιτροπής με αριθμό 92/295/ΕΟΚ εκτιμάται ότι είναι απαραίτητοι οι βασικοί ελάχιστοι κανόνες για την προστασία του καταναλωτή για την καλή λειτουργία της αγοράς και γι' αυτό συνιστά στις επαγγελματικές οργανώσεις των προμηθευτών

να αποκτήσουν κώδικες δεοντολογίας, οι οποίοι θα διευκρινίζουν, ανάλογα με τον τομέα ή τις χρησιμοποιούμενες τεχνικές, τους ελάχιστους κανόνες που περιέχει η οδηγία σχετικά με τις διαπραγματευόμενες από απόσταση συμβάσεις. Συνιστά επίσης

να περιληφθούν στους κώδικες αυτούς διατάξεις σχετικές με τη διάδοση της πρότασης για σύναψη σύμβασης, με τις δεοντολογικές αρχές που πρέπει να τηρούν όλες οι προτάσεις για σύναψη σύμβασης, κυρίως όσον αφορά το σεβασμό της ανθρώπινης αξιοπρέπειας και τις θρησκευτικές ή πολιτικές πεποιθήσεις κ.α. Τέλος συνιστά στις επαγγελματικές οργανώσεις των προμηθευτών να φροντίζουν ώστε τα μέλη τους να τηρούν τους κώδικες αυτούς.

ΣΥΣΤΑΣΗ ΤΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ της 7ης Απριλίου 1992 σχετικά με τους κώδικες δεοντολογίας για την προστασία των καταναλωτών όσον αφορά συμβάσεις διαπραγματευόμενες από απόσταση

Η ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΤΩΝ ΕΥΡΩΠΑΪΚΩΝ ΚΟΙΝΟΤΗΤΩΝ,

Έχοντας υπόψη:

τη συνθήκη για την ίδρυση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής Κοινότητας,

Εκτιμώντας:

ότι είναι σημαντικό να ληφθούν μέτρα με σκοπό τη σταδιακή εγκαθίδρυση της εσωτερικής αγοράς και ότι η διασυννοριακή πώληση από απόσταση μπορεί να είναι για τον καταναλωτή μία από τις κύριες συγκεκριμένες εκδηλώσεις της ολοκλήρωσης αυτής ότι αποφασίστηκε να υποβληθούν, με τη μορφή οδηγίας, οι βασικοί ελάχιστοι κανόνες για την προστασία του καταναλωτή που είναι απαραίτητοι για την καλή λειτουργία της εν λόγω αγοράς ότι η πρωτοβουλία αυτή, μεταξύ άλλων, αποσκοπεί στο να αποφευχθεί ο κατακερματισμός των εθνικών νομοθεσιών ότι είναι ευκαίριο οι βασικοί αυτοί δεσμευτικοί κανόνες να συμπληρωθούν από διατάξεις που θα ορίσουν εθελοντικά οι επαγγελματίες, με τη μορφή κωδίκων δεοντολογίας ότι οι επιχειρήσεις που πραγματοποιούν συναλλαγές μέσω συμβάσεων διαπραγματευόμενων από απόσταση,

χρησιμοποιούν ορισμένες ιδιαίτερες τεχνικές για την προώθηση των πωλήσεων

ότι οι εν λόγω τεχνικές προώθησης μπορεί να παρουσιάζουν ειδικά

χαρακτηριστικά λόγω των χρησιμοποιούμενων τεχνικών επικοινωνίας ότι είναι,

συνεπώς, ιδιαιτέρως απαραίτητο να υπάρχει μέριμνα για επαρκή πληροφόρηση

του καταναλωτή ότι η προπληρωμή μπορεί να δημιουργήσει πρόβλημα

οικονομικής εξασφάλισης για τον καταναλωτή ότι ο κίνδυνος είναι ιδιαιτέρως

σοβαρός όταν είναι δύσκολη η αναγνώριση και εντοπισμός της επιχείρησης ότι

είναι σημαντικό να μπορεί να είναι σίγουρος ο καταναλωτής ότι θα του

επιστραφούν τα χρήματά του σε περίπτωση μη εκτέλεσης της σύμβασης ότι, όταν

μια επιχείρηση υιοθετεί έναν κώδικα, ενημερώνει τους πελάτες της σχετικά ότι

πρέπει, συνεπώς, να μπορεί ο καταναλωτής να γνωρίζει το περιεχόμενο του

κώδικα αυτού, καθώς και τι πρέπει να πράττει όταν κρίνει ότι ο κώδικας αυτός

δεν τηρείται

ότι η Επιτροπή θα αξιολογήσει την εφαρμογή της παρούσας σύστασης ότι θα

εξετάσει, με την ευκαιρία αυτή, αν είναι αναγκαίο να ληφθούν και άλλα μέτρα,

ΣΥΝΙΣΤΑ: (1)

στις επαγγελματικές οργανώσεις των προμηθευτών:

1. να αποκτήσουν κώδικες δεοντολογίας, οι οποίοι θα διευκρινίζουν, ανάλογα με

τον τομέα ή τις χρησιμοποιούμενες τεχνικές, τους ελάχιστους κανόνες που

περιέχει η οδηγία σχετικά με τις διαπραγματευόμενες από απόσταση συμβάσεις

2. να περιληφθούν στους κώδικες αυτούς διατάξεις που θα αφορούν κυρίως τα

θέματα που αναφέρονται στο παράρτημα

3. να φροντίζουν ώστε τα μέλη τους να τηρούν τους κώδικες αυτούς

4. να πληροφορήσουν την Επιτροπή, ένα έτος μετά την ημερομηνία δημοσίευσης

της οδηγίας στην Επίσημη Εφημερίδα των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων, σχετικά με

το περιεχόμενο των κωδίκων αυτών και τη συνέχεια που δόθηκε σε αυτούς από

τα κράτη μέλη.

Βρυξέλλες, 7 Απριλίου 1992. Για την Επιτροπή

Karel VAN MIERT

Μέλος της Επιτροπής

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ (2)

Θέματα που μπορεί να περιέχουν οι κώδικες δεοντολογίας όσον αφορά τις

διαπραγματευόμενες από απόσταση συμβάσεις: διάδοση της πρότασης για

σύναψη σύμβασης: μέσα που επιτρέπουν στον καταναλωτή που εξέφρασε

σχετική επιθυμία, να μην λάβει τέτοιου είδους πρόταση, παρουσίαση:

δεοντολογικές αρχές που πρέπει να τηρούν όλες οι προτάσεις για σύναψη σύμβασης, κυρίως όσον αφορά το σεβασμό της ανθρώπινης αξιοπρέπειας και τις θρησκευτικές ή πολιτικές πεποιθήσεις, προώθηση των πωλήσεων: διατάξεις σχετικά με τις τεχνικές προώθησης των πωλήσεων (μείωση τιμών, δώρα, λαχειοφόρος αγορά και διαγωνισμοί), προκειμένου να τηρούνται οι αρχές υγιούς και θεμιτού ανταγωνισμού, και ιδιαίτερα η μη διφορούμενη πληροφόρηση του καταναλωτή,

οικονομική εξασφάλιση: μηχανισμοί που επιτρέπουν να εξασφαλίζεται η επιστροφή ποσών που κατέβαλαν οι καταναλωτές κατά τη στιγμή της παραγγελίας, δικαίωμα καταγγελίας της σύμβασης: σε περίπτωση άσκησης του δικαιώματος καταγγελίας της σύμβασης από τον καταναλωτή, η προθεσμία επιστροφής των προπληρωμών, γνώση του κώδικα: πληροφόρηση των καταναλωτών για την ύπαρξη του κώδικα, το περιεχόμενό του και τον απολογισμό σχετικά με την εφαρμογή του.

Σύσταση 97/489/EK

Τι μπορείτε να βρείτε στην Σύσταση 97/489/EK

- 1. Ποια είναι τα ηλεκτρονικά μέσα πληρωμής που διευκολύνουν το ηλεκτρονικό εμπόριο;**
- 2. Τους ορισμούς των εννοιών "μέσο ηλεκτρονικής πληρωμής", "μέσο πληρωμής με πρόσβαση εξ αποστάσεως", "μέσο ηλεκτρονικού χρήματος", "χρηματοπιστωτικό ίδρυμα", "εκδότης" και "κάτοχος".**
- 3. Τα σχετικά με τους συμβατικούς όρους και τις προϋποθέσεις που διέπουν την έκδοση και χρησιμοποίηση του ηλεκτρονικού μέσου πληρωμής**
- 4. Ποιες πληροφορίες πρέπει ο εκδότης του ηλεκτρονικού μέσου πληρωμής να παρέχει στον κάτοχο σχετικά με τις συναλλαγές που έχει κάνει με αυτό.**
- 5. Ποιες είναι οι υποχρεώσεις και οι ευθύνες του κατόχου ηλεκτρονικού μέσου πληρωμής**
- 6. Ποιες είναι οι υποχρεώσεις και οι ευθύνες του εκδότη ηλεκτρονικού μέσου πληρωμής**
- 7. Υπηρεσίες γνωστοποίησης π.χ. κλοπής της κάρτας, που πρέπει να παρέχει ο εκδότης στον κάτοχο ηλεκτρονικού μέσου πληρωμής**

Περίληψη

Η Σύσταση 97/489/EK καλύπτει τις συναλλαγές που διενεργούνται με ηλεκτρονικά μέσα πληρωμής. Τα μέσα αυτά περιλαμβάνουν εκείνα που επιτρέπουν την (εξ αποστάσεως) πρόσβαση στο λογαριασμό ενός πελάτη ιδίως τις κάρτες πληρωμής και τις μέσω τηλεφώνου ή κατ' οίκον τραπεζικές εργασίες. Οι συναλλαγές με κάρτα πληρωμής καλύπτουν την ηλεκτρονική και μη ηλεκτρονική πληρωμή με κάρτα πληρωμής περιλαμβανομένων των διαδικασιών για τις οποίες απαιτείται υπογραφή και εκδίδεται απόδειξη. Για τους σκοπούς της παρούσας σύστασης στα μέσα πληρωμής περιλαμβάνονται επίσης τα επαναφορτιζόμενα μέσα ηλεκτρονικού χρήματος υπό μορφή καρτών με αποθηκευμένα αξία ή ηλεκτρονικών κερμάτων αποθηκευμένων σε μνήμη υπολογιστή που λειτουργεί σε δίκτυο. Τα επαναφορτιζόμενα μέσα ηλεκτρονικού χρήματος λόγω των χαρακτηριστικών τους και ιδίως της ενδεχόμενης σύνδεσής

τους με το λογαριασμό του κατόχου είναι εκείνα για τα οποία υπάρχει μεγαλύτερη ανάγκη προστασίας του πελάτη. Ορίζει έννοιες όπως "μέσο ηλεκτρονικής πληρωμής", "μέσο πληρωμής με πρόσβαση εξ αποστάσεως", "μέσο ηλεκτρονικού χρήματος", "χρηματοπιστωτικό ίδρυμα", "εκδότης" και "κάτοχος". Αναφέρει τις ελάχιστες πληροφορίες που πρέπει να περιέχονται στους όρους και τις προϋποθέσεις που διέπουν την έκδοση και χρησιμοποίηση ηλεκτρονικού μέσου πληρωμής καθώς και τις πληροφορίες που πρέπει να παρέχονται μετά τη συναλλαγή στον καταναλωτή. Καθορίζει τις υποχρεώσεις και τις ευθύνες των μερών δηλαδή του κατόχου και του εκδότη μέσου ηλεκτρονικής πληρωμής. Τέλος αναφέρει την υποχρέωση του εκδότη να προσφέρει στον καταναλωτή τα απαραίτητα μέσα γνωστοποίησης π.χ. για κλοπή της κάρτας.

ΣΥΣΤΑΣΗ ΤΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ της 30ής Ιουλίου 1997 σχετικά με τις συναλλαγές που γίνονται με μέσα ηλεκτρονικής πληρωμής και ιδίως όσον αφορά τις σχέσεις μεταξύ του εκδότη και του κατόχου (Κείμενο που παρουσιάζει ενδιαφέρον για τον ΕΟΧ) (97/489/ΕΚ)

Η ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΤΩΝ ΕΥΡΩΠΑΪΚΩΝ ΚΟΙΝΟΤΗΤΩΝ

Έχοντας υπόψη τη συνθήκη για την ίδρυση της Ευρωπαϊκής Κοινότητας και ιδίως το άρθρο 155 δεύτερη περίπτωση

Εκτιμώντας:

- (1) ότι ένας από τους βασικούς στόχους της Κοινότητας είναι να εξασφαλίσει την καλή λειτουργία της εσωτερικής αγοράς για την οποία τα συστήματα πληρωμών αποτελούν ουσιώδες στοιχείο ότι οι συναλλαγές με ηλεκτρονικά μέσα αντιπροσωπεύουν ένα όλο και μεγαλύτερο μέρος του όγκου και της αξίας των εγχώριων και διασυνοριακών πληρωμών ότι αναμένεται ότι στο σημερινό πλαίσιο ταχείας καινοτομίας και τεχνολογικής προόδου η τάση αυτή θα επιταχυνθεί αισθητά ως αποτέλεσμα του ευρέως φάσματος καινοτόμων επιχειρηματικών δραστηριοτήτων αγορών και ομάδων συναλλασσομένων που δημιουργούνται χάρη στις νέες δυνατότητες που προσφέρει το ηλεκτρονικό εμπόριο
- (2) ότι είναι σημαντικό για τα άτομα και τις επιχειρήσεις να μπορούν να χρησιμοποιούν μέσα ηλεκτρονικής πληρωμής σε ολόκληρη την Κοινότητα ότι η παρούσα σύσταση έχει ως σκοπό να λάβει υπόψη την πρόοδο που έχει επιτευχθεί στην ολοκλήρωση της εσωτερικής αγοράς ιδίως μετά την ελευθέρωση των κινήσεων κεφαλαίων και να συμβάλει έτσι στην υλοποίηση της Οικονομικής και Νομισματικής Ένωσης
- (3) ότι η παρούσα σύσταση καλύπτει τις συναλλαγές που διενεργούνται με ηλεκτρονικά μέσα πληρωμής ότι για τους σκοπούς της παρούσας σύστασης τα μέσα αυτά περιλαμβάνουν εκείνα που επιτρέπουν την (εξ αποστάσεως) πρόσβαση στο λογαριασμό ενός πελάτη ιδίως τις κάρτες πληρωμής και τις μέσω τηλεφώνου ή κατ' οίκον τραπεζικές εργασίες ότι οι συναλλαγές με κάρτα πληρωμής καλύπτουν την ηλεκτρονική και μη ηλεκτρονική πληρωμή με κάρτα πληρωμής περιλαμβανομένων των διαδικασιών για τις οποίες απαιτείται υπογραφή και εκδίδεται απόδειξη ότι για τους σκοπούς της παρούσας σύστασης στα μέσα πληρωμής περιλαμβάνονται επίσης τα επαναφορτιζόμενα μέσα ηλεκτρονικού χρήματος υπό μορφή καρτών με αποθηκευμένη αξία ή ηλεκτρονικών κερμάτων αποθηκευμένων σε μνήμη υπολογιστή που λειτουργεί σε δίκτυο ότι τα επαναφορτιζόμενα μέσα ηλεκτρονικού χρήματος λόγω των χαρακτηριστικών τους και ιδίως της ενδεχόμενης σύνδεσής τους με το λογαριασμό του κατόχου είναι εκείνα για τα οποία υπάρχει μεγαλύτερη ανάγκη προστασίας του πελάτη ότι όσον αφορά τα μέσα ηλεκτρονικού χρήματος η παρούσα σύσταση περιορίζεται

επομένως στην κάλυψη των επαναφορτιζόμενων μέσων

(4) ότι η παρούσα σύσταση προορίζεται να συμβάλει στην έλευση της κοινωνίας των πληροφοριών και ειδικότερα του ηλεκτρονικού εμπορίου με την προώθηση της εμπιστοσύνης των πελατών στα μέσα αυτά και της αποδοχής τους από τον τομέα του λιανικού εμπορίου ότι για το σκοπό αυτό η Επιτροπή θα διερευνήσει επίσης τη δυνατότητα προσαρμογής στα σημερινά δεδομένα της σύστασής της 8/598/ΕΟΚ (1) προκειμένου να καθορίσει ένα σαφές πλαίσιο για τις σχέσεις μεταξύ του αποδέκτη ηλεκτρονικών πληρωμών και της τράπεζάς του ότι σύμφωνα με τους ανωτέρω στόχους η παρούσα σύσταση ορίζει τις ελάχιστες απαιτήσεις πληροφόρησης που πρέπει να πληρούν οι όροι και προϋποθέσεις που εφαρμόζονται στις συναλλαγές οι οποίες γίνονται με μέσα ηλεκτρονικής πληρωμής καθώς και τις ελάχιστες υποχρεώσεις και ευθύνες των ενδιαφερόμενων μερών ότι αυτοί οι όροι και προϋποθέσεις πρέπει να διατυπώνονται εγγράφως περιλαμβανομένων κατά περίπτωση των ηλεκτρονικών μέσων επικοινωνίας και να εξασφαλίζουν μια εύλογη ισορροπία μεταξύ των συμφερόντων των ενδιαφερόμενων μερών ότι σύμφωνα με την οδηγία

93/13/ΕΟΚ του Συμβουλίου της 5ης Απριλίου 1993 σχετικά με τις καταχρηστικές ρήτρες των συμβάσεων που συνάπτονται με καταναλωτές (2) αυτοί οι όροι και προϋποθέσεις πρέπει να συντάσσονται με σαφή και κατανοητό τρόπο

(5) ότι για την εξασφάλιση διαφάνειας η παρούσα σύσταση ορίζει τις ελάχιστες απαιτήσεις για την επαρκή πληροφόρηση των καταναλωτών τόσο κατά τη σύναψη της σύμβασης όσο και μετά τη διενέργεια συναλλαγών με μέσο πληρωμής περιλαμβανομένης της πληροφόρησης για τις τιμολογούμενες επιβαρύνσεις και τις εφαρμοζόμενες συναλλαγματικές ισοτιμίες και επιτόκια ότι όσον αφορά την πληροφόρηση του κατόχου σχετικά με τη μέθοδο υπολογισμού των επιτοκίων θα πρέπει να γίνει αναφορά στην οδηγία 8/102/ΕΟΚ του Συμβουλίου της 22ας Δεκεμβρίου 1986 για την προσέγγιση των νομοθετικών κανονιστικών και διοικητικών διατάξεων των κρατών μελών που διέπουν την καταναλωτική πίστη (3) όπως τροποποιήθηκε από την οδηγία 90/88/ΕΟΚ (4) (6) ότι η παρούσα σύσταση συνιστά ορισμένες ελάχιστες απαιτήσεις όσον αφορά τις αντίστοιχες υποχρεώσεις και ευθύνες των ενδιαφερομένων μερών ότι οι πληροφορίες που παρέχονται στον κάτοχο πρέπει να ορίζουν σαφώς την έκταση των υποχρεώσεων του πελάτη ως κατόχου μέσου ηλεκτρονικής πληρωμής που του επιτρέπει να πραγματοποιεί πληρωμές υπέρ τρίτων και ορισμένες χρηματοπιστωτικές συναλλαγές για ίδιο λογαριασμό

( ) ότι για να διευκολυνθεί η επίλυση των διαφορών των πελατών η παρούσα σύσταση καλεί τα κράτη μέλη να μεριμνήσουν ώστε να υπάρχουν πρόσφορα και αποτελεσματικά μέσα επίλυσης των διαφορών μεταξύ εκδοτών και κατόχων ότι η Επιτροπή δημοσίευσε στις 14 Φεβρουαρίου 1996 πρόγραμμα δράσης για την πρόσβαση των καταναλωτών στη δικαιοσύνη και την επίλυση διαφορών σε θέματα που αφορούν τους καταναλωτές στην εσωτερική αγορά ότι το πρόγραμμα δράσης περιλαμβάνει συγκεκριμένες πρωτοβουλίες για την προώθηση εξώδικων διαδικασιών ότι προτείνονται αντικειμενικά κριτήρια (παράρτημα II) για να εξασφαλιστεί η αξιοπιστία των διαδικασιών αυτών και προβλέπεται η χρησιμοποίηση στερεότυπων εντύπων για την άσκηση αξιώσεων (παράρτημα III) (8) ότι η παρούσα σύσταση αποσκοπεί στην εξασφάλιση υψηλού επιπέδου προστασίας των καταναλωτών στον τομέα των μέσων ηλεκτρονικής πληρωμής (9) ότι η καταγραφή των συναλλαγών που γίνονται με μέσα ηλεκτρονικής πληρωμής έχει ουσιώδη σημασία για τον έλεγχό τους και τη διόρθωση των σφαλμάτων ότι ο εκδότης πρέπει να φέρει το βάρος της απόδειξης ότι η συναλλαγή καταγράφηκε ορθά καταχωρήθηκε στους λογαριασμούς και δεν επηρεάστηκε από τεχνική βλάβη ή άλλη δυσλειτουργία

(10) ότι με την επιφύλαξη των δικαιωμάτων που έχει ο κάτοχος βάσει του εθνικού δικαίου οι εντολές πληρωμής του κατόχου για συναλλαγές που γίνονται με ηλεκτρονικά μέσα πληρωμής πρέπει να είναι αμετάκλητες εκτός εάν το ποσό τους δεν είχε προσδιοριστεί κατά το χρόνο που δόθηκε η σχετική εντολή

(11) ότι πρέπει να ορισθούν κανόνες σχετικά με την ευθύνη του εκδότη για τη μη εκτέλεση ή τη μη ορθή εκτέλεση των εντολών πληρωμής ενός κατόχου και για συναλλαγές που γίνονται παρά τη βούλησή του με την επιφύλαξη πάντα των υποχρεώσεων που έχει ο κάτοχος σε περίπτωση απώλειας ή κλοπής μέσων ηλεκτρονικής πληρωμής

(12) ότι η Επιτροπή θα παρακολουθεί την εφαρμογή της παρούσας σύστασης και εφόσον κρίνει ότι η εφαρμογή δεν είναι ικανοποιητική προτίθεται να προτείνει την έκδοση κατάλληλης δεσμευτικής νομοθεσίας η οποία θα καλύπτει τα θέματα που αφορά η παρούσα σύσταση

ΣΥΝΙΣΤΑ:

ΜΕΡΟΣ Ι

ΠΕΔΙΟ ΕΦΑΡΜΟΓΗΣ ΚΑΙ ΟΡΙΣΜΟΙ

Άρθρο 1 (1)

Πεδίο εφαρμογής

1. Η παρούσα σύσταση εφαρμόζεται στις ακόλουθες συναλλαγές:

α) μεταφορές χρηματικών ποσών εκτός των εντελλόμενων και εκτελούμενων από χρηματοπιστωτικά ιδρύματα που γίνονται με μέσο ηλεκτρονικής πληρωμής
β) αναλήψεις μετρητών με μέσο ηλεκτρονικής πληρωμής και φόρτιση (και αποφόρτιση) μέσου ηλεκτρονικού χρήματος σε μηχανήματα αυτόματης ανάληψης και σε αυτόματες ταμειολογιστικές μηχανές ή στα καταστήματα του εκδότη ή ενός ιδρύματος που έχει συμβατική υποχρέωση να αποδέχεται το μέσο πληρωμής.

2. Κατά παρέκκλιση από την παράγραφο 1 στις συναλλαγές που γίνονται με μέσο ηλεκτρονικού χρήματος δεν εφαρμόζονται το άρθρο 4 παράγραφος 1 το άρθρο 5 στοιχείο β) δεύτερη και τρίτη περίπτωση τα άρθρα 6 παράγραφος 2 στοιχεία γ) και δ) το άρθρο παράγραφος 2 στοιχείο ε) πρώτη περίπτωση το άρθρο 8 παράγραφοι 1 2 και 3 και το άρθρο 9 παράγραφος 2. Ωστόσο εάν το μέσο ηλεκτρονικής πληρωμής χρησιμοποιείται για τη φόρτιση (και αποφόρτιση) αξίας με εξ αποστάσεως πρόσβαση στο λογαριασμό του κατόχου η παρούσα σύσταση εφαρμόζεται στο σύνολό της.

3. Η παρούσα σύσταση δεν εφαρμόζεται:

- α) στις πληρωμές με επιταγή
- β) στην εγγυητική λειτουργία ορισμένων καρτών για πληρωμές με επιταγή.

Άρθρο 2 (2)

Ορισμοί

Για τους σκοπούς της παρούσας σύστασης εφαρμόζονται οι ακόλουθοι ορισμοί:

α) «μέσο ηλεκτρονικής πληρωμής»: μέσο που επιτρέπει στον κάτοχό του να πραγματοποιεί τις συναλλαγές που ορίζονται στο άρθρο 1 παράγραφος 1. Ο ορισμός καλύπτει τόσο τα μέσα πληρωμής με πρόσβαση εξ αποστάσεως όσο και τα μέσα ηλεκτρονικού χρήματος

β) «μέσο πληρωμής με πρόσβαση εξ αποστάσεως»: μέσο που επιτρέπει στον κάτοχό του να έχει πρόσβαση σε χρηματικά ποσά που υπάρχουν σε λογαριασμό του σε χρηματοπιστωτικό ίδρυμα και να πραγματοποιεί πληρωμές σε ένα δικαιούχο συνήθως μέσω προσωπικού κωδικού αριθμού αναγνώρισης ταυτότητας

ή /και κάθε άλλης ανάλογης απόδειξης ταυτότητας. Ο ορισμός καλύπτει ιδίως τις κάρτες πληρωμής (είτε πιστωτικές ή χρεωστικές κάρτες είτε κάρτες περιοδικής χρέωσης ή επιβάρυνσης (T& E cards) και τις μέσω τηλεφώνου ή κατ' οίκον τραπεζικές εργασίες.

γ) «μέσο ηλεκτρονικού χρήματος»: επαναφορτιζόμενο μέσο πληρωμής εκτός από τα μέσα πληρωμής με πρόσβαση εξ αποστάσεως είτε πρόκειται για κάρτα με αποθηκευμένη αξία είτε για μνήμη ηλεκτρονικού υπολογιστή (όπου αποθηκεύονται ηλεκτρονικά μονάδες αξίας) το οποίο επιτρέπει στον κάτοχό του να πραγματοποιεί τις συναλλαγές που αναφέρονται στο άρθρο 1 παράγραφος 1 δ) «χρηματοπιστωτικό ίδρυμα»: ίδρυμα κατά την έννοια του άρθρου 4 παράγραφος 1 του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 3604/93 (5)

ε) «εκδότης»: πρόσωπο το οποίο στο πλαίσιο των δραστηριοτήτων του παρέχει σε ένα άλλο πρόσωπο μέσο πληρωμής βάσει σύμβασης που συνάπτει με αυτόν
στ) «κάτοχος»: πρόσωπο το οποίο κατόπιν σύμβασης που έχει συνάψει με έναν εκδότη κατέχει μέσο πληρωμής.

ΜΕΡΟΣ ΙΙ

ΔΙΑΦΑΝΕΙΑ ΤΩΝ ΟΡΩΝ ΤΩΝ ΣΥΝΑΛΛΑΓΩΝ

Άρθρο 3 (3)

Ελάχιστες πληροφορίες που πρέπει να περιέχονται στους όρους και προϋποθέσεις που διέπουν την έκδοση και χρησιμοποίηση ηλεκτρονικού μέσου πληρωμής

1. Κατά την υπογραφή της σύμβασης ή σε κάθε περίπτωση έγκαιρα πριν από την παράδοση του ηλεκτρονικού μέσου πληρωμής ο εκδότης ανακοινώνει στον κάτοχο τους συμβατικούς όρους και προϋποθέσεις (εφεξής: «οι όροι») που διέπουν την έκδοση και χρησιμοποίηση του ηλεκτρονικού μέσου πληρωμής. Οι όροι θα πρέπει να προσδιορίζουν το εφαρμοστέο δίκαιο στη σύμβαση.

2. Οι όροι γνωστοποιούνται εγγράφως περιλαμβανομένων κατά περίπτωση και των ηλεκτρονικών μέσων επικοινωνίας σε εύληπτη διατύπωση και ευχερώς κατανοητή μορφή και συντάσσονται τουλάχιστον στην ή στις επίσημες γλώσσες του κράτους μέλους στο οποίο προσφέρεται το ηλεκτρονικό μέσο πληρωμής.

3. Οι όροι περιλαμβάνουν τουλάχιστον τα ακόλουθα:

α) περιγραφή του ηλεκτρονικού μέσου πληρωμής και κατά περίπτωση των τεχνικών προδιαγραφών του εξοπλισμού επικοινωνίας που επιτρέπεται να χρησιμοποιεί ο χρήστης και του τρόπου με τον οποίο μπορεί να χρησιμοποιηθεί περιλαμβανομένων των εφαρμοζόμενων ανώτατων χρηματικών ορίων εάν υπάρχουν

β) περιγραφή των αντίστοιχων υποχρεώσεων και ευθυνών του κατόχου και του εκδότη αναφέρονται ιδίως οι βασικές προφυλάξεις που πρέπει να λαμβάνει κάτοχος για να εξασφαλίσει την ασφάλεια του μέσου ηλεκτρονικής πληρωμής καθώς και τα μέσα που του επιτρέπουν να το χρησιμοποιεί (προσωπικός αριθμός αναγνώρισης ταυτότητας ή άλλος κωδικός αριθμός)

γ) κατά περίπτωση την κανονική περίοδο εντός της οποίας χρεώνεται ή πιστώνεται ο λογαριασμός του κατόχου ή εάν ο κάτοχος δεν έχει λογαριασμό στον εκδότη την κανονική περίοδο εντός της οποίας εκδίδεται το τιμολόγιο

δ) τα είδη των τυχόν εξόδων που βαρύνουν τον κάτοχο. Περιλαμβάνονται ιδίως διευκρινίσεις για τα ακόλουθα έξοδα κατά περίπτωση:

- ποσό αρχικών και ετήσιων συνδρομών
- προμήθειες και έξοδα που καταβάλλει ο κάτοχος στον εκδότη για ορισμένα είδη συναλλαγών
- επιτόκιο που ενδεχομένως εφαρμόζεται περιλαμβανομένου του τρόπου υπολογισμού του

ε) τη χρονική περίοδο εντός της οποίας μια συγκεκριμένη συναλλαγή μπορεί να αμφισβητηθεί από τον κάτοχο και αναφορά των διαδικασιών καταγγελίας και επίλυσης διαφορών στις οποίες μπορεί να προσφύγει ο κάτοχος και του τρόπου πρόσβασης σε αυτές.

4. Εάν το μέσο πληρωμής μπορεί να χρησιμοποιηθεί για συναλλαγές στο εξωτερικό (δηλαδή εκτός της χώρας έκδοσης /εγγραφής της συνδρομής) πρέπει επίσης να ανακοινώνονται στον κάτοχο οι ακόλουθες πληροφορίες:

α) αναφορά του ποσού τυχόν προμηθειών και εξόδων που βαρύνουν τις συναλλαγές σε ξένο νόμισμα περιλαμβανομένων κατά περίπτωση των αντίστοιχων ποσοστών

β) τη συναλλαγματική ισοτιμία αναφοράς που εφαρμόζεται για τη μετατροπή των συναλλαγών σε ξένο νόμισμα περιλαμβανομένης της ημερομηνίας που λαμβάνεται υπόψη για τον καθορισμό της.

Άρθρο 4 (4)

Πληροφορίες που πρέπει να παρέχονται μετά τη συναλλαγή

1. Ο εκδότης παρέχει στον κάτοχο πληροφορίες σχετικά με τις συναλλαγές που έχουν γίνει με ηλεκτρονικό μέσο πληρωμής. Οι πληροφορίες αυτές που πρέπει να παρέχονται εγγράφως περιλαμβανομένων κατά περίπτωση των ηλεκτρονικών μέσων επικοινωνίας και υπό ευχερώς κατανοητή μορφή περιλαμβάνουν τουλάχιστον τα ακόλουθα:

α) ένδειξη που επιτρέπει στον κάτοχο να εντοπίσει τη συναλλαγή

περιλαμβανομένων κατά περίπτωση στοιχείων σχετικά με τον αποδέκτη στον /με τον οποίο πραγματοποιήθηκε η συναλλαγή

β) το ποσό της συναλλαγής που χρεώνεται στον κάτοχο στο νόμισμα τιμολόγησης και κατά περίπτωση το ποσό σε ξένο νόμισμα

γ) το ποσό τυχόν προμηθειών και εξόδων που εφαρμόζονται σε ορισμένα είδη συναλλαγών.

Ο εκδότης γνωστοποιεί επίσης στον κάτοχο τη συναλλαγματική ισοτιμία βάσει της οποίας γίνονται οι μετατροπές συναλλαγών σε ξένο νόμισμα.

2. Ο εκδότης ενός μέσου ηλεκτρονικού χρήματος παρέχει στον κάτοχο τη δυνατότητα να ελέγχει τις τελευταίες πέντε συναλλαγές που εκτελέστηκαν με το μέσο αυτό και την απομένουσα αποθηκευμένη αξία σ' αυτό.

ΜΕΡΟΣ ΙΙΙ

ΥΠΟΧΡΕΩΣΕΙΣ ΚΑΙ ΕΥΘΥΝΕΣ ΤΩΝ ΜΕΡΩΝ ΤΗΣ ΣΥΜΒΑΣΗΣ

Άρθρο 5 (5)

Υποχρεώσεις του κατόχου

Ο κάτοχος πρέπει να:

α) χρησιμοποιεί το μέσο ηλεκτρονικής πληρωμής σύμφωνα με τους όρους που διέπουν την έκδοση και χρήση του μέσου πληρωμής ειδικότερα ο κάτοχος λαμβάνει όλα τα προσήκοντα μέτρα για την ασφαλή φύλαξη του μέσου ηλεκτρονικής πληρωμής και των μέσων (προσωπικός αριθμός αναγνώρισης ταυτότητας ή άλλος κωδικός αριθμός) που επιτρέπουν τη χρησιμοποίησή του
β) ειδοποιεί χωρίς καθυστέρηση τον εκδότη (ή το φορέα που αυτός έχει ορίσει) μόλις αντιληφθεί:

- την απώλεια ή κλοπή του μέσου ηλεκτρονικής πληρωμής ή των μέσων που επιτρέπουν τη χρησιμοποίησή του

- τον καταλογισμό στο λογαριασμό του οποιασδήποτε συναλλαγής που έγινε παρά τη βούλησή του

- τυχόν σφάλμα ή άλλη ανωμαλία στην τήρηση του λογαριασμού του από τον

εκδότη

γ) να μην καταγράφει τον προσωπικό του αριθμό αναγνώρισης ταυτότητας ή άλλο κωδικό αριθμό υπό ευχερώς αναγνωρίσιμη μορφή ιδιαίτερα επί του μέσου ηλεκτρονικής πληρωμής ή άλλου αντικειμένου που φυλάσσει ή μεταφέρει μαζί με το μέσο ηλεκτρονικής πληρωμής

δ) να μην ανακαλεί εντολή που έχει δώσει με το μέσο ηλεκτρονικής πληρωμής εκτός εάν το ποσό της δεν είχε προσδιοριστεί όταν δόθηκε η εντολή πληρωμής.

Άρθρο 6

Ευθύνες του κατόχου

1. Μέχρι τη γνωστοποίησή της στον εκδότη ο κάτοχος βαρύνεται με τις ζημιές που έχει υποστεί συνεπεία της απώλειας ή κλοπής του μέσου ηλεκτρονικής πληρωμής μέχρι ενός ορίου που δεν μπορεί να υπερβαίνει τα 150 Ecu εκτός εάν εκ βαρείας αμελείας δεν έχει τηρήσει τις διατάξεις του άρθρου 5 στοιχεία α) β) και γ) ή έχει ενεργήσει με δόλο οπότε δεν εφαρμόζεται το ανωτέρω όριο.

2. Από το χρόνο της γνωστοποίησης στον εκδότη (ή στο φορέα που έχει ορίσει ο τελευταίος) κατά τα προβλεπόμενα στο άρθρο 5 στοιχείο β) εκτός εάν έχει ενεργήσει με δόλο ο κάτοχος δεν φέρει πλέον ευθύνη για τις ζημιές από την απώλεια ή την κλοπή του μέσου ηλεκτρονικής πληρωμής.

3. Κατά παρέκκλιση από τις παραγράφους 1 και 2 ο κάτοχος δεν ευθύνεται για τις συναλλαγές για τις οποίες η αναγνώριση ταυτότητας περιορίζεται στη χρησιμοποίηση εμπιστευτικού κωδικού αριθμού ή άλλης παρόμοιας απόδειξης ταυτότητας χωρίς να απαιτείται επίδειξη ή ηλεκτρονική αναγνώριση του μέσου ηλεκτρονικής πληρωμής.

Άρθρο 7 (6)

Υποχρεώσεις του εκδότη

1. Ο εκδότης μπορεί να τροποποιήσει τους όρους τηρώντας επαρκή προειδοποιητική προθεσμία για κάθε κάτοχο ώστε αυτός να υπαναχωρήσει εάν το επιθυμεί. Στον κάτοχο παρέχεται ελάχιστη προθεσμία ενός μηνός μετά την οποία ο κάτοχος θεωρείται ότι έχει αποδεχθεί τους όρους εάν δεν έχει υπαναχωρήσει προηγουμένως.

Ωστόσο το πρώτο εδάφιο δεν εφαρμόζεται σε περίπτωση ουσιαστικής μεταβολής του πραγματικού επιτοκίου η οποία αρχίζει να ισχύει την ημερομηνία που αναφέρεται κατά τη δημοσίευσή της. Στην περίπτωση αυτή και με την επιφύλαξη της συμβατικής υπαναχώρησης του κατόχου ο εκδότης ενημερώνει σχετικά τον κάτοχο προσωπικά και το ταχύτερο δυνατό.

2. Ο εκδότης υποχρεούται:

α) να μην αποκαλύπτει τον προσωπικό αριθμό αναγνώρισης ταυτότητας ή άλλο κωδικό αριθμό παρά μόνο στον κάτοχο

β) να μην αποστέλλει στον κάτοχο μέσο ηλεκτρονικής πληρωμής που αυτός δεν έχει ζητήσει παρά μόνον εφόσον παραδίδεται σε αντικατάσταση μέσου ηλεκτρονικής πληρωμής που ήδη κατέχει ο κάτοχος

γ) να τηρεί επί εύλογο χρονικό διάστημα εσωτερικά αρχεία ώστε να είναι δυνατός ο εντοπισμός των συναλλαγών που αναφέρονται στο άρθρο 1 παράγραφος 1 και η επανόρθωση των σφαλμάτων

δ) να εξασφαλίσει στον κάτοχο κατάλληλα μέσα για να προβεί στη γνωστοποίηση που απαιτείται βάσει του άρθρου 5 στοιχείο β). Εάν η γνωστοποίηση γίνεται τηλεφωνικά ο εκδότης (ή ο φορέας που αυτός ορίζει παρέχουν στον κάτοχο τα μέσα για να αποδείξει ότι προέβη στην εν λόγω γνωστοποίηση

ε) σε κάθε διαφορά με τον κάτοχο σχετικά με συναλλαγή που αναφέρεται στο άρθρο 1 παράγραφος 1 και με την επιφύλαξη ενδεχόμενων ανταποδείξεων εκ

μέρους του κατόχου να αποδεικνύει ότι η συναλλαγή:

- καταγράφηκε και καταχωρήθηκε ορθά στους λογαριασμούς
- δεν επηρεάστηκε από τεχνική βλάβη ή άλλη δυσλειτουργία.

Άρθρο 8

Ευθύνες του εκδότη

1. Ο εκδότης ευθύνεται με την επιφύλαξη των άρθρων 5 6 και παράγραφος 2 στοιχεία α) και ε):

α) για τη μη εκτέλεση ή τη μη ορθή εκτέλεση των συναλλαγών του κατόχου που αναφέρονται στο άρθρο 1 παράγραφος 1 ακόμη και εάν η συναλλαγή έγινε σε μηχανήματα /τερματικά που υπόκεινται στον άμεσο ή αποκλειστικό έλεγχο του εκδότη ή με εξοπλισμό τη χρησιμοποίηση του οποίου δεν έχει επιτρέψει ο εκδότης

β) για συναλλαγές που πραγματοποιήθηκαν παρά τη βούληση του κατόχου καθώς και για κάθε σφάλμα ή ανωμαλία που καταλογίζεται στον εκδότη κατά την τήρηση του λογαριασμού του κατόχου.

2. Με την επιφύλαξη της παραγράφου 3 η ευθύνη του εκδότη σύμφωνα με την παράγραφο 1 καλύπτει:

α) το ποσό της μη εκτελεσθείσας ή μη ορθώς εκτελεσθείσας συναλλαγής προσαυξημένο ενδεχομένως με τους σχετικούς τόκους

β) το ποσό που απαιτείται για την επαναφορά του κατόχου στην κατάσταση προ της συναλλαγής που έγινε παρά τη βούλησή του.

3. Τυχόν περαιτέρω οικονομικές συνέπειες ιδίως όσον αφορά τα θέματα προσδιορισμού της έκτασης της ζημίας για την οποία οφείλεται αποζημίωση βαρύνουν τον εκδότη σύμφωνα με τη νομοθεσία που εφαρμόζεται στη σύμβαση μεταξύ του εκδότη και του κατόχου.

4. Ο εκδότης ευθύνεται έναντι του κατόχου μέσου ηλεκτρονικού χρήματος για την απώλεια αξίας αποθηκευμένης στο μέσο αυτό και για τη μη ορθή εκτέλεση των συναλλαγών του κατόχου εφόσον η απώλεια ή η μη ορθή εκτέλεση οφείλεται σε δυσλειτουργία του μέσου ηλεκτρονικού χρήματος του μηχανήματος /τερματικού ή οποιουδήποτε άλλου εξοπλισμού που επιτρέπεται να χρησιμοποιηθεί για την εκτέλεση συναλλαγών εφόσον η δυσλειτουργία δεν προκλήθηκε εκ προθέσεως από τον κάτοχο ή λόγω μη τήρησης του άρθρου 3 παράγραφος 3 στοιχείο α).

ΜΕΡΟΣ IV

ΓΝΩΣΤΟΠΟΙΗΣΗ ΕΠΙΛΥΣΗ ΤΩΝ ΔΙΑΦΟΡΩΝ ΚΑΙ ΤΕΛΙΚΗ ΔΙΑΤΑΞΗ

Άρθρο 9 (7)

Γνωστοποίηση

1. Ο εκδότης (ή ο φορέας που αυτός έχει ορίσει) παρέχει τα μέσα που επιτρέπουν στον κάτοχο να γνωστοποιήσει καθ' όλο το εικοσιτετράωρο την απώλεια ή κλοπή του μέσου ηλεκτρονικής πληρωμής.

2. Ο εκδότης (ή ο φορέας που αυτός έχει ορίσει) μόλις λάβει τη γνωστοποίηση υποχρεούται ακόμη και εάν ο κάτοχος επέδειξε βαρεία αμέλεια ή δόλο να λάβει κάθε εύλογο μέτρο που έχει στη διάθεσή του για να αποτρέψει κάθε περαιτέρω χρησιμοποίηση του μέσου ηλεκτρονικής πληρωμής.

Άρθρο 10

Επίλυση διαφορών

Τα κράτη μέλη καλούνται να εξασφαλίσουν την ύπαρξη πρόσφορων και αποτελεσματικών μέσων σχετικά με την επίλυση των διαφορών μεταξύ του

κατόχου και του εκδότη.

Άρθρο 11

Τελική διάταξη

Τα κράτη μέλη καλούνται να λάβουν τα αναγκαία μέτρα ώστε οι εκδότες μέσω ηλεκτρονικής πληρωμής να εναρμονίζουν τις δραστηριότητές τους προς τα άρθρα 1 έως 9 το αργότερο μέχρι τις 31 Δεκεμβρίου 1998.

Βρυξέλλες 30 Ιουλίου 1999.
Για την Επιτροπή
Mario MONTI
Μέλος της Επιτροπής

III. Φορολογία Ηλεκτρονικού Εμπορίου

Υπουργική απόφαση 1023404/1363/0016 του 2001

Τι θα βρείτε στην υπουργική απόφαση 1023404/1363/0016 του 2001

➤ **Τους όρους και την διαδικασία είσπραξης του Φ.Π.Α. που υποβάλλεται ηλεκτρονικά μέσω TAXISnet, στις Τράπεζες που έχουν συμβληθεί με το Υπουργείο Οικονομικών για να παρέχουν την υπηρεσία αυτή.**

Περίληψη

Η Απόφαση 1023404/1363/0016 του 2001 αφορά στην Είσπραξη του Φόρου Προστιθέμενης Αξίας (Φ.Π.Α.) που υποβάλλεται ηλεκτρονικά, με χρέωση Τραπεζικών λογαριασμών των υποκειμένων. Αναφέρει αναλυτικά τις διαδικασίες και τους όρους σύμφωνα με τους οποίους εισπράττεται το ΦΠΑ με χρέωση των τραπεζικών λογαριασμών ή των πιστωτικών καρτών που τηρούν οι φορολογούμενοι.

Είσπραξη του Φόρου Προστιθέμενης Αξίας (Φ.Π.Α.) που υποβάλλεται ηλεκτρονικά, με χρέωση Τραπεζικών λογαριασμών των υποκειμένων.

Ο ΥΠΟΥΡΓΟΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ

Έχοντας υπόψη:

1. Τις διατάξεις του δεύτερου εδαφίου της παραγράφου 1 του άρθρου 2 του Ν.Δ. 356/1974 (ΚΕΔΕ), όπως αυτό συμπληρώθηκε με το άρθρο 2 του Ν. 599/1977, σύμφωνα με τις οποίες μπορεί να ανατεθεί κατ' εξαίρεση η είσπραξη δημοσίων εσόδων στις Τράπεζες ή σε άλλους οργανισμούς κοινής ωφελείας ή πιστωτικούς οργανισμούς ή στα Ελληνικά Ταχυδρομεία ή σε άλλες Δημόσιες Αρχές, το γεγονός ότι με απόφαση του Υπουργού Οικονομικών καθορίζεται ο τρόπος και η διαδικασία της είσπραξης, καθώς και ο έλεγχος για την είσπραξη αυτών.
2. Τις διατάξεις του άρθρου 11 του Ν. 2362/1995 «Περί Δημοσίου Λογιστικού» (ΦΕΚ 247 Α').
3. Τις διατάξεις του Π.Δ. 16/1989 «Περί Κανονισμού Λειτουργίας των Δ.Ο.Υ. και Τοπικών Γραφείων».
4. Τις διατάξεις της υπ' αριθμ. Απόφασης 1023240/1107/163/0014/ΠΟΛ.1055/2.3.2001.

5. Την από 30.1.2001 Σύμβαση Διατραπεζικής Πληρωμής Ηλεκτρονικών Δηλώσεων Φ.Π.Α. του Ελληνικού Δημοσίου με τις Τράπεζες και την «ΔΙΑΣ» Α.Ε.
6. Την ανάγκη βελτίωσης των διαδικασιών υποβολής ,είσπραξης και απόδοσης του Φόρου Προστιθέμενης Αξίας (Φ.Π.Α.).
7. Την αριθμ. 1039386/441/0006Α/21.4.2000 (ΦΕΚ 571Β') κοινή απόφαση του Πρωθυπουργού και του Υπουργού Οικονομικών με την οποία ανατίθενται αρμοδιότητες στους Υφυπουργούς Οικονομικών.
8. Την διαπίστωση ότι από την εφαρμογή της παρούσης θα προκληθεί δαπάνη για την αμοιβή των υπηρεσιών της «ΔΙΑΣ» η οποία θα βαρύνει τον Κρατικό Προϋπολογισμό, ΚΑΕ 0873 ειδικός φορέας 150 του Υπουργείου Οικονομικών, αποφασίζουμε: Την είσπραξη του Φ.Π.Α. που υποβάλλεται ηλεκτρονικά μέσω TAXISnet, με χρέωση των τραπεζικών λογαριασμών ή πιστωτικών καρτών που τηρούν οι υποκείμενοι στις Τράπεζες που έχουν συμβληθεί με το Υπουργείο Οικονομικών για να παρέχουν την υπηρεσία αυτή και πίστωση συγκεντρωτικά μέσω υπηρεσιών της εταιρίας «Διατραπεζικά Συστήματα Α.Ε.» (ΔΙΑΣ) του λογαριασμού 200/21010/4 του Ελληνικού Δημοσίου στην Τράπεζα της Ελλάδος σύμφωνα με την πιο κάτω διαδικασία και όρους:

1. Οι υποκείμενοι υποβάλλουν ηλεκτρονικά μέσω συστήματος TAXISnet την χρεωστική αρχική εμπρόθεσμη περιοδική δήλωση του Φ.Π.Α. στην αρμόδια Δ.Ο.Υ.
2. Οι Τράπεζες σε συνεργασία με την «ΔΙΑΣ» μέσω του Διατραπεζικού Ηλεκτρονικού Συστήματος Εξόφλησης Λογαριασμών (DIASDEPIT) προβαίνουν στην ανάληψη των σχετικών ποσών από τους λογαριασμούς των υποκειμένων και στην συνέχεια η «ΔΙΑΣ» διαβιβάζει την εντολή στην Τράπεζα της Ελλάδος προκειμένου να χρεωθούν οι τρεχούμενοι λογαριασμοί των Τραπεζών και να πιστωθεί με το συνολικό ποσό των οφειλών, ο λογαριασμός 200/21010/4 Ελληνικό Δημόσιο - Συγκέντρωση Εισπράξεων και Πληρωμών.
3. Όταν το ποσό της εντολής πληρωμής είναι μικρότερο του οφειλομένου, θα επιστρέφεται μέσω της «ΔΙΑΣ» στο λογαριασμό του υποκειμένου.
3. Όταν το ποσό της εντολής πληρωμής υπερβαίνει το οφειλόμενο, τότε επιστρέφεται το επιπλέον ποσό μέσω της «ΔΙΑΣ» στο λογαριασμό του υποκειμένου.
5. Όταν για το ποσό της εντολής πληρωμής δεν έχει υποβληθεί σχετική δήλωση, τότε αυτό επιστρέφεται μέσω της «ΔΙΑΣ» στο λογαριασμό του υποκειμένου.
6. Στην περίπτωση διπλής υποβολής δήλωσης για την ίδια φορολογική περίοδο μέσω taxisnet και μέσω Δ.Ο.Υ., δεκτή γίνεται η υποβληθείσα στην Δ.Ο.Υ. ενώ απορρίπτεται η υποβληθείσα μέσω taxisnet.
7. Η «ΔΙΑΣ» αποστέλλει συγκεντρωτική κατάσταση Είσπραξης Φ.Π.Α., με ανάλυση κατά Τράπεζα, αριθμό υποκειμένων ή αριθμό συναλλαγών που πιστοποιήθηκαν, ποσό και Γενικό Σύνολο σε 3 αντίτυπα στην Δ.Ο.Υ. Κατοίκων Εξωτερικού για την λογιστική τακτοποίηση των εισπράξεων.
8. Το ένα αντίτυπο της κατάστασης με ένα θεωρημένο αντίτυπο της απόδειξης κατάθεσης των ποσών Φ.Π.Α. στο λογαριασμό 200/21010/4 (ΤΕΣΕΠ) διαβιβάζονται στην 16η Δ/ση Είσπραξης Δημοσίων Εσόδων - Κλιμάκιο στην Γ.Γ.Π.Σ., για τον έλεγχο της όλης διαδικασίας.
9. Οι Τράπεζες θα έχουν στην διάθεσή τους τα ποσά του Φ.Π.Α. που κατατίθενται σε αυτές τέσσερις (4) πλήρεις ημερολογιακές ημέρες από την πρώτη, μετά την καταληκτική ημερομηνία πληρωμής του Φ.Π.Α., εργάσιμη ημέρα. Τα εν λόγω ποσά θα αποδίδονται στο Ελληνικό Δημόσιο

την πρώτη εργάσιμη ημέρα, μετά την παρέλευση του ως άνω τετραημέρου.
10. Οι Τράπεζες και η «ΔΙΑΣ» που θα καθυστερούν να αποδώσουν τα σχετικά ποσά στο Δημόσιο πέραν του οριζόμενου χρόνου των τεσσάρων ημερών, καταλογίζονται με τόκο υπερημερίας από την Γενική Δ/νση Οικονομικής Επιθεώρησης.

11. Η πληροφόρηση τέτοιων καθυστερήσεων στην Γεν. Δ/νση Οικ. Επιθεώρησης θα γίνεται από την 16η Δ/νση Είσπραξης Δημοσίων Εσόδων - Κλιμάκιο στην Γ.Γ.Π.Σ.

12. Η αμοιβή της «ΔΙΑΣ» είναι είκοσι πέντε (25) δραχμές πλέον αναλογούντος Φ.Π.Α. ανά πιστοποιημένη συναλλαγή. Η απόφαση αυτή ισχύει από την δημοσίευσή της στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως.

Η απόφαση αυτή να δημοσιευθεί στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως.

Αθήνα, 2 Μαρτίου 2001

Ο ΥΦΥΠΟΥΡΓΟΣ

ΑΠΟΣΤΟΛΟΣ ΦΩΤΙΑΔΗΣ

**ΚΑΝΟΝΙΣΜΟΣ (ΕΟΚ) αριθ. 218/92 ΤΟΥ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΥ
ΚΑΝΟΝΙΣΜΟΣ (ΕΟΚ) αριθ. 218/92 ΤΟΥ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΥ της 27ης
Ιανουαρίου 1992 σχετικά με τη διοικητική συνεργασία στον τομέα των
έμμεσων φόρων (ΦΠΑ)**

ΤΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ ΤΩΝ ΕΥΡΩΠΑΪΚΩΝ ΚΟΙΝΟΤΗΤΩΝ,

Έχοντας υπόψη:

τη συνθήκη για την ίδρυση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής Κοινότητας, και ιδίως το άρθρο 99,

την πρότασή της Επιτροπής (1),

τη γνώμη του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου (2),

τη γνώμη της Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής (3),

Εκτιμώντας:

ότι η εγκαθίδρυση της εσωτερικής αγοράς, που προβλέπεται στο άρθρο 8 Α της συνθήκης, απαιτεί τη δημιουργία ενός χώρου χωρίς εσωτερικά σύνορα μέσα στον οποίο εξασφαλίζεται η ελεύθερη κυκλοφορία των εμπορευμάτων, των προσώπων, των υπηρεσιών και των κεφαλαίων- ότι η εσωτερική αγορά απαιτεί τροποποιήσεις της νομοθεσίας για το φόρο προστιθέμενης αξίας, όπως προβλέπεται στο άρθρο 99 της συνθήκης-

ότι, προκειμένου να αποφευχθεί η απώλεια φορολογικών εσόδων για τα κράτη μέλη, τα μέτρα φορολογικής εναρμόνισης τα λαμβανόμενα για την ολοκλήρωση της εσωτερικής αγοράς και για τη μεταβατική περίοδο, πρέπει να περιλαμβάνουν την εγκαθίδρυση κοινού συστήματος ανταλλαγής πληροφοριών για τις ενδοκοινοτικές συναλλαγές μεταξύ των αρμοδίων αρχών των κρατών μελών-

ότι, προκειμένου να καταργηθούν οι έλεγχοι που διενεργούνται για φορολογικούς σκοπούς στα εσωτερικά σύνορα, σύμφωνα με τους στόχους που ορίζονται στο άρθρο 8 Α της συνθήκης, το μεταβατικό καθεστώς στον τομέα του φόρου προστιθέμενης αξίας το οποίο θεσπίζει η οδηγία 91/680/ΕΟΚ (4), που τροποποιεί την οδηγία 77/388/ΕΟΚ (5), είναι ανάγκη να μπορέσει πράγματι να λειτουργήσει χωρίς κινδύνους φοροδιαφυγής που θα ήταν δυνατό να δημιουργήσει στρεβλώσεις του ανταγωνισμού-

ότι ο παρών κανονισμός προβλέπει κοινό σύστημα ανταλλαγής πληροφοριών σχετικά με τις ενδοκοινοτικές συναλλαγές, που συμπληρώνει τις διατάξεις της οδηγίας 77/799/ΕΟΚ (6), όπως τροποποιήθηκε τελευταία από την οδηγία

79/1070/ΕΟΚ (7), και ο στόχος του οποίου είναι φορολογικής φύσεως-
ότι η Επιτροπή πρέπει να παίρνει από τα κράτη μέλη κάθε πληροφορία σχετικά με
το φόρο προστιθέμενης αξίας η οποία θα μπορούσε να παρουσιάζει ενδιαφέρον
σε κοινοτικό επίπεδο-

ότι η καθιέρωση κοινού συστήματος διοικητικής συνεργασίας μπορεί να
επηρεάσει τη νομική κατάσταση των προσώπων, ιδίως εξ αιτίας της ανταλλαγής
πληροφοριών όσον αφορά τη φορολογική τους κατάσταση-

ότι πρέπει να λαμβάνεται μέριμνα ώστε οι διατάξεις περί ελέγχου των έμμεσων
φόρων να μην είναι δυσανάλογες σε σχέση προς τις ανάγκες των διοικήσεων να
διαθέτουν αποτελεσματικά μέσα ελέγχου ούτε σε σχέση προς τις διοικητικές
επιβαρύνσεις που επιβάλλονται στους φορολογούμενους-

ότι η λειτουργία ενός τέτοιου συστήματος απαιτεί τη δημιουργία Μόνιμης
Επιτροπής Διοικητικής Συνεργασίας-

ότι πρέπει τα κράτη μέλη και η Επιτροπή να καθιερώσουν ένα αποτελεσματικό
σύστημα για την ηλεκτρονική αποθήκευση και ηλεκτρονική διαβίβαση ορισμένων
δεδομένων για τον έλεγχο του φόρου προστιθέμενης αξίας-

ότι, προκειμένου να γίνονται σεβαστά τα θεμελιώδη δικαιώματα των πολιτών και
των επιχειρήσεων, πρέπει να λαμβάνεται μέριμνα ώστε οι πληροφορίες που
διαβιβάζονται στα πλαίσια της συνεργασίας αυτής να μην περιέχονται εις γνώση
μη εξουσιοδοτημένων προσώπων- ότι είναι, ως εκ τούτου, αναγκαίο, εκτός αν
υπάρχει εξουσιοδότηση του κράτους μέλους που παρέχει τις πληροφορίες, η
αρχή η οποία παίρνει τις πληροφορίες αυτές να τις χρησιμοποιεί μόνο για
φορολογικούς σκοπούς ή για τη διευκόλυνση δικαστικής διαδικασίας, σε
περίπτωση παράβασης της φορολογικής νομοθεσίας των ενδιαφερομένων
κρατών μελών- ότι είναι επίσης αναγκαίο η αρχή που παίρνει τις πληροφορίες να
τους εξασφαλίζει τον ίδιο βαθμό απορρήτου με εκείνον που επρόκειτο να έχουν
στο κράτος μέλος το οποίο τις παρείχε, εάν το απαιτεί το κράτος μέλος αυτό-
ότι η συνεργασία μεταξύ των κρατών μελών και της Επιτροπής είναι αναγκαία για
τη συνεχή εξέταση των διαδικασιών συνεργασίας και την ανταλλαγή των
αποκτηθεισών εμπειριών στους εξεταζόμενους τομείς, με σκοπό τη βελτίωση των
διαδικασιών αυτών και την επεξεργασία κατάλληλων κοινοτικών ρυθμίσεων,

ΕΞΕΔΩΣΕ ΤΟΝ ΠΑΡΟΝΤΑ ΚΑΝΟΝΙΣΜΟ:

Άρθρο 1

Ο παρών κανονισμός καθορίζει τους όρους σύμφωνα με τους οποίους οι
διοικητικές αρχές των κρατών μελών που είναι επιφορτισμένες με την εφαρμογή
της νομοθεσίας περί του φόρου προστιθέμενης αξίας συνεργάζονται μεταξύ τους
καθώς και με την Επιτροπή προκειμένου να εξασφαλίσουν την τήρηση της
νομοθεσίας αυτής.

Για το σκοπό αυτό, θεσπίζει διαδικασίες για την ανταλλαγή πληροφοριών σχετικά
με το φόρο προστιθέμενης αξίας στις ενδοκοινοτικές συναλλαγές με ηλεκτρονικά
μέσα, καθώς και για κάθε μεταγενέστερη ανταλλαγή πληροφοριών μεταξύ των
αρμόδιων αρχών των κρατών μελών.

Άρθρο 2

1. Για τους σκοπούς του παρόντος κανονισμού, νοούνται ως:

- "αρμόδια αρχή": η αρχή η οποία ορίζεται ως υπεύθυνη κατά την έννοια της
παραγράφου 2,

- "αιτούσα αρχή": η αρμόδια αρχή κράτους μέλους που διατυπώνει αίτημα
συνδρομής,

- "αποδέκτρια αρχή": η αρμόδια αρχή κράτους μέλους προς την οποία
απευθύνεται το αίτημα συνδρομής,

- "πρόσωπο":
- φυσικό πρόσωπο,
- νομικό πρόσωπο,
- ένωση προσώπων, όταν, βάσει της ισχύουσας νομοθεσίας, της αναγνωρίζεται δικαιοπρακτική ικανότητα, χωρίς όμως να έχει το νομικό καθεστώς νομικού προσώπου,
- "παρέχεται πρόσβαση": παρέχεται άδεια πρόσβασης στην αντίστοιχη ηλεκτρονική βάση δεδομένων και δίδεται η άδεια λήψης δεδομένων με ηλεκτρονικά μέσα,
- "αριθμός φορολογικού μητρώου ΦΠΑ": ο αριθμός που προβλέπεται στο άρθρο 22 παράγραφος 1 στοιχεία γ), δ) και ε) της οδηγίας 77/388/ΕΟΚ,
- "ενδοκοινοτικές συναλλαγές": η ενδοκοινοτική παράδοση αγαθών και η ενδοκοινοτική παροχή υπηρεσιών, κατά την έννοια της παρούσας παραγράφου,
- "ενδοκοινοτική παράδοση αγαθών": η παράδοση αγαθών η οποία πρέπει να μνημονεύεται στον ανακεφαλαιωτικό πίνακα που προβλέπεται στο άρθρο 22 παράγραφος 6 στοιχείο β) της οδηγίας 77/388/ΕΟΚ,
- "ενδοκοινοτική παροχή υπηρεσιών": η παροχή υπηρεσιών που καλύπτεται από τις διατάξεις του άρθρου 28β σημεία Γ, Δ και Ε της οδηγίας 77/388/ΕΟΚ,
- "ενδοκοινοτική απόκτηση αγαθών": η απόκτηση της εξουσίας να διαθέτει κανείς ενσώματο κινητό αγαθό ως κύριος, κατά την έννοια του άρθρου 28α παράγραφος 3 της οδηγίας 77/388/ΕΟΚ.

2. Κάθε κράτος μέλος γνωστοποιεί στα άλλα κράτη μέλη και στην Επιτροπή ποιες είναι οι αρμόδιες αρχές που ορίζονται ως υπεύθυνες για την εφαρμογή του παρόντος κανονισμού. Επιπλέον, κάθε κράτος μέλος ορίζει ένα κεντρικό φορέα ως κατά κύριο λόγο αρμόδιο για τις επαφές με τα άλλα κράτη μέλη στον τομέα της διοικητικής συνεργασίας.

3. Η Επιτροπή δημοσιεύει στην Επίσημη Εφημερίδα των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων τον κατάλογο των αρμοδίων αρχών, και, εάν χρειαστεί, τον ενημερώνει. ΤΙΤΛΟΣ I Ανταλλαγή πληροφοριών - Γενικές διατάξεις

Άρθρο 3

1. Η κατά τον παρόντα κανονισμό υποχρέωση συνδρομής δεν αφορά τη γνωστοποίηση πληροφοριών ή εγγράφων που έχουν περιέλθει στις διοικητικές αρχές του άρθρου 1 κατόπιν αιτήματος δικαστικής αρχής.

Εντούτοις, στις περιπτώσεις που ζητείται συνδρομή, οι εν λόγω πληροφορίες ή έγγραφα γνωστοποιούνται εφόσον συναινεί η δικαστική αρχή, η γνώμη της οποίας πρέπει να ζητείται για το σκοπό αυτό.

2. Ο παρών κανονισμός δεν περιορίζει την εφαρμογή των διατάξεων που περιέχονται σε άλλες συμφωνίες ή μέσα που αφορούν τη φορολογική συνεργασία.

3. Ο παρών κανονισμός δεν θίγει την εκ μέρους των κρατών μελών εφαρμογή των κανόνων αμοιβαίας δικαστικής συνδρομής επί ποινικών θεμάτων. ΤΙΤΛΟΣ II Ανταλλαγή πληροφοριών σχετικά με το φόρο προστιθέμενης αξίας στις ενδοκοινοτικές συναλλαγές

Άρθρο 4

1. Η αρμόδια αρχή κάθε κράτους μέλους τηρεί ηλεκτρονική βάση δεδομένων στην οποία αποθηκεύει και επεξεργάζεται τις πληροφορίες που συλλέγει σύμφωνα με το άρθρο 22 παράγραφος 6 στοιχείο β) της οδηγίας 77/388/ΕΟΚ. Προκειμένου να είναι δυνατή η χρησιμοποίηση των πληροφοριών αυτών στα πλαίσια των προβλεπόμενων από τον παρόντα κανονισμό διαδικασιών, οι εν λόγω πληροφορίες πρέπει να διατηρούνται επί πενταετία τουλάχιστον, από τη

λήξη του ημερολογιακού έτους κατά το οποίο πρέπει να δίδεται πρόσβαση στις πληροφορίες. Τα κράτη μέλη μεριμνούν ώστε η βάση δεδομένων να είναι ενημερωμένη, πλήρης και ακριβής. Δυνάμει της διαδικασίας του άρθρου 10, θεσπίζονται τα κριτήρια που ορίζουν ποιες διορθώσεις δεν είναι συναφείς, ουσιαστικές ή χρήσιμες και μπορούν κατά συνέπεια να μην γίνονται.

2. Με βάση τις πληροφορίες που συλλέγονται σύμφωνα με την παράγραφο 1, η αρμόδια αρχή ενός κράτους μέλους παίρνει τις ακόλουθες πληροφορίες αυτομάτως και αμέσως από κάθε άλλο κράτος μέλος, στις οποίες μπορεί επίσης να έχει άμεση πρόσβαση:

- τους αριθμούς φορολογικού μητρώου ΦΠΑ που χορήγησε το κράτος μέλος που παίρνει τις πληροφορίες, καθώς και

- τη συνολική αξία όλων των ενδοκοινοτικών παραδόσεων αγαθών από όλους τους επιτηδευματίες που έχουν αριθμό φορολογικού μητρώου ΦΠΑ στο κράτος μέλος που παρέχει τις πληροφορίες, προς τα πρόσωπα στα οποία έχουν χορηγηθεί οι αριθμοί αυτοί- η αξία εκφράζεται στο νόμισμα του κράτους μέλους που δίνει τις πληροφορίες και αφορά ημερολογιακά τρίμηνα.

3. Με βάση τις πληροφορίες που συλλέγονται σύμφωνα με την παράγραφο 1 και όπου το κρίνει απαραίτητο, για τον έλεγχο της ενδοκοινοτικής απόκτησης αγαθών, αποκλειστικά δε και μόνο για την καταπολέμηση της φοροδιαφυγής, η αρμόδια αρχή ενός κράτους μέλους παίρνει, αυτομάτως και αμέσως, τις εξής πληροφορίες, στις οποίες μπορεί να έχει άμεση πρόσβαση:

- τους αριθμούς φορολογικού μητρώου ΦΠΑ των προσώπων που πραγματοποίησαν τις παραδόσεις που αναφέρονται στην παράγραφο 2 δεύτερη περίπτωση, καθώς και

- τη συνολική αξία των παραδόσεων αυτών που πραγματοποίησε κάθε τέτοιο πρόσωπο προς άλλο συγκεκριμένο πρόσωπο στο οποίο έχει χορηγηθεί ένας αριθμός φορολογικού μητρώου ΦΠΑ που αναφέρεται στην παράγραφο 2 πρώτη περίπτωση- η αξία εκφράζεται στο νόμισμα του κράτους μέλους που δίνει τις πληροφορίες και αφορά ημερολογιακά τρίμηνα.

4. Εφόσον η αρμόδια αρχή κράτους μέλους υποχρεούται να παράσχει πρόσβαση στις πληροφορίες δυνάμει του παρόντος άρθρου, τότε, όσον αφορά τις πληροφορίες που αναφέρονται στις παραγράφους 2 και 3, το πράττει εντός προθεσμίας τριών μηνών από το τέλος του ημερολογιακού τριμήνου στο οποίο αναφέρονται οι πληροφορίες. Κατά παρέκκλιση από τον κανόνα αυτό, στην περίπτωση που προστίθενται πληροφορίες στη βάση δεδομένων υπό τις συνθήκες που προβλέπονται στην παράγραφο 1, η πρόσβαση στις πληροφορίες αυτές παρέχεται το συντομότερο δυνατό, και το αργότερο εντός τριών μηνών μετά το τρίμηνο κατά το οποίο συγκεντρώθηκαν οι εν λόγω συμπληρωματικές πληροφορίες- οι όροι υπό τους οποίους παρέχεται πρόσβαση στις διορθωμένες πληροφορίες ορίζονται σύμφωνα με τη διαδικασία του άρθρου 10.

5. Εάν, για τους σκοπούς της εφαρμογής του παρόντος άρθρου, οι αρμόδιες αρχές των κρατών μελών καταγράφουν πληροφορίες σε ηλεκτρονικές βάσεις δεδομένων και ανταλλάσσουν τις πληροφορίες αυτές με ηλεκτρονικά μέσα, λαμβάνουν τα απαραίτητα μέτρα για να εξασφαλίσουν την τήρηση του άρθρου 9.

Άρθρο 5

1. Εφόσον οι παρεχόμενες βάσει του άρθρου 4 πληροφορίες είναι ανεπαρκείς, η αρμόδια αρχή κράτους μέλους μπορεί οποτεδήποτε, και για συγκεκριμένες περιπτώσεις, να υποβάλει αίτηση για συμπληρωματικές πληροφορίες. Η αποδέκτρια αρχή παρέχει τις πληροφορίες το συντομότερο δυνατό και το αργότερο τρεις μήνες από την παραλαβή της αίτησης.

2. Στην περίπτωση που αναφέρεται στην παράγραφο 1, η αποδέκτρια αρχή

παρέχει στην αιτούσα αρχή τουλάχιστον τους αριθμούς, τις ημερομηνίες και τα ποσά των τιμολογίων των συγκεκριμένων πράξεων που διενεργούνται μεταξύ προσώπων στα ενδιαφερόμενα κράτη μέλη.

Άρθρο 6

1. Η αρμόδια αρχή κάθε κράτους μέλους τηρεί ηλεκτρονική βάση δεδομένων στην οποία περιέχεται μητρώο των προσώπων στα οποία έχει χορηγηθεί αριθμός φορολογικού μητρώου ΦΠΑ στο κράτος μέλος αυτό.

2. Η αρμόδια αρχή κράτους μέλους μπορεί, οποτεδήποτε, να λαμβάνει απευθείας ή να ζητεί να της διαβιβάζεται επιβεβαίωση, βάσει των δεδομένων που συλλέγονται σύμφωνα με το άρθρο 4 παράγραφος 1, για την εγκυρότητα του αριθμού φορολογικού μητρώου ΦΠΑ δυνάμει του οποίου ένα πρόσωπο διενήργησε ή έλαβε ενδοκοινοτική παράδοση αγαθών ή παροχή υπηρεσιών. Κατόπιν ιδιαίτερης αιτήσεως, η αποδέκτρια αρχή παρέχει επίσης την ημερομηνία χορήγησης και, ενδεχομένως, την ημερομηνία παύσης της ισχύος του αριθμού φορολογικού μητρώου ΦΠΑ.

3. Κατόπιν αιτήσεως, η αρμόδια αρχή παρέχει επίσης, αμελλητί, το όνομα και τη διεύθυνση του προσώπου στο οποίο έχει χορηγηθεί ο αριθμός, εφόσον οι πληροφορίες αυτές δεν αποθηκεύονται από την αιτούσα αρχή για να τις χρησιμοποιήσει ενδεχομένως αργότερα.

4. Η αρμόδια αρχή κάθε κράτους μέλους μεριμνά ώστε τα πρόσωπα που αφορούν οι ενδοκοινοτικές παραδόσεις αγαθών ή παροχές υπηρεσιών να μπορούν να λαμβάνουν επιβεβαίωση της εγκυρότητας του αριθμού φορολογικού μητρώου ΦΠΑ οιοδήποτε συγκεκριμένου προσώπου.

5. Εφόσον, για τους σκοπούς της εφαρμογής του παρόντος άρθρου, οι αρμόδιες αρχές των κρατών μελών καταγράφουν τις πληροφορίες σε ηλεκτρονικές βάσεις δεδομένων και ανταλλάσσουν τις πληροφορίες αυτές με ηλεκτρονικά μέσα, λαμβάνουν τα αναγκαία μέτρα για να εξασφαλίσουν την τήρηση του άρθρου 9.

ΤΙΤΛΟΣ ΙΙΙ Όροι που διέπουν την ανταλλαγή πληροφοριών

Άρθρο 7

1. Η αποδέκτρια αρχή ενός κράτους μέλους παρέχει στην αιτούσα αρχή ενός άλλου κράτους μέλους τις πληροφορίες που αναφέρονται στο άρθρο 5 παράγραφος 2, υπό την προϋπόθεση ότι:

- ο αριθμός και η φύση των αιτήσεων παροχής πληροφοριών οι οποίες υποβάλλονται από την αιτούσα αυτή αρχή σε συγκεκριμένη χρονική περίοδο δεν επιβάλλουν δυσανάλογη διοικητική επιβάρυνση στην εν λόγω αποδέκτρια αρχή,
- η αιτούσα αυτή αρχή έχει εξαντλήσει τις συνήθεις πηγές πληροφοριών, τις οποίες θα μπορούσε να χρησιμοποιήσει ανάλογα με τις περιστάσεις, για να λάβει τις απαιτούμενες πληροφορίες, χωρίς να κινδυνεύει η επίτευξη του επιδιωκόμενου αποτελέσματος,

- η αιτούσα αυτή αρχή ζητάει συνδρομή μόνον εάν είναι σε θέση να παράσχει παρόμοια συνδρομή στην αιτούσα αρχή ενός άλλου κράτους μέλους.

Σύμφωνα με τη διαδικασία του άρθρου 10 και λαμβάνοντας υπόψη την εμπειρία του νέου συστήματος διοικητικής συνεργασίας κατά το πρώτο έτος λειτουργίας του, η Επιτροπή θα υποβάλει, πριν από τον Ιούλιο του 1994, γενικά κριτήρια για τον προσδιορισμό του φάσματος των υποχρεώσεων αυτών.

2. Εάν η αιτούσα αρχή δεν είναι σε θέση να συμμορφωθεί με τις γενικές διατάξεις της παραγράφου 1, απευθύνει αμέσως σχετική κοινοποίηση στην αποδέκτρια αρχή, αναφέροντας τους λόγους. Εάν η αποδέκτρια αρχή θεωρεί ότι δεν τηρούνται οι γενικές διατάξεις της παραγράφου 1 και, επομένως, δεν έχει υποχρέωση να δώσει τις αιτούμενες πληροφορίες, απευθύνει αμέσως σχετική κοινοποίηση στην αιτούσα αρχή, αναφέροντας τους λόγους. Η αιτούσα και η

αποδέκτρια αρχή προσπαθούν να έρθουν σε συμφωνία. Εάν δεν επέλθει συμφωνία εντός μηνός από την κοινοποίηση, και οι δύο αρχές μπορούν να ζητήσουν την εξέταση του θέματος σύμφωνα με το άρθρο 11.

3. Το παρόν άρθρο εφαρμόζεται με την επιφύλαξη της εφαρμογής της οδηγίας 77/799/ΕΟΚ όσον αφορά την ανταλλαγή πληροφοριών που αναφέρεται στο άρθρο 5 παράγραφος 1.

Άρθρο 8

Εφόσον ανταλλάσσονται πληροφορίες κατά την έννοια του άρθρου 5, και η ισχύουσα εθνική νομοθεσία ενός κράτους μέλους προβλέπει την κοινοποίηση της ανταλλαγής πληροφοριών στο ενδιαφερόμενο πρόσωπο, οι διατάξεις αυτές μπορούν να συνεχίσουν να εφαρμόζονται, εκτός εάν η εφαρμογή τους ενδέχεται να παρεμποδίσει την έρευνα για φοροδιαφυγή σε άλλο κράτος μέλος. Στην περίπτωση αυτή, κατόπιν ρητής αιτήσεως της αιτούσας αρχής, η αποδέκτρια αρχή απέχει από την κοινοποίηση αυτή.

Άρθρο 9

1. Οι πληροφορίες που γνωστοποιούνται, υπό οποιαδήποτε μορφή, κατ' εφαρμογή του παρόντος κανονισμού, θεωρούνται εμπιστευτικές. Οι εν λόγω πληροφορίες καλύπτονται από το επαγγελματικό απόρρητο και τυγχάνουν της προστασίας που προβλέπεται για τέτοιου είδους πληροφορίες τόσο από την εθνική νομοθεσία του κράτους μέλους στο οποίο περιήλθαν, όσον και από τις αντίστοιχες διατάξεις που εφαρμόζονται στα κοινοτικά όργανα.

Εν πάση περιπτώσει, οι πληροφορίες αυτές:

- είναι προσιτές μόνο σε πρόσωπα τα οποία έχουν άμεση σχέση με τη φορολογητέα βάση, την είσπραξη ή τον διοικητικό έλεγχο των φόρων προκειμένου να εξασφαλιστεί η βεβαίωση, ή σε πρόσωπα εργαζόμενα στα θεσμικά όργανα της Κοινότητας που, ως εκ των καθηκόντων τους, απαιτείται να έχουν πρόσβαση στις πληροφορίες αυτές,

- είναι εξάλλου δυνατόν να χρησιμοποιούνται επ' ευκαιρία δικαστικών ή διοικητικών διαδικασιών οι οποίες οδηγούν στην ενδεχόμενη επιβολή κυρώσεων, και οι οποίες κινούνται συνεπεία παραβάσεων της φορολογικής νομοθεσίας.

2. Κατά παρέκκλιση από την παράγραφο 1, η αρμόδια αρχή του κράτους μέλους που παρέχει τις πληροφορίες, επιτρέπει τη χρησιμοποίησή τους για άλλους σκοπούς στο κράτος μέλος που τις έχει ζητήσει, όταν, κατά τη νομοθεσία του κράτους μέλους που παρέχει τις πληροφορίες, η χρησιμοποίησή τους είναι δυνατή για παρόμοιους σκοπούς.

3. Όταν η αιτούσα αρχή κρίνει ότι οι πληροφορίες τις οποίες έλαβε από την αποδέκτρια αρχή ενδέχεται να φανούν χρήσιμες στην αρμόδια αρχή του τρίτου κράτους μέλους, μπορεί να τις διαβιβάσει στην τελευταία με τη συγκατάθεση της αποδέκτριας αρχής. ΤΙΤΛΟΣ IV Διαδικασίες διαβουλεύσεων και συντονισμού

Άρθρο 10

1. Η Επιτροπή επικουρείται από μια Μόνιμη Επιτροπή Διοικητικής Συνεργασίας στον τομέα των Έμμεσων Φόρων, στο εξής αποκαλούμενη "επιτροπή". Η επιτροπή αυτή αποτελείται από εκπροσώπους των κρατών μελών και προεδρεύεται από εκπρόσωπο της Επιτροπής.

2. Τα αναγκαία μέτρα για την εφαρμογή του άρθρου 4 και του άρθρου 7 παράγραφος 1 θεσπίζονται σύμφωνα με τη διαδικασία των παραγράφων 3 και 4 του παρόντος άρθρου.

3. Ο εκπρόσωπος της Επιτροπής υποβάλλει στην επιτροπή σχέδιο των μέτρων που πρέπει να ληφθούν. Η επιτροπή γνωμοδοτεί επί του εν λόγω σχεδίου εντός

προθεσμίας την οποία μπορεί να καθορίσει ο πρόεδρος με γνώμονα το επείγον του ζητήματος. Η γνώμη εκφέρεται με πλειοψηφία- οι ψήφοι των κρατών μελών σταθμίζονται σύμφωνα με το άρθρο 148 παράγραφος 2 της συνθήκης. Ο πρόεδρος δεν συμμετέχει στην ψηφοφορία.

4. α) Η Επιτροπή θεσπίζει τα σχεδιαζόμενα μέτρα όταν συμφωνούν με τη γνώμη της επιτροπής-

β) εάν τα σχεδιαζόμενα μέτρα δεν είναι σύμφωνα με τη γνώμη της επιτροπής, ή ελλείπει γνώμης, η Επιτροπή υποβάλλει, χωρίς καθυστέρηση, στο Συμβούλιο πρόταση για τα μέτρα που πρέπει να ληφθούν. Το Συμβούλιο αποφασίζει με ειδική πλειοψηφία.

Εάν, εντός τριών μηνών από την ημερομηνία υποβολής της πρότασης, το Συμβούλιο δεν έχει αποφασίσει, τα προτεινόμενα μέτρα θεσπίζονται από την Επιτροπή, εκτός εάν το Συμβούλιο αποφανθεί κατά των εν λόγω μέτρων με απλή πλειοψηφία.

Άρθρο 11

Τα κράτη μέλη και η Επιτροπή εξετάζουν και αξιολογούν τη λειτουργία του συστήματος διοικητικής συνεργασίας που προβλέπεται στον παρόντα κανονισμό, και η Επιτροπή συγκεντρώνει τις εμπειρίες των κρατών μελών, ιδίως όσον αφορά τους νέους τρόπους φοροδιαφυγής ή φοροαποφυγής, με σκοπό τη βελτίωση της λειτουργίας του συστήματος αυτού. Για το σκοπό αυτό, τα κράτη μέλη γνωστοποιούν ακόμη στην Επιτροπή οποιαδήποτε πληροφορία σχετικά με το ΦΠΑ επί των ενδοκοινοτικών συναλλαγών η οποία θα μπορούσε να παρουσιάζει ενδιαφέρον σε κοινοτικό επίπεδο.

Άρθρο 12

1. Για τα θέματα διμερούς ενδιαφέροντος, οι αρμόδιες αρχές των κρατών μελών μπορούν να επικοινωνούν απευθείας μεταξύ τους. Οι αρμόδιες αρχές των κρατών μελών είναι δυνατόν, κατόπιν κοινής συμφωνίας, να επιτρέπουν σε αρχές που αυτές ορίζουν, να έρχονται σε άμεση επαφή μεταξύ τους για ορισμένες περιπτώσεις ή κατηγορίες περιπτώσεων.

2. Για τους σκοπούς της εφαρμογής του παρόντος κανονισμού, τα κράτη μέλη λαμβάνουν όλα τα αναγκαία μέτρα για:

α) τη διασφάλιση καλού εσωτερικού συντονισμού μεταξύ των αρμοδίων αρχών που αναφέρονται στο άρθρο 1-

β) την καθιέρωση άμεσης συνεργασίας μεταξύ των ειδικά εξουσιοδοτημένων, για το συντονισμό αυτόν, αρχών-

γ) τη θέσπιση των κατάλληλων διατάξεων για τη διασφάλιση της καλής λειτουργίας του συστήματος ανταλλαγής πληροφοριών που προβλέπει ο παρών κανονισμός.

3. Η Επιτροπή γνωστοποιεί, το συντομότερο δυνατό, στην αρμόδια αρχή κάθε κράτους μέλους τις πληροφορίες που λαμβάνει και τις οποίες είναι σε θέση να παράσχει. ΤΙΤΛΟΣ V Τελικές διατάξεις

Άρθρο 13

Τα κράτη μέλη αποποιούνται κάθε αίτημα κάλυψης των εξόδων που προκύπτουν από την εφαρμογή του παρόντος κανονισμού, εκτός από τις τυχόν αμοιβές εμπειρογνομόνων.

Άρθρο 14

1. Κάθε δύο χρόνια από την ημερομηνία ενάρξεως ισχύος του παρόντος κανονισμού, η Επιτροπή υποβάλλει έκθεση προς το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και

το Συμβούλιο σχετικά με τους όρους εφαρμογής του παρόντος κανονισμού, βάσει ιδίως της διαδικασίας συνεχούς παρακολούθησης που προβλέπεται στο άρθρο 11. 2. Τα κράτη μέλη γνωστοποιούν στην Επιτροπή το κείμενο των διατάξεων εσωτερικού δικαίου που θεσπίζουν στον τομέα που διέπει ο παρών κανονισμός.

Άρθρο 15

Ο παρών κανονισμός αρχίζει να ισχύει την τρίτη ημέρα από τη δημοσίευσή του στην Επίσημη Εφημερίδα των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων.

Η ανταλλαγή πληροφοριών βάσει του παρόντος κανονισμού δεν λαμβάνει χώρα πριν από την 1η Ιανουαρίου 1993. Ο παρών κανονισμός είναι δεσμευτικός ως προς όλα τα μέρη του και ισχύει άμεσα σε κάθε κράτος μέλος.

Βρυξέλλες, 27 Ιανουαρίου 1992. Για το Συμβούλιο

Ο Πρόεδρος

A. MARQUES DA CUNHA

Κανονισμός (ΕΚ) αριθ. 792/2002 του Συμβουλίου

Τι μπορείτε να βρείτε στον Κανονισμό (ΕΚ) αριθ. 792/2002 του Συμβουλίου

1. Όλες τις νέες ρυθμίσεις για την επιβολή εμμέσων φόρων στον ηλεκτρονικό εμπόριο στις ενδοκοινοτικές συναλλαγές ύστερα από την τροποποίηση του κανονισμού 218/92.

Περίληψη

Ο Κανονισμός (ΕΚ) αριθ. 792/2002 του Συμβουλίου τροποποιεί προσωρινά τον κανονισμό 218/1992 που ρυθμίζει τα μέτρα που λαμβάνονται για τους έμμεσους φόρους του ηλεκτρονικού εμπορίου. Οι διατάξεις του παρόντος κανονισμού θα εφαρμοσθούν για προσωρινή περίοδο τριών ετών, η οποία μπορεί να παραταθεί για πρακτικούς λόγους.

Κανονισμός (ΕΚ) αριθ. 792/2002 του Συμβουλίου

της 7ης Μαΐου 2002 για την προσωρινή τροποποίηση του κανονισμού (ΕΟΚ) αριθ. 218/92 σχετικά με τη διοικητική συνεργασία στον τομέα των έμμεσων φόρων (ΦΠΑ) όσον αφορά πρόσθετα μέτρα για το ηλεκτρονικό εμπόριο

ΤΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗΣ ΕΝΩΣΗΣ,

Έχοντας υπόψη:

τη συνθήκη για την ίδρυση της Ευρωπαϊκής Κοινότητας, και ιδίως το άρθρο 93, την πρόταση της Επιτροπής(1),

τη γνώμη του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου(2),

τη γνώμη της Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής(3),

Εκτιμώντας τα ακόλουθα:

(1) Η οδηγία 2002/38/ΕΚ του Συμβουλίου, της 7ης Μαΐου 2002, για την τροποποίηση και την προσωρινή τροποποίηση της οδηγίας 77/388/ΕΟΚ όσον αφορά το σύστημα φόρου προστιθέμενης αξίας που εφαρμόζεται στις ραδιοφωνικές και τηλεοπτικές υπηρεσίες και σε ορισμένες υπηρεσίες που

παρέχονται ηλεκτρονικά(4), προβλέπει το πλαίσιο για τη φορολόγηση ηλεκτρονικών υπηρεσιών εντός της Κοινότητας παρεχομένων από υποκείμενους στο φόρο που δεν είναι εγκατεστημένοι ούτε απαιτείται να εγγράφονται για φορολογικούς σκοπούς εντός της Κοινότητας.

(2) Το κράτος μέλος κατανάλωσης έχει κατ' αρχάς ευθύνη να εξασφαλίζει ότι οι μη εγκατεστημένοι παρέχοντες υπηρεσίες τηρούν τις υποχρεώσεις τους. Για το σκοπό αυτό, οι απαραίτητες πληροφορίες για τη λειτουργία του ειδικού καθεστώτος για ηλεκτρονικά παρεχόμενες υπηρεσίες, οι οποίες προβλέπονται στο άρθρο 26 γ της έκτης οδηγίας 77/388/ΕΟΚ του Συμβουλίου, της 17ης Μαΐου 1977, περί εναρμονίσεως των νομοθεσιών των κρατών μελών, των σχετικών με τους φόρους κύκλου εργασιών - Κοινό σύστημα φόρου προστιθέμενης αξίας: ομοιόμορφη φορολογική βάση(5), πρέπει να διαβιβάζονται στα εν λόγω κράτη μέλη.

(3) Είναι ανάγκη να προβλεφθεί ότι ο φόρος προστιθέμενης αξίας που οφείλεται για τις υπηρεσίες αυτές μεταφέρεται σε λογαριασμούς που ορίζουν τα κράτη μέλη κατανάλωσης.

(4) Οι κανόνες που ορίζονται στην οδηγία 77/388/ΕΟΚ απαιτούν από τον μη εγκατεστημένο υποκείμενο στο φόρο, ο οποίος παρέχει υπηρεσίες που αναφέρονται στην τελευταία περίπτωση του στοιχείου ε) της παραγράφου 2 του άρθρου 9 της εν λόγω οδηγίας, να χρεώνει ΦΠΑ στον πελάτη του, ο οποίος είναι εγκατεστημένος ή διαμένει στην Κοινότητα, εκτός εάν έχει βεβαιωθεί ότι ο πελάτης του είναι υποκείμενος στο φόρο. Το ειδικό καθεστώς που προβλέπεται στο άρθρο 26γ της εν λόγω οδηγίας εφαρμόζεται μόνο στις υπηρεσίες προς μη υποκείμενους στο φόρο, οι οποίοι είναι εγκατεστημένοι ή διαμένουν στην Κοινότητα. Είναι συνεπώς πρόδηλο ότι ο μη εγκατεστημένος υποκείμενος στο φόρο πρέπει να διαθέτει κάποιες πληροφορίες σχετικά με τον πελάτη του.

(5) Για το σκοπό αυτό, θα μπορούσε στις περισσότερες περιπτώσεις να γίνεται χρήση του μηχανισμού που είναι διαθέσιμος στα κράτη μέλη με τη μορφή βάσεων ηλεκτρονικών δεδομένων, που περιέχουν μητρώο των προσώπων στα οποία έχει χορηγηθεί από το συγκεκριμένο κράτος μέλος αριθμός φορολογικού μητρώου.

(6) Κατά συνέπεια, είναι αναγκαίο να επεκταθεί το κοινό σύστημα ανταλλαγής ορισμένων πληροφοριών σχετικά με ενδοκοινοτικές συναλλαγές, που προβλέπονται από το άρθρο 6 του κανονισμού (ΕΟΚ) αριθ. 218/92(6).

(7) Οι διατάξεις του παρόντος κανονισμού θα πρέπει να εφαρμοσθούν για προσωρινή περίοδο τριών ετών, η οποία μπορεί να παραταθεί για πρακτικούς λόγους, και ο κανονισμός (ΕΟΚ) αριθ. 218/92 θα πρέπει, συνεπώς, να τροποποιηθεί προσωρινά αναλόγως,

ΕΞΕΔΩΣΕ ΤΟΝ ΠΑΡΟΝΤΑ ΚΑΝΟΝΙΣΜΟ:

Άρθρο 1 (1)

Ο κανονισμός (ΕΟΚ) αριθ. 218/92 τροποποιείται προσωρινά, ως εξής:

1. Στο άρθρο 1, το δεύτερο εδάφιο αντικαθίσταται από το ακόλουθο κείμενο:
"Για το σκοπό αυτό, θεσπίζει διαδικασίες για την ανταλλαγή, με ηλεκτρονικά μέσα, πληροφοριών σχετικά με το φόρο προστιθέμενης αξίας που επιβάλλεται στις ενδοκοινοτικές συναλλαγές, καθώς και στις υπηρεσίες που παρέχονται ηλεκτρονικά σύμφωνα με το ειδικό καθεστώς, το οποίο προβλέπει το άρθρο 26γ της οδηγίας 77/388/ΕΟΚ, καθώς επίσης και για κάθε μεταγενέστερη ανταλλαγή πληροφοριών και, όσον αφορά τις υπηρεσίες που καλύπτονται από το εν λόγω ειδικό καθεστώς, για τη μεταφορά χρηματικών ποσών μεταξύ των αρμόδιων αρχών των κρατών μελών."

2. Στο άρθρο 2 παράγραφος 1, η ένατη περίπτωση αντικαθίσταται από το ακόλουθο κείμενο: "- 'ενδοκοινοτική παροχή υπηρεσιών': κάθε παροχή υπηρεσιών που καλύπτεται από το άρθρο 28β σημεία Γ, Δ, Ε ή ΣΤ της οδηγίας 77/388/ΕΟΚ,"

3. Στο άρθρο 6, η παράγραφος 4 αντικαθίσταται από το ακόλουθο κείμενο: "4. Η αρμόδια αρχή κάθε κράτους μέλους μεριμνά ώστε τα πρόσωπα τα οποία εμπλέκονται σε ενδοκοινοτική παράδοση αγαθών ή παροχή υπηρεσιών και τα πρόσωπα που παρέχουν τις υπηρεσίες που αναφέρονται στην τελευταία περίπτωση του στοιχείου ε) της παραγράφου 2 του άρθρου 9 της οδηγίας 77/388/ΕΟΚ να μπορούν να λαμβάνουν επιβεβαίωση της εγκυρότητας του αριθμού φορολογικού μητρώου ΦΠΑ ενός συγκεκριμένου προσώπου. Σύμφωνα με τη διαδικασία που αναφέρεται στο άρθρο 10, τα κράτη μέλη παρέχουν ιδίως την επιβεβαίωση αυτή με ηλεκτρονικά μέσα."

4. Προστίθεται ο ακόλουθος τίτλος: "ΤΙΤΛΟΣ ΙΙΙ Α

Διατάξεις περί του ειδικού καθεστώτος του άρθρου 26γ της οδηγίας 77/388/ΕΟΚ
Άρθρο 9α

Οι ακόλουθες διατάξεις εφαρμόζονται για το ειδικό καθεστώς που προβλέπεται στο άρθρο 26γ της οδηγίας 77/388/ΕΟΚ. Οι ορισμοί που περιέχονται στο σημείο Α του εν λόγω άρθρου εφαρμόζονται ωσαύτως για τους σκοπούς του παρόντος τίτλου.

Άρθρο 9β

1. Οι πληροφορίες προς το κράτος μέλος εγγραφής εκ μέρους του μη εγκατεστημένου υποκείμενου στο φόρο κατά την έναρξη των δραστηριοτήτων του, όπως προβλέπεται στο δεύτερο εδάφιο της παραγράφου 2 του σημείου Β του άρθρου 26γ της οδηγίας 77/388/ΕΟΚ, υποβάλλονται με ηλεκτρονικό τρόπο. Οι τεχνικές λεπτομέρειες, συμπεριλαμβανομένου ενός κοινού ηλεκτρονικού μηνύματος, καθορίζονται σύμφωνα με τη διαδικασία του άρθρου 10.

2. Το κράτος μέλος εγγραφής διαβιβάζει τις πληροφορίες αυτές, με ηλεκτρονικά μέσα, στις αρμόδιες αρχές των άλλων κρατών μελών εντός δέκα ημερών από το τέλος του μηνός στη διάρκεια του οποίου έλαβε τις πληροφορίες από τον μη εγκατεστημένο υποκείμενο στο φόρο. Παρομοίως, οι αρμόδιες αρχές των άλλων κρατών μελών ενημερώνονται για τον χορηγηθέντα αριθμό φορολογικού μητρώου. Οι τεχνικές λεπτομέρειες, συμπεριλαμβανομένου ενός κοινού ηλεκτρονικού μηνύματος με το οποίο θα διαβιβάζονται οι πληροφορίες αυτές, καθορίζονται σύμφωνα με τη διαδικασία του άρθρου 10.

3. Το κράτος μέλος εγγραφής ενημερώνει αμελλητί, με ηλεκτρονικά μέσα, τις αρμόδιες αρχές των άλλων κρατών μελών, σε περίπτωση που μη εγκατεστημένος υποκείμενος στο φόρο διαγράφεται από το φορολογικό μητρώο.

Άρθρο 9γ

1. Η δήλωση φόρου προστιθεμένης αξίας, η οποία περιλαμβάνει τις λεπτομέρειες που αναφέρονται στο άρθρο 26γ σημείο Β, παράγραφος 5 δεύτερο εδάφιο της οδηγίας 77/388/ΕΟΚ, υποβάλλεται με ηλεκτρονικό τρόπο. Οι τεχνικές λεπτομέρειες, συμπεριλαμβανομένου ενός κοινού ηλεκτρονικού μηνύματος, καθορίζονται σύμφωνα με τη διαδικασία του άρθρου 10.

2. Το κράτος μέλος εγγραφής διαβιβάζει τις πληροφορίες αυτές, με ηλεκτρονικά μέσα, στην αρμόδια αρχή του κράτους μέλους που αφορούν, το αργότερο εντός δέκα ημερών από το τέλος του μηνός στη διάρκεια του οποίου παρέλαβε τη δήλωση. Τα κράτη μέλη που είχαν απαιτήσει την συμπλήρωση φορολογικής δήλωσης σε εθνικό νόμισμα εκτός του ευρώ, μετατρέπουν τα ποσά σε ευρώ με τη συναλλαγματική ισοτιμία που ισχύει την τελευταία ημέρα της περιόδου. Η

μετατροπή γίνεται σύμφωνα με τις συναλλαγματικές ισοτιμίες που δημοσίευσε η Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα την ημέρα εκείνη ή, εάν δεν υπήρξε δημοσίευση τη συγκεκριμένη ημέρα, τις ισοτιμίες της επόμενης ημέρας δημοσίευσης. Οι τεχνικές λεπτομέρειες της διαβίβασης των πληροφοριών αυτών καθορίζονται σύμφωνα με τη διαδικασία του άρθρου 10.

3. Το κράτος μέλος εγγραφής διαβιβάζει, με ηλεκτρονικά μέσα, στο κράτος μέλος κατανάλωσης τις πληροφορίες που απαιτούνται για τη σύνδεση κάθε πληρωμής με την αντίστοιχη τριμηνιαία φορολογική δήλωση.

Άρθρο 9δ

Οι διατάξεις της παραγράφου 1 του άρθρου 4 εφαρμόζονται και στις πληροφορίες τις οποίες συλλέγει το κράτος μέλος εγγραφής, σύμφωνα με το άρθρο 26γ σημείο Β, παράγραφοι 2 και 5 της οδηγίας 77/388/ΕΟΚ.

Άρθρο 9ε

Το κράτος μέλος εγγραφής εξασφαλίζει ότι το ποσό που του έχει καταβάλει ο μη εγκατεστημένος υποκείμενος στο φόρο, μεταφέρεται σε τραπεζικό λογαριασμό σε ευρώ, που έχει υποδείξει το κράτος μέλος κατανάλωσης, στο οποίο οφείλεται ο φόρος. Τα κράτη μέλη που είχαν απαιτήσει την καταβολή του φόρου σε εθνικό νόμισμα εκτός του ευρώ, μετατρέπουν τα ποσά σε ευρώ με τη συναλλαγματική ισοτιμία που ισχύει την τελευταία ημέρα της φορολογικής περιόδου. Η μετατροπή γίνεται σύμφωνα με τις συναλλαγματικές ισοτιμίες που δημοσίευσε η Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα την ημέρα εκείνη ή, εάν δεν υπήρξε δημοσίευση τη συγκεκριμένη ημέρα, τις ισοτιμίες της επόμενης ημέρας δημοσίευσης. Η μεταφορά πραγματοποιείται αργότερο εντός δέκα ημερών μετά το τέλος του μήνα στη διάρκεια του οποίου πραγματοποιήθηκε η πληρωμή. Εάν ο μη εγκατεστημένος υποκείμενος σε φόρο δεν καταβάλλει το συνολικό ποσό του οφειλόμενου φόρου, το κράτος μέλος εγγραφής εξασφαλίζει ότι τα ποσά μεταβιβάζονται στα κράτη μέλη κατανάλωσης κατ' αναλογία με το φόρο που οφείλεται σε κάθε κράτος μέλος. Το κράτος μέλος εγγραφής ενημερώνει, με ηλεκτρονικά μέσα, τις αρμόδιες αρχές των κρατών μελών κατανάλωσης.

Άρθρο 9στ

1. Τα κράτη μέλη κοινοποιούν, με ηλεκτρονικά μέσα, στις αρμόδιες αρχές των άλλων κρατών μελών τους σχετικούς αριθμούς τραπεζικών λογαριασμών για την κατάθεση των ποσών σύμφωνα με το άρθρο 9ε.

2. Τα κράτη μέλη κοινοποιούν αμελλητί, με ηλεκτρονικά μέσα, στις αρμόδιες αρχές των άλλων κρατών μελών και την Επιτροπή οποιοσδήποτε μεταβολές του κανονικού συντελεστή ΦΠΑ."

5. Στο άρθρο 13, το υπάρχον κείμενο επαναριθμείται και γίνεται παράγραφος 2 και παρεμβάλλεται η ακόλουθη νέα παράγραφος 1: "1. Η Επιτροπή και τα κράτη μέλη διασφαλίζουν ότι τα υπάρχοντα ή νέα συστήματα επικοινωνίας και ανταλλαγής πληροφοριών που είναι απαραίτητα για τις ανταλλαγές πληροφοριών, που περιγράφονται στα άρθρα 9β και 9γ, θα έχουν τεθεί σε λειτουργία έως την ημερομηνία που προβλέπεται στο άρθρο 3 παράγραφος 1 της οδηγίας 2002/38/ΕΚ. Η Επιτροπή είναι υπεύθυνη για οποιαδήποτε προσαρμογή του κοινού δικτύου επικοινωνιών /κοινής διεπαφής συστημάτων (>ISO_1>CCN/CSI), >ISO_7>που απαιτείται για την ανταλλαγή των πληροφοριών αυτών μεταξύ κρατών μελών. Τα κράτη μέλη είναι υπεύθυνα για οποιαδήποτε προσαρμογή των συστημάτων τους που απαιτείται για την ανταλλαγή των πληροφοριών αυτών με τη χρήση του >ISO_1>CCN/CSI."

Άρθρο 2

Το άρθρο 1 εφαρμόζεται κατά την περίοδο που προβλέπεται στο άρθρο 4 της οδηγίας 2002/38/ΕΚ.

Καμία ανταλλαγή πληροφοριών σύμφωνα με τον παρόντα κανονισμό δεν πραγματοποιείται πριν από την 1η Ιουλίου 2003.

Άρθρο 3

Ο παρών κανονισμός αρχίζει να ισχύει την έβδομη μέρα από τη δημοσίευσή του στην Επίσημη Εφημερίδα των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων.

Ο παρών κανονισμός είναι δεσμευτικός ως προς όλα τα μέρη του και ισχύει άμεσα σε κάθε κράτος μέλος.

Βρυξέλλες, 7 Μαΐου 2002.

Για το Συμβούλιο

Ο Πρόεδρος

R. De Rato Y Figaredo

**ΕΚΤΗ ΟΔΗΓΙΑ ΤΟΥ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΥ της 17ης Μαΐου 1977 περί
εναρμονίσεως των νομοθεσιών των Κρατών μελών , των σχετικών με
τους φόρους κύκλου εργασιών - Κοινό σύστημα φόρου προστιθεμένης
αξίας : ομοιόμορφη φορολογική βάση
(77/388/ΕΟΚ)**

ΤΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ ΤΩΝ ΕΥΡΩΠΑΪΚΩΝ ΚΟΙΝΟΤΗΤΩΝ ,

Άρθρο 9

Παροχές υπηρεσιών

1 . Ως τόπος παροχής υπηρεσιών θεωρείται η έδρα της οικονομικής δραστηριότητας του παρέχοντος τις υπηρεσίες ή της μόνιμης εγκαταστάσεώς του από την οποία παρέχονται οι υπηρεσίες , ελλείψει δε τούτων , ο τόπος της κατοικίας ή συνήθους διαμονής του .

2 . Εν τούτοις :

α) τόπος παροχής υπηρεσιών συναφών προς ακίνητα , περιλαμβανομένων των υπηρεσιών κτηματομεσιτών και εμπειρογνωμόνων , καθώς και των υπηρεσιών που αποσκοπούν στην προετοιμασία ή τον συντονισμό εργασιών επί ακινήτων ,

όπως παραδείγματος χάριν οι υπηρεσίες αρχιτεκτόνων ή γραφείων επιβλέψεως , είναι ο τόπος όπου κείται το ακίνητο .

β) τόπος παροχής υπηρεσιών μεταφοράς είναι ο τόπος , όπου πραγματοποιείται η μεταφορά ανάλογα με τις διανυθείσες αποστάσεις .

γ) τόπος παροχής υπηρεσιών που έχουν ως αντικείμενο :

- πολιτιστικές , καλλιτεχνικές , αθλητικές , επιστημονικές , εκπαιδευτικές , ψυχαγωγικές ή παρόμοιες δραστηριότητες , περιλαμβανομένων των δραστηριοτήτων των οργανωτών τους καθώς και των παρεπομένων , κατά περίπτωση , προς τις δραστηριότητες αυτές παροχών υπηρεσιών ,
- παρεπόμενες μεταφορικές δραστηριότητες όπως η φόρτωση , εκφόρτωση , συντήρηση και διευθέτηση των μεταφερομένων ειδών και παρόμοιες δραστηριότητες ,

- πραγματογνωμοσύνες επί ενσωμάτων κινητών αγαθών ,

- εργασίες επί ενσωμάτων κινητών αγαθών ,

είναι ο τόπος , όπου εκτελούνται υλικός οι παροχές αυτές .

δ) τόπος παροχής υπηρεσιών μισθώσεως ενσωμάτων κινητών αγαθών -

εξαιρέσει όλων των μεταφορικών μέσων - τα οποία εξάγονται από τον εκμισθωτή ενός Κράτους μέλους για να χρησιμοποιηθούν σε άλλο Κράτος μέλος , είναι ο τόπος της χρησιμοποιήσεως αυτής .

ε) τόπος παροχής των κατωτέρω υπηρεσιών , οι οποίες παρέχονται σε λήπτες εγκατεστημένους εκτός της Κοινότητας ή σε υποκειμένους στον φόρο εγκατεστημένους μεν εντός της Κοινότητας αλλά εκτός της χώρας του παρέχοντος τις υπηρεσίες , είναι ο τόπος της έδρας της οικονομικής δραστηριότητας του ληπτέου ή της μόνιμου εκείνης εγκαταστάσεώς του για την οποία παρεσχέθησαν οι υπηρεσίες αυτές , ελλείψει δε τούτων ο τόπος της κατοικίας του ή της συνήθους διαμονής του :

- εκχώρηση και παραχώρηση δικαιωμάτων πνευματικής ιδιοκτησίας , δικαιωμάτων εκ διπλωμάτων ευρεσιτεχνίας , αδειών εκμεταλλεύσεως βιομηχανικών και εμπορικών σημάτων και λοιπών παρομοίων δικαιωμάτων ,
- παροχή διαφημιστικών υπηρεσιών ,

- παροχή υπηρεσιών από συμβούλους , μηχανικούς , γραφεία μελετών , δικηγόρους , λογιστές , και λοιπές παρόμοιες παροχές , καθώς και η επεξεργασία στοιχείων και η παροχή πληροφοριών ,

- ανάληψη υποχρέωσης μη ασκήσεως μιας επαγγελματικής δραστηριότητας εν όλο ή εν μέρει , η δικαιώματος αναφερομένου στην παρούσα περίπτωση ε) ,

- τραπεζικές , χρηματοδοτικές και ασφαλιστικές εργασίες , περιλαμβανομένων των εργασιών αντασφαλίσεως , εξαιρέσει της μισθώσεως χρηματοθυρίδων ,

- διάθεση προσωπικού ,

- παροχές υπηρεσιών πραγματοποιούμενες από διαμεσολάβουντα πρόσωπα , τα οποία ενεργούν επ' ονόματι και για λογαριασμό τρίτου , όταν τα πρόσωπα αυτά μεσολαβούν για παροχές υπηρεσιών που αναφέρονται στην παρούσα περίπτωση ε) .

3 . Προς αποφυγή περιπτώσεων διπλής φορολογίας , μη φορολογήσεως ή στρεβλώσεων του ανταγωνισμού , τα Κράτη μέλη δύνανται , όσον αφορά τις παροχές υπηρεσιών που αναφέρονται στην παράγραφο 2 περίπτωση ε) , καθώς και τις μισθώσεις ενσωμάτων κινητών αγαθών , να θεωρούν :

α) τον τόπο παροχής υπηρεσιών , ο οποίος δυνάμει του παρόντος άρθρου κείται στο εσωτερικό της χώρας , ως κείμενο εκτός της Κοινότητας , όταν η πραγματική χρησιμοποίηση και εκμετάλλευση πραγματοποιούνται εκτός της Κοινότητας .

β) τον τόπο παροχής υπηρεσιών , ο οποίος δυνάμει του παρόντος άρθρου κείται εκτός της Κοινότητας , ως κείμενο στο εσωτερικό της χώρας , όταν η πραγματική

χρησιμοποίηση και εκμετάλλευση πραγματοποιούνται στο εσωτερικό της χώρας .

ΤΙΤΛΟΣ ΧΙΙ

ΥΠΟΧΡΕΟΙ ΤΟΥ ΦΟΡΟΥ

Άρθρο 21

Υπόχρεοι του φόρου έναντι του Δημοσίου

Ο φόρος προστιθεμένης αξίας οφείλεται :

1 . Στο εσωτερικό καθεστώς :

α) από τον υποκείμενο στον φόρο , ο οποίος πραγματοποιεί μία φορολογητέα πράξη , πλην των αναφερομένων στο άρθρο 9 παράγραφος 2 περίπτωση ε) και πραγματοποιούμενων από υποκείμενο στον φόρο , εγκατεστημένο στο εξωτερικό . όταν η φορολογητέα πράξη πραγματοποιείται από υποκείμενων στον φόρο εγκατεστημένων στο εξωτερικό τα Κράτη μέλη δύνανται να εκδίδουν διατάξεις , οι οποίες να προβλέπουν ότι ο φόρος οφείλεται από άλλο πρόσωπο . Δύναται ιδίως να ορίζεται προς τον σκοπό αυτό ο φορολογικός αντιπρόσωπος ή το πρόσωπο προς το οποίο απευθύνεται η φορολογητέα πράξη . Επίσης τα Κράτη μέλη δύνανται να ορίζουν άλλο πρόσωπο , εκτός του υποκειμένου στον φόρο , ως αλληλεγγύως και εις ολόκληρο υπεύθυνο για την καταβολή του φόρου .

β) από τον λήπτη μιας υπηρεσίας , από τις αναφερόμενες στο άρθρο 9 παράγραφος 2 περίπτωση ε , παρεχομένης από υποκείμενο στον φόρο εγκατεστημένο στο εξωτερικό .

εντούτοις, τα Κράτη μέλη δύνανται να ορίζουν , ότι ο παρέχων την υπηρεσία είναι αλληλεγγύως και εις ολόκληρο υπεύθυνος για την καταβολή του φόρου .

γ) κάθε πρόσωπο που αναγράφει τον φόρο προστιθεμένης αξίας σε τιμολόγιο ή άλλο έγγραφο που επέχει θέση τιμολογίου .

2 . Κατά την εισαγωγή : από το πρόσωπο ή από τα πρόσωπα , τα οποία ορίζονται ή αναγνωρίζονται από το Κράτος μέλος εισαγωγής .

ΤΙΤΛΟΣ ΧΙΙΙ

ΥΠΟΧΡΕΩΣΕΙΣ ΤΩΝ ΥΠΟΧΡΕΩΝ ΤΟΥ ΦΟΡΟΥ

Άρθρο 22

Υποχρεώσεις στο εσωτερικό καθεστώς

1 . Κάθε υποκείμενος στον φόρο οφείλει να δηλώνει την έναρξη , την μεταβολή και την παύση της δραστηριότητός του ως υποκειμένου στον φόρο .

2 . Κάθε υποκείμενος στον φόρο οφείλει να τηρεί επαρκώς λεπτομερή λογιστική , ώστε να καθίσταται δυνατή η εφαρμογή του φόρου προστιθεμένης αξίας και ο έλεγχος της εφαρμογής αυτής από την φορολογική αρχή .

3 . α) Κάθε υποκείμενος στον φόρο οφείλει να εκδίδει τιμολόγιο ή έγγραφο που επέχει θέση τιμολογίου , για τις παραδόσεις αγαθών και τις παροχές υπηρεσιών , τις οποίες πραγματοποιεί προς άλλον υποκείμενο στον φόρο , να τηρεί δε αντίγραφο κάθε εκδοθέντος εγγράφου .

Επίσης κάθε υποκείμενος στον φόρο οφείλει να εκδίδει τιμολόγιο για τις προκαταβολές που καταβάλλονται σε αυτόν από άλλον υποκείμενο στον φόρο προ της πραγματοποιήσεως της παραδόσεως ή προ της περατώσεως της παροχής υπηρεσιών .

β) Στο τιμολόγιο πρέπει να αναγράφεται χωριστά η τιμή άνευ φόρου και ο αντιστοίχων φόρος για κάθε διαφορετικό συντελεστή καθώς και , κατά περίπτωση , η φορολογική απαλλαγή .

γ) Τα Κράτη μέλη καθορίζουν τα κριτήρια , σύμφωνα με τα οποία ένα έγγραφο δύναται να θεωρηθεί ότι επέχει θέση τιμολογίου .

4 . Κάθε υποκείμενος στον φόρο οφείλει να καταθέτει δήλωση εντός προθεσμίας καθοριζομένης από τα Κράτη μέλη . Η προθεσμία αυτή δεν δύναται να υπερβαίνει

τους δύο μήνες από την λήξη κάθε περιόδου δηλώσεως . Η περίοδος αυτή καθορίζεται από τα Κράτη μέλη ως μηνιαία , δίμηνη ή τρίμηνη . Εντούτοις, τα Κράτη μέλη δύνανται να ορίζουν διαφορετικές περιόδους που δεν δύνανται , πάντως , να υπερβαίνουν το έτος .

Η δήλωση πρέπει να περιλαμβάνει όλα τα αναγκαία στοιχεία για την εξακρίβωση του ποσού του απαιτητού φόρου και του ποσού των εκπτώσεων , συμπεριλαμβανομένου , κατά περίπτωση , και κατά το μέτρο που είναι αναγκαίο για την βεβαίωση της βάσεως επιβολής του φόρου , του συνολικού ποσού των πράξεων των σχετικών με τον φόρο αυτό και τις εκπτώσεις αυτές , καθώς και του ποσού των απαλλασσομένων πράξεων .

5 . Κάθε υποκείμενος στον φόρο υποχρεούται να καταβάλει το καθαρό ποσό του φόρου προστιθεμένης αξίας κατά την υποβολή της περιοδικής του δηλώσεως . Εντούτοις, τα Κράτη μέλη δύνανται να ορίζουν άλλο χρόνο καταβολής του ποσού ή να εισπράττουν προσωρινές προκαταβολές .

6 . Τα Κράτη μέλη έχουν την ευχέρεια να ζητούν από τον υποκείμενο στον φόρο την υποβολή δηλώσεως , η οποία να περιλαμβάνει τα στοιχεία που προβλέπονται ανωτέρω στην παράγραφο 4 και να αφορά το σύνολο των πράξεων που έχουν πραγματοποιηθεί κατά το προηγούμενο έτος . Η δήλωση αυτή πρέπει επίσης να περιλαμβάνει όλα τα αναγκαία στοιχεία , για τους ενδεχομένους διακανονισμούς .

7 . Τα Κράτη μέλη λαμβάνουν τα αναγκαία μέτρα , ώστε οι θεωρούμενοι σύμφωνα με το άρθρο 21 περίπτωση 1 υποπεριπτώσεις α) και β) , ως υπόχρεοι του φόρου αντί του υποκειμένου στον φόρο , εγκατεστημένου στο εξωτερικό ή οι αλληλεγγύως και εις ολόκληρων υπεύθυνοι για την καταβολή του φόρου , να εκπληρώνουν τις προαναφερθείσες υποχρεώσεις δηλώσεως και καταβολής .

8 . Με την επιφύλαξη των διατάξεων , οι οποίες θα θεσπισθούν δυνάμει του άρθρου 17 παράγραφος 4 , τα Κράτη μέλη έχουν την ευχέρεια να ορίζουν και άλλες υποχρεώσεις , που κρίνουν αναγκαίες για την εξασφάλιση επακριβούς εισπράξεως του φόρου και για την αποτροπή καταστρατηγήσεων .

9 . Τα Κράτη μέλη δύνανται να απαλλάσσουν τους υποκειμένους στον φόρο :

- από ορισμένες υποχρεώσεις ,
- από κάθε υποχρέωση , όταν πραγματοποιούν μόνον απαλλασσόμενες πράξεις ,
- από την καταβολή του οφειλόμενου φόρου , όταν το ποσό αυτό είναι ασήμαντο .

Άρθρο 23

Υποχρεώσεις κατά την εισαγωγή

όσον αφορά τις εισαγωγές αγαθών , τα Κράτη μέλη καθορίζουν τις λεπτομέρειες της δηλώσεως και της συνακολούθου καταβολής .

Τα Κράτη μέλη δύνανται ιδίως να ορίζουν , ότι για τις εισαγωγές αγαθών , που πραγματοποιούνται από τους υποκειμένους στον φόρο ή τους υπόχρεους ή ορισμένες κατηγορίες εξ αυτών , ο οφειλόμενος λόγω της εισαγωγής φόρος προστιθεμένης αξίας δεν καταβάλλεται κατά τον χρόνο της εισαγωγής , υπό τον όρο ότι ο φόρος αυτός αναγράφεται σε δήλωση που συντάσσεται σύμφωνα με το άρθρο 22 παράγραφος 4 .

ΤΙΤΛΟΣ ΧΙV

ΕΙΔΙΚΑ ΚΑΘΕΣΤΩΤΑ

Άρθρο 24

Ειδικό καθεστώς μικρών επιχειρήσεων

1 . Τα Κράτη μέλη , τα οποία συναντούν δυσχέρειες ως προς την υπαγωγή των μικρών επιχειρήσεων , λόγω της δραστηριότητος ή και της δομής τους , στο κανονικό φορολογικό καθεστώς , έχουν την ευχέρεια , εντός των ορίων και υπό

τις προϋποθέσεις που καθορίζουν αλλά και με την επιφύλαξη της προβλεπομένης από το άρθρο 29 διαβουλεύσεως , να εφαρμόζουν απλοποιημένες μεθόδους επιβολής και εισπράξεως του φόρου και ιδίως καθεστώτα κατ' αποκοπήν , χωρίς όμως να δύναται να προκύπτει μείωση του φόρου .

2 . Μέχρι ένα χρονικό σημείο , το οποίο θα αποφασισθεί ομοφώνως από το Συμβούλιο , πρόταση της Επιτροπής , το οποίο όμως δεν δύναται να είναι μεταγενέστερο του χρόνου της καταργήσεως των φορολογιών κατά την εισαγωγή και της μη φορολογίας ή επιστροφής των φόρων κατά την εξαγωγή , στις μεταξύ των Κρατών μελών συναλλαγές :

α) Τα Κράτη μέλη , τα οποία έκαναν χρήση της δυνατότητας της προβλεπομένης στο άρθρο 14 της δευτέρας οδηγίας του Συμβουλίου της 11ης Απριλίου 1967 και καθιέρωσαν απαλλαγές ή προοδευτικές μειώσεις του φόρου , δύναται να τις διατηρήσουν , καθώς και τον τρόπο εφαρμογής τους , εφόσον είναι σύμφωνες με το σύστημα του φόρου προστιθεμένης αξίας .

Τα Κράτη μέλη , τα οποία απαλλάσσουν τους υποκειμένους στον φόρο , των οποίων ο ετήσιος κύκλος εργασιών είναι κατώτερος του ποσού σε εθνικό νόμισμα , το οποίον αντιστοιχεί σε 5 000 ευρωπαϊκές λογιστικές μονάδες βάσει του συντελεστού μετατροπής κατά την ημέρα εκδόσεως της παρούσης οδηγίας , δύναται να αυξήσουν το απαλλασσόμενο όριο μέχρι του ποσού των 5 000 ευρωπαϊκών λογιστικών μονάδων .

Τα Κράτη μέλη που εφαρμόζουν προοδευτική μείωση του φόρου δεν δύναται να αυξήσουν το ανώτατο όριο της μειώσεως αυτής ούτε να καταστήσουν πιο ευνοϊκούς τους όρους χορηγήσεώς της .

β) Τα Κράτη μέλη , τα οποία δεν έκαναν χρήση της ευχέρειας αυτής , δύναται να απαλλάσσουν τους υποκειμένους στον φόρο , των οποίων ο ετήσιος κύκλος εργασιών ισούται κατ' ανώτατο όριο με το ποσό σε εθνικό νόμισμα , το οποίο αντιστοιχεί σε 5 000 ευρωπαϊκές λογιστικές μονάδες βάσει του συντελεστού μετατροπής κατά την ημέρα εκδόσεως της παρούσης οδηγίας . Δύναται δε να εφαρμόζουν , εάν συντρέχει λόγος , προοδευτική μείωση του φόρου για υποκειμένους στον φόρο , των οποίων ο ετήσιος κύκλος εργασιών υπερβαίνει το ανώτατο όριο που όρισαν τα Κράτη αυτά για την εφαρμογή της απαλλαγής .

γ) Τα Κράτη μέλη , τα οποία απαλλάσσουν τους υποκειμένους στον φόρο των οποίων ο ετήσιος κύκλος εργασιών είναι ίσος ή ανώτερος από το ποσό σε εθνικό νόμισμα , το οποίο αντιστοιχεί σε 5 000 ευρωπαϊκές λογιστικές μονάδες βάσει του συντελεστού μετατροπής κατά την ημέρα εκδόσεως της παρούσης οδηγίας , δύναται να αυξήσουν το ποσό αυτό για να διατηρηθεί η πραγματική του αξία .

3 . οι έννοιες της απαλλαγής και της προοδευτικής μειώσεως εφαρμόζονται επί παραδόσεων αγαθών και παροχών υπηρεσιών που πραγματοποιούνται από τις μικρές επιχειρήσεις .

Τα Κράτη μέλη έχουν την ευχέρεια να εξαιρούν ορισμένες πράξεις από το προβλεπόμενο ανωτέρω από την παράγραφο 2 καθεστώ . Εν πάση περιπτώσει η παράγραφος 2 δεν εφαρμόζεται στις πράξεις που αναφέρονται στο άρθρο 4 παράγραφος 3 .

4 . Ο κύκλος εργασιών που λαμβάνεται υπόψη για την εφαρμογή της παραγράφου 2 αποτελείται από το ποσό , εκτός φόρου προστιθεμένης αξίας , των παραδόσεων αγαθών και παροχών υπηρεσιών , των οριζομένων στα άρθρα 5 και 6 , κατά το μέτρο που υπόκεινται στον φόρο , περιλαμβανομένων και των πράξεων που απαλλάσσονται με επιστροφή των φόρων που κατεβλήθησαν κατά το προηγούμενο στάδιο σύμφωνα με το άρθρο 28 παράγραφος 2 , καθώς και από το ποσό των απαλλασσομένων πράξεων δυνάμει του άρθρου 15 και επίσης από το ποσό των πράξεων επί ακινήτων , των χρηματοδοτικών πράξεων που αναφέρονται στο άρθρο 13 υπό Β περίπτωση δ) , και των παροχών των

ασφαλιστικών επιχειρήσεων , εκτός εάν οι πράξεις αυτές είναι παρεπομένου χαρακτήρας .

Εντούτοις, οι μεταβιβάσεις ενσωμάτων ή άυλων αγαθών επενδύσεως της επιχειρήσεως , δεν λαμβάνονται υπόψη για τον προσδιορισμό του κύκλου εργασιών .

5 . οι υποκείμενοι στον φόρο που απολαύουν της ανωτέρω απαλλαγής , δεν έχουν το δικαίωμα εκπτώσεως του φόρου σύμφωνα με το άρθρο 17 ούτε το δικαίωμα αναγραφής του στα τιμολογία τους ή σε κάθε άλλο έγγραφο που επέχει θέση τιμολογίου .

6 . οι υποκείμενοι στον φόρο που δικαιούνται την ανωτέρω απαλλαγή , δύνανται να προτιμήσουν είτε το κανονικό καθεστώς εφαρμογής του φόρου προστιθεμένης αξίας είτε την εφαρμογή των απλοποιημένων μεθόδων που προβλέπονται από την παράγραφο 1 . Στην περίπτωση αυτή απολαύουν των προοδευτικών μειώσεων του φόρου , οι οποίες προβλέπονται ενδεχομένως από την εθνική τους νομοθεσία .

7 . οι υποκείμενοι στον φόρο , οι οποίοι απολαύουν της προοδευτικής μειώσεως , θεωρούνται ως υπαγόμενοι στο κανονικό καθεστώς του φόρου προστιθεμένης αξίας , με την επιφύλαξη της εφαρμογής της παραγράφου 1 .

8 . Ανά τετραετία και για πρώτη φορά την 1η Ιανουαρίου 1982 , η Επιτροπή , κατόπιν διαβουλεύσεων με τα Κράτη μέλη , υποβάλλει έκθεση στο Συμβούλιο περί της εφαρμογής των διατάξεων του παρόντος άρθρου . Η έκθεση αυτή συνοδεύεται , εφόσον συντρέχει λόγος και λαμβάνοντας υπόψη την ανάγκη εξασφαλίσεως της προοδευτικής συγκλίσεως των εθνικών ρυθμίσεων , από προτάσεις οι οποίες αναφέρονται :

α) στην βελτίωση του ειδικού καθεστώτος των μικρών επιχειρήσεων .

β) στην προσαρμογή των εθνικών καθεστώτων σχετικά με τις ανωτέρω απαλλαγές και τις προοδευτικές μειώσεις του φόρου προστιθεμένης αξίας .

γ) στην προσαρμογή του αναφερομένου στην παράγραφο 2 ορίου των 5 000 ευρωπαϊκών λογιστικών μονάδων .

9 . Το Συμβούλιο θα αποφασίσει σε εύθετο χρόνο , εάν , για την πραγματοποίηση του σκοπού του προβλεπόμενου στο άρθρο της από 11ης Απριλίου 1967 πρώτης οδηγίας , απαιτείται η καθιέρωση ειδικού καθεστώτος για τις μικρές επιχειρήσεις και , εφόσον συντρέχει περίπτωση , θα αποφασίσει επί των ορίων και των κοινών προϋποθέσεων εφαρμογής του εν λόγω καθεστώτος . Μέχρι την καθιέρωση του καθεστώτος αυτού , τα Κράτη μέλη δύνανται να διατηρούν τα ειδικά καθεστώτα τους και να τα εφαρμόζουν σύμφωνα με το παρόν άρθρο και τις μεταγενέστερες πράξεις του Συμβουλίου .

Άρθρο 38

Η παρούσα οδηγία απευθύνεται στα Κράτη μέλη .

Έγινε στις Βρυξέλλες , στις 17 Μαΐου 1977 .

Για το Συμβούλιο

ο Πρόεδρος

J. SILKIN

Οδηγία 2002/38/ΕΚ

Τι μπορείτε να βρείτε στην οδηγία 2002/38/ΕΚ

1. Όλες τις τροποποιήσεις όσον αφορά το σύστημα φόρου προστιθεμένης αξίας που εφαρμόζεται στις ραδιοφωνικές και τηλεοπτικές υπηρεσίες και σε ορισμένες υπηρεσίες που παρέχονται ηλεκτρονικά
2. Ορισμούς των εννοιών 'μη εγκατεστημένος υποκείμενος στο φόρο', 'ηλεκτρονικές υπηρεσίες', 'υπηρεσίες που παρέχονται ηλεκτρονικά', 'κράτος μέλος εγγραφής'
3. Ποιο είναι το ειδικό καθεστώς για μη εγκατεστημένο υποκείμενο στο φόρο ο οποίος παρέχει ηλεκτρονικές υπηρεσίες σε μη υποκείμενο στο φόρο, ο οποίος είναι εγκατεστημένος ή έχει τον τόπο της κατοικίας του ή της συνήθους διαμονής του σε κράτος μέλος
4. Την προθεσμία εναρμόνισης με το ελληνικό δίκαιο
5. Ένα πολύ ενδιαφέρον παράρτημα για τις υπηρεσίες που παρέχονται ηλεκτρονικά και αναφέρονται στο άρθρο 9, παράγραφο 2 στοιχείο ε της οδηγίας 77/388

Περίληψη

Η Οδηγία 2002/38/ΕΚ του Συμβουλίου αφορά το σύστημα φόρου προστιθεμένης αξίας που εφαρμόζεται στις ραδιοφωνικές και τηλεοπτικές υπηρεσίες και σε ορισμένες υπηρεσίες που παρέχονται ηλεκτρονικά. Τροποποιεί την οδηγία 77/388 που ρυθμίζει τα σχετικά με το ΦΠΑ σε όλους τους τομείς δραστηριότητας. Οι διατάξεις της παρούσας οδηγίας που αφορούν την εισαγωγή ηλεκτρονικών δηλώσεων και καταστάσεων, θεσπίζονται επί μονίμου βάσεως. Όλες οι άλλες διατάξεις θεσπίζονται για προσωρινή περίοδο τριών ετών, η οποία μπορεί να παραταθεί για πρακτικούς λόγους, αλλά θα πρέπει, ούτως ή άλλως, με βάση την εμπειρία, να αναθεωρηθούν μέσα σε τρία έτη από την 1η Ιουλίου 2003. Ορίζει τις έννοιες 'μη εγκατεστημένος υποκείμενος στο φόρο', 'ηλεκτρονικές υπηρεσίες', 'υπηρεσίες που παρέχονται ηλεκτρονικά', 'κράτος μέλος εγγραφής' κ.α. Τα κράτη μέλη επιτρέπουν σε μη εγκατεστημένο υποκείμενο στο φόρο ο οποίος παρέχει ηλεκτρονικές υπηρεσίες σε μη υποκείμενο στο φόρο, ο οποίος είναι εγκατεστημένος ή έχει τον τόπο της κατοικίας του ή της συνήθους διαμονής του σε κράτος μέλος, να χρησιμοποιεί το ειδικό καθεστώς. Τα κράτη μέλη θέτουν σε ισχύ τις αναγκαίες νομοθετικές, κανονιστικές και διοικητικές διατάξεις για να συμμορφωθούν με την παρούσα οδηγία από την 1η Ιουλίου 2003. Περιέχει ενδεικτικό κατάλογο των υπηρεσιών που παρέχονται ηλεκτρονικά.

Οδηγία 2002/38/ΕΚ του Συμβουλίου της 7ης Μαΐου 2002 για την τροποποίηση και την προσωρινή τροποποίηση της οδηγίας 77/388/ΕΟΚ όσον αφορά το σύστημα φόρου προστιθεμένης αξίας που εφαρμόζεται στις ραδιοφωνικές και τηλεοπτικές υπηρεσίες και σε ορισμένες υπηρεσίες που παρέχονται ηλεκτρονικά

ΤΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗΣ ΕΝΩΣΗΣ,

Έχοντας υπόψη:

τη συνθήκη για την ίδρυση της Ευρωπαϊκής Κοινότητας, και ιδίως το άρθρο 93, την πρόταση της Επιτροπής(1),

τη γνώμη του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου(2),
τη γνώμη της Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής(3),
Εκτιμώντας τα ακόλουθα:

(1) Οι κανόνες που εφαρμόζονται επί του παρόντος, όσον αφορά το ΦΠΑ, για τις ραδιοφωνικές και τηλεοπτικές υπηρεσίες και για ορισμένες υπηρεσίες που παρέχονται ηλεκτρονικά, δυνάμει του άρθρου 9 της έκτης οδηγίας 77/388/ΕΟΚ του Συμβουλίου, της 17ης Μαΐου 1977, περί εναρμονίσεως των νομοθεσιών των κρατών μελών, των σχετικών με τους φόρους κύκλου εργασιών - Κοινό σύστημα φόρου προστιθεμένης αξίας: ομοιόμορφη φορολογική βάση(4), είναι απρόσφοροι για τη φορολόγηση των εν λόγω υπηρεσιών, οι οποίες καταναλώνονται εντός της Κοινότητας, καθώς και για την αποφυγή στρεβλώσεων του ανταγωνισμού στον τομέα αυτό.

(2) Προς όφελος της ομαλής λειτουργίας της εσωτερικής αγοράς, θα πρέπει να εξαλειφθούν οι στρεβλώσεις αυτές και να θεσπισθούν νέοι εναρμονισμένοι κανόνες για αυτή την κατηγορία δραστηριοτήτων. Θα πρέπει να υιοθετηθούν κανόνες ώστε να εξασφαλισθεί, ειδικότερα, ότι οι υπηρεσίες αυτές, εφόσον πραγματοποιούνται εξ επαχθούς αιτίας και καταναλώνονται από πελάτες εγκατεστημένους στην Κοινότητα, φορολογούνται στην Κοινότητα και δεν φορολογούνται όταν καταναλώνονται εκτός της Κοινότητας.

(3) Προς το σκοπό αυτό, οι ραδιοφωνικές και τηλεοπτικές υπηρεσίες και οι υπηρεσίες οι οποίες παρέχονται ηλεκτρονικά από τρίτες χώρες σε πρόσωπα εγκατεστημένα στην Κοινότητα ή από την Κοινότητα σε λήπτες εγκατεστημένους σε τρίτες χώρες, θα πρέπει να φορολογούνται στον τόπο του λήπτη των υπηρεσιών.

(4) Για να ορισθούν οι "υπηρεσίες που παρέχονται ηλεκτρονικά", θα πρέπει να περιληφθούν σε παράρτημα της οδηγίας παραδείγματα υπηρεσιών αυτού του είδους.

(5) Για να διευκολυνθούν στην τήρηση των φορολογικών τους υποχρεώσεων οι οικονομικοί φορείς οι οποίοι παρέχουν ηλεκτρονικά υπηρεσίες και δεν είναι εγκατεστημένοι ούτε απαιτείται να εγγραφονται για φορολογικούς σκοπούς εντός της Κοινότητας, θα πρέπει να καθιερωθεί ειδικό καθεστώς. Κατ' εφαρμογή του καθεστώτος αυτού, οποιοσδήποτε οικονομικός φορέας παρέχει τις εν λόγω υπηρεσίες με ηλεκτρονικά μέσα προς μη υποκειμένους στο φόρο εντός της Κοινότητας μπορεί, εάν δεν έχει εγγραφεί άλλως για φορολογικούς σκοπούς εντός της Κοινότητας, να επιλέγει την εγγραφή του σε ένα μόνο κράτος μέλος.

(6) Ο μη εγκατεστημένος στην Κοινότητα οικονομικός φορέας, ο οποίος επιθυμεί να επωφεληθεί από το ειδικό καθεστώς, θα πρέπει να συμμορφώνεται προς τις επιταγές της παρούσας οδηγίας και προς τις τυχόν ισχύουσες σχετικές διατάξεις του κράτους μέλους στο οποίο καταναλώνονται οι υπηρεσίες.

(7) Το κράτος μέλος εγγραφής πρέπει, υπό ορισμένους όρους, να μπορεί να εξαιρεί ένα μη εγκατεστημένο οικονομικό φορέα από το ειδικό καθεστώς.

(8) Όταν ο μη εγκατεστημένος οικονομικός φορέας επιλέγει το ειδικό καθεστώς, κάθε φόρος προστιθεμένης αξίας επί των εισροών τον οποίο έχει καταβάλει για αγαθά και υπηρεσίες που χρησιμοποίησε χάριν των φορολογητέων δραστηριοτήτων του, δυνάμει του ειδικού καθεστώτος, θα πρέπει να επιστρέφεται από το κράτος μέλος στο οποίο καταβλήθηκε ο φόρος προστιθεμένης αξίας επί των εισροών, σύμφωνα με τις ρυθμίσεις της δέκατης τρίτης οδηγίας 86/560/ΕΟΚ του Συμβουλίου, της 17ης Νοεμβρίου 1986, για την εναρμόνιση των νομοθεσιών των κρατών μελών των σχετικών με τους φόρους κύκλου εργασιών - τρόπος επιστροφής του φόρου προστιθέμενης αξίας στους υποκείμενους στο φόρο που δεν είναι εγκατεστημένοι σε έδαφος της Κοινότητας(5). Οι προαιρετικοί περιορισμοί της επιστροφής που προβλέπονται

στο άρθρο 2 παράγραφοι 2 και 3 και στο άρθρο 4 παράγραφος 2 της εν λόγω οδηγίας δεν θα πρέπει να εφαρμόζονται.

(9) Τα κράτη μέλη, υπό τις προϋποθέσεις που ορίζουν, θα πρέπει να επιτρέπουν ή μπορούν να απαιτούν την υποβολή ορισμένων δηλώσεων και καταστάσεων με ηλεκτρονικά μέσα.

(10) Οι διατάξεις που αφορούν την εισαγωγή ηλεκτρονικών δηλώσεων και καταστάσεων, θα πρέπει να θεσπισθούν επί μονίμου βάσεως. Όλες οι άλλες διατάξεις είναι ευκαταίω να θεσπισθούν για προσωρινή περίοδο τριών ετών, η οποία μπορεί να παραταθεί για πρακτικούς λόγους, αλλά θα πρέπει, ούτως ή άλλως, με βάση την εμπειρία, να αναθεωρηθούν μέσα σε τρία έτη από την 1η Ιουλίου 2003.

(11) Η οδηγία 77/388/ΕΟΚ θα πρέπει συνεπώς να τροποποιηθεί αναλόγως,

ΕΞΕΔΩΣΕ ΤΗΝ ΠΑΡΟΥΣΑ ΟΔΗΓΙΑ:

Άρθρο 1 (1)

Η οδηγία 77/388/ΕΟΚ τροποποιείται προσωρινά, ως εξής:

1. Στο άρθρο 9:

α) στην παράγραφο 2 στοιχείο ε), η τελεία αντικαθίσταται από κόμμα και προστίθενται οι ακόλουθες περιπτώσεις: "- ραδιοφωνικές και τηλεοπτικές υπηρεσίες,

- παροχή υπηρεσιών ηλεκτρονικά, μεταξύ άλλων, εκείνων που περιγράφονται στο παράρτημα ΙΒ."

β) στην παράγραφο 2, προστίθεται το ακόλουθο στοιχείο: "στ) ο τόπος όπου παρέχονται οι υπηρεσίες οι οποίες αναφέρονται στην τελευταία περίπτωση του στοιχείου ε), όταν αυτές παρέχονται προς μη υποκείμενο στο φόρο ο οποίος είναι εγκατεστημένος, έχει την κατοικία του ή τη συνήθη διαμονή του σε κράτος μέλος, από υποκείμενο στο φόρο που έχει την έδρα της οικονομικής δραστηριότητάς του ή μόνιμη εγκατάσταση από την οποία παρέχεται η υπηρεσία εκτός Κοινότητας, ή, ελλείψει τέτοιας έδρας ή μόνιμης εγκατάστασης, έχει την κατοικία του ή τη συνήθη διαμονή του εκτός Κοινότητας, είναι ο τόπος όπου ο μη υποκείμενος στο φόρο είναι εγκατεστημένος ή έχει την κατοικία του ή τη συνήθη διαμονή του."

γ) στην παράγραφο 3, η εισαγωγική φράση αντικαθίσταται από το ακόλουθο κείμενο: "3. Προς αποφυγή περιπτώσεων διπλής φορολογίας, μη φορολογήσεως ή στρεβλώσεων του ανταγωνισμού, τα κράτη μέλη δύνανται, όσον αφορά τις παροχές υπηρεσιών που αναφέρονται στην παράγραφο 2 στοιχείο ε), πλην των υπηρεσιών που αναφέρονται στην τελευταία περίπτωση, όταν αυτές παρέχονται προς μη υποκείμενο στο φόρο, καθώς και τις μισθώσεις μεταφορικών μέσων, να θεωρούν:"

δ) η παράγραφος 4 τροποποιείται ως εξής: "4. Στην περίπτωση τηλεπικοινωνιακών υπηρεσιών και ραδιοφωνικών και τηλεοπτικών υπηρεσιών που αναφέρονται στο στοιχείο ε) της παραγράφου 2, όταν παρέχονται προς μη υποκείμενο στο φόρο που είναι εγκατεστημένος, έχει την κατοικία του ή τη συνήθη διαμονή του σε κράτος μέλος, από υποκείμενο στο φόρο που έχει την έδρα της οικονομικής δραστηριότητάς του ή τη μόνιμη εγκατάσταση από την οποία παρέχεται η υπηρεσία εκτός Κοινότητας ή, ελλείψει τέτοιας έδρας ή μόνιμης εγκατάστασης, έχει την κατοικία του ή τη συνήθη διαμονή του εκτός Κοινότητας, τα κράτη μέλη κάνουν χρήση της παραγράφου 3 στοιχείο β)."

2. Στο άρθρο 12 παράγραφος 3 στοιχείο α), προστίθεται το ακόλουθο τέταρτο εδάφιο: "Το τρίτο εδάφιο δεν εφαρμόζεται στις υπηρεσίες που αναφέρονται στην τελευταία περίπτωση του στοιχείου ε) της παραγράφου 2 του άρθρου 9."

3. Προστίθεται το ακόλουθο άρθρο: "Άρθρο 26γ

Ειδικό καθεστώς για μη εγκατεστημένους υποκειμένους στο φόρο που παρέχουν ηλεκτρονικές υπηρεσίες σε μη υποκειμένους στο φόρο

A. Ορισμοί (2)

Για τους σκοπούς του παρόντος άρθρου, και με την επιφύλαξη άλλων κοινοτικών διατάξεων, νοούνται ως:

α) 'μη εγκατεστημένος υποκείμενος στο φόρο': υποκείμενος στο φόρο που δεν έχει ούτε την έδρα της οικονομικής δραστηριότητάς του ούτε μόνιμη εγκατάσταση στο κοινοτικό έδαφος και ο οποίος δεν απαιτείται άλλως να εγγραφεί για φορολογικούς σκοπούς δυνάμει του άρθρου 22.

β) 'ηλεκτρονικές υπηρεσίες' και 'υπηρεσίες που παρέχονται ηλεκτρονικά': οι υπηρεσίες της τελευταίας περίπτωσης του στοιχείου ε) της παραγράφου 2 του άρθρου 9.

γ) 'κράτος μέλος εγγραφής': το κράτος μέλος το οποίο επιλέγει ο μη εγκατεστημένος υποκείμενος στο φόρο, για να δηλώσει την έναρξη των δραστηριοτήτων του ως υποκείμενου στο φόρο στο έδαφος της Κοινότητας, σύμφωνα με τις διατάξεις του παρόντος άρθρου.

δ) 'κράτος μέλος κατανάλωσης': το κράτος μέλος στο οποίο θεωρείται ότι πραγματοποιείται η παροχή των ηλεκτρονικών υπηρεσιών σύμφωνα με το άρθρο 9 παράγραφος 2 στοιχείο στ).

ε) 'δήλωση φόρου προστιθεμένης αξίας': η δήλωση που περιλαμβάνει τις απαραίτητες πληροφορίες για τον προσδιορισμό του ποσού του φόρου που οφείλεται σε κάθε κράτος μέλος.

B. Ειδικό καθεστώς για υπηρεσίες που παρέχονται ηλεκτρονικά (3)

1. Τα κράτη μέλη επιτρέπουν σε μη εγκατεστημένο υποκείμενο στο φόρο ο οποίος παρέχει ηλεκτρονικές υπηρεσίες σε μη υποκείμενο στο φόρο, ο οποίος είναι εγκατεστημένος ή έχει τον τόπο της κατοικίας του ή της συνήθους διαμονής του σε κράτος μέλος, να χρησιμοποιεί το ειδικό καθεστώς σύμφωνα με τις ακόλουθες διατάξεις. Το ειδικό καθεστώς ισχύει για όλες αυτές τις παροχές εντός της Κοινότητας.

2. Ο μη εγκατεστημένος υποκείμενος στο φόρο δηλώνει στο κράτος μέλος εγγραφής την έναρξη των δραστηριοτήτων του, ως υποκείμενου στο φόρο, την παύση ή τη μεταβολή αυτών, εφόσον ως αποτέλεσμα έχουν να μην εμπίπτει πλέον στο ειδικό καθεστώς. Η δήλωση αυτή υποβάλλεται ηλεκτρονικά.

Οι πληροφορίες που παρέχει ο μη υποκείμενος στο φόρο προς το κράτος μέλος εγγραφής, όταν αρχίζουν οι φορολογικές του δραστηριότητες, περιέχει τα ακόλουθα στοιχεία φορολογικής ταυτότητας: ονοματεπώνυμο, ταχυδρομική διεύθυνση, ηλεκτρονικές διευθύνσεις και ιστοσελίδες, τυχόν εθνικό αριθμό φορολογικού μητρώου και δήλωση σύμφωνα με την οποία το συγκεκριμένο πρόσωπο δεν διαθέτει αριθμό φορολογικού μητρώου ΦΠΑ εντός της Κοινότητας. Ο μη εγκατεστημένος υποκείμενος στο φόρο κοινοποιεί στο κράτος μέλος εγγραφής, κάθε τυχόν αλλαγή των πληροφοριών που έχει υποβάλει.

3. Το κράτος μέλος εγγραφής χορηγεί στο μη εγκατεστημένο υποκείμενο στο φόρο προσωπικό αριθμό φορολογικού μητρώου. Βασισμένα στις πληροφορίες που χρησιμοποιούνται για τη χορήγηση του αριθμού αυτού φορολογικού μητρώου, τα κράτη μέλη κατανάλωσης μπορούν να διατηρούν δικά τους συστήματα εγγραφής.

Το κράτος μέλος εγγραφής κοινοποιεί με ηλεκτρονικά μέσα, στο μη εγκατεστημένο υποκείμενο στο φόρο, τον αριθμό φορολογικού μητρώου που του χορηγήθηκε.

4. Το κράτος μέλος εγγραφής διαγράφει το μη εγκατεστημένο υποκείμενο σε φόρο από το φορολογικό μητρώο, εάν:

α) το εν λόγω πρόσωπο κοινοποιήσει ότι δεν παρέχει πλέον ηλεκτρονικές υπηρεσίες ή

β) μπορεί άλλως πως να συναχθεί ότι η φορολογητέα του δραστηριότητα έχει τερματισθεί ή

γ) δεν πληροί πλέον τις απαραίτητες προδιαγραφές που του επιτρέπουν να χρησιμοποιεί το ειδικό καθεστώς ή

δ) έχει επανειλημμένα παραλείψει να συμμορφωθεί προς τους κανόνες που αφορούν το ειδικό καθεστώς.

5. Ο μη εγκατεστημένος υποκείμενος στο φόρο υποβάλλει με ηλεκτρονικό τρόπο, στο κράτος μέλος εγγραφής, δήλωση φόρου προστιθεμένης αξίας για κάθε τρίμηνο, είτε έχει παρασχεθεί ηλεκτρονική υπηρεσία είτε όχι. Η δήλωση υποβάλλεται εντός είκοσι ημερών από το τέλος της φορολογικής περιόδου, την οποία καλύπτει η δήλωση.

Στη δήλωση φόρου προστιθεμένης αξίας παρατίθεται ο αριθμός φορολογικού μητρώου και, για κάθε κράτος μέλος κατανάλωσης στο οποίο οφείλεται φόρος, η συνολική αξία, χωρίς το φόρο προστιθεμένης αξίας, της παροχής ηλεκτρονικών υπηρεσιών, για την φορολογική περίοδο, και το συνολικό ποσό του φόρου που αντιστοιχεί. Αναφέρονται επίσης οι ισχύοντες φορολογικοί συντελεστές και το συνολικό ποσό του φόρου που οφείλεται.

6. Η δήλωση του φόρου προστιθεμένης αξίας συμπληρώνεται σε ευρώ. Τα κράτη μέλη που δεν έχουν υιοθετήσει το ευρώ μπορούν να απαιτούν τη συμπλήρωση της δήλωσης αυτής στο εθνικό τους νόμισμα. Εάν η παροχή υπηρεσιών έχει πραγματοποιηθεί σε άλλα νομίσματα, κατά τη συμπλήρωση της δήλωσης φόρου προστιθεμένης αξίας χρησιμοποιείται η συναλλαγματική ισοτιμία που ισχύει την τελευταία ημέρα της φορολογικής περιόδου. Η μετατροπή γίνεται σύμφωνα με τις συναλλαγματικές ισοτιμίες που δημοσίευσε η Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα την ημέρα εκείνη ή, εάν δεν υπήρξε δημοσίευση τη συγκεκριμένη ημέρα, τις ισοτιμίες της επόμενης ημέρας δημοσίευσης.

7. Ο μη εγκατεστημένος υποκείμενος στο φόρο καταβάλλει το φόρο προστιθεμένης αξίας συγχρόνως με την υποβολή της δήλωσης. Η πληρωμή γίνεται σε τραπεζικό λογαριασμό σε ευρώ, που ορίζεται από το κράτος μέλος εγγραφής. Τα κράτη μέλη που δεν έχουν υιοθετήσει το ευρώ, μπορούν να απαιτούν να γίνεται η πληρωμή σε τραπεζικό λογαριασμό στο νόμισμά τους.

8. Παρά το άρθρο 1 παράγραφος 1 της οδηγίας 86/560/ΕΟΚ, στο μη εγκατεστημένο υποκείμενο στο φόρο ο οποίος χρησιμοποιεί το ειδικό αυτό καθεστώς, αντί εκπτώσεων δυνάμει του άρθρου 17 παράγραφος 2 της παρούσας οδηγίας, χορηγείται επιστροφή σύμφωνα με την οδηγία 86/560/ΕΟΚ. Το άρθρο 2 παράγραφοι 2 και 3 και το άρθρο 4 παράγραφος 2 της οδηγίας 86/560/ΕΟΚ δεν εφαρμόζονται στις επιστροφές που συνδέονται με ηλεκτρονικές παροχές υπηρεσιών καλυπτόμενες από αυτό το ειδικό καθεστώς.

9. Ο μη εγκατεστημένος υποκείμενος στο φόρο καταγράφει με επαρκείς λεπτομέρειες τα στοιχεία των συναλλαγών που καλύπτονται από το ειδικό αυτό καθεστώς, ώστε να μπορούν οι φορολογικές αρχές του κράτους μέλους κατανάλωσης να επαληθεύουν την ακρίβεια της δήλωσης του φόρου προστιθεμένης αξίας της παραγράφου 5. Τα στοιχεία αυτά θα πρέπει να διατίθενται ηλεκτρονικά, κατόπιν αίτησης, στο κράτος μέλος εγγραφής και στο κράτος μέλος κατανάλωσης. Τα στοιχεία αυτά διατηρούνται επί διάστημα δέκα ετών, αρχής γενομένης από το τέλος του έτους κατά το οποίο έγινε η συναλλαγή.

10. Το άρθρο 21 παράγραφος 2 στοιχείο β) δεν εφαρμόζεται στους μη

εγκατεστημένους υποκειμένους στο φόρο, οι οποίοι έχουν επιλέξει το ειδικό αυτό καθεστώς."

Άρθρο 2 (1)

Το άρθρο 22, το οποίο περιέχεται στο άρθρο 28η της οδηγίας 77/388/ΕΟΚ, τροποποιείται ως εξής:

1. Στην παράγραφο 1, το στοιχείο α) αντικαθίσταται από το ακόλουθο κείμενο:

"α) Κάθε υποκείμενος στο φόρο δηλώνει την έναρξη, τη μεταβολή ή την παύση των δραστηριοτήτων του ως υποκειμένου στο φόρο. Τα κράτη μέλη, υπό τις προϋποθέσεις που ορίζουν, επιτρέπουν στον υποκείμενο στο φόρο ή μπορούν να απαιτούν την υποβολή των δηλώσεων αυτών με ηλεκτρονικά μέσα."

2. Στην παράγραφο 4, το στοιχείο α) αντικαθίσταται από το ακόλουθο κείμενο:

"α) Κάθε υποκείμενος στο φόρο υποβάλλει δήλωση φόρου προστιθεμένης αξίας εντός προθεσμίας καθοριζόμενης από τα κράτη μέλη. Η προθεσμία αυτή δεν δύναται να υπερβαίνει τους δύο μήνες από τη λήξη κάθε φορολογικής περιόδου. Η περίοδος αυτή καθορίζεται από κάθε κράτος μέλος ως μηνιαία, δίμηνη ή τρίμηνη. Εντούτοις, τα κράτη μέλη δύνανται να ορίζουν διαφορετικές περιόδους, υπό την προϋπόθεση όμως ότι αυτές δεν υπερβαίνουν το ένα έτος. Τα κράτη μέλη, υπό τις προϋποθέσεις που ορίζουν, επιτρέπουν στον υποκείμενο στο φόρο, ή μπορούν να απαιτούν, την υποβολή των δηλώσεων αυτών με ηλεκτρονικά μέσα."

3. Στην παράγραφο 6, το στοιχείο α) αντικαθίσταται από το ακόλουθο κείμενο:

"α) Τα κράτη μέλη μπορούν να ζητούν από τον υποκείμενο στο φόρο την υποβολή δήλωσης, η οποία θα συμπεριλαμβάνει όλα τα στοιχεία που προβλέπονται από την παράγραφο 4 και θα αφορά το σύνολο των συναλλαγών που πραγματοποιήθηκαν κατά το προηγούμενο έτος. Η δήλωση αυτή περιλαμβάνει όλα τα αναγκαία στοιχεία για τυχόν προσαρμογές. Τα κράτη μέλη, υπό τις προϋποθέσεις που ορίζουν, επιτρέπουν στον υποκείμενο στο φόρο, ή μπορούν να απαιτούν, την υποβολή των δηλώσεων αυτών με ηλεκτρονικά μέσα."

4. Στην παράγραφο 6 στοιχείο β), το δεύτερο εδάφιο αντικαθίσταται από το

ακόλουθο κείμενο: "Η ανακεφαλαιωτική δήλωση συντάσσεται για κάθε ημερολογιακό τρίμηνο εντός περιόδου και σύμφωνα με τις διαδικασίες που καθορίζουν τα κράτη μέλη, τα οποία λαμβάνουν τα απαραίτητα μέτρα προκειμένου να διασφαλίζουν ότι τηρούνται απαρεγκλίτως οι διατάξεις περί διοικητικής συνεργασίας στον τομέα της έμμεσης φορολογίας. Τα κράτη μέλη, υπό τις προϋποθέσεις που ορίζουν, επιτρέπουν στον υποκείμενο στο φόρο, ή μπορούν να απαιτούν, την υποβολή των δηλώσεων αυτών με ηλεκτρονικά μέσα."

Άρθρο 3 (4)

1. Τα κράτη μέλη θέτουν σε ισχύ τις αναγκαίες νομοθετικές, κανονιστικές και διοικητικές διατάξεις για να συμμορφωθούν με την παρούσα οδηγία από την 1η Ιουλίου 2003. Πληροφορούν αμέσως την Επιτροπή σχετικά.

Οι διατάξεις αυτές, όταν θεσπίζονται από τα κράτη μέλη, αναφέρονται στην παρούσα οδηγία ή συνοδεύονται από την αναφορά αυτή κατά την επίσημη δημοσίευσή τους. Οι λεπτομερείς διατάξεις για την αναφορά αυτή καθορίζονται από τα κράτη μέλη.

2. Τα κράτη μέλη ανακοινώνουν στην Επιτροπή το κείμενο των διατάξεων εσωτερικού δικαίου τις οποίες θεσπίζουν στον τομέα που διέπεται από την παρούσα οδηγία.

Άρθρο 4

Το άρθρο 1 εφαρμόζεται για χρονικό διάστημα τριών ετών αρχής γενομένης από την 1η Ιουλίου 2003.

Άρθρο 5

Το Συμβούλιο, με βάση έκθεση της Επιτροπής, επανεξετάζει τις διατάξεις του άρθρου 1 της παρούσας οδηγίας πριν από τις 30 Ιουνίου 2006 και είτε, σύμφωνα με το άρθρο 93 της συνθήκης, υιοθετεί μέτρα για τη θέσπιση κατάλληλου ηλεκτρονικού μηχανισμού, χωρίς διακρίσεις, για την επιβολή φόρου, την υποβολή δηλώσεων, την είσπραξη και την αναδιανομή των φορολογικών εσόδων, όσον αφορά τις ηλεκτρονικά παρεχόμενες υπηρεσίες με φορολόγηση στον τόπο κατανάλωσης, είτε, εάν θεωρείται αναγκαίο για πρακτικούς λόγους, παρατείνει την περίοδο που αναφέρεται στο άρθρο 4, αποφασίζοντας ομόφωνα κατόπιν προτάσεως της Επιτροπής.

Άρθρο 6

Η παρούσα οδηγία αρχίζει να ισχύει την ημέρα της δημοσίευσής της στην Επίσημη Εφημερίδα των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων.

Άρθρο 7

Η παρούσα οδηγία απευθύνεται στα κράτη μέλη.

Βρυξέλλες, 7 Μαΐου 2002.

Για το Συμβούλιο

Ο Πρόεδρος

R. De Rato Y Figaredo

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ ΙΒ (5)

ΕΝΔΕΙΚΤΙΚΟΣ ΚΑΤΑΛΟΓΟΣ ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ ΟΙ ΟΠΟΙΕΣ ΠΑΡΕΧΟΝΤΑΙ ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΑ ΚΑΙ ΑΝΑΦΕΡΟΝΤΑΙ ΣΤΟ ΑΡΘΡΟ 9 ΠΑΡΑΓΡΑΦΟΣ 2 ΣΤΟΙΧΕΙΟ ε)

1. Η δημιουργία και η φιλοξενία ιστοσελίδων, η εξ αποστάσεως συντήρηση προγραμμάτων και εξοπλισμού.
2. Η παροχή λογισμικού και η ενημέρωσή του.
3. Η παροχή εικόνων, κειμένων, πληροφοριών και η διάθεση βάσεων δεδομένων.
4. Η παροχή μουσικής, ταινιών και παιχνιδιών, συμπεριλαμβανομένων των κάθε είδους τυχερών παιχνιδιών, πολιτικών, πολιτιστικών, καλλιτεχνικών, αθλητικών, επιστημονικών ή ψυχαγωγικών εκπομπών ή εκδηλώσεων.
5. Η παροχή διδασκαλίας εξ αποστάσεως.

Στην περίπτωση που ο παρέχων την υπηρεσία και ο πελάτης του επικοινωνούν μέσω ηλεκτρονικού ταχυδρομείου, το γεγονός αυτό από μόνο του δεν σημαίνει ότι η παρεχόμενη υπηρεσία είναι ηλεκτρονική κατά την έννοια της τελευταίας περίπτωσης του στοιχείου ε) της παραγράφου 2 του άρθρου 9.

Οδηγία 2002/94/ΕΚ της Επιτροπής της 9ης Δεκεμβρίου 2002 για την θέσπιση λεπτομερών κανόνων εφαρμογής ορισμένων διατάξεων της οδηγίας 76/308/ΕΟΚ του Συμβουλίου, για την αμοιβαία συνδρομή για την είσπραξη απαιτήσεων σχετικών με ορισμένες εισφορές, δασμούς, φόρους και άλλα μέτρα

Η ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΤΩΝ ΕΥΡΩΠΑΪΚΩΝ ΚΟΙΝΟΤΗΤΩΝ,
Έχοντας υπόψη:

τη συνθήκη για την ίδρυση της Ευρωπαϊκής Κοινότητας,

την οδηγία 76/308/ΕΟΚ του Συμβουλίου, της 15ης Μαρτίου 1976, για την αμοιβαία συνδρομή για την είσπραξη απαιτήσεων σχετικών με ορισμένες εισφορές, δασμούς, φόρους και άλλα μέτρα(1), όπως τροποποιήθηκε από την οδηγία 2001/44/ΕΚ(2), και ιδίως το άρθρο 22,

Εκτιμώντας τα ακόλουθα:

(1) Το σύστημα της αμοιβαίας συνδρομής μεταξύ των αρμόδιων αρχών των κρατών μελών, όπως αναφέρεται στην οδηγία 76/308/ΕΟΚ, τροποποιήθηκε όσον αφορά τις πληροφορίες που πρέπει να παρέχονται στην αιτούσα αρχή, την κοινοποίηση στον παραλήπτη σχετικά με τα μέσα και τις αποφάσεις που πρόκειται να εφαρμοστούν, τη λήψη των συντηρητικών μέτρων και την είσπραξη από την αρμόδια αρχή των απαιτήσεων εξ ονόματος της αιτούσας αρχής.

(2) Ως προς τα θέματα αυτά η οδηγία 77/794/ΕΟΚ της Επιτροπής, της 4ης Νοεμβρίου 1977, σχετικά με τον καθορισμό των λεπτομερειών που είναι αναγκαίες για την εφαρμογή ορισμένων διατάξεων της οδηγίας 76/308/ΕΟΚ, περί αμοιβαίας συνδρομής για την είσπραξη των απαιτήσεων που προκύπτουν από πράξεις που αποτελούν μέρος του συστήματος χρηματοδότησης του Ευρωπαϊκού Γεωργικού Ταμείου Προσανατολισμού και Εγγυήσεων, καθώς και των γεωργικών εισφορών και των δασμών και σχετικά με το φόρο προστιθέμενης αξίας(3), όπως τροποποιήθηκε τελευταία από την οδηγία 86/489/ΕΟΚ(4), θα πρέπει να τροποποιηθεί ανάλογα.

(3) Επιπλέον, πρέπει να καταρτιστούν λεπτομερείς κανόνες όσον αφορά τα μέσα με τα οποία θα μπορούν να διαβιβάζονται οι ανακοινώσεις μεταξύ των αρχών.

(4) Για λόγους σαφήνειας, θα πρέπει να αντικατασταθεί η οδηγία 77/794/ΕΟΚ.

(5) Τα μέτρα που προβλέπονται στην παρούσα οδηγία είναι σύμφωνα με τη γνώμη της επιτροπής είσπραξης,

ΕΞΕΔΩΣΕ ΤΗΝ ΠΑΡΟΥΣΑ ΟΔΗΓΙΑ:

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Ι

ΓΕΝΙΚΕΣ ΔΙΑΤΑΞΕΙΣ

Άρθρο 1

Η παρούσα οδηγία θεσπίζει τους λεπτομερείς κανόνες για την εφαρμογή του άρθρου 4 παράγραφοι 2 και 4, του άρθρου 5 παράγραφοι 2 και 3, των άρθρων 7, 8, 9, 11, του άρθρου 12 παράγραφοι 1 και 2, του άρθρου 14, του άρθρου 18 παράγραφος 3 και του άρθρου 25 της οδηγίας 76/308/ΕΟΚ.

Θεσπίζει επίσης τους λεπτομερείς κανόνες για τη μετατροπή, τη μεταφορά των εισπραχθέντων ποσών, τον προσδιορισμό ενός ελάχιστου ποσού για τις

απαιτήσεις που είναι δυνατόν να αποτελέσουν αντικείμενο αιτήσεως για συνδρομή, καθώς και για τα μέσα με τα οποία μπορούν να διαβιβάζονται οι ανακοινώσεις μεταξύ των αρχών.

Άρθρο 2

Για τους σκοπούς της παρούσας οδηγίας νοείται ως:

1. Διαβίβαση "μέσω ηλεκτρονικών μέσων", η διαβίβαση μέσω ηλεκτρονικού εξοπλισμού για την επεξεργασία (συμπεριλαμβανομένης της ψηφιακής συμπίεσης) των δεδομένων με τη χρήση καλωδίων, ασυρμάτου, οπτικών τεχνολογιών ή άλλων ηλεκτρομαγνητικών μέσων.
2. Δίκτυο " CCN/CSI", η κοινή πλατφόρμα που στηρίζεται στο Κοινό Δίκτυο Επικοινωνίας (CCN) και στη Διεπαφή Κοινού Συστήματος (CSI), που αναπτύχθηκαν από την Κοινότητα προκειμένου να εξασφαλιστούν οι διαβιβάσεις με ηλεκτρονικά μέσα μεταξύ των αρμόδιων αρχών στον τομέα των τελωνείων και της φορολόγησης.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΙΙ

ΑΙΤΗΣΗ ΠΑΡΟΧΗΣ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΩΝ

Άρθρο 3

Η αίτηση παροχής πληροφοριών που αναφέρεται στο άρθρο 4 της οδηγίας 76/308/ΕΟΚ, διατυπώνεται γραπτώς, σύμφωνα με το υπόδειγμα του παραρτήματος Ι της παρούσας οδηγίας. Σε περίπτωση που η αίτηση δεν μπορεί να αποσταλεί με ηλεκτρονικά μέσα, θα πρέπει να φέρει την επίσημη σφραγίδα της αιτούσας αρχής και να είναι υπογεγραμμένη από υπάλληλο δεόντως εξουσιοδοτημένο για την υποβολή μιας τέτοιας αίτησης.

Όταν παρόμοια αίτηση έχει απευθυνθεί σε οποιαδήποτε άλλη αρχή, η αιτούσα αρχή, εφόσον χρειάζεται, αναφέρει στην αίτησή της για παροχή πληροφοριών, το όνομα αυτής της αρχής.

Άρθρο 4

Η αίτηση πληροφοριών μπορεί να αφορά:

1. Τον οφειλέτη.
2. Κάθε άλλο πρόσωπο υπόχρεο για την πληρωμή της απαίτησης κατ' εφαρμογή της νομοθεσίας που ισχύει στο κράτος μέλος όπου η αιτούσα αρχή έχει την έδρα της (εφεξής: "το κράτος μέλος της αιτούσας αρχής").
3. Οποιοδήποτε τρίτο μέρος που κατέχει περιουσιακά στοιχεία που ανήκουν σε ένα από τα πρόσωπα που αναφέρονται στα σημεία 1 ή 2.

Άρθρο 5

1. Η αρμόδια αρχή γνωστοποιεί γραπτώς τη λήψη της αίτησης πληροφοριών εντός της συντομότερης δυνατής προθεσμίας και, οπωσδήποτε, εντός επτά ημερών από την ημέρα της λήψης αυτής.

2. Αμέσως μετά τη λήψη της αίτησης η αρμόδια αρχή καλεί, εφόσον χρειάζεται, την αιτούσα αρχή να παράσχει οποιαδήποτε αναγκαία συμπληρωματική πληροφορία. Η αιτούσα αρχή παρέχει όλες τις αναγκαίες συμπληρωματικές πληροφορίες στις οποίες έχει κανονικά πρόσβαση.

Άρθρο 6

1. Η αρμόδια αρχή διαβιβάζει στην αιτούσα αρχή τις ζητούμενες πληροφορίες αμέσως μόλις τις λάβει.

2. Στην περίπτωση κατά την οποία όλες ή μέρος των ζητούμενων πληροφοριών, ανάλογα με τη συγκεκριμένη περίπτωση, δεν είναι δυνατό να ληφθούν εντός

εύλογης προθεσμίας, η αρμόδια αρχή πληροφορεί σχετικά την αιτούσα αρχή, αναφέροντας τους λόγους.

Οποσδήποτε, κατά τη λήξη της προθεσμίας των έξι μηνών από την ημερομηνία γνωστοποίησης της λήψης της αίτησης, η αρμόδια αρχή πληροφορεί την αιτούσα αρχή για το αποτέλεσμα των ερευνών που πραγματοποίησε προκειμένου να λάβει τις ζητούμενες πληροφορίες.

Στο πλαίσιο των πληροφοριών που λαμβάνει από την αρμόδια αρχή, η αιτούσα αρχή μπορεί να ζητήσει από την τελευταία να συνεχίσει τις έρευνές της. Η εν λόγω αίτηση υποβάλλεται γραπτώς εντός δύο μηνών από την λήψη της κοινοποίησης του αποτελέσματος των ερευνών που διεξήγαγε η αρμόδια αρχή, και εξετάζεται από αυτή σύμφωνα με τις διατάξεις που εφαρμόζονται στην αρχική αίτηση.

Άρθρο 7

Όταν η αρμόδια αρχή αποφασίσει να μη δώσει ευνοϊκή συνέχεια στην αίτηση πληροφοριών που της έχει απευθυνθεί, κοινοποιεί γραπτώς στην αιτούσα αρχή τους λόγους που αντίκεινται στην ικανοποίηση της αίτησης και αναφέρεται ρητώς στις διατάξεις του άρθρου 4 της οδηγίας 76/308/ΕΟΚ που επικαλείται. Η κοινοποίηση αυτή πρέπει να γίνεται από την αρμόδια αρχή μόλις λάβει την απόφασή της και, οπωσδήποτε, εντός τριών μηνών από την ημερομηνία γνωστοποίησης της λήψης της αίτησης.

Άρθρο 8

Η αιτούσα αρχή μπορεί ανά πάσα στιγμή να αποσύρει την αίτηση παροχής πληροφοριών που διαβίβασε στην αρμόδια αρχή. Η σχετική απόφαση διαβιβάζεται γραπτώς.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΙΙΙ

ΑΙΤΗΣΕΙΣ ΚΟΙΝΟΠΟΙΗΣΗΣ

Άρθρο 9

Η αίτηση κοινοποίησης που αναφέρεται στο άρθρο 5 της οδηγίας 76/308/ΕΟΚ υποβάλλεται γραπτώς σε δύο αντίτυπα, σύμφωνα με το υπόδειγμα που παρατίθεται στο παράρτημα ΙΙ της παρούσας οδηγίας. Η εν λόγω αίτηση φέρει την επίσημη σφραγίδα της αιτούσας αρχής και υπογράφεται από υπάλληλο δεόντως εξουσιοδοτημένο να υποβάλλει τέτοιου είδους αίτηση.

Στην αίτηση επισυνάπτεται σε δύο αντίτυπα η πράξη ή η απόφαση της οποίας ζητείται κοινοποίηση.

Άρθρο 10

Η αίτηση κοινοποίησης μπορεί να αφορά κάθε φυσικό ή νομικό πρόσωπο το οποίο, σύμφωνα με την ισχύουσα νομοθεσία στο κράτος μέλος της αιτούσας αρχής, πρέπει να ενημερώνεται για κάθε πράξη ή απόφαση που αφορά το πρόσωπο αυτό.

Στο βαθμό που δεν αναγράφεται στην πράξη ή στην απόφαση της οποίας ζητείται κοινοποίηση, η αίτηση κοινοποίησης αναφέρεται στη διαδικασία αμφισβήτησης της απαίτησης ή της είσπραξης, σύμφωνα με την ισχύουσα νομοθεσία του κράτους μέλους της αιτούσας αρχής.

Άρθρο 11

1. Η αιτούσα αρχή δηλώνει εγγράφως την παραλαβή της αίτησης κοινοποίησης το συντομότερο δυνατό, και οπωσδήποτε εντός επτά ημερών από την παραλαβή της.

Αμέσως μετά τη λήψη της αίτησης κοινοποίησης, η αρμόδια αρχή λαμβάνει τα αναγκαία μέτρα για να εφαρμόσει την κοινοποίηση αυτή, σύμφωνα με τις νομοθετικές διατάξεις που ισχύουν στο κράτος μέλος στο οποίο έχει την έδρα της.

Εάν είναι αναγκαίο, αλλά χωρίς να θίγεται η τελική ημερομηνία της κοινοποίησης που αναφέρεται στην αίτηση κοινοποίησης, η αρμόδια αρχή καλεί την αιτούσα αρχή να παράσχει πρόσθετες πληροφορίες.

Η αιτούσα αρχή παρέχει κάθε πρόσθετη πληροφορία στην οποία έχει κανονικά πρόσβαση.

Η αρμόδια αρχή, σε οποιαδήποτε περίπτωση, δεν αμφισβητεί την ισχύ της πράξης ή της απόφασης για την οποία ζητείται η κοινοποίηση.

2. Η αρμόδια αρχή ενημερώνει την αιτούσα αρχή για την ημερομηνία κοινοποίησης μόλις αυτή πραγματοποιηθεί, επιστρέφοντάς της ένα από τα δύο αντίγραφα της αίτησής της με δεόντως συμπληρωμένο το πιστοποιητικό στην οπίσθια όψη.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ IV

ΑΙΤΗΣΕΙΣ ΕΙΣΠΡΑΞΗΣ Ή ΛΗΨΗΣ ΣΥΝΤΗΡΗΤΙΚΩΝ ΜΕΤΡΩΝ

Άρθρο 12

1. Η αίτηση εισπραξης ή λήψης συντηρητικών μέτρων, που αναφέρονται αντίστοιχα στα άρθρα 6 και 13 της οδηγίας 76/308/ΕΟΚ, υποβάλλεται γραπτώς, σύμφωνα με το υπόδειγμα του παραρτήματος ΙΙΙ της παρούσας οδηγίας.

Η αίτηση, η οποία συμπεριλαμβάνει δήλωση ότι πληρούνται οι όροι που θεσπίζει η οδηγία 76/308/ΕΟΚ για την έναρξη της διαδικασίας αμοιβαίας συνδρομής στην συγκεκριμένη περίπτωση, φέρει την επίσημη σφραγίδα της αιτούσας αρχής και υπογράφεται από υπάλληλο δεόντως εξουσιοδοτημένο να υποβάλλει τέτοιου είδους αίτηση.

2. Ο εκτελεστός τίτλος επισυνάπτεται στην αίτηση εισπραξης ή λήψης συντηρητικών μέτρων. Δύναται να εκδίδεται ένας τίτλος για περισσότερες απαιτήσεις, εφόσον αφορούν το ένα και το αυτό πρόσωπο.

Για την εφαρμογή των άρθρων 13 έως 20 της παρούσας οδηγίας, το σύνολο των απαιτήσεων που αποτελούν αντικείμενο του ίδιου εκτελεστού τίτλου θεωρούνται ότι συνιστούν μια μόνον αίτηση.

Άρθρο 13

Η αίτηση εισπραξης ή λήψης συντηρητικών μέτρων μπορεί να αφορά οποιοδήποτε πρόσωπο που αναφέρεται στο άρθρο 4.

Άρθρο 14

1. Σε περίπτωση που το νόμισμα του κράτους μέλους της αρμόδιας αρχής είναι διαφορετικό από το νόμισμα του κράτους μέλους της αιτούσας αρχής, η αιτούσα αρχή αναφέρει τα ποσά της απαίτησης που πρόκειται να εισπραχθούν και στα δύο νομίσματα.

2. Η τιμή συναλλάγματος που πρέπει να χρησιμοποιείται για την εφαρμογή της παραγράφου 1, είναι η τελευταία τιμή πώλησης που έχει καταγραφεί στην πλέον αντιπροσωπευτική αγορά /ες συναλλάγματος του κράτους μέλους στο οποίο η αιτούσα αρχή έχει την έδρα της κατά την ημερομηνία υπογραφής της αίτησης εισπραξης.

Άρθρο 15

1. Η αρμόδια αρχή, πρέπει, γραπτώς, το συντομότερο δυνατό και οπωσδήποτε

εντός των επτά ημερών από τη λήψη της αίτησης για είσπραξη ή για συντηρητικά μέτρα:

α) να γνωστοποιήσει τη λήψη της αίτησης·

β) να καλέσει την αιτούσα αρχή να συμπληρώσει την αίτηση, εφόσον δεν περιέχει πληροφορίες ή άλλα στοιχεία που αναφέρονται στο άρθρο 7 της οδηγίας 76/308/ΕΟΚ.

Η αιτούσα αρχή παρέχει όλες τις πληροφορίες στις οποίες έχει πρόσβαση.

2. Εάν η αρμόδια αρχή δεν πραγματοποιήσει την αναγκαία πράξη εντός της περιόδου των 3 μηνών που προβλέπεται στο άρθρο 8 της οδηγίας 76/308/ΕΟΚ πρέπει, το συντομότερο δυνατό και οπωσδήποτε εντός επτά ημερών από τη λήξη αυτής της περιόδου, να ενημερώσει την αιτούσα αρχή για τους λόγους παράτασης της περιόδου αυτής.

Άρθρο 16

Στην περίπτωση κατά την οποία όλες ή μέρος των απαιτήσεων δεν μπορούν να εισπραχθούν ή δεν μπορούν να ληφθούν συντηρητικά μέτρα, εντός εύλογου χρονικού διαστήματος όσον αφορά τη συγκεκριμένη περίπτωση, η αρμόδια αρχή πληροφορεί σχετικά την αιτούσα αρχή, αναφέροντας τους σχετικούς λόγους. Το αργότερο κατά το πέρας κάθε εξαμήνου περιόδου από την ημερομηνία γνωστοποίησης της λήψεως της αίτησης, η αρμόδια αρχή ενημερώνει την αιτούσα αρχή σχετικά με την κατάσταση ή το αποτέλεσμα της διαδικασίας για την είσπραξη ή για τη λήψη συντηρητικών μέτρων.

Υπό το φως των πληροφοριών που έχει λάβει από την αρμόδια αρχή, η αιτούσα αρχή μπορεί να ζητήσει από την τελευταία να συνεχίσει τη διαδικασία για την είσπραξη ή για τη λήψη συντηρητικών μέτρων. Η εν λόγω αίτηση υποβάλλεται γραπτώς εντός δύο μηνών από την λήψη της κοινοποίησης του αποτελέσματος αυτής της διαδικασίας και εξετάζεται από την αρμόδια αρχή σύμφωνα με τις διατάξεις που προβλέπονται για την αρχική αίτηση.

Άρθρο 17

1. Κάθε αγωγή αμφισβήτησης της απαίτησης ή του τίτλου που επιτρέπει την εκτέλεση της απαίτησης, η οποία ασκείται στο κράτος μέλος της αιτούσας αρχής, κοινοποιείται γραπτώς στην αρμόδια αρχή από την αιτούσα αρχή, αμέσως μόλις αυτή ενημερωθεί σχετικά.

2. Εάν οι νομοθετικές, κανονιστικές και διοικητικές ρυθμίσεις που ισχύουν στο κράτος μέλος στο οποίο έχει την έδρα της η αρμόδια αρχή, δεν επιτρέπουν τη λήψη συντηρητικών μέτρων ή την είσπραξη της απαίτησης, σύμφωνα με το δεύτερο εδάφιο του άρθρου 12, παράγραφος 2 της οδηγίας 76/308/ΕΟΚ, η αρμόδια αρχή το κοινοποιεί στην αιτούσα αρχή, το συντομότερο δυνατό, και οπωσδήποτε εντός ενός μηνός από τη λήψη της κοινοποίησης που αναφέρεται στην παράγραφο 1.

3. Κάθε μέτρο, το οποίο λαμβάνεται στο κράτος μέλος στο οποίο η αρμόδια αρχή έχει την έδρα της, για επιστροφή εισπραχθέντων ποσών ή για αποζημίωση, σε σχέση με την είσπραξη αμφισβητούμενων απαιτήσεων σύμφωνα με το δεύτερο εδάφιο της παραγράφου 2 του άρθρου 12 της οδηγίας 76/308/ΕΟΚ, κοινοποιείται στην αιτούσα αρχή εγγράφως από την αρμόδια αρχή αμέσως μετά την ενημέρωσή της για την ενέργεια αυτή.

Η αρμόδια αρχή επιδιώκει, στο μέτρο του δυνατού, την συμμετοχή της αιτούσας αρχής στις διαδικασίες καθορισμού του προς επιστροφή ποσού και της οφειλόμενης αποζημίωσης. Μετά από αιτιολογημένη αίτηση της αρμόδιας αρχής, η αιτούσα αρχή μεταφέρει τα επιστραφέντα ποσά και την καταβληθείσα αποζημίωση εντός δύο μηνών από την παραλαβή της εν λόγω αίτησης.

Άρθρο 18

1. Αν η αίτηση εισπραξης ή λήψης συντηρητικών μέτρων καθίσταται άκυρη λόγω πληρωμής της απαίτησης ή λόγω ακύρωσής της ή για οποιονδήποτε άλλο λόγο, η αιτούσα αρχή ενημερώνει αμέσως γραπτώς την αρμόδια αρχή, ώστε η τελευταία να σταματήσει οποιαδήποτε ενέργεια έχει αρχίσει.

2. Όταν το ποσό της απαίτησης που αποτέλεσε αντικείμενο της αίτησης εισπραξης ή λήψης συντηρητικών μέτρων τροποποιείται για οποιονδήποτε λόγο, η αιτούσα αρχή ενημερώνει αμέσως την αρμόδια αρχή γραπτώς, και εφόσον κριθεί αναγκαίο εκδίδει νέο εκτελεστό τίτλο.

3. Αν η τροποποίηση οδηγεί σε μείωση του ποσού της απαίτησης, η αρμόδια αρχή συνεχίζει την ενέργεια την οποία έχει αρχίσει για την εισπραξη ή τη λήψη συντηρητικών μέτρων, αλλά η ενέργεια περιορίζεται στο απλήρωτο ποσό.

Εάν, τη στιγμή που η αρμόδια αρχή ενημερώνεται για τη μείωση του ποσού της απαίτησης, ποσό που υπερβαίνει το απλήρωτο ποσό έχει ήδη εισπραχθεί από αυτήν αλλά δεν έχει ακόμα αρχίσει η διαδικασία μεταφοράς που αναφέρεται στο άρθρο 19, η αρμόδια αρχή επιστρέφει το ποσό που έχει πληρωθεί επιπλέον του κανονικού στο πρόσωπο που το δικαιούται.

4. Αν η τροποποίηση οδηγεί σε αύξηση του ποσού της απαίτησης, η αιτούσα αρχή απευθύνει το συντομότερο δυνατό, στην αρμόδια αρχή συμπληρωματική αίτηση εισπραξης ή λήψης συντηρητικών μέτρων.

Η συμπληρωματική αυτή αίτηση εξετάζεται από την αρμόδια αρχή, στο μέτρο του δυνατού, μαζί με την αρχική αίτηση της αιτούσας αρχής. Όταν, λαμβάνοντας υπόψη την πρόοδο της διαδικασίας, είναι αδύνατη ενοποίηση της συμπληρωματικής αίτησης με την αρχική, η αρμόδια αρχή υποχρεούται να δώσει συνέχεια στην συμπληρωματική αίτηση, μόνο όταν αυτή αφορά ποσό ίσο ή μεγαλύτερο από αυτό που αναφέρεται στο άρθρο 25 παράγραφος 2.

5. Για την μετατροπή του τροποποιημένου ποσού της απαίτησης στο νόμισμα του κράτους μέλους στο οποίο η αρμόδια αρχή έχει την έδρα της, η αιτούσα αρχή εφαρμόζει την συναλλαγματική ισοτιμία που χρησιμοποίησε για την αρχική της αίτηση.

Άρθρο 19

Κάθε εισπραττόμενο από την αρμόδια αρχή ποσό, συμπεριλαμβανομένων, κατά περίπτωση, των τόκων που αναφέρονται στο άρθρο 9 παράγραφος 2 της οδηγίας 76/308/ΕΟΚ, μεταφέρεται στην αιτούσα αρχή στο νόμισμα του κράτους μέλους στο οποίο η αρμόδια αρχή έχει την έδρα της. Η μεταφορά αυτή γίνεται εντός του μηνός που ακολουθεί την ημερομηνία πραγματοποίησης της εισπραξης.

Οι αρμόδιες αρχές των κρατών μελών μπορούν να συμφωνούν διάφορες ρυθμίσεις για τη μεταφορά ποσών μικρότερων από το κατώτατο όριο που αναφέρεται στο άρθρο 25 παράγραφος 2 της παρούσας οδηγίας.

Άρθρο 20

Ανεξάρτητα από τα ποσά που εισπράττονται από την αρμόδια αρχή για τόκους, οι οποίοι αναφέρονται στο άρθρο 9 παράγραφος 2 της οδηγίας 76/308/ΕΟΚ, η απαίτηση θεωρείται ότι εισπράχθηκε κατά το ποσό που εκφράζεται σε εθνικό νόμισμα του κράτους μέλους όπου η αρμόδια αρχή έχει την έδρα της, με βάση την τιμή συναλλάγματος που αναφέρεται στο άρθρο 14 παράγραφος 2 της παρούσας οδηγίας.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ V

ΔΙΑΒΙΒΑΣΗ ΑΝΑΚΟΙΝΩΣΕΩΝ

Άρθρο 21

1. Όλες οι πληροφορίες που ανακοινώνονται γραπτώς σύμφωνα με την παρούσα οδηγία πρέπει, στο μέτρο του δυνατού, να διαβιβάζονται μόνο με ηλεκτρονικά μέσα, με εξαίρεση:

α) την αίτηση για κοινοποίηση που αναφέρεται στο άρθρο 5 της οδηγίας 76/308/ΕΟΚ, καθώς και την πράξη ή την απόφαση για την οποία ζητείται κοινοποίηση·

β) την αίτηση για είσπραξη ή για λήψη συντηρητικών μέτρων που αναφέρονται αντίστοιχα στο άρθρο 16 και 13 της οδηγίας 76/308/ΕΟΚ, καθώς και τον τίτλο που επιτρέπει την εκτέλεσή της.

2. Οι αρμόδιες αρχές των κρατών μελών μπορούν να συμφωνήσουν να παραιτηθούν από τη γραπτή ανακοίνωση των αιτήσεων και των πράξεων που απαριθμούνται στην παράγραφο 1.

Άρθρο 22

Κάθε κράτος μέλος ορίζει μία κεντρική υπηρεσία με κύρια αρμοδιότητα την επικοινωνία με ηλεκτρονικά μέσα με τα άλλα κράτη μέλη. Αυτή η υπηρεσία συνδέεται με το δίκτυο CCN/CSI.

Όταν υπάρχουν διάφορες διορισμένες αρχές σε ένα κράτος μέλος για την εφαρμογή της παρούσας οδηγίας, η κεντρική υπηρεσία είναι αρμόδια για την αποστολή όλων των ανακοινώσεων με ηλεκτρονικά μέσα μεταξύ αυτών των αρχών και των κεντρικών υπηρεσιών άλλων κρατών μελών.

Άρθρο 23

1. Όταν οι αρμόδιες αρχές των κρατών μελών συλλέγουν πληροφορίες σε ηλεκτρονικές βάσεις δεδομένων και ανταλλάσσουν τις πληροφορίες αυτές με ηλεκτρονικά μέσα, πρέπει να λαμβάνουν όλα τα απαραίτητα μέτρα για να εξασφαλίζεται ότι κάθε πληροφορία που έχει ανακοινωθεί σε οποιαδήποτε μορφή σύμφωνα με την παρούσα οδηγία, είναι εμπιστευτικού χαρακτήρα.

Καλύπτεται από το επαγγελματικό απόρρητο και τυγχάνει της προστασίας που προβλέπεται για τέτοιου είδους πληροφορίες από την εθνική νομοθεσία του κράτους μέλους στο οποίο περιήλθαν.

2. Οι πληροφορίες που αναφέρονται που αναφέρονται στην παράγραφο 1 διατίθενται μόνο σε πρόσωπα που αναφέρονται στο άρθρο 16 της οδηγίας 76/308/ΕΟΚ.

Οι πληροφορίες αυτές είναι δυνατόν να χρησιμοποιούνται σε συνάρτηση με διοικητικές ή δικαστικές διαδικασίες, που έχουν κινηθεί για την είσπραξη εισφορών, δασμών, φόρων και άλλων μέτρων που αναφέρονται στο άρθρο 2 της οδηγίας 76/308/ΕΟΚ.

Τα πρόσωπα που είναι δεόντως διαπιστευμένα από την αρχή διαπίστευσης της ασφάλειας της Ευρωπαϊκής Επιτροπής δύνανται να έχουν πρόσβαση στις πληροφορίες αυτές μόνον εφόσον είναι αναγκαίο για σκοπούς διατήρησης, συντήρησης και ανάπτυξης των δικτύων >ISO_1>CCN/CSI.

3. Όταν οι αρμόδιες αρχές των κρατών μελών επικοινωνούν με ηλεκτρονικά μέσα, πρέπει να λαμβάνουν όλα τα αναγκαία μέτρα για να εξασφαλίζεται ότι όλες οι ανακοινώσεις έχουν δεόντως εγκριθεί.

Άρθρο 24

Πληροφορίες και άλλα στοιχεία που ανακοινώνονται από την αρμόδια αρχή στην αιτούσα αρχή συντάσσονται στην επίσημη γλώσσα ή σε μία από τις επίσημες γλώσσες του κράτους μέλους της αρμόδιας αρχής ή σε μια άλλη γλώσσα που έχει συμφωνηθεί μεταξύ της αιτούσας και της αρμόδιας αρχής.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ VI

ΕΠΙΛΕΞΙΜΟΤΗΤΑ ΚΑΙ ΑΡΝΗΣΗ ΑΙΤΗΣΕΩΝ ΓΙΑ ΣΥΝΔΡΟΜΗ

Άρθρο 25

1. Αίτηση συνδρομής δύναται να υποβληθεί από την αιτούσα αρχή είτε για μία και μόνη απαίτηση, είτε για περισσότερες απαιτήσεις, εφόσον αυτές βαρύνουν το ίδιο πρόσωπο.
2. Δεν δύναται να υποβληθεί αίτηση για συνδρομή εάν το συνολικό ποσό της σχετικής απαίτησης ή απαιτήσεων που απαριθμούνται στο άρθρο 2 της οδηγίας 76/308/ΕΟΚ είναι κατώτερο από 1500 ευρώ.

Άρθρο 26

Όταν η αρμόδια αρχή αποφασίζει, σύμφωνα με το πρώτο εδάφιο του άρθρου 14 της οδηγίας 76/308/ΕΟΚ, να αρνηθεί μία αίτηση για συνδρομή, κοινοποιεί στην αιτούσα αρχή γραπτώς τους λόγους της άρνησης. Η κοινοποίηση αυτή πρέπει να γίνεται από την αρμόδια αρχή μόλις λάβει την απόφασή της και, οπωσδήποτε, εντός τριών μηνών από την ημερομηνία λήψης της αίτησης για συνδρομή.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ VI

ΔΙΑΚΑΝΟΝΙΣΜΟΙ ΑΠΟΔΟΣΗΣ ΕΞΟΔΩΝ

Άρθρο 27

Κάθε κράτος μέλος διορίζει τουλάχιστον έναν υπάλληλο δεόντως εξουσιοδοτημένο να διακανονίζει την απόδοση εξόδων βάσει του άρθρου 18 παράγραφος 3 της οδηγίας 76/308/ΕΟΚ.

Άρθρο 28

1. Όταν η αρμόδια αρχή αποφασίσει να ζητήσει διακανονισμό απόδοσης εξόδων, πρέπει να κοινοποιεί στην αιτούσα αρχή γραπτώς τους λόγους για τους οποίους θεωρεί ότι η είσπραξη της απαίτησης θέτει κάποιο συγκεκριμένο πρόβλημα, συνεπάγεται ιδιαίτερα μεγάλο κόστος ή έχει σχέση με την καταπολέμηση του οργανωμένου εγκλήματος.

Η αρμόδια αρχή επισυνάπτει λεπτομερή εκτίμηση των εξόδων των οποίων ζητά την απόδοση από την αιτούσα αρχή.

2. Η αιτούσα αρχή γνωστοποιεί τη λήψη της αίτησης για απόδοση γραπτώς το συντομότερο δυνατό και, οπωσδήποτε, εντός επτά ημερών από την ημέρα της λήψης.

Εντός δύο μηνών από την ημερομηνία γνωστοποίησης της λήψης της εν λόγω αίτησης, η αιτούσα αρχή ενημερώνει την αρμόδια αρχή αν και σε ποιο βαθμό συμφωνεί με τους προτεινόμενους διακανονισμούς απόδοσης.

3. Αν η αιτούσα αρχή και η αρμόδια αρχή δεν καταλήξουν σε συμφωνία σχετικά με τους διακανονισμούς απόδοσης, η αρμόδια αρχή συνεχίζει τις διαδικασίες είσπραξης κατά τον συνήθη τρόπο.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ VIII

ΤΕΛΙΚΕΣ ΔΙΑΤΑΞΕΙΣ

Άρθρο 29

Κάθε κράτος μέλος ενημερώνει την Επιτροπή πριν από τις 15 Μαρτίου κάθε χρόνου, κατά το δυνατό με ηλεκτρονικά μέσα, για τη χρήση των διαδικασιών που αναφέρονται στην οδηγία 76/308/ΕΟΚ καθώς και για τα αποτελέσματα που επέτυχε κατά το προηγούμενο ημερολογιακό έτος, σύμφωνα με το υπόδειγμα που παρτίθεται στο παράρτημα IV της παρούσας οδηγίας.

Άρθρο 30

Τα κράτη μέλη θέτουν σε ισχύ τις νομοθετικές, κανονιστικές και διοικητικές διατάξεις που είναι απαραίτητες για τη συμμόρφωση προς την παρούσα οδηγία το αργότερο έως την 30ή Απριλίου 2003. Ενημερώνουν αμέσως την Επιτροπή σχετικά.

Όταν τα κράτη μέλη θεσπίζουν τις εν λόγω διατάξεις οι τελευταίες αυτές περιέχουν αναφορά στην παρούσα οδηγία ή να συνοδεύονται από παρόμοια αναφορά κατά την επίσημη δημοσίευσή τους. Τα κράτη μέλη ορίζουν τον τρόπο με τον οποίο γίνεται η αναφορά αυτή.

Άρθρο 31

Η Επιτροπή ανακοινώνει στα άλλα κράτη μέλη τα μέτρα τα οποία έχει λάβει κάθε κράτος μέλος για την εφαρμογή της παρούσας οδηγίας.

Κάθε κράτος μέλος κοινοποιεί στα άλλα κράτη μέλη και στην Επιτροπή το όνομα και τη διεύθυνση των αρμόδιων αρχών για την εφαρμογή της παρούσας οδηγίας, καθώς και τους υπαλλήλους που έχουν εξουσιοδοτηθεί για διακανονισμούς βάσει του άρθρου 18 παράγραφος 3 της οδηγίας 78/308/ΕΟΚ.

Άρθρο 32

Η οδηγία 77/794/ ΕΟΚ καταργείται.

Οι αναφορές στην καταργηθείσα οδηγία θεωρούνται αναφορές στην παρούσα οδηγία.

Άρθρο 33

Η παρούσα οδηγία αρχίζει να ισχύει την εικοστή ημέρα από τη δημοσίευσή της στην Επίσημη Εφημερίδα των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων.

Άρθρο 34

Η παρούσα οδηγία απευθύνεται στα κράτη μέλη.

Βρυξέλλες, 9 Δεκεμβρίου 2002.

Για την Επιτροπή
Frederik Bolkestein
Μέλος της Επιτροπής

Πηγές έρευνας

- ✓ Lawnet-Νομική εταιρία σε θέματα ηλεκτρονικού εμπορίου
- ✓ Internet
- ✓ Οικονομικό Πανεπιστήμιο Αθήνας

Βιβλιογραφία

- ✓ Β. Καραγιάννης, Η νομική προστασία της ηλεκτρονικής ανταλλαγής δεδομένων, ΔΕΕ

1/2000.

- ✓ Κ. Καραδημητρίου, Το κοινοτικό νομικό πλαίσιο για τις ηλεκτρονικές υπογραφές – Η οδηγία 1999/93/ΕΚ, ΔΕΕ 6/2000,
- ✓ Ι. Καράκωστας, Το δίκαιο του Internet (Νομική αντιμετώπιση του διαδικτύου), ΝοΒ 1998,
- ✓ Ε. Φιλιππούλου, Το νομικό πλαίσιο του ηλεκτρονικού εμπορίου, ΔΕΕ 11/2000,
- ✓ Γ.Δουκίδης, Γ.Γιαγλής, Γ.Παππάς, Β.Ζαρογιάννη Β.Περγιουδάκης, «Ηλεκτρονικό Εμπόριο και Ηλεκτρονική Ανταλλαγή Δεδομένων», 1996
- ✓ Γ.Δουκίδης, Μ.Θεμιστοκλέους, Β.Δράκος, Ν.Παπαζαφειροπούλου «Ηλεκτρονικό Εμπόριο»
- ✓ David R. Johnson & David G. Post: Η Άνοδος του Νόμου στο Παγκόσμιο Δίκτυο
- ✓ World Trade Organization Committee on Trade and Development «Seminar on Revenue Implications of E-Commerce for Development»
- ✓ Wto'S Seminar on e-commerce
- ✓ Wto Seminar on "Revenue Implications of E-commerce"